ଯାଜ୍ଞସେନୀ

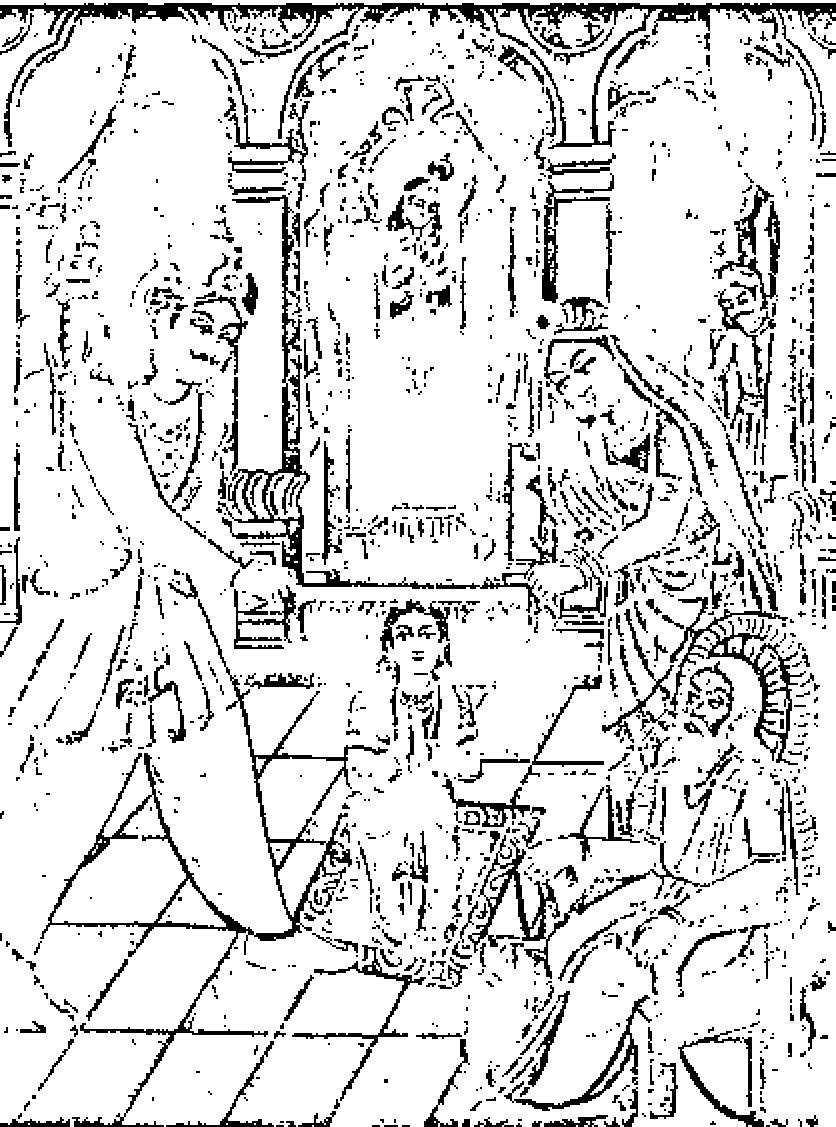

ଭକ୍ତକବି ৺ ରାମଦାସଙ୍କ ବିରଚିତ

ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି

ରସାମୃତ

ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ ଏକତ୍ର

ନୂତନ ମୁଦ୍ରଣ

ପ୍ରକାଶକ—ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ—ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟର—ଶ୍ରୀ ବିଦ୍ୟାଧର ସାହୁ

ଆଲିଶାବଜାର, କଟକ-୨

ଫୋ ନଂ-୨୨୪୭୯୬

ବନ୍ଧାଇ ସହ — ମୂଲ୍ୟ—ଦଶଟଙ୍କା ମାତ୍ର

✻ ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡର ସୂଚୀପତ୍ର ✻

ବିଷୟ			ପୃଷ୍ଠାଙ୍କ
୧ମ	ଅଧ୍ୟାୟ	ବଳରାଜା ଚରିତ	୧
୨ୟ	,,	ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ରାଜା ଚରିତ	୭
୩ୟ	,,	କର୍ଣ୍ଣରାଜା ସମ୍ବାଦ	୧୪
୪ର୍ଥ	,,	ଗାଳବନ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୨୧
୫ମ	,,	ଦାମୋଦର ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୨୮
୬ଷ୍ଠ	,,	ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୩୫
୭ମ	,,	ରାମ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୪୨
୮ମ	,,	ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତ ସମ୍ବାଦ	୫୩
୯ମ	,,	ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତ ସମ୍ବାଦ	୬୩
୧୦ମ	,,	ନୀଳାମ୍ବର ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୭୩
୧୧ଶ	,,	ରଘୁ ଦେବେଶ୍ୱରୀ ସମ୍ବାଦ	୮୧
୧୨ଶ	,,	ଗଙ୍ଗାଧର ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୯୧
୧୩ଶ	,,	ବନ୍ଧୁମହାନ୍ତି ସମ୍ବାଦ	୯୮
୧୪ଶ	,,	ବଳରାମ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୦୭
୧୫ଶ	,,	ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୧୭
୧୬ଶ	,,	ମାଧବାଚାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ବାଦ	୧୨୭
୧୭ଶ	,,	ଢୋଲିଆ କବୀର ସମ୍ବାଦ	୧୩୨
୧୮ଶ	,,	ମଣିଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୪୦
୧୯ଶ	,,	କୃଷ୍ଣଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୪୩
୨୦ଶ	,,	ଚଳନ୍ତ ମହାପାତ୍ର	୧୫୪
୨୧ଶ	,,	ଅଙ୍କା ଓ ମାଧବା ସମ୍ବାଦ	୧୬୨
୨୨ଶ	,,	କଣ୍ଠିଚନ୍ଦ୍ର ସମ୍ବାଦ	୧୬୧
୨୩ଶ	,,	ଗଣପତି ଭକ୍ତ ସମ୍ବାଦ	୧୭୮
୨୪ଶ	,,	ଅକ୍ରା ଶବର ସମ୍ବାଦ	୧୮୭
୨୫ଶ	,,	ଚମଳକ୍ଷ ସମ୍ବାଦ	୧୯୨

ବିଷୟ	* ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗର ସୂଚୀପତ୍ର *	ପୃଷ୍ଠାଙ୍କ
୨୬ଶ ଅଧ୍ୟାୟ	କୁଳଶିଖର ରାଜା ସମ୍ବାଦ	୧୦୧
୨୭ଶ ,,	ନିଳଦେବ ଓ ଶାଳଦେବ ସମ୍ବାଦ	୧୦୯
୨୮ଶ ,,	ଦାସିଆ ବାଉରୀ ସମ୍ବାଦ	୧୧୯
୨୯ଶ ,,	ତୁଳସୀ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୨୯
୩୦ଶ ,,	ସିଦ୍ଧି ସମ୍ବାଦ	୧୩୮
୩୧ଶ ,,	ନାରାୟଣ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୪୭
୩୨ଶ ,,	ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ସମ୍ବାଦ	୧୫୭
୩୩ଶ ,,	ଗୋବନ୍ଦ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୭୭
୩୪ଶ ,,	ଦୀନବନ୍ଧୁ ଓଝା ସମ୍ବାଦ	୧୭୪
୩୫ଶ ,,	ଗଁଠାପଣ୍ଡା ସମ୍ବାଦ	୧୮୩
୩୬ଶ ,,	ହରିଚନ୍ଦନ ରାଜା ସମ୍ବାଦ	୧୯୨
୩୭ଶ ,,	ମଙ୍ଗଳ ଗଉଡ଼ ସମ୍ବାଦ	୨୦୦
୩୮ଶ ,,	ବାଳକ ରାମଦାସ ସମ୍ବାଦ (୧)	୨୦୭
୩୯ଶ ,,	ବାଳକ ରାମଦାସ ସମ୍ବାଦ (୨)	୨୧୭
୪୦ଶ ,,	କୃପାସିନ୍ଧୁ ସମ୍ବାଦ	୨୨୫
୪୧ଶ ,,	ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତି ସମ୍ବାଦ	୨୩୪
୪୨ଶ ,,	ମୋଟା ରାମଦାସ	୨୪୧
୪୩ଶ ,,	ବ୍ରଜନନ୍ଦ ସମ୍ବାଦ	୨୪୯
୪୪ଶ ,,	ରଘୁ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୨୫୮
୪୫ଶ ,,	ପିପାଦାସ ସମ୍ବାଦ	୨୬୭
୪୬ଶ ,,	ବସ୍ତୁ ପ୍ରିୟା ସମ୍ବାଦ	୨୭୭
୪୭ଶ ,,	ମିଶ୍ରବାଣୀ ସମ୍ବାଦ	୨୮୭
୪୮ଶ ,,	ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୨୯୫
୪୯ଶତ୍ମ ,,	ଆନନ୍ଦା ଶବର ସମ୍ବାଦ	୩୦୨
୫୦ଶତ୍ମ ,,	ଅଜାମିଳ ପଣ୍ଡା ସମ୍ବାଦ	୩୧୨
୫୧ଶତ୍ମ ,,	ଶରଣଦାସ ସମ୍ବାଦ	୩୨୧
୫୨ଶତ୍ମ ,,	ଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜ ସମ୍ବାଦ	୩୨୬
୫୩ଶତ୍ମ ,,	ବଡ଼ଦତ୍ତ ଓ ଶ୍ରେଷ୍ଠଦତ୍ତ ସମ୍ବାଦ	୩୩୬
୫୪ଶତ୍ମ ,,	ବାଲ୍ମିମଙ୍ଗଳ ସମ୍ବାଦ	୩୪୫
୫୫ଶତ୍ମ ,,	କଳ୍ପଦେବ ସମ୍ବାଦ	୩୫୪

ଭକ୍ତକବି ୰ ରାମଦାସଙ୍କ ବିରଚିତ

ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି

ରସାମୃତ

(ପ୍ରଥମ ଭାଗ)

ନୂତନ ମୁଦ୍ରଣ

ପ୍ରକାଶକ—ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର
ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟର—ଶ୍ରୀ ବଦ୍ୟାଧର ସାହୁ
ଅଲିଶାବଜାର, କଟକ-୨
ଫୋନ୍ ନଂ—୧୪୭୯୬

ମୂଲ୍ୟ—ଟ ୪-୦୦ ଚାରିଟଙ୍କା ମାତ୍ର

ପ୍ରଥମ ଦ୍ୱିତୀୟ ଏକତ୍ର ଦଶଟଙ୍କା

ପ୍ରଥମ ଭାଗର ସୂଚିପତ୍ର

ବିଷୟ		ପୃଷ୍ଠାଙ୍କ
୧ମ ଅଧ୍ୟାୟ	ଭକ୍ତଙ୍କ ଚରିତ	୧
୨ୟ ,,	ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ରଜା ଚରିତ	୭
୩ୟ ,,	ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସମ୍ବାଦ	୧୪
୪ର୍ଥ ,,	ସନାତନ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୨୧
୫ମ ,,	ଗୋପାଳର ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୨୮
୬ଷ୍ଠ ,,	ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୩୫
୭ମ ,,	ଶ୍ୟାମ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୪୨
୮ମ ,,	ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତ ସମ୍ବାଦ	୫୦
୯ମ ,,	ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତ ସମ୍ବାଦ	୬୫
୧୦ମ ,,	ମାଳାଧର ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୭୫
୧୧ଶ ,,	ବିଷ୍ଣୁ ଦେବଦେବ ସମ୍ବାଦ	୮୧
୧୨ଶ ,,	ଗଙ୍ଗାଧର ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୯୧
୧୩ଶ ,,	ଦିବ୍ୟ ସିଂହ ସମ୍ବାଦ	୯୮
୧୪ଶ ,,	ବଳରାମ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୦୭
୧୫ଶ ,,	ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୧୨
୧୬ଶ ,,	ମାଧବୀ ଦାସୀ ସମ୍ବାଦ	୧୨୭
୧୭ଶ ,,	ଚନ୍ଦ୍ରକଳା କବିର ସମ୍ବାଦ	୧୩୨
୧୮ଶ ,,	ବଂଶୀ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୪୦
୧୯ଶ ,,	କୃଷ୍ଣ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୪୨
୨୦ଶ ,,	ଚୈତନ୍ୟ ମହାପାତ୍ର ସମ୍ବାଦ	୧୫୪
୨୧ଶ ,,	ଜନନୀ ଓ ମାଧବୀ ସମ୍ବାଦ	୧୬୨
୨୨ଶ ,,	ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ	୧୭୧
୨୩ଶ ,,	ଶିଖରି ଭକ୍ତ ସମ୍ବାଦ	୧୭୮
୨୪ଶ ,,	ଅନନ୍ତ ଶବରୀ ସମ୍ବାଦ	୧୮୬
୨୫ଶ ,,	ଦେବକୃଷ୍ଣ ସମ୍ବାଦ	୧୯୨

ମୁଖବନ୍ଧ

'ଭକ୍ତକବି ରାମଦାସ ଓ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ'

(ପ୍ରଚାରିତ ତା ୮-୪-୧୯୭୫ ରବିବାର ପ୍ରଭାତ ସ୍ୱାଧୀନ ପ୍ରତିଭାର ବେତାର୍ତ୍ତା ସଙ୍କଳନ ପଠିତ ହୋଇଥିଲା)

୧୭୦୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦର ପ୍ରଥମାର୍ଦ୍ଧ, ଓଡ଼ିଶାର ରାଜନୈତିକ ଜୀବନ ସନ୍ଧିକ୍ଷଣ, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାର ସୀମା ଲଙ୍ଘନ କରି ଚାଲିଥିଲା । ମୁସଲମାନଙ୍କର ଧର୍ମାନ୍ଧତାରୁ ଜାତୀୟ ଜୀବନ ପତନ ହେଲା ପରେ ମରହଟ୍ଟାମାନଙ୍କର ଶାସନ ସୂତ୍ରପାତ ଜନ ଜୀବନକୁ ପ୍ରଶାନ୍ତ କରିବାରେ ଅକ୍ଷମ ହୋଇ ପୁଣି ଆତଙ୍କ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଲା । ବିଧର୍ମୀମାନଙ୍କର ଧର୍ମାନ୍ଧତା ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେଉଁ ସାମାଜିକ ବିପ୍ଳବ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା, ସେଥିରେ ଓଡ଼ିଆ ଲୋକମାନଙ୍କ ମରହଟ୍ଟା-ମାନଙ୍କର ଅତ୍ୟାଚାର । ମରହଟ୍ଟାମାନଙ୍କର ଶାସନ ଅତ୍ୟାଚାରରେ ଓଡ଼ିଆ-ମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଜୀବନ! ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ-ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରତିରୋଧର ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ନ ଥିଲା । ଓଡ଼ିଆଜାତି ଜୀବନୀଶକ୍ତି ହରାଇ ତଥା ସମସ୍ତ ଥିଲା । ଜାତୀୟ ଜୀବନର ଅଶା ଛନ୍ଦାନୁଷ୍ଠାନ । ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ, ଅନାହାରରେ ଶତଶତ ଓଡ଼ିଆଜାତିର ବିଳାପତା ବେଦନାମୟ ସ୍ୱରରେ ଡାକୁଥିଲା—"ହେ ଜଗନ୍ନାଥ, ଦୟାସାଗର, ହେ ମହାପ୍ରଭୋ ଦୟାକର" ।

ଠିକ ଏହି ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର ସମୟରେ ଭକ୍ତକବି ରାମଦାସ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇଥିଲେ । ସେ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଶାର ପୂର୍ବ-ପଶ୍ଚିମର ଦୃଢ଼ ଭକ୍ତିର ଏକ ସ୍ରୋତ ପ୍ରବାହିତ କରି ସମସ୍ତ ଜନସମାଜକୁ ଆପ୍ଲାବିତ କଲେ । ତାଙ୍କର କଥା ଥିଲା—ଭକ୍ତ ଓ ଭଗବାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ । ଭକ୍ତିର ଅସୀମ ଶକ୍ତି ଭକ୍ତକୁ ଅନୁକମ୍ପା ତଥା ନିର୍ଭୟତା ଶିକ୍ଷା ଦେଇ । ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତର ବାଣୀ ଧର୍ମ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭକ୍ତି ଦେବାକୁ ଚାହିଁଥିଲା ଓଡ଼ିଶାର ଜଗନ୍ନାଥ ଧର୍ମର—ପ୍ରତିପାଦକ ଧର୍ମର ପ୍ରକୃତ ସୁଗମ ମାର୍ଗର ପ୍ରଦର୍ଶକ ହେଲା ।

ମନୁଷ୍ୟ ସ୍ୱାର୍ଥପରତାର ପାପ ମନୁଷ୍ୟର ପାପ ପୁଣ୍ୟ ଜ୍ଞାନରେ ପରିଚ-ପାଳନ ପାଶପରିବାରରେ ଅନୁଭବ ଭୁଲିଯାଇ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେହିପରି ନାମ କୀର୍ତ୍ତନ ଦାସ ! କିନ୍ତୁ ଏକଥା ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ ଗ୍ରନ୍ଥର ଅଧ୍ୟାୟରେ ଲେଖକ କହିଛନ୍ତି—

"ମନ୍ତ୍ରୀଶ ଗୁଳ୍ୟ ଭୁଗ୍ର ଗ୍ରାମ
×××× ସେ ଗ୍ରାମେ ଅଟେ ମୋ ବିଶ୍ରାମ (*) (୧)
ପିତା ମୋ ଉତ୍ତମଦ ଦାଶ ××××
ମୁହିଁ ଅଟଇ ତାର ପିଲ" ॥

ଭାତ୍ରଜଣ ବଜାଗ୍ରାମ ଗୋଟିଏ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅଟନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଜନ୍ମଭୂମି ଶ୍ରୀମୁଖରେ ବେମୀଶି ଟମଣ ମିକୁଳାଣ୍ଡି, କିନ୍ତୁ ପାର୍ଥ୍ୟଚାଭାତ୍ରର ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣର ରାଜା ଶ୍ରୀ ବାଳକଣ୍ଠେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ (୨ୟ) ୩୨ ଅଙ୍କରେ ଅର୍ଥାତ ୧୬୭୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଶେଷ କରିଥିବା କଥା ଗ୍ରନ୍ଥର ଶେଷ ଉପାସ୍ୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ।

"ଶ୍ରୀ ବାଳକଣ୍ଠେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ । ସତ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଚତୁର୍ବିଂଶ ଅଙ୍କ ॥
××× ×××
ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ଏ ଚରିତ । ଲେଖିଲେ ଉତ୍ତମଦ ସୁତ ॥

---

* (୧) ବର୍ତ୍ତମାନର ପ୍ରକାଶିତ "ପାର୍ଥ୍ୟଚାଭାତ୍ର ରସାମୃତରେ "ଭୁଗ୍ର ଗ୍ରାମ ପରିବର୍ତ୍ତେ "ମୋର ଗ୍ରାମ" ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି ।

"ମନ୍ତ୍ରୀଶ ଗୁଡ଼ିକ୍ୟ ମୋର ଗ୍ରାମ । ସେ ଗ୍ରାମେ ମୋହର ଆଶ୍ରମ"
(ପାର୍ଥ୍ୟଚାଭାତ୍ର ରସାମୃତ ୫୦ ଅଧ୍ୟାୟ)

କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ "ମୋର ଗ୍ରାମ" ସ୍ଥାନରେ "ଭୁଗ୍ର ଗ୍ରାମ" ହେବା କଥା । କାରଣ—(କ) କବି ଆତ୍ମପରିଚୟରେ ଦେଇଅଛନ୍ତି "ମନ୍ତ୍ରୀଶ ଗୁଡ଼ିକ୍ୟ ମୋର ଗ୍ରାମ । ସେ ଗ୍ରାମେ ମୋହର ଆଶ୍ରମ କହିବାରେ କଥାଟି ଠିକ୍ ହେଉନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଭୁଗ୍ର ଗ୍ରାମ କହିଲେ ତାହା ଅର୍ଥଗତ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ ।

(ଖ) ୬ ଶ୍ରୀ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ରାଜଗୁରୁଙ୍କ ରଚିତ "ପ୍ରବନ୍ଧାବଳୀ" ପୁସ୍ତକରେ ପାର୍ଥ୍ୟଚାଭାତ୍ର ରଚୟିତା ଭାତ୍ରଜଣ ଗ୍ରାମବାସୀ ଭୁଗ୍ର ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ବୋଲି ସ୍ପଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣନା ଅଛନ୍ତି । (ପ୍ରବନ୍ଧାବଳୀ— ୧୧୪ ପୃଷ୍ଠା)

(ଗ) ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ରାଜ୍ୟର ବୋଲଗି ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ଲେଖକଙ୍କର ୬ ଶିବସୁନ୍ଦର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ପାର୍ଥ୍ୟଚାଭାତ୍ର ରସାମୃତ ତାଳପତ୍ର ପୋଥିରେ "ଭୁଗ୍ର ଗ୍ରାମ" ଲେଖି ଅଛନ୍ତି । (ତାଳପତ୍ର ପୋଥିର— ୧୯୯ ପୃଷ୍ଠା)

(ଗ) ହିନ୍ଦୁ ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ଚିତ୍ରକରଙ୍କ ୬ ଧ୍ୱଜିଆଳ ପାଣ୍ଡୁ: ୧୮୯୧ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ଲିଖିତ ବିଷ୍ଣୁ ଗଣ୍ଡୁର "ମଥୁରା ଗୀତକ ଦୁର୍ଗ ନାମ ଦେବ ବ୍ରାହ୍ମ ଅଟନ୍ତି ମୋ ବ୍ରାହ୍ମ" ବୋଲି ଲେଖା ହୋଇଥିବାର ସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରମାଣ ମିଳୁଅଛି । (ତାଳପତ୍ର ପୋଥିରୁ—୨୭ ପୃଷ୍ଠା)

(ଘ) ପୁରୀର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗଙ୍ଗାଧର ମିଶ୍ରଙ୍କଠାରୁ ମିଳିଥିବା ତାଳପତ୍ର ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ (ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ସନ୍ଧ୍ୟା ୧୬୨,ବେଳ ମଧ୍ୟ "ମଥୁରା ଗୀତକ ଦୁର୍ଗ ନାମ ଦେବ ବ୍ରାହ୍ମ ଅଟନ୍ତି ମୋ ବ୍ରାହ୍ମ" ବୋଲି ଲେଖା ହୋଇଅଛି । ଏପରି ଲେଖା: ଥିବାଠାରେ "ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତର ପ୍ରକାଶକ । 'ମଥୁରା ଗୀତକ ମୋର ଗ୍ରାମ, ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୋ ଧର୍ମ ଅଟନ୍ତି ବୋଲି ସେ ଲେଖି ପାରିଲେ ବୁଝି ହୁଏନାହିଁ । ବୋଧହୁଏ ଲେଖକକାରଙ୍କ ତ୍ରୁଟି ବା ପାଠକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଭ୍ରମ ହେତୁ 'ଦୁର୍ଗ ନାମରେ "ମୋର" ଦେଇ ଲେଖାଅଛି ।

ପ୍ରବାଦ ଅଛି, ଚନ୍ଦାପୁରର ଜଗନ୍ନାଥ ପଣ୍ଡା ଭକ୍ତଚରଣ ଶୈଶବରେ ପିତୃଙ୍କ ବିୟୋଗ ହୋଇ ପାଇଥିଲେ ଏବଂ ପୂର୍ବର ପଞ୍ଚମବର୍ଷ ବୟସରେ ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ବିୟୋଗ ଘଟିଥିଲା । ତାପରେ ତାଙ୍କ ମନରେ ବୈରାଗ୍ୟ ଜାତ ହୋଇଥିଲା ଓ ସେ ନିଜେ ସ୍ୱଗ୍ରାମ ଦେଖିଣି ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରଠାରେ ତୀର୍ଥ ଦର୍ଶନରେ ଯାଇଥିଲେ । ପୂର୍ବ ଦଶବର୍ଷକାଳ ଏହିପରି ବୃନ୍ଦାବନ ଭୂମିରେ ନାନାତ ତୀର୍ଥ ଭ୍ରମଣ କରି ନିଜ ଗ୍ରାମକୁ ଫେରି ଆସିବାପରେ ବୋଧହୁଏ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତର ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ରଚନା କରିଥିବେ । ଜନପ୍ରବାଦକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଧରିଯାଏ ଏବଂ ଭକ୍ତକାରିକ ବିବାହ ବୟସ ଯଦି ୩୦ ବର୍ଷ ହୁଏ—ତେବେ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ରଚନା ବେଳକୁ କବିଙ୍କ ବୟସ ୪୦ ବର୍ଷ ହୋଇଥିବା ସମ୍ଭବ । ଏହି ଯୁକ୍ତିରୁ କବିଙ୍କ ଜନ୍ମ ସପ୍ତଦଶ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦର ଚତୁର୍ଥ ପାଦର ଶେଷଭାଗରେ ଅର୍ଥାତ୍ ୧୬୪୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ହୋଇଥିବା ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ।

ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଐତିହାସିକ "ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳର ଲେଖକ ୬ ଜଗବନ୍ଧୁ ସିଂହଙ୍କ ମତରେ କବି ଜନକ ନାମକ ପୁରୁଷ ସ୍ୱପରେ ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଭକ୍ତି ରସାମୃତ ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟରେ "ଭକ୍ତ ରାମଦାସ" ସ୍ୱପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଅଛନ୍ତି (ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ ୨୮୧ ପୃଷ୍ଠା ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ) ଏବଂ ପ୍ରବନ୍ଧାବଳୀ ରଚୟିତା ୬ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ରାଜଗୁରୁ ମଧ୍ୟ ଏକଥା ସ୍ୱୀକାର କରିଅଛନ୍ତି । (ପ୍ରବନ୍ଧାବଳୀ—୧୧୪ ପୃଷ୍ଠା ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ) ଯଦି ଏହା ପ୍ରମାଣଯୋଗ୍ୟ ହୁଏ—

ଏବେ ଏହାଙ୍କ ଭକ୍ତି ପରମ୍ପରାର କୋଟିଏ ମାତ୍ର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନୀ ମିଳୁନାହିଁ । 'ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ'ରେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ଜୀବନର ସଂକ୍ଷେପ ଘଟଣା ଭକ୍ତିଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଛି । ଉକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନାରୁ ଜଣାଯାଏ, ଭକ୍ତ ଓ ଭକ୍ତପତ୍ନୀ ଦୁହେଁ ଅତିଥିପରାୟଣ ଥିଲେ । ଅତିଥି ଦେବତାଙ୍କ ସେବା କରିବାରେ ସେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଶେଷ କରିଦେଇଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ କୋଟିଏ ପ୍ରବାଦ ଅଛି—

“ପିଠିଲ ଦଣ୍ଡା ବାନ୍ଧି ରାମଦାସ
ଯେତେକ ଦେଲେ ବାନ୍ଧି ରାମଦାସ” ॥

ବୋଧହୁଏ ରାମଦାସଙ୍କ ତତ୍କାଳୀନ ଦରିଦ୍ର ଅବସ୍ଥା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଲୋକେ ମଣି ଏହି ପ୍ରବାଦଟି ଚଳି ଆସୁଛି ।

ଏହାଙ୍କ ବଂଶଧରମାନଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣାଯାଏ ଯେ, ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର ମଠର ମହନ୍ତ ଏହାଙ୍କ ବିଦ୍ୟାଗୁରୁ ଓ ଦୀକ୍ଷାଗୁରୁ ଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ଗୁରୁଙ୍କ ନାମ ଗଦାଧର ଦାସ ବୋଲି କବି ପ୍ରମାଣ କରିଛନ୍ତି ।

“ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଗଦାଧର ଦାସ
ଯାର ପାଦ ପଦ୍ମେ ମୋର ଆଶ” ॥ (ଦା: ଭ: ର: ମୃ:)

ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର ମଠ ରାମାନନ୍ଦ ସଂପ୍ରଦାୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ତେଣୁ ଏହା ରାମାନନ୍ଦ ସମ୍ପ୍ରଦାୟୀ ଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଏହାଙ୍କ ବଂଶଧରମାନେ ରାମାନନ୍ଦୀ ଅଟନ୍ତି ।

ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ଶେଷରେ ୩୨ ବର୍ଷ ପରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ ରଚନା କରିଥିବା କଥା କବି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି—

“ବତ୍ରିଶ ବରଷ ସମ୍ପୂରନ ।
ହେଲାରୁ ସାଧୁମାନଙ୍କ ଗୁଣ ॥
କୃପାରୁ ପୁଣି ପଞ୍ଚାବନ ।
ଅଧ୍ୟାୟ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସ” ॥ (ଦା: ଭ: ର: ମୃ:)

ଏବଂ ଏହା ପୂର୍ବରୁ ସେ ୨ୟ ଖଣ୍ଡ ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବଙ୍କ ୨୩ ଅଙ୍କରେ ଶେଷ କରିଥିବା କଥା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବୀରକିଶୋର ଦେବଙ୍କ ୪୨ ଅଙ୍କ ଓ ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବଙ୍କ ୨୩ ଅଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ୨୨/୨୩

ବର୍ଷ ପ୍ରଚଳିତ ରହିଅଛି । ଅତଏବ ଗ୍ରନ୍ଥ ମୁଦ୍ରଣର ତିଥି ହେବାରୁ "୨୩" ସଣବର୍ତ୍ତି "୩" ହୋଇପାରେ ।

ଅତ ତାହା ଶକ ୫୪ ସ୍ୱଏ ହେବେ ନବ ସର୍ଗମାଳ ଜନ୍ମିତ ଥିବା କଥା ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ ।

ଏହି ଓଷାସ୍ତ୍ରୁ ଭାବରିଭ ଶବ୍ଦ ଅଦ୍ଭୁତ ଖ୍ୟାତି ପାଇଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅନେକ ଶିଷ୍ୟ ଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ବଂଶଧରମାନେ ଓଷାସ୍ତ୍ରରୁ ଭାବରେ ସମ୍ମାନିତ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍ରାଧିକ ନିଷ୍ଠା କହୁଛନ୍ତି ।

କବିଙ୍କର ବଂଶାବଳୀ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

କୃଷ୍ଣ ଦାସ
|
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦାସ
|
ରାମ ଦାସ (ଭକ୍ତକବି)
|
ଆର୍ତ୍ତ ଦାସ
|
ଶ୍ରୀଧର ଦାସ
|
ପର୍ଶୁରାମ ଦାସ
|
ଅର୍ଜୁନ ଦାସ

- ଜାନକୀ ରାମଦାସ
  - ପଞ୍ଚୁ ରାମଦାସ
- ଅନନ୍ତ ରାମଦାସ
  - ୧ । ନରସିଂହ ଦାସ
  - ୨ । ରଘୁନାଥ ଦାସ
  - ୩ । ରାମକୃଷ୍ଣ ଦାସ

କବି ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରାମ ଭୃଷଣଗଡ଼ରେ ଥିବା ଶ୍ରୀ ମୁକ୍ତେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିରରେ ନରଥିବା କରାଯାଏ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ ୨୫ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଲେଖିଛନ୍ତି —

"ଅଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱିତୀୟାରେ ।
ଶ୍ରୀ ମୁକ୍ତେଶ୍ୱରଙ୍କର ପାଶେ ॥
ରଚନା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଶ୍ଚୟ କଲି ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ" ॥ (ରା: ର: ସା: ମୃ:)

ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁରୀ ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଭକ୍ତ ସ୍ଥାପିତ ଶ୍ରୀ ମୁକ୍ତେଶ୍ୱର ମହାଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଏମ୍ଭେ ରୂପେ ରହିଅଛି ।

କବି "ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଭକ୍ତି ରସାମୃତ" ଓ 'ରାମ ରସାମୃତ' ନାମକ ଦୁଇଟି ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରିଥିଲେ । କେବେଳ ଦୁଇଟି ଅପ୍ରାପ୍ୟ ହେଲୁ ଯେ ସଂସ୍କୃତର ସାହିତ୍ୟ ଆଲୋଚନା କରିବାର ସୁଯୋଗ ନାହିଁ । 'ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଭକ୍ତି' ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏତିକି କୁହାଯାଇ ପାରେ ଯେ କବି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମଠାଧୀଶଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଥିଲେ ଏବଂ ଭକ୍ତ ମଠାଧୀଶ ତଥା ତାଙ୍କ ଗୁରୁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଭକ୍ତ ଥିଲେ ଓ ରାମାୟଣ ବିଷୟକ ନାନାଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରେରଣାରେ କବି ପ୍ରାଚୀନ ଢଙ୍ଗରେ ନିଜ "ରାମ ରସାମୃତ ଗ୍ରନ୍ଥଟି" ରଚନା କରିଥିବା ସମ୍ଭବ ।

ଦାର୍ଢ୍ୟତା କାହିଁକି ?

ବ୍ୟାକରଣ ଗତ ଦୋଷ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ କବି "ଦାର୍ଢ୍ୟତା" ଶବ୍ଦଟି କାହିଁକି ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି ଏହା ମଧ୍ୟ ଜାଣିବା ଉଚିତ ଜାଣିହୁଏ । ଏ ବିଷୟରେ କେବଳ ଏତିକି କୁହାଯାଇ ପାରେ ଯେ—'ଦୃଢ଼' ଶବ୍ଦ ତଦର୍ଥକ ହୋଇଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ କବି ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା ଭକ୍ତିକୁ ଦୃଢ଼ରୁ ଦୃଢ଼ତମ ଅର୍ଥରେ ବୁଝାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦୃଢ଼ ପଦରେ ଦୁଇଟି ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ କରି ପୁଣି ବିଶେଷଣ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି ଭକ୍ତି ରସ ଉତ୍କର୍ଷ ଉତ୍ପାଦନ କରିଛନ୍ତି ।

ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ

କୌଣସି ବିଷୟ କଥା କହିବା ଏବଂ ତାହା ବାକ୍ୟରେ ପ୍ରମାଣ କରି ରଖିବା ସହଜ ନାହିଁ । ତେଣୁ ପ୍ରାଚୀନ ସମସ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ କୌଣସି ବକ୍ତା ଓ ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୁହା ଯାଇଛି ଏବଂ ଶୁଣା ଯାଇଛି । ଏହି ଶ୍ରୋତା ଓ ବକ୍ତାଙ୍କ କଥୋପକଥନକୁ 'ସମ୍ବାଦ' କୁହାଯାଏ । ଏହି ସମ୍ବାଦ ଗୁଡ଼ିକ ଭିତରୁ, 'ଗୋପୀ ଗୋବିନ୍ଦ' 'ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉଦ୍ଧବ', 'ଦାର୍ଢ୍ୟତା', 'ମନ ଚୈତନ୍ୟ', ଏବଂ

'ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ' ଅତି ପ୍ରଧାନ । ପ୍ରାଚୀନ ଧର୍ମ ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ ଆଲୋଚନା କଲେ ଜଣାଯାଏ, ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ ବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ—ଧର୍ମ ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ପାଦନରେ କହୁଛି । ମନୁଷ୍ୟ ମନର ଚୈତନ୍ୟ (ଜ୍ଞାନ) ଧର୍ମ-ମାନଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦେବାରେ ସେମାନେ ସକ୍ଷମ, ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ପଠନରେ ତାର ସେ କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ କେତେକ ମାନେ ମନ୍ତ୍ର କହି ଚୈତନ୍ୟ (ଜ୍ଞାନ)କୁ ଦେହରୁ ଭିନ୍ନ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି । ଭଗବାନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସଖା ଭକ୍ତ ଉଦ୍ଧବଙ୍କୁ କହିଛନ୍ତି—

"ମନ ମୋହନ ନିଜଗୁଣ,
ଉଦ୍ଧବ କେବେ ଭୁ ଯତ୍ନ" । (ଭାଗବତ)

ଏହିପରି ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରାଚୀନ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଏହି 'ମନ ଚୈତନ୍ୟ' ସମ୍ପାଦନର ସ୍ଥିତି ଲେଖିଛି, ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ ତଥା କଥିତ ସମ୍ପାଦନରେ ଆଗ୍ରହ ନେଇଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ କବି ନିଜର ମୌଳିକ ତଥା ପ୍ରାଣୀର ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ହରି ସ୍ତୁତି ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଭକ୍ତି ରସାମୃତକୁ ଶାସ୍ତ୍ରରୁ ଚୈତନ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ବୁଝାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ନରର 'ମନକୁ ଭ୍ରମ ହୋଇବା ରୂପେ ବାଛିଛନ୍ତି ।

ଭକ୍ତ ଏବଂ ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଭକ୍ତି ରସାମୃତ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଭକ୍ତ ଗଣ :—

ପରମେଶ୍ୱର ବିଷୟକ ଅନୁରାଗକୁ ଭକ୍ତି କୁହାଯାଏ । ସେହି ଅନୁରାଗକୁ ଭକ୍ତ ଶ୍ରବଣ, କୀର୍ତ୍ତନ, ସ୍ମରଣ, ପାଦ ସେବନ, ଅର୍ଚ୍ଚନ, ବନ୍ଦନ, ଦାସ୍ୟ, ସଖ୍ୟ, ଏବଂ ଆତ୍ମ ନିବେଦନ ପ୍ରଭୃତି ବିବିଧ ଶାରୀରିକ, ବାଚିକ ଏବଂ ମାନସିକ କ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକଟିତ କରାଯାଏ । ସାଧକମାନେ କିନ୍ତୁ ଅନୁରାଗର ଭକ୍ତି ପଥ ଗ୍ରହଣରେ ଭକ୍ତିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ବିଷୟ ଉପରେ ଏକାଧିକ ଭକ୍ତଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣନା ପୁରାଣ ମାନଙ୍କରେ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ 'ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଭକ୍ତି ରସାମୃତ' ପାଇଁ କବି ପୁରାଣରୁ କେତୋଟି ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରି ନାହାନ୍ତି । ସେହି ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ଚରିତ୍ର ପୁରାଣରୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ସେଥିରୁ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଦେଇଛନ୍ତି ରାଜା ପ୍ରହ୍ଲାଦ (ବଳି, ଧ୍ରୁବ ଓ ସୁଧନ୍ୱା) ଏମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଉପସ୍ଥିତ ସ୍ଥାନ ଦିଆଯାଇଛି । ଭକ୍ତ ମାନଙ୍କର ଅନନ୍ୟ ଦାନରେ ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇ ଭଗବାନ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇଛନ୍ତି । ଏହି ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ଏ ପ୍ରକାର । ଗ୍ରନ୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ୧୪ ଜଣ, କ୍ଷତ୍ରିୟ ୧୧ ଜଣ ବୈଶ୍ୟ ଜାତି ଓ ଶୂଦ୍ର ତଥା ଅନ୍ୟ ଜାତିର ୧୦ ଜଣ ! ଏମାନେ କେହି ହୋଇଲେ ଭକ୍ତର ଜାତି ନାହିଁ—ସେମାନେ ସବୁ ନିଜ ଭକ୍ତିର ପ୍ରଭାବ ଦେଖାଇ

ଭଗବାନଙ୍କୁ ବୈକୁଣ୍ଠରୁ ଖଣିଖଣି ସେମାନଙ୍କ ଶାସ୍ତ୍ର କୁଣ୍ଠୀତର ପ୍ରୀତ୍ୟୟ କରାଇ ପାରୁଛନ୍ତି । ଶକ୍ତି ଶୋଚିଏ କଥା—ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ବଳରେ ସୁତମାନେ ଜଳ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତା :—

ତଣ୍ଠ ଦେବଳ୍ପ ସାଧାରଣ ସମାଜର ପ୍ରଶ୍ନାତୁରୁ । ହିନ୍ଦୁଧର୍ମରେ ଯେତେ ଗାଳି ଅନୁଚିଉଚି ଏଣ ଲୋକମାନେ ମନ୍ତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି—ତାହା ସେମାନଙ୍କ ସନ୍ତୋଷ ବୋଧ ହେଉ ନାହିଁ । କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ଶିଖ ଗୁରୁ ଚିନ୍ତାର ନାମରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଯାହା ନାଶ ହେଉଛି—ତାହା ଶିଖର ଉଚ୍ଚକୋଟି ଓ ଧର୍ମପାଳକର ମୁଖ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିପାରିବ ଏହି ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ ଶିକ୍ଷାମାନଙ୍କ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାର ଶିକ୍ଷା ଦେଲେ । ତାଙ୍କରେ ବୋଧହୁଏ 'ସାର୍ବଜନୀ ଭକ୍ତିର ଜନ୍ମ' ସ୍ପୃହାରୁ ଜନ୍ମ ଯାଉଛି—ଉତ୍କଳର ଉଚ୍ଚନୀଚ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଓ ଶାସ୍ତ୍ରାଭିଳାଷ ପଣ୍ଡିତ ଜନତାଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡିତ କରିଦେଇଥିଲେ । ଅତଏବ ସେପରି ପଣ୍ଡିତମାନେ ସାଧାରଣ ଜନତାଠାରେ ଏକ ଭକ୍ତି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବୁଝିବାଇଲା ଭଳି କମ୍ପ, ପ୍ରେମ ଭକ୍ତିରୁ ରସ ଆସ୍ୱାଦନ କରିବାଇଲା ହୃଦୟର ଅଭାବ ଥିଲା । ତେଣୁ ଶବ ସନ୍ଥମାନଙ୍କ ହୃଦୟରେ ତନ୍ତ୍ର ଓ ଶାସ୍ତ୍ରର ଶକ୍ତି ଲଗି ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱଳନା କଲେ । ଏଥିରେ ଗଦର କଥା ନାହିଁ—ଦର୍ଶନର ଅନ୍ତର୍ମୁଖ ନାହିଁ, ଅଛି କେବଳ ସହଜ ଓ ସରଳ ଭାଷାରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭାବର ଶ୍ରେଷ୍ଠ କଥା ଭକ୍ତିକର ବର୍ଣ୍ଣନା । ଭକ୍ତର ସ୍ପଷ୍ଟ ହୃଦୟର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାର ସହିତ ଆତ୍ମନିବେଦନ ତଥା ଭଗବାନଙ୍କ ଅଭୀପ୍ସିତଙ୍କ ମାନ ଦେଉଥିବା ନର, ନାରୀ ସମାଜରେ 'ଦାର୍ଶନିକ ସନ୍ଥ' ରୂପରେ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆସନ ଜମାଇ ପାରିଛି ।

ନାମର ମହିମା

ନାମର ମହିମା ଯେ ନାମ ସ୍ମରଣରେ ଅପୂର୍ବ ସୁଖପ୍ରାପ୍ତି ବିଷୟରେ ପଞ୍ଚସଖାଙ୍କର ଗୀତ ମୁଖର ହୋଇ ଉଠିଛି । ଭକ୍ତକବି ରାମଦାସ ମଧ୍ୟ ଭୂପଡ଼ ଦାରୁରେ ଭବରୋଗଙ୍କୁ ଭଗବାନ ନାମ ଉପରେ ଅମର ମହୌଷଧି ବୋଲି ସୁନ୍ଦର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ଏଠାରେ ତାହାର ଉଦାହରଣ କରାଗଲା ।

"ଆବର କହୁଅଛୁ ଶୁଣରେ । ସଂସାରେ ବାନ୍ଧି ଅଛୁ ଯେତେ ॥
ତାହାଙ୍କ ଉପାୟ ଯେ ଅଛି । ତାହା ତୋ ଆଗରେ କହୁଛି ॥

ହୃଦର ମଧ୍ୟେ ଖଞ୍ଜ ମୂଳ । ସେ ପ୍ରଭୁ ନାମ ଅଟେ ମୂଳ ॥
ପଦ୍ମଲୋଚନ ଶିବ୍ୟେଶ୍ୱରୀ । ସେହେତୁ ନ ଖଣ୍ଡିବାକୁ ଜଳ ॥
ଚଉଦ ମାଧବ ନାମ୍ନୁଶ୍ୟେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମେ ହୃଦେ ଜାଗ ॥
ଗୋବିନ୍ଦ ନାମରେ ସତତ । ନିଜ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ଘାଷ ॥
ସେ ଦାସ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଦେବତାନ୍ତୁ । ସଖୀଏ ପାଟିବ ନନ୍ଦିନୀ ॥
ଶ୍ରୀହରି ଚଳାଇବା ଶକ୍ତି । ଦୋଳନ ଯୋଗେ ସେବକ ନାହିଁ ॥
ନୃସିଂହ ନାମେ ନ ଭେଟ୍ଲ । ଚୋଳା ଚଉଦିଶ ତ ଭୁଜା ନାଶ ॥
ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ନାମ ଗାଇ । ଜଗତେ ସେହି ରସ ସିନ୍ଧୁର ॥
ସେ ସୀତାପତି ଶିକ୍ଷା ଶକ୍ତି । ତ୍ରିଗୁଣ ଏ ନବ ଦ୍ରବ୍ୟ ବାଣ୍ଟି ॥
ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବ ସମା 'ଶୀଳ' । ରଖ ସମସ୍ତ ଏକ ଠାକ ॥
ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମଲୋଚନ ସ୍ତୁତି କରି । ଗୋବିନ୍ଦ ନାମେ ଭକ୍ତି ମନ ॥
ଅନନ୍ତ ଦାମୋଦର ନାମେ । ଗୋବିନ୍ଦ ଭକ୍ତି ଶ୍ରୀ ଅଟେ ॥
ମଧୁସୂଦନ ମଧୁ ଭକ୍ତି । ଯଶୋଦା କାନ୍ଧେ ତୋଳିଲା ॥
ସଂସାର ତୁମର ଶିରର । ଅନର ଅମର ହୋଇବ" ॥

(ଦା: ଭ: ର: ମୃ:)

ଦୋଇଷ୍ଟ. 'ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ' ର ଷୋଡ଼ଶ ଅଧ୍ୟାୟରେ ନାମ ଶକ୍ତି ବୁଝିବାପାଇଁ 'ଷୋଡ଼ଶ ନାମ'ର ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ପାଠକମାନେ ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଢନ୍ତୁ ।

ଗ୍ରନ୍ଥ ସୃଷ୍ଟିର ଇତିହାସ

ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗ ପ୍ରାୟ ଓଡ଼ିଶାର ପଣ୍ଡିତ ସମାଜ 'ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ଶ୍ରୀ ଭାଗବତ ଆଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ପଠିତ ଏବଂ ସମ୍ମାନ ସହିତ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ସମସାମୟିକ ଶିଷ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିଧର ଦାସ ନାମରେ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରି ପାରିଥିଲେ । ସେହି ସମୟରେ ଭକ୍ତ କବି ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ମନରେ ଜାଗ୍ରତ ଭକ୍ତିମୂଳକ ଆଲୋଚନା ବହୁ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରଚାର ହେଉଥିଲା । ସେହି ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ପ୍ରେରଣାରୁ ମହାପୁରୁଷ 'ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତକୁ' ସଙ୍କଳନ ଆକାରରେ ଅଗଣିତ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପ୍ରୀତିରେ ଲେଖିଥିଲେ ।

ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିର ଜନଜୀବନ ସ୍ଥିତି

ବର୍ତ୍ତମାନ ବଜାରରେ ମିଳୁଥିବା 'ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ'ର ପୁସ୍ତକ ସମୁଦାୟରେ ୫୫ ଅଧ୍ୟାୟ ରହିଛି ।

(ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ୨୫ ଅଧ୍ୟାୟ, ୨ୟ ଖଣ୍ଡ ୩୦ ଅଧ୍ୟାୟ) ଏବଂ ୨ୟ ଖଣ୍ଡର ୨୫ଶ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଲେଖିଛନ୍ତି—

"ପ୍ରଥମ ପ୍ରବନ୍ଧ ଚରିଣ ।
ଅଧ୍ୟାୟରେ ହୋଇଥିଲା ଶେଷ ॥
ତହିଁ କରିଣ (?) ସମୁଚ୍ଚୟ ।
ଉଦ୍ଧୃତ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ॥
କୃପାରୁ ପୁଣି ପଞ୍ଚବିଂଶ ।
ଅଧ୍ୟାୟ ଯା'ଏ ଲେଖି ରଖ ॥
ଦୁଇ ପ୍ରବନ୍ଧ ମିଶିବାରେ ।
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଚାଶ ଅଧ୍ୟାୟରେ ॥ (ଧା: ଭ: ର: ମୁ:)

ଅତଏବ ଶେଷ ପାଞ୍ଚ ଅଧ୍ୟାୟ କୌଣସି ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ 'ଧାତୁ ଭାଗବତ ରତ୍ନାକର' ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବାର କଳ୍ପନା ପରେ ଏହା ରଚନା କରିଥିବେ ଅଥବା କୌଣସି ପ୍ରକାଶକ ଏହାକୁ ରଚନା କରି 'ରାମଦାସ'ଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତା କରିଥିବେ ।

ଓଡ଼ିଶାର ଜଣେ ଅବହେଳିତ ବୈଷ୍ଣବ ଭକ୍ତଙ୍କ ବିଷୟରେ ଯତ୍‌ସାମାନ୍ୟ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା । ଅଜ୍ଞାନତାବଶତଃ ଅନେକରୁ କେତେକ ତଥ୍ୟ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ରହିଯାଇଛି—ତ୍ରୁଟି ରହିପାରେ, ଅତଏବ ସୁଧୀ ପାଠକମାନେ କ୍ଷମା କରିବେ-ବୋଲି ଲେଖକଙ୍କ ଅନୁରୋଧ ।

ପୁରୀ
ତା: ୮–୭–୧୯୬୫

ଓଁ ଶାନ୍ତି ! ଶାନ୍ତି !! ଶାନ୍ତି !!!
ଲେଖକ—ଶ୍ରୀ ପତିତପାବନ ଦାସ

——*——

ଓଁ ଶାନ୍ତି ! ଶାନ୍ତି !! ଶାନ୍ତି !!!
ଲେଖକ-ଶ୍ରୀ ପୀତାମ୍ବର ମହାନ୍ତି

ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଭକ୍ତି

* ପ୍ରଥମ ସ୍କନ୍ଧ *

ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ

ବନ୍ଦୀଶ୍ୱରୀ ବନ୍ଦନ

ନମଇଁ ଗଣେଶ ନନ୍ଦନ । ସକଳ ବିଘ୍ନ ବିନାଶନ ।
ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର କୁମର । ଅଶେଷ ବିଦ୍ୟାର ଭଣ୍ଡାର ।
ସଦା ଆନନ୍ଦ ସଦା ସ୍ମିତି । ଓଁକାର ବ୍ରହ୍ମ ଅନୁସରୀ ।
ଅଶେଷ ମହିମା ତୋହର । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସୁରେ ଅଗୋଚର ।
ଭକତ ଆରତ ନ ଧରୁ । ରଖୁ ବାଞ୍ଛିତ ଫଳ ଦେଇ ।
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଆଦ୍ୟେ ଭଜେ ତୋତେ । ନର୍ତ୍ତି ସେ ନୋହେ ବିଘାତକ ।
ମୂର୍ତ୍ତି ଶାମଳ ସମବାସ । ତୋ ପାଦପଦ୍ମେ ଭକ୍ତି ଆଶ ।
ଅନେକ ଭକ୍ତ ଦୁଃଖାସନା । ଛିଣ୍ଡି ମୁଁ ହୋଇବି ସୁମନା ।
ନୃତ୍ୟଗଣଙ୍କୁ ଦେବ ଧାର । ହେ ଗଜାନନ କୃପାକର ।
ଶ୍ରୀ ଦେବୀ ଶାରଦା ଚରଣେ । ଶରଣ ମାଗେ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ବୁଦ୍ଧି ମନ୍ତ୍ରକୁ ବର୍ଣ୍ଣ ଜଗନ । ହଂସଣୀ ଧରି ସ୍ଥିର କୂଳେ ।
ତୋ କୃପା ଘଟ ଶ୍ରେବେ ଭର । ମୋ ଅଜ୍ଞ ଅନ୍ଧକାର ହର ।
ଦେଖି ମାତ ସ୍ୱପ୍ନରେ ତୋର । ଶରଣ ପଶିଲିରେ ମୋର ।
ନମସ୍ତେ ରାମ କୃଷ୍ଣହରି । ଏ ମହାମନ୍ତ୍ରି ସଦ୍ଗୁରୁ ।
ସକଳ ପ୍ରାଣୀ ହୃଦେ ବାସ । ଏଣୁ ଶରଣ ଅନୁଦାସ ।
ତୁମ୍ଭ କୃପାରେ ଅର୍ଜୁନ । ମୂଢ ଯେ ହୁଅଇ ବାଧ୍ୟନ ।
ଭବ ତରଣ ପଦ୍ମଧାର । ଯେ ଭକ୍ତି ଧାରେ ଗିରିବର ।

ତେଣୁ ଶରଣ ଗଲାଦାସ । ଶୁଣୁଅ ମୋର ନିଜ ଆଶ ॥
ମୋର ଭକତି ଉନ୍ନତର । ବଢ଼ାଇ ଅତି ବଳଆର ॥
ତବ କୃପା କୁଠାର ଧରି । ଛେଦ ପଦାର୍ଥ ନରହରି ॥
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ପତିତ ପାବନ । ମୂର୍ଖ ଅଟଇ ପାପୀଜନ ॥
ଶରଣ ପଞ୍ଜର ହେ ନାଥ । ଭବ ଭୟକୁ କେତେ ଯେଷ୍ଟା ॥
କୃପା ସମୁଦ୍ର ମହାପ୍ରଭୁ । ଉଦ୍ଧର ଦୁଃଖ ଜଳଧିରୁ ॥
ଉଦ୍ଧର ନ ଉଦ୍ଧର ମୋତେ । ମାତ୍ର କହୁଛୁ ତୋ ଅଗ୍ରତେ ॥
ତୁ ଯେବେ ପତିତ ଉଦ୍ଧାର । ମୋର ଭାବନାକୁ ନାହିଁ ଡର ॥
ଅନେକ ମନ ସୁଖାନନ୍ଦେ । ସ୍ତୁତିଲ ତଳତଳ ପାଦେ ॥
ଶୁଣ ହେ ତପୋଧନ ସାଧୁ । ସ୍ତୁତିଲ କୁମ୍ଭର ଗ୍ରମୁର ॥
ତୁମ୍ଭେ ଅନେକ ଚୂଡ଼ାମଣି । ଭୂତ ଭବିଷ୍ୟ ପାର ଜାଣି ॥
ଏଣୁ ସନ୍ଦେହୁଅଛୁ ମୂର୍ଖ । କହ ମୋ ସଂଶୟ ପଟାଳି ॥
ଏହି ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ । ଜନମ ଲଭୁଅଛି ଯେତେ ॥
ସ୍ଥାବର ଅଣ୍ଡ ସ୍ୱେଦଜାଦି । ଭୂମୁଅଛନ୍ତି ନାନା ଯୋନି ॥
ଏହାଙ୍କ ଦୁଃଖ ସୁଖ ଯେତେ । ସକଳ ଲାଗିଅଛି ମୋତେ ॥
ଏ ସ୍ୱପ୍ନଜାଳ ମଧ୍ୟ ସାରି । ଦୁଃଖ ଭଗ କର ଦଳେ ବର ॥
ଏହାଙ୍କ ଦେହମଧ୍ୟ ଥାଇ । ମୁଁ ଯେତେ ଭଞ୍ଜିଣା ସହଇ ॥
କର ଜୀବନ ତୁମ୍ଭଠାରେ । ତୁମ୍ଭେତ ଥାଅ ମୋ ପାଖରେ ॥
ଜଗନ୍ତି ଯେତେ କର୍ମ ପ୍ରାଣୀ । ସେ ଦୁଃଖ ସୁଖର ଭାଗେଣୀ ॥
ଏଣୁ ସେ ପ୍ରାଣୀ ସୁଖ ଯେତେ । ସୂତରେ କହ ମୋ ଅଗ୍ରତେ ॥
କେବଳ କର୍ମ ଭଲେ ପ୍ରାଣୀ । ଯାତନା ନ ବାଧିବ ପୁଣି ॥
ଯୋଗରେ ଭକତ ଲଭିବେ । ଜନ୍ମ ମରଣ ପାସୋରିବେ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାଷାନ୍ତୁ ସେ ଜବ । କେମା ମନୁ ସଂଶୟ ଏ ହାସ ॥
ତା ଶୁଣି ତପୋଧନ ସାଧୁ । କହଇ ସୁମନ ଆଦର ॥
ତୁ ଯାହା ପଚାରିଲୁ ମୋତେ । କହଇ ଶୁଣ ତୋ ଅଗ୍ରତେ ॥
ଏ ବଡ଼ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ତଥ୍ୟ । ମୁଁ ତାହା କହିବ କି ସମର୍ଥ ॥

ବ୍ରହ୍ମା ଶିବଙ୍କୁ ଅଗୋଚର । ମୁଁ ଶୁଣ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ମାତର ॥
ମାଝ ପୁରାଣମାନଙ୍କରେ । ଶୁଣିଛୁ ଯାହା କର୍ଣ୍ଣକରେ ॥
ତାହା ମୁଁ କହୁଛି ବଖାଣି । ଶୁଣ ତୁ ହୋଇ ସାବଧାନ ॥
ଦ୍ୱିଜ ଯତୀଙ୍କ ଧର୍ମ ଯେତେ । ଯଜ୍ଞାଦି ତପସ୍ୟା ସଙ୍ଗତେ ॥
ସକଳ ଧର୍ମ ମଧ୍ୟେ ସାର । କେବଳ ନାମ ଭଜିବାର ॥
ଆଉରେ ଶୁଣ ସତ୍ୟ ଗୋଟି । ମନ ସ୍ଥିରସୁ ଦିଅ ମେଣ୍ଟି ॥
ଏ ବେଦ କଥା ମଧ୍ୟେ ସାର । ନୃତ୍ୟତ, ନୃକରି ଗାବର ॥
ବୃନ୍ଦ ନ ଥାଇ ଧର୍ମ ଯେତେ । ଫଳ ନ ଫଳେ କଦାଚିତେ ॥
ଏ କଥା ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରେ ସାର । ଖଣ୍ଡିତ କଳଙ୍କୁ ଗମ୍ଭୀର ॥
ଶୁଣି ଦେବଇନ୍ଦ୍ର ମନ ତୋଷ । ପୁଛିଲ ଭରତନ ଶାଣ ॥
ଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରେ ଦେହ ଧରି । କେ ଅବା ବୃନ୍ଦାବନ କରି ॥
ଭକ୍ଷଣ ଯାଇଥିଲ୍ଲ କଦ । ଶୁଣି ତା ଯେ କହେ ମୋ ସନ୍ଦେହ ॥
ତା ଶୁଣି ଭରତନ ଧୀରେ । କହଇ ସୁମନ ଆଗରେ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ନୃପବର । ସତ୍ୟ ସେବଧ୍ୱା ସେ ଦ୍ୱାପର ॥
ଆଦିରୁ କଳପ୍ରସ ଗତେ । ତଥି ଅନନ୍ତ ସୈତ ଯେତେ ॥
ସକଳ ଲୋକଙ୍କ ଚରିତ । କହି ମୁଁ ନୁହଇ ସମର୍ଥ ॥
ଧାତାଙ୍କୁ ନୁହଇ ଗୋଚର । ମୁଁ ପୁଣି କେତେକ ମାତର ॥
କେବଳ କହେ କେତେ କଥି । ଶୁଣ କହିବା କଥା ଧ୍ୱନି ॥
ସତ୍ୟ ଯୁଗରେ ଭାଗ୍ୟବଂଶୀ । ଥିଲ ନୃପତି ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ॥
ନାମ ତା ବଂଶୀ ନୃପବର । ସପ୍ତଦ୍ୱୀପେ ସେ ଈଶ୍ୱର ॥
ସେ ବହୁ ଭାର୍ଯ୍ୟା ଦାନାପଣି । ବାଟେ ଜଣିଲ୍ଲ ପୁରଜନ ॥
କେବଳ ଦାତା ପଣେ ତାର । ବଶ ହୋଇଲେ ଜନପୁର ॥
ଦେଖିଣ ଦାନପଣ ତାର । ସ୍ୱର୍ଗେ କର୍ମିଲେ ବଜ୍ରଧର ॥
ତାହା ଜାଣିଣ ବଜ୍ରଧର । ହେଲେ ବାମନ ଅବତାର ॥
ସେ ବଂଶୀ ରାଜାଦ୍ୱାରେ ଗଲେ । ଅପୂର୍ବ ବେଶ ଧରି ଭଲେ ॥
ତା ଲାଗି ବଂଶୀ ନୃପବର । ମିଳିଲେ ବାମନ ସୁନ୍ଦର ॥

ଦେଖି ସନ୍ତୋଷ ନୃପସ୍ୱେ । ପୁଚ୍ଛିଲେ ବାମଦେବ ଯାସ୍ୱେ ॥
କେଉଁ କାମରେ ମୋର ପୁର । ଆଗମ ଦଲ ଦ୍ୱିଜବର ।
କେଉଁଣ ଦେଶେ ତୁମ୍ଭ ଘର । କେ ତୁମ୍ଭ ଜନକ ପିତର ।
କହ ତୁମ୍ଭର ନାମ କସ । ଶୁଣି ମୋ ମନ ହେଉ ତୋଷ ।
ତୁମ୍ଭ ସୁନ୍ଦର ରୂପ ଦେଖି । ପିଣ୍ଡ ନୋହେ ମୋର ଅକ୍ଷି ।
ଯେତେକ ବସ୍ତୁ ମୋର ପୁରେ । ଅଛନ୍ତି ଦାନ କରନ୍ତରେ ।
କହେ ତୁମ୍ଭର ସ୍ଥାନେ ହୋଇ । ଏବେ ମୋ ଦେଖିଲ୍ଭ ନାହିଁ ।
କେଉଁ କାମରେ ଆସିଅଛ । ସ୍ମରଣ କହ ବସ୍ତୁବସ୍ତ ।
ଏ ବାଣୀ ଶୁଣି ଦ୍ୱିଜବର । କହନ୍ତି ବଚନ ମଧୁର ।
ଶୁଣ ରାଜନ ଦ୍ୱିଜବର । ଲିଙ୍ଗ ନଗରେ ଆମ୍ଭ ଘର ।
ବର ଭଗତ ଆମ୍ଭ ପିତା । ନାମ ମୋ ବାଟମାବର ଉତା ।
ମାତା ଆମ୍ଭର ସତ୍ୟବତୀ । ନାହିଁ ଆମ୍ଭର ବାଡ଼ବୃତ୍ତି ।
ସେବା ମଧ୍ୟରୁ ସତ୍ୟବାଦୀ । ଶାଠବ ଅଷ୍ଟାଂଶ ଆଟବୃତ୍ତି ।
ବସ୍ତ୍ରାଦି ତରଳେଳ ସ୍ଥାନୁ । ତ୍ୟାଗ କର୍ମୀତ ସର୍ବଂସବ ।
କର୍ଣ୍ଣାଭ କର୍ମିଷ୍ଠା ଯା ଶଞ୍ଜ । ଶୁଭ ଗରଧ ଦୃତବ୍ରତ ।
କୃଷ୍ଣ ସେବାରେ ଅଶ୍ରୁ ସାର । ନାମ ଭଜନେ ତତପର ॥
ଏମନ୍ତ ଲେକଦାରେ ଯାହିଁ । ଭିକ୍ଷା କରିଣ ଆମ୍ଭେ ଖାଇଁ ।
ବସ୍ତ୍ର ଯା ଭୁବନେ ନ ଦେଖି । ଲକ୍ଷ୍ମୀଯୋଜନ ଦେବ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ଏବେ ତୋହର କୀର୍ତ୍ତି ଶୁଣି । ଆଇଲୁ ଶୁଣ ନୃପମଣି ।
ତକ୍ଷ ସନ୍ତୋଷେ ଦାନ ଦେବୁ । ଜଗତେ ଯଶ ଅଭିଳବୁ ।
ପ୍ରଥମ ଭିକ୍ଷା ଏ ଆମ୍ଭର । ଏଥୁ ନ ଫିଟୁ ଆନ ଭାର ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ବଳୀସ୍ୱଭା । ଭଲ କହଲ ଧାବଦ୍ରୂଭା ॥
ମାଗ ହେ ବସ୍ତୁଙ୍କ କୁଂଭ । ଯେ ଇଚ୍ଛା ଅଛଇ ତୁମ୍ଭର ।
ଧନ ରତନ ବାଡ଼ବୃତ୍ତି । ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ଆଉ ହସ୍ତି ।
ବସ୍ତ୍ରାଦି ଅଳଙ୍କାର ମାନ । ତୋତ୍ର ଦକ୍ଷିଣ ଦେଉ ଯେତେ ।
ସବ ଧରଣୀ ଆଉ ମୋର । ଯେ ଇଚ୍ଛା ମାଗ ଦ୍ୱିଜବର ॥

ଶୁଣି ବାମନ ବିପ୍ରମୂର୍ତ୍ତି । ନୃପତି ଆଗରେ ଭଣନ୍ତି ॥
ଅଧିକ ନେଲେ କାହିଁ ମୋର । ମାଗୁଛି ଶୁଣ ନୃପବର ॥
ଅଙ୍ଗୁଳି ତାବରେ ଗଣନ । ତ୍ରିପାଦ ଭୂମି ଦେବୁ ଦାନ ॥
ଏହା ଶୁଣିଣ ନୃପନାଥ । ପିଣ୍ଡାରୁ ହେଲେ ବେଗ ହସ୍ତ ॥
ତୁମ୍ଭର ବୁଦ୍ଧି ଅଟ ସାନ । ତେଣୁ ମାଗିଲ ଅଳ୍ପଦାନ ॥
ତୁମ୍ଭ କର୍ମରେ ଅଛି ଯାହା । ଅନ୍ୟଥା କେ କରିବ ତାହା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନୃପମଣି । ଶଙ୍ଖେ ଧଇଲେ ଜଳପାଣି ॥
ଧର ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗୋସାଇଁ । ନିବାର ସତ୍ୟ ଜଳ ମୁଣ୍ଡି ॥
ଶୁଣି ଉଠିଲେ କବିବର । ଏକାନ୍ତ ମଣ୍ଡଳେ ସତ୍ୱର ॥
ଶ୍ରୀ ହସ୍ତ ପ୍ରସାରିଲେ ହରି । ଶୁକ୍ର ଉଠିଲେ ବେଗ କରି ॥
ରାଜାଙ୍କୁ ଅନେକ ପ୍ରକାରେ । ଗୁପତ ବଚନେ ତଥାରେ ॥
ଦାନ ନ ଦିଅ ଏହୁ ହରି । ନିଶ୍ଚେ ଛଳିବେ ତୁମ୍ଭ ଶିରୀ ॥
ସଂସାର ସୃଷ୍ଟି ଯେ ଯୁଗତେ । ନାସ୍ତି ଯେ କଲେ ନାନା ମତେ ॥
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ବାଳୀରାଜା । ଭୁକ୍ତି ମୋହର ଯାଉ ଯା ଯା ॥
ସତ୍ୟ ନ ଛାଡ଼ି ବୁଦ୍ଧି ମୋର । ନିଅନ୍ତୁ ପଛେ ସର୍ବସ୍ୱର ॥
ପ୍ରାଣହିଁ ଦେଉ ଯେ ମୋ ହରି । ସତ୍ୟ ମୋ ଅନ୍ୟଥା ନ କରି ॥
ସତ୍ୟ ଲଙ୍ଘିବା ପରେ ମୁକ୍ତି । ନର୍କରେ ସଞ୍ଚରିବ ଯାଇଁ ॥
ଅକର୍ଣ୍ୟ ଅଟେ ତ ମନ୍ଦିର । ସତ୍ୟକୁ ନପାଇଁ ଗୁଡ଼ନ ॥
ଯେ ଯେବେ ଅଟେ ଭଗବାନ । ପୂଜନ ହେବ ମୋର ଦାନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନୃପମଣି । ବାମନ ହସ୍ତେ ଦେଲେ ପାଣି ॥
ଦେଲ ଏ ପାଦ ଭୂମିଦାନ । ତୁମ୍ଭ ଇଚ୍ଛାରେ ତୁମ୍ଭେ ନେନ ॥
ତା ଶୁଣି ଦେବ ଶ୍ରୀପତି । ବୋଇଲେ ଏ ବଚନ ନୀତି ॥
ପାଦରେ ପୃଥ୍ୱୀ ବ୍ୟାପିଲେ । ଆରେକ ପାଦେ ସ୍ୱର୍ଗ ନେଲେ ॥
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସର୍ବାତ୍ମା । ଆଉ ପାଦକୁ ପୃଥ୍ୱୀ କାହିଁ ॥
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ନୃପବର । ଆଜ୍ଞା ଚରଣ ଥାଇଁ ନତାର ॥
ଯେବେ ଚରଣ ଅଛି ତୋର । ପୃଥ୍ୱୀ ଅଟଇ ମୋହର ॥

ତା ଶୁଣି ନୈମିଷ୍ୟ ଈଶ୍ୱର । ଜାଣନ୍ତୁ ଜାଣିଲେ ପସ୍ୟର ।
ବେଶି ପାଞ୍ଚଳ ବଳୀ ଶିର । ଶୁଣିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ।
ସେ ସଭା କମ୍ପିଲ ବୋଲେ । ସଭାକେ ଜାକୁ ଠାବ ଦେଲେ ।
ହରି ଚରଣାମୃତ ପାନ । ରଞ୍ଜନ ଅନ୍ତ୍ରାମିର ହୋଇ ।।
ଶୁଣ ସୁମନ ଏ ଚରିତ । ଶାଉର ମହିମା ଏମନ୍ତ ।।
ଶ୍ରୀହରି ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ସୁଜନେ ଭଜ ଭଗବାନ ।।
ଜଗତ ପଦ ସୁମ ଶାସ । ଦୂରକି ଅଚଳ ବିଶ୍ୱାସ ।
ଜାନକ ଅଲ୍ପ ଚରଣେ । ନୋ ଡାକୁ ରଘୁ ଅନୁଷଙ୍ଗେ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ସାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଚାରିତ ରସାମୃତେ ନଳ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଜାନୀସ୍ୱଜା ମୋକ୍ଷଣେ ନାମ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ରାଜା ଚରିତ

ଜଗତ ଚରଣ ସାର । ଶୁଣ ସୁମନ ଜଥାସାର ।।
ଭୁ ଯେ ପଦ୍ମୁଅଛୁ ଏବେ । ଶ୍ରାବଣେ ଉଦ୍ଧଶ୍ରୁ ସେବେ ।।
ଜନ୍ମିଲ କଳୀ ଚନ୍ଦ୍ରବାର । ଶୁଣ ଭୁ ଏଥୁ ଅନନ୍ତର ।।
ନାମ ତାହାର ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର । କ୍ଷେତ୍ରଶ୍ରୀ ସୂତରେ ନରେନ୍ଦ୍ର ।।
ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶର ନୃପମଣି । ଜାସଗଣରେ ସେ ଅଗ୍ରଣୀ ।
ସୁଧରମଙ୍କେ ଜାନଦେବ । ତାରା ଅଂଶରେ ପ୍ରକାଶିତ ।।
ସୁଧୀର ପଣେ ମେରୁ ସମ । ସାରପଣରେ ବିଷ୍ଣୁ ସମ ।।
ତେଜସ୍ୱୀପଣେ ବୈଶ୍ୱାନର । ବୁଦ୍ଧିରେ ଯଥା ଗଣେଶ୍ୱର ।
ପଣ୍ଡିତପଣେ ବୃହସ୍ପତି । ସହିବା ପଣେ ବସୁମତୀ ।
ଗମ୍ଭୀର ପଣେ ପାରାବାର । ଅପାର ମହିମା ତାହାର ।
ଧର୍ମମାର୍ଗେ ସେ ଅବନୀ । ଜଗତେ ବଖାଣନ୍ତି କୀର୍ତ୍ତି ।
ପାଳଇ ଏକଛତ୍ରୀ ଭୂତ । ଭଜଇ ଚାରି ବେଦ ସୂତ୍ର ।
ସମ୍ପଦ କୁବେର ଭଣ୍ଡାର । ଜାଣନ୍ତି ଦେବା ମୂଳ ତାର ।

ସେ ମହାରାଜା ଭାଗ୍ୟବନ୍ତେ । ଦରିଦ୍ର ନ ରହିଲେ ଜଣେ ।।
ଯେ ଯାହା ମାଗୁଥିଲେ ତାଙ୍କ । ନାହିଁ ବୋଲିବା ଶବ୍ଦ ନାହିଁ ।।
ଦେଖି ଲୋକଙ୍କ ମନ ଭାବ । ଅବନ୍ତି ଶତ୍ରୁ ଦୁଃଖଦିଲ ।।
ସେହି ସଂଖ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କରେ ଆଜ । ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଘଟଣା ବଢ଼ଇଲ ।।
ଏମନ୍ତେ କେତେକ କାଳଗଲା । ତା ଗର୍ଭୁଁ ଜନମିଲ ପୁତ୍ରକ ।।
ଶୈବ୍ୟା ରାଣୀଙ୍କ ଗର୍ଭୁ ଆସୁ । ତା ନାମ ରୋହିତ ଶିଶୁ ।।
ଏକଥା ଜାଣି ସେ ସଭାର । ସ୍ୱର୍ଗେ କର୍ମି ଏ ବଳୁଥିଲ ।।
ବଧାଇ ସ୍ୱର୍ଗରେ ବାଜିଲ । ନ ବୃଦ୍ଧି କରିବ ବୋଇଲ ।।
ଏ ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଭାଗ୍ୟବନ୍ତେ । ସ୍ୱର୍ଗେ କର୍ମି ଦେବ ସ୍ତୁତି ବଖାଣେ ।।
ଆଦର କରନ୍ତି ମୋର ପୁତ୍ର । ନ ବୃଦ୍ଧି କର ଦେବବର ।।
ତାହା ଶୁଣିଣ ଦେବବର । ପୁତ୍ରରେ କଲେକ ଅଗ୍ରସର ।।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କୁ ଡକାଇଲେ । ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ଯାଅ ସେ ବୋଇଲେ ।।
ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରର ଭାଗ୍ୟଗୁଣ । ବୁଝିଣ ଆସ ଦେବ ବଚନ ।।
କହିଲେ ଭଲ ରାଜା ଅଟେ । ବୁଝିବା ଭାଗ୍ୟଗୁଣ କେତେ ।।
ଶୁଣି ଚଳିଲେ ମୁନିବର । ଛଦ୍ମବେଶ ହୋଇଲେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁର ।।
ମାତ୍ରାରେ ହୋଇଲେ ଅକସ୍ମାତ । ନ ବୁଝିବେ କେହି ସ୍ୱରୂପ ।।
ରାଜାର ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଗଲେ । ଅନେକ ଦେବ ଦୂତଙ୍କଲେ ।।
ଦୃଷ୍ଟି ନ ଥାଇ ନ ଛଡ଼ାଇ । ମିଳିଲେ ମୁନିଙ୍କ ସମ୍ମୁଖ ।।
ଦେଖିଣ ପ୍ରଣମିତ ହେଲେ । ଅନେକ ଭାବପୂଜା କଲେ ।।
ଆଜ ସଫଳ ମୋର ପୁର । ତୁମ୍ଭ ଦର୍ଶନେ ମୁନିବର ।।
କର୍ମା ମୋ ପୁରକୁ ଆଗତ । ମିଥ୍ୟା ନ ହେବ କାହିଁ ସତ ।।
ଶୁଣି କହନ୍ତି ମହାରଥ । ସ୍ତୁତି ଶୁଣ ସେ ନୃପତି ।।
ଅମ୍ଭେ ଆଇଲୁ ଯହିଁ ପାଇଁ । କହୁଛୁ ସଂଶୟ ଫିଟାଇ ।।
ତୁମ୍ଭର ଯଶ ଶୁଣିମାନ । ପୂଜିଲ ଚଉଦ ଭୁବନ ।।
ସେ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞମଣ୍ଡି । ବୃଦ୍ଧ ସେବୀଙ୍କୁ ସ୍ୱର୍ଗଭାଣ୍ଡ ।।
ଯହିଁ ଶୁଣିଲେ ତୋର ଖ୍ୟାତି । ଶୁଭକ ଶୁଣ ହେ ନୃପତି ।।

ଦେଖୁ ଅଛନ୍ତି ତୋର ତନ୍ତି । କହୁଛନ୍ତି ମାରିବାର ପାଇଁ ॥ ୫୦ ॥
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଦେବ ରାଜନ । ହେ ମୁନି ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ॥
ଯାହା ଅଛଇ ବ୍ରହ୍ମ ଅଙ୍ଗେ । ଘେନ ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଆଦି ଯେତେ ॥
ମାର ହୋ ସଂଶୟ ନ କର । ଅବଶ୍ୟ ହେବ ସତ୍ୟ ମୋର ॥
ଶୁଣି କହନ୍ତି ମୁନିଚନ୍ଦ୍ର । ସୁରୁପ ଶୁଣ ହେ ମହେନ୍ଦ୍ର ॥
ଦେବାର ଯୁଗ ଯେବେ ତୋର । ଯୁବତ୍ୱ ହୋଇଥିବ ମର ॥
ଘରେ ଅସଦ ହେଲେ କୃଷ୍ଣ । ଆଜ ମୁଁ ଶୁଣିବଇଁ ପାଇଁ ॥
ସୁଖ ଖଣ୍ଡଧା ଛୁଟିଲ ତୋର । ପାଞ୍ଚ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କି ଦେଇ ଭାର ॥
ଶୁଣି ରାଜନ ରଜା ଅଙ୍ଗେ । ନଷ୍ଟ ମାଗିବ ଏଥୁ ମୋତେ ॥
ସବୁହିଁ ପ୍ରାଣ ଦିନା ବନ୍ତୁ । ମାଗିଲେ ଦେବ ମୋର ସ୍ତୁତି ॥
ଏତେକ ବୋଲି ନୃପମଣି । ଶଙ୍ଖେ ଧଇଲେ ଜଳ ଘେନି ॥
ମୁନିଙ୍କ ହସ୍ତେ ଦେଲେ ନେଇ । ଯେ ଇଚ୍ଛା ମାଗ ହେ ଗୋସାଇଁ ॥
ଏ ବାର ସତ୍ୟ କଲି ମୁହିଁ । ଦେବ ସଂଶୟ ଏଥି ନାହିଁ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ମହାମୁନି । ଭଲେ ହେ ମହା ଯୋଗଧ୍ୟାନ ॥
ସାକ୍ଷୀ ଏଥକୁ ଉପାଧାନ । ଇନ୍ଦ୍ର ଶଙ୍କର ଆଦି ଜନ ॥
କୁବେର ବରୁଣ ଅଗ୍ନିତେ । ସମସ୍ତେ ସାକ୍ଷୀ ଥାଅ ଏଥେ ॥
ମାଗୁଛି ତୋର ପାଇଁ ମୋର । ବୋଲି ଧଇଲେ ଜଳଧାର ॥
ଜଳ ପକାଇ ମୁନିବର । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ନୃପବର ॥
ତୋ ରାଜ୍ୟପଣ ମୋତେ ଦେବୁ । ଲେଙ୍ଗଟା ହୋଇ ଯିବୁ ॥
ପୁତ୍ର ଯାହା ଦେଇ ତୋର । ଖଡ୍ଗକୁ ଦେଇବୁ ବାହାର ॥
ଲୁଚିଣ ନିଜଦେଶ ମୁହିଁ । ଏଥେ ତୋ ଅଧିକାର ନାହିଁ ॥
ତା ଶୁଣି ନୃପତି ଆନନ୍ଦ । ମୁଖ ଦେଖାଇଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ॥
ମୁନିଙ୍କି ନୃପ ସିଂହାସନେ । ରଜା କରିଲ ବୋଲିମନେ ॥
ଆପଣେ ବସିଲେ ଖାଡ଼ୀ । ଶୁଣି ମୁନିଙ୍କ ପାଦେ ପଡ଼ି ॥
ଉଠି ନୃପତିକି ଦେଲେ ବର । ବୋଲିଲ ମନେ ମୁନିବର ॥
ପାଞ୍ଚ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କି ଡକାଇଲେ । ମୁନିଙ୍କି ସମର୍ପିଣ ଦେଲେ ॥

ଆହେ କୁମର ଏହୁ ରଜା । ଭଲ ଏହାଙ୍କ ଗାଢ଼ ପୂଜା ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନୃପବର । ଚଳିଗଲେ ଅନ୍ତଃପୁର ।
ବହୁତେ ଦେଖି ରାଣୀମାନ । ଦୁଃଖିତ ହୋଇଣ ସଜନ ।
ରୋହିତାଶ୍ୱକୁ ନଦେଖିଲେ । ତା ଦେଖି ଶୈବ୍ୟା ରାଣୀ ବୋଲେ ।
ମନତ ଭରିଅଛି ଦୁଃଖ । କାହାର ଶୁଣିଅଛୁ ମୁଖ ।
ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଦେବାପାଇଁ ଦାନ । କହିବା ନ ମିଳିଲା ଧନ ।
ଆଜ୍ଞାକୁ ବଢ଼ାଇ ଗଲ । ମୋତେ ତ ସନ୍ଦେହ ଲାଗିଲ ।
ଜନମୁ ନ ଭଣିଣ ଭୟ । ଦେଖି ନ ସହେ ମୋର ଦେହ ।
ତା ଦେଖି କହନ୍ତି ନୃପତି । ଶୁଣ ସୁନେତ୍ର ପ୍ରିୟ ଯୁବତୀ ।
ଦାନ୍ତୁ ଅଛିଲେ ଏକମୁନି । ସେମା ଆସେ ଭଲେ ବେଦଧ୍ୱନି ।
ଦେଖି ମୋହର ତୋଷମନ । ମୁନିଙ୍କି ଯାଚିଲି ମୁଁ ଧନ ।
ରାଜ୍ୟ ଦାନ ଦେଲେ ମୋର । ସବୁ ନେଲେ ମୁନିବର ।
ପୁଣ ଦକ୍ଷିଣାକୁ ଲୋଡ଼ିଣ । ଏକଇ ବସ୍ତ୍ର ମୁଁ ପିନ୍ଧିଣ ।
ଗ୍ରହଣ ମିତ ଦିନ ଦେଲେ । ତେଣୁ ଆସିଲି ତୋର ପାଶ ।
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ରାଣୀମନ । ଏହି ସନ୍ଦେଶ ତା ବଚନ ।
ବାହାର ଅବକାଶେ ଥିଲ । ପିତାଙ୍କ ଶବ୍ଦରେ ମିଳିଲ ।
ଦେଖି ପିତାଙ୍କୁ ଆଦରର । ପୁଛିଲ ନୃପତି କୁମର ।
ମାତା ପୁତ୍ରକୁ ପୁଚ୍ଛା କଲେ । ଶୁଣି କୁମର ହସି ବୋଲେ ।
ଏଥିକୁ ଚିନ୍ତା କେଉଁ କର । ଉପାୟ ପୁଣ୍ୟ ଆମ୍ଭର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ତତକ୍ଷଣ । ତିନି ଖଣ୍ଡ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧିଣ ।
ଛାଡ଼ି ସକଳ ଅଳଙ୍କାର । ନଗରୁ ହୋଇଲେ ବାହାର ।
ଗ୍ରହେଣ ମୁନିଙ୍କର ପାଶ । ହୋଇଲେ ଗ୍ରହଣରୁ ଶେଷ ॥
ଭଣ୍ଡ କୁମର ପ୍ରଜାକୁଳ । ରାଜ୍ୟ ସମ୍ପଦାର ସମ୍ଭାଳ ।
କହନ୍ତି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମୁନି । ଶୁଣ ରାଜନ ମହାମାନ ।
ପିତାଙ୍କୁ ପୁଣି ଯେମନ୍ତ । ତାଙ୍କୁ ଦକ୍ଷିଣା ତେମନ୍ତ ।
ପୁଣ ବନ୍ଧନେ ନଦେଇ ପାଇଁ । ଦକ୍ଷିଣା ଦିଅ ଯମପାଇଁ ।

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ତନକଷ ମାଣ୍ଡ । ଆଣି ମୋ ଆଗେ ଧର କୁଣ୍ଡ ॥
ତେତେକ ଶସ୍ତ୍ରେ ଭଳଯାଏ । ଦେଖାଇଲେ ଭାବ ଲୋଭଜଏ ॥
ଏହା ଶୁଣିଣ ନରମଣି । ଚିତ୍ତେ ଚିନ୍ତିଲେ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଦେଖ ମୁଁ ଭାଙ୍ଗିଣା ଭୂଧର । ଆମ୍ଭ ନିଶ୍ଚୟ ଭକ୍ତି ମୋର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ତପୋଧନ । ମଧ୍ୟରେ ଲକ୍ଷଣ ତରଣ ॥
ଭାଗ୍ୟବନ୍ତର ଦୋଳି ସଦେ । ପୁନ ଭାବନ୍ତି ତାଙ୍କ ଭୁଲେ ॥
ଯେଷ୍ଠ ନଗରେ ଭୂମି ଭୂମି । ତ୍ରିକନ୍ତ ଆମ୍ଭ ଧର୍ମୀ ବୋଲି ॥
ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ସତୀ ଦେଇ ଧ୍ୟାନ । ଅନ୍ତରେ ଯେତେକ ଭାବ ପୁଣ ॥
ଆଦର ଚଣ୍ଡାଳ ସଙ୍ଗତେ । ଯେ ଅବା କରିବନ୍ତି ମୋତେ ॥
ସୁତ ଶ୍ୱଶୁର ସଙ୍ଗତେ । ଧନକ ଭଣିଣା ନମନ୍ତେ ॥
ଯେ ଧନ ଦେବ ତା ଶରଣ । ଦେବୁ ପ୍ରସାଦ ତନଜଣ ॥
ଏରୂପେ ଯେତେବେଁ ଡାକନ୍ତେ । କହିଲା ଶ୍ରମ ଦେଇ ଦେଖାଇଲେ ॥
ଏଥିଅନ୍ତରୁ ଶୁଣ ମନ । ବଧାତା ସଙ୍ଗ ପ୍ରସାଦ ॥
ମାସ୍ୟାରେ ବଳ ଭୂତପୋଇ । ଅଗ୍ନି ଦେବତା ଥିଲେ ଉଷ୍ଣ ॥
ଝି ଲକ୍ଷ ମାଣ୍ଡ ସୁନା ଦେଲେ । ପୁତ୍ର ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କୁ କହିଲେ ॥
ରାଜାର ଏକଇ କୁମର । ବଳଦେବ ଅତି ସୁକୁମାର ॥
ସେ ପତିବ୍ରତା ଶିରୋମଣି । ପୁଦଶ ଶ୍ରୀପୁରକୁ ଜଣି ॥
ଦୁର୍ଦ୍ଦିଙ୍କ ବସ୍ତ୍ର ରଜାଧର । କନ୍ୟାକୁ ସମର୍ପଣ କଲ ॥
ସେ ବସ୍ତ୍ର ଯାହା ଲଜ୍ଜାକର । ଏ ଦୁହେଁ ଦୋଷିଲେ ଭ୍ରମର ॥
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତ ନ ପଚାରିଲେ । ଧନ ମୁନିଙ୍କ ସମର୍ପିଲେ ॥
ସୁଣି କେତେ ଦିନେ ଦୁର ଯାନ୍ତେ । ଚଣ୍ଡାଳ ରୂପେ ନନ୍ଦନେ ॥
ମଧୁର ଭକ୍ତି କହି ଥିଲେ । ରାଜାଙ୍କୁ କହି ଧନ ଦେଲେ ॥
ମୁନିଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ରାଜନ । କଣ ହୋ କହିଣାର ଧନ ॥
ଯେତେକ ବଳାଇ ମୁନିଙ୍କଲେ । ରାଜା ଧର୍ମକୁ ନ ଲଙ୍ଘେ ॥
ସେ ମୁନି ଧନ ଯୋଗାଇଲେ । ନ ଭକ୍ତି ପଣେ କହିଲେ ॥
ଏତେ ରଖିଲେ ନ ପଚାର । ଚଣ୍ଡାଳ ଘର ଦୋଷ ଲୁଣ ॥

ଶ୍ରବଣେ ବଂଶ ଉଦ୍ଧରନ୍ତି । ଅବଶେ ଦେଖନ୍ତି ଭଗବନ୍ତ ।
ଯେବେ ଭକ୍ତ ଶମଶାନ । ତେଭ ଭକ୍ତ ତାଙ୍କ ଦୁଃଖନାଶ ।
ଜାଣନ୍ତୁ ପୁଣ୍ୟ ପୁଣ ଆଗେଣ । ରାଣୀ ଭଜିଲେ କାଶୀପତେଣ ।
ସେ ଭକ୍ତପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଲକ୍ଷଣ । ସେ ଭକ୍ତ ଶରୀର ଧାରଣ ।
ଯେତେବେଳେ ଭକ୍ତ ସେ ପାଇଲେ । ରାଜ୍ୟ ଧର୍ମକୁ ନ ଛାଡ଼ିଲେ ।
ଏମନ୍ତେ ଦେବଚଳନ ନୃପ । ସ୍ୱର୍ଗରେ ଲଭିଲ ଅଚଳ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ସୁରଗଣ । ସମସ୍ତେ ଭଲେ ବନ୍ଦିବଣ ।
ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରର ଉପରେ । ସ୍ୱର୍ଗ ମଣ୍ଡଳ ଉଭାରଣ ।
ଏଥିକୁ ତାଙ୍କୁ ସେନ ଆସ । ନୋକ୍ଷଲେ ସବେ ପିବା ନାଶ ।
ଏମନ୍ତେ ସର୍ବେ ଭକ୍ତ ଭଲେ । ଜଗତ ରାଜ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ।
ହେ ସର୍ଗ ଲୁଣ୍ଡି ଦେବେ ଯିବୁ । ରାଜାର ପୁତ୍ରକୁ ବଂଶିବୁ ।
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ସର୍ଗ ଯାଇ । ନଗରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲ ।
ଲୋହିତ କୁମରକୁ ଡଂଶି । ଭୂମି ମିଳାଇଲ ସ୍ୱର୍ଗେ ଆସି ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତେ ଶୈବ୍ୟାରାଣୀ । ପୁତ୍ର ମରିବା କଥା ଶୁଣି ।
ଅନେକ ପ୍ରଳାପ ସେ କଲ । ତା ଦେଖି ବ୍ରାହ୍ମଣ କହିଲ ।
ତୁ ଏବେ ଭକ୍ଷ୍ମ ଦେବକ । ଭାର୍ଯ୍ୟ ତୁ ଲଗାଇବୁ ଧନ ।
ଭାଷିଲେ ମହାକଷ୍ଟ ଅଏ । ମୋଠାରୁ ଦେବେ ସୁଖ ଆଏ ।
ଦେବେ ତୁ ଶବ ଦେଇଯାଅ । ନ ହୋଇ ଯୋଜଣ ଉପାଅ ।
ମହାକଷ୍ଟେ ଧନ ଆସି । ମାରିଲେ ଦୁଃଖ ତାର ବାର୍ତ୍ତା ।
କରୁ ନଗର ବାଣୀ ଶୁଣି । ପୁତ୍ରକୁ ଧରି ଏକା ରାଣୀ ।
ଘୋର ଅନ୍ଧାର ନିଶାଭାଗେ । ଦେଖିଣ ଶମଶାନେ ମିଳେ ।
ଶବ ଉଭାର ମହାପଥ । ଆପଣେ ଜାଦାଏ ଖୋଜନ୍ତ ।
ଲଭିବା ପାଇ ଶମଶାନ । ଏମନ୍ତେ ବାହାରେ ରାଜନ ।
ଆପଣେ ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱତେ । ଅସ୍ତିଣ ମିଳନ୍ତିଲ ସେଠାଏ ।
ଦେଖିଲେ ଶମଶାନ ସ୍ଥାନ । ଏକଲ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ରୂପନ ।
ଭାରିଣ ଦୋଳିଫଳ ଘାତ । ଦେଖିଣ ନୃପତି ତକଟ ।

ଧାଇଁ ଧଇଲେ କେଶ ଭାର । ବୋଇଲେ ପ୍ରିୟେ ତୁ ଧାଇଁର ।
ମଣିଷ୍କୁ ତୋ ଇଷ୍ଟ ସୁମର । ଶୁଣି ବୋଲଇ ପାଣ୍ଡବର ।
ମୋ ଇଷ୍ଟ ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ରଜା । ମୁଁ ଅଟେ ତାହାଙ୍କ ଭାରିଯା ।
ସ୍ୱାମୀ ମୋ ନୃପତ୍ୱକ ହେତୁ । ଦାନ ଦତ୍ତରେ ମୁନିହସ୍ତେ ।
ଦକ୍ଷିଣା ନିମନ୍ତରେ ପୁଣ । ପୁତ୍ର ଭାରିଯାଙ୍କୁ ବିକଣ ।
ସେ ଧନ ମୁନିହସ୍ତେ ଦେଲେ । ଆପଣେ ବିକଣେ ଅନ୍ୟ ଘରେ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେ ଦିନଗଲା । ସର୍ପାଘାତରେ ପୁତ୍ର ମଲା ।
ତେଣୁ ସେ ପୁତ୍ରକୁ ଆଣିଣ । ପୋଡ଼ିବ ବୋଲି ଶମଶାନ ।
ଏଥାନ୍ତେ ଗାତ ଖୋଳୁଥାଇଁ । ସେଣୁ ମୋହର ଶାଢ଼ୀ ଧାଇଁ ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ନରଈଶ । ଚିହ୍ନିଲେ ନିଜ ଭାର୍ଯ୍ୟା ବେଶ ।
ହେ ସଖି ! ମୁଁ ତୋ ପ୍ରାଣସଖା । ଧାଇଁ ମୋ ସେବକକୁ ଦେଖା ।
ଶୁଣିଣ ସ୍ୱାମୀର ଉତ୍ତର । ଛାଡ଼ିଲା ଘୋର ଅହଙ୍କାର ।
ଦି ଗୁଣେ ସନ୍ତାପ ବଢ଼ିଲା । ସ୍ୱାମୀର ଚରଣେ ପଡ଼ିଲା ।
ଉଠି ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଘେନିଗଲା । ପୁତ୍ରକୁ ଦେଖାଇଣ ଦେଲା ।
ବୋଇଲେ ସ୍ୱାମୀ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ । ମୃତ୍ୟୁ ଏ ପୁତ୍ରକୁ ଘେନିଣ ।
ଅନଳେ ପଶି ଯାଇଦେବ । ଏ ପ୍ରାଣ ଦେବଇ ନ ରଖିବ ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ନୃପବର । ପୁତ୍ର ଭାରିଯା ମଲେ ମୋର ।
ମୁଁ ଥାଇ କରିବଇଁ କିସ । ସୁଖ ସମସ୍ତେ ଦେବା ଶ୍ୱାସ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚଳିଗଲେ । ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅନଳ ଜାଳିଲେ ।
ସ୍ନାନ କରି ଧରିଣ ପୁତ୍ରକୁ । ଅନଳେ ପଶିବା ବେଳକୁ ।
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ମାଧବୀ । ସ୍ୱର୍ଗରୁ ରଥ ଘେନି ଚଳି ।
ରଜାଙ୍କ ନିକଟେ ବୋଇଲା । ଅନଳେ ନ ପଶ ବୋଇଲା ।
ତା ଶୁଣି ନୃପ ଅତି ଚକିତ । ମାଧବୀ ଆସିଥିଲା ରଥ ।
ବୋଇଲା ଦେବଙ୍କ ଆଦେଶ । ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବ ରଥେ ବସ ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ନରବର । ମଲେ ମୋ ଏମନ୍ତ କୁମର ।
କେମନ୍ତେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବଇଁ । ଏଣୁ ମୁଁ ଅଶୁଚି ହୋଇ ।

ଏଣୁ ମୋ ମନ୍ତ୍ରିବାକ୍ୟ ସତ । ମାତଳୀ ଘେନିଯାଅ ରଥ ॥
ମାତଳୀ ବୋଇଲା ବଚନ । ଅନଳେ ନ ଯଶ ରାଜନ ॥
ମୋର ଅଛଇ ଯାଏ ଥିବୁ । ନୋହିଲେ ଦେବଦ୍ରୋହୀ ହେବୁ ॥
ଏମନ୍ତେ ବୋଲି ଚଳିଗଲା । ଦେବଙ୍କ ଆଗରେ ମିଳିଲା ॥
ରଜା କହିବା ଜଣାଇଲା । ଅମୃତ ସଞ୍ଜୀବନୀ ନେଲା ॥
ପୁଣି ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଲେଉଟିଲା । ରଜା ନିକଟେ ପ୍ରବେଶିଲା ॥
ପୁତ୍ରର ମୁଖେ ସୁଧା ଦେଲା । କର୍ଣ୍ଣରେ ସଞ୍ଜୀବନୀ କହି ॥
ତତକ୍ଷଣେ ଚାହିଲା କୁମର । ପାଦେଶ ଦେଖିଲା ରଥବର ॥
ଆବର ଜନନୀ ପିତାର । ଦେଖିଣ ବେଷ୍ଟିତ କୁମର ॥
ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବା ଏବେ ଚାଲ । କୁମର ବୋଇଲା ନ ବୋଲ ॥
ଆମ୍ଭର ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଜାକୁଳ । ପୁଣ୍ଡ ନେ ଯିବ ସ୍ୱର୍ଗଥାନ ॥
ସମସ୍ତେ ଗଲେ ଯିବ ମୁକ୍ତି । ନୋହିଲେ ଯାଅ ତୁମ୍ଭେ ବୁଲି ॥
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ନୃପନାଥ । ମାତଳୀ ଘେନିଯାଅ ରଥ ॥
ନ ଗଲେ ରାଜ୍ୟଜନ ସେତେ । ଆମ୍ଭେ ନ ଯିବୁ କଦାଚିତେ ॥
ଶୁଣି ମାତଳୀ ଚଳିଗଲା । ବିଧାତା ଆଗରେ କହିଲା ॥
ସ୍ୱରୂପ ଶୁଣ ଦେବବର । କହିଲେ ପ୍ରଜାକୁଳ ସାର ॥
ଦେବେ ନ ଆସେ ନୃପବର । ବିହୁଣ ମୋତେ ଆଜ୍ଞା କର ॥
ତା ଶୁଣି ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ର ସୁର । ସମସ୍ତେ କଲେକ ବିଚାର ॥
ପାଞ୍ଚ ରଜାକୁ ଘେନିଆସ । ନୋହିଲେ ସ୍ୱର୍ଗ ଯିବ ନାଶ ॥
ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରର ତପଫଳେ । ଆଣନ୍ତୁ ତାର ପ୍ରଜାକୁଳେ ॥
ତା ଶୁଣି ମାତଳୀ ଚଳନ । ଲେଉଟି ଗଲେ ରଜା ସ୍ଥାନ ॥
ଦେବେ ବୁଦ୍ଧି କରାଇଲେ । ଯେତେକ ଲୋକ ଯୋଗ୍ୟା କଲେ ॥
ପଶୁ ମନୁଷ୍ୟ ଯେଣୁ ଜାତି । ଅଟରେ ଯେତେକ ଲୋକ ଛନ୍ତି ॥
ସମସ୍ତ ରଥେ ବସାଇଲେ । ଆପଣେ ରଜା ଚଢ଼େ ଗଲେ ॥
ପୁତ୍ର ଭାର୍ଯ୍ୟା ସଙ୍ଗେ ଘେନି । ଆନନ୍ଦେ ଚଳେ ନମ୍ରୁ ଧ୍ୱନି ॥
ଚଳିଲା ରଥ ଶୂନ୍ୟମାର୍ଗେ । ଦେବେ ଅନାଇଛନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗେ ॥

ସତ୍ୱେଁ ନନ୍ଦଙ୍କ ପୂର୍ବ ଆସି । ଦେବମାୟାଙ୍କୁ ଦେଲେ ପେଷି ।
ସଜାଇ ସ୍ୱପନେ ଯଶୀନ୍ଦ । ବତ୍ସପା ଥଳ ପ୍ରକାଶିଲ ।
ଜନ୍ମ ବାନ୍ଧିଲ ସଜା ମନ । ନ ଚଳେ ପୃଷ୍ଠର ବମାନ ।
ସତ୍ତ୍ୱେଁ ଯେ ନଷ୍ଟଲେ ଉଷ୍ଟଲେ । ସଜନ ଦେବତା ଅଇଲେ ।
ବିଶ୍ୱକର୍ମାଙ୍କୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ଚର୍ତ୍ତି ପୃଷ୍ଠେବ ନିର୍ମିଲେ ।
ଷୋଡ଼ଶସ୍ତମ୍ଭ ପୂର୍ବପୁର । ନାମ ଉଷ୍ଟଲେ ଦେବବର ।
ଯେ ପୁରେ ଉଷ୍ଟଲେ ନୃପତି । ଅଷ୍ଟ ପୃଷ୍ଠ ପୃଷ୍ଠେ ଭାସି ।
ଦେବା ନିପୁରେ ଫଳ ଏତେ । ପୁରୁଣ ବିଷ୍ୟାଦି ଜଗତେ ।
ଭଣେ ଅଧମ ବନମାଳ । ଶ୍ରୀହରି ପାଦପଦ୍ମେ ଆଶ ।
ଶୁଣ ସୁଜନ କର୍ଣ୍ଣପୁଟେ । ନ ପଡ଼ି ସଂସାର ସଙ୍କଟେ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତିରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ମାଧବାନୁଯାୟୀ ଭକ୍ତ ଦୀନ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭାବ ମୋକ୍ଷଣେ
ନାମ ଷୋଡ଼ଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ
କର୍ଣ୍ଣରାଜା ସମ୍ବାଦ

ମନ ଉବାଚ

ଶୁଣି ବୁଝିଲ ମନ ହୃଦେ । ଚୈତନ୍ୟ ଦେବଙ୍କର ପାଦେ ।
ଭକ୍ତେ ଯା ଭଲଟି ପ୍ରକାଶ । ଶତ ଶତକେ ସୁଧାରସ ।
ସତ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କ ଚରିତ । ଶୁଣି ମୁଁ ହୋଇଲି ପବିତ୍ର ।
ବଡ଼ ବ୍ୟାପକ ସୁଖ କଥା । ଶୁଣି ମୋ ଗୁରୁ ମହାବାକ୍ୟଥା ।
କା ଶୁଣି ଭେବ ତଳେତନ । ହେବ ମନ ବୃଦ୍ଧ ସାବଧାନ ।
ବ୍ୟାପକ ସୁଖ ମଙ୍ଗଳ । ଭକ୍ତି ନୃପତି ନାମ ତାର ।
ସୋମବଂଶରେ ଅବତାରି । ଅଟଇ ମହା ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ।
ଶର୍ବେଶ୍ୱ ଗରୁଡ ଚିହ୍ନିତ । ବଳଦେବ ସହିତ ମନେ ।
ଶତ୍ରୁ ସମ୍ମୁଖେ ଅଟଇ । ବାଦେ ବାଞ୍ଛନ ଥାଇ ଦେବେ ।
ସତ୍ୟ ଅଟନ୍ତି ଭୂମବନ୍ତ । ଶାନ୍ତ ସୁଶୀଳ ଯେ ମନତ ।

ଶୁଣ ଦ୍ୱି କୁଳେ ଯେ ମଣ୍ଡଳ । ସମ୍ପଦା ଥାଏ ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ ॥
ସ୍ୱକଲ୍ପେ ଦାନେ ଦଶମଣ । ସୁରେ ଅସୁରେ ଜାଣନ୍ତି ॥
ଏମନ୍ତେ କର୍ଣ୍ଣ ମହାରଜା । ସୁଖେ ପାଳଇ ଜନ ପ୍ରଜା ॥
ତାହାର ଏକଇ କୁମର । ବୃଷିକେଶନ ନାମ ତାର ॥
ଭାର୍ଯ୍ୟା ନାମ ପଦ୍ମାବତୀ । ସତୀ ସାଧ୍ୱୀ ସେହୁ ନାରୀ ॥
ଏମନ୍ତେ କର୍ଣ୍ଣ ଯେ ରାଜନ । ଦାନେ ମୋହିଲେ ସର୍ବଜନ ॥
ନିତ୍ୟ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶତେ ଭାର । ପ୍ରମାଣ ଦାନ ଦେବ ତାର ॥
ଏଥି ଅନ୍ତରୁ ଯେତେ ଜନ । ମାଗନ୍ତି ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଧନ ॥
ମନ ସନ୍ତୋଷେ ତାଙ୍କୁ ଦେଇ । ବାଞ୍ଛା କରନ୍ତି ସ୍ତୁତି ଗାଇ ॥
ଦୁଃଖୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯେତେ ଦେଖି । ଗାଇନ୍ତେ ଯଶ ଅନ୍ନ ଲେଖି ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେ ଦିନ ଗଲା । ତା କୀର୍ତ୍ତି ଜଗତେ ପୂରିଲା ॥
ଜାଣିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ତାର ମନ ॥
ଜଗମୋହନ ପୀତବାସ । ମାୟାରେ ହେଲେ ବୃଦ୍ଧବେଶ ॥
ଜଟରେ ଶୋଭଇ ଘଣ୍ଟା । ଧାରଣ ପାଣି ଯଷ୍ଟି ଲଟା ॥
ଲଲାଟେ ତ୍ରିବଳି ମଣ୍ଡଳ । ପୁସ୍ତକ ଧାରିଣ କକ୍ଷର ॥
ଅତି ସୁନ୍ଦର ସୁଦା ବେଶ । ଦେଖନ୍ତେ ଜନ ମନ ତୋଷ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଶେ ଦାମୋଦର । ଗଲେ ସେ କର୍ଣ୍ଣ ସିଂହଦ୍ୱାର ॥
ଛିଡା ହୋଇଲେ ଯାମ ଦେଶ । ଆକାଶେ ହୋଇଲା ଶବଦ ॥
କର୍ଣ୍ଣ ଭୋଜନପୁର ଶୁଣି । ପାଷାଣ ତରଳେ ତା ଶୁଣି ॥
ତା ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣ ମହାବୀର । ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି ପ୍ରମୁଖର ॥
ଦେଖିଣ ନମସ୍କାର କଲେ । ତତ୍‌କ୍ଷଣେ ପାଦ ଧୋଇଦେଲେ ॥
ଆସନେ ତାଙ୍କୁ ବସାଇଲେ । ବିନୟେ ବଚନେ ପୁଚ୍ଛିଲେ ॥
କେଉଁ କାରଣେ ମୋର ପୁର । ବିଜୟ କଲେ ଦ୍ୱିଜବର ॥
କହ ହେ ସ୍ୱରୂପ ନିକର । ଦେବି ମୁଁ ଯତନ୍ତେ ନ କର ॥
ଧନ ରତନ ଅଳଙ୍କାର । କି ଅବା ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଭଣ୍ଡାର ॥
ଯେବା ବାଞ୍ଛିତ ତୁମ୍ଭ ଚିତ୍ତେ । ସମ୍ଭାଳ ଭାଳ ସଭାସନ୍ତେ ॥

ଯେତେକଳ ଇଚ୍ଛା ତେତେକ ଦେବ । ବଳିଦ୍ୱ ଶଣ ନନ୍ଦାଲବ ॥
ଭୋଜନ କର ମୋର ପୁରେ । ଆଜକ ଭକ୍ଷ ଏହିଠାରେ ॥
ଶୁଣି କହନ୍ତି ଦ୍ୱିଜବର । ଶୁଣ ତୁ କର୍ଣ୍ଣ ମହାବୀର ॥
ତୋ ଦାନପଣ ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣେ । ଅତି ଆନନ୍ଦ ମୋର ମନେ ॥
ତେଣୁ ଆସିଲୁ ତୋର ପାଶ । ଲଙ୍ଘଣ ଅଛି ପ୍ରତିଆଶ ॥
ବାର୍ତ୍ତି ଉପାସ ଦେବେ ଦେଖୁଁ । ତୋଷିଲେ ତେଉଁଠିଣ ଯିବୁ ॥
ଭକ୍ଷିବେ ଦେବେ ମହା ପୁଣ୍ୟ । ଭକ୍ଷଅନ୍ତେ ଦ୍ୱିଜଗଣ ॥
ତୁ ବୋଲୁ ବାଲି ପଞ୍ଚପତ୍ରେ । ଆମ୍ଭେ ନ ରହୁଁ ଭକ୍ଷଣରେ ॥
ବାର୍ତ୍ତ ବୋଇଲେ ଆମ୍ଭେ ଯିବୁ । ଏଠାରେ କଥା କହିଥିବୁ ॥
ଶୁଣି ବୋଇଲେ କର୍ଣ୍ଣବୀର । ପ୍ରଭାତ କର ମୋର ପୁର ॥
ଆଜ ମୋ ଘରେ ଉତ୍ସବ । କଲେ ମୋ ପୂଜନ ଯାଦବ ॥
ତା ଶୁଣି କହନ୍ତି ଯାଦବ । ଶୁଣ ତୁ କର୍ଣ୍ଣ ଦଣ୍ଡଧାର ॥
ଭୋଜନ ସାଦୁଅନ୍ନ ମୋତେ । ଦେଇ ନ ପାରୁ ଭୋଜନତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ମହାରାଜ । କହିଲୁ ଅସମ୍ଭବ କଥା ॥
କି କି ଭୁଞ୍ଜିବ ଭସ୍ମ ତୁମ୍ଭେ । ତେବେ ଯେ ନ ପାରିବୁ ଆମ୍ଭେ ॥
ଯାହା ମାଗିବ ତାହା ଦେବ । ନ ଦେଲେ ଅପରାଧୀ ହେବ ॥
ପ୍ରଭୁ ବୋଇଲେ ସତ୍ୟକର । ମୋ ହସ୍ତେ ତୋଳିଦିଅ ଜଳ ॥
ଶୁଣି ନୃପତି ସତ୍ୟ କଲ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ହସ୍ତେ ଜଳ ଦେଲ ॥
ବୋଇଲା ମାଗ ଦ୍ୱିଜବର । ତିବାର ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ମୋର ॥
କର୍ଣ୍ଣର ଦୃଢ଼ବାକ୍ୟ ଶୁଣି । କହନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ମନୁଷ୍ୟମାଂସେ ମୋ ଭୋଜନ । ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଦାନକର୍ଣ୍ଣ ॥
କେତେକ ଜନ ଦେବ ଆଣି । ପୁରୁଷ କହ ଦ୍ୱିଜମଣି ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଗୋସାଇଁ । ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ॥
ତୋ ପୁତ୍ର ବୃଷକେତୁକୁ । ମାରିଣ ଦେବୁ ଯେ ଆମ୍ଭକୁ ॥
ଆପଣେ ସ୍ୱହସ୍ତେ ମାରିବୁ । ଭାରିଯା ହାତେ ରନ୍ଧାଇବୁ ॥
ତେବେ ମୁଁ ଭୋଜନ କରିବ । ବାସ୍ତି ବୋଇଲେ ତଥାଇବ ॥

ଶୁଣି ବସୁରେ ରଜା ଭଣନ୍ତି । ପୁତ୍ରକୁ ମାରିବ କେମନ୍ତେ ।
ନ ଦେଉଛନ୍ତି ସତ୍ୟଭଙ୍ଗ ହେବ । ମଲେ ନରକେ ପିବା ଯିବ ।
ଏଣୁ ମୋ ପୁତ୍ର ଶରୀର ଯାଉ । ନୋହିବ ସତ୍ୟଭଙ୍ଗ ଆଉ ।
ଏମନ୍ତେ ମନେ ବିଚାରିଲ । ଶୁଣ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲ ।
ତୁମ୍ଭେତ ବ୍ରହ୍ମକୁଳେ ଜାତ । ଆମ୍ଭେ ସେ ଶୂଦ୍ର ସମ୍ଭୂତ ।
କହୁଅଛ ମୋ ଘରେ ଭୁଞ୍ଜିବ । ତୁମ୍ଭର ଜାତି ନଷ୍ଟ ହେବ ।
ତା ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗୋସାଇଁ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ସାର ବୁଦ୍ଧି ।
ଆମ୍ଭର ଶାସ୍ତ୍ରେ ଅଛି ଯାହା । ଶୁଣ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହୁ ତାହା ।
ଯେ ଅବା ସ୍ତ୍ରୀବଶ ଭଜଇ । ଭୂତଳେ ନଷ୍ଟ ପାଇ ଥାଇ ।
ଯେ କରେ ପର ଉପକାର । ସତ୍ୟ ନ ଲଙ୍ଘେ ଯେଉଁ ନର ।
ଯେ ଅବା ସାଧୁସଙ୍ଗ କରେ । ବସଇ ନାମ ଭଜନରେ ।
ରଣ ରଙ୍ଗରେ ଆଗୁସାର । ଦେବା ଧର୍ମରେ ନିରନ୍ତର ।
ନାରୀ ହୋଇଣ ପତିବ୍ରତା । ନ ଲଙ୍ଘେ ନିଜ ସ୍ୱାମୀ କଥା ।
ଏମନ୍ତ ଲୋକଙ୍କର ଘର । ନ ପୁଚ୍ଛ ଜାତି ଗୋତ୍ର ତାର ।
ଭୁଞ୍ଜିବା ସତ୍ତି ଆମ୍ଭର । ଶୁଣି ଚକିତ ନୃପବର ।
ନଗରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ନିଜ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ସଙ୍ଗ ଘେଣି ।
କହିଲେ କର୍ଣ୍ଣର ବଚନ । ଶୁଣିରେ ବୃଷଧ ଉତ୍ତମ ।
ଖେଳଣ ଖେଳୁ ଶୁଭବାର । ଆସି ମିଳିଲେ ସିଂହଦ୍ୱାର ।
ଅନେକ ଦେବଗଣ ଭଲେ । ଖେଳନ ଦେଖୁ ନ ବୋଲନ୍ତେ ।
ତାଙ୍କ ବଚନେ ଭଲ ସତ୍ୟ । ଏବେ ବୋଲନ୍ତି ମୋର ପୁତ୍ର ।
ନୋହିବେ ସତ୍ୟଭଙ୍ଗ ମୁହିଁ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଯାଅ ବୋଲି କହି ।
ଏଥିକୁ କହ କି କରିବି । ଦେବା ନ ପାରିବି ପୁତ୍ର ମାରି ।
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ମହାରାଣୀ । ଏଥ ସେ କାଳ ପୁତ୍ର ମାଣି ।
ନହେବେ ସତ୍ୟଭଙ୍ଗ ହୋଇ । ନରକେ ପଡ଼ିବ ସେ ଯାଇଁ ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ବଚନ୍ତେ ଏମନ୍ତ । ଆସି ମିଳିଲେ ନିଜ ପୁତ୍ର ।
ପାଠ ପଢ଼ଉର ଘର । ଦେଖି ତା ଶରୀର ଉତ୍ତମ ।

ସୁଦରୁଷଣେ ଛାଡ଼ୁ ଯହିଁ । ଲେଉଟି ନ ଥିବେ ତନପୂଷ ।
ଚକ୍ରର ଏବେକ ଶିବାଣ । ସୁଛନ ମାଭାଙ୍କ ଚରଣ ।
ନ ବୋଲି ଶକ୍ତିର ଦେଖନ୍ତ । ମୋତେ କଂସେ ନିସ୍ତାର ।
କର୍ମା ଜନ୍ମତ ବନ୍ଧୁଧାରୀ । ଏସ୍ ମାତା ଜବ ସତ୍ୟଜଣ ।
ଶୁଣି ଜଦନ୍ତ ନନ୍ଦ ମାତ । ଶୁଣ କୁମର ଜଦେ ସତ୍ୟ ।
ପିତା ତୋ ଜଠର ଜଳେ ସତ୍ୟ । ତୋତେ ମାରଣ ବେଦେ ସତ ।
ଶୁଣିଣ ରଜାର କୁମର । ଚେକ ଜନ୍ମ ଆନନ୍ଦ ତାହାର ।
ହେ ତାତ ମାତ ! ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ । ଜନ୍ମ ଚେଳ ଅବଶ୍ୟ ମରଣ ।
ଯେବେ ଏ ଦେହ ଜୀବ ପିବ । ଅବଶ୍ୟ ମାଟିରେ ମିଶିବ ।
ଶାଗୁଣା କୁକୁରଙ୍କ ଗ୍ରାସ । ପୋଡ଼ିଲେ ହେବ ଧୂଳି ପାଂଶ ।
ଏହି ଯା ଅନ୍ୟ ଲାଭ ଦେଖ । ମଲେ ହୁଅଇ ଏକା ଲେଖ ।
ଯଦି ଭୁଞ୍ଜିବ ମୋର ମାଂସ । ଏଥିରୁ ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟ କାସ ।୧୦୦ ।
ବଚନ ଜାଣି ମୋତେ ମାର । ହେ ତାତ ! ବିଳମ୍ବ ନ କର ।
ସୁତର ମୁଖୁଁ ଏହା ଶୁଣି । ବଚନ ଗଲେ ନୃପମଣି ।
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଭାବ ସେନଗଲେ । ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ପୁନଙ୍କୁ ଧରି ଧାଡ଼ିବାରେ । ଲକ୍ଷ ଜଗଜନ ଗୁମ୍ଫରେ ।
ଜର୍ଣ୍ଣ ଶିବଙ୍କେ ପାଦତଳ । ଧରିଣ ଅତି ଉଲ୍କଣ୍ଠା ।
ଦେଖଇ ଜାଣି ଛାଡ଼ ମନ । ଜପାଡ଼ ଜଲେ ସୁଦର୍ଶନ ।
ତାତ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖି ଗଲେ । ମାତ୍ରା କୁମର ଖଣ୍ଡ କଲେ ।
ଯା ମାତ୍ରା ଦେଖେ ଅନ୍ତୋଷର । ମନୁଷ୍ୟ ଭେଦେତ ମାତର ।
ରଜା ଧରିଣ ଜବକାଳ । କାଟିଲେ ଶିର ସେ ତତ୍କାଳ ।
ରାଣୀ ମସ୍ତକେ ନେଇ ଦେଲେ । ଉଠନ୍ତ ଜାରି ବୋଇଲେ ।
ରାଜା ମସ୍ତକୁ ରାଣୀ ଧରି । କାଟିଲେ ଭୁଜା ଡ୍ରାଧ୍ଯ ଭରି ।
ମୁଣ୍ଡ ମାଧବ ଲୁହରେ । ଭାଗବ ବୋଲି ଗଲେ ।
ଆଦରେ ଯେତେକ ମାଂସ । ସଭାରେ ମଣ୍ଡଳ ଭରଷ ।
ଘେନି ମହିମଣ୍ଡଳୀ ଭ୍ରଲେ । ଜନମ ଉଭାରେ ଜାଜାଲେ ।

କଟି ମଣ୍ଡନ ଛତ୍ରଧାର । ପ୍ରଭାଳି ଭରେକ ମସ୍ତକ ।
ଶୋଭାଏ ସଙ୍ଗେକ ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ । ପଭାଇ ଭରେକ ଆସ୍ନ ନ ।
ରଜା ଦାନସ୍ତବ ଖାଡ଼ଲ । ରାକ୍ଷଣା ଏକୁଁ ଏକ ଭଲ ।
ସର୍ବ୍ୟ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ ଅଳ୍ପମାନ । ବଦନ ଭରେକ ରତ୍ନନ ।
ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଜାନ ଦୃଷ୍ଟ ପଡ଼ଲ । ସେଖନ ଭଲ୍ଲ ବୋଇଲେ ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ବପ୍ରମଣି । ଭଗଟ ଭଲ ତୋର ରାଣୀ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଖୋଲଅଛୁ ଶିର । ଆମ୍ଭ ଅଯୋଗ୍ୟ ସେ ଆହାର ।
ଶୁଣି ନୃପତି ବେଗେ ଗଲେ । ସେ ସଖୀ କ ଭଲ୍ଲ ବୋଇଲେ ।
ତୁ ପୁଣି ଲସ୍ଵଇଲୁ ମୁଣ୍ଡ । ବିପ୍ରଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ।
ଶୁଣି ଜାଣିଲେ ମହାସତୀ । ଜନ୍ମେ ସେ ଅଟେ ମହାପାପ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମୁଣ୍ଡ ଧରି । ଚେଷ୍ଟିତେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ।
ସୁନ୍ଦରୀ ବଧି ବେଗେ ଦଲେ । ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଭୋଜନ ଆଣିଲେ ।
ଆସନ ପାଦ୍ୟାସନ ଦେଇ । ଭଗତୀ ଖଦେଶ ଦସ୍ତୁଇ ।
ଆଗରେ କର୍ଣ୍ଣ ମହାରାଣୀ । ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ପରଶିଲେ ଆଣି ।
ଦେଖି ବୋଲନ୍ତି ବୃଦ୍ଧଦ୍ଵିଜ । ଏକ ଅଙ୍ଗେକ ବାଢ଼ିଅଛ ।
ଏଥେ କ ସବୁ ଅଛ ଲଦି । ମୋତେ ମାରିବ ବୋଲିକରି ।
ଏ ସଂସାର ଅଛ ଯେତେ ଜନ । ସମସ୍ତେ କରିବ ଭୋଜନ ।
ବୋଲନ୍ତେ ଲେଖିଚିଣ ଶିବ । ମୁଁ କଣ୍ଟା ଏକାକୀ ଭୁଞ୍ଜିବ ।
ଶୁଣି ଚକିତ ରାଜା ରାଣୀ । ଆବର ଦେଇ ପଣ ଆଣି ।
ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଯେ ବାଢ଼ିଲେ । ଭୁଞ୍ଜି ବା ବୋଲି ଆରମ୍ଭିଲେ ।
ପୁଣ୍ଣ ଜାଣିଲେ ତାଙ୍କ ମନ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହୋ ରାଜନ ।
ଆବର ପ୍ରଦେଶ ପ୍ରକାଶ । ଭୁଞ୍ଜି ବ ପର ତୋର ପୁଅ ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ କର୍ଣ୍ଣବୀର । ବାହୁଁ ପାଇବ ପୁତ୍ର ମୋର ।
ଭୁମର ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ଏଥେ । ହାଣିଲି ଗର୍ଭ ମୋର ହସ୍ତେ ।
ତା ମାଂସ ଭକ୍ଷଁ କେମନ । ଆଜ କ ଅଛ ମୋ ନନ୍ଦନ ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ନରବର । ଶୁଣ ତୁ କର୍ଣ୍ଣ ବଣ୍ଡଧାର ।

ସଙ୍ଗତା ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣ । ସେବାରେ ଥାନ୍ତି ପାଣିଜଣ ।
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ । ଦିଅନ୍ତି ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଭଲେ ।
ଯୋଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୈଷ୍ଣବ ଉଦାସୀ । ୨୦ ।
ଏମାନେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଯେତେ । ବାର୍ତ୍ତି ନ ବୋଇଲେ ବିଦାଡିତେ ।
ଶକ୍ତ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଯେ ଦେଇ । ନ ଥିଲେ ବଚନ ବିନୟୀ ।
ଦୁଃଖୀଙ୍କୁ କରନ୍ତି ପୋଷଣ । ବଳନ୍ତି ବାର୍ତ୍ତି ଏକଜଣ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେ ଦିନ ଗଲା । ତା କୀର୍ତ୍ତି ଜଗତେ ପୂରିଲ ।
ଜାଣିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ଭଣ୍ଡିବାପାଇଁ ତାର ମନ ।
ମାୟା ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ରୂପ ଧରି । ବିଜୟ କଲେ ନଗରୀ ।
ହସ୍ତରେ ଦଣ୍ଡ କମଣ୍ଡଳ । ତୁଳସୀ ମାଳ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ।
କଷାୟବସନ ପରିଧାନ । ସର୍ବାଙ୍ଗେ ବିଭୂତି ଭୂଷଣ ।
ଏମନ୍ତ ବେଶେ ଦାମୋଦର । ମିଳିଲେ ଅବନ୍ତୀ ନଗର ।
ତକ୍ଷଣେ ଦ୍ୱାରେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ହେ ସର୍ପଶିକୁ ତୁ ବୋଇଲେ ।
ଯେ ଧନବନ୍ତ ତାର ପୁଅ । ତାକୁ ଦଂଶିବୁ ବେଗେ ଯାଅ ।
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ସର୍ପ ଚଳି । ସାଧକ ପୁତ୍ରକୁ ଦଂଶିଲ ।
ତା ଦେହସ୍ତୁ ପୁତ୍ର ପ୍ରାଣ ବାଣ୍ଡି । ତକ୍ଷଣେ ଗଲା ଯମପୁରୀ ।
ଏହି କଥାକୁ ମାତା ପିତା । ଜାଣିଲେ ପୁତ୍ର ମୃତ କଥା ।
ଶୁଣି ଶବ୍ଦଯା ଆଦି ତାର । ବେଢ଼ିଲେ ପୁର ଚାରିପାଶର ।
ମୃତ ଦେହକୁ ଘେରାଇଣି । ଅନେକ କରନ୍ତି ରୋଦନ ।
କେବ ସ୍ୱାମୀର ଗୁଣ ଗୁଣି । ଅନେକ ଭାଷେ ସେ ରମଣୀ ।
ମାତା ପୁତ୍ରର ଗୁଣମାନ । ଶ୍ମରଣ କରନ୍ତି ରୋଦନ ।
ପିତା ଯେ ଅନେକ ପ୍ରକାରେ । ପୁତ୍ରକୁ ଧରି ଶୋକ କରେ ।
ଆବର ଭ୍ରାତା ଗୁଣ ଗୁଣି । କାନ୍ଦଣ ଲୋଟଇ ଧରଣୀ ॥
ଏମନ୍ତେ ବନ୍ଧୁଜଣ ଯାକ । ଅନେକ କରୁଛନ୍ତି ଶୋକ ॥
ଏହି ସମସ୍ତେ ଦାମୋଦର । ପ୍ରବେଶ ଅବସ୍ଥ ପାଣ୍ଡବ ॥
ଗୃହ ଦ୍ୱାରରେ ବସେ ବଳେ । ଉତ୍ତର ଦାବେ ସେ ମିଳିଲେ ॥

ଏତେ ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି ତୋର | ଭାଙ୍ଗି ମସ୍ତକ ତୋ କୁମର ||
ଅନ୍ତେ ଦେଇ ତେଣିକି କଲ୍ୟାଣ | ଲଭ ତୁ ଆପଣା ସଦନ ||
ତୋ ସୁତ ଶରଣଗ ହେଉ | ଅନ୍ତେ ତୋହର ତାତ ଶାନ୍ତି ||
ତୋ ରାଣୀ ଭୁଞ୍ଜୁ ହେଉ ଧନ | ଲଭ ତୋ ବୈକୁଣ୍ଠ ଭୁବନ ||
ଆମ୍ଭ କଲ୍ୟାଣେ ଏହା ହେଉ | ତୋ କୀର୍ତ୍ତି ପୃଥ୍ୱୀରେ ସୁଦେଶ ରହୁ ||
ଏବେ ତୁ ଯାଅ ଗୃହବାସ | ଜ୍ଞାନ ହୋ ସୁତ ଧାମଂଧରି ||
ରାଣୀ ପଛେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ | ଦେଖି ଆସିବ କୃଷ୍ଣ ସୁଅ ||
ଶୁଣିଣ ରାଜା ରାଣୀ ଚଳିଲ | ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମାୟା ନ ଜାଣିଲେ ||
ଡାକିଲେ ଆସରେ କୁମର | ଭୁଞ୍ଜ ବା ଦେଉଛୁ ଉତ୍ତର ||
ମାତା ପିତାଙ୍କ ଡାକ ଶୁଣି | ଧାଇଁ ଅଇଲା ପୁତ୍ରମଣି ||
ସୁତ ଦେଖିଣ ବାପା ମାଏ | ଅଇଲେ ଚେତନା ତନୟେ ||
ଘରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଯାଇଁ | ଦେଖିଲେ ବସ୍ତ୍ର ଆଉ ଜାଇଁ ||
କିଛି ଭଲେ ପରେ ମନ | କୃଷ୍ଣେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ||
ଗ୍ଳାତ ପୁତ୍ର ଗାଇଁ ଚଳି | ଅଳ୍ପ କଥା ପଚାରିଲ ||
ଅପର ବନେ ନ ଏ କଥା | ପଲର ଗଏ ନ ସବଣୀ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଡକାଇଣ | ଶିରେ ଶିଖିଲେ ନାରାୟଣ ||
ମାଣ୍ଡି ଦୂଷ୍ୟରେ ଜାଣ ଗଲେ | ମୂର୍ତ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ବୋଇଲେ ||
ଆଜ ହେ ମାରିଲେ ଯୋଗ | ସୁତକୁ ନ ଦେବୁ ମାରଣ ||
ତୁମ୍ଭ ଶରତ ଏହା ଶୁଣି | ଅଚେତେ କର୍ତ୍ତୃ ଗାରୁଢି ||
ସୁଖ ହରିଷା ବଚନ | ରହେବ ବୋହେଦ ଭଜନ ||
ଲାଗେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଷଡ୍ଭୁଜ | ଶୁଣ ହେ ମନୁ ନୃପନାଥ ||
ବାମର ମହିମା ଏମନ୍ତ | ହେବନ ଶୁଦ୍ଧ ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତ ||
ଏ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ | ଶୁଣେ ନ ଯେତେ ପ୍ରସାଦ ||
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଶୁଣିବ | ସେହେନ ଭକ୍ତିବ ଲଭିବ ||
ସ୍ନେହେ ଲଗି କୃଷ୍ଣ ଚରଣରେ | ଦେବ ସଂସାର ଦୋହେ ତୋର ||
ତୁଷ ଜବାଦିନ ଦେଉ | ଦେମା ଭକ୍ତି ରୁଦ୍ର ଭୁଲମତି ||

ଶୁଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୀତ ପୂଜ | ଅନ୍ୟ ଶରଣ ମୋର ନାହିଁ |
ସାଧୁ ପାଦଙ୍କ ଦାସ ଦାସ | ମୋତେ ଏ ଦୁଇ ଆଶିଷେବ |
ଯେ ପ୍ରଶ୍ନେ ଏତେ ମାତ୍ର କର | ଶରଣ କଲେ ଜନେ ମୋର |

ଇତି ଶ୍ରୀ ବାର୍ତ୍ତ୍ୟତାକୃଷ୍ଣ ଉପାସ୍ୟତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ
ସମ୍ବାଦେ କର୍ଣ୍ଣସଜ୍ଜା ସୁଖ ମୋକ୍ଷଣେ ଯାମ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ |

ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ

ଧନବନ୍ତ ବାଜ ସମ୍ବାଦ

ମନ ଉବାଚ

ମନ ବୋଇଲା ଦଇତନ | ଶୁଣିଲି କର୍ଣ୍ଣର ବଖାଣ |
ମୋର କଳୁଷ ଯେତେ ଥିଲା | ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରେ ଦୂରେ ଗଲା |
କଳିଯୁଗରେ ଏଣୁମତେ | ତରି ତ ଯାଇଛନ୍ତି ଯେତେ |
ଜାଣିଣ ଥିଲେ କହ କନ୍ତୁ | ଶୁଣିବା ଶ୍ରଦ୍ଧା ମୋର ଅଛି |
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ଦଇତନ | ଏବେ ତୁ ଶୁଣ ହୋ ସୁଜନ |
କଳିଯୁଗର ଯେ ବ୍ୟବସ୍ଥା | ଅଛି ତ ଅପୋତର କଥା |
ଯାହା ଶୁଣିଲୁ ସାଧୁ ମୁଖୁ | ତାହା ମୁଁ କହିବ ତୁମକୁ |
ଅବନ୍ତୀ ନଗରେ ତା ଘର | ଜାତରେ ଅଟେ ବଣିକର |
ନାମ ତା ଧନବନ୍ତ ବାସ | କୃଷ୍ଣ ଚରଣରେ ବଢ଼ି ଆଶ |
ଗୁରୁ ଚରଣ ବିନା ଅନ୍ୟ | ଶ୍ରଦ୍ଧା ନ ବହିଲା ତାର ମନେ |
ତାହାର ସୁତ ବେକଗୋଟି | ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱର ନାମ ତା ମାଳତି |
ଅଛିନ୍ତି ଏକ ବନ୍ଧୁ ତାର | ସାଧବା ଚତୁର ସୁନ୍ଦର |
କୁଟୁମ୍ବ ପାଞ୍ଚଜଣ ତାର | ଏକନ୍ତୁ ଆରକେ ଅନ୍ତର |
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଯଶ ଗୁଣ ଯେତେ | ଜନ୍ମେ ଡକନ୍ତି ବୃନ୍ଦାବନେ |
ସାଧୁଙ୍କ ମୁଖୁଁ ଉପଦାଣୀ | କରନ୍ତେ କର୍ଣ୍ଣପୁଟେ ଶୁଣି |
ବଇଁଚ ପ୍ରଭୁ ନାମ ଭଜି | ଅସତ୍ୟ ସଙ୍ଗ ଦୂରେ ତେଜି |
ମିଥ୍ୟା ବଚନ ନ କହନ୍ତି | କରନ୍ତେ ଉପକାରେ ଥାନ୍ତି |

ଡାକଲେ ସନାତନ ଦାସ । ଶୁଣନ ଆସ ମୋର ପ୍ରାଣ ।
ଶୁଣିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବଚନ । ସମସ୍ତେ ଚେତିଲେ ସେକ୍ଷଣ ।
ଦାସେ ଉଠିଲେ ମୁଖ ଧୋଇ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଗ୍ରେ ହେଲେ ଯାଇଁ ।
ଦେଖିଲେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଗୋସାଇଁ । ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପ୍ରଣିପାତ ହୋଇ ।
ଉଠି କରପୁଟେ କର ହେଲେ । କି ଆଜ୍ଞା ହେଉଛୁ ବୋଇଲେ ।
ପ୍ରଭୁ ବୋଇଲେ ଦାସେ ଶୁଣ । ଆଜ୍ଞ ତୋ ଗାଉଛ ଶୁଣିଣ ।
ତେଣୁ ଅଇଲୁ ତୋର ଥାଣ । ସ୍ୱପ୍ନେତେ ମୋତେ ଦଉ ତ୍ରାସ ।
ତା ଶୁଣି ସନାତନ ଦାସ । ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଶରଣ ଦସ ।
ଆସନ ଦେଇ ବସାଇଲେ । ମଧ୍ୟରେ ସିଂହାସ ହୋଇଲେ ।
ଚ଼ଣ ଖୁଆଇଲା ବଧୂ ଆତେ । ଭକ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସମ୍ମୁଖେ ।
ପ୍ରତ୍ୟେ ଭୋଜନ ସାରୁଛି । ଏଣେ ତ ସୁଖ ମନପ୍ରଛି ।
ହେବା କି ନାହିଁ ସୁଖରେ । ବଚନ ଭଣ ସଙ୍ଗେ ପାତେ ।
ଶୁଣି ସୁଖାନ୍ଦ ଲକ୍ଷଣ । ଭକ୍ତଙ୍କ ଚିତ୍ତର ଆବେଶ ।
ମନେଇଛ ନ ଆସର ଆଉ । ପ୍ରତ୍ୟୁ ସେବା ଆରେ ହେଉ ।
କହୁଛେ କଥାଛୁ ସନ୍ନ୍ୟାସ । ତାଶୁଣି ସନାତନ ଦାସ ।
ପ୍ରକ୍ଷାନ୍ତ ଅନନ୍ତ ହୋଇଲ । ମଗିଣା ଘୋଡିଏ ଅଣିଲ ।
ମନ ପ୍ରଭୁ ଶୁଆଇଲ । ବଚନ ଭକ୍ତ ଗୋଁରୁଡେନ ।
ଗମ୍ଭୀରୀ ମଧ୍ୟେ ଲୁଗାଇଲ । ମଣିର ଲଗା ଘୋଡା କଲ ।
ସ୍ନାନାଦି ଶୁଦ୍ଧମନ୍ତ୍ର ହୋଇ । ଭଜନ କଲେ ହେତେ ଯାଇ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଡାକଣ ଆଣିଲେ । ମନରେ ପଦେ ଭଳଇଲେ ।
ଭୋଗ୍ୟ ଆସନେ ବସାଇଲେ । ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ପରଷିଲେ ।
ଦେଖି ବୋଇଲେ ଭଗବାନ । ଆମିଷ ଭରସେ ଭକ୍ଷନ ।
ନଷ୍ଟସୁ ନେଉଛି ମୁଁ ଶିବ । ଆମିଷ ଖଦା ନ ଭୁଞ୍ଜିବ ।
ତା ଶୁଣି କହିଲେ ଆମିଷ । ବୋଇଲେ ସ୍ୱାମୀ ଭୁଞ୍ଜି ବସ ।
ଦେଖିଣ ବୋଇଲେ ଶ୍ରୀବସ୍ତୁ । ଏଭ ପରଶେତ ବାଢ଼ିଅଛ ।
ଭୂପତେ ଅନ୍ନ ଯେତେ ଦନ । ସମସ୍ତେ ନ ଭଜେ ସେଖନ ।

ଆମ୍ଭେ ନ ଭୁଞ୍ଜୁ ଏକାବେଳ | ଯାଉଛୁ ଅନ୍ନ ରଖ ତୁଳି ||
ଶୁଣି ସୁନ୍ଦରୀ ଠଗଠଣି | ସମସ୍ତେ ହୃଦରେ ବିସ୍ମରି ||
ଆମ୍ଭେ ଯେବାଯାଏ ନ ଭୁଞ୍ଜିବା | ଅତିଥି ସେବା ନ ପାଇବା ||
ବୋଲନ୍ତି ଶିବ ଏ ସନ୍ନ୍ୟାସ | ମନରେ ହୋଇଣ ନିରାଶ ||
ଏମନ୍ତ ବଚନ ଶୁଣନ୍ତେ | ବାହୁଡ଼ିଲେ ସୁନ୍ଦରୀ ଜମନ୍ତେ ||
ଆମିଷ ମାଗି ନ ବାଢ଼ିଲେ | ଦେଖିଣ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବୋଇଲେ ||
ତୁମ୍ଭେ ନ ବାଢ଼ିଲ ଆମିଷ | ଏଥେ କି ଲକ୍ଷଅନ୍ନ ଦୋଷ ||
ଜାଣିଲ ଭକ୍ତ ହୃଦର | ବୋଲି ଉଠିଲେ ଗଙ୍ଗାଧର ||
ତା ଶୁଣି ଧନବନ୍ଥ ବାସ | ମୁଖ ଶୁଖିଯା ଗଲ ତ୍ରାସ ||
ଆପଣେ ଜାଣେଲ ବିଷୟ | କି ବୁଝି ଲଭିବା ଏଥର ||
ତନୟ ମଣିବା ଜାଣିଲେ | ଅତିଥି ନ ଭୁଞ୍ଜିବେ ଭଲେ ||
ଏମନ୍ତ ବିଚାର ଲଭିଣ | ବସିଲେ ଆମିଷ ଦେଖିଣ ||
ତାହାଙ୍କ ମନ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଜାଣି | ବସି ଦେବ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତାଙ୍କୁ ପୁଣି ||
ଶୁଣହେ ଅନ୍ନଦାତା ବୁଦ୍ଧି | ସ୍ଥାନରେ ଦେଉଛି ମୁର୍ତ୍ତି ||
ତୋହର ଦେହ ବୋଲି ସୁତ | ଏବର ବଧ ତାତ ମାତ ||
ଏମନ୍ତେ ଅଷ୍ଟ ପାଞ୍ଚଜଣ | ଜାଣି ତୋ ଶ୍ରୀରଙ୍ଗ ଅଣ ||
ତା ଶୁଣି ଧନବନ୍ଥ ବାସ | ହୃଦକୁ ଲାଗିଲ ସାହସ ||
କମ୍ପେ ଶରୀର ଥରହର | ବଦନୁ ନଇଲ ଉତ୍ତର ||
ତା ଦେଖି କୈଲେଶ୍ୟ ଗୋସାଇଁ | ବୋଲିଲ ଭସ୍ମ ଜାନ୍ଥିପାଇଁ ||
ଦାସ୍ୟା ଭଜର ସତ ଭାବ | ଜାଣି ଅଛଇ ତୋର ପୁଅ ||
ଶୁଣି କୁଟୁମ୍ବ ସର୍ବଜଣେ | ପଡ଼ିଲେ ଅତିଥି ଚରଣେ ||
ହେ ସ୍ୱାମୀ ! ଶୁଣ ଏବେ ତୁମ୍ଭେ | ସୁପୁତ୍ର ବଧୁଅଛୁ ଆମ୍ଭେ ||
ସର୍ବାପାତକରେ ସୁଖ ମନ | ଲୁବ୍ଧ ଥୋଇଛୁ ନେତ୍ରୀ ||
ତାଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଅଚ୍ୟୁତ୍ୟ | ଦେଖିଲେ ମଣିବା ନା ସତ ||
ଶୁଣିଣ ମାତା ପିତା ଭଲେ | ସୁତକୁ ବହୁଣ ଆଣିଲେ ||
ମଣିଣା କୋଟି ଦେଲେ ଫେଲ | ମନ୍ଦ ସୁଖ ଯେ ଅଛି ତର୍କ୍କି ||

ଏମନ୍ତ ବୋଇଲେ ଗୀତାଦାସ | ଶୁଣ ହେ ସନକଙ୍କୁ ବାଣୀ ||
ଏ କୋଟିକ ବୋଲେ ଜନକ | ଜାଣିଲୁ ବଡ଼ ମନ ଦୁଃଖ ||
ମନ୍ଦ ପୁତ୍ରକୁ କ୍ଷେତ୍ର ଥୋଇ | କହିବୁ ମାତ୍ର ଭୂତ ଖାଇ ||
ଦାସେ ବୋଇଲେ ହେ ଗୋସାଇଁ | ଭୂତଙ୍କୁ ନ ଜାଣଇ ମୁହିଁ ||
କେ ଅଟେ ତାହାର କୁମର | କେ ଅଟେ ତାହାର ପିଅର ||
ଉପଜନ୍ତି ଦୁଇପୁତ୍ର ଥାଇ | ତହିଁ ଜନ୍ମ ପାଇଲ ପଦ୍ମନଭ ||
ଉଚ୍ଚକେବେଁ ଜନ୍ମିଲୁ ପ୍ରଚଣ୍ଡ | କେତେକ ଦା ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ମଣ୍ଡଳ ||
ଉଚ୍ଚକେ ପାଇଲ ଯାଏ ଜାଣେ | ଆଗଣି ଘରେ ପୁତ୍ରକେ ||
ଏମନ୍ତେ କେତେକ ଦୁଃଖ ପାଇ | ତା ଭୁଲେ ପୁତ୍ରକନ୍ଦ ଥାଇଁ ||
ଏଣୁ ସ୍ତ୍ରୀକରେ ଏ ସଂସାର | ଭୂତକୁ ପାଳନ ସ୍ତ୍ରୀକାର ||
ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀକେ ସେ ଦୁଃଖ | ମୋର ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ ସେବା ଦେଖ ||
ଏଥିରୁ କର ଭୂତ ଜନ୍ମ | ଶୁଣି କହିଲେ ଗୀତାଦାସ ||
ବୋଇଲେ ଦାସପତ୍ନୀ ଶୁଣ | ଭୂତ ତ ବଡ଼ଇ ଦାରୁଣ ||
ନିଜର ପୁତ୍ରକୁ ପଳାଇ | କହିବୁ ମାତ୍ର ଖାତ ତାଇ ||
ଶୁଣି ସ୍ୱପ୍ନ ଜନ୍ମ ଥୀର | ଯାହା ବୋଇଲେ ମୁନିବର ||
ସ୍ୱରୂପ ଶୁଣ ହେ ଗୋସାଇଁ | ମୁଁ କେ ସମା ପୁତ୍ରେ ଅଟଇ ||
ସେଥିକେ ତନୀ ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ର | ମୁଣ୍ଡିଆ ନାଭି ଗଳେ ଖଣ୍ଡ ||
କେ ଗାତ୍ର ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣର | କେତୁ ଗୋବିନ୍ଦ ଯାଏ ଆର ||
ସେକଣ ଖଣ୍ଡ ଭାଜିମ ଲ | ତା ଭୁଲେ ତନୀ ନନ ଥାଇଁ ||
ସେ ଖଣ୍ଡ ତନୀ ମୁହିଁ ଶୁଣ | ଏ ସବୁ ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ||
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହୃଷୀକେଶ | ଆଉ ପୁତ୍ରକୁ ଘନ ପାଶ ||
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ କୁମର | ଏ ସବୁ ଭ୍ରାନ୍ତି ଅଟେ ତୋର ||
ମୃତ ଦେହକୁ ଭୂ ପଳାଇ | କହିବୁ ମାତ୍ର ଘାତ ଖାଇ ||
ତୋହାରୁ ନାହିଁ ବା ଅଜ୍ଞାନ | ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ନନ୍ଦନ ||
ଶୁଣ ହେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଗୋସାଇଁ | ସେ ମୋର କେତେ ଜନ୍ମଭାଇ ||
ମୁଁ ତାର କେମନ୍ତେ ସୋଦର | ଏ ସବୁ ମାୟାର ସଂସାର ||

ଯେସନେ ସାହେ ବଶିଭାର । ଏସନ୍ତ ବସାଇ ଅଶାର ॥
ଏକଇ ଭ୍ରାତା ଭ୍ରାତୃ ହୋଇ । ବସିଣ ବନ୍ଧୁଆନ୍ତ ତହିଁ ॥
କ୍ୟାଧାର ସରଳ ଯାହାର । ସେ ବାନ୍ଧବେଳେ ଭାର ପୁତ୍ର ॥
ଯାହାର ସକ୍ଷଣ ନ ଥାଇ । ସେ ଜନ ତାର ସଙ୍ଗେ ଯାଇ ॥
ସେହି ପ୍ରକାରେ ଏ ସଂସାର । ତାହାର ମୋହର କ୍ୟାଧାର ॥
କ୍ୟାଧାର ସକଳ ସେ ଜନ । ମୋର ଅନ୍ତରୁ ସେବା ହେଲ ॥
ଶୁଣି ଯାଜକ କମ୍ବୁକଣ୍ଠ । ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଏହା ବୁଦ୍ଧି ॥
ତାହାର ବୋହୂକୁ ଡାକିଲେ । ଶୁଣ ଗୋ କୁମାରୀ ବୋଇଲେ ॥
ଏ ତବ ସ୍ୱାମୀ ଅଟେ ତୋର । ତୁ ତବ ସହଧ ତାହାର ॥
ଜଳ ଘଟ ଯେ ତୋର ମନ । ଅଥବା ଯୋଗ ତୋର ହେଲ ॥
ମୃତ ପିଣ୍ଡକୁ ଘରେ ଥୋଇ । ଆମିଷ ଭୁଞ୍ଜି ଲେଉ କୁଞ୍ଚ ॥
ଧୃକ ତୋ ଜୀବନସ୍ଥ ପଣ । କୁମାରୀ ବୋଲେ ପ୍ରଭୁ ଶୁଣ ॥
କେତୁ ଅଟଇ କାହା ସ୍ତ୍ରୀ । କେ ପୁଣି କାହାର ବନିତା ॥
ଯେସନେ ଯୋର ବୃକ୍ଷ ଜାଳେ । ନଦୀ ପ୍ରକ୍ଷଣ କରେ ଜଳେ ॥
ବନସ୍ତକାଠ ଖଣ୍ଡ ତୁଳ । ମିଶିଣ ସ୍ୱଦି ଯାଉଥାଇ ॥
କେତେବେଳେ ତୁଟଇ ସ୍ୱଦି ଯାଉ । ଲଡାଏ ଉଦାତ୍ତ ସତେ ॥
ତନ୍ତୁ ତୋଟିଏ ଲଘି ରକ୍ଷ । ଅନେକ ତନ୍ତ୍ରି ସ୍ୱଦିଯାଇ ॥
ସେବକ କାଠ ସ୍ୱଦିଯାଇ । ଅନେକ କାଠ ନ ମୋଟ୍ଟାଇ ॥
ସେହି ପ୍ରକାରେ ଏ ସଂସାର । ବୋଧନ ପ୍ରାଣ ଖେଳଘର ॥
କାହା ଅର୍ଥି ଚେ ସେହି ଘଳ । ମୋର ଅନ୍ତରୁ ସେବା ହେଲ ॥
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଭଗବାନ । ଧନ୍ୟ ଏ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ମନ ॥
ଏହାଙ୍କ ପରସ୍ପେ ବୋଲିଣ । ନ ଥିବେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେଣ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନରବର । ଜଳ ତୁଳସୀ ଘେରେ ଧରି ॥
ପୃଥବ ମୃତରେ ସିଞ୍ଚିଲେ । ଉଠରେ କୁମର ବୋଇଲେ ॥
ଉତ୍କ୍ଷଣେ କୁମର ଉଠିଲ । ଗୋବିନ୍ଦ ଚରଣେ ଲୋଟିଲ ॥
ପ୍ରଭୁ ବୋଇଲେ ଆରେ ସୁତ । ମୁଁ ତ ଦେଖିଲ ଅଦ୍ଭୁତ ॥

ଦେଖି ତୋ ଜନମ ପିଅର । ଆଉର ଛଡ଼ୀ ସହୋଦର ॥
ତୋର ଅର୍ଥେ କରି ଆଶ । ଖଟିଣ ଆନ୍ତି ତୋର ପାଶ ॥
ଏବେ ତୋ ମୃତ୍ୟୁକାଳ ଦେଖି । ଗୁପତ କରି ତୋତେ ରଖି ॥
ବସିଲେ ମାଡ଼ ଘର ଖାଇ । ଦେଖନ୍ତେ ଏହାଙ୍କ ଘରେ ବୁଝି ॥
ତୋହରଣ ଅନ୍ତରେ ମରଣ । ଥିଲ ଏ ତୋହର ଯାତନ ॥
ତା ଶୁଣି କୁମର ବୋଲଇ । ଶୁଣହେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଗୋସାଇଁ ॥
ସେ ଭାବ ଜନମ ପିଅର । ସେ ଭାବ ଭ୍ରାତା ସହୋଦର ॥
ସେ ଭାବ ଅଟଇ ଯୁବତୀ । ସେ ପୁଣି ଅଟେ ମାତା ପିତା ॥
ମିଥ୍ୟା ଅଟଇ ଏ ସଂସାର । କେହୁ ତ ନୁହଇ ତାହାର ॥
ଯେସନେ ଘୋର ଶ୍ରୀକ୍ଷ୍ମଭାବେ । ପଥରେ ପଥିକ ସକଳେ ॥
ଶାଖ ଘଞ୍ଚଣ ପାଇଲନ୍ତି । ବାଟରେ ବୃକ୍ଷମୂଳ ଦେଖନ୍ତି ॥
ଏକ ସ୍ଥଳର ସ୍ଥାନେ ହୋଇ । ବସନ୍ତ ତାହା ତଳେ ଯାଇ ॥
ଶ୍ରମ ସାରିଲେ ଯେଝାମତେ । ଚଳନ୍ତି ବୃକ୍ଷ ଥାଇ ପଥେ ॥
ସେହ୍ନ ପ୍ରଭାବେ ଏ ସଂସାରେ । ଗୁଣାକୁ ବନ୍ଧନ କେବଳେ ॥
ଏଥିକୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭଜନ । ସାଧୁଙ୍କ ସେବା ପ୍ରତିଦିନ ॥
ଭକ୍ତି କରିବ ସେହିଁ ନର । ଧନ୍ୟ ଜୀବନ ବୋଲି ତାର ॥
ଶୁଣି କୋଇଲେ ନାରାୟଣ । ଧନ୍ୟ ଏ ଅଟେ ରାଜଗଣ ॥
ମନରେ ସୁଖୀ ହୋଇଥାଇ । ଅନ୍ତେ ଶ୍ରୀହରି ଭାବ ପାଇ ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ପୁଣି । ଅତି ଆନନ୍ଦେ ଶାର୍ଙ୍ଗପାଣି ॥
ଅଭୟ ପଦ୍ମପାଦ ତଳେ । ସ୍ୱର୍ଗ ମଣ୍ଡଳେ ଏକାବେଳେ ॥
ପ୍ରଭୁ ଅଭୟ କରବୋଲ । ଅଭୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ବୋଲଇଲେ ॥
ଆଦେଶି ଭକତ ଗାଇଣ । ତୋଷ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ଜଗତେ ଶଙ୍କି ରାଜନଣି । ତେବେଠିଲେ ନାହାନ୍ତି ଆରଣି ॥
ହୋଇଲେ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଦୁଃଖର । ଏତେ ନିଷ୍ଠୁର ଦୁଃଖ ତୋର ॥
ଦେଖ,ଉ ନିଧି ଦରଶନେ । ଦେଖ ବିପତ୍ତି ନ ଦେଖିଲ ॥
ସା ମାସ୍ତା ତେବେ ଅଗୋଚର । ଆଉ ବା କେତେଦିନ ମାତର ॥

ହେଲେ ତୋ କୃପାପାଶ ଥାଉଁ । ଅନୁଭବ କି କହିବା ଆଉ ।
ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଥିବ ହେଲେ । ଶରଣ ଶାନ୍ତ ସେ ଲଭିଲେ ।
ଭଜଇ ଚୈତନ୍ୟ ଧୀରେ । ମନ ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତ ଅନ୍ତରେ ।
ଭାଗବତ ଭକ୍ତବାଣୀ । ଶୁଣି ଉଦ୍ଧାର ହୁଅ ପ୍ରାଣୀ ।
ଭଜିଲ ସନାତନ ଦାସ । ସାଧୁ ଚରଣେ ମୋର ଆଶ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀହରି । ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ମୁରାରି ।
ଭଜ ଗୋବିନ୍ଦ ଆନନ୍ଦ । ସନାତନଙ୍କ ସଦାନନ୍ଦ ।
ଅନନ୍ତ ଅଚ୍ୟୁତ ଶ୍ରୀବତ୍ସ । ନାମ ଗୋଟିକ କୋଟି ମୋକ୍ଷ ।
ଏ ନାମ ଭଜି ଜୀବ ଯାଉ । ହେ ପ୍ରଭୁ ! ଏହି ଆଜ୍ଞା ଦେଉ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତିରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ସନାତନ ଦାସ ପ୍ରଭୁଭକ୍ତିସ୍ତବ ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—:o:—

ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଦାମୋଦର ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ମନ ବୋଇଲେ ଭଗବାନ । ଭକ୍ତିର ସୂତ୍ର ବଚନ ।
ଭାଗବତ ଭକ୍ତବାଣୀ । କୃତାର୍ଥ ହେଲି ତାହା ଶୁଣି ।
ଯେସନେ କ୍ଷୁଧାତୁର ଜନ । ପାଇଲେ ଦୁର୍ଲଭ ଭୋଜନ ।
ଅନ୍ତେ ନ ତୋଷଇ ମନ । ତେସନ ହେଲା ମୋ ଜୀବନ ।
ଆଉରି କେତେ ଏହିପରି । ଭାଗବତରେ ଅଛନ୍ତି ଭରି ।
ସମସ୍ତ ଭକ୍ତ ମୋର ଆଶ । ମୋ ହୃଦେ କରନ୍ତୁ ପ୍ରକାଶ ।
ଚୈତନ୍ୟ ବୋଇଲେ ତାହା ଶୁଣି । ଶୁଣ ହେ ମନ ଦୃଢ଼ମତି ।
ଦାକ୍ଷି ନଗରେ ତାର ବାସ । ନାମ ତା ଦାମୋଦର ଦାସ ।
ଜାତିରେ ଅଟଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଭକ୍ତି ସମ୍ପନ୍ନେ ବେଦଜ୍ଞଣ ।

ପୁଣ ଦୁହିତା ତାର ନାହିଁ । ଭିକ୍ଷା ମାଗିଣ ସେ ବଞ୍ଚଇ ।
ଅତି ଦରିଦ୍ର ତା ଜୀବନ । ନାହିଁ ତା ବାଡ଼ କୁଣ୍ଡି ମାନ ।
ସଂସାରେ ଯେତେ ଦେବଦାସ । ତା ଠାରୁ ନ ଥିବେ ଉଦାସ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସ୍ନାହାନ ସାରଇ । ଦ୍ୱାଦଶ ତିଳକ ସେନଇ ।
ମସ୍ତେ ତୁଳସୀଦଳ ଭରି । ତୁଣ୍ଡେ ବୋଲଇ ହରିହରି ।
ଭିକ୍ଷାର ଅର୍ଥେ ସେ ନଗରେ । ବୁଲଇ ମାଗଇ ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ।
ଏମନ୍ତ ବୁଲେକ ଦଣ୍ଡକେଶେ । ଦିବସ ଶେଷେ ଘରେ ଆସେ ।
ଯା କିଛି ତାକୁ ମିଳଥାଇ । ପ୍ରାଣ ପୋଷଇ ତାହା ଖାଇ ।
ନ ଥିବା ଦଇବ ଯୋଗରେ । ଅଜଣେ ମାଗିଲେ ଦୁଆରେ ।
ଅଧେକ ଖାଇ ଅଧେ ବାଣ୍ଟି । ତନ୍ଦ୍ରା ନ ଟଳେ ତାଙ୍କ ମତି ।
ନ ଥିବା ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଉଦାସ । ଆସି ମିଳନ୍ତେ ହାଣ୍ଡିପୂରି ।
ସମସ୍ତ ଦେଇ ତାଙ୍କ ପାଶେ । ଆପେ ରହନ୍ତି ଉପବାସେ ।
ଏମନ୍ତ ବର୍ଷ ଥାଇ ଦିନ । କରଣ ଗୋବିନ୍ଦ ଭଜନ ।
ସକଳ ଜୀବ ବସ୍ତ୍ରାତ୍ମକ । ନ ଶୁଣେ ପର ଅପବାଦ ।
ଜଗତେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଦୟାଳ । ବାଞ୍ଛା ପୂରଣ କଲେ ଭାଳ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେକ ଦିନ ଗଲା । ତା କୀର୍ତ୍ତି ଜଗତେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।
ଜାଣିଲେ ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରଧର । ଜଣିକା ଯାଇଁ ସେବା ତାର ।
ତକ୍ଷଣେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀନିବାସ । ମାୟାରେ ହେଲେ ଯୋଗୀବେଶ ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ବିଭୂତି ଭୂଷଣ । କଣ୍ଠେ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷମାଳା ମାନ ।
ମସ୍ତକେ ଶୋଭେ ଜଟାଭାର । କର୍ଣ୍ଣରେ ଡମ୍ଫାର କୁଣ୍ଡଳ ।
କମ୍ପା ଗୁଡ଼ିକେ ଧରି କରେ । ଚଳନ୍ତି ଅତି ଧୀରେ ଧୀରେ ।
ଅତି ଦୁର୍ବଳ ବୃଦ୍ଧଦେହୀ । ଚଳିଦିବାକୁ ଶକ୍ତି ନାହିଁ ।
ଏମନ୍ତ ବେଶେ ଦାମୋଦର । ମିଳିଲେ ଦାସଙ୍କ ଦୁଆର ।
ଦେଖେଣେ ସେ ଦାସ ବୁଲି ଦେଶ । ଆସିଛି ବୋଲିଣ ହରଷି ।
ନାହିଁ ନ ପାଇ ଭିକ୍ଷା କିଛି । ଉପବାସରେ ଶୋଇଛନ୍ତି ।
ସ୍ୱାମୀ ଭାର୍ଯ୍ୟା ଦୁଇଜଣ । କ୍ଷୁଧାରେ ଦହନ ହୋଇଣ ।

ଜନ୍ମ ସ୍ତ୍ରୀବଧ ଶାପ ଦୂର । ଦେଖ ଦେବତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ॥
ଦେଖି ସଖୀ ସାଗରକ ବଂଧୁ । ନାମ କଳ୍ପଣାଦ୍ୟ ସିନ୍ଧୁ ॥
ଅଗଣ୍ଡ ଭୂଷଣ ତୋ ନାମ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦୂଷଣ କଣ୍ଠଦେଶା ॥
ଦୁର୍ଜ୍ଜନ ମଣ୍ଡଳର ମଣି । ଜଗତ ଜନ ଚକ୍ରାମଣି ॥
କେତିକ କରିବ ଦେଖରୀ । ସକଳ ଯଦେ ଅଧିକାର ॥
ଦେଖ ଶରଣ ଗଲ ତୋତେ । ଆଜନ୍ମ ଭୃଷାକର ଦୋତେ ॥
ଏଭେତ କଷ୍ଟର ସଂସ୍ଥରେ । ସେବେକ ଅଭୟ ମୋର ଦ୍ୱାରେ ॥
ଆସିଣ ବୋଲନ୍ତେ ସ୍ତୁତିବଣ । ତାହାଙ୍କୁ ଦେବ ମୁକ୍ତି ପଦ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚକ୍ରାଧର । ଦ୍ୱାରେ ଥାଇଲେ ନରହରି ॥
ବୋଲଇ ଦେବ ଅଛ ସରେ । ଅମ୍ଭେ ଅଛୁ ତୋ ଦୁଆରେ ॥
ଶୁଣିଣ ଦାମୋଦର ଦାସ । ମିଳଲ ମହାଯୋଗୀ ପାଶ ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କରି ନମସ୍କାର । ବୋଇଲେ ବିପ୍ର ଦାମୋଦର ॥
ହେ ସ୍ୱାମୀ କେମନ୍ତେ ଆସନ୍ତ । ମିଥ୍ୟା ନ କହ ମୁଁ ସତ୍ୟ ॥
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଚକ୍ରଧର । ଶାରଦ ଶୁଣିଲୁ ଦୋହର ॥
ଆସିଲୁ ଦେଖିବ ନାରେକ । ଦେବ ନ କାହିଁ କହ ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ଦାମୋଦର ଦାସ । ବୋଇଲେ ବନ୍ଦେ ମାଧ ବସ ॥
ଅଛନ୍ତି ବସାଇ ତଳରେ । ଚକ୍ରୀର ପାଦୁକେ ମିଳରେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣସି ହେ ସଖା । ଅଛନ୍ତି ଦେଖନ ମାତଇ ॥
ଏଥିକୁ କହ କ କରିବ । ତା ଶୁଣି କହେ ଚକ୍ରୀ ଭାବ ॥
ହେ ସ୍ୱାମୀ ମୋତେ କ ପ୍ରଭୁ । ତୋତେକ ନ ଅଟଇ କିଦାର ॥
ଘର କଲେ ସବୁ ଚୋର । ଦେଖୁଥିବ ପଦେଣ ଭଣ୍ଡାର ॥
କଣ୍ଠ ଦୋହିଏ ଥିଲେ ଘରେ । କହନ୍ତୁ କରନ୍ତୁ ବାହାରେ ॥
ଆଜି ନ ଅଛୁ କୁମ୍ଭ ଘରେ । ହେ ସ୍ୱାମୀ କହ ମୋ ଆଗରେ ॥
ଚକ୍ରୀର ମୁଖୁ ଏହା ଶୁଣି । ଦେଖ ନୟନୁ ବହେ ପାଣି ॥
ଦ୍ୱାରୁ ଅଛନ୍ତି କେଉଁଠିକ । ଏ ପାଣି ଯାବ କିମ୍ପା ଥିବ ॥
ସ୍ୱାମୀର ମୁଖ ଏ ବଚନ । ଶୁଣିଣ ସୁଦଶ ରତନ ॥

ଏତ ଆରତେ ଯେ ତରୁଣୀ । ଚୈତନ୍ୟ ପ୍ରଭୁ ତପସ୍ୱୀ ।
ଆଚାର ଯେଉଁ ସେ ଅନ୍ତର । ବୋଲି ଚୈତନ୍ୟ ତପଧର ।
ସେ ସ୍ୱାମୀ ଗୁରୁ ସେ ଆଦର । ଅନ୍ତର ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ଅଦର୍ଶ ମିଳନ ଯୋଗନ । ଏବେ ସେ ମୋଦରଙ୍କୁ ଶୁଣ ।
ନାଗିଡ ଗୁରୁ ସାଇଁ ନାମ । ବନ୍ଦନ ଆଣ ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।
ତା ଶୁଣି ଦାମୋଦର ଦାସ । ମନରେ ହୋଇଣ ହରଷ ।
ନାଗିଡ ହାରେ ହେଲେ ଗଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦର୍ଶନ ଆଣିଲେ ।
ହେଲ ତା ଦର୍ଶନ ହରଷ । ହୋଇଲ ନ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଲଭ ।
ଶୁଣି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ହସ ହର୍ଷ । ବୋଇଲେ ଦେଖ ନମାର ବେଶ ।
ଅନେକ ସଜାଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀ । କହିଣ ବଳବା ତର୍କିଣୀ ।
ସତ୍ତ୍ୱରେ ଦେଲ ଦନଆଣି । ଦେଖିବା ଅତଥି ଚରଣ ।
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଦାସେ । ଦର୍ଶନ କହାଇଣ ପାଶେ ।
ଗୃହସ୍ଥଙ୍କୁ ବେଶ ହୋଇ । ମଧ୍ୟ ଧଇଲେ ମୁଣ୍ଡେ ଆଣି ।
ସମୁଦ୍ର ଲକ୍ଷଣ ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ଲଭିଣ ଭଳରେ ତର୍କିଣୀ ।
ତତକ୍ଷଣେ ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇଣ । ଧନ ଆଣିଲେ ଯାଚିପଣ ।
ସତ୍ତ୍ୱ ସୁରଙ୍ଗ ସୁରଭାର । ଶୁଦ୍ଧ ନଦୀର ଦୁଧ ଦହି ।
ନାନାଦି ଦ୍ରବ୍ୟ କରିଆଣି । ରନ୍ଧନ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତରୁଣୀ ।
ଦ୍ରବ୍ୟ ଆଣିଲେ ନାନାପୂର୍ଣ୍ଣ । ଆନନ୍ଦେ ଧୋଇଲେ ଚରଣ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମ ଦାସ । ସୁଖେ ସେବିଲେ ନରନାରୀ ।
ଯୋଗାଏ ନମ୍ରରେ ଶିଖିଲେ । ମହା ଆନନ୍ଦ ହୃଦେ ହେଲେ ।
ଦେଖ ନିଧା ଦ୍ରବ୍ୟ ତାହାଙ୍କର । ଯାହା ନ ପାଏ ଦେବବର ।
ଚୌରଶି ଭାଠେ ଭଣ୍ଡାରନ । ଆଣିଣ ଥୁଲ ଭଗବାନ ।
ସେବଣ ଚରଣେ ଭାଜନ । କଷ୍ଟେ ମାସ ନ ଯାଇନ ।
ସବୁକୁ ନକଟ ଗୋସାଇଁ । ଅଗସ୍ତ ଲୋକେ ଦେଖାଇଁ ।
ପିଢ଼ା ଖଣ୍ଡିଏ ରଖିଦେଲେ । ତଳ୍ପି ଅତଥି ବସାଇଲେ ।
ଆପଣେ ଦାସ ଦର୍ଶିଗଲେ । ଅଲ୍ପ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ପରଶିଲେ ।

ଗୋବିନ୍ଦ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ହରଷେ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଅହେ ଦାସେ ।
ଅନ୍ନ ନ ଅନ୍ନ କିଛି ଅଛି । ତା ଶୁଣି ସନ୍ତ ଯେ ମୃଗାକ୍ଷୀ ।
ସାକ ଯେତେକ ଅନ୍ନ ଥିଲ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପଣେ ପରଷିଲ ।
ଭୁଞ୍ଜି ଉଠେଲେ ଜଗନ୍ନାଥ । ବସିଲେ ଚଉପାଳ ଖାଇ ।
ଦୁହେଁ ଅନନ୍ତ ଭଗବାନ । ସେ ଭକ୍ତ ତାହାଙ୍କ ହରଷ ।
ପ୍ରଭୁ ବସୁଅଛନ୍ତି ମନ । ଧନ୍ୟ ଏ ଦୁହିଁଙ୍କ ଜୀବନ ।
ଲଙ୍କା ଭୁଞ୍ଜିଆ ଅଛୁ ଭାଇ । କେଳିକଣ୍ଠା ଜଣାଠାରୁ ମାଗି ।
ବୋଇଲେ ଅନ୍ନ ମାଗି କିଛି । ଆପଣେ ଉପବାସ ଅଛି ।
ଦେଖଣ ବାହିଣ ମୋତେ ଦେଲେ । ଆମ ଯେ କଷ୍ଟ ଏବା ଭୁଲେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦାସପୁଣ । ଜାସନ୍ତ ପାଶକୁ ସକାଣ ।
ଦେଖ ଯେ ଉଷସ ଅଛନ୍ତି । ସ୍ୱଳ୍ପ ନପାରେ ଯେ ଭକତ ।
ଏ ଦିନ ଅନ୍ନ ମୋତେ ଦେବୁ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଆଗେ ଦେଇଦେବୁ ।
ତା ଶୁଣି ଦାମୋଦର ଦାସ । ଭାଷିଲେ ଶବ ପାଇପାଶ ୧୦୦।
ଆଜ ନଗା ଉତ୍ତରୁ ଉଠିଲେ । ସ୍ୱାମୀବା ଶକ୍ତ୍ରି ମାଗ୍ନିଁ ଦେବାଲେ ।
ଶୁଣି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଭବେ ଧୀର । କର୍ମୀର ଜନ୍ମା ଦେବା ଆନ୍ଦୁର ।
ବାଗ ଯେତେକ ଦେଶ ଅଛି । ସେ ସବୁ ଭାଟି ନଷ୍ଟ ଗୋଛି ।
ସ୍ୱାମୀ ତା ଶୁଣିଣ ଆନନ୍ଦ । ମୁଖ ଦଣ୍ଡାଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ।
ଯେତେକ ଦେଶ ବାଗ ଥିଲ । ସବୁ ଭଣ୍ଡାରୀ ପକାଇଲ ।
ନାଶ୍ରୀ ତାହାର ଲଣ୍ଡାମୁଣ୍ଡେ । ବାନ୍ଧିଲ ଛୁଣ୍ଡା ଭନା ଖଣ୍ଡେ ।
ସ୍ୱାମୀ ଭକ୍ତଯା ଭକ୍ତିକଙ୍କ । ଆନନ୍ଦେ ବଳଲେ ତହୁଁଣୀ ।
ପୁଣି ଭାଗଲେ ପାଞ୍ଚଜଣ । ନାନାଷ ପଦାର୍ଥ କରିଣ ।
ସ୍ୱଦେଶ ସକଣ୍ଡା ତାହା ଭଲେ । ସବୁ ଗୋବିନ୍ଦେ ସମର୍ପିଲେ ।
କୃଷ୍ଣ ସମସ୍ତ ଦେବେଲ ଖାଇ । ଭକ୍ତବାଠାରେ ଦୟା ଭାଣ୍ଡି ।
ଗୋବିନ୍ଦ ପାଣି ସକଲ୍ପାନ୍ତି । ଭୁଷି ଗୁଣ୍ଡଏ ପାଲ୍ ଶୋଭ ।
ପାଦ ଆସନ ନାରାୟଣ । ଥାବର ବନନ୍ତା ଆମ୍ଭ ।
ମୁନିଙ୍କ ଦୁଃଖୁ ଭମଳ । ରୁଦ୍ର ଦେବତା ବନ୍ଦସ୍କନ ।

ସେ ପୁଣି ରତନ ଖଟରେ । ଶୋଇଲେ କୁଶ ଶଯ୍ୟାପରେ ॥
ଏଣୁ ସମସ୍ତେ ଦାସେ ଗଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣ ସ୍ପର୍ଶିଲେ ॥
ଗାତ୍ରସନ୍ତେ କରେ ଧରି । ହରିଙ୍କି ବସିଲେ ସୁନ୍ଦରୀ ॥
ବୈକୁଣ୍ଠ ସୁଖ ସ୍ମରେ ମଣି । ସ୍ୱଚ୍ଛେ ଶୋଇଲେ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିଦ୍ରା ଚିହ୍ନା ଜାଣି । ସ୍ୱାମୀକି ବୋଲଇ ରୁକ୍ମିଣୀ ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖ ଏ ଅତିଥି । କେମନ୍ତେ ସୁଖେ ବଞ୍ଚିବ ପଥି ॥
ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ମାଗିନିବ । ସେ ଅନ୍ନ ଖଣ୍ଡରେ ମିଳିବ ॥
ତାହା ଏହାଙ୍କୁ ସମର୍ପିବା । ଆମ୍ଭେ ପଛକେ କେତେକ ଥିବା ॥
ଦାସେ ବୋଇଲେ ବେଗ ହେଉ । ତାହା ଜାଣିଲେ ମହାବାହୁ ॥
ଦ୍ୱିଜଙ୍କ ସଙ୍ଗ ଯେଉଁ ଶେଷା । ଦେଲେ ସେ ଶ୍ୱେତ ଛଦ୍ମବେଶା ॥
ଅଧିକ ନ ପାରିଲେ ସହି । ଦ୍ୱିଜଙ୍କ ନିଦ୍ରାଗଲେ ମୋହି ॥
ଏଣୁ ସମସ୍ତେ ସଙ୍ଗଯାଇ । ଉଠିଲେ ଅତି ବେଗ ହୋଇ ॥
ସେ ପତି ପତ୍ନୀ ଜାଣି ଦୁଇ । ଚରଣ ତଳେ ଶୁଣିଲେ ଶୋଇ ॥
ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଧରି ବସିଲେ । କେଣେ ତୋ ଭଣ୍ଡ ବୋଇଲେ ॥
ନାନା ରତନ ଅଳଙ୍କାରେ । ଭୂଷି ତୋ ସବାଙ୍ଗ ଯାଉଛର ॥
ଷୋଡ଼ଶୀ କନ୍ୟା ତୋର ହେଉ । ଘରେ ତୋ ଧନ ପୂରିଥାଉ ॥
ନାରାୟଣ ସୁଖୀ ହୋଇଥାଅ । ଅନ୍ତେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଗତି ପାଅ ॥
ଏମନ୍ତେ ଆଶିଷ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ॥
ଏଥି ଉତ୍ତାରୁ ଗଲା ରାତି । ବିଦାୟ ହେଲ ସ୍ୱରଦେବ ॥
ଅବଲା ନିଦ୍ରା ତେଜି ଉଠି । ଦେଖିଲା ତା ଉଦ୍ୟାନ ଚେଷ୍ଟି ॥
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଅଳଙ୍କାରମାନ । ନଅରେ ପୂରିଅଛି ଧନ ॥
ଦେଖି ତା ଆଚମ୍ବିତ ନାରୀ । ସ୍ୱାମୀର ଭୁଜ ତୋଳି ଧରି ॥
ବୋଇଲେ ବେଗେ ଶୁଣ ନାଥ । ଦେଖିବ ଗଲେ ସେ ଅତିଥ ॥
ମନ୍ଦିର ଦେଖ ହେଲା ସରିର । ସେ ଦେଖିବ ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର ॥
ତା ଶୁଣି ଦାସେ ବେଗେ ଉଠି । ନିଜ ଘରକୁ ଦେଲେ ଦୃଷ୍ଟି ॥
ନାନାଦି ଧନ ଅଛି ପୂରି । ପତ୍ନୀ ତା ହୃଦେ ଅପ୍ରସରି ॥

ଅଙ୍ଗେ ମୁଖରୁ ଅଳଙ୍କାର । କେଶଙ୍କି କେଶରୁ ଖର୍ପୁର ।
ତା ବେଶି ବସ୍ତ୍ରର ମନ । ନଷ୍ଟେ ଯେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ଆମର ବଳେ କ ଏମାନ । ଘରେ ମୁଖରୁ ଏତେ ଧନ ।
ବ୍ରହ୍ମ ମଧ୍ୟେ କେଶଖର । ଭର୍ଜନ ବସ୍ତୁରୁ ସୁନ୍ଦର ।
ମନୁଷ୍ୟ ସ୍ଥାନେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି । ସେବା ଯେ କଲ୍ ବେଳପ୍ରାଣୀ ।
ବୃଦ୍ଧା ଭଗ୍ନାଙ୍ଗ ସୁସ୍ୱର । ମୁଣ୍ଡ ଭରନ୍ତି ସା ଶର୍ପୁର ।
ଭବଳା ଯାଉ ଶଶ୍ୱର । ମୁଁ ସ୍ଥିର ବେଦେବ ମାତର ।
ହେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣା ସାଗର । ମୋ ଅପରାଧ କ୍ଷମାକର ।
ଭୃତ୍ୟ ହୋଇଲେ ଅପରାଧୀ । ତୁ ନାଥ କରୁଣା ବାରିଧି ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ବୃନ୍ଦ ଠାକୁର । ଜୀବଙ୍କ ହୃଦରେ ବସର ।
ଏଣୁ ଅପରାଧ ମୋର ଯେତେ । ପ୍ରଭୁ ନ ଦେଖ କଦାଚିତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମୁଣ୍ଡ ଭାଗି । ଅନନ୍ତ ସ୍ତୁତି କରୁଣୀ ।
ଆନନ୍ଦେ ଶୁଣନ୍ତି ଭଜନ । ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗ ପ୍ରକାଶନ ।
ସଜନ ଗାଉନ୍ତି ସଂପ୍ରୀତି । ତାଙ୍କ ପ୍ରସଙ୍ଗେ ନତ୍ୟ ରତ ।
ଯୋଗୀ ବୈଷ୍ଣବ ସାଧୁଜନ । ସେବାରେ ବଞ୍ଚାଇଲେ ଧନ ।
ହୋଇଲ୍ ସମ ଅଧିକାରୀ । ଭାରେ ବସିଲେ ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦାସ ଦାସୀ ହେଲେ । ମନକୁ ଚୈତନ୍ୟ କହିଲେ ।
ଏ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତି ରସବାଣୀ । ଯେ ପ୍ରାଣୀ କର୍ଣ୍ଣପଥେ ଶୁଣି ।
ସେଜନ ପାପୁ ହେବ ପାର । ନ ଛିବ ଯମରାଜପୁର ।
ଅପୂର୍ବ ଭବେ ସୁଖବାନ । ଅନ୍ତ ଲଭିବେ ତତ୍ତ୍ୱ ପୁଣ ।
ସ୍ୱପାରେ ଲଭିମାନ ଯେତେ । ସେ ପ୍ରଭବଗୀତାର ସଙ୍ଗତେ ।୧୬୦।
ଲଭିବ ନାହିଁ କଦାଚିତେ । ଶୁଣି ତେଣୁ ସେବେ ଚିତ୍ତେ ।
ଭବର ଫିଲ ସମ ଦାସ । କେବଳ ନଞ୍ଚି ବିଶ୍ୱାସ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତେଚମନ ଚୈତନ୍ୟ
ଦାମୋଦର ଦାସ ଉକ୍ତ ହେ ଷୋଡ଼ଶ ଅଧ୍ୟାୟଃ ।

ଷଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ

ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଭାଗବତ

ଶୁଣି ନରେନ୍ଦ୍ର ଉତ୍କଳ । ହେ ମନ ହୁଅ ସାବଧାନ ।
ଏ କଥା ଅପୂର୍ବ କଥିତ । ଶୁଣିଲେ ନ ଛାଡ଼ିବ ଚିତ୍ତ ।
ଯେ ଭୁବନଖଣ୍ଡ ପଶ୍ଚିମେଣ । ଢେଙ୍କାନାଳରେ ତାର ବାସ ।
ଜାତରେ ବଶିଷ୍ଠ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ତାର କୁଟୁମ୍ବ ତିନିଜଣ ।
ତାହାର ନାମ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର । ଭଜନରତେଣେ ବଳସ୍ତାର ।
ଭାର୍ଯ୍ୟା ନାମ ତା ରେବତୀ । ପତିର ଆଜ୍ଞା ନ ଲଙ୍ଘନ୍ତି ।
ପୁତ୍ରର ନାମ ରଘୁନାଥ । ପିତାର ଚରଣେ ଭକତ ।
ଆପଣା ନାମ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର । ବିଶ୍ୱସଂସାରେ ଏକ ସାର ।
ଏମନ୍ତେ ତିନିଜଣ ଆନ୍ତ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭାବେ ଥିଲେ ମତ୍ତ ।
ନାମ ଭଜନ ଅପ୍ରମିତ । କରନ୍ତି ପଢ଼ନ୍ତି ସୁଗ୍ରନ୍ଥ ।
ଯେ ଜପେ ହରି ନାମ ରସ । ତାକୁ ବୋଲନ୍ତି ବନ୍ଧୁ ବଡ଼ ।
ତାହାର ନାମ ମୁଖ ଶୁଣି । ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପ୍ରାୟେ ତାକୁ ମଣି ।
ଯୋଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମସ୍ଥ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୈଷ୍ଣବ ସୁଭାଷ ।
ଯେ ଅଭ୍ୟାଗତ ଅବଧୂତ । ଦ୍ୱାରେ ତା ହେଲେ ଉପଗତ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଦାନେ । ତୋଷନ୍ତି ବିନୟ ବଚନେ ।
ନାହିଁ ବୋଲିବା ମୁଖ ତାର । କେବେହେଁ ନୁହଇ ବାହାର ।
ଏମନ୍ତ ନଭେତଦନ ଅନ୍ତେ । ତା କାନ୍ତି ଶୁଭିଲ ଜଗତେ ।
ଯେତେ ଶୁଣିଲେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ବୋଲନ୍ତି ସର୍ବ ଲୋକମାନ ।
ଏମନ୍ତେ ସମସ୍ତେ ଯେ ପୁଣ । ଭକତ ସନ୍ତୋଷ ଶୁଣ ।
ଏକଥା ଜମାଇତ ହୋଇ । ଆଇଲେ ଅର୍ଥ ଦିବାପାଇଁ ।
ଭିକ୍ଷାର ଅର୍ଥେ ଗ୍ରାମ ସରେ । ମାଗନ୍ତି ବୁଲି ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ।
ଲୋକେ ବୋଲନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ସର୍ବେ । ଶୁଣ ହେ ବୈଷ୍ଣବ ଗୋସାଇଁ ।
କରଣ ନାତେ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର । ବିଜୟ କର ତାର ଘର ।

ଅବଶ୍ୟ ଦେଖାଇବି ତୋତେରେ । ଶୁଣି ଚଳିଲେ ସାଧୁପାଶେ ।
ଯାଇଣ ତା ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ଶବଦ ଆଖି ହେଲ ଶେଷ ।
ଭାଳିଲେ ଅହୋ ବସ୍ତୁମ୍ବର । ଆସ୍ତ ଚରଣୁ ଦେଖେ ନର ।
ସାଧୁଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣିଣ । ସନ୍ତୁ ବାହାର ତତକ୍ଷଣ ।
ଦେଖିଲ ସାଧୁବୃନ୍ଦ ଭୋଳେ । ପ୍ରଣାମ କଲ ପାଦତଳେ ।
ଲଟ ଭଗାରେ ଭକ୍ତ ହେଲ । କି ଆଜ୍ଞା ହୋଇଛୁ ବୋଇଲ ।
ଅତିଥି ବୋଇଲେ ହେ ଶୁଣ । ଆମ୍ଭ ଚରଣୁ ଦେବେ ଆଣ ।
ଦାଣ୍ଡି ବ୍ୟଞ୍ଜନ ମୁଇଁଭାର । ଘୃତ ନବାତ ଦୁଗ୍ଧ ଦଧି ।
ଦାଣ୍ଡ ଚରଚା ଆଦି ଯେତେ । ଏ ସବୁ ଆଣ ହେ ତୁରିତେ ।
ଅମୃତ ଚରଣ ଦେବ ନର । ପୂର୍ଣ୍ଣ କୁ ଆରମ୍ଭ ଅପାର ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ଚଳିଲେ । ମନ୍ଦିରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ପୁଣି ସତ୍ୟଙ୍କୁ ଲକ୍ଷଣ । ସକଳ ଭକ୍ତ ଅଭ୍ୟାଗତ ।
ସାଧୁଙ୍କ ପାଶେ ନେଇ ଦେଲ । ଘୃତ ମାଷଭ ନ ପାଇଲ ।
ବୋଲିଲେ ସାଧୁବୃନ୍ଦ ଶୁଣ । ଘୃତରେ ଭକ୍ତି ଭଣାଣ ।
ସମସ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଆଣି ଦେଲି । ଘୃତ ମାଷଭ ନ ପାଇଲି ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସାଧୁଗଣ । ଚନ୍ଦନ କୁଙ୍କୁମ ଚେଉନ ।
ଘୃତ ବିହୁନେ ସେ ଝାଳିବ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଯୋଗ୍ୟ ହୋଇବ ।
ତୋ ଦ୍ରବ୍ୟ ନେଇଯାଅ ନଅ । ତା ଶୁଣି ବସୁମ୍ବର ଗୁଅ ।
ଅନେକ ବିନୟ ହେ କଲ । ଭୂମିସ୍ଥ ହୋଇ ଭଣାଇଲ ।
ହେ ସାଧୁମାନେ ଶାନ୍ତମୂର୍ତ୍ତି । ହେବେ ଲକ୍ଷଣ ଭକ୍ତ ଯାଅ ।
ଘୃତ ଆଣିବ କ୍ଷଣ କ୍ଷଣ । ଅବଶ୍ୟ ଦେବେ ଯାଚକଙ୍କ ।
ତା ଶୁଣି ଅନ୍ତରେ ଦୁଃଖେ । ଚଳିଲେ ଦେଖିବା କମଳେ ।
ସଭଙ୍କୁ ପିତା ପୁତ୍ର ଗଲେ । ବସିଣ ଭଣ୍ଡାର ସେ ଭଲେ ।
ସେ ସାଧୁ ହେଇ ଲଭାବରେ । ମିଥ୍ୟା ଲକ୍ଷଣ ଦେଖ ଭରେ ।
ଏଥିରେ ହୋଇ ନାହିଁ ଜଳୁ । ହୋଇ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣରୁ ।
ଘୃତ ନ ମିଳଇ ତ ବାର୍ତ୍ତି । ବେଷ୍ଟନ ପିବା ଏଥିପାଇଁ ।

ନୋହିଲେ ଅନ୍ତେ ସମସ୍ତେ | ଭୁଞ୍ଜିବେ ନର୍କ ଦିବାରାତେ |
ଏମନ୍ତ କହିଲେ ଦାସ ହୋଇ | ଭରେ ଧାଇଲେ ଖଣ୍ଡା ଏ |
ଅଧର ଦାନ୍ତ ଦେଇ ଟି ଧରି | ଚାଲିଲେ ଚୋବଧ ସୁମରି |
ବୀର ସ୍ୱଦେଶ ପୁରରେ | ଭେଟିଲେ ସାଧ୍ୟବନ୍ତ ଘରେ |
କପଟେ ସିନ୍ଧ ଗୋଟି ଦେଇ | ସୁଖ ନିଶିଦ ଚକ୍ଷୁ ଚକ |
ପିଅର ଭିଗିନ୍ତୁ ବାହାରେ | ସୁଖ ଦେଖଇ ଫଣୀ ଘରେ |
ଅନେକ ଧନ ରତ୍ନମାନ | ଦେଖି ନ ଛୁଇଁଲେ ନୟନ |
ତସ୍କର ନାନା ଦ୍ରବ୍ୟ ଘେନେ | ସ୍ୱପ୍ନେ ନ ଧରେ ଦିବାରାତେ |
ଏମନ୍ତ ଶୋଭନ୍ତେ ଭବନ | ଦେଖିଲା ଦ୍ୱାର ଖଣ୍ଡମାନ |
ବଜ୍ରି ଅଶିଲ ଖଣ୍ଡ ଦୁଇ | ସିନ୍ଧରେ ଦେଲ ଗଳାଇ |
ଏମନ୍ତ ସମସ୍ତେ ସାଧୁଭ | ଚେତନା ପାଇଲ ଲଭିତ |
ଦେଖିଲ ସିନ୍ଧଗାତ ଘରେ | ସ୍ନେହଇଁ ଚକ୍ଷୁ ସିନ୍ଧରେ |
ଖଡ୍ଗକୁ ଦେଖେ ଧାଇଁଗଲ | ଚୋରର ଚରଣ ଧଇଲ |
ଦେଖ ଚରଣ ଦେଖ ଯାତେ | ଧରି ଛିଙ୍କିଲ ହୋଷତଳେ |
କୁମର କୋଳିଲ ହେସ ଭାତ | ଧରୁ ପଡ଼ିଲ ସିନ୍ଧଗାତ |
ସାଧୁଭ ଛିଙ୍କିଲ ପଛର | ଛୁରେ ପାଉଲେ ଛିଙ୍କ ଶିର |
ଶୁଣି ପିଅର ମୁଣ୍ଡ ଧରି | ଟାଣିଲ ଚୋବଧ ସୁମରି |
ଦୁବେ ନିଙ୍କିଲେ ଦୁଇଭତ୍ତ | ସୁଖ ଉତ୍ତମ ପଞ୍ଚବର୍ତ୍ତୀ |
ଦେଇଁ ଅଂଶକୁ ସେ ବୋଇଲ | ତା ଦେଖି କୁମର ବୋଲିଲ |
ସ୍ୱରୂପ ଶୁଣ ଆହେ ତାତ | ଏଥର ସରିଲ ମରତ |
ଭୀଷ ସର୍ବଂପି ଶାସ୍ତ୍ରୀକ | ଛିନ୍ନି ସାଧୁଭ ବସ୍ତ୍ର ଦେବ |
ସାଧୁଙ୍କ ଦେବାଣ୍ଡି ନୋସ୍ଥବ | ଏକେବ ଦଣ୍ଡ ଦର୍ଶ ଦେବ |
ଏଥକୁ ବସ୍ତର ନ ଭଲ | ଭାଟିଣ ନନ୍ଦ ମୋର ଶିର |
ସାଧୁମାନଙ୍କ ସେବା ଦେଇ | ଅସ୍ମର ମତ୍ତୁ ନ ଯାଇ |
ମୁଣ୍ଡ ନ ଥିଲେ ପିଣ୍ଡ ଏଥେ | ଛଳ୍ପା ନ ଯିବ ଭବାତେଲ |
ଏଥକୁ ନ ଭଲ୍ଲୁ ବେଳ | ମୋ ମୁଣ୍ଡ ହାତ ଦେଇ ଭଳ |

ଶୁଣି ପିଅର ବାଳ ଧରି । ମନରେ କୃଷ୍ଣ ଚିନ୍ତାକଲା ।
ଚେତନ ଭଣ୍ଡ ଝୁଣ୍ଟ ଶିର । ଲୁଣ୍ଠିଲ ଭୂମିରେ ବାଳର ।
ଧରିଲ ଦୃତବସ୍ତ୍ର ହସ୍ତେ । ସାଇଙ୍କୁ ଡାକିଲ ଇଙ୍ଗିତେ ।
ମୁଣ୍ଡ ସାଉଣା ହସ୍ତେ ଦେଲା । ଲୁଣ୍ଠିଲ ଭଣ୍ଡ ଗୋ ବୋଇଲ ।
ବୁଝାଇ କହିଲ ସମସ୍ତ । ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହେଲ ମାତ ।
ଧନ ପ୍ରମାଣ ଚିନ୍ତା କାନ୍ଦି । ମୁଣ୍ଡ ଦେଇ ଭୂମିରେ ଲୁଣ୍ଠ ।
ବୋଲିଲା ସ୍ୱାମୀ ବେଗେ ଯାଅ । ସାଧୁଙ୍କୁ ଡାକି ନେଇ ଆଅ ।
ତା ଶୁଣି ବଣ୍ଟନର ଗଲା । ସାଧୁଙ୍କ ହସ୍ତେ ଧରି ନେଲା ।
ଧରି ଆଣିଣ ସାଧୁ ତୁମେ । ଶୋଚନ କଲେ ମହାନନ୍ଦେ ।
ଅନେକ କଲ୍ୟାଣ ବାନ୍ଧିଲେ । ସାଇଙ୍କୁ ଯାଅ ତୁ ବୋଇଲେ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ବଣ୍ଟନର । ଚଳିଣ ଗଲେ ନିଜଘର ।
ସ୍ୱାମୀ ଭାର୍ଯ୍ୟା ଦେବଜନ । ଚିନ୍ତିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ଚରଣ ।
ସୁନ୍ଦର ଗାନ ମନେ ଶୁଣି । ଏମନ୍ତେ ଖାଇଲ ରଜନୀ ।।
ଏଥି ଉତ୍ତାରୁ ଶୁଣ ମନ । ଡଣ୍ଡି ଦେଇ ସାଧୁର ଭବନ ।।
ଖଣ୍ଡିଆ ନେବାକୁ ଗଣିଥିଲ । ଧନ ଦେଖି ଡଣ୍ଡି ଚିହ୍ନି ନେଲ ।।
ବାଣ୍ଡାରେ ବନ୍ଧାଇଲେ ନେଇ । ଅନେକ ଲୋକଙ୍କୁ ଡକାଇ ।।
ମୁଣ୍ଡ ବନ୍ଧନ ପିଣ୍ଡ କାନ୍ଦି । ତିନ୍ଧି ଦେଇ ନ ପାରିଲେ ବେଣ୍ଟ ।।
ଗ୍ରାମ ବାହାରେ ବେଢିଲେ । ଶୂଳ ଉପରେ ବସାଇଲେ ।।
ଅନେକ ଲୋକ ଭଣ୍ଡି ମିଳି । ଦେଖିଣ କହାଇ କୁହନ୍ତି ।।
ଚଳିଣ ଗଲେ ସେଥୁ ସୁନ୍ଦର । ଶୁଣ ହେ ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ।।
ଅନିଅଭୂତ ଚଳାଇଲେ । ବାପଙ୍କ ପାଶେ ପ୍ରବେଶିଲେ ।।
ଡାକିଲେ ବଣ୍ଟନର ବାପ । ବହନ ଆସ ଆସୁ ଖାଣ ।।
ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ କଲ ବାପୁ । ତୋତେ କଲ୍ୟାଣ କହିଛି ।।
ସାଧୁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ କଥା ଶୁଣି । ଆନନ୍ଦ ପୁରୁଷ ରମଣୀ ।।
ବୋଇଲେ ବାପ ବଣ୍ଟନର । କେତେ ହସି ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର ।।
ଆଜ୍ଞାତି ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗର । ଯାଉଅଛି ମୁଁ ଅଣ୍ଡେ ଦୂର ।।

ସୁକ ଖଣ୍ଡିଆ ମୁଣ୍ଡ ଆଣି | ଧରି ମୁଁ ଥିବି ଲୁଚାଇଣି ॥
ସାଧମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଇବି | ଏହାଙ୍କୁ ସ୍ଥାନେ ପଠାଇବି ॥
ଶୁଣି ସୁନସ୍ତ ଚୋର ତହିଁ | ମୁଣ୍ଡ ନେଇ ଦେଲା ସ୍ୱାମୀ ହସ୍ତେ ॥
ସୁକର ମୁଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡାଧରି | ବାଟେ ଧାଇଁଲା ଗୋପଗଳି ॥
ଦକ୍ଷିଣ ଦଣ୍ଡ ଘୋଡ଼ାଇ | ଚଳନ୍ତେ ଧୀର ଧୀର ହୋଇ ॥
ବନ୍ଧୁରେ ହିଁନସ୍ତୁ ବସନେ | ବସ୍ତୁ ଭରି ପୁଷ୍ପମାନେ ॥
ଶୁଣି ଚଳିଲେ ସେ ଅତନ୍ତେ | ଧାତାଙ୍କୁ ଘେନିଣ ସଙ୍ଗତେ ॥
କେତେକ ଦୂର ଗଲାପରେ | ବଶ୍ୱମ୍ବରଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ॥
ବାର୍ତ୍ତି ଚୋରର ନାମ ସୁକ | ସଙ୍ଗରେ ଅଣିନାହୁଁ ସ୍ଫୁଟ ॥
ବାଳ୍ପ ଅଟେକ ଘେନାଇଲ | ଆଜିକ ଦେଖାଇଁ ନ ଦେଲ ॥
ସାଧୁଙ୍କୁ ଦରବା ଦର୍ଶନ | କାମ୍ପା ନାଇଲ ତୋ ମନ ॥
ଏବେ ତୁ ଯାଅ ବନପୁର | ଦେଖିଣି ଆସ ତୋ କୁମର ॥
ନୋଷ୍ଟରେ ଏଷ୍ଟଠାରେ ଅଛୁ | ତାଙ୍କୁ ନଦେଖିଲେ ନ ଯିବୁ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ବଶ୍ୱମ୍ବର | ଦେଖ ନସୁବୁ ବନେଶର ॥
ତା ଦେଖି ସନ୍ତ ଅତିଥି | ବୋଇଲେ ମାହୁଅଟୁ ଭୂତ ॥
ଜଣବା ଘଟନ ବଢ଼ିଲି | ସୁକ୍ତର ଦାଢ଼ କଥା ଏଥି ॥
ମାସ୍ତୁ ନଷ୍ଟ ନ ଦେଇ ସତ | ସମସ୍ତ ସାଟଙ୍କ ଅଗ୍ରତ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ବଶ୍ୱମ୍ବର | ବାଣ୍ଡ ନ ତିଳେ ପୁତ୍ରର ॥
ଖଣ୍ଡିଆ ମୁଣ୍ଡ ଉଦେ ନେଇ | ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇ ॥
ଭଟ୍ଟ ବସାଦେ ଦେଇବାର | ବୋଇଲେ ଦେଖ ମୋ କୁମର ॥
ଯାହା ନେଳିଛୁ ଦେବବର | ଆଜ ଦେଖିବା ତହୁଁ ବାର ॥
ତା ଦେଖି ସନ୍ତ ଅତିଥି | ଖଣ୍ଡେ ବୋଲନ୍ତେ ସ୍ଥାନକ ॥
ବୋଇଲେ ତୋର ସୁକ ମୁଣ୍ଡ | ବଡ଼ରେ ଦାନ୍ତ ଦେଖାଇଣ୍ଡ ॥
ଅନେକ ସଦ୍‌ଦ ସାଧୁ ଯିବୁ | ତାଙ୍କ ବଂଶ ଜବଂଶ ବଞ୍ଚିବୁ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ବଶ୍ୱମ୍ବର | ଏଥିରେ ଦୋଷ କାହିଁ ବାର ॥
ଦୁମ୍ବର ମହୋଛ୍ଛ ସମସ୍ତେ | ପୁତ୍ର ସେ ନମିଲା ମୋତେ ॥

ଦେଖନ୍ତି ପିତା ପୁତ୍ରଗଣ । ସାଧୁର ମହତେ ଭଣିଲେ ।
ତା ଘରେ ଧିକ୍କୋଟି ଖୋଜ । ପୁତ୍ର ଶଙ୍ଖିଲ ଦର୍ଶନ ।
ଦୂତ କଡ଼ାଇ ମୋତେ ଦେଲା । ପୁତ୍ର ମୋ ଶକ ଅପୁଥିଲା ।
ସାଧୁ ତ ଚେତନା ପାଇଲା । ପୁତ୍ରକୁ ଉଠାଇ ଧଇଲା ।
ମୁଣ୍ଡି ଛିଙ୍କିଲି ଧଈ ଶିର । କ ଦେଖି ବୋଇଲା କୁମର ।
ଶୁଣ୍ଣା ନଅଣ୍ଡ୍ରେ ମୋର ଶିର । କାଟିଣ ଶଅ ଦେ ଦିଅର ।
ଦୂତ ଯେତଣ ବେତେ ତଳ । ସାଧୁଙ୍କ ସେବା ଅଶ୍ରୁ ଜଳ ।
ଚାଲୁଣି କାଟିଲ ମୁଁ ମୁଣ୍ଡ । ସେଣ ଅବଳ ଦୂତ ଖଣ୍ଡ ।
କୁମ୍ଭ ତଳଣେ ସମର୍ପିଲ । ମୁଣ୍ଡ ମୁଁ ଲୁଚାଇ ରଖିଲ ।
ଏମନ୍ତେ ମନ ମୋର ଦୁତ । ଏ ଦୁଃଖ ମୋ ଦେଶ ଅର୍ପିତ ।
ଭୃତ୍ୟ ମୋ ଅବଶ୍ୟ ଯାହା । ଅବଶ୍ୟ ଭୁଞ୍ଜିବ ତାହା ।
ଶୁଣି ସକଳ ସାଧୁଜନ । ଭକ୍ତଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ବଚନ ।
ଧନ୍ୟରେ ତୋହର ଜୀବନ । ଧନ୍ୟ ତୋ ପତ୍ନୀ ତୋ ନନ୍ଦନ ।
ଆମ୍ଭ ସକାଶେ ପୁତ୍ର ମଲା । ଏହା କହିବ ଶୁଣାଇଲା ।
ସକଳ ସାଧୁ ଏକ ହୋଇ । ବୋଇଲେ ଭକ୍ତ ମୁଖ ଚାହିଁ ।
ତୋ ପୁତ୍ର ଦେଖି ଅନ୍ନ ଖାଇଁ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ସେହ ନାହିଁ ଭୁକ୍ତି ।
ଅବଶ୍ୟ ତୋ ପୁତ୍ର ବଞ୍ଚିବ । ତୋ ଘରେ ସୁତେ ସୁଖେ ଥିବ ।
ଏହା ଶୁଣିଣ ବିସ୍ମୟ । ସାଧୁଙ୍କୁ ଘେନିଣ ସଙ୍ଗରେ ।
ପୁତ୍ରର ଗଣ୍ଡ ଥିଲା ଯହିଁ । ସାଧୁଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲେ ନେଇ ।
ଦେଖିଲେ ତାହାର କୁମର । ବସିଛି କଳଶ ଉପର ।
ଚୁଳକୁ ଶବ ଘେନ ଆସି । ମଧ୍ୟେ ଆଙ୍ଗନେ ବେଢ଼ି ବସି ।
ଶିରି ମୁଣ୍ଡକୁ ଯୋଡ଼ ବେଲେ । ତୁଳସୀ ଜଳ ଯୋଗାଇଲେ ।
ବୋଇଲେ ଧର୍ମ ଯେବେ ସତ୍ୟ । ଉଠୁ ସୁ ବତ୍ସ ଏ ବାଳକ ।।
ଛାଡ଼ୁ ମତ୍ତସା ଯେବେ ଧର୍ମ । ପୁଣି ଯେବେ ହେବ ତଥ୍ୟ ।।
ସେ ପ୍ରାଣୀ ପଡ଼ ଧ୍ରଉନାରେ । କି ଅବା ଦଣ୍ଡ ଭଜନରେ ।
କି ଫଳ ଭଜଣ ନମନ୍ତେ । କି ଅବା ସାଧୁ ସେବା ଅର୍ଥେ ।।

ଅନେକ ଋଷିଙ୍କ ଥାଇ । ଶାନ୍ତ ଦରଶ୍ୱ ଜବସ୍ଥାୟୀ ।
ଏ ଭଣୀମାନ ସେବେ ସତ । କମ୍ପି ମଣ୍ଡଷ ଏ ବାଞ୍ଛିତ ।
ଶରଣ ପଞ୍ଜର ତୋ ନାମ । ଭବ ଭୟକୁ ବଜ୍ରଶେଷ୍ଠା ।
ଯେବେ ତୋ ମହିମା ପ୍ରମାଣ । ତେବେ ଏ ପୁଷ ଗାଉ ଥାଣ ।
ଦୋଷ୍ଟେଲ ମଣ୍ଡୁ ସମସ୍ତ । ଯେବେ ଏ ମନ ଆମ୍ଭ ଶୁଚିତ ।
ଏମନ୍ତ ସର୍ବ ସାଧୁ ଭୂତ । ମନରେ ଶଙ୍କିଲ ଗୋବିନ୍ଦ ।
ଜୟ କରୁଣାମୟ ସିନ୍ଧୁ । ଜୟ ଭକତ ଜନ ବନ୍ଧୁ ।
ଜୟ କୋଦଣ୍ଡ ପାଣି ମୂର୍ତ୍ତି । ଜୟ ଜାନକୀ ପ୍ରାଣପତି ।
ଜୟ ଭୁଜ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ । ଜୟ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତ ।
ଜୟ ହେ କୌଶଲ୍ୟା ନନ୍ଦନ । ଜୟଦେବ ମୁନିଙ୍କ ବନ୍ଦନ ।
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କର ଆନନ୍ଦ । ଜୟ ଦେବାଧି ଦେବଦେବ ।
ହେ ବିଶ୍ୱନାଥ ଚକ୍ରଧର । ଯାହାର ଅଂଶରେ ଶଙ୍କର ।
କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯା ଚରଣ । ଜଗତ ସଂସାର କାରଣ ।
ଯାହା ଅଂଶରେ ସିନ୍ଧୁ ଜଳେ । ନ ବୁଡ଼େ ପର୍ବତ ଶଇଳେ ।
ଏମନ୍ତେ ଭଲେ ନାମ ଧୂନ । ତକ୍ଷଣେ କର୍ଣ୍ଣ ମେଲି ମେଷପ ।
ତାହା ଜାଣିଲେ ବ୍ରହ୍ମଋଷି । ମାୟାରେ ସୁଖ ଶାଳେ ଆସି ।
ଜୀବନ ଦାନ ଦେଲେ ତିଳେ । ସେ କଥା କେହୁ ନ ଜାଣିଲେ ।
ତକ୍ଷଣେ ଉଠିଲ ନନ୍ଦନ । ଭଜିଲ ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ।
ସାଧୁଙ୍କୁ ପ୍ରଣମିତ ହୋଇ । ପିତାଙ୍କ ଚରଣେ ଲୋଟିଲ ।
ଦେଖିଣ ଏମନ୍ତ ଚରିତ । ସେ ଦେଶ ଲୋକ ଆଚମ୍ଭିତ ।
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଏହା ଜୀବ । ଏହା ସର୍ବେ ଅଛି ଲଭ ।
ତା ଦେଖି ସାଧୁମାନେ ଶୋଇ । ଧନ୍ୟ ଆନନ୍ଦ ହୁଅ ଶୋକ ।
ଯମ୍ଭୁ ତା ସୁମନ ଦେଖିଲେ । ସୁମନ ବୋଲି ନାମ ଦେଲେ ।
ବୋଇଲେ ହେଉତୁ କଲ୍ୟାଣ । ଲଭ ତୁ ଶ୍ରୀହରି ଚରଣ ।
ଏବେ ପିତାଙ୍କୁ ସେବ ତୋହ । ଯାଅ ତୋ ଜନନୀ ପାଶରେ ।
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତି ଅତି ଦେଖି । ତଳଣି ଭଲେ ହେଲ୍ପାନେ ।

ଏତେଣି ଯେ ପିତା ପୁତ୍ର ସକଳ । ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଜନମ ପୁତ୍ର ଥାଇ ଯୋଗେ । ବୁଝିଲ ସ୍ନେହବନ୍ଧ ଭଳେ ।
ଦେଖ କାହାର ଭାଗ୍ୟଯୋଗତି । ମଲା ଯେ ଅଇଲା ଚଳନ୍ତି ।
ଜନମ ପିତା ପୁତ୍ର ହୋଇ । ସୁଦେଖ ଭଜନେ ସବଛାଇ ।
ସେ ଦେହ ଅନ୍ତେ ଶ୍ରବଣି । ଲଭିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ଚରଣ ।
ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପନାଥ । ଭାବର ମହିମା ଏମନ୍ତ ।
ମୂର୍ଖଲୋକଙ୍କୁ ଏହା ମିଛ । ସାଧୁଙ୍କୁ ଅଟଇ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
ଏ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ । ଶୁଣନ୍ତେ ନ ଲଭେ ପ୍ରମାଦ ।
ଭଣେ ଅଧମ ରାମଦାସ । ସୁଜନ ଜନଙ୍କର ଦାସ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଅଭୟ ଚରଣେ । ମୋ ଚିତ୍ତ ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ଏ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତି ରସବାଣୀ । ସୁଜନେ ତରେ ଏହା ଶୁଣି ।
ଦୁଷ୍ଟ ନ ମତ ଭକ୍ତକୁ ଯେ । କୃଷ୍ଣ ଅନନ୍ତ ପାଦୁକୁ ଯେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଭକ୍ତ ବୃନ୍ଦ ପାର । ଏ କଥା ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରେ ସାର ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଜଣ୍ମୁଲ ଦାସ ପକ୍ଷୀ ପୁତ୍ର ମୋକ୍ଷ ଯୋଗ
ନାମ ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ସପ୍ତମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଜ୍ଞାନ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ମନ ଉବାଚ

ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ମନରାଜା । ଚୈତନ୍ୟ ପାଦେ କଲେ ପୂଜା ।
ଜୟ ହେ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ । ଶୁଣି ମୁଁ ହୋଇଲି ପବିତ୍ର ।
ଏବେ ପ୍ରକାରେ ଭକ୍ତି ଯେତେ । କହିଅଛନ୍ତି କହ ମୋତେ ।
ଅଛି ଲୁଚିତ ମୋର ମନ । ଦେଖେ ଭକ୍ତ ଦୁଃଖପାନ ।
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଅନୁରାଗେ । କହନ୍ତି ମନରାଜା ଆଗେ ।
ହେ ମନ ସାବଧାନେ ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ପାଇବୁ କାରଣ ।

ଏ ବଡ଼ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ । ଶୁଣ ନିଷ୍ଠୁର ଭକତଗଣ ।
କହିଣ ସେତେଣ ପୁଣ୍ୟ ଦେଶ । ଦେଖିଲି ମାୟାରେ ପରବେଶ ।
ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ସହର । ଲଭନ୍ତି ମୁକତି ଦୁଆର ।
ସ୍ୱର୍ଗର ସମାନ ଅଟଇ । ସମର ବାଧା ନ ଲଗଇ ।
ଏମନ୍ତେ ପୁଣ୍ୟ ସ୍ଥାନେ ବାସ । ନାମ ତାହାର ସ୍ୱପ୍ନ ଭାଷ ।
ସ୍ତୁପରେ ସ୍ତମ୍ଭ ଅଙ୍କ ପୁଣ । ତାର କୁଟିମ୍ବ ତିନ ଜଣ ।
ଏକର ପୁତ୍ର ଏକନାରୀ । ସେ ସ୍ଥାନେ ଥାନ୍ତି ମଠ କରି ।
ସବୁବାଳକେ ତା ଭଜନ । ସେବନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ସ୍ତ୍ରୀପାଦପଦ୍ମ ଚିନ୍ତି ସ୍ୱାନ୍ତ । ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ଦେବା ଦେବୀ ।
ଭକ୍ତିଣ ଏଣୁ ଘରେ ଥାନ । ମୁଖରେ ବର୍ଣ୍ଣ ଥାଇ ଧନ ।
ସାଦ୍ଧା ମିଳଇ ଲୁକ୍କ କର୍ଯ୍ୟ । ରନ୍ଧା ନ ଥିଲି ତାର ଚନ୍ଦ୍ରେ ।
ଥୀର ତନ୍ତ୍ରର ମହା ଶାନ୍ତ । ପଣ୍ଡିତ ବଦନ ତା ମନ୍ତ୍ର ।
ପ୍ରଭୁ ମହିମା କର୍ଯ୍ୟ ଶୁଣେ । ସ୍ୱଭାବ ଭଲ ମନ ଜାଣେ ।
ଦେବ ବନ୍ଦନା ଯେଉଁ ଲଭ । ସେବନ୍ତି ଭରେ ସେହି ସୁଖ ।
ସାଧୁଙ୍କ ସେବା କରେ କାର୍ଯ୍ୟ । ବଇଲ ସେବୁ ସବାବନ୍ତି ।
ବୈଷ୍ଣବ ନାନାଦି ସଭାରେ । ଆସି ମିଳନ୍ତି ତାର ଦ୍ୱାରେ ।
ନାନା କର୍ମେଷ୍ଟ ଖାଣ୍ଟୀ ଯେତେ । ବଇରକ୍ତ ସ୍ୱୟମ୍ଭୀ ସଙ୍ଗତେ ।
ବ୍ରହ୍ମସର୍ଷ୍ଟୁ ବା ସାଧୁମାନେ । ଆସି ମିଳନ୍ତି ପ୍ରଭୁପଦେ ।
ଯୋଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ । ବାନପ୍ରସ୍ଥ ଗୃହସ୍ଥ ଭିକାରୀ ।
ସଂଯୋଗୀ ବହୁଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ । ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଆଦି ଯେତେ ।
ଏମାନେ ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଆସି । ତା ଦ୍ୱାରେ ଭୋଜନ ପ୍ରକାଶି ।
ନାହିଁ ନ ବୋଲେ ଯେ କଦନେ । ସବୁକୁ ତୋଷ ଅନ୍ନଦାନେ ।
ଲୁଚି ଶେଷତ ପୁଷ୍ପ ପଣ । ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଆଦିକରି ।
ସେ ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଲଳାଟରେ । ତୋଷିଲ ସେହି ଘରଦ୍ୱାରେ ।
ବଶ ବଂଶ ବା ଖାଟୀ ଘଟ । ଜବା ସଦୃଶ ଘରଯତ୍ନେ ।
ଯେତେ ଅଇଲେ ତେତେ ଦେଇ । ଦେବେ ନାହିଁ ନ ବୋଲଇ ।

କାଳ ସ୍ୱଭାବୁ ଏହିମତେ । ସ୍ୱାମେ ଉତ୍ତମ ଥାନ୍ତି ସେତେ ।
ତାଙ୍କ ଚରଣୁ ଯେବେ ହୋଇ । ତେବେ ସେ ଅନ୍ନ ଖାଏ ଯାଇଁ ।
ନୋହିଲେ ନ ଦେଇ ଭୋଜନ । ଏହି ପ୍ରଭାବେ କଟେ ଦିନ ।
ଏମନ୍ତ ଦେଖେବନ ଗଲା । ତାର ସର୍ବଦ ବ୍ୟୁତ ହେଲା ।
ତା ଦେଖି ଭାଇ ପୁଅ ଭାଇ । ହୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ପିଅର ।
ବନକୁ ବନ ଧନ ନେଇ । ଅଣ୍ଡାଏ ହେଲାଟି ପ୍ରଦେଶ ।
ଆଗର୍ଗ ବସ୍ତୁରଣ ଥିବା । ଅନ୍ଦଥି ଚାର୍ଗ ତରଙ୍ଗ ବା ।
ଶୁଣିଣ ଏପନ ସନ୍ଦେଶ । ହୋଇଲ ଭକ୍ତ ସନ ବାସ ।
ଚିନ୍ତିତ ବର୍ମା ଭୁଷ୍ଣ ମନ । ସାବାର ପ୍ରଭୁ ଲଭମନ ।
ହେବା ବିଆଳେବା ଠାକୁର । ଭେଟନ ଯେଷ୍ଟ ଦିବା ମୋର ।
ତା ବନା ଅଣ୍ଟିର ଏ ଗଭ । ଜଣ ଭର୍ଜ୍ଜା ଶକ୍ତି ହେବ ।
ସାଧୁଙ୍କ ସେବାକୁ ମୋ ଛୁର । ହୋଇଁଏ କଣ୍ଠରୁ ଅନ୍ତର ।
ଭେଟନ ସାହା ଦେବସ୍ତୁ । ଏଣୁ ମୋଦର ନାର୍ଣ୍ଣି ଲସ୍ତୁ ।
ଏମନ୍ତେ ମନେ ବିଚାରିଲା । ଏକ ସାଧୁ ତା ବାରେ ହେଲା ।
ଆସଣା ନାମେ କୋଳା ଭେଟ । ହୋଇଲା ଶୁଣ ଧନ ଭୃତ୍ତି ।
ସାଧୁମାନଙ୍କ ଚରଣାକୁ । ହେବ ସେ ବରଦ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ପ୍ରଭୁଦନର ବର୍ମ୍ମ ଯେତେ । ଭେଟନ ହେଉଥିବ ମୋତେ ।
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଚଳସଲେ । ନଗରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ପୁତ୍ର ଭକ୍ତସାକୁ ଭକ୍ତିଣ । ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଜନଗଣ ।
ସେହି ସାଧୁର ଚନ୍ଦ୍ର ଧନ । ବର୍ମ୍ମ ଭରନ୍ତି ପ୍ରଭୁଦନ ।
ସେତେଦିନରେ ନେଉଁ ସାବା । ସାଧୁଙ୍କ ଭେଟୁଥାଇ ତାହା ।
ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେଦିନ । ଗୋଲାରେ ସୁର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ଧନ ।
ନେଖାରେ ହସ୍ତ ନୋହର । ହେଲା ଯେ ସାଧୁଙ୍କ ଭୂପର ।
ଆଉ ନ ଦେଲା ଦିନ ଧନ । ଭକ୍ତିଲ ଜଣ୍ଟ ଉ ବଚନ ।
ହେଇଲା ଧନ ନୋଇ ଏଥ । ନେଉଁ ହୋଇନଲେ ଆଉ କଥ ।
ବା ଠାକୁ କସଣ ଶୁଣିଲେ । ଆଦର ଧନସର ଭଲେ ।

ଅନେକ ପ୍ରକାରେଣ ଭକ୍ତ । ପୁଣ ଚୋଜାଏ ଲେଖାଦେବ ।
ତା ଠାରୁ ବଂଶ ଭଲେ ଅନ । ଏମନ୍ତେ ଗଲ ଦେଉଛ ଶିବ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାଗ ଦେବ । ଆଜ୍ଞ ଅଧିକ ଯେ ନ ଦେବ ।
ଏମନ୍ତ ଚତୁଷ୍କ ମନ । ଭାଠାରୁ ବଡ ଭଲେ ଗୁଣ ।
ନଗରେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଲେ । କାହେ ଅନେକ ଭକ୍ତ ଭଲେ ।
ଏମନ୍ତେ ସମସ୍ତେ ସାଧୁକ । ଗୁରେ ନ ଗଲେ ଭକ୍ତକ ।
ମାନେଣ ଚନ୍ଦ୍ରକ ପ୍ରକାଶିଲେ । ସକଳ ଲୋକେ ଶିଙ୍ଗା ପିଲେ ।
ପୁନଶ୍ଚ ସର୍ବ ପ୍ରାଣୀଏ । ତୁଷ ଭୁ ଭଲ୍ଲ ସହୁଠାଏ ।
ଏଭେକ ଅଶ୍ୱନାଙ୍କ ଚେତେନ । ଆତୁର ମାସୁଅଛୁ ଦେଉଛ ।
ଏମନ୍ତ ସହୁଷ୍କ ଲକ୍ଷଣ । ଦେଖିଣ ଭକ୍ତ ରାମ ଦାସ ।
ଚତୁର ଭଲକ ମନର । କ ବୃତ୍ତି ଭଖକ ଏଥର ।
ସାଧୁଙ୍କ ଲକ୍ଷଣ ବଚନ । ମଠରେ ନାଙ୍କ ଆଜ୍ଞ ଧନ ।
ଏଣୁ ସମସ୍ତେ ସାଧୁମାନେ । ନେସକ ଆସିବେ ମୋ ଭବନେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଦେବ ମୁଣ୍ଡି ଲଣ । ନଦେବେ ହୋଇବ ଲକ୍ଷଣ ।
ଅନେଣ ଲେଖିଛିବେ ସେନେକ । ମୋର ମରଣ ଦେବ ଦେବେ ।
ଏମନ୍ତ ବସନ୍ତି ତା ଠାକେ । ଆସି ମିଳଲେ ସମାଜରେ ।
ଏଭେଦ ପ୍ରାଣସ୍ତ୍ରୁ ନୃତ୍ରି । ମୃତ୍ତ ଭଦା ଆସିଛନ୍ତି ।
ମଠରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ତା ଦେଖି ଭକ୍ତ ରାମ ଦାସ ।
ସ୍ତୁତପଦ୍ମରେ ଭଜ ଶ୍ରୀକ । ଭକ୍ତକ ଅନନ୍ତ ମୁକ୍ତ ।
ଦେଖି ପ୍ରଭୁ କୃଷ୍ଣ ସାଥୀ ଭକ୍ତ । ସଭକ ଆଗୁଣୁ ଚୋପର ।
ଏମନ୍ତ ବସନ୍ତ ତା ମନେ । ଭଣାଇ ଭଲେ ସାଧୁମାନେ ।
ହୋଇଲେ ଶୁଣି ବାଳା ଭୁଷ । ଭକ୍ତର ଭନ୍ତୁ ବାଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱ ।
ଅଳ୍ପ ଉତ୍ତମା ଦେବଣ ଭଜ । ସେଦେବ ଧର୍ମକୁ ଭଜ ନୋଜ ।
ଭଲମ୍ବ ହୋଇବେ ବଡ଼ୁ । ଚୋଷର ସଦ୍ଦବ ମନ୍ଦୁ ।
ଅନେଥ ସଞ୍ଜୁ ନ ପ୍ରାଣେବ । ନାନା ପ୍ରକାରେ ଗାଳି ଦେବେ ।
ଭାହା ଶୁଣିଣ ରାମ ଦାସ । ହୋଇଲେ କୁପ୍ରେମାନେ ବଶ ।

ଜୃମ୍ଭ ତରଳା ଅଧମାନ । ଭଣନ୍ତେ ହୃଷ୍ଟ ଲକ୍ଷମନ ।
ମୋ ସ୍ତୁତ ଦେଖେଭ ମାତର । ଭକ୍ତ ତଳେଲେ ନଗପୁର ।
ପୁଣ ଖଣ୍ଡଧାକୁ ବସାଇ । ସଭକ୍ତ ଭକ୍ତେଲ ଦୃଷ୍ଟାଇ ।
ସାଧୁମାନେତ ତୃପ୍ତ ଯେତେ । ମାଣେ ଭକ୍ତିକ ଆଜ୍ଞ ମୋତେ ।
ଟଳେତେ ଭଣିଣି ନ ଦେତେଲ । ନ ବୁଝି ଭଣିବା ଲଗା ଭଳେଲ ।
ସାଧୁଙ୍କ ଭଟାନ ବସୁଭ । ଶଦେଉତ ନାର୍କ୍ତି ଅନ୍ନ ଭଣ୍ଡ ।
ଆନର ତରୁଭ ଦେଭମନ୍ତେ । ଭଣିବା ଭଦ ବୁଝି ମୋତେ ।
ତା ଶୁଣି ପୁଣ ଭାଷ ଭଣ୍ଡ । କମାଭ ଚନ୍ତା ଭକ୍ତ ଭୂଷ୍ଣ ।
ମଠ ପିଣ୍ଡନ ଧ୍ୱଜମାନ । ଗଣ୍ଡଆ ଗଣ୍ଡ ବରତନ ।
ଦେଲିଆ ବଳ କୃଷ୍ଣ ଯେତେ । ଯେ ସ୍ଥାନୀ ପକ୍ଷୁଆ ସନ୍ତେ ।
ଏମାନେ ଯେତେ ଅଛୁ ତୋର । ଆଦର ଦେଖ ଅଳଙ୍କାର ।
ସମସ୍ତ ଦେଖ ଦେବଗ ଯାଅ । ସାଧୁଙ୍କ ଘରେ ବନାଅ ।
ଆଜ ଅଶ୍ୱଶ୍ୱଙ୍କ ନିମନ୍ତେ । ନେଉ ହୋଇବ ଧନ ଯେତେ ।
ବଦନ ଯାଉ ଦେଖଅଷ । ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହୃମ ଦାସ ।
ସମସ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ନେଇ ଭଣ୍ଡ । ଯେବାଇ ଧଯାଘର ଗଣ୍ଡ ।
ବୋଇଲ ଶୁଣ ହେ ସାଧୁତ । କଣା ତୁ ଭକ୍ତ ଏଣ୍ଡ ବଣ୍ଡ ।
ଆଜ ସାଧୁଙ୍କୁ ଲଦେଖ ଯେତେ । ଦେଭଳ ତାହା ଅଶ ମୋତେ ।
ଶୁଣି ସାଧୁଭ ବୋଷଲର । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମୋ ଇଶ୍ୱର ।
ଯେତେ ପଦାର୍ଥ ଅଛୁ ତୋର । ସକଳ ଭଣା ମିଛା ମୋର ।
ମୋର ପଦାର୍ଥ ମୋତେ ଦେଇ । ଆସିନ୍ତୁ ଭଣିବାର ପାଇଁ ।
ସ୍ତୁତି ଏ କଥା ମନ୍ତୁ ତୋର । ମଧ୍ୟର୍ଦ୍ଧ ପିବନ୍ତି ଏଥର ।
ଯେତେ ତୁ ଧନ ଅଳ୍ପ ଦେଇ । ନ ଦେଇ ରଖିନ୍ତୁ କମାଇଁ ।
କେବଣ ଲକ୍ଷ୍ୟା ତୋହର । ନ ଦେଲ୍ ପଦାର୍ଥ ମୋହର ।
ଏଥର ମନ୍ତୁନ୍ତ ସକ୍ଷଭ । ପୁଣ ଭୃତ୍ୟଙ୍କ ଦଭାଦିଭ ।
ଦେଖିବା ଦେଭ ଲଖିବ ତୋର । ଜ୍ଞାଣ ଶୁଣିଲେ ସିନ୍ଧୁ ଘର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗାଳବ୍ୟନ୍ତେ । ମିଳିଲେ ସକଳ ସାଧୁତେ ।

ସକଳ ସାଧୁ ସେହିଠାରେ । ଉଚ୍ଚିଲେ ଦାଦା ଉଦ୍ଧାରେ ।
ସେ ବୋଲେ ଧନ ଦେଉଛି ଯିବୁ । ନୋହିବଇ ଅର୍ଜ୍ଜନରେ ଶିବୁ ।
ଘୁଞ୍ଚ ଏ ବାହାପିଣ୍ଡା ତଳ । ସେ ଯାହା ଧନ ଦେବେ ଆଣ ।
ଲଜ୍ଜା ନ ବାହିଁ ଲଘୁ ଦେହେ । ଭାତା ବୋଲଇ ଏ ଜଗତେ ।
ଶୁଣିଣ ସକୁଳ ନଗର । ବୋଲିଲ ଭଲ ସ୍ୱପ୍ନ ବାର ॥
ତୁମ୍ଭେ ସମସ୍ତେ ସାଧୁ ଶୁଣ । ମୋତେ ଲାଗିଛି ତୁମ୍ଭ ଋଣ ।
ଶ୍ରୀପର ଦେବେ ଅଛି ଦେଖ । ଦାନ ଦିଅରେ ଅଳ୍ପ ଦେଖ ।
ଦେଖ ସୃଷ୍ଟି ଲଭିବ ସମାନ । ଖାଇ ସେ ଯାଣିଲରେ ଋଣ ।
ଲେଖ ଖାଇଲେ ଭରଣି ମରେ । ସୃଷ୍ଟିସ୍ୱ ବଂଶ ନାଶ କରେ ।
ସୃଷ୍ଟା ଗଣ୍ଡାର ସୁଖସୁରେ । ଯଶ ଜଗଦ ସେ ନମ୍ବର ।
ଋଣ ଶୁଭଙ୍କ ଅଂଶେ ଯାରେ । ଶୁଝିଆ ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା ଭାବରେ ।
ଲେଖ ଭ ଲୁହିଲେ ଲୁହିଲ । ମୋହିଲେ ଦେବ ସଙ୍ଗ ଭଦ୍ର ।
ସେ ଯାଇ ଜୀବର ସଞ୍ଚିତ । ଲଭର ଦଣ୍ଡିଣ ଏତେ ।
ବୃତ୍ତସ୍ୱ ଭାଗେ ଦେବ ଦାସି । ଗଣର ଗବ ସଙ୍ଗ ମିଶି ।
ବୃଷର ଘୃଣା ଘାସେ ଦୋଇ । ଗାବର ସଙ୍ଗେ ଲଚିଥାଇ ।
ଋଣ ସୁଝିଲେ ସୁଖ ଦେଇ । ମୋହିଲେ ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ଥାଇ ।
ଏଣୁ ଏ ସ୍ୱପ୍ନ ଭାଗ୍ୟ ଧନ । ବୋଲନ୍ତି ଋଣାନୁବନ୍ଧନ ।
କେବଳ ଦଅ ଏଇ ଅଛି । ଶୁଣ ମୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହୁଛି ।
ସାଧୁ ସେ ତନ୍ତ୍ର ଭଣ୍ଡାରେ । ଲଗାଇ ଦେଉଛି ବା ଶୀତଳ ।
ବୋଲଇଲେ ରଜା ଆଜ୍ଞ ନାହିଁ । ଅଧିକ ନ କହିବ ମୁହିଁ ।
ଶୁଣ ହେ ସକଳ ସାଧୁଏ । ଆଜ ମାଗୁଛି ମୋର ଏତେ ।
ଏ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ରାଶି ତୁମଠାର । ସାଧୁ ଦଇଲା ଆଜ ଦେଇ ।
ବଳାତ୍କ ଭଲେ ଅପରାଧ । ସେ ସବୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ବୋଧ ।
ଏଣୁ ମାଗୁଛି ମୋର ଏତେ । ଦେଇ ବା ନ ଦେଇ ସମସ୍ତେ ।
ତୁମ୍ଭ ନିତ୍ୟଦାନ ସେହେ । ମନେ ଅଛନ୍ତି ମୋ ନରତେ ।
ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ଅଙ୍କରେ । ଶୁଝିବ ଏ ଦ୍ୱାର ବିନରେ ।

ତାପସଙ୍କ ବଚନାନ୍ତୁ ଏତେ । ଶୁଣିଣ ଅମର ସମସ୍ତେ ।
ଯେ ଯାହା କଳା ଆଣିଥିଲେ । ସମସ୍ତ ନିକ୍ଷେପାଇ ଦେଲେ ।
ସାଧୁଙ୍କ ବଚନାନ୍ତୁ ଯେତେ । ଦେଖିଣ ଦେବକୁ ଯେ ସମସ୍ତେ ।
ତାହା ଧରିଣ ସମ୍ପାଦେ । ଚଳିଲେ ମନର ହରଷେ ।
ନଗରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ସାଧୁମାନଙ୍କୁ ଡାକିଲେ ।
ଅନେକ ଭୋଜନ ଯାଚିଣ । ଖାଇଲେ ସେ ଜଳପାଣ ବାନ୍ଧିଣ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ତହୁଁ ନୃପ ଆସି ହେଲା ।
ଏଥିଅନ୍ତରୁ ଶିଷ୍ୟ ଭଞ୍ଜି । ବିଦ୍ୟାର ଦେଇ ନାନାମତେ ।
ନ କୁହି ଭକ୍ତ ହୋଇଲା । ସାଧୁମାନଙ୍କୁ ଭଜି ଦେଲା ।
ନ ଦେଲେ ତାହାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ । ଶୁଣିବେ ନାହିଁ ମୋ ମରମ ।
ଏଥିଅନ୍ତରୁ ଶର୍ଥବାସୀ । ସମ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରେ ମୋର ଆସି ।
ପ୍ରଭାତ ଉଠିବେ ଭୋଜନ । ଦେଉଛେ ତ ନ ମିଳଇ ଧନ ।
ଅସ୍ତ୍ରଣ ଦେବାଳିଣ ସମସ୍ତେ । ନେଲେଟି ଶିଖିବେ ଯେଉଁମାନେ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ମୋ ମନର । ଥିବାର କଥ ପ୍ରୟୋଜନ ।
ନ ହେବଟି ଏମନ ତଶୀତ । ଘାବନ ଚିନ୍ତାକୁ ଲୁଣ୍ଠିତ ।
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଚଳିଗଲେ । ନାଗ ସଭର ଅଣାଇଲେ ।
ଯତନ ଭକ୍ତ ତାହା ଲଗି । ପ୍ରଣୀତ ହୋଇଲା ସେ ଜ୍ଞାନ ।
ଅତଏବ କାଳୁ ନ ଥାଇବେ । ଅସତ୍ୟ ହୋଇ ବାସ୍ତୁହିବେ ।
ଏହା ଦେଖିବାହାଏ ସ୍ଥାନ । ରକ୍ଷିବା କଥ ପ୍ରୟୋଜନ ।
ଏଥକୁ ନୃପ ଭୂ ବଚନ । ମୁଁ ଏବେ କହିବ ସବୁନ ।
ତା ଶୁଣି ପୃଥ୍ୱୀଶ ରଚନ । ଘଟିଳ ହୋଇଲା ବଚନ ।
ତୁମ୍ଭେ ତ ମୋର ସନ୍ଦର୍ଶନ । ପୃଥ୍ୱୀକୁ ଯୋଗନ ବଚନ ।
ଘନର ମଣି ସ୍ୱାମୀ ହୋଇ । ବଇବ ଲଗାଇ ଅଛଇ ।
ଘଡଣ୍ଡିକା ଯେଉଁକାଳ । ସଙ୍ଗରେ ଥାନ୍ତୁ ଦେବଧର୍ମ ।
ହେ ଭକ୍ତ ତାଙ୍କ ପୃଥ୍ୱୀନାଥ । ଘାବନ୍ତେ ମରଣ ସନ୍ମାନ ।
ମୋତେ ପ୍ରଭୁବା ମନେକର । ଏ ଦେଉଁ ଧର୍ମ ଭୂମର ।

କୁଟୁମ୍ବ ପରଶ ହେବ ଯେବେ । ମୂର୍ଚ୍ଛି ପଡ଼ିବ ବଶ ତେବେ ।
ତାହା ଶୁଣି ସ୍ୱାମୀ ବୋଇଲେ ସତ । ପୂର୍ବ ଯେ ବୋଇବ ଅନାଥ ।
ଅବଳା ବୋଲଇ ବଚନ । ଯାହାର ଦୁଃଖ ନିବାରଣ ।
ତାର ଭାବାକୁ ଅଛି ଡର । ଦେଖ ସ୍ୱାମୀ ବଚ୍ଛର ନ ଭର ।
ଏମନ୍ତ କୃପାକୁଞ୍ଜ ହେଲେ । ଦୁଃଖବଞ୍ଚିବା ଦୂର ଭଲେ ।
ଏହି ଜଗନ୍ନ ଶୁଣି ରସ । ରଜନୀ ବୋଇଲ ସ୍ତବନ ।
ପୂର୍ବ ଭାରତ ଜଗଜନ । ଅନନ୍ତ ଦେବକ ଯାଶଣ ।
ଶମ୍ଭୁର ପଦ୍ମଭରେ ଗଣି । ସମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ନାମ ଘୋଷି ।
ନବ ଗାତିଆ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ଭଣିଲେ ଶମ୍ଭୁ ପାବେଣ ।
ଭୁଞ୍ଜିବା ପୂର୍ବ ଗଜ୍ଜାଜେଲ । ବୋଲି ଗୁପତେ ବନ୍ଦିଲେ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚାକରଦ୍ପ ମତ । ଦେବଇ ଅବେଦ ଭଲେ ସ୍ତୁତ ।
ଜୟ ତୁ ଜୟ ଯାଦବତ୍ । ନାମ ଜଗ୍ଗଣାମୟ ସିନ୍ଧୁ ।
ଅନାଦ ପ୍ରଭୁ ଆଦିଦେବ । ଦେବ ପାଳକ ସର୍ବାଦର ।
ଏଣୁ ଶରଣ ତୋ ପଦର । ତୁ ନାଥ ଯାହା ଉଦ୍ଧାରର ।
ଜୟ ତୁ ଅନନ୍ତ ମୂରତ । ଅଶେଷ ଜୀବ ପ୍ରାଣପତ ।
ଜୟ ବୋଦଣ୍ଡ ଦାଣ୍ଡ ପାଣି । ତନ୍ତ୍ରାର୍ଣ୍ଣବ ଚକ୍ରାମଣି ।
ଭକତ ବତ୍ସଳ ତୋ ନାମ । ଭବ ଭୟକୁ ଭୂତୁରେସନ୍ତା ।
ସ୍ତାର୍ଥନା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଆମ୍ଭର । ତୁ ନାଥ ଯାହା ଉଦ୍ଧାରର ।
ଏହା ବୋଲନ୍ତେ ଦେବ ସ୍ତାଣୀ । ଜାଣିଲେ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ।
ମହା ଗଜ୍ଜାକୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ବଳନ ସିନ୍ଧୁ ତୁ ବୋଇଲେ ।
ମୋ ଭକ୍ତ ମାନଙ୍କୁ ଯାଇଣ । ଗଜ୍ଜାରେ ଦେବ ଏକ୍ଷଣ ।
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଗଜ୍ଜାଘଳ । ଜଳଙ୍କ ଦୁବନ୍ତୁ ମୋକ୍ଷଳ ।
ଦସ୍ତ ଭଷିବା ବୁଝି ଘାର । ଗଜ୍ଜାରେ ସନ୍ଦେଲ ଦୂର୍ଗାର ।
ଏମନ୍ତ ସମୁଦ୍ରେ ଆସି । ବୋଇଲ ଜଣଘଟ କଣ୍ଟି ।
ଯେ ପ୍ରଭୁ ସର୍ବଦା ଅଚନ୍ତା । ଲଭିଲ ଭକ୍ତଜନ ଚିନ୍ତା ।
ଅଜ୍ଞାନ୍ତ ଭବ ଦେଲ ମନ୍ତ୍ର । ଦନ୍ଦସ୍ତ ପ୍ରଭୁ ନଷ୍ଟମନ୍ତ୍ର ।

ସେ ଘନ ଶ୍ୟାମଙ୍କ ସ୍ୱରୂପ । ମାୟାରେ ଦେଖିଲେ ସେହୁ ରୂପ ।
ଶୁଣତେ ଶେଷ ବାସବନ । ଭୃଷାଇ ପାଟ୍ଟକର ଧନ ।
ଛାମୁରେ ବନ୍ଧୁଣି ଲଗାଇ । ବଳନ୍ତୁ ଭଳେ ଷବତ୍ରାସ୍ତ ।
ସାଧୁଙ୍କ ପାଟେ ଭଜେ ଭକ୍ତ । ଶ୍ରୀକଲେ ଧନ ଦାନ ଶତ ।
ବନ୍ଧନ ହୋଇ ଉଠି ଆସ । ଆମ୍ଭେ ଆସିଛୁ ଘନ ବାସ ।
ଦୟାରେ ବଣ ଅଭିଧାନ । କହି ତୋ ଶୁଣ ଦେବା ଧନ ।
ଶୁଣି ସାଧୁତ ବେଗେ ଉଠି । ଦାରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ପାଇଁ ଭେଟି ।
ସୁର ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମୁନିମାନେ । ଯାହା ଚିନ୍ତନ୍ତି ଧ୍ୟାନେ ।
ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଶୁଣ ବେଦାପନେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ତର୍ଦ୍ଦୋକେ ।
ଯା ମାୟା ବେଦେ ଅଗୋଚର । ଭାର୍ଗ ଅଗ୍ନି ବ ନର ଭ୍ରମ ।
କାଳ ଷାଉଳ ପ୍ରାପ୍ତେ ମଣି । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମୋର ବାଣୀ ।
ଏବେ କଷାଟେ ବାର୍ଦ୍ଧିପାଇଁ । ଅଇଲ ଭକ୍ତ ହେ ଗୋସାଇଁ ।
ତା ଶୁଣି ଭଗତ ଜୀବନ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ବଚନ ।
ଛବାର୍ଣ ନଥିବାନ୍ତୁ ମୋତେ । ଭକ୍ତ ଯେ ଥିଲେ ନାନା ମତେ ।
ଆଜ ସ୍ୱଦେଶ ହେଲ ବନ୍ଧୁ । ଭଗିବା ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ଉଚିତ ।
ଲେଖିଦେବା ଯେ ଧନ ତୋର । ମିଶାଇ ଦନ ଭକ୍ତର ।
ସୁନସ୍ତା ଭଣି ଦେଶଯାଅ । ଆମ୍ଭର ଗୋଡା ଦେଉଁଛି ଲଅ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଧନ ଦେଲେ । ତାଠାରୁ ଗୋଡା ଘେନଲେ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ସାଧୁତ । ତୋ ଅଦେଶ ଭକ୍ତ ଅଛୁ ସତ ।
ଏବେ ମୁଁ କହୁଅଛି ତୋତେ । ବର୍ଷ ଦୁଇ ସାଧୁଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ।
ଯେତେ ଲାଗିବ ଦେଇଥିବୁ । ସେ ଧନ ଅମ୍ଭେ ଶୁଝିଦେବୁ ।
ଅମ୍ଭେ ଷାଉଳ ଭୁଞ୍ଜେ ସାଧୁ । ଏଥିକ ବଣା ତନ୍ତୁ ଥାଉ ।
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାକୁ ଦେଲେ । ସେଠାରୁ ବେଗେ ବହୁଡ଼ିଲେ ।
ଏଣୁ ଦ୍ୱାରାରେ ଯେତେ ସାଧୁ । ସଭିଙ୍କ ପାଟେର ମଣ୍ଡାଧାଧୁ ।
ସୁନସ୍ତାମାନ ଭଣି ଦେଲେ । ସମସ୍ତ ଗୋଡା ଘେନିଗଲେ ।
ଚଳିଲେ ଘରେ ସେ ସଭାରେ । ମନ ଅଛଳ ଭକ୍ତଠାରେ ।

ପ୍ରବେଶ ରାମଙ୍କ ଭୁବନେ | ବନସ୍ତୁ ଭରିଲ ସୀମସ୍ଥାନେ ||
ବଣ ଛାଡ଼ିଆ ଭରେ ଧଣ | ଫିଙ୍ଗିଣ ଦେଲେ ଦୂର କରି ||
ନେଇ କାଟିଆ ପରେ ଗୋଜା | ଋଷି ଦେବାଧି ଦେବରଜା ||
ଅନ୍ତର ହେଲେ ଖରସ୍ଥାନେ | ଏମନ୍ତେ ଗଲ ରାମ ଖାନ୍ତ ||
ବାଳ ଭୂକୁଞ୍ଚ ରସ ଶୁଣି | ନମ୍ର ହୋଇଲେ ଦେବପ୍ରାଣୀ ||
ରହି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନାମ ଶୁଣ | ଚଣ୍ଡ ବୋଇଲେ ପକ୍ଷୀ ଶୁଣ ||
ମୁଁ ବଣ୍ଡ ମହଦର୍ମ ଭଲ | ଏତ ନ ଲାଗି ନମ୍ର ଗଲ ||
ଦେଖ ପାଖରୁ ଆସି ରଥ | ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବଚପାଶ ||
ବେଗିଲେ ଦଶ ବାନ୍ଧି କନ୍ତ | ଚଣ ହେ ଖଣ୍ଡ ଦେବେ ଅନ୍ତ ||
ବୋଇଲେ କ ଅଗ୍ନି ତ ଦେବ | ଲାଗିବା ଦଶ ଦେଖେ ଗଲ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ହାତ ଧରି | ଖଣ୍ଡ ଲଗାଇ ଗାଠ କରି ||
ଅଗଣା ନାମ ରୋଗା ଲାଗି | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ପ୍ରଭୁ ମଣି ||
ଏହାତ ବଣ୍ଡ ଆଗନ୍ତୁ ତ | ଦେବକ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଶ୍ରିତ ||
ଗରୁଡ଼ଙ୍ଗୀଶ ଦେଖେ ଗଲ | ଅମ୍ଭର ରୋଗ ଦେ ଆଣିଲ ||
ଜେମନ୍ତେ ଜାଣିବା ଏ କଥା | ମୋର ମନକୁ ଲାଗେ ବ୍ୟଥା ||
ଏମନ୍ତେ ଭୁବାଭୃଙ୍ଗ ହୋଇ | ଆସିଣ ମିଳିଲେ ଅଣ୍ଡଜେ ||
ଦେବ ପ୍ରଭୃତେ ଅଛି ହୋଇ | ବସିଲେ ମଠଦ୍ୱାରେ ଯାଇ ||
ସମସ୍ତେ ଏକସ୍ଥାନେ ବସି | ରାମଙ୍କୁ ଅନେକ ପ୍ରଶଂସି ||
ଭାବନ୍ତି ଆସ ବନ ବାସ | ଜାଣିଲୁ ସର୍ବ ଇତିହାସ ||
ଆମ୍ଭ ତପସ୍ୟା ହେବ ଭଲ | ତା ଶୁଣି ମଠରୁ ବାହାର ||
ସାଧୁଙ୍କୁ ଭକ୍ଷଣ କର୍ଣ୍ଣନ | ଖସ୍ତର ଭଲ ପଞ୍ଚମନ ||
ଏଥିରୁ କ ଭୂତ ଭକ୍ଷଣ | ତାହାକୁ ଯାଇ କ ମାରିବ ||
ସାଧୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରେ ପଡ଼ିଲ | ମନଙ୍କୁ ସାଧିବେ ସେମା ଭଲ ||
ଏମନ୍ତେ ଦଶସ୍କନ୍ଧ ଚାଲେ | ସାଧୁ ସେ ଆସିଣ ଲୁଣ୍ଟନ ||
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ଗୋସାଇଁ | ମନରେ ଦୁଃଖ ବାନ୍ଧି ଥାଇଁ ||
ସଭାଭ ଯାଏ ନ ରହିଲ | ସ୍ୱର୍ଗ ଅର୍ଦ୍ଧରେ କମ୍ପା ଗଲ ||

ସୁଦ୍ଧି ସକଳ ସାଧୁ ଧନ | ସେଜପଲଙ୍କ ସୋଭା ପୁଣ |
ସବଯାହିବା ଯାଏ ଥିବେଲ | ଦେବା ତୁମଙ୍କୁ ପଣ୍ଡୁଥିଲେ |
ତା ଶୁଣି ଭକ୍ତ ରାମ ଦାସ | ପୂଜିଲ ସାଧୁଙ୍କର ପାଶ |
ତୁମଙ୍କୁ ଧନ ଦେବାବେଳେ | ଦେଖିଲ ଚିକ ଚର୍ମଚୋଳେ |
ତା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ସାଧୁଙ୍କେ | ଶୋଭା ଦେବଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟ ପଞ୍ଚେ |
ତୁମେ ଆମ୍ଭକୁ ଦେଲ ଧନ | ଏବେତ କରୁଛ ଏମାନ |
ତା ଶୁଣି ଭକ୍ତ ଅତି ରୋଷେ | ଧନମାନଙ୍କୁ ଧରି ଦୋଷେ |
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭେମାନେ | ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖିଲ ନୟନେ |
ମୁଁ ଦେଖେ ଯାଇ କଣ୍ଠିଥିଲି | ଏବେ ସ୍ୱପନେ ନ ଦେଖିଲି |
ତାହା ଶୁଣିଣ ସାଧୁମାନେ | ଅତି ହରଷ ହେଲେ ମନେ |
ବୋଇଲେ କଣ୍ଠେଁ ଭକ୍ତବରେ | ବସ୍ତ୍ର ଯେ ବହୁ ଯାହାରେ |
ହେ ରାମ ଦାସ ତୋ କୃପାରୁ | ଆମ୍ଭେ ଦେଖିଲୁ ମହାପ୍ରଭୁ |
ତୋ ସଙ୍ଗେ ନ ଥିଲେ କ୍ୟାପାଇ | ଆହ୍ମେ ଦେଖନ୍ତୁ କଣ୍ଠାଇ |
ଏବେ ଆମ୍ଭର କଥା ଶୁଣ | ଯାଅ ଭଜନ୍ତୁ ଧନ ପ୍ରାଣ |
ଆହ୍ମୁଁ କୁ ଯାହା ଭଲେ ମନ | ତହିଁରେ ଶରଣ ହୋଇବ |
ଏମନ୍ତ ବସ୍ତ୍ର ତଳଘଲେ | ସାଧୁଙ୍କ ପାଇଁ ଯଶା ଦେଲେ |
ତାହା ଦେଖିଣ ରାମଦାସ | ସମସ୍ତ ସାଧୁଙ୍କ ପାଶ |
ନିଜ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଡକାଇଲେ | ପୁଣ ଭାରିଯା ବସାଇଲେ |
ରହିଲେ ସକଳ ତହିଁ | ଶୁଣି ସେ ହେଲେ ଆନନ୍ଦିତ |
ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଦୟା ଆଜ | ଏହା ସେ ଜଣାବା ସୁଜନ |
ପ୍ରାଣୀ ନ ଥାଇ ଦେହ ଷଣେ | ପ୍ରଭୁ ଅନନ୍ତ ଅବଲୋକନେ |
ଯାଇ ମନ୍ଦିରା ଚରଚର | ପୁଣି ରଙ୍କୁଳ ଏସପର |
ରହିଲେ ନାହିଁ ଭୟ ଭ୍ରାନ୍ତ | ନ ଶଙ୍କ ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ପାନ୍ତ |
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭକ୍ତଜନ | ରହିଲେ ଅନନ୍ତ ଚରଣ |
ଏମନ୍ତ ଚକ୍ର ଏମନ | ହୋଇଣ ପ୍ରଭୁ ଭକ୍ତମନ |
ସାଧୁଙ୍କେ ଥିଲେ ଦେଖି ଦେଲେ | ସଦୟ ଭଜନ୍ତ ବସିଲେ |

ନରକେ ପଡ଼ ଜନଶାର । ଭକ୍ଷିବା ମୂତ୍ର ଅଟେ ତାର ॥
ଏମନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣାଇଲେ ଯେନ । ସ୍ୱଷ୍ଟଚରଣେ ଦେଇ ମନ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ନ ପ୍ରକାଶ । ସା'ଧୁର ମହିମା ଏମନ୍ତ ॥
ଷାଷାସ୍ତ୍ରବେଦ ଯେତେମାନେ । ପ୍ରକଟେ ନାହିଁ ତାଙ୍କମନେ ॥
ସେ ଅବା ଜାଣନ୍ତି ଏ ଭେଦ । ତାଙ୍କମାନଙ୍କୁ ଏ ଦୁର୍ଲଭ ॥
ଉତ୍ତମ ଗୁଣ ବାସ ମନ । ନ କେ ସେମା ସ୍ୱଚ୍ଛ ଜତନ ॥
ସେ ସାଧୁଚରଣେ ଶରଣ । ଭ୍ରମର ହେଉ ମୋର ଚିତ୍ତ ॥
ସାଧୁମାନଙ୍କ ପାଦ ଧୂଳି । ମସ୍ତକେ ହେଉ ମୋ ମଣ୍ଡଳି ॥
ଏମନ୍ତ ଚଇତନ୍ୟ କଥା । ଶୁଣି ପ୍ରତାପ ଭକ୍ତବ୍ୟଥା ॥
ପୁଲକ ଶୁଣି ହୃଷ୍ଟ ପାଇ । ଗମନ କଲେ ସ୍ଥାନରୁ ॥
କହେ ଭକ୍ତ ରାମଦାସ । ନ ଜାଣି ଅଟଇ ଭକ୍ତ୍ୟାସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ବାର୍ତ୍ତ୍ୟଭାଇଭକ୍ତିରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟସମ୍ବାଦେ
ରାମଦାସ ଗୋସାଇଁ ନାମ ସପ୍ତମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—:୦:—

ଅଷ୍ଟମ ଅଧ୍ୟାୟ
ଭକ୍ତଚରିତ ସମ୍ବାଦ
ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ହେ ମନ ଶୁଣ ବର୍ଣ୍ଣଭାସ । ଅଟଣେ ଜନ୍ମ ପାଇବାକୁ ॥
ଏକତ୍ର ଆଚମ୍ବିତ କଥା । ଶୁଣି ପ୍ରତାପ ଦୂରବ୍ୟଥା ॥
ଅମୃତ ରସର ସମାନ । ଶୁଣ ସ୍ଥିର ଭକ୍ତ ମନ ॥
ଦେଖିଣ ବଙ୍ଗଦେଶ ନାମ । ସକଳ ଦେଶରେ ଉତ୍ତମ ॥
ସେ ଦେଶେ ଏକଇ ସହର । ନାମ ତାହାର କଣ୍ଟପୁର ॥
ସେ ଦେଶେ ଅଟେ ଅଧିପତି । ଅଭୟାଚରଣ ତା ସମ୍ପତ୍ତି ॥
ନାମ ତା କୃଷ୍ଣ ମହାରାଜ । ତାହାର ଏକଟି ପୁଅ ॥
ରକ୍ଷିତ୍ର ନାମ ତା ଜନନୀ । ସବା ଆନନ୍ଦ ଅତି ଲେଖା ॥
ପୁଷ୍ପର ନାମ ଭକ୍ତିନାଥ । ଭକ୍ତର ଅଂଶେ ସେହୁ ଜାତ ॥

ଏମନ୍ତେ କନକଣ ଥାନ୍ତି । କରୁଣ ଜର୍ମନ ଲକ୍ଷଣ ।
ଦୁଃଖୀ କଣ୍ଠରୁ ଜନଠାରେ । ଜନ୍ମଣ ନ ଥାଇ ମନରେ ।
ବିପ୍ରର ଶଙ୍କ ଦେଖ ତାର । ନହେବେ ମନ୍ଦ ଲକ୍ଷଣାର ।
ଅମୃତ ସମାନେ ବଚନ । କହି ତୋଷଇ ପ୍ରାଣୀମନ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେକାଳ ଗଲା । ପୁତ୍ରର ଶୋକବର୍ଦ୍ଧ ହେଲା ।
ତା ଦେଖି ଜନମ ପିଅର । ଶୋକ ଲକ୍ଷ୍ମ ବନ୍ଧୁ ଘର ।
ମଧ୍ୟବୟସ୍କା ସେ ସୁନ୍ଦର । ସେ କଳାବଣପୁରେ ଘର ।
କରୁଣ ନାମ ଗଙ୍ଗାଧର । କୁବେର ସମ ଧନ ତାର ।
ସକଳ ଦେଶରେ କୁମାରୀ । ଲକ୍ଷଣବନ୍ତ ସୁକୁମାରୀ ।
ନାମ ତାହାର ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା । ପଦ୍ମ ଜାତ ସେ ସୁଷମା ।
ଅନେକ ଧନ ବ୍ୟୟ କଲେ । କୃଷ୍ଣ ପୁତ୍ରକୁ ବିଭା କଲେ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ତାର ସର୍ବସ୍ୱ ବ୍ୟୟ ହେଲା ।
ଦରିଦ୍ର ହୋଇ ଦୁଃଖ ପାଇ । କଷ୍ଟ ସେ ନ ପାରନ୍ତି ସହି ।
ଜନ୍ମା କରୁଣ ପିତା ମଲା । ମାତା ଅନଳେ ଝାସ ଦେଲା ।
ରହିଲା ଏକଲ କୁମର । କଳେବ ଅତି ସୁକୁମାର ।
ତା କଷ୍ଟ ଦୁଷ୍ଟ ନ ସହନ । ଭିକ୍ଷା ମାଗିଣ ସେ ଖାଇଲେ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ତା ଅଙ୍ଗେ ଯୌବନ ହେଲା ।
କଣ୍ଠର କଲା ଅନୁଷଙ୍ଗେ । ଏବେ ମୁଁ ଥିବି କି କାରଣେ ।
ସକଳ ଘରର କରତା । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୁକୁନ୍ଦର ଦାତା ।
ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପ୍ରାଣପତି । ପ୍ରଣବାତ୍ମକ ଜଗଜ୍ୟୋତି ।
କଳସ୍ତ ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ । କଷ୍ଟ ଭଞ୍ଜନ ଧର୍ମପଣ ।
ସେ ପଦ୍ମ ସ୍ମରଣ ମୁଁ ଯିବ । ସକଳ କଷ୍ଟ ଜଣାଇବ ।
ଶ୍ରୀମହାପ୍ରସାଦ ଦେଇଲେ । ଖାଇ ବଞ୍ଚିବ ମୋର କାଳ ।
ଭାବେ ମହାପୁଣ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର । ନଦ୍ଭେଦ ହୋଇବ ପବିତ୍ର ।
ଏମନ୍ତେ ମନେ ବିଚାରିଲା । ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରେ କେତେ ଦିନେ ଗଲା ।
ବର୍ଷେକ କଲା ପଦ୍ମମୁଖ । ସ୍ମରଣେ ଜଣାଇଲା ଦୁଃଖ ।

ପିତା ଜନମ ଦୁର୍ଦ୍ଦେ ମଲେ । ମୋତେ ଅନାଥ କରିଗଲେ ।
ଏଣୁଟି ଭକ୍ତ ଅରକ୍ଷିତ । ତୋ ପାଦେ ଶରଣ ବାଞ୍ଛିତ ।
ସେ ପ୍ରଭୁ ଯାହା ଇଚ୍ଛା କର । କହିଲ ବାପ ମୁଣ୍ଡି ତୋର ।
ଏମନ୍ତେ କଣ୍ଠ ଶୁଦ୍ଧ କଲେ । କ୍ଷେତ୍ରରେ କୃଷ୍ଣ ଯଦ ନେଲେ ।
ବୈଷ୍ଣବ ମଠାଧାସ୍ଥାନରେ । ମହାପ୍ରସାଦ ଭକ୍ଷା କରେ ।
ଭକ୍ତେ ମିଳନ୍ତି ଯେତେ ଅବା । ଆନନ୍ଦେ ତାହା କରେ ସେବା ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଭକ୍ତି ଦରଶନ । ଏଥି ପ୍ରକାରେ ବଞ୍ଚେ ଦିନ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ଶୁଣୁଥା ଯାହା ତା ଜାଣିଲ ।
ଭକ୍ତଅରକ୍ଷିତ ଦୁଃଖ କଥା । ଯଦନ ପାଇଲେ ବାରତା ।
ସମସ୍ତ କୁଟୁମ୍ବ ବନ୍ଧୁଣ । ଭକ୍ତ ଦୁହିତା ଏକ ଗୁଣ ।
ବାଳୁତ ବାନ୍ଧ ମାତା ପିତା । ଖୋଜଣ ହୋଇଲ ଅଜଡ଼ା ।
ଯଙ୍ଗ ଯଶୋବ ନାଶ କରି । ଭକ୍ଷା ମାଗଇ କେଶ ଫେରି ।
ଅଣିକ କେବଳ ପ୍ରାପ୍ତେ ହୋଇ । ମିଳିଲା ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାଇଁ ।
ସମସ୍ତ ହାତେ ଭକ୍ଷା କରେ । ପ୍ରାଣ ପୋଷିଲ ଅନାୟରେ ।
ତାଙ୍କୁ କେମନ୍ତେ ଚିହ୍ନ ଦେବା । କଇବା ଅନ୍ୟଙ୍କେ କଷ୍ଟ ।
ଏମନ୍ତ ହୋଇଣ ସମସ୍ତେ । ବର୍ଣ୍ଣଭ କଲେ ଦୁହିତାଙ୍କେ ।
ସେହ୍ନୁ ସ୍ୱର୍ଗ୍ୟର ରଜା ପାଶ । ନାମ ତା ବାସୁ ମହାପାଣ୍ଡି ।
ଦୁହିତା ପାଇଁ ଆ ପୁଅକୁ । ଖୋଜିଲେ ବଶ କରିବାକୁ ।
ଆଷାଢ଼ ଫାଲ୍ଗୁଣ ମାସରେ । ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ପଞ୍ଚମୀରେ ।
ବଶ କରିବା ହେବା ଦିନ । ତା ଶୁଣି ଦୁହିତା ବଚନ ।
ମନେ ବସ୍ତିର ହେଲ ତାର । ଧିକ ଜୀବନ ଅଟେ ମୋର ।
ମୋ ପ୍ରାଣନାଥ ଆଣ୍ଡି ଆଣ୍ଡି । ବଶ କରବେ ମୋ ଉକ୍ତ ଆହ୍ଲ ।
ମୁଁ ପୁଣି ଥାଉ ଏ ଶରୀର । ବଚନ ସ୍ମର୍ତ୍ତି କାହାର ।
ଏମନ୍ତ ମନେ ବିସ୍ମରଣ । ତତ୍କ୍ଷଣେ ଶନ୍ଦିଲ ନାରାୟଣ ।
ସେ ପ୍ରଭୁ ଭଜ ନିସ୍ତାରଣ । ଦ୍ରୌପଦୀ ଲଜ୍ଜା ନିବାରଣ ।
ମୁକୁଣି ଉଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରାପ୍ତେ । ମୋତେ ଉଦ୍ଧର ଦେବ ଦେବ ଏ ।

ଭେଟ କରାଅ ମୋର ଭାଇ । ମୋହ୍ରଲେ ମନର ଜଣ୍ଟିତ ।
ଏମନ୍ତ ଚିନ୍ତି ଭଗବାନ । ହୃଦୟ କଲେ ତାର ମନ ।
ସେ ଏବେ ଶିବ ଖେଳବରେ । ଭକ୍ତିକ ମୋ ଚକ ସ୍ୱପ୍ନରେ ।
ଏମନ୍ତେ ଚଇତ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ଦେଉଡେଁ ଜଣ ହେବ ଗ୍ରାମନ୍ତି ।
ଶ୍ରୀଜଗବନ୍ଧୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ । ନିମନ୍ତେ କରନ୍ତେ ଗମନ ।
ତା ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ସୁଦାମ । ପଢ଼ ଲେଖିବ ଯୋଗ୍ୟଜଣ ।
ବୋଇଲା ଆହେ ଯାଜେଶ୍ୱର । ମୁଁ ଯେତେ ଭାବିଛି ତୁମ୍ଭର ।
ଆସନ୍ତା ଫାଲ୍ଗୁନ ମାସରେ । ଶୁକ୍ଳ ପକ୍ଷ ଅଷ୍ଟମୀରେ ।
ଏ ସ୍ୱଜ୍ୟଶାଖ କୁମରକୁ । ବନ୍ଧ କରିବେ ମୋତେ ତାକୁ ।
ଏଥକୁ ବୁଦ୍ଧି ଦେବେ ଆଜ । ମୋ ଠାରେ ଅଛୁ ଯେବେ ଆଶ ।
ଆଜ କଲଅ ତୁମ୍ଭ ମନ । ମୁଁ ଏବେ ଶୁଣିଅଛୁ ବେନ ।
ଯେବେ ଏ କଥା ପଚାରନ୍ତେ । ଦେଖା ନ ଦେବ ତୁମ୍ଭେ ମୋତେ ।
ସ୍ୱାଣ ସ୍ୱରୂପ ଆମ୍ଭବାଟେ । ଯାଚିବ ସ୍ତ୍ରୀ ସାଦଭ୍ୟା ତୋତେ ।
ଏମନ୍ତେ ଊଠାଇ ସୁନ୍ଦର । ପଶୁପକ୍ଷୀ ଦେଖେ ଦେବ ।
ଦୟରେ ଭକ୍ତିକ ବଚନ । ଦେବେ ଅଛନ୍ତି ମୋର ଭାଇ ।
ସୁବ୍ରମ୍ହିତ ନାମ ତାର । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମାଗଇ ଦ୍ୱାର ଦ୍ୱାର ।
ଏ ଲେଖା ଦେବ ତାଙ୍କ ହସ୍ତେ । ଗାଦନବାସ ଦେବ ମୋତେ ।
ଜନ୍ମ କନ୍ୟରେ ଇଷଦାର । ସୁଦ୍ଧି ନ ଗାଦିବ ତୁମ୍ଭର ।
ଏମନ୍ତ କହିଲେ ବାଣୀ । ପଶୁସ୍ୱଜନ ଚଳେ ତନ ।
ଦେଉଡେଁ ଦନନ ହୃଦୟରେ । ମିଳଲେ ଯାଇଁ କ୍ଷେତ୍ରବରେ ।
ଏକଲ ସ୍ନାନେ କସାଇଣ । ସ୍ୱଜ୍ଞଙ୍କ ଦରଶନ ଦାଣ୍ଡ ।
ସୁଦାମ କଥା ଅଛୁ ମନେ । ତା ସଙ୍ଗ ନେଲେ ପୁଣ୍ୟନେ ।
ସୁବ୍ରମ୍ହିତ ନାମ ଧରି । ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ ପଶୁରି ।
ଏମନ୍ତେ ଦେଉଡେଜନ ଘରେ । ଭେଟିଥିଲ ସିଂହଦ୍ୱାରେ ।
ନାମ ବୋଇଣ୍ଡି ପଚାରିଲେ । ଊଠାଇ ତାର ହସ୍ତେ ଦେଲେ ।
କୃଷ୍ଣ ଦେ ଚଦଗାଠ ଭଣି । ଦେବଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭ ନାଶ ।

ତା ଶୁଣି ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତ | ଉଠାଇ ଧରିଣ ଏକାନ୍ତ |
ସକଳ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ବୁଝିଲେ | କି ବୁଦ୍ଧି କରିବ ବୋଇଲେ |
ଛଅ ଅଷ୍ଟମ ମାସକରୁ | ନ ଖଟେ ମନ ପ୍ରିୟା ମୋର |
ଭଣ ଲକ୍ଷଣ ଜଣାଣ | ନ ଘଟେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରତନ |
କଷ୍ଟେ ମଣିଷ ଆଦ୍ୟାଶକ | ଏଥକୁ ଯାହା ଭଗବାନେ |
ଏମନ୍ତ ଚିନ୍ତିଲ ତନୟଲେ | ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଛାମୁରେ ମିଳିଲେ |
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡ ଉତ୍ତେତ | ଛୁଟି ନଗାରେ ଦେଖ ବସ୍ତ୍ର |
ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରପାଣି | ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ଭକ୍ତ ଚିନ୍ତାମଣି |
ନମସ୍ତେ ହ ସ୍ୱାମୀ କଳ୍ପତରୁ | କୃପାସମୁଦ୍ର ମହାମେରୁ |
ଭକ୍ତ କାମନା କାମଧେନୁ | ମୋର ଚିନ୍ତାମଣି ସନ୍ଧୁ |
ମୋର ଶଙ୍କଟ ନିବାରଣେ | ତୁମ୍ଭ ବିନା ଅନ୍ୟ କେଣେ |
ଜଗ ଭିତରେ ଦେବସ୍ୱାମୀ | ତୁମ୍ଭେ ତ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ |
ବାରେକ ଦେଖ ଅନୁମାନ | ବୋଇଲେ ସମସ୍ତି ଗାଦନ |
ପ୍ରଭୁ ବୋଇଲେ ସାବାଧାନ | ଏଥରେ ନାହିଁ ମୋତେ ଜ୍ଞାନ |
ଶୁଣିଲା ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତ | ବୋଲିଣ ଚଳିଲ ତ୍ୱରିତ |
ମିଳିଲ ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଯାଇ | ଛୁଣ୍ଡା ଭକତ ପାଣି ଦେଇ |
ଦକ୍ଷିଣ ଶରଣ ପଞ୍ଜର | ଡାକିଲ ଦେବ ବୁଝି ତାର |
ଘୋର ନିଦ୍ରାରେ ଅଚେତନ | ତାହା ଜାଣିଲେ ଭଗବାନ |
ଭୃତ୍ୟ ବସ୍ତୁକ ଯାଇ ଜାଣ | ଲଭିଲ ସେବକ ବେଦନ |
ପ୍ରଭୁ ତା ସଙ୍ଗ ନ ପାଇଲେ | ବେଢାଇ ସବୁ ଆଣିଦେଲେ |
ବୋଇଲେ ଏଷ୍ଟକଣି ଜୀବ | ମୋର ଭକ୍ତକୁ ବନ୍ଧୁ ଦେବ |
ନିଦ୍ରା ନ ଭଙ୍ଗ ବୋଲି ଦେବ | ତୁମ୍ଭ ଦେବାର ନ ଜାଣିବ |
ସେ ଭଣ୍ଡାରଣୀ ପାଟଣାରୁ | ରଘୁଅରକ୍ଷିତ କଷ୍ଟ ସାରୁ |
ଘୃଣ୍ଟ ଆସିବ ସେଷ୍ଟାରୁ | ଯାଅରେ ଭଜନ୍ତ ନ ଭରୁ |
ଦେଖାଲେ ପ୍ରଭୁ ଆଖିପାଣି | ଚଳିଲେ ଅଷ୍ଟ ବେଗ ଦେଇ |
ରଘୁଅରକ୍ଷିତ ପାଶେ ମିଳି | ଭକତ ସଙ୍ଗତରେ ବୋଲି |

ମାତୃଗଣଙ୍କେ ଶୁଣାଇଲେ । ଦୈବ୍ୟମାର୍ଗେ ବସୁଦେଲେ ।
ପ୍ରବେଶ ହଜାବଣପୁରେ । ଭାଷଙ୍କ ଶୁଶ୍ରୂଷ ଦ୍ୱାରେ ।
କଣ୍ଠନ୍ତେ ଶୁଆର ଅଇଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଗୃହରେ ଭଜିଲେ ।
ଭକ୍ତ ତଳିଲେ ନଗରୁ । ଏମନ୍ତେ ଲୁଚେ ଶ୍ୱାପଦ ।
ଭୃଗୁଅର୍ଜିତ ବେଶ ସର୍ଜି । ଦେଖିଲ ସେଷବରେ ଯାଜି ।
ବର୍ଷର ଜନ ଜାର ଶକ୍ତି । ଏତ ଅଟଇ ତପସ୍ୱୀ ।
ଥିଲି ମୁଁ ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଶୋଭ । ତେଣୁ ଦେଖେତେ ଗଲ ଏବେ ଯୋଗ ।
ଏହା ମୁଁ ଜାଣିବ କେମନ୍ତେ । ତାହାଙ୍କୁ ପଚାରିବ ଏବେ ।
ଏ ପୃଥ୍ୱୀ ଅଟେ କେଉଁ ଗ୍ରାମ । ତାହାର ଅଟେ ଏ ଆଶ୍ରମ ।
ଏମନ୍ତ ଭାବନ୍ତ ତା ମନେ । ପୁଞ୍ଜିଲ ଗତାଗତ ଜନେ ।
ଲୋକେ ବୋଇଲେ ତାହା ଶୁଣି । ଶୁଣ ଲକ୍ଷଣ ଆଦ୍ୟ ବାଣୀ ।
ଏ ଅଟେ ଭଜାବଣପୁର । ଏ କୃଷ୍ଣ ମହାଶ୍ରମ ଘର ।
ଶୁଣି ଲଜ୍ଜିତ ମନେ ଘୁଣି । ମୋ ଜନ୍ମ ଲାଗି ତପସ୍ୱୀ ।
ବେଢ଼ିଲେ ମାୟାଜଣି ଏବେ । ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଯୋଗୀ ଏତେ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯାର ଯେଣେଘର । ଏ କଥା ବେଦେଜେ ମାତର ।
ଏମନ୍ତେ ଭାବନ୍ତି ତା ମନେ । ଘଲ୍ଲ ବାହାର ଶାଳାମାନେ ।
ଦ୍ୱାରେ ଦେଖିଲେ ଜୟନ୍ତ । ଦେବାଳୟ ରଘୁ ଅବସ୍ଥିତ ।
କୁଣ୍ଡଲେଙ୍କ ଦେବଦେବ । ତକ୍ଷଣି ଘରକୁ ଗଲେ ଧାଇଁ ।
ଭକ୍ତେ ଶିରାଙ୍କ ଗୃହରେ । କୁମ୍ଭ ଦୂଷିତା ଘଟ ଦ୍ୱାରେ ।
ବସିଛି କେମନ୍ତ ଦ୍ୱାରରେ । ସ୍ୱନ ଦେଖିବ ଧାଇଁବାରେ ।
ତା ଶୁଣି ଜନକ ଚିତ୍ତର । ସୁଖ ଦୂଷିତା ଆଦ ତାର ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ଦ୍ୱାହାର ବୋଇଲେ । ବସିଛି ଅନାଥିଣୀ ଦେଲେ ।
ଦୂଷିତା ଦେଖି ମହାଦୁଃଖୀ । ସନ୍ତାଣି ମୁଖ ତଳ ଶୁଣି ।
ବୋଇଲେ ଭରବ ନ ଭଲ । ଆସିତ ନନ୍ଦ୍ରଚ୍ୟ ହେଲ ।
ନ ଭଲେ ଏହାଙ୍କୁ ଅର୍ଚ୍ଚନା । ଶାଳବାସେବେ କହା ଦିନା ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଡାକଦେଲେ । ସ୍ୱାମ ମାର୍ଜନା କରିଲେ ।

ଦ୍ରବ୍ୟ ବସନ ପିଣ୍ଡାଘରେ । ନାନାଶ ପ୍ରକାର ହେଲେ ।
ସେଚନ ଆଦି କର୍ମ ହେଲେ । ସ୍ନାନ ସାରିଲେ ରତ୍ନେ ।
ଭକ୍ତ ରକ୍ଷିତ ବ୍ରତରେ । ହୋଇଛିଲେ ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ।
ଏଥି ଭିତରେ ଭାଗ ମାତ । ପୂଜିଲା ପ୍ରଭୁ ସାଙ୍ଗ ସୁତ ।
ଏକାନ୍ତେ ବସି ଚିନ୍ତିଲେ । ନ ବୁଝି କରିବା ବୋଲିଲେ ।
ଏଥକୁ ଉପାୟ କରିବା । କେମନ ହେଲେ ସତ୍ୟ ହେବା ।
ମନେ ଏ ରତ୍ନ ଅରକ୍ଷିତ । ପୂଜିଲା ହୋଇବ ଅନାଥ ।
ଏମନ୍ତ ଭଣିବାରୁ ତାତ । ସମସ୍ତେ ହେଲେ ସନମତ ।
ସମ୍ମତ ହୋଇ ଚଳଗଲେ । ଗୋପ୍ୟେ ସରଗ ପଶାଇଲେ ।
ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ପିଠାଖିଆ । ସଜାଡ଼ ଦଲେ ଶ୍ରୀ ରଖି ।
ତାହା ଜାଣିଲ ମହାସତ୍ୟ । ଦୁଇଘଟରେ ଦଲ ଭାବ ।
ଏବେ ଚତୁରୀ ଶିରୋମଣି । ତରକ ଶୁଦ୍ଧ ତାହା ଜାଣି ।
କଣ୍ଠରୁ ଦଶ ଭାଗ ମଧ । ଅବସ୍ତୁ ମୋ ଛଡ଼ାଇ ଆଡନ ।
ସନ୍ଦେହ ହେଲଣ ଦାସୀବ । ନ ବୁଝି କରିବ ମୁଁ ଏବେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସବୁ ଥଳ । ଲେଖିଲ ଗାଦରେ ସୁମନ ।
ଦଶ ଯେ ଭଣିଷ୍ଟ ଏଥେ । ଭୁଞ୍ଜି ନ ଜାଣି ନଥାରେତ ।
ଏମନ୍ତ ଲେଖି ଗୋପ୍ୟଭାବ । ପିଠା ହୋଇଛି ମଧ୍ୟେ ରଖି ।
ଥୋଇଲେ ଦଶ ପିଠା ସରେ । ଶୁଣ ହେ ଏଥ ଅନନ୍ତରେ ।
ରତ୍ନଅର୍କ୍ଷିତକୁ ଦେଖିତେ । ଜାଣିଲେ ଭୁଞ୍ଜିବା ନମନ୍ତେ ।
ଆଦର କରି ନେଇ ଗଲେ । ଗୁମ୍ଫୀର ମଧ୍ୟେ ବସାଇଲେ ।
ରତ୍ନଅର୍କ୍ଷିତେ ପାଦ ଧୋଇ । ବସିଲେ ଆସନରେ ଯାଇଁ ।
ଦଶ ମିଶ୍ରିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ସେତେ । ବାଢ଼ିଲେ ରତ୍ନ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତେ ।
ଅନେକ ରତ୍ନ ଅରକ୍ଷିତ । ଯାକେ ଭଣ୍ଡିଲେ ଭଞ୍ଚାଥ ।
ଜଳ ଶୁଶ୍ରୁଷା କଲେ ଥକି । ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ନଇବେଦ୍ୟ ଭଲ ।
ଲକ୍ଷ ନ ହୋଇଣ ଖଣ୍ଡତ । ଥିବାର ଦଶପିଠା ଗୁପ୍ତ ।
ଛାତ୍ର ଆଖରେ ପିଠା ନେଇ । ଭଣ୍ଡଙ୍କୁ ତଳେ ଥଡ଼େ ତଠି ।

ଧରିଣ ପଡ଼ିଲ ଭୂଷଣେ | ବସୁର ଜଳ ବୁଦବୁଦେ ||
ନ ଜାଣି ଅପରାଧ କଲ | ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଦେଶ ଛଡ଼ାଇଲ ||
ବୁଦ୍ଧି ସେ ନ ଦଶିଲ ମୋତେ | ଦ୍ରୋହ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେମନ୍ତେ ||
ଜନମ ହୋଇଲେ ନଅର | ପ୍ରବେଶ ମନ୍ଦିରାର ପଥ ||
ଯେବେ ମୁଁ ସ୍ୱଧାନ ସୁରତ | ଜାଣେ ନ ଅମର ହୋଇବ ||
କେବଳ ପ୍ରଭୁ ଅଭିଷେକ | ଗଡ଼ତ ମହାପର୍ଣ୍ଣ ମଧ୍ୟେ ||
ଏବେ ଛାଡ଼ିବ ଦେହ ମନ | ଭୁଞ୍ଜିବା କଥା ମୋ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ||
ଏମନ୍ତେ କହି ଦ୍ରୁତପଦି | ଭୁଞ୍ଜିଲ ତୋଷଣ ସ୍ୱରୂପ ||
ରହି ସୁମାତେ ନ ପୋଇଲ | ପ୍ରସାଦ ବୋଲି ତା ଭୁଞ୍ଜିଲ ||
ବେଶ ବେଶ ସେ ମହାବଳ | ଭବରେ ହୋଇଲ ପ୍ରବେଶ ||
ଘୋଟିଲ ବୃକ୍ଷସବେ ଯାଇ | ଦ୍ରୁମଣ ଅଙ୍ଗଳକ ମଧ୍ୟ ||
ହାରିଲ ଉତ୍ତର ଗାବନ | ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ||
ଅଙ୍କେ କଥାଛ କଳବେଲେ | ସ୍ୱଶ୍ରୁଙ୍କୁ ସ୍ୱର୍ଷ୍ଟି ପିଲା ବୋଲେ ||
ରଜନୀ ପ୍ରଭାତରୁ ନଅ | ନ ଦେଖିଲୁ ଗୋଷ୍ଠଣ ଚଳାଅ ||
କେତେକ ପୁଚ୍ଛିଲେ କଣ ଏତେ | ଜଣାଇଁ ମନ ସର୍ବାଧାରେ ||
ଶୁଣିଣ ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି | ଏଥୁ ଅନ୍ତରେ ଶୁଣ ଭବ ||
ସେ ଉତ୍ସରିତ ଘରଣୀ | ଘଟି କଥନ କଥା ଶୁଣି ||
ବସୁର ଜଳ ତାର ତଳେ | ଅଗ୍ନିର ସଙ୍ଗ ହେଲା ମୋତେ ||
ଯାହା ଲେଖିଛୁ ଦେବବର | ଅନ୍ୟଥା କରୁ କାହା ସ୍ୱର ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେ ତରୁଣୀ | ଶକ୍ତିର ପ୍ରଭୁ ତଣପାଣି ||
ଭର୍ତ୍ସିଲ ଉଚ୍ଚ ସିଂହାସନ | ଜାଣିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ||
ଭୁଜାଙ୍କୁ ପଡ଼ିଲ ଭଜଣ | ସେତାରୁ ଅଇଲେ ନନ୍ଦନ ||
ପ୍ରବେଶ କଳାବନ୍ତ ପୂରେ | ଭୃତ୍ୟ ପଡ଼ନ୍ତି ଯେଉଁଠାରେ ||
ତହିଁ ଅନନ୍ତ ଦେବବର | ଦେଖିଲେ ଭୃତ୍ୟ ଅଛି ମଣ୍ଡ ||
କୋଳ ଧରିଲେ ଦେବବରେ | ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଯେତେ ନାହିଁ ମାଏ ||
ଜଗନ୍ନାଥ ଗ୍ରନ୍ଥରେ | ଅଶ୍ରୁଧି ସଙ୍ଗାନ ଯାଚରେ ||

ବୋଲନ୍ତେ ଉଠରେ ନନ୍ଦନ | କମ୍ପା ତୁ କହେ ଅଚେତନ ।
ଯାହା ସହାୟ ଶ୍ରୀବତ୍ସ | ତାର ଚରଣ ସ୍ମର ନିସ ।
ଚିନ୍ତାଦେଖି ପାଇଲା ଶୋଭନ | ଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଲେ ଅଜ୍ଞାନ ।
ବାଳକ ଉଠି ଦେଖ ହୋଇ | ପାଶେ ଦେଖିଲେ ଦେହ ନାହିଁ ।
ବସ୍ତ୍ର ବଳ ତାର ଚଲେ | ମୁଣ୍ଡ ଦରୁଣା ଗଲେ ମୋତେ ।
ଶବନ ତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷାଏଣ | ମୁଣ୍ଡ ହୋଇଲେ ଅଜ୍ଞାନ ।
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଉଠି ବସି | ଶରେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ନାମ ଘୋଷି ।
ଏଥି ଅନ୍ତରେ ଦୂର ଦେଶ | ଶ୍ରବଣ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ।
ପିତା ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖ ଗଲ | ଭୟାର୍ତ୍ତ ଘେନି ଅଣାଇଲ ।
ବସିଲ୍ଲ ଲଭ ଅବଶିତ | ଶ୍ରୀବତ୍ସ ପାଦେ ଦେଲ ଚିତ୍ତ ।
ଭଗ୍ନଙ୍କୁ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବନ୍ଧୁ | ବାଟକୁ ଦେଖେଲେ ଦେଖି ବନ୍ଧୁ ।
ବୋଇଲେ ଏତ ନଷ୍ଟ ଭାର | କେମନ୍ତେ ଅଛୁ ପ୍ରାଣ ଧରି ।
ଏ କଷ୍ଟେ ମୁହିଁଅଛି ଶୋକ | ଜାଣ ଏ ବଡ଼ ସମାନ ।
ଏମନ୍ତେ ହୋଇ ସେଠାରେ | ମିଳଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଗ୍ରତେ ।
ବସି ଶ୍ରବଣ ଉଠାମାନ | ବୋଇଲେ ପାଣ୍ଡବ ହେ ଶୁଣ ।
ଆମ୍ଭେ ଅପାଧ କଲୁ ଯେତେ | କ୍ଷମି ନ ଧର ଭବାନ୍ତରେ ।
ତା ଶୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅରହିତ | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ଜଗତ ।
ତୁମ୍ଭର ଅଛି ନାହିଁ ଦୋଷ | ପୂର୍ବେ ଲୀଳାକୁ ଦେଲ ଦଣ୍ଡ ।
ତେଣୁ ଏ ଲମ୍ଭେ ବଳ ଶାନ | ଅର୍ଜିଲ ଲଥା ହୋଇବ ଆଜ ।
ବେଳକ ମୋର ପ୍ରାଣପତି | ଅଟନ୍ତି ବାସୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦ୍ୟୁତି ।
ତେଣୁ ପାଇଲି ମୁହିଁ ପ୍ରାଣ | ଲଥା ଏ ଲମ୍ଭଅଛି ଶୁଣ ।
ଦେଖି ମୋ ବନ୍ଧୁ ସ୍ତ୍ରୀବର | ଭୂମି ଫୁଟିବା ଅବେ ଦେବ ।
ସଲଲେ ଲକ୍ଷ୍ମ ଲଣ୍ଡର | ଆମ୍ଭେ ଯାଉଛୁ ବସ୍ତାଲଭ ।
ନଦୀ ଧର୍ମଙ୍କୁ ଥିଲେ ଲଗ୍ନ | ମୋବର ସଙ୍ଗୀ ମୋତେ ଶତ ।
ଯାଉଛି ଘେନ ଶିଷ ତଳ | ସେ ମୋର ଦୁଃଖର ସଙ୍ଗାନ ।
ବୋଲ୍ହଲେ ହେ ଲୁମ୍ଭର ଲଗା | ଶଲଣି ନାହିଁ ମୋର କଥା ।

ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଶ୍ରୀହରି । ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ମୁରାରି ।
ହରି ଗୋବିନ୍ଦ ଦାମୋଦର । ମଥୁରୁ ହୋଇଲେ ବାହାର ।
ତା ଦେଖି ପୁରଜନ ଯେତେ । ପଛରେ ଧାଇଁଲେ ସମସ୍ତେ ।
ବୋଇଲେ ଆଜ ମାଧ. ଉଦ୍ଧ । ଷଣ୍ଢୀକ ଚୋର ଦେଖ ଯାଅ ।
ତା ଶୁଣି ରଘୁ ଅରଣ୍ଡିତ । ଉଭିଲେ ଦାଣ୍ଡି ଜଦାରତ ।
ଦେଖି କୁବ୍ଜରଣକା ଘରେ । ମନ୍ଦରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ପୁଛିଲେ କୁବ୍ଜା ଆଗରେ । ଜଦ ନ ଜାଣନ୍ତୁ ଚରଣେ ।
କୁମାରୀ ବୋଲେ ଶୁଣ ତାତ । ଚିକ ମୁଁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସଙ୍ଗତ ।
ଦସ ଯୋଗୀ ମୁଁ ତାହାଙ୍କ ଥାଇ । ମୋତେ ରଖିଲେ ଅସମାନ ।
ଅଧିକ ନ ଜାଣନ୍ତି ମୋତେ । ଦୋଷଷ ଜାଣନ୍ତୁ ନ ମୋତେ ।
ମୁଁ କୁଙ୍କ ଏମନ୍ତ ଭନ୍ତୁଣୀ । ହସ୍ତାରେ ହୋଇଲୁ ଜାରେଣୀ ।
ଶୁଣି କୁବ୍ଜା ସଜ ଜଲେ । ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣ ଧନ ଦେଲେ ।
ସଙ୍ଗତେ ଦେଖ ଗଲେ ତଳ । ଭକ୍ତ ଅଙ୍ଗିତ ପାଦେ ମିଳ ।
ବୋଇଲେ କୃଷ୍ଣ ସନ୍ଧୀ ନନ୍ଦ । ଆମ୍ଭଙ୍କ ବସ୍ତ୍ର ଜଣଥାଅ ।
ତାତ ଜନଦ ଥାଇ ଭଲେ । ସୁଧାର ଲଜ୍ଜା ଗଢ଼ାଇଲେ ।
ସମସ୍ତି ଦେଲେ ଜଣେ ଜଣ । ବୋଇଲେ ସନ୍ଧୀ ନନ୍ଦ ଚୋର ।
ଆମ୍ଭ ଏ ଲଗିଲୁଟି ଦୋକତ । ଜଣ୍ଡ ତଳଲେ ଯେତ୍ମାମତେ ।
ଏଥି କୃଷ୍ଣନ୍ତୁ ସ୍ୱାମୀ ପାଦେ । ଦେଖୀ ଗଡ଼ଲ ଅନୁମାଦେ ।
ଛଠି ଜପାଳେ ଦେଲ ହାତ । ବୋଇଲ ଆଦେ ପ୍ରାଣନାଥ ।
ଦେଖିକ ଚିବା କତଳ ଭର । ଏଥିରେ ଜଳନ୍ତୁ ନ ଭର ।
ତା ଶୁଣି ରଘୁ ଅରଣ୍ଡିତ । ଧଇଲ ଜଳ ସନ୍ଧୀ ହାତ ।
ତଳଣ ଗଲେ ଯେତ୍ମାମତେ । ଶୁଣ ହେ ମନ ଦୃଢ଼ ଜାତେ ।
ଭଜନ ନମନ୍ତେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ । ପୁଅନ୍ତୁ ଦେଇ ଏତେ ସମସ୍ତ ।
ଦେଖଜଣ ନର୍ମନ ପୁରରେ । ଡ଼ାକେଲେ ନତେଶ ଯୋଜନରେ ।
ପାଣେ ଡ଼ାକଲ ପ୍ରାଦେଶ ଟିଙ୍କି । ତାଙ୍କୁ ଉଦନ୍ତୁ ଚଷପାଣି ।
କୁଟିଳ ପୁର ଯେଉଁ ନର । ଦେଇ ଡ଼ାକୁ ଉଷ୍ଣଣ ପାଶର ।

ଜ୍ଞାତି ବନ୍ଧୁଗଣ ମଧ୍ୟେ । ଶୁଣନ୍ତୁ ଭାର୍ଯ୍ୟା ସହୋଦରେ ।
ଏଣୁ ନିଶ୍ଚୟ ଏହା ଜାଣ । ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାପ୍ରାଣ ।
ଏ ଭାର୍ଯ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । ଅଶେଷ ରସର ଉଦିତ ।
ଦୂଷ୍ୟା ପୂଷ୍ପତ ପଦେ ଶବ । ନିଷ୍ପ୍ରା ନିଷ୍କୁ ଏ ଗତ ।
ଜଗତ ବନ୍ଧୁ ସମଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନ ନିବାସ ।
ପୁଜନେ ଏଥ ଉପେ ଭାସ । ମୋହର କ୍ଷମା କର ଦୋଷ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଭାର୍ଯ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ।
ଭକ୍ତ ଅରକ୍ଷିତ ବର୍ଣ୍ଣନଗଣେ ନାମ ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—୫୦ଃ—

ନବମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଭକ୍ତ ଅରକ୍ଷିତ ସମ୍ବାଦ

ମନ ଉବାଚ

ଶୁଣ ସାନନ୍ଦ ମନସ୍ତେ । ଚୈତନ୍ୟ ପାଦେ ଭଣି ଧ୍ୟାୟେ ।
ବୋଇଲା କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ବୋଲି । ପ୍ରଭଞ୍ଜ ଜଲ୍ଲ ମୋତେ କୁଷ୍ଣ ।
ଶୁଣିଲି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା । ଆବର ଭକତ ଗରିମା ।
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ଅଟ୍ଟ ଚୋତେ । ପଦେ ସଂଶୟ ମୋର ଏତେ ।
କେଉଁନ ବେକଣ ସଙ୍ଗତ । ଗଲ ପେ ଭକ୍ତ ଅରକ୍ଷିତ ।
ଭାର୍ଯ୍ୟ ଉତ୍ତମ ସେତୁ ପାଇ । ଏ କଥା ଜନ୍ମଜ କୁହାଇ ।
ଆବର ମହାରାଜ ଘର । ଭଣି ସେ ଥିଲ ଦୂଆ କର ।
ସେ କଥା ଦୃଷ୍ଟି ନେଇଲ ଜାସ । ଜପ ଦେ ଏଥିର ସନ୍ଦେଶ ।
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଅଭ ଚୋବେ । ଜଗର ମନ ଶୁଣ ଶାବେ ।
ହେ ମନ ସାବଧାନେ ଶୁଣ । ସେ କୃଷ୍ଣ ମହାରାଜ ପୁଣ ।
ଏଣେ ଦୁର୍ଗା ଘଟାଇଲ । ଉତବେଣି ଦୁବଙ୍କୁ ଦେଖି ବେଲ ।
ସେ ରାଜ୍ୟ ଶାସନ ଅସ୍ତୁତେ । ଯାଇଣ ଜଡ଼ିଲେ ଲୁଣ୍ଟିତେ ।
କୃଷ୍ଣ ପୂଜକୁ ଦେଖି ଜନ୍ୟା । ଦେବାକୁ ଥିଲ ମନ ବାସନା ।
ଆସି ଉଧାର ଜନ ଘଜ । ବେଶକଣି ଗଲ ସେ ଦୁର୍ଗା ।

ଯେତେ ଲଗାଇ ଅନ୍ନେ ବଳୁ । କେତେବେଳେ ଲଗି ନ ପାରିଲୁ ।
କୁମ୍ଭର ଘୋଡର ନମନ୍ତେ । ସେଦିଣ ବେଲଅନ୍ତୁଁ ଘୁଚେ ।
କୁମ୍ଭର ଲଗାଇ ଥିଲେ ଭର । ଦାଣ୍ଟେ ଅନନ୍ତ ଭଦ୍ୟାବର ।
ତା ଶୁଣି ପାଣ୍ଡ ଦୋହରରେ । ଦୈବ୍ୟ ଯାକନ୍ତ ଯେ ବେଲରେ ।
ଧାଇଁଣ ଗଲେ ସନ୍ନିଦାଣ୍ଟେ । ମିଳିଲେ ଭଦ୍ର ନିକଟେ ।
ବୋଇଲେ ଆରେ ଦଇଦ୍ୟେଶ୍ୱର । ଶାବକେ ଅଣାଅଛ ତୋର ।
ଘୃତ ଘଟାଅ ଏ ସୁଦଶ । ବୋଲ୍ଲେ ବେଲୁ ବାଣ୍ଡଭଣ୍ଡି ।
ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ବେଲ ସୃଷ୍ଟି । ଅନେକ ଦୈବ୍ୟ ଜନ୍ତୁ ଧାଇଁ ।
ତା ଦେଖି ଭଦ୍ରୀ ଆଗେ ଭଲ । ଅଣଟେଣି ଘଟରେ ଲଙ୍ଘଲ ।
ଭଦ୍ରୀ ବୋଇଲ ସ୍ୱାମୀ ଶୁଣ । ଏଥର ବେଲ ମୋ ମରଣ ।
କୁମ୍ଭକୁ ମାର ମୋତେ ଦେବେ । ଅନେକ ଭସ୍ତୁଂଦା ଭଣ୍ଡବେ ।
ଏଥିଜ କ ବୁଝି ଭଣ୍ଡିବା । କେମନ୍ତେ ଏଥିରୁ ବଞ୍ଚିବା ।
ତା ଶୁଣି ଭଦ୍ରଅରଣିତ । ବୋଇଲ ଶୁଣରେ ଯଦ୍ଗାଳ ।
ମୋ ପ୍ରଭୁ ବାଲ୍ମୁକ ମୂର୍ତ୍ତି । ଏ ଘୁଲ ଦେଖେକ ଦଣ୍ଡି ।
ଦୁଷ୍ଟଦାତେ ମୋତେ ଦେଖେବଣି । ଯେ ଦଣ୍ଡଭାଗ୍ୟ ଭଲେ ପାଣି ।
ଏବେ ଲଗିବେ ସେତ୍ତ ମତେ । ଦେଖ ଘଣି ଭସ୍ମ କର୍ମା ବଡ଼େ ।
ଶରଣ ପଶିଲ ଯା ବାନା । ସଙ୍ଗ ଭସ୍ମକୁ ବନ୍ଦୁ ଯେତ୍ନା ।
ବ୍ରହ୍ମା ଲଦ୍ରଞ୍ଚ ଯାଇ ପାଦେ । ଆଦେଶ ଲକ୍ଷ୍ମନ୍ତ ଅଶ୍ୱମାଦେ ।
ଯେ ପ୍ରଭୁ ଆଁଖି ଥାଇଁ ମୋର । କର୍ମା । କୁ ଭନ୍ତୁ ନାସ୍ତିବର ।
ଏମନ୍ତ ଭସ୍ମ ପ୍ରିୟା ପାଶେ । ଆଉଜ ମିଳିଲେ ବେଳଅ ଅନ୍ୱେ ।
ଶ୍ରୀବଳଦେବ ଦୃଷ୍ଟିବଶି । ବେଳ ଉଷ୍ଣରେ ଲଣ୍ଡ ବସି ।
ଭଟେଣ ନୃଲଘ ଅଣ୍ଟି ଘଡ଼ । ଭଟୀରେ ଘନଭାଡ଼ ଲଡ଼ ।
ତାଲ ଦେଶ୍ଟୁ ପିଠି ପାଶେ । ବ୍ରିଷମ୍ପୃଷ୍ଟୁ ସାମ୍ପୃଦଶେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀନସିଂହ ଘାଇ ବୋଲ । ମିଳିଲେ ଭୃତ୍ୟ ପାଦେ ଯାଇ ।
ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଦାମୋଦର । କେଉଣ ଦେଶେ କୁମ୍ଭ ଘର ।
ତାହୁଁ ଅଇଲ ଦିବ ବାହ୍ମିଁ । ଏକାକୀ ସଙ୍ଗେ ଦେଖି ନାହିଁ ।

ଆବର ଭୂପ ସନ୍ତତ । ଅନବଦ୍ୟ ସୈନ୍ୟ ଧାଇଁଛନ୍ତି ।
ଦେଖ ଏ କେବଣ ବିଷଦ । ତା ଶୁଣି ରଘୁ ଅନୁଚିତ ।
ବୋଲେ ଅଚ୍ୟୁତ ଧୀରବାଣୀ । ଶୁଣ ଜନନୀ ଚୂଡ଼ାମଣି ।
ଏ ବନ୍ଧୁ ଆଜନ୍ମ ତ ବଥା । ଭଜ୍ଞ ବର୍ତ୍ତିଲେ ଦେବ ଯୋଧା ।
ମୋର ଗର୍ହୀନ ମୁଁ କହନ୍ତେ । ମାରୁଦେବ ଆସୁଛନ୍ତି ମୋତେ ।
ଅନାଥ ପ୍ରାଣୀ ମୁଁ ଅଛଇ । ସଖା ଦୋବର ମେ ଭ ଯାନ୍ତି ।
ଦେବଙ୍କ ସ୍ତୁତି ତବପାଣି । ଯଜ୍ଞାର୍ଥ ତନୁ ଚୂଡ଼ାମଣି ।
ତାହାଙ୍କ ବଚା ଅନ୍ୟ ଜଣେ । ଯାଣ୍ଡି ମୋ ଶରଣ ଉସନେ ।
ଶୁଣି ଯାଦବ ଦେବ ଭଲ । ଉଚ୍ଛିଲେ ଆଗ ଖଣ୍ଡ ଦୋଳ ।
ଦାସ ବାଣୀକ ଆଗ ବଂଳ । କହୁଛେ ସ୍ୱଲ ଦୋ ଦୋଇଲେ ।
ଆଜ୍ଞା ସୁମାବେଶ ଦେବଜନ । ଅଜପ ଗଞ୍ଜରେ ଗଣିଣ ।
ଆନନ୍ଦ ବଭଷ୍ଣୁ ଗମନ । ଗଡ଼ିଛ ଯେ ଧାଇଁଛନ୍ତି ସୈନ୍ୟ ।
ଭୃତ୍ୟଙ୍କୁ ଅନାଇଣ ତେବେ । ଯୋବଧ ମାୟା ଲୁଆଇଲେ ।
ଗୋଟିଏ ସ୍ୱରୂପ ହୋଇଣ । ଦେଖି ଅଛନ୍ତି ନାରାୟଣ ।
ଦେଖି ପ୍ରାଣକୁ ଭୟ ବଶ । ସୈନ୍ୟ ଯେ ଗଲେ ଅପଯଶ ।
ଭୋଜ ପଣୀକ ଦେଖି ଯେତେ । ଲଜ୍ଜା ପଳାନ୍ତି ଏତେଣ ତେତେଣେ ।
ଜେଣସ ଦେଖି ମୁଖ ଗଜ । ଯେତେକ ମୁନ୍ତି ବଡ ସାର୍ଯ୍ୟ ।
ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଦେଖି ଯେତେକ ବ୍ୟାଳ । ପଳାଇ ଯତ୍ତିବ କ ଜନ ।
ତେମନ୍ତ ପ୍ରାଣର ଆଶରେ । ପଳାଇଗଲେ ଦେଖା ମନେ ।
ପଛଁ ଦେ ବନ୍ଧୁଛନ୍ଦ ତେବେ । ଭୃତ୍ୟଙ୍କୁ ଦୋଷ ପ୍ରକ୍ଷ ପାଇଲେ ।
ଦେଖ ଶତ୍ରୁ ସୀମା ଗାଣ୍ଡିବଛି । ଯାଅ ହୋଇଲେ କେବଳେ ।
ତା ଦେଖି ରଘୁ ଅନୁଚିତ । ପୁଣାମ କଲ ଅପ୍ରମିତ ।
ହୋଇଲା ଭୂପର କୃପାରୁ । ପ୍ରାଣ ପାଇଲୁ ଶତ୍ରୁଠାରୁ ।
ଦୋକ୍ଷିଲେ ଆଜ୍ଞ ଏ ଶରୀର । ଦେଖନ୍ତା ପାଇ ଯମପୁର ।
ଏଣୁ ଭୂପର ପଦ୍ମ ପାଦେ । ଶରଣ ପଶି ଅପ୍ରମାଦେ ।

ଯାଁ ମାତ୍ରା ବେଦେ ଅଗୋଚର । ଧାର୍ତ୍ତ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ର ନ ଜାଣେ ଗୂଢ ।
ଦେଖ ସେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ଭକ୍ତ୍ୟକୁ ଘେନିଛି ଭାଣିଣ ।
ଏକସ୍ଥ ଭଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । ପ୍ରବେଶ କେଲେ ମହାରଜ ।
ଏଥି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେବଜ୍ଞାଣୀ । ତାଙ୍କୁ ଶାସ୍ତ୍ରେ ତହଁଶାଣି ।
ସବୁ ଆସନ୍ତୁ ଗାର ହୋଇ । ଅନନ୍ତେ ଗଲେ ମଣ ଜାଣି ।
ନେଉଁଛନ୍ତି ଜନନ୍ତ ଭକତରେ । ପ୍ରବେଶ ଦେଲେ ଖେଳଦରେ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପରଶନ କଲେ । ବହିଣି ଘାତ୍ରୁଷେ ଲଭିଲେ ।
ମଧୁର ବଚଶନ କଲେ । ବହିଣି ଘାତ୍ରୁଶେ ଲଭିଲେ ।
ନନ୍ଦନ ଦଣ୍ଡିଏକ ନଶି । କହି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେବଜ୍ଞାଣୀ ।
ସ୍ୱଜନ ଶତ୍ରୁ ଦୂରେ ତେଜ । ସ୍ୱୟଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଘରେ ଲଭ ।
ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ଭଗୀ ମାନ । ନିରତେ ଗୋବିନ୍ଦ ଗାୟନ ।
ବାସୁଦେବଙ୍କ ଲୀଳା ଯେତେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେ ଥାଇ ଅନୁଭବେ ।
ଶ୍ରୀ ଧ୍ରୁବ ପଣ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ଷଟ୍ଶିଣ ଥାଇ ପ୍ରଭୁ ପାଶ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୁଖକୁ ଚାହିଁଣ । ବାସୁଦେବଙ୍କ ଭାଙ୍କ ଶୁଣ ।
ଦେଖିଣ ଶ୍ୱେତ ପଦ୍ମଲୋଚନା । ଅନନ୍ତେ ଦେଖିଥାଇ ଲୋକା ।
ଶ୍ରୀ ଧାମ ପଦ୍ମେ ନିତ୍ୟ ଲଭି । ବୋଇଲେ ମୁଁ ଯଶୋମତୀ ଦିବ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଲଭ ଦେଇଲ । ଦେଖି ଲେଉଟ ଧାଇଗଲ ।
ଭକ୍ତ ବଳାଇ ଭକତାନ । ଲଭନ ଗୋବିନ୍ଦ ଦେଖାଇନ ।
ନାରଦ ଭଗବନ୍ତ ସଙ୍ଗେ । ତା ଶୁଣି ଭକ୍ତରେ ନ ସଙ୍ଗେ ।
ଜଗମୋହନେ ଗଡ଼ ଯାଇ । ଗଲୁଡ଼ ଘରେ ଲକ୍ଷ ହୋଇ ।
ଭଣାଇ ଦୁଷ୍ଟ ସୁଖ ଯେତେ । ତନଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀର କନ୍ଦନ୍ତେ ।
ଖେଳରେ ଭୁଲି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭରେ । ସେ ଅବା ମିଳେ ତା ଭାଗ୍ୟରେ ।
ଦେଖ ତନୟ ନନ୍ଦପୁରେ । ଧନ୍ୟ ଦେଲ ପଦ୍ମିନୀରେ ।
ପଦ୍ମୀ ଯା ଜନନ ଭଜନ । ସ୍ୱାମୀ ତା ଭଜନ ସେବନ ।
ତା ଅବତେଶ ଝାଏ ନାରୀ । ତା ଧର୍ମ ନ ଲଙ୍ଘନାରୀ ।
ଏମନ୍ତେ ବଞ୍ଚିଲ ତରୁଣୀ । ଗଣ୍ଡକ ଗୃହ ସାଙ୍ଗେ ମଣି ।
ଘନନ ଭରେ ଅଭି ବଡ଼ା । ଏକଇ ସାଧୁ ଦେବ ଭାଷ୍ୟ ।

ଏମନ୍ତ ବୃତ୍ତ ଥାଇ ଶୁଣ । ଭଜିଣ ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ।
ସାଧୁ ଜନଙ୍କୁ ଦେଖେ ଯହିଁ । ନମିନ ଭକତି କରଇ ।
ସଜନ ଶତ୍ରୁ ବନ୍ଧୁ ତାର । ଜଗତେ ସବୁ ଶୁଭକାର ।
ନ ଥିରେ ଯାର ନାସ ତଷ୍ଟି । ଦୋଷେ ଦେଖନ୍ତି କୁଟଷ୍ଟି ।
ଦ୍ୱାରେ ଦେଖିଲେ ଅନ୍ୟଜନେ । ବସ୍ତ୍ର ବୈଷ୍ଣବ ଆଦି ଯେତେ ।
ଦାନ୍ତବ ଖ୍ରାତୁ ତାଙ୍କୁ ନମି । ଛୋଟର ଦେଖ ଅଳ୍ପଗାମୀ ।
ଶନ୍ତାନ ଆଉ ତାର ମନ । ପ୍ରଭୁ ପ୍ରେମରେ ଯେ ମଗନ ।
ଏମନ୍ତେ ତାର ଶୁନ ହେତେ । ତା ଦର୍ଶି ଶୁକର ଜଗତେ ।
ଲୋକେ ବୋଲନ୍ତି ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ରଘୁଅରକ୍ଷିତ ଗେହନ ।
ବସ୍ତ୍ର ଦେଲେ କଷ ଦେବ । ପୁରୁଷ ଅଟେ ତାର ସବ ।
ଲକ୍ଷ ସେ ମାଗିଣ ଗାଳଙ୍କୁ । ଯେ ଯାହା ମାଗିଲେ ଦେଉଛୁ ।
ଆବର ପ୍ରଭୁ ନାମ ଯେତେ । ସାଧୁଜ ଭକ୍ତଥାଇ ଜତେ୍ୟ ।
ଜଣେ ବନସ୍ତ ଧୀରବାଣୀ । ଧନ୍ୟ ଅଟନ୍ତି ଦେଖ ପ୍ରାଣୀ ।
ଏମନ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି ସମସ୍ତେ । ପ୍ରଶଂସା କରି ଯେଉଁମାନେ ।
ଏମନ୍ତ ସମୟରେ ଶୁଣ । ବୈଷ୍ଣବ ସାତ ଭାଇଜଣ ।
ଅପୂର୍ବ ଅଟନ୍ତି ଯେମାନେ । ଆସିଲେ ଶେଷ ଦରଶନେ ।
ଶୁଦ୍ରବଣ ଦେଲେ ନାଳଘିଣ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦରଶନ ଯାଇ ।
ବୁଲିଲେ ଯୋଗୀଜନ ନମନ୍ତେ । ତତ୍ତ୍ୱ ବୋଲିଲେ ଜଣେ ଜଣେ ।
ରଘୁଅରକ୍ଷିତଙ୍କ ଭୁବନ । ବଜନ୍ତ୍ର କରି ସାଧୁମାନେ ।
ତାହାର ଅନ୍ନ ଭକ୍ଷଣ । ଯଦେଲ ଯୋଗନ ଜଳେ ଦେଇ ।
ଶୁଣି ଚଳିଲେ ସାଧୁ ବୃନ୍ଦ । ମନରେ ହୋଇଣ ଆନନ୍ଦ ।
ଭକତ ସ୍ଥରେ ବଢଇଲେ । ତା ନାମ ଧରିଣ ଡାକିଲେ ।
ଅତିଥି ଡାକ ଶୁଣି ଭକ୍ତେ । ଅତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ମନେ ।
ନମିଲୁ ତାହାର ହୋଇଣ । ସାଧୁଙ୍କୁ ଦରଶନ କଲ ।
ବୋଲନ୍ତି ଆଜ୍ଞା କର ଯେତେ । କି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ଭୁବନେ ।
ଶୁଣି କହିଲେ ସାଧୁ ମାନେ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଭୋଗ ଅନ୍ନ ଦାନେ ।

ଅନଳ୍ପ ଆର୍ତ୍ତି ଶୁଣି ତୋର । ଏଥିରେ ବିଳମ୍ବ ନ କର ।
ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ ସାଧୁ ଗଣ । ପାଇବୁ ପରମ କାରଣ ।
ତା ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରଅର୍ଦ୍ଧହିତ । କହୁଛ ଭଲ ସୁବଚନ ।
ନ ବୁଝି କହୁଛ ଏଥର । ପଚାରୁ କହୁ ନାହିଁ ମୋର ।
ନେତ୍ର ଶୁଭ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରଧର । ସୁଦୃଷ୍ଟ ଯୋଗ୍ୟରେ ମୋହର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧି । କହାଇ ଗଲେ ମନ୍ଦିରକୁ ।
ସଖୀକୁ ବୋଲେ ସଖି ଶୁଣ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗାଢ଼ ସାବଧାନ ।
ଦ୍ୱାରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଆସି । ଯୋଗିନ ମାନୁଷକୁ ବସି ।
ଏଥକୁ ନ ବୁଝି କହିବା । ନେମନ୍ତେ ନର ବଚନବା ।
ପଚାରନ୍ତ କହୁ ନାହିଁ ଧନ । ନଥ ତୋ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରତନ ।
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ସୁନ୍ଦରୀ । ଶୁଣହେ ପ୍ରାଣ ଅଧିକାରୀ ।
ନେବା ବଳାଇବାକୁ ହସି । କହିବା ଅତନ୍ତ୍ର ସହୁଣି ।
ଏଥକୁ ଶୋଭନା ନ କର । ମୋ ଅଙ୍ଗେ ଯେତେ ଅଳଙ୍କାର ।
ଅତୁଳ ନେତେ ନେଇଯାଅ । ସାଧଙ୍କ ଘରେ ବନ୍ଧାଅ ।
କହୁଛି ଧନ ଯୋଗ ଆସ । ସାଧୁ ତରୁତ ନୁ ହେତୁଷ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ କଳ ଅଭ । ହୋଇଲେ କହାଇଣ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ।
ବୋଲିଲ ଧନ୍ୟ ଗୁଣମୂର୍ତ୍ତି । ମୋର ସୁଗନ୍ଧୋଷ୍ଠୀ ରୂପ ।
ଏବେ ତୁ ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର । ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ କହୁର ।
ନେଲେ ମୁଁ ଏତେ ଅଳଙ୍କାର । ନେଲେ ଦେଖିଲେ ଅସୁନ୍ଦର ।
ବୋଲିବେ ଉଦ୍ଧରହିତ । କାହୁଁ ଆଣିଲ ଏତେ ଧନ ।
ଲକ୍ଷା ମାଗିବା ହେଲ ଏତ । କାହୁଁ କା ଆଣିଲ ହେଲେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମନେ ମନ । କହିବେ ସିନା ଅନୁମାନ ।
ଏବେ ତୁ ଅଳଙ୍କାର ବେଶ । ବଦନ ଯାଅରେ ତରୁଣୀ ।
ସାଧୁର ଘରେ କହାଦେଲ । ପ୍ରମାଣ ମୁକ୍ତା ଆଣ ବୁଝି ।
ଅଠ ଧନକୁ କଣ୍ଠ ନେଇ । ମିଶାଇ ନେଇ ନଗରର ।
ସୁନ୍ଦରୀ ନେବା ମନ ଭାର । ଆଣିବା ଆସ ଅଳଙ୍କାର ।

ସ୍ୱାମୀ ବଚନ୍ତୁ ଏହା ଶୁଣି । ସେ ପତିବ୍ରତା ଶିରୋମଣି ।
ଚଳିଲ୍ଲ ଶନ୍ଧ ଆନନ୍ଦରେ । ପ୍ରବେଶ ସାଧୁର ମନ୍ଦିରେ ।
ଅଙ୍ଗ ଭୂଷଣ ମାନ ଘେନି । ଶୋଭିଲ୍ଲ ଧର୍ମ ଆଗେ ନେଇ ।
ବୋଇଲ୍ଲ ଶୁଣ ମହାଜନ । ଭୁଷ ଏ ଅଳଙ୍କାର ମାନ ।
ଶତେକ ସୁନଆ ଦେଇଦେବ । ଲକ୍ଷ ମିଶାଇ ଦ୍ୱିଜ ନେବ ।
ଅନେକ ହେବ ଉପକାର । ଧର୍ମେ ଲଭିବ ଧନ ତୋର ।
ସୁଧା ସମାନ ଧୀରବାଣୀ । ଧନ ସୁନ୍ଦରୀ ମୁଖୁ ଶୁଣି ।
ବସ୍ତର ବଳ ତାର ଛଡେ । ଏକେଲ୍ଲେ ଲକ୍ଷ ହେବେ ମୋତେ ।
ତାର ସୁନ୍ଦର ରୂପ ଚନ୍ଦ୍ର । ବୋଇଲ ଶୁଣରେ ସୁନ୍ଦରି ।
କହାରେ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ଯାହା କହୁଛି ଶୁଣ ତୁହି ।
ଯେବେ ତୁ ହେବୁ ଉତ୍ତବାନ । ଗଣି ଦେଉଛୁ ଜଳ ଧନ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ନାରୀମଣି । ବଜ୍ର ପଡ଼ିଲା ପ୍ରାୟେ ମଣି ।
ଶୁଣି ସେ ଶାନ୍ତ କରି ମନ । ବୋଇଲା ଶୁଣ ମହାଜନ ।
ବତ୍ତେନ ମାସ ବୃଷ ଘ୍ରିଭ । ଭସ୍ମ ଚଳିଲ ପାଷବର ।
ଜାନ୍ତୁ ଅଗରେ ଏ ବଚନ । ବୁଝାଇ କହିଲ ସମସ୍ତ ।
ଏ ଧନ ଲଭର କାରଣି । ତୁମ୍ଭେ ହୋଇବ ପ୍ରାଣସଣି ।
ଏଥିକୁ କି କହୁଛ କହ । ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ହେଉ ଦେହ ।
ତା ଶୁଣି ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତ । ବୋଇଲ ଶୁଣରେ ସଙ୍ଗାତ ।
ସାଧୁମାନଙ୍କ ଉପକାରେ । ଲଭିବ ଆମ୍ଭେରେ ସଂସାରେ ।
ସାହା ବୋଇଲ ମହାଜନ । ସମ୍ମତ କରି ଆଣ ଧନ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ମହାସତୀ । ବୋଇଲ ଶୁଣ ପ୍ରାଣପତି ।
ତୁମ୍ଭର ଆଜ୍ଞା ଘାଇ ମୁହିଁ । ଚଳିଲି ମୋର ଦୋଷ ନାହିଁ ।
ଏମନ୍ତ କହି ଚଳିଗଲ । ସାଧୁର ମନ୍ଦିରେ ମିଳିଲ ।
ବୋଇଲ ଶୁଣ ହେ ସାଧୁତ । ଆସେ ତା କଲୁ ସନମତ ।
ଧନସ୍ତ ନକ୍ଷିଣ ଧନ । ଶଙ୍କୁ ଦିବଇଁ ବଚନ ।
ଭଜମ ସହରକଠାରେ । ତୁମ୍ଭେ ଆସିବ ଆମ୍ଭ ପୁରେ ।

ବାଞ୍ଛା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ତୁମ | ଦେଖ ଭକ୍ତ ମୋର ସଙ୍ଗ ||
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ମହାଜନ | ଭକତ ଘେନିଲେ ଧନ ||
ଧନ୍ୟ ସୁଜନ୍ମ ବଳଭଦ୍ର | ସ୍ୱାମୀର ବସ୍ତ୍ର ଦେଇ ଦେଲ ||
ସେ ଧନ ପାଇ ଆନନ୍ଦିତ | ହୋଇଣ ଭକ୍ତ ଅଲଙ୍କୃତ ||
ଚଳଣ ଗଲେ ପଥ ଦେଶେ | ମିଳିଲେ ସିଂହଦ୍ୱାର ପାଶେ ||
ବେଣ୍ଟସେବକ ଜାଣି ଆଣି | ବରଗି ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ 'ରଣି' ||
ହୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ସୁଆର | ସୁଖୁ ମନୋଜ୍ଞ ଦେଶେ ଭଲ ||
ହିଁଶ ଖେଦେଷ୍ଟ ଶାକପତ୍ର | ନାନାଧି ପ୍ରକାର ବ୍ୟଞ୍ଜନ ||
ଦାନ୍ତ ଯେ ସରପୁଳି ଉଜା | ଅମାଲୁ ଆଦ ଦ୍ରବ୍ୟ ଖଜା ||
ଭାଣ୍ଡ ଭାଣ୍ଡରୁ ଆଦି ପିଠା | ଦେହ ଘରଷଣା ବର୍ଷ ମିଠା ||
ପ୍ରଥମ ଧୂପରେ ଏତେ ଦେବ | ସାଧୁଙ୍କ ନିକଟେ ଆସିବ ||
ଏଥିରେ ଭକ୍ତ ଉଭୟ | ଭକ୍ତି ଚଳଲେ ନିଜପୁର ||
ଏମନ୍ତେ ଦେଉଳେ ଗଲେ | ସେଠାରୁ କଥା ହୋଇଲେ ||
ଦେଖି ମନ୍ଦିରେ ଯୋଗଭକ୍ତ | ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ପାଇ ||
ମହାପ୍ରସାଦ ଦେଇ ନେଲେ | ଭକ୍ତ ଅର୍ପିଣ ପାଦେ ଦେଲେ ||
ଦେଖି ଭକତ ପଢ଼ିହାରେ | ମିଳିଲ ଅଞ୍ଜଳି ପାଦେ ||
ଦେବୀଙ୍କ ପ୍ରଣତ କର | ପ୍ରସାଦ ଘେନିଲେ ଦେଲ ||
ପାଦାର ସେଠି ଦ୍ରବ୍ୟମାନ | ସନ୍ତୋଷେ ଭଲେ ତା ଭୋଜନ ||
ଭୋଜନ ସାରି ଆଚମନ | ଭାବକୁ ଭଜଣ ଭଲ୍ଲାଣ ||
ଭଳଣ ଗଲେ ସେଠୁ ମନ୍ଦ | ପ୍ରଶଂସା ଭଜନ ସମସ୍ତ ||
ଏହି ଭକ୍ତରୁ ଦିନ ଦେଖ | ଭକ୍ତ ଅର୍ପିଣ ସର୍ବପ୍ରାଣ ||
ଭଦ୍ର ଶୁଣ ପ୍ରାଣସଖୀ | ତୋତେ ସେ ଧର୍ମ ଅନ୍ତ ଦେବ ||
ସେ ଭକ୍ତ ଭଲେ ଆତ୍ମପୂର | ଭକ୍ତ ଅର୍ପଣ ଆଦର ||
ତାଙ୍କୁ ମୋଠାରୁ ନିତ୍ୟରୁଣେ | ସେବା ଭକ୍ତ ତା ଚରଣେ ||
ସେମନ୍ତ ପ୍ରଭାତେ ମନ ତାର | ସେମନ୍ତ ପ୍ରଭାତେ ସେବାକର ||
ସେତେବ ମୋଠାରେ ଅଳ୍ପ ମନ | ବୁଝିବୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରତନ ||

ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତି ପ୍ରକଟନ୍ତ । ଅନ୍ତର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭକ୍ତନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅନେକ ଚେଷ୍ଟା ହୋଇ । ଭଜନ୍ତ ସମ ଯାଇ ଦେଖି ।
ଅନ୍ତେ ଭାବିଣ ପ୍ରଭାବତୀ । ପଲଙ୍କେ ବସି ଅଛୁ ବାଣୀ ।
ଏମନ୍ତ ସମସ୍ତରେ ଭକ୍ତ । ସେ ଧନ ଆମାତ୍ୟର ହୋଇ ।
ମିଥ୍ୟା ବାସନାର ଦ୍ୱାରେ । ଭୁଞ୍ଜି ଶୁଣାଇ ଭାଣ୍ଡି ଧୀରେ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ସୁନ୍ଦରୀ । ତହିଁ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି ।
ବୋଇଲ ଶୁଣ ଧନଶିଷ୍ୟ । ଅର୍ଦ୍ଧେ ହୋଇ ଦେବେ ଆସ ।
ଶାନ୍ୟ ମଣ୍ଡରେ ମୂର୍ତ୍ତି ଏକା । କର୍ମା ଭୁବନ ମନେ ଶଙ୍କା ।
ଆମ୍ଭ ଭରସା ନରହରି । ବୈଷ୍ଣବ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦାଶଭାଷୀ ।
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଶୁଣି ଆସି । ତହିଁ ବାହାକୁ ଭକ୍ତ ଆସି ।
ଘରକୁ ଲୁଚାଇ ଧୀରେ । ବୈଷ୍ଣବେ ପ୍ରେମ ଲପ୍ରଭରେ ।
ଦେଖିଲ ବସିଛୁ ସୁନ୍ଦର । ଉତ୍ତ ଆନନ୍ଦ ମନଭାର ।
ତାହାର ଶରଣ ଦେବବନ୍ତ । ସଘନ ବୋଲାଇବ ଭଣ୍ଡ ।
ଅଜ୍ଞାନ ବସିଣ ଅଛନ୍ତି । ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କି ଦେଖ ପ୍ରଭୁପତି ।
କନ୍ୟା ପାଇଣ ବୋଲେ ଧନ । ବାଲତ୍ୱ ପ୍ରଭୁ ନୁକଧାରୀ ।
କ ଲକ୍ଷ୍ମ ବୋଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀପ୍ରୁଣୀ । ତନ୍ତ୍ର ବୋଲେ କି ବୈଷ୍ଣବୀ ।
ଦିବା ସାଗର ଦେଖ ଶତ । ଭଜନ୍ତ ବଧିଣ ଅଛନ୍ତି ।
ଏତେବେଳେ ପ୍ରଭୁ ସ୍ୱପ୍ନଭାଗ୍ୟ । ସଘନି ବୋଲନ୍ତେ ବଧାଇ ।
ଭଜନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଆଇପୂଜ । ଧନ ଦେଖିଣ ଦେବ ସେବ ।
ସ୍ୱୀତର ଅନନ୍ତ ଦଣ୍ଡରେ । ଭୁଞ୍ଜନାରୀଙ୍କି ବୋଲେ ଭଲେ ।
ତା ଦେଖି ଧନ ପାଇଁ ମନ । ଏତ ଭୃକକ୍ଷା ପୁଜାଶନ ।
ଖେଳିବା ଲଗୁଥିଲ ମନ । ଦେନେଚ୍ଛେ ଧାଇବ ଥିବନ ।
ନିଜ ଭଜନାପାରେ ସେବନ୍ତ । ନୃତ୍ୟ ଦୁକ୍ଷି ଲଗେ ନଦେନ ।
ମୁଁ ନୃତ୍ୟ ଦେଖନ୍ତେ ମଧୁବନ । ପାଣି ପାଣରେ ଦ୍ୱାଦେବନ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଅନ୍ତେବେଳେ । ଛଡିଲ ସଙ୍ଗ ପାଦଭଜ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ମହାସତ୍ତ୍ୱ । ଦୁଃଖପଥରେ ଭଲ ପ୍ରେମ ।

ବୋଇଲେ ଏ କି କଉତୁକ । ପୂରିଲା ତୁମ୍ଭ ମନୋରଥ ।
ଉଷବା ଲଭିଲ ପୁତ୍ର । ଉଠ ସାଧୁକ ବେଶ ହୋଇ ।
ଅବଳା ମୂର୍ଖ ଏଥି ଶୁଣି । ଉଠି ବସାଇଲେ ବେଣ୍ଟ ଗାଣ୍ଠି ।
ବୋଇଲେ ହେସଙ୍ଗ କହୁମତୋରେ । ଶରଣ ଗଲି ଋଷ ମୋତେ ।
ଯେତେ ଅପ୍ରାଧ କଲି ତୋତେ । ଲିଖିଣ ନ ଧର ମନ ଚିତ୍ତେ ।
ପୁତ୍ର ଜଗ ମାତ୍ରାଗର୍ଭେ ଥାଇ । ସେ ଯୋଗ ଶାବ ଛଡ଼ାଇଲ ।
ମାତା ନ ସେବେ ଜାଣ ହୋଇ । ସେବୁଁ ସେ ମୂର୍ଖ ହୋଇ ଶିଷ୍ୟ ।
ତୁମ୍ଭେ ସେ ପୁଣ୍ୟବ୍ରତୀ ହୋଇ । ମୁଁ ନ ଜାଣିଲ ଦଉଲ ।
ଏବେ ତୋ କୃପାଦୃଷ୍ଟି ଲଗି । ମୁଁ ସେ ହୋଇଲି ମୋକ୍ଷଭାଗୀ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ ଲେଉଟି । ସଙ୍ଗ ଚରଣ ତଳେ ଲୋଟି ।
ଏଥିଅନ୍ତୁ କଥା ଶୁଣ । ସେ ଯଶ ଉଦକ ଲକ୍ଷଣ ।
ଅନ୍ତର ହୋଇ ଯାଉଥିଲ । ତାହାର ମନେ ଚିନ୍ତିଲ ।
ଧନ ସେ ଥିଲ ଧନବେଲ । ସନ୍ତୋଷ ହେଲ ନ ସେ ଦାଣ୍ଡି ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ ସ୍ୱାମୀର । ପ୍ରବେଶ ହେବ ନିଜପୁର ।
ଦେଖିଲ ନାରୀ ଗାଦଗଳେ । ଧନ ଦେଖିଲୁ ଭାବଭୋଳେ ।
ଉଦ୍‌ଭ୍ରମିତ ହୋଇଲ ଶଙ୍କି । ଉଠ ସାଧକ ବେଶ ହୋଇ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଗୋଟିକ ଚରଣେ । ଗଣ୍ଡୁନ ବେକଣ ନାରୁଣେ ।
ତା ଶୁଣି ଧନ ଦେବେ ଉଠ । ଉଦ୍‌ଭ୍ରମିତ ପାଦେ ଲୋଟି ।
ଜଣିଲ ସକଳ ବୃତ୍ତାନ୍ତ । ଦେଖି ଦେ ଶୁଭ ଶବସାଣ୍ଠ ।
ତୁମ୍ଭ ଗର୍ଭୀକ ବୋଲେ ଧନ । ପୁଣ୍ୟ ଅନନ୍ତ ବଳେ ଜନ ।
ତା ଶୁଣି ଆଚମ୍ଭିତ ହେଲେ । ସମସ୍ତ ଅଭାଇଣ ତେଲେ ।
ଖିଣେ ନ ଖିଣେ ଭଗବାନ । ଉତ୍ସବେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।
ସେ ତନଭିଣ ସାବଧାନେ । ଏଭ ଆରୁବେ ଧନ ବୋଲେ ।
ଶୁଦ୍ଧ ମହିମା ଜଣ୍ଡ ଲଭିଲ । ଆନନ୍ଦ ସାଗରେ ଭାସିଲେ ।
ଏଥୁଁ ଅନନ୍ତ ସେ ସାଧୁକ । ଜନକୁ ଭଣ୍ଡନ ବନ୍ଧୁକ ।
ଶୁଣି ଅନେକ ଧନ ଦେଲ । ନେଲକ୍ଷି ହୋଇଣ ନେ ଗଲ ।

ଯେ ଏଥ ପଢ଼ୀ ବେକଜନ । ଗନ୍ତିଲେ ଶ୍ରୀହରି ଚରଣ ।
ଅନନ୍ତେ ବାଞ୍ଛେଲେ ଜନ । ଭାରେ ଲଭିଲେ ମୁକ୍ତିସ୍ଥାନ ।
ଭବର ଦୁଃଖ ଶମଭାଷ । ମୋ ଗୁରୁ ଭଗବାନ ଦାସ ।
ସେ ବ୍ରହ୍ମଋଷିଙ୍କ ଚରଣେ । ମୋ ଶିରୀ ରଖି ଅନୁଦିନେ ।
ଏ ଭାର୍ଗ୍ୟଭକ୍ତିରସାମୃତ । ସୁଜନେ ପିଅ ଛୁଟ ପଥ ।
ମୁକତି ହେବ ଅନୁ ଜନ । ନ ହେବ ଯମ ଦରଶନ ।
ମୁଖେ ଅମର ଭଜ ଶାଳ । ଚଢ଼ିବ ବେଦବେଦେ ଯାଇ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଭାର୍ଗ୍ୟଭାଜନ୍ତରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ରସ୍ତଧର୍ମୁଣିତ ମୋକ୍ଷଦେଶ ନାମ
ନବମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଦଶମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଅଜାମିଳ ଭାଷ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଶୁଣ ଚୈତନ୍ୟ ମନଦେଇତ । କହିବି ମନସ୍ଥା ଆଗେଣ ।
ଦେ ମନ ସାବଧାନେ ଶୁଣ । କହିବା ଭକତ ଲକ୍ଷଣ ।
କନ୍ୟକୁ ଖଣ୍ଡେ ଭାରୁ ଯଭ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ନାମ ଅଜାମିଳ ।
କୁଟୁମ୍ବ ପୋଷଣ କମନ୍ତେ । ଖାଉଥା ଭବିର ନାନାମତେ ।
ସୁଖେ ଦୁଃଖରେ ରହୁଥାଇ । ଦୁଃଖକୁ ଶୋଚନା ନ ଥାଇ ।
ଦଶସ୍ତ୍ରୀନାଳ ଏ ସଂସାର । ସକଳ ଗଲେ ବସ୍ତ୍ରା ତା'ର ।
ଶ୍ରୀହରି ଭଗାମୃତ ସାର । ଶ୍ରୁତି ପିବନ କରିବ୍ୟ ଯାର ।
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ପୁରାଣିତା । ଜାଣଇ ପାପ ପୁଣ୍ୟକଥା ।
ଜଡ ଲଭି ନୁ ଧୀର ବୁଦ୍ଧି । କର୍ମୋତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ର ଅର୍ଥ ଶୁଦ୍ଧି ।
କର୍ମୀ ଧର୍ମୀ କର୍ଣ୍ଣେ । ଅନନ୍ତ ସଦାନନ୍ଦ ମନ୍ତ୍ର ।
ବେଦର ବୋଧନ ଭଜନ । ଭକ୍ତି ବଞ୍ଚଳ ସ୍ତୁତି ସ୍ତବ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ଦିନେ ତା ମନେ ବଦଳିଲା ।

ଯେସନ ଏ ସୁତ ବାନ୍ଧବ । ଏ ସବୁ ମାୟାର ବନ୍ଧନ ।
ଏହାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ ହୋଇ । ଅନର୍ଥ ଘଟେ ମୋର ଦେଖି ।
ଯେ ପ୍ରଭୁ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର । ଜନକ। ଦେବାଙ୍କର ବର ।
ଅଶେଷ ପାତକ ହରତା । ଭକତ ମୁକତିର ଦାତା ।
ସେ ପ୍ରଭୁ କରେ ମନଭିର । କମ୍ବୁ ଉର୍ଥୀଙ୍କ ହରେ ଧରି ।
ପ୍ରବେଶ ହେବେ ତାଙ୍କ ପାଶେ । ଅନେକ ଦିନୁ ଚାହ ଶୀଘ୍ରେ ।
ସେ ବାସୁଦେବ ଚରଣ । ନ କଲି ଧ୍ୟାନ ମୋ ଜୀବନ ।
ମିଥ୍ୟା ସଂସାର ବାନ୍ଧ ଧନ । ବୈରାଗ୍ୟ ଉପୁଜିଲା ମନ ।
ଏତ ହୋଇଲା ସେ ଭାବିଲେ । ଶେଷକୁ ଚିତାର ଜନକେ ।
ପଥକୁ ଧାଇଲା ସତ୍ତ୍ୱ.ନ । ଚଳିଲେ ପଥର ଚାହିଁକି ।
ଗଡ଼ିଲ ତନ୍ଦ୍ରାଲ ସ୍ୱପ୍ନାସ୍ମ । ଅନନ୍ତେ ଗଲ ପଥ ବାଟ ।
ସବ ଅନ୍ତେଇଲି ଗଙ୍ଗାତଟେ । ଧୀରେ ଚେଇଲ ସ୍ୱପ୍ନରୁ ଶେଷେ ।
ମାତା ଅଙ୍କରେ ପୁତ୍ର ସ୍ନେହେ । ମାତା କୋଳରେ ଥାଇ ମନେ ।
ଯେସନ୍ତ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଥାଇ ମନ । ତନ୍ଦ୍ରାର ସବ। ଭଗବାନ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଗୁଣ ସ୍ମୃତି ଚଳେ । ଚଳିଣ ଯାଏ ସନ୍ନିଧେ ।
ଦେଖେତ ଜନର ଜନ୍ମୁତର । ମିଳିଲେ ଯାଇଁ ଗଙ୍ଗାସ୍ରୋତେ ।
ଯୋଗ ବଳସ୍ତ ଅନ୍ତକାଳ । ତା ମଧ୍ୟେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ଏହା ଗମନ ଚାହିଁ ସୁଖ । ଚିନ୍ତିଣ ବାସୁଦେବମୂର୍ତ୍ତି ।
ସେ ଦିନ ଅନ୍ତେ ଗଙ୍ଗାତଟେ । ମିଳିଲ ଅତ ମନ ପ୍ରେମେ ।
ଦେଖିଲ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଜନ । ଦର୍ଶନ ଚାହିଁ ଅଜକାଳ ।
ଏତେକ ବରଷା ସମସ୍ତ । ଦେଖି ପ୍ରଭୁରେ ଲୀନ ଭସ୍ମ ।
ଯେମନ୍ତେ ଗଙ୍ଗା ଯାଉଥିବ । ତଥର ବନ। ନ ତଥିବ ।
ଜନ ଶବକ ଏଥେ ଚାହିଁ । ଜାହାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ନାବ ଅଙ୍ଗଳ ଦେଖିଥାଏ । ଦେବଲ ସ୍ୱର୍ଗିଲ ଜଣାଇଲେ ।
ଏଜ ତପଲ ଜନ୍ମୁଦେଲ । ନାବ ସକାଳ ମୀନ ପାଇଲେ ।
ଦେଖି ଜ୍ୱଯତ ନଜାନ୍ଦ୍ର । ତୀର ସ୍ଥଳଙ୍କ ଜନପ୍ରଭୁ ।

ଚଞ୍ଚଳ ଧନ ନାହି ଆଶ । ଏ ଜନ୍ମେ ଭଲ ଉପହାସ ।
ତେଣୁ ସେ ଦେବଙ୍କୁ ଭକ୍ତର । ହୋଇ ଗହନ ନୟାଗର ।
ଏଠାରେ ଯାଇ ସ୍ନାନ କାହିଁ । ନଗ୍ନ ଦେଖିଲେ ଶିବ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ଦେଖତେବା ଯାହା ଦେଖି କାହିଁ । ଅବାଧ ହୋଇଣ ଅଛଇ ।
ମୋତେ ତୁ କଲେ ଏଥି ଥାଇ । ଅନେକ ହେବ ଉପକାର ।
ତା ଶୁଣି ଭକତ ହରଷ । ନାବ ବାହକ ତାର ପାଶ ।
ସ୍ୱଜନଙ୍କୁ ନେଇ ସ୍ୱର୍ଗ । ଭଜନ ଗହନ ଜଣ୍ଣ ନାହିଁ ।
ଜନ୍ମର ଜଳ ତାର ଶଙ୍କ । ଜଳକ ଲେଉଟାଇଲ ମୋତେ ।
ଏଣୁ ଗଥିଜନ ଯାଇଁକ । ମୋର ହୋଇବ ଦର୍ଶନ ।
ଧନ ଲୁହନ ଥିବ ଯେତେ । ଖାଇ କର୍ମ୍ମ ଦିନାରେତେ ।
ଜନମ୍ନ ନ କରିଣ ଏବେ । ଏହାଙ୍କୁ କହାଇବ ନାବେ ।
ଜଗତେ ନାବ ବାହୁଚନ୍ଦ । ଅବନ ଜନେ ପେଲିଦେବ ।
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତ ହୃଦରେ । ହୋଇଲେ ଶୁଣ ଜନ୍ମରେ ।
ଏ ଜନ୍ମ ଗାଞ୍ଜଳେ ତୋତେ । ଜନ ତୁ ଜଗ ଦେଖୁ ମୋତେ ।
ତା ଶୁଣି ହୋଇଲା ଭକତ । ସେ ଦୁଃଖ ନ୍ୟ ଦେଖା ଭକତ ।
ଦେଖିଣ ଶିବ ମୂର୍ତ୍ତି ତୋତେ । ଦେବେଶ ଗାଞ୍ଜଳ ମୋତେ ।
ଶୁଣି ଭକ୍ତ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ । ଜନ୍ମକୁ କହାଇଲ ନାବେ ।
ତେଜିଣ ଆଉ ଯାଉ ଜନ । ନାବ ବାହିଲ ହୋଇ ଜନ ।
ସେ ଏତେ ଅନ ଦୂର କାହିଁ । ଯେଣୁ ବାଟକୁ ନେଲ ବାହି ।
ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀଦତ୍ତ ଭକତ । ହୋଇଲ ଏ କ ଜଗସ୍ତ ।
ଜଳକୁ ତେଜ ନାବ ଏଣେ । ବାହୁ ତୁ ଦେଖଣ ଆବଣେ ।
ଗଙ୍ଗା ତୁ ମୋର ନାଶ ଅର୍ଥେ । ଜନ୍ମର ଜନ୍ମଅନ୍ତୁ ତଳେ ।
ଧର୍ମ କର୍ଣ୍ଣିବୁ କରେ ଭୁଷ । ତା ଶୁଣି ଧୀବର ହୋଇଲ ।
ହେ ଜଗ କ ଜନ୍ମୁ ମୋତେ । ତୋର ମରଣ ମୋର ହସ୍ତେ ।
ଜଳବ ଗର୍ଭ ଜନ୍ମିଲ । ତେଣୁ ଏହାଙ୍କୁ ଲେଉଟାଇଲ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ସେ ଭକତ । ହୋଇଲ ଅତି ଜନ୍ମହତ ।

ଆରତେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରପାଣି । ଭଣ ରଥାଙ୍ଗ ଚକ୍ରପାଣି ।
ଭଣ ଦେବ ବନମାଳାଧର । ଭଣ ଦେବ ମନୋଜ୍ଞ ମୂରଲୀଧର ।
କାରଣ ଦୁଃଖ ନିବାରଣ । କାତରକ ରକ୍ଷିବା ଶରଣ ।
ସ୍ତମ୍ଭ ଦୋଷଲେ ସାବଧାନ । ଏ ଦାସ ମଣନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
ଚଳନ୍ତେ ନାହିଁ ଆଉ କାର୍ଯ୍ୟ । ସମ୍ଭଲେ ଆସି ଦେବରାଜ ।
ଦେବ ଦକ୍ଷିଣା ନାହିଁ ହୋଇ । ବେଢ଼ିଛି ସମସ୍ତ ଜଗତ ।
ଲୁହର ଶ୍ରୀମୁଖ ଦର୍ଶନ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯାଉ ମୋ ପାତକ ।
ଧବଳ କାଶ ମହାବାହୁ । ମୋ ସ୍ତୁତ ନ ଲଙ୍ଘ ପାଞ୍ଚ ।
ଲୁମ୍ବେଲ ଘଟ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ । ଭଣ ନ ଭଣ ଦେବସ୍ୱାମୀ ।
ମୋର ଅପରାଧ ନିବାରଣେ । ଭୃଗୁପଦେ ନାହିଁ ଅନ୍ୟକଣେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସ୍ତୁତି କରି । ଧ୍ୟାନେ ରହିଲେ ଚକ୍ରଧାରୀ ।
ତାହା ଜାଣିଲେ ଭଗବାନ । ଦେଖାଇଲେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଲକ୍ଷଣ ଆନନ୍ଦ । ଅନନ୍ତ ଦଶେ ଅଗାଧନ ।
ମାଧ୍ୱରେ ବସି ସୁଦର୍ଶନ । ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଗଦା ଶିରେ ଛତ୍ର ।
ବର୍ଣ୍ଣିତ ଦେବଙ୍କ ଶାସ୍ତ୍ରରେ । ମସ୍ତକ ଉପରଟି ଦେବେ ।
କର୍ଣ୍ଣେ କୁଣ୍ଡଳ ଝଲମଳ । ନ ଅଟା ଅରୁଣ ଉଦିତ ।
ବକ୍ଷ ଶୋଭା ବଳ ଉଚ୍ଚ । ସୁରଙ୍ଗମାଳା କଣ୍ଠରେ ।
ମୁଦରେ ପଦକ ନିର୍ଜନ । ପୀତବସନ ଦଶାପୁରେ ।
ବାହେ ବ ଦୁଇଟି ପାହୁଡ଼ । ପାଶୁ ଦୋଶନ୍ତ ଧନୁ ଧନୁ ।
ନବପଲ୍ଲବ ଶୋଭେ ହାତେ । ଗଞ୍ଜି ଶୋଭନ୍ତି ଭୂଜଦଣ୍ଡେ ।
ଅତି ସୁନ୍ଦର ତନୁରେ । ନିଳା ଶ୍ରୀମୁଖ ଯାଉ ତତ୍ତ ।
ଦେହମଣ୍ଡଣ ବେଷପାଣି । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ନବରେ ନାନା ମଣି ।
ନୂପୁର ନଶ ବାନ୍ଧି ପାଦେ । ତନ୍ତୁ ଶ୍ରୀମୁଖ ଉପରେ ।
ଶୋଭୁଅଛନ୍ତି ନବଯୁବା । ହୋଇଛି ଚନ୍ଦ୍ର କରି ପ୍ରଭା ।
ସ୍ୱରୂପ ଦିବ୍ୟ ସ୍ତମ୍ଭେ କରି । ଦେଖି ମନରେ ନ ଧରି ।
ଧାଇଁଅଛନ୍ତି ଦେବଗଣ । ସେସବେ ସାଧୁଜନ ଦେଖନ୍ତି ।

ଜାଣୁଁ ମ ଅନନ୍ତ ଓଟାର । ଭାବନ୍ତେ ବେଦବେଦାର ସାର ।
ଭକତ ଦାନ ଦେଖ ଅସ । ଯାଚନେ ଦେଖେ ଅଛୁ ଆଶ ।
ସ୍ମୃତି ସ୍ତବନ ସିଂହରୂପ । ଭଗତ ମୁଣ୍ଡେ ଦନ୍ତ ଶଜ ।
ଷଷ୍ଟବଟିକ ଦେବ ସୃଷ୍ଟି । ଧୀବର ମଦେ ବସ୍ତର ।
ଏ ବିସ୍ତବନ୍ତୁ ଭଗବନ୍ତ । ଦେଖୁଛି ଭଗିଲେ ଅନନ୍ତ ।
ଯୋଧନେ ଅସୁରନ୍ତ ଧାଇଁ । ଏହାକୁ ଦେବେ ମୁକୁଳାଇ ।
ମୁଁ ଏବେ ନ ବୁଝି ଭବନ । ଏହୁ ଭକ୍ତରେ ଦାନ ଚିହ୍ନ ।
ଏହା ବସ୍ତୁ ଦାନ ଦେଇ । ଜାଣିଅ ଧୀର ଧୀର ଭଣ ।
ଦାନ ଦାନ୍ତବା ଦେଖା ଦେଖି । କଷଣେ ଗ୍ରନ୍ଥ ଉଦ୍ଧାରି ।
ଧାଇଲେ ମନମୋହ ଶତ । ଜଗିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ।
ଶବଦ ଭକ୍ତଣ ଗ୍ରନ୍ଥ । ନାଦେ ବାଜିଲା ଘାଇ ଦାଣ୍ଡ ।
ଲଭି ଭକ୍ତଙ୍କ ନୃପ ଘନ । ଯେଉଁଠେ ପ୍ରକଟ ଦର୍ଶନ ।
ଦେଖି ଭଗତ ଧନ ଧନ । ଦାନ ଦାନ୍ତିଲ ଧନ ଧନ ।
ପ୍ରବେଶ ଗ୍ରନ୍ଥ ଗାଢେ ପାଇ । ଦାନନ୍ତୁ ଘଞ୍ଚଲ ଉଚ୍ଛାଳି ।
ଏହୁ ଭଗତ ଦେଖଣ । ଭେଟିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ଚରଣ ।
ଦେଖି ସ୍ତବନ ଦୋହାଇର । ଭଜିଲେ ଭଗତ ଶରୀର ।
ରେ ରେ ଧୀବର କୁହ କୁହ । ଆଜି ଏ ସଙ୍କଟ ଗୁହ ।
ଆନେକ ଏ ଦେବେ ଜଗିଥାଇଁ । ନ ଭକ୍ତ ଜଣା ଦାନ ଦାହ ।
ଏହାଙ୍କ ନେବେ ଘାଣ୍ଡକୁ । ଘଣ୍ଟାକ ଟେକା ଦାଣ ଭକ୍ତ ।
ଏବେ ଏମନ୍ତ ବୁଝି ଦେଲେ । ଦାନ ପିଣ୍ଡୁଟି ଭାଣ୍ଡ ଘଟେ ।
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତ ଦୋହଦ୍ରୀ । ଏହାତେ ଭଲେ ଦୋହ ଶାନ୍ତ ।
ଅଭୟ ଦାମି ଦାସପୁଣ । ଦେଖିଲେ ଆଦେ ବହୁ ଗୁଣ ।
ଏ ବନ ଭାଗିବା କମନ୍ତେ । ଶାସ୍ତ୍ରୀ ଦେଖନ୍ତୁ ଘଟା ଟମାଦେ ।
ଯେ ଅବା ଦଶଶ ଭବେ । ଘଡ଼ିକ ଭଜ ଧନ ବଦେ ।
କ ଅବା ଧନ ବସୁଦାନ । ଦୁର୍ଗାକ ଭରଭ କଥନ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିବା କମନ୍ତେ । ଠଣା ମୁଁ ଭଗିଥାଇ ଏବେ ।

ଏକାଳେ ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣ ଗଲା । ଦେଖଇ ଯମଦୂତ୍ୟ ପୁଷ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଅଭକ୍ତ ନେଉଅଛ । ଏବେ ତ ନ ଜାଣନ୍ତି ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଯାଜ୍ଞେନ । ମୋ ଦର ନ ଜାଣିବା ପଣ ॥
ଏଥେ ତୋ ଠଣା ଅଛି କେତେ । ଏଣୁ ମୁଁ ଜାଣିବ ନ ପାର ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଦେଖିଲ ଦୋଷ । ନ କହି ଅଛଲ ମୁଁ ଦୋଷ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦୂତ ଭର୍ତ୍ସି । ଶୁଣି ଯମ ବାର୍ତ୍ତା ସ୍ୱଦୂତ ॥
*ଯା ଯାଅ ନେବେ ଅଗୋଚର । ଜାଣ୍ଡ ଜାଣିଣ ନର ପ୍ରତି ॥
ଯୋଗୀର ଥାନଙ୍କୁ ନେଇ ଦୂର । ମୂଢମାନଙ୍କୁ ଅଗୋଚର ॥
ଏତେ ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରାଣବୃତ୍ତି । କାହୁଁ ଜନ୍ମ ବ ବସ୍ତାରେ ॥
ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରାୟ ତାଙ୍କୁ ମଣି । ବୋଇଲ ଶୁଣ ପାରୁଶି ॥
ମୋତେ ଜଣ୍ଡଣା ଦେବେ ଜର । ମୁଁ ଏବେ ଗିଳ ଦେଖଦର ॥
ମୋ ପ୍ରାଣନାଶ ଦଣ୍ଡଧର । ତାଙ୍କୁ କହିବେ ଭଲ ମୋର ॥
ଏବେ ମୁଁ ଏଥି ଗଙ୍ଗାନଦୀ । ରକ୍ଷିଲ ଯେତେକ ଜନ ବୁଝ ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ବୋଲନ୍ତି ଭକ୍ତରେ ଶୁଣ ॥
ବନ୍ଧୁ ନାଦରେ ବସାଇ । ଏଥି ସଂସାରେ ଜନ୍ମ ଦାଣ୍ଡି ॥
ମୋ ରେଣ୍ଡୁଁ ସେଣ୍ଡୁଁ ପାରିଜାତ । ନାଦନେ ଅଣି ଥିଲେ ତୋର ॥
ଶୁଣି ଭକତ ଜନମାନ । ମୃତ୍ୟୁକୁ ନସ୍ତ୍ରେ ବଚନ ॥
ଅନେକ ବସ୍ତ୍ରକ ନିଲ । ବାହୁଙ୍କୁ ନାବେ ବସାଇଲ ॥
ଶୁଣ ପୂଜନେ ଦେଖୁ ନେବ । ସାଧୁଙ୍କୁ ଜଗାଇ ଭକଲ ॥
ଦେଖିଲା ପ୍ରଭୁ ଅଦ୍ଭୁତ । ଦେବାରେ ନେତେ ଦୁଏ ଘନ ॥
ଚତୁର୍ଥୀ ନାଦରେ ବସିଲ । ଧୀବରେ ଦୃଷ୍ଟି ନ ଲଗିଲ ॥
ଯେଣୁ ସେ ଅଟେ ସାଧୁ ଚେତା । ନ ଗଲେ ଗର ନାଶ କଥା ॥
ଆନନ୍ଦ ଦର ନାମଗାଇ । ଭକତ ନାଦ ଦେଲ ବାଢ଼ି ॥
ବାଲୁଗ୍ରହଙ୍କ ଚକ୍ରାଣ । ସୁଦେଶ ଜଣରେ ଗଙ୍ଗା ଦାର ॥
ନାନ୍ଦି ଷଠି ବୃଷଣରେ । ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ॥
ଭକତ ଗଲ ନଜପୁର । ଏଥୁ ଭକ୍ତି ଦୃଢ଼ତର ॥

କେତେବେଳେ ଯିବେ ପଥ ବାଟ | ମିଳିଲେ ଯେଉଁଠରେ ଯାଇ |
ଏମନ୍ତ ସମସ୍ତେ ଶୁଣ | ସେ ଅଷ୍ଟକୋଣର ମଧ୍ୟେଣ |
ଯାତ୍ରା ହୋଇଛୁ ଗଙ୍ଗାତଟେ | ଶ୍ରୀନନ୍ଦୀଘୋଷରଥ ଉପରେ |
ତହିଁ ବିଜୟ ଦେବେଶ | ଶ୍ରୀଙ୍କୁ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧର |
ତାଳଧ୍ୱଜରେ ବଳଦେବ | ସୁଭଦ୍ରାଦେବୀଙ୍କ ଅଗ୍ରଜ |
ଦର୍ପ ଦଳନ ରଥାଗ୍ରେ | ସୁଭଦ୍ରା ତାଙ୍କର ଦେଉଳ |
ବଳସ୍ୱାଭିଏ ଦେଖା ଉଠେ | ନ ହେବ ସୁଭଦ୍ରା ବିଷୟେ |
ବର୍ଣ୍ଣି ତାପସମାନେ ରହେ | ଧରିଣ ଯୋଗ ଦେବ ବନ୍ଦେ |
ଏ ଜଣ୍ଣ ମହିମା ମହିମା | ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ଗୁହାର ଶୁଣିମା |
ସେବକେ ଘଣ୍ଟାନାଦ କରି | ଶବଦେ ଭେରୀ ବନ୍ଧୁଶବ୍ଦ |
ବଡ଼ାଳ ଛତ୍ରଧର ଢାଲ | ଚମ୍ପୁ ଶବଦ ଦୁନ୍ଦୁଭି |
ହୁଳି ବଢ଼ିଣୀ ବାଦ୍ୟ ଯେତେ | କମଳ ନଗାଣ ସଙ୍ଗତେ |
ସେବକ ବୃନ୍ଦ ହୋଇ ମେଳ | ନାଚନ୍ତି ଦେଇ କରତାଳ |
ମୃଦଙ୍ଗ ମର୍ଦ୍ଦଳ ବେଳ ଧରି | ବଢ଼ାଇ ନୃତ୍ୟଗୀତ କରି |
ଦେବ ଛତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଟେକାଇ | ଘୋଷରେ ଉଚ୍ଚ ଯାଉଥାଇ |
ଦେବା ଭକ୍ତଙ୍କେ ଦେଇ ବର | ଭାବକ ଜୟ କହୁଥାଇ |
ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ମୁଖେ ନାମ ଧ୍ୱନି | କରନ୍ତେ କମ୍ପାଇ ମେଦିନୀ |
ଢାଳ ପିଠିଆ ଅନୁମିତ | ରଥଚକ୍ର ଧରି ଟାଣ |
ଅନ୍ତେଆମରେ ଓଡ଼ିଆରେ | ରଥ ଚଳାଇ ବନ୍ଦ୍ୟଗଣ |
ସକଳ ଭକ୍ତମାନ୍ତ୍ରୁ କରି | ଶ୍ରୀନନ୍ଦୀଘୋଷ ରଥ ଚଳ |
କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଶୁଣେ ସୁଖ | ଛନ୍ଦି ସନ୍ତୁଷ୍ଟେ ବଡ଼େଭକ୍ତି |
ଭକ୍ତଣ ସୁଖ ନର ଗୋଷ୍ଠୀ | ସକଳ ଦେଖନ୍ତି ସନ୍ତୁଷ୍ଟି |
ତା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବନ୍ଧୁ ବେଶରେ ଥାଇଁ | ଲକ୍ଷ୍ମୀଘରରେ ଖେଳଥୋଇ |
ଦେଉଳ ପ୍ରଭୁ ଆସେ ଯାଇ | ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଭାଙ୍ଗ ପଡ଼ି ଶୋଇ |
ଭକ୍ତେ ମସ୍ତକେ ଦେଇ ବସ୍ତ୍ର | ହୋଇଲ ଆମ୍ଭ ଜଗନ୍ନାଥ |
ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀମୁଖ ଦର୍ଶନ | ଥାଇଁ ଆତୁର ମୋ ମନ |

ବାଟେ ଶଙ୍କେ ଭୂଷାଭଣ । ମୋତେ ଯେ ଆଣିଲ ଲକ୍ଷଣ ।
ତର୍ଣ୍ଣିର କଳ ଏତେ ବେଳ । ତୋ ପାଦ ଶକ୍ତ ଫଳଯାଉ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନାମଧରି । କୃଷ୍ଣ କେଶବ ବଇଭାରି ।
ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ଅଚ୍ୟୁତ । ପରମାନନ୍ଦ ଗୋପୀନାଥ ।
ଶ୍ରୀନାରାୟଣ ଚକ୍ରପାଣି । ଯଦୁବାଞ୍ଛକ ରୁକ୍ମିଣୀ ।
ଶ୍ରୀବତ୍ସଲାଞ୍ଛନ ଧର । ଭକ୍ତ ଦେବାଧି ଦେବବର ।
ଏଷନ ନାମ ଭାଷନ୍ତେ । ନେତ୍ର ଲୋତକଧାର ସ୍ରବେ ।
ନବାଶ୍ରୁମୁଖ ଧାରଣର । ଶ୍ରବ୍ଦ ସ୍ତୁତମ ମନେଧରି ।
ଚାଲ୍ଲ କହେଛି ଶ୍ରୀରସ୍ତ । ପ୍ରାଣ ଛୁଟିଲ ବି ଜଡର ।
ସମସ୍ତେ ଦେଖି ଦେଖି ଭକ୍ତି । ଭଜନ ଲ୍ଲିଳ ନସ୍ତ ।
ଶୁଣ ସୁଜନେ ବୋଲୁ ବେଲ । ଯେ ଯେଉଁ ଗତି ଅବ ଗାଲ ।
ତାହା କହିବାକୁ ସକ୍ଷମ । ନୃପକ ମୁର୍ତ୍ତି ନରଧମ ।
କେବଳ ସାଧୁଜନ ମାନେ । କହିଲେ ଜାଣିବେ ବଚନେ ।
ଶୁଣ ସୁଜନ ଏ ଚରିତ । ଭଜନ ଲକ୍ଷଣ ଏମନ୍ତ ।
ଅଶେଷ ଲୋକଙ୍କ ମହିମା । କେହି ନ ଜାଣେ ଗୁଣସୀମା ।
ଏ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । ଶ୍ରବଣେ ପଠନେ ମୁକତ ।
ଭବ ଭୟରେ ମୁକ୍ତ ହେବେ । ଅନେକ ଜନ୍ମ ପାପ ଛେଦିବେ ।
ନବଲ ଭମବାଧି ନିତ୍ୟ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ନନ୍ଦଘୋଷା ଲୁଚ୍ଚ ।
ଯେ ବାଲୁଙ୍ଗୁଙ୍କ ଚରଣେ । ମନ ମୋ ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ରାତ୍ରି ମୋ ମଣ୍ଡି ମଧ୍ୟବଳ । ଅନ୍ତିମେ ରହୁ ସେ ଚରଣ ।
ନମସ୍ତେ ସାଟ୍ଟଙ୍କ ଚରଣ । ଏ ବର ଏଥି ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ସୁଜନେ ଏଥି ରଚି ଭବ । ଏ ଭବଜନରେ ନ ଭୟ ।
ସାଧୁ ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନ ବଚନ । ଲବ ଲଭାର ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ବୃଦ୍ଧ
ମହାମୃତ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଦଶମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଏକାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ଭକ୍ତ ବେଦେହର ସମ୍ବାଦ
ମନ ଉବାଚ

ମନ ବୋଲନ୍ତି ଚଇତନ । ଶୁଣିଲ ଅପୂର୍ବ ବଚନ ।
ତବ ମହାତ୍ମର ଯାହା କଥା । ଶୁଣି ତୁଟଇ ମନବ୍ୟଥା ।
ଏହି ପ୍ରକାରେ କଥା ଯେତେ । ଅଛଇ କହୁଥାଅ ମୋତେ ।
ମୋର ପୂରି ବା ଯାଏ ଆଉ । ତୃଷ୍ଣା ଭଞ୍ଜିବାର ନ ଥାଉ ।
କେବଳ ସାଧୁକଥା ଯେତେ । ଭକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କର ମୋତେ ।
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଅତି ତୋଷେ । କହଇ ମନ ଶୁଣ ପାଶେ ।
ହେ ମନ ସାବଧାନେ ଶୁଣ । ଏ ଭାର୍ଯ୍ୟାଭକ୍ତର ଲକ୍ଷଣ ।
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ମହାକ୍ଷେତ୍ର । ଯେ ଦେଶମାନଙ୍କେ ପବିତ୍ର ।
ତହିଁର ଦକ୍ଷିଣକୋଣଠାରେ । ଶ୍ରୀମହାଦେବ ପ୍ରାନ୍ତଶରେ ।
ପିପ୍ପଳୀ ଗ୍ରାମ ନାମ ତାର । ସେହି ଗ୍ରାମରେ ତାର ଘର ।
ମାଝରେ ଅଛଇ ଧୀବର । ଭକ୍ତ ବେଦେଶ ନାମ ତାର ।
ତାହାର ଘରେ ଜନପ୍ରାଣୀ । ମାତା ସହିତେ ତା ଘରଣୀ ।
ଏମନ୍ତେ ତିନଜଣ ଥାନ୍ତି । କରି ତାହାଙ୍କ ନିଜ ବୃତ୍ତି ।
ଜାଲ ପକାଇ ମୀନ ମାରି । ପ୍ରାଣ ପୋଷଇ ବିକ୍ରିକରି ।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଅନ୍ତେ । ସୁଜନ ହେଲା ତାର ଚିତ୍ତେ ।
ଶ୍ରୀଗୁରୁମନ୍ତ୍ର ଜପକରି । ତିଳକମାଳା ଦୃଢେ ଧରି ।
ବହଇ ସାଧୁଜନ ଭକ୍ତି । ଶ୍ରୀଭାଗବତ ଶ୍ରଦ୍ଧେ ନିତି ।
ଜୀବ ମାରିବା ଦୋଷ ଯେତେ । ବହୁତ କହୁଥାଇ ଚିତ୍ତେ ।
ବନ୍ଧୁବନ୍ଧୁଙ୍କ ଶୋଚନରେ । ଜର ଜର୍ଜ୍ଜର ହୃଦୟରେ ।
ବୋଲେ ବିଧାତା ଏହା କଲୁ । ଧୀବରକୁଳେ ଜନ୍ମ ଦେଲୁ ।
ଜୀବମାରଣେ ଦୋଷ ମୁହିଁ । ନରକେ ପଡ଼ିବଇଁ ପାଇଁ ।
ଏମନ୍ତ ମନରେ ବିଚାରି । ନ ଧଇଲା ଆଉ ମୀନ ମାରି ।
ବସିଲେ ଦୁଃଖୀ ଘର ଚିନ୍ତା । ବୋଲିଲ ଅନ୍ୟକୁ ମାତା ।

ତାହାର ମାତା ଚନ୍ଦ୍ରୀ ନାମ । ନାନାପ୍ରକାରେ ଶାଳବର୍ଣ୍ଣ ॥
ତୁ ଏବେ ଦେଖିଲୁ ସନ୍ନ୍ୟାସ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ରକ୍ଷି ଶ୍ରୀଧବାସ ॥
ଦେଖାଇଲେ ମୀନ ଦଣ୍ଡ ଯାଇ । ଜଳ କୁଟମ୍ବ ପୋଷୁଥାଇ ॥
ଶୁଣି ଧୀବର ବୋଇଲରେ । ଘେନିଣ ଜାଲ ଧରି ଜଳେ ॥
ଗଲେ ସେ ମୀନ ମାରିବାରେ । ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ସରୋବରେ ॥
କୃଷ୍ଣ ସ୍ମରଣ କରି ଜଳେ । ଜାଲ ବାନ୍ଧିଲେ ବୃନ୍ଦେ ବୃନ୍ଦେ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେ ସମୟରେ । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ କୃପାରେ ॥
ଛନ୍ଦିଲା ଶ୍ରେଷ୍ଠମାଛ ଗୋଟି । ତା ଜାଲ ମଧ୍ୟରେ ପଶିଟି ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ଜଳବର୍ତ୍ତୀ । ମାରିଲେ ଜଗାଜନେ ଘାତ ॥
ବସ୍ତ୍ରେ ଜଡ଼ିଲ ସେ ତତ୍କ୍ଷଣି । ଏହାକୁ ମାରିବ କେମନ୍ତେ ॥
ଯାହାତେ ମୀନ ଅବତାର । ସେତୁ ବାନ୍ଧିଲେ ରଣଶୂର ॥
ସେ ଅବ୍ୟ ରୂପ ଧାରି ଜଳ । ମୁଁ କେମନ୍ତେ ଶୁଦ୍ଧ ହେବ ଧରି ॥
ସେବେ ନ ମରିବ ଏ ମୀନ । ସେମାନେ ନ ମିଳିବ ଭୋଜନ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରୀ ସେ ବୁଝାଇ କହିବ । ଅନ୍ନ ନ ଦେଲ ସହିତକ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଯିବାବେଳେ । ନେଇ ମସ୍ତକୁ ଥାପ ଚଳେ ॥
ସେ ମୀନ ଧରି ବେଗେ ଗଲେ । ଶୁଷ୍କ ଭୂମିରେ ପକାଇଲେ ॥
ବୋଇଲେ ମୀନ ରୂପୀ ଶୁଣ । ତୁ ଯାହା କହୁଛୁ ଘେନାଣ ॥
ମୋର ତ ଧୀବର ସ୍ୱଭାବ । କେ ତାହା ଅନ୍ୟଥା କରିବ ॥
ତୋତେ ନ ମଲେ ଆଜ ନାଶ । ମୋତେ ତ ନ ମିଳିବ ଗ୍ରାସ ॥
ଏଣୁ ମାରିବା କଥା ସତ । ବୋଲି ଉଠିଲେ ହେଲ ଦୃଢ଼ ॥
ଅଙ୍ଗ ପାଣିବେଳ ଧରି । ସେ ମୀନ କବଳ ଉଦ୍ଧାର ॥
ଭାଙ୍ଗିଲ ବଶ ନାରାୟଣ । ଧୀବର ଶୁଣିଲ ଶ୍ରବଣ ॥
ଅଦ୍ଭୁ ସ୍ତାପଡ ହେଲ ସେଠାରେ । ତେଜନ ଆନନ୍ଦ ତା ମନେ ॥
ସେ ମୀନ ହେଲ ତତ ଗଲ । ଅଗମ୍ୟ ବଚନ୍ତେ ମିଳିଲ ॥
କର୍ଣ୍ଣଗୋଚରେ ଶୁଭ ମନ୍ତ୍ର । କେଉଁ ବଚନ ମନ ତାର ॥
ସେ ଶୁଣନ୍ତେ କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତି । ଅଙ୍ଗତ ମନ ଚହିଁ ଭରି ॥

ସେ ଜଳେ ସେ ମୀନ ଥିବେକି । ଦୃଢ଼ ଆସନ କରି ବସି ।
ବୋଲେ ଏ ମୀନ ଗର୍ଭଗତେ । ସେ ନାମ ଶୁଣାଇବ ମୋତେ ।
ସେ ଏବେ ଭକ୍ତବନ୍ଧୁ ହେଉ । ମୋତେ ସେ ଦେଖା ଦେଇଯାଉ ।
ବୋଲନ୍ତେ ଶବଦ ଶୁଭଇ । ଦୈତ୍ୟା ଉଦାର ଗରେ ହେବ ।
ଏମନ୍ତେ ନିସ୍ତାରତ ଭଲ । ସେ ମୀନ ଭୂପେ ବେଗୁ ହେଲ ।
ଭକ୍ତ ସୁମାନଂ ବଣ କରି । ଉଠଇ ଧାଇ ମୁଁ ଉଭରି ।
ସୁମାନେଁ ଉଷ୍ଟି ଦେଖି ଦୁଃଖ । ମନକୁ ଜାଣମାନେଁ ଶୋକ ।
ଲଭନ ଭକ୍ତ ନାରାୟଣ । ସେ ନାମ ପଦ୍ମ କାରଣ ।
ସେ ନାରାୟଣ ନାମ ଘୋଟି । ଦୃଢଚିତ୍ତରେ ଭକ୍ତ ତୃଷ୍ଣା ।
ନାରଦେ ବଚନରେ ଶୁଣି । ନ ଜାଣେ ଉଦୟ ରଜନୀ ।
ଏମନ୍ତେ ଭଜନ ହେଲା । ଦେଖିକ ଘାଟେ ନ ଟଳିଲ ।
ମଣ୍ଡଳୀ ଭଣ୍ଡା ଭକ୍ତ ମୂଳ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଆନନ୍ଦ ।
କଷ୍ଟ ଯୁକ୍ତି ଘେନି ଧାଇ । ଧୀବର ଆଗେ ଉତେଜିଲି ।
ବୋଲଇଲେ ଶୁଣ ହେ ତପସ୍ୱୀ । କି ଚିନ୍ତା କରୁ ଏଠି ବସି ।
କି କାର୍ଯ୍ୟ ଘୋର ଅଟେ ତୋର । କି ତୋର ନାହିଁ ଘର ଦ୍ୱାର ।
କିସ ଚିନ୍ତୁଥିଲୁ ମନେ । ଏଥାରେ ବସିଥିଲୁ ବନେ ।
କହ ହେ କେବଣ କାରଣ । ଶୁଣି ବୋଲଇ ଭକ୍ତବର ।
ହେ ବନ୍ଧୁ କି ମୋତେ ପଚାର । ଜାଣରେ ଅଟେ ମୁଁ ଧୀବର ।
କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତିଭାବ ନମନ୍ତେ । ଫେଲିଣାଇଲି ଧରି ହସ୍ତେ ।
ଅଇଲି ମୀନ ମାରିବାରେ । ପ୍ରବେଶ ହେଲି ସରୋବରେ ।
ଜାଲି ପକାନ୍ତେ ଜଳେ ପଶି । ଗଡ଼ିଲ ଖେସ୍ତମାନ ଆସି ।
ସେ ମୀନ ଛଡାଇଣ କୂଳେ । ଧରି ମୁଁ ମାରିବାର ବେଳେ ।
ସେ ମାଛ ଗାଇ ନାରାୟଣ । ଡାକିଲ ରଙ୍କ ନାରାୟଣ ।
ଶୁଣି ମୁଁ ଆଚମ୍ଭିତ ହୋଇ । ମୀନକୁ ଧରି ଅଇଲଇଁ ।
ଏ ଘୋର କନ୍ଦରେ ଇଶି । ମୀନକୁ ଜଗିଥିଲୁ ବସି ।
ସେ ନାମ ଶୁଣାଇବ ମୋତେ । ତାହାକୁ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ।

ଯେବେ ମୁଁ ଜଳପୁରେ ଥିବ । ଦେଖିଲେ ସକଳ ଜାଣିବ ।
ଏ କଥା ମୋର ସତ୍ୟବ୍ରତ । ତେଣୁ ମୁଁ ଆସିଅଛି ଏଠି ।
କହିଲ ମନର ବେଦନା । ହେ ବନ୍ଧୁ କହେବଳ ଜନା ।
ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣାଅ ମୋ ଆଗର । ଭଜନ ହେଉଛି ଭଦ୍ରର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନାରାୟଣ । ନାମ ଭଜନ ଭଲ ପୁଣ ।
ସେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନାରାୟଣ । ଜାଣିଲେ ଭକ୍ତଙ୍କ ମନ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ଧୀବର । ଏ କଥା କପଟ ତୋର ।
ମୀନ ଭକ୍ଷିବ ନାହିଁ ନାହିଁ । ଏ କଥା ପରତେ ନ ଯାଇ ।
ଯେବେ ଭକ୍ଷିବ ପ୍ରାଣୀ । ଭଲ ବୋଲି ତାକୁ ଜାଣି ।
ସେ ନାହିଁ ଦେଖାଦେବ ତୋତେ । କପଟେ ବସିଅଛୁ ଏଠେ ।
ଏବେ ତୁ ଜଳପୁରେ ଥାଅ । ଅଧିକ ଭକ୍ଷି ନ ଖାଅ ।
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଭଗବନ୍ତ । ଭଲ କହିଲୁ ବନ୍ଧୁ ତୁତ ।
ସେ ଦିନ ଦେଖାଦେବା ଦୂର । ମୋର ମାଛକାଟି ନଦର ।
ଏଥିକୁ ଭଦ୍ର ନାହିଁ କରୁ । ପ୍ରାଣ ମୁଁ ମୁକ୍ତି ଲଭିଲୁ ।
ଦେବଳ ପାଳନେ ନାମ । ଦକ୍ଷ ଅଜାମି ସାତ୍ତ୍ୱିକ ।
ପଣ୍ଡିତ ଭକ୍ଷଣ କରନ୍ତେ । ବେଦଜ୍ଞେ ନାସ୍ତିକ ଦେତେ ।
ଭୁଲି ଆବର ନବାରଣେ । ସ୍ତ୍ରୀ ଗୃହେ ତନ୍ତ୍ର ଅନୁଷ୍ଠାଣେ ।
ଧନ୍ୟ କଚଣ୍ଡ ଜାନ୍ତୁକଣି । ଏଣୁ ଜନ୍ମଧା ଅଛି କଣ ।
ଅବଶ୍ୟ ଦେଖାଦେବେ ଅଚେ । କରୁଣା ଅଛି ମୋ ମନରେ ।
ନୋହିଲେ ପ୍ରାଣ ମୋର ଯାଉ । ତାର ସଂଗତ ରକ୍ଷା ଥାଉ ।
ଏବେ ହେ ଶୁଣ ଅପ୍ରକାର । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କୋଟି ନମସ୍କାର ।
ଜଗାଏ କଲ ମୋତେ ଜନ । ଭଜନ ଦେଖିଅଛୁ ଦେଖ ।
ତା ଶୁଣି ଦେବତ ପ୍ରଭୁଟୋଇ । ଭଗତ ସ୍ନେହ ହେଲେ ଯେଣି ।
ଜନ୍ମଭ କଲେ ତୁବଣତେ । ମୂର୍ତ୍ତି ନିବୃତ୍ତ ହେଲେ ଏଠେଁ ।
ଜଗେଣ ଦକ୍ଷ ଏ ଧୀବର । ସହସ ଆଶା ନାହିଁ ମୋର ।
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତି ଶୀତଳାୟ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଉପ୍‌ବାସ ।

ଆମ୍ଭେଛି ମୀନ ଗର୍ଭଗତେ । ଏ ଯେ ନାମ ଶୁଣାଇଲୁ ତୋତେ ॥
ତୋ ମନେ ସନ୍ଦେହ ନ କର । ଆମ୍ଭେଛି ଜଗତ ଈଶ୍ବର ॥
ଆଣିଣ କୃପା କଲୁ ତୋତେ । ବର ତୁ ମାଗି ନେଇ ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଧୀବର । ଦେଖାଅ ନିଜ ରୂପ ତୋର ॥
ବାଳକ ଦେଖିବ ଦର୍ପ ଚକ୍ଷେ । ଖଣ୍ଡିବ ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ଦେବେ ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଦେବରାଜ । ତକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଚତୁର୍ଭୁଜ ॥
ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦାଧର । ଶୋଭା ପାଉଛି ସୁନ୍ଦର ॥
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଶ୍ରୀନିବାସ । ଦେଖି ଉଠିଲେ ଉଲ୍ଲାସ ॥
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡ ଲୋଟିତ । ଉଠି ରହିଲେ ଯୋଡ଼ ହାତ ॥
ବୋଲନ୍ତି ଜୟ ଚକ୍ରପାଣି । ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ଚିନ୍ତାମଣି ॥
ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଯୋଗେଶ୍ବର । ଧ୍ୟାନେ ଚିନ୍ତନ୍ତି ଯା ପଦର ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ମୋର ଘର ପାଇଁ । କରୁଣା କଲେ ଦୟାବନ୍ତ ॥
ଅଜ୍ଞ ମୁଁ କି ବର ମାଗିବି । ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ଲୋଟିଥିବି ॥
ପ୍ରଭୁ ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମନ । ମାଗ ତୋ ଇଛିତ ରତନ ॥
ଦାସ ବୋଇଲେ ଯେବେ ବର । ଦେବାକୁ କୃପା ହେବ ତୋର ॥
ଏ ମୋର ଧୀବର ସ୍ବଭାବ । ଏହା କେମନ୍ତେ ଛାଡ଼ି ଯିବ ॥
ଆବର ଅନ୍ୟ ନ ଚିନ୍ତିବ । ତୋ ନାମ ଧରି ଯାବ ଜୀବ ॥
ଯେବେ ଦୁଃଖରେ ଯାଉଥିବ । ତୁମ୍ଭ ଚରଣ ପାଉଥିବ ॥
ଅସ୍ତୁ ବୋଇଣ ଭଗବାନ । ତକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ଦେବି କୃଷ୍ଣ ପୁରେ ଗଲେ ଚଳି । ଭକତ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ବୋଲି ॥
କହନ୍ତି ବୋଇଲ ବାହାରି । ଯାବେ ଗମନ୍ତ ଧୀରେ ଧୀର ॥
ଭବେ ବଜାଇ କରତାଳ । ଦେଖ ନମ୍ରକୁ ଧାଉଁ ଜଳ ॥
ଶ୍ରୀହରି ନାମ ଗାନ କରି । ସତେକ ହେଲା ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ॥
ଏଣେ ସେ ଜଳ ପୁଷ୍କରେ । ଲୋଭ ଲେକୁ ନ ଦେଖି ନମ୍ରେ ॥
ଲାଗ ବୋଲାଇ ଛଡ଼ ଛଡ଼ । ମନ୍ଦ ବୋଲିଣ ଆଶା ଛାଡ଼ ॥
ଅଚ୍ୟୁତ ଚନ୍ଦ୍ରାଳଙ୍କେ ଥିଲେ । ଏଣୁ ସମସ୍ତେ ବାସେ ଗଲେ ॥

ତା ସଙ୍ଗେ ପୁରୁଷକ ଯେତେ । ଯୋଗାଡ଼ାଇ ଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।
ଯୋଗାଇଲେ ବେଶ ଏକ୍ଷ ବାଲ । ଲଗ୍ନରେ ସ୍କନ୍ଧ ନାମ ଶାଳ ।
ବସ୍ତ୍ରକୁ ଉଷ୍ଣ ବଳ ତଳେ । ଲୁଣ ଯେ ଥିଲ ଶବାନେଦେଇ ।
ପୁଣି ଅଇଲ ଧାଇଁ ଧାଇଁ । ଚନ୍ଦ୍ରିକ ଉତ୍ତରଳବା ପାଇଁ ।
ଠକ ଠାପୁଆ ଜନମନ୍ତ୍ରୁ । ଠାପୁଆମାନଙ୍କର ସୂତ୍ର ।
ଏମନ୍ତ ଲପଟାସ ବଳେ । ଯେଷ୍ଠାପୁରକୁ ଚଳଗଲେ ।
ଏଥି ଜଗନ୍ତ୍ର ସ୍ତବସେ । ବାଷ୍ପ୍ର ଦେଲଣି ଖବରେ ।
ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଷରଷିଲେ । ଭଦ୍ରର ମନକୁ ତୋଷିଲେ ।
ଶ୍ଲେଷକ ସାକ୍ଷ ବାସେ କଣ୍ଠେ । ଲକ୍ଷ ଶ୍ରୀଦସ୍ତ ନାମ କୋଟି ।
କଥାଛଳେ ନାରାୟଣ । ନାମ ଉଚ୍ଚରି ପୁଣ ପୁଣ ।
ମାଳା ଲଳାଟ ଲେଖ ବଳି । କୈସ୍ତୁଭ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଆଦୋର ।
ବାଟେ୍ତ୍ର ବୃଳଲ କଷା ଅର୍ଥେ । ମାଧର ବାର୍ତ୍ତି ଲପାଟେଲ୍ଲ ।
ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ନାମ ଧରି । ବାତ୍ସେ ବୃଳଲ ଲଷାକରି ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣରେ । ଯେତେକ ଲଗଲ ତାର ସରେ ।
କେବେ ଅପନ୍ତ୍ର ପାତ୍ରକରି । ବାସେ ଆଣନ୍ତି ତାହା ଧରି ।
ଅଦନ୍ତ୍ର ମାତା ସନ୍ନ୍ୟାସେ । ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ମାତାମନେ ।
ଲକ୍ଷଣ ଭକ୍ଷଣ ଶ୍ଲେଷକ । ପ୍ରେମେ ବଣ୍ଟାନ୍ତି ଏକ ।
ଏମନ୍ତେ ବେଦନୃକ ଘରେ । ଶ୍ରୀବେଷ୍ଟ ସ୍ମାନ ମନ୍ତ୍ରଘରେ ।
ବସି ଅଛନ୍ତି ଉଦ୍ଭବରେ । ବାଳକେ ବେଷ୍ଟ ତକ୍ଷପାଶେ ।
ବୋଲନ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନ ଜଗସ୍ୱାମୀ । ବେଶ ସାଧକ ପାତ୍ରେ ବସି ।
କୁଟୁମ୍ବ ବୋଳିଣ ନ ଖାଇ । ଲଥଲିଁ ଲୁଷା ମାଗିଲଇ ।
ଧୂଳି ଲଗାଇ ଚାଣ୍ଡ ବଳେ । ଉଦେଶି ଭୂମେ ଗାଳବେଲେ ।
ନାନା ପ୍ରକାରେ ସାଳେବଇ । ଦେ ମାନ ଲକ୍ଷ୍ମ କଥାଇ ।
ତା ଦେଖି ଶ୍ରୀବତ୍ସର ବାପ । ଲଣ୍ଠ ତନନ୍ତ୍ର ଲଗ୍ନବାସ ।
ଏକ ବାଳକ ଭର୍ତ୍ତ୍ଣି ଥିଲ । ପଛରେ ଯୋଗାଡ଼ାଇଣ ରଲ ।
କୌଶଳକଳ ଲଗା ବାଡ଼ । ଧରି ଲଚରେ ବେଲ ମାଡ଼ ।

ସୁଧିର ବୋଇଲ ବାବାର | ତା ଦେଖି ବୋଇଲ ଧୀବର |
କି ଅନର୍ଥ କଲ ବୋଲେତ | ଏତେକ କଷ୍ଟ ଦେଲୁ ମୋତେ |
ବୋଲେତ ଶତ୍ରୁରୁ ଘେନିକରି | ତୋ ମାତା ପୁତ୍ର ବୋଲି ଜାଣୁ |
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଖାଣ୍ଡ ଦେଲ | ଜାଣେ ଖଣ୍ଡି ଦେଉଛ ଯାଇ |
କଷଣେ ଦେଇ ବାଳକ ହୋଇ | ଗଡନ ଝାଣ୍ଟି ଭୂମି ଦେଖି |
ତା ଦେଖି ସଜନ ବାଳକ | ଯାଇଁ ମିଳିଲେ ତାର ପାଖେ |
ଦେଖିଲେ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ନାହିଁ | ସମସ୍ତେ ଗଲେ ଚହୁଁ ଧାଇଁ |
ତା ମାତା ପିତାଙ୍କ ଆଗରେ | ସଜନ ଗୁହାରି କହିଲେ |
ତୁମ୍ଭର ପୁତ୍ର ପ୍ରାଣ ଗଲା | ମଲ୍ଲି ବାଣ୍ଡରେ ଅଛି ପଡ଼ି |
ତା ଶୁଣି ଜନନୀ ପିତର | ବେଗେକ ଗଲେ ଜଳପ୍ରର |
ମିଳିଲେ ପୁତ୍ର ପାଖେ ଯାଇ | ଧାଇଁଣ ପଳାସି ବସାଇ |
ନାପିକା ଖପି କର୍ଣ୍ଣ ପୁଛି | ଚର ଚରଣ ନାଡ଼ି ଦେଖି |
ଜାଣିଲେ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ନାହିଁ | ପୁତ୍ରକୁ ଘେନି ଗଲେ ବସି |
ବାପଙ୍କ ପାଦେ ପକାଇଲେ | ଅନେକ କରୁଣା ବୋଇଲେ |
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଆହେ ସାଧୁ | ତୁମ୍ଭେତ ସଙ୍କେତ କରୁ |
ଖଣ୍ଡ ମିଶାଇ ତୋର ନାହିଁ | ଏ କଷ୍ଟ ଜନ୍ମରେ କେବେ ନାହିଁ |
ଏବେ ମୋ ପୁତ୍ର ଦୋଷ ଯେତେ | ସଜନ କ୍ଷମ ମୋର ମାତେ |
ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ମୋତେ ଲଜ | କ୍ଷମ ମୋ ଏକଲ ବାଳକ |
ବୋଲନ୍ତେ ଦୁଃଖୀ ଦେଇ ତୋତେ | ବୋଲି ପଡିଲେ ଶାସ୍ତ୍ରତେ |
ତା ଦେଖି ସ୍ୱଜନର ବାସ | ଲକ୍ଷଣ ଜନକ ଏକାଧ୍ୱ |
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ସାଧୁଜନ | ଶୁଣ ହେ ସଜନ ଗଡ଼ନ |
ମୋହର ଦୋଷ ଥିଲେ ଏତେ | ସମସ୍ତେ କଷ୍ଟ କର ମୋତେ |
ତାହାର ଅପରାଧ ଦୃଷ୍ଟି | କଷ୍ଟ ଦେଖିଲେ ସର୍ବାସ୍ତ୍ର |
ଏବେ ମୋ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ | ମୃତକ ଥାଉ ଏ ସଂସାରେ |
ଗଗନ ଯାଉ ଏ ବାଳକ | ସମସ୍ତେ ଛାଡ଼ ଦୋଷ ଭାବ |
ତା ଶୁଣି ତାତ ମାତ ତାର | ଆଦର ଦେଇ ଥିର ମନ |

ସମସ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ବୋଲନ୍ତେ ପୃଥ ଭୂଜପତି ।
ବୋଲନ୍ତେ ଉଠରେ ବାଳୁତ । ବେଶ ବୋଲରେ ତାତ ମାତ ।
ତା ଶୁଣି ଉଠିଲ କୁମର । ଧାଇଣ କଲ ପ୍ରଣ ଭାଉ ।
ଜନ୍ମୁ ଉଠିଲ ଘାଟେ ବୋଲି । ଚକ୍ଷୁ ମେଲିଣ ଦେଖ ସୃଷ୍ଟି ।
ଦେଖିଲ ଗ୍ରାମଜନ ଯେତେ । ସାଧୁଙ୍କ ନେତ୍ରୁଣ ସମସ୍ତେ ।
ତାତ ଜନନୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବ । ସେବା କରନ୍ତି ଅଣ୍ଡମାନେ ।
ତା ଦେଖି ସେ ବାଳକ ଯୋଡ଼ି । ସାଧୁଙ୍କ ପାଦତଳେ ପଡ଼ି ।
ଉଠି ଜଣାଇଲେ ବେଗ ଜଣ । ବୋଲିଲେ ମୋ ବୋଲ ଶୁଣାଜନ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ସର୍ବଜନେ । ଅତି ଚକିତ ହେଲେ ମନେ ।
ସାଧୁଙ୍କ ପାଦପୂଜା କଲେ । ସେ ଯାହା ମତେ ବଳିଗଲେ ।
ସାଧୁ ଚଳିଲେ ନିଜପୁର । ଲକ୍ଷଣ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋପାଳ ।
ଏମନ୍ତ ବେଦଭେଦନ ସନ୍ତ । ତା ସଙ୍ଗ କରନ୍ତେ ଦୂରନ୍ତ ।
ଦେବଙ୍କୁ ଦେଇ ନିଷ୍ଠି ତାର । ବଢ଼ିଲ ଅପାର୍ଥ ଅପାର ।
ସେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ପ୍ରଜାଜନ ଯେତେ । ଆନନ୍ଦେ ଆସନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।
ଦେଖିଣ ଧନ ଦଣ୍ଡ ବାଦ୍ୟ । ଜର୍ଜନ କରି ନେଇଗତ୍ୟ ।
ଯାହାଙ୍କୁ ଯାହା ସେ ଜଣାଇ । ସେ କଥା ଅନ୍ୟଥା ନୁହଇ ।
ଏମନ୍ତ ସନ୍ତ ବେଦଭେଦନ । ଏଥିଉତ୍ତାରୁ କଥା ଶୁଣ ।
ଶିବେନ ହୋ ମନର ସନ୍ଦେହ । ଏହାଙ୍କୁ କହି ଉଦ୍ଧାରେ ।
କଳ୍ପି ବୋଧନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଥୋଇ । ଥାନେ ବସିଲେ ସବୁଗ୍ରାମ ।
କସ୍ତୁରେଣ ସଜାତନବାସୀ । ଜନତ ଖାଇଣ ହେଲେ ଅଣି ।
ସାଧୁ ଦେଖିଣ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ । ପ୍ରଭୁ ବସାଇ ଉର୍ଦ୍ଧସନେ ।
ବୋଧନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଧରି ଜଣେ । ଭୁକ୍ତି ନୃ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମୁଖରେ ।
ଏମନ୍ତ ସମ୍ମୁଖେ ଭକ୍ତି । ସେ ମହାଶକ୍ତି ଜଗପାଳି ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମନେଣ୍ଡି ଜମଟେ । ନାନାପ୍ରକାରେ ବେଶ ଯେତେ ।
ସେବକ ବସ୍ତ୍ରେ ଘର କରି । ସେବ ମଣ୍ଡପେ ଦେଇ ଉତି ।
ଖଣ୍ଡାଏ ପୁଜାରେ ବସିଲେ । ପ୍ରଭୁ ଉତ୍ତରେ ନ ଖଣ୍ଡିଲେ ।

ବେଦଗର୍ଭେ ବେଦେନ ଧ୍ୟାନ କରେ । ବସିଲେ ପାର୍ଶ୍ୱେ ଜଗନ୍ନାଥେ ।
ନୃପତି ଯାଏ ଜଣାଇଲେ । ପ୍ରଭୁ ଯେ ମନୋଷ୍ଟ ନ କଲେ ।
ନ ଏବା ହୋଇଲ ଅସ୍ତ । ସକଳ ଖେଦ ଖୋଲା ଦେବ ।
ଶୁଣି ନୃପତି ଭାଗ ମନେ । ଗଣ୍ଡୁଷ ପ୍ରେମ ଲୁଣାପନେ ।
ଶୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରାଇଣ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଦେବ ଧଣି ।
ସ୍ୱପନ ମଧ୍ୟେ ସ୍ୱଦାସ୍ୟ । ନୃପଙ୍କ ଆଗେ ଉଭା ହୋଇ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ରାଜନ । ନର୍ମୀ ତୁ ନକୁ ଦୁଃଖ ମନ ।
ଅଛନ୍ତି ଯେ ପିପିଲି ଗ୍ରାମରେ । ଧୀବର ରଘୁ ଦାସ ଘରେ ।
ସେବକ ଭକ୍ତଅଛୁ ବସି । ଦେଖୁଛି ଭକ୍ତର ନ ବସି ।
ଭକତ ଗୁଣରେଷ ଯେତେକ । ଏଣୁ ମନୋଷ୍ଟ ହେବ କେତେକ ।
ନୃପ ତୋ ଭକତର ଖବ । ଏ ଗୁଣ ମୋର କସ ହେବ ।
ଭକତ ରେଣୁ ମାଖ ହେଲେ । ତାହା ମୁଁ ମନେ ମେନୁ ଭୁଲେ ।
ଘୃବନ୍ତୁ ଥାଉ ଯେ ଭୋଜନ । ସେ ମେନ୍ତୁ ଭୁଲେ ଉଦ୍ୟା ଧନ ।
ସେ ମୋତେ ଅଟଇ ଜଣ ଭ । ଶ୍ରଦ୍ଧା ନ ଥାଇ ଯାଉ ତଥି ।
ଦେଖୁଛି ଜଗୁଅଛୁ ତୋତେ । ଯାଉ ପିପିଲି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ।
ମୋର ଦାସକୁ ସେଜ ଅପ । ତପ ତୁ ନେବଦ୍ୟର ଦାସ ।
କେତେ ମୁଁ ଜପିଲ ଭୋଜନ । ଏମନ୍ତ କହି ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।
ପ୍ରଭୁ ଆଜ୍ଞାନ୍ତେ ଏହା ଶୁଣି । ନୃପ୍ତାଙ୍କୁ ଉଠି ନ ପ୍ରମଣି ।
ଅଶ୍ୱ ଆରୋହଣ କରନ୍ତେ । ସକଳ ସନ୍ତ୍ରମର ତୁଳେ ।
ମିଳିଲେ ପିପିଲି ଗ୍ରାମରେ । ଧୀବର ରଘୁଦାସ ଦ୍ୱାରେ ।
ଆସେଶ ନ ପ୍ରତି ଗଲୁ ଦଂସ । ଓଳାଇଲେ ଦାସେ ଦେବେ ଆସ ।
ତାହା ନ ମାନେଶ ରଘୁଦାସ । ପ୍ରଭୁ ସେବାରେ ଅଭିନାଷ ।
ବୋଟିଏ କଥି ଘାଇଅଛୁ । ତେଣୁ ସେ ନ ଜାଣିଲ କିଛୁ ।
ନୃପତି ବେଢନ୍ତ ଡ଼ାକିଲ । ଯାହେଁ ଶ୍ରବଣେ ନ ଶୁଣିଲେ ।
ତାହା ଜାଣିଲେ ନରନାଥ । ଅଶ୍ରୁଲୁ ଜହ୍ନୁର ଭୂଷନ୍ତ ।
ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ଦାସଙ୍କ ଶାନ୍ତ୍ରେ ମିଳିଲେ ।

ତାହା ଶୁଣିଲେ ଭଗବାନ | ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ଅନୁଷ୍ଠାନ |
ଶିଷ୍ୟ ନ ଦେଖି ଶାପେ ଭେଦେ | ଦେଖି ହେଉଥିବ ଧାଇ ଯନ୍ତେ |
ଆହା ମୋ ଶିଷ୍ୟ ଗଲେ କାହିଁ | ବୋଲି ଭୂମିରେ ଗଡ଼ୁଥାଇ |
ତାହା ଦେଖିଣ ନୃପବର | ତୋଳିଣ ଧରିଲେ ସତ୍ୱର |
ବୃଥାରେ ଶୋକେ ଆକୁଳନ | ବୋଲିଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ |
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କି ଦେଖି ବଳବନ୍ତୀ | ତୋର ଦର୍ଶନେ ମୁଁ ମୁକତି |
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭକ୍ତିଥାଇ | ଦେଲେ ଆସନ ବସ୍ତ୍ର ଧରି |
ଭକ୍ତିଶ ନାନା ମତେ ଯଜ | ପୁଣ୍ୟାତ୍ମ ନାନା ଦେବେ ଭଜ |
ତାଙ୍କୁ ଭକ୍ତି ବସାଇଲେ | ଭୃତ୍ୟମାନ ସଙ୍ଗେ ଚଳାଇଲେ |
ନାନା ଭକ୍ଷ୍ୟରେ ତର୍ପଣଲେ | ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ମିଳଲେ |
ଶୁଭଙ୍କୁ ଦେଲେ ଧନଧନ | ବହୁତ ସେବା ଭୁଞ୍ଜାମାନ |
ଭକ୍ତିଶ ଶାସ୍ତ୍ରମତରେ ଭଲେ | ଭକ୍ତିର ପଥ ଦର୍ଶିଲେ |
ଭକ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରେ ଦେଲେ ଜ୍ଞାନ | ଉତ୍ତେଲେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ନିରୂପଣ |
ଅନେକ ଦେଉଳ ଭଣି | ତନଶ ଭଲେ ଭକ୍ତିଥାଇ |
ଶାପେ ଉଦ୍ଧରିଲେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଦେଶ | ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜନର ହରଷେ |
କରନ୍ତେ ଭଣ ଧର୍ମ ସେବା | ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ଦେବୀ ଦେବା |
କରନ୍ତେ ଶାନ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯତ | ନାମ ଭଜନ ଅବିରତ |
ଏମନ୍ତେ ବର୍ତ୍ତିଥାନ୍ତି ଜନ | ଆନନ୍ଦେ ଶୁଣ ହେ ସୁମନ |
ତାହାର ନାମ ଭକ୍ତବାସ | ଜଗତେ ହୋଇଛି ପ୍ରକାଶ |
ଆଜି ତା ଯେତେକ ଯେତେକ କଥା | ଭକ୍ତ କହିଲେ ଦେବ ଯୋଥା |
ଶୁଣ ସୁମନ ହୋଇ ତୋଷ | ଏ ମାର୍କଣ୍ଡେୟ ସୁଧାରସ |
ଏ ମନ ଚେତି ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ | ଶୁଣନ୍ତେ ନ ରହେ ପ୍ରମାଦ |
ଅନେକ ଜନ୍ମ ପାପ ଥିଲେ | ଚଣ୍ଡୀବ ବଚନେ ଶୁଣିଲେ |
ଦେବକ ଥିଲେଟି ଶାସ୍ତ୍ରଥା | ଯଶିବ ନାହିଁ ପାପକଥା |
ଜବକ ଧର୍ମ କଳମାଣ | ସାଧୁଙ୍କ ମହିମା ଅନନ୍ତ |

ଇତି ଶ୍ରୀ ମାର୍ଗ୍ୟଭାଗବତ ଉପାଖ୍ୟାନେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ

ଉପ୍ ଦେବେବ ମାର୍ଗ୍ୟଶବ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଏକାଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ଦ୍ୱାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଗଦାଧର ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଭଣେ ଚୈତନ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧଚେତା | ଶୁଣ ସୁମନ ସାଧୁ କଥା ||
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ରବରେ | ମହାସମୁଦ୍ର ସମୀପରେ ||
ଗୋବିନ୍ଦପୁର ବୋଲି ନାମ | ଗ୍ରାମମାନଙ୍କ ମୋକ୍ଷ ସ୍ଥାନ ||
ବସିଆ ନାମେ ଗଦାଧର | ସେହି ଗ୍ରାମରେ ତାର ଘର ||
ଅନୁଯା ନାମ ତାର ସ୍ତ୍ରୀ | ସତ୍ୟ ସାଧବୀ ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରିୟା ||
ପୁତ୍ର ଦୁହିତା ତାର ନାହିଁ | ଚିନ୍ତିକ ଶୋଚନା ନ ଥାଇ ||
ସେ ଘର ପତ୍ନୀ ଆଶ୍ରେ ଏକା | ଭଜଇ ଆପଣା ସଖା ||
ସଂସାର କଷ୍ଟ ଧନ କଷି | ସ୍ୱଦେଶ ସମ୍ପନ୍ନ ଦେହ ପ୍ରାଣୀ ||
ନାନାଦି ଭକ୍ଷ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଯେତେ | ସେ ଗୃହେ ପିଣ୍ଡଭକ ସନ୍ଧ୍ୟାତେ ||
ଭକ୍ଷଣ ଶ୍ୱେତର ଭାତ | ଦେବା ବସ୍ତ୍ରରେ ଶୁଦ୍ଧମତ ||
ମତ ଦୁଃଖରେ ହୋଇ ଦୁଃଖୀ | ସେବନ୍ତି ସାଧୁଜନ ଦେଖି ||
ଏମନ୍ତେ ଦୈବଯୋଗ ଦିନ | ଭ୍ରମି ବୈଷ୍ଣବ ଆସି ହେଲ ||
ବଦନେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ସମସ୍ତେ | ପତ୍ନୀ ତା କେ ଆଦେଶ ଭଣେ ||
ହେ ସ୍ୱାମୀ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ | ଦେଖେ ମୁଁ ହେଲ ଗୁଣମାନ ||
ଘର ଦାଣ୍ଡାରୁ ଦେଖି ଯାନ୍ତି | ଥୋନେ ହୋଇଲ୍ଲ ଯାଚେଯାଚେ
ସୋଡ଼ ଏ ଅଣ୍ଡ ପୁଣି ମୁଖ | ମୁଖଟି ଘୃଣ୍ଡେଇ ନ ଦେଖ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପୋଡ଼େ ଯେତେ | ଠଆ ନ ହୋନ୍ତି ମୋର ଗାଖ ||
ଯୋଗା ଏ କଥା ନ ଭଜନ୍ତୁ | ବେଶିଟିଲ ମଥା ଦେଖି ଯାନ୍ତୁ ||
ଏଣୁ ମୋ ଦୁଃଖ ଅକୂଳ | ଖଣ୍ଡିଲେ ନାହିଁ ଆଦର ||
ଅନ୍ନ ସ୍ୱାଦରେ ପୁତ୍ର ନାହିଁ | ଲୋକଙ୍କେ ତାଳିବା ତା ନାହିଁ ||
ଏଥିକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ କୁମର | ଯୋଗିଏ ବଞ୍ଚ ବ୍ରତ ଧର ||
କୋଷ୍ଠରେ ଆପଣା କୁଳକୁ | ଅଙ୍ଗନ୍ତ ଭଣ୍ଡାରର ଘରୁ ||
ନକ୍ଷ ଦେଇଣ ତାକୁ ଦାନ | ନଷ୍ଟି ଯେ ଆଣ ଏକ ପୁତ୍ର ||

ପାଳିବା ପୁତ୍ର ସମ ଭଣି । ଏ ଭାବ ଭକ୍ତି କେବା ଜାଣି ।
ତଣିବା ପର ଅପବାଦୁ । ସବେ ବୋଲିବେ ସାଧୁ ସାଧୁ ।
ମୋ ମନେ ହୋଉଛି ଏ କଥା । ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ନନ୍ଦ ଭର୍ତ୍ତା ।
କହେଁ ଆଣିବା ଏକ ବାଳ । ପୁତ୍ର ଯେମନେ ପ୍ରତିପାଳ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚଳିଗଲେ । ଶ୍ରୀ ପୁତ୍ରଶୋକରେ ମିଳିଲେ ।
ପ୍ରବେଶ ସୂତିକାର ଘରେ । କନ୍ଦର୍ପ ଧନ ଦେଖି ତାରେ ।
ସର୍ବ ଲକ୍ଷଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାଣି । କୃଷ୍ଣ ପ୍ରତିମା ଯୋଗି ଆଣି ।
ଆଣି ତା ପତ୍ନୀ ଆଗେ ଦେଲେ । ସେ ସତୀ ସମ୍ଭାଳି ବୋଇଲେ ।
ଏହୁଟି ଦେଖ ମୂର୍ତ୍ତି ଜାତ । ଏହୁଟି ପାଳିବ ବହୁତ ।
ଏହାଙ୍କୁ ପୁତ୍ର ବୁଦ୍ଧି ଭଣି । ଯଶୋଦା ଦେବୀ ଗଲେ ତଣି ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସର୍ବ ଦେବଗଣେ । ଏହାଙ୍କୁ ସ୍ତୁତିଆନ୍ତି ମନେ ।
ଏ କୃଷ୍ଣ କଥା ଅନ୍ୟ ଜଣେ । ଜାଣ୍ଡି ସକଳ ଲକ୍ଷାରଣେ ।
ଏଣୁ ଦେବକୀ ପୁତ୍ରସତେ । କିଶୋରେ ସେବ ଏକ ଚିତ୍ତେ ।
ପାପା ବାର୍ତ୍ତିକୁ ତୋର ମନ । ତାହା ଭଣିବେ ଏହା ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ତା ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହୃଦୟ । କୃଷ୍ଣ ପ୍ରତିମା ଯୋଗି ଥୋଇ ।
ସ୍ନାନ ମାର୍ଜ୍ଜନା କରାଇଲେ । ଅର୍ଘ୍ୟ ଆସନେ ବସାଇଲେ ।
ଉତ୍ତମ ସତକ୍ଷୀର ପାନ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କଲେ ନିବେଦନ ।
କର୍ପୂର ଜଳ ତାରୁ ମନେ । ପୁତ୍ର ପାଳିଲ ଏତେଥିନେ ।
ଏହାଙ୍କୁ ପୁତ୍ର ଭାବେ ମଣି । ପୁତେ ଭଣିବୁ ଦେବପ୍ରାଣୀ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଆନନ୍ଦ । ଦେବଣ ହୋଇଲେ ଆନନ୍ଦ ।
ପୁତ୍ର ଉରସେ କରନ୍ତରେ । ଚନ୍ଦନ କୁଙ୍କୁମ ଅଙ୍ଗରେ ।
ମର୍ଦ୍ଦନ କରି ନିତ ନିତ । ସ୍ନାନାଦି ମାର୍ଜ୍ଜନା କରନ୍ତି ।
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ସଙ୍ଗତେ । ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଲେପୁଆନ୍ତି ନିତ୍ୟେ ।
ନାନା କୁସୁମେ ବେଶ କରି । ନାନାଦି ଅଳଙ୍କାର ଭରି ।
ବାଳକଠାରେ ସ୍ନେହ ଯେତେ । ସେତେ ପ୍ରକାରେ ସ୍ନେହ ଚିତ୍ତେ ।
ଯେତେକ ଅପୂର୍ବ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କରି ନିବେଦନ ।

ଘରେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଦେବପ୍ରାଣୀ । ନୋହିଲେ ନ ହୁଅନ୍ତୁ ଖାଣି ।
ଦେବଦ୍, ଦର୍ଶିଅ ବରବୋଲ । ଯଦପ ସ୍ପର୍ଶନ ଭକତୀ ।
ସ୍ଥାନକୁ ଯେତେ ଦଳା ଆସେ । ନଣ୍ଡି ଯଅନ୍ତି ସୁଖବାସେ ।
ଅବର ଯେତେ କଣିଭାର । ପିଅର ଘରେ ବେଶ ସୁର ।
ଯେବା ଅପୂର୍ବ ଭୁବନ୍ୟାନ । ବସ୍ତି ଯେ ଅଣେ ତ୍ରଣ୍ଡାମନ ।
ଆଣର ଅଭ ତ୍ରିଷା ଉତ୍ପୁ । ସୁଖକୁ ଦେବ.ର କମଳେ ।
ସ୍ଵବେଶ ଯେଲ୍ଲୁଷି ଘରେ । ଓଅର ଯେଲ ସୁଖ ଭରେ ।
ମାତାଙ୍କ ଅଭ ସ୍ନେହ ଭରେ । ସୁଖକୁ ଧଣ୍ଡ ବୋଳବରେ ।
ବନ୍ଦ୍ରେ ନ ସ୍ତୁତେ ସୁଖବାଣ । ସ୍ପୃଦଜରଣ ଡାକୁ ବଣ ।
ବରବଟପୋତେକ ଯେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ଯେତେବ ଭରଲ ସ୍ଵୃଦକଣ୍ଡି ।
କରତେ ଦୋଷ ଦନ ଦ୍ନନ । ସୁଦେଶ ନିବେଷି ଥାଇ ମନ ।
ଦଣ୍ଡେକ ଆସୁଥାଇ ଦେଖି । ଦେଖିଲେ ଦେଉଥାଇ ସୁଖୀ ।
ଦେବଦେବଳରେ ବୋଲେଇଡ଼ । ବୋଲିବ ଯାଉଥିଲ ସ୍ଥିତ ।
ମୁଁ ସ୍ତନ ବଲକ୍ଷଣୀ ମନ । ତୋତେ ଏଦାଙ୍କ ପ୍ରଭୁଡଳ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଉଦ୍ର ସୁଖେ । ତୃପ୍ତନ ଦେବ ଅତି ସୁଖେ ।
ଏନ୍ତ ସ୍ପଦାରେ ଯେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ଘଦନ ଦସ୍ତୁଥାଇ କତ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସୁଖ ସ୍ପାଦେ ମଣି । ଅନ୍ୟ ନ ଜାଣେ ଯେ ଚନ୍ଦ୍ରଶୀ ।
ତା ଉର୍ଦ୍ଧ ତା ଓଳ ସୁଣେ । କୃଷ୍ଣଙ୍କ ସୁଖ ପ୍ରାଦେ ମଣେ ।
ଏମନ୍ତ ଦଶ ଦେଉଁଥଣ । ଏଥ୍ରକୁଷ୍ଟି ଶୁଣ ମନ ।
ଦ୍ଵେନଭ ଗଙ୍ଗାଧର ଦାସ । ଭକ୍ତର ଜନ ଦେହୀ ପାଶ ।
ଯାଉଛି ବଶିଜ କନକେ । ସୁଖ କପିଲ୍ଲ ଏକା ତୋତେ ।
ଶବେଣ ଭୁ ଦେଖିଳ ନ ଦିବୁ । କଉଡେ ସୁଖ ପାଦେ ଥିବୁ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦେବଗଣଙ୍କ । ଦାଦାଡ ଦଣ୍ଡକୁବ୍ୟ ଭରି ।
ଉଣାର ଘନର ଅଗ୍ରତେ । ଦଣ୍ଡଲେ ବଣିଜ କମଳେ ।
ତଷ୍ଟି ନିବେଷି ସୁଖ ପାଶେ । ଭୁଲ ବନର ଦେଶେ ଦେଶେ ।
ଏମନ୍ତ କଳଶନ ଉଲ । ତାହାକୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଲ ।

ସୁତ ନ ଦେଖି ଦୁଖ ଦୁଖ । କମ୍ପି ସେ ଠକ ବନ୍ଧୁ ଧନ ॥
ପୁତ୍ର କମଳେନ୍ଦ୍ର ସେ ଅଭୁକ୍ତ । ଜଣି ଆଣିଲ ଲକ୍ଷ ଦ୍ରବ୍ୟ ॥
ଦେଖ ଆନନ୍ଦେ ଚଳଗଣ୍ଡ । ସ୍ନାନ କରନ୍ତେ ଯାଇଁ ଦେଖ ॥
କଲେକ ବୁଡ଼ ପଣାପାର । ସ୍ୱଲକ୍ଷେ ଅଙ୍ଗ ଖଣ୍ଡଭର ॥
ଘାଟ ଖସକ୍ତ ସେ ଉଠିଲ । ପଡ଼ିବାଠାରେ ପ୍ରାଣଗଲ ॥
ଶାକ ଶିକାର ଦଣ୍ଡବତାର । ତ୍ରାଣକଲ ଆଜେ କୃଷ୍ଣ ମୋର ॥
ଦେଖିଲ ଯାଇଁ ଶେଷ ସ୍ୱମୁଖ । ମୁଁ ପାପୀ ବଞ୍ଚିଲ ସୁମୁଖ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପୁଣ ପୁଣ । କୃଷ୍ଣ ସୁମରି ଗଲା ପ୍ରାଣ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ଗ୍ରାମଲୋକେ । କହିଲେ ତା ପତ୍ନୀ ସମୀପେ ॥
ବୋଲନ୍ତେ ଶୁଣ ଆଗୋ ସଖି । ଯାଇଲୁଁ ତୋ ପତିକୁ ଦେଖି ॥
ଗ୍ରାମବାହାରେ ଅଛି ଶୋଇ । ଦେଖିଲୁଁ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ନାହିଁ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ମହାସତୀ । ଭୂମିପଡ଼ିଲେ ଗଲ ଝିଙ୍କ ॥
ଅନାଥ ଶୋକଭର ହୋଇ । ମିଳନ୍ତି ପୁତ୍ର ପାଶେ ଯାଇଁ ॥
ତ୍ରାଣକଲ ଆଜ କୃଷ୍ଣ ମୋର । ଅରକ୍ଷ୍ୟେଙ୍କ ଯୋଗର ॥
ସାନବାନବ ଚକ୍ରପାଣି । ଭକତବତ୍ସଳ ବଂଶୀପାଣି ॥
ଏ ବୁଦ୍ଧି କରିବି ମୁଁ ଏବେ । ଯାଉଁ ତୋ ପିତା ମନ ଯେବେ ॥
ଏଥକୁ ଭଜ ବୁଦ୍ଧି ମୋତେ । କେ ପୁତ୍ର ଉପୁଜୁଛି ତୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରଧର । ଜଗତନାଥ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ॥
ହେ କୃଷ୍ଣବାସୀ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ । ଜଗତ ସବେ ଦେବସ୍ୱାମୀ ॥
ତତକ୍ଷଣେ ହୋଇଲେ ବନ୍ଦସ୍ତ । ବୋଲଇଲେ ଶୁଣବି ସେ ମାତ୍ରେ ॥
କୁମ୍ଭେ କମାର ଚକ୍ର କର । ପଡ଼ଶ୍ରମରେ ପିତା ମୋର ॥
ନନ୍ଦ୍ୟା ସେ ଯାଉଛନ୍ତି ଦିନା । ତୁ ଯାଇ ତୋକଅଣ୍ଣୁ ଜଣା ॥
ବୋଲିକୁ ଏଣା ପୁତ୍ର ଗୁଣ । ଯଶୀ ଏଠାରେ ଅଛ ଚଣ ॥
ବଦନ କଣ୍ଠ ଘର ଦିବ । ପୁତ୍ର ସେ ତେବେ ଜାଣ ଥିବ ॥
ଲୁଠାଇ ବେଣଅଗ୍ର ନାଭ । ବଦନ ଚନ୍ଦ୍ରଯାଅ ମାଭ ॥
ପୁତ୍ର ସ୍ୱମୁର୍ଣ୍ଣ ଏହା ଶୁଣି । ଅତି ଆନନ୍ଦେ ସେ ଜନନୀ ॥

ଚଳଣ ଶଲ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ଦେହେ । ମିଳନ୍ତି ନନ୍ଦ ସ୍ୱାମୀ ଆସେ ।
ବେଶୀନ୍ତ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ବାନ୍ଧି । ଅଙ୍ଗେନ ଚନ୍ଦନ ଅଗୁରି ।
ବସ୍ତ୍ର ବେଢ଼ଣ ଛାଡ଼ ମାଣ । ବୋଲଇ ଭଠ ପ୍ରାଣ ଦାଣ ।
ଏଭା ପୁତ୍ରକୁ ଗ୍ରହ ମୁକ୍ତି । ଆଶିଷ୍କ ଦେବକୁ ସବେ ବାନ୍ଧି ।
ଏବେ ବଚନ ଦିବା ଭଲ । ଦେଖ ପୁତ୍ର ସେବା ଆସୁ ଦୂଳ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଁ ଦେଖ ପୁତ୍ରଙ୍କ । ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ନ୍ତ ନନ୍ଦ ପତି ।
ନର୍ଦ୍ଦ ଭଠିଲ ଗ୍ରାହେ ଦୋଲ । ତତ୍ତ୍ୱ ମିଳଣ ହେଲ ଶୂନ୍ଯି ।
ଗାନ୍ଧେଶ ନନ୍ଦ ବାଣ ହେଶି । ବୋଲନ୍ତ ଶୁଣ ଅଦେଖ ସଖି ।
ତୁ ନର୍ମ ଏଥିକୁ ଅଇଲୁ । ଦେଖ ମୋ ପୁତ୍ରକୁ ନ ଦେଲୁ ।
ଏଭା ବଚନେ ନନ୍ଦ ରାଣୀ । ବାଣ ଦେହଲ ସବୁ ଲାଗି ।
ତତ୍ତ୍ୱ ଭଣ୍ଡାରେ ଦେବ ପ୍ରାଣୀ । ବଢ଼ିଲେ କୃଷ୍ଣ ଗୁଣ ଗୁଣି ।
ଘଟେନ ଦେବେଲ ନନ୍ଦପୁର । ଯାଇଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗ୍ରାମୁର ।
ଯେବା ଅପୂର୍ବ ପୁଷ୍ପମାଳ । ଶୁଣରେ ଭକ୍ତ ନରେବବ ।
ଅତି ଆନନ୍ଦ ଭକ୍ତ ଗୋଟେ । ଚନ୍ଦ୍ରନ ଦେବେଲ ଧଣ ବୋଲେ ।
ଏହିକୁ ଅରେଢ଼ ତାଳ । ପୁତ୍ରରେ ଭଣ୍ଡ ଦେତ୍ନ ହେଲ ।
ଅତି ଆନନ୍ଦେ ପୁଷ ଦେଇ । ଦେଖ ନନ୍ଦ ଆଦରେ ବସାଇ ।
ଶତ ଶଦ୍ଧୀ ଯେ ବୋଟିଗୁଣେ । ଦେଖନ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ।
ଏମନ୍ତେ ବଚଶ ଶେଷରେ । ଗଣେଷ ଏସ୍ତ ସମସ୍ତରେ ।
ବୋଲଇ ଗଙ୍ଗାଧର ଭାବ । ହେ କୃଷ୍ଣ ଭଣ୍ଡା ବନାସ ।
ଅନେକ ଗଲଭ ଭଣ୍ଡା । ତତ୍ତ୍ୱ ଭାବଚ ଦୟା ଦାତା ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପୁଷ ଭଣ୍ଡ ଗାଇ । ମୋ ଭଣ୍ଡ ନ ଗଲ ନର୍ମାଇଁ ।
ଏ ଦୁଃଖ ବେଳେ ଗ୍ରାମ ଦେଖ । ଭୁଲି ମୁଁ ନ ଗଲେ ଅବଶ୍ୟ ।
ଦେଖଇନ ନ ମିଳନ ଆସନ୍ତୁ । ହେ ପ୍ରଭୁ ଅଭା ବୋଲିବାକୁ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତେ ପିତର । ଭାଭା ବାହିଲେ ଗଦାଧର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପୁତ୍ରଙ୍କ ବଚନ । ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତ ଦେବଗଣେ ।
ହେ ଭାବ ମାନ ଏବେ ଶୁଣ । ଭକ୍ତ ଭଣ୍ଡା ଅଭାଇଣ ।

ମୋ ଶତ ପୁତ୍ର ଥାଇଁ ଥାଇଁ । କଲେ ଭାବାଙ୍କୁ ଭସ୍ମ ଆଉ ।
ଯାହା ବାଞ୍ଛିତ କୃଷ୍ଣ ମନେ । ତାହା ମିଳଇ ସଦା ଧ୍ୟାନେ ।
ଏଥିଠା ଅଛଇ ପ୍ରମାଣ । ଶୁଣସ୍ତୁ ଭାଇଁ ଏବେ ଜାଣ ।
ଏବେ ଯେ ବାଞ୍ଛା ସିଦ୍ଧ ହେଲା । ଜନ୍ମା ଗର୍ଭେ ଧନ ଉପୁଜାଇ ।
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ହେଲା । ମନୁଷ୍ୟ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣାନ୍ତେ ।
ତକ୍ଷଣେ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ପିତାର ଶୁଣି ଏ ବଚନ ।
ଉଠି ଧାଇଁଲେ ଦେବ ହୋଇ । କେତେକ ପୁତ୍ର ଘରେ ନାହିଁ ।
ତତକ୍ଷଣେ କେତେକ ଭୁବନ । ସୁଖ ଅନ୍ତର କୃଷ୍ଣ ଧନ ।
ପୁତ୍ରକୁ ନ ଦେଖି ନୟନେ । ଈଶ୍ୱର ଭଲ ଭାବ ମନେ ।
ସେ ଭକ୍ତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ । ଯାହା ମହିମା ମହାମେରୁ ।
ଲକ୍ଷଣମାନେ ବର୍ଣ୍ଣ ତାର । କଥ ହୋଇବ ଧନ ପୁତ୍ର ।
ବାଞ୍ଛିଲେ ବାଞ୍ଛାଫଳ ପାଇ । ଅଧିକେ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ।
ମୁଁ ମୂଢ଼ ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି ଜନ । ଧନର ଲୋଭେ ମାଗି ଗଲି ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବଶକଲି ମୋର । କଷ୍ଟ ଭଲିବ ଧନ ପୁତ୍ର ॥
ଏମନ୍ତେ ଶମ୍ଭୁ ଗୁଣ ଗୁଣି । ଦେବକ ଭଲେ କହନ୍ତି ପ୍ରାଣୀ ।
ଆହା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛିଗଲ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ସଙ୍ଗତେ ନ ନେଲ ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଏଥିରେ ଏଡ଼ାଇ । ଗୁଣ୍ଡ ଶିବାର ନ ସେବାଇ ।
ଭୁଲର ବଳା ପାପ ଶିବ । ଥାଇଣ କି ଲୋଭ ଲଭିବ ।
ଥାଇ ନ ଥାଇ ଏ ଜୀବନ । ଯେବେ ଛାଡ଼ିଲ ମୋ ନନ୍ଦନ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗଙ୍ଗାଧର । କୃଷ୍ଣ ସୁମର ଶରୀରାର ॥
ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଲ ଶୁଭ ହୋଇନ । ତା ଦେଖି ପତ୍ନୀ ଧନ୍ୟ ବୋଲେନ ।
ବୋଲଇ ଥିବ ଏ ଜୀବନ । ଯେବେ ଛାଡ଼ିଲ ମୋ ନନ୍ଦନ ।
ଆବର ଗଲେ ପତି ମୋର । କୃଷ୍ଣ ସୁମର ଶରୀରାର ।
ଶତ ପୁତ୍ର ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର । ଆଉ କି ପ୍ରୟୋଜନ ମୋର ।
ଏ ଶବ ଥିବା ନ କାରଣ । ଶିବଙ୍କ ସ୍ୱାମୀର ସଙ୍ଗରେଣ ।
ସୁବ୍ରମାନଙ୍କର ଧର୍ମ । ଭଣିବ ସତୀ ସେ କର୍ମ ।

ଅନଳ ଶାଳି ସ୍ତମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ । ପଶିଲ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମଧ୍ୟେ ହେଜେ ।
ଏମନ୍ତ କହନ୍ତେ ସୁରପ । ତକ୍ଷଣେ ପାଣ୍ଡବ ସର୍ବସ୍ୱ ।
ବିବଶ ଦେଖି ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ଯେତେକ ଧନ ତା ସମ୍ପତ୍ତି ।
ଚଉରି ଲୁଣ୍ଠନ୍ତି ଦ୍ୱାରଥିଲ । ଅନେକ ରଥ ବସ୍ତ୍ର ଯେତେ ।
ଦୁଃଖୀ ବଣିକ୍ ସାଧୁଜନେ । ଧନ ଯେ ଦେଲ ଶୁଦ୍ଧମନେ ।
ଯେତେକ ଦକ୍ଷିଣା ଭାର ଥିଲ । ତେଣୁ ପ୍ରମାଣେ ନ ଭଣିଲ ।
ସକଳ ଧନ ଦେଲ ସାରି । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ ଧରି ।
ନାନା ଭୂଷଣ ଭରଣ । ଗ୍ରାମ ବାହାରେ ବାହାରିଲ ।
ତପନ ଦାଷ୍ଟେ ଅଗ୍ନି ଜାଳି । ଅନେକ ଘୃତ ଢାଳି ଢାଳି ।
ସ୍ନାନ କରିଣ ପ୍ରଣମ୍ୟ । ଚାଲ ଜଳିଲ ଅଗ୍ନି ଯୋଗ ।
ଅଷ୍ଟ ପ୍ରହର ଉଚ୍ଚାଳନ । ଯୋଚିଲ ପଦନ ପଣ୍ଡିତ ।
ସେ ମହାଅଗ୍ନି ତେଜ ଗାଳି । ଶାଳ୍ପେଣେ ଭକ୍ଷ ନ ଦୃଶିଲ ।
ଏମନ୍ତ ସମସ୍ତରେ ନାଶ । ଯେ ଲକ୍ଷ୍ମୀପଦେ ପ୍ରାଣ ବାଞ୍ଛ ।
ଅନେକ ମନ୍ତ୍ର ସତ ବୋଲି । ମୁଖେ ସ୍ମରନ୍ତି ନାମ ଭାଳି ।
ଅନନ୍ତ ଦେବ ଅଗ୍ନି ଲଜାସେ । ମିଳିଲ ଅଗ୍ନି କୃଷ୍ଣ ପାଶେ ।
ବୋଇଲ ନମୋ ବୈଷ୍ଣବର । ନମସ୍ତେ ଚକ୍ର ଗଦାଧର ।
ନମସ୍ତେ କଣ୍ଠକଉସ୍ତୁଭ । ନମୋ ବସୁଧା ଆଖଣ୍ଡଳ ।
ନମୋ ବିଧାତା ବଂଶଧର । ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ।
ଶରଣ ଗଲି ରଖ ମୋତେ । ମୁଁ ଶିବ ସ୍ୱାମୀର ସଙ୍ଗତେ ।
ଅନଳ ମଧ୍ୟେ ଦେବ ସ୍ୱାମୀ । ନ ଲଗୁ ଅଗ୍ନିଶିଖା ଜୋଗ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଥାଉଁ ଥାଉଁ । ସକଳ ଦେବ ସଙ୍ଗତରେ ।
ବୈକୁଣ୍ଠପୁର ଅନୁସରି । ଭକ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମ ଧରି ।
ସମସ୍ତେ ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ଅନଳେ ଦଣ୍ଡକ ଦେଖି ।
ଏମନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କ ଗୁଣ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦଣ୍ଡିଲେ ନାରାୟଣ ।
ତାହାର କରୁଣା କଲେ ଆସି । ଅନଳକୁଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ପଶି ।
ସେ ସତ୍ୟ ଦେହୀ ପ୍ରାଣଧର । ଭୁଜେ ବସାଇ ଦେବଙ୍କର ।

ଅନର୍ଥ ହୋଇଲେ ତାହାର । ଶୁଣିଲ ଜନ୍ମ ସମ୍ଭବାର ।
ସ୍ଫଟିକ ଧର୍ମ୍ୟ ସ୍ଥାପେ ଯହିଁ । ଗଗନ ମଧ୍ୟେ ଯାଇ ମିଶି ।
ତାହା ଦେଖିଣ ସର୍ବଜନ । ଜାଣିଲେ ଧନ୍ୟ ଗଙ୍ଗାଧର ।
ଧନ୍ୟ ତୋ ଶକ୍ତି ତୋର ଭବ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ ନ ଥିବ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେସ୍ଥାନରେ । ପ୍ରଶଂସା କଲେ ଅପ୍ରମିତେ ।
ତକ୍ଷଣ ଗଲେ ସେସ୍ଥାନରୁ । ତହିଁରୁ ତତ୍କ୍ଷଣ ଭବ ତାରୁ ।
ଶୁଣ ସୁଜନେ ଚିତ୍ତ ଦେଇ । ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକତି ଅଟଇ ।
ସୁଦୃଢ଼ଚିତ୍ତେ ଯେହୁଁ ଜନ । ଭକତି ଶ୍ରବଣ ପଠନ ।
ଜନ୍ମ ମରଣ ବାଧା ନାହିଁ । ବସିବେ ବିଷ୍ଣୁ ଦେହେ ଯାଇଁ ।
ଏ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ । ଶୁଣନ୍ତେ ନ ଲଭେ ପ୍ରମାଦ ।
ବୋଲିଲ ବିପ୍ର ରାମଦାସ । ନିଜ ଅଟଇ ବିଶ୍ୱାସ ।
ବିଶ୍ୱାସ ଧନ ଜାଣ ଯେତେ । ଯାକ ନ ଯାଏ ଭାଗ୍ୟରେ ।
ଏଣୁ ଶ୍ରୀପତି ପଦଧ୍ୟାନେ । ମୋ ଚିତ୍ତ ରହୁ ଅନୁଦିନେ ।
ସାଧୁଜନଙ୍କ ପାଦଧୂଳି । ନିରତେ ପଡ଼ୁ ମୋ ମଉଳି ।
ଏ ଜନ୍ମ ଯିବାବେଳେ ଏବା । ସାଧୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦୁର୍ଲଭ ସେବା ।
ସୁଜନେ ଏହି ଲୋଭେ ଲୟ । ଏ ଭବଜଳରେ ନ ଭୟ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ଉପାସ୍ୟତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ଗଙ୍ଗାଧର ଦାସ ଯତି ଚରିତ୍ର ମୋକ୍ଷଣେ ନାମ ଏକାଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଦ୍ୱାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ବନ୍ଧୁ ମହାନ୍ତି ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ହେ ମନ ଶୁଣ ଧନ୍ୟ ଭାଷ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା ଅଶେଷ ।
ହେଉ ସାଧୁଜନଙ୍କ ମହିମା । ବେଦ ବଖାଣରେ ତାର ସୀମା ।
ଯାଜପୁରରେ ଥାଇ ଘର । ବନ୍ଧୁ ମହାନ୍ତି ନାମ ତାର ।
ଜାତିରେ ଅଟଇ କରଣ । ତାର କୁଟୁମ୍ବ ବହୁଜଣ ।

ବେଶ ଦୁହିତା ଏକ ସୁତ । ପତ୍ନୀ ତା ସ୍ୱାମୀର ଭକତ ।
ଏମନ୍ତେ ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ ଓ ନ୍ତୁ । ଭକ୍ତି ପାଳନ୍ତ ଶ୍ରଣ ନତ ।
ବେଶ ଦନ୍ଦଶ ବୃନ୍ଦାବନ୍ତ । ଗ୍ରାମାସୀ କୃଷ୍ଣ ଗୋସାନ୍ତ ।
ଏକ ଧନଲୁ ଆଉ ଧନ । ସବେ ତା ନ ଥାଇ ସେବନ ।
ସନ୍ତୋଷ ପରାଣଧନେସୁ । ଦୁଃଖକୁ ଦେଖିବା ନ ଥାଏ ।
ଏଣୁ ସ୍ୱାମୀର ଚାଳେ ମତ । କଲେହେ ସାଧୁଜନେ ପ୍ରୀତ ।
ସ୍ୱଭୂ ମନୁମା ଗୁଣମାନ । ଶୁଣେହେ ବଢ଼ଇ ସଦନ ।
ଭକ୍ତିରେ ଶୁଣି ତୃପତ ଚିତ୍ତ । ଏଣୁ ଆନନ୍ଦ ଭାଉ ମତ ।
ସକଳ ଗଢ଼େ ଭାଗ୍ୟ ବନ୍ଧୁ । ଦାରିଦ୍ର ଜଡ଼େ ସେ କର୍ମୀସ୍ୱ ।
ଦୃଢ଼ ଭକତ ମହାଭକ୍ତ । ସଙ୍ଗ ଥିଲେ ବହୁବିଧ ସୁ ।
ସ୍ୱସାରକଟେ ସେ ଭଜାଇ । ଭାଗ୍ୟେ ନାମ ଏକ ସାର ।
ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଭକ୍ତିଥାଇ କହେଁ । ଏକ ବତ୍ସର ଦୁଃଖ ସୁଖେ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେକାଳ ଗଲା । ବଳେଦ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଘୋରିଲା ।
ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ନ ମିଳେ ଭୋଜନ । ଦୁର୍ଭିକ୍ଷେ ମଲେ ବହୁଜନ ।
ଯହିଁ କେତିକେ ତୃଣ ପୁଷ୍ପ । କୋମଳ ପତ୍ରବେଳ ଫଳ ।
ସକଳ ଦେଖଣ ଭଳା ହୋଇ । ଆଉ କେ ଅନ୍ନ ଦେବ ଅଛି ।
ବନ୍ଧୁ ମହାନ୍ତି ନାନାମତେ । ବୁଲିଣ ଗ୍ରାମ ଚାରି ପାଖେ ।
ଭାଣ୍ଡି ସେ କନ୍ଦ ନ ଲାଭଲ । ନଇରେ ଲେଉଟି ଅଇଲ ।
ବଇଁଲ ଲଗ୍ନେବୃଦ୍ଧ ଯାଇ । ଚାହିଁଣ ଛୁଟି ଭବାଣ୍ଡି ।
ଏହୁ ସମୟେ ସ୍ତ୍ରୀ ତାର । ଭକ୍ତିଲ ପତର ଗ୍ରାମୁର ।
ହୋଇଲ ଭୁଣ ପ୍ରାଣନାଥ । କାହିଁକେ ହୋଇଲେ ଅନାଥ ।
ପୁତ୍ର ଦୁହିତା ଅସହ୍ୟାଣ । ଖେଳିନ ନ ଖାଇ ଆକୁଳ ।
ଯେତେକ ଭଣ୍ଡାର ମୋଟେ ଭଣ୍ଡ । ଦେଲ ସବୁ ମାତା ଲେବ ଥଣ୍ଡ ।
ଏଥିକୁ ଦେବ ନ ଦେଖଇ । ନ କୃଷ ଭରିବା ଏଥର ।
ମୋହର ସଙ୍ଗ ଯାହା ଭାଣ୍ଡି । ଭାବି ନଇକା ଦାଗ ବଇ ।
ଭୂମିର ବନ୍ଧୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର । ପ୍ରୀତି ମନର ସବେ,ଭର ।

ଥିଲେ ନନ୍ଦନ୍ତ ପୁଷ୍ପବେଳନ୍ତ । ସ୍ଥଳ ଦେବ ଦିବା ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ।
ଲକ୍ଷଣ ନାନାମତେ ସେବା । ଏ ଭାବ ଭାଷ୍ୟାରୁ ବର୍ଣ୍ଣ ଭା ।
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ଜନ ଶତ । ମୋ ବାଣୀ ଶୁଣରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ।
ତୁ ଯାହା ଶଙ୍କିଲୁ ମୋତେ । ମୁଁ ଏବେ କହୁଅଛି ତୋତେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସୋଦର ମୋର ଭାଇ । ମୁଁ ବଡ ଅନାଥ ଅଟଇ ।
ଏହା ମୋ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଅଛି । ବନ୍ଧୁତ ପୂରଣ ବସ୍ତୁଛି ।
ଏଠାକୁ ଭଣି ଧ୍ରୁଣ ପାରେ । ଶର ଲଗିଛି ସେଷବରେ ।
ସୁକ୍ଷ୍ମ ମାନଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ଦେଖି ଦୁଃଖରେ ତାଙ୍କୁ ଘନ ।
ଆକର୍ଷ ସୁର୍ଯ୍ୟବଂଶ ଜାଣେ । ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତ୍ର ନାହିଁ ଅନ୍ୟଜନେ ।
ଯାଇ ତ ଶୁଣିଲେ ତାଙ୍କପାଏ । ଦୁଃଖ ବା ଗୁଡ଼ିକ ଶୋଭାଏ ।
ତା ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ଭଜନ ସ୍ୱାମୀ ଭଲ ଧନ୍ୟ ।
କେଶ ନାଥ ମୋର ନୋକଲକ୍ଷ । ସୁଖ ବୋହିଲ କ୍ଷେତ୍ରେ ଧନ ।
ଏଲ ଦୁଃଖତା ମୋର ଖଣ୍ଡନ । ଆରେକ ତଳାଲବା ଆସେ ।
ଲଟେ ଘର ଅର୍ଥ ଅଛୁ ଯେତେ । ପ୍ରାଣରେ ବାନ୍ଧି ଏଥ ମୋତେ ।
ବଚନ ହୋଇ ସ୍ଥଳ ଦିବା । ନୋଜ୍ଞରେ ସମସ୍ତେ ମରିବା ।
ସର୍ଜ୍ଜୀ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଏହା ଶୁଣି । ବଳ୍ପ ମହାନ୍ତ ମନେ ଗୁଣି ।
ନେଇ ସତଣ ସେବ ମୋର । ଦେଖିବ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପାନ୍ତର ।
ଶ୍ରୀ ବଳଭଦ୍ରଦେବ ଦେଖି । ସୁଦାନ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମୁଁ ଆସି ।
ଏମନ୍ତ ବଚନ ଶୁଣିଲେ । ସୁଖକୁ ଧଇଲା ଲଷିତ ।
ପକ୍ଷୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଯେତିକିରେ । ଛାଡାକୁ ନେଲ ସେବା ଲୁଚେ ।
ସୁଖକୁ ବସାଇଣ ଲଟେ । ତଳରେ ପରମ ଆନନ୍ଦେ ।
ଗଥରେ ଗୃହିଣୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ମିଳରେ ସେଷବରେ ଯାଇଁ ।
ଲୁଟେଣ ହିଁ ଦାରଠାରେ । କେଶିରେ ବେଳୁଆ ଅଧାର ।
ଦଣ୍ଡକ ହୋଇଛି ଆଉଟ । ମାଣ୍ଡି ତଳବା ନାହିଁ ବାଟ ।
ସେ ଦାରେ ପକ୍ଷୀ ନ ପାଇଲେ । ଦୁଇଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ମ ଅନାଇଲେ ।
ଶୁଣତ ପ୍ରାଣମନ୍ତ୍ରକୁ ଦେଖି । ସୁଦାନ ଲଗେ ଦର୍ପ ଅଛି ।

ଛଡ଼ୁଁ ଚଳନ୍ତେ ଅନ୍ନ ସୁଖେ । ଦିନକେ ଭଣ୍ଡିବେ ଘାଟେଣ ।
ବସିଲେ ତେଜ ମଣ୍ଡାଠାରେ । ସେ ଯୋଗୁ ତାଙ୍କ ଧନରେ ।
ବେଶି ତା ପତ୍ନୀ ବୋଲେ ତର୍କି । ଏଠାରେ ବସିବେ କମାଇ ।
ବେଶ ଦେଖନ୍ତୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ଭାଇ । ଅନ୍ନ ଅଭାବ ବେଳୁଁ ବେଳ ।
ବେଦେ ହେ ବନ୍ଧୁ ଘର ଯିବା । ଭୁଞ୍ଜିଣ ଶଙ୍ଖ ତୋଳିବା ।
ଅନ୍ଧ ନ ହେଲେ ସେମ୍ଭ ପୁଣି । ମାଗିବା ଭାଗ୍ୟେଁ ତେଜ ଖାଣି ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତେ ସୁନ୍ଦରୀ । ବାଳକ ମାତା ହାତ ଧରି ।
ସେ ମାନ ଲଗ୍ନଅଛି ତେଜ । ଗଲନ୍ତି ସ୍ତ୍ରୀଣ ବେଦେ ଦଣ୍ଡ ।
ତା ଶୁଣି ବନ୍ଧୁ ଭଣନ୍ତି ଧୀରେ । ଯୁଗ ଦୁଷ୍ଟତାକୁ ଆସରେ ।
ଆଜ ଶୁଣିଲ ବନ୍ଧୁ ଭଜ । ଯଦୁର ଦେଖୁଛୁ ଅଭାବ ।
ବଡୁଭ ତେଶୁଁ ବନ୍ଧୁ ମାନେ । ଆସି ଅନନ୍ତ ତା ଭୁବନେ ।
ଦ୍ୱାରେ ଦେଖୁଅ ଭଡ଼ିଛନ୍ତି । ଦୁଷ୍ଟ ସହୋଦର ଗୃହକାନ୍ତି ।
ସେ ଦେଖିଲେ [illegible] । ମାଡ଼େ ତା ଶାସନ ଜଡ଼ିଲ ।
ଏଥକୁ ବସ୍ତ୍ର ହେ ମନ । ସ୍ତ୍ରୀ ବନ୍ଧୁ ଏଣ୍ଡୁ ସ୍ଥାନେ ।
ତେଜ କୁଣ୍ଡରୁ ତେଜ ଆଣି । ଖାଇ ବନ୍ଧୁ ଘାଟ ଗ୍ରାଣୀ ।
ରଜନୀ ସୁଖରେ ଯିବା । ଏକାକେ ବନ୍ଧୁ କୁ ବେଣ୍ଟିବା ।
ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଜଣାଇବା ଦୁଃଖ । ବୋଲିବା ଆମ୍ଭ ପ୍ରାଣ ରଖ ।
କେବଳ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ବେଳ । ଏକଥା ମନକୁ ଯୋଗାଇ ।
ଶୁଣି ସୁନ୍ଦରୀ ବୋଲେ ହେଷ । ଆଣ ହେ ତେଜ ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷ ।
ବନ୍ଧୁ ଚଳନ୍ତ ଏହା ଶୁଣି । ଛଡ଼ା କୁଞ୍ଜ ଯୋଡ଼ି ଆଣି ।
ସେ ତେଜ କୁଣ୍ଡରେ ବୁଡ଼ାଇ । ଗର୍ଭୀଣ ସଅଳ ବଢ଼ାଇ ।
ଯୁଗ ଦୁଷ୍ଟତା ପତ୍ନୀ ଆଗେ । ତେଜ ପିଇଲେ କ୍ଷୁଧା ଲାଗେ ।
ଭିତର ଭଣି ସୁସ୍ଥ ହୋଇ । ଶୋଇଲେ ସେହିଠାରେ ତୋଷ ।
ବନ୍ଧୁ ମହାନ୍ତି ଅତି ହେତୁ । ଲାଗି ଲଗାଇ ସ୍ତମ୍ଭ ଘାଟେ ।
ହୋଇଲ ଜମେ ଭାଗ୍ୟ ଦଣ୍ଡ । ତର ଅତରେ ଅଛ ପୁଣି ।
ସକଳ ଗଡ଼େ ଘଡ଼ ଭାଜା । [illegible] ।

ମୁଁ ଏଥୁଁ ନୃପଙ୍କ ବାହାର । ତୁ ନାଥ ଯାହା ଇଚ୍ଛାକର ।
ପ୍ରଭୁ ଏତୋଟେ କହେ ବେଳା । ବୃନ୍ଦର ଉଦ୍ଧାରକେ ହେଲା ।
ସୁଧା ଅନେକ ଗାଈଗଣ । ଘୋଡ଼ ମନ୍ଦୁର ଅଭାରଣ ।
ଚୋର କନ୍ୟା ବାଛି ଦେଲ । ଶୀତଳ କର ଘରଦ୍ୱାର ।
ଏମନ୍ତ ଦେ ନି ସୁତ କଲ । ପଥ ଶ୍ରମରେ ନିଦ୍ରାଗଲ ।
ଏଥୁ ଭକ୍ତ ଶୁଣ ମନ । ବଢ଼ିଲ ଦେଖା ଭୁଜା ମାନ ।
ସିଂଧୁର ମଞ୍ଚ ଅବକାଶ । ଭକ୍ତାଙ୍କ ଲଗି ଆଉ ଦେଶ ।
କଣ୍ଠ ସିଂହାର ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳି । ଶୋଭାର ଘଣ୍ଟ ଶେଯ ତୁଳି ।
ସକଳ ସେବା କଣ୍ଡାଇବେ । ଭଣ୍ଡାର ଘର ମୁଖ ଦେଲେ ।
ଘର ସମ୍ଭୂତ ଧରି ଚୋରେ । ଚେଲକ ଶୋଧୁଲେ ସେବକେ ।
ସକଳ ଭୋଗ ଉଭାର । ଏଥର ଗାଲୋକ ନଗାର ।
କଳ୍ପ ଉଭାର ପାଠି ଧରି । ଗଡ଼ଭ ଭଣ୍ଡାର ଅଧିକାରୀ ।
ଆଉ ସେବକ ଯେତେ ଥିଲେ । ସେ ଯାହା ଘରେ ଚଳଗଲେ ।
ଏଥୁ ଭକ୍ତ ଶୁଣ ଘର । ସେ ପ୍ରଭୁ କମଳା ବଲ୍ଲଭ ।
ସକଳ ଘର ଶୁନ୍ୟାମଣି । ଘର ବାହୁଡ଼ ଚନ୍ଦ୍ରାଣୀ ।
ଅନେକ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କଉଡା । ଲଖିମ ମନେ ଭୁଷା ଅନ୍ତା ।
ଘୋଇ ଅଣ୍ଡନ୍ତ ଛନ୍ନ ଛନ୍ନ । ଦେଉଳରେ ଭନେ ଭଗବାନ ।
ଭଣ୍ଡାର ଘରୁ ଭଙ୍ଗ ଆଣି । କେତେ ଧନରେ କନମାଣୀ ।
କର୍ଣ୍ଣ ଯୁଗଲ ଅଣି ଅଭି । ନାନାଦି ଭୂଷାରେ କୁଣ୍ଡଳ ।
ଅନେକ ଅମୂଲ୍ୟ ରନ୍ତା । ନାଭି ଗାମୁଞ୍ଚ ଦେଖ ଜନା ।
ସେ ନାନ୍ୟ ବାକସ ଆଣିଲା । ଗୁଡ଼ରେ ଦୋଳିଅଛି ମିଶା ।
ଶୀଘ୍ର ଖେଚର ଘର ଘଣ୍ଟା । ଧନ୍ୟ ଦଳରେ ଭରସି ଶା ।
ସୁଖ ଚୋରଗୁ ଘଡ଼ି ଯାଇ । ଲଭିଣ ଦ୍ୱାରେ ଉପଗତ ।
କାନରେ କହୁ ନାମ ଧର । ତା ଶୁଣି ବନ୍ଦ୍ଧୁ ଦେଖୁ କଥ ।
ବୋଇଲ ଶୁଣ ଆଚ୍ଚା ସମ୍ମ । ଏ ଶୋଭେ ଦେବେ କନ୍ଦ୍ଧୁ କାହିଁ ।
ଦେ ଅବା କାହାକୁ ଭାଲୁଛି । ମୁଁ କମା ଛିକ ବୋ ମୁଗାଛ ।

ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଭୂତ ପ୍ରେତେ । ଶୁଣି ଡାକିଲେ ଉଚ୍ଚନାଦେ ॥
ଆସେ ଡାକନ୍ତି ନାରାୟଣ । ଯୋଗସୂତ୍ରଅ ଷଷ୍ଠ ଗୁଣ ॥
ଭୂତଙ୍କ ସେନା ସଙ୍ଗତରେ । ଉତ୍ପାତ ହୋଇଗଲା ପାରେ ॥
ଚମକ ହୋଇ ଆସ ଥାଇ । ଡାକୁଥିଲୁ ମୁଁ ଧର୍ମ ଯାଇ ॥
ତା ଶୁଣି ଷଷ୍ଠ ଅଙ୍ଗ ହୋଇ । ଯାଇ ମିଳିଲ ଦ୍ରୁତ ଯାହେ ॥
ନିସ୍ତୁଳର ଯୋଗି ଧର୍ମ । ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ଅଙ୍କଧାରୀ ॥
ବୋଇଲେ କୃଷ୍ଣ ସୂକ୍ଷ୍ମ ହୋଇ । ତାଳ ସବାଙ୍କୁ ଚୋବେ ମୂର୍ତ୍ତି ॥
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଅଙ୍ଗ ବସ୍ତ୍ର ଯୋଡ଼ । ତନ୍ତ୍ରା ନ ଦଉ ଭୂମେ ତଳେ ॥
ଏମନ୍ତ ଭଣ ଭଗବାନ । ତତକ୍ଷଣେ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ଷଷ୍ଠ ଯେ ଅଙ୍ଗ ଚେତନେ । ଭୂତଙ୍କୁ ଯାଇ ଉଠାଇଲେ ॥
ଅଙ୍ଗ ଯେ ଥୋଇ ମଧ୍ୟଭାଗ । ଦେଉଁଣ ବସିଲେ ସମସ୍ତେ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୂଜିତା ଯେ ନନ୍ଦନ । ସମସ୍ତେ ଭଲେଇ ଯୋଗଣ ॥
ଉଦର ଭଣ ସୂକ୍ଷ୍ମ ହୋଇ । ଥାଳୀ ଧରିଲେ ବେଗ ହୋଇ ॥
ନବାଙ୍କ ଧର୍ମ ଧୀରେ ଦେଲ । ଡାକିଲେ ଥାଳୀ ଲଗ ହୋଇ ॥
ଖେଳଖେଳେ ଦେବତାଙ୍କ ବେଳେ । ସେ କେତେଣ ଦେହ ନ ଶୁଣିଲେ ॥
ଗର୍ଜନ ହୋଇ ଧର୍ମ ଥାଳୀ । ଷଷ୍ଠ ଲେଉଟି ପଡ଼ିଲ ତଳ ॥
ଛିନ୍ନାଭନାରେ ଭୂତଅଙ୍ଗ । କଥାଇଲେ ଶିରସ୍ଥାନେ ବେଳ ॥
ଏଥିଲଗ୍ନ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ହେବ । ଉଦର ହୋଇଲ ଷ୍ଟେବେଣ ॥
ଭାଗ ଦ୍ରୁଷ୍ଟ ଦେଲେ ଯବ । ସଂସାର ଅଶିନ ସୁକଳ ॥
ସେବକ ଶୁଭନନ୍ଦ ହୋଇ । ଗଲେ ଷ୍ଟିବର ସେବା ଖାଇଁ ॥
ଲବାଟ ଗିଁଠାଇ ପଶିଲେ । ଯେ ଘ ବା ସେବାରେ ନଶିଲେ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀର ପଂଠାଇଲେ ଖାଇଁ । ଦେଖିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଥାଳୀ ନାହିଁ ॥
ସମସ୍ତେ ହୋଇଲେ ତାଟକା । ଦେଖିଲେ ପଦ୍ମଲୋଚନ ଦୁଃଖ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଦୁଃଖମାର ଧର୍ମ । ବାଳିକେ ଯେଉଁ ଦୋଷ ଭଲ ॥
ବାଳିଲ ଦେଖ ଯେ ଅଦେବ । ଧରିଲେ ସୁଖଦେବ କେବଳ ॥
ଯଜ୍ଞଙ୍କ ସଙ୍କଷ୍ଟ ନାମ । ସେ ତାହା ଭକ୍ତିରେ ଆସ ॥

ଧନଦପୋଷେ ଦନ୍ତ୍ ଧାର । କୁହନ୍ତୁ ଦେଖ ସଙ୍ଗତର ॥
ଶୋଭନ୍ତି ଶିମ୍ଭାଙ୍କେ ଦେଉ । ଲେତେ ଦେଖିଲେ ତାହା ଯାଉ ॥
ଛିଣ୍ଡ଼ାକୋରେ ରମ୍ଭାଣୀ । ଏ ତିଶ ଅଶ୍ରୁଅଛୁ ପ୍ରକ ॥
ଯୋଗେଷ ଅଗ୍ନଣ ତେଜ ଶ୍ରାନ । ଅଧିକେ ଲେଖ ତପନର ॥
ଦନ୍ତ୍ ମଦ କୁ ଶିମ୍ଭାଙ୍କେ । ଆଣି ଦେଖିଲେ ଲେଖମାନେ ॥
ଦେଖାଇଲେ ପାର୍ଶ୍ୱର ଏ ଦ୍ୱେଷ । ପ୍ରକାଶ ଶିବ ଦେବେଶ ଧର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭଣେ ଶାବେ । ଦନ୍ତ କୁ ଧରିଲେ କୁଣ୍ଡିତେ ॥
ଦର୍ଶ ପାଦୈଶୀ ପାଶ୍ଚେଲ । ଥାଣୀ ଲୁଣ୍ଠାଇ ଦେଖଣଡେଲ ॥
ଅନେକ ମାର୍କଣ୍ଡ ମାଲେଲ । ପାଦେ ପାଦେଶ ଲାପାଇଲେ ॥
ତା ଶୁଣି ଦନ୍ତ୍ ଯେ ବୋଲନ୍ତି । ମୋହର ବଳ୍ଲ ଦୋଷ ପାଇଁ ॥
ଦ୍ଧ ଯେ ଦାଶପଣ୍ଠାରେ । ଦେଖନ୍ତି ଏକ ଅଦ୍ଭୁତରେ ॥
ରମ୍ଭାଣୀରେ ଅନୁଭବ । ମୋହନ ଯେ ଦେଲେ ତାଦଧ ॥
ତା ଶମ୍ଭୁ ଆଶିଲଣ୍ଡି ମୂର୍ତ୍ତି । କୃଷ୍ଣ ଯାକ ସୁନ୍ଦର ଶାର ॥
ଆଣି ଯେ ଲେଖନ୍ତାଙ୍କ ଦେଲ । ଦେବତେ ଛୁଟେ ମୁଁ ଶାପନ ॥
ତେଣେ ଯେ ନ ଶୁଣିଲେ ଦେବ । ଯେଣ ଅଗଣ ଲେଖନ୍ତାର ॥
ଏଥିରେ ଦେଖି ଦୋଷ ମୋର । ଭବ ଦେବମନ୍ତ ଦେଲ ଦ୍ୱେଷ ॥
ତାହା ବୋଲିବେ ଭଣ୍ଡ ଦେଲେ । କୃଷ୍ଣିଦେବ ମୋର ଛୁଣ୍ଡି ଅଛେ ॥
ଶ୍ରୀ ଭଣ୍ଡିଲେ ଏକମତେ । ଦେଖ ତା ନ ଭଲେ ପ୍ରମତେ ॥
ଦନ୍ତ୍ କୁ ପାଣି ଦେଖଣଡେଲ । ଦାଣୀ ମଣ୍ଡଳେ ଦାଣୀ ଭଲେ ॥
ନାନାମତରେ ଦେଖିଲେ ଗାଳ । ଯେ ଯାହାମତେ ପଲେ ତଳ ॥
ଦନ୍ତ୍ ଭକ୍ତିଲେ ମାଗୁଁ ଧରେ । ଶବ୍ଦ ଜଡେନ ଶ୍ରୀ ପ୍ରଶ୍ନଠାରେ ॥
ବୋଲେ ମୁଁ ପାପୀ ଅପରାଧୀ । କ୍ଷେମ ଯେ କରୁଣା ବାରିଧି ॥
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ପାପାଜନ । ମୋ ପରି ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ॥
ତୋ ଶବ୍ଦ ଶରତ ଭାରଣ । ଅଛୁ ତେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେନ ॥
ଏଣୁ କୁ ଯାହା ଭଲେ କର । ଅନନ୍ୟ ଶରଣ ପାଇଁ ମୋର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭବ ଭୁଟେ । ଶୁନ୍ତିଲ ଶକ୍ତ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ॥

ଏହିରୂପରୁ ଦିନ ଶେଷ । ରଜନୀ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ।
ସାଧୁଙ୍କ ନିକଟରେ ଯେତେ । ସେବକ ଥାଇଲେ ଭୂପତେ ।
ଚଳନ୍ତି ପ୍ରସାଦ ଖାଇଲ । ସାଧୁମାନଙ୍କୁ ପଠାଇଲ ।
ହେଲାଣି ଦେଢ଼ ନିଶୋଧିରେ । ଉଠାଇ ଦଳ ଚଳାଘରେ ।
ପ୍ରବେଶ ଯେ ଯାହା ଭୁବନ । ଏଥି ଭିତରୁ ଶୁଣ ମନ ।
ଯେ ପ୍ରଭୁ ଭୁବନ ଚିନ୍ତାମଣି । ସଙ୍କଟ କାମ୍ପିଲନ୍ତି ପୁଣି ।
ଛିନ୍ନକଣ୍ଠୁ ଲୁଚିଯାଇ । ସେବକ ବେଳକା ନ ସହି ।
ଦେଖନ୍ତି ଉଠେ ଜଗନ୍ତି ତା । ଲଣ୍ଡି ଅଙ୍ଗର ଲକ୍ଷ ଭଙ୍ଗା ।
ତକ୍ଷଣେ ଶୁଣିଣ ଆବେଶ । ଗଗନମାର୍ଗେ ଉଡ଼ିଯାଇ ।
ବଡେ ଶୋଭଧା ଭଣ୍ଡୁରେ । ପ୍ରତାପ ରୁଦ୍ରର ମନରେ ।
ଯେ ମହାରାଜା ନୃପଙ୍କ । ଯଳରେ କଣ୍ଠା ଅଙ୍ଗ ଯାଇଁ ।
ତାହାଙ୍କ ପାଶେ ଉତ୍କଳାଗ୍ନି । ଭଜନ୍ତୁ ଉଠେ ଭୁବ ଭଙ୍ଗ ।
ସ୍ୱପନମାର୍ଗେ ଅଙ୍ଗ ଦେଲେ । ଶୁଣରେ ରାଜନ ବୋଲିଲେ ।
ତୋ ଘରେ ଭକ୍ତ ଆସିଥାଇ । ଯେ କଣ୍ଠ ଉଷକାଳେ ଯାଇ ।
ଲଭର ଲେଳକର ଘରେ । ଲୁଚିଅ ନ ଯାଇ ବେଳରେ ।
ତାହାର ଯାଇଗୃହେ ଘର । କୁଟୁମ୍ବ ରେଶ ସଙ୍ଗତର ।
ଭକ୍ତ ମୋ ଅତି ପ୍ରିୟା ମନେ । ଆସି ଯେ ଥିଲ ମୋ ଭୁବନେ ।
ତାଙ୍କୁ ଲେଭକ ମୂର୍ଖ ଚେତ । ତୋ ବାଗ ଗଣ୍ଡି ନ ଯାଚିଲ ।
ଯେ ଉଦ୍ଧାରୀ ଗୋଟି ମୋର । ଥିଲ ଯେ ଭକ୍ତର ପାଶର ।
ତାହାକୁ ନେଇର ବୋଧ ଦେଇ । ଧରିଲେ ତୋର ଲେଭ ଯାଇ ।
ନିକଟେ ବାନ୍ଧି ଟାଣିଲେ । ଅନେକ ମାଡ଼ନ୍ତି ମାରିଲେ ।
ଚରଣେ ପାଦୁକା ଲଗାଇ । ଉଦିତେ ବନ୍ଧନରେ ନେଇ ।
ତା ଦେଖି କୁଟୁମ୍ବ ସକଳ । ବେଢି ବନ୍ଧୁ ତାହାଙ୍କ ଦଳ ।
ଏଣୁ ମୁଁ ବନ୍ଧୁଅଛି ବୋଲେ । ବେଢିକି ଦିଶୁ ନୁ ଲଭିତେ ।
ଭକ୍ତକୁ ବନ୍ଧନ୍ତୁ ଫିଟାଇ । ଚରଣ ପାଦୁକା କାଢ଼ାଇ ।
ଭଜନ୍ତୁ ହୋଇ ପାଦ ତଳେ । ସ୍ଥାନ କରନ୍ତି ସଙ୍ଗତରେ ।

ପିତାଇ ସୁଗ୍ରୀବ ଅଙ୍ଗଦ । ଶକ୍ତି କୁ ମାନ ପ୍ରକାଶଇ ।
ଦେଖନ୍ତେ ଖରଦୂଷଣ ମରଣ । ଶାର୍ଙ୍ଗୀ ଯେ ଦେବ କୁ ଆସନେ ।
ବନ୍ଧୁର ସାକ୍ଷୀ ମୋ ପ୍ରମାଣ । ଏ କଥା ସତ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣ ।
ଶଙ୍ଖ ଶେଷଙ୍କ ସୁଖ ଅନ୍ତ । ମନେକ୍ତ ଦେବ କୁ ସେବନ ।
ତେବେ ସେ ସତ୍ୟ ସୂତଖଣ୍ଡକୁ । ବୋଲନ୍ତେ ମାଣ ଅନ୍ତେ ଯିବୁ ।
ଅଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସାବଧାନେ ଶୁଣ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସ୍ତୁତି ମାନ । ତତକ୍ଷଣେ ଗଲେ ନରବର ।
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଶିବାଳୟେ । ଏଣେ ଉଠିଲେ ମଣ୍ଡପରେ ।
ପ୍ରଭୁ ମହିମା ନଜାଣିଣି । ବାହାରେ ରହେ ନୃପମଣି ।
ରାଜ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଡାକିଲେ । ସକଳ ବୁଝାଇ କହିଲେ ।
ତତ୍ପରେ ବାହ ଲଗି ହୋଇ । ଧନକୁ ଭଲେ ନୃପପାଇଁ ।
ଏଣେ ଯେ ଦଶକଣ୍ଠ ପାରେ । ଧନକୁ ଭଲେ ନ ସୁରରେ ।
ବନ୍ଧୁ ଶାଣକୁ ଦେବେ ଘେନି । ବନ୍ଦନ ମିତା ହୋଇଲେ ।
ବନ୍ଧୁ କୁ ନେଇ ଭଲେ ହୋଇ । ସ୍ତୁତିବ କଥାଇ ମଣ୍ଡପାକୁ ।
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ମୋ ଜୀବନ । ଦେଖିଲି ତୋହର ବଦନ ।
ଏମାନେ ଦେଖ ଭଲେ ଯେତେ । ସକଳ ଶମା କର ମୋତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭୁଜ ଧରି । ଶିରେ ଢାଳିଲେ ସର୍ପଧାରୀ ।
ପିତାଇ ସୁଗ୍ରୀବ ବଚନ । ଚକ୍ଷିଲେ ତେଜୋ ବରତନ ।
ଦେଖନ୍ତେ ଖରଦୋଷମଣେ । ଯାଇ ବାନ୍ଧିଲେ ତତକ୍ଷଣେ ।
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ଯାଇ ବନ୍ଧୁ ଛୁଟିଲେ । ଅନେକ ଉପଦ୍ରବ କଲେ ।
ବହିଣ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ଘର । ବୋଲାଇ ଦେଲେ ନୃପବର ।
ଦେବ ଶକ୍ତି ଲେ ମହାଦେବ । ଶୁଣାଇ ପ୍ରଭୁ ନାଥ ଯାଏ ।
ବନ୍ଧୁକୁ ଦୂତକୁ ଭଗନ । ହସ୍ତୀ ଛାମୁକୁ ଦେବନାଥ ।
ସକଳ ସମର୍ପିଣ ଦେଲେ । ନୃପଶ୍ରୀବର ଘଟନ ସେ ।
ବନ୍ଧୁ ଭକ୍ତିଲେ ଛନ୍ନ ମାଗେ । ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗର ଦୂରରେ ।
କୁମ୍ଭୀର ବେଦ ବ୍ରଜଭଲେ । ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥଙ୍କ ସେବାରେ ।

ପରମ ଆନନ୍ଦେ ରହିଲେ । ମନରୁ ଚୈତନ୍ୟ ଭଜିଲେ ।
ଶୁଣ ସୁଜନେ ପ୍ରଭୁପଣ । ଭକ୍ତ ବତ୍ସଳ ଭଗବାନ ।
ଭକ୍ତି ଏଥେ ଦୃଢ଼ ଯାଏ । ସେବା ବସ୍ତୁ ଭଇଥାଏ ।
ସବୁରୁ ନିଷ୍ଠ ଗୋସାଇଁ । ଅଧମ ଜନେ ଭେଟ ନାହିଁ ।
ଏଣୁ ପାମର ଶ୍ୟାମଦାସ । ଶରଣ ଭଜନା ବଦାସ ।
ବନ୍ଦ ମହାନ୍ତ ଗୀତ ରସ । ସୁଜନେ ଶୁଣି ଦୂର ଦୋଷ ।
ଏ ଗାର୍ହ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । ଦେବକ ପ୍ରାଣୀ କଷ୍ଟ ଯତ ।
ଯେ ଏହା ଶ୍ରଦ୍ଧାମନେ ଶୁଣେ । କି ଏହା ଜନମରେ ଗୁଣେ ।
ତାର ଜନ୍ମ ଧନ୍ୟ ଯେତେ । ଉଦ୍ଧାର ନାହିଁ ଜଗତେ ।
ସକଳ କର୍ମ ଯଶ ଦେବ । ଶମନ ଦର୍ଶନେ ନ ଥିବ ।
ଏ କଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ଏହା ଶୁଣ ।
ସାଧୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କଥା ଏବେ । ଗାଇ ଉଦ୍ଧାର ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ।
କହି ଚଳନ୍ତି ନିଜ ମନେ । ଯାହା ଭଜେ ସାଧୁମାନେ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଗାର୍ହ୍ୟଧର୍ମଭକ୍ତିରସାମୃତେ ମନ-ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ବନ୍ଦ ମହାନ୍ତ ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ତ୍ରୟୋଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

—*—

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ବଳରାମ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଶୁଣ ସୁଜନ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ । ଯାହା ମୁଁ କହୁଅଛି ତୋତେ ।
ଉତ୍କଳ ଦେଶ ମଧ୍ୟ ସାର । ପଶ୍ଚିମ ଅଗାରୁ ଅପାର ।
ନାମ ତା ବଳରାମଦାସ । ମନରୁ ସୋମନାଥ ଶିଷ୍ୟ ।
ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ତାର ଘର । କୁଟୁମ୍ବ ସେଠ ସଙ୍ଗତର ।
ଉତ୍ତମ କୁଳେ ଅବତରି । ଜାତି ଗୁରୁର ବିଷୟଧାରି ।

ଏମନ୍ତେ ବଞ୍ଚି ଅଛନ୍ତି ଜନ । ଶୋଚନା ନ ଥାଇ ତା ମନ ।
କହନ୍ତେ ଦୁଃଖଭାବ ଯାଇ । ଆନନ୍ଦେ ମଗ୍ନ ହୋଇଥାଇ ।
ଯୋଗୀଏ ନାମ ସର୍ବ ଶୁଣେ । ଭୋଗୀଏ କଥି ଗ୍ରାସେ ମଣେ ।
ସର୍ବଦା ହରିରସେ ରସେ । ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣି ମୁଖେ ଘୋଷେ ।
ବସନ୍ତ ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗର । ସଜନ ଗଣେ ଦୟା ଭାବ ।
ଶ୍ରୀ ଭାଗବତ ସେବା ଜନେ । ଅନ୍ୟ ନ ଜାଣେ ତାର ମନେ ।
କେବଳ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣେ । ନିରତେ ରହେ ବୈଷ୍ଣବରେ ।
ତପ ରେ ଜନଙ୍କ ସେବନ । ଅଭିନ୍ନ କଥା ହୋଇ ଆନ ।
ଭକ୍ତି ଅଭିନ୍ନ ଧର୍ମ ଘେନ । କରନ୍ତେ ବୈଷ୍ଣବର ତନ ।
ଏମନ୍ତେ ଦେହେହୋନ ଅନ୍ତେ । ଶୁଣ ସୁଜନ ସୁଚରିତେ ।
ଅନନ୍ତେ ସ୍ୱର୍ଗଭ୍ରମ ଯାଇ । ଦର୍ଶନ ଦେଲ ନନ୍ଦସୁତ ।
ସୁଭଦ୍ରା ବଳଦେବ ଭୂରେ । ପ୍ରଭୁ ଉନ୍ମନେ ଏକେ ଏକେ ।
ଅଶେଷ ଜନଙ୍କର ଗୁଣେ । ଜଗତ୍ ଲକ୍ଷଯୋଗ ଉଠେ ।
ସ୍ତ୍ରୀପୁତ୍ରସୋକ ତନାଦରେ । ଆନନ୍ଦ ହେ ବନ୍ଧୁ ସ୍ୱସାରେ ।
ଅଶେଷ ବାର୍ଯ୍ୟ ନାଦ ସୃଷ୍ଟି । ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲ ଧରଣୀ ।
ଏମନ୍ତ ସମସ୍ତେ ଶୁଣ । ଗଣିବା ମଣ୍ଡଳ ଯାଉଣ ।
ଶୁଣିଲେ ସେ ଜନସ୍ତ ବାସେ । ମଣ୍ଡି ହୋଇଣ ବୈଷ୍ଣବସେ ।
ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣିଲେ ସେ ଧନ । ଶିରେ ବନ୍ଧିବ ଜଳ ଦେବ ।
ହୋଇଲେ ଧନ ମୋ ସଞ୍ଚନ । ଅଭିନ ବନ୍ଧୁଲେ ମୁଁ ଜନ ।
ଛନ୍ଦ ମୋ ଉଠେ ଜଳେ ଜଳେ । ଯୋଗ ମୁଁ ଅନ୍ତ ବୈଷ୍ଣବଲେ ।
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ସଙ୍ଗ ଥାଇଁ । ମିଳନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗେ ଯାଇଁ ।
ଲଭେଣ ନନ୍ଦଯୋଗ ଉଠେ । ଜଗ ଜନେହି ଅନ୍ତ ମାଗେ ।
ଜଗାଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡକୁ ଅଧାଇ । ଅହେତ ମଣ୍ଡ ବାହୁନଇ ।
ସେବକ ଅଧାଇଣ ଦେଲେ । ଯୋଧରେ ଜାସଙ୍କୁ ହୋଇଲେ ।
ଶରଣେ ହେ ଭାଗୁଣର ଗାଇ । କୁଣ୍ଡଳେ ଦେବ ନଇନନ ।
ଅତ ଜନ୍ମର୍ଥ ତୋର ଜାଣ୍ଡ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ସଣ୍ଟେଶ ସ୍ଥାନେ ।

ସ୍ନାନ କରଣ ତୋର ପାଇଁ । ଥିଲୁ ମୁଁ ବେଶ୍ୟାଘରେ ଶୋଇ ।
କର୍ମା ମୁଁ ତରିଲି ସଂସାର । ନିନ୍ଦପଣ ଯୋଗୁଁ ତୋର ।
ଯେତେବେଳେ ତୋତେ ଲାଗିବନ୍ତ । ଦେଖ ସେ ପ୍ରଭୁ କପଟାଣ ।
ବୃନ୍ଦା ଲଇ୍ରାଏ ଯାଉ ଥାନେ । ସେବା କରନ୍ତି ଅପ୍ସରାମାନେ ।
ତାହାକୁ ତୋର ଲଭ୍ୟ ପାଇଁ । ଅସିଛୁ ଶୁଣିବକୁ ସେହି ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚୋଳିଲେ । ସେବକମାନେ ସେ ଯାହାରେ ।
ଘରେ ଅନେକ ଧନ୍ୟ ଦେଲେ । ଲଭନ୍ତୁ ସେଜ ଚଲାଇଲେ ।
ଯାଜା ଦୁଃଖାଦେଶ ଲାଗିଲେ । ନେଇ ସେ ବାଣ ଅଗେ ଥାଇ ।
ସବୁଣି ମୁଖରୁ ଜଗଣ । ଗାଇଲ ବନମାଳୀ ଦାସ ।
ମନରେ ଭାଇ ଗୁରୁ ଜାଣ । ବଢ଼ିଲ ବଣେଣ ସନ୍ତାପ ।
ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀମୁଖେ ଲଭେବାର । ନନାଶ୍ରୀମୁଖକୁ ଅନାଇ ।
ଦେଖି ନୟନୁ ଧାରଣେ । ପ୍ରଣାମ କଲ ନଗୁଡେନ ।
ଲଟି କହାଲେ ଦେବ ଶାଣି । ବୋଇଲ ଗଦେମା ତନ୍ତ୍ରପାଣି ।
ଗଦେମା ଲଭକ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ । ଲଭକ ଭକ୍ତଙ୍କର ଦେବ ।
ଲକ୍ଷବନ୍ଧନ ମହାବାହୁ । ନନ୍ଦଘୋଷରେ ଥାଇଁ ଥାଇଁ ।
ଛଳେ ସେ ତଣ ଦେବ ଭଉଲ । ବସନ୍ତ ଅନ୍ତୁ ଛନସ୍ତରେ ।
ତେତେଜ ଗଣିଲ ମାଗକଣ୍ଠ । ତର୍କି ନ ଦେହ ମୋର ମୁଣ୍ଡ ।
ଦଣ୍ଡ ଦେ ଦେଇ ଚରଣଦ୍ୱେ । ଏଣୁତେ ଯଶ ଦେବ ଦେବେ ।
ମୋତେକୃଷ୍ଣା ସେବେ କୋଇ । ସବନ ଲାଗିଲ ଏଥର ।
ନଧ ଚଲଣ୍ଡ ପୃଅ ଦୋଇ । ନନ୍ଦଘୋଷରେ ଏବେ ଲୁଣ୍ଠି ।
ବଳକୁ ତବା ବଇଠେଇ । କରାଇ ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଭୁ ଦେଇ ।
ଥିଲୁ ମୋ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ କୋଇ । କୋଉ ଶ୍ରୀମୁଖୁ ଆସିଥିଲ ।
ଏଥିକୁ ବନ୍ଧୁ ଦେଇ ଏବେ । ଆଜ ଲାଗିଲ ମୁଁ ତୋତେ ।
ମୁଁ ସେ ଲାଗର ତୋ ସଦନ । ଦେଖ ବା ଦୋଷବ ଅଦନ ।
ଏବେ ମୁଁ କେଉଁ ବାଡ଼ବ । ଦେ ଥିକୁ ତୋ ଘଥ ବଡ଼ଣ ।
ଯାଣ ଦେମାଙ୍କୁ କନ୍ତୁ ଲୁଣ୍ଠ । ତାହା ଦେଖର କନା ମୁଣ୍ଡ ।

କଲ୍ୟ ଦେ ସ୍କନ୍ଦ ଏବେ ଭଣ । ତୋ ବାପ ମଦନ ଶପଥ ।
ଆବର କହୁଅଛୁ ଶୁଣ । ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଭୂଷଣ ଶରଣ ।
ମୁଁ ଯେବେ ତୋହର ସେବକ । ତୁ ଯେବେ ମୋ ପ୍ରାଣନାୟକ ।
ଏଣୁ ଶରଣ ମୋର ଅଛେ । ତାହା ବୁଝିବୁ ଭକ୍ତି ଅଛେ ।
ଆଉର କହୁଅଛୁ ଯାହା । ଶୁଣ ପୂଜନା ପ୍ରାଣପ୍ରିୟା ।
କୋଟିଏ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କୋଳକ । ଯୋଟିଏ ସବୁ ବୋଲଥିବ ।
ତାର ସେବକ ହାଏ ନର । ସେ ପ୍ରଭୁ ଯେବେ ନ ବୁଝିବ ।
ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କେବଳି ଜାହାର । ତୋ ପାଦପଦ୍ମରେ ଅଧର ।
ଅଧିକ କ କହିବ ମୁହିଁ । ତୁମ୍ଭେ ମୋ ଶିବର ଗୋସାଇଁ ।
ଯେ ବନ୍ଧୁ ଭକତ ମୋହର । ବୋଲି ତଳେଲେ ଶୋଧିଉର ।
ଏହାକୁ ଏଣାଇଁ ଏଣାଇଁ । ମିଳନ୍ତି ସିନ୍ଧୁ କଢେ ଯାଇଁ ।
କାଳମୃତ୍ୟୁ କାଳକୁଟେ । ବସିଲ ମଦନ କୋପେ ।
କାଳରେ ଜନଗୋଷ୍ଠି ଭଣ । ଗର୍ଜିଣ କରଣ ଉଠିଲ ।
ନଦୀକ ତୁଳ ଥାନେ ନିନ୍ଦ । ଯେ କରବନ୍ତୁ ଭକ୍ତମୂର୍ତ୍ତି ।
ବୋଲଇ ଏତେ କହେ ଭର । ମୁଁ ଯେବେ ସେବକ ତୋହର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଶ୍ରୀବତ୍ସେ । ନଦୀକୁ ଅସ୍ତ୍ର ଧାଇଁ ଗଲେ ।
ଅମୃତ ନଦୀ ସ୍ରୋତେ ହୋଇ । ସହାଦେ ଧାଉଅଛି ବହି ।
ତାହା ଜାଣିଲ ଆନନ୍ଦ । ଯେ ପ୍ରଭୁ ଭକତ ବତ୍ସଳ ।
ଶରଣ ରକ୍ଷଣ ଯେ କାଳ । ନ ସହେ ସେବକ ବେଦନା ।
ଅଶେଷ ସୁଖ ଦୁର୍ଲଭ । ତାଙ୍କ ମୁହାଁରେ ଯଃକେଶ ।
ତାଙ୍କୁ ଭଣିଣ ନନ୍ଦଘୋଷେ । ଅଭ୍ର ବଳିନ୍ଦୁ ଭକ୍ତ ପାଶେ ।
ସହିତେ ଯେତେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତ୍ରାନ । ଭକତ୍ତ ଜନେ ବାଳିରଥ ।
ତା ଦେଖି ବନଗ୍ରାମ ବାସ । ସେ ଦୃଢ଼ ମଦନ ବିରସ ।
ଏକଦେହ ଏକାଶଣ ବେଳ । ଜଳଠ ସୁଦୃଢ ଲକ୍ଷଣ ।
କେବଳ ଅଶ୍ରୁପାତ ଧନି । ଭକ୍ତି ଯେ ଅଛି ବଶକର ।
ଦୁଃଖ ଆନନ୍ଦ ମୁହେଁ ଦୁଃଖ । ତାହା ଜାଣିଲେ ସତମୁଖ ।

ବସି ଦେବନ୍ତୁ ସୀତବାସ | ବାଟେ ନ ଦଳ ଲୁଚେଇ ବେଶ ।
ବୋଲ ସନ୍ତାପ ତୋର ବେଶି | ଯାହା ମୁଁ ଅଇଲି ଲଢେଇ ।
ଏବେ ଏଥ ଆପୁଣି ତୋପର | ତୋ ପଦେ ଯାହା ଦାହା ଦଲ ।
ଶୁକ୍ଳ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣି ଏତେ | ବାସ ଦଳଅ ସୁଖ ଦେତେ ।
ଦଣ୍ଡଣେ ଶିରେ ଦଲେବଲ | ସୁମୁଖେ ଯାଦେ ଘଡ଼ି ଗୋଲ ।
ଛାଡ଼ି ଦଯାଦେ ଦେଲ ଦଲ | ବୋଲିଲ ନନ୍ଦ ତଯଧର ।
ଦଦନା ଯାର ଏଲସ୍ଥ | ଧାଇଁ ଯାହାର ଅଙ୍କଶାସ୍ତ୍ର ।
ଦେବ ଇନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁର | ଯଶ ଗନ୍ଧର୍ବ ଯେ ଚନ୍ଦ୍ର ।
ଋଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ବୈଶ୍ୱାନର | ନାଗ ନୃପତି ତପ୍ତର ।
ଛିତ ଆକାଶ ଦିଗପାଳ | ଯାହାର ଅଙ୍ଗରେ ସକଳ ।
ଦେବଅଛନ୍ତି ଆତଯାତ | ତୁମ୍ଭେ ଅଶେଷ ଲୋକନାଥ ।
ଯାଉଛା ଯାଇ ଅଙ୍ଗକାଶ | ଯେ ଅଷ୍ଟବଧୂ ଚଇଦାସ ।
ଦିବ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମୁନି ଗଣେ | ଧାନେ ଚିନ୍ତନ୍ତି ଯା ଚରଣେ ।
ତୋ ସୁଖ ଦେତେକ ପାଲର | ଦୋଷିଏ ଗାତରୁ ଅନ୍ତର ।
ଦଣ୍ଡପ୍ସ ଦଲେ ମୋର ପାଇଁ | ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଲଚାପାଇଁ ।
ଏହା ନ ଜାଣି ମୂଢ଼ ମନେ | ଦେବନ୍ତି ଅନ୍ୟ ଦେବତାରେ ।
ଗଙ୍ଗା ତେଜଣ ଗଙ୍ଗାକୂପେ | କୂପ ଖୋଳନ୍ତି ଶୁଷ୍କ ଭୂମେ ।
ସୁଧା ତେଜଣ ବିଷଖାଇ | ମଲିବା ସମ ଯେ ଅଟଇ ।
ଯେ ଭୁମ୍ଭ ମହିମା କଳ୍ପିତ | ଜାଣି ଇଲଲ ଅବିରତ ।
ଶରଣ ଯଣେ ତୋ ଚରଣେ | ଇନ୍ଦ୍ର ଯଦନ୍ତି ଯେ ନ ଗଣେ ।
ତେଣୁ ଦଳଅ ଏ ସଂସାରେ | ତାଙ୍କରେ କାହାକୁ ନ ଡରେ ।
ନନ୍ଦୁଆଙ୍କ ରଖାପାଣି | ଇଲଷା ଅଛି ବୋଲି ଜାଣି ।
ମହାପାତକୀ ଦୋଳଣାଇଁ | ଯେ ଦୋଷ ସମାଦର ଭୂଦି ।
ମୁଁ ଯେ ସବୁହୁ ଅପରାଧୀ | ତୁମ୍ଭେ ଯେ କରୁଣାଜଳଧି ।
ମୂଢ଼ ବୋଲଇ ଯେତେ ଅଛି | ଯେ ତୁମ୍ଭେ ପଣ୍ଡୁ ଦୋର ବଜ୍ର ।
ଭୂମିଙ୍କୁ ଏଡ଼େ ସାହାପଥ | ଆଜନ୍ତ ଦେଖିଲି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।

ଏହେନ ସେ ନନ୍ଦଘୋଷ ରଥ । ନଳାଗ୍ରୀ ନବଘରେ ସାଜ ॥
ଅନେକ ପୁଷ ଦେଖମାନ । ସ୍ତୁତି ଅଇଲ ଭଗବାନ ।
ଭ୍ରାତା ଭଗିନୀ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ । ଏତେ ନ ବୁଝିବ ଗୋସାଇଁ ।
ମୁଁ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧ୍ୟ ଜନ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଏ ବସ୍ତୁ ବନ୍ଧନ ।
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଭବତ୍ରାଣ । ବାମଙ୍କୁ ଘାଟରେ ବସାଇ ।
ହସି ସୁମୁଖେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ହେ ବାପେ ଶୁଣନ୍ତୁ ବୋଇଲେ ।
ଭକ୍ତର ମୋର ନୃପ ହେବ । ମନ୍ଦ ମୋ ଭକତର ସୁଖ ।
ଅନେକ ସୁଖଗ୍ରବ ମୋର । ଭକତ ବଶ୍ୟାମୃତ ସାର ।
ମୋର ମହିମା ଯେବେ ଯେବେ । ସେ ଶୁଣୁଥିବ ସଦା ଭବେ ।
ସେ ଅଟେ ପୁଣ୍ୟଦାତା ମୋର । ଏଥିରେ ସଂଶୟ ନ କର ।
ଏ କଥା ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ମୋର । ତୋ ମନେ ସଂଶୟ ନ କର ।
ତା ଶୁଣି ବନଗ୍ରାମ ବାସ । ମନରେ ଲଭି ଅତି ତୋଷ ।
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ତତାସନେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ବସାଇ ଆସନେ ।
ଆପଣା ଧନର୍ଦ୍ଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତରେ । ବାଞ୍ଛିଲ ପଦ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଦେଇ ।
ଅନନ୍ତ ବାନ୍ଧେ ରଥ ଦଣ୍ଡି । ଲଗାଇ ବଳୁଆ ଜଗନ୍ନି ।
ସ୍ୱରୂପ ପିଠିଆଉ ଘଇଲ । ଭଗବାନ ଓଂକାରେ ଘୋଷିଲେ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଖାଇଥିଏ ରଥେ । ଶୀତ ପାଳଣ ଭୁଜେ ପାତେ ।
ଘଣ୍ଟସବୁଣି ବେଦଗରେ । ସଂଖାଦୁନ୍ଦୁଭି ଧୂର କରେ ।
ମହାଭାରଣ ବଜାଇଲେ । ଶବଦ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନି କଲେ ।
ଭାଗବତ ପୁସ୍ତକ ଧରିଣ । ସେ ରଥ ଚଢିବାକୁ ଭଣା ।
ଗନ୍ଧର୍ବଶି ବସ୍ତ୍ରଗଣ । ପୁଷ୍ପମାଳା ଦେଇ ଧ୍ୟାନ ।
ଅଙ୍ଗ ପ୍ରଭାରେ ବସିଲେ । ଅନେକ ଦେଖ ମନାଇଲେ ।
ଚନ୍ଦନଚର୍ଚ୍ଚିତ୍ରା ସହେ । ଅପୂର୍ବ ଲାବଣ୍ୟମାନ ହେଉଛି ।
ଧ୍ରୁମରେ ସବୁ ଠାଣ କଲେ । ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ପ୍ରଭାଳଲେ ।
ସୁ ଦେଖା ପୁନଃ ନ ଘରଣ । ଚୈତନ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରିନ ଡେଉଣ ।
ଘଣ୍ଟକୁ ଶିନ୍ଦୂରାଦିରେ । ଅଙ୍ଗ ପୁଷ୍ପ ସ୍ତୁପରେ ।

ଗର୍ବେ ହୋଇ ଆସିଥିଲେ । ଶତ୍ରୁକୁ ମାରିବେ ବୋଲିଣ ।
ବୋଧ ତାହାର ଆଣ ସେହିଠ । କୁଟିଳ କପଟ ସଙ୍ଗତେ ।
ଘୋର କୁମତି ମିଥ୍ୟା ଲେଖ । ମନ ମଣ୍ଡଳ ସେ ପୁରୁଷ ।
ଦୁର୍ଗୁଣ ବାର୍ତ୍ତି କ ବାହ୍ରିତ । ଜଳୁଜା ଆଣ ସେହିଠ ଲେଖ ।
ମାଣି ଏହାଙ୍କୁ ଭଲ ଦୁର । ନ ଥାଇ ଏ ଜନ୍ମ ଜଥର ।
ଏମନ୍ତ ସ୍ୱାର୍ଥ ତାକୁ ଦେଲ । ନଶ୍ଚଳ ଶ୍ରୀମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଧ୍ୟାଇ ।
ଆନନ୍ଦେ ବନଗମ ଯାତ୍ରା । ଗୁରୁ ସଙ୍ଗରେ ଦେଖୁଁ ଆଣ ।
ଘୃଣ ସ୍ୱଭାବ ନ ଜାଣିଲ । ତୃଷା କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତ ନ ମଣିଲ ।
ଦେଖନ୍ତି ଏକଥିତ ହୋଇ । ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବଙ୍କୁ ଭଜଇ ।
ଏମନ୍ତ ଭାବ ଦେଖିଣ । ସେ ଭକ୍ତ ଦର୍ଶନ ସ୍ତବନ ।
ଏଣେ ସେ ଦାନବଶାଳ ଘୋର । ଜଣା ପିଠିଆ ଅପ୍ରମିତ ।
ବନ୍ଦୁକ ଧରଣ ଉତ୍ସାହ । ବନ ଶ୍ୱାପଦେ ମାରେ ଦାଣ ।
ଘୋର ଚର୍ମ୍ମ ନ ତଳେ । ସମସ୍ତେ ଦେଖିଣ ସ୍ୱଜନେ ।
ନ ବୁଝି ଭଣ୍ଡା ଏଥର । କର୍ତ୍ତା ନ ଦେଲେ ଉତ୍ତର ।
ଏମନ୍ତ ଦେଖିଣ ସମସ୍ତେ । ଭଣ୍ଡେ ଦ୍ରୁତ ଅଗ୍ରତ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣେ ଭରତ ଯେ ଯାଇ । ରାଜ୍ୟ ସକଳ ଜନ ଯୋଗ ।
ସୁଖା ବାଳକ ବୃଦ୍ଧ ନାରୀ । ଯୁକ୍ତ ହର୍ଷ ଆଉ ଭକ୍ତି ।
ସେ ରାଜ ମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରମାଣେ । ଶାସ୍ତ୍ର ସାମନ୍ତ ସଙ୍ଗତେ ।
ସକଳ ଲୋକଙ୍କର ହାତେ । ରଥେ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନାନାମତେ ।
ନସ୍ତେ ତାଙ୍କି ନ ଶାସ୍ତ୍ରେ । ଆପଣେ ନ ପ୍ରତ ସ୍ୱଜନେ ।
ଜଣା ଅଷ୍ଟପ୍ୟ ଦେବ ନମାଣ । ଦେଶ୍ର ନ ଦେଲେ ଉତ୍ତର ।
ଆଣେ ପଣ୍ଡିତ ସେହିଠ । ନ ପ୍ରଭ ଅଣ୍ଡର ସମସ୍ତେ ।
ଅର୍ଘିଲେ ଶାନ୍ତ ମଣ୍ଡଳ । ଭଲ୍ଲଣ ନାନା ମତେ ସବ ।
ଦେବଗଣ ରଥରେ ଯୋଗିଲେ । ମାତ୍ରୁଙ୍କ ଅଙ୍କୁଶ ହିଁପିଲେ ।
ଏଣେ ଗୁଡାପଲ୍ଲବ ପୂଜା । ଭଗର ନାନାମତେ ପୂଜା ।
ହୃଷ୍ଟି ବଧନ ଆଣ ଶତ୍ରୁ । ଆପଣେ ଧରିଲେ ବନ୍ଧୁ ।

ତାହା ଦେଖିଣ ସେତେ ଲୋକ । ସମସ୍ତେ ହୋଇଣ ଉତ୍ସୁକ ।
ଧଇଲେ ନନ୍ଦଘୋଷ ବେଢ଼ି । ଗୁଡ଼କୁ ଯେସନେ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ।
ଆନନ୍ଦେ ହେଲେ ତୁଳତୁଳି । ବଜାଇ ଘନେ କରତାଳି ।
ଅନେକ ପୁଷ୍ପମାଳ ଘେନି । ହସ୍ତରେ ଧଇଲେ ସର୍ବେ ।
ଦିଶିଲେ ଯେ ଯାହାର ମତେ । ରଥ ନ ଚଳେ ଭକତେ ।
ସଭ ମନୁଷ୍ୟ ଶ୍ରମପାଇ । ବସିଲେ ଯେ ଯାହାଙ୍କରେ ଯାଇ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ନୃପବର । ଭକ୍ତର ଭଲ ତା ମନର ।
ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଭକ୍ତ । ଅପ୍ରାଧ ଅର୍ଜିଲି ବହୁତ ।
ତେଣୁ ନ ଚଳେ ନନ୍ଦଘୋଷ । ବୁଝିବା ଏଥର ଉଦ୍ଦେଶ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି କୃପାସନେ । ଶୋଇଲେ ସେହି ଦୁଃଖମନେ ।
ପ୍ରଭୁ ଚରଣେ ମନ ଦେଇ । ସଂଶୟ ଛାଡ଼ିବାର ପାଇଁ ।
ତାହା ଜାଣିଲେ ଭଗବାନ । ସେ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ନାରାୟଣ ।
ଯାହାଙ୍କୁ କହିଲେ ସ୍ୱପନେ । ତୁ କର୍ମୀ ଉତ୍କଳକୁ ମନେ ।
ଏବେ ମୁଁ କହୁଅଛି ତୋତେ । ସେହୁ ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ।
ମୋର ଭକତ ଯେତେଜନ । ମୋହର ନାମ କରେ ଗାନ ।
ସେ ହେବେ ଅଶୁଚ ଯୁବନ । ସର୍ବଦା ଶୁଚିମନ୍ତ ହେବୁ ।
ଏଣୁ ମୋ ବନମାଳ ଦାସ । ମନରେ ହୋଇଣ ହରଷ ।
ସ୍ୱସ୍ଥକୁ ଆଣ ମୋହର । ମାଳ ତାହାକୁ ଦେଲୁ ଦୂର ।
ତେଣୁ ଭକତ ଅଭିମାନେ । ତଳୁ ଅଙ୍ଗକୁ ଦୁଃଖମନେ ।
ବସିଲ ଚନ୍ଦଣ୍ଡେ ଯାଇ । ଚିତ୍ତେ ମୋ ପାଦପଦ୍ମ ଧ୍ୟାଇ ।
ତାହା ଜାଣିଣ ଆନନ୍ଦେ ବଳି । ଭକତ ପାଶ୍ୱେକି ମିଳିଲୁ ।
ସେ ଯେତେକ ଦୁଃଖ ମୋତେ ଦେଲ । ଯେଉଁ ପ୍ରକାରେ ଯାଚାଇଲ ।
ଭତ୍ତ୍ୱ ସେବକେ ଦୂର କଲ । ତୁ ଜାଣି ଜାଣିକୁ ତା ଭବ ।
ତେଣୁଟି ଅଛୁ ସେହି ସ୍ଥାନେ । ଏ ରଥ ଚଳିବ କେମନେ ।
ଭକତ ଯେବେ ବାଛିଅଛି । ଆସନ୍ତୁ ତା ନ ଯାଉ ପୁଞ୍ଛି ।
ଭକତ ମୋହର ଉଦାର । ମୁହିଁ ତାହାର ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ।

ଭକତ ମୋର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ । କେତେକହିଁ ବୃନ୍ଦେ ଦେହ ଧରଣ ।
ଭକତ ଲକ୍ଷଣ ଅନନ୍ତ । ତହିଁ ମୁଁ ଧରିଅଛି ଦେହ ।
ଭକତ ଦୁଃଖ ସୁଖ ଯେତେ । ମୁଁ ସିନା ଭୁଞ୍ଜିଥାଇ ଅଙ୍ଗେ ।
ଏ ଆଜ୍ଞା ସତ୍ୟ ଅଟେ ମୋର । ହେ ରାଜା ସଂଶୟ ନକର ।
ଯେବେ ତୁ ପଚାରୁଛୁ ସତେ । ଯାହା ପଚାରୁ ଯେଣୁ ମୋତେ ।
କହିବି ତୁ ଏମନ୍ତ କରିବୁ । ସେବକ ଯାକ ଚିହ୍ନିବୁ ।
ମୋର ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଅବାଧନେ । ଦଣ୍ଡ ଦଣ୍ଡିଲେ ଯେଉଁମାନେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଯୋଡ଼ ଯୋଡ଼ ଭଜି । କରାଇଥିବୁ ଦଣ୍ଡଧାରି ।
ତହିଁରେ ଜାଳିଫାଶ ଭରି । ଚଣ୍ଡ ଲକ୍ଷଣ ଥିବ ଧରି ।
ପନ୍ତର ଗଳାଧକ୍କା ଦେଇ । ଯେମାନେ ଥିବୁ ନରଖାଇଁ ।
ମୋ ଭକ୍ତ ସ୍ତମ୍ଭରେ ବାନ୍ଧିବେ । ସମସ୍ତେ ଚଉଦେଶ ଦେଖିବେ ।
ତୁ ଯେ ଆପଣେ ନ ସରଣ । ତାହାଙ୍କୁ ବୋଲେ ବଧାଇଣ ।
ଅନେକ ଗଞ୍ଜିଲାକ ନିଷ୍ଠ । ଯେଣେ ଆସିବୁ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ବସାଇ ନଅଦୋଷ ଉଠେ । ବାନ୍ଧିବୁ ଶାଢ଼ଶାଢ଼ୀ ମାଟେ ।
ଦୋଳିକୁ ଯାହା ଦେବେ ଯେବେ । ତେବେ ତଳକ ଭନ୍ଦବଇ ।
ଦୋଷିଲେ ନ ଚଳବ ରଥ । ହେ ରାଜା କହୁଛି ସତ ।
ମୁହିଁ ଗୁରୁଜନ ସନାତନ । ଭକତ ସବ ମୋର ପ୍ରାଣ ।
ଭକତ ଜୀବ ମୋର ଯେଉଁଣ । ମୁହିଁ କହୁଛି ଜୀବ ତେଣେ ।
ଏ କଥା ସତ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟାନ । ଭକ୍ତ ତଳରେ ଆଚମ୍ଭନ ।
ରାଜା ଏମନ୍ତ ଅଜ୍ଞ ପାଇ । ଉଠିଲେ ଅତି ବେଗ ହୋଇ ।
ସେବକମାନଙ୍କୁ ଡାକିଣ । ବାହୁଧ ଡୋଳେ ଦେବା ଯେତେକ ଜନ ।
ବନ୍ଧାଇ ଯୋଡ଼ ଯୋଡ଼ ଭଜ । ସଙ୍ଗରେ ଜାଳିଫାଶ ଭରି ।
ଚଣ୍ଡ ଭୀଷଣ ଧାରିଲେ । ସଙ୍ଗେ ବାହୁଡ଼ା ଦାବୁ ଦେଇଲେ ।
ଯେମାନେ ଗଳା ଧକ୍କା ଦେଲେ । ମିଳିଲେ ଭକ୍ତ ସନ୍ନିଧାନେ ।
ସମସ୍ତେ ସ୍ତମ୍ଭରେ ବାନ୍ଧିଲେ । ଦଣ୍ଡେଣ ଚଉଦେଶ ବସାଇଲେ ।
ଛତି କପାଳେ ଦେଇଲ ଭର । ବୋଲନ୍ତେ ଦେବ ବିଜେକର ।

ଯେତେକ ଅପ୍ରାଧ ଅଟେ ମୋର । ତକ୍ଷିଣ ଖଣ୍ଡିତ ହୋଇଲା ।
ଏବେ ତୁ ବୋଇଲୁ ମୋର କ୍ଷମା । ଧନ୍ୟ ତୋ ଭକତ ମହିମା ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ ସୁଜନ । ବନ୍ଦିଲେ ପଦ୍ମ ବଦନ ।
ତାହାଙ୍କୁ କୋଳେ ବସାଇଲେ । ଅନେକ ଗୌରବ କଲେ ।
ଧନ ବସନ ତାଙ୍କୁ ଦେଇ । ତାହାଙ୍କୁ ଅଶ୍ୱରେ ବସାଇ ।
ସେନାଙ୍କ ଗହଳ ନ ସହଣି । ଅନେକ ଭୂପତି ଘେନିଣି ।
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ କେଶବରେ । ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦଘୋଷ ପାଛୁଅରେ ।
ତାହାଙ୍କ ସେନା ଗଲେ ଯାଉଥି । ଏବଣ୍ଣ ନନ୍ଦଘୋଷ ରଥେ ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ ବସାଇ । ହାତ ଯୋଡ଼ିଲେ ଲବପାଇଁ ।
ବୋଇଲେ ଦେବ ଏବେ ଯାଅ । ଏ ସଙ୍ଗ କୁସ୍ମିତ ଅଶ୍ୱ ।
ତା ଶୁଣି ନଳଶ୍ୱନ ଭାସ । ମନରେ ହୋଇଣ ହରଷ ।
ବୋଇଲେ ନମୋ ମହାବାହୁ । ଭକତ ବତ୍ସଳ ବୋଲିଣ ।
ନାମ କରୁଣା ମହାପ୍ରଭୁ । ଆଶ୍ରମେ ପୂଜ ଦେଉ ବାହୁ ।
ଏବେ ମୁଁ ଅଦ୍ଭୁତ ଦେଖାଇ । ସେ ପ୍ରଭୁ ଅନେକ ଦେଲ ରଥେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀରେ ରଥ ଚଳାଇ । ପ୍ରଭୁ ମହିମା ରହିଥାଇ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦେଇ ଯୋଡ଼ । ବୋଇଲା ଟିକେ ତୋ ବାଡ଼ ।
ତା ଶୁଣି ପିଠିଆଏ ଗଲେ । ରଥ ବନ୍ଧ ଓଟାଇଲେ ।
ସମସ୍ତେ ଜୟ ଜୟ କଲେ । ଅଶେଷ ବାଦ୍ୟ ବଜାଇଲେ ।
ସେବକ ଘଣ୍ଟ ବଜାଇଲେ । କାମିନୀ ହୁଳହୁଳି ଦେଲେ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ପ୍ରଭୁ ମନେ । ହରଷ ହେଲେ ନନ୍ଦନେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀଣ ଭକତ ମତ । ଚଳନ୍ତ ନନ୍ଦଘୋଷ ରଥ ।
ଗଜକୁ ଲଜ୍ଜିତ କରି । ଚଣ୍ଡୀ ଯେସନେ ଶ୍ରୀ ହରି ।
ଚେତନେ ପ୍ରଭୁ ଦେବସ୍ୱର । ସଙ୍ଗେ ଚଳନ୍ତେ ତାଳଧ୍ୱଜ ।
ଚଳନ୍ତ ମାତେ ଗମ୍ଭୀର । ପ୍ରବେଶ ଗୁଣ୍ଡିଚା ନଗର ।
ତାହା ଦେଖିଣ ସର୍ବଜନ । ଆନନ୍ଦ ହେ ମହାଗହନ ।
ସୁନ୍ଦରଙ୍କର କେତେ ବସି । ତାହାକୁ ଅନେକ ପ୍ରଣମି ।

ବୋଲନ୍ତେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ଧନ୍ୟ ତୁ ଜନ୍ମ ଦାରୁସ୍ଥଳି ।
ଧନ୍ୟ ଏ ସୁତଙ୍କ ମହିମା । ଲଭିଲେ ଜଗତ ଗରିମା ।
ଏଣୁ ଏ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ । ଧନ୍ୟ ଜଗତ ବନ୍ଦ୍ୟ ଜାଣି ।
ଯେ ସାଧୁ ଜନଙ୍କୁ ଭଜଇ । ସେ ନିଶ୍ଚେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ଲଭଇ ।
ସେବା ସାଧୁରେ ସ୍ନେହ କରି । ସେ ନିଶ୍ଚେ ଶ୍ରୀହରି ବଶି ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେଣ୍ଠାମତେ । ଗଲେ ସେ ଖଳ ଚିନ୍ତି ଚଳେ ।
ସୁଣ୍ଢୁ ବନେ ଭଜନରେ । ସେବାରେ ସେବକ ଲଭିଲେ ।
ଶୁଣ ସୁମନ ଏକ ଭଲ । ସାଧୁଙ୍କ ମହିମା ଅଶେଷ ।
ଜଗତେ ପ୍ରଭୁ ଦୟା ଯେତେ । ବ୍ରହ୍ମା ଲଭନ୍ତେ ନାହିଁ ତେତେ ।
ଜଗଇ ବନ୍ଧୁ ଭୂମ ଭାଇ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ଜନନୀ ଜଳାଧି ।
ସାଧୁଜନଙ୍କ ପାଦତଳେ । ମୋ ଭକ୍ତି ରହୁ ଅନୁବ୍ରତେ ।
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ଉପବାଣୀ । ଶୁଣି ସଂସାରୁ ତର ପ୍ରାଣୀ ।
ଏ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ । ଶୁଣନ୍ତେ ନ ଲଭେ ପ୍ରମାଦ ।
ଏଣୁ ପ୍ରଥମ ଭୂମ ଦାସ । ତୋ ପାଦେ ରହୁମୋର ଆଶ ।
ମରନ୍ତେ ଏହି ଆଶ ଦେଇ । ଏ ଖଳ ମନନ୍ତୁ ଜଗାଇ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ

ବଳରାମ ଦାସ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତ ମୋହିତେଣି

ନାମ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୋଧ୍ୟାୟ ।

—*—

ପଞ୍ଚଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଅନ୍ତଭୋଳେ । ଜଗଇ ମନ ଭଜ ପାଦେଣି ।
ଶୁଣ ସୁଜନେ ଚିତ୍ତଦେଇ । କୁ ସାଧୁ ଉଦ୍ଧରିଲୁ ମୋତେ ।
ଏ ବଡ଼ ଆଚମ୍ବିତ କଥା । ଶୁଣି ତ୍ରିଭୁବନ ଭବଦଶା ।
ଯେ ଦୈବମାନଙ୍କ ଉତ୍ତମ । ନାମ ତା ଶ୍ରୀସୁନ୍ଦରୋତ୍ତମ ।

ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରରେ ଜନ୍ମ । ନାମ ତା ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ।
ଜାତିରେ ଅଟଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ସୁଜ୍ଞାନ ପଣ୍ଡିତ ସୁଜାଣ ।
ତତ୍ତ୍ୱର ଉଦେଶ ତା ମନେ । ଶାନ୍ତସ୍ୱଭାବ ଧୀରମତ ।
ଥାଇଚିତ୍ତୁଣି ସଦାନନ୍ଦ । ଗୁରୁଦେବ ସଦାନନ୍ଦ ।
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରଜ୍ଞତା । ଜାଣଇ ସାରପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଣା ।
ଏ ଘୋର ସଂସାରକୁ ଦେଖି । ନିଜର ମନରେ ଦୁଃଖି ॥
କେମନ୍ତେ ହେବ ଏଥୁଁ ପାର । ଏ ତ ଅପାର ପାରାବାର ।
ଏଥୁ ଉଦ୍ଧାର ହେବାପାଇଁ । ଉପାୟ କିଛୁ ଅନ୍ୟ ନାହିଁ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗୁଣିଗଣ । କୃଷ୍ଣଚରଣେ ଦେଇ ଧ୍ୟାନ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ଉଦେଶ ଏମନ୍ତ ହୋଇଲା ।
ଏକଦିନ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଆସେ । ମନ ଜଣେଇଲି ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ।
କହିଲେ କୃପା ଯୋଗେ ଭକ୍ତ । ଦେଖାଅ ମହିମା ତୁମର ।
ମୋ ନାମ ଉଚ୍ଚାର ନିମନ୍ତେ । ନ ଅଛି ହେତୁ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ।
ତୁମ୍ଭେ କହିଅଛ ସଜ୍ଜନ । ନାମ ଜପୁଥାଅ ନିତ୍ୟ ।
ସ୍ୱପ୍ନୁ ଚେଇଁଲେ ତୁରନ୍ତ । କେମନ୍ତେ ଜନ୍ମ ହେବ ପାର ।
ଏଣୁ ତୁ ଯାଇ ଦେବ ବର । ଅଷ୍ଟମ ପାର୍ଥିବ ଗୋପାଳ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଜଗନ୍ନାଥେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଦେଖି ତୋଷେ ।
ତାହା ଚାହିଁଲେ ନାସ୍ତିକ । ହେଉ ପ୍ରଭୁ ଜଗତ କାରଣ ।
ଶରଣାଗତ ବତ୍ସଳି । ଭକ୍ତ ଉଦ୍ଧାର ପରାପରି ।
କୃଷ୍ଣ ଅଧରେ ମନ୍ଦହାସେ । ଜଗତ୍ପତି ଭୁବନେଶେ ।
ଶ୍ରୀମୁଖେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ହରି । ଶୁଣ ହେ ବାପେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ।
ତୁ ଯାହା ଚିନ୍ତୁଅଛୁ ମନ । ତାହା ତ ଦେବଗଣ ଶୁଣ ।
ତୋ ନାମ ଉଦ୍ଧାର ନିମନ୍ତେ । ଶୁଣ ମୁଁ କହୁଅଛି ତୋତେ ।
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟେ ସାର । ଓଁ କାରଦ୍ରୁ ଏକ ଅକ୍ଷର ।
ଆଜ୍ଞା ଶ୍ରୀମୁଖେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲ । ଶ୍ରବଣରେ ନାମ ଦେଲୁ ।
ସେ ମନ୍ତ୍ରରାଜ ଓଁ ଅକ୍ଷର । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଅଗମ୍ୟ ଆକାର ।

ସେ ମହାଶ୍ରମ ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶେ | ଭଜିଲେ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ପାଦେ ||
ବିଧାତା ବ୍ରହ୍ମ ଭଗବତେ | ପୁଣି ତା ତତ୍ତ୍ୱର ଶ୍ଳୋକରେ ||
ବ୍ରହ୍ମାର ଭଜନ ଭକ୍ତ ପଦେଶ | ଭଜିଲେ ନାରଦାସ୍ୱୟଂଦେଶେ ||
ସେ ନାରଦ ବ୍ୟାସପୁଣ ଶୁଣି | ଚତୁଃଶ୍ଳୋକରେ ତାହା ଘେନି ||
ଚଉଦ ଶ୍ଳୋକରେ ଭଣିଲେ | ଭାଗବତପୁରାଣ ଭଜିଲେ ||
ଭାଗବତ ଶତକ ଶ୍ଳୋକ ଭଣିଲେ | ବ୍ୟାସଙ୍କ ଆଗରେ ଭଜିଲେ ||
ସେ ବ୍ୟାସ ମହାମତି ଭଜିଲେ | ଅଠରସହସ୍ର ଶ୍ଳୋକ ଭଣିଲେ ||
ଭଜିଲେ ଶୁକଦେବ ପାଦେ | ସେ ମୁନି ଶୁଣି ଅତି ମୋଦେ ||
ଅଶେଷ ମୁନିଙ୍କର ଛଳେ | ପରୀକ୍ଷି ରାଜାଙ୍କୁ ଭଜାଇଲେ ||
ଶୁଣି ସୂତସ ମହାଗୁଣ | ଗାଇଲେ ପରମ କାରଣ ||
ସେ ମହାପୁରାଣ ଭଣିତ | ପ୍ରାକୃତ କଲେ ଭାବେ ଗୀତ ||
ତୁ କଷ୍ଟେ ଭଜନ ଦୋଷରୁ | ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ତାରଣୁ ||
ଶ୍ରୀଭାଗବତ ଶୁଣି ଭକ୍ତେ | ଉଦ୍ଧାର ହେବେ ପ୍ରାଣୀମାନେ ||
ଭଲ ତୁ ଏଣୁ ଅନୁଭବ | ଭଲ ତୁ ପରମ ମଙ୍ଗଳ ||
ଏମନ୍ତେ ଚାହେଁ ଅଣ୍ଟାଳି | ଗୁପତେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଭଣାଇ ||
ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅର୍ପି ତାହାର | ମୁନିମାନଙ୍କୁ ଅଗୋଚର ||
ସେହି ଏ କଥା ଆଜ୍ଞା ହେଲ | ପୁଣି ବୋଇଲେ ମହାବାହୁ ||
ଜନ୍ମ ନ ଭଲ ତୁମ୍ଭ କହୁ | ଗୀତାକୁ ଜଗ ମୂର୍ତ୍ତି ଅଛୁ ||
ତୋ ବ୍ରହ୍ମପଦେ ବସିଥାଇ | ମୁଁ ଯାହା ଦେଖୁଥିବି ଭକ୍ତି ||
ତାହା ତୁ ପର ଯେଣ ଲେଖ | ଭକ୍ତ ତାଳିଲେ ଉଦ୍ଧୁମୁଖ ||
ଏମନ୍ତ ସମୟରେ ଶୁଣ | ନନ୍ଦୀ ଭୃଙ୍ଗିଙ୍କ ତତକ୍ଷଣ ||
ପାଦେ ଲୁଟିଲେ ବେଗାଗାଳି | ପାଦେ ବେଷ୍ଟିଲେ ଦେଖି ଦାଣ୍ଡି ||
ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଅଣୀତାର | ଦେଖିବ ମୋ ଲାଗି ଜଗାର ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବୃନ୍ଦାବନେ | ଲେଖନ ପତ୍ର ଧରି ହସ୍ତେ ||
ଦେଖି ନରେକ୍ଷି ପ୍ରଭୁ ପାଦେ | ଲେଖିଲେ ନାରଦ ହରଷେ ||
ଏମନ୍ତେ ଅନନ୍ତ ପୁରାଣ | ସେ ଅନନ୍ତ ଭଣିବୁଁ ଭଣିବ ||

ସ୍ତୁତିବଚନେ କଲେ ଗୀତ । ସେ ପୁଣ୍ୟମୟ ଭାଗବତ ।
ସ୍ନାଣୀଙ୍କ ଓଷ୍ଠ ଭଲ ଦେଖ । ଭାଣ୍ଡିଲେ ମୂଳ ଉପର ।
ସୁଧର୍ମ ମହତ୍ତ୍ୱ ବୋଧନ । ସାଧୁଙ୍କ ଶ୍ରବଣ ମଙ୍ଗଳ ।
ସ୍ନାଣୀ ଭକତ ଜାଣିବାକୁ । ଗାୟନ କଲେ ସର୍ବଠାରେ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ପ୍ରାଣୀମାନେ । ଅତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ମନେ ।
ମୁନି ସୁଦ୍ଧ ଭାଳ ବୃଥା । ସମସ୍ତେ ଶୁଣିବାରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ।
ସମସ୍ତଙ୍କରେ ଯେତେ ଲୋକ । ତାଙ୍କୁ ପଶିଲେ ସତାକ ।
ବସନ୍ତ ମଣ୍ଡପ ଆଗରେ । ବାନ୍ଧଙ୍କୁ ବସାଇ ମଧ୍ୟରେ ।
ବୋଲନ୍ତ ସମସ୍ତ ଅବଳା । ଜୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବାଳଲୀଳା ।
ଶୁଣି ଉତ୍ତର ଦେଲ ଆସ୍ଥେ । ବଚନ ଭାଗ ବଳା କୃଷ୍ଣେ ।
ତା ଶୁଣି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ । ଗାୟନ କରନ୍ତ ଅଭ୍ୟାସ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୋପୀଙ୍କର ଭାବ । ଯେ ବ୍ରହ୍ମା ଶିବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ।
ସେ ଭକ୍ତମାନେ ଭକ୍ତି ସ୍ଥାବ । ବଶ୍ୟାବଶକ୍ୟ ସେ ଭବ ।
ଶ୍ରବ ଉତ୍ତମ ସୁଧାସ୍ୱରେ । ପଇଶ ଭକ୍ତ ଗାଇ ଯତ୍ନେ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ନାରଦାଦ । ଲଭନ୍ତି ପରମ ଆନନ୍ଦ ।
ଅନେକ ଧନ ବସ୍ତ୍ର ଦେଇ । ସମସ୍ତେ କରନ୍ତ ପ୍ରଣାମ ।
ସ୍ତବପଦରେ ଅମୃତ ସ୍ୱରେ । ବଳଦୁ ଭକ୍ତିଥିବ ଅରେ ।
ଉତ୍ତର ଭଣି ଗାଇଥିବ । ଜୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ଭାବ ।
ତା ଶୁଣି ବାଦେ ବ୍ରହ୍ମାମାନେ । ତନନ୍ତ ଆପଣା ହୃଦରେ ।
ସ୍ତବପଦରେ ଏକ ମତ । ଗାୟନ କରୁଥାନ୍ତ ନିତ୍ୟ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ଜନମାନେ । ଏହା ନ ଗାଇ ଥାନ୍ତ ମନେ ।
ଏଣୁ ତାହାଙ୍କ ଦୁଷ୍ଟମତ । ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଭୁଲିଥାନ୍ତ ।
ଭାଗବତ୍ତ୍ୱାନ ଯେଉଁମାନେ । ଭକ୍ତିମ ଦୃଢ଼ ଭକ୍ତି କରି ।
ଜ୍ଞାନବନ୍ତ୍ରାନ ଯେତେ ବାକ୍ୟ । ଧାଇଁଣ ଯାଉଥାନ୍ତ ସ୍ୱଚ୍ଛେ ।
ଦେଖିଲେ କୁମାରୀ ବୃନ୍ଦରେ । ତରୁଣ ତେଜ ଦୃଷ୍ଟି ଧରେ ।
ମୂଢ଼ିକ ସେଥିରେ ଧର୍ଯ୍ୟ ଭୟ । ଜାଣେ ଜାତିଣ ଭଲେ ଜାଣ ।

ନିଷ୍ଠରେ ନନ୍ଦରେ ଆହାର । ନାଶିବ କଥା ମନ ଭାର ।
ସେହି ସ୍ଥାନରେ ମନ୍ଦିରରେ । ଭୋଗ ଲଗନ୍ତି ସାଧୁଠାରେ ।
ଏଣୁଟି ନ ପାଇଲେ ସନ୍ତ । ସେ ସର୍ବ ରଜା ଆଗେ କହି ।
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ନୃପମଣି । ତୋ ପୁଣ୍ୟ ଶେଷରୁ ଉପାଜ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ । ଅଭେଦ ବ୍ରହ୍ମ ଏହ ଦାଶ ।
ସ୍ଥିରୀ ଭିକାରି ମାନ ଭକ୍ତି । ଜପନ୍ତେ ହୋଇ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞ ।
ନାଟରେ ଗୁପ୍ତ ଗୋଟିଏ । ଧର୍ମ ଭୂମିର ସଙ୍କାଏ ।
ନେପଟଣ ଦେଖଇ ନାସ୍ତିକ । କେ କହୁ ତାହାର ଆନନ୍ଦ ।
ଜନ୍ମି ବର୍ଷିଣ ଭରେ ଗୀତ । ଜଳର ମୁଣ୍ଡ ତାର ଦଣ୍ଡ ।
ଅର୍ଥ ଭଜନ ନାମାନଙ୍କେ । ପ୍ରିୟଙ୍କି ମୋକ୍ଷବା ନିମନ୍ତେ ।
ତାହା ଶୁଣନ୍ତି ଯେତେ ନାଗ । କେ ଶାସ୍ତ୍ର ତା ଠାରେ ଭକ୍ତିର ।
ତାଙ୍କୁ ଭରନ୍ତି ଯେତେ ସେବା । ପଣ୍ଡିଙ୍କି ନ କରିବେ ଅବା ।
ଏକଥା ଶୁଣି ନୃପମଣି । ସବୁ କ ମିଳ ଦୂତ ସେଣି ।
ଶୁଣି ନୃପତି କୋପ ଭରେ । ବୋଲିଲେ ଯାଅ ଧାଉଁଡାରେ ।
ତାଙ୍କୁ ବେଢେଇ ଘେନିଆସ । ବୁଝିବା ଏଥିର ସନ୍ଦେଶ ।
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଦୂତେ ଗଲେ । ଦାସଙ୍କୁ ଘେନିଣ ଆଇଲେ ।
ସ୍ଥମୁରେ ଲକ୍ଷ କଲେ ନେଇ । କେଣିକି ପୁଚ୍ଛିଲେ ନୃପଙ୍କି ।
କୋପେ ବୋଲିଲେ ତାହେ ଶୁଣ । ଏ କି ଭୂମିର ବର୍ତ୍ତମାନ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ପୁତ୍ରର ସଙ୍ଗତ । ସ୍ତ୍ରୀ ସେ ମଧ୍ୟରେ ଗାଅ ଗୀତ ।
ଜଣି ଧନକେ ସବୁବେଳେ । କେବଳ ଥାଅ ନାରୀମେଳେ ।
ଏ କି ଭୂମିର ବଡ଼ପଣ । କହ କେ ଏଥିର କାରଣ ।
ତା ଶୁଣି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ । ହସିଣ ଭଣନ୍ତି ଗୀତଦାସ ।
ବୋଲିଲେ ଶୁଣ ଭଣ୍ଡାଧୀଶ । ଶୁଣ ବଚନ ଶୁଣିବସି ।
ସାଧୁଙ୍କୁ କହିଣ ଦେବାର । ଏ ଧର୍ମ ନୁହଇ ଭୂପର ।
ତୁମ୍ଭର ଭାବ ଅଲ୍ପ ଯାହା । ଶୁଣ କହୁଛି ନରନାହା ।
ବ୍ରହ୍ମ ସର୍ବତ୍ର ସ୍ଥିରଜାତ । ସଂସାରେ ଯେତେ ଜନ ଜନ୍ତୁ ।

ତୁ ଷ ସୁଗୁପ୍ତ ବାଳ ବୃଦ୍ଧା । ଯେ ଅବା ଶୁଣି କରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ॥
ବର୍ଣ୍ଣିବୁ ଭାର ଆଦେଶ ପାଇଁ । ଏଥି ସଂଶୟ କିଛୁ ନାହିଁ ॥
ସ୍ୱରୂପ ଶୁଣ ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ଅଦ୍ଭୁତ ଅଟେ ବ୍ରହ୍ମପୁରୀ ॥
ପୂର୍ବେ ସୁଗୁପ୍ତ ଭୋଳିଲ । ମୁନିଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଭ୍ରମି ଦେଖିଁ ॥
ଏଣୁ ତି ସ୍ଥବଣ କୃପାଏ । ଭଗତି ନାହାକୁ ନାହିଁ ଲଭଯେ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ନୃପବର । କ୍ରୋଧରେ କମ୍ପାଇ ଶରୀର ॥
ବଚନ ଅଧର ଦୃଷ୍ଟି ବୈବସ୍ତ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଆହେ ବାବୋ ॥
ଏହାତ କଷ୍ଟିଲ ବଡଦେବ । ବେମନେ ଦିବା ତୁଟେ ମନେ ॥
ସ୍ୱରୂପ ଯେବେ ଏ ଭାଷିର । ଦେଖାଅ ନାଥ ରୂପ ତୋର ॥
ବୋଇଲେ ବଷ୍ଟିକୁ ଭାରଣ । ଅବଶ୍ୟ ଦେବୁ କର ଶୁଣ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନୃପବର । ରଖାଇ ବେଢିଲ ବଢଘର ॥
ଦେଖ ବଢଘରେ ବାଦେଖ ଆଜ । ଭକ୍ତେ ଚନ୍ଦ୍ରମେ ଖାବରାସ୍ତ ॥
ଆଜଙ୍କେ ଧାୟ ଜଗନ୍ନାଥ । ବୋଲନ୍ତି ରଖ ବୋଧିନାଥ ॥
ରଖ ଦେବ ଆହୁତଭଞ୍ଜନ । ଭସ୍ମ ଦାବନ ଭ୍ରଷ୍ଟଜନ ॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ଲଜ୍ଜା ନିବାରଣ । ବାରଣ ଅଭୁତ ତାରଣ ॥
କୃପା ସମୁଦ୍ର ଚକପାଣି । ଶରଣଜନ ଚିନ୍ତାମଣି ॥
ପ୍ରଭାପନ୍ନପୂତ ବଣ୍ଡିଷ୍ଟ । ରୁଷରି ଧର ମହାଦେବ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସମୁଦ୍ର ପାଖଳର । ମୁଁ ଯେବେ ଶରଣ ଭୁଷ୍ଟର ॥
କରୁଣା କର ପ୍ରଭୁ ମୋତେ । ନାରଷ୍ଟ ଭସ୍ମ ଏ ଜଗତେ ॥
ଏ ଯେ ସୁବ୍ରତସ୍ୱରୂପ ଯାଇ । ମୁନି ସ୍ୱରୂପକୁ ନୋର ଦେଇ ॥
ଦେଖି ନୃପତି ମନ୍ତ୍ର ଖଳ । ଖଳଙ୍କ ମୁଖେ ଲଗୁ କାଳ ॥
ଜଗତୀଜନ ଗ୍ରନ୍ଥ ଯେତେ । ଶକ୍ତାରେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ସଂସ୍ତେ ॥
ଦୁର୍ଜନଙ୍କ ଶବ ନାଶୁ । ସାଧୁଙ୍କ ମହିମା ପ୍ରକାଶୁ ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଦେଲ ମୋତେ । ନୋହିଲେ ହତ୍ୟା ଦେବେ ତୋତେ ॥
ତୋ ପଦ ପ୍ରଭୁ ଥାଇଁ ଥାଇଁ । ଏ ସ୍ୱରୂପତ୍ତ୍ୱ ଦେଖା ଯାଇଁ ॥
କୁ ଯେ ମୋହର ପ୍ରାଣନାଥ । ଏଠାରେ ନ ସହୁ ମହତ ॥

ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତି ସୂତ ଜନେ । ବ୍ୟାସେ କହିଲେ ସନ୍ତୋଷମନେ ॥
ତାହା ଶୁଣିଲେ ଭଗବାନ । ଯେ ଶୁଦ୍ଧ ଭକତ ମାଧବ ॥
ଜନ୍ମ ହୋଇଲ ଅବଗ୍ରାହ୍ୟ । ତାଙ୍କ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ପାଇଁ ॥
ଅନ୍ନ ପାଣି ଆନନ୍ଦରେ । ଲଭିଲେ ଦେବକୀ ଉଦରେ ॥
ବୋଲଇଲେ ବାଞ୍ଛା ସିଦ୍ଧିହେଉ । ସ୍ତୁତି କଲୁ ତୋତେ ପାଉ ॥
ଦେଖ କାମିଣ ତନୁ ମାତେ । ତୁମ୍ଭ ଉଦରକୁ କମ୍ପା ମତେ ॥
ପୁଣ ଲଭସା ଆଉଁ ଆଉଁ । ଚଳେ ବାହାକୁ ଭଗ୍ନ ଅଟ ॥
ଏବେ ତୁ ମତେ ଦେଖୁ କର । ମୋ ପୁଣ୍ୟନ ଫଳଆଉ ॥
ଏମନ୍ତ ଆଶ୍ଚ ତାକୁ ଦେଲେ । ତତ୍କ୍ଷଣେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ॥
ବ୍ୟାସେ ଯେ କଥା ଯାଉଥିଲେ । ଏମନ୍ତ ସ୍ୱପନେ ଦେଖିଲେ ॥
ଉଠିବସିଲେ ତତକ୍ଷଣ । ଚକ୍ଷୁଣ କମଳା ରମଣ ॥
ଦେଖିଲେ ଆସେ ଦେଖୁ ନାହିଁ । ବୋଲଇଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋସାଇଁ ॥
କଷ୍ଟେ ଭକ୍ତଣା ଭଣ୍ଡଇଲେ । ମୋର ବଚନ ଦେଖି ଭଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦେଖ ମୋର । ନଜ ଦେବକୁ ଦେଲ ସ୍ତୁତି ॥
ଦେଖିଲ ସ୍ତ୍ରୀ ଦେହ ଯୋଗି । କେଉଁଣ ମୋହୁଅଛି ଦୃଷ୍ଟି ॥
କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତ ମନେ ତାର । ଧନ୍ୟ ପାବନ ହେଲ ମୋର ॥
ଯେବଣ ପାଦ ପଦ୍ମ ଲଭି । ଅହଲ୍ୟା ହେଲ ମୋକ୍ଷ ଗାମୀ ॥
ଯେଉଁ ଚରଣ ଲଗିଲାକ । କୁବୁଜା ହୋଇଲ ସୁନ୍ଦରୀ ॥
ଯେବଣ ପାଦପଦ୍ମ ଭଲେ । ପଶିପକ୍ଷୀଙ୍କ ଗତି କଲେ ॥
ଯେବଣ ପାଦପଦ୍ମ ବାରି । ଶଙ୍କର ମସ୍ତକରେ ଧରି ॥
ସଂସାରେ ବୋଲୁଛେ ବନ୍ଦି । ଅନେକ ଯୋଗିଙ୍କ ତାରଣ ॥
ସେ ପାଦପଦ୍ମ ଭଜ ପାଇ । ପବିତ୍ର ହେଲା ଆଜ ମୂର୍ତ୍ତି ॥
ଆଜ ତାହାକୁ ମୋର ନତ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ବଚନ ଫଳଆଉ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଅଣ୍ଡ ବେଳେ । ମଉନ୍ତ ବାହାଣିକ ବାହେ ॥
ଭଜିଲେ ନେମକୃଷ୍ଣ ପଣ । ବୋଲିଲେ ବାଞ୍ଛି ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ମନେ ଯେ ଭଜୁଥିଲ ବୋଧ । ଦେବ ଆନନ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀରୂପ ॥

ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମାୟାନାରୀ । ରାଜା ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଧରି ।
ଚଳିଲେ ଅତିଶୀଘ୍ର ଗମନେ । ଭେଟିଲେ ଯାଇଁ ରାଜା ସ୍ଥାନେ ।
ଦେଖି ନୃପତି ଆଚମ୍ବିତ । ବୋଇଲେ ଏ କି ଅଦଭୁତ ।
ମୃତ ବାଳକ ଅଙ୍ଗେ ଶୋଭା । କି ଅବା ଘଟାଇଲ ଦେବା ।
ସୁନ୍ଦରୂପଣେ ଏଥୁ ନାରୀ । ମୋକ୍ଷ ପାଇଲ ବୃକ୍ଷସ୍ଥ ।
କେମନ୍ତ ଏ ରୂପ ହୋଇଲ । ସୁସ୍ଥ ଭଲ କେଉଁଣେ ଫଳ ।
କଣ୍ଠେ ଗୋବିନ୍ଦର ମାୟା । ଅଟଇ ବଡେ ଦାର୍ଢ୍ୟ ଏହା ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ନୃପତି । ପୁତ୍ରସ୍ନେହରେ ଭଲ ପ୍ରୀତ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଅହେ ଦାସେ । ମାୟା ସେ ଭଲ ଆଉ ପାଶେ ।
ଏହା କେମନ୍ତେ ଜାଣିବ । ଦେଖାଅ ନାରୀଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ ।
ତା ଶୁଣି ସେ ମାୟାସୁନ୍ଦରୀ । ମନେ ଚିନ୍ତିଲେ ନରହରି ।
ଅନନ୍ତ ମନେ ମନେ ଭାବି । ନୃପଙ୍କ ଅଗ୍ରାଙ୍କରେ ସେବି ।
ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଭଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାନନ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ରାଜନ ।
କେତେ କହିବ ଭକ୍ତ ମୋତେ । ସେମନ୍ତେ ଦେବ ତୋର ହାତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦାସ ଧରି । ଦେଖାଇ ଦେଲେକ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ସ୍ତ୍ରୀରୂପଧରେ ଭଗବତ । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଦେଖିଲେ ନୃପତି ।
ସଙ୍ଗତେ ଥିଲେ ଯେତେ ଜନ । ସମସ୍ତେ ଦେଖିଲେ ନୟନ ।
ବୋଇଲେ ସ୍ତ୍ରୀରୂପ ଏ ଭଣା । କେ ଏହା କହିପାରେ ମିଥ୍ୟା ।
କହନ୍ତି ଏ ଶ୍ରୀହରି ଦାସ । ଭଜନ କର ହେ ବିଶ୍ୱାସ ।
ସାଧୁରେ ଅପରାଧ କଲେ । ସମସ୍ତେ ନାଶ ଯିବେ ଭଲେ ।
ଏହା ଶୁଣିଣ ମହାରାଜା । କଲେ ଦାସଙ୍କ ପାଦପୂଜା ।
ଅନେକ ଧନ ବସ୍ତ୍ର ଦେଲେ । ଚରଣେ ବନ୍ଦି ବୋଇଲେ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହୋ ବଚନ । ଦୁଃଖ ନ କର ଭକ୍ତ ମନ ।
କର କ୍ଷମା ଅପରାଧ ଦୋଷ । ଏ ମୋର ଅପରାଧ ନାଶ ।
ଶ୍ରବଣେ କର୍ଣ୍ଣ ସୁଖୀ ହେଲୁ । ଅନେକ କଲୁ ପାପ ପାଳି ।
ଏଥିରେ ନ କର କପଟ । ତା ଶୁଣି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ।

ବୋଲିଣ ପ୍ରଥମ ଆନନ୍ଦ | ଶିରେଣ୍ଟ ଚନ୍ଦ୍ରଲେ ଆଦରକ ।
ପଶିଲେ ଜଳ ମଧ୍ୟ ଯାଇଁ | ସ୍ନାନ ଯେ କରିବାର ପାଇଁ ।
ଭାମିନୀଙ୍କର ତୋଷ୍ୟ ଜଳେ | ପୁତ୍ରସ୍ତ ପୁତ୍ରଣ ହୋଇଲେ ।
ସମସ୍ତେ ଦେବର୍ଷି ଦେବଙ୍କ ତର୍ପି | ସ୍ନାନ ଶଙ୍ଖତର୍ପଣ ହୋଇ ।
ବସିଲେ ନ ପ୍ରତି ସଙ୍ଗରେ | ଅର୍ଚ୍ୟନ୍ତି ଦେବଙ୍କ ନମରେ ।
ଭାସ୍ଵର ଜଳେ ସ୍ତବନ | ସେ ଶୁଭଦେବଙ୍କ ସ୍ତବନ ।
ସ୍ଥାନୁଜବନେ ଥିଲେ ଜଣି | ସେ ମହାପୁରୁଷ ବନ୍ଧୁଣ ।
ଭଜିଲେ ନ ପ୍ରଭ ଅସ୍ତରେ | ଆଜ୍ୟସ୍ତ ସ୍ଥାନ ପରସରେ ।
ଶୁଣି ନ ପ୍ରଭ ସଙ୍ଗଜନେ | ଅଭ ଦର୍ଶନ ହୋଇ ମନେ ।
ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ପ୍ରଶଂସି | ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ତପସ୍ଵୀ ।
ତୁମ୍ଭ ମହିମା ବୁଝିବାରେ | କେ ଅଛି ଅନ୍ତ ଏ ସଂସାରେ ।
ଏଥିକୁ ଶୋଚନା ନ କର | ବୋଲି ଭେଟିଲେ କଣ୍ଠଧର ।
ଆପଣା ପର ଅଳଙ୍କାର | ଜାଣିଣ ତାଙ୍କ ପ୍ରମୁଖ ।
ଲଭିଲ ଭକ୍ତବତ ଜନେ | ଆଜ ମୁଁ ଶରଣ ହୋଇଲେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେ ସ୍ଵଜନ | ଭକ୍ତାଙ୍କେ ଦେବନ ଭୂମିଦାନ ।
ସ୍ଵପ ସଙ୍କେତ ଦାନ ଦେଲ | ତାହାଙ୍କୁ ମେଲଣି କରିଲ ।
ଏଥିଉତ୍ତରୁ କଣ୍ଠଧାରୀ | ଶତ୍ରୁଆମାନଙ୍କୁ ଜଗାଇ ।
ଦେଖି ସ୍ଵରୂପ ପୁଷ୍ଟ ପିଣ୍ଡି | ସଭୁଙ୍କୁ ଭଲେ ସାଜଦେଲି ।
ଅନେକ ଶାସ୍ତ୍ର ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ | ସୂର୍ଯ୍ୟ ବାହାର ଜଗାଇଲେ ।
ବୋଇଲେ ଆଜି ଏ ସୂର୍ଯ୍ୟରେ | ସେ ଅବା ସାଧୁଜନଠାରେ ।
ଦୁର୍ଲଭ ଦର୍ଶନ ଜନ୍ମକ | ତାହାର ବଂଶ ନାଶଜିକ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି କଣ୍ଠଧର | ଚନ୍ଦ୍ର ଭଲେ ନଜସ୍ଵର ।
ତେବେଣ ସେ ବାସେ ଗଲେ ତଳ | ନିଜସ୍ଵଜନେ ଯାଇଁ ମିଳ ।
ଆନନ୍ଦେ ବସାଇଲେ ଏକ | ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ।
ଜାଣେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପରି ଭକ୍ତ | ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ଅଛୁ କିଛି ।
ଶୁଣ ସୁଜନ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ | ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ଭକ୍ତରସାମୃତେ ।

ଘଡ଼ି ଶୁଣିଲେ ଦେଇଁ ଭଲେ । ନ ପିଟେ ଶମନ ସଭଲେ ।
ଅଶେଷ ଜନ୍ମ ପାପ ନାଶି । ବୈକୁଣ୍ଠ ସଙ୍ଗେ ଥିବ ବସି ।
ଖଣ୍ଡିଲ ଦଣ୍ଡ ଯମ ବାଧ । ମୁକତି ଅଟଇ ପ୍ରସାଦ ।
ପ୍ରସାଦ ବଳା ଧର୍ମ ଯୋଗ । ଭୋଜନ ଆଶ୍ରୟ ଲଗତେ ।
ଏଣୁ ଶ୍ରୀମନ୍ତ ଜମବାସ । ପାଦ ତରଣ ଲଭେ ଆଶ ।
ସୁଜନେ ଏହି ଭବେ ଭୁଷ । ଏ ଲକ୍ଷକଲେ ନ ଶସ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଚାଲଣ୍ଡି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ
ସମ୍ବାଦେ ଭଗନ୍ନାଥଦାସ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟକ୍ୟକ ନୋଷଣେ
ନାମ ପଞ୍ଚଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଷୋଡ଼ଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ମାଧବାର୍ଣ୍ଣ୍ୟ ସମ୍ବାଦ
ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଏବେ ହେ ମନବନ୍ଧୁ ଶୁଣ । ଏ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟକ୍ୟର ଲକ୍ଷଣ ।
ଯେ ପୁଣ୍ୟ କଳାବତୀ ଗଡ । ଦକ୍ଷିଣବଙ୍ଗରେ ଘର ।
ଜାତିରେ ଅଟେ ବଣିକର । ମାଧବାର୍ଣ୍ଣ୍ୟ ନାମ ତାର ।
ଧାର୍ମିକ ସଦେବ ସୁଜାଣ । ସକଳ ଗୁଣେ ନିପୁଣ ।
ସଜନ ଜନେ ତାର ବନ୍ଧୁ । ଶାନ୍ତ ସୁଶୀଳ ଯେ ଧର୍ମିଷ୍ଠା ।
ଦାନ ପୁଣ୍ୟରେ ତାର ମନ । ସାଧୁଙ୍କ ସେବା କରେ ନିତ ।
ବିଷ୍ଣୁ ସେବାରେ ଦୃଢ଼ବ୍ରତ । ନାମଭଜନେ ଅଭ୍ରମିତ ।
ଶୁଦ୍ଧ ଧର୍ମରେ ଦୃଢ଼ ମନ । ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ଧ୍ୟାନ ।
ତାର ଭାର୍ଯ୍ୟା ନିଦାବସ । ନାମ ତାହାର ସତ୍ୟବତୀ ।
ସୁନ୍ଦରଗଣେ ଯେ ତରୁଣୀ । ସ୍ତ୍ରୀ ସୁର ଯାଙ୍କ ଛାରେ ଜିଣି ।
ଶରଦ ସୁଧାଂଶୁ ବଦନ । ଚରଣ ସ୍ଥିରଣ ବସନ ।
ଯେ ଯେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଶିରୋମଣି । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣର ଭକ୍ତ ରମଣୀ ।
ସ୍ୱାମୀର ଆଜ୍ଞା ନ ଠେଲଇ । ନିରତେ ଚରଣେ ଥାଇ ।

ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସେବା ତାର ମନ । ନ ଜାଣେ ସେ ଅନ୍ୟ କୁଶଳ ।
ଏମନ୍ତ ପତିବ୍ରତା ନାରୀ । ଜେବନ ଭକତାର ଧରି ।
ସତ ଶୀଳର ସାଧୁଜନ । ଏ ତିନ ମଣିର ସମାନ ।
ଏମନ୍ତେ ଅତ ଧର୍ମୀ ଦୂର । ଏକର ସ୍ନାନ ଭକ୍ତ ବୋଲି ।
ଆନନ୍ଦେ ବଞ୍ଚାନ୍ତି ଦ୍ୱନ । ଏଥୁଉତ୍ତାରୁ ଶୁଣ ମନ ।
ତାହାର ଏକଇ କୁମର । ଯ ନାମ ସେନ ଭକ୍ତ ଭାର ।
ଅତି ସୁନ୍ଦର ସେ କୁମର । ମାତା ପିତାଙ୍କ ମନୋହର ।
ବିଦ୍ୟା ଶାସ୍ତ୍ରେ ବେଶ ଭାର । ଇଚ୍ଛା ଜବଲ ଅପାର ।
ତାର ଜନମ ତାହା ଦେଖି । ଜନକେ ଦେଖଥାନ୍ତି ସୁଖୀ ।
ପୁତ୍ରକୁ ଧନ ଜାଣେ ବେଦେ । ତନ ବଞ୍ଚନ୍ତି ସୁଖବୋଳେ ।
ଏମନ୍ତ ସମୟରେ ଭକ୍ତି । ସେ ସ୍ନାନ ଚୈତନ୍ୟଗୋସାଇଁ ।
ଅନେକ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଭକ୍ତ । କରିବା ଅର୍ଥେ ସ୍ନାନ ଜାଣ ।
ବୋଲିଅଛନ୍ତି ଅବତାର । ସେ ସ୍ନାନ ଏକ ସ୍ୱଜନର ।
କଷ୍ଟି ସ୍ୱପନେ ଅଛୁ ବୋଲି । ଅତି ଆନନ୍ଦେ ଦେଖ ଭଲ ।
ନଦୀଆ ବାଣ୍ଡେ ବଜନବଣି । ସଜନ ସାଧୁଙ୍କୁ ଜଣାଇ ।
ବାଳ ମୁକୁନ୍ଦ ଅଣାଇଲେ । ଭକ୍ତିମାନେ ଲଗାଇଲେ ।
ବନ୍ଧୁର ଶିକ୍ଷା ବେଦମୁଖ । ଆନନ୍ଦେ ଭକ୍ତ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୁଣ ଗେଇ । ନାମ ଭକ୍ତ ଅବତାରେ ।
ନାଚନ୍ତି ଅତି ବେଳବେଳ । ଜଗଲ୍ଲା ଜଗନ୍ନ ସକାଳ ।
ତା ଶୁଣି ଅତି ବେଗମୋଳ । ମାଧବାଭ୍ୟୁଦୟ ଗଡ଼ କାଛି ।
ଶୁଣିଲେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ । ଏଥୁଉତ୍ତାରୁ ଶୁଣ ମନ ।
ପତି ଆସନ୍ତେ ସତ୍ୟବନ୍ତ । ଭକତ ବର୍ମେ ବେଦେ. ଦେଖ ।
ବୋଲେ ସକଳ ଜନ ଗାଳ । ଅତି କୋମଳ ଭକ୍ତି ଭେଳ ।
ବଂଧୁନ ଜଣାଇବାର ଅର୍ଥେ । ସଜଣ ସକାଳ ଭକ୍ତ ତ ।
ସେ ଦିନ ଜାଗନ୍ତେ ବାସିଆ । ଜଗଜ୍ଜୀ ଶୁଣିଲ ନାମ ଦୂତ ।
ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନର ମଧ୍ୟରେ । ନାମ ଭକ୍ତ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ।

ସୁଧା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମଲୀଳା । କର୍ଣ୍ଣରେ ଶୁଣି ହେଲେ ଭୋଳା ।
ପୁଲକ ହେଲେ ପ୍ରେମାବେଶୀ । ଦେହ ନେତ୍ରଜଳଧାର ଝର ।
ବଦନୁ ବସ୍ତ୍ରରେ ବଚନ । ଦେହୁ ଦଶନ ଗୁଣ୍ଡି ଖଣ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଲାଗିଲ ସ୍ୱାମୀଙ୍କେ । ଦ୍ୱାରାଦ୍ୱାମାନଙ୍କର ପାଦେ ।
ଏଣୁ ଯେ ଅଙ୍ଗ ଭାବ ଘେନେ । ଯେ ପାନ ଗଲାଇଲ ଭଲେ ।
ଧରିଲ କରପୁଟ ଯୋଡ଼ି । ତକ୍ଷଣେ ଗଭାଇଲ ବାଡ଼ି ।
ଅବର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିନ ହିନ ବସ । ତତ୍ତ୍ୱସ ଆଡ଼ିବାରେ ଭଷ ।
ବର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅର୍ଥେ ତନ୍ମୟରେ । ବସାଇ ହେଲ ଧାଡ଼ିବାରେ ।
ଆଦେଶ ଅବନ ହେଲ ଭାନ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଅନୁଭ ହେଲ ବାଣୀ ।
ମନ କହେବଣି ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ । ବସିଲ ନିଷ୍ଠୁର ଆସନେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମଲୀଳାମୃତ । ଶୁଣି ହୋଇଲ ଚିନ୍ତିତ ।
କ୍ଷଣ କ୍ଷଣକେ ଭାବ ମୂର୍ତ୍ତ । ଗାନ ଭଲଇ ପରେ ଶବେ ।
କ୍ଷଣକେ ପଡ଼ି ଉଠେ ଭୂମ । କ୍ଷଣକେ ଗଡ଼ଇ ଦେହମା ।
ଏମନ୍ତ ଭାବେ ହୋଇ ବେନ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଆନନ୍ଦନ ।
ମାଧବାଙ୍କ୍ରିର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦେ ବସି । ମନ ମୋହିଲେ କୃଷ୍ଣବଂଶୀ ।
ଯେଉଁ ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ ଭଲ ଜନ । ଭୂଟିଲ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ମନ ।
ଅଙ୍ଗ ତପତେଜ ଗଲ ତଳ । କଳଙ୍କୁ ବହେନ ଧାଇଁ ମିଳ ।
ଦେଖିଲ କର ଘୁ ସ୍ୱା ଭାବ । ଲୁଷ୍ଠରେ ତନୁ ବଇବଇ ।
ଭାବେ ହୋଇଲ ଚିନ୍ତିତ । ବଷ୍ପ ବହାଇଲ ମାଦେ ବସ୍ତ୍ର ।
ପଲ୍ଲୀକ ଧର୍ଷଣ ଲକ୍ଷିତ । ହୋଇଲ ଏକ ବହସ୍ତ ।
ହେଉ ଭୁ କହ ବଚନର । କାର୍ଣ୍ଣି ତେଜା ବାଷ୍ପକଣ୍ଠରେ ।
ଶୁଣି ସୁଜନ ଦେଖା ଯାଇ । ଯାଦେଶ ଦେଖିଲ ସୁଖ କାର୍ଣ୍ଣି ।
ତନୁ ବସନ ବାରଖାଲ । ଖଳକେ ଧରେ ଉଲଗର ।
ଭଲେ ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ ଯାନଯୋଡ଼ି । ଦେଖିଣ ତପନ ବନ୍ଦେଶ୍ୱୀ ।
ଦେବେର ଭକ୍ତିବସ୍ତରେ ଯାନ । ଦେଶନ୍ତୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀନେ ଅର୍ପିଲ ।
ଦେଖିଲ ପୁଷମାଂସ ସିଦ୍ଧି । ଉଷ୍କୁ ଉନ୍ମୁ ଯାଦେକୁ ଘନ ।

ପତି ଶୁମୁରେ ଦେଲ ଖୋଳ | ବୋଲଇ ମୋର କୋପକାର୍ଣ୍ଣ |
କେବଳ ଚୈତନ୍ୟ ସନ୍ନ୍ୟାସ | ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରାଧା ପ୍ରେମରସ |
ତାହୁନ କଲେ ଉଚସ୍ୱରେ | ସେ ଧ୍ୱନି ଶୁଣି ଶ୍ରବଣରେ |
ବେଦରୁ ବଳଇ ମୋ ଜ୍ଞାନ | ଭକ୍ତିର ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନେ ମନ |
ତେଣୁକି କଲୁ ସ୍ୱଜନାଶ | ଦୟର ଏବେ କାହା ଦୋଷ |
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ତାର ପତି | ଧନ୍ୟ ଜୀବନ ତୋର ସତୀ |
ଧନ୍ୟ ତୋହର ତାତ ମାତା | ଧନ୍ୟ ମୁଁ ଅଟେ ତୋହର ଭର୍ତ୍ତା |
ଧନ୍ୟ ଅଟଇ ତୋ ଜୀବନ | କୃଷ୍ଣ ବିଷୟେ ତୋର ମନ |
ସ୍ୱର୍ଗ ମୋ ଜଳେ ପଡ଼େ ଯାଉ | ଏ ତୁଚ୍ଛ ବେଶିକ ମୁଁ ଜାଣୁଁ |
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଜଳସତ | ଭୋଜନ କରାଇ ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ |
ମୁଖେ ତାମ୍ବୁଳ ତାର ଦେଇ | ଜଗେ ଅଚେତନ୍ତେ ଭୟ ସନ୍ତ |
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ | ଶୁଣ ମୋହର ପ୍ରାଣପତି |
ସେ ରାଧା କୃଷ୍ଣର ମହିମା | ଜାଣି ନ ପାରେ ଦେବବ୍ରହ୍ମା |
ସେ କୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମରସେ ରସି | ଅଚ୍ଛନ୍ତି ଚୈତନ୍ୟ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ |
ଭକତ ବନ୍ଧୁ ସଙ୍ଗତରେ | ଆନନ୍ଦେ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ କରେ |
କୃଷ୍ଣ ମହିମା ଯେତେ ସତ | କହନ୍ତେ ଶୁଣିବ ମୋ ବାଞ୍ଛିତ |
ତର୍ଜ୍ଜି ବୁଝିଛି ମୋର ମନ | କଣା ମଣିବ ମୋ ନୟନ |
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେ ସୁନ୍ଦରୀ | ଗ୍ରହଣ ସଙ୍ଗତରେ ଧରି |
ମାଂସ ଆଣିଲା ମାତେ ବନ୍ଧୁ | ଚଳିଲେ ଅତି ବେଗବେଗେ ଭ |
ମିଳିଲେ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟ | ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନର ଆନନ୍ଦେ |
ଆଣିଲା ତଣ୍ଡୁଳେ ଖୋଇଲେ | ସକଳ ବୃନ୍ଦାର ଭକ୍ତଙ୍କ |
ଭାବ୍ଦା ଶୁଣିଣ ସାଧୁମାନେ | ଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କର ସନେ |
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଏ ସୁନ୍ଦରୀ | ଧନ୍ୟ ଏହାର ଗର୍ଭଧାରି |
ଧନ୍ୟ ଅଟଇ ଏହା ପତି | ଧନ୍ୟ ଅଟଇ ଏହା ମତି |
ଧନ୍ୟ ସୁଫଳ ଅନ୍ନ ଆଜି | ଏମନ୍ତ ସ୍ତୁତି ସମ୍ମୁଖ ଦେଖି |
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସଙ୍ଗଜନେ | ଅତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ମନେ |

ବୋଲନ୍ତେ ନନ୍ଦମା ମହାବାହୁ । ଲଭନ୍ତ ସାଧବ ବୋଲିଣ ।
ଅଶେଷଶରଣ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି । ଭ୍ରମମୋଚନ ବଂଶୀପାଣି ।
ନମସ୍ତେ ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ରକୁମାର । ନମୋ ରାଧିକା ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ।
ଏ ରୂପ ବୃନ୍ଦାବନ ଧନ । ବ୍ରହ୍ମାଦିଦେବଙ୍କ ଦୁର୍ଲଭ ।
ଏ ରୂପେ ରତ୍ନ ନେତ୍ରମଣି । ସୁଖ ମାଗିଲ ସେ ମୂରତି ।
ଏ କଥା ଅଛେ ରସାମୃତ । ମହିମା ଅଛେ ତୋର ସତ ।
ଏ ଦୃଶ୍ୟ ସ୍ତୁତି ସୁଖ ଧାର । ମହିମା ସୁଦେଶ ସୁଦେଶ ଆର ।
ନାମ ମହିମା ଏତେଣି ବିଷ୍ଣୁ । ସାଧୁଙ୍କ ମହିମା ପ୍ରକାଶ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସଙ୍ଗତରେ । ମାତିଲେ ନାମ ସଂକୀର୍ତ୍ତନେ ।
ଶଚୀ ଚୈତନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ । ଆନନ୍ଦେ ଗଜ ଗଜ ବୋଲ ।
ଶ୍ରୀରାଧା କୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରାନନ । ନନ୍ଦେ ଭୁଜପାଶିନ ଧନ ।
କର୍ପୂର ଭସ୍ମେ ସାଜାଇଲେ । ମସ୍ତକ ମଧ୍ୟେ ବସାଇଲେ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ଭାବରେ ସୁଖ ଦୋଟି । ସବେ ଶ୍ରୀହରି ନାମଗୋଟି ।
ବୋଲନ୍ତେ ଏହି ଆଜ୍ଞା ଦେଲ । ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣ ଧ୍ୟାଣ ଗାଲ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଆଜ୍ଞାଦେଲି । ଶ୍ରୀନନ୍ଦେ ଭରତାଙ୍କ ଧର ।
ଗାଇନ ଦଳେ ରଙ୍ଗସ୍ଥଳେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସୁଖର ମଙ୍ଗଳେ ।
ଭଣ୍ଡ ଭଣ୍ଡରେ ଦଳ ଧୂଳ । ଦଳଙ୍କେ ଉତ୍ତମ ନେତ୍ରପଣ ।
କେ ରଙ୍ଗେ ଭଲେ ନାମାନନ୍ଦ । କେ ରଙ୍ଗ ଉଲ୍ଲ ଗାଏ ଗୀତ ।
କେ ଅଙ୍ଗ ଭ୍ରମିଳ ରଙ୍ଗ ବୋଲି । ଭଜନ୍ତେ ମୃଦଙ୍ଗ ବଜାଇ ।
କେ ନଚଇ ଦେଇ କରତାଳି । କେ ମୁଖେ ଦେଇ ହୁଳହୁଳି ।
ନନ୍ଦଆ ନଗରରେ ଯେତେ । ନର ସ୍ତ୍ରୀ ଯୀ ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗତେ ।
ବୃଦ୍ଧ ବାଳକ ଯୁବା ଧାଏ । ସମସ୍ତେ ଭଲେ ଭଲେ ଜପେ ।
ସଜନ ମୂର୍ଖ ଏକାକ୍ଷୀ । ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲ ଧରଣୀ ।
ଏମନ୍ତ ଭଣ ଭକ୍ତ ସଙ୍ଗ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ନାଏକ କୃପାରେ ।
ଯେ ନାମ ବ୍ରହ୍ମ ମହିମାରେ । ଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କ କୃପାରେ ।
ଆବର ସାଧୁଙ୍କ କୃପାରେ । କେତେକ ସୁବଶ ସଙ୍ଗାଦରେ ।

ବାହୁତ ଯୋଡ଼ି ସ୍ତୁତି ଗାଇ । ଦେଖିବାକ ମନ ଉତ୍କଣ୍ଠ ଥାଇ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ସଜ୍ଜନ । କରିଲେ ନାମ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ।
ଅତି ଆନନ୍ଦମନ ମଧ୍ୟରେ । ଗାଇଣ ଭଜନ ଗୋସାଇଁ ।
ଭକ୍ତ ବାଳୁଙ୍କି ଯେତେ ଦେଖିଲେ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଦେଖଣ ଅଇଲେ ।
ସଭାରେ ଆସନ କରେଣି । ବସିଲେ ଚୈତନ୍ୟ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ କୋଳରେ ବସାଇ । ଦର୍ଶନେ ସଞ୍ଜୀବନ ଭକ୍ତ ।
କୃପାକୁ ଯେଣୁ ପ୍ରାଣପାଇ । କୃପା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ନାମ ଭକ୍ତ ।
ଭଗବଦ୍‌ଭୋଗେ ଦେଇ ଦେଲେ । କହ ତୋ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ।
ଅଶେଷ ଭକ୍ତ ତାହା ଦେଖି । ସ୍ୱପନ ଭଲେ ଦର୍ଶାଇ ।
ଭକତ ନୀଳସ୍ତୁତି ଗାଇ । ଅନନ୍ତ ଦେବ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ଭକ୍ତ ।
ପଦନଭରେ ଦୋହିବାକୁ । ମିଳିଲେ ଦୁର୍ଲଭ ଯୋଗକୁ ।
ଆଜନ୍ମ ଭକ୍ତ ମୁକ୍ତ ହେଲେ । ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରେମ ବଚନ ଭକ୍ତରେ ।
ଅଜନ୍ମ ଅନ୍ଧ ଚକ୍ଷୁପାଇ । ଯେମନ୍ତେ କୃତାର୍ଥ ହୁଅଇ ।
ଛାପିସ୍ତୁ ଦେବ କୃଷ୍ଣ ଗାନେ । ଯେମନ୍ତେ ଦୁଃଖ ତାର ମନେ ।
ଏମନ୍ତ ହେଲା ସେ ପୁରୁଷ । ଜନ ବାଳକ ଗୋଲକଣ୍ଠ ।
ଦେବ ଭକ୍ତ ପିତର ଆନନ୍ଦ । ମୁଖ ଶବ୍ଦରେ ପଣ୍ଡିତଜ୍ଞ ।
ଅଣ୍ଟୁକ ଅଭୋଗର ଯାହା । ନୟନେ ଦେଖି ଭକ୍ତ ତାହା ।
ସାଧୁଙ୍କୁ ଅନେକ ପ୍ରଶଂସି । ଅନେକ ଧନ ଦେଲ ତୋଷି ।
ତାହା ଦେଖିଲେ ଯେତେ ଜନ । ସଭ୍ୟଙ୍କ ମୁଖେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ।
କୃଷ୍ଣ ମହିମା ଶୁଣ ଯେତେ । ବୋଲିଣ ଗଲେ ଯେଝାମତେ ।
ସେ ପୁଣି ଚଢ଼ୀ ପୁଷ ଧଇ । ଚଳିଣ ଗଲେ ନୀଳପୁରୀ ।
ଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କ ଚରଣ । ଶ୍ରୀରାଧାକୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମରସ ।
ସାଧୁମାନଙ୍କ ଗୁଣ ଯେତେ । ନାମର ମହିମା ସବୁତେ ।
କରନ୍ତେ ଅନ୍ତେ ଗୁଣ ଗୁଣି । ବସିଲେ ଭବସ ଉଜନୀ ।
ଏମନ୍ତେ ଦେବତେଜନ ଅନ୍ତେ । ଚଢ଼ିଲ ଭକତେ ହାଣ୍ଡାତେ ।
ଶୁଣ ସୁଜନ ଏ ଚରିତ । ଚାତୁର୍ଯ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ ।

ଶ୍ରବଣେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଯେଉଁ ଜନ । ଜନ୍ମ ମରଣୁ ହେବ ପାର ।
ସତ୍ୟ ଭକତଜନ କଥା । ତାହାଙ୍କୁ ସତ୍ୟ ଏହୁ କଥା ।
ନାସ୍ତ ନ କୁର୍ଦ୍ଦ ଯେଉଁ ଜନ । ସେ ପାଇଁ ଭକତ ଶୋଭନ ।
ସେ କଥା ଶୁଣନ୍ତେ ଭକତ । ଦାସ୍ୟରେ ଲଗାଇଣ ହେବ ।
କହଇ ଦାସ ଘନ ଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ଚୈତନ୍ୟ ସର୍ବ୍ୟାଶ ।
ଆଦରି ପାଦୁକନ ପାଦେ । ମୋ ଶିର ରହୁ ଅଷ୍ଟପାଦେ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ମାଧବାଚାର୍ଯ୍ୟ କୃତ ସପ୍ତୀ ଦାର୍ଢ୍ୟସୁଜ ମୋକ୍ଷଦେ
ନାମ ଷୋଡ଼ଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—:*:—

ସପ୍ତଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ଯୋଲ୍ଲଅ କବୀର ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଦେବ ଅଛ କହେ । ଶୁଣିଲ ମନ ସଭା ଆଗେ ।
ଅତି ଅଧମ ଧର୍ଯ୍ୟ ଭୟ । କେବଳ ଶ୍ରବଣେ ପୀୟୂଷ ।
ହେ ମନ ଶୁଣ ସାବଧାନ । ବନ୍ଧନ ଭକତ ତୋ ମନ ।
ଏ ବଡ଼ ଆଦର୍ଶିତ କଥା । ଶୁଣି ଚିତ୍ତେ କୁ ଲବଧ୍ୟଥା ।
ଅନ୍ତରେ ଶୁଣ କର୍ଣ୍ଣ ପୂରେ । ଯେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗଦାଧର କରେ ।
ତନ୍ତ ନ ମନ୍ଦିରେ ତା ଘର । ନାମ ତା ଯୋଲ୍ଲଅ କବୀର ।
ତାର ଭଜନ୍ତି ଭାବ ପାଇଁ । ସେ କରେ ମାଳା ପୂଜା ଫୁଲ ।
ଏମନ୍ତେ ଥାନ୍ତି ଦେଶଜନ । ବାଞ୍ଛରେ ଅନ୍ତ ପରାଣ ।
ଅନ୍ୟର ଚଣ୍ଡ ଶୀତଳ । ବସ୍ତ୍ରରେ ବନ୍ଧ ଥାଇ ଧନ ।
ଦଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡି ଏ ନଡ଼ ନଡ଼ । କ୍ଷଣ ତରୁଣ ବୃନ୍ଦ ଥାନ୍ତି ।
ସେ ବଣ୍ଡ ଦଣ୍ଡ ଏକ ନିତ୍ୟେ । ରକ୍ଷନ୍ତି ସାଧୁ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଯେତେ ।
ଭଣ୍ଡି ଯେତେକ ମିଳଥାଇ । ପ୍ରାଣ ପୋଷନ୍ତି ତାହା ଖାଇ ।
ବଳବ ଯୋଗରେ ଲଭାସ୍ତ । ଯୋଗୀ ଆବର ଦ୍ୱ ପ୍ରହସ୍ତ ।
ବହୁ ବୈଷ୍ଣବ ଯେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । ତାହାର ଦ୍ୱାରେ ଯେତେ ଆସି ।

ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ସେମାନେ । ତାହାଙ୍କୁ ଅତ ପ୍ରକାଶନେ ।
ଯେ ଅବା ଭାଉ ଘରେ ଥାଇ । ଶଅର ଭାଉ ଥାଣେ ନେଇ ।
ମାତା ନଦନ ଦେବକ ସ୍ତ୍ରାଣୀ । ଲକ୍ଷଣ ସୁଧାଖନ ବାଣୀ ।
କଣା ଅିଙ୍କୁ ଯେସେତ ଥାଇ । ଯେ ଯାହା ମାଗେ ତାହା ନେଇ ।
ମାର୍ତ୍ତି କୋଲିବା ଶବ ଭାଉ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଭୂଦଇ ବାହାଉ ।
ଏମନ୍ତେ ବାଷ୍ଟ ଥାଇ ଖନ । ଲକ୍ଷଣ ସ୍ପନ୍ଦନ ଇନନ ।
ଦେଖିଲେ ମାନୁଷକ ଗୋଷ୍ଠୀ । ସେଠାଙ୍କୁ ନ ଆସଇ ଭଠି ।
ଯଥ ଦେହ ସ୍ୱବକରେଁ ଥାଇ । ଯେ ଯାହା ମାଗିଲେ ତା ଦେଇ ।
ଭୁଞ୍ଜ ଶକାଉବଦ ଗଣେ । ନରେକି ମନ ଅସ୍ୱକ୍ରେ ।
ସଦନ ଭନେ ବସ୍ତାନରେ । ବଦନ ଦୁଷ୍ଟିନଠାରେ ।
ଏକ୍ଷ ପ୍ରକାରେ ବଳେ ଥନ । ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ଶୋଧନ ।
ଏମନେ ଦେବେନନ ଅନ୍ତେ । ତା ଗାର୍ତ୍ତି ଦୁଃଷିଲ ନଗତେ ।
ଗର୍ତ୍ତି ଶୁଣିଲେ ଭା ତଷଡ । ପ୍ରଶଂସା କଲେ ଅପ୍ରମିତ ।
କେତେ କୋଉଲେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ଦ୍ୱୋଳିଆ ବଗାଉ ଖାବନ ।
ଏତେ ବଡ଼ପ୍ପ ମନ ହୋଇ । ଯେ ଯାହା ମାଗିଲେ ଶଅର ।
ଏତେ କୃପଣ ଭାଉ ମଣ । କୋଳଣ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ।
ବଣାଇ ଯଉ ଇଷକାରେ । ନାମଖ୍ଖନ ଶରେତ୍ୟ ତରେ ।
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ବଣବେଶ । ତା ଯଶ ନଷ୍ଟେତ ପ୍ରକାଶେ ।
ତାହା ଜାଣିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନ । ବଡ଼ବା ଥାଇ ତାଭ ମନ ।
ତଷେଣ ଦପ୍ତରୂପ ହୋଇ । ବନପ୍ତ କଲେ ଗୃହଘାଇ ।
ଅଭ ଦୂକନ ବସ୍ତ୍ର ଗୋଟି । ସୁଲନ୍ତେ ଥଡ଼୍ଡ ଅଞ୍ଜ ବୁଢି ।
କୁଷ୍ଠବେଇକଡ଼ା ନନାଥ । ଅଦେଷ ମଣ୍ଡି ଅଞ୍ଜ ଥଡ଼ ।
ତନ୍ତୁ ଷଶ୍ରିନ ଟିକ ଦଣ । ଖଣ୍ଡେ ଦୋଷଡ଼ା ଲକ୍ଷ୍ମ ଧଣ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ବଣ୍ଡି ପୁରତେ । ନନପ୍ତ କଲେ ଭାବ ଯୁତେ ।
ଧିରେ ସୁଲନ୍ତେ ନ ସ୍ପନ୍ଦନି । ଖଣ୍ଡପୁରେ ବଣି ବଣି ।
ଯାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଘବର । ଭାଙ୍କି ଦେ ବଖାଇଥ ପୁଷ୍ଟ ।

ଆଜି ଅଛନ୍ତି କେତେକ ପୁରେ । ଦେଖାଇ ଅଛି କହ ମୋତେ ।
ଅନେକ ଦେବା ସିନ୍ଧୁ ଭାଇ ଡାକେଶ । କହୁଛି ମାଗିବାର ଆଦେଶ ।
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତ ଭଗବାନଙ୍କ ନ । ସେଠାରୁ ଚଳେକ ଗମନ ।
ତେଣୁ ଭଗାର ଆସୁଅଛୁ । ଘରେ ତେଣ ଅନ୍ନ ନାହିଁ କହୁ ।
ବସୁ ଖଣ୍ଡି ଏ ଅନ୍ନ ଧନ । ଦଣ୍ଡୀ ଭକ୍ତ ଦେବାଲକଣ୍ଡ ।
ଘରେ ତା ଅନ୍ନ ନାହିଁ ଯେଣୁ । ଭଣଚେଲ ଯାଉଛୁ ଦେଇ ତେଣୁ ।
ତେଣୁ ଆସନ୍ତ ବାମୋଦର । ଦେଖି ଠକେଲ ଯେ ବନ୍ଧୁର ।
କେତେକ ଦେବାଲେ ଭର୍ତ୍ତି ଥାଇ । ଏହିଠି ଭଗାର ଅଛନ୍ତି ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ତପସ୍ୱୀ । ଭଗାର ମୁଖ ଚର୍ଚ୍ଚି ଭଣି ।
ଶୁଣ ହେ ଯୋଗିଆ ଭଗାର । ଆମ୍ଭେ ଆସିଛୁ ତୋହପାରେ ।
ସ୍ୱପ୍ନଭାବରେ ତୋ ସକଳ । ଶୁଣ ଯେ ଆଜି ଶଚ୍ଚ ଭକ୍ତ ।
ଭଗାର ଦ୍ୱାରେ ଏକ ଭକ୍ତେ । ନାହିଁ କ ଥିବ ଏ ଭୁବନେ ।
ବନ୍ଧୁ ହେଲେ ଭଗ ହୋଇ । ଯେ ଯାହା ମାଗିଲେ ଦେଉଛ ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଆମ୍ଭେ ଭକ୍ତେ । ଅଛ ଭରସା ଭଣ ମନେ ।
ଆସିଣ ଅଛୁ ତୋହର ସ୍ଥାନେ । କହୁଛି ମାଗିବାର ଆଦେଶ ।
ଦେଅ କ ଦେଅ ତୋହର ମନ । କହିଲୁ ପୁରୁଷ ବଚନ ।
ତା ଶୁଣି ଯୋଗିଆ ଭଗାର । ବନ୍ଦଇ ଭକ୍ତ ନମସ୍କାର ।
ହୋଇଲ ଶୁଣ ହେ ଗୋସାଇଁ । ଏହା ଯେ ଭଣିଲ ଭଗାଇଁ ।
ଦେବା ଅଥାଇବାକୁ ଭକ୍ତ । ଭରତା ଅଛନ୍ତି ସବୁଠ ।
ହେମ ପୁର କେତେକ ଶଭକ୍ତ । ଦେବାକୁ ଦେବ ମୋର ମନ୍ତ୍ର ।
ହେଲେ କ ମାଗୁଛ ଗୋସାଇଁ । ଭଦ ଶୁଣଇ ଭଗା ମୂର୍ତ୍ତି ।
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ବାଡମାଦର । ଅଦେଖ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ।
ଦେବଗଣ୍ଡୀର ଧୀରବାଣୀ । ଭକ୍ତ ପ୍ରଭୁ ତପସ୍ୱୀ ।
ଦେଖ ମୁଁ ବନ୍ଧୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଭଗାର ଭଲେ ଏହା ଶୁଣ ।
ବସୁ ଖଣ୍ଡି ଏ ମୋତେ ଅଛି । ଅଦେଖ କେତେ ଧନ ଯାଅ ।
ଅଧୂକ କ ଭକ୍ତ ତୋତେ । ଏତେକ ମାଗିଲୁ ଭୂଭକେ ।

ତା ଶୁଣି ଝୋଲିଆ ବଜାର । ବୋଇଲା ଶୁଣ ନୃପବର ।
ଏ ମୋର ସଙ୍ଗକୁ ବାହୁଣ । ଯାହା ଦେଖାଇଅଛେ ଦେବ ।
ତେତେବେଳେ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇବ । ମୋ ବଚନ ସାର୍ଥକେ ଲଭିବ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବସ୍ତ୍ର ଧରି । ଚଳିଲା ଦେଶ ଖଣ୍ଡ ଭରି ।
ବନ୍ଦ୍ରେଇ ବସ୍ତ୍ର ବସ୍ତ୍ରେ ଦେଲ । ବାଜଂ ଭଲକ ସୁନ୍ଦୁଆର ।
ଆଗେତ ଖଣ୍ଡ ବସ୍ତ୍ର ଧରି । ଯାଇଁ ହୋଇଲା ଯହୁ ଭରି ।
ବୋଇଲା ସେବ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ତା ଶୁଣି ଦମନା ରମଣ ।
ଅଛି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ମନେ । ଚିନ୍ତିଲେ ବଜାର ବଚନେ ।
କ୍ଷୁଦ୍ରା ଲେଙ୍କଡ଼ା ଜଣା ହେଉଛି । ଚିନ୍ତିବା ହୋଇଡ଼ା ଯତ୍ନେଭ ।
ଅଳ୍ପର ଭଲ ତା ଗୁଣାଳ । ରତ୍ନେଲେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ।
ତା ଦେଖି ବୋଇଲା ବଜାର । ହେ ନୃପବର ବଚେ ଦୂର ।
ମୁଁ ଏବେ ଯାଉଛି ଲକ୍ଷେଭ । ଏ ଖଣ୍ଡ ଭଳବା ସମନ୍ତେ ।
ଦେଖ ମୋ ଦୁଃଖ ନୃପବର । ଜନ ଆଣିଲେ ଘରେ ମୋର ।
କୃଷ୍ଣନଗର ସୁଖ ହୋଇ । ଖେଳନ ଭାଇବେ ତୋ ପାଇଁ ।
ବୋଲୁଲେ ଭଗବାନେ ଥିବେ । ତେଣୁ ମୁଁ ଯାଉଅଛି ଏବେ ।
ତା ଶୁଣି ସୁଖ ଚନ୍ଦ୍ରସେନି । ଅନନ୍ତ ମହେ ମଦେ ଭଣି ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ବଜାର । ଲାଗିଲା ଭାଗ୍ୟ ତୋର ।
ସ୍ତ୍ରୀପୁତ୍ରଙ୍କୁ ବଧାଇ । ଯେ ଅଛି ଖେଳନ ଦୂଅର ।
ଭକ୍ତି ଯେ ଫଳ ନାହିଁ ଭଲ । ଅଧିକ ଗାଭଳ ଲେଉଛି ।
ଆଜର ନୃପବର ଭରେ । ଭାଗ ଦଣ୍ଡ ସେହିଁ ଦରେ ।
ଯେବେ ତା ଭକ୍ତି ନ ଦେଲ । ଭକ୍ତିରେ ଫଳ ଅଛି ନାହିଁ ।
ବୋଲୁଲେ ବେଦର ଅଚଳ । ବାଣୀ ଗୋପାଳ ଥିଲ ଲୋକ ।
କୃପାଦ ଉଲ୍ଲାସ ସଙ୍ଗେଭ । ଆଜର ଧର୍ମ କେଉଁ ଯେତେ ।
ଏମାନ ପ୍ରଭାଷ୍ଟା ନ ଭଲେ । ଫଳ ମିଳବ ଭାଗ୍ୟ ଭଲେ ।
ଭତ ନ ଥିଲ ହେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀରେ । ଏ ବସ୍ତୁ ଭଦାର୍ଥକୁ ଯାଏ ।
ଏଣୁ ମୁଁ ବସୁଅଛି ତୋତେ । ଆଜର ଖଣ୍ଡି ଦତ ନମାତେ ।

କୋଶଳା ଭଣଇ ଆଦେଶ ଯାଇ । ତୋର ଶବଦ ଶୁଣି ଆଜି ।
ଦେବାକ୍ଷରେ ନ ଶରଣ ଶୋଭ । ଅଧିକ କ ଭକ୍ତର ଅବା ।
ଦେଖ ମୁଁ ଦୁଃଖୀ ନରବର । ଏଥିରେ ସଂଶୟ ନ କର ।
ତା ଶୁଣି ଭଣଇ ଭୂଷଣ । ଆବର ଶସ୍ତ୍ର ଧରି ହସ୍ତେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ହସ୍ତେ ଦେଲେ ନେଇ । ବୋଇଲେ ଶୁଣହେ ଗୋସାଇଁ ।
ଏବେ ନଗର ଧନେନର । ମୋତେ କରୁଣା କରି ତୋର ।
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ଭଣନ୍ତି ଅନେକ ବଚନ ।
ସେଠାରୁ ବନେ ଭଣଗଲେ । ପିତା କୋଶଳା ଚାଲି ଭଲେ ।
ଏଣେ ଭଣଇ ଘନ ତଳ । ଏବାକୁ ପାଦେ ଧାଇ ମିଳ ।
ବସିଲ ନନ୍ଦନ ଆସନେ । ଭକ୍ତଙ୍କ ଚିନ୍ତା ଭଣ ମନେ ।
ବୋଇଲ ଆବେ ମହାମେରୁ । ଅନେକ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ଗୁରୁ ।
ଭୂମର ସଞ୍ଚାର ଅନେକ । ଖାଣ ଦେଖନ୍ତୁ ପ୍ରାଣୀମାନେ ।
ଏଣୁ ମୋ କୁଟୁମ୍ବର ଚିନ୍ତା । ଭୁଞ୍ଜେ ବେ ପ୍ରଭୁ କଦର୍ଥିତା ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମୁଖେ କହି । ମୁଖେ ଶବଦ ନାମ ଘୋଷି ।
ଏଣୁ ସେ ଭଲେ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ । ସେ ହୃଦ୍ର କାଳୀୟ ମର୍ଦ୍ଦନ ।
ଗ୍ରାମକୁ ବାହାର ହୋଇଲେ । ଶ୍ରୁତ ପୁରୁଷ ଯୋଗ୍ୟ ଭଲେ ।
ଭକତଙ୍କର ଶବରାଖି । ଶବେ ଗୋପାଳରୂପ ହୋଇ ।
ଲକ୍ଷଣେ ଶରଦୋଷି ଭଣି । ଅନେକ ପ୍ରକାଶ ଛନ୍ଦ ଭଣି ।
ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳ ମୃଗଧାର । ଦୃଢ଼ ନଦୀର କୂଟେ ବନ୍ଧ ।
ଦେଖୁ ମହିତ ଫୁଲବନ । ଲକ୍ଷଣ ଯୋଗିଷ ଭଣିଦ ।
ଏ ଆଦି ନାନା ଦ୍ରବ୍ୟମାନ । ସର୍ବ ଶ୍ରୀ ଭଣ ଭଗବାନ ॥
ଷଡ଼ କହୁଣ ବନମାଳୀ । ଲବଦ କ୍ଷେତ୍ର ଗଲେ ତଳ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମସ୍ତରେ । ମିଳଲେ କବାଟ ଦ୍ୱାରେ ।
ଦ୍ୱାରେ ରକ୍ଷିଣ ନଗରର । ଡାକଲେ ଭାଇ ଦୋଟାହ୍ମଣ ।
କେତେଣେ ସେ କବାଟର ମାତା । ବସିଣ ଭକ୍ତଙ୍କ ଚିନ୍ତା ।
ଶୁଣ ମୋ ଭଲ ବନ୍ଧ ବନ । ଘରକୁ ନଇଲ ଭାଣ୍ଡିନ ।

କଥା କାରଣ ତାର ହୋଇ । ନୃତ୍ୟ ନ କଲା ହୋଇନାହିଁ ।
ତେଣୁ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରା ନନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ରେ । କହିଣ ଅନ୍ତର ଏକାନ୍ତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବସି ଘଟେ । ଭାବ ଶୁଣନ୍ତ କର୍ଣ୍ଣପଟେ ।
ଉଠିଣ ଧାଇଁଲ କୁଞ୍ଜରେ । ଦ୍ୱାରେ ଦେଖିଲ ଅବଶ୍ୟରେ ।
ଅଣ୍ଡ ଲଗାଇ ଦାଣ୍ଡ ଦ୍ୱାର । ଲଗେ ଲଙ୍କଣ ବିଗ୍ରହର ॥
ମଧ୍ୟ ଲଗାଇ ବସନ୍ତକ । ସୁଗନ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଭଗୋଳ ।
ଭଙ୍ଗ ଅଧର ମଧୁପାନେ । ସର୍ବ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ କ ସେ ।
ଏମନ୍ତ ରୂପ ଭାଙ୍କ ଦେଖି । ବଚନ କହିବ କ ଯାଣେ ।
କୃଷ୍ଣର ଲଗଇ ମନର । କଥ ଏ ଅଶିଅଙ୍ଗ ଶର ।
ଚାହିଁ ଅଧର ଏ ସୁଖତେ । ଏଥା ମୁଁ ଲାଗିବ ଦେଖନ୍ତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଶସ୍ତ୍ରନ । ଚାହିଁ ଅଧର ବାପ ଖଳ ।
ଲଳେ ବଶିଷ୍ଠ ଦେହେ ଖର । ଉଠିଣ ଲଭ ମୋ ଆସର ।
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଦେବସ୍ୱେ । ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣସି ଗୋ ମାଏ ।
କୃଷ୍ଣର ଧୃଷ ଦାଣ୍ଡେ ବସି । ଆମ୍ଭକୁ ଦେଖନ୍ତି ହେଳି ।
କମ ଅନ୍ତର ଏତେଁ ଦେଖ । ଦେଖଣ ଲୁଣ୍ଡିବ ରଖ ।
ଭୃଷ୍ଣା ଅଧିକ ଥିଲେ ଦେହେ । ଏବେହେଁ ଭଦ କଥା ମୋତେ ।
ଆମ୍ଭେ ଯେ ମଦନ୍ତ ବୋଲିଁ । ସନ୍ତକୁ ବୋଲଣା ନ ଯାଇଁ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଶର ଧୋଇ । ବଢାଇ କୀର୍ତ୍ତି ଖଳଛାଏ ।
ଦଣ୍ଡର ମାଧା ଦେଖାଇ । ମଧରେ ରଖି ଆପ୍ତଥାଇ ।
ଏଣ୍ଡୁ ସ୍ଥାଳରେ ଦେଇଛିଅନ୍ତ । ଦେଖଣ ପୂର୍ଣ୍ଣକଳ ଖର ।
ଆଜ୍ଞ ଧୋଇବା ଠାବ ନାହିଁ । ବୋଲଇ ଭଲଭକୁ ଘୁଞ୍ଚି ।
ଆଜ୍ଞକ ଖର ଅଛି ବୋଲ । ଖଚେଇତ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ମୋର ।
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ । ବୋଲନ୍ତେ ଶୁଣସି ଗୋ ମାତ ।
ତୋ ଘରେ ଯେତେବ ନାହିଁ ସ୍ଥାନ । ମୋ ଘର ବୋଲନ୍ତି ଶୂନ୍ୟ ।
ଆସିଣ ଦେଖିଥାଅ କୃଷ୍ଣ । ସଙ୍ଗେ ମୋ ଯାଉଅଛି ମୁହିଁ ।
ତା ଶୁଣି ଲଗାଇ ମାଡା । ହସି ବୋଲଇ ଏ ନ କଥା ।

ଅଛି ବଣ୍ଡମାନ ରବ | ଉଚିତ କରି ଭୁଞ୍ଜି ଯାଅ |
ବୋଇଲେ ଶୀତଳ ମନୋଷ୍ଟ | କରି ଯାଅରେ ବାଟଖର |
ତରକ୍ଷ ନ କହଣ ଦେବେ | ହୃଦକୁ ଘୃଣବେଳ ଦେବେ |
ପୁଣ ହେ କ ବୋଲିବେ ମୋତେ | ଏ କଥା କୋହେ କହାଚରେ |
ତା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରବଣ | ଅନେକେ କଷ୍ଟ ହେ ଅଛି |
ଅନେ ଉତ୍ତରା ତର ବାର୍ତ୍ତି | ଏବେ ଖାଇଲି ସବୁ ମୂର୍ତ୍ତି |
ଏଜ୍ଜର ଭୁଦା ମୂଲ୍ୟ ଯାଦା | ଆସନ୍ତୁ ଖାଇଅଛୁ ତାହା |
ଏମନ୍ତ କହି ମଧୁବାଣୀ | ସେଠାରୁ ଗଲେ ବିଦେକରି |
କଳଡ ବନ୍ଦ୍ର ଉପବାନ | ତକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ |
ଏଥି ଉତ୍ତରୁ ଶୁଣ ମନ | କହାର କଳପ ବଚନ |
ଅନ୍ନ ହେ ରଖା ବଢ଼ା କଲ | ଯାଇଁଣ ପୁତ୍ରକୁ ଡାକଲ |
ତା ଶୁଣି କହାର ବଉଦେ | ଯାଇ ମିଳନ୍ତ ମାତା ପାଦେ |
ବୋଇଲ ମାତା ମୂଖ ଦ୍ୱର୍ତ୍ତି | ମୋତେ ଡାକନ୍ତୁ କାହିଁପାଇଁ |
କାହୁଁ ହେ ମିଳନ୍ତ ଭୋଜନ | କହ ମୋ ପୁରୁଷ ବଚନ |
କ ଅବା ମଗା ଯନ୍ତ୍ର କଲୁ | କେଥାଉ କଣ୍ଡି କ ଆଣିଲୁ |
ବେଣି ପ୍ରକାରେ ଦେଲେ ପର | କହରେ ସଂଶୟ ନ କର |
ପୁତ୍ରର ଏମନ ବଚନ | ଶୁଣି ବୋଇଲେ ମାତା ପୁଣ |
ବାଳୁକ ବେଳକରେ ପୁତ | ମୋତେ ମିଳିଲ ଆଚମ୍ବିତ |
ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ କରି ଖର | ପେଟ ଯେ ଥିଲୁ ଅମ୍ଭର |
ଖକ୍ତୁଆ କାହା ଆଣି ବ୍ୟକ୍ତ | ଉଚିତ କଲି ମୁଁ ଭକ୍ଷତେ |
କା ଶୁଣି ବୋଲିଅ କହାର | ମନରେ ଭଳିଲ ବସ୍ତୁର ||
ମୁଁ ତ କାହାକୁ କାହିଁ ସେଣି | କେ ଖର ବେଗଇଲ ଆଣି |
ଆନରେ ବୋହେ ଏ ତଖତ | କରେଷ୍ଟ ହେ ଖନ୍ତ ଭଗନ୍ନାଥ |
ହେ ମାତ ! ଖର ଭୁଦାବେଳେ | ବେଦାନ୍ତ ହିକ ଚର୍ମବୋଳେ ||
ମାତା ବୋଲିଲ ଆରେ ପୁତ | ଭୂତ କନ୍ଦ୍ରିଲ ବଚସାତ ||
ଆସନ୍ତ ବାରେ କହ ବୋଲ | କାଳରେ ଅନନ୍ତ ମୁଁ ଧାଇଁ ||

ଦେଖିଲି ଅପୂର୍ବ ସ୍ୱରୂପ । ଯେସନେ ନବଘନ ରୂପ ॥
ଘୁରନ୍ତୁ ଆଖି ମୋର ଉପ୍ରେ । ବନ୍ଧାଇଦେଇଥିଲେ ମୋତେ ॥
ମୁଁ ନେଇ ରହିଥିଲି ଘର । ଘୁଞ୍ଚିଲି ମନର ମୋହର ॥
କାହାର ଘର କୁହ ନେଇ । ଯିବାକୁ ଦେଲଣି ମାଗିଲି ॥
ମୁଁ ସେ ଶ୍ରୀନନ୍ଦ ନାନାମତେ । ରହିଲେ ବାନ୍ଧି ନବାଡ଼ତେ ॥
ମୁଖ ମୁଁ ଯାଉଛି ନ ଦେଲେ । ଥାଉନ୍ତୁଁ ଶାରୁଛୁଁ ବୋଲିଲେ ॥
ଶୁଣି ବଗାର ସ୍ୱବଶ୍ଚେନ । ନମିଲ ମାଆ ଗାବଡନେ ॥
ଉଠି ବଡାନେ ଯୋଡକର । ବୋଲିନ୍ତେ ଧନ୍ୟ ମାତ ମୋର ॥
ଏବେ ମୁଁ ତୋର ରୂପ ଦେଖି । ସଫଳ ଜନ୍ମ କର୍ମ ଆଖି ॥
ମାଆ ବୋଲିଲ ହେ ନନ୍ଦନ । ମୋ ସ୍ତୁର ନେବେତେ ଶରଣ ॥
ତୋତେ ମୁଁ ସୁଖ ଦେଉ ଥାଇ । ଜଗତ୍ର ଦେଖିଲ ସ୍ୱବସ୍ଥାଇ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସୁଖ ଦେଇ । ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନେ ଜଳପୁର ॥
ବୋଲିଲେ ଶୁଣସିରେ ବାବୁ । ସବୁ ତ ଯୁଗଅନ୍ତୁ ସବୁ ॥
ଶୁଣି କପାଳ ଦେଲ ସ୍ୱଙ୍କି । ମନରେ ବାନ୍ଧି ଠାକୁରାଣ୍ଟି ॥
ନାନାଦ ଭୂତ୍ୟମାନଙ୍କରେ । ମୁଖଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଦେଖୁଟାରେ ॥
ତା ଦେଖି ବିସ୍ମୟ ମନ । ଧନ୍ୟ ମହିମା ଭଗବାନ ॥
ଅନନ୍ତ ସ୍ୱରୂପଟାରେ । ନ ଅଛି ଅନ୍ତ ଏମନ୍ତେ ॥
ବ୍ରହ୍ମା ସେ ଏତେ ସାଗର । କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ବାନ୍ଧି ନାସ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ସେବା । ଗୁରୁ ସେ କରେ ଅନ୍ୟ ଦେବା ॥
ଧିକ ତା ଧିକ ତା ଶରଣ । ବଶର୍ତ୍ତେ କରାଇବା ଯନ ॥
ଦେବକ ନର ଦେହ ବହି । ସତ୍ତ୍ୱ କ୍ଷାଳ ସେ ବଞ୍ଚଇ ॥
ଏବେ ତୁ ଶୁଣ ମୋ ଭଜନ । ସାଧୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମ ସାର ॥
ସଂସାରେ ସତ୍ୟ ଦୁଇ କଥା । ଆଉ ସକଳ କଥା ମିଥ୍ୟା ॥
ଏଣୁଟି ପ୍ରଭୁ ଆଜ୍ଞାମାନ । ଭଜନ କଥା ଅନ୍ୟ ନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମାତ୍ସ୍ୟଯୋଗେ । ଶ୍ରୀଦାସ ଗାଦେବ ଭକ୍ତ ଲଗେ ॥
ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଗାଦେବ ଦେଖି ମନ । ଆନନ୍ଦେ ବଖାଣିଲେ ଯନ ॥

ଏମନ୍ତେ ଦାସଙ୍କର ଯଶ । ଜଗତେ ହୋଇଲା ପ୍ରକାଶ ।
ଶୁଣ ସୁମନ ଦେଇ ଚିତ୍ତ । ଏ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟଭାବ ଅତୁଳ ।
ଏହା ଯେ ଶୁଣି କରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା । ଖଣ୍ଡଇ ତାହାଁ ଶୋକ ବାଧା ।
ଜନମ ତାର ସଫଳ ଜାଣ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ଜଗତା ନିବାସ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟଭକ୍ତି ଉପାଖ୍ୟାନେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଦାସଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରଦାନ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟଭାବ ପୋଷଣେ
ନାମ ସପ୍ତଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—✦—

ଅଷ୍ଟାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ମଣି ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

କହେ ଚୈତନ୍ୟ ମହାତ୍ମା । ଭକତ ସବେ ଶୁଣ କଥା ।
ଶୁଣ ହେ ମନ ଦୃଢ଼ମଣି । ମାଧୁର୍ଯ୍ୟଭକ୍ତିର ଯେ ଲକ୍ଷଣ ।
ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ଥାଇ ଘର । ମାଳତୀ ଅତି ପାପାଚାର ।
ନାମ ତାହାର ମଣି ଦାସ । କୁଟୁମ୍ବ ଯେସନ ଜନର ବାସ ।
ଜଣେ ଆପଣା ନଜରୁଣି । ଦୁଃଖ ସୁଖରେ ବାଳ ଶାନ୍ତି ।
ଏମନ୍ତେ ଜୀବନ ଦେଲେ । ଧନର ସାହା ପୁଅକଳ୍ପ ।
କୁଟୁମ୍ବ ପାଳ ଘରେ ଥାଇ । ଏହା ଉତ୍ତମ ମଣି ଦାସ ।
ତାହାଙ୍କ ବୈଷ୍ଣବ ଦେଖି ଭାଇ । ବୋଲନ୍ତି ଥିଲ ଏ ସଂସାରର ।
କି ହେଲା ଧାଇ ପୁଣ ମୋର । କେଉଁଠି ଗଲି ତାହାର ।
ଜଳକ ଯବନ ଉଦ୍ଧାର । ଦେବାକୁ ବସ୍ତ୍ରଦାନ ସାର ।
ସଂସାରେ ଅନ୍ୟ କର୍ମ ଯେତେ । କେବଳ ମିଥ୍ୟା ଏ ସମସ୍ତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମଣି ଦାସ । ବୈଷ୍ଣବ ସଙ୍ଗେ ହେଲା ଆଶ ।
ଘୋର ଜୈବିକ ଅଙ୍ଗେ ଘର । ସଦେଶ ଭଜନ ଶ୍ରୀଧର ।
ଗୃହସ୍ଥ ସ୍ନାନ ଦେଇ କରଇ । ଦ୍ୱାଦଶ ତିଳକ ସେବଇ ।
ଗଳେ ତୁଳସୀର ମାଳ । ସଦାରେ ଜପମାଳ ଧାର ।

ନନ୍ଦନା ସନ୍ଧ୍ୟାର ସ୍ୱପାକ । ଭରଣ ଥାଇ ଭରତୀନ ।
କାହେଁ ଯାଜନ ଜଣାଶସ୍ତ୍ରେ । ସେମାନେ ଅଭ୍ୟାସେ କାଷ୍ଠେ ।
ମିଳଇ ସିଂହାସନରେ । ସଞ୍ଚିତଭାବନ ଗ୍ରାମୂଳର ।
ନନ୍ଦ ଉଦର କାଷ୍ଠ ଉତ୍ତ । ଅଙ୍ଗନେ ବସ୍ତ୍ରବନ୍ଧ ହୋଇ ।
ତତ୍ପୂ ମିଳଇ ଗ୍ରହମେନ । ମିଳଇ ସ୍ତ୍ରୀ ଉଦରେ ଦେବ ।
ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦ୍ଧଦାର । ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୋଷକୁ ପଥାର ।
ଯାସ୍ତ୍ରରେ ଉଷ ବସ୍ତ୍ରଦାନ । କ୍ଷଣି ଉପାଦନ ଯୋଡ଼ ବସ୍ତ୍ର ।
ଦୋଲର ଲୁଣ ହୋଇଥିବ । ନନ୍ଦା ଶ୍ରୀମୁଖ ପୂର୍ଣ୍ଣିମ ।
ଲୁହେ ମୋ ଜାବର ଜାରଣ । ବସିଣ୍ଡ ଲେଖକର ଧନ ॥
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଉଦରେ ନନ୍ଦ । ମୂର୍ତ୍ତି ସନ୍ଧର ଗାଏ ଗୀତ ।
ସନ୍ଧ୍ୟାର ଭାବ ଉଦରେ ଧରି । ଜନ୍ମର ଅଙ୍ଗ ଆଶ୍ରମରି ।
ବନଚାରୁଣ ସାଉଶ ଯାଇଁ । ଧାଇଁଣ ପୁଣି ଆସୁଥାଇ ।
ଲଷ ତା ଅର୍ଗଳ ବାଟକୁ । ପୂର୍ଣ୍ଣିଣ ନନ୍ଦା ଶ୍ରୀମୁଖକୁ ।
ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଆସୁଥାଇ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଶରବ ଲୁଣ୍ଠେ ଗାଇ ।
ଆନନ୍ଦେ ହେଉଥିବ ଧରି । ଲୁଣ୍ଠେ ଅଙ୍ଗନେ ମୂର୍ଚ୍ଛିତରି ।
ମୁଣ୍ଡେ ଯେ ହେମଦର୍ଶନେ ଧରି । ଲୁଣ୍ଠେ ଅଦେନ ମୂର୍ଚ୍ଛିତରି ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭୂ ଶଙ୍କ ପଣ୍ଡ ଜାଣିଆ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭୂ ଜାଣିତ ମାଳିଆ ।
ନାନା ଲୁହୁରେ ମାଳା ଯେତେ । ଭଲ ହେବ ଦୋଷ ଦଶେ ହୋଇଥେ
ପୂର୍ବଦିନ୍ଦରେ ଉଦୁମାଳା । ଯଣ୍ଡି ଜନନୀ ଭରଣ ଲୀଳା ।
ଅଙ୍ଗନ ଉଦ୍ଧ ଅନନ୍ତାର । ପୂରର ହୋଇ ସଦାଇ ପାଳନ ।
ଗ୍ରାମରେ ମନର ନୃତ୍ୟନ । ନ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତ୍ରିନ ପୁଣନ ।
ଶିରେ ନପାଇ ଦୁଃଖଗ୍ରନ୍ଥି । ନ ଅଦା ନନ ଗ୍ରହଣ୍ଡି ।
ହେତା ଉନାକଥି ମୁଖ ଦେଖି । ଉତ୍ତର ଜନ ତୃଏ ସୁଖୀ ।
ପୂରର ସ୍ନେହ ଦେବୋଭାଳା । ଲୁଣ୍ଠ ଅଭ୍ୟନ୍ତରିକ ଦେଖା ।
ଯେ ଶୋଭ ଗ୍ରନ୍ଥିନ ପୂଜନ । ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ନାଶନ ।
ସେ ଲୁହେନ ଶର୍ମ ତଥ୍ୟ ଦେଖି । ସିନ୍ଧୁର ନ ପାଇଲ ଆଜି ।

ଭକ୍ତି କଷ୍ଟେନ ମନ ଯାଇ । ନ କରିପାରେ ସୁଖ ତାଇ ।
ତୋହର ଅଲମ୍ବ ବଚନ । ଲଭିତ ଲଭୁ କହାରଣ ।
ସେ ଶାକପତ୍ର ଏକା ଅଛେ । ଲଭଷା ପାର୍ଥ୍ୱ ମୋର ମନେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗୀତ ଗାଇ । ନାଚଇ ଲଗନ୍ତି ହୋଇ ।
ସନ୍ତାଳି ନାଦ ମୃଦଙ୍ଗ । ଚରଣେ ଘଣ୍ଟିକେ ନେପୁର ।
କର୍ପୂର ଦୁନ୍ଦୁ ଦୁନ୍ଦୁ ହୋଇ । ତା ଲଗି ଭକ୍ତ ନ ଥିଲେ ।
ଏଣୁ ଦ୍ୱାରେ ଛଟକନ । ନାଚଇ ଶ୍ରୀ ଜଗମୋହନ ।
ଏମନ୍ତେ ଦେବତାନ ଅନ୍ତେ । ଶୁଣ ସୁମନ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ।
ଶ୍ରୀ ଜଗମୋହନ କହାଏ । ପୁଣ୍ଡରୀକାକ୍ଷ ଅଣ୍ଡ ତୋତେ ।
ବର୍ଷିଣ ପୁଷ୍ପଣି ଭରନ୍ତି । ଅନେକ ଦେବ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ।
କହିବା ପୂଜ୍ୟରେ ଭଣି । ସଚ୍ଚୁଣ ମନ ଅଛି ଦଣ୍ଡି ।
ଏମନ୍ତ ଦେବେ ମଣି ଭାଇ । ଆଶିଣ ଦେଖଣଲ ସଦେବ ।
ସଭାଳି ଚଉଦନ ଭଣି । ମୁଦେ ବୋଲଇ ସନଦ ।
ଚରଣ ତୋଳି ନଙ୍ଗଳରେ । ଶ୍ରୀ ପାଣ୍ଡୁକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଛାମୁରେ ।
ମନ ଲେବଣି ସନ୍ଧାଶ୍ରେ । ରହିଲ ତାହାକୁ ପାର୍ଥ୍ୱ ଲଦ୍ୟେ ।
ପୁଷ୍ପଣ କଡକେ ସଜ୍ଜିଲ । କୁଣ୍ଡାଡି କୁଣ୍ଡଳ ଛୁଞ୍ଚିଲ ।
ତା ଦେଖି ଚଣ୍ଡୀ ବୋଧଚିତ୍ତେ । ପୁଷ୍ପକ ଲଗିଲେ ଲଗିତେ ।
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଅଗେ କୃଷ୍ଣେ । ଏ ବସ୍ତୁ ପୁଷ୍ପଣର ଶାଙ୍ଖ ।
ଚରଣ ଟେକି ନାଚନ୍ତି । କହୁଛି ମାଉ ମୁକୁନ୍ଦକୁ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଲେଖେ ବର୍ଷିଲନ୍ତି । ଦେବଙ୍କ ସମାନ ବଣ୍ଟନ୍ତି ।
ଏବେଁ ଧରିବ ତୋର ଏଥେ । ନାଚ୍ଛୁଣ୍ମନ ବାଣ୍ଟ-ମୋରେ ।
ହୋଆନ ମନୁଆଙ୍କ ଏଣେ । ପୁଷ୍ପଣୀ ନ ଶୁଣୁ ତୋ ବର୍ଣ୍ଣେ ।
ଏମନ୍ତେ ବୋଲି ଚଣ୍ଡୀ ହୋଇଥ । ତାନ ଏଥନ୍ତି ଦେବେ ଲୁତଥ ।
ନାଶିଅ ବାଧ ନ ଶୁଣଲ । ଛନ୍ଦ୍ୱୁ ଅନ ନ କାଣଲ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ଅନ୍ୟନନ । ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣରେ ଅଞ୍ଜନ ।
ଚଣ୍ଡୀଙ୍କ ବଚନ ନ ଶୁଣୁ । ଲଭିଲ ଜନ ଛାଡ଼େ ମଣୁ ।

ଦ୍ରବିଡ଼ ଗାଳକୁ ଅଗାର । ଭୂମିକ ବେଢ଼ିବାଣ ଚୋର ।
କୁ ଏବେ କେଶକୁ ବନ୍ଧଣୀ । କାଳିଆ ବେଦ ଏକୁଣି ।
ନ ଖାଇ ବେଗ ବୋଲ ତନ । ଯେବେ ତୋ ଅଦୃଷ୍ଟ କୁଶଳ ।
ବୋଲନ୍ତେ ମଣିକୁ ଅବଶ୍ୟ । ଭାବ ଶୁଣିଣ ମଣି ବାସ ।
ଶୋଧରେ ଭଗ ଭବ ନେଭାଳ । ବବନ୍ଦୁ ବାକ୍ୟ ନ ସୁ ଲଭ ।
ବଳା ଶ୍ରୀମୁଖକୁ ଅନାଇ । ନେତ୍ର ମେଳକ ଧାଇବନ୍ତି ।
ବୋଲନ୍ତି ଅହେ ମହାବାହୁ । ଶରଣ ପଶିଲ ବୋଲନ୍ତି ।
ତୋହ ବଳିଷ୍ଠ ବାହୁ ଧୂଳ । ଶରଣ ସମ୍ଭାଳିବା ପାଇଁ ।
ମୁଁ ଯେ ଅଟଇ ତୋ ଶରଣ । ତୋହାରେ ବନ୍ଧୁକୁ ଏ ଦେଖଣ ।
ଲକ୍ଷଣେବେଳ ବୋଲଖୁଲେ । ଶରଣ ସମ୍ଭାଳନ୍ତା ଭଲେ ।
ଶୁଣିଲ ତୋହର ଦ୍ରୁଷଣ । ଲୁଣ୍ଠରେ ବନ୍ଦନ ବାହୁଣ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଶୋଧିଲରେ । ସତ୍ତାର ଛାଇଧରି ବରେ ।
ଛତ୍ର ପ୍ରସ୍ଥକୁ ଗିରି ବେଢେ । ମଣିଆ ଭାସ କହିଗଲେ ।
ମନରେ ହୋଇଣ ଲଜ୍ଜ । ପଠରେ ହୋଇଲ ପ୍ରବେଶ ।
ତନ୍ଦ୍ର ଚଡେଣି ପ୍ରଭୁ ଶାସେ । ଯେଉଁମାନ ମନର ଭାବରେ
ଏମନ୍ତେ ଦେଖି ଦୃଢ ଶେଷ । ଭୁଜଙ୍ଗ ହୋଇଲ ପ୍ରବେଶ ।
ସନ୍ଧ୍ୟାଧପ୍ରକୁ ମଣି ବାସେ । ନ ଗଲେ ମନର ଭାବରେ ।
ଅନ୍ନ ବେଳନ ଖାଇ ବାହିଁ । ଲଭବାସରେ ଅଛି ଶୋଇ ।
ଏବେ ଯେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଶୋଇ ଯେତେ । ଶ୍ରୀବଳ ପଦ୍ମକ ସଞ୍ଜତେ ।
ଲଣ୍ଡାର ଘର ମୁଖ ବେଢ । ବେଜନ ଅଡ଼ଶାଧ ଲଗର ।
ଦବାଟ ଗଭାର ଭୁବନେ । ସେବକ ଗଲେ ସେଥ୍ୟାମତେ ।
ଏଥିକାଳର ଆଜ୍ଞେ । ସେ ପ୍ରଭୁ ଭବତ ୨ ଗୁଣ ।
ନ ସଦେ ସେବକ ବେଦନା । ଏଥି ନମନ୍ତେ ତତେ ବାନା ।
ଲଟ୍ଟ ଯେ ଅଛି ନରନ୍ଦରେ । ଲୁଙ୍ଗ୍ୟ ଆଲଗ ଖଣ୍ଡିଆରେ ।
ତେଣୁ ଭବନ ଶୁତେ ଦୃଢ । ତଷଣେ ଗଲେ ନ ୨ନ ଭବ ।
ସେ ମହାବଳାଙ୍କର ପାଣ । ବଳସ୍ତ ଭଗଦା ବଳାସ ।

ସଭା ଯେ କନ୍ୟା ଅଛି ଯାଇ । ତା ଶ୍ରୀମୁଖେ ଲଜ୍ଜା ହୋଇ ।
ମଣିଷ ବାସ ଅଛମାନେ । ସଭାଙ୍କୁ କହିଲେ ସ୍ମରଣେ ।
ହୋଇଲେ ଶୁଣରେ ସଭାତ । ତୁ ତ ଅଜ୍ଞାନେ ହେଲୁ ମତି ।
ତୋ ସତ୍ୟ ଜାଣଇ ଯେତେ । ତାହା ନ ବୁଝି କି ମନରେ ।
ଏବେ କହ ଶୁଣ ଶୁଭମତେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ତୋତେ ।
ମୋର ମଣିଷ ବାସ ଆସି । ଭଗମୋହନ ଘରେ ପଶି ।
ସଭାଇ ତାକ ଉରେ ଧରି । ଅନେକ ଦାନ ଧନ ଦେଲି ।
କାର୍ଯ୍ୟ ଭଇଲ ଆସ୍ତ ଶାଖେ । ଅନ୍ୟ ତା ଶୁଣ ଆଣି ସୁଖେ ।
ମୋର ଭର୍ତ୍ତିରେ ଯେତେ ଲାଭ । ଶୁଣ ଭକ୍ତବା ତର୍ଜ୍ଜି ଭାବ ।
ତୋହର ସେସନେ ନଦନ । ଯାଞ୍ଚ ଯାତରେ ସେତୁ ଯାନ ।
ବଇଦେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ ଥାଇ । ଆସଇ ହେଉଛି ହେଉଛି ।
ଭୂଷଣ ବଢେଇ ବତନ । ହେବକ ଅମୃତ ସମାନ ।
ତାହା ଯେମନ୍ତେ ଶୁଣି ଭୂତ । ଭକ୍ତ ଅଧିକ ମୋତେ ଯେତ୍ତ ।
ତାଙ୍କୁ ସ୍ୱରଣ ଶ୍ରଦ୍ଧା ହୋଇ । ମାନ୍ତ ମୋ ଶାସ୍ତ୍ର କଲ ଦୂର ।
ହେଣ ଭକତ ଲୁଚିଗଲ । ସ୍ମରୁ ମୋହର ନଭଲ ।
ତେଣ ମୁଁ ଭକ୍ତବାସେ ଅଛି । ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ନ ଛାଡ଼ଇ କେଭେ ।
କାର୍ଯ୍ୟ ଅଭିଲ ଯାଏ ମୋର । ମନୋଜ୍ଞ ଜାତି ମୋହର ।
ଏବେ ତୁ ହେବେ ହୋଇଯିବୁ । ମୋର ଭକ୍ତକୁ ଭଜାଇବୁ ।
ଅନେକ ସଞ୍ଚରେ ଭକ୍ତ । ହେବାଇଯିବୁ ଭକ୍ତଧାମ ।
ଭୂତକୁ ଶ୍ରୀଜଗମୋହନେ । କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ପ୍ରତିଦିନେ ।
ତେବେ ମୁଁ ଭକ୍ତ ସେବକ । ଏକଥା ସତ୍ୟ ହେବାକୁ ଜାଣି ।
ଆକର କହୁଅଛି ତୋତେ । ମୋର ଭକତ ଜନ ଭୂତେ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦରଶ ମନରେ । କର୍ମଣ ବଶ୍ୟକର୍ମ କରେ ।
କହିଛି ଶ୍ରୀଜଗମୋହନ । ବସ୍ତ୍ରାଭ କହିଛି ଯତନ ।
ଭକତ ଜନ ଭର୍ତ୍ତି ମିଳ । ସେବେ କରାଇ ଜନଭାଳ ।
ମୋ ଭକ୍ତ ଅଧମକୁ ସର୍ବ୍ବ । ମୋ ଶାସନରୁ ସେ ଯାଇ ।

ମୋ ଦାସ ଲକ୍ଷଣ ଶୁଣିବ | ଅନନ୍ୟ ଭକ୍ତିଯୁକ୍ତ ମନ ||
ହୃଦରେ ଧ୍ୟାଉଥିବେ ପଦ | ଛାଡ଼ି ସଂସାରେ ଲୋଭ ମୋହ ||
ଅନେକ ଦୁଃଖ ଭବମୋହେ | ଭଣାଉଥିବେ ଦୁଃଖ ଶୋକେ ||
କାହା ମୁଁ ଶୁଣୁଥିବ ବଣୀ | ଭକତ ଜନ ମନ ଶୋଭି ||
ଭବମୋହନ ଏଥିପାଇଁ | ଆସେ ମୋ ଭକ୍ତଜନ ପାଇଁ ||
ସୁଜନ ଶଙ୍କା ଅଟେ ତାଙ୍କୁ | ମୋ ଆଗେ ସୁଜନ ନ ଭଙ୍ଗୁ ||
ସାଧୁଙ୍କ ଭକ୍ତିଙ୍କ ମୋହନେ | ସୁଜନ ଭକ୍ତ ପ୍ରଭୁଙ୍କେ ||
ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଭଲେ ମୋର ଭୂଷ | ଯଦୁଣ ପାଞ୍ଚ ନରଧାର ||
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଲ | ଭକତ୍ତ ଭଲେ ସବଗାଙ୍କ ||
ମଣିଆ ଦାସ ପ୍ରାଣେ ଧଇଲ | ଭଲେ ଦେବାଧି ଦେବଗ୍ରନ୍ଥ ||
ଦୋଳିଲେ ଶୁଣ ଆଦେ ଦାସ | ତୁ ଜମା ଅଙ୍ଗୁ ଉପଦାସ ||
ଏବେ ଶ୍ରୀଜନ ଭକ୍ତ ଜନା | ତାଳ ପର୍ଣ୍ଣମା ପୁଷ୍ଟିନା ||
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତ ଶୀତଳାଧ | ଶ୍ରୀ ଜଗାତନରେ ପ୍ରବେଶ ||
ଭାବେ ଉଠିଲେ ତାହା ଶୁଣି | ଆନନ୍ଦେ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଗୁଣି ||
ଦୁଇଷ ଦଣ୍ଡ ଅଣସନ | ସନ୍ତୋଷେ ଭଲେଭ ଲେଖନ ||
ଟେକଣ ନୃପତି ଦେହା ଛାଇ | ପ୍ରାଣେ ଦେଖିଲ ଦେବନାଥ ||
ଭାଷିଲ ଜଳେ ଉଣାଭାବେ | ଭକ୍ତଣା ଭକ୍ତଗଲେ ମୋତେ ||
ମୋ ଶାପ ଉଠାଉ ନମନ୍ତେ | ଅନୁଚ ଦେବ ତା ଉତର ||
ଏମନ୍ତେ ମନେ ମନେ ଗୁଣି | ଉଠିଲ ନୃପ ତନ୍ତ୍ରାମଣି ||
ଅଶ୍ୱ ଉପରେ ଚଢ଼ି ଦୋଇ | ମିଳିଲ ଶୋଭନରେ ଯାଇଁ ||
ଦେଖଇ ସ୍ଥାନରେ ଅଛି ଦୋଇ | ନୃପତି ଅଶ୍ୱରୁ ଓହ୍ଲାଇ ||
ମଣିଆ ଦ ସନ୍ତୁ ଦଦାଶି | ଦୋଳେ ଦଯାଳ ଦଣ୍ଡଧାସ ||
ଅନେକ ଅଶ୍ରୁଜଳ ଭଲେ | ବସ୍ତ୍ର ଧରିଣ ଦେବକଲେ ||
ସଙ୍କେତ ଦେଖ ଗ୍ରନ୍ଥମନେ | ପ୍ରବେଶ ଶ୍ରୀ ଭବମୋହନେ ||
ନୃପତି ଦାଣ୍ଡେରେଲ ଥାଟ | ଦୋଳେ ଚାଦେ ଭଲ ନାଟ ||
ସନ୍ତୋଳାଇ ଧରି ଦସ୍ତ | ଆନନ୍ଦେ ତାଳ ଥାଅ ଗୀତ ||

ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମନ ଭଲ ହୋଇ | ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ନନ୍ଦିଦାସ |
ସେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ଭକ୍ତି ରୀତି | ସାର ଶ୍ରୀମାନ କରେ ନୃତ୍ୟ |
ତନ୍ତ୍ର ପୁରାଣ ସମାଭରେ | ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ମୋହନେ ଗାଇଲେ |
ଶୁଣ ସୁମନ ଶୁଭଚକ୍ଷି | ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା ଏମନ୍ତେ |
ବଲ୍ଲ ପୁରାଣେ ଭଲେ ମନା | ଭକତ ସବ ମୁଖ ଦିନା |
ସର୍ବାଙ୍ଗ ନାହିଁ ଭଲେ ନ୍ଦ | ଭକତବତ୍ସଳ ଆନନ୍ଦ |
ଏଣୁ ସେ ପ୍ରଭୁର ଭଜନ | ନ୍ଦ ଲୁ ଭଲ ସେ ସୁମନ |
ଏ ଭବଜନ୍ମ ହେବୁ ପାର | ଗୋଷ୍ଠକ ଭଜନ ପ୍ରକାର |
ସେ ସବୁ ସ୍ତୁତି ସେ ଭଜନ | ଭକତ ଅନ୍ୟ ହେବମାନ |
ସେ ଭକ୍ତି ତରଣ ସଂସାର | ଧର୍ମ୍ମ କର୍ମ୍ମ ଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠତର |
ଅତ ସେମନେ ଅଭକ୍ତରେ | ହେଲେ ବର୍ଦ୍ଧ୍ୟେ ରମିଣ ନ ପାରେ |
ମୂଳ ଭକ୍ତିକୁ ଅଗ୍ରାହନ | ଥାଇଁଲେ ଭକ୍ତା ସବ ସଖି |
ସେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ଭ୍ରମି ମରେ | ଭୁଲଣ ମୋହ ମାୟା ଭିତରେ |
ଏ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ | କେବଳ ଶ୍ରବଣେ ମୁକତ |
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଶୁଣି ଶ୍ରଦ୍ଧାଭରେ | ଅନ୍ତେ ସେ ଯିବ ଶ୍ରୀପଦରେ |
ବାଞ୍ଛା ସର୍ଗ ଶ୍ରୀ ଦେବ ଭାର | ନ ଦିବ ଯମର ପଥର |
ଭବର ସମଭାବ ଦ ଭ | ମୋ ପ୍ରଭୁ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ |
ଏ ଭବ ସଂସାରକୁ ତରି | ଶରଣ ମାଗୁଅଛୁ ହରି |
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ପତିତ ପାବନ | ମୂର୍ଖ ଅଧମ ପାପୀଜନ |
କରୁଣା ସାଗର ଗୋସାଇଁ | ଅନ୍ୟ ଶରଣ ମୋର ନାହିଁ |
ତୁମ୍ଭର ପାଦପଦ୍ମ ଧୂଳି | ମସ୍ତକେ ଦେବ ମୋ ମଉଳି |
ଭବର ଆବା ନ ଜାଣର | ଅନ୍ୟ ଭରସା ନାହିଁ ମୋର |
ସୁଜନେ ଏଣୁ ରସେ ରସ | ହରି ମହିମା ନାହେ ବସ |
ସଜନ ଅନନ୍ତ ନାଶ | ଏ ଭବଜନରେ ନ ଭାସ |

ଇତି ଶ୍ରୀ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭାଭକ୍ତିରସାମୃତେ ନବ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ନନ୍ଦିଦାସ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟବାଦ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଅଷ୍ଟାଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ |

ଊନବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

କୃଷ୍ଣଦାସ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଶୁଣ ସୁମନ ଶୁଭଚିତ୍ତେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ତୋତେ ॥
ଏ କଳି ଯୁଗଧର୍ମ କଥା । ଶୁଣି ଖଣ୍ଡିବ ଭବବ୍ୟଥା ॥
କେବଳ ସ୍ମରିବାର ଗତି । ଲଭୁଛି ମୁକ୍ତି ସଦ୍ଗତି ॥
ସୁନ୍ଦରଘୋଷରେ ତାର ବାସ । ନାମ ତାହାର କୃଷ୍ଣଦାସ ॥
ଜାତରେ ଅଟଇ ତରୁଣ । ପଣ୍ଡିତ ବଡ଼ ସୁଜାଣ ॥
ଧୀର ଚତୁର ସଂଯତ । ନିଷ୍ଠେ ସରବେଳ ହିତ ॥
ସକଳ ଲୋକେ ବନ୍ଦ୍ୟାକରେ । ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଭକତ ଲବଜାଏ ॥
ସକଳ ଗୁଣେ ସେ ନିପୁଣ । ଭକ୍ତିଯୁକ୍ତେ ବିଚକ୍ଷଣ ॥
ତୋଳଇ ନର୍ତ୍ତୋଷ ଭଜନ । ସ୍ତବକ ଭଲ ଅଷ୍ଟମିତ ॥
ଶ୍ରୀହରି ବିନା ଅନ୍ୟ କଥା । ଜୀବେ ସେ ନ ବୋଲେ ସର୍ବଥା ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତି କର୍ମ ଗୁଣ । ସେ ସବୁ ଭଲ ବଖାଣ ॥
ଭାଗବତରେ ଅଧିକାର । ଯହିଁ ଯୋଗନ୍ତେ ଭଲକାର ॥
ଦୃଷ୍ଟି ନବାଣ୍ଣ ସନ୍ତପାଳ । ଯୋଗୀ ଯୋଗାଳ ନସତେଜନ ॥
କେବଳ ଏକ୍ଷ କଥାମୃତ । ଶୁଣନ୍ତେ ଭକ୍ଷଣ ଗାସ୍ତ୍ର ॥
ମାତେ ଉତ୍ତମ ଭଜନାରେ । ନିଜ କୁଟୁମ୍ବ ଯୋଡ଼ିବାରେ ॥
ସେ ଅବା ମିଳେ ସ୍ୱର୍ଗ୍ୟଭାଗ । ସେଣ ତଳଭ ନିଜପୁର ॥
ପ୍ରାଣ ଯୋଗନ୍ତୁ ଜାହା ଖାଇ । ଯାତକ ଭବେ ନକ୍ଷ ଦେଇ ॥
ଏମନ୍ତ ବଣ୍ଡ଼ିଆଳ ତନ । ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥାମାନ ॥
ବେତେକ ଦିନର ଉତ୍ସବେ । ତା ସଙ୍ଗୀ ଭକତେ ଦ୍ରବ୍ୟରେ ॥
ଲୋକେ ବୋଲନ୍ତି ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ଏ କୃଷ୍ଣଦାସର ଜୀବନ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କଥାମୃତ ପାନ । କେବଳ ଅମୃତ ସମାନ ॥
ଭକ୍ତିକୁ ପାଳେ ଦଧୀଚଣ । ଶ୍ରବଣେ ଶାଣୀ ଶାପ ବଣ ॥
ଏମାନେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେ ସେବେ । ଜଳ ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀ ସେବେ ॥

ଧନ୍ୟ ହୋ କୃଷ୍ଣ ଦାସ ସନ୍ତ । ବୋଲିଣ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ।
ଏମନ୍ତ ବେଢେଇଧନ ଅନ୍ତେ । ସେ ସୈନ୍ୟ ନୃପତି ଅଗ୍ରତେ ।
ଜଙ୍ଗମ ଲୋକମାନେ ଆସି । କହନ୍ତି ଜଙ୍ଗମ ପ୍ରଶଂସି ।
ଶୁଣ ନୃପତି ଚୂଡ଼ାମଣି । ଏ ବଡ଼ ଅଦ୍ଭୁତ କାହାଣୀ ।
କରଣ ନାମେ କୃଷ୍ଣ ଦାସ । ଅଟଇ ଶ୍ରୀଚରଣ ଦାସ ।
ତାହା ସମାନେ କଉପରେ । ସଂସାରେ ନ ଥିବ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ।
ବୋଲନ୍ତି ଜଙ୍ଗମ କହନ୍ତି । ଶ୍ରବଣେ ବସ୍ତୁପ୍ରୀତି ଚିତ୍ତି ।
କୃଷ୍ଣ କଥାନ୍ତୁ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ । ଉତ୍ତମ ବୃନ୍ଦ ହୋ ସ୍ୱଜନ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ନୃପବର । ଚିତ୍ତେଣ ଉଠନ୍ତି ପେଷିଣ ।
କୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କୁ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ । ଡାକି ଆଣିଲେ ଭକତେ ॥
ପ୍ରବେଶହେଲେ ସେତେବେଳେ । ଆଜ୍ଞା ସେ ଦେଲେ ମଣ୍ଡପାନେ ।
ସଭାର ମଧ୍ୟେ କଥାଇବେ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ କୃଷ୍ଣ ଦାସେ ।
ବୋଲନ୍ତୁ ନ କ ଗୀତମାନ । ଶୁଣିମା ଭଲ ହେ ଶସ୍ତନ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ କୃଷ୍ଣଦାସ । ଚିତ୍ତେ ଗାଇଲେ ଗୀତଦାସ ।
ଧୀର ବସ୍ତୀଭ ମଧୁସ୍ୱରେ । କହିଲେ ନୃପତି ସୁମୁରେ ।
ମୋ ପ୍ରଭୁ ନୃପତି ଭଜନ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ସ୍ୱଜନ ।
ଗୀତ ବୋଲିବା ଲୁଚି ଘାତେଣ । ଏ କଥା ମନକୁ ନ ଆସେ ।
ଯେଉଁ ବିଷୟ ବେଦବ୍ରତ । ସଖି ନୃପଲ ଉଷଚେତ ।
ଏ ସ୍ୱକଲଶରେ କହନ୍ତି । ମୁଁ ଜନ କଥନେ ଘଟଇ ।
ଶଶି ବୋଲନ୍ତି ନୃପବର । କାହିଁକି ଏଣେ ନ ଜଳ ।
ବସ ସ୍ତବନ୍ଧୁ କହି ଦୃଢ଼ । ଯାହା କହନ୍ତ ତାହା ଯତ୍ନ ।
ତା ଶୁଣି କୃଷ୍ଣଦାସ ତୋଷେ । ବସିଲେ ନୃପତଙ୍କ ପାଶେ ।
ପ୍ରବଳ ଗିଟାର ଚଢ଼ିଲେ । ଅର୍ଦ୍ଧେ ଗୁଣ୍ଡାରେ କହିଲେ ।
ସେତେ ଭକତ ଥିଲେ ଜଣେ । ସବୁ ଶୁଣିଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ହୋଇଣ ଧରମ ସନ୍ତୋଷ । ଦାସଙ୍କୁ କଲେ ପରସ୍ତୁଷ ।
ନଗର ପ୍ରକାର ଭୁଲେ । ଅନେକ ଅର୍ଥ ବସ୍ତ୍ର ଦେଲେ ।

ସଖୀରେ ଥିଲେ ଯେତେ ଜନ । ହରଷ ସବୁଙ୍କର ମନ ।
ଏଥିଅନ୍ତରୁ ଶୁଣ ମନ । ବୋଲିଲେ ସେ ମହାସଜନ ।
ଶୁଣ ହେ ଭକ୍ତ କୃଷ୍ଣଭାବ । ବୋଲଣ ଅଛ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଶ ।
ସୁନ୍ଦର ମନ୍ଦିର କଠଣ । ଶୀଘ୍ର ଚାଲଣ ନାହେ ରଣ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହିବା ଗୋପ୍ୟ । ତାହା ଶୁଣିଣ କୃଷ୍ଣଭାବ ।
ପିଣ୍ଡରୁ ଲଗିଲ ଘାହାସ । ମୁଣ୍ଡେ ନ ଗଢ଼ନ୍ତି କୁଳଣ ।
ସୁବଳପ୍ରଭୁର ଚଳ ସଙ୍ଗ । ବୋଇଲ ଶୁଣ ହେ ଶ୍ରୀଗଣ ।
ଏଡ଼େଥାର ସଙ୍କଟ ଭୟର । ନୋକ୍ତିଲେ ତତ ନାର୍ଥି ମୋର ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଭାମୀ ଭାବଯେନୁ । ବୋଲ ସ୍ତୁତିଲ ଭବ୍ୟ ମନ ।
ବୋଇଲ ଶୁଣ କୃପାନାଥ । ଜେତେକ ଗେଟକ ଭଗବାଣ ।
ଏ ପିଣ୍ଡ ଧନପଣ୍ଡୁ ନାଟେର । ଯାଇ ମୁଁ ନ ବୋଲେ ଅନ୍ୟରେ ।
ଏ କଥା ଅନ୍ୟ ହେବ ଭାବ । ଦୁର୍ଲଭ ନ ଭଗ ଆଜି ଦେବ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ବସ୍ତ୍ରଧର । ପୁଣି ବୋଇଲେ ଗୀତଭାର ।
ମୋ ନାମ ଲଭିଲେ ଅବଶ୍ୟ । ଅ ଜନ ହେଉ ଗ୍ରାମଦେଶ ।
ମୋ ସ୍ୱରୂପ ହେବ ଅଧିକାର । ଦେଖ ମୁଁ ଜଗତେ ଈଶ୍ୱର ।
ନୋଜ୍ଞିଲେ ମନ୍ତ୍ରକୁ ଅବଶ୍ୟ । ସ୍ତୁତି ବୋ ଯାଚନର ଆଶ ।
ଏ ଆସି ଲୁଟିବନ୍ତି ଲୋକେ । ଏହା କୁ ଜନ୍ମଅନ୍ତୁ ମୋତେ ।
ଆସେ ବୋଇଲେ ତାହା ଶୁଣି । ଶୁଣ ହେ କୃପ ଚିନ୍ତାମଣି ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନାର୍ଥି ମୋର ଭର । ମୋ ପ୍ରଭୁ ଏତେ ବଳଧାର ।
ଜଗତ ସୃଷ୍ଟି ଆନ ହେଲେ । ମୀତ ମୁଁ ଆନକୁ ନ ବୋଲେ ।
ଏ କଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ଶୁଣି ଚଳିଲେ କୃପାଘଣ ।
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ହେ ଏହାକୁ । କେବଣ ଭାବ ଆସି ରକ୍ଷ ।
ସଖେତ ଲେଖେ ଆତ୍ମତ୍ତ । ଅନାର୍ଦ୍ଧନନ୍ତୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।
ଶଙ୍ଖ ଭଣ୍ଡ ବଢ଼ାଇଲେ । ଘାଟେ ଶାଙ୍କୋଳି ପିଟାଇଲେ ।
ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନ ମଧ୍ୟରେ । ରଖାଇଲେ ବଳଘରେ ।
ଧନୀ ମଣ୍ଡଳେ ସହକାରି । ଘଣ୍ଟା ତୋରଣ ଭାବରଙ୍ଗ ।

ଚର୍ଣ୍ଣିରେ ବାପଙ୍କୁ ଦେଖାଇ । ଅଧରେ ପାଠ ଘଣ୍ଟା ହେଲ ।
ସେ ପାଠଘଣ୍ଟା ଘଡ଼ି ଛଡ଼େ । ଗୁଣଗ୍ରାମ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣରେ ।
ନିର୍ବନ୍ଧ ନବାଣ୍ଡ ନଦାଇ । ସେମନ୍ତେ ନ ଛିଡ଼ ତଳାଇ ।
ଅଟେମ୍ଭ ସେବକଙ୍କୁ ବୋଲାଇ । ଜଗାଇବେଳେ ଗୁଣ୍ଡାଧାର ।
ଜାଲ୍ଲିତ ରଖି କର ଆଶ । ବନ୍ଧୁ ତନରେ ମଣ୍ଡପର ।
ଘୁମରେ ଥିଲେ ସେତେ ଦିନ । ବଳିଷ୍ଠା ଶକ୍ତ ଅଙ୍ଗ ପାଇ ।
ମହାପ୍ରତାପୀ ନ ହେବର । ତଳଣ ଭେଲେ ନନସ୍ଵର ।
ସେତେବେ ସେ ହଣିଲେ ସେନ୍ଥାପର । ବାସେ ଭତ୍ତରେ ବଦଳର ।
ଛଣା ମଧ୍ୟରେ ବାଷ ଘଡ଼ । ଆକଟେ ଶିରେ ଭରସୋଡ଼ ।
ଗିରଣି ଶିକ୍ଷରେ ଦାନବେକ । ସୂପାଳଭ ନଷ୍ଟେ ଅଶ୍ଵ ବେଦ ।
ସେନି ସେତ ଦଲୁଦା ନିଘନ । ସେମା ଆଣ୍ଠି ଘଞ୍ଜ ପାଲୁ ହାନ ।
ଦସୁ ଘନାଙ୍କୁ ଦିଂହଦର । ମୋର ଆଘଡ ବନଥାର ।
ଘଟଣେ କୃଷ୍ଣ ବାପ ଘ୍ରାଣ । ପାରଣ ଅର୍ଣ୍ଣି ନବାରଣ ।
ରୁଷ ସେହଦ ପଣ୍ଡାଷ୍ଟ । ସ୍ଵନ୍ନଭନଯା ମନେପାଷ୍ଟା ।
ଏ ମହାସଙ୍କଟ ଦନ୍ଧନ । ସେଣ୍ଡ ସେ ଶ୍ରୀନନ୍ଦନନ୍ଦନ ।
ରଙ୍ଗ ଦରୁଜ ଦୁଃଖ ହର । ଏ ଦୁଢ଼ ଦନ୍ଧନୁ ହରାଇ ।
ସେହ ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ରଧର । ସେମା ଆଣ୍ଠି ନନ୍ଦକୁ ନବାଇ ।
ତୁମ୍ଭେ ନରଖିଲେ ଗୋସାଇଁ । ଏଠାରେ ମୋର ପ୍ରାଣ ଯାଇଁ ।
ତୋ ଯଶ ତନ୍ଦ୍ର ଲେଭେ ଦର । ସେମା ଅର୍ଣ୍ଣି ଅନ୍ଧାକାର ହର ।
ତୁମ୍ଭେ ନ ରଖିଲେ ନିଶ୍ଚିତ । ମୋର ମରଣ ହେବ ସତ ।
ବାପ ଦନାଷ ହେଲେ ପଡେ । ନ ବୋଲି ବୋଲିବେ ଜଗତେ ।
ଏଥିକୁ ଦ୍ରୁବରେ ବସ୍ଵର । ମୋର ମନରେ ପାର୍ଣ୍ଣି ଭରି ।
ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ମହାପାପ୍ତ । ମନ୍ତ୍ରମା ରଜ ଅନ୍ତ ହୋସ୍ତ ।
ସେତେବେ ବୋଲିବେ କୃଷ୍ଣଦାସ । କୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଭକ୍ତ ଆଶ ।
ତାର ଦନ୍ଦ୍ୟଶ ପାଦେ ହଣ । ଯାଉରେ ପାର୍ଣ୍ଣି ଘଷାଦଣ ।
ଅଣ୍ଡ ଜନ୍ମାଇ ଏ ସଂସାରେ । ଭଜନେ ଶ୍ରୀହରି ପଦ୍ମରେ ।

ନଗରେ ଏଥା ପ୍ରକାଶିବ | ମଥୁରା ନଗର କହିବ ||
ଏଥକୁ ଶୁଣି ମୋର ଦୁଃଖ | ଖଣ୍ଡ ହେବ ପୁତ୍ରଙ୍କ ମୁଖ ||
ଏ ବସ୍ତ୍ରଧର ବସ୍ତ୍ର ମୋତେ | ଶୁଣର ଧନ ତୋର ଚିତ୍ତେ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସୁତ ନନ୍ଦ | ହେଜ ବସୁନ୍ଦ ବଦେ ବାଣ ||
କୃଷ୍ଣଚରଣେ ଲୋଟିଗଲା | ଏହାଙ୍କୁ ପୁତ୍ର ହେ ବଲ୍ଲଭ ||
ତାହା ଶୁଣିଣ ଭଗବାନ | ହେସି ପ୍ରଭୁ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ||
ଭକତ ଅଭିମାନ ଜଣା | ହେଇ ତାଙ୍କୁ ନ ଘଟବ ଧର୍ମୀ ||
ଧର୍ମ ଶ୍ରୀ ଅଙ୍ଗେ ନ ଧର୍ମ | ଧର୍ମଙ୍କୁ ପାଦେ ବନ୍ଦେଇଣ ||
ଚତୁର୍ଭୁଜ ଶିରେ ଧରି | ସର୍ବାଙ୍ଗେ ବୁଲାଇଲେ ହରି ||
ଶ୍ରୀମୁଖ ଅଙ୍ଗେ ତାର ଲଗି | ଶାନ୍ତ ଗୋପାଳ ଘନ ଘେନି ||
ଫିଟିଲା ଅଶେଷ ବନ୍ଧନ | ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ||
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ବାନା ମୋର | ତୋ ମନେ ସଂଶୟ ନ କର ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନନ୍ଦଘୋଷ | ଶୁଦ୍ଧ ସ୍ୱେଦନ ଚାପେ ଥୋଇ ||
ଲୁଣ୍ଠି ବୋଲିଣ ଆଣିଦେଲେ | ତତକ୍ଷଣେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ||
ଏମନ୍ତହେଲେ କୃଷ୍ଣଦାସ | ନନ୍ଦା ଚେତନ ତତ୍ତ୍ୱଲାଶ ||
ଅନାଇ ହେଲେ ହେନ୍ତ ସର୍ବେ | ଅଛନ୍ତି ମନେ ବସ୍ତ୍ରଭଳ ||
ଶାନ୍ତେ ଗୋପାଳ ମୋହନାସ୍ତ୍ରୀ | ବନ୍ଧନ ହେ ହେଲା ଫିଟାଇ ||
ବନ୍ଧ ଚଳିବ ଶିରେ ଅଛି | ସ୍ମରଣ ଥୋଇ ହେ ଗାଇଛୁ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚଳେ ଧନ | ହେଇ ଶୁଣିଣ କୃଷ୍ଣେ ଭଣି ||
ହେ ଦନ୍ତ ପାଇ ଅତି କୋପେ | ବୋଇଲେ ମନର ଚରଣେ ||
କଷ୍ଟେ ଏ ଦେବାଦର ମାୟା | ଦେବାଳି ପୁଳକ ଜଣ ଜାୟା ||
ଆନନ୍ଦ ବୋଲି ବଣି ଭଣି | ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ମୁରାରି ||
ଶ୍ରୀଧର କୃଷ୍ଣ ବାସୁଦେବ | ପଦ୍ମନାଭ ଜଗନ୍ନାଥ ||
ଆନନ୍ଦ ଅନନ୍ତ ଗୋବିନ୍ଦ | ଭୂତ ଚେତନ ସଦାନନ୍ଦ ||
ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ଚକ୍ରପାଣି | ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ଶ୍ରୀପତି ||
ଶ୍ରୀବନମାଳି ଶ୍ରୀପତି | ପାବନ ତବ ଦାଶରଥି ||

ଲକ୍ଷ୍ମୀବଲ୍ଲଭ ଧୀରାଶର । ଏମନ୍ତେ ସୁଭଦ୍ର ନାମ ଚନ୍ଦ୍ର ।
ଭଜନ ଭକ୍ତ ଜନ ମୁଖେ । ସୁଜଣ ବଖ୍ୟ ଆର ସୁଖେ ।
ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ବନମାଳି । ଦଶରଥ ଚିନ୍ତା ମନେ ଭାଳି ।
ସେହି ଧର୍ମ୍ୟ ସୁଧାରାଶେ ଗଲେ । ବନ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦେଖାଇଲେ ।
ବୋଲନ୍ତେ ସ୍ମାରଣ ଯେତେବେ ଆଶ । ସ୍ଥିର ତୁ ଏଥି କୃଷ୍ଣ ଦାସ ।
ବୋଲନ୍ତେ ତୁ ଜନ୍ମେ ମଣିକୁ । ଭୃତ୍ୟଙ୍କୁ ନ ଲକ୍ଷ୍ୟାଣକୁ ।
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ପିଣ୍ଡି ମଣ୍ଡନ ଉପେନଲେ ।
ସେହି ଧର୍ମ୍ୟଶ୍ରିଂଗ ମହାରଥୀ । ସୁଶନେ ଦେଖି ଏତୁ କଥା ।
ସୁତ ପଦ୍ମରେ ଲଗ୍ନ ସ୍ତୁତି । ଅନ୍ତ୍ରଲ୍ଲ ବଳଦେବ ଦୃଷ୍ଟି ।
ଏମନ୍ତେ ସୁଜଣ ପାଶ୍ରିଲ । ନୃପତି ବତଳ ଲଷ୍ଟଗଲ ॥
ବ୍ରହ୍ମପଦରେ ବଜେଇଲେ । ଲଙ୍କାନ୍ତ ପିଟାଇଣ ଦେଲେ ॥
ପଥର ନାନ୍ଦି ଲାଠ ପେଲି । ବଂଶସ୍ତୁ ଦେବେଲଜ ଅଲାର ॥
ବଜନ ଅଷ୍ଟ ପିଟା ଦୋଳି । ଗାଦେ ଣାଦ୍ଦୋଳ ତାର ନାର୍ତ୍ତି ॥
ସୁଭଦ୍ରା ଦେଳ ଲୁଗଡ଼ାର । ତା ଅଙ୍ଗେ ଏଣଳ ସୁନ୍ଦର ॥
ବସିଣ ଛନ୍ଦ ଅଷ୍ଟ ଦଳ । ଦେଖି ଗୋକଳେ ବଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଏମନ୍ତ ସମସ୍ତେ ସେବଦେ । ଅଂଶ ମିଳଲେ ରଜା ପାଶେ ॥
ବୋଲନ୍ତେ ଣଣ ନରନାଥ । ଆରେ ଦେଖିଲ୍ ଜଗରାଥ ॥
ଲଙ୍କାନ୍ତ ପିଟା ଅବଲାଶେ । ଯାଇ ମିଳିଲ୍ ସୁଭଦ୍ର ପାଶେ ॥
ଲଇ ପଲ୍ଲବ ନଅର ନାର୍ତ୍ତି । ଶ୍ରୀ ଅଙ୍ଗ ଅଷ୍ଟ ଭୁଲାଦେଲ ॥
ଦେଖି ଅଲଳ୍ପ ଏଲଷଣି । ବୃନ୍ଦିବା ଦେହ ନ ପଲଦଣି ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ନ ସହଂଶୁ । ଭକ୍ତ ଦେଖିଲେ ଭୃତ୍ୟଠାଏ ॥
ସୁଣଣ କଥା ମନେ ଚିନ୍ତି । ଅଣ ଆନନ୍ଦେ ଦେହ ନ ପଣ ॥
କୃଷ୍ଣ ବାସନ୍ତୁ ଧନ୍ୟ ତୋଲେ । ମୁଖେ ବ୍ରହ୍ମନ ଦେଲେ ଦେଲେ ॥
ବୋଲନ୍ତେ ଧନ୍ୟ ତେତ; ଗଣନ । ତୋତେ ଦେଖିଲ ମୂର୍ତ୍ତି ଧନ୍ୟ ॥
ଧନ୍ୟ ତୋ ଲଷ୍ଟ ମୁଖ ନାଥା । ଧନ୍ୟ ଲଷ୍ଣବା ତୋର ଭଣା ॥
ଧନ୍ୟ ତୋ ମନ ବୃତ୍ତ ଯେତେ । ସୁଭଦ୍ର ଏବେ ବନ୍ଦା ତୋତେ ॥

ସଂସାରେ ପଣ୍ଡିତନ୍ତ ସାର । ଧ୍ରୁବ ମୋ ବଚନ ସେହିଠାରେ ।
ଧ୍ରୁବ ଏ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମ ଯେତେକ । ଅନ୍ୟ ସଂସାରେ ପଣ୍ଡିତନ୍ତେ ।
ଦେଖ ମୋହର ଦୁର୍ଗତି । ସାଧୁଙ୍କୁ ଦେଲି ମୁଁ ବେଦନା ।
ଏତେ ଅପରାଧ ମୋର ଯେତେକ । ତେଣେତେଣେ ନ ଦେଖାଇ ଚିତ୍ତେ ।
କ୍ଷମନ୍ତ ନାହିଁ ଉତ୍ତମ । ମୋହର ଦୋଷ କ୍ଷମାକର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନାରଦଙ୍କି । ଅନେକ ଧନ ବସ୍ତ୍ର ଆଣି ।
କୃଷ୍ଣ ନାମଙ୍କୁ ଭାବି ଦେଲେ । ନାରଦ ଭକ୍ତେ ଚଳିଗଲେ ।
ସମସ୍ତେ ଜୟ ଜୟ କଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମ ବଦନରେ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବନ୍ଦନ କରି । ଚଳିଣିଗଲେ ନିଜ ପୁରୀ ।
ଶୁଣ ସୁମନ ଏକଚିତ୍ତେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା ଏମନ୍ତେ ।
ଭକତଜନେ ଏତେ ଦୟା । ନ ଥିବ ଆନ ପୁରେ ଛାୟା ।
ଦେଖ ଭକତ ମାନଙ୍କର । ମହିମା ଅପା ଅପାର ।
ଦେବ ମୁଖେ କହିବାକୁ କିମ । ଏ କଥା ପୁଣ୍ୟ ପାବନ ।
ସଂସାରେ ପ୍ରାଣୀ ଜନ୍ମ ଯେତେକ । ଯେ ଅବା ଶୁଣେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଚିତ୍ତେ ।
ଯେବା ପଢ଼ିବ ଶୁଦ୍ଧମନେ । ନ ଯିବ ଯମର ଭୁବନେ ।
ଅଶେଷ ଭବବନ୍ଧ ପାଶ । ଛିଡ଼ିବ ନାହିଁଟି ସଂଶୟ ।
ନରପତିଙ୍କ [illegible] ଯେତେକ । ଛିଡ଼ିବ ନାହିଁ ବନ୍ଧନେ ।
[illegible] ବନ୍ଦ୍ର ଦମନାଶ । ନିଶ୍ଚେ ଅଟଇ ବିଶ୍ୱାସ ।
ଏଣୁକି ରାମ କୃଷ୍ଣନାମେ । ମୋ ଚିତ୍ତ ରହୁ ଅନୁପମେ ।
ସାଧୁଜନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ । ବନ୍ଦେ ନ ଛାଡ଼ୁ ମୋ ମନ ।
ସୁଜନେ ଏହା ଭଜିଥିବ । ଏଣୁ ଅନ୍ୟରେ ନାହିଁ ଆନ ।
ସାଧୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମ ଧନେ । ଭବ ଉଦ୍ଧାର ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଗାର୍ଗ୍ୟଭାଷିତ ଉପାସ୍ୟେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ
ସମ୍ବାଦେ କୃଷ୍ଣ ନାମ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ମୋକ୍ଷଣେ
ନାମ ଭଜନଂ ନୋମାଧ୍ୟାୟଃ ।

ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ତିଳକୁ ମହାପାତ୍ର ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଏବେ ହେ ଶୁଣ ମନ ଦେଇ । କହିବା ପୂର୍ବର କଥାଏ ॥
ଚୈତନ୍ୟଭାଗବତ ପ୍ରସଙ୍ଗ । ଭକତ ମଧ୍ୟେ ମୋ ଅସାଧ ॥
ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ଥାଇ ସେହି । କାଳରେ ଅନେକ ଭକତର ॥
ସେଥିର ମଧ୍ୟେ ଅଧିକାର । ଶୁଣ ପଞ୍ଚମା ଏବେ ତାର ॥
ତିଳକୁ ମହାପାତ୍ର ବର । ସୋମବଂଶ ଯେ ନାମ ତାର ॥
ଏହାଙ୍କ ଉପର ବଖାଣେ । ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ଆସନରେ ॥
ସେ ଭଗବନ୍ତ ମହାପାତ୍ର । ଶୁଣି କହିବା ତା ଚରିତ ॥
ସକଳ ପାଠ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଜ୍ଞାତା । ଜାଣଇ ସବୁ ଧର୍ମ କଥା ॥
ସ୍ଵଭାବ ଥାନେ ଶୁଦ୍ଧମନ୍ତ । ଭଜନ ମାର୍ଗେ ଥାଇ ଚିତ୍ତ ॥
ଶାନ୍ତ ସୁଶୀଳ ସର୍ବଂସହ । ସୁଜନ ସଜ୍ଜନର ପ୍ରିୟ ॥
ଦୁଃଖୀ ଦେଖିଲେ ଦୟା କରେ । ସ୍ନେହ ତା ଥାଏ ସଖାମୁଖେ ॥
ଶ୍ରୀନୀଳାଚଳ ପୁରବାସୀ । ସବୁ ଭଜନ ଗୁଣରାଶି ॥
ଅନେକ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ଭକ୍ତ । ଜନକ ଦେଖି ପ୍ରାଣପତି ॥
ସେ ସଙ୍କର୍ଷଣ ଜଗପତି । ଦେବଦେବେଶ ପ୍ରାଣପତି ॥
ଦେଖନ୍ତି ଦେବାଙ୍କ ନଅର । ଅନେକ ମୁନିଙ୍କ ବଚନ ॥
ସୁଭଦ୍ରା ଦେବୀ ଜଗନ୍ନାଥ । ଅନେକ ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରତିପାଳ ॥
ଏ ତିନି ଦେବ ସେବା କରେ । ଅନ୍ୟ ନ ଜାଣେ ତାର ମନେ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଅବଧାନଙ୍କୁ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ସେବାକୁ ॥
ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ସେବା ଯେତେ । ଭକ୍ତ ଯେଉଁଠି ଅନ୍ୟେ ଅନ୍ୟେ ॥
କରନ୍ତି କର୍ପୂର ତେଲ । ଚାରି ଦେଉଳର ଧଣ୍ଡାମାନ ॥
ଚନ୍ଦନ ଦୁଗ୍ଧରେ ଦେଇ ବର । ଶାଳୁକ ପୁଟି ଦେଉଁ ବାର ॥
ନାନା ସୁଗନ୍ଧେ ଥାଇ ଯେତେ । ତୁଳସୀ ଧଣ୍ଡାର ସହିତେ ॥
ସେ ଉତ୍ତରୀୟ ଅଳଙ୍କାର । ଭୂଷଣ ପ୍ରଭୁମାନଙ୍କର ॥

ଯେତେଦେବଙ୍କର ସେବା ଯେତେ । ସବୁ ସେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପଛେ ।
ଶ୍ରୀମୁଖ ସିଂହାର କରିବା । ସେ ବସ୍ତୁମାନ ଦିଶାଇବା ।
ସବୁ ଦରଶନ ସେ ବସ୍ତୁଷ୍ଟ । ଓଡ଼ଶ ସେବା ଆଉ ଭକ୍ତି ।
ନୈଷ୍ଠ ଅଲଗ ଭଣ୍ଡାର । ଭଗ୍ନି ଯାଗ ଜାଣିବାର ।
ତାହାର କଥା ଅନ୍ୟ ଯଦେ । ଶ୍ରମନ୍ତୁଙ୍କ ଲଭିବାରେ ।
ସେହ ସ୍ମୃତି କଣ୍ଠୀ ଏକପରେ । ମନବଚନ ଭକ୍ତିବଂଶେ ।
ଦେବକ ସେବଅଛି ତାଙ୍କୁ । ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କୁ ।
ଦେବ ବଳଦ ସୁଭଦ୍ର । ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବତା ବଳ ଭଦ୍ର ।
ଦେବଳ ବ୍ରହ୍ମ ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ । ଏଥି ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମ ।
ସୁତ ସମର୍ପି ତାହା ଘାଣ । ସମର୍ପି ସ୍ତୁତିର ଚରଣ ।
ଅନନ୍ତ ବଳ୍ଦ ପାଣ୍ଡୁ ଏକ । ଭରଣ ସେହ ବ୍ରହ୍ମ ଭଜନ ।
ଏମନ୍ତେ ଦେବେଶ୍ୱର ଅନ୍ତେ । ଶୁଣ ସୁମନ ଏକଚିତ୍ତେ ।
ଉଦେନେ ସେହ ମହାସ୍ନାନ । ସ୍ନାନମଣ୍ଡପେ ଶ୍ରୀବଦନ ।
ଅନେକ ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗ ଧରି । ସ୍ନାନପୂର୍ଣ୍ଣ ଲଭେଭାଲି ।
ବଜାଇ ଗାଇ ତୁରୁମାନ । ଆଦେଶ ସ୍ତୁତିକ ନୃତ୍ୟ କ ।
ଅଂଜଳି କାର୍ଯ୍ୟ ଶୋଭନାଭ । ସେବାଇ ପ୍ରଭୃତି ସମ୍ପଦ ।
କରିଣ ଅନେକ ପ୍ରକାରେ । ସ୍ନାନବେଶ ହେଲେ ଶେଷ ଯେବେ ।
ଭଣ୍ଡ ଭଣ୍ଡ ସେହ ଭରଷଣ । ସୁବେଶ ସିଂହାସନ ନେତ ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ସେବକେ । ଦେବଳେ ଧାଇଁଗଲେ ଯୋଗେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମହାରାଜ ଯାଦଣ । ନଭର ଏତେ ଭର ଆପେ ।
ଦେଖିବେ ସ୍ୱୀପରିଷି ଆସି । ଜୟ ଜୟ ସେହ ଭକ୍ତ ରାଶି ।
ସେହ ମହାରାଜ ଦେଖି ତାଙ୍କୁ । ଧାଇଁଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶ୍ରୀମୁଖ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭକ୍ତି ହୋଇ ମନେ । ଉଠିଲେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନେ ।
ଦେଖିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ । କୁସୁମ ମାଳି ମନେ ଭଳ ।
ନ ବୁଝି କରିବ ମୁଁ ଏବେ । ଜଗତ ଆସିଲେଣି ଯେବେ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମସ୍ତକର ଫୁଲ । ସେ ସ୍ନାନ ପ୍ରସାଦ ଅମୂଲ୍ୟ ।

ମନ୍ତ୍ର ଏ ସବାଙ୍କୁ ଦେବାର । ନ ଦେଲେ ମହର୍ଷି ସୋଦର ।
ଏଠାରେ ଆଜ୍ଞା ନ ଲଙ୍ଘନ । ମସ୍ତକେ ହାତ ଦେଲେ ଶିବ ।
ନିଜ ମସ୍ତକୁ ଫୁଲ ଦେଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମସ୍ତକେ ଥୋଇଲେ ।
ଏମନ୍ତେ ଯାଇ ନୃପବର । ମିଳିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଛାମୁର ।
ଯେ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନ । ସମସ୍ତ ସାଧୁଙ୍କ ସୁଜନ ।
ଛିଣ୍ଡି ଶ୍ରମୁରେ ମହାବଳୀ । ପ୍ରସାଦ ଅର୍ପେ ଜଗ ବୋଲି ।
ଭାବି ଦେଖିଣ ମହାପାତ୍ର । ଜଡ଼ିଲା ଶୋଧିଲେ ଗରୁଡ଼ ।
ଛିନ୍ନ ମସ୍ତକୁ ସୃଷ୍ଟି କଲେ । ନ ପ୍ରଭୁ ବଦନ୍ତ ଭାବି ଦେଲ ।
ରଜା ପ୍ରସାଦ ଆଣିଦେଲେ । ସେଣୁ ନ ପ୍ରଭୁ ତଳିଗଲେ ।
ନବରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ଏମନ୍ତେ ଦିନ ହେଲା ଶେଷ ।
ଶିବ୍ୟଆସନେ ରଜା ବସି । ପ୍ରସାଦ ଫୁଲ ଅଣି ଦେଇ ।
ଏବେଶତ ଯାଇ ଫୁଲ ଘଷ୍ଟ । ଶୁଦ୍ରେ ଭୃଷିତ ଅଙ୍ଗ ଦେଖି ।
ଛତ୍ରୀ ଦେଖିଲେ ବନସ୍ତେ । ଯତ୍ନେ ହାତ ଘୋଟିଦେତ ।
ଦେଖି ବସ୍ତ୍ରେ ନ ପ୍ରଶ୍ନ । ଏତ ଅଚଳ ଅଙ୍ଗନ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମଧ୍ୟର ଫୁଲ । ହାତ ଅଚଳ ଦେଖି ଠାରୁ ।
ନଦେଶୁ ଏ କଥା ଦେଖ ଜାଣ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୁଣ୍ଡ ଛଡ଼ା ସୃଷ୍ଟି ।
ଛିନ୍ନଙ୍କ ଶ ରଚେ ଥୋଇଲ । ପ୍ରସାଦ ବୋଲି ମୋତେ ଦେଲ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ସେଣିଦେଲ ଲେଖ ଭଣ ସ୍ତୁଣ ।
ଭୃତ୍ୟେ ଦେବ ଯାଅ ଦେବଦ୍ୱାର । ଜଗନ୍ନ ମହାପାତ୍ର ଠାଇଁ ।
ବଚନ ହୋଇ ସେବକଆୟ । ଯତମ୍ବ ଭଲେ ଶିବ ଜାଣ ।
ଆଜ୍ଞାପ୍ରମାଣେ ଦେବେ ଗଲେ । ଦେଉଳେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖିଗଲେ । ନ ପ୍ରଭୁ ଆଗେ ଜଣାଇଲେ ।
ଦେଖି ହୋପିଲେ ନ ପ୍ରସାଦ । ଜାନକୁଳ ପ୍ରାଦେଶ ହୋଇ ।
ହୋଇଲେ ଶୁଣ ମହାପାତ୍ର । ଆରେ ଦେଖିଲୁ ଅଦ୍ଭୁତ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମଜଳରେ ହାତ । ଉଠିବା ଦେଖ ଦେବେ ଜାଣ ।
ଦେବେଶଙ୍କୁ ଜଣ ମୋର ଶାଣ । ଯେତେ ଥାବରେ ତୋର ଅଣ ।

ବୋଲନ୍ତେ ମହନ୍ତ ଅବଶ୍ୟ । ଦେଖ ଗୁସାଇଁ ଫୁଲେ ଦେଖ ।
ତା ଶୁଣି ଶ୍ରୀବାସ ସେବକ । ମନେ ଚିନ୍ତନ୍ତି ସୁଖ ଭାବ ।
କଷ୍ଟ ମରଣ ହେଲା ମୋର । ଏବେ ପ୍ରକାଶୀ ଦଣ୍ଡଧର ।
କି କର୍ମ କଲି ଏ ମୋ ଠାବ । ଏଠାରୁ ବାହାର କେମନ୍ତେ ।
ମିଥ୍ୟା ମୁଁ ଭକ୍ତ ଭଣାଏ । ଏଠାରୁ ବାହାରିବା ଯାଏ ।
ଅଚ୍ୟୁତ ଯାହା କେବ କେଉଁ । ଏ ସଙ୍କଟରୁ ଆଜେ କୋଉ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମହାରାଜ । ଭାବେ ଲକ୍ଷଣ ଭକତଜ ।
ବୋଲନ୍ତେ ଶୁଣ ହେ ନରେଶ । ହେଉଛି ପ୍ରଭୁ ମୁଣ୍ଡେ ଦୋଷ ।
ଅଜଯାଏ ନ ଦଣ୍ଡଧର । ତୁମକୁ ବୋଲୁଛି ଗୋଚର ।
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତେ ନରନାଥେ । ଦେଖାଇ ଦେଉଛ ମୋତେ ।
ତା ଶୁଣି ମହାପ୍ରାଜ୍ଞ ଭକ୍ତ । କଷ୍ଟେ ଦେଖାଇ ଦେବ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ଯେବେ ଦେଖାଇ ନ ପାରିବ । ଦଣ୍ଡକୁ ଭାଜନ ହୋଇବ ।
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତେ ମହାରଥୀ । ଭାଳି ଚିନ୍ତିବା କିସ କଥା ।
ଯେତେବେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶିରେ କେଶ । ଦେଖାଇ ଦେବୁଛି ଅବଶ୍ୟ ।
ଭେଟେବେଟି ଭୂମିର ଭୂପତି । ବୋଲନ୍ତେ ସର୍ବ ଗୁହ ତଳ ।
ଅଧିକ ନ ଭକ୍ତ କୋତେ । ଭୁଲେଇ ଭାଳିଣ ଯେତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବଣ୍ଡପାଣି । ତାହାଙ୍କୁ ଦେଲେ ସେ ମେଲାଣି ।
ଭକ୍ତି କଳରେ ସିଂହବର । ମିଳନ୍ତେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶ୍ରୀମୁଖ ।
ସେ ସଭା ଧୂପ ଅବକାଶ । ଶୀତଳ ଫୁଲରୀ ବେଶ ।
ଆନନ୍ଦ କଲାଣନା ସେବା । ଉଭାଇଲନ୍ତି ବେଶ ଅବା ।
ପ୍ରଭୁ ମଣୋଷ୍ଟ ଅବ ଭକ୍ତ । ବଡ ସିଂହାର ବେଶ ସାରି ।
ସେ ନାମକର୍ମ ଚଳ୍ଳ ଯେତେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଗଢ଼ିଭ ସଙ୍କେତ ।
ମଙ୍ଗଳ ସେବା ବଢ଼ାଇଲେ । ଶ୍ରୀମୁଖେ ଲାଗି ହୋଇ ଭଲେ ।
ସଦାଭେ ଦଣ୍ଡକର ଭକ୍ତ । ଉଠି ଭକ୍ତେ ଭଲ ଲଇ ।
ବୋଲନ୍ତେ ଆଜେ ମହାବାହୁ । ଶ୍ରୀମୁଖେ କ ଭକ୍ତ ଥାଇ ।
ଲକ୍ଷଣଙ୍କେ ବଚନ । ଦେଖନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।

ଜାଣେ ଏ ଦୁଃଖ ଏମନ୍ତ । ସକଳ ପ୍ରଭୁର ମହତ୍ତ୍ୱ ।
ସ୍ୱାନକୁ ଅସ୍ୱାପନା ଭଲେ । ମୁଖେ କୁଷ୍ଠ ଦେଇ ଗଲେ ।
ସର୍ବ କୁ ଦେଉଛନ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ର । ଜାଣେ ସେ ଭକ୍ତ ଜାଣନ୍ତ ଏଥ ।
ଏଣୁ ମୋ ସ୍ତୁତ ଶାଶୀଜନ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦୂରଜ ସ୍ୱଜନ ।
ଯେବଣ ପାଦପଦ୍ମ ଭଜେ । ବ୍ରହ୍ମା ଭବାଦି ଶିର ଲୁଚେ ।
ସେ ପାଦ ପଙ୍କଜର ମୂଳେ । କମଳା ସେବେ କରକ୍ଷରେ ।
ଯେବଣ ପାଦପଦ୍ମ ଦାସ । ଶଙ୍କର ମହାଲଙ୍କେ ଧରି ।
ସେ ପଦଅରବିନ୍ଦ ଦାସ । ଉଦର ଜଳ ଉଦଗାରି ।
ଶୁକ ସନକ ସନାତନ । ଯେ ପାଦେ ଲୁବଧ ଭଜନ ।
ନାରଦ ଆଦି ସୁର ଦେବେ । ଯେ ପାଦେ ନରକରେ ସେବେ ।
ଯେବଣ ପାଦପଦ୍ମ ଧ୍ୟାନି । ଯୋଗୀଏ ଯୋଗ ମାର୍ଗେ ଥାନ୍ତି ।
ସେ ପାଦପଦ୍ମ ସେବାଜନ । ମୋ ସୁର ଦରବେଶ ଧରି ।
ଯୋଗିଏ ଗଣ୍ଠିରୁ ଜଳନ । ମୁଁ ଜୋଡ଼େ କର୍ଣ୍ଣେ ନ ଶୁଣନ ।
ଯେଣୁ ଦେଲୁ ସ୍ୱପ୍ନାନ୍ତ । ତେଣୁ ମୁଁ ନଷ୍ଟ ଧର୍ମ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଶକ୍ତି ନ ପାରିଲି । ମୁଁ ନୃତ୍ୟ ମନ୍ଦର୍ମେ ଗଲି ।
ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଶ୍ରୀଚରଣ ନ ଦେଲି । ତୋ ମୁଣ୍ଡେ ଥୋଇଲି ଗୋସାଇଁ ।
ଏହା ଜନ୍ମରୁ ମୋର ଭୁଣ୍ଡ । ତଥ୍ୟ ଜଗାଣ ମୋର ମୁଣ୍ଡ ।
ସ୍ୱଭାବ କଣ୍ଠଯାଏ ଜୋଡ଼ି । ଏ ପାପୀ ଶରୀର ନ ଥାଇ ।
ଅଧିକ ନ ଜନ୍ମ ଦେଲେ । ତୁ ଯେ ଭକତଜନ ବୋଲେ ।
ଅନେକ ପାପରୁ ଜନ୍ମ । ଏହା ମୁଁ ଶୁଣିଛି ସ୍ମରଣ ।
ଅଦ୍ୟାପି ଶ୍ରୀବନ୍ଧୁ ସମ୍ଭର । ଜନ୍ମରୁ ଦୁର୍ଗତେ ତୋର ।
ତାହା ମୁଁ ଜାଣୁନେ ଦେଖିଛି । ତେଣୁ ମୋ ଭକ୍ତିପ୍ରାଣ୍ଣ ଜଳି ।
ତୁ ନାଥ ପରମ ଦୟାଳୁ । ଭକ୍ତଂ ବନ୍ଧୁକୁ ଜାଣି ଛଡ଼ି ।
ଏଣୁ ମୁଁ ଜନ୍ମଅଛି ବୋଲେ । ଜନ୍ମକୁ ନଷ୍ଟ ଅନ୍ତରେ ।
ଜନ୍ମ ଅଜଗର ସ୍ୱପ୍ନ ସ୍ଥା । ଜାଗାର ଜାଣିବୁ ଭୁଲି ।
ତୁ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଏ ଜଗତେ । ଜୀବ ଉଦ୍ଧାର ଅଛୁ ବୋଲେ ।

ଘର ଗାନ୍ଧରେ ନରୁନାଥେ । ଧରୁଛ ଦେଶ ସିଦେବ ଦୋଷେ ।
ଅନେକ ବସ୍ତୁ ଦେଇ ବନ୍ଧୁବ । ସେ ବସ୍ତୁ ଦେଇ ସନ୍ଧ୍ୟାଳିବ ।
ଏଣୁ ତୋ ବନ୍ଧୁକୁ ନ ଥିବ । ଘରୁକ ଖାଇଣ ମରିବ ।
ଏକଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ତୁମ୍ଭରେ ନାହିଁ ଅବେଦନ ।
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତ ଦେଖ ଦୋଷ । ଲେଖିଛି ଗ୍ରନ୍ଥେ ଥିଓ ଦେଖ ।
ଉଠି ବହନ ତଳଗାଡ଼େ । ଦେଖିଲେ ଦବାଡ଼ ନଳଗଲେ ।
ଦେବତା ଅଯୋଧ୍ୟ ବସିଲେ । ସେବକେ ଯେ ସାହାର ଘରେ ।
ସେ ମହାରାଣ ଘରେ ଘରେ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ତାପ ମନରେ ।
ଘରୁକ ଆଣି ରଖାଇଲେ । ଭୁଞ୍ଜି ନ ଭଜନ ଗାଇଲେ ।
ସତେ ଶ୍ରୀଦର କୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦ । ଭଳେବେ ବୋଲି ମନେ ଅଛି ।
ତେଣୁ ଦୋଷକ ଭଗବାନ । ଶିଷ୍ୟ କୁଣ୍ଡାଳ ପ୍ରଭୁ ଗାଣ ।
ଦେଖି ନସ୍ତୁକୁ ଅସ୍ତ୍ରଧାସ୍ତ । ଘଳ ଘଣ୍ଡଳ ବସ୍ତୁଭସ୍ତ ।
ଏମନ୍ତେ ନିସ୍ତାରେ ଦୋଷ୍ଟ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ସେବକ ମନ ପ୍ରଭୁ ଜାଣି । ଭକ୍ତ ଭଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାଣି ।
ଭକ୍ତ ମହାରାଣ ଘରେ । ଭକତ ଶତ୍ରୁନ ସ୍ଥାନରେ ।
ଭିକ୍ଷ ଦୋଇଣ ଖବସ୍ତାସ୍ତୁ । ସୂପନେ ଆଣ୍ଡା ତାଙ୍କୁ ଦେଇ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ଭକତ । ତୁ କର୍ମ ଉତ୍ତମରୁ ଉଭ ।
ମୋ ଗସ୍ତ ଗୃଭୁ ସେବା କର । ଅନ ଗୁରୁକୁ କର୍ମାକ୍ଷର ।
ମୁଁ ଥିଲେ ସନାତନ ଭଜି । ନ ଭକ୍ତିସାରେ ଭଜା ଆସି ।
ବୋଟିଏ ନସ୍ତ ଅଭରେ । ନ ଭକ୍ତିସାରେ ତୋତେ ଭଲେ ।।
ଆବର ଜନ୍ମୁଅଛୁ ନତାତେ । ତୁ ତୁଳ୍ଲୁ ସର୍ବ୍ବର କମନ୍ତ ।।
ମୁଁ ଭ ତେମନ୍ତ କଣ୍ଠା ବୋଲିବ । ତୋ ମନେ କର୍ମା ଦୁରୁଛେ ।।
ବେଳଗ ନ ନାହିଁ ମୋର ମାଥେ । ବଣର ନାହିଁ କନ ଚୋତେ ।।
ଏବେ ନ ଭର ମନେ କଲୁ । କରେଣ୍ଟୁ ମୋସ୍ତୁତେଷ୍ଟ ଦୋଷ ଅଛୁ ।।
ଜାଲି ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ୍ଷ ଦେଖିବୁ । ସଜାକୁ ଦେଖାଇଣ ଦେବୁ ।
ଲୁହ ଆଣି ମୋ ଗାଦେଶ ଆସ । ଭକ୍ତ ତଳରେ ଗାଁତଥାସ ।।

ବସିଲେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପଲଙ୍କେ । ଭକତା ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ।
ଏଣେ ଯେ ବିପ୍ର କନ୍ୟା ଥିଲା । ଉଠିଣ ପ୍ରଭୁ ପାଶ ଗଲା ।
ଦେଖିଲ ପାଶେ ଦେବୀ ନାହିଁ । ଜାଣିଲ ଗଲେ ଅବସ୍ଥାଇ ।
କରୁଣା କରିଗଲେ ମୋତେ । ଏବେ ମୁଁ ଜାଣିବି କେମନ୍ତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବେଗ କରି । ସ୍ନାନାଦି କର୍ମମାନ ସାରି ।
ଗୃହ ଦ୍ୱାରେ ଆସି ପଶିଲେ । ଦେଖନ୍ତେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ପଚାରି । ସେ ବେଳେ ଶୁଣିଲେ ପ୍ରକାରି ।
ଜାଣି ଅନେକ ବୀରବାଳୀ । ପ୍ରଭୁ ସ୍ତୁତିରେ ଘେନି ମିଳି ।
କନକ ମହାଶାଳ ଥାଇ । ଉଠିଲେ ସିଂହାସନ ଠାଇଁ ।
ମନରେ ଉପୁଜିଲା ଭଲେ । ପ୍ରଭୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ବନ୍ଦିଲେ ।
ଦେଖିଲେ ମସ୍ତକରେ ବେଶ । ଝଲସି ଭ୍ରମର ସଦୃଶ ।
ନାନା କୁସୁମରେ ସୁବେଶ । ଚନ୍ଦ୍ର ଅଙ୍ଗେ ସୁବେଶ ।
ଜଟା ଚନ୍ଦ୍ର ଭଳିବେଶ । ସେ ଯେ ସିଂହାସନେ ବସେ ।
ଦେଖିଣ ଏମନ୍ତ ବରିଷ । ଅତି ଆନନ୍ଦ ମହାତ୍ରାସ ।
ଅନେକ ଭରସା ପାଇଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେବାରେ ରହିଲେ ।
ଏହିକଥାକୁ ଶୁଣ ମନ । ସେ ମହାପ୍ରକାଶୀ ସୁଜନ ।
ସେ କଥା ଅଛି ମନେଥିବ । କେବେ ଅଛନ୍ତି ବହିବନ୍ଦ ।
ଦେଖନ୍ତେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ବନ୍ଦନା କଲେ ।
ବିପ୍ରଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ନରେଶ । ଦେଖାଅ ପ୍ରଭୁମୂର୍ତ୍ତି ବେଶ ।
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ବିପ୍ରବର । ହେ ରାଜା ମୋତେ ନ ଭାବର ।
ମୁଁ କିସ ଦେଖାଇବି ସତେ । ଦେଖ ହେ ଆପଣା ଚିତ୍ତେ ଏ ।
ଶୁଣି ନୃପତି ଚଳିଗଲେ । ପ୍ରଭୁ ପଦକୁ ବନ୍ଦି ଦେଲେ ।
ଦେଖିଲେ ପ୍ରଭୁ ମସ୍ତକର । ସୁନ୍ଦର ଦଣ୍ଡେ ବେଣୀଭାର ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭଳା ଅତି ଲମ୍ବ । ଭୃଙ୍ଗ ଯେ ଚନ୍ଦ୍ର ନିବିଡ଼ ।
ତା ଦେଖି ବୋଇଲେ ବସୁଧାଧ । ସୁନ୍ଦର ଭଦ୍ର କେଶ ଭଲ ।
ଭକ୍ତ ମହିମା ବଳିବାର । ବାଣ୍ଟି ଖଣ୍ଡିଲ ଏତେ ବାର ।

ଏ କଥା କହନ୍ତେ ବଚନ । ଶୁଣି ବୋଇଲେ ମହାପ୍ରାଣ ।
ହେ ରାଜା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବୋଲନ୍ତେ । ଆପଣେ ଯୁଦ୍ଧ କଲା ଭଲେ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ଜଗନ୍ନାଥ । ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ନିଜ ହସ୍ତ ।
ପ୍ରଭୁ ମସ୍ତକେ ଦେଇଥିଣ । ଛିଡ଼ିଣ ଗଲେ ଯୋଡ଼ାହସ୍ତ ।
ତକ୍ଷଣେ ଯୁଦ୍ଧର ବାହାର । ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ସ୍ତୁତିକର ।
ତାହା ଦେଖିଣ ନୃପମଣି । ଢଳିଣ ପଡ଼ିଲ ଧରଣୀ ।
ହସି ବ୍ରାହ୍ମଣ ହେ ପଡ଼ି । କହିଲ ଶିରେ କର ଯୋଡ଼ି ।
ହେ ପ୍ରଭୁ କହନ୍ତୁ ମୋତେ ଜଣ । ମୁଁ ମୂଢ଼ କଲି ମନ୍ଦଗୁଣ ।
ପ୍ରଭୁରେ ଅପରାଧ କଲି । ଏବେ ଯାଆନ୍ତେ ଜାଣି ଭଲି ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କଷ୍ଟ ଏତେ ଦେଲେ । ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣିବି କେମନ୍ତେ ।
ଏବେ ଜାଣିଲି ଭଗବାନ । ଭକତ ହୋଇବ ଲଘୁଜନ ।
ଭକତ ଅଭିମାନ ଯେତେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଲଗଇ ଯାହାତେ ।
ମୁଁ ମୂଢ଼ ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି ଭଲି । ଭକତେ ଅପରାଧ କଲି ।
ତେଜିଲି ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରଭାଣି । ଜାଣିଲି ଜାନକୀନାଥ ଏଥି ।
କେମନ୍ତେ ହେବ ଏଥି ପାର । ହେ ସଦ୍ଗୁରୁ ଶାରଙ୍ଗଧର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସତ୍ୟପତି । ରାଜା ପଡ଼ିଲେ ଅପ୍ରମିତି ।
ତୋଳି ଧରିଲେ ସତ୍ୟବର । କଲ୍ୟାଣ ହେଉ ବନ୍ଧୁଧର ।
ଭୁମର ପାଇଁ କଷ୍ଟ ହୋଇ । ସେ ଯାଇ ମନ୍ଦ ମନ ହେଲି ।
ମୋ ଅପରାଧ କ୍ଷମା କର । କହୁଁ ସେ କଲେ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦୁଃଖ ଗଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣେ ପଡ଼ିଲେ ।
ଦେଖିଲେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ପାଇଁ । କପଟ ହୋଇଲେ ଗୋସାଇଁ ।
ଭୃତ୍ୟ ସେ ପଦ୍ମ ଲୋଚନେ । ଏଣୁ ହୋଇଲେ ମହାନନ୍ଦେ ।
ମନୁଷ୍ୟ ଦେହଙ୍କ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ । ମୁଁ କି ଜାଣିବି ଭୃତ୍ୟ ଭାବ ।
ଏବେ ଅପରାଧ ମୋର ଯେତେ । ପ୍ରଭୁ ନ ଧର ମନରେ ।
ପରମ ଅବଧ୍ୟ ଯୋଗ ନାହିଁ । ସବୁ ଶାସନ ତୋ ପାଇଁ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ରାଜା ଧନ । ଅଚେତ ହେଲା ଜାଣ ପୁଣ ।

ବପ୍ରଭୁ ତୋଷି ଧନ ଦେଲ | ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ମଣୋଷ ଜଗତ ||
ଆନନ୍ଦେ ଗଲେ ନୃପବର | ଶୁଣ ସୁମନ କଥା ସାର ||
ଦେଖି ଏମନ୍ତ ଅଦମ୍ଭିତ | ସେମନେ ହୋଇଲେ ଆନନ୍ଦିତ ||
ଜନକ ମହାରାଜ ଭଲେ | ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେବାରେ ଲାଗିଲେ ||
ସେ ଭକ୍ତି ମହିମା ଏସନ | ଭଗବାନଙ୍କ ଗାବନ ||
ଭକ୍ତଜନଙ୍କ ଅନୁପମ | ଭଗବାନବେ ହେଉଛ ଜନ ||
ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ହିତେ | ଜଗତ ଧନ୍ୟ ବାସ ଗୀତେ ||
ଏ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ | ଶୁଣନ୍ତେ ନ ଲାଗେ ପ୍ରମାଦ ||
ଯେ ଅବା ଶ୍ରଦ୍ଧା ମନେଶୁଣେ | ନ ଅବା ବଚନରେ ଗୁଣେ ||
ଖାଣ୍ଡିଶ ଭବବନ୍ଧ ପାଶ | ଜାଣେ ଲଭିବ ସ୍ୱର୍ଗବାସ ||
ଜଗତ ଜନନୀ ସୁତ | ମୋ ପ୍ରଭୁ ଅନାଦିଶ୍ରୀନାଥ ||
ସେ ବାଞ୍ଛାକଳ୍ପଙ୍କ ଚରଣେ | ମୋ ଚିତ୍ତ ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ||
ସୁଜନେ ଏଣୁ ଭଣେ ଦାସ | ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣର ଦାସ ||

ଇତି ଶ୍ରୀ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଜନକ ମହାରାଜ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟସ୍ତବ ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ |

—*—

ଏକବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଅଞ୍ଜନା ଓ ମାଧବା ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ବନ୍ଦେ ଚୈତନ୍ୟ ମହାଜିତା | ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତି ରସ କଥା ||
ଶୁଣ ସୁମନ ଚେତୁ ଦେଇ | ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି ବୁଝାଇ ||
ଏ ବଡ଼ ଦୁର୍ଲଭ ଚରିତ | ଶୁଣିଲେ ହୋଇବ ପବିତ୍ର ||
ଜଗନ ଦୋଳ ଏକ ଦେଶ | ଘଟଇ ଦେଶର ନରେଶ ||
ନଗର ନାମ ସୋବାବସ୍ତି | ସ୍ୱାଜନାସଙ୍କ ଶାସିତ ||
ସେ ମହା ପୁଣ୍ୟ ନଗରୀଙ୍କ | ସୋଚେଷ୍ଟିଦେଶ ଏକାଦେଶେ ||

ସ୍ନାନ କରନ୍ତୁ ସେହିଁ ନର । ବସନ୍ତି ଯାଇ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ।
ସେ ମହା ପୁଣ୍ୟ କର୍ମୀଗଣ । ସେ ସ୍ୱଜନପଦର ସଦନ ।
ସେହୁ କଣରେ ତାହୁ ଗତ । କାଳେରେ ଅଟେ ସୁ କଥନ ।
ଯୋଗେ ସେ ଜର୍ମଦନ୍ତ ଦିନା । ନାମ ସେ ଅର୍ଚ୍ଚନା ସାଧନା ।
ସେ ଦେବ ଯଜ୍ଞ କଥା ଯେତେ । କରିବା ଶୁଣ ଏକଚିତ୍ତେ ।
ସୁଦର୍ଶନେ କଥା ସାର । ଜଗତ ବସ୍ତ୍ରାବୃତ ତାର ।
ସହସ୍ର ଗଣେ ବସୁମତୀ । ଖଣ୍ଡ ତପଣେ ଭୂସମ୍ପୃକ୍ତ ।
ଧୀରଗଣରେ ମେଘ ସମ । ସାଗରଗଣରେ ଦିଶିପନ ।
ବୃକ୍ଷରେ ନଦୀ ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱର । ଦେବଗଣେ ଶିବ ଅଂଶର ।
ଭୂଦେବର ସମ ଧନବନ୍ତ । ସକଳ ଯାଗେ ବସ୍ତାଅଛି ।
ନ ଯାଉଁ ଏହୁ ନାଶ କଥା । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶୁଣ ବନ୍ଧୁ ଗାଥା ।
ଧନ ସମ୍ପଦ୍ଦେ ଦାକ୍ଷିଁ ନର । କିମ୍ବା ନରେ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ ।
କ୍ଷେତ୍ରପ କାଞ୍ଚି କାଶୀ ଜନ । ଅଯୋଧ୍ୟା ମଥୁରା ଏ ଦେଶ ।
ଏବଂ ଦ୍ୱାରକା ପୁରେଶ୍ୱର । ସେ ଜଗନ୍ନାଥ ପୁଣ୍ୟପୁର ।
ଏ ଆଦି ପୁଣ୍ୟ ପୁର ଯେତେ । ଅଛୁ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ।
ତୀର୍ଥ ଯାତ୍ରା ବର୍ତ୍ତମାନ । ଦେବଥାଇ ସେ ଅନୁଭାବ ।
ଯେତେ ସେ ଧନ ଦର୍ଶ ଯାଉ । ସେ ସୁଖଥାଇ ନରକର ।
ଜନ ଦ୍ୱାରରେ ଦୁଃଖିଜନ । ନ ଅବା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେଶିଣ ।
ମନ ସନ୍ତୋଷେ ଧନ ଦେଇ । କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ସ୍ୱଷ୍ଟ ଅଳ ।
ଯୋଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ । ସାଧୁ ଦେବେ ସୁଖ ଆଦରେ ।
ଧନବାନ ଦେଇଲେ ତା ଭୁବନେ । ତାହାଙ୍କୁ ତୋଷେ ଅନ୍ନ ଦେଇ ।
ବହୁ ଯୋଗର ମିଶନ । ଅର୍ଥ୍ୟ ନସେ ଭବ୍ୟ ଦେଖନ ।
ଏହିଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେବ ଭ୍ରାନ୍ତ । ଭଲ ଅଭ୍ରନ୍ତ ସତ୍ୟବ୍ରତ ।
ତାହୁରେ କରେ ଅସ୍ତ୍ରଗଣ । କରଣ ମାନ୍ଥ ବରଣ ।
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏ ଭୋଜନରୂପେ । ବସନ୍ତି ଯାଇ ଏକମନେ ।
ଖଞ୍ଜନ ଭୋଜନ ବସନ୍ତ । ଯେବେ ସେ ଭୋଜନ ବସନ୍ତ ।

ତନଶ ଷାଠିଏ ଏମନରେ । ଭୃଙ୍ଗ ଏକ ଚଉଦାରେ ।
ଯୋଡ଼ିଏ ବସ୍ତ୍ର ଲୁଣ୍ଠାଇଲେ । ତାହା ଯେ ପୂରଣ ହୋଇଲେ ।
ଭୃଙ୍ଗନ୍ତ ଦାର୍ଢ୍ୟ ଦେଖ ଭଲ । ଭକ୍ତନ୍ତ ଭଗବାନ ହୋଇ ।
ଏଥିଉତ୍ତାରୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ । କବା ସଂକ୍ରାନ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣମାସୀ ।
ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷର ଅଷ୍ଟ ଯୋଗେ । ବୈକୁଣ୍ଠ ଦେବ ଅଷ୍ଟମୀତେ ।
ଶଶାଙ୍କ ଅର୍କ ବସୁମାନ । ସନ୍ତୋଷ ଭକ୍ତ ଭୋଜନ ।
ଅନେକ ଏକାଦଶୀ ବ୍ରତ । ଭକ୍ତଣ ବସ୍ତ୍ରପାଦେ ଭକ୍ତି ।
ତାହା ଦେଖିଣ ଏକ ରାଉତ । ବୈକୁଣ୍ଠ ଆଣ ଅଷ୍ଟମିତେ ।
ଅନେକ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି । ସେ ଯାହା ପୂରେ ଭଳପାନ୍ତି ।
ଏକ୍ଷୁଦ୍ରଭାବରେ ବଢେ ଏବ । ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ବଶ୍ୟାଦନ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଅନ୍ତେ । ତା କର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣିଲ ଭଗତେ ।
ସ୍ୱର୍ଗଧାମରେ ତାର ଯଶ । ଏମନ୍ତ ହୋଇଲା ପ୍ରକାଶ ।
ଦେବେ ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ଅପ୍ସରା ମାଧବା ଗାହନ ।
ତାଙ୍କ ସମାନ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତେ । ନାସ୍ତି ନ ଥିବ ଏ ଜଗତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ ସମସ୍ତେ । ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ଭଗତେ ।
ତାହା ଜାଣିଲେ ଦେବସ୍ୱାମୀ । ସେ ପ୍ରଭୁ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ।
ଦେଖିବା ପାଇଁ ତାର ମନ । ନ ପାରୁ ରହିଲେ ସେହି ସ୍ଥାନ ।
ହୃଦୁ ଚେଘ ଉଠିଲ ନନ୍ଦନ । ବୃନ୍ଦାବନର ରୂପ ଧରି ।
ବୃନ୍ଦାବନର ରୂପ ବଣ୍ଟ । ଚାଲନ୍ତି ଧୀର ଧୀର ହୋଇ ।
ଶିରେ ଶୋଭିତ ବେଣ୍ଟବେଣ । ଶୁଭ୍ର ବସନ ପ୍ରାୟ ତୁଣ୍ୟ ।
ଅଙ୍ଗ ଗାତନ୍ତ ଓଷ୍ଠ କାଢ଼ି । ବୁଝ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଅଳ୍ପ ଚଢ଼ି ।
ସ୍ୱନ୍ଦେ ଲମ୍ବଚେଶ ଜଣ୍ଡି । ଏ ଭଣ୍ଡ ମଟପ ମଟେ ଖଣ୍ଡି ।
ଦର୍ଶ୍ୱ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ବଦନଲ । ତେଚେଣ ପାଉଣ୍ଡ ଚଞ୍ଚଳ ।
ସଂଶୀସଦାତ ଭଲେ ଶୋଭେ । ପୁରୁଷେ ଭର୍ଣ୍ଣନ ଯୋଗେ ।
ଶୋଧୁ ବୈମୀଣିକଷ୍ଟିମାଟେ । ପୃଷ୍ଠରେ ବଂଶ ଚର୍ମ ଖାଲେ ।
ଶ ବସ୍ତ୍ର ଭମସ୍ତକ ଖାଣ୍ଡି । ଏମନ୍ତ ବେଶେ ଚଳଗାଣ୍ଡି ।

ଅଙ୍ଗନା ମାଧନା ସଙ୍ଗତେ । ଯୁବକଙ୍କ ଦେଖିଲେ ଶ୍ରଦ୍ଧାମନେ ।
ବଲବ ଯୋଗେ ସେ ଯବନ । ଭକ୍ତବ ହୋଇଲେ ତା ସୁତ ।
ବନ୍ଧୁ ଯୋବର ମିଶ୍ରନେ । ସେ ସନ୍ଧ୍ୟାରୁ ଲୋକମାନେ ।
ଆସି ଆନନ୍ଦ ଅଶୁମିତେ । ଦଣ୍ଡ ନୃତ୍ୟ ତା ଦେଖେ ।
ସ୍ୱଜନ ଲୋକମାନେ ଆସି । ଧର୍ମଶାଳାରେ ରନ୍ତି ବସି ।
ରଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖ ଭ୍ରାନ୍ତ । ଧଇଣ ଜନପାଇଁ ସନ୍ତ ।
ସେସେତେନ ଵସ୍ତ୍ର ଆସୁଛନ୍ତି । ସବୁଣ ଖାଦ ଯୋଗାଇବାନ୍ତି ।
ସାଙ୍ଗରେ ଘାଣ୍ଟି ଅବସେଷ । ଧରି ଭରନ୍ତି କଳ୍ପି ଘାସ ।
ବଦ୍ରେ ଅପଶ ଦେଖ ଦୃଷ୍ଟି । ଭଜନ୍ତି ସୁମଧୁର ବାଣୀ ।
ଏମନ୍ତବେଳେ ଛବସ୍ଥାଷ୍ଟ୍ରୀ । ମିଳଲେ ସେହି ସ୍ଥାନେ ଯାଇ ।
ସଶୃତଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟି ଵର । ଧୀରେ ସୁଜନ୍ତ ପୃଷ୍ଠସ୍ଥ ।
ଅଙ୍ଗନା ମାଧନା ଏ ଦୃଶ । ସର ଅନନ୍ତ ଦେଖିଠାର ।
ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ଲୋକେ ଉଠେ । ତାହାଙ୍କୁ ବେଷ୍ଟାଇଣ ବେଲେ ।
କେହି ଦୃଷ୍ଟିକୁ ବ୍ରହ୍ମସ୍ଥ । ଅନେକ ଆଶୀର୍ବାଦ ଭଣି ।
ହୋଇଲୁ ଧନ୍ୟରେ ତୋହର । ଅଚ୍ଛନ୍ତି ଜନମ ପିଅର ।
ଧନ୍ୟ ସେ ଭୁମେ ବେକ ସର । ଯହାରେ ଅଛି ଜାତ ହୋଇ ।
ହୋଇଲୁ ଅଙ୍ଗାଙ୍ଗୀ ଅଶାର । ଭଜତେ ଜଗତ ଭୂମଣ୍ଡଳ ।
ଏମନ୍ତ ହୋଇଣ ପ୍ରଶଂସି । ଶୁଣିଣ ଦେବଲକ ବୃଦ୍ଧ ।
ସେ ବ୍ରହ୍ମସ୍ଥ ଖାଦ ଯୋଗ । ସ୍ୱଦଳ ଖାଲ ଦେବଲକ ।
ଭାଷିତେ ବଢାଇ ଆସନେ । ସୃଷ୍ଟିନ୍ତ ଗୋପନ ବଦନେ ।
ହେ ବ୍ରହ୍ମସ୍ଥ ଜୟ ସତ । କଣ୍ଠା ମୋ ସୁତେ ସ୍ୱପାତ ।
ଜୟ ହେ ସୁଭୁତ ବଚନ । ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ହେଉମନ ।
ତା ଶୁଣି ବୃଦ୍ଧ ବ୍ରହ୍ମଗୀ । ତାଙ୍କ ମୁଖକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ।
ଆସେତ ଅଜଳ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । ନଡ଼େବେ ଅଚ୍ଛ ଉରବାସୀ ।
ନିଷ୍ଠୁର ଦେଖି ବେଷ୍ଟିତରେ । ନରତେ ଭ୍ରମ ଏ ସ୍ୱଗାରେ ।
ସେ ଜଗାଳତ ପଥ ଦେଖର । ମୋତେ ତ ନ ହୋଇ ଗୋଚର ।

ଚୈତନ୍ୟ ଅଛନ୍ତି ଯଥାଏ | ଭକତ ହେଉ ସେହିଠାଏ |
ନର୍ଲେଶ ସନ୍ୟାସୀଗଣ | ଅଯୋଧ୍ୟା ମଥୁରା ବଚନ |
ନର୍କ ସୁ ହୋଇ ଯୋଗ ଯାଇଁ | ତଥି ଭକତ ହେବ ସହିଁ |
ବଳାଢ୍ୟ ସଭସେନ ଗ୍ରିଷ୍ଣୁ | ସତ୍ୟ ଧାର୍ମିକ ସହଂସକ |
ନାମ ଭଜନ ଯେତେକରେ | ସେବକ ଗୁରୁ ବିପ୍ରଠାରେ |
ସକଳ ମିଥ୍ୟା ହୋଇ ଜାଣେ | ସେବକ ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣେ |
ଘର ଆପଣା ଏକ ମଣି | ସଂସାର ବସ୍ତୁ ମାୟାଜାଣି |
ଏମନ୍ତ ସ୍ନେହ ହେଉ ଯହିଁ | ସେଠାରେ ଭକ୍ତ ଅଛେ ତହିଁ |
ନ ସୁଖୀ ଜାଣ ଯୋଗ ତାର | ହେଉ ଅକୁଳ ଅବେଖାର |
ତା ଆଗେ ଭୁଞ୍ଜିବା ପ୍ରମାଣେ | ସେ ମୋର ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ଜାଣି |
ନ ହେଲେ ମାଗିଣ ଭୁଞ୍ଜଇ | ତହିଁ ମୋ ଅନ୍ତର ନ ଥାଇ |
ଏହା ନ ହେଉ ସାଧାରଣେ | ସେ ସେତେବେଳ୍ୟ ହେଲେମୋରେ |
ତହିଁ ନ କରେ ମୁଁ ଭୋଜନ | ସେ ମୋତେ ହୋଇବ ଯୋଜନ |
ଏବେ ହୋ କହୁଅଛୁ ତୋତେ | ତୁ ଏବେ ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ |
ଆମ୍ଭେ ଯେ ଅଟୁ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱ | ତୋହର ଅଟୁ ଉପବାସ |
ଅଭିଳା ତୋହର ନଅଟେ | ତୋର ମନ୍ଦଯା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟେ |
ଏଥକୁ ଅଭିଳା ଯେ ଅରେ | ତୁମ୍ଭ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ୍ତୁ ଦେଖିବାରେ |
ଏବେ ହୋ ଯାଉଅଛୁ ଆମ୍ଭେ | ଏଥି ଖବରେ ଥାଅ ତୁମ୍ଭେ |
ଏମନ୍ତ ବାକ୍ୟ ପ୍ରଭୁ ଶୁଣି | କଳଘାଟେ ଜଡ଼ବସିଲେ ପାଣି |
ବୋଲିଲେ ଶୁଣ ହେ ଗୋସାଇଁ | ଆଜନ୍ମ ମାଗୁ ଏବେଁ ରଖ |
ଆମ୍ଭର ଦେଖନ୍ତି ସମ୍ପ୍ରବ | ଭୋଜନ କର ତୁମ୍ଭେ ଶିବ |
ଏତେ ସୁକୃତ ଅଛି ହୋଇ | ନାନାଦ୍ର ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଗୋସାଇଁ |
ତା ଶୁଣି ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱ କହି | ଶୁଣ ହେ ତୁମ୍ଭେ ଦୁଃଖୀକ |
ମୁଁ ଏଠେ ରହିଲେ ଅବଶ୍ୟ | ହେବ ନ ପାରେ ମୋତେ ଗ୍ରାସ |
ଭଲେବ ହେବ ଅବା ଯେତେକ | ଅନେକ ମେଳେ ଖେଳେ ଥିବେ |
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତେ ସବେ ହେବ | ଆମ୍ଭେ ରହିବେ ଖେଳେ ଯାଉ |

ତୁମ୍ଭେ ଯୋଜନ ଦେବେ ଭଲ । ଦେଖିବା ଭୂଷ ଭୁଞ୍ଜିବାର ॥
ସେ ଦେଶ ଖଲ ନାନାମତେ । ସନ୍ତ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଶାଖାମତେ ॥
ଉଷିଲେ ଅଣ୍ଡ ବଳଭଣ୍ଡ । କନକ୍ତ ଜଣ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱ ॥
ଏଥିଉଷ୍ଣୁ ଦେଶଗ୍ରାମ । ଉତ୍ତମ ଉଗ୍ରମଳେ ଯାଇଁ ॥
ତିନି ଯେତେକ ଶାଳ ଅନ୍ନ । ନାନାନ୍ଧ ସ୍ଥାନରେ ବଂଶର ॥
ଅଶେଷ ବର୍ଣ୍ଣେ ପିଠାନାନ । ସ୍ୱ ଜଳେ ଉତ୍ତମ ଉତ୍ତମ ॥
ବର୍ଣ୍ଣ ଯେ ଅନେକ ପ୍ରକାର । ସଂଭ ନବାତ ଦୁଧସର ॥
ଫଳଷ୍ଟ ଷାଣି ସଉଫଣା । ସ୍ୱାଦୁରେ ଏକୁଁ ଏକ ଜଣା ॥
ଷଡ଼ରସରେ ପୂର୍ଣ୍ଣପୋତେ । ଭୋଜନ କଲେ ବଧୂମନେ ॥
ଶତକ ଭଣ୍ଡେ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱୀଏ । ଭୋଜନ କଲେ ଅମରୀଏ ॥
ଦେଶ ପ୍ରଦେଶେ ଅଶ୍ରୁ ଝୋର । ସମସ୍ତ କର୍ଣ୍ଣ ଭଣ୍ଡ ଶୋର ॥
ବଣସ୍ୱଷଷ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ । ଯୋଜନ ଦଣ୍ଡିବେ ସବୁକୁ ॥
ଏବେ ଯେ ପୂର୍ବ ଜନ୍ମ ଭଣ୍ଡ । ତାଳ ଅଣିଲେ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱ ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ବସ୍ତ୍ର ମନର । ଯେସନ ତଡ଼ ଶାଳାପୁର ॥
ତଣ୍ଡି ବସାର ବ୍ୟାସଙ୍କ । ଭକ୍ତ ଭଜନ୍ତୁ ବଡ଼ନେ ॥
ଅନେକ ଲୋକେ ଗନ୍ଧ ଦେବେ । ସେ ଦେଶ ଖଳ ଭକ୍ତଯୋଗ ॥
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣଦେ ଅନ୍ତ । ଭଲ ଯୋଜନ ଦେଉନତ ॥
ତୁମ୍ଭ ବଡ଼ନ ଦେଶେ ଶୁଣି । ଗା ପୁଣି ଷଦ୍ବିନ୍ଦୁ ଅଣି ॥
ଭଦ ଦେବ ଜନମ୍ଭ ନ ଜଣ । ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱ ॥
ଶୁଣଦେ ବାଜା ଦେଶଭ୍ରାତେ । ସୁରୁଷ ଭକ୍ତଅଛୁଁ ଭୋଗତେ ॥
ମୋତେ ଯେ ଅନ୍ନ ଭଣ୍ଡବଷ । ଘରେ ଜଗତ ଅବା ଭୁବ ॥
ଅନନ୍ତ ବୃନ୍ଦାର ବସାର । ଅଧା ଭଣ୍ଡ ଯେ ଏ ଭଠର ॥
ଏଥକୁ ବିସ୍ମୃଷ୍ଟ ଭଦ । ଦେବା ବୋଲଦେ ଅଷ୍ଟିବଶ ॥
ବୋଲନ୍ତିଲେ ଲୋକଙ୍କି ଯାଉଛୁ । ଏବେ ଶୋଭାନା ବାହ୍ନି ଉଚ୍ଚ ॥
ସମସ୍ତ ଲୋକେ ତାହା ଶୁଣି । ମନୁଷ୍ୟ ସ୍ଥାନେ ଦେଲ୍ଲ ମଣି ॥
ବୋଇଲେ ଭୁଞ୍ଜ ଦେବ ଅନ୍ତ । ଜମୀର ଦୋଷେ ନିବଡ ॥

ଯେତେ ଘାଣ୍ଟଲେ କୃଷ୍ଣଜନା । ବଳନ୍ତେ ଆରେ କୃଷ୍ଣ ସିନା ।
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସନ୍ନ୍ୟାସ । ଯେତେକ ସଜ୍ଜନ ବେଶ ଆସ ।
ରୁକ୍ମିଣୀ ମୋହର ଅଗ୍ରତେ । ଛଦାଣ ଚଷ ଗୋଟି ଦେବତେ ।
ସକଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦନ୍ତି ଭରି । ତୋମାଜ ମୁଦ୍ରା ଦେବେ ଭରି ।
ନୃସିଂହ ଦେବ ଚଣ୍ଡ ଭଟେ । ବଢ଼ାଇ ଦେଇଥାଅ ମୋତେ ।
ସର୍ବ୍ବ ଶୁଣିଲେ ଏ ବଚନ । ଆନନ୍ଦ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ ।
ସେ ଦେଶ ଗ୍ରାମ ଜନପଦେ । ସେ ବା ସଞ୍ଜମ ଲଭିଥିଲେ ।
ଛତ୍ର ଅନେକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଧରି । ବୁଝାଇ ଦୋଳ୍ଞ ଭର ଭରି ।
ଅଶ୍ୱ ସମ୍ମୁଖେ ଥୋଇଲେ । ଅନେକ ପଦ ପକାଇଲେ ।
ସକଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭକ୍ଷ ଭରି । ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଆଦି କରି ।
ନାନାଦ ପିଠାମାନ ଯେତେ । ସେ ଶିଖ ଦେଖନ୍ତ ସ୍ୱଚ୍ଛେ ।
ସକଳ ସାମଗ୍ରୀ ଛଇଣି । ଅନେକ ଲୋକ ଦେଖି ବସି ।
କୃଷ୍ଣେ ନୃସିଂହ ନାମ ଧରି । ବଳନ୍ତେ ମୁଦା ମୁଦା କରି ।
ତାହା ଦେଖିଣ ସେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । ସନ୍ତୋଷେ ପୂର୍ଣ୍ଣ୍ୟାସନେ ବସି ।
ନୃସିଂହ ନାମ ଗୋଟି ଧରି । ବସିଲେ ଛତ୍ର ମୁଖକରି ।
ଶ୍ରୀ ଭଣ୍ଡ ମୁଦ୍ରାମାନ ଧରି । ମୁଖ ଭକ୍ତାଣ ବ୍ୟଞ୍ଜ ଭରି ।
ମୁଦ୍ରାକୁ ମୁଦ୍ରା ଧର କରେ । ଭାଷାର୍ଦ୍ଧ ଦଣ୍ଡ ଭୁକ୍ତରେ ।
ଯେତେକ ସମ୍ପାଦଣ ଥିଲେ । ବନ୍ଦିଜନମାନେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ।
ବୋଇଲେ ଅଣ୍ଟ ଦେଶଆସ । ସର୍ବ୍ବେ ନ ଭଣ୍ଡ ଅଭସ ।
ଶୁଣି ଅନେକ ଲୋକେ ଯାଇଁ । ଆଣନ୍ତି ଦ୍ରବ୍ୟସନ୍ତ ବହି ॥
ମହରେ ଦଅନ୍ତି କୃପାଳ । ମୁଦ୍ରା ବନ୍ଦନ୍ତି ଦେଳେ ଯାଇ ॥
ସେ ମାତ୍ରାରେ ସବୁ ଧରି । ମୁଖରେ ଦେଇଥାନ୍ତି ଭରି ॥
ଯେସନେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗିରି । ପ୍ରଭାତେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଶ୍ରୀହରି ॥
ଅନେକ ଘାତ ଯେତେକ ଛଣି । ଏହି ଯେତେକ ଦେବାଏ ଲକ୍ଷ୍ମଣୀ ॥
ଅନେକ ନଗ୍ରଜନମାନ । ସେହି ସାଗର ଦେବାଏ ଲୀନ ॥
ଦେଖି ପ୍ରଭାତେ ବୁଦ୍ଧବସ । ଦଅନ୍ତ ବସ୍ତ୍ର ସର୍ବେ ଭରି ॥

ବୋଲନ୍ତି ସେନାପତି ଆଜ୍ଞ । ଦେଖା ଭଯାରେ ବେଶାବୋଝ ।
ସୁଧାରେ ନିତୁଛି ଭବର । ବତୁଳ ସେପେଳ ମୁଦ୍ରାଭର ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ବେଶ ଶୁଭ । ଅନେକ ଭବର ଚେଶାଳ ।
ସ୍ୱଷ୍ଟା ସେପେଳ ସବୁ ଜନ୍ତୁ । ବନ୍ଧୁବା ସେପେଳ ବସ୍ତ୍ରହନ୍ତୁ ।
ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଏଭଠାରେ ନେଇ । ଷଡ୍‌ରସ ଭୋଜ କରିଥାଇ ।
ଦଶନ୍ତି ମୁଖେ ମୁଦ୍ରାଭଳ । ବର୍ଷ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ସହାବଳୀ ।
ଏମନ୍ତ ଭଣବନ୍ତ ଯାଏ । ସବୁ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଦେବସ୍ଥଳେ ।
ସେତେବେଳେ ସବାର୍ଥ ଶୁଣେ ଭଣ । ସବୁ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଦେବଗଣ ।
ଭଣ ସଦ୍‌ଗୁରୁ ସେଭ ଯାଏ । ସବୁ ସାଧିଲେ ସେ ସନ୍ନ୍ୟାସ ।
ବୋଲିଲେ ଆଜ୍ଞ ଅଣ ଜନା । ଆଣ ହୋ ଅଙ୍ଗନା ମାଧବୀ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ବେଶ ଶୁଭ । ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଥାଳଗୁଡ଼ ଖୋଲ ।
ବୋଲିଲେ ବନ୍ଧେ ମଠ ବେଳ । ଲିଖନ ଦେଉଅଛି ଆଜ୍ଞ ।
ମୋ ଗୁରୁ ଦେବତେଜ ମାଡ଼ର । ତୁମ୍ଭକୁ ଦେବାକୁ ଆସିଛ ।
ନିଜଗୃହରେ ଦେଇ ବୋଲି । ଏବେ ମୁଁ ଅପରାଧ ଭଲ ।
ଏଥିର ଦୋଷ କ୍ଷମାକର । ଦଣ୍ଡେ ବସ ଗୁରୁଦେବ ।
ଆଜ୍ଞ ଯା ଦେଇଛନ୍ତି ଦଣ୍ଡ । ତୁମ୍ଭେ ଦେବ ପ୍ରୀତିକର ।
ସୁକ୍ଷ୍ମ ନ ସୁକ୍ଷ୍ମ ଦେଖ ଭଦର । ମୋର ଅପ୍ରାଧ କ୍ଷମାକର ।
ଏମନ୍ତ ବାକ୍ୟ ତାର ଶୁଣି । ହସି ବୋଲନ୍ତି ତପସ୍ୱୀ ।
ଏବେ ମୁଁ ହୋଇଲି ସନ୍ତୋଷ । ଏଥି ତୁ ବସିଥିବେ ଯାଏ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଉଠିଗଲେ । ସେ ଦେଶ ଗ୍ରାମ ବୋଲାଇଲେ ।
ଅନେକ ଦ୍ରବ୍ୟ ତାଙ୍କ ଆଗେ । ବୋଲାଇ ଅନନ୍ତ ସ୍ୱର୍ଗେ ।
ଅଲ୍ପ ଦେଶ ବାନ୍ଧ ଏ ଅଳକେ । ଅଷ୍ଟ ଭ ଅସୋଦର ବନେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେଇଠାରେ । ବୋଳାଇ ଅନନ୍ତ ସମସ୍ତ ।
ପ୍ରଣବ ସୋବାବଣୀ ଭରେ । ଶୁଭ୍ର ଉପିଲେ ଯାଇଁ ଭରେ ।
ଜଣିସୁମୁଖ ଭକେ ଠୋଇ । ଜଳ ପିଇଲେ ମୁଖ ଦେଇ ।
ଅନେକ ଶୁଖିଲା ବାଣି । ସୁସ୍ଥ ଗଲ ସୋବାବଣ ।

ତାହା ଦେଖିଣ ଦେବ ସଭ । ଉଲ୍ଲସେ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇ ।
ବଦନ୍ତି ନନ୍ଦ ରେ ବଚନ । ଦେଖି ବୋଇଲେ ଭଗବାନ ।
ଲୁଚେ ଯେ ଗାଈ ଦେବଗଣ । ଅଣ୍ଡ ବଚନ ଶିରେ ଦେଇ ।
ଆଜ ଅନନ୍ତ ଧାବନ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଚରଣ ଭ.ଷଣ ।
ଏ ଚିତ୍ତ ଶୁଦ୍ଧ ଦେବ ସର୍ବ । ଦର୍ଶନ ସ୍ଵର୍ଗ ଲୋକେ ଯାଇ ।
ଏତେ ସ୍ୱଶବ୍ଦ ନାର୍ଦ୍ଦ କହି । ଆଜ ମୁଁ ଅନୁଭବ ହେଉଛି ।
ମୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ଦେଖ ମୋ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଚିହ୍ନ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନୃସିଂହ । ଅନ୍ତର ହେଲେ ଭଲେ ପଶି ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦୂର ଦେଖାଇଦେଲେ । ସେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଦେଖାଇଲେ ।
ତାହା ଦେଖିଲେ ଦେବ ସଭ । ଆନ ତାହାଙ୍କୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ।
ସେ ଦେବ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଭାବ । ଶତେ ଭବନେ ସେ ପାଇବ ।
ସଙ୍ଗତେ ଯୋଗ କରୁ ଯେତେ । ନେଉଛିଗଲେ ସେ ସମସ୍ତେ ।
ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ସଭୁଙ୍କୁ ଦେଲେ ଅନୁଗ୍ରହ ।
ଅନେକ ଧନ ବସ୍ତ୍ର ଦେଲେ । ଯେମନ୍ତି ଭଲେ ତାଙ୍କୁ ଭଲେ ।
ଆନନ୍ଦେ ଶୁଣ ହେ ସୁମନ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା ଏସନ ।
ଏ ଭବସିନ୍ଧୁରେ ଭକ୍ତଙ୍କର । ମହିମା ଅପାର ଅପାର ।
ସାଧୁ ଜନଙ୍କୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ । ମୂର୍ଖ ଜନଙ୍କୁ ପ୍ରଭେ ନାହିଁ ।
ଏମନ୍ତ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ । ଶୁଣିଲେ ନ ଲଭେ ପ୍ରମାଦ ।
ବହୁଲ ବସ୍ତ୍ର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ବାସ । ସେ ନାରାୟଣ ପାଦେ ଅଂଶ ।
ସ୍ମରଣେ ଏଣୁ ଭବେ ଭୟ । ମୋହର ନ ସେବକ ହୋଇ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଭାର୍ଗ୍ୟଭାଗବତରସାମୃତେ ମନ-ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ।
ଅର୍ଜୁନ-ଓ ମାଧବ ଅନୁବାଦ କଥା ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ଏକଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ

—*—

ଦ୍ୱାବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
କୀର୍ତ୍ତିଚନ୍ଦ୍ର ସମ୍ବାଦ
ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଏଥୁ ଉତ୍ତରୁ ଶୁଣମନ । ଭକ୍ତିବା ଅପୂର୍ବ କଥନ ।
ଏ କଳିଯୁଗର ଚରିତ । ଶ୍ରବଣେ ହୋଇବ ମୁକତ ।
ଯେ ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ ମଧ୍ୟଦେଶେ । ପୁଣ୍ୟ ସଲିଳା ଗଙ୍ଗା ପାଶେ ।
ସୁରମ୍ୟ ଗ୍ରାମ ଯୋଜନରେ । ସେ ସୁରମ୍ୟ ସୁଲକ୍ଷଣରେ ।
ନାମ ତାହାର କୀର୍ତ୍ତିଚନ୍ଦ୍ର । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭକତ ନରେନ୍ଦ୍ର ।
ଅତି ଧର୍ମିଳ ତାର ମତି । ଅଚଳାଚଳ ତା ସମ୍ପତ୍ତି ।
ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ଭଳି ପୁତ୍ର ପ୍ରାୟେ । ନିଜ ସୁଖେ ପ୍ରତିପାଳିଥାଏ ।
ତାହାର ଭାର୍ଯ୍ୟା ପ୍ରିୟବତୀ । ଅତି ସୁନ୍ଦର ମହାସତୀ ।
ପଦ୍ମ ନାମ ତା ଏହତ । ସ୍ୱାମୀର ଅଙ୍ଗ ଅଲିଙ୍ଗିତ ।
ନିରତେ ପତି ସେବାମନରେ । ସ୍ନାନ୍ତି ଅତି ପ୍ରେମଭରେ ।
ଏମନ୍ତ ରାଜାରାଣୀ ଥାନ୍ତି । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେ ଦେଇ ମତି ।
ନିରତେ କୃଷ୍ଣ ଚର୍ଚ୍ଚା ମୁଖେ । ସେବା କରନ୍ତି ଅନୁମାନେ ।
ଅତିଥିଙ୍କୁ ମହାଦୟ । ଦୁଃଖିଜନର ସେ ସହାୟ ।
ନିରତେ ଧର୍ମ କଥାକଥା । ଆନ ନ ଶୁଣନ୍ତି ସର୍ବଥା ।
ସୈନ୍ୟ ତା ଶକତି ପ୍ରତାପ । ଭଳ ଦେଖିଲେ ଯେ ସ୍ଥାବର ।
ଗଣ୍ଡସ୍ଥାଣରେ ସହାବଳ । ରକ୍ଷାର ଅଛି ଅପ୍ରମିତ ।
ସୁରମ୍ୟ ଘୋଷଣା ହେଉ ତାର । ବନ୍ଧୁ ଯେ ଥାଇ ନିରନ୍ତର ।
ଯେବଣ ସ୍ଥାନରେ ଅଛନ୍ତି । ଅଛି ବୋଇଲେ ଭୂପଗଣ ।
ତାହାଙ୍କ ଚରିତ୍ର ଜୀବନ । ମନ ସନ୍ତୋଷେ ଅନ୍ନ ଦେବ ।
ଯେତେକ ସବାର୍ଥ ବ୍ୟୟ ହେବ । ଦେଖି ମୋ ଭଣ୍ଡାରୁ ନେବ ।
ମୋ ସୁରମ୍ୟ ଯେଉଁ ଗ୍ରାମଦେଶ । ଅତିଥି ଗଲେ ଉପବାସ ।
ତାଙ୍କ ସକଳ ଧନ ହରି । ତାଙ୍କୁ ଦେବ ଦୂରକରି ।
ଏମନ୍ତ ଘୋଷଣ କରାଇ । ବଜାଇଥାଆନ୍ତି ସମ୍ପାଦ ।

ସେ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ସୁଖ । ଅନ୍ତରୁ ଥାଇ ଦୁଃଖପାଇଁ ।
ସାଧୁମାନଙ୍କୁ ସେବାକର । ଶ୍ରୀହରି ଭଜ ନିରନ୍ତର ।
ବସ୍ତ୍ର ବୈଷ୍ଣବ ଭକ୍ତ ପ୍ରୀତି । ଧୃତବ୍ରତ ଭଲ ମତି ।
ଏମନ୍ତ କୋଳାଣ ଜଣାଇ । ସେ ରାଜା ଭଗବନ୍ତଧାମ ।
ପୃଥ ତା ଭକ୍ତ ପ୍ରବେଶ । ସତ୍ୟନ୍ତି ସାଧୁକୃଷ୍ଣ ଜପ ।
ଯେତେକେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରେ ଦେବଗୃହ । ବର୍ଣ୍ଣନ କରୁଥାଇ ଦ୍ୱାର ।
ଦ୍ୱାରେ ତା ଧର୍ମଧ୍ୱଜା ଶୋଭେ । ଦେଖ ଉତ୍ତମ ବାଟଛତ୍ର ।
ଅନେକ ଧର୍ମଶାଳାମାନ । ଯୋଗାଇ ଅଛନ୍ତି ଭୋଜନ ।
ପାନ୍ଥଶାଳା ପ୍ରତିଦ୍ୱାରେ । ତୁଳସୀ ଆରୋପଣ କରେ ।
ଠାବ ଠାବରେ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ । ଭଜନ ଶ୍ରୀହରି ଭଜନ ।
ଅନେକ ଶୁଆ ଶାରୀ ପକ୍ଷୀ । ଶୋଭିଛନ୍ତି ବୃକ୍ଷେ ଆସି ।
ତାହାଙ୍କ ମୁଖୁ ନାମ ଶୁଣି । ଅତି ଆନନ୍ଦ ନୃପମଣି ।
ଅନେକ ଧନ ବସ୍ତ୍ର ଦେଇ । ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ପାଳିଥାଏ ।
ସାଧୁଙ୍କୁ ଗୁଣ ଗାଇ । ନୃପ ରାଜା ଶୁଣୁଥାଇ ନିତ ।
ଧର୍ମେ ଅଟେ ମୂଳ ତାର । ସତ୍ୟ ବଚନ କହୁଥାଇ ।
ଗ୍ରାମ ବାହାରେ ଦୂର ଦେଶ । ଅତିଥି ବଳ ଦେଖିଆସି ।
କନ୍ୟା ବୈଷ୍ଣବ ଦେଖିଥାନ୍ତି । ସେବା ଯତ୍ନରେ କରେ ମନ ।
ବଳିଷ୍ଠ ଦେହି ନ ପାଇ । ଯେ ଯାହା ମାଗିଲେ ଦେଉଛି ।
ଏମନ୍ତ ଦେଉଥିଲେ ଶୁଣି । ତା ଯଶ ଭରିଛି ତ୍ରିଭୁବନ ।
ତାହା ଶୁଣିଲେ ଚକ୍ରପାଣି । ଦ୍ୱାରକାପୁରେ ସଭା ମଧ୍ୟ ।
ସେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଦୁର୍ଗରାଜ । ସହଜ ଘଟେ ଛନ୍ଦ କରି ।
ତାହାଙ୍କୁ କର ପରୀକ୍ଷା । ଯାଇଁ ଜଣେ ତାଙ୍କୁ ଦୂର ।
ନାସ୍ତିରେ ହୋଇଣ ତପସ୍ୱୀ । ମିଳିଲେ ରାଜାଦ୍ୱାରେ ଆସି ।
ଅଖଣ୍ଡ ନଖ ଦାଢ଼ୀ ବେଶ । କି କୁତ୍ସିତ ଦେହ ସହିତ ।
ତୁଳସୀ ମାଳ ଶୋଭେ ଗଳେ । କର୍ଣ୍ଣେ କୁଣ୍ଡଳ ଦେଖି ଲୁଚିଲ ।
ଜଟା ମୁକୁଟ ମାଳ ଶୋଭେ । ଭକ୍ତ ଜନଙ୍କ ମନଲୋଭେ ।

ତୋର ଦର୍ଶୀନ ଭକ୍ତିମାନଙ୍କ | ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦନ ଲେପନେ ||
ଯଜ୍ଞୋପବୀତ ଶଙ୍ଖ ଶୋଭେ | ଭୁଜେ ନ ଲଗାନ ମୋହେ ||
ଏମନ୍ତ ଦେଖଣ ଚକ୍ରପାଣି | ନୃପଙ୍କ ଆଗେ ହେବ ଛଣି ||
ଭଣ୍ଡ ଅନେକ କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତ | ସ୍ୱଭାବ ମନ ଭଲେ ତୋଷ ||
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ମହାରାଜା | ଭଲ ଆଦରେ ପାଦପୂଜା ||
ଦେଲେ ଚରଣ ଧୁଇ ଧୋଇ | ଚରଣାମୃତ ଆଦେ ଖାଇ ||
ଧୀର ଭଣ୍ଡ ଦଣ୍ଡଧର | ଆଜ ଉଦଣ୍ଡ ଦେବ ପ୍ରଭୁ ||
ଭୂମିର ପାଦପଦ୍ମ ଉତ୍ପ | ଅଶେଷ ପାପ ଗଲା ଛୁଟି ||
ହେ ସ୍ୱାମୀ ! କର୍ମାର ଆପଣ | ମିଥ୍ୟା ନ ଭଣ ଭବ ସତ୍ୟ ||
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରପାଣି | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ନରମଣି ||
ଅଟେ ସେ ଆନନ୍ଦ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ | ଭବରେ ଭଗ ଭକ୍ତ ବସି ||
ବନର ଫଳ ମୂଳ ଖାଇ | ଏଣ ବଞ୍ଚିଲୁ ଦୃଢ ସତ୍ତ୍ୱ ||
ଯାହା କହୁଅଛିଲୁ ମନେ | ଦୃଷ୍ଟେ ହୋଇଲା ଏତେଦିନେ ||
ତେଣୁଟି ଭଲନ୍ତୁ ଭାହାର | ତୋ କୀର୍ତ୍ତି ଶୁଣି ଦଣ୍ଡଧାରୀ ||
ଯର୍ହି ତୋ ଶରଣ ଶୁଣିଲ | ତେଣୁ ତୋ ଘରକୁ ଅଇଲ ||
କର୍ଣ୍ଣ ମାଗିବାର ପାଇଁ | ବେଦ୍ରୁ ନ ପାଇଁ ନୃପସାଇଁ ||
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସ୍ୱଜନ | ଯାଉଛ' ମାଗ ତୋ ବଚନ ||
ଯାହା ମାଗିବ ତାହା ଦେବ | ନ ହେବ ଅପରାଧୀ ହେବ ||
ଗଜ ଭୁବନ ଭୂମିଭାଗ | ଧନ ଭାଣ୍ଡାର ବସ୍ତ୍ରମାନ ||
ସ୍ୱର୍ଗ ସମ୍ପତ୍ତି ସଙ୍ଗତେ | ମାଗ ତୋ ଯାହା ଇଚ୍ଛା ଅଛେ ||
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ | ଏହାକୁ ଶୁଣ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ||
ଅନେକ ଧନ ଦେଖୁଛ | ଥିଲୁ ଦେବ ଭାର ଉତ୍ତର ||
ଏବେ ଦେଇ ଭାମନ୍ତବ ମୋତେ | ଶୀଘ୍ରା ଦେଇ ହେବ ନ,ନାମତେ ||
ତାହା ମୁଁ ସତ୍ୟ ନ ପାଇଲି | ଭରତେ ଭାର ନଗ୍ରାବଳି ||
ତେଣୁ ଅଇଲି ତୋର ପାଶେ | ଦେବକ ଏକ୍ଷେ ପ୍ରୀତି ଅଟେ ||
ଶୁଣିଲି ତୋର ସ୍ତ୍ରୀ ପୁତ୍ରବତୀ | ସ୍ୱାମୀଭକ୍ତ ମହାସତୀ ||

ତାହାଙ୍କୁ ଆଣି ମୋତେ ଦେବୁ । ରାଜନ ସୁଖେ ବଞ୍ଚିବୁ ॥
ଏତେକ ମାଗ ମୋର ବାଞ୍ଛା । ଦେଖ ବଚନ ତୋର ଇଚ୍ଛା ॥
ଶୁଣି ନୃପ ଶୀଘ୍ର ଅତି ତୋଷ । ବୋଇଲେ ଏହୁ ଗୁରୁ କଥା ॥
ପ୍ରାଣ ମାଗିଲେ ଦେଉଥାରେ । ସଂଶୟ ନାହିଁଟି ଏଥିରେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତେ ସେ ରାଜନ । ଆଣିଲେ କୁଶୁମ ଯୋଜନ ॥
ଭୁଞ୍ଜିଣ ସନ୍ତୋଷ ତପସ୍ୱୀ । ଏମନ୍ତେ ରାତ୍ର ହେଲା ଆସି ॥
ସେ ମହାରାଜା ଡକାଇଲେ । ପଟ୍ଟୀର ପାତ୍ରଙ୍କୁ ମିଳନେ ॥
ଅନେକ ମଣ୍ଡିଲେ ଶଞ୍ଜ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ॥
ଏକଇ ତପସ୍ୱୀ ଏ ଆସି । ବଚନେ ମନ ମୋର ତୋଷି ॥
ଏଣର ବ୍ରହ୍ମଦେଶ ପ୍ରାନ୍ତେ । ସେ ମୋତେ ମାଗିଲେ କଥାଏ ॥
ତା ଶୁଣି ଦେବା ସତ୍ୟକଲି । ମାଗ ହେ ବୋଲି ମୁଁ ବୋଇଲି ॥
ଯେବେ ମାଗିଲେ ମୋତେ ସ୍ପୃହା । ଶୁଣ ବଚନ ତୋତେ ତାହା ॥
ତୋହର ସଙ୍ଗେ ପ୍ରୀତିଭାବ । ଅଟକ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଭଇବ ॥
ସତ୍ୟ ମୁଁ ଭଣିଲୁ ଶୁଭତେ । ଅବଶ୍ୟ ଦେବ ତାକୁ ତୋତେ ॥
ଏଥିକୁ କହ ନ କରିଣ । ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସୁନ୍ଦରୀ ॥
ଯେଉଁ ଧନକୁ ପିତା ମୋତେ । ସମର୍ପି ଦେଲେ ତୁମ୍ଭ ହସ୍ତେ ॥
ସେ ଧନ ହୋଇଛି ତୁମ୍ଭର । ତୁ ନାଥ ଯାହା ଇଚ୍ଛାକର ॥
ଏଥିକୁ ସେ ତୋହର ଇଚ୍ଛା । ଏଥିରେ ନାହିଁ ମୋ ଅନ୍ୟଥା ॥
ରାଣୀ ବଚନୁ ଏହା ଶୁଣି । ଅତି ଆନନ୍ଦେ ନୃପମଣି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ସୁନ୍ଦରୀ । ମୋ ଠାରୁ ଏତେଶୁଣ କରି ॥
ସେବା କରିକୁ ରାଣୀ ଯାଏ । ନଷ୍ଟ ନ ଭଣି ତୋଷୁବେ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ସେ ରାଜନ । ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ନିକଟେ ଗମନ ॥
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଦେଖିଣ ସତ୍ତରେ । ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ନିଜପୁରେ ॥
ରାଣୀ ସଙ୍ଗତେ ଭଲେ ଭେଟ । ଝର୍କେ ଭିଡ଼ିଲେ କବାଟ ॥
ଅନେକ ଦାସୀ ପରିବାର । ଯୋଗାଇଦେଲେ ବସ୍ତ୍ରଧାର ॥
ଅନ୍ତର ହୋଇଣ ରହିଲେ । ତଥି ରହିଲେ ରାଣୀ କୂଳେ ॥

ସେ ମହାସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳେ ଉଠି । ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ପାଦତଳେ ଲେଟି ।
ଉଠିଣ ବୋଇଲେ ଯୁବତୀ । ଆସନେ ବସାଇଲେ ନେଇ ।
ହେ ପ୍ରଭୁ ଶରଣ ତୁମର । ଉଦ୍ଧର ହେଲା ମୋର ପୁର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଇଲନ୍ତେ ସେ ଶଶୀ । କହିଲେ ଭଣେ ତପସ୍ୱୀ ।
ଧନ୍ୟ ଏ ବୁଦ୍ଧିକର ସବ । ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ।
ଯେତେକ ଋଷି ମୁନି ଜନ । କେତେବର୍ଷେ ଯଶ ନ ପାଇଲ ।
ଏବେ ମୁଁ ଏମନ୍ତ ଜାଣିତ । ଏ ଶଶୀ ମଦନ ସହିତ ।
ତାହା ଜାଣିଲେ ଚକ୍ରଧାରୀ । ଧର୍ମକୁ ଅଛା ଅଧିକାର ।
କେବର୍ଣ୍ଣ କଳା ଘଣା ସବ । ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଘଟ ଦାଶ ।
ଶଶୀକି ନସ୍ତାଗଡେ ମୋକ୍ଷ । ସକଳ ଅଳଙ୍କାର ନେଇ ।
ଆଜ୍ଞା ଯେ ଦେଲେ ମହାବାହୁ । ଏ ନାରୀ ପ୍ରାଣ ବାହୁଆଉଁ ।
ଏମନ୍ତ କୁହାଲ ଭଗବାନ । ଭକ୍ତିରେ ନେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।
ଏମନ୍ତେ ଭକ୍ତଙ୍କ ପାଳିଲ । ଦେଖ ସ୍ଥଳରେ ଅଛି ଦେଲ ।
ତା ଦେଖି ଦାସୀ ଯକ୍ଷବାସ । ନେବେଣ ଗଲେ ଅନ୍ତଃପୁର ।
ଦେଖିଲେ ଲବାଙ୍ଗ ପିଟିଣ୍ଡ । ଶଶୀ ପଲଙ୍କେ ଶୋଇଅଛୁ ।
ଘାଲ୍ଲତେଣ ମିଳେଇନ ପାଇ । ଦେଖିଲେ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ନାହିଁ ।
ଚପଳୀ ଯାଇଛନ୍ତ ଘୁଣ୍ଟ । ତାହା ଦେଖିଣ ଭୟାଗାଢ଼ ।
ଜାତିଲେ ନ ପତଙ୍କ ପାଇଁ । ଦେଖିଲେ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ନାହିଁ ।
ଚପଳୀ ଶଶୀଙ୍କି ମାଇଲ । ସକଳ ଅଳଙ୍କାର ନେଲ ।
ଦେଖନ୍ତି ଧଡ଼ଶ ପଳାଇଲ । ଦେଖ ଯା ପତ୍ନୀ ତୋର ମଲ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ନ ସହସି । ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ଚନ୍ଦ୍ରଶୀ ।
ଶଶୀ ଅଛାଧ ଜାତ ମଲ । ତପ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଦେଉଣେଶଲ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନରନାଥ । ପେଶାଇ ବ୍ରହ୍ମଦୂତ ଦୂତ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ସେନାପ । ଦେଖିଲେ ସେ ମହାସନ୍ନ୍ୟାସ ।
ଯେବେ ମୁଁ ଦେଖିବ ନୟନେ । ଦେଲେବେଟି ଲକ୍ଷ୍ୟ ଶୀଘ୍ରନେ ।
ବୋଲୁଁଛି ମସ୍ତକ ଅବଶ୍ୟ । ପାଦେ ନାହିଁ ନେଇ ଆସ ।

ତା ଶୁଣି ଚଳଗଲେ ଦୂତ । ଛପି ଖୋଜନ୍ତି ଯେଣ୍ଟାଏତେ ।
ସେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଭଗବାନ । ଜାଣିଲେ ନୃପତିର ମନ ।
ଅଳ୍ପେ ତ ସେଥିଅନ୍ତ କରି । ଦୂତେ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କୁ ଅସି ।
ଅନେକ ତପସ୍ୱୀ ଭକ୍ତଲେ । ସଙ୍ଗତେ ଯୋଗ ଚଳଗଲେ ।
ରଜା ଗୁମ୍ଫକୁ ଗଲେ ଦେଖ । ଦେଖି ଉଠିଲେ ନଡଷାଣି ।
ସେ ମନଃଗଙ୍ଗ ଘାଟରେ । ନ ଜଣ୍ଡ ପୁଣ ପୁଣ ଲୁଟେ ।
ଉଠି ବସାଲେ ବସ ଆଣି । ଭକ୍ତିଲ ମଧୁରଭେଶ ବାଣୀ ।
ହେ ମହାଯୋଗୀ ଯୋଗେଶ୍ୱର । ଅପରାଧ ଭଲ କ୍ଷମି ମୋର ।
ଚର୍ଚ୍ଚିକ ଦୁଃଖ ଦେଲନ୍ତୁତେ । ମୋତେତ ନ ଭଜିଲୁ ଗତେ ।
ତା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତେ ସନ୍ୟାସ । ଶୁଣ ନୃପତି ବୋଲ ତୋଷ ।
ଏ ଆତ୍ମ ପୁଦ୍ଗଳ ସ୍ୱଭାବ । କେ ତାହା ଅନ୍ୟଥା କରିବ ।
ସେ ଆତ୍ମ ଯାକେ ସେବାକରେ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୟାର ମନରେ ।
ତାହାକୁ ଦେବା ଅଟେ ଦୁଃଖ । ସେ ଯେବେ ହୋଇବ ବିମୁଖ ।
ତାହାକୁ ସୁଖ ଅଟେ ଯାଇ । ଦେଖନ୍ତେ ନ ଗ୍ରାଏ ସେ ଅଇ ।
ସେ ଦୁଃଖ ସୁଖ ପାଇ ଦୂରେବ । ତେଣୁ ସେ ପାଇ ଆତ୍ମପାକେବ ।
ଜାହାକୁ ଗୁଣଣ ନ ଯାନ୍ତୁ । ସେ ଜାର୍ଣ୍ଣ ଶିବ ମୋ ଆଗନ୍ତୁ ।
ସେ ମୋତେ ଗୁଡ଼ବ ବୋଲଇଲେ । ମୁଁ ତାକୁ ନ ଗୁଞ୍ଜିଲ ଅଟେଲ ।
ସେ ମୋତେ ଗୁଡ଼ିଲେ ଅବଶ୍ୟ । ମୁଁ ସେ ନ ଗୁଣ୍ଡେ ଭାଇଯାଣି ।
ଯେତେବେଳେ ଦୂତେ ଆଇଲ ଉକ୍ତ । କହନ୍ତେ ପାଞ୍ଚଣେ ମିଳଭ ।
ସେ ମୋର ଭଲର ଗ୍ରନ୍ଥ । ଯାହା ଦେଖିଛୁ ପ୍ରଜାପତି ।
ତେଭ ତାହା କରିବନ୍ତି ଅଭ । ଏ କଥା ବୁଝ ହେ ସଜନ ।
ଏବେ ଅଇଲ ତୋ ଗୁମ୍ଫୁରୁ । ତୁ ସଜା ଯାହା ଦକେ କର ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ମହାରଜା । ଭଣୀ ଚରଣେ କଲ ପୂଜା ।
ସଙ୍ଗତେ ଯେବ ଦେବେ ଭଳ । ଉଣ୍ଡୀ ପାନ୍ତୁଣେ ଯାଉ ମିଳ ।
ଭବଭଙ୍ଗ ମାଳ ଭଲ । ଦେବେ ଅଶିଣ ବସ୍ତୁଧାରୀ ।
ଭଗୀର ଗାଢଣ୍ଡୁ ଯୋଇ । ସଜୀ ବଢ଼ରେ ନେଲ ଦେଲ ।

ହୋଇଲେ ଶୁଣରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ଶତ୍ରୁଣ ଭଲ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ।
ପାଣ୍ଡୁଙ୍କ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଲାଗି । ତୁ ଯେ ହୋଇଲୁ ଯୋଗଭଗୀ ।
ଅଶେଷ କଷ୍ଟର ଭଣ୍ଡ । ଆଜ ହୋଇଲ ତୋର ନାଶ ।
ଯେ ପାଣ୍ଡୁ ନାରଦଙ୍କ ବାକ୍ୟ । ପିଇ ମସ୍ତକେ ଶତ୍ରୁ ଧନ୍ୟ ।
ଏତନ୍ତ ଦେଖିଅଛୁ ଧର୍ମ । କେବଳ ଭଗାସ୍ଥିକ ସମ ।
ଏ କଥା ସତ୍ୟ ଅଟେ ଯେବେ । ପ୍ରାଣ ତୁ ପାର ଛାଡ଼ି ଦେବେ ।
ଘେନା କବକୁ ଏହା ଶୁଣି । ତକ୍ଷଣେ ପ୍ରାଣ ପାଇ ପ୍ରାଣୀ ।
କଣ୍ଡୁ ଉଠିଲ ପ୍ରାଣ୍ଡୁ ହୋଇ । ବସିଲ ରଜା ମୁଖ ଚୁମ୍ବି ।
ତାହା ଦେଖିଣ ଯେ ସୁଜନ । ଅନେକ ଆଶି ଦେଲ ଧନ ।
କରି ତରୁଣ ତଳେ ଖୋଲ । ହୋଇଲେ ନତ ଦେବ ଗୋସାଇଁ ।
ଯେ ଅଳଙ୍କାର ପୁର ବେଢେ । ବେଢେ ଧନକୁ ଦେବ ମୋତେ ।
ଏ ସବୁ ଧନ ଦେଖଯାଉ । ମୋ ଠାରେ ଦୟା କରିଥାଉ ।
ଶୁଣି ହୋଇଲେ ଭଗବାନ । ଧନ୍ୟ ତୋ ରଜା ତୋ ଜନକ ।
ଧନ୍ୟ ଅଟଇ ତୋର ରାଣୀ । ତୁ ସଙ୍ଗ ମଧ୍ୟେ ତାକୁ ଗଣି ।
ସଂସାରେ ଯାହା କଲୁ କୁଣ୍ଡ । ଆଗ ଦେ ଶରୁ ନ ପାରଇ ।
ଏବେ କଲ୍ୟାଣ ହୋଇଥାଉ । ସକଳ କର୍ମେ ଯଶ ଦେଉ ।
ଗଣତେ ସୁବେଶ ରାଜ ନଗ୍ର । ମଲ ଦେ କୃଷ୍ଣେ ଗତ ପାଷ ।
ଏତେ ସଂଶୟ କଲୁ କାର୍ଯ୍ୟ । ଏବେ ଦେ ପାଇଅଛୁ ମୁକ୍ତି ।
ଅନ୍ତ୍ରେ ନୟନା ନଦୀ । ଦେଖ ଆନନ୍ଦ ଶର ଦେଖ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦେବରାଜ । ଦେବୋଲି ଶଙ୍ଖ ତମ୍ବୁର ।
ଭକ୍ତରେ ଦେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ଗଗନେ ବାଜିଲା ଯେସନ ।
ଯେ ରଜା ରାଣୀ ତାହା ଦେଖି । ସୁଦିନ ଜଳେ ଧର୍ମ ଆସି ।
ଅନେକ ଜଲେ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ । ଆନନ୍ଦ ବାଜିଲେ ଦେଉ ।
ଜାଣେ ଦେ କୃଷ୍ଣ ଯଶଯତ । ଶୁଣି ଦେ ମନ ନ ସନାତ ।
ଧନ୍ୟ ଭକତ ଜନଙ୍କର । ମହିମା ଅପାରୁ ଅପାର ।
ଅବର ଗ୍ରୀବଧ ମହିମା । ଜାଣି ନ ପାରେ ଦେବବ୍ରହ୍ମା ।

ମୋର ଶରଣ ଅବା ତେବେ । ନିଷ୍ଠ ଦୋଷର ଅସ୍ତେ ।
ଏ ଭାର୍ଗ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । ଯେବେବ ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣନ୍ତ ।
ଲଭନ୍ତ ପରମାନନ୍ଦ ପିତେ । ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ହିତେ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀପଦର ବୋଲ । ମୁଁ କୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କର ଦାସ ।
ଭୂତ ମନୁଷ୍ୟ ଲଭନ୍ତେ । ଭକତ ଏ ଅଟେ ଦେବ ଦୂତେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଭାର୍ଗ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଜଣିତନ୍ତ୍ର ରଜା ସ୍ୱଣୀ ସନ୍ୟାସୀ ସେବା ଲକ୍ଷଣ
ନାମ ଦ୍ୱାବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

—o—

ତ୍ରୟୋବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ଗଣପତି ଭଟ୍ଟ ସମ୍ବାଦ
ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଚୈତନ୍ୟ ବୋଲେ ଶୁଣ ଧ୍ୟାନରେ । ଲଭଇ ମନ ସ୍ୱନ୍ଧା ଆବେ ॥
ଦେବ ରଜା ସାବଧାନେ ଶୁଣ । ଏ ଭାର୍ଗ୍ୟଭକ୍ତିର ଲକ୍ଷଣ ॥
ଯେବେବ ସୁଧାରସ ବାଣୀ । ଶ୍ରବଣ ଦେବୁ ସାବା ଶୁଣି ॥
ଜମ୍ବୁର ଖଣ୍ଡ ଭରତ ଭୂମି । କର୍ଣ୍ଣାଟ ନାମେ ଏକ ଦେଶ ॥
ଭକତେ ନଦୀ ଯୋଜନା ଭୂଇଁ । ସେ ଗ୍ରାମେ ଅଛନ୍ତି ବାଣିଆଏ ॥
ସେ ଗ୍ରାମେ ଅଛି ତାର ଘର । ବାହ୍ମଣର ଅଛି ବିଭବର ॥
ନାମ ତା ଗଣପତି ଭଟ୍ଟ । ଲକ୍ଷଣେ ସେ ଜାଣନ୍ତି ॥
କରେଁଷ ଶର୍ମୋଷ୍ଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତ । କରନ୍ତେ ପରମ ବନ୍ଧୁ ॥
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ଅଛି ପଢ଼ି । ବିଷୟ ଗଣ ବୁଦ୍ଧିର ଏକ ॥
ଲକ୍ଷଣଙ୍କୁ ଭକ୍ତ ଯଳ । ମନକୁ ଭକ୍ତି ଅଭ୍ୟାସ ॥
ଦେବ ବନ ନୃସିଂହାଦେବ ଭକ୍ତି । ଭବା ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟଗତି ॥
ଏମନ୍ତେ ତାର ମନ ଜାଣି । ଅନ୍ୟ ଦେବଙ୍କୁ ସେ ନ ଘେନି ॥
ଦେବକ ଜଗନ୍ନାଥ ବୃକ୍ଷ । ସଂସାରେ ଶୁଦ୍ଧଶୁଭ କର୍ମ ॥
ପୂର୍ବ ଅପୂର୍ବ ଉପବାସ । ଭକ୍ତ ସମାଧ ଆଖଣ୍ଡଳ ॥

ସେହୁ ବସୁଧା ଗାଉଥାଉ । ସ୍ଥାବର ଆଦି ଚରାଚର ।
ଧନ୍ୟ ଭକତ୍ତ ଆଚରିତ । ସେବକ ସେବ୍ୟ ଭଗବନ୍ତ ।
ତାହାଙ୍କ ପାଦେ ଆଶ୍ରୟଣ । ପ୍ରାଣୀ 'ସଂସାରୁ ଯାନ୍ତି ତରି ।
ସେ ପୁଣ୍ୟ ବୃଦ୍ଧ କୃପାବନ୍ତେ । ଲଭ ଭଣ୍ଡାର ନାର୍ଜ୍ଜି ଅନ୍ତେ ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣ ସେ ନନ୍ଦରେ । ବୁଲୁଣ ଖାଲ କରୁବନ୍ତେ ।
କାଳେ ଦେଖିବ ବୃଦ୍ଧ ମୂର୍ତ୍ତି । ସ୍ଥୂଳ ସ୍ୱରୂପ ଥିବ ରଣି ।
ବର୍ଣ୍ଣେନ ମୁକତ ଲକ୍ଷଣ । ଯାତନା ପଥ ନ ଦେଖିବ ।
ଏମନ୍ତ ବସ୍ତ୍ରଣି ମନେନ । ଶାସ୍ତ୍ର ଖୋଜନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟନ୍ତେନ ।
ସେତେବେଳେ ଗୁପତ ଅନ୍ତରେ । ଖୋଜନ୍ତେ ବୃଦ୍ଧ ସ୍ୱରୂପରେ ।
ସ୍ଥୂଳସ୍ୱରୂପ ଯୋଗୀ ଥିଣ । ବୃଦ୍ଧ ଅନନ୍ତ ମନଗିର ।
କାଙ୍କୁ ଦେବତ୍ତ ଯେଶିମାନେ । ମୁକତ ଦୃଷ୍ଟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନେ ।
ନ ତନେମ ଯମ ଦରଶନ । ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଏ ପ୍ରମାଣ ।
ଏମନ୍ତେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରେ ଶୁଣି । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦୃଢ଼ପଦେ ରଣି ।
ବୋଇଲ୍ କି ଥିବ ଏ ସଂସାର । ଥିବ ଏ ମଃଶ୍ୱାଳିଲ ସୋର ।
ଥିବ ଏ ବାରସ୍ଥିତ ଥିବ । ଥିବ ଅଟଳ ଏ ଶବଦ ।
ଏ ସର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରେ ଦେବଧଣ୍ଡି । ବ୍ରହ୍ମ ଅଚଳ ଶନଗିବ ।
ଆଜଳ୍ପ ପ.ଏ ମୁଁ ନ ଜାଣେ । ଭଗ୍ନଅଙ୍ଗଲ ଅକାରଣେ ।
ଯାହାକୁ ନଷ୍ଟେନ ଦେଖିଲେ । ଶିବ ନନ୍ଦୀର ହୋଏ ଭଲେ ।
ସେ ଗଡାଗଡ ଘଅ ଜାଣି । ଭଦ୍ରେ ବ୍ରହ୍ମର ଦେବେ ମଣି ।
ସେ ବ୍ରହ୍ମ ଗ୍ରାହ୍ୟ ଦୃଢ଼ଘରେ । ମୁଁ ଏଥି ଥିବ ଅକାରଣେ ।
ବାସ୍ୱ ଭନସ୍ତୁ ଥିବ ଯେତେ । ନେ ଶିବ ମୋହର ସଙ୍ଗତେ ।
ବେଦେ ସ୍ପର୍ଶ ଥିବାଯାଏ । ସକୃତ୍ତି ବନ୍ଧୁ କହୁଥାଏ ।
ବସ୍ତୁ ଦେବ ସେବକ ଦେଖ । ବାସ୍ତ ପୃଷ୍ଠକୁ ଦେବ ବଣ ।
ଆଜ୍ଞା ନେ ଅଟଳ କାହାର । ଦେବ ତ ଦୋହେ ଆପଣାର ।
ଏତେ ବନ୍ଧୁ କାଳ ଖଣ୍ଡ । ବୋଇଲ ଶିବ ମୁଁ ରହିବ ।
ସେ ବ୍ରହ୍ମ ବର୍ଣ୍ଣନ ଭଣିବ । ହେବେ ମୁଁ ମୁକତ ଲଭିବ ।

ଏ କଥା ଅଟଇ ମୋର ମନ । ବୋଲିଣ ଭଜ ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ତୋଷିଲେ ଶରଣ ସନ୍ତୋଷ । ଗୁରୁ ସଂସାର ତେଜ ଆଶ ।
ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରେ ଧରମ । ଦୃଷ୍ଟ ସୁମତି ବାଞ୍ଛାକର ।
ଡେକେତେ ମାତ୍ର ଚେତେଇବା । ଉଠିଲେ ଜଳଜ ନୟନ ।
ଜଣା ସେ ନାଶିଣ ଆପଦ । ଜ ମିଳନ ଭୁବନରେ ଆର ।
ମୋହନ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧର । ଜାଣି ଚୋଳଖ ଦୃଢ଼ଜନ ।
ଶାପ କଥିଣ ଜନଯାଏ । ମନରେ ଜଣା ସେ ନ ଥାଏ ।
ଦୃଷ୍ଟରେ ନରିସିନ୍ଧୁ ଜନ୍ମ । ଏଣୁ ତା ଜନ୍ମ ନାହିଁ ଜନ୍ମ ।
ଏମନ୍ତେ ଚେତେଇଲା ସରେ । ପ୍ରବେଶ ଅଟଳ ନଗରେ ।
ଯାହିଁ ପ୍ରବେଶ କେବଳ ପ୍ରାଣୀ । ପାପ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଯାନ୍ତ କରି ।
ସେ ଜନ୍ମପ୍ରାପ୍ତ ଗୋଟି ଦେଖି । କର୍ମଜ ଜନ୍ମ ଜର୍ମଛନ୍ତି ।
ବସିଲ ଜନ୍ମଜ ଆସନେ । ଦୃଷ୍ଟୁ ଜନ୍ମାଙ୍କ ମନେ ।
ଏହି ଭକ୍ତିରୁ କଥା ଶୁଣ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନ ଯାଉଣ ।
ଶେଷ ଆସନ୍ତୁ ଜଣେଜଣେ । ଅନନ୍ତଧାମକୁ ଧାଇ ଚଳେ ।
ଗୀତ ଗାଉଣ ଭଲେ କରି । ମିଳିଲେ ଜଗ ପାରେ ଆଣି ।
ଦେଖିଣ ତାହାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଜଣପ୍ରଭୁ ଉଠି ।
ଶୁଣ ଉଦ୍ଧବ ଜନମାନେ । ଏତେକ ଅଜଗ ଜନ୍ମମାନେ ।
ଚେତଣାଙ୍କୁ ଆସୁଅଛ । ଜନ୍ମକ ଜନ୍ମ ଖାଇଅଛ ।
ସଂଶୟ ନ କଥିଣ ମନେ । ଜନ୍ମ ସୁଦୃଷ୍ଟ ବଚନେ ।
ଶୁଣି ଉଦ୍ଧ ଜାଣିକ ଜନ୍ମ । ଶୁଣ ହେ ଉଦ୍ଧବର ବୁଦ୍ଧି ।
ଆଦେଶ ସେ ଶ୍ରୀମନ ଜନ୍ମରେ । ପାଇଣ ଧୃଷ୍ଟ ଜର୍ଣ୍ଣନରେ ।
ଜନ୍ମି ଭଜଣ ପାଣ୍ଡବନ । ଦୃଷ୍ଟୁ ଜଗଣ ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ନେଲଣି ବୋଲ ସେହାମନେ । ଜେଣୁକି ଆସୁ ପ୍ରଭାତରେ ।
ଦେଖ ଏ ଉଦ୍ଧବ ବୃନ୍ଦାବନ । ଏହି ଭକ୍ତିରୁ ଜଗ ଜନ ।
ତା ଶୁଣି ଜଗ ଆଦେଶ୍ରେ । ଜନ୍ମରେ ଭକ୍ତ ପ୍ରଶଂସିଲେ ।
ସୁନ୍ଦର ପୁଣ ପୁଣ ତାଙ୍କୁ । ଦେଖିଲାଣି ସେ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ।

ଦେଖ ଦୋଳଣ ଓଡ଼େଇ ତଳ । ବସିଣ ବାହୁ ତର୍କି ଲଜ ।
ବନ୍ଧୁ ଥିବାନ୍ତୁ ଏତେ ଜନ । ଦେଖିଲ ଅଧିକେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ।
ଯାହାର ବର୍ଣ୍ଣ ନ ପୂରଇ । ଏ କର୍ମା ଲେଖନ୍ତି ଆସନ୍ତି ।
ବନ୍ଧୁଗଣରେ ନ ମିଶିଲେ । ତେମନ୍ତେ ଲେଖନ୍ତି ଅର୍ପିଲେ ।
ଏମନ୍ତ ବିଷ୍ଣୁଣ ମନେ । ସେତେକ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ଯାଉଁଥି ଟିକା ଆସ ହାଲ । ଜଣ୍ଡେ ନ ଦେଖି ଅବସର ।
ଶୁଣିଲେ ସେହି ଜଣାଇଣ । ଶୁଣି ସଂଶୟ ମନେ ଘାଇ ।
ସ୍ୱଭଳି ହିଁହାର ତଡ଼ପଣେ । ଲେଖନ୍ତି ପଢ଼ିଲେ ଆପଣେ ।
ବାହୁ ଅଙ୍ଗନ୍ତୁ ଲଗାଇଣ । ପଢ଼ିଲ ପୁଣ ପୁଣ ଜଣ ।
ଦୟାଳ ଜନ୍ମ ତା ହୃଦର । ଣ ବୁଝି ଜଣାଇ ଏତେକ ।
ଏଣ୍ଟ ପୁରସ୍ତ ଲେଖିନ୍ତୁ । ପ୍ରେମେ ଏମନ୍ତ ହୋଇନ୍ତୁ ।
ଏଣ ବାଣୀର ଜଣାଇଗୋଟି । ଏକ ସ୍ୱଭାବ ଭର୍ଥି ସ୍ତୁତି ।
ଏଥିକୁ ନ ବୁଝି ଜଣାଇ । ପ୍ରେମିକ ଘାଇ ନ ଘାରିବ ।
ଖାଇବ ଭାଲନ୍ତୁ ଜଣ । ଲଭିବ ଅମୃତତ୍ୱ ଦୋଷ ।
ଏମନ୍ତ ବିଷ୍ଣୁ ତା ମନ । ଭାଙ୍ଗିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ସେ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ହରି । ସଜନ ଘଟେ ଛନ୍ତି ପୂରି ।
ଭକତ ମନେ ଯାଉ ଥିଲ । ତାହାଙ୍କୁ ଜଣ ଅଗୋଚର ।
ଭବରେ ଭକ୍ତ ମନ ଜାଣି । ଦୟାଳୁ ଜଳେ ଜନ୍ମପାଣି ।
ବଡ଼ ପୁରୁଷ ଦେଖି ହୋଇ । ମିଳିଲେ ବଡ଼ ଘରେ ଥାଇ ।
ଭୃତ୍ୟ ସେ ବସିଥିଲୁ ଦୁଃଖେ । ପ୍ରଭୁ ମିଳିଲେ ଭାରିଯାକେ ।
ପୁଛନ୍ତି ହସ୍ତମୁଖ ପୃଷ୍ଠି । ବଉଦେ ବନ୍ଧୁ ଗୋସାଇଁ ।
ଜାନ୍ତୁ ଅଇଲେ ଭଗବନ୍ତ । କର୍ମା ବସିଲୁ ଏ ଠାବର ।
ଜବ ଦେଖିକ ଏବେ ଶିବ । କର୍ମାର ମନେ ଦୁଃଖଭାବ ।
ସଂଶୟ ନ ଦେଖିଲ ଶୁଣି । ହେ ବନ୍ଧୁ ଜବ କରି ମୋତେ ।
ତନ୍ତୁ ଛାମୁର୍କୁ ଏବା ଶୁଣି । ହେ ଗଣପଞ୍ଚ ଭକ୍ତ ମଣି ।
ଦେଖ ବନ୍ଧ ଶତ୍ରୁନ ଯୋଡ଼େ । ଏ ଶୁଣ ଭକ୍ତିବା ଘଅ ସ୍ୱଭେ ।

ଅନେକ ଯେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ । ଶୁଣିଲୁ ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ।
ବ୍ରହ୍ମ ଜନ୍ମ ପାଉଛନ୍ତି । କର୍ମ ନମାନେ ଦୁଃଖ ଯନ୍ତି ।
ଏକଥା ଜାଣି ମୋର ମନେ । ଅଛନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମ ବହୁଗଣେ ।
ଏବେ ଶୁଣିଲି ବ୍ରହ୍ମ ଠାରୁଁ । ସେଥିରୁ ମୁଁ ଅଛି ଏଥେ ଭଲ ।
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ । ଭବନ୍ତି ଭକ୍ତ ମୁଖ ଚାହିଁ ।
ବ୍ରହ୍ମ ଜାହାନ୍ତୁ ବୋଲି ଏବେ । ତା କୃଷ୍ଣ ଜାଣିଲ ଭେଦରେ ।
ଭକ୍ତ ବୋଇଲେ ତାହା ଶୁଣି । ଶୁଣ ଦେବ ଭକ୍ତ ଚୂଡ଼ାମଣି ।
ସେ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ଥଳରେ ମିଶାଇ । ଯାଇ ଦେଉଛନ୍ତି ନ ଆସଇ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଭଲ ଦରଶନ । ଦେଉଛନ୍ତି ଆପୁଣି ନୟନ ।
ଏହା ମୁଁ ଦେଖିଲି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ । ଦେଉଣ୍ଟି ବ୍ରହ୍ମ ଥିବା ମକ୍ଷ ।
ତାହା ଶୁଣି ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି । ଅଭୟ ମନେ ମନେ ହସି ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଭକ୍ତବର । ତୋ ମନେ ସଂଶୟ ନକର ।
ବ୍ରହ୍ମ ନ ଥିବା ଏ ପ୍ରମାଣ । ତାହା କହିବା ଏବେ ଶୁଣ ।
ଯେ ଅନ୍ୟ କଳ୍ପବଟ ଜନ୍ମ । ସେ ଯାହା ମନେ ବାଞ୍ଛା ଭଜି ।
ତାହାଙ୍କୁ ସେହିପରି ଦେଲ । ଦେଉଛନ୍ତି ବାଞ୍ଛାନିଧି ସେହି ।
ଯେତେକ ପ୍ରାଣୀ ଏଥେ ଆଛି । ଜଣ ନ ଜଣେ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ଥିତି ।
କଳ୍ପନା ଭଳି ତାଙ୍କ ମନେ । ଦେଉଛନ୍ତି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସବନେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଯେହ୍ୟପି ରୁଚିଲେ । ସେ ବାଞ୍ଛାନିଧି ବୋଲାଇଲେ ।
ଏଣୁ ଦେଖ ଯାହା କଳ୍ପଇ । ତାହାକୁ ସେହି ପଦ ଦେଇ ।।
ତୋହରି ପ୍ରଭୁ ମହାଦେବ । ଦେଉଛନ୍ତି ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ।
ଯେତେକ କେବଳ ମୁକ୍ତି ଅର୍ଥେ । ନିତ୍ୟ ଆସିଥାନ୍ତି ଏଥେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ମୁକ୍ତିପଦ ଦେବେ । ମୁଁ ଭକ୍ତ ଦେବକ ଯାଚେ ଏବେ ।
ମନେ ତୁ ସଂଶୟ ନ କର । ବ୍ରହ୍ମକୁ ଦରଶନ କର ।।
ଏମନ୍ତେ କହିଲେ ଋଷି । ଭକ୍ତ ଚଳିଲୁ ପାଦ ଚିହ୍ନ ।
ପ୍ରବେଶ ହେଲ ସିଂହଦ୍ୱାରେ । ଗଜଦନ୍ତକର ଗ୍ରାମରେ ।
ଭଜନ ଯୋଗେ ଦେଖି ଜନ । ଦୋଳି ଅଛନ୍ତି ଦେବସ୍ଥାନ ।

ଦେଖିଣ ତେଜ ଦେବଗଣେ । ସ୍ନାନମଣ୍ଡପେ ବସନ୍ତେ ।
ସ୍ନାହାନ କରିବା କାରଣେ । ତଥାରେ ବସେ ଜଗନ୍ନାଥେ ।
ଅନେକ ତୀର୍ଥ ଜଳ ଧରି । ଦେବତେ ଜୟ ଜୟ କରି ।
ଦେଖି ଅନନ୍ତ ତରଙ୍ଗଣେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବେଢ଼ାଇ ଦେବ ଆଣେ ।
ପୂର୍ବ ଦେବତାମାନେ ଆସି । ମାୟାରେ ଗର୍ବରେ ମଣି ।
କର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟାପନ୍ତି ଭକ୍ତ । ଅନେକ ଭକ୍ତେ ବସିଲେ ।
ଏମନ୍ତ ଦେବେ ଘେରିଛନ୍ତି । ମିଳିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିକଟେ ।
ଦେଖିଲେ ବାସୁଦେବ ପୂ ମୂର୍ତ୍ତି । ମନ୍ତ୍ରେ ବସେ ବସିଛନ୍ତି ।
ନଦେଖି ଅଜାଣଣ ଦେବେ । ଗଜପତି ନ ଦେଖିଲେ ।
ଶୋଭା ଦର୍ଶନ ମୁଖ ଶୂନ୍ୟ । ଦେଖି ଭକ୍ତ ଭଲ ମନ ।
ଗଜପତି ନାହିଁ ଏଠେ । କହୁ ଭୂପତି ବସାଇଛେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଲେଖିଥିଲ । ସେ ପ୍ରଭୁ ଘାଟେ ନ ବସିଲ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନ ଦୁଃଖ ହୋଇ । ବାସୁଦେବ ଗଲେ ଚଳାଇ ॥
ଦେଖି ତାହାର ସାମର୍ଥ୍ୟମନ । ଦେବତ ନ ଦେ ଗଜପତି ॥
ବୋଲି ଜାଣିଲ ତାର ମନେ । ଅନ୍ୟ ଦେବଙ୍କୁ ସେ ନ ଗଣି ॥
ଦେଖୁଛି ଲେଖିଛିଣ ଗଲ । ମସ୍ତକେ ବସ୍ତ୍ର ନ ଦେଲ ॥
ଏଥିକିଛି ଶୁଣ ମନ । ହେ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ନାରାୟଣ ॥
ଭକତଜନ ବାଞ୍ଛା ଜାଣି । ତରୁଣୀ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ପୁଣ୍ୟଦିନ ସେ ସ୍ୱପ୍ନରେ । ଅନନ୍ତେ ଥିଲେ ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ॥
ଦେଖୁଛି ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ । ଜଗ ମୋହନ ଥିଲ ଶୋଭା ॥
ତାର ପାଶରେ ବସେ ଭଲେ । ସ୍ୱପନ ମାର୍ଗେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ॥
ହୋଇଲେ କଣ ପୁଣ୍ୟବନ୍ତ । ଶୁଣିବ ଦେବ ମୋ ଭକତ ॥
ଅଦିଶ୍ରା ଅଛୁ ଅତି ଦେବେ । ମୋହର ପରଶନ ଚାହେଁ ।
ଦେଖୁ ମୋ ପ୍ରଭୁକୁ ଅଟଳ । ମୋର ମୁକୁଟ ଶିରେ ଦେଲ ।
ଗଜପତି ମୋ ନ ଦେଖି । ମନରେ ହୋଇ ମହା ଦୁଃଖୀ ।
ବାସୁଦେବ ଯାଇ ଅଛୁ ସେଠି । ଦେବେ ଭୁ ଦେଶ ଦାସ ପାଇ ।

ବୋଲନ୍ତି କର୍ମା ଯାଜ୍ଞବତ । ବର୍ଣ୍ଣନ କର ଦ୍ରୁତି ।
କଣ୍ଡୁକ ଭଣ ତୋ କସ୍ତୁକ । ଶୁଣି ତେଣିକ୍କୁ ସନାତନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବୋଲଆଣ । ଭକ୍ତ ଭଜନେ ପ୍ରୀତବାପ ॥
ସେ ମୁଦ୍ଗଲଥ ନବତେ ରତି । ଧରଣ ବୃକ୍ଷବାମ ଗୋଟି ॥
ଥାଉଣ୍ଣ ଦନ୍ତ ଅଙ୍ଗ ତେବେଶ । ମିଳଲେ ପଣ୍ଡିତ ଆନେଗ ॥
ବୋଲଲ ଶୁଣ ବୃଷ ତେଗ ଟି । କର୍ମା କୁ ପାଳନ୍ତୁ ନେଇଛି ॥
ଦ୍ରୁତ୍ତ୍ଵ ବଡେଣନ ଭଲ । ବ ଶ୍ରୀ ପର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରୀ ଦେଖ ତୋର ॥
ଯେ ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ପଦଧାରୀ । ଅଶେଷ ଶାବର ଭକ୍ତା ॥
ଯେ ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ପଦଧାରୀ । ଅଶେଷ ଶାବର ଭକ୍ତା ॥
ଭକତଜନ ପ୍ରାଣଧନ । ନାମ କରୁଣାମୟ ଶ୍ରୀକ ।
ଯେ ଯାହା ବାଞ୍ଛାକରେ ଚିତ୍ତେ । ତାହାକୁ ତାହା ଦେବା ଅର୍ଥେ ।
ବନସ୍ତ ସେତୁ ପଦକରିଛି । ଶ୍ରୀବାସୁଦେବ କୁଳପଥି ।
ତାହାଙ୍କୁ ଦୃଢ଼ ମନ୍ତ୍ରଣେ । ନେଇଛି ପାଳ କି ଭାରଣେ ।
ସେ ଘଣଙ୍କ ଭକ୍ତ ଶୁଣ । ଦ୍ରୋଣେ ବୋଲନ୍ତ ବଚନ୍ଦ୍ର'ଣୀ ।
ବନ୍ଧୁ ଅଧିକ ଦେଖିଁ ଠାରେ । କର୍ମାର ଭଣ୍ଡ କୁ ଯେମିବରେ ।
ଯାହାରେ ସନାତନ ଦାର୍ଢ୍ଯ । ସେ ବନ୍ଧୁ ବୋଲଇବ ଦାର୍ଢ୍ଯ ॥
ଶୁଣୁ ନ ଦେଖ ଯାହାଠାରେ । ଦ୍ରୁତ ନ ବୋଲୁ ଅମ୍ଭେ ତାରେ ।
ଏଣୁ କୁ ଯାଅ ହୋ ବାନ୍ଧବ । ମୂର୍ତ୍ତିକ ଦାର୍ଢ୍ଯ ତୋତେ ଦେବ ।
କୁ କର୍ମା ନେଇଛାନ୍ତି ଯେତେବେ । ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତେ ମୁଦ୍ଗଲେ ।
ଏବେ କୁ ଗୁରୁ ମଣ୍ଡଳ ମ । ଯାହାକେ ଜଣେ ବାନ୍ଧବ ।
କଣ୍ଡୁକ ଭଣ ତୋ କସ୍ତୁକ । ଶୁଦ୍ଧା ବଳିବେ ସନାତନ ।
ଏବେ ସଂଶୟ କରୁ ଦାର୍ଢ୍ଯ । ବୋଲଣ ଦେବଲ ନେଇଛାନ୍ତି ।
ବ୍ରହ୍ମବନ୍ଧୁ ଏହା ଶୁଣି । ଆନନ୍ଦେ ଭକ୍ତ ଚୂଡ଼ାମଣି ।
ନେଇଛି ଦନ୍ତ ଅଙ୍ଗ ତୋରେ । ମିଳନ୍ତ ବାନ୍ଧବ ପାରେ ।
ସକଳ ଦୁଃଖ ଧନବର । ତରଣ ମନ ସ୍ଥିର କର ।
ପଣ୍ଡିତମନ୍ତ୍ର ଉଦ୍ଧାରଣ । ଭକ୍ତିକ କଣ୍ଡୁକ ନସ୍ତୁରେ ॥
ଦେଖିଲ ଛତ୍ର ଧରଣ । ହୋଇ ଅନନ୍ତ ସନାତନ ।

ଲମ୍ବ ଅଧର ଶୋଭା ଯୁକ୍ତ । ଶୋଭା ଦିଶଇ ଏକଦନ୍ତ ॥
ଅଦ୍ଭୁତ ବିଶ୍ୱରୂପ ଧରି । ଭକ୍ତଙ୍କୁ ତାରୁଛନ୍ତି ହରି ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ମହାମତି । ବୋଇଲେ ନମସ୍ତେ ଗଣପତି ॥
ନମୋ ନମସ୍ତେ ଗଜାନନ । ନମସ୍ତେ କପିଳ ବଦନ ॥
ନମସ୍ତେ ଦାରୁ ବ୍ରହ୍ମରୂପୀ । ନମୋ ନମସ୍ତେ ବିଶ୍ୱବାସୀ ॥
ତବ ଦର୍ଶନେ ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ । ଛୁଟିଲା ମୋର ମତିଭ୍ରମ ॥
ଲଭିଲୁ ପରମ କାରଣ । ଏବେ ଯା ମାଗୁଅଛି ଶୁଣ ॥
ଆଜି ଦେବ ସ୍ନାନ ଯାତ । ଯେବେ ହୋଇବ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ତେବେକ ହସ୍ତୀ ବେଶ ହୋଇ । ସତେକ କରିବ ଭବତ୍ରାସ ॥
ଏତେକ ମାଗେ ଅଜ୍ଞ ହୋଇ । ଏ କଥା ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଥାଉ ॥
ଏତେକ କହି ପାଦେ ପଡ଼ି । ଉଠିଲେ ଶିରେ କର ଯୋଡ଼ି ॥
ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପ କରି ଧ୍ୟାନ । ତକ୍ଷଣେ ଛାଡ଼ିଲା ଜୀବନ ॥
ସ୍ୱର୍ଗକ ଦିବ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତେ ଋଷି । ବ୍ରହ୍ମ ଶରୀରେ ଗଲା ମିଶି ॥
ସମସ୍ତେ ଜୟ ଜୟ କଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେବାରେ ଲାଗିଲେ ॥
ଦେଖ ଏ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା । ଯାହାଙ୍କୁ ଭଜେ ବେଦବ୍ରହ୍ମା ॥
ଏଣୁ ଏ ଭକତ ଛଳରେ । ଏବେ ହେ ହସ୍ତୀ ବେଶଧରେ ॥
ତେଣୁଟି ପ୍ରଭୁ ଭବତ୍ରାସ । ଭକତ ବନ୍ଧନ ବୋଲାଇ ॥
ଦେଖି ସେ ଭକତଙ୍କ ଦୁଃଖ । ସତେବ ଲଭିଲେ ଏତେ ପଦ ॥
ଆନ ଦେବ ଭଜନ ହୋଇବ । ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ ॥
ଏଣୁ ସେ ସଂସାର ମଧ୍ୟେଣ । ପ୍ରଭୁ ଭକତ ବଡ଼ପଣ ॥
ଭକ୍ତଙ୍କୁ ନ କରିବ ଆନ । ଭକ୍ତ ବିଶ୍ୱାସୁ ଭଗବାନ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ହେଉ ଦେଇ । ଏ ଦାରୁ ଭକ୍ତି ଅଟଇ ॥
ଏଥେ ବିମଳ ଯାର ହୃଦ । ନିଶ୍ଚେ ଲଭିବ ମୁକ୍ତି ପଦ ॥
ପଠନେ ଶ୍ରବଣେ ଯା ଆଶ । ସେ ପ୍ରାଣୀ ଯିବେ ସ୍ୱର୍ଗବାସ ॥
କହିଲ ବିଷ୍ଣୁ ରାମ ଦାସ । ସେ ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ ପାଦେ ଆଶ ॥
ସାଧୁଜନଙ୍କ ପଦପ୍ରସାଦ । ମୋ ମନ ଭୃଙ୍ଗ କରେ ସାଧ ॥

ସୁଜନେ ଏହି ଶୁଣିବେ ଭାବ । ହେଲେ ସଂସାରୁ ତରିବେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ତ୍ରୟୋବିଂଶତିତମେ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ମୋକ୍ଷଣେ
ନାମ ତ୍ରୟୋବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଚତୁର୍ବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ଅନନ୍ତା ଶବର ସମ୍ବାଦ
ମନ ଉବାଚ

ଅତି ଆନନ୍ଦ ମନ ରଜା । ଚୈତନ୍ୟ ପାଦେ କଲେ ପୂଜା ॥
ବୋଲନ୍ତେ ଶୁଣ ଗୁରୁ ମଣି । ତୁମ ବଚନ ସୁଧାବାଣୀ ॥
ଶୁଣିଲି ଭକତଙ୍କ କଥା । ଛୁଟିଲା ଭବ ଭୟ ବ୍ୟଥା ॥
ଏ ଯୁଗେ କରି ଦାନ ପୁଣ୍ୟ । ନାମହିଁ କରିଣ ଭଜନ ॥
ତରିଣ ଗଲେ ପ୍ରାଣୀମାନେ । ଶୁଣିଲି ତୁମ୍ଭର ବଚନେ ॥
ଏ ଯୁଗେ ନାମ ଭଜିକରି । ଯେତେ ଏଥି ଯାଇଛନ୍ତି ତରି ॥
ଜାଣିଣ ହେଲି ମୋହିତ ଚିତ୍ତ । ଶୁଣି ଚଇତ ହୋଇ ହେତ ॥
କହେ ଚୈତନ୍ୟ ତାହା ଶୁଣି । ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପମଣି ॥
ତୁ ଯାହା କଲୁ ହେ ପ୍ରଶନ । କେ ତାହା କହିବ ସୁଜନ ॥
ନାମର ଅଶେଷ ମହିମା । ଜାଣି ନ ପାରେ ବେଦବ୍ରହ୍ମା ॥
ଶେଷ ଅଶେଷ ମୁଖେ ଭଣି । ସେ ପୁଣି ନ ପାରିଲେ ଜାଣି ॥
ପ୍ରଭୁ ଆପଣେ ସେ ଧୂର୍ଜଟି । ନାମ ମହିମା ମୁଖେ ରଟି ॥
ସେ ଅବା ଜାଣିଛନ୍ତି କେତେ । ଅନ୍ୟ ନ ଜାଣେ କଦାଚିତେ ॥
ନାମର ଆଦି ଅନ୍ତ ନାହିଁ । ଅଗମ ବେଦଙ୍କ ନ୍ୟାୟର ॥
ରୂପ ଅରୂପରୁ ବାହାର । ଏଣେ ଅଲେଖ ଅଗୋଚର ॥
ସଂସାରେ ଅଛି ନାହିଁ ନାହିଁ । ମନ ଗୋଚର ଭେଦ ନାହିଁ ॥
ସ୍ଥୂଳ ସୂକ୍ଷ୍ମରୁ ସେ ବାହାର । ଅଶେଷ - ଲୀଳା ଅଗୋଚର ॥
ତେଣୁ ସେ ଅନନ୍ତ ରୂପଧାରୀ । କାହାରି ନଦିଶେ ନ ଧରି ॥

ତାହା କହିବା ସାଧ୍ୟ କାର । ଶୁଣ ହେ ମନୁ ନୃପବର ॥
ସେବଣି ରାମନାମ ଗୋଟି । ସୃଷ୍ଟି ହୃଦେ କରି ଗନ୍ତି ॥
କୋଟିଏ କୋଟି ଯୁଗ ଗଲା । ଗୋଟିଏ ରୋମ ତାର ଛୁଟିଲା ॥
ରହିଲ ଅଜରମର ହୋଇ । ଏକା ଅଛର ବ୍ରହ୍ମଧ୍ୟାୟି ॥
ଆବର କହୁଅଛି ଶୁଣ । ରାବଣ ଭାଇ ବିଭୀଷଣ ॥
ଭଜିଣ ରାମ ନାମ ଗୋଟି । ହେଲେ ମରଣ ଗଲା କାଟି ॥
ପବନ ସୁତ ହନୁମାନ । ସେ ରାମ ନାମକୁ ଭଜନ ॥
ହେଲେ ତରିଲା ସିନ୍ଧୁ ବାରି । ଗୋଷ୍ପଦ ଜଳ ପ୍ରାୟେ ସରି ॥
ହୋଇଲା ଅଜାମର କାୟେ । ଯାବତ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଥାଏ ॥
ଅନନ୍ତ ରାମ ନାମ ଧ୍ୟାୟି । ଧାତ୍ରୀ ମଣ୍ଡଳି ଅଛି ବହି ॥
ବଶେଷ ମୁନିବୃନ୍ଦ ଯେତେ । ସେ ନାମ ଭଜି ହୃଦଗତେ ॥
ସଂସାର ମାୟାରୁ କାଟି । ଜନ୍ମ ମରଣ ଗଲେ ମେଣ୍ଟି ॥
ଆବର କହୁଅଛି ଯେତେ । ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ସୁର ଯେତେ ॥
ଯକ୍ଷ ଗନ୍ଧର୍ବ ଯେ କିନ୍ନର । ଚନ୍ଦ୍ର ବରୁଣ ଦିବାକର ॥
ପୃଥ୍ୱୀ ପବନ ଅନଳ । ଯେ ଅପସର ଦିଗପାଳ ॥
ନର ଅସୁର ଆଦି ଯେତେ । ସ୍ୱରୂପ କହୁଅଛି କେତେ ॥
ସେ ନାମ ଭଜନ ନ କରି । ସଂସାରେ ନୋହେବ ଅଧିକାରୀ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ଆଶ୍ରା ବିନେ । ଜୀବ ଉଦ୍ଧାର ନାହିଁ ଅନ୍ୟେ ॥
ଏ ନାମ ଅଟଇ ସୂଚନ । ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ॥
କଳି କଳ୍ମଷ ଅନ୍ଧକାର । ନାଶଇ ଚନ୍ଦ୍ର ଦିବାକର ॥
ଏ ନାମ ଭଜନର ସୀମା । ଅନ୍ୟଥ ଧର୍ମ ଭ୍ରମ ସିନା ॥
ତୁ ଯେ କହିଲୁ ଏ ସଂସାରେ । ଏ ଦେହ ଧର ଗୁରୁଙ୍କ ଭଲେ ॥
ଅଜ୍ଞାତେ ନାମ ଭଜିବାରୁ । କେତେ ଅବା ଯାଉଛନ୍ତି ତରି ॥
ତାହା କହିବା ଏବେ ଶୋଭେ । ଚଇତନ୍ୟ ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ॥
ପୂର୍ବେ ହୋଇ ବିଷ୍ଣୁ ପୁରାଣରେ । ନାରଦ ମୁନିଙ୍କ ବାକ୍ୟରେ ॥
ଯାହା ମୁଁ ଶୁଣିଛି ଶ୍ରବଣେ । ତାହା କହିବା ଏବେ ଶୁଣ ॥

ଅନନ୍ତା ନାମେଣ ଶବର । ଶବର ପଲ୍ଲୀରେ ତା ଘର ॥
ଅଠାକାଣ୍ଡିଆ ନେଇକରି । ପକ୍ଷୀ ଅଣାଇ ନିତ୍ୟ ମାରି ॥
କପୋତ ଘାଗୁଆ ଘୁଣ୍ଡୁରି । ଗାର ଟୋବଗ୍ଲ ଆଦିକରି ॥
ବକ ସାରସ ଯେ ଡାହୁକ । କାକ କୋକିଳ ଶାଗୁ ଶୁକ ॥
ଏ ଆଦି ଯେତେ ପକ୍ଷୀମାନ । ମାରଇ ନିତ୍ୟ ପଶି ବନ ॥
ସେ ପକ୍ଷୀ ମାରେ ଯେଣ ଅଶେଷ । ବିକଇ ପୁର ଗ୍ରାମଦେଶେ ॥
ଯେ ଅବା ମୂଲ୍ୟ ଲଭି ଯାଇ । ପ୍ରାଣ ପୋଷଇ ତାହା ଖାଇ ॥
ଏଥାକାଏ ପକ୍ଷୀମାଂସ କରି । ଭକ୍ଷଇ ପୁତ୍ର ସଙ୍ଗେ ଭରି ॥
ଏମନ୍ତେ ବଞ୍ଚିଥାଇ ଜନ । ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥାମାନ ॥
ଦାନ ଧର୍ମାଦି ବୋଲି ଯାହା । ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣି ନାହିଁ ତାହା ॥
ଅବର ତପ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଯେତେ । ତାହା ସେ ଜାଣିବ କେମନ୍ତେ ॥
ନାମ ଭଜନ କରିବାର । ସ୍ୱପନେ ନ ଜାଣେ ଶବର ॥
ଦେବ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେ ନ ଜାଣେ । ବଞ୍ଚଇ ମୂର୍ଖ ମୂଢ଼ପଣେ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଅନ୍ତେ । ଦୈବେକ ବୁଲନ୍ତେ ବନସ୍ତେ ॥
କାହାର ପୋଷା ଶୁଆଏଟି । ଲୁହା ଶାଙ୍କୋଳି ଅଣ୍ଟେ କାଟି ॥
ମନ୍ଦିରୁ ପଳାଇଣ ଆସି । ବୃକ୍ଷଉପରେ ଥିଲା ବସି ॥
ସେ ପକ୍ଷୀ ଦେଖିଣ ଶବର । ପଥିରେ କଢ଼ାଇ ପଥର ॥
ଧରିଲା ଅଠାଲଗା ଡାଙ୍ଗ । ପକ୍ଷିକି ଲଗାଇ ଲୁଚିଲେ ॥
ସେ ପକ୍ଷୀ ପାଣର ବିକଳେ । ପଡ଼ିଲା ଶବର ହସ୍ତରେ ॥
ବଦନେ ରାମ ନାମ ଭଣି । ଶବର କର୍ଣ୍ଣେ ତାହା ଶୁଣି ॥
ଶୁଣି ସୁନ୍ଦର କୋପମନେ । ପକ୍ଷୀକି ଅଣିଲା ବନ୍ଧନେ ॥
ଆଜି ବା କେତେ ପକ୍ଷୀ ମାରି । ତକ୍ଷଣ ଗଲା ନିଜପୁରୀ ॥
ସେ ଶୁଆଟିଗୋଟି ଯେଣଗଲା । ଗ୍ରାମ ଦେଶରେ ବୁଲାଇଲା ॥
ଉତ୍ତମ ଲୋକ ମୁଖ ଦୃଷ୍ଟି । ଅନନ୍ତା ଶବର ବୋଲଇ ॥
ଶୁଣ ହେ ଅଚମ୍ଭ ତ ବାଣୀ । ଏ ଶୁଆ ରାମନାମ ଭଣି ॥
ଏ ବଡ଼ ଅଚମ୍ଭ ତ କଥା । ଶୁଣି ଲଭିଲା ମୋତେ ବ୍ୟଥା ॥

କେତେକେତେ ପକ୍ଷୀ ମୁଁ ମାରିଲି । ଏହାତ ଧନେ ନ ଶୁଣିଲି ॥
ଏଣୁ ଯେବଣୁ ପେଟ ମୋର । ସେ ଭଲଲୋକ କହେ ଗୀର ॥
ଏ କାହ୍ନା ଘୋଷ ଶୁଅଟେଗୋଟି । ତେଣୁ ରାମ ନାମ ରଟି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଧନ ଦେଲା । ସେ ଶୁଅଗୋଟି କିଣିନେଲା ॥
ଶବର ଧନ ଦେଇ ତଳି । ନିଜ ଭୁବନେ ଯାଇ ମିଳି ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ଶବର ଜୀବନ ହାରିଲା ॥
ତକ୍ଷଣେ ମୃତ୍ୟୁକାଳ ଜାଣି । ଦୂତ ପେଷିଲେ ଦଣ୍ଡପାଣି ॥
ସେ ଯମଦୂତମାନେ ଆସି । ଗଳେ ଲଗାଇ କାଳଫାଶୀ ॥
ନିର୍ଦ୍ଦୟ କରିଣ ଧଇଲେ । ଅନେକ ମାଡ଼ହିଁ ମାଇଲେ ॥
ଧରିଣ ନେଉଥାନ୍ତେ ପଥେ । ଆସି ମିଳିଲେ ବିଷ୍ଣୁଦୂତେ ॥
ଯମଦୂତଙ୍କୁ ଦେଖା ଭରେ । ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ପାମରେ ॥
ଏ ପୁଣ୍ୟ ଶବରକୁ କେଉଣେ । ବାନ୍ଧିଣ ଅଛ କି କାରଣେ ॥
ତୁମ୍ଭେ ବା କେଉଁ ପାପବଳେ । ପାଶ ଲଗାଇ ଏହା ଗଳେ ॥
ହରିଙ୍କ ଦେଉଳ ଅଗ୍ରତେ । ଆମ୍ଭେ ତ ଦେଖିଲୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ॥
ସାମାନ୍ୟ ଭରସା ତୁମ୍ଭର । ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତକୁ ନାହିଁ ଡର ॥
ଏବେତେବେ ପ୍ରାଣେ ଥିଲେ ଆଶ । କେବଳ ଫିଟାଅ କାଳପାଶ ॥
ତ୍ୱରିତ ପଳାଅ ଇତରେ । ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଯମଦୂତେ ॥
ଶୁଣ ହେ ବିଷ୍ଣୁଦୂତମାନେ । ଏହା ସେ କହିଲୁ ବଚନେ ॥
ଏ ମହା ପାପିଷ୍ଠ ଦୁଷ୍ଟାଳ । ପାପ ଅର୍ଜ୍ଜନେ ଗଲା କାଳ ॥
ଅନେକ ଜୀବହତ୍ୟା କରି । ଅଛୁ ଏ ପାପକୁ ନ ଡରି ॥
ପୁଣ୍ୟ ଏହାର ତିଳେ ନାହିଁ । ଏହାକୁ ଛାଡ଼ିବୁ କାହିଁ ॥
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ବିଷ୍ଣୁଚର । ଶୁଣ ହେ ଯମର କିଙ୍କର ॥
ନାମ ମହିମା ହରିଙ୍କର । ଶୁଣିଲ ନାହିଁକି ତୁମ୍ଭର ॥
ଯେବେ ଅଧମେ ଯେଉଁ ପ୍ରାଣୀ । ବଦନେ ରାମନାମ ଭଣି ॥
ସେ ଅବା ଶୁଣିଆଇ କର୍ଣ୍ଣେ । ନୋହିଲେ ଶୁଣୁଥାଇ ମନେ ॥
ଅଶେଷ କୋଟି ଜନ୍ମପାଏ । ସେ ସେବେ ପାପ କରିଥାଏ ॥

ଦଣ୍ଡକେ ହୋଇ ଉଦ୍ଧଶ୍ୱାସୀ | ତେସନ୍ତ ସେ ବସ୍ତ୍ର ଚେଳକେ ବସି |
ତେଣୁଟି ଏ ପୁଣ୍ୟ ଶବର | ପାତକ ନାହିଁଟି ଏହାର ||
ତେଣୁଟି ହେଲ ବସ୍ତ୍ର ଦାସ | ବେଳେ ଫିଟାଅ କାଳପାଶ ||
ବୋଲନ୍ତିଲେ ମଣିଷ ସମସ୍ତେ | ରଖି ନ ପାରେ ଜନ୍ମନାଶେ ||
ତା ଶୁଣି ଯମଗଣେ ଅସି | ଫିଟାଇ ଦେଲେ କାଳପାଶୀ ||
ନମିଲେ ତାହାଙ୍କ ଚରଣ | ପଳାଇଗଲେ ତତକ୍ଷଣ ||
ଭେଟିଲେ ଯମର ଅଗ୍ରତେ | ସବୁ କହିଲେ ବଧ୍ୟମତେ ||
ଶୁଣ ହେ ଜନ୍ତୁଙ୍କର ନାଥ | ଆହେ ଦେଖିଲୁ ଅଦ୍ଭୁତ ||
ମର୍ତ୍ତ୍ୟମଣ୍ଡଳେ ଦେହବନ୍ତ | ଜାଣିବର ଶବର ଅଛଇ ||
ଅନେକ ଗୋବଧ୍ୟହତ୍ୟା ତାର | ପାତକ କରିଛି ଅପାର ||
କଷ୍ଟିତ ପୁଣ୍ୟ ତାର ନାହିଁ | କେବଳ ଶୁଣ ଜନ୍ତୁସାଇଁ ||
ଶୁଆ ମୁଖରୁ ରାମବାଣୀ | ଥରେ ତା କର୍ଣ୍ଣେ ଥିଲ ଶୁଣି ||
ଏମନ୍ତେ ପାତକକୁ ଧରି | ଅଣୁ ଯେ ଥିଲୁ ବନ୍ଧକରି ||
ତହିଁକି ବିଷ୍ଣୁଦୂତେ ଅସି | ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଅନେକ ପିଟାସି ||
ଫିଟାଇଦେଲେ କାଳପାଶୀ | ତାହାକୁ ନେଲେ ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ||
ତେଣୁଟି ଅଇଲୁ ପଳାଇ | ଏ କଥା ବୁଝ ହେ ଗୋସାଇଁ ||
ଯମ ନୃପତି ତାହା ଶୁଣି | ଦୂତଙ୍କ ମୁଖୁ ଶୁଦ୍ଧି ଭଣି ||
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଆରେ ମୂର୍ଖ | ଆଜ ଏ କଥା ମନେ ରଖ ||
ସତେ ଅସତେ ଯେଉଁ ପ୍ରାଣୀ | କର୍ଣ୍ଣରେ ରାମ ନାମ ଶୁଣି ||
କ ଅବା ମୁଖେ ବୋଲୁଥିବ | ତାହାର ପାଶକୁ ନ ଯିବ ||
ଯଦ୍ୟପି ଯିବ ତାର ପାଶ | କରିବେ ମୋ ଯମପଣ ନାଶ ||
ଆବର କହୁଅଛି ତୋତେ | ଶୁଣିଣ ଥାଅରେ ସମସ୍ତେ |
ଯା ମୁଣ୍ଡେ ତୁଳସୀ ମଞ୍ଜରୀ | ତୁଣ୍ଡେ ନିର୍ମାଲ୍ୟ ଥିବ ଭଲ |
ଗଳେ ତୁଳସୀମାଳ ଥିବ | ହୃଦେ ଶ୍ରୀରାମ ଜପୁଥିବ ||
ଯେ ଅବା ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ | ଯେ ସ୍ନାନ କରେ ଗଙ୍ଗାନୀରେ ||
ଯେ ଅବା କରେ କ୍ଷେତ୍ରେ ବାସ | ଯେ କରୁଥିବେ ହରି ଯଶ ||

ଯେ ଅବା ଗୁରୁପାଦପଦେ | ସେବା କରନ୍ତି ଅବିରତେ ॥
ଯେ ଅବା ଦେବା ବସ୍ତୁକରେ | ନ ଅବା ପର ଉପକାରେ ॥
ଏମନ୍ତ ଲୋକଙ୍କର କତ | ଗତିଲ୍ ମୋ ସରିବ ସମ୍ପତ୍ତି ॥
ଏତେକ ଉଆରି ଜଗନ୍ନିଜନ | ନିଜସ୍ତବନେ କଲେ ବଚନ ।
ଏବେ ହେ ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧମନେ | ଯେ ଯେତେ ବସ୍ତୁ ଗଣମାନେ ॥
ଅନନ୍ତ ଶବରଙ୍କୁ ଧରି | ଅଙ୍ଗଦକ ଅଳଙ୍କାର ଭରି ॥
ଦିବ୍ୟ ବସନ ପିନ୍ଧାଇଲେ | କୁସୁମ ଗନ୍ଧବାସ ଦେଲେ ।
ରଥରେ ବସାଇଲେ ତେଣେ | ଜୟ ଶବଦ ଘୁଣ୍ଡେ ଗାଇ ।
ବଜାଇ ଜୟ ଜମ୍ବୁଘନ | ରଥ ବାହିଲେ ଘନ ଘନ ।
ସ୍ବର୍ଗବିମାନେ ବସାଇଲେ | ବିଷ୍ଣୁ ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇଗଲେ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଏ ଚରିତ | ନାମର ମହିମା ଏମନ୍ତ ।
କୋଟିଏ ଦାନ ପୁଣ୍ୟକରି | ନାମ କୋଟିଏ ନୋହେ ସରି ।
ଏଣୁ ତୁ ନାମ ଆଶ୍ରେ କରି | ଏଭବ ଜଡ଼ ଦୁଃଖ ପାରି ॥
ଏ ଧାର୍ତ୍ତ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ | କେବଳ ଶ୍ରବଣ ଅମୃତ ॥
କହଇ ଏଥି ରାମଦାସ | ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ମୋର ଆଶ ॥
ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ଚରଣେ | ମୋ ଚିତ୍ତ ରହୁ ଅନୁଦିନେ ॥
ଯେ ରାମ ନାମ କୋଟି ଗତେଶ୍ରୀ | ନିରତେ ରହୁ ହୃଦଗତେ ॥
ଦଣ୍ଡେ ନ ଛାଡ଼ୁ ମୋର ମନ | ଏ ଆଜ୍ଞା କର ସାଧୁଜନ ।
ସୁଜନେ ନାମ ଆଶ୍ରେକରି | ଜନ୍ମ ମରଣକୁ ନ ଡରି ॥
ଏନନ୍ତ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ | ଶୁଣନ୍ତେ ନ ଲାଗେ ପ୍ରମାଦ ॥
ଯେବଣ ପ୍ରାଣୀ ଏହା ବୋଲେ | ଶ୍ରବଣ କରୁଛନ୍ତି ନେବଳେ ॥
ତୋଷିଲେ ନିର୍ମଳ ସ୍ବରରେ | ତାଳୁକ କହରି ଏକାଠରେ ।
ସକଳ କର୍ମେ ପଣ ହେବ | ଦୁହର ଶାନ୍ତି ନ ଲଭିବ ॥
ସକଳ ଚିନ୍ତା ହେବ ଶୂନ୍ୟ | ଯେସନିକ ବଳେ ନେବ ଜାଣୁ ।
କହନ୍ତି ଯେ ସିବ ସୁଖବାସ | ଯମ ଦଣ୍ଡକୁ ନାହିଁ ଶାଶ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଧାର୍ତ୍ତ୍ୟଭକ୍ତିରସାମୃତେ ନାମ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଅନନ୍ତ ଶୁକମୁନି ସମ୍ବାଦ ଶ୍ରୀକଣ୍ଠ ନାମ ଏକତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ପଞ୍ଚତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ମେଲଛ ସମ୍ବାଦ
ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଚୈତନ୍ୟ ଦେବ ଅତିତୋଷେ । କହଇ ମନ ପୂଜା ପାଶେ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଶୁଭଭାବେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଏବେ ॥
ନାମର ମହିମା ଅପାର । ନାମଟି ସର୍ବ ଶାସ୍ତ୍ର ସାର ॥
ନାମଟି ଗତି ମୁକ୍ତିଦାତ । ନାମଟି ଈଶ୍ୱର କରତା ॥
ନାମଟି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୂନ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି । ତାହାକୁ ବ୍ରହ୍ମ ବୋଲି କହନ୍ତି ॥
ବ୍ରହ୍ମ ଓଁ କାର ଜାତ ହୋଇ । ତହୁଁ ଜନ୍ମିଲେ ମହାମାୟୀ ॥
ତାହାଙ୍କ ତହୁଁ ଅବତାରି । ହୋଇଲେ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ହରି ॥
ତାହାର ତହୁଁ ଏ ସଂସାର । ଜନ୍ମିଲେ ଅପାରୁ ଅପାର ॥
ଅଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡିରୁ ସାଜ ହୁଇ । ସେ ଉଜ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ବୋଲାଇ ॥
ଏ ମୃତ୍ୟୁଲୋକ ଭିତର । ଦେଖାଏ ଜନ୍ମର ବେଭାର ॥
ଏଥିରେ ନାମ ମୂଳ ସାର । ହେ ମନ ହେତୁକରି ବୁଝ ॥
ତେଣୁ ତୁ ନାମ ଆଶ୍ରାକର । ହେଲେ ତରିବୁ ଏସଂସାର ॥
ଆବର କହୁଅଛି ତୋତେ । ହେ ମନ ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ॥
ଅପୂର୍ବ କଥା ରସାମୃତ । ଭୁଷଣ୍ଡି ପୁରାଣେ ଉକତ ॥
ବଶିଷ୍ଠ ମୁନିଙ୍କ ଆଗରେ । ଯେ ଯାହା ଭୁଷଣ୍ଡି ବାକ୍ୟରେ ॥
ଯାହା କହିଛନ୍ତି ତେତେ ସେ । ନାମର ମହିମା ବିଶେଷେ ॥
ଏହା ପୁରାଣେ ଅଛି ଶୁଣି । ଏ ଦେହର ହୃଦପଦ୍ମେ ଗୁଣି ॥
ତାହା କହିବି ତେତେ ଏବେ । ହେ ମନ ଶୁଣ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବେ ॥
ପୂର୍ବେ ଯେ ମେଲଛ ଗୋଟିଏ । ଅତିହିଁ ଦୁର୍ବଳର କାୟେ ॥
ଜାତିରେ ଅଟଇ ପଠାଣ । ଅତି ପାପିଷ୍ଠ ମତ୍ତଜନ ॥
ଅନେକ ପାପ ଅଛି କରି । କୋଟି ସଂଖ୍ୟାରେ ଜନ୍ତୁ ମାରି ॥
ଗୋବଧ କଲା ଅମିତେ । କେ ଅବା କହିବ ତା ଶତେ ॥
ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାହିଁ ଅଛି କରି । ଅନେକ ପରସ୍ତ୍ରୀ ହରି ॥

ମେଷ ମହିଷି ଆଦି ଯେତେ । ଦେଖିଲେ ମାରିଣ ଭକ୍ଷନ୍ତେ ॥
ସ୍ୱଣ କାହାକୁ ନ ମିଳିଲା । ଭୋଜନ ନକରଇ ଭଲେ ॥
ଆବର ଶୃଗାଳ ପଶାରୁ । ନୟନେ ଦେଖିଲେ ସ୍ୱାବରୁ ॥
ବୃକ୍ଷ ମୂଳରୁ ପାଏ କାଟି । କୂପ ଭିତରେ ଭରେ ମାଟି ॥
ଦେଖିଲେ ମଣ୍ଡପ ଅଟ୍ଟାଳ । ଅନଳ ଲଗାଏ ଧାଏ ଜାଳ ॥
ଶିବ ଲି...ଙ୍କୁ ଦେଖି ଭାଙ୍ଗେ । ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରତିମା ଦେଖି ଭଙ୍ଗେ ॥
ଦେଖିଲେ ସାଧୁ ବ୍ରହ୍ମଋଷି । ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇ ତାଙ୍କୁ ମାରି ॥
ଉଚ୍ଛୁଡ଼ି ନିଏ ପରଧନ । ଦୟା ନଥାଇ ତାର ମନ ॥
ଆଉ ଇତର ପାପ ଯେତେ । କିମ୍ପା ଗଣିବ ତାର କେତେ ॥
ଏମନ୍ତ ଅପଦ ମାର୍ଗରେ । ଧନ ବଞ୍ଚଇ ନିରନ୍ତରେ ॥
ଯେତେକ କଥା ଅମଙ୍ଗଳ । କେବଳ ତାର କର୍ମମୂଳ ॥
ଏମନ୍ତ ପାପୀ ଧନକରି । ଯାଇଣ ଅଛି ଦେଶାନ୍ତରି ॥
ଦାଇବ ଯୋଗେ ଆସି ଜ୍ୱର । ଘୋଟିଲା ତାର କଳେବର ॥
ଅନେକ ପୀଡ଼ା ସେ ପାଇଲା । ଭୋଜନ କଲେ ନରୁଚିଲା ॥
ଅତି ଦୁର୍ବଳ ହେଲା ଦେହୀ । ପାଦେକ ତା ପାଖ ହଣା ନାହିଁ ॥
ଗ୍ରାମ ବାହାରେ ଅଛି ପଡ଼ି । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ନିଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼େ ଭୁଞ୍ଜି ॥
ମଳ ବାହାରିଣ ଗୁହ୍ୟରେ । ମାଛିଏ ବସିଲେ ଚର୍ମ୍ମରେ ॥
ମରଣ କାଳ ଆସି ହେଲା । ନୟନ ବେନି ବୁଲାଇଲା ॥
ଏମନ୍ତ ସମୟରେ ତହିଁ । ଗ୍ରାମ ଶୂକର ଘୋଟି ଯାଇ ॥
କରୁ ଯେ ଥିଲା ଝଡ଼େଣ ଦୂରେ । ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ପାଇ ନାଶାଗ୍ରରେ ॥
ଦେଖିଣ ଗଲା ଅତି ବେଗେ । ମିଳିଲା ପାପୀଙ୍କର ଆଗେ ॥
ପାଇଁ ରହିଲା ତାର ପାଶେ । ଗର୍ଜନ ଦୁର୍ଗନ୍ଧର ଆଶେ ॥
ତାହାକୁ ଦେଖି ସେ ମେଲଣ୍ଡ । ସେ ତାର ଉପରେ ଅଖଣ୍ଡ ॥
ଚକ୍ଷୁ ଅସୁରୀ ଭାବ ହୋଇ । ହରିନ ବୋଲି ଗାଳିଦେଇ ॥
ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଲା ସେହୁ ଯେତେ । ଦୂତେ ବେଢ଼ିଲେ ତତକ୍ଷଣେ ॥
ଗଳାରେ କାଳପାଶ ଦେଲେ । ସେ ଯମଦୂତେ ଘେନିଗଲେ ॥

ଏମନ୍ତେ କହି ଦୂର ନୟନ୍ତେ । ଆସି ମିଳିଲେ ବିଷ୍ଣୁଦୂତେ ॥
ବନ୍ଧ ମାଡ଼ି ତାଙ୍କୁ ମାରି । ସେ କାଳପାଶ ଦୂରକରି ॥
ମ୍ଳେଚ୍ଛଙ୍କୁ ଧରି ସେଜନଙ୍କ । ଦେବ ଶମାନେ ବସାଇଲେ ॥
ଅନେକ ଜୟ ଜୟ କରି । ପୁଷ୍ପଅଞ୍ଜଳି ମାଳ ଧରି ॥
ପୁଷ୍ପେ ଯେ କଲେ ତା ମଣ୍ଡନ । ଦେଇ ଅନେକ ଫୁଲଭୂଷଣ ॥
ଆନନ୍ଦ ହେଉଛି ମେଦିନୀ । ବାଜଇ ଜୟ ଶଂଖଧ୍ୱନି ॥
ରଥ ବାହୁଣି ଗଲେ ତନ । ବିଷ୍ଣୁ ଲୋକରେ ଯାଇ ମିଳ ॥
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ଦରଶନ କଲା । ଦେବଲୋକରେ ଗଣାହେଲା ॥
ଏଣେ ଯେ ଯମଦୂତମାନେ । ପଳାଇ ଗଲେ ଅଭିମାନେ ॥
କହିଲେ ଯମର ଆଗରେ । ହେ ରାଜା ବୁଝ ଧାତକାରେ ॥
ଅନ୍ତେ ଦେଖିଲୁ ଯାହା ଆଜ । କହି ନୁହଇ କଲୁରଜ ॥
କାହାଁଇଁ ଦଣ୍ଡ ଛୁଡ଼ି ହେଲା । ଚୋର କି ଯମଦଣ୍ଡ ଗଲା ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହାପାପୀ ଜାଣ । ଜାତିରେ ଅଟଇ ପଠାଣ ।
ତାହାକୁ ଆଣିଥିଲୁ ଟେରି । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ବିଷ୍ଣୁଗଣେ ମାରି ॥
ପାପୀକି ଛଡ଼ାଇଣ ନେଲେ । ପୁଷ୍ପକ ରଥେ ବସାଇଲେ ।
ଅନେକ ଜୟ ଜୟ ଭାକ । ଘେନିଣ ଗଲେ ବିଷ୍ଣୁଲୋକ ॥
ଏତ ବଡ଼ଇ ଅଚମ୍ଭିତ । କହନ ବୁଝ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ଦୂତଙ୍କ ମୁଖରୁ ଶୁଣି । ସେ ମହାକାଳ ଦଣ୍ଡପାଣି ॥
ଭିତରେ ପେଷିଣ ଦୂତଙ୍କୁ । ପୁଚ୍ଛିଲେ ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତଙ୍କୁ ॥
ବୁଝିଲେ ପାପ ପୁଣ୍ୟ କଥା । ସେ ମହାପାପୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ମନ୍ତ୍ରୀଜନ । ଯେତେ ପାପ ପୁଣ୍ୟ ପାଞ୍ଜି ଦେଖି ॥
କହିଲେ ରାଜାର ଅଗ୍ରତେ । ମ୍ଳେଚ୍ଛ ପାତକ ଅଛି ଯେତେ ॥
ହେ ରାଜା ଶୁଣ ମନ ଦେଇ । ସେ ମହା ପାତକ ଅଟଇ ॥
ଏ ଜନ୍ମ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ଦେଶେ । ପୁଣ୍ୟ ଯେ କରିନାହିଁ ଲେଶେ ॥
ଏତେ ନଷ୍ଟରୁ ପାପୀ ଜାଣ । ଜାତିରେ ଅଟଇ ପଠାଣ ॥
କେଉଁ ସେ ପଥେ ଠାବ ନାହିଁ । ଅଧିକ କି କହିବ ମୁହିଁ ॥

ମାଣକ ପଠାଣଙ୍କ ଜାତି | ଶୂକରେ ହରାମ ବୋଲନ୍ତି ||
ତେଣୁ ଏ ମରିବାର ବେଳେ | ଘୁଷୁରି ଦେଖି କେଣ୍ଟଯୋଳେ ||
ହରାମ ବୋଲି ଡାକା ପଡ଼ି | ପିଣ୍ଡୁ ପରାଣ ଗଲା ଛାଡ଼ି ||
ଏତେକ ବୋଲିଛୁ କେବଳ | ଆଉ ତା କହୁନାହିଁ ଫଳ ||
ଏଥିକୁ କୁହ ହେ ରାଜନ | କେତେ ବାଢ଼ିଲା ତାର ପୁଣ୍ୟ ||
ତା ଶୁଣି ଧର୍ମରାଜ ଇଚ୍ଛା | ଧର୍ମସଭାକୁ କଲା ପୃଚ୍ଛା ||
କୁହ ହେ ପାପପୁଣ୍ୟ ତାର | କେ ଜାଣେ ଅଧିକ ଯାହାର ||
ତା ଶୁଣି ଧର୍ମ ସଭାଜନେ | କହନ୍ତି ରାଜା ସନ୍ନିଧାନେ ||
ଶୁଣ ହେ ଜନ୍ତୁଙ୍କର ନାଥ | ଆମ୍ଭେ ଯା କହୁଅଛୁ ସତ ||
ତାହାର ଯେତେକ ପାପରାଶି | ସମସ୍ତେ ଗଲେଣି ଉଦ୍ଧରଶି ||
ସୁକୃତ ବଢ଼ିଲା ତାହାର | ତୋହର ନାହିଁ ଅଧିକାର ||
ତାଠାରେ ପ୍ରଭୁପଣ କଲେ | ସମସ୍ତେ ନାଶିଯିବା ଭଲ ||
ସାକ୍ଷାତେ ରାମନାମ ତାର | ମୁଖରୁ ହୋଇଲା ବାହାର ||
ହରାମ ଶବଦ ବୋଲିଲା | ପିଣ୍ଡୁ ପରାଣ ଛାଡ଼ିଗଲା ||
ପାତକ ଥିଲା ଯାର କେତେ | ବସ୍ତ୍ରର ମଳ ଛୁଟେ ଯେତେ ||
ପାଷାଣକୋଟି ବସୁନ୍ଧରା | ମେରୁ ସାଗର ଆଦିକରି ||
ସଂସାର ଗୁରୁଦ୍ରବ୍ୟ ଯେତେ | ଅଧିକେ ପୁଣ୍ୟ ଆଉ କେତେ ||
ଏକତ ଯେଣ ଯେବେ ତୁଳ | ପଡ଼ିବ ରାମନାମ ବଳ ||
ତୁ କି ନଜାଣୁ ଦେବରାଜ | ଆମ୍ଭ ଖୋଜିବା କିବା କାର୍ଯ୍ୟ ||
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହେଲା ଯମ | ଭଜନ କଲା ରାମନାମ ||
ଶୁଣି ସୁମନ ଶୁକଦେବେ | ନାମର ମହିମା ଟି ଏତେ ||
ଏବେ କିବା ଶୁଣ ମନ ଦେଇ | ତୋତେ ଯେ କହିବା କଥାଏ ||
ସଂସାରେ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର | ଯମକୁ ଦିନା ଏତେ ଡର ||
କହିବା ତର୍କିକ ହେଉ ପୁ | ଯେମନ୍ତେ ଦୋଷବନ୍ତି ଭସୁ ||
ତ୍ରାହିଲୁ ଷଷ୍ଠୀ ଅବତାର | ଯମ ସଙ୍କଟେ ଥିଲୁ କର ||
ତର୍କିକ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ଅଛି | ଆଗନ୍ତୁ ରଖିଥାଅ ବାଛି ||

ଜେଣ ବଦନ ଆଉ ଯେତେ । ଲୁଚିଣ ଥାଅ ତୋ ଅଗ୍ରତେ ॥
ଯେଉଁ ନାମ ଭଜେ ଶଙ୍କଧର । ସେ ଅଙ୍କେ ଶୋଭନ ଶ୍ରୀଧର ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଶିରେ ଥିଲି ଭରି । ଶାଙ୍ଗ ଦେଖିଣ ଭସ୍ମ କରି ॥
ଶ୍ୟାମ ସୁନ୍ଦର ମନ ଘେନେ । ପକାଇ ଦଅ ଖଳ ବେଢେନେ ॥
ଶ୍ରୀବାସୁଦେବ ବାଣ ବନ୍ଧ । ଭୃଜଟେ ଆଣ୍ଠକରି ବନ୍ଧ ॥
ରଙ୍ଗ ଅଧରେ ରଙ୍ଗ ଗୁଣ୍ଡି । ସଙ୍ଗାସ୍ତ୍ରଧାକ ଅଥ ମଣ୍ଡି ॥
ଶ୍ରୀକୃପା ସିନ୍ଧୁ ସେ କୁମର । ମର୍ଦ୍ଧିମା ଅଛ ଅଜେତ ତର ॥
ଅଣେଣ କଟିରେ ଥାଅ ଭିଡ଼ି । ନ ଶିବ ସଂଗ୍ରାମକୁ ଛାଡ଼ି ॥
ପରମ ନନ୍ଦ ପସଟେଗାଣ୍ଠି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯାଜ ଥିବ ଯୋଟି ॥
ବାମ ହସ୍ତରେ ତାହା ଧରି । କେବଳ ଆଣ୍ଠକରି ମାରି ॥
କୃଷ୍ଣ କୃପାକୁ ଅଛ ଗାଡ଼ି । ତର୍ଣ୍ଣିକୁ ଖଣ୍ଡା ନାହିଁ ଧାଡ଼ି ॥
ହାଣିଲେ ମେରୁ ଛିଡ଼ିଯିବ । ଶମ୍ଭୁ ଦେଖିଲେ ପଳାଇବ ॥
ତାହା ଦକ୍ଷିଣେ କରେ ଧରି । ଯମ ସଙ୍ଗରେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ॥
ଯେ ଖଣ୍ଡା ଥିଲେ ତୋର କର । କି କରି ପାରେ ଯମ ଛାର ॥
ଆବର କହୁଅଛୁ ତୋତେ । ଧନୁର ବାଦ୍ୟାଅଛୁ ଯେତେ ॥
ଖୋଳିଣ ତଙ୍କ ତଗଡ଼ନ । ଶିରେ ଭ୍ରୁ ବଙ୍କାଅଛୁ କନା ॥
କରୁଣାକର କର୍ଣ୍ଣତଳେ । ଖଞ୍ଜିଣ ଥାଅ କର୍ଣ୍ଣମୂଳେ ॥
ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମନାଭ ସେ ଚତକ । ଦୃଢ଼ ପଦ୍ମରେ ତାହା ରଖ ॥
ବ୍ରଜବନୋଦ ସରିବାନା । ବାଦେ ବାନ୍ଧନ୍ତି କରେ ଜନା ॥
କାଳେନ୍ଦୀ କୂଳଅ କାନ୍ତେଶି । କଟିରେ ଖଣ୍ଡଅ ପୁଷି ॥
ଶ୍ରୀ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ଧନୁ ଯେତି । ଅତଳାତଳ ବଳ ଯେତି ॥
ଲଗାଅ ଗୁଣମଣି ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଯେବଣ ନାମ ନାରାୟଣ ॥
ସେ ଧନୁ ଯୋଡ଼ି କରେ ଧରି । କୃଷ୍ଣ କସେଣି ଥିବୁ ଧରି ॥
ଅନନ୍ତ ଅକ୍ଷୟ ତୂଣୀର । ବାମ ସ୍କନ୍ଧେ ତାହା ଭର ॥
ମୁକୁନ୍ଦ ମନ ଦେଖି ଶର । ବସାଇ ଧନୁଗୁଣ ଭର ॥
ଆଣ୍ଠକରିଣ ତାହା ସନ୍ଧି । ଯେତେ ପାରିଲେ ସେତେ ବନ୍ଧି ॥

ନୃସିଂହ ନାମେ ଯେ ନାଗର । କୋଟିଏ ଅଗ୍ନି ପ୍ରାୟ ତେଜ ॥
ଶ୍ରୀଧର ନାମେ ଯେଉଁ ଶର । ବାଣମ ମୂଳ ଅଟେ ଧାର ॥
ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ନାମେ ଯେଉଁ କାଣ୍ଡ । ତେତେକ ଗଞ୍ଜିଲ ମାରତଣ୍ଡ ॥
ସେ ଶର ମନ ଶ୍ରୁତଲ କର । କା କର ପାତେର ନାଶକର ॥
ମଂତରେ ବାଣ ଯଥ ଲଗେ । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଅପଘବେ ॥
ଯେ ପୀତାମ୍ବର ପୀତ ଫଳ । ଅଙ୍ଗେ ଭ୍ରବାଡ଼ ଖାଅ ଚୋର ॥
ଭକ୍ତବାଣନ ଖାଲଗୋଟି । ସବୁ ବେଢ଼ାଇ ଖାଅ ପିଠି ॥
ବୃନ୍ଦା ସମୁଦ୍ର ଜଟାଶଳ । କଟି ସ୍ଥଳରେ ଥାଅ ରଖି ॥
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ନାଥ ଚତୁର୍ଭୁଜ । ଖାଣ୍ଡେ କରେ ଥାଅ ଧରି ॥
ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବ ଯେ ବଳନ୍ତି । ଦର୍ପଣ କରେ ଥାଅ ରଖି ॥
ସେ ମହା ଶଣଶୀଳ ଟେକିଲ । ଗୋଟିଏ ଯମ ଦାଢ଼ ତୁଲ ॥
ରଖିଣଥିବୁ ଯେତେବ କଣ୍ଠ । କା କଣ୍ଠ ପାଦର ଯମ ଦଣ୍ଡ ॥
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ସ୍ତୁତି କଲେ । ଯମ ଟଳାଇ ଶିବ ଭଲେ ॥
ବୋଲିଛିଲ ଏମନ୍ତ ତୁ କର । ସ୍ମରେ ବଳଥା ରୂପ ଧର ॥
ଶ୍ରୀ ବନମାଳୀ ନାମେ ନନ । ଭୂକେଳ ସାରିବୁ ହୃଦେବ ବୋଳ ॥
ଯେ ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ ବାସୁଦେବଁ । ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗୁଳାକୁ ପକାଇ ॥
ଗଜେନ୍ଦ୍ରଧାର ଗଜକାଠି । ନଳରେ ଧରିଥାଅ ଯୋଖି ॥
ଶଙ୍ଖ ଆଣ୍ଡକୁ ସଳଖିବୁ । ଗୁଣ୍ଡରେ ପକାଇ ରଖିବୁ ॥
ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ମାଣ୍ଡିକା । ମନ ନନ୍ଦନ ଥିବୁ ରଖି ॥
ସେ ଚକ୍ରନାଥ ଗଞ୍ଜନରେ । ଭରିବୁ ସେ ନଳ ରନ୍ଧ୍ରେରେ ॥
ଅନନ୍ତ ଅନଳ ଲଗାଇ । ଅଗ୍ନିହୁଁ ରହିଥିବୁ ଭୁଞ୍ଜି ॥
ଶ୍ରୀରାମ ମୂରତି କଲ୍ପିବୁ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ହୋଇ ଏକାଥିବୁ ॥
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ଗୋଟି । ଛୁଟିଲେ ଯେତୁ ଶିବ ଫୁଟି ॥
ଶବଦ ଶୁଣି ହନୁସାଉଁ । ପଡ଼ିବ ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତ ହୋଇ ॥
ଚେତନା ପାଇଣ ଉଠିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟ ନ ଶୁଝିବ ଛଳେ ॥
ପୂର୍ବକୁ ତ ର ପକାଇବ । ଥିଲେ କା ଜୀବନ ପାଇବ ॥

କହିଁଲେ ଋଷି ଉପଦେଶ ସାର । ତେବେ ମନ ଯାହା ଇଚ୍ଛା କର ।
ଆବର କହୁଅଛି ତୋତେ । ସଂସାର ବ୍ୟାଧି ଅଛି ଯେତେ ।
ତହିଁକି ଉପାୟ ଯେ ଅଛି । ତାହା ତୋ ଆଗରେ କହୁଛି ।
ସକଳ ମନ୍ତ୍ରୌଷଧି ମୂଳ । ଯେ ବ୍ରହ୍ମନାମ ଅନୁକୂଳ ।
ଅମୃତ ଯାବକ ପିପ୍ପଳ । ଯେତେ ବା ଖାଇବାକୁ ଭଲ ।
ତେତେ ମାନସେ ବାଞ୍ଛା ଧର । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମେ ତୃପ୍ତି କର ।
ଗୋବିନ୍ଦ ନାମରେ ମରତ । ବଳ ବୁଦ୍ଧିଙ୍କ ଶକ୍ତି ପାଞ୍ଚ ।
ଯେ ଦମ୍ଭୋଦ୍ଧି ଦେବଦାରୁ । ତୃପ୍ତି ଏ କାଣ୍ଡ ତହିଁରୁ ।
ଶ୍ରୀହରି ଅଳାଇଚ କରି । ସେଜନ ଯେମନ୍ତେ କେବେ ବାଛି ।
ନୃସିଂହ ନାମୋନାଗେଶ୍ୱର । ତୋଳା ପ୍ରମାଣେ ଭକ୍ଷାକର ।
ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ନାମ ସାର । ରସରେ ଯେ ରସସିନ୍ଦୂର ।
ଯେ ପୀତାମ୍ବର ପିତା କରି । ସେଜନ ଏ ନବ ଦ୍ରବ୍ୟ ବାଛି ।
ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବ କ୍ଷମାଶୀଳ । ଋଣ ସମସ୍ତ ଏକ ତୂଳ ।
ଶ୍ରୀପତି ଶୀଳାପୁଆ ଧରି । ଗୋବିନ୍ଦ ନାମେ ଗୁଣ୍ଡାକରି ।
ଅନନ୍ତ ଅଧାରସ ସଙ୍ଗେ । ଗୋବିନ୍ଦ ଚେତନ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ।
ମଧୁସୂଦନ ମନ୍ତ୍ର କରି । ପଞ୍ଚଧା କରିବ ତହିଁକି ।
ଶ୍ରୀରାମ ସ୍ମରଣ ପିଇବ । ଅଜର ଅମର ହୋଇବ ।
କଳ୍କି ଦେବଙ୍କ ଔଷଧ । ଏବେଣି ଶାସ୍ତ୍ରଙ୍କ ଉଦବ୍ୟାଧି ।
ଏତେ ମିଶାଇ ଖାଅ ଯାଇ । କା କରି ପାରେ ବ୍ୟାଧି ଜ୍ୱର ।
ଶୁଣ ସୁନନ୍ଦ ଦେହୁ ଦେଇ । ଏତେ ନର୍ମଳ ଚିତ୍ତ ହୋଇ ।
ଦେବଙ୍କ ଧ୍ୟାନୀ ଥିବ ଶିଖି । ବୃଦ୍ଧ ଉଦରେ ଥିବ ଋଷି ।
ଯେ ଯେତେଣ ଇଚ୍ଛା ତେତେଣ ଯାଉ । କାହିଁ ଭୟ ନାହିଁ ଆଉ ।
ଘୋର ସଂଗ୍ରାମ ରାଜଦ୍ୱାରେ । ବନ ଗହନ ବିପିନରେ ।
ଜଳ ପବନ ହୁତାଶନ । କା ଅବା ବାଟେ ଦେଶେ ଗମନ ।
ପଶୁଙ୍କ ଖାଳଦନ୍ତ ଘାତ । ଭୁଜଙ୍ଗ ବଣର ସହିତ ।
ଖଣ୍ଡ ଯେ ଚତୁର୍ଥୀ ସମ୍ବତେ । ଡାକିନୀ ହାକିନୀ ପ୍ରେତ ଯେତେ ।

ଲଭିବ ନାହିଁ ଏଡୁ ଭୟ । ନଦେଖୁ ଏଥିରେ ଥିଲେ ଲୟ ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନାମ ଯେବେ ସତ । ସ୍ୱରୂପ ଯେବେ ସାଧୁସଙ୍ଗ ॥
ମହିମା ଯେବେ ସତ୍ୟ ପୁଣ । ଏବେ ଏ କଥା ପରମାଣ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବଚନ କଳ୍ପଗୀତ ॥
ସଦା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୟକର । ରାମଚନ୍ଦ୍ରତ ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ॥
ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ଚରଣେ । ମୋ ଶିର ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ॥
ସୁଜନେ କ୍ଷମା କର ଦୋଷ । ମନରେ ନ ଘେନିବ ରୋଷ ॥
କେବଳ ନ କର ନିରାଶ । ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଦାସଙ୍କର ଦାସ ॥
ଏ ମୋର ଜ୍ଞାନ ମୂଢ଼ମତ । ନ ଜାଣେ ପାଠ ଶାସ୍ତ୍ର ଗତ ॥
ନ ବସେ ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ । ଯମକୁ ଭୟ ନାହିଁ ଚିତ୍ତେ ॥
ଦାମ୍ଭିକ ନାସ୍ତିକ କପଟୀ । ନିରତେ ବିଷୟ ଲମ୍ପଟୀ ॥
ଆସନ ଶୟନ ସ୍ୱପନେ । କେବଳ ଧ୍ୟାନ ବିତ୍ତ ମନେ ॥
ନାରୀ ସଙ୍ଗମ ମହାସୁଖ । ଦେବା ଦୟାରେ ମୁଁ ବିମୁଖ ॥
ପରହିଂସକ ବାଧ କ୍ରୋଧୀ । ସାଧୁ ସେବାରେ ନାହିଁ ବୁଦ୍ଧି ॥
ଏପ ମନ ମୋହର ଆଶୁତେ । ରହିଲି ନାହିଁ କଦାଚିତେ ॥
ଏଣୁ ମୁଁ ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣ । ଶରଣ ମାଗେ ଅନୁକ୍ଷଣ ॥
ସୁଜନେ ଏହା ଶୁଣିବେ ଯେବ । ଏ ଭବ ସଂସାରୁ ତରିବ ॥
ଏବଣ୍ଡ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ । ଶୁଣି ଶରଧା ସାର ଚିତ୍ତ ॥
ତାର କଳ୍ପ ଥିବ ଯେତେ । ରହିବ ନାହିଁ କଦାଚିତେ ॥
ଯାବତେ ଇନ୍ଦ୍ରଲୋକେ ବାସ । ମଲେ ବୈକୁଣ୍ଠପୁରେ ବାସ ॥
ଅପୂର୍ବ ସୁଖକୁ ଲଭିବ । ଅନ୍ତେ ଗୋଲୋକ ପାଇବ ॥
ଏ କଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ସୁଜନେ ମନ ଦେଇ ଶୁଣ ॥
କହଇ ରାମଦାସ ଦ୍ୱିଜ । ବିଶ୍ୱାସ ଅଟେ ମୂଳବୀଜ ॥
ବିଶ୍ୱାସ ବିନା ଯେତେ କର୍ମ । ପର ଅପର ବୃଥା ଶ୍ରମ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି କଥାମାନ । ପଞ୍ଚଶ ଅଧ୍ୟାୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ॥
ଶ୍ରୀ ସାରଦେଶ୍ୱରଦେବଙ୍କ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବଖ୍ୟାନିଶ ଅଙ୍କ ॥

ସେ କୁଳ ପଞ୍ଚମୀ ଦିବସେ । ଶୁକ୍ଳ ଶ୍ରାବଣ ପକ୍ଷରେ ସେ ॥
ହସ୍ତା ନକ୍ଷତ୍ର ଉଦୟରେ । ଭଦ୍ରା ନାମ କରଣରେ ॥
ଶୁଭ ନାମରେ ସେହିଁ ଯୋଗ । ପଞ୍ଚାଶ ଦଣ୍ଡ ଥିଲା ଭୋଗ ॥
ଏମନ୍ତେ ଶୁଭ ଅନୁକୂଳେ । ପ୍ରାଣୀଙ୍କି ଶ୍ରବଣେ ମଙ୍ଗଳେ ॥
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ଏ ଚରିତ । କହିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସୁତ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତିରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ମେଳକ୍ଷ ଦାସ୍ୟମ ଗଜ ମୋକ୍ଷଣ ନାମ ପଞ୍ଚବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ମୁଦ୍ରାକର—ଶ୍ରୀ ଆନନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ, କମଳା ପ୍ରେସ୍, କଟକ-୨

ରସାମୃତ

ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ

—*—

ଷଡ଼ବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

କୁଳଶେଖର ରାଜା ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ନମୋ ଗୌରଧା ଜଗନାଥ | ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ମୋର ମାଥ ||
କହନ୍ତି ଚୈତନ୍ୟ ଅବଧୌତେ | ଶୁଣନ ନୃପତିର ଚରିତେ ||
ଦେହ ରାଜା ଦୁଷ୍ଟ ଦାବଧାନ | କହିବ ଅବେ ବଖାଣ ||
ଦେଶର ଓଡ଼ିଶା ଖଣ୍ଡରେ | ଏକ ନୃପତି ରାଜ୍ୟ କରେ ||
ଧର୍ମ୍ମ ରାଜାଙ୍କ ଅବଣୀ | ନୃପତଦେଶ ତାଙ୍କୁ ଗଣି ||
ନାମ ତା ଶ୍ରୀକୁଳଶେଖର | ବଡ଼ ପ୍ରତାପୀ ଦଣ୍ଡଧର ||
ତେଜସ୍ୱୀ ଯେସନ ଦିବାକର | ଭୂପେନ୍ଦ୍ର ଐଶ୍ୱର ଧାରର ||
ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଯେସନ ମନ୍ଦରେନ୍ଦ୍ର | ଦାତାପଣରେ କଳ୍ପତରୁ ||
ପଣ୍ଡିତ ଯେସନ ବୃହସ୍ପତି | ଧନ୍ୱିଷ୍ଟ ଯେସନ ବସୁମତି ||
ସୁନ୍ଦରପଣେ କାମଦେବ | କ୍ଷିତିରେ ଯେଶେ ସଦାଶିବ ||
ଶୁଦ୍ଧ ବିବେକ ସୁନୀତିବନ୍ତ | ଯାହାଙ୍କୁ ମନାଉନ୍ତି ଶାନ୍ତ ||
ରଜ ସମ୍ପଦ ଅପ୍ରମିତ | କୁବେର ଧନ ଅବଗନ୍ତ ||
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଦୁଃଖ ହର | ପ୍ରଜା ପାଳଇ ସୁଖକର ||

ସେବେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଅତି ପ୍ରୀତେ । ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପାଦେ ଭକ୍ତିମତେ ॥
ସେ ରାଜା ଧର୍ମ ପରାୟଣ । ସେବନ୍ତି ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଚରଣ ॥
ସାଧୁଙ୍କ ସେବା କରୁଥାଇ । ହରି ଚରଣେ ମନ ଦେଇ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କଥା ବିନୁ ଆନ । ନ ଜାଣେ କେବେ ତାର ମନ ॥
ଶ୍ରୀହରି ନାମରସ ପୂରି । ନିରତେ ପଠନ ଶ୍ରବଣି ॥
ସଦାପି କାଳେ ଶୁଚିନିତ୍ୟ । ସତ୍ୟ ବଚନ ଧୃତମତ ॥
ଏମନ୍ତେ ରାଜା ଏକଦିନ । ବିଜୟେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ॥
ସୈନ୍ୟ ଅମାତ୍ୟ ଚତୁଃପାଶ୍ୱ । ତହିଁ ଶୂରଙ୍କ ଆଦିକରି ॥
ସବୁ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନୃପବେଣି । କରି ଅଛନ୍ତି ବେଢ଼ାଇଣି ॥
ସାଧୁ ବୈଷ୍ଣବ ଆଦିକରି । ବିପ୍ର ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ॥
ଦେଶୀ ବିଦେଶୀ ଏ ପ୍ରକାରେ । ସମସ୍ତ ଗୋଷ୍ଠି ଏକାଠାରେ ॥
ଶ୍ରୀହରି ରସ କଥା ନାନା । କହୁ ଅଛନ୍ତି ସାଧୁଜନ ॥
ରାଜା ଶ୍ରବଣେ ତାହା କରି । ଅଛନ୍ତି ଦେହ ବୁଦ୍ଧି ହରି ॥
ଏମନ୍ତ ସମୟରେ କଥା । ଶୁଣି ସୁମନ ମହାରଥା ॥
ଶ୍ରୀଗୁରୁଦେବ ତାହାଙ୍କର । ବିଜୟ କଲେ ସେହିଠାର ॥
ଦେଖି ସେ ରାଜା ଅତିତୋଷେ । ମିଳିଲେ ଯାଇ ଗୁରୁ ପାଶେ ॥
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ କରି ଦଣ୍ଡବତ । ସ୍ତୁତି କଲେ ଯୋଡ଼ି ହସ୍ତ ॥
ଅତି ବିନୟ ଭାବ ହୋଇ । ଗୁରୁଙ୍କୁ ଦିବ୍ୟାସନ ଦେଲେ ॥
ଦେଖି ସେ ନୃପତିର ଭାବ । ଆସନେ ବସି ଗୁରୁଦେବ ॥
ରାଜାଙ୍କୁ ବସ ହୋ ବୋଇଲେ । ଶୁଣି ନୃପତି ବସନ୍ତ କଲେ ॥
ଶ୍ରୀ ଗୁରୁ ଆଜ୍ଞା ପାଇ ବସି । ପୁଣି ଶ୍ରୀନାମ ସ୍ତବ ରସି ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ମାଛି ଗୋଟି । ଗୁଡ଼ି ସେ ଉଠିଲା ଫାଟି ॥
ବସିଲ ରାଜାର କପାଳେ । ରୁଧିର ପିଏ କୁତୂହଳେ ॥
ରାଜା ଅସୁଖ ଭାବ ହୋଇ । ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଦେଲେକ ଉଡ଼ାଇ ॥
ଲଲାଟେ ଶ୍ରୀହସ୍ତ ବାଜିଲା । ମାଛି ତତକ୍ଷଣେ ଉଡ଼ିଗଲା ॥
କପାଳୁ ଦଣ୍ଡବତ ଧୂଳି । ଝଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ନିଷ୍ଫଳି ॥

ତା ଦେଖି ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଦେବ ହସି । ମଥା ଡୋଳାଇ ମୌନେ ବସି ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ନୃପମଣି । ଯେତ ବଚନ ଉଚ୍ଚାରଣି ॥
ଶ୍ରବଣେ ଉଠି ଗୁରୁଦ୍ୱାରଇ । ଜଣାନ୍ତି ବନ୍ଦ ବନ୍ଦ ହୋଇ ॥
ମୂର୍ଖ ନନ୍ଦନ କି ଜାଣନ୍ତେ । ଏଣଥା ଆଜ୍ଞା ହେଉ ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଦେବ ଭଣି । ଶୁଣ ହେ ନୃପତି ଅଗ୍ରଣୀ ॥
ଯେ ଜନ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ସମ୍ମୁଖରେ । ପାଦୁକାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡବତ କରେ ॥
ତା ଅଙ୍ଗ ଲାଗେ ଯେତେ ଧୂଳି । ତେତେ ଜନ୍ମର ପାପ ଦଳି ॥
ସେ ଧୂଳି ଦେଖି ଯେଉଁ ନର । ବସ୍ତ୍ରରେ ଝାଡ଼ି କରେ ଦୂର ॥
ତାର ପାତକ ହୁଏ କେତେ । ଷଣ୍ଢୁର ନର ସୁଦାଚେତେ ॥
ତୋର ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ବାଳକାଳୁ । ଧୂଳି ଝାଡ଼ିଲୁ କାହାଳକୁ ॥
ଯେଣୁ ଯୋଡିଲୁ ଆଗେ ମଥା । ତୁ କି ନ ଜାଣୁ ନଗ୍ରାରଥା ॥
ଶୁଣି ନୃପତି ଘନନାଦ । ବଦନୁ ନସ୍ତ୍ରରେ ବଡନ ॥
କ୍ଷେତେ ପ୍ରୀତି ଜନକବର । କମ୍ପିଲ ହଜାର ଅନ୍ତର ॥
ହେଳନ କରି ନେସ ଦୂର । ବହିଲେ ସୁମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇ ॥
କେତେବେଳେ ଶୁଣିଦେଲେ । ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଦେ ନ ଦେଖିଲେ ॥
ଜିଶନ ନିଜା ମଧ୍ୟ ମୂର୍ଚ୍ଛା । ବୁଝିଲେ ଅତି ମନଦୁଃଖେ ॥
ହେ ନନା ଧର୍ମଜନ ଶୁଣି । ମୋ ପାତକ ଏ ଯା ପ୍ରମାଣ ॥
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଦ୍ରୋହ ଦୋଷ ମୋର । କେମନ୍ତେ ହେବ ଏବେ ଦୂର ॥
ଏଥକୁ ଦେଖି ଶାସ୍ତ୍ରପଥ । କିବା ଲେଖିଛି ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ॥
ବୋଲିଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଅବଶ୍ୟ । ଏ ଦୁଷ୍କରେ ନାହିଁ ଆଶ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ବିପ୍ରଜନ । ଦେଖାଇ ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ॥
ଶ୍ରୀଗୁରୁଦେବ ଉଛନ୍ନର । ଦେଖିଲେ ଲେଖିଛି ତହିଁରେ ॥
ଅନ୍ତସ୍ଥରେ କାଷ୍ଠ କଥା । କରି ସେ ନୃପଙ୍କ ସର୍ବଥା ॥
ଏମନ୍ତ ଦେଖି ବୁଧଜନେ । ନ କହି ରହିଲେ ମଉନେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ନୃପବର । ନ କର କାର୍ଯ୍ୟ ଗୋପ୍ୟକର ॥
ଏ ମୋର ପାପର ଅର୍ଥେ । ଯେବା ଲେଖିଛି ଶାସ୍ତ୍ରତନ୍ତ୍ର ॥

ତାହା କହିବ ସତ୍ୟ ମୋର | ଏଥିକୁ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦିବାକର ||
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ବିପ୍ର ଭଇଲେ | ପ୍ରବେଶ ପିଠାରେ କରିଲେ ||
ସେହି ରଜା ଶୁଣି ସାବଧାନେ | ଗୁରୁ ଚରଣେ ସେହିମାନେ ||
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡବତ କରି | ହୃମୁଖରେ ରହନ୍ତି ଉଭାରି ||
ତା ଅଙ୍ଗେ ଥାଇ ରେଣୁ ଯେତେ | ତେତେ ଜନମ ହରିଯନ୍ତି ||
ସହରି ଥାଇ ସେ ଜନ୍ତୁ | ଭକ୍ତରେ ହୋଏ ସବନାଶୀ ||
ବଡିନାହରେ ସେହିମାନେ | ସେ ରେଣୁ ଖାଉନ୍ତି ଅଜ୍ଞାନେ ||
ତାଙ୍କ ଦୁଲ୍ଲଭ ଆଉ ନାହିଁ | କେବଳ ଭଗଏ ଅଛଇ ||
ଏମନ୍ତ କହି ସେହୁ ଦାଉ | ସେ ଗୁରୁଦ୍ରୋହ କଷ୍ଟ ଭରି ||
ତମ୍ଭା ସହାଏ ବୈଭାଳବ | ସ୍ୱାଦଶାଳ ସର୍ପ ହେବ ||
ଦୁଇ ପେ ଭକ୍ତଗାଳ କାଳେ | ତେହୁକେ ବଜନ ଶୁଣାଣି ||
ଘୋଡାଇ ତମ୍ଭା ବୃଶସ୍ | ସେ ଯେତା କହୁଥିବ ପୁଣ୍ୟ ||
ଅଗ୍ନାର ଅଗ୍ନି ଦିଅ ତଳେ | ଦେଖିଣ ନ୍ୟାଦନ୍ତ ତାଳେ ||
ସେ ଯେତା ତାଣ୍ଡ ଅଗ୍ନିତ୍ରାସୁ | ଧରିବ ଅଣ୍ଡ ତୋଷେସୁ ||
ଚର୍ଣ୍ଣିରେ ଏତ ଅସ୍ତ୍ରଧାର | ପ୍ରଣାମ କରିବ ସେ ନର ||
ତେବେତ ଗୁରୁଦ୍ରୋହ ଦୋଷ | ତା ଦେହୁ ଦୋଷିବ ନାଶ ||
ହୋଇଲି ଆଜ ନାହିଁପାର | ଏହା ଲେଖିଛୁ ବେଦରେ ||
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ନରେନ୍ଦ୍ର | ମୁଖ ଧକାଉ ଚନ୍ଦ୍ରଧର୍ମ ||
ଲୋମ ଉଦ୍ଧନ ସ୍ୱାବ ବହୁ | ଆନନ୍ଦ କେ ତାହିବ କହୁ ||
ହସି କହଇ ନୃପେଣ | ଏବେ ମୋ ହୋଇଲା କାରଣ ||
ଏମନ୍ତ କହି ଡାମ୍ବରକୁ | ଡକାଇ ଭୃତ୍ୟେ ଯାଉକୁ ||
ତମ୍ଭା ଲେଖାଇ ଦେଲେ ଯେତେ | ଯେତା କାଳିଟି ସଦ୍ଧତେ ||
ଡାମ୍ବରମାନେ ଆଣି ଘାଲି | ପ୍ରତୀକ୍ଷଣ କଲେ ଡାଳି ||
ରଜା ସ୍ଥାନରେ ଦେଲେ ନେଇ | ଦେଖି ଆନନ୍ଦ କରୁଥାଇଁ ||
ଦୂଆସୀ ବଜକୁ ଡକାଇ | ଗନ୍ଧ ଡୋତାଇ ସର୍ବ କରି ||
ସେ ଯେତା ଥାପି ଯେଣ୍ଡୁ ଜମେ | ନିତ୍ୟ କରି ମହାଦେବେ ||

ତେଜ ଅଙ୍ଗାର ଅଗ୍ନି ନେଇ | ଜାଳିଲେ ମହାସର୍ପ ଡାକି ||
ଭୁବନ ଶୋଭା ଅଗ୍ନି ଶିଖା | ଲଗି ପାରିଲେ ଜ୍ୱାଳାଶିଖା ||
ସେ ମହାଅଗ୍ନି ତେଜପାଳ | ଛାଡ଼ଣ ନ ପାରେ କେହ୍ନି ରକ୍ଷି ||
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ସେ ଭୁଜଙ୍ଗ | ପାର୍ଶ୍ୱ ଜଳରେ କରି ସ୍ନାନ ||
କଣ୍ଠ ହୃଦରେ ବେଣୀ ଭୁଜଙ୍ଗ | ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ତରଙ୍ଗ ବହିଲେ ||
ମସ୍ତକେ ତୁଳସୀ ମଞ୍ଜରୀ | ଗଳାରେ ଦେଖି ମାଳାହାର ||
ତିଳକ ଅନନ୍ତ ଶାଖ | ଜାହ୍ନବୀ ପୋଥି ସାରବେଶ ||
ବିଭୂତି ଅଙ୍ଗଲେପନ ଶାସ୍ତ୍ର | ଦିଶନ୍ତି ବୃଦ୍ଧବେଷ୍ଟା ସାତ୍ତ୍ୱ ||
ଶ୍ରୀମୁଖେ ଜର୍ଜର ବିଶ୍ୱନାଥ | କରି ବରଷେ ମହୀପାଳ ||
ଗୃହଦ୍ୱାରରେ ନାରୀ ନାଶି | ଦେଖିଣ ଦେବଗୁରୁ କରି ||
ଅଙ୍ଗନ୍ତି ପାଣ୍ଡ ଅମାନ୍ୟ | ବସ୍ତ୍ର ବାନ୍ଧବ ଉତ୍ସମନ୍ତ ||
ଯୋଗୀ ସନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ | ବୈଷ୍ଣବ ଗୁଣନ୍ତି ଏକାକୀ ||
ବୃଦ୍ଧ ଜିଣ ପୁ ବୃଦ୍ଧନାଥ | ଉଦରେ କେତେ ଲେଖକନ୍ତି ||
ସୁ ସ୍ୱ ପୁତ୍ର ଆଦିକରି | ଜନ ତାହାଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ହରି ||
ସ୍ୱହାରେ ଚଳି ଉଠି ପୁରି | ସେ ବାଳକନ୍ୟା ଆଦିକରି ||
ବାଦ୍ୟ ନାଟ ମୃଦଙ୍ଗ | ନେଇଣ ଦୁଏ ଦଳ ସଙ୍ଗ ||
ଏମନ୍ତ ଦେଖି ଦେବଜନ | ବୋଲନ୍ତି ଦେବ ମହାଗୁଣ ||
ଏ କଥା ତେବେ ବେଶେ ନ କର | ବୃଥା ନ ନାଶ କଳେବର ||
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ନ କର ଅନାଥ | ବୋଲି ମସ୍ତକେ ଦେଲେ ହସ୍ତ ||
ତା ଶୁଣି ନାଗ କନ୍ୟାମାନେ | ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ନରେଶ୍ୱରୀ ||
କାହିଁକି ହୋଇବ ଅନାଥ | ହରିଙ୍କ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ||
ମୋ ଜନ୍ମ ଶିଖାକୁ ହସନ୍ତୁ | ନ କର କାହାରେ ଦୁଃଖ ||
ଜନ୍ମ ନିଷ୍ଠୁରେ ମନ୍ଦ ମରି | ମରଣ ଗ୍ରାସରେ କନ୍ୟା ଡରି ||
କନ୍ୟା ମୁଁ ଶୁଭ୍ରହୋଇ ଦୋଷେ | କାହିଁ ହୋଇବ ସନ୍ତାପେ ||
ସ୍ଥାବର ଆଦି ଦେହ ବାନ୍ଧି | ନିସ୍ତନ ହୋଇ କେଉଁ ଠାଇଁ ||
ଏ କଥା ନାହିଁ ଉଚିତ | ହୋଇବ ମୋର ଅନନ୍ତ ||

ଯାଉ ବା ଥାଉ ଏ ଶରୀର । ଏହା ଜାଣିନ୍ତି ତଦନ୍ତର ॥
ତୁମ୍ଭେ ସମସ୍ତେ ବୋଲିବାର । ବାଳକ ବୃଦ୍ଧ ଆଦିକରି ॥
ଏମନ୍ତେ କହି ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ଶୁଣିଲେ ନିଜାଗ୍ରି ବିହାରୀ ॥
ଜୟ ହେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ । କମଳା ଦେବୀ ପ୍ରାଣସଖୀ ॥
ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଏ ଜଗତ । ଯାର ଆଜ୍ଞାରେ ଯାତାୟାତ ॥
ଶଶାଙ୍କ ରବି ଆସ୍ଥୂଳ । ଯେ ଥାଇ ସର୍ବ ଧରଣୀକ ॥
ମେରୁ ବସୁଧା ଦିଗ୍ ବାରି । ଏ ଜଗତ୍ୟ ଯାର ଆଜ୍ଞାକାରୀ ॥
ସୁର ମହେଶ ପୁରନ୍ଦର । ଯକ୍ଷ ରକ୍ଷ ଯେ କିନ୍ନର ॥
ସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମୁନିଗଣ । ଚିନ୍ତନ୍ତି ଯେ ହରି ଚରଣ ॥
ମୁଁ ଅବା ସାମାନ୍ୟ ମାନବ । କାହୁଁ ଜାଣିବି ତାଙ୍କ ଭାବ ॥
ହେ ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭେ ଆଦିମୂଳ । ସମସ୍ତେ ତୋର ଏହି ଜ୍ଞାନ ॥
ଏଣୁ ତୋ ଅଭୟ ଚରଣେ । ଆଜି ମୁଁ ପଶିଲି ଶରଣେ ॥
ତୁ ନାଥ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ । ମହାମହିମା ମହାମେରୁ ॥
ଜନ ଆରତ ଖଣ୍ଡିବାରେ । ତୋ ସମ ନାହିଁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ॥
ଚିନ୍ତାର୍ଥି ଚିନ୍ତା ଦୁଃଖବନ । ତୁ ଯେ ପ୍ରବଳ ହୁତାଶନ ॥
ଭକତି ସାଗର ବଢ଼ାଇ । ତୁ ଯେ ଅଚିନ୍ତ୍ୟ ମହାଦ୍ୟୁତି ॥
ବସୁଧା ବକ୍ଷରୁ ଯେ ଶବ । ତୋର ଅରସ୍ତ୍ର ଚକ୍ରଘାତ ॥
ଭକ୍ତ କୁମୁଦ ବନପାଳ । ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ମଣ୍ଡଳ ॥
ଚିନ୍ତାର୍ଥିଜନ ଚିନ୍ତାମଣି । ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କାରଣୀ ॥
ଏ ମୋ ଆରତି ନିବାରଣେ । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ॥
ଏ ମୋର ଅନଳ ଜ୍ୱାଳାରୁ । ଉଦ୍ଧାର କର ମହାମେରୁ ॥
ରଖ ନ ରଖ ତୁମ୍ଭ ଇଚ୍ଛା । ମୁଁ ଏବେ ଦେଖିଲି ଏ ଦଶା ॥
ଯାଉ ବା ଥାଉ ଏ ଶରୀର । ନ ଲିଭୁ ଶୁଦ୍ଧ ଭକ୍ତି ମୋର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମହାବଳୀ । ମୁଖେ ଭଣିଲେ ନାମାବଳୀ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀଧର । ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ମୁରାରି ॥
ଅଚ୍ୟୁତ ଅନନ୍ତ ଗୋବିନ୍ଦ । ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ସଦାନନ୍ଦ ॥

ଗୁଣସୁନ୍ଦର ବଂଶୀ ଧାରି । ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀର ପ୍ରାଣେଶୀ ॥
ପଦ୍ମାଖ୍ୟାରେ ପାଦରେଖ । ଶ୍ରୀଧର ଶ୍ରୀକର ଶ୍ରୀପତି ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀନାୟକ ଚକ୍ରପାଣି । ଶ୍ରୀରାଧାବଲ୍ଲଭ ଚକ୍ରୀଶ ॥
ହେ ବନମାଳୀ ହେ କଂସାରି । ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ପାଣ୍ଡବଂଶୀ ॥
ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ କେଶବ । ପୀତବାସବ ବାସୁଦେବ ॥
ଭୁବନମୋହନ ଭଗବାନ । ଜଗନ୍ନିବନ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ॥
ଏମନ୍ତେ ନାମାବଳୀ ଗଣି । ମୁକୁଶ ଭକ୍ତାରେ ନମିଲେ ॥
ପୁରି କଥନେ କର୍ଣ୍ଣ ଡେରି । ନୟନେ ହରିରୂପ ହେରି ॥
ଧରି ପୁଲକି କରି ମୁଦିତ । ମନ ଶରଧୀ ହରିପାଦେ ॥
ଅନେକ କରି ସ୍ତୁତିମିତି । ହେଲା ହରଷ କରି ଚିତ୍ତ ॥
ନମିଣ ତହୁଁ ଦାମୋଦର । ଉଠିଲେ ପଟାମ୍ବରଧର ॥
ଅନନ୍ତ ତେଜ ମହାବଳୀ । କଣ୍ଠା ଧାରୁଁ ଶିବ ଜଳ ॥
ତହୁଁ ନୃପତି ଧର୍ମବତ । କରି ଉଠିଲେ ସେ ହରିତ ॥
ସୁବନ ଶକ୍ତି ଶିଖା ତହୁଁ । ଜନ ଉଠନ୍ତି ଦ୍ୱାରଦେଖି ॥
କରି ତପଣି ହେଲା ମୁକ୍ତି । ସ୍ତୁତି ସୋଡ଼ଶ ଶାନ୍ତି ଶାନ୍ତି ॥
ତହୁଁ ହେଜାର ନାହିଁ କାନ୍ଦି । ଶତେକ ଶତ୍ରୁ ସେବକସ୍ତୁ ॥
ପୁଣି ଉପହାସ କରି ସେହି । ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପାଦେ ପଡ଼ି ଶୋଇ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ଆନନ୍ଦ । ସେ ପ୍ରଭୁ ଭକତବତ୍ସଳ ॥
କରୁଣା କଲେ ସ୍ୱହସ୍ତ । ଅନନ୍ତ ଜଳଧାରୁ ହୋଇ ॥
ରାଜା ଶ୍ରୀହସ୍ତ ପଂକ୍ତି ନିଲ । ଯୋଡ଼ିଲେ ଶୀତଳ ହୋଇଲେ ॥
ଏମନ୍ତେ ଦେଖି ସୁରଜନ । ଆକୁଳେ କରନ୍ତି ରୋଦନ ॥
ନୃପତେ ଦଣ୍ଡବତ କରି । ବୋଇଲେ ଆହେ ନୃପବର ॥
ଆଜି ଠେଣ ଏ ହେମ ଧାରଣ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଲ ପାଳିବ ॥
ଏମନ୍ତେ ବିପ୍ରଗଣ କହନ୍ତେ । ହେଳେଣି ଉଠିଲେ ରାଜନ ॥
ତେଜ ବିହଗନାଦ ଶ୍ରାବ୍ୟେ । ଧରିନ୍ତି ଧୂ ଶା ସୁର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାବ୍ୟେ ॥
ପୁଣି ମସ୍ତକେ ଦେଇ ହସ୍ତ । କେଲିଛନ୍ତି କଲେ ଦଣ୍ଡବତ ॥

ସୁବଳ ନନ୍ଦଜନେ ମିଳି । ହଂସ ପେଷଣେ କରନ୍ତି କେଳି ॥
ଦେଖନ୍ତି ପ୍ରକାରେ ଘୁଞ୍ଚି ଘୁଞ୍ଚି । ଦେଖନ୍ତି ବଂଶ ନୃପମଣି ॥
ଘୁଞ୍ଚି କରନ୍ତି ପ୍ରଣିପାତ । ତା ଦେଖି ଲୋକେ ଆନନ୍ଦିତ ॥
ଶିବ ସୁତନା ତାମ୍ବୁ ଦୋଲି । ସମସ୍ତ ଅନନ୍ତ ଅନାଦି ॥
ନିତେଲବାର ଏକ୍ଷିଦିନ । ସେ ରୂପ ଦଣ୍ଡବତ କରି ॥
ଦେବେଶ ଦେଖନ୍ତି ହଳିମନ । କମ୍ପି ଗଲେ ଦଶଦିଗପାଳ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ନରହରି । ସେବକ ଡାକିଲେ ନିକଟିରି ॥
ଅଛି ଅପୂର୍ବ ଶୋଭାକର । ଯଥା ଦର୍ପଣ ବାହାର ॥
ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରୂପଧରି । ଟେକା ଡାକୁଛନ୍ତି ବଡ଼କରି ॥
ଶ୍ରୀକର ବଢ଼ାଇଣ ଦେଖିଲ । ଟୋକାଙ୍କୁ ଶ୍ରୀଙ୍କି ପଠାଇଲେ ॥
ବୋଲଇଲେ ରହିଲ ତୋ ଗତି । ସଂସାର ମଧ୍ୟ ହେ ନୃପତି ॥
ତୋଷଣ ହରି ସୁତଂପନ୍ତି । ନାହିଁ ବୋଲିବ ଏ ଭଗତେ ॥
ଏକଇ ଥାଇ ଦେଲୁ ଥାଇ । ଲଭି ଉନ୍ନତ ଧାଇ ॥
ତା ଶୁଣି ରଜା କରଯୋଡ଼ି । ପଡ଼ି ଚରଣ ତଳେ ଗଡ଼ି ॥
ବୋଲିଲେ ମୋତେ କହ ସତ୍ୟ । କିସ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ହେ ଦେବ ॥
ଏ ମୋର ଚୈତନ୍ୟ ଦେବ । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଜାଣିଲି ଭଳି ॥
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଭଗବାନ । ଛାଡ଼ି ତୁ ଦେଓ ହେ ରାଜନ ॥
ଯାହାଙ୍କୁ ଦେଖୁଥିଲୁ ତୁହି । ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣ ଅଟଇ ମୁହିଁ ॥
ଶୁଣି ନୃପତି ଖଳୁଅଛିଲ । ମନଙ୍କ ଦେଖେଣ ଅନାଇଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ଶଙ୍ଖଚକ୍ରଧାରୀ । ଗଦା ପଦ୍ମଧର ଭୁଜ ଚାରି ॥
ଜଗନ୍ମୋହନ କୃପାସିନ୍ଧୁ । ଦେଖିଣ ହେଲେ କର ବନ୍ଧୁ ॥
ଅନେକ ବର ତାଙ୍କୁ ଦେଲ । ଅନ୍ତର ହେଲେ ଭଗବାନ ॥
ଦୁଃଖ ନାଶିଲେ ନରଭ୍ରମୀ । ଏ କଥା ନ ପାରିଲେ ଜାଣି ॥
ଶୁଣି ହେ ନାରୁ ନୃପମଣି । ସେ ରଜା ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ପୁଣି ॥
ସାକ୍ଷାତ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖିଲ । ସଂସାରେ କୀରତି ରହିଲ ॥
ଏତ ଆନନ୍ଦ ନରେଶ୍ୱର । ଚାକରୁ କଲେ ଧୀରେ ଧୀର ॥

ସମସ୍ତେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କରି | ଚଳଣି ଦେଲେ ସେଥୁଁ ଶୁଣି ||
ସେ ଘୃଣା ଅନ୍ତ୍ୟଜାତିକ ପାଇ | କେବଣ ଗତି ହେବ ଭାଇ ||
ମୋତେ ତା ବୃତ୍ତି ଗୋଚରେ | ହେଉ ମନ ଗତା ମତେ ବହୁରେ ||
ଏ କଳିଯୁଗର ଚରିତ | ଶୁଣି ଲଭିବ ଆଚମ୍ଭିତ ||
ହରି ଭକତ ଜନମାନେ | ଶୁଣି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ମିଳିବେ ମନେ ||
ଅଜ୍ଞାନ ତରେ ଏହି କଥା | ଅବଶ୍ୟ ମଣିବେଟି ମିଥ୍ୟା ||
ଶୁଣି ପାପତ ମନଜନ୍ତୁ | ସିନ୍ଧୁ ଉତ୍ତରନ୍ତୁ ଲବ୍ଧ ଭ୍ରାନ୍ତୁ ||
ଏ ପାର୍ଥଭକ୍ତି ରସବାଣୀ | ସଂସାର ସିନ୍ଧୁକୁ ତରଣୀ ||
ସୁଜନ ଏତେ କର ଜନ୍ତୁ | ଦୂର ହୋଇବ ଯମ ଭୟ ||
କଳିକି ସତ୍ୟ ଲୟଧାମ | ମନକି ଅଛଇ ବିଶ୍ୱାସ ||
ପାର୍ଥଙ୍କ ବନୀ ଯେତେ କର୍ମ | କଲେ ହୋଇବ ନିଶ୍ଚିନ୍ତମ ||
ସାଧୁଜନଙ୍କ ପାଦତଳେ | ଗୁମ ବୋଲଇ ଗୋଟି ହୋଇଲେ ||
ତୁମ ସଙ୍ଗତ ମୋର କର | ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ କିଙ୍କର ||
ହେ ଦେବ ଦୀନ ଉଦ୍ଧାର | ହେ ଚତୁର୍ଭୁଜଙ୍କ ମିତ୍ର ||
ମୋ ମନ ହୋଇ ସ୍ଥିରେ | ତୁମ୍ଭ ପଙ୍କଜ ପାଦେ ରହୁ ||
କରୁଣା ଦିଷ୍ଟି ଲୁଣ ଧାରୁ | ହେ ପ୍ରଭୁ ଏତେ ମାଗୁ କରୁ ||
କରୁ ନ କର ତୁମ୍ଭ ଇଚ୍ଛା | ଆହା ମୁଁ କରୁଛି ବନ୍ଧୁତ ||

ଇତି ଶ୍ରୀ ପାର୍ଥଚାରଭକ୍ତିରସାମୃତେ ନୀଳବେଣିତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଶ୍ରୀ କୁଳଶିକର ରାଜା ପାର୍ଥଦେବ ବର୍ଣ୍ଣିତେ
ନାମ ସପ୍ତଦଶୋଧ୍ୟାୟଃ ।

ସପ୍ତଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ନୀଳବେଣ ଓ ଶାଳବେଣ ସମ୍ବାଦ

ମୁନି ଉବାଚ

ପୁଣି ପୁଚ୍ଛିଲେ ମନ ଦେଇ | ଚୈତନ୍ୟ ଦେବଙ୍କ ପାଦେଣ ||
ହେ ଶୁଣ ତୋତା ତୋର ବାଣୀ | କେବଳ ସୁଧାସମ ଜାଣି ||

ଚିଲ୍ଲ ମୋ ଶ୍ରବଣ ଯୁଗଳ । ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲ୍ ସେବକ ॥
ଏଥି ପ୍ରକାରେ କଥା ଆଉ । ଥିଲେ କହିବା ମୋତେ ବେଳି ॥
ଶୁଣି ସୁତେଷ୍ଣା କହନ୍ତି ଋଷି । ଶୁଣ ହେ ନୈମିଷବାସୀ ॥
କଟକ ନାମେ ଯେ ନଗର । ନୀଳବାଟରେ ତାର ଘର ॥
ଜାତିରେ ଅଟଇ ପଠାଣ । ତାହାର କଥା ଏବେ ଶୁଣ ॥
ମୁଗଲ୍ ଜନ୍ମ କର୍ମ ଯେତେ । ଶୁଣି କହିବା ଶୁଣ ଚିତ୍ତେ ॥
ତାହାର ଜନ୍ମ କର୍ମ ଯେତେ । ଶୁଣି କହିବା ଶୁଣ ଚିତ୍ତେ ॥
ଯେ ନୀଳବେଗ ଅତି ଦୁଷ୍ଟ । ଜଳ ଦୁରନ୍ତ ବୁଦ୍ଧି ନଷ୍ଟ ॥
ଶ୍ରୀ ଗଜପତି ପଞ୍ଚୁଧାଙ୍କ । ଏକରେ ଶତ୍ରୁ ହୁଣ କରି ॥
ଅନେକ ସୈନ୍ୟ ଘେନି କଲି । ଓଡ଼ିଶା ଲୁଟିବାକୁ ଚଳି ॥
ଅକ୍ଷରେ ବାଦଶାହ ହୋଇ । ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ ॥
ଯେ ମହାରାଜ୍ୟ କଲେ ଲୁଟ । ଧନ ବାହନ ଅଳଙ୍କାର ॥
ଗ୍ରାମିଣୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ କାଳେନ । ପଲାଇଲେ ସବୁଜନ ॥
ତହିଁ ଏକ ବିଧବା ନାରୀ । ଯାଇ ଯେ ଥିଲ ସ୍ନାନକରି ॥
ଏକାକୀ ଜଳ କଳସୀଟି । ସୈନ୍ୟ ତା ଦେଖିଲେ ନିକଟେ ॥
ଘରେ ସେ ନ ପାରିଲେ ଯାଇ । ଧରିଲେ ସୁନ୍ଦରୀ ବୋଲି ॥
ଏକେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ତୁଲେ ଯୁବା । କେ କହିପାରେ ତାର ଶୋଭା ॥
ଚମ୍ପକ ପୁଷ୍ପ ଦେହ କାନ୍ତି । ମୁକୁତା ଶ୍ରେଣୀ ଦନ୍ତପନ୍ତି ॥
ସୁନାସା ସୁନ୍ଦର କପୋଳ । ବଦନ ଚନ୍ଦ୍ରମା ମଣ୍ଡଳ ॥
କନକ କୁରଙ୍ଗ ଲୋଚନୀ । ଅଟନ୍ତ ଭଙ୍ଗୀ ମାତଙ୍ଗିନୀ ॥
ଅଙ୍ଗୁଳୀ ପଦ୍ମ କେଶ ଆସ୍ୟ । ବାହୁଯୁଗଳ ଦିବ୍ୟ ଶୋଭା ॥
ହୃଦେ ଯୁବତୀ ଅତି ଉଚ । ଶ୍ରୀଫଳ ଜିଣି ଦେନ କୁଚ ॥
କଟି ଛୀଣତା କହି ନୋହେ । ରୋମାବଳୀରେ ଜନମନ ମୋହେ ॥
ଏମନ୍ତ ନାଭି ନଦୀ କୂଳେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତା ଜଘନ ଝଳକେ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ନୀଳବେଗ । ଆସି ମିଳିଲ ତାର ଆଗ ॥
ଏତେକ ଯେ ଦୁଷ୍ଟ ଯବନ । ତା ସଙ୍ଗେ ବଳହିଁ ବହୁତ ॥

ଦେଖିଣ ଅନନ୍ତ-ସୁନ୍ଦରୀ । ମଦନ ଶରେ ହେଲ ଯୋଗୀ ॥
ଏକେ ଧରିଲା ତାର ଭୁଜ । ମୁନୀଙ୍କୁ ଦେଖେ ମୃଗରାଜ ॥
ବସାଇ ଅଙ୍କର ଉପରେ । ସେହି ନାରୀ ଧରିବ ସୁଖରେ ॥
ଦେଖିଣ ତନଦେଲ ଚେତନ । ସମସ୍ତ ଦେବଙ୍କର ଆଗର ॥
ଏକ ତାଙ୍କୁ ତନ୍ତ୍ରି ନ ପାଇଲେ । ସମସ୍ତ ଦେବେ ଲେଖାହିଲେ ॥
ତା ପୁର ଦେଖି ସେ ସୁନ୍ଦରୀ । ଅତି ହୃଦୟ ମଧ୍ୟ ଦୋଷ ॥
ନଖୁନୁ ଅଶ୍ରୁ ଧାର ଚଳେ । କାଳି ଗଢ଼ିଲ ନଦ୍ୟ ଦଳେ ॥
ତା ଭଳ କୁଳହୁଁ ସୁନ୍ଦରୀ । ବୋଲଇ ଦେବ ପ୍ରାଣ ନାରୀ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ସେ ପଠାଣ । ସେ ନାରୀ ଚରଣ ଧରିଣ ॥
ଅନେକ ବିନୟେ କହିଲା । ଜୋଡ଼େ ବସାଇ ଭୁଜ ଦେଲା ॥
ଅନେକ ଅଳଙ୍କାରମାନ । ତା ଅଙ୍ଗେ ଜଡ଼ିଲ ନନ୍ଦନ ॥
ସୁନି ବସନ ପିନ୍ଧାଇଲା । ନାନା କୁସୁମେ ବେଣୀ କଲା ॥
ହରାଙ୍ଗି ଦରଧାର ବୋଲି । ତା ସଙ୍ଗେ କଲା କାମକେଳି ॥
ନାନା ଉନ୍ନାଦେ ମନ ମୋହି । କୁଳହୁଁ ଦେଲ ଆହୋଷଣି ॥
ଧଇବେ ଅବଳା ଚଣ୍ଡ୍ରେ । ଚଙ୍ଗାଳ୍ପି ଦିନ ନୂଳ ତାର ॥
ତାଙ୍କୁ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ ଚାହି । ଭଜିଲ ଦେହୀ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେ ଦିନ ଗଲା । ସେହି ନାରୀ ପୁତ୍ର ପ୍ରସବିଲା ॥
ପୁତ୍ରକୁ ଦେଖି ନୀଳବେଣୀ । ତା ନାମ ଦେଲ ସାଲବେଣୀ ॥
ମାତା ପିତାର ସ୍ନେହଭାଜ । ଶିଶୁପାଳରେ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ॥
ଦିନକୁ ଦିନ ବର୍ଦ୍ଧମାନ । ହୋଇଲା ସେ ନବ ନନ୍ଦନ ॥
ପାଳିଲେ ଯତନରେ କରି । ଅନେକ ଅଳଙ୍କାର ଭରି ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେକାଳ ଗଲା । ଯୁବା ଅବସ୍ଥା ଆସି ହେଲା ॥
ଶିଖିଲ ଶସ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟା ଯେତେ । ଅଶ୍ୱାରୁ ଚଢ଼ିବା ସହିତେ ॥
କାଣ୍ଡ ଖଡ୍ଗାଦିର ଚାଳନା । ଆଉ ଜହାଜରେ ମାରଣ ॥
ଏମନ୍ତ ନାନା ବିଦ୍ୟାମାନ । ଶିଖି ସେ କରଇ ଗୁମାନ ॥
ପଠାଣ ବୀର୍ଯ୍ୟ ଜାତ ହୋଇ । ଦେଖି ଦୁଃଖରେ ଦିନ ନେଇ ॥

ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ତା ପିତା ସୁତକୁ ବାହାଇଲା ॥
ପିତାଙ୍କୁ ଘେନି ସାଲବେଗ । ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗତ ଗମନ ବେଗ ॥
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ସେ ସ୍ଥାନରେ । ଆଗ ହୋଇ ସେ ଯୁଦ୍ଧକରେ ॥
ଯୁଦ୍ଧରେ ଶସ୍ତ୍ରାଘାତ ପାଇ । ଢଳି ପଡ଼ିଲା ରଣଭୂଇଁ ॥
ଶତେ ଶସ୍ତ୍ର ଘାତ ହେଲା । ରୁଧିର ଧାର ବହିଗଲା ॥
ପଡ଼ିଲା ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତ ହୋଇ । ଦେଖି ସଙ୍ଗତେ ଲୋକେ ଧାଇଁ ॥
ସାଲବେଗଙ୍କୁ ବହି ନେଲେ । ତା ନିଜପୁରେ ପ୍ରବେଶିଲେ ॥
ଦେଖି ତାହାର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା । ଶୁଣି ବାନ୍ଧବ ଶୋକ କଲେ ॥
ପିତା ତା ହୋଇ ଅତି କ୍ରୋଧୀ । ଅନେକ କଲା ମନ୍ତ୍ରଉଦ୍ଧି ॥
କେତେବେଳେ କୁଟିଳ ହୋଇଲା । ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା ॥
ଅତି ଆରତେ ସାଲବେଗ । କହିଲା ଜନନୀର ଆଗ ॥
ହେ ମାତ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ । ଏଥର ଗଲା ମୋ ଜୀବନ ॥
ମରିବି ଅସ୍ତ୍ରାଘାତ ହୋଇ । ଏ କଷ୍ଟ ନ ପାରେ ସହି ॥
ଛାଡ଼ି ମୋ ହରି ପ୍ରଭୁ ଆଶା । ଆଉଁ ଧଇଲେ ମୋ ଭରସା ॥
ତୋହର କି ବୁଦ୍ଧି ଥିଲେ କହ । ଦେଖିଲେ ପାସୋରିବି ଦେହ ॥
ଶୁଣି ଜନନୀ ଶୋକଭରେ । କହିଲା ପୁତ୍ରର ଆଗରେ ॥
ମୋହର କଥା ଶୁଣ ବାବୁ । ତୋହର ଥିଲେ ମୋର ସବୁ ॥
ତୋ ବିନା ହୋଇବି ଅନାଥ । ସୁକୃତ କଷ୍ଟକାରେ ହତ ॥
ମୋତେ ତୁ ଛାଡ଼ିଲୁ ଯାହା । ଶୁଣ କହିବ ତୋତେ ତାହା ॥
ପଠାଣ ଅଟେ ତୋର ତାତ । ମୁହିଁ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ତୋର ମାତ ॥
ତୁ ଜାଣୁଁ ମୋ ବୋଲ କରିବୁ । ମୁକୁନ୍ଦ-ଶୁଣି ଆଦର ବାବୁ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସାଲବେଗ । କହିଲା ଜନନୀର ଆଗ ॥
ହେ ମାତ କହିଲୁ ଯା ମୋତେ । ଶୁଣି ଶଙ୍କଇ ମୋର ଚିତ୍ତେ ॥
ହେଲେ ହେଁ ପଠାଣ ତୁ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ । କହୁଛୁ ତୁ ତାର ଘରଣୀ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ତାର ମାତ । ବୋଇଲେ ଶୁଣିରେ ସୁତ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ସେ ଜୀବନ । ତାଙ୍କ ମୁକୁନ୍ଦସୁର ନାମ ॥

ସେହି ଗ୍ରାମରେ ମୋର ଘର । ନ ଥିଲେ ମୋ ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର ॥
ତୋ ବାପ ଯୁଦ୍ଧେ ଯାଇଥିଲେ । ସଙ୍ଗେ ବହୁତ ସୈନ୍ୟ ଥିଲେ ॥
ବାହୁଡ଼ି ଆସିବାର ବେଳେ । ସେ ଦିନ ରହିବାରୁ ବଳେ ॥
ମୁଁ ଯାଉଥିଲି ସ୍ନାନ କରି । ତହୁଁ ଆଣିଲେ ମୋତେ ଧରି ॥
ଏ କଥା ଶୁଣି ଧାଲବେଗ । କହିଲା ଜନନୀର ଆଗ ॥
ତୁମ୍ଭେ ମାତ ଶୁଣ ମୋର ବାଣୀ । ତୁ ମୋର ଚିତ୍ତର କାରେଣୀ ॥
ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ତାହା କର । ତୋ କଥା ବିନା କଷ୍ଟ ମୋର ॥
ଏଥିକ ବୁଦ୍ଧି କିସ କହ । କେମନ୍ତେ ରହିବ ମୋ ଦେହ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ତା ବଚନ । ବୋଲିଲା ସୁନ୍ଦର ବଦନ ॥
ମୋ କଥା ଶୁଣିଥିରେ ବାପ । ଏ ସେ ତୋହର ନିଜ ବାପ ॥
ତୋତେ ପାଳେଣି ସହୁକାଳେ । ତା ନିଜ ପୁଅ ପାଖ ମେଳେ ॥
ରହିଲା ଅନାଥା ହୋଇଣି । ମୁଁ ହିନା ହେଲି ଅକାରଣି ॥
ମୋ ଯୁବା ବୟସ ହରିଲା । ତେଣୁ ସେ ମୋତେ ପାଶୋରିଲା ॥
ତୁ ଜାଣେ ଦାସୀପୁତ୍ର ସିନା । ତାଙ୍କୁ କ ଲାଗେ ତୋ ବେଦନା ॥
ତୁ ଅଟୁ ମୋ ଜୀବନଧନ । ତୋ ବିନା ମୋର ସର୍ବ ଶୂନ୍ୟ ॥
ତୁହି ମୋ ଅନ୍ଧର ଲଉଡ଼ି । ତୁ ସିନା ମୋ ଧନ କଉଡ଼ି ॥
ତୁହି ମୋ କଣ୍ଠ ରତ୍ନମାଳା । ତୁହି ମୋ ନୟନ ପିତୁଳା ॥
ପୁରୁଷ କହିଥିରେ ବାବୁ । ଯେତେ କି'ମୋର ବୋଲ କରିବୁ ॥
ସତ୍ୟ ତୁ କର ମୋର ଆଗ । ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ଧାଲବେଗ ॥
ହେ ମାତ କରିବାର ସତ୍ୟ । ତୋ ବୋଲ କରିବି ନିଶ୍ଚିତ ॥
ତୁ ମୋତେ କହୁଛୁ ଯାହା । ମୋ ଶିର ଫୁଲମାଳ ତାହା ॥
ଏଥିକୁ ସନ୍ଦେହ ନ କର । ଦେଖିବୁ ତୁ କରି ପ୍ରତ୍ୟୟ ॥
ମାତା ବୋଲଇ ପୁତ୍ର ଶୁଣି । ତୋ ମନେ କରିବୁ କଳ୍ପଣି ॥
ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର ରାଜା । ସେ ଯେ ଅଟନ୍ତି ଦେବରାଜ ॥
ଅଟନ୍ତି ଅଦ୍ଭୁତ ଘର । ରଚିଲେ ନିଜେ ହେମ ଦ୍ୱାର ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ନନ୍ଦନ । ବୋଇଲା ଆହେ ମାତା ଶୁଣ ॥

ତୁ ଯାହା କହିଲୁଟି ମୋତେ । ତାହା ମୁଁ ଜାଣିବି କେମନ୍ତେ ॥
କେବଣି ସ୍ଥାନେ ତାଙ୍କ ଘର । କେ ତାଙ୍କ ଜନନୀ ପିତର ॥
କେବଣି ଦେଶର ସେ ନୃପ । କେମନ୍ତ ଅଟଇ ସ୍ୱରୂପ ॥
ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଜାଣିବି କେମନ୍ତେ । ବୁଝାଇ କହ ମାତ ମୋତେ ॥
ଶୁଣି ଜନନୀ ମଧୁର ଭାଷି । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ବାଳସିଦ୍ଧି ॥
ନନ୍ଦରାଜ ସେ ତାଙ୍କ ତାତ । ଯଶୋଦା ଦେବୀ ତାଙ୍କ ମାତ ॥
ଗୋପ ନଗରେ ତାଙ୍କ ଘର । ଅଶେଷ ଚରିତ ତାଙ୍କର ॥
ରାଧିକା ନାମେ ତାଙ୍କ ନାରୀ । ସେ ଦୁହେଁ କିଶୋର କିଶୋରୀ ॥
ସେ ଗୋପ ବୃନ୍ଦାବନ ଭୂପ । କହିବି ଶୁଣ ତାଙ୍କ ରୂପ ॥
ନବୀନ ଶ୍ୟାମଘନ ମୂର୍ତ୍ତି । ଦଳିତାଞ୍ଜନ ଜିଣି କାନ୍ତି ॥
ସୁନ୍ଦର ଇନ୍ଦୁ ନୀଳମଣି । ତାଙ୍କ ରୂପକୁ ନୋହେ ଜିଣି ॥
ମର୍କତ କେତେ ଛବି ତାର । ନାନା କୁସୁମେ ଶୋଭାକର ॥
ଶିରେ ଶିଖଣ୍ଡ ଚୂଳ ଶୋଭେ । ଭକତଜନ ମନ ମୋହେ ॥
ମସ୍ତକେ ଅମୂଲ୍ୟ ମୁକୁଟ । ଅଷ୍ଟରତନେ ଝଟ ଝଟ ॥
ଲଲାଟେ ଗୋରୋଚନା ଚିତା । ଯାହା ଖଣ୍ଡକୁ ଅର୍ଦ୍ଧ ରେଖା ॥
ଶ୍ରବଣେ ମକର କୁଣ୍ଡଳ । ଜିଣଇ ତପନ ମଣ୍ଡଳ ॥
ସୁବେଶ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମ ନେତା । ଦେଖି ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରେ ଧାତା ॥
ଭ୍ରୂଲତା କାମ ଶରାସନ । ଦେଖିଲେ ହରେ ପ୍ରାଣୀମନ ॥
ସୁନାସାପୁଟ କି ସୁନ୍ଦର । କୋଟିଏ କନ୍ଦର୍ପ କି ଛାର ॥
ଦ୍ୱିରଦ ମୋତି ନାସାପୁଟେ । ଗୁଞ୍ଜିରପାଟି ଝଲଝଟେ ॥
କୁନ୍ଦ କୋରକ ଶୋଭା ଜିଣି । ହୀରକ ପ୍ରାୟ ଦନ୍ତଶ୍ରେଣୀ ॥
ରଙ୍ଗ ଅଧରେ ମନ୍ଦ ହାସ । ଅଶେଷ ଶ୍ରୀସୁଖର ବାସ ॥
ମୁଖାରବିନ୍ଦ ଶୋଭା ଯେତେ । କେ କହି ପାରିବ ଜଗତେ ॥
ଦେଖି ଶ୍ରୀମୁଖ ଶୋଭା ତାର । ଛପି ରହିବ ନିଶାକର ॥
ପଙ୍କଜ ବଦନ ମୁକୁର । ଜିଣି ଏଣାଙ୍କ ଶୋଭାକର ॥
ଚାରୁ ଚିବୁକ କମ୍ବୁଗ୍ରୀବ । ଦେଖି ମୋହିତ ସଦାଶିବ ॥

ଯହିଁ ଲମ୍ବ ତ ବନମାଳ । ସୁରଭିମାଳ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ॥
ବଳିତ ସୁବାହୁ ମୃଣାଳ । ସୁନ୍ଦର ନଖର ରୋମାଳ ॥
ହୃଦରେ ଶ୍ରୀବତ୍ସର ଚିହ୍ନ । ଯେ କି ଭକତ ଉଦ୍ଧାରଣ ॥
ଭୁଜେ କଙ୍କଣ କରବାଳା । ଦେଖି ଅଙ୍ଗୁଳି ବଜ୍ରରେଖା ॥
ଶ୍ରୀକର ସୁନାଭେଳ କଙ୍କଣ । ନାନା ରତନେ ଭୂଷିତ ॥
ଦଶ ମୁଦ୍ରିକା କରାଙ୍ଗୁଳି । ଯେ ଅଷ୍ଟ ଭୂମିର ଶୀତଳି ॥
କଟିରେ କାଞ୍ଚି ଘଣ୍ଟିଣୀ । ପାଦୁ କୁସୁମବନ ଶୋଭି ॥
ଚିନ୍ତି ନ ପାରେ ବେଦବ୍ରହ୍ମା । କେ କହି ମୁଖେ ତା ମହିମା ॥
କମଳ ବଜ୍ରାଙ୍କୁଶ ମାନ । ପଦ୍ମେ ଅଷ୍ଟଦଶ ଚିହ୍ନ ॥
କମଳା ସେବାଙ୍କ ବିଳାସ । ଯହିଁ ଶରଣ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଣ୍ଡଳ । ଯେବଣି ପାଦପଦ୍ମ ମୂଳ ॥
ସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମୁନିଗଣେ । ନିତ୍ୟେ ଚିନ୍ତନ୍ତି ଯେ ଚରଣେ ॥
ଯେ ପାଦେ ଅନନ୍ତ ଥିବ ଯାର । ସଂସାରେ ଭୟ ନାହିଁ ତାର ॥
ତ୍ରିଭଙ୍ଗ ରୂପ ବଂଶୀଧର । ଭଙ୍ଗିମଃ ବ୍ରଜାଣୀ ସୁନ୍ଦର ॥
ଏମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ଅଟଇ । ଯହିଁ ଚିନ୍ତିବ ତହିଁ ଥାଇ ॥
ତୁ ବାଳୁ ଏଣ୍ଡି ରୂପ ଚିନ୍ତ । ମନରୁ ଛାଡ଼ି ଭବଭ୍ରାନ୍ତ ॥
ଅଗଣ ଦେବେ ଚେତେ ଶିବେ । ଯା ରୂପ ଚିନ୍ତି ନ ପାରିବେ ॥
ମୋ ସ୍ଥିର କେତେକ ମାତର । କହିବି ରୂପ ଗୁଣ ତାର ॥
ମୋହର ପିତା ମୁଖୁ ଯାହା । ଶୁଣିଛି କହିଲି ମୁଁ ତାହା ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ତାର ସୁତ । ବୋଇଲା ଶୁଣସି ଗୋ ମାତ ॥
ଏମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପକୁ ଭାବି । କହ ମୁଁ କେମନ୍ତେ ବଞ୍ଚିବି ॥
ମାତା ବୋଲଇ ରେ ତନୁଜ । ଉପାୟ ଯିବା ମନୁ ଭଜ ॥
ଧ୍ରୁବେ ତୁ ଯେବେ ତା ଭଜିବୁ । ଦ୍ୱାଦଶ ଦିନେ ଭଲ ଦେଖିବୁ ॥
ସୁତ ବୋଇଲା ଦେଖ ଦେଖି । ଏ କଥା ମୋର ମନେଥାଉ ॥
ଏବେ ମୁଁ ଭଜୁଅଛି ହରି । କଣ୍ଠ ବଳିଲେ ଧ୍ରୁବେଁ ମରି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ସେ ନନ୍ଦନ । କୃଷ୍ଣ ଭଜନେ ଦେଲା ମନ ॥

କୃଷ୍ଣ ସ୍ୱରୂପ ଚିନ୍ତି ହୃଦେ । ନିଜ ଜିତବେଶୀ ହେଦୃଛାଦେ ॥
କର ସୁରଜ ଶିରେ ଦେଇ । ନଦ୍ଦେ କୃଷ୍ଣରୂପ ଥୋଇ ॥
କୃଷ୍ଣ କଥାରେ କର୍ଣ୍ଣଡେରି । ବଦନେ କୃଷ୍ଣନାମ ଧରି ॥
ସକଳ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ନିବାରି । କୃଷ୍ଣ ଭଜନ ହୃଦେ କରି ॥
ଘୁଞ୍ଚିଲା ଦେହ ବୁଦ୍ଧି ତାର । ମଦ ମତ୍ସର ଯେ ବିକାର ॥
ଆନନ୍ଦ ସାଗରେ ବୁଡ଼ିଲା । କୃଷ୍ଣ ସ୍ୱରୂପକୁ ଚିହ୍ନିଲା ॥
ଦର୍ଶି ଯେମନ୍ତ ଅଙ୍କାରି । ଶୋଭିଲା ମନେ ମନେ ତାର ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦେବାମାନ ସେତେ । କର ଲାଗିଲା ତାର ହସ୍ତେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୃନ୍ଦାବନ ଲୀଳା । ଭାବ ଭାବରେ ଦେଖି ଭୋଳା ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବ୍ରଜଦେବଙ୍କର । ଯେ ସ୍ଥାନେ ଯେମନ୍ତେ ବିହାର ॥
ଏ ସବୁ ମନେକରି ଲକ୍ଷେ । ଦେଖି ନୟନ ଅଶ୍ରୁ ବହେ ॥
ପ୍ରେମ ପୁଲକ ହେଲା କାୟେ । କଦମ୍ବ କୁସୁମ ପ୍ରାୟେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଛାଡେ ଦେହ ମତି । ମନେ ଅନେକ କଲା ସ୍ତୁତି ॥
ଜୟ ତୁ ବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର । ଜୟ ମୁକୁନ୍ଦ ଆନନ୍ଦକନ୍ଦ ॥
ଜୟ ଯାମୁନାକୂଳ ଭଞ୍ଜା । ଚୂଡ଼ା ଶିଖଣ୍ଡା ଗଦବଞ୍ଜା ॥
ଜୟ ତୁ ଘଣ୍ଟା ବିନୋଦନ । ଗୋକୁଳ ନିଧି ବହୁଧନ ॥
ଜୟ ତୁ ବଳା ଅଣୁଜେ । ଯଶୋ ବ୍ରଜମ୍ବା ପ୍ରାଣଧନ ॥
ବସ୍ତ୍ର ଚାଳନ ବେଣି କୂଳ । ନନ୍ଦନ ତୁ ବ୍ରହ୍ମ ଅନଳ ॥
କୃଷ୍ଣ ନିବାରି ସ୍ୱପ୍ନ ଘାତ । ତୁ ନାଥ ପରମ ପଦ୍ମାକ୍ଷ ॥
ଗାନ୍ଧର୍ବୀ କନ୍ଦର୍ପ ବିହାରୀ । କାଳୀ ମଣ୍ଡଳ ଚକ୍ରଧାରୀ ॥
କଦମ୍ବ ତରୁ ନିକଟାର୍ଥୀ । ରଙ୍ଗେ ମୁରଲୀ ତାନ ଘୋଷି ॥
ନୀରେ ମଣ୍ଡିତ ଗୁଞ୍ଜମାଳି । ମଲ୍ଲିକା ଜାତୀ ଚାମ୍ପାକଲୀ ॥
ଶ୍ରବଣେ ଚମ୍ପା ଫୁଲ କାନ । କୋକିଳ ଦେହେ କଣ୍ଠ ଭୂଷଣ ॥
ଅଙ୍ଗେ ଶୋଭିତ ଚୋଳପୁଲି । ମାଣ୍ଡୁଆ କୁଙ୍କୁମ ମଣ୍ଡି ॥
ଅଧର ନାସା ଚିବୁକର । ବ୍ରଜ କାମିନୀ ମଧୁକର ॥
କୁଟିଳ ନୟନ କଟାକ୍ଷୀ । ଭ୍ରୂକୁଟ ଭାବରେ ଲମ୍ପଟୀ ॥

ଏ ରୂପେ ନାନା ସ୍ତୁତି ଭଣି । ମାତାଙ୍କୁ ବୋଲେ ସୁବଦନୀ ॥
ତୁ ଯାହା ବୋଇଲୁ ଗୋ ମାତ । ଭଲ ତ ନୋହିଲା ମୋ ଗାତ ॥
ଜଣେ ତ ଆସି ଦୃଷ୍ଟି ଦେଲା । ଏଥିରେ ବେଦନା ବଢ଼ିଲା ॥
ନିଶ୍ଚୟ ହେବ ମୋ ମରଣ । ରହଇ ନାହିଁ ମୋର ପ୍ରାଣ ॥
ମାତା ବୋଲଇ ଆରେ ପୁତ । ସେ ହରି ମହିମା ଏମନ୍ତ ॥
ଅନେକ କଷ୍ଟ ଭୁଞ୍ଜାଇକରି । ଦୟା କରନ୍ତି ନରହରି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ତାର ମାତା । ମନେ ଚିନ୍ତଇ ଜଗତପିତା ॥
ତୋ ମଙ୍ଗଳ ଶୁଭାସ୍ତୁ ନ କରି; । ବିଶ୍ୱାସେ ଭଜ ବଂଶୀଧର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ତନ୍ଦ୍ରାଭରେ । ଦୁହେଁ ଶୋଇଲେ ଏକାଦରେ ॥
ତନ୍ଦ୍ରି ନଦବେଣୀ ଦେବପାଦେ । ବୋଲଇ ମନରେ ହରାଦେ ॥
ହେ ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ଦୀନବନ୍ଧୁ । ଭକ୍ତବତ୍ସଳ କୃପାସିନ୍ଧୁ ॥
ମୋ ଆର୍ତ୍ତି ଶୁଣ ଦେବଦ୍ୱିଜ । ବିଳମ୍ବ ନାହିଁ ଆଉ କାର୍ଯ୍ୟ ॥
ଏବେଶ୍ଚ ମରିବୁ ମାଏ ପୋଏ । ଦରଶ ହୋଇବୁ ତୁମ୍ଭ ପାଏ ॥
ଏମନ୍ତ ଦାରୁଣ ବଚସ । ଅଶ୍ରି ହୋଇଲା ପଦ୍ମ ନେତ୍ର ॥
ନନ୍ଦିନୀ କଥା କହିଲେ ମୂଳ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଆଦିମୂଳ ॥
ତେଜିଲେ ଦେବେଶ ବୃନ୍ଦାବନ । ନିଦ୍ରାରେ ମୋହି ତାଙ୍କ ମନ ॥
ବାଳମୁକୁନ୍ଦ ରୂପ ହୋଇ । ଛଳନ୍ଦ କଲେ ଯାଦବସାଇଁ ॥
ହୋଇଣି ଅନନ୍ତ ଅଦ୍ଭୁତବେଶ । ଯହିଁ ଶୋଇଛନ୍ତି ପାଲବେଶ ॥
ତାହାର ଶୀର୍ଷସ୍ଥାନେ ବସି । କହିଲେ ମଧୁ ମଧୁ ହସି ॥
ବେଟେ ତୁ ଉଠରେ କୁମର । ଛାଡ଼ି ଏବକ ତନ୍ଦ୍ରା ତୋର ॥
ଧର ଏ ଅମୃତ ମୁଠାଏ । ଲଗାଇ ଦିଅ ତୋର ଗାଏ ॥
ଧନ୍ଦ୍ର ହୋଇବ କୁଟଣ । ଅଙ୍କୁ ମୋ ନାମ କର ମୂଳ ॥
ତା ଶୁଣି ଅତି ତୋଷ ହୋଇ । ବିଭୂତି ତାଙ୍କ ହସ୍ତୁ ନେଇ ॥
ଦେହଯାକ ଦେଲା ବୋଳି । ଅର୍ଦ୍ଧେକ ରଖିଲା ନଖାଳି ॥
ଅଙ୍ଗଙ୍କୁ କଲା ଘର୍ଷଣ । ହରି ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ନିଦରେ ଦେଖି ବୁଝି ନାହିଁ । ପୁଣି ସେ ପଡ଼ିଲେକ ଶୋଇ ॥

ରଜନୀ ପ୍ରଭାତରୁ ଉଠି । ନିଜ ଦେହକୁ ଦେଲା ଦୃଷ୍ଟି ॥
ଦେଖନ୍ତି ତା ଛାଆ ନାହିଁ କିଛି । କେବଳ ଚର୍ମମାତ୍ର ଅଛି ॥
ଦେଖି ସେ ପରମ ଆନନ୍ଦ । ଚିତ୍ତେ ଚିନ୍ତଇ ଗୁଣାନନ୍ଦ ॥
ମାତାଙ୍କୁ ବୋଇଲା ଚାଲି ଶୁଣି । ତୋ କଥା ହୋଇଲା ପ୍ରମାଣ ॥
ଶୁଣି ଜନନୀ ବେଗେ ଉଠି । ପୁତ୍ର ଦେହକୁ ଦେଲା ଦୃଷ୍ଟି ॥
ଦେଖିଲା ଶୁଣିଲା କଥା ସବୁ । ବୋଇଲା ଦେଖିଲୁରେ ବାବୁ ॥
ସେ ହରି ମହିମା ସାଗର । ଅଶାନ୍ତି ଭଞ୍ଜନ ଠାକୁର ॥
ପୁଣି ବୋଇଲା ସତ୍ୟ ଏହି । ଭରସି କଲୁ ମୋର ଦେହୀ ॥
ମୁହିଁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହୋଇବଇଁ । ସଂସାର ସୁଖ ତେଜିବଇଁ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ବସ୍ତ୍ର ଚିରି । ଡୋର କୌପୁନୀ ଆଚ୍ଛେଦକରି ॥
ମାତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡବତ କଲା । ଶୁଣ ଗୋ ଜନନୀ ବୋଇଲା ॥
ଏମନ୍ତ ପୁତ୍ର ଥାଇଁ ଥାଇଁ । ଯେ ଅନ୍ୟ ଆଶ୍ରେ କରଇ ଆଈ ॥
ଧିକ ବୋଲିବା ତା ଜୀବନ । ଏ ଦେହେ କିସ ପ୍ରୟୋଜନ ॥
କେବଳ ଭକ୍ତିଆଶ୍ରେ ହରି । ତୋ ମନେ ସନ୍ଦେହ ନ କରି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଅନୁକ୍ଷଣ । ଘରୁ ଚଳିଲା ନିକାତନ ॥
ପ୍ରବେଶ ହେଲା କ୍ଷେତ୍ରବରେ । ସାଧୁ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ॥
କେତେତେହେଁ ଧନ ଦେଇଁ ରକ୍ଷି । ପ୍ରଭୁମାନଙ୍କୁ ଦେଖଇ ॥
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦର୍ଶନ । କରଣ ଚାଲିଲା ଦକ୍ଷିଣ ॥
କାହିଁ କେମନ୍ତେ କଲା ଅବା । ତାହା ଜାଣନ୍ତି ସୁରଦେବା ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ରଘୁନାଥ । ଏ ସାଲବେଗର ଚରିତ ॥
ସବେନ୍ତେ ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦକହ୍ନାଇ । ଦେଖିଲା ଚର୍ମଦେହେ ଶୁଦ୍ଧି ॥
ତା ଗତି ମୁକ୍ତି ସେବା ହେଉ । ତାହା ଜାଣିବେ ମହାବାହୁ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ସୁଧାମୃତ । ସୁଜନେ ଏଥେଁ ଦିଅ ଚିତ୍ତ ॥
ପଢ଼ି ଶୁଣନ୍ତେ ମୋକ୍ଷ ଗତି । ଯମ ଦଣ୍ଡକୁ ନାହିଁ ଭୀତି ॥
ସକଳ କର୍ମ ସିଦ୍ଧ ହେବ । କେବଳ ବିଶ୍ୱାସ ଯା ଥିବ ॥
କହଇ ବିପ୍ର ରାମଚନ୍ଦ୍ର । ମୋ ପ୍ରଭୁ ବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର ॥

ସାଧୁଜନଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମ । ମସ୍ତକ ହେଉ ମୋ ମଣ୍ଡନ ॥
ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଯାଜପୁରଗ ଦାର୍ଢ୍ୟଶୀଳ ବର୍ଣ୍ଣନ ନାମ
ସପ୍ତତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଅଷ୍ଟାତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ଦାସିଆ ବାଉରୀ ସମ୍ବାଦ
ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଶୁଣ ସୁମନ ମହାରଥୀ । କହିବି ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ କଥା ॥
ଯେସନକୁ ଶୁଣି ବେଗନାଶ । ବାଲି ଗ୍ରାମରେ ତାର ବାସ ॥
ଜାତିରେ ଅଟଇ ଅନ୍ତ୍ୟଜ । ନ ଜାଣଇ ପାପ ପୁଣ୍ୟ ବୀଜ ॥
ନାମ ତା ଦାସିଆ ବାଉରୀ । ଶବର ଜାତି କୁଟେଲି ଘରି ॥
ନାହିଁ ତା ପୁତ୍ର ପୁତ୍ରୀ ଧନ । ଅତି ଦରିଦ୍ର ତା ଜୀବନ ॥
ପତ୍ନୀ ସହିତ ବେନପ୍ରାଣୀ । ଦିନ ବଞ୍ଚନ୍ତି ଲୁଗା ବୁଣି ॥
ସେ ଗ୍ରାମେ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କର ଘରେ । ବ୍ରତ ଉତ୍ସବମାନଙ୍କରେ ॥
ନାମ ଗାୟନ ଯେତେବେ ହୋଇ । ତେବେ ଶୁଣଇ ସୁଖପାଇ ॥
ନ ଜାଣେ ଭାବ ଅର୍ଥ କିଛି । ଶୁଣିବା କଥା ତାର ଅଛି ॥
ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେ ଦିନ । ତା ଦେହେ ଉପୁଜିଲା ଜ୍ଞାନ ॥
ହୋଇଲା ଗୁରୁମନ୍ତ୍ର ଧାରୀ । ମାଳା ତିଳକ ନିତ୍ୟ କରି ॥
ବସେ ସୁଜନଜନ ପାଶେ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନର ହରଷେ ॥
ନିତ୍ୟ ଶୁଣଇ ହରିଗାଥା । ବୁଝଇ ପାପ ପୁଣ୍ୟ କଥା ॥
ଯେତେବେଳେ ଯାହା ମିଳେ । ତାହା ଭୁଞ୍ଜଇ ସୁଖ ହେଳେ ॥
ଯେତେବେ ସେ ଦୁଃଖ ସୁଖ ପାଇ । ସମସ୍ତ ସମାନ ମଣଇ ॥
ହିଂସା ନ ଥାଇ ମନେ ତାର । ହୋଇଲା ଧନ୍ୟ ଏ ସଂସାର ॥
ବିଧାତା ସେପରି ଏହା କଲା । ନୀଚ ଜାତିରେ ଜନ୍ମ ହେଲା ॥
କାହୁଁ ପାଇବି ହରିଭକ୍ତି । ଜୀବନ ହୋଇବ ମୋ ମୁକ୍ତି ॥

ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ସେ ଶତ୍ରୁ । ହୋଇଲା ଶ୍ରୀଗୁରୁଙ୍କ ପାତ୍ର ॥
ସକଳ ଦେଖୁ ଲୋକମାନେ । ଆସନ୍ତି ହୃଷ୍ଟ ଦରଶନେ ॥
ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱ ପୁରୁଷ ଯୁବା ବାଳ । ବୃଦ୍ଧ ବାଳକ ଆଦିକରି ॥
ଯେଥିରେ କରନ୍ତି ଗମନ । ବିଶ୍ୱର କଲା ତାର ମନ ॥
ବାଟରେ ମୁଁ ଯାଯାଦେଖି ଶିବ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବି ॥
କେମନ୍ତ ତୁମ୍ଭ ଭଗବାନ । ଦେଖିବି ଏ ଚର୍ମ ନୟନ ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ତା ଚିତ୍ତେ । ଚଳିଲା ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ॥
ପ୍ରବେଶ ହେଲା କୋଣିବରେ । ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦଘୋଷ ଚାତୁଣରେ ॥
ରଥେ ଦେଖିଲା ଜଗନ୍ନାଥ । ମଥାରେ ଦେଲା ବେନି ହସ୍ତ ॥
କାଳା ଶ୍ରୀମୁଖକୁ ଅନାଇ । ବେନି ନୟନୁ ଧାରା ବହି ॥
ରକ୍ତ ଅଧର କଳା ଡୋଳା । ଦେଖି ଭାବରେ ହେଲା ଭୋଳା ॥
ଶୁଣିଲା ପ୍ରଭୁ ଚତୁର୍ଭୁଜ । ବୋଲଇ ନମୋ ଦେବରାଜ ॥
ମୁଁ ମହାପାପୀ ଏ ଜଗତେ । ଉଦ୍ଧର ମୋତେ ଜଗନ୍ନାଥେ ॥
ନ କର ମୋ ବିଷୟେ ହେଳା । ମୋ ହୃଦେ ଜ୍ଞାନଦୀପ ଜଳା ॥
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ପତିତ ପାବନ । ମୋତେ ଉଦ୍ଧର ଭଗବାନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ହେଲା ଭୋଳା । ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡବତ କଲା ॥
ଉଠି ମଥାରେ କର ଯୋଡ଼ି । କହିଲା ବହୁତ ବିନତି ॥
ବୋଇଲା ତୁମ୍ଭ ନାମ ସତ୍ୟ । ମିଥ୍ୟା ଏ କେବଳ ଜଗତ ॥
ଏବେ ତୁ ସତ୍ୟ ଅଛି ମୂଳ । ଏ କଥା ଜାଣଇ କେବଳ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ରୂପ ଗୁଣି । ଶ୍ରୀମୁଖୁ ହୋଇଲା ଦେବବାଣୀ ॥
ଯାଇ ତା ମନରେ ପ୍ରବେଶ । ଦେବୀ ବୋଲଇ ଭକ୍ତି ଦିଅ ॥
ଶୁଣି ଚରଣ ଧୋଇ ବସି । ଦେବୀ ତା ଭୋଜନ ପରଶି ॥
ଜୁଆ ପୁଡ଼ିକ ଦେଇ ନାଲି । ଲଡ଼ୁ ମାଣ୍ଡକ ଓଡ଼ିଆ ॥
ନୂଆ ହାଣ୍ଡିରେ ରନ୍ଧନରି । ରଖି ଯେ ଥିଲା ତାର ନାରୀ ॥
ଦ୍ୱାତ୍ରିକ ସମାନ ହୋଇଛି । ଶୁଣ ଅଧିକ ନାହିଁ କିଛି ॥
ଉପରେ ପଡ଼ିଅଛି ନିର । ଶାଗ ମେଞ୍ଚିଏ ତା ଉପର ॥

ରନ୍ଧନେ ବସିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ | ଅନେକ ଭୋଗ ମାନ ବାଛି ||
ରଖିଲେ ସ୍ୱାମୀ ଆଗେ ନେଇ | ସ୍ୱାମୀ ତା ଦେଖିଲେ ଅନାଇ ||
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବରଣ ଥାଳିଥାଇ | ମଧ୍ୟେ ଅନେକ ଭୋଗ ଥାଇ ||
ତା ମଧ୍ୟେ ଶାଗ ଖଣ୍ଡେ କଳା | ବୋଲେ ଏ ଶ୍ୱେତଚନ୍ଦ୍ର ଭୋଳା ||
ଏହା ମୁଁ ଖାଇବି କେମନ୍ତେ | ବୋଲି ଭାବନା କରି ଚିତ୍ତେ ||
ଦେଖି ହୋଇଲେ ବିମନାକ | ବଦନୁ ନ ସ୍ଫୁରେ ବଚନ ||
ଦେଖିପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତନ | ଠାକୁରାଣୀ ଭଲେ ଦେଖାଉଣୀ ||
ଉଠିଲେ ବାଳ ପ୍ରଭୁ ତହାଁଇ | କାହାକୁ ଏବେ କହ କାହିଁ ||
କରେ ବଜାଇ କରତାଳି | ରଙ୍ଗେ ନାଚଇ ଭଳି ଭଳି ||
ଚାହେଁଣି ପତ୍ନୀ ଭଳା ଯାଇ | ସେ ଗ୍ରାମଲୋକଙ୍କୁ ଡକାଇ ||
ଧାଇଁ ଆସିଲେ ଜଣ କେତେ | କହିଲେ ତାହାଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ||
ସ୍ୱାମୀ ମୋ କେତେ ଖାଉଥିଲେ | ବାଟେ ସେ ଭୟ କରିଦେଲେ ||
ଦେଖ ସାକ୍ଷାତେ ହେଲା ବାଇ | କି ବୁଦ୍ଧି କରିବଇଁ ମୁହିଁ ||
ତାହା ଶୁଣିଣ ଜନ ଧୀରେ | କହନ୍ତି ଦାସିଆ ଆଗରେ ||
କହ ହୋ ତୁ କଥା ଏମନ୍ତ | ଦେଖିଣ୍ଟୁ ନ ଖାଇଣ ଭାତ ||
ତା ଶୁଣି ଦାସିଆ କହଇ | ଶୁଣ ହେ ସନ୍ତ ଗୋସାଇଁ ||
ଥାଳି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଭୋଗ ଥିଲା | ତା ମଧ୍ୟେ ଶାଗ ଖଣ୍ଡେ କଳା ||
ସାକ୍ଷାତେ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ଏଥି | ଗୋଳି କରୁଛେ ଖାଇବାଇଁ ||
ଏମନ୍ତ କହି ସବୁଜନେ | ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ଅବଧାନେ ||
ଏହା ଶୁଣିଣ ସର୍ବଜନ | ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ ||
ଏ ଭାବ ପାଇଲୁ ତୁ କାହିଁ | କୃପା ନ କଲେ ଭବଗ୍ରାହି ||
ଆମ୍ଭେ ଧନ୍ୟ ହେଲୁ ତୋଷ | ତୋ ନାମ ବାଳଗ୍ରାମ ଦାସ ||
ପତ୍ନୀକି ବୋଇଲେ ଚାଲ ଶୁଣ | ସେହି ଥାଳି ଅଲଗା କରି ||
ଆଉ ଥାଳିରେ ଦେଇ ଭରି | ଶାଗଙ୍କୁ ଏଥି ଭିନ୍ନ କରି ||
ସେହି ଶୁଣି ସେହିପରି କଲା | ସ୍ୱାମୀ ଆଗରେ ନେଇ ଦେଲା ||
ତା ଦେଖି ବାଳଗ୍ରାମ ଦାସ | ଖାଇ ସେ ହୋଇଲେ ହରଷ || ||

ମୁଖ ଦେଖାନ୍ତି ଭାବ ଦେଖିଲେ । ଚିତ୍ତ ନ ଦେବଶି ଚନ୍ଦ୍ରଭୋଗେ ॥
ସେ ଶବ୍ଦ ବିନା ଅନ୍ୟ ତାର । ପଶନ୍ତି ନାହିଁ କର୍ଣ୍ଣଦ୍ୱାର ॥
କେବଳ ଶ୍ରୋତଦଣ୍ଡଭୋଗୀ । ଭାବ ଗ୍ରାବରେ ହେଲ ଯୋଗୀ ॥
ଦୃଶ ଧିଦିଶ ସେ ନ ଜାଣି । ଦିଶୁଥା ଏସ ପ୍ରାଣ୍ଣ ମଣି ॥
ଅନ୍ୟ ସେବକ ଆଶା ନାହିଁ । ଯାଉ ବା ଆଉ ନଜ ଦେହି ॥
ସତ୍ୟ ବଚନ କଲି ସାର । ସେ ମିଥ୍ୟା କହେ ଶତ୍ରୁ ତାର ॥
ଦୟା ଦିନଙ୍କୁ ଶାନ୍ତି ଭାବ । ଚିନ୍ତଇ ମନେ ପଦ୍ମନାଭ ॥
ହେଳନ ଲଭିଣୁ ନବାଣି । ଚିନ୍ତଇ ଦେଖ ଚକ୍ରଧାରୀ ॥
ସେ ଯେଉଁ ଶ୍ରୀମୁଖ ଲାବଣ୍ୟ । ନୟନ ବୁଝି କରେ ଧ୍ୟାନ ॥
ସେ ଦେଖି ନନ୍ଦଘୋଷ ରଥେ । ମନକୁ ଟୋଇଲ ନିରତେ ॥
ସେ ଯେଉଁ ଘଣ୍ଟ ବାଦ୍ୟ ସ୍ୱନ । ତହିଁକି ଶୁଣିଥାଇ କର୍ଣ୍ଣ ॥
ଅଙ୍ଗୁ ପାଦ ପଦ୍ମତଳେ । ମଣ୍ଡଳ ନବେଶି ଭ୍ରମରେ ॥
ବଦନେ ଏକା ଦାରୁ ହରି । ରହିଲ ଧ୍ୟାନ ସଂସାରୀ ॥
ବଶ୍ୟ କର୍ମମାନ ଦରେ । ଚିତ୍ତ ନବେଶି ହରିଠାରେ ॥
ଏମନ୍ତେ ରହିଲ ଧନା ହେଲେ । ତା ଭାବ ଜାଣି ଜଗନ୍ନାଥେ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ଭକତ ବତ୍ସଳ । ଭକତ ଭାବ ଯାର ମୂଳ ॥
ନାହିଁ ତା ଜାତି କ୍ରିୟା କର୍ମ । ନାହିଁ ତପସ୍ୟା ଦାନ ଧର୍ମ ॥
ନାନା ବ୍ରତାଦି ତୀର୍ଥ ସେତେ । କିଛି ନ ଲୁଚେ ତାର ଚିତ୍ତେ ॥
କିସ ହୋଇବ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ । ଯେତେକ ବା କଲେ ଦେବାର୍ଚ୍ଚନ ॥
ଏଣେ ପାଇବ ତାଙ୍କୁ କାହିଁ । ଯହିଁ ଚଳନ୍ତିଲେ ତହିଁ ଥାଇ ॥
ଭାବରୁ ବନ୍ଧ ଭାବଗ୍ରାହୀ । ହେଳନ ମତେ ଦୟାବହି ॥
ମନରୁ ଗୁଣ୍ଡି ଦିବ ଭୟ । ନିରତେ ଆନନ୍ଦ ହୃଦୟ ॥
କହିବ ହରିନାମ ମୂଳ । ମୁକତି ବିଶ୍ୱାସ କେବଳ ॥
ଦୃଢ଼େ ଚିନ୍ତଇ ତାଙ୍କୁ ଯେମ୍ଭି । ସେ ହରି ଥାଏ ତାର ତହିଁ ॥
ଏ କଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ଶୁଣ ହେ ମନ ନିପ୍ରମାଣ ॥
ସେ ଭକ୍ତ ଯେମ୍ଭି ଭାବ ବଚନ । କିଛି ନ ଜାଣେ ପ୍ରତିବଚନ ॥

କେବେ ସେ ସ୍ଥାନରେ | ମନ କଟିବଣି ଶ୍ରୀପଦ୍ମରେ ||
ବୋଲଇ ଏତ ସୁଧାବାକ୍ୟ | ବପୁରୁ ଜଳ ଧାର ବହି ||
କୃଷ୍ଣ କା କରିବେ ଶ୍ରୀହରି | ଦେଖିବି ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ ||
ତା ମନ ଜାଣି ଭଗବାନ | ତେଜିଲେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ||
ବାହାର୍ କଲେ ପୀତବାସ | ମିଳିଲେ ଭକତର ପାଶ ||
ଦେଖିଲା ନନ୍ଦନ ନନ୍ଦନ | ବୋଇଲା ନମୋ ସର୍ବସ୍ୱାମୀ ||
ଏତେ ମୁଁ ଦେଖିଥିଲା ଯାହା | ସାକ୍ଷାତେ ଦେଖିଲଇଁ ତାହା ||
ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ସୁର ନର | ଯତ୍ନ କରିଣ ଯେ ଜନର ||
ସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମୁନିଗଣ | କେତେ ଯେ ହରି ଚରଣ ||
ମନେ ଜପନ୍ତି ନିତ୍ୟ ଦିବ | ତାଙ୍କୁ ତୋ ଦର୍ଶନ ଦୁର୍ଲଭ ||
ମୁଁ ସେ ଅଜ୍ଞାନ ମୂଢ଼ଜାତି | ନାହିଁ ମୋ ଭକ୍ତି ବିଶ୍ୱାସତି ||
ବାହାସ୍ତ କଲ ମୋର ଦୂର | ହେ ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ||
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ପୀତବାସ | ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଅରେ ଦାସ ||
ସ୍ୱର୍ଗାଦି ଅପବର୍ଗ ଯେତେ | କେବେ ନ ଇଚ୍ଛେ ମୋର ଭକ୍ତେ ||
ଭକତିରେ ସେ ଭକତ | ମୋ ମନ ତା ପାଦରେ ନଛାଡ଼ି ||
ତେଣୁ ତୋ ଭାବ ମୂଳ ମୋର | ହେ ଭକ୍ତ ମାଗି ନେନ ବର ||
ଶୁଣି ଦାସିଆ ବାହୁ ଟେକି | ଜଣାଏ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ପାଶେ ||
ଘେନି ଚରଣ ତୁମ୍ଭ ସ୍ୱାମୀ | କୋଟିଏ ବାର ଲୁଟିଥିବ ||
ବରେ ମୋ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ | ଏତେକ ଦେବ ସର୍ବସାକ୍ଷୀ ||
ତୋ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ଚରଣେ | ମୋ ମନ ଥାଉ ଅନୁଦିନେ ||
ଯେବେ ମୁଁ ମନରେ ଭାବିବ | ତୁମ୍ଭ ଦର୍ଶନ ପାଉଥିବ ||
ଏ ବର ମୋତେ ଆଜ୍ଞା ହେଉ | ଅଧିକ ଲୋଡ଼ାନାହିଁ ଆଉ ||
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ | ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ ||
ତୁ ଯେବେ ଚିନ୍ତୁ ଅନ୍ତରରେ | ମୁଁ ଥିବ ନିକଟେ ଘରେ ||
ଯାହିଁ ଚିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ରୂପ | ମୁଁ ହେବ ସେମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ||
ତୁ ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଖାଇ ଦେବୁ | ଅମ୍ଭେ ତା ଅବଶ୍ୟ ଭୁଞ୍ଜିବୁ ||

ଏ ବର ତୋତେ ଅଛୁ ଦେଇ । ବୋଲି ବିଜୟୁ ମହାବାହୁ ॥
ତକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନା ସୁଜନ ॥
ଭକତ ସଭରେ ଯେ ବଶ । ଅଭାବ ନ ଥାଇବ ଲେଶ ॥
ଶୁଣି ସେ ମନ୍ତୁ ନୃପନାଥେ । ଏହୁ ଭକ୍ତିରୁ କଥା ଯେତ ॥
ଏମନ୍ତ ବର ଭକ୍ତ ପାଇ । ଆନନ୍ଦ ହେ ପାଇବ କହି ॥
ରଜନୀ ପ୍ରଭାତରୁ ଉଠି । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ରଟି ॥
ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡିଏ ଥିଲା ବୁଣି । ଥାଣ ନଉଡ଼ି ଗଲା ଅଣି ॥
ସେ ବସ୍ତ୍ର ବାସ୍ତ୍ରଧରେ ଦେଇ । ଯାଉଛେ ଅଣିକ ଉଷ୍ମା ହୋଇ ॥
ଦେଖିଲା ନାରିକେଳ ଗଛ । ବହୁତ ହୋଇ ନାହିଁ ଉଚ୍ଚ ॥
ଏକଇ ଫଳ ଫଳି ଅଛି । ତା ଦେଖି ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ପୁଛି ॥
ଏ ଫଳ ଗୋଟି ମୋତେ ଦିଅ । ଥାଣ କଉଡ଼ି କାହିଁ ନିଅ ॥
ତା ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ କହଇ । ପ୍ରଥମ ଫଳଗୋଟି ଏହି ॥
ଏ ଫଳଗୋଟି ଯଦି ନେବୁ । କହ କଉଡ଼ି କେତେ ଦେବୁ ॥
ଦାସେ ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭ ମନ । ଯେତେକ ଅଛି ଦେବି ସେନ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଲଇ ତୁ ଶୁଣି । ଏ ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡ ଦେତ ଜାଣି ॥
ତେତେଭଳ ଯେତେବେ ଶୁଣିଦେବୁ । ତେବେ ଏ ଫଳ ଗୋଟି ନେବୁ ॥
ଦାସିଆ ବୋଲଇ ନେଇ ନିଅ । ଏ ଫଳ ଗୋଟି ମୋତେ ଦିଅ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗଲା ଠାଇଁ । ସ୍ନାନ ଶୌଚ ଆଦି ହୋଇ ॥
ଲେଉଟି ଆଇଲା ତୁରିତେ । ମିଳିଲା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅଗ୍ରତେ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ତୋଳାଇ ନେ ଫଳ । ହାତାଳ ରଖିଛି ସକଳ ॥
ସେ ଫଳ ଘେନିଗଲା ଦାସେ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନର ହରଷେ ॥
ଯାଉଁ ଯାଉଁ ସେ ପଥେ ପୁଣ । ଦେଖିଲା ଏକଇ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ॥
ପଇଡ଼ ଶ୍ରୀଫଳ ପଣସ । ଆମ୍ବ କଦଳୀ ଇକ୍ଷୁରସ ॥
ନେଇଣ ଗୋଟିକା ଦୁଧ ଦହି । ଘୃତ ନବାତ ଦିବ୍ୟ ଝଇ ॥
ଏମାନେ ଦେବାକୁ ଯାଉଛେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନୈବେଦ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ॥
ସେହି ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଉଦ୍ରାଇଲା । ତାହାଙ୍କ ପାଶରେ ମିଳିଲା ॥

ଦାସେ ବୋଇଲେ ବିପ୍ରବର । କଥାଏ ଶୁଣିବ କି ମୋର ॥
ଏ ଭୂମି ବୃନ୍ଦାବନ ଯେମନ୍ତ । ଚେତଇଁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଗ୍ରତ ॥
ମନୋବାଞ୍ଛା କରଇ ଯାଚିବ । ମୋ କଥା ମନନ ବୋଲିବ ॥
ଏ ମୋ ଶ୍ରୀଫଳ ଗୋଟି ଧର । ଜଗୁଙ୍କ ପଦେ ରଖିକରି ॥
ବୋଲିବ ବାଳିଗ୍ରାମ ଦାସ । ଦେଇଛି ନଅ ପୀତବାସ ॥
ସେ ଯେବେ ଶ୍ରୀହସ୍ତ ବଢ଼ାଇ । ତୁମ୍ଭର ହସ୍ତରୁ ନେବାଇ ॥
ଯେବେବେ ନେବେ ତାଙ୍କୁ ଦେବ । ନୋହିଲେ ଆଣି ମୋତେ ଦେବ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଫଳ ଦେଲା । ଅନେକ ବିନତେ କହିଲା ॥
ତା ଶୁଣି ବିପ୍ର ହସି ଦେଲା । ସେ ଫଳ ଘେନି ଚାଲିଗଲା ॥
କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ଏଣେଣି ଘରକୁ ଚଳି ଦାସ ॥
ଏଥିଉତ୍ତାରେ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ପ୍ରଭୁ ସେବକଙ୍କୁ ଘେନିଣ ॥
ସକଳ ବୃନ୍ଦାବନ ଦେଖିଲେ । ପ୍ରଭୁ ମନୋବାଞ୍ଛା କହିଲେ ॥
ଅତି ଆନନ୍ଦେ ମୋଦଭରି । ମହାପ୍ରସାଦ ସେବାକରି ॥
ଭେଟିଣ କରନ୍ତେ ଗମନ । ପଡ଼ିଲା ଦାସ କଥା ମନ ॥
ବୋଇଲେ ବାଳିଆଁ ବାଉରୀ । ଶ୍ରୀଫଳଗୋଟି ଦେଇକରି ॥
ଯାହା ସେ କହିଛି ମୋହରେ । ତା ଦେଖି ବୁଝିବାଟି ଥରେ ॥
ଏମନ୍ତ ମନେ ବିଚାରିଲେ । ଶ୍ରୀଫଳ ଗୋଟି ଅଣାଇଲେ ॥
ଜଗୁଙ୍କ ପଦେ ରଖିକରି । ବୋଇଲେ ନେମୋ ଦାରୁମୂର୍ତ୍ତି ॥
ବାଳିଆଁ ଦାସ ଅଛି ଦେଇ । ଘେନିବ ଶ୍ରୀହସ୍ତ ବଢ଼ାଇ ॥
ନୋହିଲେ ନେଇଥାଇ ଘେନିବ । ନପୁଣ ବୁଝି ଏହା ଭବ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ଜଗନ୍ନାଥ । ଶ୍ରୀହସ୍ତ ଦେଲେକ ବଢ଼ାଇ ॥
ବିପ୍ର ହସ୍ତରୁ ଘେନିଗଲେ । ମୁଖରେ ନେଇଣ ତା ଭକ୍ଷିଲେ ॥
କମଳା ନ ପାଇଲେ ଲେଶ । ଦେଖ ସେ ଭକତ ବିଶ୍ୱାସ ॥
ତା ଦେଖି ବିପ୍ର ସ୍ତବେ ଭୋଳ । ନୟନୁ ବହେ ଅଶ୍ରୁଜଳ ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ଧନ୍ୟ ତୋ ପିତାମାତା ଧନ୍ୟ ॥
ଧନ୍ୟ ହେ ବାଳିଗ୍ରାମ ଦାସ । ତୋତେ ଛନ୍ଦିଲୁ ପୀତବାସ ॥

ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସ୍ତୁତି କରି । ଦେଖିଲେ ଚଢ଼ିଗଲେ ପୁରି ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାବୋଧା । ଏଥି ଉତ୍ତାରେ ଯେତେ କଥା ॥
ବାଳିକା ଦାସ ଏକ ଦିନେ । ବିଷ୍ଣୁର ଭକ୍ତି ତାର ମନେ ॥
ବୋଇଲେ ମୁଁ କେଉଁବେଳେ ଯିବି । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବି ॥
କେବେ ମୁଁ ଦେଖିବି ସ୍ୱପ୍ନେ । ସେ ପ୍ରଭୁ ମନୋହର ନୟନେ ॥
ଏମନ୍ତେ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତେ ବସି । ଯାଉଲ ଆମ୍ବ ବଡ଼ା ଆସି ॥
ତା ଦେଖି ଯୋଗେଇଲେ ପୁରୁଷ । ବାଛି କିଣିଲେ ପୁଞ୍ଜାଏକ ॥
ଉତ୍ତମ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଇଲୁ । ଅନ୍ୟ ଜନଙ୍କ ପାଖେଁ କିଛି ॥
ରସାଳ ତାଙ୍କର ସମାନ । ଦେଖି ହରଷ ହେଲା ମନ ॥
ଉତ୍ତମ ସୁଗନ୍ଧ ହୋଇ । ଯାଇ କିଣିଣ କଲେ ବନ୍ଧି ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କି କେଉଁବେଳେ ଦେବି । ଦେଖି ସେବକେ ଗୋଳ କଲେ ॥
ଭକ୍ତ ବୋଇଲେ ମୁହିଁ ଯେମିତି । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଗେ ନେଇ ଦେବି ॥
କେ ବୋଇଲେ ମୋର ପିଲା ନେବୁ । ଦେଉଣି କେମନ୍ତେ ଭୁଞ୍ଜି ଦେବୁ ॥
କେ ବୋଇଲେ ଏଣି ଦେଖାଅ । ଏ ଆମ୍ବ ନେବି ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଝିଙ୍କା ଝିଙ୍କି । ହୋଇ ତୋଡ଼ାନ୍ତି ଆମ୍ବ ଦେଖି ॥
ତା ଦେଖି ବାଳିଗ୍ରାମ ଦାସ । ଅନାଇ ହେଲେ ହସ ହସ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ଗୋସାଇଁ । ମୁଁ ତ କାହାକୁ ଦେବି ନାହିଁ ॥
ଶୁଣି ସେବକ କଲେ କ୍ରୋଧ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଆରେ ଦାସ ॥
ଯେବେ ତୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଦେବୁ । କିସ ତୁ ଏହା କି କରିବୁ ॥
ଏ ପ୍ରଭୁ ଅଧୁଣିଆ ଧନ । ଏହା ଭୁଞ୍ଜିବେ ଭକ୍ତ ଜନ ॥
ତୁ ନେଇ କି କରି ପାରିବୁ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପିଲା ପାଇଦେବୁ ॥
ତା ଶୁଣି ବାଳିଗ୍ରାମ ଦାସ । ଉତ୍ତରୁ ପୃଷ୍ଠ ଦେଇ ପଶ ॥
ଜଗତ୍ରୁ ଭଲ ତଳେ ଥୋଇ । ମନଦେହିକୁ ଦେଲା ଦୃଷ୍ଟି ॥
କଜଶ୍ରୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଗୋସାଇଁ । ବୋଲେ ମୁଁ ଉପାସ୍ତ ଯାଇ ॥
ସେ ଖୁର ଦାଇ ଏତେ ସତ୍ୟ । ବୋଲି ମସ୍ତକେ ଦେଲା ହସ୍ତ ॥
ଅଟ ଜନ ପୁଣିଥାଇ କଲୁ । ଚାହିଁଲେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଧଇଲେ ॥

ବୋଇଲା ଶୁଣ ଭଗବାନ । ଏ ଯେବେ ତୁମ୍ଭ ନିଜ ଧନ ॥
ତୁମ୍ଭ ଇଚ୍ଛାରେ ଭୋଗକର । ଶୋକ କମ୍ପାଇ ଏହାଙ୍କର ॥
ଏମନ୍ତ ଯାଚୁ କରେ ଧରି । ସେ ଆମ୍ବ ନୈବେଦ୍ୟ କଲା ତଳି ॥
ଚଢ଼ିଲା ପ୍ରଭୁଙ୍କର ହସ୍ତେ । ଭୋଜନ କଲେ ଜଗନ୍ନାଥେ ॥
ଯୋଡ଼ିକ ଯୋଡ଼ି ଏହିପରି । ହସ୍ତ ବଢ଼ାଇ ନେଲେ ହରି ॥
ହସ୍ତୁ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଚକ୍ରପାଣି । ସେ ପ୍ରଭୁ ଭକ୍ତ ଚିନ୍ତାମଣି ॥
ହେ ମନ ଶୁଣ ମନଦେଇ । ନିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ତାଙ୍କ ଏହି ॥
ଯେ ଯେତେକ ଘଟ ଜାତି ହୋଇ । ସେ ଏକା ଭକ୍ତିଭାବେ ଥାଇ ॥
ତାହାର ପଶ ଫଳ ପୁଷ୍ପ । ଖାଇଲେ ଶ୍ରୀହରି ପ୍ରସାଦ ॥
ଯେ ନର ଭକ୍ତିଜାତି ହୋଇ । ଶ୍ରୀହରି ଭଜନ୍ତି ନ ଥାଇ ॥
ସେ ଯେତେ ସ୍ୱାଦୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଲେ । ପ୍ରଭୁ ନ ଛୁଅନ୍ତି ତା ଭଲେ ॥
ଏଣୁ ସେ ଭକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଧରି । ଅନ୍ତର ହେଲେ ନରହରି ॥
ଯେତେକ ଜନ ଥିଲେ ତହିଁ । ଦେଖୁ ଯେ ଥିଲେ ଭକ୍ତ ହୋଇ ॥
ବୋଇଲେ ଆମ୍ବ କେଣେ ଗଲା । କେ ଏଥେ ମାୟାକରି ନେଲା ॥
ଦାସେ ବୋଇଲେ ଦେଖପାଇଁ । ଭୁଞ୍ଜିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋସାଇଁ ॥
ଶୁଣି ସେବକ ଧାଇଁଗଲେ । ଦେଉଳେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ । ପଡ଼ିଛି ଟାକୁଆ ଚୋପାମାନ ॥
ତା ଦେଖି ହେଲେ ଆଚମ୍ବିତ । ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟରେ ଭକତ ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କରିଲୁ ସ୍ୱବଶରେ । ତୋ ସମ କେ ଅଛି ସଂସାରେ ॥
ନାହିଁ ଚିହ୍ନିବ ତୋହପରି । ଆମ୍ଭେ ତୋ କେଉଁଗୁଣେ ସରି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଚଳିଗଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଧସ୍ତାମାନ ଦେଲେ ।
ବାଲିଗାଁ ଦାସ ଶତଳ ହୋଇ । ବୋଇଲେ ଭକ୍ତ ହେଉ ତୁଷ୍ଟି ॥
ତୋ ଯଶ ରହିଲା ଜଗତେ । ଉତ୍ତମ ହେଉ ସିଦ୍ଧି ତୋତେ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ସେ କଲ୍ୟାଣ । କଲେ ସକଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥
ତା ଶୁଣି ଦାସ ସେବକଙ୍କ । ଟେକି ବନ୍ଦନ୍ତି ପାଦତଳେ ॥
ତାହାଙ୍କ ଚରଣରୁ ଧୂଳି । ମସ୍ତକ କଲେ ମେଳି ॥

ଅନେକ ଦଣ୍ଡବତ କରି । ବୋଲଇ ମୋ ସ୍ଥିର ବାଞ୍ଛା ॥
ମୋ ଠାରେ ଏଡ଼େ କୃପା କଲ । ତେଣୁ ମୋହର ଭାଗ୍ୟ ଭଲ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ହୃଦରେ । ହରିଙ୍କି ଚିନ୍ତିଲ ଭୂଜରେ ॥
ବୋଲିଲ ନମୋ ଚକ୍ରପାଣି । ନମୋ ସର୍ବାଙ୍ଗ ଚୂଡ଼ାମଣୀ ॥
ଏହା ମୁଁ ବିସ୍ମରିଲି କିପରି । ମତ୍ସ୍ୟାଦି ଅବତାର ଯେତେ ॥
ବାରେ ଦିଅ ଦରଶନ । ପବିତ୍ର କର ମୋ ଜୀବନ ॥
ଏମନ୍ତେ ସ୍ତୁତି କରନ୍ତେ ତହୁଁ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ନୀଳ ଶିଖରେ ବିଜେକରି । ସେବକ ସ୍ୱରୂପ ଧରି ॥
ମତ୍ସ୍ୟକଚ୍ଛପ ରୂପ ଆଦି । ଦର୍ଶନ ଦେଲେ ଦେବସ୍ୱୟଂ ॥
ଦାସେ ଦେଖିଲେ ଶର୍ମାମାନେ । ତତକ୍ଷଣେ ଯତ୍ନ ନମ୍ରେ ତେଣ ॥
ଅନେକ ଦଣ୍ଡବତ କଲି । ଗୁଡ଼ି କାଖରେ କରିଦେଲି ॥
ବୋଇଲା ନିସ୍ତରିଲି ମୁହିଁ । ତୋ କୃପା ଆନନ୍ଦ ପାଇ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗଲା ଚଳି । ନିଜ ମନ୍ଦିରେ ଯାଇଁ ମିଳି ॥
ଯେ ହରି ଭାବେ ମନ ଦେଇ । ଦୁର୍ଗତି ଦହିଲ କାଳ ସେହି ॥
ପରମ ପଦକୁ ନିଭିଲ । ଭକତ ଚରଣ ତାହା ସେଭିଲ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ନିରନ୍ତରୀ । ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ସୁଧାବାଣୀ ॥
ପଢ଼ି ଶୁଣନ୍ତି ଯେଉଁ ଜନ । ଲଭନ୍ତି ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଧନ ॥
କହଇ ରାମଦାସ ଦ୍ୱିଜ । ତୁମ୍ଭ ହସ୍ତ ଟେକି ଚରଣସ୍ମୃତ ॥
ଦୁଜନେ ଏଣେ କର ନିତ୍ୟ । ଆଉ ନଥିବ ଧନ ଭୟ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମହାଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ବାଳିଗାଁ ଦାସ ବାଞ୍ଛା ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଗୀତ କୀର୍ତ୍ତନ
ନାମ ଅଷ୍ଟାବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଊନତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ତୁଳସୀଦାସ ସମ୍ବାଦ
ମନ ଜବାବ

କହେ ସୁମନ ସନ୍ନତେ | ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ଅତି ତୋଷେ ||
ଶୁଣି ଶ୍ରୀହରି ଭକ୍ତ କଥା | ଶ୍ରବଣେ ଖଣ୍ଡେ ଭବବ୍ୟଥା ||
ଆହୁରି ଶୁଣିବାକୁ ମନ | ପୁଣି ବୋଲଇ ଭକତନ ||
ଶୁଣ ହେ ମନ ପୁଣ୍ୟମତେ | କହିବି ଚରିତ କଥାଏ ||
ପଶ୍ଚିମଦେଶ ଚିତ୍ରକୂଟରେ | ବିନ୍ଧ୍ୟା ନାମ ପାଠଶାଳରେ ||
ଅଛଇ ତାର ନିଜ ବାସ | ଜାତିରେ ଅଟେ ରଜପୁତ ||
ତୁଳସୀ ଦାସ ନାମ ତାର | ଅତି ସୁନ୍ଦର ସୁକୁମାର ||
ତା ଭାର୍ଯ୍ୟା ନାମ ସତ୍ୟବତୀ | ସୁଗୁଣ ସୁଶୀଳା ସୁବେଶୀ ||
ସ୍ୱାମୀର ଆଜ୍ଞା ଅଲଙ୍ଘିତ | ଏକ ଦୁହିତା ଏକ ସୁତ ||
ଅଷ୍ଟ ପହରେ ସେବୁ ପଦ | ସ୍ୱାମିଙ୍କୁ ଦେଖେ ଅଟେ ମୁଗ୍ଧ ||
ଅତି ରୂପସ ପତିସୋହାଗିଣୀ | ଧାର୍ମିକ ଦେଖି ତାକୁ ମଣି ||
ତାଙ୍କ ପଣରେ ଜାଣି ସେଷ୍ଟା | ନାରିକେ ତ୍ରାଣ ପାଉରେ ଦେଇ ||
ଶାନ୍ତ ସୁଶୀଳ ସତ୍ୟବାଦୀ | ଦୟାଳୁ ସୁଗୁଣ ସୁବୁଦ୍ଧି ||
ବଡ଼ ବୈଷ୍ଣବେ ଅତି ଦୟା | ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସେବାରେ ନିର୍ଦ୍ଦୟା ||
ଶ୍ରୀରାମ କଥା ବିନା ଆନ | ରୁଚଇ ନାହିଁ ତାର ମନ ||
ଜାଣଇ ଏକା ରାମବ୍ରହ୍ମ | ସେହି ସକଳ ଧର୍ମ କର୍ମ ||
ରାମ ହେ ଜୀବନ ଠାକୁର | ରାମ ହେ ଜାଣଇ ଈଶ୍ୱର ||
ରାମ ସେ ଭକ୍ତ ମୁକ୍ତି ଦାତା | ତା ବିନା ନାହିଁ ନା କରତା ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସବାଶୀ | ଶୁଣଇ ରାମକଥା ବସି ||
ଏମନ୍ତ ଗଲା କେତେଦିନ | ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ସୁଜନ ||
ପ୍ରତ୍ୟହ ସେ ଗ୍ରାମେ ସମସ୍ତ | ପଢ଼ନ୍ତି ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ||
ସେ ସବୁ ମଧ୍ୟେ ନିତି ବସି | ଶୁଣନ୍ତି ଥାଇ ସେ ତୁଳସୀ ||
ଆଦ୍ୟରୁ ପ୍ରାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ | ତାପ୍ତନ କରିବାର ନିତ୍ୟେ ||

ଶ୍ରୀରାମ ଜନ୍ମ କର୍ମବାଣୀ । ଆନନ୍ଦ ହେଉଥାଏ ଶୁଣି ॥
କାର୍ମୁକ ଭଗ୍ନ ଆଦି କରି । ପରଶୁରାମ ଦର୍ପ ହରି ॥
ତାଡ଼କା ବଧ ଶିଳା ନାରୀ । ଏ କଥାମାନ ଶୁଣିକରି ॥
ଅଙ୍ଗ ପୁଲକ ହଉଥାଇ । ଶବେ ନ ପାରେ କଥା କହି ॥
ରାଜ୍ୟରେ ଅଭିଷେକ ହେବା । ସନ୍ଦେହୁ ବନବାସ ଯିବା ॥
ଦୁଃଖ ବା ସୁଖ ଯାଗବାର । ଶୁଣି କମ୍ପଇ ତା ଶରୀର ॥
ପୁଣି ସେ ଶୂର୍ପଣଖୀ କଥା । ଶୁଣି ତା ମନେ ବଡ଼ ବ୍ୟଥା ॥
ଶ୍ରୀରାମ ମାୟାମୃଗ ମାରି । ବିଜୟ କଲେ ଧନୁ ଧରି ॥
ଲକ୍ଷ୍ମଣ କଟୁଭାଷେ ଗଲେ । ଏକା ହୋଇଣ ସୀତା ଥିଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ରାବଣ । ଆସି ମିଳିଲା ତତକ୍ଷଣ ॥
କପଟେ ହୋଇଣ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । ପର୍ଣ୍ଣ କୁଟୀରେ ଯାଇଁ ପଶି ॥
ଜାନକୀ ଦେବୀ ଭୁଜ ଧରି । ବଳେ ସେ ଆଣିଲା ଉଠାରି ॥
ରଥରେ ବସାଇଲା ନେଇ । ଶୂନ୍ୟେ ଗମିଲା ବେଗ ହୋଇ ॥
ମିଳିଲା ଲଙ୍କାପୁରେ ଯାଇ । ସୀତା ଦେବୀଙ୍କି ରକ୍ଷି ଥୋଇ ॥
ଏହା ଶ୍ରବଣେ ସେହି ଶୁଣି । କୁଳିଶଘାତ ପ୍ରାୟ ମଣି ॥
କମ୍ପିଲା ଦଶନ ଅଧର । ସ୍ୱେଦ ପୂରିତ କଳେବର ॥
ସ୍ଖଳିଲା ଦେହୁଁ ବୁଦ୍ଧି ଜ୍ଞାନ । ତା ମନ ହେଲା ଅତି ଛନ୍ନ ॥
ଦ୍ୱିଯୁଗାନ୍ତର କଥା ଶୁଣି । ବର୍ତ୍ତମାନର ପ୍ରାୟେ ମଣି ॥
କ୍ରୋଧେ ବଦନ ଜଳବାଦ । ଉଠିଲା କରି ଘୋର ନାଦ ॥
ନୟନ ତାମ୍ର ରଙ୍ଗ ପ୍ରାୟେ । ବୋଲଇ ଯିବି କେଉଁଠାଏ ॥
ଆଜ ମାରିବି ନାସ୍ତେଶ୍ୱର । ସବଂଶ ସହିତେ ତାହାର ॥
ନିଜ ଜନନୀ ମୋର ଆଣି । ଭେଟାଇ ଦେବି ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଧନୁ ଧରି । କ୍ରୋଧେ ଅନେକ ଶର ଭରି ॥
ଢାଲ କଟାରି ସନାହ । କଟେ ବାନ୍ଧିଲା ଅତି ଗାଢ଼ ॥
ଧରି ବସିଲା ଅଶ୍ୱପରେ । ଧାଇଁଣ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ସବଜ୍ଞାଣ । ଧାଇଁଲେ ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇ ॥

ପବନୁ ବେଗ ହୋଇ ଚଳି । ସାଗର କୂଳେ ଯାଇଁ ମିଳି ॥
ଶ୍ରୀରାମ ସୁମରି ମନରେ । ପଶିଲେ ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ॥
ଆଜ୍ଞା ଯେ ଦେଲେ ରଘୁମଣି । ଥୋକେ ତୁ ପୁଚ୍ଛ ଯିବୁ ଟାଣି ॥
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ମହାବାତ । ପୁଚ୍ଛ ଯେ ଥିଲା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶର ॥
ତା ପଛେ ଚଳେ ରଘୁବୀର । ହୋଇ ଅପୂର୍ବ ଦ୍ଵିଜବର ॥
ଡାକିଲେ ଦାଣ୍ଡେ ଏଥି ବେଳେ । କିମ୍ପା ପଶୁଛ ସିନ୍ଧୁ ଜଳେ ॥
ସେ କଥା ଫେଡ଼ି କହ ମୋତେ । ଏ ଦେହ ନ ନାଶ ବୃଥାର୍ଥେ ॥
ତା ଶୁଣି ଦାସ କୋଶଳେଶ୍ଵର । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଦ୍ଵିଜବର ॥
ଯେ ସୀତା ଜଗତ ଜନନୀ । ତାଙ୍କୁ ରାବଣ ନେଲା ଘେନି ॥
ତାଙ୍କର ଅନ୍ଵେଷଣ କରିବି । ଜାନକୀ ମାନ ଉଦ୍ଧାରିବି ॥
ରାବଣ ମାରେ ବା ମରିବି । ଦୁଇରୁ ଏକ ମୁଁ କରିବି ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଦାଶରଥି । ବୋଇଲେ ଦ୍ଵିଜ ତୁ ଏ ମତି ॥
ଏ ସିନ୍ଧୁ କେମନ୍ତ ତରିବୁ । ବୃଥାର୍ଥେ ଜୀବନ ହାରିବୁ ॥
ନ କର ଏମନ୍ତ ସାହସ । ବେଗେ ତୁ ବାହୁଡ଼ି ଆସ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ଶାରଙ୍ଗୀ । ଏ କେତେ ମାତ୍ର ସିନ୍ଧୁ ପାଣି ॥
ଲଙ୍ଘିବି ଖୁର ଜଳ ପ୍ରାଏ । ମାରିବି ଦୁଷ୍ଟ ଲଙ୍କାରାଏ ॥
ଆଉ ନ କହ ତୁମ୍ଭେ କିଛି । ଏ ଦେହ ପାଦେଇ ଦେଇଛି ॥
ଏଥି ସନ୍ଦେହ ନ କରିବ । ଅବଶ୍ୟ ଜୀବନ ହାରିବି ॥
ଯେ ସତ୍ୟ ନ କହିଲ ମୋତେ । ବୋଲାଣି ଥାଇଁଲି ତ୍ଵରିତେ ॥
ତାହାର ମନ ପ୍ରଭୁ ଜାଣି । ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଶାରଙ୍ଗୀ ॥
ତୁ ଏବେ ଆସ ଲେଉଟିଣ । ଶ୍ରୀରାମ ମାରିଲେ ରାବଣ ॥
ସୀତାଙ୍କୁ ଘେନି ଘରେ ଗଲେ । ତୁ ଏବେ ପୁଚ୍ଛିବୁ ତା ଭୁଲେ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଶାରଙ୍ଗୀ । ବୋଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବରାଙ୍ଗୀ ॥
ତୁମ୍ଭେ କହିବ ଯାହା ମୋତେ । କେବେଳେ ମୁଁ ନ ଯାଏ ପରତେ ॥
ଅଚଳ ଯେବେ ହେବ ଚଳ । ଶୀତଳ ହୋଇବ ଅନଳ ॥
ନକ୍ଷତ୍ରେ ରବି ଉଦେ ହେବ । ସ୍ଥାବର ଚଳନ କରିବ ॥

ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ଚନ୍ଦ୍ର ଯେ ସଜନି । ଅମୃତ ବରଷିବ ଶଶୀ ॥
ଏମନ୍ତ ହେଉଛି ଅବା ହେବ । ତୁଳସୀ ଅଣୁ ନ ଫେରିବ ॥
ହେବକ କଥା ଏକ ଅଛି । ହେ ବିପ୍ର ସ୍ୱରୂପ ବଦୁଛି ॥
ଶ୍ରୀରାମ ସଙ୍ଗେ ସୀତା ଦେବୀ । ଯେବେ ମୁଁ ନୟନେ ଦେଖିବି ॥
ଶ୍ରୀକରେ ଥିବ ଧନୁବାଣ । ସଙ୍ଗତେ ସାନୁଜ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ॥
ଏହା ମୁଁ ନୟନେ ଦେଖିଲେ । ତେବେ ମୁଁ ଜୀଉଁଥିବି ଭଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଆଦିମୂଳ । ଭକତବତ୍ସଳ ହେଲେ ଭୋଳ ॥
ତତ୍‌କ୍ଷଣେ ଜନକ କୁମାରୀ । ସଙ୍ଗତେ ଶେଷ ଅବତାରି ॥
ଭ୍ରାତୃବର ସାନୁଜ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ଶ୍ରୀକରେ ଶୋଭେ ଧନୁବାଣ ॥
କୋଟିଏ କନ୍ଦର୍ପର ଛବି । ଜିଣି ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ରୂପ ॥
ନବୀନ ଘନଶ୍ୟାମ ଜିଣି । ସୁକାନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ର ଶଶିମଣି ॥
ଲଲାଟେ ଚାରୁ ମୁକୁଟ । ରତ୍ନମାନଙ୍କ ଝଟଝଟ ॥
ଶ୍ରବଣେ ମକର କୁଣ୍ଡଳ । କୋଟି ଝଲକେ ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ ॥
ଶ୍ରୀକନ୍ଧରେ ହେମ ସୁରଙ୍ଗେ । ତରୁଣୀ ରତନ ନମିତ ॥
କରେ କଙ୍କଣ ଶୋଭାବନ । ଅଙ୍ଗୁଳି ଅମୂଲ୍ୟ ରତନ ॥
କି ଶୋଭା ଦଣ୍ଡେ ବାହୁଟିକି । ରତ୍ନମୁଦ୍ରା କାମନ ଝୁଲ ॥
ଧନ୍ୟ ଯେ ଶ୍ରୀମୁଖର ଶୋଭା । କୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଜିଣି ପ୍ରଭା ॥
କି ଶୋଭା ନେତ୍ର ଅରବିନ୍ଦ । ନାସିକା କରାଇ ଆନନ୍ଦ ॥
ଦୂବାଧା ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର । ସୁକମ୍ବୁ କଣ୍ଠେ ରତ୍ନହାର ॥
ଉଚ୍ଚ ବକ୍ଷର ବକ୍ଷସ୍ଥଳ । ତହିଁ ଲମ୍ବିତ ବନମାଳ ॥
ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଭୃଗୁ ପଦ ଚିହ୍ନ । ଉଦର ଦେବଙ୍କ ସଦନ ॥
ସିଂହକଟିରେ ପୀତବାସ । ଘନଘନେ ନ ବନ୍ଧ୍ୟପ୍ରକାଶ ॥
ହେମନୂପୁରକୀ ଚରଣରେ । ସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମନ ହରେ ॥
ତ୍ରିଭଙ୍ଗ ଠାଣିରେ ମାଧୁରୀ । ଯେ କଳ୍ପନାରେ ଅନ୍ତ କରି ॥
କଣ୍ଠର ଚମ୍ପକ ଆନନେ । କହି ନ ପାରିବେ ବଦନେ ॥
ବ୍ରହ୍ମାଦି ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଯେତିକି । ଯେବଣ ପାଦପଦ୍ମେ ଭଜନ୍ତି ॥

ଏମନ୍ତ ରୂପେ ପ୍ରଭୁ ବଜେ । ଶର କାର୍ମୁକ ବେନି ଭୁଜେ ॥
ବଚନ ସିଂହ ରୂପ ଠାଣି । ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ଧରଣୀ ॥
ଏ ଅନୁରୂପେ ବେନିପାଶେ । ଭରତ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଶୋଭା ଦିଶେ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ଚରଣାରବିନ୍ଦେ । ଚାମର ରାମଦାସ ବନ୍ଦେ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଶେ ନାରାୟଣ । ଡାକିଲେ ଦ୍ୱିଜସୁତ ଠାରେଣ ॥
ତୁଳସୀ ଦାସ ବେଗେ ଆସ । ଦେଖ ତୋ ମନୋବାଞ୍ଛା ବେଶ ॥
ତୁଳସୀ ଦାସ ଦେଖିକରି । ଅଶ୍ରୁ ପୋଛିଲେ ବସ୍ତ୍ରକରି ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଅନାଇଣ ଦେଲା । ଅଶ୍ରୁ ଉପରୁ ଉଛୁଳିଲା ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଶୋଭା । ଆନ କି ପଟାନ୍ତର ଦେବା ॥
ଦେଖି ତା ନେତ୍ରାନନ୍ଦ ଲୋକେ । ଶୋଇଲା ଯାଇ ପାଦତଳେ ॥
ଉଠି କହିଲେ କର ଯୋଡି । ବୋଲେ ମୁଁ ପରମୁଣ୍ଡା ଯାଇ ॥
ଆଜ କି ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ମୋର । ଦେଖିଲି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ॥
କି କୃପା କଲ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ । ପୂର୍ବେ ମୋ ତପ ଥିଲା କେତେ ॥
କି ପୁଣ୍ୟତୀର୍ଥେ କରି ସ୍ନାନ । ଦେଇ ମୁଁ ଥିଲି କେତେ ଦାନ ॥
ଦ୍ୱିଜବରେ କି ଦାନ ଦେଲି । କି ଗଙ୍ଗାସାଗରେ ଝାସିଲି ॥
କି ପୁଣ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରେ ବାସକରି । ହୋଇଣ ଥିଲି ବ୍ରତାଶ୍ରୟୀ ॥
କରି ମୁଁ ଥିଲି ଯଜ୍ଞ କେତେ । କି ଶିବ ପୂଜା ବିଧିମତେ ॥
ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ସଦାଶିବ । ଏମାନଙ୍କ ଧ୍ୟାନକୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ॥
କରି ମୁଁ କେତେ ପୁଣ୍ୟବଳେ । ପ୍ରଭୁ ଦେଖିଲି ଚର୍ମଲୋଚନେ ॥
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ରଘୁପତି । ଶୁଣ ତୁଳସୀ ସିଦ୍ଧମତି ॥
ତୁ ଯେତେ କହିଲୁ ଧର୍ମ । ଏଥେଣି କାମନା ମନ ଭ୍ରମ ॥
ପ୍ରାଣୀଏ କର୍ମକଲେ ଯେତେ । ସେ ମୋତେ ପାଇବେ କେମନ୍ତେ ॥
ସେ ଭଜେ ନିଷ୍କାମରେ ମୋତେ । ମୁଁ ଥାଇ ତାହାର ସଙ୍ଗତେ ॥
ତୁ ଦେହ ବୁଦ୍ଧି ଛାଡ଼ି ଏବେ । ପଶିଲୁ ମହାର୍ଣ୍ଣବ ଗର୍ଭେ ॥
ସେଥିନେ ପାଇ ସମ୍ମାନ । ତା ମନ ତୋ ମନ ସମାନ ॥
ତେଣୁ ମୁଁ ହୋଇଲି ପ୍ରସନ୍ନ । ହେ ଭକ୍ତ ବର ମାଗି ନେନ ॥

ଶୁଣି ତୁଳସୀ ଏଥନ୍ତେ । ନମିଲା ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ପାଦେ ॥
ଯାକୁତେସ୍ତ କହେ ଧୀର ବାଣୀ । ହେ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ଚୂଡ଼ାମଣି ॥
ଯେବେ ତୁ ବରଦେବୁ ମୋତେ । ବାଞ୍ଛା ତୁଲି ଦେଉଥିବି ତୋତେ ॥
ଏହି ମୂରତେ ଶ୍ୟାମମୂର୍ତ୍ତି । ଦର୍ଶନ କରୁଥିବ ନିତି ॥
ସର୍ବୀ ବାଞ୍ଛୁ ମୁଁ କେଁ ହେବ । ଏ ବର ଦେବ ହେ ରାଘବ ॥
ଅସ୍ତୁ ବୋଇଲେ ଘନଶ୍ୟାମ । ଆନନ୍ଦେ ଭକ୍ତେ ବର ଦେଇ ॥
ତେସନେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନା ସ୍ୱଜନ ॥
ଏଣେ ଦୂତାଙ୍କୁ ରଘୁପାଳ । ଭକତବତ୍ସଳ ତାଙ୍କ ମୂଳ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଦେବା ତେଜ । ଯେ ନର ଅନ୍ୟ ଦେବେ ଭଜ ॥
ପୀୟୂଷ ତେଜ ସୁରପାନ । ଯେ ନର କରଇ ଦମନ ॥
ଏଥି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଶୁଣ ମନ । ତୁଳସୀ ଦାସର ବିଧାନ ॥
ସଂସାର ଲୋଭ ଦୂର କରି । ପିନ୍ଧିଲା ବସ୍ତ୍ର ବେଗେ ଶରି ॥
ଡୋର କୌପୀନ ଆଶ୍ରେ କଲା । ତୀର୍ଥ ଯାତରେ ଚଳିଗଲା ॥
ଅନ୍ନ ଭୋଜନେ ନାହିଁ ଚେଷ୍ଟ । ଆନନ୍ଦେ ବୁଲୁଥାଇ ଦେଶ ॥
ଯାହିଁ ବା ଫଳ ମୂଳ ନୀର । କାହିଁ ବା ତୃପତି ଆହାର ॥
ସନ୍ତୋଷେ କରଇ ଭୋଜନ । ତୀର୍ଥ ଗମନେ ଦେଇ ମନ ॥
ଅନେକ ତୀର୍ଥମାନ ଫେରି । ସକଳ ତୀର୍ଥେ ସ୍ନାନ କରି ॥
ଏମନ୍ତ କେତେଦିନ ଗଲା । ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନରେ ମିଳିଲା ॥
ବୁଲି ଦେଖିଲା ସବୁସ୍ଥାନ । କାଳିନ୍ଦୀ ତୀର ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ॥
ଦ୍ୱାଦଶ ବନ ଆଦି ଯେତେ । ସବୁ ଦେଖିଲା ବିଧିମତେ ॥
ପ୍ରବେଶ ହେଲା ଏକ ମଠ । ସେ ମଠ ବୃନ୍ଦାବନ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ॥
ଗୋପାଳ ଦାସ ଅଧିକାରୀ । ସେ ମଠେ ପ୍ରଭୁପଣ କରି ॥
ତହିଁ ବସନ୍ତି ସଦାବର୍ତ୍ତି । ଦିବ୍ୟ ଭୋଜନ ଚୁଆଗତ ॥
ସେ କୃଷ୍ଣ ବୋଲେ ତାକୁ ନେଇ । ଉତ୍ତମ ଭୋଜନ ଦିଅଇ ॥
ସେ ସ୍ୱପ ବୋଲେ ଚୁଆଗତ । ଦାଅ ବୋଲନ୍ତି ସେ ମହନ୍ତ ॥
ଏମନ୍ତବେଳେ ସେ ତୁଳସୀ । ରାତେ ମିଳିଲେ ତହିଁ ଆସି ॥

ଅଙ୍ଗ ଚନ୍ଦନେ ଶୋଭାମିତେ । ନଇତେ ରାମନାମ ଧ୍ୟାନେ ॥
ତୁଳସୀ ଦାସ ବାହୁ ଭୁଜେ । ସହିତ ମଞ୍ଜରୀ ସହିତେ ॥
କଣ୍ଠେ ତୁଳସୀ ମାଳମାଳ । ସବାଙ୍କେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଭକ୍ତ ଜନ ॥
ଜପୁ ଶ୍ରୀରାମ ଏକୁର୍ଦ୍ଧାରୀ । ଆଗେଣ ଡାକଲେ ଭୋଜ ପୁରି ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ସେ ମହନ୍ତ । ବୋଇଲେ ଦଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗା ସହିତ ॥
ଶୁଣି ତୁଳସୀ ଦାସ କହି । କଣ୍ଠା ଟୁଙ୍ଗିଲ ଖାଇବନ୍ତି ॥
କେବା ଖାଇବ ଘୃତଅନ୍ନ । ଏକଥା କହସି ବଚନ ॥
ଶୁଣି କହିଲେ ଅଧିକାରୀ । ସେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ନାମ ଧରି ॥
ମଠରେ ଥାଏ ଶାଳଗ୍ରାମ । ସେ ଭୁଞ୍ଜେ ଖାଦ୍ୟ ଶାଳିଅନ୍ନ ॥
ସେ ସୀତାରାମ ନାମଧରେ । ସେହି ଘଡ଼େ ବଗଡ଼ା ଅନ୍ନରେ ॥
ଶୁଣି ତୁଳସୀ ଦାସ ହସି । ବୋଲେ ମୁଁ ରାମନାମ ଘୋଷି ॥
ଖାଇବ ଅମୃତ ଭୋଜନ । ରାମ ମହିମା ଏବେ ଦେଖ ॥
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଅଧିକାରୀ । ଯାଅ ତୁ ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗରୀ ॥
ସେଠାରେ ଯାଇ କର ତପ । ନୋହିଲେ ଦେଖାଅ ଶ୍ରୀରାମ ॥
ଶୁଣି ତୁଳସୀ ଦାସ ଧୀରେ । ପଶିଲେ ମଠର ଭିତରେ ॥
ତହିଁ ଦେଖନ୍ତି କଳବାସି । ପବିତ୍ର ସମ୍ଭୁ ବୋଲାଇଛି ॥
ଆଗେଣ କବାଟ ଫିଟି କଲି । ତହିଁ ତୁଳସୀ ଦାସ ମିଳି ॥
ବୋଇଲେ ନମୋ ରଘୁମଣି । ଅନେକ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କାରେଣି ॥
ତୁ ନାଥ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର । ସଂସାର ତୋର ଖେଳଘର ॥
ତୁ ସେ ଜଗତଜନ ଗୁରୁ । ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
କାମିନଙ୍କୁ କାମଧେନୁ । ନିଷ୍ଠା ମହିମା ରହିଯାନ୍ତୁ ॥
ଅନେକ ଜନ ଶିରୋମଣି । କେତେକ ମହିମା ପ୍ରମାଣି ।
ତୋର ଆଜ୍ଞାରେ ଆଖଣ୍ଡଳ । ରବି ଶଶାଙ୍କ ଦିଗପାଳ ॥
ଶେଷ ବିରଞ୍ଚି ସଦାଶିବ । ତେତିଶକୋଟି ଦେବ ସର୍ବ ॥
ସଂସାର ପାଳୁଛନ୍ତି ନିତ୍ୟ । ତୋର ଆଜ୍ଞାରେ ସେମାନେତ ॥
ଯେଣୁ ତୁ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର । ସମସ୍ତେ ତୋର ପରିବାର ॥

ତେଣୁ ଶରଣ ଗଲି ତୋତେ । ତୁ ନାଥ କୃପାକର ମୋତେ ॥
ତୁ ନାଥ ଦଶରଥ ସୁତ । କୌଶଲ୍ୟା ଗର୍ଭରୁ ସମ୍ଭୂତ ॥
ତୁ ଯେ ଦେବକୀ ଦେବୀ ସୁତ । ନନ୍ଦରାଜନ ତୋର ତାତ ॥
ତୁ ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ବଳବନ୍ତ । ତୁ ବଂଶୀଧର ଜଗନ୍ମିତ ॥
ତୁ ଯେ ଜାନକୀଦେବୀ କାନ୍ତ । ତୋହର ନାହିଁ ଆଦିଅନ୍ତ ॥
ତୁହି ଶ୍ରୀରାଧା ପ୍ରାଣଧନ । ଭକତବନ୍ଧୁ ଭଗବାନ ॥
ତୁହି ଜଗତଜନ ହିତେ । ଅନେକ ରୂପ ଏ ଜଗତେ ॥
ଧରି ଭକତ ପ୍ରତିପାଳୁ । ଏଣୁ ତୁ ସକଳ ଦୟାଳୁ ॥
ଏ କଥା ଯେବେ ସତ୍ୟ ତୋର । ଦେଖାଅ ରାମ ଅବତାର ॥
ଘନଶ୍ୟାମଳ ରାମମୂର୍ତ୍ତି । ଶ୍ରୀକରେ କୋଦଣ୍ଡ ଧାରଣ ॥
ବାମେ ଜାନକୀଦେବୀ ଶୋଭା । ଦକ୍ଷିଣେ ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମଣ ବିଭା ॥
ଏମନ୍ତ ରୂପ ଆଦିମୂଳ । ଧରି ରହ ତୋ ଭୃତ୍ୟ ସ୍ଥଳ ॥
ବୋଇଲେ ସନ୍ଥ ତୁଳସୀ । ତାହା ଜାଣିଲେ ବ୍ରଜବାସୀ ॥
ସେହିଣି କୃଷ୍ଣରୂପ ଯାଇ । ଶ୍ରୀରାମରୂପେ ଅବସ୍ଥାୟୀ ॥
ଜାଣିଲେ ସେ ତୁଳସୀ ଦାସ । ହୋଇଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହରଷ ॥
ବୋଇଲେ ଆସ ସର୍ବଜନ । ଦର୍ଶନ କର ରଘୁନାନ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଅଧିକାରୀ । ଡକାଇ ଆଣିଲେ ପୂଜାରୀ ॥
କବାଟ ଫିଟାଇ ଦେଖିଲେ । ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ॥
ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ । ବିଜୟେ ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ॥
ଶ୍ରୀକରେ ଧନୁର୍ବାଣ ଧରି । ଭକତ ହିତେ ବିଜେକରି ॥
ମୁକୁଟ ନାନା ରତ୍ନେ ଶୋଭା । ମଣିଲ ପଡ଼ିଅଛି ବିଭା ॥
କର୍ଣ୍ଣରେ କୁଣ୍ଡଳ ବିରାଜେ । ସେ ରବି ଛବି ଦବ ଗଞ୍ଜେ ॥
କଣ୍ଠେ ମୁକୁତା ହାର ଶୋଭେ । ଯେ ରୂପେ ଜଗଜ୍ଜନ ମୋହେ ॥
ହୃଦରେ ପଦକ ବିରାଜେ । ହାର ବାହୁଟି ବେଢ଼ିଭୁଜେ ॥
କରେ କଙ୍କଣ ଶୋଭାବନ । ହରଇ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ମନ ॥
ଅଙ୍ଗୁଳି ମୁଦ୍ରିକା ବିରାଜେ । ହେମ କିଙ୍କିଣୀ କଟୀ ମାଝେ ॥

ରତ୍ନ ପାଦୁକା ବେନଲାଏ । ଚର୍ଣ୍ଣି ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର କରନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ୟେ ॥
ନବୀନ ଜଳଦେଶ ଶ୍ରାଙ୍ଗେ । ନବ ବସ୍ତ୍ରେ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟେ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଶ ଧରିଚ୍ୟାରି । ଯାନ୍ତୁଣେ ଧନୁଶ କୁମାର ॥
ସୁବୃତ୍ତ ଚର୍ମନ୍ଦୁ ଗୋସ । କରେ ତାମ୍ବୁଳ ରତ୍ନ ଧରି ॥
ଦକ୍ଷିଣେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବସ୍ତ୍ରେଜ । ତା ବଷବନ୍ତେ ଜାନକୀ ସାଜେ ॥
କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ଅଟମ । ତାହାଙ୍କ ପରି ଯେ ସୁଷମା ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ରୂପ ଦେଖି । ପିଳଙ୍କା ନ ପଡ଼ିଲା ଆଖି ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମ ପାଦତଳେ । ସବେ ନମିଲେ ଏକାବେଳେ ॥
ଶିବରେ ନୋଇ ଗନ୍ଧ ଦେବ । ଦ୍ବିଜ ତୁଳସୀ ଦାସ ପାଦ ॥
ଦ୍ରବ୍ୟ ଭୋଜନ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ଦମ୍ପତ୍ତିନ ଭକ୍ତିରସ ଭୁଲେ ॥
ଗଳି ଚନ୍ଦନ ମାଳା ଯେତେ । ଦେଇ ପୂଜିଲେ ବହୁମତେ ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ବଶ ତୁ କଲୁ ଭଗବାନ: ॥
ଆମ୍ଭେ ଯେ କେତେ ପୁଣ୍ୟକଲୁ । ତୁମ୍ଭର ଦର୍ଶନ ଲଭିଲୁଁ ॥
ଆଜି ଦୁର୍ଲଭ ଅମ୍ଭେ ଜନ । ପାଇଲୁ ଶ୍ରୀରାମ ଦର୍ଶନ ॥
ତୁମ୍ଭରି ଏତେ କର୍ମ ହେଲା । ଦେଖିବା ଶୁଣିବା ନ ଥିଲା ॥
ଏବେ ଏମନ୍ତେ ତୁମ୍ଭେ କର । ଉକ୍ତି ସେନସ୍ୟ ଆମ୍ଭର ॥
ଶ୍ରୀରାମ ହୋନ୍ତୁ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ବତେ କରନ୍ତୁ ନନଦାନ ॥
ମୁରଲୀଧର ରାଧାକାନ୍ତ । ଆନନ୍ଦେ ତା ଦେଖିବୁଁ ସମସ୍ତ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗଲେ ଚଳି । ପୁଣି କବାଟ ଦେଲେ କଳି ॥
ତୁଳସୀ ଦାସ ଭକ୍ତିରେ । ମସ୍ତକ କରେ ଜପେଷୀଲେ ॥
ଅନେକରୂପେ କଲେ ସ୍ତୁତି । ତାହା ଜାଣିଲେ ସିଦ୍ଧପତି ॥
ତକ୍ଷଣେ ଅଙ୍ଗ ପାଲଟାଇ । ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣରୂପ ହୋଇ ॥
ରାଧା ସ୍ୱରୂପ ବଳଦେବ । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦଶାରୂପ ହୋଇ ॥
ସେ ସୀତା ଅନୁରୂପେ ଜିଣି । ତନ୍ତୁଁ କୋଟିଏ ଗୁଣ ଶୋଭ ॥
ନିଜି ଭଙ୍ଗୀ ରୂପେ ବେଣୁପାଣି । ତାହା ତୁଳସୀ ଦାସ ଜାଣି ॥
କବାଟ ଫିଟାଇଣ ଦେଖେ । ସମସ୍ତେ ଦେଖି ହୋ ବୋଇଲେ ॥

ତାଙ୍କ ବଚନେ ହେବ ଜାଣ । ଶ୍ରୀରାମ ରୂପ ନ ଦେଖିଲେ ॥
ବନ୍ଧୁ ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ର କୁମର । ଦେଖି ହମନ୍ତ ଚମତ୍କାର ॥
ବୋଇଲେ ନନ୍ଦମା ଭଗବାନ । ତୋ ତତ୍ତ୍ୱଁ ଭକ୍ତି ମୁହିଁ ଆନ ॥
ଯେ ହରି ଭକ୍ତେ ଭିନ୍ନଭାବର । ସେ ମହାପାପୀ ଏ ସଂସାରେ ॥
ଆମ୍ଭେ ଯା ଦେଖିଲୁ ସମସ୍ତ । ତୁ ଭକ୍ତିଛଳେ ସେବାବନ୍ତ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେସ୍ଥାନତେ । ଭଜିଲେ ଭକ୍ତ ପାଦଗତେ ॥
ଲଭିଲେ ଅବା କୋଉଁଗତି । ତାହା ଜାଣନ୍ତି ବେଦପତି ॥
ତୁଳସୀ ଦାସଙ୍କ ମହିମା । ଶୁଣି ହେବ ମନ ମହାତମା ॥
ଏ କଲି ଯୁଗରେ ଚରିତ । କହି ଶୁଣିବା ଆଚମ୍ବିତ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସସାର । ଶୁଣି ତରିଯା ଭବ ପାର ॥
ଯାହାର ଚାପ ଥାଇ ଚେତ । ରହିଲ ନାହିଁ କଦାଚିତ ॥
କହଇ ବଳରାମ ଦ୍ୱିଜ । ବିଶ୍ୱାସ ଅଟଇ ମୂଳ ବୀଜ ॥
ବୀଜ ନ ଥିଲେ ବୃକ୍ଷ କାହିଁ । ଫଳ ଲୋଡ଼ିଲେ ହେବ କାହିଁ ॥
ସୁଜନଜନ ଏଣେ ରସ । ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଦାସଙ୍କର ଦାସ ॥
ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣ ପଦ୍ମପାଦ । ହରଇ ବସ୍ତୁ ବିବାଦ ॥
ତହିଁ ଶରଣ ରାମ ଦାସ । ନ ଜାଣି ମୋର ମନଆଶ ॥

॥ ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ତୁଳସୀ ଦାସ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ କୀର୍ତ୍ତନେ
ନାମ ଊନତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ସୃଷ୍ଟି ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଅନୁରାଗେ । କହଇ ମନ ଦୃଢ଼ ଆବେଗେ ॥
ହେ ମନ ସାବଧାନେ ଶୁଣ । ନିଶ୍ଚଳ କରି ତୋର ମନ ॥
ଏ ବଡ଼ ଅପୂର୍ବ କଥାଏ । ଶୁଣି ଛେଦିବ ଭବଭୟେ ॥

ଏ ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପେ ଭାରତ ଘର । ସେ ସ୍ଥଳୀ ଦେହୁରି ନଗର ॥
ତାହିରେ ଅଛଇ ସିପୁଟି । ନାମ ତାହାର ପଚେନସ୍ତି ॥
କୃଷ ଜନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟଦେଶେ । ଅଶୋଷା ମାତ୍ର ଏତେ ଧନେ ॥
ଅନ୍ୟ ଜନଙ୍କ ନାହିଁ କଷ୍ଟ । ସମସ୍ତ ଗୁଣ ପୂର୍ଣ୍ଣଅଛୁ ॥
ଭକ୍ତି ଅଂଶରେ ଜାତ ହୋଇ । ତା ଗୁଣ କହି ନ ସରଇ ॥
ପତ୍ନୀର ନାମ ତା ବିମଳା । ସୁନ୍ଦରୀ ସୁଗୁଣା ସୁଶୀଳା ॥
ସ୍ୱାମୀର ସେବା ତାର ବ୍ରତ । ବେଳ ଦୁହିତା ତନୁଜ ॥
ଧନହିଁ ପୂରିଅଛି ଘରେ । ସିପୁଟି ସୁଖ ଏକା କରେ ॥
କେବଳ ଅଗ୍ନିଜ୍ଞାନମନ୍ତ୍ରେ । ଜୀବଙ୍କୁ ମଣେ ବସ୍ତୁ ସ୍ୱତେ ॥
ଜିତଇନ୍ଦ୍ରିୟ ସତ୍ୟବାଦୀ । ନିର୍ଲୋଭ ଅହିଂସା ଅକ୍ରୋଧୀ ॥
ଦମ୍ଭ କୁତର୍କ ମିଥ୍ୟାବାଦ । ବିଷୟେ ନାହିଁ ତାର ବୁଦ୍ଧି ॥
ଗୃହେ ଗୃହସ୍ଥପଣେ ଅଛି । ମନକୁ ଅଚ୍ୟୁତେ ରଖିଛି ॥
ସଦା ଆନନ୍ଦ ମନ ତାର । ମିଥ୍ୟା ମଣଇ ଏ ସଂସାର ॥
ଗୃହ କର୍ମରୁ ହେ ଉଦାର । ଜାଣଇ ମୁଠିଏ ଦେବାର ॥
ନାମ ଭଜନେ ଦୃଢ଼ମତି । ସାଧୁ ବୈଷ୍ଣବ ବଡ଼େ ଭକ୍ତି ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ରେ ଦୟା ଅତି । ସୁଜନମାନଙ୍କରେ ପ୍ରୀତି ॥
କୃଷ୍ଣ ମହିମା ଗାୟନରେ । ବହଇ ଧାରି ସେତେବେ ଥରେ ॥
ତା ଭକ୍ତି କହିଲେ ନ ସରି । ଯେସନେ ଲୋତକ ଯାଏ ଝରି ॥
କଣ୍ଠହିଁ ହୋଏ ଗଦଗଦ । ଅଙ୍ଗ ପୁଲକ ବହେ ସ୍ୱେଦ ॥
ଠାକୁର ଦରଶେ ପ୍ରେମାବଳୀ । ବଚନ କହଇ ସଙ୍କୁଳ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବ ହୃଦେ ଥାଇ । ଜାଣଇ ପାପପୁଣ୍ୟ ଦୁଇ ॥
ପତତ୍ରୀର ଯେତେ ଜୀବ । ସବୁରି ପ୍ରଭୁ ବାସୁଦେବ ॥
ପ୍ରାଣୀଏ କର୍ମରୁ ଧନ । ସାରଥି ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ କଲ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଶ୍ରୁତିଗଣେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଚିନ୍ତୁଥାଇ ମନେ ॥
ଛାଡ଼ିବା ଓଟାରିବା ସେଷ । କେ ପାରେ ଅନ୍ୟମାର୍ଗେ ଯାଇ ॥
ଏଣୁଟି ନିଜ କର୍ମପଥ । ମେଣ୍ଟାଇଣ କେ ଅଛି ସମର୍ଥ ॥

ସେ କର୍ମଙ୍କୁ ଆନ କର । କେବଳ ଚାହନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ॥
ତା ଫଳ କର୍ମ କରିଥାଇ । ଅମ୍ଭାଙ୍କୁ ଅମ୍ଭାରେ ଭୁଲାଇ ॥
ତା ସଙ୍ଗେ ଭୂତକାସ୍ତ ପଡଣି । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସଙ୍ଗରେ ନାହିଁ ଜଣେ ॥
ତା ବସ୍ତୁ ସିଆଁ ଜନେ ଦେଖି । ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଶ୍ୱର ମହାସୁଖୀ ॥
ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ଦସ୍ୟୁ ଜଳେ । ବସ୍ତୁ ପଠାଇ ଭାହାଡାରେ ॥
ନାଣ୍ଡିମୂଳକ ଅଦେଶରୁ । ଯେ ଅବା ଚୋରନ୍ତି ତାହାରୁ ॥
କୋଟି ତଣ୍ଡିଆ ଶୀତଳାଣି । କାହନ୍ତି ଅଙ୍ଗରକ୍ଷା ମାନ ॥
କରି ଯୋଗାଉଥାଏ ଦେଇ । ନନ ସନ୍ତୋଷେ ଧନ ଦେଇ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଅନ୍ତେ । ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଶ୍ୱର ଲାଗି ଅର୍ଥେ ॥
ଅମୂଲ୍ୟ ବସ୍ତୁ ଖଣ୍ଡି ଆଣି । ବୋଇଲେ ନଅଛେ ବଖାଣି ॥
ଏ ଦ୍ରବ୍ୟ କେମ ଜାଣିଥାନ । ଅମୂଲ୍ୟ ସେ ବସ୍ତୁ ଶୋଭନ ॥
ରତ୍ନ ଖଚିତ ମୁଣ୍ଡି ମୁଣ୍ଡି । ଦ୍ରବ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ଅଛି ଦୃଶ ॥
ଏ ବସ୍ତୁ ଯେଣ ଯାଅ ଜନ । ସିଆଁ ହେ ଦୁଇଟି ମୁଣ୍ଡକ ॥
ଚଳାଇଥିବ ମୁଳ ମାନ । ସିଆଁ ଭ ନ ଦିଶିବ ତଳ୍ପ ॥
ଏମନ୍ତ କରି ଯେଉଁଆସ । ତୋ ମନ କରିବା ସନ୍ତୋଷ ॥
ଏମନ୍ତ କରି ସେ ସିମୂର୍ତ୍ତି । ସେ ବସ୍ତୁ ଯେଣକଲେ ଭୂତି ॥
ସୁବେଶ ହେଲା ଜଗପୁରୁ । ସ୍ନାନ ଭୋଜନ ପାଇ ତାରୁ ॥
ସିଉଁଣ ବସିଲ ମୁଣ୍ଡକ । କଥା ଗୋଟିଏ ମନେ ଘଳ ॥
ଏ ଯେ ଅପୂର୍ବ ବସ୍ତୁଗୋଟି । ସୁବାସ ସଞ୍ଜୁଛି ଚଟି ॥
ଦେଖିଲେ ନନ ନେଷଧରେ । ଶୋଭଲେ ନ ଥିବ ସଂସାରେ ॥
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଏ ଯୋଗ୍ୟ । ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇବ କି ଯୋଗ୍ୟ ॥
ଏମନ୍ତେ ବିଚାରନ୍ତେ ମନ । ଧରିବ ଯୋଗେ ଦେଶ୍ୱନ ॥
ହୋଇଛି ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚ ଯାତ । ଚଳନ୍ତି ରଥେ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ଏଣୁ ସମସ୍ତେ ସେ ମୁଣ୍ଡକ । ସିଉଁଲ ବସାଇ ଚିତ୍ତୁଳ ॥
ଅପୂର୍ବ କରି ନର୍ଦ୍ଧାଳା । ଦେଖି ତା ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରିଲ ॥
ଆନନ୍ଦକରେ ହେଲ ହେଳ । ବୁଝିଲ ନସ୍ତୁନ ସୁବେଳ ॥

ତା ଦେଖୁଁ ବୁଦ୍ଧି ହେଲେଶୋଷ । କର୍ଣ୍ଣରୁ ଶବଦ ହଜିଲା ॥
ଶୁଣି ଇନ୍ଦ୍ରସୁ ଦେବତାମାନ । ପ୍ରକୃତି ପଟେ ରହିଲେ ଥାନ ॥
ଅଚ୍ଛିନ ଅନ୍ଧକାର ଗଲା । ଶୁଚ୍ଛିନ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦେ ହେଲା ॥
ପ୍ରଣମି ବିନୟୁ ଉତ୍ସବ । ମନରେ ହୋଇଲା ଖୁସିବ ॥
ବିଷ୍ଣୁମଣ୍ଡପେ ଭକତରେ । ଶୀଘ୍ର ବେଳରେ ଦେବେ ଘରେ ॥
ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ ହରି । ସ୍ତୁତି ପ୍ରଣମି ବନ୍ଦେକରି ।
ଯେ ଗତି ମୁକୁତ ଦୁଆର । ମନ ନୟନ କରି ସ୍ଥିରି ॥
ଦେଖିବାଲି ଜୀବ ହୋଇଅଛି । ବାହୀ ଯେ ଭକ୍ତ ମତ ଜାଣି ॥
ଆନନ୍ଦ ହୋଇଅଛି ସୃଷ୍ଟି । ସକଳ ଲୋକେ ଏକଗୋଷ୍ଠୀ ॥
ତଣ୍ଡପସୁଞ୍ଜ ଲୋକେ ଆସି । ଶରଣ ପାଉଛନ୍ତି ବସି ॥
କରି ବିନୟେ ଆଦିମୂଳ । ଧନ୍ୟ ସେ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମଭୋଳ ॥
ପାଟ ମୁକ୍ତାର ଉପର । ବିନୟେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧର ॥
ବେଷ୍ଟିଣ ପାର୍ଷଦ ବୃନ୍ଦ । କେ କହୁ ତାହାଙ୍କ ଆନନ୍ଦ ॥
ଶ୍ରୀଭୁଜ ଧରି ଚୋପଲ୍ଲବ । ଘୁନଶ୍ଚ ଭୁଜାଇ ଭୁଜାଇ ॥
ଏକ ମୁକୁଳ କରି ଦୂରେ । ଆରେକ ମୁକୁଳ ଉପରେ ॥
ବିନେ କରନ୍ତେ ଖିଦଶ୍ରାଦ୍ଧ । ଅଙ୍ଗ କଠୋର ଘାତ ଘାଇ ॥
ପାଟ ମୁକୁଳ ଗଲା ଫାଟି । ତାହା ଦେଖିଲେ ଯେ ସିଦ୍ଧି ॥
ପାଲୁଟିଣ ଥିଲା ସାଧୁ ହୋଇ । ମୁକୁଳ ହେଲା ଯେ ବଢ଼ାଇ ॥
ତହିଁ ବିନୟେ ଜଗନ୍ନାଥ । ସିଦ୍ଧି ଯୋଡ଼ିଅଛି ହସ୍ତ ॥
ଦେଖ ହୋ ସୁଭାଗ୍ୟ ତାହାର । ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ମନ୍ତ୍ରସାର ॥
ବୋଲିଲ ଶୁଣ ଚୈତନ୍ୟ । ଧନ୍ୟ ଯେ ଭକତ ସଦନ ॥
ଏଥି ଭିତରେ ହେଲା କସ । କହ ମୋ ମନ କର ତୋଷ ॥
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଅତି ଧୀରେ । କହଇ ନନ୍ଦନ ଆଗରେ ॥
ଏଥି ଭିତରେ ଯେଉଁ କଥା । ଶୁଣ ହୋ ମନ ମନ୍ଦାରଥା ॥
ମୁକୁଳ ବଢ଼ାଇଣ ଦେଲା । ସିଦ୍ଧି ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ଥିଲା ॥
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡବତ କଲା । ଉଠି କପାଳେ କରିଦେଲା ॥

ଘରକୁ କରନ୍ତେ ଗମନ | ତତକ୍ଷଣେ ଗଲ୍ ଦେହୁ ଜ୍ଞାନ ||
ତା ନିଜମନ ବୁଝି ହୋଇ | ମଧ୍ୟରେ ବସିଣ ଅଛଇ ||
ଏକ ମୁକୁଳି ଅଣ୍ଟି ଧରି | ଆରତି କଲେ ଦେବଶିରି ||
ତା ମନେ କରଇ ବିଚାର | ଏତ ଅପୂର୍ବ ଚମତ୍କାର ||
କି କୃପା କଲେ ଦେବରାଜ | କି ଭାଗ୍ୟ ହେଲ୍ ମୋର ଆଜ ||
ଏମନ୍ତେ ଭାବୁଅଛି ବସି | ଭକ୍ତ ଆନନ୍ଦ ମିଶା ମିଶି ||
ଦଣ୍ଡିକ ପରେ ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱର | ଦେମା ଭୃଷ୍ଣ ବଚନ ବନ୍ଦିଦ୍ୱାର ||
ଏମନ୍ତ ଭାବୁଛି ତା ମନେ | ବାଦ୍‌ସାର ଛଡ଼ିଦାରମାନେ ||
ଦ୍ୱାରେ ଡାକିଲେ ରେ ସିପୁତି | ବନ୍ଧନ ହୋଇ ଆସ ଉଠି ||
ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱରଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଶୁଣି | ମୁକୁଳି ଦୁଇଗୋଟି ଆଣି ||
ତା ଶୁଣି ଅତି ବେଗେ ଉଠି | ଧରିଣ ସେ ମୁକୁଳି ଗୋଟି ||
ବାଦ୍‌ସାର ଆଗେ ନେଇଦେଲ୍ | ଅନେକ ସଲାମ ସେ କଲ୍ ||
ବାଦ୍‌ସା ବୋଇଲେ ଅନାଇ | ଆଉ ମୁକୁଳି ଗୋଟି କାହିଁ ||
ସିଏଁ କି ନାହିଁ ସତ କହ | କୋଟେଦେଖି ମୋ କଟକ ଦେଖ
ସିପୁତି ଶୁଣି ପାଦେ ଚଢ଼ି | ଉଠି ମସ୍ତକେ କର ଯୋଡ଼ି ||
ବୋଲଇ ଶୁଣନ୍ତୁ ମୁଁ ସତ | ଗୋଟିଏ ନେଲେ ଜଗନ୍ନାଥ ||
ଗୋଟିଏ ଦେଲି ତୋ ଛାମୁର | ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ତାହା କର ||
ଶୁଣି ବାଦସା ଅଳ୍ପ ହସି | କ୍ରୋଧ କରନ୍ତି ମିଶାମିଶି ||
ବୋଇଲେ କି କହୁଛୁ ବାଇ | କହି ତୋ ଜଗନ୍ନାଥ କାହିଁ ||
କେଉଁଣ ଦେଶେ ତାର ଘର | କହ ସେ କେତେ ବଳିଆର ||
କି କହୁଅଛୁ ତାର ହସ୍ତେ | ମୁକୁଳି ନେଲ୍ ସେ କେମନ୍ତେ ||
ଦେଖିବୁ ଏ ଦିଲ୍ଲୀ ନଗର | ଲୁଚିଣ ଯୋଜନ ଅନ୍ତର ||
ଏହା କହୁଛୁ ମୋର ପାଶ | କି ତୋ ଜୀବନେ ନାହିଁ ଆଶ ||
ଆଜିର ମଧ୍ୟ ସେ କେମନ୍ତେ | ନେଲେ ସେ ଦେଲୁ କେଉଁମତେ ||
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ସିପୁତି | ଭଜେ ଗୋବିନ୍ଦ ନାମକୋଟି ||
ମୋର ମରଣେ ଡର ନାହିଁ | ବୋଇଲ୍ ଶୁଣ ଶାହା ଦେଇ ||

ଭୂତଳେ ଯା' ଚହ୍ନିଲେ ମୋତେ | କହିଲି ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧ ଚିତ୍ତେ ||
ସେ ସେଇଁ ପାରୁବ୍ରହ୍ମ ହରି | ଜଗତ ଯାକ ଛନ୍ତି ପୂରି ||
ପାଳିବେ ଜଗତ ଶରୀର | ସଂସାର ଉଦରେ ତା ଘର ||
ଜଗତ ପାଳିବା ନିମନ୍ତେ | ଜନ୍ମ ଲଭଇ ଧରି ମତେ ||
ସେ ଯାହା ଶାସ୍ତିଲେ ଜାଣେ | ସର୍ବ୍ବ ଜାଣବ ଭକ୍ତ ଶୁଣେ ||
ଅନେକ ଯୋଜନର ପ୍ରାଣୀ | ସେ ସେତେ ପ୍ରତ୍ୟ ଦେଲେ ଆଣି
ଯୋଗ କରନ୍ତି ଚିନ୍ତାମଣି | କେବଳ ଭକ୍ତ ମନ ଜାଣି ||
ଅଭକ୍ତ ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ଦୂର | ଏ କଥା ମିଥ୍ୟା ନ ଈଶ୍ୱର ||
ଶୁଣି ବାଦଶା କୋପଭର | ବୋଲଇ ଶୁଣରେ ପାମର ||
ଆମ୍ଭର ସିନା ଭବନାସ୍ତି | ଘରରେ ପୂଜିଅଛୁ ଭୂତ ||
ଏବେ ତୁ ମରଣ ମୁଖରୁ | ସୁମର ତୋହର ରକ୍ଷାକରୁ ||
ଏମନ୍ତ ବାଦଶା କୋପଭରେ | ବୋଲଇ ଶୁଣ ଆହେ ଦୂତେ ||
ଏ ଦୁଷ୍ଟ କୁବୁଦ୍ଧିକୁ ନିଅ | ବନ୍ଦୀ ମନ୍ଦିରେ ନେଇ ଥୁଅ ||
ଆଣ୍ଠେ ରହୁଏ କରେ ଧରି | ବାନ୍ଧବ ପଛବାହା କରି ||
ଚରଣେ ଲଗାଅ ଖାନ୍ଦୋଳ | ଆଡ଼ଣ କବାଟ ଦିଅ କଳି ||
ଅନ୍ନ ନ ଯାଉ ପାଣି ମରି | ଯାଉଁଲେ ରହୁ ଅସି ନରି ||
ତା ଶୁଣି ଦୂତେ ଘେନିଗଲେ | ବନ୍ଦୀମନ୍ଦିରେ ବନ୍ଦୀ କଲେ ||
ସେ ଭକ୍ତ ସୁମରଇ ହରି | ବାନ୍ଧିଲେ ପଛବାନ୍ଧା କରି ||
ବନ୍ଦୀମନ୍ଦିରେ ବନ୍ଦୀ କଲେ | କବାଟ ଆଡ଼ଣ କଣ୍ଟ ଦେଲେ ||
ଶୁଣ ସୁମନ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ | ଏହି ଚରିତ୍ର କଥା ଏତେ ||
ସେ ଭକ୍ତ ବନ୍ଦୀରେ ଥାଇ | ଡାକଇ ରଖ ଯଦୁରାଇ ||
ରଖ ହେ କମଳା ରମଣ | ରଖ ହେ ଜଗତ କାରଣ ||
ଦ୍ରୌପଦୀ ଲାଜ ଗର୍ବ୍ବାସୁରୀ | ରକ୍ଷା କରତା ଚକ୍ରପାଣି ||
ହେ ଦେବ ଦମ୍ଭ ବିଜୟ ନାଶକ | ନଟବର ଜଳଦ ବାହକ ||
ହେ ଶାର୍ଙ୍ଗ ଧନୁବାଣ ଧାରୀ | ହେ ସମ୍ପତ୍ତି ବଳକାରୀ ||
ହେ ଦୟାସିନ୍ଧୁ ମହାପ୍ରଭୁ | ହେ ଭକ୍ତବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ||

ହେ ନାଥ ପତିତଜନ ବନ୍ଧୁ । ହେ ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ କୃପାସିନ୍ଧୁ ॥
ହେ ଶିଳା ଅହଲା ତାରଣ । ହେ ସନାତନ ଶ୍ରୀବାମନ ॥
ହେ ଜନରଞ୍ଜନ ନନ୍ଦନ । ହେ ଘୋର ଦୈତ୍ୟ ନାଶନ ॥
ହେ ଗଜେନ୍ଦ୍ର ଉଦ୍ଧାରଣ । ହିରଣ୍ୟ ଦୁଷ୍ଟ ବିଦାରଣ ॥
ହେ ଗିରିଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଧାରୀ । ହେ ଇନ୍ଦ୍ର ଦର୍ପ ଖର୍ବକାରୀ ॥
ଶିବ ବିରଞ୍ଚି ଯାର ପାଦେ । ଧ୍ୟାନେ ଭଜନ୍ତି ଅପ୍ରମାଦେ ॥
ତୋର ମହିମା ଅପାର । ମୋ ଛାର କେତେକ ମାତର ॥
କାହୁଁ ଜାଣିବ ତୋର ଭାବ । ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ଜନେ ଯେ ଦୁର୍ଲଭ ॥
ଜଗତ ତୋର ଖେଳଘର । ମୁଁ କିସ ତହିଁରୁ ବାହାର ॥
ଏଣୁ ଅବଧି କରେ ତୋତେ । ଦୋଷ ଦଣ୍ଡ ଦିଅ ମୋତେ ॥
ତୋହର ଇଚ୍ଛା ଯାହା କର । ଅଯୁକ୍ତ ନାହିଁଟି ମୋହର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚତୁର୍ଭୁଜ । ଧ୍ୟାନେ ଶ୍ରୀହରି ନାମ ଭଜି ॥
ଶିରେତେ ଅଞ୍ଜଳି ବାନ୍ଧି । ନିଦ୍ରା ଘୋଟିଲା ବୃଦ୍ଧ ବୃଦ୍ଧି ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ଦେବସ୍ୱାମୀ । ସେ ପ୍ରଭୁ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ॥
ଅଧମ ଉଦ୍ଧାରଣ ବାନା । ନ ସହେ ଭକତ ବେଦନା ॥
ତକ୍ଷଣେ ବଇକୁଣ୍ଠୁ ଗଲେ । ଦିଲ୍ଲୀସହରେ ଯାଇ ହେଲେ ॥
ବେଶରେ ଛଦ୍ମ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ । ଭୃତ୍ୟର ବନ୍ଦୀଘରେ ପଶି ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଶୋଭା । ଭୃତ୍ୟ ଛାମୁରେ ହେଲେ ଉଭା ॥
ଯହିଁ ଉହିଲ କୃପାଦୃଷ୍ଟି । ଚାହୁଁ ଶିକୋଳ ଗଲା ଫିଟି ॥
ବନ୍ଧନ ଗଣ୍ଠି ଫିଟିଗଲା । ତକ୍ଷଣେ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇଲା ॥
ଅନାଇ ଦେଖିଲା ଦେଖପଥେ । ବିଜୟ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥେ ॥
ଅଭୟ ବରଦାତା ଗୁରୁ । ଭକ୍ତ କଳ୍ପନା କଳ୍ପତରୁ ॥
ହସି କହନ୍ତି ଆଦିମୂଳ । କହ ତୁ କିମ୍ପାଇଁ ବିକଳ ॥
ଜମା ଦିଅ ଯାହା ଥାଇଁ ଥାଇଁ । ତୋର କାହାକୁ ଭୟ ଆଜି ॥
ଏ ଚକ୍ର ଥିଲେ ମୋର କର । ମୋର ସେବକ ବନ୍ଦୀଘର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଆଜ୍ଞା କଲେ । ଅଭୟ ପାଦ ଶିରେ ଦେଲେ ॥

ତକ୍ଷଣେ କୁଞ୍ଜ ବେଢ଼ଣି ଗଲା | କନ୍ଦର୍ପ ସ୍ୱରୂପ ଧରିଲା ||
ଦେଖି ସେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ତାହାର | ଯାହା ନ ପାଏ ବେଦବର ||
ସେ ପାଦପଦ୍ମ ଶିରେ ବନ୍ଧି | ପଶିଷ ସେଇ ଭାବ ଦେଖି ||
ଭବରେ ଗଦ ଚଦ ଦେଖାଇ | କିଛି ସେ ନ ପାରିଲା କହି ||
ପ୍ରଭୁ ବିନୟ କରୁଥିଲେ | ବାଦସା ନଥରେ ମିଳିଲେ ||
ସେ ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱର ନିଦ୍ରାଗତେ | ଶିଳଙ୍କୁ ଶୋଇଛନ୍ତି ଉଠେତେ ||
ତହିଁ ବିନୟ ଭଗବାନ | ବୋଲିଲ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଅଜ୍ଞାନ ||
ଏ ଅଧିକାର ଏ ଜଗତେ | ମୁଁ ଦିନା ଦେଇଅଛି ତୋତେ ||
ଏହା ନ ଜାଣି ତୋର ମନ | ମୋ ଭକ୍ତେ ଦଣ୍ଡିଲୁ କେସନ ||
ଶୁଣ ମୁକୁଳାଟିଏ ମୋତେ | ସେମା ଭକ୍ତ ଦେଲା ଭକ୍ତିଚିତ୍ତେ ||
ମୋର ପଦାର୍ଥ ମୋତେ ଦେଲା | ତୋ ବାପ ଗଣ୍ଡିକ ସହିଲା ||
ଏବେ ତୁ ସ୍ୱପ୍ନରୁ ଉଠି | ବନ୍ଦୀରୁ ଅଣାଅ ଶିଶୁଟି ||
ଅନେକ ଦେଇ ଉପହାର | ତକ୍ଷଣି ପୂଜିବୁ ତାହାର ||
ଏମନ୍ତ ନ କଲେ ଅବଶ୍ୟ | ଶୁଣ ତୋ ଯବନର ଆଶ ||
ତୋ ବଂଶ ଆଣି ତୋତେ ଧରି | କାଟିବ ଚିକି ଚିକି କରି ||
ଶୀଘ୍ରିଲେ ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱରେ ଘନେ | ଲେଖା ବସିଲା ଭାବ ଅଙ୍ଗେ ||
ଏମନ୍ତ କହି ଚକ୍ରପାଣି | କରେ ଗଳେଷି ବେତ ଧରି ||
ସ୍ୱର୍ଗନାଗର ନଟବର | ସେଠାରୁ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର ||
ସେ ଯେ ସପନ ଘାତ ପାଇ | ତେତଣି ଉଠିଲା ବୋବାଇ ||
ନୟନ ଫେଡ଼ି ଦେଖ ସ୍ୱହିଁ | ପାଦେଶ ଦେଖିଲା କେହି ନାହିଁ ||
ବିସ୍ମୟରେ ଏ କି ବିପରୀତ | ସ୍ୱପନ କଥା ହେଲା ସତ୍ୟ ||
କେ ମୋତେ ଏଥ ଗଲା ପିଟି | ଲେଖା ତ ଦିଶୁଅଛି ପୁଟି ||
ଏ କଥା କାହାବଳେ ହେବ | ନିଶ୍ଚେ ସେ ଅଟଇ ଦଇବ ||
ମୋତେ ତେଡ଼ାଇ ଦେଇଗଲା | ଭକ୍ତ ନିମନ୍ତେ ଏହା କଲା ||
ଏଥିରେ କଲେ ଆଜ୍ଞା ହେଲା | ନିଶ୍ଚେ ବୁଝିବି ମୋର ଖେଳା ||
ଏମନ୍ତେ ଭାବି ସ୍ୱପ୍ନରେ | ଆପଣେ ଚଳିଲା ସନ୍ଧରେ ||

ବନ୍ଦୀ ମନ୍ଦିରେ ହେଲା ଯାଇ । ଦେଖିଲା କବାଟ ଫିଟାଇ ॥
ପାଦେ ଶାଙ୍କୋଳି ନାହିଁ ତାର । ବନ୍ଧନ ହୋଇଛି ବାହାର ॥
ଭୁଜ କଳଙ୍କ ତାର ନାହିଁ । ତା ଶୋଭା କେ ପାରିବ କହି ॥
ଭଜି ଶ୍ରୀରାମ ନାମକୋଟି । ଆନନ୍ଦେ ବସିଛି ସିପୁଟି ॥
ତା ଦେଖି ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱର ଭୟେ । ଭକ୍ତକୁ କୋଳରେ ବସାଏ ॥
ବସ୍ତ୍ର ଚନ୍ଦନ ମାଳାଧରି । ଅନେକ ଅଳଙ୍କାର ଭରି ॥
ସତେ ଶାଢ଼ୀ ଶିରେ ଦେଲେ । ଅନେକ ବଚନେ କହିଲେ ॥
ଦୂରନ୍ତୁ ଦେଖିଲେକ ତହିଁ । ଚରଣେ ଦେବଙ୍କର ଦେଇ ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ପବିତ୍ର କଲୁ ଏ ଭୁବନ ॥
ସତ୍ୟ କହିଲୁ ଆଜଠାରୁ । ତୁ ଆମ୍ଭ କୁଳ ଇଷ୍ଟ ଗୁରୁ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ପାତଶାହା । ମଣ୍ଡିଲେ ନାନା ଉତ୍ସବ ॥
ହସ୍ତୀ ଘାଗୁଡ଼ି ନାଦକରି । ପିଠିରେ ଅମୂଲ୍ୟ ଅମାରି ॥
ତହିଁ ଭକ୍ତକୁ ବସାଇଲେ । ଦିଲ୍ଲୀ ସହରେ ବୁଲାଇଲେ ॥
କରୁ ଘୋଷଣା ନାଦଦେଇ । ଛାଡ଼ିଲେ ତାର ପୁରେ ନେଇ ॥
ବାଦଶା ଚଳେ ତାଙ୍କପୁର । ସର୍ବେ ଚଳିଲେ ସେଠାବର ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାରଥୀ । ସେ ଭକ୍ତ ବନ୍ଧୁଙ୍କର କଥା ॥
ଚରଣକୁ କରେ ନେହୁସମ । ଦେଖ ସେ ସୁରୂପ ଉତ୍ତମ ॥
ସଦାରେ ଦେବଦେବା ଦେଉତେ । କେ ଏହା କହିବ ଜଗତେ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ସେବା ଛାଡ଼ି । ଯେ ଅନ୍ୟ ମାର୍ଗେ ଯାନ୍ତି ପଡ଼ି ॥
ବ୍ୟର୍ଥ ତା ଦେହ ବହିବାର । ଶୁଣ କହିବା ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତର ॥
ଯେସନେ ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟତେଜି । ଦୁର୍ଗନ୍ଧେ ଯାଇ ବସେ ମାଛି ॥
ସେ ନର ଏମନ୍ତ ଅଟଇ । ଉଭୟ ଲୋକେ ସୁଖ ନାହିଁ ॥
ଏଥିଅନ୍ତରେ ସେ ଭକତ । ନିରତେ ଭଜେ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ତା ଭବଦଶା କଟାଇଲା । ପରମ ପଦହିଁ ପାଇଲା ॥
ଶୁଣ ହୋ ମନ ଦୃଢ଼କର । ଭବରେ ହୁଏ ଏତେଦୂର ॥
ଏ ଯେ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ଯଶ । କହନ୍ତା ବନ୍ଧୁ ପୀୟୂଷ ॥

ଶ୍ରବଣି ପଠନ ଏ ଦୁଇ | ଯେ କରେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଯୁକ୍ତ ହୋଇ ||
କଳ୍ପ ଶତଙ୍କୁ ଅନ୍ତରେ | ସେହି ନରେ ଭବସିନ୍ଧୁ ତରେ ||
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ମନ ହେତ | ତେଣୁ କହି ପାରେ ଏ ଜଗତ ||
ଚୈତନ୍ୟ ପାଦେ ପୂଜା କରି | ବୋଲଇ ଗଲା ମୁଁ ନମସ୍କରି ||
କହିଲ ରାମଦାସ ଦ୍ୱିଜ | ମୋ ପ୍ରଭୁ ଗୌର ଚନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱିଜ ||
ସେ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଦେବ ପାଦେ | ମୋ ମନ ରହୁ ଅପ୍ରମାଦେ ||
ସୁଜନେ ଏତେକ କର ଲୟ | ଆଶ୍ରି ନଷ୍ଟବ ଯମ ଭୟ ||
ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ କଙ୍କର | ମୋ ଅପରାଧ କ୍ଷମା କର ||

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନନ୍ଦଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ପରମଭକ୍ତ ମିସ୍ତ୍ରି ଧୃତଭକ୍ତି ଲବ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ |

ଏକତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ନାରାୟଣ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ଦେବ ଗଣପତି | ଅନନ୍ତ ଜ୍ଞାନ ସିଦ୍ଧି ଯତି ||
ପାର୍ବତୀ ଦେବୀ ସୁରଶ୍ରେଣୀ | ସକଳ ଦେବଙ୍କ ଅଗ୍ରଣୀ ||
ନମୋ ଶାରଦା ବୀଣାପାଣି | ଜଗତ ଜନଙ୍କ ଜନନୀ ||
ଯେ ଶକ୍ତି ତୋହର ପାଦପଦ୍ମେ | ଶରଣ ରଖ ଅପ୍ରମାଦେ ||
ତୋ ଆଜ୍ଞା ବିନା କେବା ନର | କହିବ ମହିମା ତୋହର ||
ନମସ୍ତେ ଦେବ ଜଗନ୍ନାଥ | ନମସ୍ତେ ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଭୁ ||
ଜାନକୀ ଦେବୀ ପ୍ରାଣପତି | ଦାସ ବତ୍ସଳ ଦାଶରଥି ||
ଶରଣ ଜନର ମୁରାରି | ଘୋର ଦୁରିତ ନାଶକାରୀ ||
ଏଣୁ ଶରଣ ରାମଦାସ | ପୂରାଅ ମୋର ମନ ଆଶ ||
ମନ ବୋଲଇ ଚଇତନ | ଶୁଣିଲି ଅପୂର୍ବ ବଚନ ||
କହିଣ ଅଧା ଧରିପନ୍ତେ | ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି କଥା ଯେତେ ||
ଏତିକି ମାତ୍ର ସୁଧାରସ | ଶ୍ରବଣେ ମନ ନୋହେ ତୋଷ ||

ଆହୁରି ଶୁଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା । କରଇ ତେଣୁ ମୁହିଁ ପୃଚ୍ଛା ॥
ଅନ୍ୟ ଭକତ ମାନଙ୍କର । କଥା କି ଅଛଇ ଆଉର ॥
କନ୍ୟା ଏତେକେ ହେଲା ଶେଷ । କହିବା ଏଥିରୁ ସନ୍ଦେଶ ॥
ଶୁଣ ଚୈତନ୍ୟ କହେ ଋଷି । ଶୁଣ ହେ ମନ ଶଙ୍କବାସୀ ॥
ଏ ଯେ ସଂସାର ମଧ୍ୟଗତେ । ହରି ଭକତ ଛନ୍ତି ଯେତେ ॥
ମହିମା ଅପାରୁଁ ଅପାର । କେ ତାହା ହୋଇବ ଗୋଚର ॥
କେବଳ ଠିକ ଠିକ କରି । କହିଲି ଯିବା କଥା ସ୍ମରି ॥
ତା ଶୁଣି ମନ ନୃପବର । ବୋଲେ ଶୁଣ ଚୈତନ୍ୟ ସାର ॥
ମୋରେ କରୁଣା କୃପ୍ ଦୃଷ୍ଟ । ଆଉ ଭକ୍ତଙ୍କ କଥା କହ ॥
ଯେସନେ ତୃଷିତ ଚକୋର । ଶରତେ ଲୋଡ଼େ ସୁଧାକର ॥
ଚାତକ ଯେସନ୍ତେ ଘନରସ । ଲୋଡ଼ଇ ରଜନୀ ଦିବସ ॥
ମୋହର ମନ ସେହିମତେ । ଆଶା ତୋ ବଚନ ଅମୃତେ ॥
ଆଉ ସାଧୁଙ୍କ କଥା ଯେତେ । ଶ୍ରବଣ କର କହି ମୋତେ ॥
ତାହା ଶୁଣିଲେ ଚଇତନ । ବୋଲଇ ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ॥
କହିବ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ । କେବଳ ସ୍ଥିରକର ଚିତ୍ତ ॥
ଗଙ୍ଗାଙ୍କ ସନ୍ନିଧିରେ ନିବାସ । ଯେ ପୁଣ୍ୟଭୂମି ବଙ୍ଗଦେଶ ॥
ଯେ କୀର୍ତ୍ତିଚନ୍ଦ୍ର ନୃପବର । ସେହି ରାଜ୍ୟରେ ତାର ଘର ॥
ଜାତିରେ ଅଟଇ କରଣ । ନାମ ତାହାର ନାରାୟଣ ॥
ସ୍ତ୍ରୀର ନାମ ତା ମାଳତୀ । ଅତକାତର ତା ସମ୍ପତ୍ତି ॥
ଅତି ସୁବେଶ ସୁଚୀବନ୍ତ । ଅତି ଧାର୍ମିକ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତ ॥
ସାଧୁ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ଚରଣେ । ସେବା କରଇ ଅନୁଦିନେ ॥
କେବଳ ଭଜନ ବାସର । ହରି ଭଜନ ମୂଳ ତାର ॥
ଦୁଃଖୀ ବା କେହୁ ଅତିଥି- । ଦ୍ୱାରେ ତା ହେଲେ ଉପସ୍ଥିତ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଅନ୍ନବସ୍ତ୍ର ଦାନେ । ତୋଷଇ ଅତି ତୋଷ ମନେ ॥
ନାହିଁ ତା ନିଷ୍ଠୁର ବଚନ । ନ ହରେ ପରନାରୀ ଧନ ॥
କରନ୍ତେ ଏନ୍ତେ ବ୍ୟବହାର । ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପାଦେ ପ୍ରୀତିଲେଶ ॥

ଚିତ୍ତ ଅଧିକ ତା ସୁବଶ । କେବଳ ସ୍ୱାମୀହାତେ ମନ ॥
ନ ଜାଣେ ତୀର୍ଥ ବ୍ରତ କରିବା । କେବଳ ସ୍ୱାମୀ ପାଦସେବା ॥
ସ୍ୱାମୀର ଆଜ୍ଞା ନ ଲଙ୍ଘଇ । ଶୁଣ ହେ ମନ ଦୃଢ଼ାଇଁ ॥
ଏମନ୍ତେ ଥାନ୍ତି ଦେହ ପ୍ରାଣୀ । ମିଥ୍ୟା ବଚନ ସେ ନ ଜାଣି ॥
ଅଦୃଷ୍ଟ ବଳରୁ ତାହାର । ନାହିଁ ତା ପୁତ୍ରଟା କୁମର ॥
ତେଣୁ ସେ ଚିନ୍ତାକରି ମନ । ବସନ୍ତି ଥାଇ ଉତ୍ତନ ॥
ଧନ ସମ୍ପଦ ସୁଖ ବାସ । ଏଥି ମୋ ପ୍ରୟୋଜନ କାସ ॥
କେବଳ ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଯିବ । ଶ୍ରୀରାମ ଚରଣ ସେବିବ ॥
ସେହି ଭୂପଙ୍କୁ କରି ଧ୍ୟାନ । ତହିଁ ମୁଁ ବଞ୍ଚାଇବ ଧନ ॥
ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବାସକରି । ସୁଖେ ରହିବ ଦେହ ଧରି ॥
ଯାଉ ବା ଥାଉ ଏ ଶରୀର । ଅନ୍ୟ ଶରଣ ନାହିଁ ମୋର ॥
ଏମନ୍ତ ସ୍ୱଜ ସ୍ୱପ୍ନ ଭାଉ । ଯେ ଥିଲା ଦେହ ଅଳଙ୍କାର ॥
ହସ୍ତୁ ଦୂର କଲା ବେଗେ । କହିଲ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ଆଗେ ॥
ଚଳ ଅଯୋଧ୍ୟାପୁର ଯିବା । ଶ୍ରୀରାମ ଚରଣେ ସେବିବା ॥
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ନାରୀବର । ବୋଇଲା ସେ ଉତ୍ତା କୁମର ॥
ତୁମ୍ଭେ ଯେଣିକି ଯିବ ଯିବ । ତୁମ୍ଭ ଚରଣ ସେବୁଥିବ ॥
ମୁଁ ଯେ ତୁମ୍ଭର ବଶବର୍ତ୍ତୀ । ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହେଲା ମତି ॥
ଆଣି ବଳଦ ଗୋଟା ଯୁରି । ଚଳାଣି ସେବ ଧନ କରି ॥
ସକଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ସେ ଅଟାରେ । ଭରି ଲଦିଲେ ବଳଦରେ ॥
ଶ୍ରୀରାମରୂପ ଧ୍ୟାନ କରି । ଚଳିଣ ଗଲେ ନରନାରୀ ॥
କେତେଦିନେ ବନେ ଗଲେ ବାଟେ । ମିଳିଲେ ଯାଇଁ ଶାହକୁଟେ ॥
ତହିଁ ରହିଲେ କେତେଦିନ । ଭୂମି ଦେଖିଲେ ସୁବସ୍ଥାନ ॥
ସନ୍ତ ମହନ୍ତ ସାଧୁଜନ । ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ମନ ॥
ସେବି ତାହାଙ୍କ ପାଦଗତେ । ଧନଙ୍କୁ ଦାନ କଲେ କେତେ ॥
ଚିତ୍ତ ଚଳିଲେ ଉତ୍ସାହରେ । ଅଯୋଧ୍ୟା ଯିବାର ମନ୍ତ୍ରେ ॥
କେତେଦିନେ [illegible] ଯାଇଁ ଯାଇଁ । ଦୂରତେ ଯଣ୍ଡୀ ନାହିଁ କେହୁ ॥

ଘୋରନ୍ତ ଅଗମ୍ୟ ବନସ୍ତେ | ଦେଖିଣ ଭୟ କଲେ ଚିତ୍ତେ ||
ବାଟେ ରହିଲେ ବସାକରି | ଶୁଣ ହେ ମନ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ||
ଶଯ୍ୟୁଁ ଉଠି ଚଳିଲେ | ଶବର ପଲ୍ଲୀଏ ଦେଖିଲେ ||
ତହିଁରେ ଆତତାତ ଜନେ | ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ମନେ ||
ତାହାଙ୍କୁ ପଥ ପଚାରିଲେ | ବେଗରେ ତହୁଁ ଚଳିଲେ ||
ଏଥୁ ଉତ୍ତାରେ ସେ ପ୍ରାନ୍ତର | ଦେଖି ଦୁର୍ଗମ ଘୋର ନଗର ||
ବିସ୍ମୟ କଲେ ଜଣ ଦେଖି | ବାଟ ଜାଣିବା ସଙ୍ଗେ ଆସି ||
ଅନେକ ଧନ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ | ବଳଦେ କରନ୍ତି ଲଦନ ||
ଯାଉ ଅଛନ୍ତି ଜଣ ଦୁଇ | ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର କେହି ନାହିଁ ||
ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ସଙ୍ଗୀ ହେବା | ଅଗମ୍ୟ ବାଟେ କେସେ ଯିବା ||
ଏକାନ୍ତ ସ୍ଥାନେ ତାଙ୍କୁ ମାରି | ଧନ-ଆଣିବା ଲୁଟି ହରି ||
ଏମନ୍ତ ବିଚାର ସେ କଲେ | ସେ ଜଣ ପଛ ଚଳିଲେ ||
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ | ମିଳିଲେ ତାଙ୍କ ପାଖେ ଯାଇ ||
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ବିଦେଶୀ | କେଉଁଣେ ଯିବାକୁ ଅଛ ଆସି ||
ତା ଶୁଣି ନାରାୟଣ ଦାସ | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ବନ୍ଧୁଆସ ||
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ରଘୁବଂଶୀ | ହେନ୍ତୁ ଅଯୋଧ୍ୟା ପୁରବାସୀ ||
ସକଳ ସଂସାର କାରଣୀ | ସକଳ ଘଟ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ||
ମହାମହିମା ମହାମେରୁ | ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ||
ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଇଚ୍ଛାକରି | ଯାଉଛୁ ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗରୀ ||
ତାହା ଶୁଣିଲେ ଦସ୍ୟୁମାନେ | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ସାବଧାନେ ||
ଏ ଘୋର ଅଗମ୍ୟ ବନସ୍ତେ | ଏକାକୀ ଯିବ ହେ କେମନ୍ତେ ||
ଆମ୍ଭେ ଯାଉଛୁ ସେହି ସ୍ଥାନ | ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କରିବୁ ଦର୍ଶନ ||
ଉତ୍ତମ ସଙ୍ଗ ହେଲା ଭେଟ | ଫିଟିଲା ମନର ସଙ୍କଟ ||
ଚାଲ ସମସ୍ତେ ମିଶି ଯିବା | ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବା ||
ଆମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ରଖିଥାଉ | ଭୟ ନ କର ତୁମ୍ଭେ ଚଳ ||
ତାହା ଶୁଣିଣ ବୈଷ୍ଣବ | ବିସ୍ମୟ କଲେ ମନେ ମନ ||

ଅଟନ୍ତି ଏହାଙ୍କୁ ଚନ୍ଦ୍ର ନାହିଁ । ସଙ୍ଗ ଦେବାର ନ ଯୋଗାଇ ॥
ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ରଘୁନାଥ । ଅନାଥ ଲୋକଙ୍କର ନାଥ ॥
ଯେ କାଣ୍ଡ କୋଦଣ୍ଡ ଧାରଣି । ସେ ଆମ୍ଭ ସଙ୍ଗ ବୋଲି ଜାଣି ॥
ସେ ଯେଉଁଣେ ନେବ ସେଣେ ଯିବୁ । ଆମ୍ଭ ଆପୁଣ ନାହିଁ ବାବୁ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ଦୁର୍ଜ୍ଜନେ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମହାଜନେ ॥
କପଟ କଲ ତୁମ୍ଭ ଚିତ୍ତେ । ସବୁରି ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥେ ॥
ସକଳ ଜୀବ ପ୍ରାଣମଣି । ସେ ବାନ ଲକ୍ଷ୍ମୀର କାନ୍ତରଣୀ ॥
ତୁମ୍ଭ ଅଙ୍ଗଙ୍କୁ ଦେବୁ ସାକ୍ଷୀ । କଲ ସେ ଯାଗରୁ ଉପେକ୍ଷି ॥
ଆମ୍ଭେ କହୁଁଛୁ ତୁମ୍ଭ ଭଲ । ସମସ୍ତେ ମିଶି ଯିବା ଚଳ ॥
ଶୁଣି ସେ ଚିତ୍ତ ଦମ୍ଭୀ ହୁଇ । ହୋଇଣ ବହୁତ ବନସ୍ଥୀ ॥
ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ । ସକଳ ଘଟେ ଛନ୍ତି ପୂରି ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଯେତେକ ସାକ୍ଷୀ କଲ । ହୋଇଲା ସବୁ କଥା ଭଲ ॥
ଏବେ ମିଶିଣ ଯିବା ସର୍ବେ । ଆମ୍ଭର ତୁମ୍ଭେ ତାତ ମାତ ॥
ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ଏତେ ଲେଖି । ସବୁ କଥାକୁ ଧର୍ମ ସାକ୍ଷୀ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ତସ କହିଲେ । ମିଶି ସମସ୍ତେ ଚଳିଗଲେ ॥
କେବଳ ମୁକୁନ୍ଦ ମୁରାରି । ହୃଦୟ ମଧ୍ୟେ ଚିନ୍ତାକରି ॥
ମାତ୍ର ବାନ୍ଧିବା ପ୍ରାୟେ ହୋଇ । ଚଳିଲେ ଯୋଗବନେ ଯାଇଁ ॥
କେତେହେଁ ଯାତନ ବନସ୍ତେ । ଦୁଷ୍ଟେ ଦଶରଥିଙ୍କି ଚିନ୍ତେ ॥
ଆଖି ନ ଦିଶୁର ଏଥର । ଗଢ଼ିଲେ ଆମ୍ଭ ଆପୁଣର ॥
ଏ ମହାଜନ ପ୍ରାଣ ନାଶି । ଯେସନ ଜୀବ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ॥
ଧନ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ଅବ ଯେତେ । ଖାଇ ବଣ୍ଟିବା ଦିନ ତେତେ ॥
ବେଗେ ଖଣ୍ଡା ଧରି କର । ଛେଦନ କର ଏହା ଶିର ॥
କେ ବୋଲେ ଜିହ୍ୱା ଉପାଡ଼ିବା । କେ ବୋଲେ ନୟନ ଭାଙ୍ଗିବା ॥
କେ ବୋଲେ ମୁଣ୍ଡର ଏମନ୍ତ । ବନ୍ଧନ କର ପାଦ ହସ୍ତ ॥
ଏକାନ୍ତ ସ୍ଥାନେ ନେଇବା । ଉପରେ ପଥର ଲଦିବା ॥
ଏହିଣ ଥିବ ଦିନ ସୁଦ୍ଧ । ଆପଣା ମୁଖେ ଯିବ ମରି ॥

ଧନ ସମ୍ପଦ ଅଛି ଯେତେ | ଏ ମାଣ୍ଡ ଦେଖିବା ଦୁଃଖରେ ||
ବନ୍ଧନ ହୋଇ ଯିବା ବୃଥା | ବେଙ୍ଗ ବୋଇଲେ ଏହୁ ଭଲ ||
ଏମନ୍ତ କହି ବେଗ ହୋଇ | ଧଇଲେ ସାଧକଙ୍କୁ ଯାଇଁ ||
ନିଗଡ଼େ ବାନ୍ଧି ପକାଇଲେ | ଅଗମ୍ୟ ବନେ ପେଶିଗଲେ ||
ପକାଇ ତାଙ୍କୁ ଘଉ କରି | ମାଡ଼ି ବସିଲେ ଜଣ ଚାରି ||
ଆବର ଭଲେ ଆଣି ଶିଳ | ଲଦିଲେ ତା ହୃଦ କମଳ ||
ବୋଇଲେ ଏଥି ସୁଖେ ଥାଅ | ଦେଖିଲେ ଈର୍ଷକରି ଯାଅ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚଳିଯାନ୍ତେ | ଦେହ ନାଦୃଣ ହୃଦ ଗତେ ||
ବୋଲେ ଜଗତ ସ୍ୱାମୀ | ନମୋ କୋଦଣ୍ଡ ବାଣପାଣି ||
ନମସ୍ତେ ଘନଶ୍ୟାମ ମୂର୍ତ୍ତି | ନମୋ ଜାନକୀ ଦେବୀ ପତି ||
ନମସ୍ତେ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ଈଶ୍ୱର | ସଂସାର ତୋର ଖେଳଘର ||
ତୁହି ଅତର ଆଦିକରି | ସକଳ ଘଟେ ଅଛୁ ପୂରି ||
ତୋର ଉଦରେ ଏ ସଂସାର | ତୁ ଅଛୁ ଅନ୍ତର ବାହାର ||
ତୋର ବାହାରେ ଅନ୍ୟ ଜଣେ | ଅଛି କେ ମୋ ଜୀବ ରକ୍ଷଣେ ||
ତୁ ନାଥ ଯାହା ତାହା କର | ଅନ୍ୟ ଶରଣ ନାହିଁ ମୋର ||
ଏମନ୍ତେ ଭକ୍ତ ମନେ ମନ | ବନ୍ଧନୁ ନ ଭୁଲେ ବଚନ ||
ତାହା ଜାଣି ସେ କୃଷ୍ଣ ଚିତ୍ତେ | ଏ ମନ୍ତ୍ର ବିପୁଣି ଭଣିତେ ||
ଲୋଭିକି ଭଲେ ଭ୍ରିକୁ ପାଶ | ବୋଇଲେ ଏବେ ଯିବା ଆସ ||
ଭୁଲି ମରନ୍ତୁ କେଉଁ ଯାଇଁ | ଅଗସ୍ତିଜନ ଭ୍ରାନ୍ତୁ ହୋଇ ||
ଏବେ ପାଇଲୁ ପଶୁଭଗ | ତାହା ଶୁଣିଣ ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ||
ରହିଲୁ ସ୍ତମ୍ଭିଭୂତ ହୋଇ | ସେପରେ ଦାରୁର କୁଣ୍ଠାଇ ||
ଭକ୍ତ ତା ଶବନ ଲଭିଲା | ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ସ୍ମରିଲା ||
ବୋଇଲା ଆହେ ମହାବାହୁ | ଶରଣ ପଞ୍ଜର ବୋଲାଉ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପଥ ଅଛି ଶୁଣି | ଆତଙ୍କ କାଳେ ରହୁମଣି ||
ଲଭିବେ ବୋଲି ଧନ୍ୟଣି | ଧରଣି ଅଛ ଦେହକର ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବନଭାଗେ | ଖୁଣ୍ଟି ସେ ଅଛି ଖୁଣ୍ଟିବଲେ ||

ତା ମନ ଜାଣି ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରି । ଚେତିଲେ ଅଯୋଧ୍ୟା ନରେଶ ॥
ଚଢ଼ିଣ ଶ୍ୱେତ ଅଶ୍ୱପରେ । ମିଳିଲେ ସେହି ବନସ୍ଥରେ ॥
ଝିଁଟିତ ବଜୁଳିର ଛାମୁ । ଆଗେ ଦିଶିଲେ ଦେବସ୍ୱୟୁ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମୁକୁଟ ମଣ୍ଡଳ । ଦ୍ୱିଜ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଛାମୁ ଝଳ ॥
ଶ୍ରବଣେ ମକର କୁଣ୍ଡଳ । ଲୁଳଇ ବେନି ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ ॥
କଣ୍ଠେ କୌସ୍ତୁଭ ମଣିହାର । ଦୃଶ୍ୟେ ଜନ ମନୋହର ॥
ହୃଦରେ ଉଦକ ବନଜେ । ରତ୍ନକଙ୍କଣ ବେନିଭୁଜେ ॥
ଚମ୍ପକ କଢ଼ିର ଅଙ୍ଗୁଳି । କି ଶୋଭା ମୁଦ୍ରିକା ଆବଳୀ ॥
ଝୀନବସନ କଟୀମାଝେ । ସୁରଙ୍ଗ ମେଖଳା ବନ୍ଧଜେ ॥
ଘନ ସମୂହ କଳେବର । ରାଜୀବ ଲୋଚନ ସୁନ୍ଦର ॥
ରଙ୍ଗ ଅଧରେ ମନ୍ଦହାସ । ଦଶନ କି ଚନ୍ଦ୍ରୁ ବିଶେଷ ॥
ନାକୁଆ ଶିରୋମଣି ଛାଟେ । ପିନ୍ଧା ଜାଦେଶି କସ୍ତୁରୀ ଟୋପେ ॥
କଟୀରେ ସନ୍ନାହ ବାନ୍ଧ । ଶର ତୂଣୀକୁ କଲେ ଛନ୍ଦ ॥
ଭାଲୁଣ୍ଡି ଚଢ଼ିଛି ପିଠିରେ । ଚଢ଼ିଣ ଶ୍ୱେତ ଅଶ୍ୱପରେ ॥
ଏମନ୍ତ କ୍ଷତ୍ରୀରୂପ ହୋଇ । ଧାଇଁ ଅନନ୍ତ ସବତ୍ରାଇ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ସେହି ଦୁର୍ଜ୍ଜନେ । ଚଳାଇଲେ ଘୋରବନେ ॥
ଦେଖି ଅବା ଭଟେ ଦଉଡ଼ି । କା ଆଣ୍ଠୁ ଗଣ୍ଡି ଗଲ ଛିଡ଼ି ॥
କାହା ଜଘନ ଗଲା ଫାଟି । ଭାଜିଲା କାହା ଦନ୍ତ ପାଟି ॥
ବାଜଣି କଣ୍ଟା ଜାଳ ଝାଟି । କାହାର ନେତ୍ର ଗଲା ଫୁଟି ॥
ଛିଣ୍ଡିଲା କା ନାସା ଶ୍ରବଣ । ପଳାଇଲେ ନେଇ ପ୍ରାଣ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ରଘୁବୀର । ହଜସୁ ସେ ନାସା ପାଣିର ॥
ହସି ବୋଲନ୍ତି ରଘୁବୀର । ଦେଖଣି ଦେଖେଣି ତୁମ୍ଭ ଘର ॥
କାହୁଁ ଅଇଲ ଚିବକାହିଁ । ଏକାକୀ ସଙ୍ଗେ କେହି ନାହିଁ ॥
ଏ ସେହିମାନେ ଚଳାଇଲେ । ସେ କଥା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହିଲେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ତରୁଣୀ । ଶୁଣ କ୍ଷତ୍ରୀୟ ଚୂଡ଼ାମଣି ॥
ସେ କଣ୍ଡିବନ୍ଦୁ ନଗରର । ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ଆମ୍ଭଘର ॥

ଜାତିରେ ବଣିଆ କରଣ । ଆମ୍ଭ ଅଦୃଷ୍ଟ କଥା ଶୁଣ ॥
ସୁଖ ଦୁଃଖିତା ନାହିଁ ମୋର । ତେଣୁ ମୁଁ ସଂସାରୁ ବାହାର ॥
ତା ଜାଣି ମୋର ନିଜ ଘଣ୍ଟ । ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ସୁବେଶ ॥
ସୁଖ ଦୁଃଖିତା ନାହିଁ ଯାର । ସଂସାରେ କି ସୁଖ ତାହାର ॥
ଇହଲୋକରେ ନାହିଁ ଯଶ । ମଲେ ନାରକେ ପରବେଶ ॥
ଏଥିକୁ ବୁଝିଏ କରିବା । ଚଳ ଅଯୋଧ୍ୟା ପୁରେ ଯିବା ॥
ସେ କ୍ଷେତ୍ରବରେ କରି ବାସ । ତହିଁ ରହିବା କେତେ ମାସ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ପାଦେ କରି ସେବା । ଏ ଭବସାଗରୁ ତରିବା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଇଲେ ସେ ଯେଣୁ । ଅଇଲୁ ସ୍ୱର୍ଥକରି ତେଣୁ ॥
ଏ ବନେ ହୋଇଲୁ ପ୍ରବେଶ । ଆସି ମିଳିଲେ ଜଣ ଦଶ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ଭୟ କଲୁ । ଏ ବନେ ନ ଯିବୁ ବୋଇଲୁ ॥
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ନାନାରୂପେ କହି । ସତ୍ୟବଚନେ ମନ ମୋହି ॥
ବୋଇଲେ ଆମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭେ ଦୁଇ । ସବୁରି ସାକ୍ଷୀ ଶିବଗ୍ରାହୀ ॥
କେବଳ ଶ୍ରୀରଘୁନନ୍ଦନ । ଅଶେଷ ଜୀବର ଜୀବନ ॥
କପଟ ଆମ୍ଭ ହୃଦେ ଥିଲେ । ଜାଣି ଦଣ୍ଡିବେ ଦେହୁ ଭଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ସତ୍ୟବାଣୀ ଶୁଣି । ଆନନ୍ଦ ହେଲୁ ବେନି ପ୍ରାଣୀ ॥
ଯହିଁକି ସାକ୍ଷୀ ଦେବଦ୍ୱୟ । ତହିଁ କାହାକୁ ଆଉ ଭୟ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସଙ୍ଗ ହେଲୁ । ଆସି ଏ ବନରେ ପଶିଲୁଁ ॥
ଅତି ଅଗମ୍ୟ ବନ ଦେଖି । ଏଥି ଉଗାଳି ମୋତେ ରଖି ॥
ମୋର ସ୍ୱାମୀଙ୍କି ବାନ୍ଧିନେଲେ । କେ ଜାଣେ କାହିଁ ବଧ କଲେ ॥
ତେଣୁ ଆସିଣ ମୋତେ ଧରି । ନଟନୀଙ୍କ ହାଥୁ କରି ॥
ବୋଇଲେ ଆସ ଆମ୍ଭ ସୁଖ । ସ୍ୱାମିତା ହୋଇବ ସବୁରି ॥
ଏବେ ସେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ । ପଳାଇଗଲେ ଦେଖାମାତ୍ରେ ॥
ଆମ୍ଭର ଭକ୍ତି ଦେଖିଣ । କୃପା କଲେ କି ନାରାୟଣ ॥
ତୁମ୍ଭେ ବଜ୍ରସୁ କଲ ଏଥି । ଭାଗ୍ୟ ଦିଶିଲା ମୋର ଅତି ॥
କେ ତୁମ୍ଭେ ମୁଁ ତାହା ନ ଜାଣି । ଫେଡ଼ିଣ କୁହ ସୁରମଣୀ ॥

ହୋଇଲୁ ଧର୍ମପିତା ମୋର । ବିପଦ ସମୁଦ୍ର ଉଦ୍ଧର ॥
ବଚନ ଅଗ୍ନି ଜାଳକୁଣ୍ଡ । ଚକ୍ଷୁଁ, ମୋ ଶରୀର ବେଢ଼ା ॥
ସ୍ୱାମୀ ବିହୁନେ ମୋ ଜୀବନ । ଥିବାର କିସ ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ଏହା ଶୁଣିଣ ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ । ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ସୁନ୍ଦରୀ ॥
ଚିନ୍ତା ନକର କଷ୍ଟ ଭୁଞ୍ଜି । ତୋର ସ୍ୱାମୀକି ଦେବ ମୁହିଁ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ତାକୁ ଧରି । ବିଜୟେ କଲେ ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ ॥
ମିଳିଲେ ସ୍ୱାମୀ ପାଶେ ତାର । କାଢ଼ିଲେ ଲଗିଲା ଶର ॥
ବଞ୍ଚା ଉଠିଲା କୋପେ ଧରି । ଆକ୍ଷେପି ଦେଲେ କଟୁ ସ୍ୱର ॥
ତକ୍ଷଣେ ପାଇ ନିଜ ପ୍ରାଣ । ଉଠି ଦେଖିଲା ଧନୁବାଣ ॥
ମସ୍ତକେ ବେନି କରଯୋଡ଼ି । ପ୍ରଭୁ ଚରଣ ତଳେ ପଡ଼ି ॥
ବୋଇଲା ଶୁଣ ଖରନାଶୀ । କେ ତୁମ୍ଭେ ନ ପାରିଲି ଚିହ୍ନି ॥
ମୁଁ ଛାର ପତିତ ପାମର । ମୂଢ଼ ମୂରୁଖ ଦୁରାଚାର ॥
ମୁଁ କାହିଁ ଚିହ୍ନିବି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ । ଘଟିଣି ଜାଳରେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
ଆସି ମୋ ଜୀବଦାନ ଦେଲ । ତୁମ୍ଭେ ମୋ ପ୍ରଭୁ ରଘୁନନ୍ଦ ॥
ତୁମ୍ଭେ ମୋହର ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର । ତୁମ୍ଭେ ମୋ ଜୀବନ ଠାକୁର ॥
ତୁମ୍ଭେ ମୋ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ । ତୁମ୍ଭେ ସକଳ ଜୀବ ଗୁରୁ ॥
ତୁମ୍ଭେ ମୋ ମୁକୁନ୍ଦ ମୁରାରି । ତୁମ୍ଭେ ମୋ ଆପଦକାଳ ହରି ।
ଏମନ୍ତ ମରଣ ମୋର ଶରେ । ମାୟା ନ କର କହ ମୋତେ ॥
ଏହା ଶୁଣିଣ ରଘୁବଂଶୀ । ରଙ୍ଗ ଅଧରେ ମନେ ହସି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ଭକତ । ଆମ୍ଭେ ତ ଦଶରଥ ସୁତ ॥
ତୋର ବିପଦ ଜାଣି ମନେ । ମିଳିଲୁ ତୋର ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ଏହା କହନ୍ତେ ଭଗବାନ । ବୋଲେ ହେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ॥
ତୋ ନିଜ ସ୍ୱରୂପ ଦେଖାଇ । ମୋତେ ଉଦ୍ଧର ଅବିନାଶୀ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦେବବର । ତକ୍ଷଣେ ନିଜ ରୂପ ଧରି ॥
କୋଟିଏ କନ୍ଦର୍ପର ତେଜ । କାନ୍ତି କୋଦଣ୍ଡ ବେନିଭୁଜ ॥
କଣ୍ଠେ କୌସ୍ତୁଭମଣି ଶୋଭେ । ଯେ ରୂପ ଜଗଜନ ମୋହେ ॥

ଏମନ୍ତ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ହେଲି । ତା କଥା କହି ନ ହୋଇ ॥
କେବଳ ବ୍ରମେଶ୍ୱର ପାଦେ । ଦେଖିଣ ଥାଇ ଅପ୍ରମାଦେ ॥
ରାଜ୍ୟରେ ଯେତେ ସାମିଲାଭ । ସେ ଦୁଃଖ ସୁଖ ଶୁଭାଶୁଭ ॥
ସବୁ ଶୁଦ୍ଧାରୁ ଆଦି ଯେତେ । ଜଣାଇଁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ॥
ତାଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ଧରି । ରାଜ୍ୟ ପାଳଇ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଏମନ୍ତେ ରହୁ କେତେଦିନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ସଜ୍ଜନ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ଆଦି ଦସ୍ୟୁ ଦୁଇ । ଅଇଲେ ସମାଗତ ହୋଇ ॥
ଅନେକ ତୀର୍ଥମାନ ଦେଖି । ଦର୍ଶନ କରି ଚର୍ମଆଖି ॥
ଅଧି ପ୍ରବେଶ ଗନ୍ଧେଶ୍ୱର । ସେ ମହା ନୃପତି ପାଶର ॥
ଦେଖି ନୃପତି ଅତି ତୋଷେ । ମିଳିଲେ ସାଧୁବୃନ୍ଦ ପାଶେ ॥
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡବତ କରି । ଉଠି କହାଳେ କର ମାରି ॥
ଅନେକ ସମାଦର କଲେ । ଭୁରିଭୋଜନ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ ॥
ଦେଖି ରାଜାର ଭାବ ଦୃଢ । ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ସାଧୁବୃନ୍ଦ ॥
ଅନେକ କଲ୍ୟାଣ ବାଞ୍ଛି ଦେଲେ । ରାଜା ମେଲାଣି ହୋଇଲେ ॥
ତହିଁ ଚଳିଲେ ସାଧୁମାନେ । ଶ୍ରୀବନ୍ଦେଶ୍ୱରଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ॥
କରି ଅନେକ ନାମ ଧ୍ୱନି । ଶବଦେ କମ୍ପାଇ ମେଦିନୀ ॥
ଦେଉଳେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ଦେଖି ସେବକେ ଗୋଳକଲେ ॥
ଦୁଇଦଳରେ ହେଲା ଗୋଳ । ଦେଖି ସେବକେ ହେଲେ ଠୁଳ ॥
ଅନେକ ବେତମାନ ଧରି । ପିଟିଲେ ଅପ୍ରୋଧ ନ କରି ॥
ତହିଁ ଦୁର୍ଜନ ଏକ ଜଣ । ସାଧୁଙ୍କ ମଧ୍ୟ ପ୍ରୌଢବାନ ॥
ଶିର୍ଷାଗ୍ରେ ବାଜି ବେତ ବାଡ଼ି । ପଡ଼ି ଜୀବନ ଗଲା ଛାଡ଼ି ॥
ତା ଦେଖି ସବେ କୋଳାହଳି । ଦେଉଳେ ପଡ଼ିଗଲା ଧୂଳି ॥
ତହୁଁ ବାହାର କରି ନେଲେ । ଛାମୁ ଦୁଆରେ ଶୁଆଇଲେ ॥
ବୈଷ୍ଣବମାନେ ବେଢ଼ି ବସି । ସମସ୍ତେ ରାମ ନାମ ଘୋଷି ॥
ବୋଲନ୍ତି ଆହେ ମହାପ୍ରଭୁ । ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ଶରଣ ରକ୍ଷଣ ତୋ ବାନା । ଅନାଥ ଜନ ବନ୍ଧୁସେନା ॥

ତେଣୁ ତୋ ଦର୍ଶନେ ଅଇଲୁ । ଜନଙ୍କ ପ୍ରାଣ ଧରିଲୁ ॥
ତୁ ଯେବେ ଏହା ନ ବୁଝିବୁ । ଏଥେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରାଣ ଦେବୁ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ସ୍ତୁତି କଲେ । ସମସ୍ତେ ନମସ୍ତେ ବସିଲେ ॥
ଜାଣିଲେ ତାହା ଦେବସ୍ୱାମି । ସମସ୍ତ ଘଟେ ଅଛନ୍ତି ପୂରି ॥
ନ ସହେ ସେବକ ବେଦନା । ତେଣୁ ସେ ଜଗଜ୍ଜିତ ବାନା ॥
ତତକ୍ଷଣେ ଫିଟିଲା କବାଟ । ମାଡ଼ି ଯିବାକୁ ନାହିଁ ବାଟ ॥
ଦେଖିଲେ ସେବା ଭକ୍ତମାନ । ଦେବତେ ଧାଇଁ ଜନ ଗହନ ॥
ଘଭଦ୍ରମନେ ପଳାଇଲେ । ସେ ଧର୍ମ ରଜାଙ୍କୁ କହିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ନୃପବର । ବୁଡିଲା ଶେଷ ଧର୍ମ ତୋର ॥
ବୈଷ୍ଣବେ ଅଇଲେ ବହୁତ । ବୋଲ ସେ କଲେ ଅପ୍ରମିତ ॥
ତାଙ୍କ ଆଗ୍ରହ ଦେଖିତ ଲୋକ । କାଯ କହିବୁ ନରପାଳ ॥
ଅଲ୍ପେତେ ଦେଖିଲେ କବାଟ । ଫିଟିଲା ହୋଇଣ ନିଟ ॥
ଏହା ବୁଝିବା ହେତୁ ଆସି । ଶୁଣି ନୃପତି ମନେ ହସି ॥
ବନ୍ଧନ ହୋଇ ଚଳାଇଲେ । ଦେଖିଲେ ପ୍ରତେଖ ହୋଇଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ସକଳ ବଧାନ । ସମ୍ଭ୍ରମ କଲେ ପଞ୍ଚଜନ ॥
ସେ ଧର୍ମରାଜ ନୃପବର । ବୋଲେ ଅସତ୍ୟ ହେଲା ମୋର ॥
କୁଶ ଆସନ ଛାଡ଼ି କରି । ଶୟନ କଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ବୋଇଲେ ଆହେ ସର୍ବେଶ୍ୱର । କି ଅପରାଧ ହେଲା ମୋର ॥
ଏ କଥା ଆଜ୍ଞା ହେଉ ମୋତେ । ଦୋଷିଲେ ନରକ ନିଶ୍ଚତେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନିଦ୍ରା ଯାଇ । ତାହା ଜାଣିଲେ ସର୍ବତ୍ରାସ୍ୱୀ ॥
ସ୍ୱପନ ମାର୍ଗେ ଆଜ୍ଞାଦେଲେ । ଶୁଣ ହେ ନୃପତି ବୋଇଲେ ॥
ତୋ ରାଜ୍ୟ ହାନିଲଭ ଯାହା । ତୁହି ତ ନ ବୁଝିଲୁ ତାହା ॥
ଏ ସେ ବୈଷ୍ଣବ ଜନମାନେ । ଅଇଲେ ମୋର ଦରଶନେ ॥
ମୋର ସ୍ମରଣେ ତୋର ପୁରେ । ମାଡ଼ ମାଇଲେ ଅପ୍ରମିତେ ॥
ମୋ ଭକ୍ତ ମଲେ ପ୍ରାଣହାରି । ଏଥକୁ ଶୁଣ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ମୋର ସ୍ମରଣେ ଗ୍ରହଣ ଶିଳ । ବେଗେ ଯୋଡ଼ାଅ ମହୀପାଳ ॥

ତୋର ପୁତ୍ରକୁ ଦେହେ ଧରି | ଅନେକ ଅଳଙ୍କାର ଭରି ||
ବେଶ ଭୂଷଣ କରାଇବୁ | ଆଣି ଏ ସ୍ଥାନେ ବସାଇବୁ ||
ହେବେ ସେ ତୋହର କୁଶଳ | ଦେଖିବେ ରାଜ୍ୟଭୃତ୍ୟ ଜନ ||
ଏହା ନକଲେ ଯିବୁ ନାଶ | ସ୍ତ୍ରୀଢ଼ ତୋ ଶାବକରୁ ଆଣି ||
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ | ତକ୍ଷଣେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ||
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ରାଜା ଶୁଣି | ବଜ୍ର ପଡ଼ିଲା ପ୍ରାୟେ ମଣି ||
ତହୁଁ ଲୁହରେ ଚଳିଗଲେ | ପତ୍ନୀର ଆଗରେ କହିଲେ ||
ତା ଶୁଣି ତ୍ରିଭୁବନ ତାତ | ମସ୍ତକେ ପଶୁଡ଼ିଲ କର ||
ଉଚ୍ଚେ ବୋବାଳି ତୁଣ୍ଡେ ରାଣୀ | ମୂର୍ଚ୍ଛିତେ ପଡ଼ିଲ ଧରଣୀ ||
ବୋଇଲା ଏକପୁତ୍ର ଦେଲ | ମୋ ପ୍ରାଣ ଥିବ କାହିଁପାଇଁ ||
ଏ ରାଜ୍ୟ ଭୋଗେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ | ପୁତ୍ରକୁ କେବେ ନ ଦେବଇଁ ||
ରାଜାହିଁ ପୁତ୍ର ସ୍ନେହକରି | ରହିଲ ଚିତ୍ରପଟ ପରି ||
ଏମନ୍ତ ସମୟରେ ପୁଣି | ଅଇଲ ଦ୍ୱାର ଭଉଣୀ ||
ରାଜା ରାଣୀଙ୍କ ଚିନ୍ତା ଦେଖି | ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନ ଛାଡ଼ିଲ ରଣୀ ||
ବୋଇଲା ଏ କି ସ୍ୱପ୍ନଗତ | କମାଲ ହୋଇଛ ଚିନ୍ତିତ ||
କସ ଅପୂର୍ବ ଏଥି ତୋତେ | ତାହା ତୁ କହ କନା ମୋତେ ||
ଭଗ୍ନୀର ମୁଖୁ ଶୁଣି ଏହା | ରଜୁ କହିଲ ନୃପନାହା ||
ବୋଇଲ ଶୁଣ ନାମ ଏବେ | ଯାହା ତୁ ପଚାରିଲୁ ଭବେ ||
ମୋର ଅଦୃଷ୍ଟ ବାମ ହେଲା | ମୋତେ ତୋ ଦଇବ ଭୁଲିଲା ||
ଅନେକ ସାଧୁଜନ ମାନେ | ଅଇଲେ ତୁମ୍ଭ ଦରଶନେ ||
ଦେଖିଲେ ଧାର ଚଢ଼ିଲେ | ଦେଖି ସେବକେ ତୋଷକଲେ ||
ପିଟିଲେ ବେତବାଡ଼ି ଧରି | ତହିଁ ସାଧୁଏ ଗଲେ ମରି ||
ମଣ୍ଡା ଅଟ୍ଟାଳ ଦ୍ୱାର ପାଶେ | ବେଢ଼ି ବସିଲେ ଉପବାସେ ||
ଦେଖିଲେ କବାଟ ଘଡ଼ିଲ | ତୁମ୍ଭଙ୍କ ପ୍ରଜାହିଁ ହୋଇଲ ||
ତାହା ମୁଁ ଦେଖି ଭୟମନେ | ସ୍ୱପ୍ନ କଲି କୁଶାସନେ ||
କାଷ୍ଠରେ ଉଠାଇଲି କେତେ | ସେ ତୁମ୍ଭ ବଧ୍ୟା କଲେ ମୋତେ ||

ଧୋଇଲେ ତୋ ପୁତ୍ରକୁ ଆଣି | ଶଚିଙ୍କ ବଡ଼ାଅ ନନ୍ଦିନୀ ||
ଚୋରିଲେ ମତେ ଅବଶ୍ୟ | ଘୁଞ୍ଚିବ ତୋ ଜୀବନର ଆଶା ||
ଏଥକୁ କି ବୁଦ୍ଧି କରିବି | ପୁତ୍ରକୁ କାହୁଁଠେ ମାରିବି ||
ଏକ ପୁତ୍ରକୁ ମୋର ମାରି | କାହୁଁରେ ଥିବି ଦେହ ଧରି ||
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ଦେବ ସୁନ୍ଦର | ଶୁଣ ହେ ଧର୍ମ ରକ୍ଷାଧାରୀ ||
ଯେବଣି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରୁ | ଏତେକ ସମସ୍ତ ଭୋଗ କରୁ ||
ସେ ଆଜ୍ଞା କେମନ୍ତେ ଲଙ୍ଘିବୁ | ଲଙ୍ଘି କି ଶରଣ ପାଇବୁ ||
ତୋହର ଥିଲେ ନନ୍ଦିନୀ | ଦେଖ ମିଳଇ ସେ ମୁକ୍ତି ||
ଏତେକ ବିଚାର ନକର | ନାହିଁ ମୋ ଏଥିକୁ ଡର ||
ଏଣୁ ସନ୍ଦେହ ପୁତ୍ର ଆସି | ମାତା ଆଗରେ କହେ ହସି ||
ତା ଶୁଣି ନିଜ ମାତା ତାଙ୍କ | ପୁତ୍ରକୁ ବୋଲିଲେ ଉତ୍ତର ||
ସକଳ ବୁଝାଇ କହିଲେ | ଶୁଣି କୁମର କ୍ରୋଧ ହେଲେ ||
ବୋଇଲେ ଏତେକ ଭାଗ୍ୟ ମୋର | ପତେ କହିବେ ସ୍ୱଧର୍ମର ||
ଏ ମଞ୍ଚପୁରର ଦେହ ଧରି | ଜନ୍ମିଲି କେ ଅଛୁ ନ ମରି ||
କେ ଆଗେ ଅବା ପଛେ ହୋଇ | ନିଶ୍ଚୟ ହୋଇ କେହି ନାହିଁ ||
ମରିଲେହେଁ ସମ୍ମୁଖେ ଆସି | ଉଦକ ଲଗାଇ କାଳ ଫାଶି ||
ଯମ ଘାଟକୁ ଟେକିଦେବେ | ଦଣ୍ଡ ମାଡ଼ଣ୍ଡି ମାରିବେ ||
ନରକେ ପକାଇବେ ନେଇ | ତହୁଁ ଉଦ୍ଧାର ଦେବ ମୁହିଁ ||
ହେ ମାତା ମୋତେ ବେଗେ ଦିଅ | ପ୍ରଭୁ ସମ୍ମୁଖେ ଶିକ ଦିଅ ||
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ମାତ | ତାହା ଜାଣିଲେ ଜଗନ୍ନାଥ ||
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋର ମନ | ତୋ ଗର୍ଭଧାରୀ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ||
ଉତ୍ତର ଧରିଲୁ ତୁ ମୋତେ | ମୋ ବଂଶ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ||
ହରି ନିମନ୍ତେ ନିଜ ପ୍ରାଣ | ଦେଲୁ ତୋଷିବୁ ନାରାୟଣ ||
ତାହା ଦେଖିବେ ସନକାଦି | ତୁ ପୁତ୍ର ମୋର କୁଳନିଧି ||
ଏମନ୍ତ କହି ରକ୍ଷାଧାରୀ | ଉଠିଲେ ଅତି ବେଗ କରି ||
ଭଣଜା ଆଗରେ ମଣ୍ଡନ | କଲେ ଅନେକ ରତ୍ନମାନ ||

କର୍ଣ୍ଣ ଯୁଗଳେ କର୍ଣ୍ଣାଞ୍ଚଳ । କଣ୍ଠେ ଲମ୍ବାଇ ରତ୍ନମାଳ ॥
ବାହେ ବାନ୍ଧନ୍ତି ଭୁଜକଙ୍କଣ । ଟଙ୍କି ପୃଷ୍ଠରେ ମଣିଗଣ ॥
ହୃଦେ ପଦକ କଟୀ ମଧ୍ୟେ । ସୁରତ୍ନ ମେଖଳା ବନ୍ଧାନ ॥
ହେମ ଟୋଡ଼ର ବେନିପାଦେ । ଚମକ ଘଣ୍ଟି ଅଙ୍ଗୁଳି ନାଦେ ॥
ନାନା କୁସୁମେ ବାନ୍ଧଣି । କେଶ ଦିଶଇ ଅତି ଶୋଭି ॥
ଭାଲେ ସିନ୍ଦୂର ରେଖା ଶୋଭେ । କି ଅବା ଅରୁଣ ଉଦୟେ ॥
ତାମ୍ବୂଳ ବୋଳ ତା ଅଧରେ । ଦନ୍ତ ବିଦ୍ରୁମ ନିନ୍ଦାକରେ ॥
ଏବେ ଗଜର ଦଶେ ଜାଣୁ । କି ଅବା ଦ୍ୱିଜ ସୂର୍ଯ୍ୟପ୍ରାୟୁ ॥
ରଙ୍ଗ ଅଧରେ ମନ୍ଦହାସ । ବିଜୁଳି କଲା ବିକଶିତ ॥
ଶୁଭଇ ନବଘନ ଠାଣି । ସୁନ୍ଦର ଦିଶଇ ଧରଣୀ ॥
ମସ୍ତକେ ଯୋଡ଼ି ବେନିକର । ବୋଇଲେ ନମୋ ସର୍ବେଶ୍ୱର ॥
ନମସ୍ତେ ରାମକୃଷ୍ଣ ହରି । ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ମୁରାରି ॥
ଅନନ୍ତ ଅଚ୍ୟୁତ ଗୋବିନ୍ଦ । ଜଗତବ୍ୟାପୀ ସଦାନନ୍ଦ ॥
ତୋ ନାମ ଅବା ସାହାକର । ଅନ୍ୟ ଶରଣ ନାହିଁ ମୋର ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଗଲା ଚଳି । ସେଥିରେ ପୃଷ୍ଠରେ ବିଜୁଳି ॥
ମିଳିଲା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ । ସବେ ଗୋଡ଼ାଇଛନ୍ତି ନରେ ॥
ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ଆଦି କରି । ହେଙ୍କ ଅଛଇ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ହେବାଇ ଭୂଜଦାଠ ଗୋଟି । ସମସ୍ତେ ରାମନାମ ରଟି ॥
ମିଳିଲେ ଦେଉଳ ପାଶରେ । ଶିଳ ପୋତାଇ ଶ୍ରୀ ସମ୍ମୁଖରେ ॥
ରାଜା ଅନେକ କଲା ସ୍ତୁତି । ବୋଇଲା ଶୁଣ ଦାଶରଥି ॥
ନମୋ ଜାନକୀ ଦେବୀ ପତି । ନମୋ ଅଗତି ଲୋକ ଗତି ॥
ତୋହର ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣରେ । ନ ଆସି ଏକଇ କ୍ଷମରେ ॥
ସୁଖ ପାଇଲେଟି ମୋ ଭଣଜା । ଶିଳ ବସାଇ ଦେବ ପୂଜା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ଆନନ୍ଦେ ଉତ୍ସବ ସେ କରି ॥
ଅନେକ ବାଦ୍ୟ ନାଦ ଢୁଲେ । ଶଙ୍ଖ ମହୁରୀ ବଜାଇଲେ ॥
ତାଳ କଂସାଳ ଆଦି ଯେତେ । ମୃଦଙ୍ଗ ମର୍ଦ୍ଦଳ ସହିତେ ॥

ଆବର ଜର ହର ଧ୍ୱନି । ଶବଦେ କମ୍ପିଲ ମେଦିନୀ ॥
ସମସ୍ତେ ଜୟ ଜୟ କରି । ହୁଳା ହୁଳା ହସ୍ତଧରି ॥
ଶୁକ୍ଳ ଘାଟରେ ଯାଇ ମିଳି । କାଗଏ ଲୁଣ୍ଠନ୍ତି ବୋବାଳି ॥
ତା ଦେଖି ବୋଲଇ କୁମର । ତୁମ୍ଭେ ନୈବେଦ କମ୍ପା ଧର ॥
ସମସ୍ତେ ଜନ୍ମ ନାରାୟଣ । ଏ ସବୁ ତାହାଙ୍କ ଲୁଆଣ ॥
ମୋ ଜବ ଉଦ୍ଧାର ନିମନ୍ତେ । କରୁଣା କଲେ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ସେ ଯାଜକ । ମୁଖ ବକାଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ॥
ତୁଚ୍ଛେ ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ଧରି । ଶୁଦ୍ରେ ଉଠିଲେ ବେଗକରି ॥
ଯଷ୍ଟି କନ୍ୟାର ପ୍ରାନ୍ତୁ ତେଜାଇ । ବସିଲୁ ଶୁକ ଅଗ୍ରେ ଯାଇ ॥
ଶୁଦ୍ଧ ଦେହରେ ଗଲ ଚଳି । କଣ୍ଠ ତଟରେ ଯାଇଁ ମିଳି ॥
ତା ଦେଖି ନୃପତି ବିକଳ । ନୟନୁ ବହେ ଅଶ୍ରୁଜଳ ॥
ସମସ୍ତେ ହା ହା ନାଦ କରି । ଚଳଣି ହେଲ ନିଜପୁର ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଏକଚିତ୍ତ । ଶ୍ରବଣ କଲେ ସେହିମତେ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ଦେବ ସ୍ୱାମୀ । ସେ ପ୍ରଭୁ ସବୁ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ॥
ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ହୃଦେ ବାସ ଯାର । ସକଳ ବିଷୟୁ ଗୋଚର ॥
କୁଟି କପଟି ହୃଦ ସେବା । ସୁଭକ୍ତି ସ୍ୱବଶରେ ଥିବା ॥
ସକଳ ଯାହାର ଗୋଚର । ଦାନ ନିକଟ ନାହିଁ ଦୂର ॥
ଚରଣ ପଞ୍ଜର ଯା ବାନା । ଭବ ଭୟକୁ ବଜ୍ର ଦେଖା ॥
ଭକତ ମନ ପ୍ରଭୁ ଜାଣି । ବିଜୟ କଲେ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଅଶ୍ୟନ୍ତ୍ରି ତୋଷ ବଶ୍ୟ ମନେ । ମିଳିଲେ ଶୁଦ୍ଧ ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତୁ ବଢ଼ାଇଣ ଦେଲେ । ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଶୂଳରୁ କାଢ଼ିଲେ ॥
ତଳେ ବସାଇ ଦାମୋଦର । ମସ୍ତକେ ଦେଲେ ପଦ୍ମକର ॥
ବୋଇଲେ ଉଠରେ ସଜନ । ତୁ ସେ ଭକତ ମୋହପ୍ରାଣ ॥
କାହୁଁକି ଭୟ କାହିଁ ତୋର । ଏ ଶୁଦ୍ଧେ ହୁଅ ନୃପବର ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଯହୁଁ ହେଲା । କୁମର ଉଠିଣ ବସିଲା ॥
ଦେଖିଲା ପ୍ରଭୁ ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ । ନମୋ ଶବଦେ ସ୍ତୁତି କରି ॥

ବୋଲନ୍ତି ନମୋ ନାରାୟଣ । ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଶରଣ ।
ଶିବ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମୁନିଗଣେ । ଚିନ୍ତନ୍ତି ଯେ ହରି ଚରଣେ ।
ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ । ମୁଁ ଛାର କେଉଁକ ମାନବ ।
ବିଜୟ କଲ ମୋର ପାଇଁ । ପ୍ରଭୁ ପଦକୁ ଲୁଚିଯାଇ ।
ଏହା ଶୁଣିଲେ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର । ହାତ ବାନ୍ଧିଲେ ମୁଣ୍ଡେ ତାର ॥
ବୋଇଲେ ଆସ୍ତେ ଏ ରାଜ୍ୟରେ । ନୃପତି ହୋଇ ଦେଲୁ ଚୋରେ ॥
ଯାଅ ତୁ ଭୟ କିଛି ନାହିଁ । ସୁଖେ କରଇ ରାଜ୍ୟ ତୁହି ॥
ତା ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ । ପ୍ରଭୁ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ଚକ୍ଷୁ ଦିଶିଲା ଅତି ଶୋଭା । କୋଟିଏ କନ୍ଦର୍ପର ପ୍ରଭା ॥
ପ୍ରଭୁ ଯେ ଅନ୍ତର୍ଧାନ ହେଲେ । ସାଧୁମାନଙ୍କ ପାଶେ ଗଲେ ॥
ଦେଖିଣି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ବିଜୟ କଲେ ନିଜସ୍ଥାନ ॥
ଦେଖନ୍ତି ଫିଟିଲା କବାଟ । ଦେଖ ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ନାଟ ॥
ମୃଗ ଦେହକୁ ହେଲା ଦୃଷ୍ଟି । ବୈଷ୍ଣବ ଦେଖାଗଲେ ଉଠି ॥
ଗହନ ପାଇ ସେ ଅତିଥି । ଭଜନ କଲେ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ସାଧୁବୃନ୍ଦ । କେ କହୁଁ ମନର ଆନନ୍ଦ ॥
ସମସ୍ତେ ଜୟ ଜୟ କରି । ନାମ ଧ୍ୱନିରେ ପୃଥ୍ୱୀ ପୂରି ॥
ବୋଲନ୍ତି ଅହେ ମହାବାହୁ । ଭକତ ବାନ୍ଧବ ବୋଲାଉ ॥
ମହିମା ଭଣିଲେ ଜଗତେ । ବୋଲି ଚଳିଲେ ଯେଝାମତେ ॥
ଶୁଣ ଦୁର୍ଜୟ ନରନାଥ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା ଏମନ୍ତ ॥
ଏଣେ ସେ ଚଳିଲେ ନୃପବର । ପ୍ରବେଶ ଆପଣା ମନ୍ଦିର ॥
ତାର କୁଟୁମ୍ବ ଥିଲେ ଯେତେ । ବେଦନ କଲେ ସେଝାମତେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଧର୍ମରାଜା । ଦଇବେ ହେଲା ଯେ ଲଜ୍ଜା ॥
ଏହା ତ ହୋଇଣ ଅଛିଲୁ । ତାଳବେତାଳକୁ ନ କଲୁ ॥
ଶୁଣି ନୃପତି ଶୋକଭରେ । ବଦନୁ ବଚନ ନ ସ୍ଫୁରେ ॥
ସମସ୍ତେ ସନ୍ତାପିତ ହେଲେ । ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ସେ ନ କଲେ ॥
ଶୟନ କଲେ ଖଟବାସେ । ପ୍ରଭୁ ବିଜୟ ରାଜା ପାଶେ ॥

ସ୍ୱପନ ମାର୍ଗେ ଆଜ୍ଞାଦେଲେ । ଶୁଣ ହେ। ଭକତ ବୋଇଲେ ॥
ଗୌରଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ତୁ ଆଣି । ସ୍ଥାପ୍ୟରେ କର ନୃପମଣି ॥
ତୋହର ବଂଶେ ରାଜାହେଲେ । ଯେବେନ ନ ରହିବେ ଭଲେ ॥
ଆମ୍ଭେ ରହୁଁଣି ତାଙ୍କୁ ରାଜା । ହେବ ନୃପତ୍ତ ତୋ ଭୁଞ୍ଜା ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଭଗବାନ । ତକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ଉଠି ନୃପତି ଦେଖିଲେ ସ୍ୱପ୍ନ । ଦେଖିଲେ ପାଶେ କେହି ନାହିଁ ॥
ବୋଇଲେ ଏ କି ଚରିତ । ବୁଝିବା ଏଥିର ତତ୍ତ୍ୱ ॥
ଶୁଚନ ବସାଇ ଦେଲେ ତେଣେ । ଅଛି ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର କାହିଁ ॥
ମଲି କି ହୋଇବ ରଜନ । ପ୍ରଭୁ କି ଦେଲେ ଏବଧାନ ॥
ସେତେବ ମୁଁ ନୟନେ ଦେଖିବି । ମୁଁ ତାର ଭୃତ୍ୟ ହୋଇଥିବି ॥
ଏମନ୍ତେ କହି ରାଜା ଚଳେ । ଶଙ୍ଖକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାଇ ହେଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ଭକ୍ତଙ୍କର ତେଜ । ଦିଶେ ଦିବ୍ୟ ବ୍ରଜରାଜ ॥
ମସ୍ତକେ ବାନ୍ଧି ପାଟଶାଢ଼ୀ । ବସିଛି ଉଦ୍ଧାରେ ମାଡ଼ି ॥
ଭୁଞ୍ଜେ ବୋଲୁଛି ନାମାବଳୀ । ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣ ବନମାଳୀ ॥
ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ମୁରାରି । ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ବଳଦେବ ॥
କେଶବ କଂସାରି ଅଚ୍ୟୁତ । ଯଦୁବାଳକ ଗୋପୀନାଥ ॥
ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ଶ୍ରୀପତି । ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ଦାଶରଥି ॥
ଏମନ୍ତେ ନାମାବଳୀ ଯେତେ । ଗାନ କରଇ ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତେ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ନୃପବର । ବୁଡ଼ିଲେ ଆନନ୍ଦ ସାଗର ॥
ବୋଲଇ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ତୋତେ ଯା ଦେଖିଲି ମୁଁ ଧନ୍ୟ ॥
ଧନ୍ୟ ତୋ ଜନ୍ମର ସାଫଲ୍ୟ । ଦେଖିଲୁ ପ୍ରଭୁ ଅଙ୍ଘ୍ରିମୂଳ ॥
ଧନ୍ୟ ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା । ରଖିଲେ ଭକତ ଗରିମା ॥
ଅନନ୍ତ ବଟେ ଏ ଜଗତେ । ନାହିଁ ନୋହିବ କଦାଚିତେ ॥
ଏ ମୂଢ଼ ଦେହରେ ଜୀବନ । ଦେବାକୁ ଦେ ହେବ ଭଜନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦଣ୍ଡପାଣି । ଗୌରଚନ୍ଦ୍ରେ କର ଧରି ॥
ଭକ୍ତିରେ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ନେଲେ । ନୃପ ଆସନେ ବସାଇଲେ ॥

କନକ ପଞ୍ଜୁରିଶ କରେ । ଟେକାଇ ଅଣ୍ଡ ଆନନ୍ଦରେ ॥
ଆଣିଣ ପାଶ ଅମାତ୍ୟେ । ନଦୃଷ୍ଟ କଲେ ଭଗ୍ନମତେ ॥
ଡକାଇ ସର୍ବ ପ୍ରଜାକୁଳ । ଧମ୍ପି ଦେଲେ ମସ୍ତାଗଳ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ସର୍ବଜନ । ଆଜୁ ଏ ଭୂସୁର ରତନ ॥
ମୁଁ ହେଲା ଏହା ଆଜ୍ଞାବର୍ତ୍ତୀ । ଜାଣ ସଂଶୟ ନାହିଁ ଏଥି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମହାରାଜା । ବୋଇଲେ ବଜାଅରେ ବାଜା ॥
ତାଳ ମର୍ଦ୍ଦଳ ସ୍ୱର ଭୁଲେ । ଗଣିକାଗଣ ନୃତ୍ୟକଲେ ॥
ବାଜଇ ଶଙ୍ଖ ଭୂରୀ ଭେରୀ । ସମସ୍ତେ ଜୟ ଜୟ କରି ॥
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ନିଜପୁର । ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପବର ॥
ସେ ଯେଉଁ ଗଣ୍ଡ ଥିବ ପାଇ । ତାହା ଜାଣନ୍ତି ସର୍ବପ୍ରାଣୀ ॥
କହିବା ଶକ୍ୟ ନାହିଁ ମୋର । ପାରିଲେ ସାଧୁଙ୍କୁ ପଚ୍ଛର ॥
ଏ କଳଯୁଗ କଥା ଏତେ । ଶୁଣି ଚିତ୍ତ କରିବ ତେରତେ ॥
କେବଳ ସାଧୁଜନେ ଯେତି । ବୋଲିବେ ସତ୍ୟକଥା ଏତି ॥
ଭକତ ଭଗବତ ବନ୍ଧୁ । ଏକକୁ ଆତ୍ମା ଭିନ୍ନ ନୋହି ॥
ଏ ଯେ ଅପୂର୍ବ କଥାରସ । କହଇ ବିପ୍ର ରାମଦାସ ॥
ସେ ଭକ୍ତେଶ୍ୱରଙ୍କ ଚରଣେ । ମୋ ମନ ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ॥
ଭଜନି ବିପ୍ର ବିନତିରେ । ଉଦ୍ଧାର ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ହିତେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ଦ୍ୱାବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ତ୍ରୟୋବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ଜଗତ କରତା । ସକଳ ଜୀବ ହିତଦାତା ॥
ପୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ମୁଖାରବେ । କହଇ ମନ ରାଜା ଆଗେ ॥
ହେ ମନ ସ୍ଥିର କରି ଚିତ୍ତ । ଏ ବଡ଼ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ ॥

ଉତ୍ତର ଖଣ୍ଡେ ତାର ଘର | ନାମ ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ତାର ||
ଜାତିରେ ଅଟଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ | ତାର କୁଟୁମ୍ବ ପାଞ୍ଚଜଣ ||
ଏକ ଦୁହିତା ବେନି ସୁତ | ସ୍ତ୍ରୀକି ଘେନି ସେ ମିଶ୍ରିତ ||
ଥିଲା ସେ ଗୃହବାସ କରି | ଆପଣା ସ୍ୱଧର୍ମ ଆଚରି ||
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା | ତା ଦେଶେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ହେଲା ||
ବୋଇଲା ଧିକ ଏ ଜୀବନ | ବିଅର୍ଥେ ବଞ୍ଚିଲି ମୁଁ ଦିନ ||
ବନା ଉକ୍ତରେ ବନ୍ଧାହୋଇ | ଅଛି ମୁଁ ମୁହଁସ ଲଗାଇ ||
ସବୁ ଏ ଅଟଇ ଟେକଣର | କେହି ତ ନୁହଇ କାହାର ||
ଯେତେହିଁ ସମର୍ଥ ଗୁଣମାନ | ଥାଏ କେବଳ ସେହିତ ଦିନ ||
ଧନ ସମ୍ପଦ ଥିବାଯାଏ | ଗୁଡେ ନିଷ୍ଠୁରପଣେ ଥାଏ ||
ବୃଦ୍ଧ ଅବସ୍ଥା ପରବେଶ | ହେଲେ ହରଇ ସବୁ ଆଶ ||
ଆଦର ସରଇ ସ୍ୱପୁର | ଦେଖନ୍ତି ଶତ୍ରୁସମ କରି ||
କିନ୍ତୁ ସେ କରିଲେ ଅବଶ୍ୟ | ସବୁରି ମନେ ହୋଏ ରୋଷ ||
ସମସ୍ତେ ଦୁଅନ୍ତି ଖଟାଇ | ହସନ୍ତି ନାଟକ କରି ଦେଇ ||
ଆପଣା ସ୍ୱସ୍ତେ ଧନ ଯେତେକ | ଅଜି ସେ ଥାଉ ନାନା ମତେ ||
ତନ୍ତୁଁ ହରଇ ଅଧିକାର | ଛୁଇଁବା ଟିକ୍କେ ନାହିଁ କାର ||
କିନ୍ତୁ ସେ ବ୍ୟସ୍ତ କଲେ ବସ୍ତ୍ର | ଦେଖି ତା ପାରନ୍ତି ମନ୍ଦତ ||
ଜଣେ ତହିଁକି ବାହ୍ନି ଧରି | କ୍ରୋଧରେ ଯଷ୍ଟିକ୍ଷେ ମାରି ||
କାନ୍ଦି ସେ କରି ନ ପାରଇ | ଶୁଣିଲ କାଠ ଘରି ରହି ||
ଏମନ୍ତ ଅଟଇ ଗୃହବାସ | ଏଥେ ମୁଁ ଛାଡ଼ିବି ନାଶ ||
ଯେ ହରି ଜଗତ କର୍ତ୍ତା | ସକଳ ଜୀବ ପାଳିତା ||
ସେ ଯାହାଁ ଲଗାଇ ତାହା ହେଉ | ସେ ଜାମଦପନ୍ତୁ ଭବତ୍ରାସ ||
ଜନ୍ମ ମରଣ ସ୍ଥିତି ତନି | କରଇ କର୍ମରଙ୍କୁ ଘେନି ||
ଏ ସାର୍ଥୀ ଜବର ଧାରଣେ | ତା ବିନେ ନାହିଁ ଅନ୍ୟଜଣେ ||
ଏବେ ମୁଁ ଏମନ୍ତ କରିବି | ହେ ପ୍ରଭୁ ଚରଣେ ସେବିବି ||
ବୋଲି ଛାଡ଼ିଲା ଗୃହବାସ | ଧନାଦି କୁଟୁମ୍ବର ଆଶ ||

ଗୁର୍ଜ୍ଜର ବଣିକ ନଗର । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ପଦ ପ୍ରାପ୍ତ କରି ॥
ମଠରୁ ହୋଇଲେ ବାହାର । କରିଣ ଗଲେ ଦେଶାନ୍ତର ॥
ଅନେକ ତୀର୍ଥମାନ ଫେରି । କେବଳ ନାମ ଆଶ୍ରେକରି ॥
ବୁଲଇ ଯହିଁ ଇଚ୍ଛା ତାର । ଚେତଣ ନାମ ଅଧିକାର ॥
ସକଳ ଜୀବେ ସମସରି । ଦେଖଇ ସୁଜନ ନଗରି ॥
ନାହିଁ ତାହାର ବଡ଼ମାନ । ସକଳ ଦେଖଇ ସମାନ ॥
ସଦା ଆନନ୍ଦେ ମନ୍ତ ତାର । ବୁଲଇ ଅଖିଳ ସଂସାର ॥
ଯହିଁ ବା ଯାହା ମିଳେ ଖାଇ । ମନେ ତା ଶୋଚନା ନ ଥାଇ ॥
କାହିଁବା ଦିବ୍ୟଶାଳୀ ଅନ୍ନ । ନାନାଦି ପ୍ରକାରେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ॥
କାହିଁ ବା ଦଧି ଦୁଗ୍ଧ ସର । କାହିଁ ବା ସୁପକ୍ୱ ଆହାର ॥
କାହିଁ ବା ଫଳ ମୂଳ ଗ୍ରାସ । କାହିଁ ବା କରେ ଉପବାସ ॥
ନଦୀ ପୋଖରୀ ଜଳ କାହିଁ । ପିଇଣ ସନ୍ତୋଷ ଲଭଇ ॥
ଏମନ୍ତେ ଗଲେ କେତେଦିନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ସୁଜନ ॥
ଗଲା ବରଷା ଶୀତକାଳ । ଉଷ୍ଣଇ ଭୂଷଙ୍କର ମୂଳ ॥
ଦୁଃଖକୁ ଶୋଚନା ନ କରି । ସବଦା ବୋଲୁଥାଇ ହରି ॥
ତାହାର ମନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ । କିଛିହିଁ କାମନା ନ କରେ ॥
ଜୀବନ ଯାଉ ଅବା ଥାଉ । ଏଥି ଶୋଚନା ନାହିଁ ଆଉ ॥
ତେଣୁ ସେ କ୍ଷୀଣହେଲେ କାୟେ । ଅତି ଦରିଦ୍ର ଜନ ପ୍ରାୟେ ॥
ଯହିଁ ସେ ଗଲେ ଲୋକମାନେ । ଶରଧା ନ ଭାବନ୍ତି ମନେ ॥
ବୋଲନ୍ତି ଅଇଲା ଏ କାଇ । କିସ ଏ ନେବଟି ସେବଇ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଘଉଡ଼ାନ୍ତି । ଘରେଣ ବସାଇ ନ ଦଅନ୍ତି ॥
ଯେବେ ବୋଲନ୍ତି ମାର ମାର । କ୍ଷୋଭ ନ ଥାଇ ମନେ ତାର ॥
ବୋଲେ ମୋ ପୂର୍ବକର୍ମ ଫେରେ । ସେ ପୀଡ଼ା କରିଅଛି ଏତେ ॥
ଭଲ ବା ମନ୍ଦ ଯାହା କଲି । ସେ ଫଳ ଅରଜନ ଥିବ ॥
କେ ତାହା ଅନ୍ୟଥା କରିବ । ସେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଭୁଞ୍ଜିବ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବ ତାର ମନେ । ବହୁଥାଇ ପ୍ରତିଦିନେ ॥

ଏବେ ମୁଁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ କୃପାରେ । ବୁଲି ଦେଖିବି ତୀର୍ଥବରେ ॥
ଦେଖିବି ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମ । ଯେ ଯୋଗୀମାନଙ୍କ ଉତ୍ତମ ॥
ଗଙ୍ଗା ଉଦ୍ଧାର ପୁଣ୍ୟ କାଶୀ । ଯେ ମହାକ୍ଷେତ୍ର ବାରାଣସୀ ॥
ଅଯୋଧ୍ୟାପୁର ବୃନ୍ଦାବନ । କାଳିନ୍ଦୀ ଗିରିଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ॥
ଗୋପ ମଥୁରା ନନ୍ଦବାସ । ବଦ୍ରିକା ବଦ୍ରିନାଥ ଗିରି ॥
ଯେ ହରିଦ୍ୱାର ପୁଣ୍ୟସ୍ଥଳ । ଯହିଁରେ ହରିହର ମେଳ ॥
ଦ୍ୱାରକା ଆଦି ତୀର୍ଥ ଯେତେ । ଯାଇବା ଶ୍ରୀରଙ୍ଗ ପର୍ବତେ ॥
ଶ୍ରୀରାମେଶ୍ୱର ସେତୁବନ୍ଧ । ଯହିଁ ବିଜୟେ ଆନନ୍ଦକନ୍ଦ ॥
ଏବେ ବିଚାରୁ ଅଛି ମନ । ଦେଖିବି ପ୍ରଭୁ ଲକ୍ଷମନ ॥
ଏହି ଭାବରେ ଯାତ୍ରା ହେଲି । ଏ ସବୁ ଯାଇ ଅବା ଥାଇ ॥
ତହିଁକି କଷ୍ଟ ନାହିଁ ଦୁଃଖେ । କେବେ ମୁଁ ଦେଖିବି ଶ୍ରୀମୁଖ ॥
ସେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ପ୍ରତାପ । ଯାହା ମୁଁ ଶୁଣିଛି ସ୍ୱରୂପ ॥
ଯାଇ ଦେଖିବି ଚର୍ମଚୋଳେ । ଖଣ୍ଡିବି ଜନ୍ମ ବନ୍ଧ ହେଲେ ॥
ଏମନ୍ତେ ସବୁ ଚଳପାନ୍ତେ । କେତେଦେହିଁ ଦିନ ଭକ୍ତି ଉଠେ ॥
ଏକାକୀ ସଙ୍ଗେ କେହି ନାହିଁ । ମିଳିଲ୍ ସେ ଦେଶରେ ଯାଇଁ ॥
ଆଗରେ ଦେଖିଲ୍ ବନସ୍ତ । ଅତି ଦୁର୍ଗମ ସେହି ପଥ ॥
ଏକ ବରଷ ଚତୁର୍ମାସ । ସେ ବନେ ହୋଇଲ୍ ପ୍ରବେଶ ॥
ଅତି ଦୁର୍ବଳ ବୃଦ୍ଧଦେହୀ । ଚଳିବା ଶକ୍ୟ ତାର ନାହିଁ ॥
ଧୀରେ ଗମଇ ପଡ଼ି ଉଠି । ଦଇବେ କଲ୍ ଘୋର ବୃଷ୍ଟି ॥
ସେ ଯେ ବରଷା ଖାଉଥାଇ । ଶୀତେ କମ୍ପଇ ତାର ଦେହି ॥
କମ୍ପିଲ୍ ଦଶନ ଅଧର । ଭୁଣ୍ଡିରୁ ନଇଲ୍ ଉତ୍ତର ॥
ତହିଁକି ସୋଚନା ନ କରି । ଗମନ ଧୀରେ ଧୀରେ କରି ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେ ଦୂର ଗଲ୍ । ଆଉ ସେ ଚାଲି ନ ପାରିଲ୍ ॥
ପଡ଼ିଲ୍ ବୃକ୍ଷମୂଳେ ଶୋଇ । ଶ୍ରୀପଦ୍ମପାଦେ ଚିତ୍ତ ଦେଇ
ବୋଇଲ୍ ଆହେ ମହାପ୍ରଭୁ । ଅଶେଷ ଜୀବ ଜୀବନପ୍ରଭୁ
ଅଶେଷ ଜୀବ ତାତ ମାତ । ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରାଣହିତ

ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର । ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ତାହାକର ॥
ହେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀରାମ ଅନୁଜ । କୋଟିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଜିଣି ତେଜ ॥
କୋଟି କନ୍ଦର୍ପ ରୂପ ଯାର । ସଂସାରେ ନାହିଁ ଉଣାନ୍ତର ॥
ଶର କାର୍ମୁକ ବେଣୁଭୁଜେ । ସଦତା ଧର ଗଦତେଜେ ॥
ଆରତୀ ଆତଙ୍କ ଖଣ୍ଡନ । ଯେ ଆର୍ତ୍ତି ଆର୍ତ୍ତି ବିନାଶନ ॥
ସଂସାରେ ତୁମ୍ଭ ଅବତାର । ଅନନ୍ତ ମହିମା ଯାହାର ॥
ଦେଖୁ ତୁ ଅନନ୍ତ ମୂରତି । ଅନନ୍ତ ରୂପେ ତୋର ସ୍ଥିତି ॥
ସକଳ ଦୁଃଖକଥା ଜାଣୁ । ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଦେଖୁ ॥
ଯେ ତୁମ୍ଭ ଅଭୟ ଚରଣ । ଆଜ ମୁ ପଶିଲି ଶରଣ ॥
ତୁମ୍ଭର ଶ୍ରୀମୁଖ ଦର୍ଶନ । କରିବା ଯାଏ ଏ ଜୀବନ ॥
ଋଷି ଦର୍ଶନ ଏଥ ବାରେ । ଯେ ଇଚ୍ଛାଦେଖି ନିରନ୍ତରେ ॥
କେବଳ ଅନଳ ତେଜ । ପାଇଲେ ହେବ ମନ ଶାନ୍ତ ॥
ଏମନ୍ତେ ବିସୂରନ୍ତେ ମନ । ଜାଣିଲେ ପ୍ରଭୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ॥
ଦୁଃଖେ କହିଲ ଭୃତ୍ୟ ଶାନ୍ତା । ବେଗେ ଧାଇଁଲେ ଜଗଜ୍ଜିତା ॥
ସ୍ୱବେ ଶବର ରୂପ ଧରି । ଅସ୍ତ୍ର ଉହ୍ଲାଇ ସଙ୍ଗକରି ॥
ଧରି ଚଳିଲେ ଅତିବେଗ । ମିଳିଲେ ଧୁକରେ ଆଗେ ॥
ଘାଟେ ଅନଳ ଥୋଇ ଧୀରେ । କାନନ୍ତି ବଦନ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ॥
ଭସ୍ମ ନଅର କଣ୍ଟି ଅଙ୍ଗ । ଅନଳ ତାପେ ଶୀତ ଯାଉ ॥
ଶୁଣି ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ଧୀରେ । ବଚନ କହିତ ନ ଯାରେ ॥
ଅତି ଦନ୍ତେ ଧର ହେଳି । ବୋଲେ ଉଠିବା ଶକ୍ୟ ନାହିଁ ॥
କେନ୍ଦୁ ଅ.ସ୍ତିଟି ବାନ୍ଧୁ ଏଥି । ଉଠାଇଦିଅ ଜଗା ମୋତେ ॥
ତୁମ୍ଭେ ମୋ ଧର୍ମର ପିଅର । ଚଳ ଯବନ ଉଦ୍ଧାରର ॥
କେବଳ ପ୍ରଭୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ଅଶେଷ ଭବର ଜୀବନ ॥
ତାହାଙ୍କ ଦରଶନ ପାଏ । ଏ ପାପୀଜିବ ଥାଉ ଦେହେ ॥
ଅଧିକେ ସମ୍ଭାଜନ ନାହିଁ । ଶୁଣି ଅନନ୍ଦ ସବିଶାନ୍ତ ॥
ତତକ୍ଷଣେ ଭୃତ୍ୟ ଭୂଜଧରି । ବଚାଇ ଦେଲେ ଦୟାକରି ॥

ଘାଣରେ ଅନଳ ଥୋଇଲେ । ଆପଣେ ଅଲଗେ ରହିଲେ ॥
ଅଙ୍ଗରେ ଲାଗନ୍ତେ ଶ୍ରୀଭୁଜ । ବଢ଼ିଲା ତାର ଔକ ତେଜ ॥
ଅନଳ ଘାଣରେ ବସିଲା । ଶବର ତାପ ବିନାଶିଲା ॥
ବିସ୍ମର କଲା ମନେ ତାର । ନିଷ୍ଠୁର ପ୍ରଭୁ ଅଙ୍ଗୀକାର ॥
ଦେଖିଲେ ଏ ଶବର ଏଥେ । ଆସିଛି ଗରୁଡ଼ଧ୍ୱଜା ମୋତେ ॥
ଏ କଥା ଅଟଇ ଦେଖନ୍ତେ । ଧନ୍ୟ ତୋ ମହିମା ଏମନ୍ତେ ॥
ଏହା ମୁଁ ନ ପାରିଲି ଜାଣି । ଧନ୍ୟ ଧାନୁଷ୍କ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ବୋଲି ଆନନ୍ଦେ ହେଲା ଋଷି । ଶବର ମୁଖ ଶୁଙ୍ଘି ଖୁସି ॥
ଶୁଣ ହେ ଧର୍ମ ତାତ ମୋର । କେତେ ଦୂରରେ ତୁମ୍ଭ ଘର ॥
ତୁମ୍ଭର ନାମ କୋଟି କସ । କହ ହେ ଏହାର ସନ୍ଦେଶ ॥
ଏଥକୁ କେହୁ ଦେଲା ପ୍ରେଷି । କାହାର ବୋଲେ ତୁମ୍ଭେ ଆସି ॥
ମୋହର ପ୍ରାଣ ଦିବା ବେଳେ । ଏ ଘୋର ବରଷାର କାଳେ ॥
ଅନଳ ଦେଇଣ ଅଇଲ । ମୋତେ ତ ଜୀବଦାନ ଦେଲ ॥
କୋଟିଏ ଜନ୍ମରେ ତୁମ୍ଭର । ସୁଝା ନ ଯିବ ଉପକାର ॥
ଏବେ ମୋଠାରେ କୃପାକର । ଚଳଣି ଯାଅ ନିଜପୁର ॥
ତା ଶୁଣି ସେ ମାୟା ଶବର । ତକ୍ଷଣେ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର ॥
ସେ ଯେ ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ଥାଇ । ମନରେ ଭାବନା କରଇ ॥
ଏତେ ବେଳରେ ଅନ୍ନ କାହିଁ । ଯେବେ ଦିଅନ୍ତେ ରଘୁସାଇଁ ॥
ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଜୀବନ ରହନ୍ତା । ଆଜି ନ ଥିଲା କଷ୍ଟ ଚିନ୍ତା ॥
ପୁଣି ବିଚାରେ ଯୋଗୀବନ । ନାହିଁତ ଘର ଗ୍ରାମମାନ ॥
ବଡ଼ ନଗର ଏଥି ନାହିଁ । ଅନ୍ନ ମିଳିବ ଅବା କାହିଁ ॥
ବୋଲଇ ମନକୁ ବୁଝାଇ । ଭଜଇ ରାମକୃଷ୍ଣ ହରି ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ଦୀନବନ୍ଧୁ । ସେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣା କୃପାସିନ୍ଧୁ ॥
ଗରୁଡ଼ ଦୂତଙ୍କୁ ନିଜ । କରିଣ ଜଳ ଦେହୁ ଧନ୍ୟ ॥
ଗର୍ଭର ବାଳକକୁ ଅନ୍ନ । ସେ ଦେଇ ରଖନ୍ତି ଜୀବନ ॥
କାଷ୍ଠ ଖଣ୍ଡର ପଡ଼ିଦାତା । ତାଙ୍କୁ ଅପୂର୍ବ କେଉଁ କଥା ॥

ତକ୍ଷଣେ ବସ୍ତ୍ର ଲୁଚାଇରି । ଦିବ୍ୟ ଖେଚଡ଼ୀ ପତ୍ରେ ଭରି ॥
ନବ ଖଣ୍ଡରେ କରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ନାନାଦି ପ୍ରକାର ବ୍ୟଞ୍ଜନ ॥
ଦିବ୍ୟ ଆଳୁର ଦଧି ଛେନା । ତନ୍ତି ପେଣ୍ଡୁ ବାଦଣା ॥
ଅଣ୍ଡ ଚରମ ଅନ୍ତି ହୋଇ । ଧରି ଧାଇଁଲେ ଯବନାଗ୍ରେ ॥
ମିଳିଲେ ଭକତର ପାଶେ । ବୋଇଲେ କି କରୁଛ ଦାସେ ॥
ଚିନ୍ତା କଷାଇ କର ମନ । ଉଠି ଭୋଜନ କର ଅନ୍ନ ॥
ତା ଶୁଣି ଶ୍ରୀଯବନ ଦାସ । ଉଠିଲେ ହୋଇ ହସ ହସ ॥
ଦେଖିଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗୋସାଇଁ । ଅନ୍ନ ଥାଳରେ ଦେଲେ ଥୋଇ ॥
ତକ୍ଷଣେ ଅନ୍ନ ଗ୍ରାସ କରି । ସାକ୍ଷୀ ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚରି ॥
କେ ଲୁଚେ କାହିଁ ଏତେ କାଳ । ମୋ ମନ କେମନ୍ତେ ଜାଣିଲ ॥
ବିପ୍ରର ସ୍ନେହୁ ମୋର ଚିତ୍ତ । ହୃଦେ ନୋହେ କଦାଚିତ ॥
ନିଷ୍ଠୁର ପ୍ରଭୁ ଲକ୍ଷ୍ମନ । ଏମନ୍ତ ବିଷୟରେ ମୋ ମନ ॥
ଯା ମାୟା ଦେବେ ଅଗୋଚର । ମୋ ଛାର କେତେକ ମାତର ॥
ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ । ମୁଁ କି ଜାଣିବି ତାଙ୍କ ଭାବ ॥
ମାୟା ନ କରି କହ ସତ । ବୋଲନ୍ତିଲେ ଦେବ ଜାଣେ ଭୂତ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଦୟାନିଧି । ବୋଇଲେ ତୋର ସାଧୁ ବୁଦ୍ଧି ॥
ଧନ୍ୟ ତୋହର ଅନୁଭବ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଅଟେ ତୋର ଭାବ ॥
ଭକତ ମଧ୍ୟେ ଅଟୁ ସାର । ତରିବୁ ଏ ଭବ ସଂସାର ॥
ଏବେ ତୁ ସଂଶୟ ନ ଦେନ । ଆମ୍ଭେତି ପ୍ରଭୁ ଲକ୍ଷ୍ମନ ॥
ଶୁଣି ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ତଖନେ । ନମିଲ ପ୍ରଭୁ ପାଦତଳେ ॥
ଉଠି କହିଲେ କର ଦେଇ । ବୋଲଇ ନମୋ ଭବଗ୍ରାହୀ ॥
ନମଇଁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ଅନାଦି ପରମ କାରଣ ॥
ଦେଖାଅ ନିଜରୂପ ତୋର । ମନ ସଂଶୟ ଯାଉ ମୋର ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦଇତ୍ୟାରି । ତକ୍ଷଣେ ନିଜରୂପ ଧରି ॥
ତନୁ କନକ ପ୍ରାୟେ ବର୍ଣ୍ଣ । ଗଉର ରୂପ ଶୋଭାବନ ॥
ମୁଖ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଜିଣି । କି ମହାନନ୍ଦ ସେ ଶୁହାଁଣୀ ॥

ତନୁ ଶ୍ରବଣ ନାସା ଶୋଭା | କିସ ଉପମା ଭଣିଁ ଦେବା ||
ରଙ୍ଗ ଅଧରେ ମନ୍ଦହାସ | ସୁନ୍ଦର ଶୋଭେ ପୀତବାସ ||
କମ୍ବୁ ଆକୃତି ଗ୍ରୀବାମୂଳ | ଅତି ବିସ୍ତାର ହୃଦସ୍ଥଳ ||
କଟୀ କ୍ଷୀଣତା କିଙ୍କି ଶୋଭେ | କି ଶୋଭା ପଦ୍ମପାଦ ଦୁହିଁ ||
ବଂଶୀ ଶ୍ରୀହସ୍ତେ କୋଦଣ୍ଡ | ତେଜେ ଗଞ୍ଜିଲ ମାରତଣ୍ଡ ||
ଶିରେ ଧବଳ ପକ୍ଷି ସାଜେ | ବିଶ୍ୱ ଈଶ୍ୱର ସ୍ୱାଦେ ବିଜେ ||
ତା ଦେଖି ଭକତ ଶେଖର | ଟେକି ନୟନୁ ବନ୍ଦେ କର ||
କଣ୍ଠ ଗଦ୍‌ଗଦ ସ୍ୱରଭଙ୍ଗ | ପ୍ରେମ ପୁଲକ ସ୍ୱେଦ ଅଙ୍ଗ ||
ବଚନ କହି ନ ପାରଇ | ବୋଇଲି ନମୋ ଭବସ୍ୱାମୀ ||
ତୋ ପରି ପ୍ରଭୁ ଥାଇ ଅନେକ | ଭଜନ୍ତି ଅନ୍ୟ ଜନମାନେ ||
ଧନ୍ୟ ତ ତାହାଙ୍କ ଜୀବନ | ତାଙ୍କ ଉପରେ କି ପ୍ରୟୋଜନ ||
ମୋତେ ଏମନ୍ତ ସାହାବୋଲି | ମୁଁ ମୂଢ଼ ଜାଣି ତ ନ ଥିଲି ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପଡ଼ିବ ଭୋଳେ | ସେସନେ ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ରୀ ଶିନ ||
ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଦେଖି ଧ୍ରୁବପାଇ | ତେସନେ ହେଲ ତାରଦେଖା ||
ସେହିରୂପକୁ ଧ୍ୟାନ କରି | ଅନ୍ତେ ଚଳିଲ ବିଷ୍ଣୁପୁରୀ ||
ଏ ପାର୍ଥିଭକ୍ତି ରସାମୃତ | କେବଳ ଶ୍ରବଣେ ଅମୃତ |
ହୃଦ ପାତକ ମୂଳ ଛେଦେ | ଭବ ବିପତ୍ତା ବନ୍ଧ ଛେଦେ ||
କହଇ ବିପ୍ର ହରିଦାସ | ସେ ହରି ମହିମା ଅଶେଷ ||
ସାଧୁଙ୍କ ମହିମାଟି ଯେତେ | ତାହା କେ କହିବ ସାକ୍ଷାତେ ||
ଶୁଣ ସୁମନ ଏ ଚରିତ | ଅଭିନ୍ନ ଭକ୍ତି ଭାଗବତ ||
ଯେ ସାଧୁଜନଙ୍କ ବଇରି | ନଷ୍ଟେ ସୁକୃତି ତାଙ୍କୁ ହରି ||
କାଏ କହିବ ମୁହିଁ ଛାର | ସାଧୁଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ଗୋଚର ||
ସେହୁ ଜାଣିଲ ହରିଭାବ | ତାଙ୍କୁ ଏ ବଚନ ଦୁର୍ଲଭ ||
ସୁଧ କପଟୀ ହୀନ ଯେଣୁ | ତାଙ୍କ ଶ୍ରବଣେ ଶୂଳ ଏଣୁ ||
ଶୁଣ ସୁମନ ହରି ରସ | ଏ ଭବ ସମୁଦ୍ରେ ନ ଭାସ ||

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନନ୍ଦଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଭକ୍ତ ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ଦୃଢ଼ଭକ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟ ।

---*---

ଚତୁଃସ୍ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଯଶଚନ୍ଦ୍ର, ରାଜା ଓ ଦୀନବନ୍ଧୁ ଓଡ଼ା ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ଜନାର୍ଦ୍ଦି କେଶବ । କମଳା ଧାର ପଦ୍ମେଶ୍ୱର ॥
ଶରଣ ପାଦପଦ୍ମେ ତୋର । ବାଞ୍ଛା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ମୋର ॥
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟଦେବ କହେ । ଶୁଣ ହେ ନନ୍ଦ ପୁଣ୍ୟମୟେ ॥
କେବଳ ଶୁଣ ଦୃଢ଼ାସ୍ତବେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଏବେ ॥
ପଶ୍ଚିମ ଗୋଦାବରୀ ତଟେ । କଣସୁ ଚିରେ ନିକଟେ ॥
ସକଳ ଦେଶକୁ ଯେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ଜାଙ୍ଗଳ ନାମେ ଏକ ଦେଶ ॥
ଶତେକ ଯୋଜନ ବିସ୍ତାର । ଅମୂଲ୍ୟ ଭୂମି ମଧ୍ୟେ ଯାର ॥
ତହିଁ ନୃପତି ଯଶଚନ୍ଦ୍ର । ଅତି ଧାର୍ମିକ ଯେ ନରେନ୍ଦ୍ର ॥
ଦାନ ପଣେରେ ସେ ଅଗ୍ରଣୀ । ଶୂର ପଣେରେ ତାକୁ ଗଣି ॥
ରାଜା ପଣରେ ସେହୁ ମୋଟ । ପ୍ରଜା ପାଳନେ ସେ ଦକ୍ଷତ ॥
ଇନ୍ଦ୍ରର ସମାନ ସମ୍ପତ୍ତି । ଅନେକ ତାର ସ୍ତ୍ରୀପୁତ୍ରବଶ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶର ପ୍ରାନ୍ତେ ବଂଶ । ପୁତ୍ର ଦୁହିତାଙ୍କ ବିଶେଷ ॥
ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ଗଣା ନାହିଁ । ଦୋଳି କେ ପାଲିବ କହି ॥
ଦେବ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଶୁଦ୍ଧ ବୁଦ୍ଧି । ନାମ ଭଜନେ ସେ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣୁଥାଇ ଜଣ୍ଡ । ବସ୍ତ୍ର ଘୋଷଣେ ଶୁଦ୍ଧମତି ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ରାଜା ତା ମନେ ବିଚାରିଲା ॥
ବିପ୍ର ଶାସନ ବସାଇବା । ତାହାଙ୍କ ଚରଣ ସେବିବା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ଯାଇଁ ଜ୍ୟୋତିଷଙ୍କୁ ବିଚାରି ॥
ଯୋଗିଜନ ଅନୁକୂଳ ଦିନ । ବିଜୟ କଲେକ ରାଜନ ॥
ଦେଖି ଉତ୍ତମ ଶୁଦ୍ଧ ସ୍ଥାନ । ତହିଁରେ ବସାଇ ଶାସନ ॥

ଶୁଣିଲେ ଅଷ୍ଟୋତ୍ତର ଶତେ । ପୁର ନିର୍ମାଇ ବିଧିମତେ ॥
ପୂର୍ବ ପଶ୍ଚିମ ମୁଖ କରି । ଦୁଇ ନଗର ସମସରି ॥
ଗଙ୍ଗାରେ ତିନିଶତ ପୁର । କଳ୍ପ ପୁରଇ ଶୋଭା ତାର ॥
ଗ୍ରାମ ବାହାର ଦେବତାଙ୍କେ । ରଖାଇ ସମସ୍ତ ପାଠକେ ॥
ଲୌକିକାଦିକ ଯେ ପୂଜାସ୍ତ । ବଢ଼ାଇ ଗୁଡ଼ିଆ ଗୋଟି ॥
ରଜକ ଲୁହାର ଭଣ୍ଡାରୀ । ଗ୍ରାମଜଗାଳି ଆଦିକରି ॥
ଅନେକ ଧନ ସମର୍ପିଲେ । ଅନୁରୂପରେ ବସ୍ତି କଲେ ॥
ଗ୍ରାମ ବାହାରେ ଶିବଆଳ । ଆବର ଚଣ୍ଡିକା ଦେଉଳ ॥
ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ବିଷ୍ଣୁ ସ୍ଥାନ । ଦେବ ବସ୍ତୁ ମଣ୍ଡପ ଶୋଭନ ॥
କରାଇ ଦେଇ ମହାରଜନ । ବରଣ କଲେକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥
ଦୂତ ପେଷିଲା ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ବୃଦ୍ଧ ବିଜ୍ଞ ବିପ୍ର ବରି ॥
ଆଇଲେ ଶତେ ଆଦରରେ । ଏକୁ ଆରେକ ଶୋଭାକର ॥
ସର୍ବେ ଅଟନ୍ତି ବେଦଗର୍ଭ । ଦେଖୁ ବା ପଣ୍ଡିତ ସମ୍ଭବ ॥
ଏକୁ ଆରେକ ତେଜୋମୟେ । ଦିଶନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଦେବଶ୍ରୀ ପ୍ରାୟେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମହାଜନେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି ବଚନେ ।
ସର୍ବେ ଏ ସ୍ଥାନେ ବାସ କର । ଆଦେଶ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପୂଜାର ॥
ଶାନ୍ତିଦେବନ୍ତ ଶୁଭମନେ । ହୋମ କରିବ ଶ୍ରୁତିପଦେ ॥
କେବଳ ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରୀତି ଅର୍ଥେ । ଅନ୍ୟ କଳ୍ପନା ନାହିଁ ଚିତ୍ତେ ॥
ଏତେକ ମାଗୁଣି ମୋହର । ଏହା କରିବ ବିପ୍ରବର ॥
ଯେ ତୁମ୍ଭ ଅନୁବନ୍ଧମାନ । ତାହା ଖଣ୍ଡିବେ ଭଗବାନ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ବିପ୍ର ଯେତେ । ସମ୍ମତ ହେଲେ ଯେଉଁମତେ ॥
ଉଠିଲେ ଦେଖି ପୁରେ ଯାଇ । ଅତି ଆନନ୍ଦ ମନହୋଇ ॥
ତା ଦେଖି ନୃପ ମହାସୁଜନ । ଖଣ୍ଡିଲେ ଦୁର୍ମର୍ତ୍ତି ମୋଚନ ॥
ଯେଷ୍ଟା କୁଟୁମ୍ବ ଅନୁରୂପେ । ଧନ ଭଣ୍ଡ ନ ଦେଲେ ଆତପ ॥
ଶିବ ଚଣ୍ଡିକା ପୂଜାମାନ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଉତ୍ସବ ବିଧାନ ॥
ଖଞ୍ଜିଲେ ବିଧିମତେ କରି । ତୁଳସୀ ଆରୋପଣ କରି ॥

ତିନାଲି ଯାଚକମାନଙ୍କୁ । ଅନେକ ଧନ ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ॥
ବୋଇଲେ ବିପ୍ରଙ୍କ ଚରଣେ । ସେବା କରିବ ଅନୁଦିନେ ॥
ତାକର ମନନ୍ତେ ଘୋଷଣି । ଖୋଳାଇ ଦେବେ ପୁଷ୍କରି ॥
ସର୍ବ ମୁକ୍ତସ୍ଥା ବନ୍ଧ କଲେ । ବିପ୍ରଙ୍କ ହସ୍ତେ ଦାନ ଦେଲେ ॥
ଘୃତ ଚନ୍ଦନ ଆଦି ଦ୍ରବ୍ୟ । ସଞ୍ଚିଲେ ହୋମର ନିମନ୍ତେ ॥
ପୋଷାଇ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ । ଚଳିଣ ଗଲେ ନୃପବରେ ॥
ଶୁଣି ସୁମନ ଶୁଭରାତ୍ରି । ଏଥି ଉଣ୍ଣୁରୁ କଥା ଯେତେ ॥
ସ୍ନାନ୍ତରେ ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରୀତି ଅର୍ଥେ । ହୋମ ଦେଇ କଲେ ନିତ୍ୟନିତ୍ୟ
ପ୍ରସନ୍ନେ କରି ସ୍ନାନକରି । ଦ୍ୱାଦଶ ତିଳକହିଁ କରି ॥
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷର ଯେ ମୁଦ୍ରାକ୍ଷ । ସ୍ଫଟିକ ମାଳା କାହା ବକ୍ଷ ॥
ତୁଳସୀ ମାଳା କାହା କଣ୍ଠେ । ସୁଗନ୍ଧି ଚନ୍ଦନ କପାଳେ ॥
ହସ୍ତରେ କୁଶ ଗନ୍ଧୁପାଣି । ପିନ୍ଧି ଦୁକୂଳ ବସ୍ତ୍ର ଯୋଡି ॥
ଶୀଘ୍ରଙ୍କୁ ଦରଶନ କରି । ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରତିମା ପୂଜା ଧରି ॥
ବସନ୍ତ ସେଥା ଘରେ ଯାଇ । ହୋମ କରନ୍ତି ବେଦଧାତ୍ରୀ ॥
ଆସନ ପାଦାସନ ବସି । ଅଙ୍ଗ ଆସନ ଭୂତ ଶୁଦ୍ଧି ॥
ଯେ ଷଡ଼ଙ୍ଗ ସ୍ଥାନମାନ । ଛୁଇଁଣ ନାସିକା ସ୍ମରଣ ॥
ଶୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ନିଜ ଚାସ । ବେଗେ ଲଗାନ୍ତି ଅଗ୍ନି ହୋମ ॥
ସକଳେ ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରୀତିଅର୍ଥେ । ହୋମ କରନ୍ତି ବହୁମତେ ॥
ଏଣୁ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରତିଦିନ । କରନ୍ତି ସର୍ବ ବିପ୍ରଗଣ ॥
ଅଷ୍ଟଦିନରେ ହୋମ ଥରେ । ବଳସୁ କରନ୍ତି ଯେ ପୁରେ ॥
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡବତ କରି । ତାହାଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ଧରି ॥
ଦାତ୍ୱେସ୍ୟ ତନ୍ତ୍ରକ ତୁଳସୀ । ଧରି ଆନନ୍ଦ ମୁଣ୍ଡେ ଗୋପି ॥
ବିଷ୍ଣୁ କେଉଁ ଦରଶନ । ଦେଇ ପ୍ରସାଦ ପ୍ରସନ୍ନମନ ॥
ସମସ୍ତ କାନ୍ତିକ କହିଲ । ଚଳିଣ ଯାନ୍ତି ନିଜସ୍ଥାନେ ॥
ପୁଣି ଦୁଇଦେବେ ଆଠଦିନ । ଆସି କରନ୍ତି ଦରଶନ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ତା ପଛ ଜଗତେ ପ୍ରକାଶିଲା ॥

ପୁଣ୍ୟର୍ଦ୍ଧି ବଢ଼ିଲା ବହୁତ । ସତ୍ତ୍ୱ ହୋଇଲେ ତେଜୋବନ୍ତ ॥
ଏମନ୍ତ କେତେକ ସମ୍ବତ୍ସର । ଭଣନ୍ତି ଶୁଣ ନୃପବର ॥
ସେ ସତେନ୍ଦ୍ର ମହାରାଜା । କରଇ ବହୁତ ତପଜା ॥
ସଙ୍ଗେ ଅନେକ ପତ୍ନୀ ଧରି । ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ଆଦି କରି ॥
ପ୍ରବେଶ ଶମ୍ଭୁଙ୍କ ଭୁବନେ । ସ୍ନାନେ ପୁରିଲେ ଲୋକମାନେ ॥
ସେ ଦାଣ୍ଡ ବାଡ଼ି ଆଦି କରି । ରହି ଅନନ୍ତ ଜନ ପୂରି ॥
ଏମନ୍ତବେଳେ ସତ୍ରଗଣ । ଅକ୍ଷତ ଚନ୍ଦନ ଧରିଣ ॥
ଯାଇଁ ଭେଟିଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ଅନେକ ଆଶୀର୍ବାଦ କରି ॥
ଭେଟନ୍ତେ ସେ ଅନନ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଏମନ୍ତ ବେଳେ କଥା ଶୁଣ ॥
ଏବେ ସେ ଦ୍ୱିଜବର ଘର । ଏକଇ କୁଳବଧୂ ତାର ॥
ପଲଙ୍କେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦରୀ । ଯୁବା ବୟସ ମନୋହାରୀ ॥
ମୃତ ଟୀଡ଼ିଲା ଅଙ୍ଗେ ତାକୁ । ବସ୍ତ୍ର ଜଳ ତା ମନକୁ ॥
ଦାଣ୍ଡି ବାଡ଼ିରେ ଲୋକମାନେ । ହୁରିଣ ଭୁମ୍ଭ ସବୁ ସ୍ଥାନେ ॥
ସେଠିକି ଗଲେ ଲୋକ ଗୁର୍ଣ୍ଣି । କି ବୁଝି କରିବ ସେ ମୂର୍ଖି ॥
ଏମନ୍ତେ ବିଷ୍ଣୁଣି ମନରେ । ମୁଞ୍ଚିଲା ସେ ହୋମ କୁଣ୍ଡରେ ॥
ଯାଇଁଣ ଦୋଟ୍ରାଇଣ ଦେଲା । ଜିଣ୍ଟିନ୍ତ ହୋଇଣ ରହିଲା ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ନୃପବର । ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗତେ ଦେଖ ତାର ॥
ଗମନ୍ତି ହୋଇ ଚଳଗଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସେଷ୍ଟାପରେ ଗଲେ ॥
ଆସିଣ ଶ୍ୱଶୁର ତାହାର । ହୋମାଗ୍ନି ଘରେ ଭାବେ ଖୀର ॥
ସର୍ଣ୍ଣି ଦେଖିଲା ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟୀ । ଉଠଇ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ତନୁଏ ॥
ଏ କି କଉତ ବୋଲି ମନେ । ପୁଚ୍ଛିଲା ବୃଦ୍ଧେ ସର୍ବଜନେ ॥
ସମସ୍ତେ ନ ଜାଣୁ ବୋଇଲେ । ବୋଧୁ ସେ ଗର୍ଭିଣୀରେ ଥିଲେ ॥
ହସି ବୋଇଲା ଶୁଣ ତାତ । କଣ୍ଠେ ମାଡ଼ିଲା ମୋତେ ମୃତ ॥
କେବଣେ ତ ବାଟ ନ ପାଇଲି । ହୋମାଗ୍ନି କୁଣ୍ଡରେ ମୁଞ୍ଚିଲି ॥
ତେଣୁ ହୋଇଲି ଗରୀ ସୁନା । ମନେ ବିସ୍ମୟ କରୁ କାନା ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଦ୍ୱିଜବର । ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ଅପାର ॥

ବୋଇଲା ଏ ଦେବ ସ୍ୱରୂପ । କାଣ କରିବ ଏବେ ନୃପ ॥
ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଛୁଟିଲା ଏଥର । ଭୁଞ୍ଜିବା କାଳ ପ୍ରଭାତର ॥
ଏମନ୍ତ ମନେ ମୋଦ ଭରି । ଅଳ୍ପ ଭୋଜନ ହେବ ସାରି ॥
ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଣ ପହୁଡିଲା । ରଜନୀ ସାରିଁ ଦିନ ହେଲା ॥
ଭୂଣି ସେ କଲା ଅଗ୍ନି ହୋମ । ହୋମକୁ ଢେଙ୍କିଲା କରି ମୂଷ ॥
ଶ୍ୱଶୁର ଅଲଗେ ରହିଲା । ହୋମୁତା ମଣି ହସି ଗଲା ॥
ବସିଲା ଅଗ୍ନି ପାଖରେ । ମୂଷ ସେ କଲା ହୋମଘରେ ॥
ସେ ଅଗ୍ନି ଲଗାଇ ନେଉଛି । ଦେଖିଲା ସୁନା ଚକ ଘୋଟି ॥
ସେ କନ୍ଥ ବସ୍ତ୍ରର ଅଦନ । ମୁଖ ବନ୍ଧାରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ॥
ପ୍ରତିଦିନରେ ଏହିମତ । କରିଣ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଭଗନ୍ତ ॥
ଦେଖ ଭୂନନ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଏତେକ ବୁଦ୍ଧି ମୂଢ଼ ଜାଣ ॥
ବସ୍ତ୍ରର ନ କଲା ତା ମନ । କେବଳ ମୂଳକଲା ଧନ ॥
ସେ ବସ୍ତ୍ର ତ୍ରିଭୁବନେ ଧନ । ଦହିବ ଅଗ୍ନି ବସ୍ତ୍ର ସମ ॥
ମହା ବାକ୍ୟରେ ଏ ପ୍ରମାଣ । ସକଳ ଉବେ ପତ୍ରଖାଣ ॥
ଏହା ମୁଁ କେମନ୍ତେ କହିବି । କରମେ ଯିବା ସଙ୍କଟେ ॥
ଏମନ୍ତେ ମନେକ ଭାବନ୍ତି । କେବଳ ଧନ ମୂଳ କରି ॥
ପ୍ରତିଦିନରେ ଏହିମତ । କଲା ସେ ଅଜ୍ଞାନ ଦୁର୍ମତି ॥
ତାହା ଜାଣିଲା ସେ ଗ୍ରାମରେ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଲା ପ୍ରତିଘରେ ॥
ସେ ପୁଣ୍ୟ ହୋମ ନାଶକଲା । ସମସ୍ତେ ବସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱେଷୀ ହେଲେ ॥
କେହି ନ ବୋଲନ୍ତି ଏମନ୍ତ । କରିବା ନୁହଇ ଉଚିତ ॥
ହେବ ଅଜ୍ଞାନ ବୁଦ୍ଧି କଲେ । ଅମୃତ ଭାଣ୍ଡ ଭୂଷି ଦେଲେ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ପୁଣ୍ୟମନ୍ତ୍ରେ । ଏହି ଆଗରୁ ସେ କଥାଏ ॥
ସେ ଗ୍ରାମେ ଏକଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଅଛି ଦରିଦ୍ର ସେହୁ ପୁଣ ॥
ତାର କୁଟୁମ୍ବ ଜଣ ସାତ । ବେନି ଦୁହିତା ତିନ ସୁତ ॥
ପତ୍ନୀ ତା ଅଟଇ ମୂର୍ଖସ୍ତ । ସ୍ୱାମୀର ବଚନ ନ କରି ॥
ନାମ ତା ଦୀନବନ୍ଧୁ ଓଝା । ଜାଣଇ ପାଠ ପୁଣ୍ୟ କଥା ॥

ହରି ଭଜନ ମୂଳ ତାର । ଏ ଗୁଡ଼େ ଥାଏର ଦେଖର ।।
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ସମ୍ମତ । ବଚନ କହଇ ଅମୃତ ।।
ନିଷ୍କର୍ମୀ ନିର୍ଲୋଭୀ ନିର୍ଭୟେ । କେବଳ ସଦାନନ୍ଦ ମୟେ ।।
ନିତ୍ୟ ତା ଯୋଗ ସେବାମାନ । ଯେ ତାହା ଶାସ୍ତ୍ରେ ଲିଖନ ।।
ତହିଁ ଉତ୍ତମେ ଏଏ ଦାନ । ବାକ ଯା କହଇ ସୁଜନ ।।
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଦେଖା ଆସି । ତାହାଙ୍କୁ ଭୋଜନ ପ୍ରକାଶି ।।
ଯେ ଅନ୍ନ ଦେଇ ତାଙ୍କ ପାଶେ । ଅଧଣେ ଉଦର ଭୁଞ୍ଜିବାସେ ।।
ତହିଁ ଶୋଭନା ନାହିଁ ତାର । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କରି ନିର୍ଭର ।।
କେବଳ ଶ୍ରୀହରି ଭଜନ । ପ୍ରଭୁରେ ଦେଇଥାଏ ମନ ।।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନଠାରେ । ବସିଛୁ ଧ୍ୟାନ କରିବାରେ ।।
ଆସନ ନିଷ୍ଠା ଦେଖି କରି । ଶ୍ରୀ ଦେବ ଯେ ହେଉଅଛୁ ଭରି ।।
କୁଣ୍ଡରେ ଦେବଙ୍କୁ ଧ୍ୟାୟୀ । ଅଗ୍ନି କୁଣ୍ଡରେ ସେ ଭାଳଇ ।।
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ଦେବୀ ଆସି । କହଇ ମୃଦୁ ମୃଦୁ ହସି ।।
ବୋଇଲ୍ ଶୁଣ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଗୁହିବ ଆମ୍ଭର ।।
ଆଜ ମୁଁ ପ୍ରଭାତ ସମୟେ । ଗଲି ଗଣ୍ଡାଙ୍କ ଘରପାଏ ।।
ଯେତେଣେ ପୁହିଁଲେ କରବାଡ଼ି । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଯତେ କୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡ ।।
ତା ଦେଖି ହେଲି ଆଚମ୍ବିତ । ପୁଛିଲି ଗଣ୍ଡାଙ୍କ ଅଗ୍ରତ ।।
ସେ ମୋତେ ନ କହିଲେ କିଛି । ଗଣ୍ଡାଙ୍କ ପତ୍ନୀକି ମୁଁ ପୁଛି ।।
ସେ ମୋତେ କହିଲେଟି ଯାହା । ଶୁଣ ମୁଁ କହୁଅଛି ତାହା ।।
ଧ୍ୟାନ ଚଳ ସହିଲ ଅଗ୍ନିରେ । ମାଗିଲେ ପୂରନ୍ତି ତହିଁରେ ।।
ତହୁଁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ହୋଏ ଜାତ । ମିଥ୍ୟା ନୁହଇ ଏହୁ ସତ୍ୟ ।।
ପ୍ରତି ଘରରେ ଏହା କରି । ସୁବର୍ଣ୍ଣମାନ ଅଛୁ ପୁରି ।।
ଆମ୍ଭେ ସେ ତେମନ୍ତ କରିବା । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୁଃଖୁଁ ତରିବା ।।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଝୁରିଲି ପୁହାଣ ଶ୍ରବଣ ।।
ଧ୍ୟାନ ଭୁବଗାନ ଅଙ୍ଗେ ଧାର । କମ୍ପିଲି ଶରୀର ଅଧର ।।
ଧର ନିଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ି ଗୁଡ଼ । ମସ୍ତକେ ଦେବନକର ଯୋଡ଼ି ।।

ବୋଇଲା କି କହିଲୁ ମୋତେ । ଏ ପାପୁ ତରିବ କେମନ୍ତେ ॥
ଦେବଣ ହୋମ ଆଚରଣ । ହୋଇଲା ସେଟି ନାରାୟଣ ॥
ସାକ୍ଷାତେ ପ୍ରଭୁ ବସେ ଏଥେ । ଏହା ତୁ ବୋଇଲୁ କେମନ୍ତେ ॥
ଶୁଣି ତା ପତ୍ନୀ କ୍ରୋଧ ଭରେ । କହିଲା ସ୍ୱାମୀର ଆଗରେ ॥
ଜାଣିଲି ତୋର ବଡ଼ପଣ । ତାଙ୍କଠାରୁ କି ବଡ଼ଜଣ ॥
ଏ ଗ୍ରାମେ ଘଞ୍ଚ ମିଶ୍ର ଘର । ତହାଙ୍କ ପଡ଼ଶୀ ଆବର ॥
ସେ ଷଣ୍ଢା ଶାଳିଗ୍ରାମ ଦାଣ । ଏକକୁ ଆରେକ ବଳେଶ ॥
ଏମାନେ କଲେ ସେଷ୍ଟାନେତେ । ତୁ ନାହିଁ କରୁ କମା ମୋତେ ॥
କହିବା ଦନ୍ତେ ଟାଉଦନ । ସତ୍ୟେ ଯା ମିଳବ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ॥
ଖାଇ ବସିବା ସମସ୍ତରେ । ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ରୋଧ ଭରେ ॥
ବୋଇଲେ ନତବୋଲ ଆଜି ମୋତେ । ସକଳ ଦୀରିଦ୍ର ସାକ୍ଷାତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ବୋଇଲା । କାହିଁକି ଏଡ଼େ କାଷ୍ଟା ହେଲା ॥
ଏ କଥା କହ କଥା ମୋତେ । ତେବେ ମୁଁ ଯିବଇଁ ସରତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଅଜ୍ଞାନ ପାମସ୍ଥ ଲୋ ଶୁଣ ॥
ସେ ଦେବେ ବଡ଼ ଜଣ ଜାଣ । ମୁଁ ତୁଚ୍ଛି କେମନ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥
ମୋହର ଥିଲେ ଗ୍ରାମ ଥିବ । ମୁଁ ଗଲେ ପାଟାକେ ଚଢ଼ିବ ॥
ଆଜି ନ ବୋଲ ମୋତେ କିଛି । ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ମୃଗାକ୍ଷୀ ॥
ଏ କଥା ଯେବେ ସତ୍ୟ ତୋର । ଦେଖାଅ ମୋହର ଆଗର ॥
ନୋସ୍ଥିଲେ କର ତୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ଖାଇ ବସିବା କଷ୍ଟଦନ ॥
ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ରୋଧ ହୋଇ । ବଦନ ଅନଳ ଲିଭାଇ ॥
ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ସେ ନକରି । ଶୋଇଲା କୁଶାସନ ଢ଼ାରି ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ପୁଅ ପୌଷ ଧରି । ଶୋଇଲା ରୁଷିଣ ସମ୍ପୀରି ॥
ନ ଭୁଞ୍ଜି ଅନ୍ନ ପାଣି କେହି । ସେଖାରେ କ୍ରୋଧମନ ହୋଇ ॥
ଏମନ୍ତ ଗଲା କେତେଦିନ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଭଗବାନ ॥
ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ସାଲୁଣରେ ଆସି । ରଙ୍ଗ ଅଧରେ ମନ୍ଦହାସି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ବିପ୍ରବର । ତୋ ମନେ ସଂଶୟ ନକର ॥

ତୁ ଯାହା ବୋଇଲୁ ବଚନ । ସେ କଥା କେବେଁ ନୋହେ ଆନ ।
ତୋହର ବସ୍ତୁ ଗଣ ପୁଷ୍ଟ । ତହିଁ ଅମ୍ଭର ବଡ଼ ଆଶ ॥
ଏବେ ସେ ତିନଦିନ ହେଲା । ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ମୋ ନୋହିଲା ॥
ଆମ୍ଭେ ରହିଲୁ ଉପବାସେ । ତୋର ଅଦ୍ଭୁତ ଦେବା ଆଶେ ॥
ତୁ ସେତେବେଳେ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତ । ନିଷ୍ଠ ଭିକାରି ଜିଜ୍ଞାସିତ ॥
ଅନଳ କୁଣ୍ଡ ଘୃତ ଦେଇ । ଆମ୍ଭେ ତା ଅଗ୍ନିମୁଖେ ଖାଉ ॥
ଏକଥା ସତ୍ୟ କରି ଜାଣ । ଉଠି ତୁ କର ହେ ଭୋଜନ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଭଗବାନ । ତତକ୍ଷଣେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇ ॥
ଚେତନା ପାଇ ବେଗେ ଉଠି । ଚଉଦିଗକୁ ଦେଲା ଦୃଷ୍ଟି ॥
ପାଖେ ଦେଖିଲା ନାହିଁ କେହି । ମନେ ବିସ୍ମୟ କଲା ସେହି ॥
ବୋଇଲା ନିଶ୍ଚେ ସେ ଶ୍ରୀହରି । ମୋତେ କରୁଣା ଗଲେ କରି ॥
ବୋଲି ଉଠିଲା ଦ୍ୱିଜବର । ମୋ ଜୀବ ହୋଇଲା ଉଦ୍ଧାର ॥
ଡାକିଲା ହରି ନାମ ଧରି । ବୋଇଲା ଉଠ ବେଗ କରି ॥
ବାଳକେ ହୋଇଲେ ଅନାଥ । ଦୈବ କି ପାଇବୁ ଗୋ ତୁ ତ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲା ସୁନ୍ଦରୀ । ଏବେ କି ପାରୁ ପୂଜା କରି ॥
ନୋହିଲେ ଏ ଗ୍ରାମ କେବଳ । ପଡ଼ିବ କେବେ ରସାତଳ ॥
ଦେଖିବ ନୟନ ମୋହର । ତେବେଟି ପତ୍ନୀ ମୁଁ ତୁମ୍ଭର ॥
ନୋହିଲେ ଛାଡ଼ ମୋର ଆଶ । ତୁ ସୁଖେ କର ଗୃହବାସ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲା ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଏ ମୋର ଚିତ୍ତ ସମ୍ପ୍ରାଣ ॥
ଥିଲେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଡ଼ିବାର । କୁହଇ ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ମୋର ॥
ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ବୋଲେ ପୋଡ଼ୁ । ଦେଖା ଧରଣୀ ଛିଡ଼ିପଡ଼ୁ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲା ଚଲ ଦେଖୁ । କେତେ କଥାକ କରୁଥାଉ ॥
ଶୁଣି ଉଠିଲା ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ । ରନ୍ଧନ କଲା ତତକ୍ଷଣି ॥
ବାଳକ ବାଳକାଙ୍କୁ ଦେଲା । ନିଜ ପତିକି ପରଷିଲା ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶୁଚିମନ୍ତ ହୋଇ । ଆସନେ ବସିଲେକ ଯାଇଁ ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କଲା ନିବେଦନ । ଆନନ୍ଦେ କଲେକ ଭୋଜନ ॥

ଭୁଞ୍ଜିତେ ହସ୍ତ ମୁଖ ଧୋଇ । ଉଠିଲ ବେଗ ବେଗ ହୋଇ ॥
ହସ୍ତରେ କ୍ଷୁର ଗୋଟି ଧରି । ବୋଇଲ ଶୁଣ ହତଭାଗ୍ୟ ॥
ଏଥିଁ ଖାଇବୁ କେଉଁ ଯଶ । ଏତେକ ବୋଲି ଦିବେ ନାଶ ॥
ନକର ନକର ଏମନ୍ତ । ଶୁଣି ବୋଲଇ ଦାସ ସତ ॥
ତୁ ଯାହା ଭଣ୍ଡୁ ଅଛୁ ମୋତେ । ଏ କଥା ହୋଇ କି ସୁକୃତେ ॥
ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଖର ଶ୍ୱାସ । ଡେକି ଦହୀକି ବୋଲେ ଆସ ॥
ପୁତ୍ର ଦୁହିତା ସଙ୍ଗ କରି । ଯାଅ ଗୋ ତୁ ପ୍ରାଣ କଷ୍ଟୁସ ॥
ଛାଡ଼ ଜଞ୍ଜାଳ ସେତେ ମୋର । ଛାଡ଼ି ଯିବ ଗୋ ଦେଶାନ୍ତର ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ କାମିନୀ । ପୁତ୍ର ଦୁହିତା ସଙ୍ଗେ ଘେନି ॥
ଚଳଣି କଲେ ସେ ତୁରିତେ । ମିଳିଲେ ଗ୍ରାମ ପ୍ରାନ୍ତଗତେ ॥
ସେ ହରିଭକ୍ତ ଦ୍ୱିଜ ଧାଇ । ଗ୍ରାମ ବାହାରେ ପାଦ ଦେଇ ॥
ଅନେକ ଚରଣ କାଟିଲ । ମୋ ଦୋଷ ନାହିଁଟି ବୋଇଲ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଜଞ୍ଜାଳୀ । ମୋ ମୁଖେ ଘସି ଦେଲୁ କାଳି ॥
ମୁଁ ଏହା ନ କରିଲେ ବାପେ । ଲୋକଙ୍କି ଦିବ କି ତୋ ପରେ ॥
ଶୁଣି ତା ନିଷ୍ଠା ବଚନ । ବିପ୍ର ଚିହ୍ନିଲ ଭଗବାନ ॥
ଆଉ ଚରଣ ଟେକି ଦ୍ୟନ୍ତେ । ଶବଦ ଶୁଭିଲ ନିର୍ଘାତେ ॥
ସେ ଗ୍ରାମଖଣ୍ଡ ଦଣ୍ଡ ଘେନ । ଖସିଣ ପଡ଼ିଲ ମେଦିନୀ ॥
ତା ଦେଖି ବିପ୍ର ଆହା ରଡ଼ି । ପକାଇ ଦେଲ କ୍ଷୁର ଗୋଟି ॥
ସେ କ୍ଷୁର ପଡ଼ନ୍ତେ ମେଦିନୀ । ରହିଲ ସେହିଠାରେ ପୁଣି ॥
ଅର୍ଦ୍ଧ ପାତାଳ ସ୍ଥାନେ ରହି । ବେଦନ କଲେ ସର୍ବେ ତହିଁ ॥
ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷଙ୍କ ବୋବାଳି । ଶୁଣି ଜଗତେ ହେଲ ହୁରି ॥
ଦଉଡ଼ି ମନେ ବନ୍ୟଲୋକେ । ତା ଦେଖି ଧାଇଁଲେ ଅନେକେ ॥
ତା ଶୁଣି ଯଶୋଦ୍ର ବନ୍ଧୁ । ତକ୍ଷଣେ କଲେକ କଳପ୍ସ ॥
ପୁଚ୍ଛିଲେ ତାଙ୍କୁ ଉପଦେଶ । ମିଳିଲେ ତାହାଙ୍କର ପାଶ ॥
ବିପ୍ର କହିଲେ ବୃତ୍ତାନ୍ତ । ଶୁଣି ନୃପତି ଆନନ୍ଦିତ ॥
ରହିଲେ ପ୍ରୀତିଭୂତ ହୋଇ । ବଦନୁ ବାକ୍ୟ ନ ସ୍ଫୁରଇ ॥

ପୁଣି ବୋଇଲେ ବିପ୍ର ଶୁଣ । ତୋତେ ଯା ଦେଖିଲି ନୟନ ॥
ପୂର୍ବେ ମୋ କେବେତ ପୁଣ୍ୟ ଥିଲା । ତେଣୁ ଏ ସୁଯୋଗ ଘଟିଲା ॥
ଅନେକ ଅଳଙ୍କାର ଭରି । ଯାଚି ବାନ୍ଧିଲେ ବସ୍ତ୍ରଧାରି ॥
ଜୀବନେ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଦେଇ । ଚରଣେ ଢୋଇଲେ ଜନନୀ ॥
ବୋଇଲେ ସତ୍ୟ ଆଜଠାରୁ । ତୁମ୍ଭେ ମୋ ପିତା ମହାଗୁରୁ ॥
ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣରେ ଦାସ । ବୋଲି ଜଣିଲେ ଅଳ୍ପ ବାସ ॥
ତହୁଁ ଚଳିଲେ ନରବେଶୁ । ଭୂମି ପାତାଳେ ଅବାଧାଏ ॥
ଅନେକ ଧନ୍ୟବାଦ କରି । ବିପ୍ରଙ୍କ କୁଟୁମ୍ବ ଉଦ୍ଧାରି ॥
ସବୁଙ୍କୁ ଜୀବଦାନ ଦେଇ । ବିଜୟ କଲେ ନରସାଇଁ ॥
ଆଜହୁଁ ସେ ଭୂମି ପାତାଳେ । ରହି ଅଛନ୍ତି ମହୀତଳେ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ନୃପନାଥ । ଦୁର୍ଲଭ ମହିମା ଏମନ୍ତ ॥
ସେ ବିପ୍ର ଅନ୍ତିମ କାଳରେ । ଲୀନ ହୋଇଲେ ହରିଠାରେ ॥
କହଇ ବିପ୍ର ରାମଦାସ । ମୁକତି ଅଟଇ ବିଶ୍ୱାସ ॥
ସେ ହରି ପଦ୍ମପାଦ ତଳେ । ମୋ ଚିତ୍ତ ରହୁ ପ୍ରେମଭୋଳେ ॥
ସୁଜନେ ଏ ଆଶିଷ କର । ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ କିଙ୍କର ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନନ୍ଦଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଦୀନବନ୍ଧୁ ଓଝା ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ପଞ୍ଚତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ଗୀତାପଣ୍ଡା ସମ୍ବାଦ

ପୁଣି କହଇ ଚଇତନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ରାଜନ ॥
ଏ ବଡ଼ ଅପୂର୍ବ କଥାଏ । ଧବ ପଦକେ ସୁଧାମୟେ ॥
ଯେ କ୍ଷେତ୍ରମାନଙ୍କ ଉତ୍ତମ । ନାମ ଯା ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମ ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସାର । ତହିଁ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ନର ॥

ସେ ନର ଲଭେ ଶୁଭାଶୁଭ । ଅଜ୍ଞ ନ ଦେଖେ ସୃଷ୍ଟି ଭବ ॥
ଏମନ୍ତ ଖେଳେ ତାର ଚର । ଜାତିରେ ଅଟେ ଦ୍ୱିଜବର ॥
ତାର କୁଟୁମ୍ବ ପାଞ୍ଚଜଣ । ଅତି ଦରିଦ୍ର ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥
ବେନି ଦୁହିତା ଏକ ସୁତ । ଆବର ସେ ଦୁହେଁ ସୁଜାତ ॥
ଏମନ୍ତ ପାଞ୍ଚଜଣ ଥାନ୍ତି । ଯାଚଜ୍ଞା କରି ସେ ବଞ୍ଚନ୍ତି ॥
କେବଳ ପ୍ରମାଣ ତାହାର । ନିତ୍ୟେ ସେ ଗୀତା ପଢ଼ିବାର ॥
ଅଠର ଅଧ୍ୟା ନିତ୍ୟେ ନିତ୍ୟେ । ଆଦ୍ୟନ୍ତୁ ପ୍ରାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ॥
ପଢ଼ିବା ପ୍ରମାଣ ତାହାର । ନ ଜାଣେ ସେ ଆନ ବେଭାର ॥
ତହୁଁ ଭିକ୍ଷାରେ ଭିକ୍ଷା ଆଣେ । ଚଳଇ ସେ ଦେଶେ ବିଦେଶେ ॥
ସତ୍ୟେ ମିଳଇ ତାର ଯେତେ । ଅକ୍ଷିଣ ଦାଏ ଦେହି ହସ୍ତେ ॥
ନାରୀ ତା କରଇ ରନ୍ଧନ । ଗୋବିନ୍ଦେ କରି ନିବେଦନ ॥
ଭୋଜନ କରନ୍ତି ସମସ୍ତେ । ଏହି ଆନନ୍ଦେ ଥାନ୍ତି ନିତ୍ୟେ ॥
ଯେଣୁ ସେ ଗୀତା ପଢ଼ା ପଣ୍ଡା । ତେଣୁ ଡାକନ୍ତି ଗୀତାପଣ୍ଡା ॥
ଏହି ନାମହିଁ ମୂଳ ତାର । ସଭାରେ ହୋଇଲା ପ୍ରଚୁର ॥
ଶ୍ରୀଭଗବତ ଗୀତା ବିନେ । ଅନ୍ୟ ନ ଜାଣେ ତାର ମନେ ॥
ଯେଣୁ ସେ ଜାଣେ ଗୀତା ଅର୍ଥ । ମିଥ୍ୟା ଜାଣଇ ସେ ଜଗତ ॥
ଏ ଯେତେ ସୁଖ ଦାର ଧନ । ସେ ସବୁ ମାୟାର ବିଧାନ ॥
କେହି ସେ ବୁଝଇ କାହାର । କେବଳ ଭ୍ରମ ମାତ୍ର ସାର ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବ ସେ କେବଳ । ହରି ଭଜନ କଲୁ ମୂଳ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ କାଳ ଆସି ହେଲା ॥
ଦ୍ୱିଜବର ଗ୍ରାମ ବୁଲିଗଲେ । ଭିକ୍ଷା ସେ ନ ମିଳିଲା ଭଲେ ॥
ତହିଁକି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ କିଛି । ବୋଇଲେ ମୋ ଭାଗ୍ୟ ଯାହାଅଛି ॥
ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ କଥା ମୂଳ କରି । କେବଳ ଭଜୁଥାଇ ହରି ॥
ଏମନ୍ତେ ଏକ ଦିନକର । ସ୍ନାନ କରଇ ଦ୍ୱିଜବର ॥
ମାଳା ତିଳକ ସେବ କରି । ବସି ପଢ଼ଇ ଗୀତା ଧରି ॥
କେବଳ ଦୃଢ଼ କରି ମନ । ଗୀତା ସେ କରୁଅଛି ଗାନ ॥

ଗୋଟିଏ ଶ୍ଳୋକ ପଢ଼ିଥାଇ । ତା ଅର୍ଥ ଭାବ ମନେ ଧରି ॥
ଅଙ୍ଗ ପୁଲକ ହୁଏଥାଇ । ନେତ୍ରୁ ଲୋତକ ଯାଏ ବହି ॥
କଣ୍ଠ ଗଦ୍‌ଗଦ ସ୍ୱରଭଙ୍ଗ । ଢୁଲାଇ ନୟନ ତରଙ୍ଗ ॥
କମ୍ପାଇ ଅଧର ବଦନ । ବୋଲଇ ଆହେ ଭଗବାନ ॥
ମୁଁ ମହା ପତିତ ସେବକ । ଶରଣ ତୋ ପାଦ କମଳ ॥
ତୋ କୃପା ହୋଇଲେ ଅବଶ୍ୟ । ଏ ପାପୀ ଭବ ଭୟ ନାଶ ॥
ଏମନ୍ତ ମନେ ଧ୍ୟାନ କରି । ଚିନ୍ତଇ ମୁକୁନ୍ଦ କେଶରୀ ॥
ଏମନ୍ତ ବେନେ କଥା ଶୁଣି । ତା ପୁତ୍ର ପୁତ୍ରୀ ବେନିଜଣ ॥
ଅନ୍ନ ନ ପାଇଣ ଆକୁଳେ । କାନ୍ଦନ୍ତି ଦୁଆର ବସିଲେ ॥
ଧରିଣ ଜନନୀ ଚରଣ । ବୋଲନ୍ତି ଯିବେକ ଯାଏ ପ୍ରାଣ ॥
ଯଦ୍ୟପି ନ ଦେବୁ ଆହାର । ଜୀବନ ଗଲାଟି ଆମ୍ଭର ॥
ତା ଶୁଣି ଜନନୀ ବିକଳ । ବେନି ନୟନୁ ବହେ ଜଳ ॥
ଚଣ୍ଡୀଙ୍କ ଛାମୁରେ ଯାଇଣ । ବୋଲଇ ତୁମ୍ଭେ ଏବେ ଶୁଣ ॥
ତୁମ୍ଭେ ତ ଗୀତା କଲ ମନ । କେ ଦେବ ପିଲଙ୍କ ଭୋଜନ ॥
ଏବେ ବନ୍ଧନ ଚଳାଅ । କାନ୍ଦିବା କାନ୍ଦୁଣି ଶୁଣାଅ ॥
ବାଳକେ ପାଇଲେ ଭୋଜନ । ତେବେଟି ଭଜିବା ଜୀବନ ॥
ନୋହିଲେ ମରିବେ ସମସ୍ତେ । ମୁହିଁ ମରିବି ତା ଆଗତେ ॥
ଏକଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ଚଣ୍ଡୀଏ ବୋଇଲେ ଲୋ ଶୁଣ ॥
ସବୁରି କର୍ତ୍ତା ଭଗବାନ । ଅବଶ୍ୟ ଦେବେଟି ଭୋଜନ ॥
ଆଉ ତ ଦୋଷଣ ନ କର । ଶୁଣି କୋପିଲା ନାରୀବର ॥
ବୋଇଲା ଶୁଣସି ହେ ଚଣ୍ଡୀ । ନ ପଢ଼ା ଗାଆଁରେ ଧେନ ଲୁଣ୍ଡା ॥
ତୁ ହଳ ମାରୁଥିବୁ ବସି । ତୋ ଘରେ ଧନ ଦିବ ପଶି ॥
ତା ଶୁଣି ଚଣ୍ଡୀଏ ବୋଲନ୍ତି । ଆତୁର ଭୁଲ ତୋ ଶୁଭଣ ॥
ମୁଁ ସାଧ୍ୟ କହୁଅଛୁ ତୋତେ । ହେଉଛୁ କରିଣ ହେଳ ଚିତ୍ତ ॥
ସବୁରି ଜୀବର ଜୀବନ । ଅଟନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ॥
ଦେଖ ଏ ଗୀତା ମଧ୍ୟେ ସାର । ଶ୍ରୀମୁଖ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରଭୁଙ୍କର ॥

ସମସ୍ତ କର୍ମ ସମର୍ପିରି । ଯେ ମୋର ପାଦେ ଆଶ୍ରେକରି ॥
ତାହାର ସଂସାରର ଭର । ଜନ୍ମରେ ରକ୍ଷିବି ମୋହର ॥
ନାଟଚ୍ୟ ଲଗାଇ ତାଙ୍କୁ ଯେତେ । ସେ ଶତ୍ରା ଜାଣିଅଛି ତୋତେ ॥
ଏ କଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ବୋଲି ଅଛନ୍ତି ନାରାୟଣ ॥
ମିଛ ଯଦ୍ୟପି ଏହା ହୁଏ । ଛେଦେବ ମୋଠାରେ କ୍ରୋଧବନ୍ଧ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ସୁମନା । ଏ କେଉଁ ଶୁଭ କଥା ଗିନା ॥
ଏ ଧନ ସୁତରେ କେମନ୍ତେ । ଭାର ବହିଣ ଜଗନ୍ନାଥେ ॥
ତୋ ଘରେ ଆସିଦେବେ ତୋତେ । ବସି ଭୁଞ୍ଜିବୁ ସୁଖଭାତେ ॥
ଛାଡ଼ ଏ ସାହାସ ଲକ୍ଷଣ । ମରିବୁ ହୋଇ ଅକାରଣ ॥
ଶୁଣି ପଣ୍ଡା ଏ କ୍ରୋଧଭରେ । କାଟିଲେ ପତ୍ରର ଆଗରେ ॥
ନଟସ୍ଥ ଜାଣିଲ ଭୁଞ୍ଜି ତୁଷ୍ଟ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ନଷ୍ଟଭ୍ରଷ୍ଟ ॥
ଏ ଶ୍ଳୋକ ମିଛ ବୋଲି କରି । ଦେଇ ତୁ ଯାଉଛୁ କି ଚିରି ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲା ସୁବେଶ । ତାଳ ପତ୍ରେ ଗିନା ପୋଥି ॥
ଏ କାହୁଁ ସୁଲଭ ହୋଇବ । ନିଜେ କରିଛୁ ଦୃଢ଼ ଭାବ ॥
ଆଜ୍ଞା କାହିଁକି ଆଣି ତୋର । ଶରଣ ହେବ ଶଏ ଥର ॥
ଶୁଣି ପଣ୍ଡା ଏ କୋପମନ । ଦେଖାଇ ଦେଲେ ଶ୍ଳୋକସ୍ଥାନ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ଦୃଷ୍ଟି ନାଶ । ଲେଖନ ଧରି ଦେଲେ ଚିରି ॥
କ୍ରୋଧରେ ଦେଲେ ତିନଗାର । ଦେଖି କମ୍ପିଲେ ଦ୍ୱିଜବର ॥
ବୋଇଲେ କି କଲୁ କି କଲୁ । ପ୍ରଭୁରେ ଅପରାଧୀ ହେଲୁ ॥
ଏହା ଦେଖିଲୁ ମୋ ନୟନ । ନ ଯାଇ ରହିଛି ଜୀବନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ହରିଭକ୍ତ । ଆରତେ କାନ୍ଦିଲେ ବହୁତ ॥
ତହୁଁ ବନ୍ଧନ ଛିଡ଼ିଗଲା । କବାଟ କିଳିଣ ଶୋଇଲା ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଦେ ଦେଇ ମନ । ଦେହୁଁ ଛାଡ଼ିଲା ନିଜ ଜୀବନ ॥
ତା ଦେଖି ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ତାର । ବାଳକମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗର ॥
ଦେଖିଣ ଶୋଇଲେ ଚନ୍ଦ୍ରୀର । ସେହି ରହିଲେ ତୁପିକରି ॥
କାମିନୀ ମନେ ଗୁରୁ ଚିନ୍ତା । ବାଳକମାନଙ୍କ ବ୍ୟବସ୍ଥା ॥

ପଣ୍ଡାଙ୍କ ମନ ଭକ୍ତି ଭାବ । ଏବୁ ଜାଣିଲେ ଯଦୁନାଥ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ । ଘଟବାସିବ ଦେବ ସ୍ୱାମୀ ॥
ନ ସହେ ସେବକ ବେଦନା । ଏଣୁ ହିମନ୍ତେ ତତକ୍ଷ ଯାନା ॥
ଭଣ୍ଡୁଛୁ ପର ଘର ହୋଇ । ଭକ୍ତକୁ ରକ୍ଷିବାର ପାଇଁ ॥
ଚେଷ୍ଟିତ ପ୍ରଭୁ ଆଦିମୂଳ । ନ ସହି ସେବକ ବାକୁଳ ॥
ସଜ ହୋଇଲେ ବେଗ କରି । ଘାଟେ ଗୋପାଳ ରୂପ ଧରି ॥
ନବୀନ ଜଳଦ ମୂର୍ତ୍ତି । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ନୀଳମଣି କାନ୍ତି ॥
ବଦନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶଶଧର । ପଙ୍କଜ ନୟନ ରୁଚିର ॥
ଅଧ ସୁରଙ୍ଗ ବିମ୍ବାଧର । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ନାସା ମନୋହର ॥
ମୁଖେ ପ୍ରକାଶ ମନ୍ଦହାସ । ତଥି ଦନ୍ତେ ସୁଧାରସ ॥
କସ୍ତୁରୀ ତିଳକ ଲଲାଟେ । ସୁଗୁଞ୍ଜମାଳ କଣ୍ଠତଟେ ॥
ହେମ କଙ୍କଣ ବେନିଭୁଜେ । ରବି କିରଣ ଦର୍ପ ଭଞ୍ଜେ ॥
ମୁଦ୍ରିକା ଶୋଭଇ ଅଙ୍ଗୁଳି । ଝଟକେ ନାନାରତ୍ନ ଜ୍ୱଳି ॥
ପୀତବସନ କଟୀମଧ୍ୟେ । ଘନେ କି ସୌଦାମିନୀ ରାଜେ ॥
ତହିଁରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମେଖଳ । ହେମ ଘର୍ଘର ନାଦ କଳ ॥
ଚରଣେ ନୂପୁର ବିରାଜେ । ଚଳନ୍ତେ ରୁଣି ଝୁଣି ବାଜେ ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଲଉଡ଼ି ଶୋଭନ । ଯେସନେ ପାଳକ ଗୋଧନ ॥
ମସ୍ତକ ଉପରେ ଶିଖୀଚୂଳ । ତଥି ବେଷ୍ଟିତ ଜାମୁକାଳ ॥
ଶ୍ରବଣ ଯୁଗଳେ କୁଣ୍ଡଳ । ନୃତ୍ୟ କରଇ ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ ॥
ନାସାଗ୍ରଟରେ ମୋତି ଶୋଭା । ଅଧରାମୃତ ପାନେ ଲୋଭା ॥
ହୋଇଅଛନ୍ତି ଚେତନାବନ୍ତ । କକ୍ଷି ମୁରଲୀ ଅଲଙ୍କୃତ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଶେ ଦାମୋଦର । କାନ୍ଧରେ ବହିଛନ୍ତି ଭାର ॥
ନାନାଦି ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଇଁ ଭରି । ଦେଖ ଡାଲେ ତାହା ଅନ୍ତକରି ॥
ଧାନ୍ୟ ତଣ୍ଡୁଳ ମୁଗ ଡାଲି । ଘୃତ ନବାତ ଦୁଧ ଦହି ॥
କଦଳୀ ଧୋଲୋଡ଼ି ସେ ଆଦା । କୁଣ୍ଡା ତନ୍ତୁଳି ଭୋଦା ଭୋଦା ॥
ହେଙ୍ଗୁ ମରିଚ ଫୁଲବଡ଼ି । ପାଞ୍ଚଟେ ଅଗର କଷ୍ଟଇ ॥

ଇତ୍ୟାଦି ଦ୍ରବ୍ୟ ଘରେ ଭରି । ଦେଲ ତାହା ଦାରେ ଅନ୍ତ କରି ॥
ଦେଲ କଣ୍ଠ ଗାଣ୍ଡିବ ସେ କଥା । ନାମ ଯାହାର ଜଗଜ୍ଜିତା ॥
ଯାର କଳ୍ପନା ମାତ୍ରେ ଜାଣ । ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭିଆଣ ॥
ତାର ଅପୂର୍ବ ଅବା କଥ । ଶୁଣ ସୁଜନେ ଏଡ୍ଡ ରସ ॥
ଭକତ ସ୍ନେହେ ସଦାଗ୍ରାହୀ । ଧାଇଁ ଅଇଲେ ଘର ବାହି ॥
କେବଳ ଅତି ତୋଷ ମନେ । ମିଳିଲେ ଚଣ୍ଡାଙ୍କ ଭବନେ ॥
ତା ପୁରଦ୍ୱାରରେ ଯାଇ ବିଜେ । ଡାକନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଦେବରାଜେ ॥
ମେଘ ଗମ୍ଭୀର ଧୀରବାଣୀ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆତ୍ମକଙ୍କୁ ଜାଣି ॥
ଡାକନ୍ତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱରରେ । ସେ ଅଛି ଚଣ୍ଡାଙ୍କର ଘରେ ॥
ବାହାର ଆସ ମୋର ପ୍ରାଣ । ନିଅ ତୁ କୁଟୁମ୍ବର ଗ୍ରାସ ॥
ତା ଶୁଣି ଚଣ୍ଡା ସର୍ଯ୍ୟ ଶୋକେ । ନିଦ୍ରା ନ ମାଡ଼େ ଅତିଶୋକେ ॥
ବସି ବ୍ୟାକୁଳ ହେଉଥିଲା । ଏ ଡାକ ଶୁଣିଣ ଧାଇଁଲା ॥
କବାଟ ଫିଟାଇଣ ଦେଖି । ସ୍ତମ୍ଭି ରହିଲା ଚର୍ମ ଆଖି ॥
ବୋଇଲେ ଅଇଲ କାହୁଁ ବାବୁ । କେତେକି ବସ୍ତୁ କସ ଦେବୁ ॥
କି କି ପଦାର୍ଥ ଏଥି ଭରି । ଘର ଯୋଗାଡ଼ ସଜ୍ଜ କରି ॥
ରଖିଛୁ କଣ୍ଠ ଲଗା ମୋତେ । ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଜଗନ୍ନାଥେ ॥
ଚଣ୍ଡାଙ୍କ ମିଶ ମୋତେ ବୁଲି । ଦେବାଇଦେଲା ନେଇଯାଅ ଭୁଲି ॥
ଆଜି କା ହସ୍ତେ ଦେବ ଦେବା । ଭିକ୍ଷା ଅଧିକ ହେବ ଏବା ॥
ତେଣୁଟି ଭୁଲେ ନେଇ ଦେବ । ନିର୍ମଳ ସିନା ମୂଳ ସବ ॥
ଆମ୍ଭେ ସେ ତାହାଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ । ଦାନ୍ତେ ନ ସ୍ପୃଶୁ ତାଙ୍କ ଟାଣ ॥
ତାହାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ମାନ୍ୟ ଆଜି । ସେତେଣି ଦେଖିଦେଲେ ତେତେ ଯାଜି ॥
ତେଣୁଟି ଅଇଲୁ ଗୋସାଇଁ । ଏ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଲ ନିବା ପାଇଁ ॥
ସଜ୍ଜ କରିଣ ରଖ ଏବା । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କରିଥିବ ଦସ୍ତା ॥
କରିବ ଚଣ୍ଡାଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ । ମନେ ପକାଉଥିବେ ମୋତେ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦାସବର । ଭୂମିରୁ ନଇଲା ଉପର ॥
ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ କରି ବୁଦ୍ଧି । ରହିଲା ନାହିଁ ଦସ୍ୟୁବୁଦ୍ଧି ॥

ଯା ମାୟା ଦେବେ ଅଗୋଚର । କାହୁଁ ଜାଣିବ ମୂଢ଼ନର ॥
ବୋଇଲ ଆହେ ବାପ ଶୁଣ । ବହନ ଘର ଦଅ ଥୋଇ ॥
ବୟସ ଅତି ସୁକୁମାର । କଷ୍ଟ ବଥାଉ ଥିବ ତୋର ॥
ତା ଶୁଣି ଦୁଷ୍ଟ ଦାମୋଦର । କନ୍ଧରୁ ଉଷିଲେକ ଭର ॥
ସମସ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଘରୁ କାଢ଼ି । ତଳେ ଥୋଇଲେ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ॥
ହସି ବୋଲନ୍ତି ଚକ୍ରପାଣି । ଦେଖ ଯା ପଣ୍ଡାର ଘରଣୀ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ବିପ୍ରନାରୀ । ବାହୁନ୍ଦ ବେଗ ବେଗ କରି ॥
ଘରେ ଥୁଅନ୍ତି ପେଡ଼ୁ ଧନ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ ପୂରିଲା ଭବନ ॥
ବିସ୍ମୟ କଲା ମନେ ତାର । ଏ ତ ବଡ଼ଇ ଚମତ୍କାର ॥
ଏଣୁ ଭରକ ପାନ୍ତିଣି । ଭଣ୍ଡିଲ ଘର ଯାକ ପୂରି ॥
ଆଉ ରଖିବା ନାହିଁ ସ୍ଥାନ । ଧନ୍ୟ ସେ ଗୁରୁଆ ଜନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବେଗେଯାଇ । ଗୁରୁଆ ଆଗେ ଭାଷେ ହୋଇ ॥
ବୋଇଲ ଶୁଣ ବାବୁ ମୋର । କି ଜାତି ଗୋପ ଅଟେ ତୋର ॥
ଏଡ଼େ ଭରକେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏତେ । ବହିଣ ଆଣିଲୁ କେମନ୍ତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀଧର । ଶୁଣ ଗୋ ବିପ୍ର-ବରନାରୀ ॥
ଆମ୍ଭେ ଗୋପାଳ ପୁଅ ପିଲା । ବ୍ରଜ ରଜାଙ୍କ ଯାଦ ଜେମା ॥
ଘରେ ମୁଁ ନ ରହଇ ଛଣେ । ନିତ୍ୟେ ବୁଲଇ ଏଣେତେଣେ ॥
ବିଶ୍ୱାସ ଭବ ଦେଖେ ଯାର । ଘର ମୁଁ ବହଇ ତାହାର ॥
କାକୁ ନ ଛୁଞ୍ଚେ ମୋର ମନ । ନିରତେ ଥାଏ ସନ୍ନିଧନ ॥
ସେ ମୋତେ ଯଶପୁଷ୍ପ ଦେଲେ । ତାହା ମୁଁ ମଣେ ମେରୁ ତୁଲେ ॥
ଅଧିକ କି କହିବ ତୋତେ । ନିର୍ମଳସ୍ୱବ ଦେଖା ମୋତେ ॥
ଏବେ ଏ ଭାର ଧନ ଯାହା । ଜାଗ୍ରତ କରି ରଖ ତାହା ।
ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ବିଦାସି ଦେଲେଣି । ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ତରୁଣୀ ॥
ଏଡ଼େ ଗରୁଆ ଭାର ଧରି । ଯେବେ ଅଇଲ ମୋର ପୁଷ୍ଟ ॥
କେମନ୍ତେ ଯିବ ଉପବାସେ । ଏ କଥା ମନକୁ ନ ଆସେ ॥
ଦଣ୍ଡେ ବିଳମ୍ବ ନାଇ କର । ଭୋଜନ ହେଉଅଛି ଆମ୍ଭର ॥

ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି

ଅନ୍ନ ଭୋଜନ କର ଶିବ । ତେବେ ସେ ମନକୁ ରୁଚିବ ॥
ବୋଇଲେ ଚଣ୍ଡୀଏ ହସନ୍ତେ । ଭଲ ସେ ନ ବୋଲିବେ ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରପାଣି । ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଚଣ୍ଡିଆଣୀ ॥
ବନ୍ଧୁ ଜଣାକ ମୋର ଅଛି । ରହି ଆସୁଅଛି ବୋହେ କଷ୍ଟି ॥
ମୋହର ସେତେକ ଶସ୍ତ୍ରେ । କହିଲେ ଜାଣିବେ ଚଣ୍ଡୀଏ ॥
ତାହାଙ୍କ ଅନ୍ନକୁ ମୋ ମନ । ଅବଶ୍ୟ କରନ୍ତି ଭୋଜନ ॥
ଜାହାରେ ଘାତହେଲା ମୋର । ରୁଧିର ବହେ ତିନିଧାର ॥
କଣ୍ଠତ ଅଛି ଖଣ୍ଡ ହୋଇ । ଏଣୁ ମୁଁ ଭୁଞ୍ଜି ନ ପାରଇ ॥
କହିବ ଚଣ୍ଡୀଙ୍କର ଆଗେ । ବୋଲି ଚଳିଲେ ଅତି ବେଗେ ॥
ଏଣେ ସେ ଚଣ୍ଡୀଙ୍କର ପାଶ । ବନ୍ଦନ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ଯାଇ ॥
ଅତି ଆନନ୍ଦ ମନ ହୋଇ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କି ଭେଟାଇଲେ ଯାଇ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ କଥା ସତ୍ୟ । ବନ୍ଦନ ଭେଟ ପ୍ରାଣନାଥ ॥
ତା ଶୁଣି ଚଣ୍ଡୀଏ ଉଠିଲେ । ନିଜ ଘରକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ପଡ଼ିଅଛି ଧନ । ବୋଲେ ଏ କେମନ୍ତ ବିଧାନ ॥
ଶୁଣି ତା ଦେବୀ ବନ୍ଧୁପତେ । କହିଲା ସ୍ୱାମୀର ଅଗ୍ରତେ ॥
କେ ଶୁଣ ମିଶି ଦେଲେ ଯେଣି । ବୋଲେ ଗଉଡ଼ ଜଣେ ଆସି ॥
ଏ ଧନ ଦେଇଗଲେ ମୋତେ । ମୁଁ ସେ କହିଲି ନାନାମତେ ॥
ଅନ୍ନ ଭୋଜନ କର ଶିବ । ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ମୋ ଜୀଉ ॥
ଘାତ ହୋଇଛି କଣ୍ଠସ୍ତ୍ରେ । କହିବା ଶକ୍ତି ନାହିଁ ଭୁନ୍ତ୍ରି ॥
ଶୁଣି ସେ ବହୁଛି ରୁଧିର । ଭୁଞ୍ଜିବା ଶକ୍ତି ନାହିଁ ମୋର ॥
କହିବ ଚଣ୍ଡୀଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ । ଦୟା ସେ କରିଥିବେ ମୋତେ ॥
ବୋଲି ବନ୍ଦନ ଗଲେ ଚଳି । ସେଧନ ଯୁଁଠିକ ବତୁଳି ॥
ଦେଖି ମୁଁ ହେଲି ଆଚମ୍ବିତ । ବୁଝ ଏ କେବଣ ଚରିତ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଚଣ୍ଡୀ ଦେବେ । ବୁଡ଼ିଲେ ଆନନ୍ଦ ସମୁଦ୍ରେ ॥
ଜାଣିଲେ କଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱବାଧା । ଆନନ୍ଦ ବେନ ଡୋଳେ ଧାରା ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ଦେଖିଲୁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ॥

ଶୁକ ସନକ ମୁନିବର । ଏମାନଙ୍କ ଧ୍ୟାନକୁ ସେ ଦୂର ॥
ତୁ ତାହା ଦେଖିଲୁ ସାକ୍ଷାତେ । ସୌଭାଗୀ ବୋଲଇ ମୁଁ ତୋତେ ॥
ଯାହା ଦେଖିଲି ତୋତେ ବାରେ । ମୋ ଭାଗ୍ୟ କହିଲେ ନ ସରେ ॥
ଏବେ ତୁ ହେଜୁକର ଶୁଣ । ସେଠି ଅନାଦି ନାରାୟଣ ॥
ଯାହା ସେ କହିଗଲେ ତୋତେ । କହିବ ଚଣ୍ଡୀଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ॥
ଶାନ୍ତ ହୋଇଛି ଜିହ୍ୱା ମୋର । ସେଠି ଅର୍ଜିଲା କର୍ମ ତୋର ।
ଏ ଭଗବତ ଗୀତା ଯିନା । ସାକ୍ଷାତେ ଗୋବିନ୍ଦ ରତନା ॥
ତହିଁ କାଟିଲୁ ଅନ୍ଧକାର । ଦୁଃଖ ପାଇଲେ ପ୍ରଭୁ ମୋର ॥
ଏବେ ସଭରେ ବୃନ୍ଦ ଯିବା । ଶ୍ରୀମୁଖ ଦର୍ଶନ କରିବା ॥
ଶ୍ରୀମୁଖର ଜଣାଇବା ଯାଇଁ । ଏଥର କ୍ଷମ ଭଗବାନ୍ଙ୍କ ॥
ନୋହିଲେ ନାହିଁ ପରିତ୍ରାଣ । ବୋଲି ଧାଇଁଲେ ବେନିଜଣ ॥
ଶ୍ରୀମୁଖରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ବେନି ନୟନେ ଅନାଇଲେ ॥
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଅଧରୁ ରୁଧିର । ବହୁ ଅଛଇ ଜଳଧାର ॥
ତା ଦେଖି ଚଣ୍ଡୀ ଅନନ୍ଦରେ । ନମିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପଦରେ ॥
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇ । ଯୁଡ଼ି କପାଳେ କରଦେଇ ॥
ବୋଇଲେ ନର ମାଧ ଶୁର । ମହିମା କ ବର୍ଣ୍ଣିବ ତୋର ॥
ଏ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶେ ଭୁବନେଶେ । ତୋ ସମ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ହେବାରୁଡ଼ି । ସେ ଅନନ୍ୟମାର୍ଗ ଯାଏ ବୁଡ଼ି ॥
ଧିକନ୍ତୁଁ ଧିକ ସେହୁ ନର । ସେ ନାହିଁ ଭବୁ ହେବେ ପାର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସ୍ତୁତି କରି । ନମୋ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀ ॥
ଏ ମହାପାପୀ ତ୍ରିଶ୍ୱ ଶୁର । ଦ୍ରୋହ ସେ କଲ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗର ॥
କ୍ଷମା ନ କଲେ ଭଗବାନ । ନାହିଁ ଏ ତ୍ରିଭୁବନେ ସ୍ଥାନ ॥
ଭୃତ୍ୟ ସେ ସଦା ଅପରାଧୀ । ତୁମ୍ଭେ ସେ କରୁଣା ବାରିଧି ॥
କେବଳ ଏହି ଅଙ୍କ ଦେଖି । ତୋ ନାମ ଧରି ଭିନପାଣି ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ ମେଲାଣି । ହେଲେ ଶ୍ରୀମୁଖରୁ ବେନି ପ୍ରାଣୀ ॥
ବହନ ହୋଇ ଚଳିଗଲେ । ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥

ସୁଖ ପୁଣ୍ୟଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଥାଇ । ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ସବେଁ କରି ॥
ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ଦିନ ନେଲେ । ଅନେକ ବର୍ଷ ଭୋଗ କଲେ ॥
ଦେବା ଦସ୍ୟାରେ ବୃଢ଼ାବେଳେ । ଭଜନ କରି ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ବଞ୍ଚିଲେ କାଳ ଦେବଗଣ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ସ୍ୱଜନ ॥
ଦେହ ଅନ୍ତରେ କଲେ ବାସ । ତାହା ଜାଣନ୍ତି ଜଗଦୀଶ ॥
କହଇ ବିପ୍ର ରାମଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ଜାନକୀ ବିଳାସ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । ପ୍ରାଣୀଙ୍କି ଶ୍ରବଣେ ଅମୃତ ॥
ସୁଜନେ ଏହି ପଥେ ଗମ । ଫିଟିବ ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ଭ୍ରମ ॥
କହଇ ବିପ୍ର ରାମଦାସ । ମୁକତି ଅଛଇ ବିଶ୍ୱାସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନନ୍ଦ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଗୀତାପଣ୍ଡା ଚରିତ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ପଞ୍ଚତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

---*---

ଷଟ୍‌ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ହରିଚନ୍ଦନ ରାଜା ସମ୍ବାଦ
ନନ୍ଦ ଉବାଚ

କହଇ ନନ୍ଦ ଚୈତନ୍ୟେ । ଏ ତୋର ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ବଚନ ॥
ଶୁଣିଲି ଗୀତାପଣ୍ଡା ଭାବ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ପରେ ଏ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ॥
ଏହି ପ୍ରକାରେ କଥା ଯେତେ । କହି ପ୍ରବୋଧ କର ମୋତେ ॥
ଶୁଣ ଚୈତନ୍ୟ ଅତି ତୋଷେ । କହଇ ନନ୍ଦ ବିଜା ହାସେ ॥
ଦେବକ ଶୁଣ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଏବେ ॥
ଓଳିକୁ ହନ୍ତା ଦଣ୍ଡପାଣି । ଯେ ବାଇସୁର ନାମେ ଦେଶ ॥
ତହିଁ ନୃପତି ମହାବାନ । ନାମ ତା ଶ୍ରୀହରିଚନ୍ଦନ ॥
ସେ ରାଜ୍ୟ ରାଜତଣି କରି । ପ୍ରଜା ପାଳନ ପୁତ୍ରପରି ॥
ଶ୍ରୁତି ପୁରାଣ ଧର୍ମ୍ମାବନ୍ତ । ନ ଛଡ଼େ ଦରଜାରେ ଶାନ୍ତି ॥
ନାମ ପଣରେ ଦେଖୁ ଗଣେ । ଆଣିଲ ଭଜନ ସ୍ମରଣେ ॥
ହାଟ ବୋଲିବା କଥା ଯାହା । ଶ୍ରବଣେ ନ ଶୁଣିଲେ ତାହା ॥

ଦେଖିଲେ ବୈଷ୍ଣବ ଗୋସାଇଁ । ଆନନ୍ଦ କହି ନ ସରଇ ॥
ଚରଣ ଧୋଇ ପ୍ରମୋଦ ଭରି । ପୂଜିଲ ବସ୍ତୁ ସମକରି ॥
ନିତେ ଥାଇ ଦରସ୍ତତେ । ହରି ଶୀତଳ ବାଛିଁ ଶତେଣି ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ପୋଷିବାରେ । କେବଳ ତାହାଠାରୁ ସରେ ॥
ଭଜନ ରାମକୃଷ୍ଣ ବଚନ । ଅନ୍ୟ ନ ଜାଣେ ତାର ମନେ ॥
ଅଷ୍ଟବଜାଓ ହୋଇଥିଲେ । ସେ ଯେବେ ରାମକୃଷ୍ଣ ବୋଲେ ॥
ତାହାକୁ ନ କରେ ନବୃତି । ବୋଲଇ ପାଶେ ମୋର ବସ ॥
ଗୋଟିଏ ନାମ ଯେବେ ଶୁଣେ । କୋଟିଏ ତୀର୍ଥଫଳ ଗଣେ ॥
ତା ବେଷ୍ଟଣ ମଣ୍ଡପରେ । ଶୁଦ୍ଧ ପାଣର ଘର ବାଡ଼େ ॥
କରଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭକତ । କେବଳ ରାମକୃଷ୍ଣ ରସ ॥
ସେ ବୃନ୍ଦାବନ ଲୀଳାମାନ । ଗୋପୀ ଗୋବନ୍ଦ କ୍ରୀଡ଼ାସ୍ଥାନ ॥
ତୃଣା ପୁତନା ବତ୍ସା କେଶୀ । ଶକଟା ଯମଳା ବନାଶି ॥
ବକା ଅଘାସୁ ନାଶ ଯେତେ । ଶିଷ କରଇ ବର୍ଦ୍ଧନେ ॥
ନିତ୍ୟ କରଇ ଦରଶନ । ଆନନ୍ଦ ହେଉଥାଇ ମନ ॥
ସେ ଶୁଆ ଶାରୀ ସୁଜବଣୀ । ପୋଷିଣ ଥାଇ ନୃପମଣି ॥
ତାହାଙ୍କ ମୁଖୁଁ ନାମାବଳୀ । ଶୁଣି ପୁଲକେ ପ୍ରେମାବଳୀ ॥
କେବଳ ସାଧୁଜନ ପାଶେ । ବସଇ ଭଜନ ଦିବସେ ॥
ହରି ଚରିତ ସୁଧାବାଣୀ । ଆନନ୍ଦ ହେଉଥାଇ ଶୁଣି ॥
ପ୍ରତିଦିନରେ ଯେତି ନୂତ । ଶୁଣିଲେ ରାଜ୍ୟ ସକଳତ ॥
ନାଗରୀ ଭିତେ ପୁରୁଷ ଦେଇ । ରାଜ୍ୟରେ ଘୋଷଣା ଦିଅଇ ॥
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ପ୍ରଜାକୁଳ । ରାଜାର ଆଜ୍ଞା ଏ କେବଳ ॥
ଅବଧି ଯେଉଁ ଗ୍ରାମେ ଅଛି । ଅନ୍ନ ନ ଖାଇ ପିବେ ତୁଷି ॥
ସେ ଗ୍ରାମ ମାନଙ୍କ ନିମିତ । ଯାଉଛି କହୁଅଛୁ ସତ୍ୟ ॥
ତାର ସର୍ବସ୍ୱ ଲୋଟ ହେବ । ରାଜ୍ୟୁ ବାହାର ହୋଇଯିବ ॥
ସେ ଯେବେ ଇଚ୍ଛା ଧର୍ମ କରୁ । ଲେଖି ସେ ନେବ ଦରବାରୁ ॥
ଏଥି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ କହୁ । ରାଜାର ଆଜ୍ଞା ହୋଇଅଛି ॥

ଏମନ୍ତ ତାଗିଦ କରାଇ । କହନ୍ତି ରଜା ଆଗେ ଯାଇ ॥
ଶୁଣି ସୁମନ ସାବଧାନେ । ଏମନ୍ତେ ବରଷେକେ ଦିନେ ॥
ତା ନଗ ରଜ୍ୟ ବୁଲିଯାଇ । ଦେଖଇ ଗ୍ରାମ ଗ୍ରାମ ହୋଇ ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଘରେ ଅଛେ । ତୁଳସୀ ବୃକ୍ଷ ନ ଦିଶିଲେ ॥
ଦେଖି ଠାବରେ ରଜା ରହି । ତୁଳସୀ ଚଉରା ତୋଳାଇ ॥
ଶ୍ରଦ୍ଧାବନ୍ତ ଆଦେଶେଣ । କରି ବୋଲନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଶୁଣ ॥
ନିତ୍ୟେନ୍ତି ତୁ ଦୀପାବଳୀ । ଦେବୁ ଏ ବୃକ୍ଷ ଆଗେ ଜାଳି ॥
କାଲ୍ଲି ତୁ ତେଲ ଦେଇଥିବୁ । ଲେଖିଣ ସରକାରୁ ନେବୁ ॥
ଏମନ୍ତ କହୁଯାନ୍ତି ଚଳି । ଝାଡ଼ିବା ତାଙ୍ଗାଡ଼ି ମିଳି ॥
କରରେ କଙ୍କତିଆ ଧରି । କେଶ ଶାମଳୀ ଘାଟ ମାରି ॥
ତାହା ଦେଖିଲେ ଦଣ୍ଡପାଣି । ମାରନ୍ତି ଘଇନ୍ତ ପ୍ରହାରି ॥
ବୋଲନ୍ତି ଏ ଗାଛ ନ ମାରି । ଆଜ ଉପାଡୁ ଥିଲ କରି ॥
ଶୁଣି ପଡ଼ନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମୁଖେ । ନୋହିଲେ ପଡ଼ିବ ନରକେ ॥
ସେ ଗ୍ରାମଜନଙ୍କୁ ଡକାଇ । କହନ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ଦେଖାଇ ॥
ଜନେ ଯିବେ ଘର ବାସ । କଲୁ ସେ ଥିବଟି ଅବଶ୍ୟ ॥
ନିତ୍ୟେ ନିର୍ମାଲ୍ୟ ସେବା କରି । ମସ୍ତକେ ତୁଳସୀ ମଞ୍ଜରୀ ॥
ତିଳକ କରି ଲଲାଟେଟି । ତୁଳସୀମାଳେ କଣ୍ଠ ଭଟେ ॥
ତୁଣ୍ଡରେ ଶ୍ରୀହରି ଭଜନ । ଏକାଦଶୀବ୍ରତେ ଦେବ ଦାନ ॥
ଧାକନ ଘେବ ପଦ୍ମାଖିବ । ଅଭିଷ୍ଟ ଚରଣେ ପ୍ରୀତିକ ॥
କହିଣ ଚଳି ତୁମ୍ଭ ଭଲି । କରି ବା ନ କର ମୋ ବୋଲି ॥
ତୁମ୍ଭ ଗ୍ରାମରେ ଏକ ମଣ୍ଡି । ଚିଆଡ଼ି ମଳନ୍ତି ନୃପତି ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଠାରେ । ସେ ରଜା ଏକ ପ୍ରଜାଘରେ ॥
ସୁନା କାକସ ଗୋଟି ଧରି । ଧାନ ଗଉଣି ପଟେ ଭରି ॥
ପ୍ରଜା କରନ୍ତି ଗୁଣ୍ଡୁବାର । ତାହା ଦେଖିଣ ଏକ ନର ॥
ଘର କୁଂସ୍ତକ ଜନ ସେହି । ତା ଦେଖି ନ ପାରିଲ ସହି ॥
ବହନ ହୋଇ ଚଳିଗଲା । ନୃପତି ଛାମୁରେ କହିଲ ॥

ବୋଇଲା ସୁବର୍ଣ୍ଣ କାକେଶ । ତାହାର ଘରେ ଅଛି ମୂର୍ତ୍ତି ॥
ମିଥ୍ୟା ଏ ନୁହଇ ଅବଶ୍ୟ । ରତ୍ନଭଣ୍ଡାରେ ଘେନ ଥାଏ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ରଜା ଅସି । ତାଙ୍କୁ ଡକାଇ ଦୂତ ପେଷି ॥
ବୋଇଲେ ଯାଅ ବେଗକରି । ହେମ କାକେଶ୍ୱରୀଙ୍କୁ ଧରି ॥
ଆମ୍ଭ ଛାମୁକୁ ଘେନ ଆସ । ବୁଝିବା ଏହାର ସନ୍ଦେଶ ॥
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଦୂତେ ଗଲେ । ସେ ପ୍ରଜା ଆଗରେ କହିଲେ ॥
ଶୁଣି ସେ ମହାଭୟ ପାଇ । ବଚନ ନ ପାରଇ କହି ॥
ନୃପତି ଛାମୁରେ ମିଳିଲା । ହେମ କାକେଶ୍ୱରୀ ଥୋଇ ଦେଲା ॥
ନୃପତି ବୋଇଲେ ରେ ଶୁଣ । ଆଉ କେତେହେଁ ଅଛି ଭଣ ॥
ତା ଶୁଣି ସେ ପ୍ରଜା ଆକୁଳେ । ପଡ଼ି ନୃପତି ପାଦତଳେ ॥
ବିନୟ ହୋଇ ସେ କହିଲା । ସର୍ବେ ମୋ ଏତିକ ହୋଇଲା ॥
ବହୁତ କାଳୁ ଅଛି ଏହି । ଧାନ ଗଉଣୀ ପରେ ଥୋଇ ॥
ପୂଜା କରଇ ଗୁରୁବାରେ । ଦେଖି ସେ କହିଲା ଛାମୁରେ ॥
ଏଥୁ ଅଧିକ ଥିଲେ ଜାଣ । ସେ ଇଚ୍ଛା କରିବ ପ୍ରମାଣ ॥
ଶୁଣି ନୃପତି ହସି ହସି । ତାଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ପଦ୍ରେ ବସି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଦୂତ ପେଷି । ଡକାଇ ଅଣି ଏକ ଦାସୀ ॥
ସବୁ କହିଲେ ବୃତ୍ତାନ୍ତ । ସୁନାକାକେଶ୍ୱରୀ ତାର ହସ୍ତେ ॥
ଦେଇ ପେଷିଲେ ନୃପବର । ଏହା ତୁ ନେଇଣ ସତ୍ୱର ॥
ମହାଦେଈଙ୍କ ହସ୍ତେ ଦେବୁ । ସମସ୍ତ ବୁଝାଇ କହିବୁ ॥
ତା ଶୁଣି ଦାସୀ ବେଗେ ଚଳି । ଅନ୍ତଃପୁରରେ ଯାଇ ମିଳି ॥
କମଳା ମହାଦେଈ ପାଶ । ଯାଇ ସେ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ॥
ବୋଇଲା ଶୁଣସି ଗୋ ମାଏ । ଏ ବଡ଼ ଅପୂର୍ବ କଥାଏ ॥
ଦେଇଅଛନ୍ତି ନୃପମଣି । ଶୁଣି ଅଇଲେ ମହାରାଣୀ ॥
ସୁହସ୍ତେ ଧରି ପଚାରିଲେ । ଏ ଦ୍ରବ୍ୟ କାହୁଁ ଆଣିଲେ ॥
ଦାସୀ କହିଲା ଶୀଘ୍ରମୁରେ । ଏ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏକ ପ୍ରଜାଘରେ ॥
ଧାନ ଗଉଣୀ ପରେ ଥୋଇ । ସେ ପୁଣି ପୂଜା କରୁଥାଇ ॥

ତା ଦେଖି କେଉଁ ଦୁଷ୍ଟଜନ । କହିଲା ନୃପତି ଛାମୁର ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଦୂତ ପେଷି । ତା ଘରୁ ଚଣ୍ଡି ଦେଲେ ଆଣି ॥
ଦେଖିଣ ଦେଲେ ଭୂମି ତର୍ଜ୍ଜି । ଶୁଣି କୋପିଲେ ମହାଦେଶ ॥
ଘିଚିଣ ଦେଲେ ଚଣ୍ଡିଦୂରେ । ବୋଇଲେ କି କଲୁ ତୁ ମୋରେ ॥
ଏ ପାପ ଛୁଟିବ କେମନ୍ତେ । ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଡାକ ବେଗେ ତ୍ୱରିତେ ॥
ଦାସୀ ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଡକାଇଲେ । ଅନେକ ପାଦପୂଜା କଲେ ॥
ଆପଣା ଅଙ୍ଗ ଅଳଙ୍କାର । କାଢ଼ିଣ ରଖିଲେ ଆଗର ॥
ସେ ସୁନା କାକର ସମାନ । ଭୁଜି ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଦେଲେ ଦାନ ॥
ବୋଇଲେ ଦାସୀକି ଡକାଇ । ଏହା ତୁ ଯାଅ ଘେନିକରି ॥
ବୋଲିବୁ ନଅ ଭୂମି ସୁନା । ଏଥିକୁ ଯୋଗ୍ୟ ତୁମ୍ଭେ ଯିନା ॥
ସେହି ତ ଅବଳା ଏକେ ଖାରୁ । କାହୁଁ ସହିବେ ଏଡ଼େ ଗରୁ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦାସୀ ଗଲା । ଛାମୁରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥୋଇଲା ॥
ବୋଇଲା ନମୋ ଚକ୍ରଧର । ନଅ ଏ କାକର ଭୂମର ॥
ଏଥି ଅନନ୍ତେ ଦଣ୍ଡ ଯେତେ । ପାଇଲୁ ଚଣ୍ଡୀଙ୍କର ହସ୍ତେ ॥
ଅଧିକେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଭୂଷଣ । ପ୍ରାପ୍ତିରେ ନେଲେ ବିପ୍ରଗଣ ॥
ଏମନ୍ତେ କହିଗଲା ଦାସୀ । ଶୁଣି ନୃପତି ମନେ ହସି ॥
ସେ ସୁନା ହସ୍ତେ ଆଣିଦେଲ । ତୋ ଧନ ନଅ ତୁ ବୋଇଲେ ॥
ଲୁଚାଇ ଦେଇଥିଲୁ ଘରେ । ଏବେ ତୁ ଦୂର ହୋ ଦାଣ୍ଡେରେ ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାକୁ ଦେଇ । ସେ ଯେଉଁ ଖେଦୁଆଇଲୁ ଯାଇ ॥
ତା ସର୍ବ କୁଟୁମ୍ବର ତୁଲେ । ରାଜ୍ୟ ବାହାର କରିଦେଲେ ॥
ଶୁଣ ହୋ ନର ମହାରଥି । ଏମନ୍ତ ଦୟୁକ୍ତ ନୃପତି ॥
କେବଳ ପରକର୍ମ ତାର । ନାହିଁ ତା ଭୁକ୍ତିଟି କୁମର ॥
ତାହାଙ୍କ ନାହିଁ ଯଥାଭକ୍ତି । ତେଣୁ ସେ ଜାଣେ ବସ୍ତୁ ଭକ୍ତି ॥
ସେ ସନ୍ତ ପତ୍ନୀ ବେଶ୍ୟା ଜଣା । ଗୋବିନ୍ଦ ସ୍ୱବରେ ନିପୁଣ ॥
କେବଳ ଗବେ ଦାସ୍ୟା ବସ୍ତ୍ର । ମାତ୍ରିକ ନାର ନ ବୋଲଇ ॥
ସୁଖେ ଏମନ୍ତ ରାଜ୍ୟ କରେ । ତା ଯଶ ପୂରିଲା ସଂସାରେ ॥

ଲୋକେ ବୋଲନ୍ତି ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ଧନ୍ୟ ସେ ଶ୍ରୀହରି ଚନ୍ଦନ ॥
ମୁନିମାନଙ୍କ ଆସୁ ହାରି । ଏ ରାଜା ଚରଣସେବା ଦେଖି ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି । କାଳ ବଞ୍ଚିଲା ସେ ନୃପତି ॥
ପୁଣି କେତେକ କାଳ ଗଲା । ସେ ରାଜା ସର୍ବଭ୍ରଷ୍ଟ ହେଲା ॥
ବଶାଦ ଶୁଭକର୍ମ ହାରି । ଚକ୍ର କଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରୟୋଜନ ନାସ । ଦୁର୍ଲ୍ଲିଭ ହେବାର ସନ୍ନ୍ୟାସ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦୂତ ପେଷି । ଡକାଇ ଆଣି ପାଠଶାଳି ॥
ସେ ପାଞ୍ଚ ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମାତ୍ୟେ । ରାଜ୍ୟର ବଡ଼ଲୋକ ଯେତେ ॥
ପ୍ରଜା ପାଠକ ଆଦିକରି । ଡକାଇ ଆଣି ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଆପଣା ପୁତ୍ରକୁ ଆଣି । ରାଜ୍ୟ ସମର୍ପି ଦେଲେ ପୁଣି ॥
ଖୋଜାଇ ଶୁଭ ଅନୁକୂଳ । ପାଟେ ବସାଇ ନୃପବାଳ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ସର୍ବଜନ । ଆଜୁଁ ଏ ତୁମ୍ଭର ରାଜନ ॥
ପୁତ୍ରକୁ ବୋଇଲେରେ ଶୁଣ । ଆଜୁଁ ଏ ରାଜ୍ୟେ ରାଜା ଜାଣ ॥
ପ୍ରଜା କୁଳକୁ ପୁତ୍ରପରି । ପାଳିବୁ ଅତି ସ୍ନେହ କରି ॥
ଦେବା ଦ୍ୱାରେ ଥିବୁ ରତ । ନିରତେ ହେବୁ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ ॥
ସେବିବୁ ଗୁରୁଙ୍କ ଚରଣେ । ଅପ୍ରାଧି ନୋହିବୁ ବିପ୍ରଗଣେ ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ରେ ଦେବୁ ଦାନ । ନ କହୁ ଅନୃତ ବଚନ ॥
ଶିବ ଭବାନୀ ବାଞ୍ଛା ଯେତେ । ଖଣ୍ଡିବୁ ନାହିଁ କଦାଚିତେ ॥
ଦେବ ସେ ଖେତ୍ର ଗଲା ଯେତେ । ପାଳିବୁ ଦେଖି ବିଧିମତେ ॥
ଏ ରୂପେ ଶୁଭେ ପାଳ ଦେଶ । ଆମ୍ଭେ କରିବୁ ବନବାସ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ତୋଡରେ କୌପୁନ ଆଶ୍ରକରି ॥
ରାଜ୍ୟ ସମ୍ପଦ ତେଜି ଘରେ । ରହିଲେ ପର୍ବତ ଉପରେ ॥
ସକଳ ଚିନ୍ତା ଛାଡ଼ି ମନେ । କେବଳ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭଜନେ ॥
ଏଣେ ପୁତ୍ରର ରାଜା ହୋଇ । କେତେ ବା ଦିନ ଚଳିବନ୍ତି ॥
ଦିନକୁ ଦିନ ସେ ଅଜ୍ଞାନ । ମନ୍ଦ କର୍ମରେ ଦେଲା ମନ ॥
ଦ୍ୟୁତ ଶକଟା ପଶା ରଙ୍ଗେ । ମାତିଲା ବେଶ୍ୟାଗଣ ସଙ୍ଗେ ॥

ଯେତେ କୁକ୍କୁଟ ମୂଷମାନ । ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ କରି ପାନ ।
ଅନ୍ୟାୟ କଲୁ ଯେ ବହୁତ । ହରିଲୁ ପରନାରୀ ବିତ୍ତ ।
ପ୍ରଜା କୁଳକୁ ଦେଲୁ ଦୁଃଖ । ଭକ୍ତଙ୍କ ନ ଚାହିଁଲୁ ମୁଖ ।
ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗ କଲୁ ଦୂର । ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖି ବୋଲୁ ମାର ।
ହରି ଭକତି ମାର୍ଗ କଥା । ନ ଶୁଣେ ଶ୍ରବଣେ ସର୍ବଥା ।
ଅନ୍ୟାୟ ଉପଦ୍ରବ ଯେତେ । ତହୁଁ ଯେ କଲୁ ଅପ୍ରମିତେ ।
ସହି ନ ପାରି ପ୍ରଜାକୁଳ । ସମସ୍ତେ ହେଲେ ଏକଠୁଳ ।
ବୋଇଲେ କି କରିବା ଏବେ । ଚାଲ କହିବା ରଜା ଆଗେ ।
ଏମନ୍ତ ମନ୍ତ୍ର ଚଳିଲେ । ଯୋଳର ଯବଳେ ମିଳିଲେ ।
ଭେଟିଲେ ରଜା ଆଗେ ଯାଇ । ସମସ୍ତେ ପାଦେ ଦଣ୍ଡ ହୋଇ ।
ଛିଟି କପାଳେ ଯୋଡ଼ି କର । ବୋଲନ୍ତି ନମୋ ଦଣ୍ଡଧର ।
ତୋ ପଦତଳୁ ଆହ୍ଲାଦେ । ସବେ ବଞ୍ଚିଲୁ ଅପ୍ରମାଦେ ।
ଏ ତୁମ୍ଭ ପୁତ୍ରର ପ୍ରତାପ । ହିଂସଇ ଅନେକ ସ୍ୱରୂପ ।
ଅନ୍ୟାୟ ଉପଦ୍ରବ ଯେତେ । ତାହା କହିବୁ ଅବା କେତେ ।
ନ ସହି ପାରି ସର୍ବଜନ । ଅଇଲୁ ତୁମ୍ଭ ସନ୍ନିଧାନ ।
ଏ ତୁମ୍ଭ ତନୟ ନ କରି । ବୋଲଇ ଦୁଷ୍ଟ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ବନସ୍ତେ ରହିଅଛୁ ଯାଇ । ତପସ୍ୱୀ ଜନ ପ୍ରାୟ ହୋଇ ।
ତାହାଙ୍କୁ ନ ଦିଅରେ କିଛି । ଥାଉ ସେ ଫଳ ମୂଳ ଭକ୍ଷି ।
ଖାଇଲେ ଖାଉ ମଲେ ମରୁ । ଆମ୍ଭ ଅନ୍ୟାୟମାନ ସରୁ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ । ଶୁଣି ନୃପାଗ୍ର ଦୁଃଖ ବୁଝି ।
ଆଉ ସେ ପ୍ରଜାକୁଳ ଯେତେ । ରହିବ ନାହିଁ କଦାଚିତେ ।
ଏଥିଁ କି ଆମ୍ଭର ମରଣ । ହେଲ ରଜା ହେଲୁ ବୋଲି ଜାଣ ।
ତା ଶୁଣି ଶ୍ରୀହରିଚନ୍ଦନ । ଅଙ୍ଗ ହୋଇଲା କମ୍ପମାନ ।
ପୁଲକ ହେଲା ରୋମାବଳୀ । ନେତ୍ରୁ ଲୋତକଧାରା ଗଳି ।
ହୃଦରୁ ଛାଡ଼ିଲା ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ । ବସିଲା ପ୍ରକାର ନିଃଶ୍ୱାସ ।
ବଦନୁ ନ ବଚନ ସ୍ଫୁରି । ବୋଲନ୍ତି କ କରିଲ ଶ୍ରୀହରି ।

ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପେଷେ ଦୂତ । କହିବ ପୁତ୍ରର ଅଗ୍ରତ ॥
ବୋଲିବ ପିତାଙ୍କ ସନ୍ଦେଶ । ବନ୍ଧନ ହୋଇ ଅଛର ଆସ ॥
ତା ଶୁଣି ଦୂତେ ଚଳିଗଲେ । ମନ ନନ୍ଦନ୍ତ ପାଶେ ହେଲେ ॥
ବୋଇଲେ ପିତା ଆଜ୍ଞା ଆସ । ବନ୍ଧନ ହିବା ରାଜା ପାଶ ॥
ଶୁଣି କୁମର କ୍ରୋଧଭରେ । ବୋଇଲେ ଦୂତଙ୍କ ଆଗରେ ॥
ଆମ୍ଭରି ଆଜ୍ଞା ବୋଲିବାର । ଫୁଟିବା ଅଛିକି ତୁମ୍ଭର ॥
ରହିଲ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହୋଇଣ । ପ୍ରଜା ଗୁହାରି କେତେ ଶୁଣ ॥
ଧଇବେ ବୃଦ୍ଧକାଳ ହେଲ । ବୋଲେ ତୁମ୍ଭର କପ ଗଲ ॥
କାହିଁରେ କହୁଛି ନ କଥ । ଅଦୃଷ୍ଟ ମାନ ଦୁଃଖେ ରଥ ॥
ତା ଶୁଣି ଦୂତେ ଗଲେ ଚଳି । ବୃଦ୍ଧ ରାଜାର ପାଶେ ମିଳି ॥
ଗୁହାରି କହିଲେ ସମସ୍ତ । ଶୁଣି ରାଜନ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ॥
ବୋଇଲେ ଅହେ ଧର୍ମ ଦେବ । ତୋହର ଗୋଚର ସିନା ସବ ॥
ଏଥକୁ ସାକ୍ଷୀ ତୁ କେବଳ । ସାକ୍ଷୀ ହେ ଦଶଦିଗପାଳ ॥
ବାସୁକି ଆଦି ନାଗ ଯେତେ । ଏଥକୁ ସାକ୍ଷୀ ଏ ସମସ୍ତେ ॥
ଆଜହୁଁ ମୋର ବଂଶ ଅନ୍ତ । ଏ ରାଜ୍ୟ ରାଜା କେହି ହୋନ୍ତୁ ॥
ଯେ ଅବା ନୃପତି ହୋଇବ । ତାର ମୂର୍ଦ୍ଧନା ଫାଟିଯିବ ॥
ଏମନ୍ତ କହି କ୍ରୋଧଭରେ । ଶ୍ରୀହସ୍ତ ପିଟିଲେ ଉଅରେ ॥
ବୋଇଲେ ସେବେ ଧର୍ମ ସତ୍ୟ । ଫାଟିଣ ଯାଉ ଏ ଜଗତ ॥
ରାଜାର ମୁହୁଁ ଏହା ଶୁଣି । ଫାଟିଲ ତଟେ ଧରଣୀ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ । ଧାଡେ ଚଳିଲେ ଆଦିମୂଳ ॥
ବୋଇଲେ ନମ୍ରା କେତାଣି । ହରିଜନ ବନ୍ଦିନୀ ॥
ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ଦୀନବନ୍ଧୁ । ନାରାୟଣ କୃପାସିନ୍ଧୁ ॥
ବୃନ୍ଦାବନ ବଂଶୀହସ୍ତ । ଯଦୁକଳାବ ପ୍ରାଣନାଥ ॥
ଦେଖାଅ ତୋ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ । ମୁଁ ଅଛେ ଯାଉଛି ଜୀବନ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ନରପାଳି । ଦଣ ଦାଉକୁ ଦେଲ ଝୁଣ୍ଡି ॥
ଏଦେଖି ନୃପଙ୍କ ତେଜେଣ ହରି । ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ ॥

ଅତି ଆନନ୍ଦ ମନ ହୋଇ । ବୋଲଇ ସଜଳ ମୂର୍ତ୍ତି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ବେଗେ ଉଠି । ପ୍ରଣାମ କଲା କୋଟି କୋଟି ॥
ସମସ୍ତେ ଦେଖୁ ଦେଖୁଁ ତହିଁ । ପଡ଼ିଲେ ସେ ବଟର ଡେଇଁ ॥
ପିଣ୍ଡ ସମ୍ମତେ ପ୍ରାଣ ଗଲା । ଗୋବିନ୍ଦ ପାଦେ ଲୀନ ହେଲା ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ବ୍ରହ୍ମାଣୀ । ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସବାଣୀ ॥
କହଇ ବିପ୍ର ରାମଦାସ । ସନ୍ଥ ଚରଣେ ମୋର ଆଶ ॥
ମୁଁ ବଡ଼ ନଷ୍ଟ ହୀନ ବୁଦ୍ଧି । ନିରତେ ଭ୍ରଷ୍ଟ ଅପରାଧି ॥
ଶ୍ରୀହରି ପାଦପଦ୍ମ ତଳେ । ରଖିଥାଇଥିଅ ମୋତେ ବଳେ ॥
ଏତେକ ମାଗୁଣି ମୋହର । ପତିତ ଜନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧର ॥
ମୁଁ ସେ କହୁଛି ବାର ବାର । ହେ ସାଧୁ କର ବା ନ କର ॥
ଅତି ବିନୟଭାବ କରି । ମାଗୁଛି ଭକ୍ତ ପାଦ ଧରି ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ॥
ହରିଚନ୍ଦନ ଗୁଣ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଷଟ୍ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ସପ୍ତତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ମଙ୍ଗଳ ଗଉଡ଼ ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ରଘୁବୀର । ବାଞ୍ଛା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ମୋର ॥
ଚୈତନ୍ୟ ରାଜା ଅତି ତୋଷେ । କହଇ ସୁମନ ରାଜା ପାଶେ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଶୁଦ୍ଧ ଚିତ୍ତ । ଏବେ ଯା କହୁଅଛି ତୋତେ ॥
ଅତି ଅପୂର୍ବ ଏହି ରସ । ଶୁଣି କଳୁଷ ହୋଏ ଧ୍ୱଂସ ॥
ଉତ୍ତର ଖଣ୍ଡେ ଏକ ଗ୍ରାମ । କମଳାବତୀ ପୁର ନାମ ॥
ପାଞ୍ଚକୋଶର ସେ ନଗର । ସେହି ଗ୍ରାମରେ ତାର ଘର ॥
ଜାତିରେ ଅଟଇ ଗଉଡ଼ । ଅତି ଦାମ୍ଭିକ ମୂର୍ଖ ମୂଢ଼ ॥
ନ ଜାଣେ ଯାଗ ଶାସ୍ତ୍ର ନୀତି । ନାହିଁ ତା ବିପ୍ର ଦେବ ଭକ୍ତି ॥
ନୋହେ ଆସ୍ତିକ ଶୁଚିମନ୍ତ । ନ ଜାଣେ ବେଭାର କେମନ୍ତ ॥

ବସ୍ତୁ ବନସ୍ତୁ ସବୁ ଦେଖୁ । ହେବଥା ନ ଜାଣଇ ସେହୁ ॥
ସବୁ ଭଜନ ବୋଲିବାର । ଯେତେ ନ ଆସେ ଭୁବନ୍ତ୍ରେ ତାର ॥
ଧର୍ମ ପୁରାଣ ବୋଲି ଯାହା । ଶ୍ରୀବଚଣେ ନ ଶୁଣଇ ତାହା ॥
ନାମ ନିଗମ ମହାତ୍ମ୍ୟ । ଏ କଥା କେବଳ ଭା ଧୃତ ॥
ଯାହା କର୍ଣ୍ଣରେ ତାର ଚିତ୍ତ । ସେ କଥା କହିବା ଯେତିକ ॥
ମନକୁ ନ ଛୁଟେ କେବଳ । ସେ କଥା କହୁଥାଇ ମୂଳ ॥
ଏମନ୍ତେ ସେ ଗୋପାଳ ଥାଇଁ । କେବଳ ଗୋପନ ରହଇ ॥
ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥାମାନ । ତୋତ୍ରୁ ତହଇ ନିଏ ଦିନ ॥
ଏଣୁକି ସଙ୍ଗେ ଦିନ ଦେଖି । ନ ଜାଣେ ଶୁଦ୍ଧ ଧର୍ମ କଷ୍ଟି ॥
ସୁଖ ଦୁଃଖ ଦେହୀ ଭାବ । ଦେଖିଣ ଯଥାନ୍ତ ଆହାର ॥
ଗୋଷ୍ଠରେ ଭୁଞ୍ଜି ବଢ଼େ ଦିନ । କେବେହେଁ ନ ଆସେ ଭବନ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ଅର୍ଦ୍ଧବୟସ ଆସି ହେଲା ॥
ନ ଦେଖୁ ଗୁରୁ ଉପଦେଶ । ଲୋକେ କହନ୍ତି ଖୁଦାସି ॥
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଆରେ ଖଳ । ଖାଳ ଗୋତର ଦୋଷ ନାହିଁ ॥
କାଳ ହୋଇଲା ଆସି ଶେଷ । ନ ଦେଖୁ କର୍ଣ୍ଣେ ଉପଦେଶ ॥
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ମନ୍ତ୍ର ବିନା ଜାଣ । ତୋ ପିଣ୍ଡ ହେଲା ଅକାରଣ ॥
ନରକେ ପଡ଼ିବୁ ତୁ ଯାଇ । ତରିବା ପଥ ଆଉ ନାହିଁ ॥
ଏବେ ତୁ ଆମ୍ଭ ବୋଲମାନ । ଶ୍ରୀଗୁରୁ ମନ୍ତ୍ର କର୍ଣ୍ଣେ ଘେନ ॥
ନୋହିଲେ ମରିବୁ ଅବଶ୍ୟ । ମଲେ ନରକେ ହେବ ବାସ ॥
ଶୁଣି ନିଗୂଢ଼ ସବୁ ସବୁ । କହଇ ସେ ଲୋକଙ୍କ ପାଶ ॥
ଖଳ କହିଲ ତୁମ୍ଭେମାନେ । ମନ୍ତ୍ର ଘେନିଲେ ମୁହିଁ କର୍ଣ୍ଣେ ॥
ତୁମ୍ଭର ବଚନେ ନରକେ । ପଡ଼ିବ ପାପକେ କେତେ ॥
ନ କଲେ ମନ୍ତ୍ରବତମାନ । ଗୁରୁ କରିବେ ଦୁଃଖୀ ମନ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଗାଳିଦିଅ ମୋତେ । ଏହା ମୁଁ କରିବି କେମନ୍ତେ ॥
ମନ୍ତ୍ର କର୍ଣ୍ଣରେ ଘେନେ ନେବ । କେବଳ କଥାଏ କରିବି ॥
ଘରେ ଯେ ଆତଜାତ ଜନ । କରିଥିବ ମୁଁ ଅନୁମାନ ॥

ସେ ଅବା ଅପୂର୍ବ ବୈଷ୍ଣବ । ଯେବେ ପଥରେ ଦେଖାଯିବ ॥
ମନ୍ତ୍ର ସେବକ ତାଙ୍କଠାରୁ । ଏକଥା ଜାଣିତ ମୋହର ॥
ବସ୍ତ୍ର ବା ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପିଇ ଖାଇ । ମୋ କର୍ଣ୍ଣେ ମନ୍ତ୍ର ଦେବ କହି ॥
ଆଜି ଦେଖିବି ନାହିଁ ଥରେ । ଉଦ୍ଧିବ ନାହିଁ ଏ ଦଣ୍ଡରେ ॥
ଏ କଥା ନ ଯୋଗାଏ ମୋତେ । ବୋଲଣ୍ଡି ଚଳନ୍ତେ ଭୂରିତେ ॥
ଯାଇ ରହିଲେ ଗୋଟଗୋଷ୍ଠରେ । ସେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପଥରେ ॥
ବସ୍ତ୍ରରୁ ଥାଇ ତାର ଖଣ୍ଡେ । ଭିତ୍ତିମ ଲେକମାନେ ଯେତେ ॥
କହନ୍ତି ନାନାବିଧ ପ୍ରକାରେ । ଶ୍ରୀଗୁରୁ ମନ୍ତ୍ର ସେବାବରେ ॥
ଯେବେ ମୁଁ ସେବିବି ଅନ୍ତେ । ମନ୍ତ୍ର ଦେଖିବା କଥା ସତ୍ୟ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପ୍ରତିଦିନ । କରୁଥାଏ ସେ ଅନୁମାନ ॥
ଘଟଦାଣ୍ଡୁ ନିକଟେ ଆସି । ପନ୍ଥ ଜାଣି ଥାଏ ବସି ॥
ଯିବା ଆସିବା ଜନ ଯେତେ । ତାଙ୍କୁ ପଚାରୁଥାଏ ନିତ୍ୟ ॥
ବୈଷ୍ଣବମାନେ ଆସିବାରେ । ଦେଖିଲେ କଣ୍ଠିବ ପଥରେ ॥
ଭକ୍ତ ଯାବନ୍ତ ବୃକ୍ଷ ଭଳି । ଗୁରୁଦେବଙ୍କୁ ଦିଏ ଦୃଷ୍ଟି ॥
କରୁଥାଏ ସେ ଅନୁମାନ । ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେଦିନ ॥
ଦଇବ ଯୋଗେ ଏକଦିନ । କରୁ ଯେ ଅଛି ଗୋଦୋହନ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳରେ ଅଚ୍ୟୁତ । ଆସି ହୋଇଲେ ଉଦିତ ॥
ତହିଁ ବରଜମାନ ହୋଇ । ଏକାକୀ ସଙ୍ଗେ କେହି ନାହିଁ ॥
ବାଡ଼ାର କୌପୁନ କଟୀମଧ୍ୟେ । ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ବିଭୂତି ବିରାଜେ ॥
ମସ୍ତକେ ଶୋଭେ ଜଟାଭାର । ତୁମ୍ବା ଲମ୍ବିଏ ଅଛି କର ॥
ଶ୍ମଶ୍ରୁ ମଧର ତେଜ । ଭୁଲ ଦଣ୍ଡରେ ଜନ ଜନ ॥
ତହିଁ ବନଶ ଶୋଭାବନ । ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ନୟନ ॥
ଗୋଧନ ଦୁହାଁ ଦୂର କରି । ଉଠିଲି ଚୀରଖଣ୍ଡ ଧରି ॥
ଧାଇଁଲା ବେଗ ବେଗ ହୋଇ । ଡାକିଲା ରହ ହେ ଗୋସାଇଁ ॥
ଶୁଣି ସେ ରହିଲେ ଅଚ୍ୟୁତ । ଗଲାଣି ହେଲା ଉପଗତ ॥
ଖୀର କଳସୀ ତଳେ ଥୋଇ । ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପାଦେ ପଡ଼ିଗଲା ॥

ଭଟି ମସ୍ତକେ କର ଦେଲ୍ । ଶୁଣହେ ଗୋସାଇଁ ବୋଇଲ୍ ॥
ଏ ଖୀର ଭୋଜନ କରିବ । ମୋ କର୍ଣ୍ଣେ ମନ୍ତ୍ର ଦେଇଥିବ ॥
ମୁଁ ଯେ ହୋଇବି ତୁମ୍ଭ ଶିଷ୍ୟ । ଏ କଥା କର ତୁ ଅବଶ୍ୟ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଅତିଥି । ଶୁଣ ଗୋପାଳ ଶୁଦ୍ଧମତି ॥
ଶୁଭ ହେଉ ଭବନକୁ ଯିବା । ଉତ୍ତମ ସ୍ଥାନେକ ଦେଖିବା ॥
ମନ୍ଦିର ଲିପା ପୋଛା କରି । ବସିବା ଗୋବିନ୍ଦ ସୁମରି ॥
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ଭଜନ କରିବା । ତେଣୁ ତୋ କର୍ଣ୍ଣେ ମନ୍ତ୍ରଦେବା ॥
କୋଣ୍ଟିଲେ ହୋଇବ କେମନ୍ତେ । ଜଗତେ କି ବୋଲିବେ ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଗୋପାଳ । ମୁଁ ଯେ ନ ଜାଣେ ଏ ଜଞ୍ଜାଳ ॥
କେବଳ ଏଣ୍ଟି ସ୍ଥାନେ ଥିବ । ମନ୍ତ୍ର ଦେଇଣ ମୋତେ ଯିବ ॥
କୋଣ୍ଟିଲେ ଭଲ ନାହିଁ ତୋର । ମୁହିଁ ମରିବି ତୋ ଆଗର ॥
ମାରିବ ମରିବ ଦ୍ୱିକଥା । କେତେବେଳେ ନୋହିବ ଅନ୍ୟଥା ॥
ଶୁଣି ଅତିଥି ଭୟ କଲେ । ଆଉଣି ମନେ ବିଚାରିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଏ ବଡ଼ ମୂରୁଖ । ନିଶ୍ଚୟ ଦେବ ମୋତେ ଦୁଃଖ ॥
ଏହାକୁ ମନ୍ତ୍ର ମୁଁ ନ ଦେଲେ । ଏତ ନ ଛାଡ଼େ ମୋତେ ଭଲେ ॥
କରିବ ସେକଣି ଠେଙ୍ଗା ଚୋଟି । ମୋତେ ତ ପକାଇବ ପିଟି ॥
ଏମନ୍ତ ଗୁଣିବ ଅତି ଧୀରେ । କହିଲେ ଗରୁଡ଼ ଆଗରେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ କୁମର । ଏ ମିଥ୍ୟାର ବାକ୍ୟ ମୋର ॥
ଅନ୍ନ ପଦାର୍ଥି ଗୁରୁ ଦେବୁ । ଆମ୍ଭର ଆଜ୍ଞା ମାନୁଥିବୁ ॥
ତୋତେ ଯା ଦେବୁ ଉପଦେଶ । ଭୁଲି ନା କରିବୁ ଅବଶ୍ୟ ॥
ଏ କଥା କହ ସତ୍ୟ ମୋତେ । ଶୁଣି ଗରୁଡ଼ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ॥
ବୋଇଲ ଯେ ଅଜ୍ଞା ତୋହର । ସେଣ୍ଟି ଯେ ଏ ଖାଣର ଗାର ॥
ତା ଶୁଣି ବୈଷ୍ଣବ ଆନନ୍ଦ । ଡାକଇ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋବିନ୍ଦ ॥
ଆନନ୍ଦେ ବସିଲେ ସୁନ୍ଦର । ଯେ ଅବିନାଶୀ ଆଧାର ॥
ବୋଇଲେ ବଦରେ ଗୋପାଳ । ଚରଣ ଛୁଇଁ ଆଦମୂଳ ॥
ଶୁଣି ଗୋପାଳ ଧନ୍ୟବନ୍ତ । କରିଣ ବସିଲ ଅଚ୍ୟୁତ ॥

ଅତଏବ ବସ୍ତ୍ର ବସ୍ତ୍ରୁ କରି | ତା ଅଙ୍ଗେ ପିନ୍ଧିଲେକ ବାରି ||
ମସ୍ତକେ ଶ୍ରୀହସ୍ତ ମଣ୍ଡରି | ତିଳକ ଦେଲେ ଶୋଭାକରି ||
ବାହୁମୂଳକ ହୃଦଗତେ | ତିଳକ ଦେଲେ ଯଥାମତେ ||
ମୁଖେ ନିର୍ମାଲ୍ୟ ଦେଲେ ତାର | ବସାଇ ଭୂଇଁରେ ଉପର ||
କର୍ଣ୍ଣେ କହିଲେ ମହାମନ୍ତ୍ର | ବୋଇଲେ ଦେଲୁ ତୁ ଏବେଶ ||
ଯାହା ଭୁଞ୍ଜିବୁ ଇଛା ତୋର | ଦେବୁ ତୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁର ||
ଆଗ ଗୋବିନ୍ଦେ ଭୋଗ ଦେବୁ | ପଛେ ତୁ ସେଥିଁ ଭୁଞ୍ଜିବୁ ||
ଶୁଣି ଗଉଡ଼ ବୋଲେ ଆଉ | କହ ସେ କୃଷ୍ଣ ଅଛି କାହିଁ ||
କେମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ତାହାର | କହିଣ ଥାଅ ମୋ ଆଗର ||
ଶୁଣି କହନ୍ତି ଗୁରୁ ତାକୁ | ତୁ ମନ ଦିଅ ଏ କଥାକୁ ||
ସକଳ ଘଟେ ବାସ ତାର | ସୂକ୍ଷ୍ମ ଯଥାର୍ଥ ଧାରଣ ||
ଯହିଁ ଖୋଜିଲେ ତହିଁ ଅଛି | ଅପୂର୍ବ ରୂପ ସେ ଶ୍ରୀବତ୍ସି ||
ନୀଳ ଅମୃତ କଳେବର | ଦୀର୍ଘବଲୋଚନ ସୁନ୍ଦର ||
ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରମା ହାସ୍ୟ ମୁଖ | ଦେଖିଲେ ଗୁଚିଯିବ ଦୁଃଖ ||
ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ମ ଗଦାଧର | ପୀତବସନ ବେଣୁଧର ||
ହେମ କିଙ୍କିଣୀ କଟୀ ମାଝେ | ଚରଣେ ନୂପୁର ବାଜେ ||
ଏମନ୍ତ ରୂପ କରି ଧ୍ୟାନ | ନିତ୍ୟେ ତୁ ଦେଉଥିବୁ ଅନ୍ନ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ କହିଲେ | ସେ କ୍ଷୀର ଦେଇ ଚଳିଗଲେ ||
ଗଉଡ଼ ସନ୍ତୋଷ କରି | ରହିଲା ଗୋଧନ ଆଦରି ||
ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ସୁଚିତ୍ତେ | ଏହି ଭକ୍ତିରୁ କଥା ଯେତେ ||
ସେ କଥା କହୁଅଛି ଏବେ | କେବଳ ଶୁଣ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବେ ||
ହେଲା ତା ସ୍ୱାମୀର ନନ୍ଦନ | ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଧରି ହସ୍ତେ ||
ଆଣି ତା ପଞ୍ଚ ହସ୍ତେ ଦେଲା | ବନପୁରକୁ ଚଳିଗଲା ||
ଗୋପାଳ ଅନ୍ନ ଧରି କରେ | ପଶିଲା ବନସ୍ତ ଭିତରେ ||
ଉତ୍ତମ ସ୍ଥାନ ଗୋଟି ଜାଣି | ନିର୍ମଳ ଜଳ ସିଞ୍ଚି ପାଣି ||
ଗୋମୟେ ପରିଷ୍କାର କଲା | ସେ ଅନ୍ନ ସେ ସ୍ଥାନେ ରଖିଲା ||

ତୁଳସୀ ଦଳ ତହିଁ ଭରି | ମନରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସୁମରି ||
ଦେବାଇଲ ଆଣି ଗୋପୀନାଥ | ବସି ଭୁଞ୍ଜିବ ସବୁ ଭାତ ||
ଶ୍ରୀଗୁରୁ କହିଥିଲେ ମୋତେ | ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେବାର ନିମନ୍ତେ ||
ତୁମ୍ଭର ସେଥୁଁ ଭୁକ୍ତ ଶେଷ | ତାହା ମୁଁ ଭୁଞ୍ଜିବି ଅବଶ୍ୟ ||
ଗୋଷ୍ଠିଲେ ନ ଭୁଞ୍ଜର ଜଳ | ସ୍ତୁତ କହିଲ କେବଳ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନାନାମତେ | ଗୁଣି ସେ ଡାକିଲ ବନସ୍ତେ ||
ଯତ୍ନେ ସେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନ ଦେଖି | ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଦେଲ ରଖି ||
ଭୁଞ୍ଜିଲ ନାହିଁ କଦାଚିତ୍ର | ସେ କ୍ଷୀର ପାରହିଁ ଧର୍ମତେ ||
ରହିଲ ଉପବାସୀ ହୋଇ | ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଠାରେ ଶିର ଦେଇ ||
ପ୍ରତିଦିନଙ୍କୁ ଏମନ୍ତେ | ଅନ୍ନବ୍ୟଞ୍ଜନ ଆଣିଦ୍ୟନ୍ତେ ||
ଥୋଇ ସେ ବନସ୍ତ ଭିତର | ଡାକଇ ଅନେକ ପ୍ରକାର ||
କାହିଁଅଛ ହେ ପୀତବାସ | ସନ୍ତୋଷ କରିବାକୁ ଆସ ||
ଏମନ୍ତେ ଡାକନ୍ତେ କେବଳ | ପ୍ରବେଶ ହେଲ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳ ||
କେଉଁଠି ନ ଦେଖି ଅଚ୍ୟୁତେ | ଅନ୍ନ ପକାଇ ଦେଲ ଖେଦେ ||
ଆପଣେ ଉପବାସେ ରହି | ଜଳ ପ୍ରାଶନ ନ କରଇ ||
ଏମନ୍ତେ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଦିନ | ଗଲ ସେ ନ କଲ ଭୋଜନ ||
ପେଟ ଲାଗିଲ ପୃଷ୍ଠଦେଶେ | ରହିଲ ଅସ୍ଥି ଚର୍ମ ଶେଷେ ||
ଆଉ ଉଠିବା ଶକ୍ତି ନାହିଁ | ବଚନ ନ ଯାଉଛି କହି ||
ବୁଝିଲେ ନିର୍ମଳ ନ ବାସୀ | ଦେବତ କହିଲି ଭ୍ରମ ଆସି ||
ଏମନ୍ତ ହେଲ ସେ କେବଳ | କଲ ସେ ଏଣ୍ଡି କଥା ମୂଳ ||
ବୋଲିଲ ପ୍ରାଣ ଚଳି ଯାଉ | ଲଙ୍ଘିବ ଗୁରୁ ଆଜ୍ଞା କାହିଁ ||
ଏ ଦେହ ବହିଲ ଅଶୁଚ | ମରଣ କଥା ଯିବା ସତ୍ୟ ||
ଯଦ୍ୟପି ଗୁରୁ ଆଜ୍ଞା ଦତ୍ତ | ମୋ ପ୍ରାଣ ଯେତେବେ ହେବ ଗତ ||
ବସିବ ବଇକୁଣ୍ଠେ ଯାଇ | ଏଥେ ମୋ ଶୋଚନା ନ ଥାଇ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେ ପଣ୍ଡିତ | ହୃଦପଦ୍ମରେ କଲ ଦୃଢ଼ ||
ସପ୍ତବିଂଶ ଦିନ ହେଲ | ତା ପତ୍ନୀ ଅନ୍ନ ନେଇ ଦେଲ ||

ତା ଶେଷ ଚଳିଲ୍ଲ ଗୋପାଳ । ଚିନ୍ତିଣ ପ୍ରଭୁ ଆଦିମୂଳ ॥
ଶୋଇଣ ବସିଲ୍ଲ ଆସନେ । ଧ୍ୟାନ କରଣି ତାର ମନେ ॥
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ତାଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇ । ସେହିଁ ସ୍ୱରୂପେ ଥିଲେ କହି ॥
ସେହି ସ୍ୱରୂପ କରି ଧ୍ୟାନ । ଭୁଲିଲ୍ଲ ତା ଦେହ ମନ ॥
ବୋଇଲ୍ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ବଚନ । ସତ୍ୟ ସଦ୍ୟପି ଦେବା ଜ୍ଞାନ ॥
ସତ୍ୟ ସଦ୍ୟପି ଥିବେ ହରି । ସକଳ ଘଟେ ବାସ କରି ॥
ସତ୍ୟ ସଦ୍ୟପି ଏ ଜଗତେ । ବିଷ୍ଣୁ ବଜସ୍ୱ ପଞ୍ଚଭୂତେ ॥
ସେ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ସେବେ ସତ୍ୟ । ସେବେକ ସେ ଜଗତର ନାଥ ॥
ଗୁରୁ ମୋ କହିଥିଲେ ଯାହା । ସତ୍ୟ ବଚନ ସେବେ ତାହା ॥
ତେବେ ବଦନ ଆସି ହରି । ଏଥି ଭୋଜନ ସାଅ କରି ॥
ନୋହିଲେ ମରିବି ଅବଶ୍ୟ । ଲାଗୁ ତୋତେ ଏ ହତ୍ୟାଦୋଷ ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ସେ ମନେ । ରହିଲ୍ଲ ରହି ଏକଧ୍ୟାନେ ॥
ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ । ମୁନିମାନଙ୍କ ସେ ଅଲଭ୍ୟ ॥
ତାହା ପାଇଲ୍ ସେ ଗାଉଡ଼ି । ମିଳିଲ୍ ଲବଣି ତାଉଡ଼ି ॥
ଅଙ୍କେ ତା ପ୍ରକାଶିଲ୍ ବଳ । ଘଷିଲ୍ ପାଦପଦ୍ମ ତଳ ॥
ଉଠିଲା ଶିରେ କରଦେଇ । ବୋଇଲା ନମସ୍କରି ମୁହିଁ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ସେବା ଛାଡ଼ି । ଅନ୍ୟ ଦେବଙ୍କୁ ସେବୁ ଭଜି ॥
ଧିକ ସେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଜୀବନ । ପଶୁ ହସିଲେ ସ୍ୱବସ୍ତ୍ରାମ୍ବ ॥
ମୁଁ ଯାହା ଦେଖିଲି ସାକ୍ଷାତେ । ତୋ ପରି ପ୍ରଭୁ ଏ ଜଗତେ ॥
କେଉଁଠି ଜଗତେ ମାଶ ନାହିଁ । ଶୁଣି-ହସିଲେ ସ୍ୱବସ୍ତ୍ରାମ୍ବ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ଗାଉଡ଼ି । ଏବେ ତୁ ଯାଅ ନିଜପୁର ॥
ଘରେ ସୁଖେ ଥାଅ ନିଅ । ମଲେ ବୈକୁଣ୍ଠେ ଠାବପାଅ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଭଗବାନ । ତତକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ଗୋପାଳ ନିଜପୁର ଗଲା । ପ୍ରାଣୀମାନେ ବସ୍ତୁ କହିଲା ॥
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଚରିତ୍ର ଶୁଣନ୍ତି । ଯମ ଦଣ୍ଡକୁ ନାହିଁ ଭ୍ରାନ୍ତି ॥
ଭଣଇ ଦତ୍ତ ରାମଦାସ । ମୁକତି ଅଟଇ ବିଶ୍ୱାସ ॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦପଦ୍ମ ଧୂଳି । ମସ୍ତକ ହେଉ ମୋ ମଉଳି ॥
ହେ ପ୍ରଭୁ ଏତେମାତ୍ର କର । ଶରଣ ଜନେ ଜନେ ତୋର ॥
କର ନ କର ତୁମ୍ଭ ଇଚ୍ଛା । କେବଳ ଏହି ମୋର ବାଞ୍ଛା ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିରସାମୃତେ ନନ୍ଦଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ମଙ୍ଗଳ ଭକ୍ତ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ସପ୍ତତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଅଷ୍ଟତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ବାଳକ ରାମଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମୋ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାବାହୁ । ବାଞ୍ଛା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୋର ହେଉ ॥
କହେ ଚୈତନ୍ୟ ମହାତ୍ମା । ଶୁଣ ସୁମନ ଏହୁ କଥା ॥
ବଡ଼ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଏ ଚରିତ । କେବଳ ଶ୍ରବଣେ ଅମୃତ ॥
ଶୁଣ ପଶ୍ଚିମ ଦେଶ ଲକ୍ଷ୍ନୌର । ଦେଶରେ ଅଛେ ତାର ଘର ॥
ଜାତିରେ ଅଛେ ଦ୍ୱିଜବର । ନାମ ବାଳକ ଦାସ ତାର ॥
ମାତା ପିଅର ପାଞ୍ଚଭାଇ । ତହିଁର ମଧ୍ୟେ ବୋଲି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ॥
ବିଷୟ କର୍ମ ଆଦି ଯେତେ । କରଇ ନାହିଁ କଦାଚିତେ ॥
ନ କରେ ମାତା ପିତା ବୋଲ । ଭ୍ରାତାଙ୍କ କଥା ମଣେ ଶଲ୍ୟ ॥
ଫୁଲ ଚନ୍ଦନ ମାଳ ଯେତେ । ମସ୍ତକେ ବହିଥାଇ ନିତ୍ୟେ ॥
ପିନ୍ଧ ଉତ୍ତମ ପୀତବାସ । ବୁଲୁ ସେ ଥାଇ ଦେଶ ଦେଶ ॥
ଭୁଞ୍ଜିବା ମୂଳ ଅଛି ତାର । ଭୋଜନ ଦେବଙ୍କ ଆଗୁଁ ସାର ॥
ଉଦାସୀ ଜନପ୍ରାୟ ହୋଇ । କାହିଁକି କର୍ମ ନ କରଇ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ପରେ । ତା ପିତା ଅତି କ୍ରୋଧଭରେ ॥
ବୋଲିଲେ ଶୁଣରେ ପାମର । ବୋଲନ୍ତି ନ କଲୁ କାହାର ॥
ଗୃହ ଜଞ୍ଜାଳ ଯେ ହୋଇଛି । ତୋତେ ତ ନ ଲାଗିଛି କିଛି ॥
କୃଷି ବାଣିଜ୍ୟ ଆଦି ଯେତେ । ନ କଲୁ ତାହା କଦାଚିତେ ॥
କେମନ୍ତେ ଯିବ ତୋ ଦିନ । ଦୁଃଖ ପାଇବୁରେ ଅଜ୍ଞାନ ॥

ମାତା ବୋଇଲେ ଏମନ୍ତେ । ଘଟୁ ଘଟନ୍ତି ଯେତେ ଭୂତେ ॥
ତେବାଇଲେ ନ ଥା ଆମ୍ଭ ଘରେ । ଥିଲେ ମାରନ୍ତୁ ନିରନ୍ତରେ ॥
ଦେବୁର ମୁଖରୁ ବଚଣ । ଶୁଣି ବାଳକ ରାମ ଦାସ ॥
ମନେ ବିସ୍ମୟ କଲା ତାର । ଧିକ ଏ ଜୀବନ ମୋହର ॥
ମାତା ପିତାଙ୍କର ବଚଣି । ଏ ଦେହେଁ ପ୍ରୟୋଜନ କିସ ॥
ଏଥେ ମୁଁ କି କରିବି ଆଶି । ଏ ଜୀବ ଥାଉ ଅବା ଯାଉ ॥
ଅରଣ୍ୟେ ପଶିବି ମୁଁ ଯାଇ । କେବଳ ରାମ ନାମ ଧ୍ୟାଇ ॥
ଯାଇବେ ବାଳକ ବିଶୁଦ୍ଧ । ଛାଡ଼ି ସଂସାର ମୋହ ଆଶା ॥
ବନେ ଉତ୍ତମ ସ୍ଥାନ ଖୋଜି । ତଞ୍ଚି ବସିଲ ତନୁ ଭୁଜ ॥
ଏ ମନ ବୁଦ୍ଧି ଅହଙ୍କାର । ମଦମାତ୍ସର୍ଯ୍ୟ ଯେ ବିକାର ॥
କାମ କଳ୍ପନା ଆଦି ଯେତେ । ତାହାର ସମତା ସଙ୍କେତେ ॥
ସବୁ ଘଟାଇ ଦେଲା ଦୂରେ । ଯାକୁଆ ଥଳଆ ପ୍ରକାରେ ॥
କେବଳ ଶୁଦ୍ଧମନେ ବସି । ମୁଖେ ଶ୍ରୀହରି ନାମ ଘୋଷି ॥
ଧ୍ୟାଇଲା ଅଚ୍ଛେଦ ନାରାୟଣ । ଜଗତ କୁମ୍ଭର ଶୁଆଣ ॥
ହରି ଅଚର ଆଦି କରି । ସକଳ ଘଟେ ଅଷ୍ଟ ଚକ୍ର ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଧରି । କନକ କଟରେ ବନ୍ଧରି ॥
ଅଗାଧଜନ୍ତୁ ମୁଣ୍ଡିମନ୍ତ । କରି ଖିଆଲି ଏ ଜଗତ ॥
ପ୍ରାଣୀଙ୍କ କର୍ମଭଣ୍ଡ ଧରି । ସଂସାର ଆଚ୍ଛାଦିତ କରି ॥
ପ୍ରାଣୀଙ୍କି ଚଡ଼ିଲେ ବିପତ୍ତି । ତୋ ବିନା କାହିଁ ଅନ୍ୟଗତି ॥
ଏ ଯେତେ ସକଳ ପ୍ରମାଣ । ମୋତେ ଉଦ୍ଧର ନାରାୟଣ ॥
କହିଲି ଦାସ ମୁଁ ତୁମ୍ଭର । ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ତାହା କର ॥
ରଖ ନ ରଖ ମହାବାହୁ । ମୋର ଭରସା କାହିଁ ଆଉ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମନେ ତାର । ଶ୍ରୀଗୁରୁ ମନ୍ତ୍ର ଦେବା ସାର ॥
ସେ ନାରାୟଣ ନାମ ଘୋଷି । ହୃଦପଦ୍ମରେ କଲା ଠାଣି ॥
ଭଜନ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ନିବାରି । ବସି ଏକାନ୍ତେ ଜପ କରି ॥
ଅନ୍ୟ ଭୋଜନ ବୋଲି ଯାହା । ମନରୁ ଦୂର କଲା ତାହା ॥

ହେ ଫଳମୂଳ ଚର୍ବମାନ । ଜଳହିଁ ନ କଲ୍ ସେ ପାନ ॥
କେବଳ ହରି ନାମାମୃତ । ସେବନେ ପିଇଲ୍ ନିତ୍ୟ ॥
କେବଳ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖିବି । ନୋହିଲେ ପ୍ରାଣ ତେଜିବି ॥
ଏମନ୍ତ ଦୃଢ଼ କରି ମନେ । ବସି ଜପିଲ୍ ଘୋରବନେ ॥
ବଞ୍ଚିଣ ଗଲ୍ ଦିନ ସାତ । ଶୁଣ ହେ ନର ନୃପନାଥ ॥
ଦଇବ ମାୟାରେ କେବଳ । ଆସି ମିଳିଲେ ବ୍ୟାଘ୍ରଦଳ ॥
ଘୋର ଗର୍ଜନ ନାଦ କରି । ଭକ୍ଷିବା ସ୍ୱାଦ୍ୟେ ତାଙ୍କୁ ଧରି ॥
ପାଖେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଯାଇ । ନୟନେ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ॥
ଦେଖି ମନରେ ନାହିଁ ସ୍ମୃତି । ବୋଲେ ଧାଁ କରିବେ ଶ୍ରୀପତି ॥
ଯେ କଥା ହେବ ତ ଅବଶ୍ୟ । ମୋହର ବଳେ ହେବ କିସ ॥
ଦେଖିଲେ ଭୟ ମେଲେ ନେତ୍ର । ଏଥକୁ ଭୟ ନାହିଁ ଆଜି ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବ ଚକ୍ଷୁ ବୁଜି । ରହିଲ୍ ହରିଧ୍ୟାନେ ମଜ୍ଜି ॥
ଶୁଣ ହେ ନର ନୃପମଣି । ତାହା ଜାଣିଲେ ନାରାୟଣ ॥
ସେହିକ୍ଷଣେ ଶବର ରୂପରେ । କାନ୍ଧେ କୋଦଣ୍ଡ ଧରି କରେ ॥
ଧାଇଁଲେ ଅତି ବେଗ ହୋଇ । ମିଳିଲ୍ ଭୃତ୍ୟପାଶେ ଯାଇ ॥
ଦେଖିଣ ବ୍ୟାଘ୍ର ପଳାଇଲେ । ଭକତ ଅନାଇଣ ଦେଖିଲେ ॥
ଶବର ବୋଲେ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ବନେ ବସିଛ କା କାରଣ ॥
କି ତୋହର ମନେ ଭୟ ନାହିଁ । ବ୍ୟାଘ୍ର ଭଲ୍ଲୁକ ସ୍ଥାନ ଏହି ॥
ଭକ୍ଷଣ କଲେ ନାଶ ଯିବୁ । ବହନ ଉଠିଯାଅ ବାବୁ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଶବର ଧର୍ମପିତା ଶୁଣ ॥
ପିତା ଜନନୀ ଭ୍ରାତା ମୋର । ମାରି ନଗରୁ କଲେ ଦୂର ॥
ନାହିଁ ମୋହର ଗୃହ ବାସ । ଛାଡ଼ିଲି ସଂସାରର ଆଶ ॥
କେବଳ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ଅଟଇ ଶବର କାରଣ ॥
ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଇଚ୍ଛା ମୋର । ତେଣୁ ପଶିଲି ବନ ଘୋର ॥
ଶୁଣି ଶବର ଅଳ୍ପ ହସି । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ବାଳଋଷି ॥
ତୁ ଯାହା ବୋଇଲୁ ବଚନ । କେମନ୍ତେ ସତେ ଯିବ ମନ ॥

ଯାହାଙ୍କୁ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ଭବ । ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ ॥
ମୁନିଏ ଯୋଗମାର୍ଗେ ଚିନ୍ତି । ଯା ବର୍ଣ୍ଣି ଶେଷ ନ ପାରନ୍ତି ॥
ସେ କାହିଁ ଦେଖା ଦେବେ ତୋତେ । ଏହା ବିଶ୍ୱାସ କର ଚିତ୍ତେ ॥
କିଞ୍ଚିତ ନୋହେ ଏ ତୋହର । ଯାଅ ତୁ ଆପଣା ନଗର ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ହେ ଧର୍ମପିତା ମୋର ଶୁଣ ॥
ସେ ମହାମୁନିଙ୍କ ବାକ୍ୟରେ । ଲେଖି ଅଛନ୍ତି ପୁରାଣରେ ॥
ଦ୍ୱାରି ନଗର ଭବନ । ଅଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ॥
ଦ୍ୱାରୁ ତାତ ମାତ ରହି । ତା ବିନା ଅନ୍ୟ କେହି ନାହିଁ ॥
ଜଗତେ ଯୋଗ ଶୋକହର । ଶୁଣ ଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ତାହାର ॥
ଯାହାଙ୍କୁ ଯେଉଁ ମାର୍ଗେ ଦେଖି । ତାହାଙ୍କୁ ସେହି ପଥ ଦିଶି ॥
ଏ କଥା ଅଛଇ ପ୍ରମାଣ । ବୋଲି କହନ୍ତି ମୁନିଗଣ ॥
ତେଣୁ ଭରସା ମୋର ମନ । ଅବଶ୍ୟ ପାଇବି ଦର୍ଶନ ॥
ଦୁଇଟି ଏକ ମୁଁ କହିବି । ନୋହିଲେ ଜୀବନ ଛାଡିବି ॥
ଏ ପୁତ୍ର ବାଞ୍ଛା ଅଛି ମୋର । ରକ୍ଷ୍ୟ କର ହେ ଶବର ॥
ତୁମ୍ଭର ମୁଁ ଧର୍ମ ବାଳକ । ମୋ ଠାରେ ଦୟାମାତ୍ର ରଖ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନାରାୟଣ । ନାମ ରଟିଲା ପୁଣ ପୁଣ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ବାସୁଦେବ । ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଏହା ଜୀବ ॥
ମୁଁ ଯେବେ କରିବି ନିରାଶ । ଏ ଦ୍ୱିଜ ମରିବ ଅବଶ୍ୟ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବି ଯଦୁମଣି । ନିସ୍ତାର ଭାବ ତାର ଜାଣି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ରେ କୁମର । ଅଟେଟି ଜଗତ ଈଶ୍ୱର ॥
ଆସିଣ ଦୟା କଲି ତୋତେ । ବର ତୁ ମାଗି ନେନ ଏତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ କୁମର । ଦେଖାଅ ନିଜ ରୂପ ତୋର ॥
ଦେଖିଲେ ଧର୍ମନେଶ ଦଧେ । ତେବେ ମୁଁ ଯିବଇଁ ଘରତେ ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ବୋଇଲେ ବୁଜ ତୁ ନୟନ ॥
ତାହାଙ୍କ କଥାରେ ତୁରିତେ । ନୟନ ବୁଜି ଅନ୍ତଚିତ୍ତେ ॥
ଶ୍ରୀହରି ରୂପ ଧ୍ୟାନ କରି । ତାହା ଜାଣିଲେ ନରହରି ॥

ନିଜ ସ୍ୱରୂପେ ଦେଖିଲେ ଭକ୍ତ । କୋଟିଏ କନ୍ଦର୍ପ କି ଶୋଭା ॥
ଘନ ଶ୍ୟାମ ଅବୟବ । ଅମଳ କମଳ ନୟନ ॥
କୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଜିଣି ମୁଖ । ଦର୍ଶନେ ଖଣ୍ଡେ ଭବଦୁଃଖ ॥
ସୁନ୍ଦର ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର । କଣ୍ଠେ କୌସ୍ତୁଭ ମଣିହାର ॥
ହୃଦେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ପାଦ ଚିହ୍ନ । ପୁଷ୍ଟି ବାହୁରେ ଶୋଭାଘନ ॥
ଶଙ୍ଖ କମଳ ଗଦା ଧାରି । ରଥାଙ୍ଗ ଅସି ଭୁଜ କର ॥
ପୀତବସନ କଟୀମଧ୍ୟେ । ଚରଣେ ନୂପୁର ଶବଦେ ॥
ଏମନ୍ତ ରୂପ ଭଗବାନ । ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ଭକ୍ତମନ ॥
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପାଦପଦ୍ମେ ପଡ଼ି । ସ୍ତୁତି କଲେକ କରଯୋଡ଼ି ॥
ବୋଇଲେ ନମୋ ନାରାୟଣ । ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କାରଣ ॥
କାମୀ କାମନା କାମଧେନୁ । ମହା ମହିମା ରତ୍ନଭାନୁ ॥
ସକଳ ଶିବ ଜ୍ଞାନଗୁରୁ । ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ମୁଁ ଛାର ପତିତ ଅଜ୍ଞାନ । ପାଇଲି ତୁମ୍ଭ ଦରଶନ ॥
ଅଶେଷ ଜନ୍ମ ପାପ ମୋର । ଛୁଟି ସକଳ ହେଲା ଦୂର ॥
ଛୁଟିଲା ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରାଣ । ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ପୀତବାସ ॥
ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ଯାର ବାନା । ନ ସହେ ସେବକ ବେଦନା ॥
ତୋ ମନୁ ସଂଶୟ ବିନାଶି । ତେଣୁଟି ସହଜେ କଲୁ ଆସି ॥
ଏବେ ତୁ ମାଗି ନେଇ ବର । ଯେ ମନୋବାଞ୍ଛା ଅଛି ତୋର ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ନନ୍ଦନ । ନମସ୍ତେ ଜଗତ ଜୀବନ ॥
ଏବେ ତୁ ବର ଦେବୁ ମୋତେ । ଜନ୍ମ ନୋହିବ କଦାଚିତେ ॥
ଶୁଣିଲେ ଏଥର ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ହୋଇବ ଦେବ ଭଗବାନ ॥
ଆବର ତୋତେ ଧ୍ୟାନ କରି । କଙ୍କା ମରଣେ ଶିବ ମହି ॥
ଜୀବନ୍ତେ ସୁଖ ଧନ ଶିବ । ମଲେ ବୈକୁଣ୍ଠେ ଠାବ ହେବ ॥
ଅସ୍ତୁ ବୋଇଲେ ଭଗବାନ । ତକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ଏ ବର ଛାଇ ବ୍ରହ୍ମବର । ଆନନ୍ଦ ଦେନ କହୁ ତାହାର ॥
ପୁରତେ ଆସିଲ ଏଥର । ଶୁଣିଲେ ଆଦେଶ ସୁନ୍ଦର ॥

ତତକ୍ଷଣେ ହୋଇଲା ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ଦେଖି ହରଷ କଲା ମନ ॥
ଲୋକଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ପ୍ରକାଶି । ଏ ସୁନା ନିଅ ବେଗ କରି ।
ଧନ ଯେ ଆଣ ହୋ ତତ୍ପର । ମଠ ବାନ୍ଧିବା ଏହିଠାରେ ॥
ଯୋଗେ ମହନ୍ତାଙ୍କ ସଖା ଯେନ । କରିବା ରନ୍ଧନ ଭୋଜନ ॥
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ତାହା କଲେ । ଭୁଞ୍ଜି ସମସ୍ତେ ସୁସ୍ଥ ହେଲେ ॥
ଏହି ଭକ୍ତିରୁ ଦିବ୍ୟସ୍ଥାନ । ଦେଖି ମଠର ନିର୍ମାଣ ॥
ଶତେକ ବଖରା ଚଉଁସ । ତୋଳାଇ ଅତି ସଜ୍ଜ କରି ॥
ବୈଷ୍ଣବ ରଖାଇ ବହୁତ । ଆପଣେ ହୋଇଲେ ମହନ୍ତ ॥
ଛତ୍ରିଲେ ସଦା ବର୍ତ୍ତମାନ । ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ରେ ଦେଲେ ଧନ ॥
ସେ ଦେଶେ ଥିଲା ଯେତେ ମଠ । ସବୁଙ୍କୁ ହେଲା ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ॥
କସୁ ପତାକା ଉଡ଼ାଇଲେ । ଜଗତେ ଧନ୍ୟ ବୋଲାଇଲେ ॥
ବଢ଼ିଲା ଧନ ଅପ୍ରମିତ । ପୂରି ଘରରେ ଯେ ସମସ୍ତ ॥
କି ଅବା କୁବେର ସମ୍ପତ୍ତି । ଅତଳାତଳ ତା ବିଭୂତି ॥
ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ଭୃତ୍ୟ ଆଦି । ଅନେକ ରଖିଲେ ସମାଧି ॥
ଟମକ ବାଜେ ମଠଦ୍ୱାରେ । ତମକ ଉଡ଼ିଲ ନଗରେ ॥
ସମସ୍ତେ ହେଲେ ବଶବର୍ତ୍ତୀ । କହୁ ନ ସରେ ତାଙ୍କ କୀର୍ତ୍ତି ॥
ଅନେକ ବର୍ଷ ଭୋଗ ହେଲା । ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା ॥
ଚତୁର କଲେ ତାଙ୍କ ମନ । ଏଥିରେ କିସ ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ଧନର ଭୋଗ ହେଲା ଶେଷ । କରିବା କ୍ଷେତ୍ରବରେ ବାସ ॥
ଯେଉ ପ୍ରଭୁ କମଳା ରମଣ । ସେ ମୋର ଜୀବର କାରଣ ॥
ବିଜୟ ଯାନ ଉତ୍ସବତ । ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ହିତେ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବି । ମୋର ଏ ଜୀବ ଉଦ୍ଧାରିବି ॥
ଏ କଥା ଅଟେ ମୋର ମୂଳ । ବୋଲି ସେ ହେଲେ ଅନୁକୂଳ ॥
ଅନେକ ବୈଷ୍ଣବ ସଙ୍ଗତେ । ଘେନିଣ ଚଳିଲେ ତୁରିତେ ॥
ବଜାଇ ମଙ୍ଗଳ ମହୁରି । ଢାଙ୍କଢାହାଳୀ ଶଙ୍ଖ ଭେରୀ ॥
ଆବର ଟମକ ନିଶାଣ । ଦମାଲୁ ନାଦ ଘୋର ଠାଣ ॥

ତା ଉତ୍ତେ ଯାଇ ରାଜଦ୍ୱାର । ଗର୍ଜିଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆନନ୍ଦ ॥
ଦେଖିଣ ଉଦୟ ଧାର୍ମ୍ମ ଚଳି । ପୃଥିବୀ ପଣ୍ଡିତ ଉତ୍କଳ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେବାଟ ଚଳେ । ଦିଲ୍ଲୀ ସହର ପାଶେ ହେଲେ ॥
ବାଦ୍ୟ ଶବଦ ଘୋର ତାନେ । କମ୍ପିଲ ଦିଲ୍ଲୀ କୋପମନେ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱର । ପୁଚ୍ଛିଲେ ଦୂତଙ୍କ ଆଗର ॥
କି ବାଦ୍ୟ ବାଜଇ କାହାର । ଚମକ ପଡ଼ଇ ଶହର ॥
ଲୋକେ କହିଲେ ଯେମନ୍ତେ । ସେ ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱରଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ॥
ଏକ ଫକର ଆସିଛନ୍ତି । ବଳ ତା କହି ନୋହେ କନ୍ତି ॥
ତାହାର ବାଦ୍ୟ ଶବଦର । କମ୍ପି ଉଠଇ ଏ ନଗର ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱର । ବନ୍ଧନ ଯାଇ ମନା କର ॥
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଦୂତ ଗଲେ । ବୈଷ୍ଣବ ଆଗରେ କହିଲେ ॥
ଏଠାରେ ନ ବଜାଅ ବାଜା । ଦିଲ୍ଲୀ ଈଶ୍ୱର ମନା କେଲା ॥
ଶୁଣି ବାଳକ ରାମଦାସ । ଅଳପ ହୋଇଲେ ହସ ହସ ॥
ବୋଇଲେ ଏ ଦିଲ୍ଲୀ ନୌବତ । ନ ବାଜୁ ଯେବେ ଆଜ୍ଞା ସତ୍ୟ ॥
ଏମନ୍ତ କହନ୍ତେ ବଚନ । ବାଜିଲା ନାହିଁ ବାଦ୍ୟମାନ ॥
ଦେଖ ସେ ଆଜ୍ଞା ସତ ହେଲା । ଦିଲ୍ଲୀ ନୌବତ ନ ବାଜିଲା ॥
ତା ଦେଖି ବାଦ୍ୟକାରମାନେ । ଜଣାଇ ବାଦ୍‌ଶା ସନ୍ନିଧାନେ ॥
କହା ନୌବତ ନ ବାଜିଲା । ଏ ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିଲା ॥
କେତେ ପିଟିଲେ ବାଦ୍ୟମାନ । କେବେହେଁ ନ ବାଜିଲା ଜାଣ ॥
ଏ କଥା ବୁଝି ଆଜ୍ଞା ହେଉ । ଅନ୍ତର ଦୋଷ ନାହିଁ ଆଉ ॥
ତା ଶୁଣି ବାଦ୍‌ଶା ଅଚମ୍ଭିତ । ବୋଇଲେ ଏତ ଅଦ୍ଭୁତ ॥
ଦୂତେ କହିଲେ ବାଦ୍‌ଶା ଆଗେ । ଫକର ଆଜ୍ଞା ହେଲା ରାଗେ ॥
ଦିଲ୍ଲୀରେ ନ ବାଜୁ ନୌବତ । ତା କଥା ହେଲା ଏବେ ସତ୍ୟ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱର । ଆଜ୍ଞା ସେ ଦେଲ ଜୋର୍‌ଭର ॥
ବୋଇଲେ ଯାଅ ସୈନ୍ୟ ମୋର । ବୈଷ୍ଣବଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ କର ॥
ଦେଖିବା ତାର କରାମତ । ତା ଶୁଣି ଚଳିଲେ ଦୂତ ॥

ଅନେକ ସୈନ୍ୟ ଡକାଇଲେ । ଆସି ବୈଷ୍ଣବେ ବନ୍ଦୀ କଲେ ॥
ଘୋଡ଼ାଙ୍କ ଉପରେ ବସାଇ । ବେଢ଼ିଲେ ନେତପୁର ଘେନାଇ ॥
କରନ୍ତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆକଟ । ଖାଣ୍ଡ ପିଇବାକୁ ନାହିଁ ବାଟ ॥
ଏମନ୍ତେ ତିନିଦିନ ଗଲା । ଅନ୍ନ ଯେ ଭୋଜନ ନୋହିଲା ॥
ପୁଣି କହନ୍ତି ସେ ପାଇକ । ନଖ ଦୂତେ ଆମ୍ଭ ବୋଲ କର ॥
କହନ୍ତେ ବାଦ୍‌ସା ଆଗେ ଯାଇ । କେବଣ ଦୋଷ କଲୁ ମୁହିଁ ॥
କମ୍ପା ଯେ ମୋତେ ବନ୍ଦୀ କଲ । ତାଙ୍କୁ କି ଫଳବ ଛାଡ଼ିଲ ॥
ଏ ଦଣ୍ଡୀ ସହର ସହିତେ । ଅଛିଲ ତାର ଗ୍ରାମ ଯେତେ ॥
ସମସ୍ତ କଟକର ଭୂପାଳ । ସମୁଦ୍ରେ ଦେବାଇବ ନେଇ ॥
ବୋଲୁଛିଲେ ବେଗେ ଶୁଣ୍ଡେଦେଇ । ଅଧିକ କି କହିବ ଆଉ ॥
ତା ଶୁଣି ବେଗେ ଦୂତ ଗଲେ । ସମସ୍ତ ବୁଝାଇ କହିଲେ ॥
ବାଦ୍‌ସା ବୋଇଲା ନେଇ ନେଇ । ଦେଖିବା ସମୁଦ୍ରେ ପକାଉ ॥
ବୋଲୁଛିଲେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇଥିବ । ତାଙ୍କୁ କେ ଏଥୁ ଉଦ୍ଧାରିବ ॥
ତା ଶୁଣି ଦୂତେ ବେଗେ ଗଲେ । ବୈଷ୍ଣବ ଆଗରେ କହିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ସତବର । କୋପେ ବୋଇଲେ ଦଣ୍ଡୀଶ୍ୱର ॥
ଦେଖାଇ ଦେଲେ କରାମତ । ବନ୍ଦୀରୁ ହୋଇବ ମୁକତ ॥
ବୋଲୁଛିଲେ ଥାଅ ବନ୍ଦୀଘରେ । ଶୁଣି ବୈଷ୍ଣବ କ୍ରୋଧଭରେ ॥
ଲେଙ୍ଗୁଟି ପିନ୍ଧାଇଣ ଦେଲେ । ସବୁ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ନୁଏ କଲେ ॥
ବୋଇଲେ ସମସ୍ତ କୃପାଳୁ । ଏ ଦଣ୍ଡୀଶ୍ୱର ସବୁ ଦଣ୍ଡୁ ॥
ସେବକ ଜଳମଧ୍ୟ ଦେଉ । ଏ ପୁରଗୋଟି ଖସିଯାଉ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତେ ସେବକ । ପୁରେ ଉଠିଲା ମୁଣ୍ଡଜଳ ॥
ଦେଖି ପୁରର ନିଧି ପାଣି । ଦଣ୍ଡୀ ହୋଇଲା ଆଶୁ ଅଣି ॥
ଦେଖି ଆକୁଳ ପୁରଜନ । କହିଲେ ବାଦ୍‌ସା ସନ୍ନିଧାନ ॥
ବୋଇଲେ ଏ କି ଚମତ୍କାର । ଛୀଷମ କାରେକ ଏବେ ଘର ॥
ଯାସରେ ବସୁଧା ହୋଇଲେତ । ସେବକେ ମରିବା କଥା ସତ୍ୟ ॥
ତା ଶୁଣି ଦଣ୍ଡୀ ନରପତି । ଦୁଦପଦ୍ମରେ କଲା ସ୍ତୁତି ॥

ବୋଲନ୍ତେ ଶୁଣି ସର୍ବେ ଜୀବା । ଅତିଥେ ଶରଣ ପଶିବା ॥
ବନ୍ଦନ୍ତୁ କରି ତାଙ୍କ ପାଦେ । କ୍ଷମା କରାଇ ଅପରାଧେ ॥
ଅନେକ ଧନ ତାଙ୍କୁ ଦେବା । ପ୍ରବୋଧି ତାହାଙ୍କୁ କହିବା ॥
କରି ଅନେକ ଭୂପ ସେବା । ତେବେ ସେ ଦୁଃଖରୁ ତରିବା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବଳୀଶ୍ୱର । ଅନେକ ପ୍ରଜା ସଙ୍ଗତର ॥
ଧନ ବସନ ଆଦି କରି । ମସ୍ତକେ ସୁନାମାନ ଧରି ॥
ବୈଷ୍ଣବ ପାଶେ ଯାଇଁ ମିଳ । ଦମ୍ଭ ଦୈନ୍ୟ ହୋଇ ସକଳ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡବତ କଲେ । ଉଠି କପାଳେ କରି ଦେଲେ ॥
ବୋଇଲେ ହୋଇ କ୍ଷମାକର । ମହିମା ବୁଝିଲି ତୁମ୍ଭର ॥
ମୋ ଅପରାଧମାନ ଯେତେ । ମନେ ନ ଧରି କଦାଚିତେ ॥
ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଧର୍ମର କୁମର । ଏକଥା ଜାଣମା ମୋହର ॥
ଆଜ ଏମନ୍ତି ଅବଶ୍ୟ । ବଳୀ ବାଳକ ବୃନ୍ଦାସ ॥
ନାମ ବହିବ ଏ ଜଗତେ । ମୋହର ମାଗୁଣିଟି ଏତେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଧନ ଯେତେ । ଥୋଇଲେ ଅତିଥି ଅଗ୍ରତେ ॥
ଅନେକ ବିନତୀ କହିଲେ । ସେ ସାଧୁ ପୁରେ ରହିଗଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ଜନ କଣ୍ଠ ନାଢ଼ି । ଧନ୍ୟ ବୃନ୍ଦାସ ବୋଲାଇ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପନାଥ । ସାଧୁଙ୍କ ମହିମା ଏମନ୍ତ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାବଳୀ । ହରି ଭକତ ଏକେ ଭଳି ॥
ଭକତ ଭଗବାନ ଦୁଇ । ଏକ ଆତ୍ମା ସେ ଭିନ୍ନ ନୋହି ॥
ଏକଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ସୁଜନମାନେ ଏହା ଶୁଣ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସ ବାଣୀ । କେବଳ ଭକ୍ତ ତରଙ୍ଗିଣୀ ॥
ତରିବା ନୌକା ଏ କେବଳ । ପ୍ରାଣୀ ବିଶ୍ୱାସ ଏକା ମୂଳ ॥
ଭଣଇ ଶିଶୁ ବୃନ୍ଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ କମଳା ବିଳାସ ॥
ସାଧୁଜନଙ୍କ ପଦାବ୍ଜତେ । ମନ ମୋ ରହୁ ଅବିରତେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ବାଳକ ବୃନ୍ଦାସ ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଅଷ୍ଟବିଂଶୋଧ୍ୟାୟଃ ।

ଊନଚତ୍ୱାରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ବାଳକ ରାମଦାସ ସମ୍ବାଦ

ମନ ଉବାଚ

ମନ ବୋଲଇ ଚଇତନ । କହିଲ ଅପୂର୍ବ ବିଧାନ ॥
ସେହୁ ଯେ ବାଳକ ରାମଦାସ । ବାଲିରେ କଣ ଏତେ ଯଶ ॥
କହ ସେ ପୁଣ କାହିଁ ଗଲେ । କି ଅବା ବାଲିରେ ରହିଲେ ॥
ଏ କଥା ଫେଡ଼ି ମୋତେ ଭଣ । ମନରୁ ଫିଟାଅ ସନ୍ଦେହ ॥
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ କହେ ହସି । ଶୁଣ ହେ ମନ ଘଟବାସୀ ॥
ସେହୁ ଯେ ବାଳକ ରାମଦାସ । କଥା କହିଲେ ହୋଇବ ଶେଷ ॥
କେବଳ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କହି । ଶୁଣ କହିବା କଥା ସ୍ମରି ॥
ବାଲିରେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଦେଖାଇ । ତହୁଁ ଚଳିଲେ ବେଗ ହୋଇ ॥
ସକଳ ତୀର୍ଥ ଦେଖିଲେ । ଅନେକ ତୀର୍ଥ ବୁଲିଲେ ॥
ଗୋପ ମଥୁରା ବୃନ୍ଦାବନ । କାଳିନ୍ଦୀ ତୀର ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ॥
ଅଯୋଧ୍ୟା ଚିତ୍ରକୂଟ କାଶୀ । କାଞ୍ଚିକାଦେବୀ ବାରାଣସୀ ॥
ଦ୍ୱାରକା ଧାମ ଜଗନ୍ନାଥ । ଶ୍ରୀରାମେଶ୍ୱର ପୁଣ୍ୟତୀର୍ଥ ॥
ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶେଷବର । ଦିବ୍ୟ ବୈକୁଣ୍ଠ ପୁଣ୍ୟ ଚାରୁ ॥
ସେ ପଞ୍ଚବଟୀ ଗୋଦାବରୀ । ପ୍ରାଣ ନୃସିଂହ ନରହରି ॥
ବଦ୍ରିନାଥ ସୀମାଚଳ । ଶ୍ରୀ ଅନ୍ଧ କର୍ମ ପୁଣ୍ୟ ସ୍ଥଳ ॥
ବୁଲି ଦେଖିଲେ ତୀର୍ଥମାନ । କରିଣ ପୁଣ୍ୟତୀର୍ଥେ ସ୍ନାନ ॥
ଭ୍ରମନ୍ତି ଦୁର୍ଯୋଗ କରି । ଯିବା ପଥରେ ଘଟେ ଭୁରି ॥
ସେ କହୁ ତାହାଙ୍କ ଆନନ୍ଦ । ସବୁ ମକୁଟ ବଦ୍ଧା ବୃନ୍ଦ ॥
ରଥ କରିଣ ସନସରି । ପାଇକେ ଶସ୍ତ୍ରମାନ ଧରି ॥
ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି । ଚଳନ୍ତି ସଙ୍ଗେଥ ମାଡ଼ି ॥
କେବଳ ଧ୍ୟାନ ହୃଦପରେ । ଶେଷକୁ ଯିବାର ମନନ୍ତେ ॥
ଶ୍ରୀସନାତନ ଭଗବାନ । କେବଳ କରିବା ଦର୍ଶନ ॥
ଏମନ୍ତ କରିଣ ବହୁର । ପ୍ରବେଶ ହେଲେ କ୍ଷେତ୍ରବର ॥

ତହିଁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଜଣେ ଥାନ୍ତି । ତା ନାମ ମଦନ ଗିରଜି ॥
ତା ସଙ୍ଗେ ଅନେକ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । ସମସ୍ତେ ଶାକ୍ତ ମତବାସୀ ॥
ମେଘ ମନ୍ତ୍ରୀ ଅନ୍ଧକାର । ତନ୍ତ୍ରୀ ଗୁଳନ୍ତି ନତ୍ୟ ମାରି ॥
କରନ୍ତି ମାଂସ ସୁବ୍ୟପାନ । ସବୁଙ୍କୁ ଦେଇ ମହାଜ୍ଞାନ ॥
ଯେ ଦେଖେ ସେତେବେଳକ ଛନ୍ତି । ଏଣ୍ଟି କର୍ମରେ ମାତିଥାନ୍ତି ॥
ହରିଭକତ ବୋଲି ଯାହା । ସେ ସ୍ଥଳେ ନ ଯାଉନ୍ତି ତାହା ॥
ଏମନ୍ତେ ସେ ଦେଶେ ପ୍ରବେଶ । ହେଲେ ବାଳକ ରାମଦାସ ॥
ବୁଝିଲେ ସକଳ ଚରିତ । ବୋଇଲେ ଏ କି ବିପରୀତ ॥
ଶ୍ରୀହରି ଭକ୍ତି ପଥ ଛାଡ଼ି । କମ୍ପା ଅମାର୍ଗେ ଅଛ ବୁଡ଼ି ॥
ଜୀବ ଧାଆନ୍ତେ ନାରାୟଣ । ଏହା ନ ଜାଣି ମୂଢ଼ମନ ॥
କର ଏ ଜୀବହତ୍ୟାମାନ । ଏ ପାପ ଛୁଟିବ କେମନ ॥
କାହାର ବୋଲେ ଏହା କଲ । ବଅର୍ଥେ ଗଞ୍ଜି ହୋଇ ମଲ ॥
ଜୀବନ୍ତେ ନାହିଁ ସୁଖ ଲେଶ । ମଲେ ନରକେ ପରବେଶ ॥
ଚାହିଲେ ଏବେ ବୁଦ୍ଧି କର । ସେବେ ହୋଇବ ଭବୁ ପାର ॥
ଶ୍ରୀ ହରି ଭକ୍ତି ଭଜେବ ଦୃଢ଼ । ସକଳ ଜୀବେ ଦୟା ବଡ଼ ॥
ସେବ ସେ ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣ । ବୈଷ୍ଣବଜନେ ଦାଅ ଦାନ ॥
ଲଲାଟେ ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡ ସୁନ୍ଦର । କଣ୍ଠେ ତୁଳସୀମାଳ ଭର ॥
ନତ୍ୟ କର୍ମାନ୍ତେ ସେବା କର । ମୁଖେ ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ଧର ॥
ତେବେ ତରିବ ଭବୁଁ ଜାଣ । ନୋହିଲେ ହେବ ଅକାରଣ ॥
ଏମନ୍ତ ଶିକ୍ଷା ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ସଜ୍ଞାନ ପଥ ଦେଖାଇଲେ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଲୋକେ ଯାଇଁ । ମଦନ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କି କହି ॥
କାହୁଁ ବୈଷ୍ଣବ ଜଣେ ଆସି । ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କୁ ଦିଗାସି ॥
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ କଥା ଶୁଣାଇଲେ । ବୈଷ୍ଣବ କଥାମାନ କହିଲେ ॥
ଶୁମ୍ଭର ମନ୍ତ୍ର ସରିଲ । ଶୁଣି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ କ୍ରୋଧ କଲା ॥
ବୋଇଲେ ବୁଝିବା ଚଳନ୍ତ । ସେ ଅବା କେତେ ବଳବନ୍ତ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚଳାଇଲେ । ଅନେକ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କି ଛୁଟିଲେ ॥

ଝୁଲାଇ ସିଂଘା ବେଣୁ ଘଣ୍ଟ । ଦୁଇକୂଳର ହେଲେ ଭେଟ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ବଳେ ବଳାତ୍କାର । ଶସ୍ତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଯେ ତତ୍ପର ॥
ସଂଗ୍ରାମେ ଜିଣି ନ ପାରିବା । ସମସ୍ତେ ଯବନ ଭାବିବା ॥
ବୋଲି ମନରେ କଲେ ଯୁକ୍ତ । ଏହାଙ୍କୁ ଜିଣିବା ଉପାୟ ॥
ବରଗୀ ହେବା ଭୂତ ସାଜି । ବୈଷ୍ଣବ ଆଗେ ଯାଇଁ କାନ୍ଦି ॥
ମନୁଷ୍ୟ ଜଣେ ନେବା ଧରି । ମାରିବା ବେଳେ ଶସ୍ତ୍ର କରି ॥
ତାଙ୍କୁ ଯେ ସାବଧାନ ହେବ । ତାହାର କଥା ମୂଳ ହେବ ॥
ଏଣ୍ଡି ବସ୍ତ୍ର ସଙ୍ଗେ କଲେ । ବୈଷ୍ଣବ ସ୍ଥାନରେ ମିଳିଲେ ॥
ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରଦେଶୀମାନେ ଆସି । ଆମ୍ଭର ରାଜ୍ୟ କମ୍ପା ଦେଶି ॥
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଧର୍ମ କର ନାଶ । ଏଥି କେବଣ ଉପଦେଶ ॥
ଏ ତୁମ୍ଭ କେଉଁ ବଡ଼ପଣ । କହ କି ସାଧ୍ୟ ତୁମ୍ଭେ ଜାଣ ॥
ପରୀକ୍ଷା କରିବା ଏଠାରେ । ସମସ୍ତେ ଦେଖନ୍ତୁ ନେତ୍ରରେ ॥
ମୃତ ମଣିଷଙ୍କୁ ଆଣିବ । ତାହାଙ୍କୁ ଯେବେ ବଞ୍ଚାଇବ ॥
ତେବେ ତୋ ଆଜ୍ଞାକୁ ଜାଣିବା । ତୋତେ କରିବୁ ସଙ୍ଗେ ସେବା ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦାସେ ହସି । ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ॥
କରିବା ଶୁଣରେ ଦୁର୍ମତି । ଏ କୁମ୍ଭକାର କାଠ ଯତି ॥
ଛିଣ୍ଡିଲା ଅଧ କାଠ ମାରି । ଆଣି ତା ମଧ୍ୟରେ ଭରି ॥
ଜୀବାଧି ମନ୍ତ୍ର ଜବ ଦେଇ । ଆପଣା ସ୍ୱରୂପ କରାଇ ॥
ସେ କାଷ୍ଠ ହେଲା ବଡ଼ଜଣ । କେତ୍ତ ଦେଖିଲ ତା ଚରଣ ॥
ଏଣୁ କପଟ ବିଦ୍ୟା କରି । ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ରତ୍ନ ହରି ॥
ଏଥି ଅଜ୍ଞାନ ପଶୁମାନ । ଯିବ ଅବଶ୍ୟ ନର୍କ ସ୍ଥାନ ॥
ଏ କଥାମାନ ଦୂର କର । ଭଜ କେବଳ ରଘୁବର ॥
ନୋହିଲେ ସର୍ବେ ଯିବେ ନାଶ । ମହାନରକେ ହେବ ବାସ ॥
ଯେବେ ଆମ୍ଭର କହ୍ନମତ । ଦେଖିବା ପାଇଁ ଅଛି ଚିତ୍ତ ॥
ଖୋଜିଣ ମୃତ ଶବ ଆଣ । ତାଙ୍କୁ ଜୀଆଇ ଦେବା ପୁଣ ॥
ତେବେ ଜାଣିବ କହ୍ନମତ । ସବୁ ହେବ ଦୂରଗତ ॥

ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । ଭୁଲିଣ ଗଲ ଦେଖ ଦେଖା ॥
ଦେଖିଲେ ମୃତ ଶବ ଗୋଟି । ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଗନ୍ଧ ଛୁଟି ଉଡ଼ନ୍ତି ॥
କଡ଼ିଁ ଖୋଲିଛୁ ଅପାର । ପାଟେଶ ପଶିବା ଶକ୍ତି କା'ର ॥
ଏମନ୍ତ ଶବ ଦେଖ ଆସି । ପଚାରି ବୋଇଲେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ॥
ଏହାଙ୍କୁ ଯେବେ ଦେବ ପ୍ରାଣ । ଜାଣିବା ତୁମ୍ଭ ସାଧୁପଣ ॥
ବୋଲ୍ଲିଲେ ଗୁଡ଼ୁପାଇ ଦେଖି । ଥିଲେ ଯେ ମାନବ ଅବଶ୍ୟ ॥
ତା ଶୁଣି ଶ୍ରୀରାମର ଦାସ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ସନ୍ନ୍ୟାସ ॥
ଧର୍ମ କହିଲେ ଜଳକଣି । ବଶିଷ୍ଠ ବଦାଦ ଅଗୋଚର ॥
ତୁମ୍ଭର ନ ଜାଣିବା ପଣ । ସ୍ୱଭୁର ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ॥
ହର ଜନନ ଅଧିକାରୀ । ସକଳ ଘଟେ ଛନ୍ତି ହରି ॥
ଜଗତ ସ୍ୱାମି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେବିତ । ସେ ଯିବା ବୁଝ ଆତ୍ମା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ॥
ମୋହର ବୋଲେ କାୟ ଦେବ । ସେ ଯିବା ଦେଲେ ଏ ଜୀବ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଶବ ଧରି । ବସିଲେ ପ୍ରଭୁ ଧ୍ୟାନ କରି ॥
ବୋଇଲେ ନାଥ ଭଗବାନ । ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଆଦି ଅବସାନ ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର । ସଂସାର ତାର ହେଳଧର ॥
ତେଣୁ ହରିଣ ଗୁଣାଧାର । ତୋଷଦେବ ମୋହର ବିଶ୍ୱାସ ॥
ଏ ମୃତ ଶବର ଜୀବନ । ଦେଇଣ ରଖ ଭଗବାନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଶବ ଦେଖ । ଢାଳିଣ ତାର କର୍ଣ୍ଣ ଦେଶ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ତାରକ କହିଲେ । ଉଠ ହୋ ମୃତ ଶବ ଭଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତେ ତକ୍ଷଣ । ପାଇଲା ଶବ ନିଜ ପ୍ରାଣ ॥
ସମସ୍ତେ ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ତହିଁ । ଉଠିଲା ସେ ଶବ, ବୋବାଇ ॥
ତା ଦେଖି ଲୋକେ ଆଚମ୍ବିତ । ରହିଲେ ହୋଇ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ॥
ବୋଇଲେ ଏକ ଜନହାରି । ଧନ୍ୟ ମହିମା ଏହାଙ୍କର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପାଦେ ପଡ଼ି । ସଭେ ରହିଲେ କରଯୋଡ଼ି ॥
ସେ ରାଜା ପ୍ରଜା ଆଦି ଯେତେ । ଭବରେ ସେବିଲେ ସମସ୍ତେ ॥
ବୋଇଲେ ପଶିଲୁ ଶରଣ । ଆଜିଁ ଏ ଆଜ୍ଞା ପରମାଣ ॥

ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ତାହା କର । ସମସ୍ତେ ଶିଷ୍ୟ ହେଲୁ ତୋର ॥
ତା ଶୁଣି ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଦାସ । ମନରେ ହୋଇଲେ ହରଷ ବହ ॥
ନୃପତି ଆଦି ଯେତେ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଶ୍ରବଣେ ମନ୍ତ୍ର ଦେଲେ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଲଲାଟ ଭସ୍ମ । ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମକୁ ଦେଖାଇ ॥
ଜଗତେ ହୋଇଲେ ପ୍ରକାଶ । ସନ୍ୟାସୀ ଛାଡ଼ିଲେ ଦେଶ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପବର । ବାଳକ ରାମଦାସଙ୍କର ॥
ମହିମା ଅଟଇ ଏମନ୍ତ । ଯେ କରୁ ତାହାଙ୍କର ଅନ୍ତ ॥
ତହିଁ ମଠେକ ତୋଳାଇଲେ । ଥୋକେ ବୈଷ୍ଣବ ରଖାଇଲେ ॥
ଧର୍ମଶାଳାହିଁ ତହିଁ କରି । ଯେ ଦେଶ ରଜାକୁ ହକାରି ॥
ବୋଇଲେ ଏହି ଧର୍ମ ଥିବୁ । ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣ ସେବିବୁ ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ରେ ଦେବୁ ଦାନ । ସନ୍ତ ସଜ୍ଜନେ ଦେବୁ ଧନ ॥
ଶ୍ରୀରାମାନନ୍ଦ ସମ୍ପ୍ରଦାରେ । ମନ୍ତ୍ର ଘେନିବୁ କର୍ଣ୍ଣଦ୍ୱାରେ ॥
ରଖିବୁ ତୋର ବଂଶାବଳି । ଏ ଆମ୍ଭ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରତିପାଳି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ତାଙ୍କୁ ଚଳିଲେ । ଆନନ୍ଦେ ତହୁଁ ଚଳିଲେ ॥
ଅନେକ ଭକ୍ତ ଆନନ୍ଦ । ବିଜୟ କଲେ ସାଧୁବୃନ୍ଦ ॥
ଝମକ ଆନକ କାହାଳି । ଶବଦେ ଜଗତ ନ୍ୟୂଆଳି ॥
ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ବଳ ସଙ୍ଗେ । ଯେଣି ଚଳିଲେ ନାନାରଙ୍ଗେ ॥
ସବୁ ଅନନ୍ତ ବାଦ୍ୟ । ନଦେ ତାହାଙ୍କ ନାହିଁ ଛୁଇଁ ॥
କେବଳ ନାମ ଧ୍ୱନି କରି । ପଥେ ଗମନ୍ତେ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରି ॥
ଏମନ୍ତ କେତେ ଦିନାନ୍ତରେ । ଯାଇଁ ମିଳିଲେ ମେଦିବନରେ ॥
ତାହାଙ୍କ ପ୍ରତାପ ଶ୍ରବଣେ । ପାଳିଟି ଧାଇଁଲେ ପୁରୁଣେ ॥
ଅନେକ ଧନ ବସ୍ତ୍ର ଘେନି । ଆନନ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଭେଟଥାଇ ॥
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ସିଂହଦ୍ୱାରେ । ଉଡ଼ଇ ପତାକ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରେ ॥
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପାଦେ ପଡ଼ି ଶୋଇ । ଉଠି କହନ୍ତି କର ଯୋଡ଼ି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଭଦିନ ଆଜ । ଦେଖିଲି ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଭୁଜ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ତହୁଁ ଗଲେ । ସମସ୍ତ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ॥

ଦେଖିଲେ କାଶୀବିଶ୍ୱନାଥ । ବାଟ ମଙ୍ଗଳା ଗୋପୀନାଥ ॥
ଗଣେଶ ଅନନ୍ତ ଶୟନ । ମୁକ୍ତି ମଣ୍ଡପେ ମୁକ୍ତିସ୍ଥାନ ॥
ରୋହିଣୀ କୁଣ୍ଡ ସେହଠାଣ । ବିମଳା ଦେବୀଙ୍କର ଆଳ ॥
ଭଣ୍ଡ ଗଣେଶ ଦରମ୍ଭ । ଶ୍ରୀ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ସ୍ଥିତି ॥
ବିରଞ୍ଚିଦେବ ସୂମ ସ୍ଥର । ଏ ବାର ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରି ॥
ଦର୍ଶନ ବିଧାନରେ କଲେ । ଚରୁଣ୍ଡ ଦେଖି ଯାଇଁ ହେଲେ ॥
ଯହିଁ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଜୀବ । ଆଉ ନ ଦେଖେ ପୁଣି ଭବ ॥
ଶ୍ରୀ ଜଗମୋହନକୁ ଦେଖି । ହୃଦୟ ଭରିଲେ ଚର୍ମ ଆଖି ॥
ତହୁଁ ଚଳିଲେ ଧୀରେ ଧୀରେ । ଚନ୍ଦନ ଅର୍ଚ୍ଚନର ଠାରେ ॥
ଦେଖିଲେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ । ଯହିଁ ବିଜେ ଭଗବାନ ॥
ଶ୍ରୀବଳଦେବ ଦେବୀ ଛୁଲେ । ଦର୍ଶନେ ପାତକ ଛାଡ଼ିଲେ ॥
ସେ ଯେ ବାଳକ ରାମଦାସ । ଧ୍ୟାନେ ରହିଲେ ଦାଣ୍ଡବାସ ॥
ବୋଇଲେ ଆହେ ମହାବାହୁ । କରୁଣା ଦେଖିର ବୋଲଇ ॥
ମହା ମହିମା ମହାମେରୁ । ଅଶେଷ ଜୀବଙ୍କ ଗୁରୁ ॥
ନମସ୍ତେ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ଭୁଜ । ନମୋ ଦେବାଧି ଦେବରାଜ ॥
ନମୋନାରାୟଣ ଦେବ ହରି । ଶରଣ ପଦ୍ମପାଦେ ତୋରି ॥
ଦେଖି ତୋହର ପଦ୍ମମୁଖ । ଛାଡ଼ିଲି କୋଟି ଜନ୍ମ ଦୁଃଖ ॥
ଏ ଜୀବ ଅଜ୍ଞାନ ଯେତେ । ସବୁ ଲଭିଲି ମୁକ୍ତି ତୋତେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭବ ହେଳେ । ପ୍ରଣାମ କରି ପାଦତଳେ ॥
ସହସ୍ରବାର ଦଣ୍ଡବତ । କରିଣ ଉଠିଲେ ତୁରିତ ॥
ଛାମୁରୁ ମେଲାଣି ହୋଇଲେ । ବହୁ ଆନନ୍ଦେ ଚଳିଗଲେ ॥
ଗୁଣ୍ଡିଚା ମନ୍ଦିର ନିକଟେ । ସେ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନର ତଟେ ॥
ଅନେକ ଧନ ଲଗାଇଲେ । ବଇଣ୍ଠ ମଠ ତୋଳାଇଲେ ॥
ବଡ଼ଣ ବଖାଣ୍ଟ ତହିଁରେ । ଦେଉଳ ମଣ୍ଡପ ଆଦି କରି ॥
ଅମୂଲ୍ୟ ପୁର ନିର୍ମିଲେ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ମୋହରି ରଖିଲେ ॥
ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଉତ୍ତମ । ଧନରେ ଧନପତି ସମ ॥

ସେ ଯାତ୍ରା ପ୍ରକାଶନ୍ତି ଆସି । ଦେଇ ତାହାଙ୍କ ମନ ତୋଷି ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ସେ ଉଦାସ । ଯୋଗୀ ଜଙ୍ଗମ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ॥
ସେବା ଅତିଥି ଅଭ୍ୟାଗତ । ଦୀନଙ୍କୁ ଦ୍ୟନ୍ତି ସଦାବର୍ତ୍ତ ॥
ପ୍ରଭୁ ମହୋଶାନ୍ତି ନିତି କରି । ମହାପ୍ରସାଦ ସେବା କରି ॥
ନିତ୍ୟ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦରଶନ । କରି ବଞ୍ଚନ୍ତି ଦିନ ଦିନ ॥
ନ କରି କାହିଁକି ଜଞ୍ଜାଳ । ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେକାଳ ॥
ଲୋକେ ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ବୈଷ୍ଣବ ଗଣେ ମୋକ୍ଷଦାନ ॥
ଜଗତରେ ଏତେ ଦୟା ହୋଇ । ଦେଖି ତ ଦେଖିବାରେ ନାହିଁ ॥
ଏମନ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି ସମସ୍ତେ । ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ଜଗତେ ॥
କେତେହେଁ କାଳ ବହିଗଲା । ଆସିଣ ମୃତ୍ୟୁକାଳ ହେଲା ॥
ଈଶ୍ୱର କଲେ ମନେ ମନ । ଆଉତ ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ଦେହ ବହିବା କର୍ମ ସେତେ । ଆସିଣ ମିଳିଲେ ସମସ୍ତେ ॥
ଏମନ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଉଦ୍ଧାରଣ । ଚିନ୍ତିଲେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ରୂପ ଧ୍ୟାନକରି । ଶ୍ରୀରାମ ତାରକ ସୁମରି ॥
ଅନ୍ତରଙ୍ଗଙ୍କୁ ଆଗେ ଥୋଇ । ଆତ୍ମାରେ ଆତ୍ମାକୁ ମିଶାଇ ॥
ଭଜି ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ବାଣୀ । ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଲେ ତତକ୍ଷଣି ॥
ଜ୍ୟୋତିରେ ଜ୍ୟୋତି ମିଶିଗଲା । ଦେହ ପିଣ୍ଡ ଅଲଗେ ରହିଲା ॥
ତା ଦେଖି ଭୃତ୍ୟଜନେ ମିଳି । ଅନେକ ଛାଡ଼ିଲେ ବୋବାଳି ॥
ଶୁଣି ବାନ୍ଧବ ଦେଶୀମାନେ । ହତାଶ କଲେ ସେ ସମସ୍ତେ ॥
ଗୁରୁଦେବଙ୍କୁ ଘେନି ଗଲେ । ସୁଗନ୍ଧି ଜଳେ ସ୍ନାନ କଲେ ॥
ଦିବ୍ୟ ସମାଧି ସ୍ଥାନ କରି । ତହିଁ ସୁବାସ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭରି ॥
କର୍ପୂର ଶେଯ ସଜାଇଲେ । ତହିଁ ନେଇ ଶୁଆଇଲେ ॥
ମୁଦ ଦେଇ ଘୋଡ଼ାଇଲେ । ସମାଧିକର୍ମ ବଢ଼ାଇଲେ ॥
ତହୁଁ ଚଳିଲେ ତତକ୍ଷଣି । ଏଥି ଭକ୍ତର ମନ ଶୁଣି ॥
ସେ ରାଜ୍ୟ ନୃପତିର ଆଗେ । ଚରୁଆମାନେ ଯାଇ ବେଗେ ॥
କହିଲେ ଶୁଣ ମହାରାଜେ । ଅପୂର୍ବ ବୈଷ୍ଣବ ଗୋଟିଏ ॥

ନାମ ବାଳକ ରାମଦାସ । ଓଡ଼ିଶରେ କରୁଥିଲା ବାସ ॥
ଅନେକ କାଳ ସେ ବଞ୍ଚିଲା । ଏବେ ସେ ନିଜ ଧାମ ଚଳିଲା ॥
ଅନେକ ଧନ ଅଛି ତାର । ଯେସନ୍ତେ କୁବେର ଭଣ୍ଡାର ॥
ଶୁଣିଲା ଦେଶର ମହାରାଣି । ନିଜ ଭଣ୍ଡାରେ ତାହା ଆଣି ॥
ତା ଶୁଣି ନୃପ ଶିରୋମଣି । ପେଶିଲେ ଦୂତ ଦେଖୁଷଣି ॥
ଅନେକ ଛଡ଼ିଦାର ଗଲେ । ମଠ ଘାଘଡ଼ କରାଇଲେ ॥
ଅନେକ ତର୍ଜନ ଗର୍ଜନ । କଡ଼ାଣି ଲେଖା କଲେ ଧନ ॥
ମନୋକ୍ତି କରାଇ ନ ଦେଲେ । ଆଣନ୍ତି ଦଣ୍ଡ ବାନ୍ଧିଦେଲେ ॥
ତା ଦେଖି ଚେଲାମାନେ ଯେତେ । ରୋଦନ କରନ୍ତି ସମସ୍ତେ ॥
ସମାଧି ପାଶେ ଚଳିଗଲେ । ବେଢ଼ି ଅନେକ ଡକାଇଲେ ॥
ବୋଇଲେ ସ୍ୱାମୀ ଗଲେ କାହିଁ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପଥରେ ବସାଇ ॥
ଏ ରାଜ୍ୟ ରଜା ଦୂତ ପେଶି । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଅନେକ ପୀଡ଼ାପି ॥
ତୁମ୍ଭର ଧନ ଥିଲା ଯେତେ । ନେଉଛନ୍ତି ନିଯୋଗ ନିମନ୍ତେ ॥
ପ୍ରଭୁ ମନୋକ୍ତି କଃ ହେବ । ଏ ମଠ କେମନ୍ତେ ଚଳିବ ॥
କି ହେବ ସଦାବର୍ତ୍ତମାନଃ । ଉଠିଲା ଏମନ୍ତ କହଣି ॥
କେମନ୍ତେ ଜିବ ଆମ୍ଭ ଜନ । ସମସ୍ତେ ଧାରିବୁ ଜୀବନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେ ରୋଦନ୍ତେ । ଥାଇଁ ସମାଧି ମଧ୍ୟ ଗତେ ॥
ବୋଇଲେ ପିଟାଉରେ ମୋତେ । ବୁଝିବା କଥାମାନ କେତେ ॥
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଲୋକ ଗଲେ । ସମାଧି ମୂଳ ପିଟାଇଲେ ॥
ଉଠେ ବାଳକ ରାମଦାସ । ଦେଲେଛନ୍ତି ମଠରେ ପ୍ରବେଶ ॥
ଶିଷ୍ୟଗଣ ପ୍ରଭୁ ତହିଁ ଆଣି । ବସିଲେ ନରସିଂହ ଜଣି ॥
ସେବକମାନଙ୍କୁ ପୁଛିଲେ । ସମସ୍ତ ଘଟଣ ବୁଝିଲେ ॥
ଅଳପ ହୋଇ ହସ ହସ । ବୋଲେ ବାଳକ ରାମଦାସ ॥
ଶୁଣ ହେ ରଜ ଦୂତମାନେ । କହ ନୃପଙ୍କ ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ଏତେକ ରାଜ୍ୟ ନ ଅଣିଲା । ଦେବିଷ୍ଟୁବ ଧନ ଆସ୍ତ୍ରିକଲା ॥
ଆମ୍ଭର ମଠର ସୀମା ନେବ । ନୋହିଲେ କି କରି ପାରିବ ॥

ଆମ୍ଭେ ରକ୍ଷିବୁ କହ୍ଲାଦନ । ଆଜନ୍ମ ମରୁ ସେ ରାଜନ ॥
ତହିଁ ଭୂମିରେ ଆମ୍ଭେ ଯିବା । ଏ ଶାନ୍ତି ଜଗତେ ରଖିବା ।
ତା ଶୁଣି ରାଜ ଦୂତମାନେ । ଚଳାଇଲେ ଭଗ୍ନ ମନେ ॥
ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲେ ସମସ୍ତ । ଶୁଣି ନୃପତି ଆଚମ୍ବିତ ॥
ବୋଇଲେ କି କରିବା କଥ । ଶୁଣି କମ୍ପଇ ଅସ୍ଥି ଦେହ ॥
ବେତେଶା ଯାଅ ଜଣ ଦଶ । ତାହାଙ୍କୁ ଧରି ନେଣଆସ ॥
ଶିର ତା ଛେଦନ କରିବା । ଅଗ୍ନି ଲଗାଇ ପୋଡ଼ିଦେବା ॥
ତା ଶୁଣି ଯାଇ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ । କହିଲେ ରଜା ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ଏ କଥା ନୁହଇ ଉଚିତ । ସେ ବଇଷ୍ଣବ ଭକ୍ତବନ୍ତ ॥
କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣିଲୁ ନାହିଁ ଯାହା । ସାକ୍ଷାତେ ଦେଖିଲୁଟି ତାହା ॥
ବିନ୍ଧ୍ୟନର ମୃତ ଶବ । ଶୁଣି ଆସିଲା ତାର ଜୀବ ॥
ଶିଳ ମଡ଼ିବା ଲଙ୍କା ତାର । ସେ ଗୋଟିଏ ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର ॥
ସେ ଯେବେ ହେବେ ଅସନ୍ତୋଷ । ହୋ ରାଜବଂଶ ନିଜ ନାଶ ॥
ଗୋଟିଏ ନ ରହିବ ଆଉ । ଏହା ବିଚାରି ଆଜ୍ଞା ଦେଉ ॥
ଶୁଣି ନୃପତି ତୋଷ ହେଲା । ଆସିଣ ପାଦ ଆଶ୍ରିଲା ॥
ଏମନ୍ତେ ଗଲା ଦଶଦିନ । ପ୍ରାଣ ତ୍ୟାଗିଲା ସେ ରାଜନ ॥
ଶୁଣି ବାଳକ ବ୍ରହ୍ମଦାସ । ଶିକ୍ଷିଲେ ସମସ୍ତ ବିଳାସ ॥
ଭଜିଲେ ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀରାମ । ପୁଣି ଗମିଲେ ନିଜଧାମ ॥
ଶୁଣ ହୋ ମନ ଜନମେଜୟେ । ସାଧୁଙ୍କ ବଚନ ଏହା ହୁଏ ॥
ଏ କଳିଯୁଗେ ଏ ଚରିତ । କହୁ ଶୁଣିବା ଆଚମ୍ବିତ ॥
ଏ ପାର୍ଥଚରିତ୍ର ସୁଧାବାଣୀ । ବିଶ୍ୱାସ କରି ଯେବେ ଶୁଣି ॥
କବା ନିର୍ମଳ କରି ମନ । ବଦନେ ସେ କରିଣ ଗାନ ॥
ତାର ପାତକ ଥିବ ଯେତେ । ରହିବ ନାହିଁ କଦାଚିତେ ॥
ବିଶ୍ୱାସ ବିନା କର୍ମ ଯେତେ । ଫଳ ନ ମିଳେ କଦାଚିତେ ॥
ଭକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଯେତେକ ପ୍ରାଣୀ । ଯେତେତେହିଁ ରହିଥିଲେ ଅଣୀ ॥
କେତେବେଳେ ନଇଲେଟି ଶେଷ । ଏମନ୍ତେ ସେ ହୋଏ ନିର୍ବାଣ ॥

କହଇ ରାମଦାସ ଦ୍ୱିଜ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଭୁଜ ॥
ସାଧୁମାନଙ୍କ ଦୋଷରେ । ମୋ ଶତ୍ରୁ ରଖୁ ଅନ୍ତରେ ॥
କର ନ କର ଇଚ୍ଛା ତୋର । ଅନ୍ୟ ଶରଣ ନାହିଁ ମୋର ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିରସାମୃତେ ବଳ୍ଳୀବାଳକ ରାମ ଦାସ
ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଊନତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

---*---

ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ମନ ଉବାଚ

ନମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଯଦୁରାଜ । ସଫଳ କର ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ ॥
କହେ ଚୈତନ୍ୟ ମୁନିବର । ସୁନନ୍ଦ ନୃପତି ଆଗର ॥
ଶୁଣିବା ହେଉ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଏବେ ॥
ଏ ବଡ଼ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଚରିତ । କେବଳ ଶ୍ରବଣେ ଅମୃତ ॥
ଶୁଣ ପଶ୍ଚିମ ଦେଶ ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବା ମାର୍ଗ ଦେଖି ॥
ସେ ଦେଶେ ଏକଇ ନଗର । ନାମ ତା କଳାବର୍ଣ୍ଣ ପୁର ॥
ସେହି ଗ୍ରାମରେ ତାର ବାସ । ନାମ ଟି କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦାସ ॥
ଜାତିରେ ଅଟଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ନିରତେ ବିଷ୍ଣୁ ପରାୟଣ ॥
ଧନ ସମ୍ପଦ ଅପ୍ରମିତ । ବେନି ଦୁହିତା ତିନ ସୁତ ॥
ତାର ଭାର୍ଯ୍ୟା ରୂପବତୀ । ନାମ ତାହାର ଶ୍ରଦ୍ଧାବତୀ ॥
ସ୍ୱାମୀ ସେବାରେ ଦୃଢ଼ମତି । କେବଳ ଜାଣେ ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତି ॥
ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ଦେବମାନ । ଜାଣଇ ସ୍ୱାମୀ ଭଗବାନ ॥
ସ୍ୱାମୀ ଆଜ୍ଞାରେ ଥାଇ ନିତ୍ୟ । ଶ୍ରଦ୍ଧା ନ ଘଟଇ ଶ୍ରଦ୍ଧାବନ୍ତି ॥
ଏମନ୍ତେ ପତ୍ନୀ ସଙ୍ଗେ ସେହି । ବଞ୍ଚଇ ଦିବସ ରଜନୀ ॥
ପୁରାଣ ଶୁଣୁଥାଇ ନିତି । ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣେ ଭକତି ॥

ସକଳ ସତେ ଦୟାବାନ | କହେ ସେ ମଧୁର ବଚନ ||
ପାଷଣ୍ଡ ଜନଙ୍କ ସଙ୍ଗତ | ବଦଇ ନାହିଁ କଦାଚିତ ||
ମିଥ୍ୟା ବୋଇଲେ ମୃତ୍ୟୁ ତାର | ଜାଣଇ ସତ୍ୟ ଏକ ସାର ||
ଦେବ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ମହାଭକ୍ତ | କରଇ ସଦାନନ୍ଦ ମନୁ ||
ବୈଷ୍ଣବ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭିକାରୀ | ଯୋଗୀ ଜଙ୍ଗମ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ||
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଯେଉଁ ନରେ | ଯେ ଆସି ପ୍ରବେଶିଲେ ଦ୍ୱାରେ ||
ଯାଉ ବୋଲିବା ପଦ ନାହିଁ | ଯେ ଯାହା ମାଗିଲେ ଦିଅଇ ||
ବସ୍ତ୍ର ଭୋଜନ ଅନ୍ନ ଯେତେ | ରଜତ କାଞ୍ଚନ ସଙ୍ଗତେ ||
ଦେଇ ତୋଷଇ ତାର ମନ | ଲୋକେ ବୋଲନ୍ତି ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ||
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା | ତା ଯଶ ଜଗତେ ପୂରିଲା ||
ଶୁଣ ହେ ମନ ଶୁଦ୍ଧ ଚିତ୍ତେ | ଏଥି ଉତ୍ତାରେ କଥା ଯେତେ ||
ଦଇବ ଘଟ୍ଟପୁଣି ମାନ | କେ ତାହା କରିପାରେ ଆନ ||
ପୁତ୍ର ଦୁହିତା ତାର ମଲେ | ଗୋଟିଏ କେହି ନ ରହିଲେ ||
ଏକା ରହିଲେ ତୋଷ ମାତ୍ର | ତାର ସମ୍ପଦ ହେଲା ବ୍ୟତ ||
ଖାତକ ନେଲେ ଧନ ବାଡ଼ି | ଅନେକ ଗଲା କଛୁ ପୋଡ଼ି ||
ଖଣ୍ଡ ତଇଜସ ଆଦି ଯେତେ | ଏମାନେ ନେଲେ ଧନ କେତେ ||
ଏମନ୍ତେ ସର୍ବସ୍ୱ ଗଲା | ମହା ଦରିଦ୍ର ଦୁଃଖୀ ହେଲା ||
ଏଥକୁ ତୋଡ଼ଣା ନକରି | ବୋଲେ ଯା କରିବେ ଶ୍ରୀହରି ||
ସଂସାର ସାର୍ଥ ଯେଣସର | ଏ ସର୍ବ ଅସ୍ଥିର ସାହାର ||
କୀଟରୁ ବ୍ରହ୍ମଆଦି କରି | ଯେତେକ ଅଛନ୍ତି ଦେହଧାରୀ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣି ସୁଚିତ୍ତେ | ହରି ଭଜନ କରି ନିତ୍ୟେ ||
ବଞ୍ଚଇ ରଜନୀ ଦିବସ | ମନେ ତା କ୍ଷୋଭ ନାହିଁ ଲେଶ ||
କେବଳ ଚିନ୍ତା ତାର ଏତେ | ଦ୍ୱାରକୁ ଅସିବେ ଅତିଥେ ||
ଆସିଲେ ଲେଉଟି ସେ ଯିବେ | ଏଥକୁ କି କରିବା ଏବେ ||
ଏଣୁ ଚିନ୍ତାଇଁ ମନେ ତାର | କେ କହେ କାହାର ଆଗର ||
ଏମନ୍ତେ ଭେଟେ ଦିନଠାରେ | ତା ପତ୍ନୀ ସ୍ୱାମୀର ଆଗରେ ||

ଅତି ମଧୁର ଧୀରବାଣୀ । ବିନୟେ କହିଲେ ସେ ପୁଣି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ । ଅଛି ତ ନାହିଁ କିଛି ଧନ ॥
ଘରେ ପିତ୍ତଳ ଧନ ଯେତେ । ସେ ତମ୍ବା କଂସାଙ୍କ ସହିତେ ॥
ବଡ଼ ସାନଙ୍କ ଯେତେ ଥିଲେ । ସମସ୍ତ ବିକାଣରେ ସେ ଗଲେ ॥
ତୋହରି ପିଇବା କାହିଁରେ । ଖଣ୍ଡିଏ ଛାନ୍ଦକାହିଁ ଘରେ ॥
ଯେ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ବସ୍ତ୍ର ଥିଲା । ତାହାତ ବନ୍ଧୁ ବିକାଇଲି ॥
ସବୁ ହୋଇଲା ଆସି ଶେଷ । ଏବେ ରହିଲି ଉପବାସ ॥
କିଛି ପଡ଼ିବା କର୍ମ ଯେତେ । ତାହାତ ବୋଲେ ଭୂମି ତଳେ ॥
ମୂଲ ତ ଲାଗି ନ ପାରିବ । ଭିକ୍ଷା ତ ମାଗି ନ ଜାଣିବ ॥
ଏଥକୁ କି ବୁଦ୍ଧି କରିବା । ନିଶ୍ଚୟେ ଜୀବନ ହାରିବା ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ନିଜ ପତି । ମୋ ବାଣୀ ଶୁଣରେ ସୁବତି ॥
ଆମ୍ଭ ଅଦୃଷ୍ଟେ ଅଛି ଯାହା । ଅବଶ୍ୟ ଭୁଞ୍ଜିବାକୁ ତାହା ॥
ଏଥକୁ କାହିଁକି ନ ଭଜ । ଯାହା କରିବେ ଆଦିମୂଳ ॥
ତା ଶୁଣି ସତୀ ବୋଇଲେ ଶୁଣ । ତୁମ୍ଭେ ଯା କହିଲ ପ୍ରମାଣ ॥
ସଂସାରେ ଦେହଧାରୀ ଯେତେ । ଅନ୍ନରେ ବଞ୍ଚନ୍ତି ସମସ୍ତେ ॥
ଅନ୍ନ ନ ଖାଇ କେତେଦିନ । ରହିବ ଏ ପାପ ଜୀବନ ॥
ଆଜ କି କରିବା ବିଚାର । ଏ କଥା ଗୋଟି ମୂଳକର ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସ୍ୱାମୀ ଥାଇ । ଶୁଣ ମୋହର ପ୍ରାଣଧନି ॥
ଏ କଥା ମାନସ ତୁ କର । ଯାଅ ତୁ ମିତ୍ରଙ୍କର ଘର ॥
ମାଣ୍ଡିଆ ଚୁଡ଼ା ଦଶମାଣ । ଉଧାରି କରି ମାଗିଆଣ ॥
କରିବା ଦଶଗୋଟି ରୁଟି । ତହୁଁ ମୁଁ ଧରି ପାଞ୍ଚଗୋଟି ॥
ଶିବ ସନକାଦି ସୁରଯାଏ । ସେ ଗ୍ରାମେ ଖାତକ ଗୋଟିଏ ॥
ହୋଇ ଅଛଇ ଭକ୍ତବନ୍ତ । ତା ପାଦେ ଅଛି ଆମ୍ଭ ଚିତ୍ତ ॥
ସେ କିଛି ଦେବେ ତାହା ଆଣି । ଖାଇ ବଞ୍ଚିବା ବେନି ପ୍ରାଣୀ ॥
ଯାଇ ଆସିବା ପାଞ୍ଚଦିନ । ଲାଗିବ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରତନ ॥
ଏଥକୁ ଚିନ୍ତା ନ କରିବୁ । ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଘରେ ଥିବୁ ॥

ଶୁଣି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶିରୋମଣି | ମନେ ଚିନ୍ତିଲ ଚକ୍ରପାଣି ||
ସ୍ୱାମୀର ଆଜ୍ଞା ଘେନ ଶିରେ | ଚଳିଲ ମଣିଷଙ୍କ ଘରେ ||
ସେ ମିଶ୍ର ପତ୍ନୀର ଉଦରେ | ଜନ୍ମିଲ ଦୁଃଖ ଦୂର ହେତେ ||
ବୋଇଲ ସଙ୍ଗାତ ଗୋ ଶୁଣ | ମାଣ୍ଡିଆ ଚୂନା ଦରମଣି ||
ଦେଉଥାଅ ଗୋ ତୁ ଉଧାର | ଅନେକ ହେବ ଉପକାର ||
ମିଶ୍ର ଭୁଞ୍ଜିବ ତାହାଧରି | ପିବାକୁ ଲଜ୍ଜା ନକରି ||
ମନୋହ୍ର ପୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ | ତହିଁ ଖାତକ ଜଣ କେତେ ||
ଅଭଗ୍ନ କୁଜନ ଖୋଇଲେ | ଯାଥି ଆସିବେ କହୁ ପୁଣି ||
ଯାହା ସେ ଦେବେ ଭଗବାନ | ଖାଇ ବଞ୍ଚିବୁ କହୁଦିନ ||
ତା ଶୁଣି ମିଶ୍ରପତ୍ନୀ ଯାଇ | ସ୍ୱାମୀ ଆଗରେ ତାହା କହି ||
ମାଣ୍ଡିଆ ଚୂନା ମାଣ ଦଶ | ଆଣି ସେ ଦେଲା ତାର ପାଶ ||
ତାହା ଧରଣି ବେଗେ ଚଳ | ନିଜ ମନ୍ଦିରେ ଯାଇ ମିଳ ||
ସ୍ୱାମୀର ଆଗେ ନେଇ ଦେଲା | ଏହା କି କରିବ ବୋଇଲା ||
ସ୍ୱାମୀ ବୋଇଲ କର ରୋଟି | ଖାଇବେ ଦେବ ପଞ୍ଚଗୋଟି ||
ତହୁଁ ମୁଁ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ନେଇ | ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ପିଣ୍ଡରେ ଜାଣିପାଇଁ ||
ତୁମ୍ଭର ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଥିବ | ମୋହର ଆସିବା ଯାଏ ହେବ ||
ତୁମ୍ଭେ କେବଳ ରକ୍ଷା କରି | ଘରେ ଯା କହିବେ ଶ୍ରୀହରି ||
ସେ କଥା ହେବ ତ ଅବଶ୍ୟ | ଏବେ ତୁ ରୋଟି କର ବସି ||
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ଦ୍ୱିଜବଧୂ | ତୁମ୍ଭେ ମୋହର ପ୍ରାଣପତି ||
ଭୁଞ୍ଜ ତୁମ୍ଭର ସ୍ୱାଧୁ ହୋଇ | କେତେବ ଅନ୍ତର ଦୂର ନାହିଁ ||
ଏବେ ସ୍ମୁଦିଣ ମୋତେ ପିବ | ଏହା ସେ ଲେଖିଲ ରହିବ ||
ତୁମ୍ଭ ଅଇଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ | ମୋ ଦିନ ସରିବ ଶେଷନ୍ତେ ||
ଏମନ୍ତ କହି ଥନ ଥନ | କରୁଣ ତା ବଚନ ନନ୍ଦନ ||
ହଟିଲ କରିଣ ଜାଳୁଣି | ସ୍ୱାମୀ ବୋଇଲ ହେ ଶୁଣ ||
କାହିଁ ତୁ ହେଉଛୁ ବିକଳ | ଯତ୍ନର ପ୍ରଭୁ ଆଦିମୂଳ ||
ସମସ୍ତ ଜୀବର କାରଣୀ | ଅଶେଷ ଜନ ଚିନ୍ତାମଣି ||

ସେ ଜଳ ଭକ୍ତବତ୍ସଳ କରି । ଦେଖି ପିଇଲେ ନରନାରୀ ॥
ଅତି ଆନନ୍ଦମନ ହୋଇ । ବୃନ୍ଦକୁ ଆସିଲେ ବସାଇ ॥
ଆଣି ସେ ଦେଲେ ବେଳ ସେଠି । ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ନ ଛଡି ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ନରନାରୀ । ବୁଦ୍ଧି ହୋଇଲେ ଠଉରି ॥
ଭୂବେଶ ଦେଲ ବୈଷ୍ଣବୀ । ପୁଣି ଅଣିଲା ବେଳ ସେଠି ॥
ଶ୍ରୀହରି ପଦେ ନେଇ ଦେଲେ । ତାହା ସେ ଗୋବିନ୍ଦ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ॥
ତା ଦେଖି ଘଣ୍ଟ ଟଣ୍ଟୀ ବୃନ୍ଦ । ଜାଣିଲେ ଦୂରଦାଣ୍ଡି ଘେଞ୍ଚ ॥
ପୁଣି ଦେଲେକ ବେଳ ସେଠି । ପ୍ରଭୁ ତା ଭୁଞ୍ଜିଯାଇ ଉଠି ॥
ରହିଲ ସୁବର୍ଣ୍ଣୋଟି ଶେଷ । ତାହା ଜାଣନ୍ତି ପୀତବାସ ॥
ବିଚାରି କଲେ ପ୍ରଭୁ ମନେ । ଆଜି ରହିବା ଏହି ସ୍ଥାନେ ॥
ବାଳ ଘେଞ୍ଚେକ ସେଠି ଅଛି । ତାହା ମୁଁ ଯିବ ଘେନି ଭକ୍ଷି ॥
ସବୁ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ବର୍ଣ୍ଣମାନେ । କି ଘେନ ଯିବଇଁ ସ୍ବସ୍ଥାନେ ॥
ଏଣୁ ଏତିକ ଏବେ ହେଉ । ଏହା ବିଚାରି ନନ୍ଦବାଳ ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ମୁଖ ପଖାଳିଣ । ହସି ବୋଇଲେ ନାରାୟଣ ॥
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଭୋଜନ ପାଇଲୁ । ଭୁଞ୍ଜି ଉଦର ପୂର୍ଣ୍ଣ କଲୁ ॥
ଆଜିକ ତୋ ପୁରେ ରହିବୁ । ପ୍ରଭାତୁ ଉଠି ଆମ୍ଭେ ଯିବୁଁ ॥
ତା ଦେଖି ଘଣ୍ଟ ଟଣ୍ଟୀ ଦୁଇ । ଆନନ୍ଦ ହେ ପାରିବ କହି ॥
ସମ୍ଭ୍ରମ କଣ୍ଠେ ଭରିଲେ । ଏକାନ୍ତେ ବସି ବିଚାରିଲେ ॥
ଅଟଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ । ଦୁଇ ଯିବାକୁ ନାହିଁ ବଳ ॥
ଦୁଇ ବୃନ୍ଦାବନ ରହନ୍ତେ । ଭକ୍ଷଣ କରି ନାହିଁ ମୋତେ ॥
ଏବେ ତୁ ଶୁଣ ତୋ ବୈଷ୍ଣବୀ । ବାକି ଯେ ଅଛି ସୁବର୍ଣ୍ଣୋଟି ॥
ଏ ଉଭୟ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି ଦେବା । ଆମ୍ଭେ ଦିହେଁକ ସେବକ ଥିବା ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀବତ୍ସ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ପ୍ରାଣପତି ॥
ଏ ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟ କଥା ହେଉ । ଅଟଇ ଅପ୍ରତୋଷ ଦେବାକୁ ॥
ମାଗିବା ପାଞ୍ଚଲେ ରଜନୀ । ଅଟଇ ଯିବେ ହୋଇ ତୁନି ॥
ଏମନ୍ତ କହୁଁ ଦିନ ଶେଷ । ରଜନୀ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ॥

ଅତଥି ବଚନ କହିଲେ । ସେ ଶୁଣିବୋଟି ହେଟି ଦେଖେ ॥
ଏହା ଶୁଣିଲେ ନାରାୟଣ । ହିତ୍ବା ପାଇଁ ଏ କଥଣ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ଶ୍ରୀହରି । ସୁଜନେ ଥାଅ ହେତୁ କରି ॥
ଭୁଞ୍ଜି ଉଠିଲେ ଶ୍ରୀବତ୍ସାଙ୍କ । ଶ୍ରୀମୁଖପଦ୍ମ ହସ୍ତେ ଧୋଇ ॥
ଶୟନ କରିଲ ତୃଣାସନେ । ଶୁଦ୍ଧ ଭକତଶ୍ରୀବ ମନେ ॥
ଧନ୍ୟ ସେ ପୁତ୍ରିଙ୍କ ଶବନ । ଭକତ ମଧ୍ୟେ ନେତ୍ରପାନ ॥
ଆନନ୍ଦେ ଭକ୍ତ ଭତବାସେ । କେ ଦେବ ଉଚ୍ଚଙ୍କ ପାଶେ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଦ୍ଧ ଭଗବାନ । ଶୁଦ୍ଧ ସମୁଦ୍ରେ ହେଲେ ମଗ୍ନ ॥
ତେତେଣେ ସେ ଦେବଦେବୀ ଦୁଇ । ଶୟନ କଲେ ସୁଗନ୍ଧ ପାଇ ॥
ପ୍ରଭୁ ମହିମା ମନେ ଗୁଣି । ନମେ ନମସ୍ତେ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ତୁ ଦୀନବାନ୍ଧବ ବୋଲାଉ । ଆଚିଙ୍କି ଆଚଙ୍କ ନ ସହୁ ॥
ମୋ ଅଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଦେବରକ୍ଷି । ମହିମା ଦେଖାଅ ତୋ ଆଜ ॥
ଏତେଶୁଣି ନିନ୍ଦେ ହେଳନ । କାନ୍ଦୁଁ ଉଠିଲେ ଭଗବାନ ॥
ଆଗେ ପଛକେ ଭୂମିବାସେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କୁ ରଜନୀ ଶେଷେ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣୁ ହେନ ପ୍ରାଣୀ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ତା ଦୁଃଖ ନ ପାରିଲେ ସହି । ବେଗେ ଉଠିଲେ ଶ୍ରୀବତ୍ସାଙ୍କ ॥
ଆଜ୍ଞା ଦେ ହେଲେ ଭଗବାନ । ତୋ ଘରେ ପୂରିଥାଉ ଧନ ॥
ବସ୍ତ୍ରାଦି ଅଳଙ୍କାର ସେତେ । ଭୋଜନ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ସହିତେ ॥
ସଂସାରେ ପୂରିଥାଉ ତୋର । ବଞ୍ଚିଣ ସୁଖ ଭୋଗକର ॥
ମଲେ ବୈକୁଣ୍ଠେ ପାଇବ ଯାଅ । ଭକତ ମଧ୍ୟେ ଗଣ୍ୟ ହୁଅ ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାକୁ ଦେଲେ । ତତକ୍ଷଣେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ॥
ଏମନ୍ତେ ପାହିଲା ରଜନୀ । ଉଦୟ ହେଲେ ଦିନମଣି ॥
ହେଲୀ ତା ବେଗ ହୋଇ ଉଠି । ନିଜ ଘରକୁ ଦେଲା ଦୃଷ୍ଟି ॥
ଦେଖିଲା ଧନ ରତ୍ନମାନ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ସେ ଅଛଇ ଭବନ ॥
ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣ ଅଳଙ୍କାର । ଅଛଇ ଅନେକ ପ୍ରକାର ॥
ଭୋଜନ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ଯେତେକ । ମାଣ୍ଡିଆ ମସୁର ସହିତେ ॥

ସବୁରି ଦୁଃଖ ସୁଖ ଯେତେ । ସେ ସିନା ବୁଝିଥାନ୍ତି ନିତ୍ୟେ ॥
ସକଳେ ସଙ୍ଗେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ହରି । ସବୁରି କର୍ମଭାରୁ ଧରି ॥
ସଂସାର କରେ ଆତଯାତ । ବ୍ରହ୍ମ ଏ ତାହାଙ୍କ ଆଶ୍ରିତ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ଅନନ୍ତ ଅପାର । ମନରେ ସଂଶୟ ନକର ॥
ବେଗେ କର ତୁ ଯାଇ ବେନ୍ତି । ଶୁଣି ସୁଦର୍ଶନ ଚଳି ଗତି ॥
ତତକ୍ଷଣେ ଶ୍ରୀନନ୍ଦ ହୋଇ । ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ଦେବଙ୍କୁ ମନେ ଧ୍ୟାଇ ॥
ଚୁଲିରେ ଅଗ୍ନି ଯୋଗକରି । ମାଣ୍ଡିଆ ଚୁନା ଗୋଳିକରି ॥
ତହିଁ ଲବଣ କିଛି ଧରି । ସେଥି ଦେଇ ପିଠଗୋଟି କରି ॥
ଅନଳ ତାପେ ସିଝାଇଲେ । ସଜନ କରିଣ ଥୋଇଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ଦେବବର । ଧରିବେ ବୈଷ୍ଣବ ରୂପ ଧରି ॥
ମସ୍ତକେ ଶୋଭେ ଜଟାଭାର । ବିଭୂତି ଭୂଷଣ ଦେହର ॥
ଝୁଲିଲେ ତନଙ୍କ ଗୋଳକରି । କଣ୍ଠେ ତୁଳସୀମାଳ ହାର ॥
ଶ୍ରବଣେ କୁଣ୍ଡଳ ସରବେ । ଡୋର କୌପୁନ କଟୀମାଣେ ॥
ଦେଖି ଶ୍ରୀକରେ ତୁମ୍ବା ଯଷ୍ଟି । ନ ଅବା ବଳାବୁ ଧର୍ମିଣୀ ॥
ଅତି ଦୁର୍ବଳ ବୃଦ୍ଧ ତନୁ । କ୍ଷୀଣ ଦିଶୁଛନ୍ତି ବପୁ ବଳୁ ॥
ପେଟ ଲାଗୁଛି ଭୁକ୍ଷ ତାପେଣେ । ପଞ୍ଜର ଗୋଟି ଗୋଟି ଗଣେ ॥
ବସିଲେ ନ ପାରନ୍ତି ଉଠ । କଳନ୍ତ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଦୃଷ୍ଟି ॥
କହିବା ହୋଇଲେ ବଚନ । ଗୁଡ଼ୁଡ଼ାଏ କି ଦେହୁ କ୍ଷିଣ ॥
ଅତି ଦୁର୍ବଳ ତାଙ୍କ କାୟେ । କେବଳ ଦିଶେ ଦେହଚର୍ମେ ॥
ଏମନ୍ତ ରୂପେ ବ୍ରହ୍ମବ୍ରତୀ । ବିଜୟ କଲେ ଦ୍ୱାରେ ଆସି ॥
ଡାକିଲେ ଦାଣ୍ଡକର ଘରେ । କେ ଅଛ ଆସ କହ ଥରେ ॥
ଦ୍ୱାରେ ଅତିଥି ଉପଗତ । ଏ କଥା ଶୁଣି ସେ ତ୍ୱରିତ ॥
ତା ଶୁଣି କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦାସ । ମନରେ ହୋଇଣ ହରଷ ॥
ବେଗେ ନିକଟେ ଦ୍ୱାରେ ଆସି । ଦର୍ଶନ କଲେ ବ୍ରହ୍ମବ୍ରତୀ ॥
ମସ୍ତକେ ବନ୍ଦନ କରି ଦେଇ । ବୋଇଲେ ବିଜୟ ସବୁ ହୋଇ ॥
କି ଆଜ୍ଞା ହେଉଅଛି ମୋତେ । କହିବା ହେଉ ଶୁଭଚିତ୍ତେ ॥

ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରପାଣି । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମୋର ବାଣୀ ॥
ଏ ତୋର ଘଣ କାନ୍ତି ରୂପତେ । ଆମ୍ଭେ ଶୁଣିଲୁ ନାନାମତେ ॥
ତେଣୁ ଅଇଲୁ ତୋର ପାଶେ । ଓଳନଦନର ଭୁଞ୍ଜବାଶେ ॥
କହିବା ଶକ୍ତି ମୋର ନାହିଁ । ଭୋଜନ ପାଇବୁ କି ଦେଇ ॥
ଖଳମ୍ଭେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା । ନାହିଁ ବୋଇଲେ ଚକ୍ରସାଜ୍ଞ ॥
ତା ଶୁଣି ଦୁଃଖିତ ଦାସ । କମ୍ପିଲେ ଅଚ୍ୟୁତଙ୍କ ପ୍ରାଣ ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ଭୋଜନ । ମୁଁ ଛାର ଦୁର୍ବଳ ସ୍ଵଜନ ॥
ଯାହା ସେ ଦେଇଥିବେ ହରି । ତାହା ଭୋଜନ ନିର୍ବାହରି ॥
ଘଣ୍ଟେକ ମାଗ ଏଥି ବସି । ବୋଲି ସେ ମଠରେ ପ୍ରବେଶି ॥
କହିଲ ପତ୍ନୀ ସନ୍ନିଧାନ । ଅତିଥି ମାଗନ୍ତି ଭୋଜନ ॥
ଅତି ଦୁର୍ବଳ ବୃଦ୍ଧଦେହୀ । ଚାଲିବା ଶକ୍ତି ତାଙ୍କ ନାହିଁ ॥
ଏଥିକୁ କହ କି ଉତ୍ତର । କି ବୁଦ୍ଧି କରିବା ଏଥର ॥
ପତ୍ନୀ ବୋଇଲେ ଏ କି କଥା । ମନେ ନ କର କିଛି ଚିନ୍ତା ॥
ତୁମ୍ଭ ଘରକୁ ତୁମ୍ଭେ ନାଥ । ମୋ ଘର ଅଚ୍ୟୁତଙ୍କି ନାଥ ॥
ବାଢ଼ିଲେ କରିବ ଭୋଜନ । ଦୋଷିଲେ ହେବ ଜଳପାନ ॥
ତୁମ୍ଭ ଅଇଲା ଘରନ୍ତେ । ପ୍ରାଣେ ଥିବ ପିଣ୍ଡଗତେ ॥
ଏଥିକୁ ଅଛି କି ବିଚାର । ଆଗେ ଅତିଥି ସେବା କର ॥
ତା ଶୁଣି ସ୍ଵାମୀ ବୋଲେ ସ୍ତ୍ରୀଁ । ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ ଅଟଇ ॥
ତୋ ଜୀବ ଉଦ୍ଧାର ନିମନ୍ତେ । ବିଷ୍ଣୁ ଖଞ୍ଜିଛନ୍ତି ତୋତେ ମୋତେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ ହରଷେ । ମିଳିଲୁ ଅଚ୍ୟୁତଙ୍କ ପାଶେ ॥
ବୋଲିଲ ସ୍ଵାମୀ ବିନୟ କରି । ଶୁଣି ଉଠିଲେ ଚକ୍ରଧର ॥
ସଙ୍ଗତେ ନେଇ ଚଳିଗଲେ । ମଠରେ ବିଜେ କରାଇଲେ ॥
ଆନନ୍ଦେ ପାଦପଦ୍ମ ଧୋଇ । ପିଇଲେ ଜଳ ପତ୍ନୀ ଦୁଇ ॥
ଅପଣା ମସ୍ତକେ ସିଞ୍ଚିଲେ । ହୃଦରେ ପଦେନ୍ତେ ବାନ୍ଧିଲେ ॥
ଦେଖ ଦେଖ ଭାଗ୍ୟ ତାହାଙ୍କର । ଯାହା ନ ପାନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମା ହର ॥
ସୁର ମୁନିଙ୍କୁ ଯେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ । ଯାହା ବନ୍ଦନ୍ତି ସଦାଶିବ ॥

ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତି ତାହା ଦେଖି । ଭକତେ ଥନ ଥନ ଆସି ॥
କରି କାହାର କ୍ରୋଧଭରେ । ପ୍ରତାପରୁଦ୍ରଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ ॥
ବୋଲିଲେ ଶୁଣ ନୃପଶ୍ରେଣି । ସବ ଅଟଇ କାରଣ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଭଣ୍ଡମାନ ବୋଇଲେ । ଲଗାଇ ନିଜ ଅଙ୍ଗେ ଭଲେ ॥
ତୁମ୍ଭେ ସୁବୁଦ୍ଧି ନରବର । ଏ କଥା କିମ୍ପା ନ ବିଚାର ॥
ଏଠାରେ ଥିବା ବଡ଼ ଯାନ । ସେଠାରେ ସନ୍ତୋଷ ସମାନ ॥
ଏଠାରେ ଯାନ୍ତ୍ରି ସେବକ । ସେଠାରେ ଜାଣ ସ୍ୱର୍ଗ ଏକ ॥
ଏଠାରେ ଭକ୍ତ ନର ଅଛୁ । ସେଠାରେ ଏହା ନାହିଁ କଛୁ ॥
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ବୈକୁଣ୍ଠ ସ୍ଥାନ । ଏ କଥା ସତ୍ୟ କରି ଘେନ ॥
ସମସ୍ତ ସମାନ ଅଟଇ । ଏଠାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇ ॥
ସବୁ ଏ ଆତ୍ମା ଆଦିକର୍ତ୍ତା । ଦେହ ଭଜା ନ କରୁଛ ଆସ୍ଥା ॥
ସେ ପ୍ରାଣୀ ସବଦ୍ରୋହ କରି । ସେ ନର୍କେ ଯମଙ୍କ ବଶଇ ॥
ହେ ରାଜା ତୁମ୍ଭେ କି ନ ଜାଣ । ମୋର କହିବା ଅକାରଣ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ନୃପବର । ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ପାମର ॥
ତୁ ଯେଉଁ କଥାମାନ କହୁ । ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଦେବା ସହୁ ॥
ଆଜ ଜାଣିବା ତୋର ମନ । ତୁ ଅବା ଜାଣୁ କେତେ ଜ୍ଞାନ ॥
ଦେଖାଇ ଦେବୁ ଆଜ ତୁହି । ସେ ଆତ୍ମାଜ୍ଞାନ କିଛି ନାହିଁ ॥
ନୋହିଲେ ମରିବୁ ଅବଶ୍ୟ । ଛାଡ଼ ତୋ ଜୀବନର ଆଶ ॥
ଏମନ୍ତ କହି କ୍ରୋଧଭରେ । ରଖାଇ ଦେଲେ ବନ୍ଦୀଘରେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଆରେ ଦୂତେ । ଏହାକୁ ରଖରେ ଜାଗ୍ରତେ ॥
ଅନ୍ନ ପେଜେ କଣିକା ନ ଦେବ । ଯେମନ୍ତେ ଶୁଣି ଏ ମରିବ ॥
ନୋହିଲେ ଆତ୍ମାଜ୍ଞାନ ମୋତେ । ଦେଖାଇ ଦେଉ ସେ ସାକ୍ଷାତେ ॥
ଏତେବେ ଶାସନ ଥିବ ଭଲେ । ବୋଲି ନୃପତି ଚଳିଗଲେ ॥
ଏଣେ ସେହି ଦୂତ ବେଗକରି । ସେ ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଧରି ॥
ବନ୍ଦୀ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଦୀ କଲେ । ଶିକୁଳି ବାନ୍ଧି ସେ ରଖିଲେ ॥
ବନ୍ଦୀରେ ଥାଇ ସାଧୁଭକ୍ତ । ଭୋକ କଷ୍ଟେ ତା ନାହିଁ ଚିତ୍ତ ॥

ଚନ୍ଦ୍ରଣ ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ | ମୋର ଆସନ କରି ବସି ॥
ସକଳ ଭକ୍ତଙ୍କୁ କହାଇ | ଭକ୍ତଙ୍କେ ସମ୍ମାନିତ କରି ॥
ନାଉକାମଞ୍ଚ ବାନ୍ଧି ତୋଳି | ମୃଣାଳ ବୃନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଚଳି ॥
ନଦୀକୁ ଜଳମାର୍ଗେ ଯୋଗ | ସୁନ୍ଦର ସଙ୍ଗତେ ଲୁହାର ॥
ସମସ୍ତ ଚେତକରି ଭଜାଣି | ନିକଟ ଠଣା ଗଲେ ଶୁଣି ॥
ଅଗମ୍ୟମାର୍ଗ ସହିଗଲେ | ଅନେକ ମଧ୍ୟରେ ମିଳିଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ଅନେକ କମଳ | ଫୁଟି ରହିଛି ଦେଖ ଦଳ ॥
ତହିଁ କରନ୍ତି ଅସ୍ନାନ | ଦୋହନାସ୍ତୁ ସଙ୍ଗରେ ପ୍ରେମ ॥
ତାଙ୍କ ଛାମୁରେ ଥାଇ ବେଣ୍ଟି | ସଂସାର ବନ୍ଧ ଗଲା ଫିଟି ॥
ଦେଖିଲା ବାହାର ଭିତରେ | ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯାକରେ ॥
ଏକରୁ ଦୁଇ ନାହିଁ ଆନ | ସର୍ବ ଘଟେ ଭଗବାନ ॥
ଯାହାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଦେଖଣି | ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭୁବନ ଜାଣି ॥
ସକଳ ଭକ୍ତ କଲେ ସ୍ତୁତି | ଏକ ବନ୍ଧୁ ଆନନ୍ଦ ତାହାର ॥
ବୋଇଲା ତୋତେ ଦେଖି ମୁହିଁ | ଭକ୍ତ ଫଳ ଲଭିଗଲି କାହିଁ ॥
ଦମ୍ପତ୍ତି ଏକଇ ଜୀବନ | ପିଣ୍ଡମାନଙ୍କ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ॥
ମୋର ଅଜ୍ଞାନ ଥିଲା ମୋତେ | ଭଲ ଦେଖାଉଛିଲି ଚିତ୍ତେ ॥
ଏବେ ଫିଟିଲା କର୍ମପାଶ | କିସ କରିବ ଯମ ନରକ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ବେଗ ଉଠି | ଭକ୍ତ ସମ୍ମାନେ ଚୋଟି ॥
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ସୁନ୍ଦର | ଅଦ୍ଭୁତ ତନୁ ଜଳଧର ॥
କପାଳେ କୁଣ୍ଡଳ ପ୍ରକାଶ | ତହୁଁ ଶୋଭିତ ପୀତବାସ ॥
ଶଙ୍ଖ କମଳ ଗଦା ଧରି | ଶରଧା ଚତୁର୍ଭୁଜ ଧରି ॥
ନଖରୁ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଚନ୍ଦ୍ର | ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଚରଣ ॥
ଭକ୍ତଜନ ବନ୍ଦି ଯେତା | ହୃଦରେ ରଖି ନନ୍ଦକନ୍ୟା ॥
ନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ ତାଙ୍କୁ ଭକ୍ତି | ହୃଦରେ ଜାତ ହେଲା ଭକ୍ତି ॥
ବର୍ଷିଲୁ ବାହାର ହୋଇଲା | ଦାଣ୍ଡକୁ ଅନାଇଣ ଦେଲା ॥
ଦେଖିଣ ଚଣ୍ଡାଳର ନାରୀ | ଅନ୍ନ ମାଗିଣ କରେ ଧରି ॥

ସେ ଶିଷ୍ୟ ମୁରାରି ଭକତ । ଧ୍ୟାନ ଗୃହନ୍ତ କୁତ୍ତ କୃତ୍ତ ॥
ଇତ୍ୟାଦି ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଷ୍ଟ ଯେତେ । କହି ମୁହିଁଇ ଏତେ ଚେତେ ॥
ଦେଖିଣ ହେଲେ ଆଚମ୍ବିତ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସଠାଇ ଭ୍ରମିତ ॥
ବୋଇଲେ ଆସ ବେଗ ହୋଇ । ଯେ ମହାଯୋଗୀ ଗଲେ କାହିଁ ॥
ସମସ୍ତେ ଗୁରୁଅଛି ଘର । ଏତେ କହିଲ ଚମତ୍କାର ॥
ତା ଦେଖି ଦୁହେଁ ବେଗେ ଆସି । ଦେଖିଲେ ନାହାନ୍ତି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ॥
ମନ୍ଦିରେ ଦେଖିଣ ସମସ୍ତ । ଚକିତ ହେଲେ ମନସ୍ଥ ॥
ନମସ୍ତେ ଯେ ବ୍ରହ୍ମ ତତ୍ତ୍ୱବାହା । ଆନନ୍ଦ ବଦନ ମୁନି ଏହା ॥
ଏହାଙ୍କ ଗଣ୍ଡ ବୋଇଲେ ଶୁଣି । ସେ ମାୟାଧର ନାରାୟଣ ॥
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ମାୟାରେ ଭୁଲାଇ । ଅନ୍ତର ହେଲେ ସର୍ବସାକ୍ଷୀ ॥
ମନୁଷ୍ୟ ସ୍ୱରୂପ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି । ସେବା ଯେ କଲୁ ବେନି ପ୍ରାଣୀ ॥
ଯା ମାୟା ବେଦେ ଅଗୋଚର । ଆମ୍ଭେ ବା କେତେକ ମାତର ॥
କାହୁଁ ଜାଣିବା ତାଙ୍କ ଭାବ । ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ ।
ମହା ମହିମା ମହାପ୍ରଭୁ । ତାହାର ଇଚ୍ଛା ଯାହା କରୁ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବେନିପ୍ରାଣୀ । ସେ ଧନେ ହେଲେ ଯେ କାତରଣୀ
ଅନେକ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ କଲେ । କାର୍ତ୍ତିକ ଉତ୍ସବ କରାଇଲେ ॥
ଲୋକେ ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ନାରକେ ସୁଖେ ଦେଲେ ଦାନ ॥
ସୁଖ ଦୁଃଖତା ଜାତ କରି । ତା ଭାଗ୍ୟ କହିଲେ ନ ସରି ॥
ଏମନ୍ତ କେତେକାଳ ଯାନ୍ତେ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ପାଇଲେ ଦେହାନ୍ତେ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ନାରାୟଣ । ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିର ଲକ୍ଷଣ ॥
କହଇ ବସି ହେମ ଗୀତେ । ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ହିତେ ॥
ସୁଜନେ କର ଏଣେ ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଆଉ ନ ଥାଉ ଯମ ଭୟ ॥
ମୁଁ ଛାର କହିବଇଁ କିସ । ତୁମ୍ଭେ ତ ଶ୍ରୀହରିର ଦାସ ॥
ଏହି ଭକ୍ତି ପାବନ୍ତୁ ଜନେ । ମୋତେ ନେଉଚାଇ ଦିଅ ଦେନେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦାସ ପତ୍ନୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତା ପରବର୍ତ୍ତନ ନାମ ଚତ୍ୱାରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଏକଚତ୍ୱାରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ନାମ ମହାତ୍ମ୍ୟ ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ଯଦୁବୀର କେଶବ | ତବ ମହିମାକୁ କେ ଧରି ||
ତୁମ୍ଭ ମହିମା ଅକୂପାର | କରି ଏ ଭବକୁ ପାର ||
ଦେବ ମାନବଗଣ ଅପାର | ଏଣୁ କହନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ବେଦ ||
ହରି ଚୈତନ୍ୟ ଦେବ କହେ | ଶୁଣ ହେ ମନ ଦୃଢ଼ ହୋଇ ||
ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଏବେ | କେବଳ ଶୁଣ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବେ ||
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଶ୍ରେଷ୍ଠ | ଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଭୁବନ ବୈକୁଣ୍ଠ ||
ନାମ ଯା ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମ | ଯେ ପୁରେ ନ ପଶଇ ଯମ ||
ପତିତ ଚଣ୍ଡାଳଙ୍କୁ ଥିଲେ | ଦଣ୍ଡି ଯେ ନ ପାରଇ ଭଲେ ||
ଏମନ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରେ ବାସ ଜାଣି | ଜାଣିତେ ଅଟଇ କରଣି ||
ତୋଳ ଦକ୍ଷିଣରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ | ନନ୍ଦ ପଞ୍ଚନାମ୍ବୁଜ ନାମ ||
ପ୍ରଭାପଦ୍ମ ସମୟରେ | ପାଞ୍ଚିଆ ବୃତ୍ତି ଦେନ୍ତୁ କରେ ||
ଜାଣିଲ ସବ ନାରାୟଣ | ଯାହାର ଯାହାର ଯଥାଣି ||
କୀଟରୁ ବ୍ରହ୍ମଯାଏ ଦେବତ | ହରି ସବୁରି ଭୁବନତେ ||
ପିଣ୍ଡ ମାନବ ଜନ୍ମ ଭିନ୍ନ | ସବଂଶ ଏକଇ ସମାନ ||
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଜବେ ଦ୍ରୋହକରି | ହେଇ ନରସ୍ତୁ ଶ୍ରୀହରି ବଳସି ||
ଏମନ୍ତ ଭାଗି ତା ମନରେ | ସଜନ ଜବେ ଦୟା କରେ ||
ଧରିବ ଯୋଗେ ଭଜ ପଥ | ଲୌକିକେ କହୁଥାଇ ମାତ ||
ଧୂଷ ଦୁଷ୍ଟତା ବହୁ ଭାଇ | ଅନେକ ପୁରୁଷ ଅଛଇ ||
ପତ୍ନୀ ଭାବାଇ ସୁବେଶ | ମିଳଇ ଅନେକ ସମ୍ପତ୍ତି ||
କାହିଁ ତା ନ ପଶଇ ମନ | ଏମା ତା ଗୋବିନ୍ଦ ଭଜନ ||
କେବେ ବନ୍ଧୁ ଥାଇ ଭାଇ | କେମନ୍ତେ ଦେବ ସବୁଁ ପାଇ ||
ଏମନ୍ତେ କେତେ ଦିନ ଅନ୍ତେ | ଶୁଣ ସୁମନ ସୁଭକ୍ତେ ||
ଯବନ ଦ୍ରୁତାଶୀ ଦଣ୍ଡଧାରୀ | ଘରକାମାନଙ୍କୁ ଦେକାରି ||
ଦୋଷ ନ ପାଇ ଦଣ୍ଡ ଦେଲେ | ପ୍ରଜାଏ ଭୟେ ପଳାଇଲେ ||

ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ନଳ ବାକ୍ୟ | ମନରେ ହୋଇଣ ହରଷ ||
ଦୂତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଚଳିଗଲେ | ନୃପତି ଗୁମ୍ଫରେ ମିଳିଲେ ||
ଦେଖି ନୃପତି ଦୁଃଖ ଭାର | ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଲେ ଅପାର ||
ବୋଇଲେ ଆରେ ଆରେ ନଳ | ତୋତେ ପାଇଲି କେଉଁ ସ୍ଥଳ ||
ବନ୍ଧନ ହୋଉ ମୋତେ ବନ୍ଧୁ | ଦେଖି ମୋ ସନ୍ଧୁ ଦାଣ୍ଡି ଦେଖ ||
ଶୁଣି ସେ ନଳ ପୁଣ୍ୟ ଏତେ | ବୋଇଲି କି ଦୋଷର ମୋତେ ||
ମୋତେ ସେ ଛୁଟି ତ ନାଇଲୁ | ଏବେ ଏମନ୍ତ କଥା ବୋଲୁ ||
ଶୁଣି ହସିଲେ ନଳପାଇଁ | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଦାଣ୍ଡି ବାଇ ||
ତା ଶୁଣି ଶ୍ରୀହରି ଭକତ | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ନରନାଥ ||
ମୋତେ ଲଗିଛି ଯେଉଁ ବାଇ | ତହିଁକି ଅଉଷଧ ନାହିଁ ||
କେମନ୍ତେ ହେବ ସେତୁ ଭଲ | ଏହା ତ ଅସୁର ନ କଲ ||
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ନୃପବସ୍ତୁ | କରେ ନଉଆ କଥ କନ୍ତୁ ||
ଦଇବ ଗୁଡ଼ିଲା କି ତୋତେ | ପୁଣି ତ ଡକାଉଛୁ ମୋତେ ||
କି ଜ୍ଞାନ ଥିଲା ତୋର ଚିତ୍ତେ | ଏବେ ତା କହୁଁକା ମୋତେ ||
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ନଳବାଇ | ଦେଖିବା ହେଉ ନରପାଇଁ ||
ଚାଲିଲେ କଦଳୀ ଉଣାଯ | ଛେଦନ ନଡ଼ିଆ ଦେବ ଆସ ||
ଏଠା ଲୋକଙ୍କୁ ଶୁଣାଇବା | ଗୁଣ ମହିମା ଦେଖାଇବା ||
ତା ଶୁଣି ନୃପ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ | ଆଣରେ ଦେଖିବା ବୋଇଲେ ||
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଲୋକ ଗଲେ | ଦେଖି ପ୍ରକାରେ ଆଣିଦେଲେ ||
ଗୁମ୍ଫରେ ଥଲେ ସବୁ ନେଇ | ଦେଖି ବୋଇଲେ ନଳ ବାଇ ||
ମହିମା ଏବେ ଆଜ୍ଞା ହେଉ | କେ କେତେ କଦଳୀ ଖାଉ ||
ତାର ଉଦର ଦ୍ରବ୍ୟ ଯେତେ | ଆସି ହେବ ମୋ ଗର୍ଭଗତେ ||
ତଦ୍ୟପି ଅକ୍ଷୟ ଆମ୍ଭର | ଦେଖିବା ହେଉ ନୃପେଶ୍ୱର ||
ସେ ଅଙ୍ଗେ ଦୁଃଖ ସୁଖ ଯେତେ | ଏ ଅଙ୍ଗେ ଲାଗିଣ ଅଛଇ ||
ଯାହାଙ୍କୁ ତୋର ଦୂତ ନେଲେ | ସହାର ଉତ୍ପତ୍ତିମୂଳେ କଲେ ||
ତାଙ୍କୁ ପିଟିଲେ ଯେତେ ବାଡ଼ି | ଏ ଦେହୁଁ ତେତେ ଛାଲ ଛାଡ଼ି ||

ଏ କଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ସକଳ ବେଦେହିଁ ନାରାୟଣ ॥
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟେ ଘଟେ ପୁରି । ଅଛନ୍ତି ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ ॥
ହେ ରାଜା ସ୍ୱରୂପ କହୁଛି । ଏଥେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ କିଛି ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ମହାରଥୀ । ବୋଇଲେ ବୁଝିବା ଏ କଥା ॥
ଏ ଘର ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁରୁଜଣ । ଭୁଞ୍ଜିଲେ ବୁଝିବା ପ୍ରମାଣ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଲୋକେ ଧରି । ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ॥
ତା ଦେଖି ସେ ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତି । ସମସ୍ତ କରିଦେଲ ଭ୍ରାନ୍ତି ॥
ସେ ଖଣେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି । ବୋଲେ ଦେଖ ହେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ନରବର । ବୋଲନ୍ତି ଏ କି ଚମତ୍କାର ॥
ଆହୁରି ବୁଝିବା କଥା ଏ । ଛିଣ୍ଡିବ ମନର ସଂଶୟେ ॥
ବୋଲି ଛୁରୀଅସ୍ତ୍ର ଏକଗୋଟି । ଧରି କଣ୍ଠକୁ ଦେଲେ ପିଟି ॥
ତାହାର କଣ୍ଠୁଁ ବୋଷିଲା । ସେ ନନ୍ଦ ଚମକ ପଡ଼ିଲା ॥
ଅଙ୍ଗରୁ ଚର୍ମ ଛିଣ୍ଡିଗଲା । ଫାଟିଣ ରୁଧିର ବହିଲା ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ନରପତି । ମନରେ କଲେ ଅତି ଭକ୍ତି ॥
ମନରେ କରି ଦଣ୍ଡବତ । ଭକତେ କହିଲା ବହୁତ ॥
ଅନେକ ଅଳଙ୍କାର ଧରି । ବସ୍ତ୍ର ସହିତେ ପୂଜା କରି ॥
ବୋଲେ ମୋ ଅପରାଧ ଯେତେ । ରଖେ ନ ଧର କହାଉଛି ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ନନ୍ଦବାଇ । ଅଳପ ହସିଣ କହଇ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ନୃପମଣି । କି ହେବ ଏ ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣି ॥
ଏଥି ମୋ କିସ ପ୍ରୟୋଜନ । ମୋ ଭୁଜ ଥାଉ ହେ ରାଜନ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଏଣିକ ଚେତା ହୁଅ । ଶରୀ ନୁହେଁଟି ନର ଦେହ ॥
ହୁଣ୍ଡୁଣୀ ମଧ୍ୟେ ଯେତେ ପାଣି । ରଖିଲେ ନ ରହେ ତା ଜାଣି ॥
ସେହି ପ୍ରକାରେ ଏହି ଜୀବ । କେବଳ ଶୁଦ୍ଧଁ ଶୁଦ୍ଧଁ ଶିବ ॥
ଏହାକୁ ଶିବେ ସେବା କରି । ଜାଣିବ ତୁମ୍ଭେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଏମନ୍ତ ଜ୍ଞାନ ତାଙ୍କୁ ଦେଇ । ସେ ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣ ନ ନେଇ ॥
ହେ ରାଜା ବଳିଟି ବୋଇଲେ । ତହୁଁ ଗମନେ ଚଳିଗଲେ ॥

କ୍ଷୁଭିତ ହୋଇ ଚଳିଗଲେ । ତା ଅନ୍ନ ଛଡ଼ାଇ ଦେଲେ ॥
ଦେଖୁ ଅଛନ୍ତି ଲୋକବୃନ୍ଦେ । ସେ ଅନ୍ନ ଭୁଞ୍ଜିଲ ଆନନ୍ଦେ ॥
ଲୋକେ ବୋଇଲେ କେହ୍ନି ଥାଇ । ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତି ହେଲୁ ବାଇ ॥
ଦେଖାଇ ଅଛୁ ବଡ଼ପଣ । ପତିତ ହେଲୁ ଏ କାରଣ ॥
ନୃପତି ଦଣ୍ଡକୁ ଡରିଲେ । କୁଟୁମ୍ବ ଏତେଦୂର କଲେ ॥
ଛାଡ଼ିଲ ଶିଷ୍ୟ କର୍ମ ଦୁଇ । ନଷ୍ଟ ହୋଇଲୁ ଏଡୁ ବାଇ ॥
ତା ଦେଖି ଦୂତମାନେ ଗଲେ । ନୃପତି ଛାମୁରେ କହିଲେ ॥
ସେ ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତିର କଥା । ଶୁଣିମା ହେଲେ ମହାରଥୀ ॥
ଭୂମି ଦଣ୍ଡିକୁ ଦୂତ କରି । ବାନ୍ଧିଲେ ନେଲେ ଝାମ୍ପାରି ॥
ଛାଡ଼ିଲ ଜାତି କୁଳମାନ । ଚଣ୍ଡାଳ ହସ୍ତୁଁ ନେଲ ଅନ୍ନ ॥
ଛାମୁରେ ଜଣାଇଲେ ଦୂତ୍ୟ । ଶୁଣି ନୃପତି ଅଚମ୍ଭିତ ॥
ବୋଇଲେ କେଡ଼େ କର୍ମ କଲା । ତା ପରି ଲୋକ ନାଶକଲା ॥
ଏ କଥା ପଇବ ଲୋଚନ । କାହାର ବଚନ କରେ ଆନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭୂପ ହେଲେ । ହସ୍ତେ ଦାହାଣରେ କଲେ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପ ନାହା । ଏଥି ଉତ୍ତରର କଥା ଚାହା ॥
ସେ ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତି ଚରିତ । ଚଣ୍ଡାଳ ହସ୍ତୁ ଖାଇ ଭାତ ॥
ତହୁଁ ଚଳିଲ ବେଗ ହୋଇ । ଆନନ୍ଦେ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣ ଗାଇ ॥
ବନସ୍ତେ ଯାଇଁ କଲ ବାସ । ଜଳ ପବନ ପଣ ଗ୍ରାସ ॥
କାହିଁ ବା ଫଳ ମୂଳ ଖାଇ । ହସ୍ତିଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ ହୋଇ ॥
ଦିନନ୍ତେ ଦେଖିଲ ଦମାନ । ନାହିଁ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧ ଯାନ ॥
ଯେତେଣ ଶୁଣିଲେ ତେତେଣ ଦୂର । ହାତନ୍ତି ଶଙ୍ଖ ଚଉଧାର ॥
ଏମନ୍ତ ଜାଣି ତାର ଶତ୍ତ୍ରି । ଭ୍ରମଣ କରଇ ଜଗତେ ॥
କେତେକେଁ ଦିନର ଅନ୍ତରେ । ପ୍ରବେଶ ହେଲ ରଥ ପୁରେ ॥
ସେ ଗ୍ରାମ ବାହାରେ ସ୍ଥାବର । ମହାଶର୍ତ୍ତ ନାମ ତାର ॥
ସେ ଦେଶେ ଯେତେକ ଦଣ୍ଡିମାନ । ଯାହାକୁ ଦିଅନ୍ତି ଦ୍ୱଜନ ॥
ଦେହବଳ ସେହି ଭୂଷ ମୁକୁଳ । ଭକ୍ଷନ୍ତି ନେଇ ଉଗ୍ରଆଦେଶ ॥

ତେଙ୍ଗ ବୃକ୍ଷକ ସ୍କନ୍ଧ ପିଟି । ବାନ୍ଧିଣ ନାକ କାନ କାଟି ॥
ଦେଖନ୍ତି ଦେଖି ବୃକ୍ଷଠାରେ । ପ୍ରମାଣ ଅଛଇ ତର୍ଜିତର ॥
ସେ ବୃକ୍ଷ ମୂଳେ ଗଲା ବାଘ । ଦେଖାଇ ଗୋମନ୍ତୁ ଚାହିଁଣ ॥
ନେବେକ ନାମ ଭଜନରେ । ଶବ୍ଦ ଗଲା ସେହୁଠାରେ ॥
ଏମନ୍ତ ଗଲା କେତେଦିନ । ଦିନେକ ସେ ରାଜ୍ୟ ରାଜନ ॥
ଏକ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶୋଧ ଜାଣି । ଦୂତ ପେଷିଣ ତାଙ୍କୁ ଆଣି ॥
ବୋଲଇ ଏହାଙ୍କୁରେ ନେବ । ଏତେଶ କୋରଡ଼ା ପିଟିବ ॥
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଦୂତେ ନେଲେ । ସହାର ଉତ୍ପ୍ରତ୍ୟୁକ କରିଲେ ॥
ଆଗେ ଧରିଣ ତାଙ୍କୁ ନେଲେ । ଦଣ୍ଡ ଦେଲେ ସେ ଅନେକ ॥
ସ୍କନ୍ଧ ସେ ଦେଲେକ ଭୂମିରେ । ଚଳଣ କେଲେ ସେଷ୍ଠାନେ ॥
ଗନ୍ଧ ମହାନ୍ତ ଆଗେ ଥାଇ । ଦେଖୁ ସେ ଥିଲ ଦନ୍ତ ରକ୍ଷି ॥
ସେତେକ ବାଡ଼ି ତାଙ୍କୁ ପିଟି । ଗନ୍ଧମହାନ୍ତ ଦେହ ଫାଟି ॥
ରୁଧିରମାନ ବୋହିଲେ । ତା ଅଙ୍ଗ ରକ୍ତୁଆ ଦିଶିଲା ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ଲୋକମାନେ । ବିସ୍ମୟ ହେଲେ ମନେ ମନେ ॥
ଏକ ବିଚିତ୍ର କଥା ଗୋଟି । ଏହାଙ୍କୁ ଦେବା ଗଲା ପିଟି ॥
ଦେହାଙ୍ଗ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ । ରୁଧିର ଯାଉଅଛି ବହି ॥
ଏମନ୍ତ ଦେଖି ଧାଇଁଗଲେ । ସେ ଦେଶ ରଜାଙ୍କୁ କହିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ନୃପମଣି । ସ୍ୱାମୁରେ କରନ୍ତୁଁ କରୁଣା ॥
ସେ ଗନ୍ଧ ମହାନ୍ତଙ୍କ ଧରି । ମାଇଲେ ଉଦ୍ରୋଧ ନ କରି ॥
ତନୁ ତା ଯାଉଛି ଚକଳ । ରୁଧିର ଯାଉଅଛି ଗଳି ॥
ଦେଖି ଅଇଲୁ ଆମ୍ଭେ ତହିଁ । ଏହା ବୁଝିଣ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ ॥
ଶୁଣି ନୃପତି କ୍ରୋଧଭରେ । ବୋଲନ୍ତି ଯାଅ ତୁମ୍ଭେ ଦ୍ୱାରେ ॥
ନାଥଙ୍କୁ ଡାକ ବେଗେ ଆସ । ବୁଝିବା ଏହାର ସନ୍ଦେଶ ॥
ସେ ତାଙ୍କୁ ମାରିଥିବ ଅବା । ରାଜ୍ୟ ବାହାର କରିଦେବା ॥
ଶୁଣି ଚଳିଲେ ଦୂତମାନେ । ଗନ୍ଧ ମହାନ୍ତ ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ଯାଇଣ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ବୋଇଲେ ରଜା ଆଜ୍ଞା ଆସ ॥

ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ | ଦେଲେ ସେ ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳ ||
ମର୍କତ ମଣିର ସଦୃଶ | ତା ଦେଖି ମୋର ମନ ତୋଷ ||
ଝୋଇଲୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବର୍ତ୍ତୁଳ | ଲାବଣ୍ୟ ମନୋହର ଚିହ୍ନ ||
ଦେଖି ମୁଁ ହରଷିତ ହୋଇଲି | ତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡକପୋତ୍ରେ ଦେଲି ||
ସେଦିନ ଦିନରୁ ନିତ୍ୟ ନିତ୍ୟ | ପାଦେ ମାଡ଼ିଣ ଯତ୍ନେ ଧ୍ୟାତ ||
ତେବେଣେ ଜହ୍ନାଇ ତର୍ପି ଜତ୍ରି | ପୂଜଇ ଶାଳଗ୍ରାମ ମୂର୍ତ୍ତି ||
ମନରେ ହୋଇଣ ସାନନ୍ଦ | ପଢ଼ଇ ଶ୍ରୀଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ||
ପଦକ ଗାଉଥାଇ ନିତ୍ୟ | କରି ତାହାର ନକଳୁତ୍ତି ||
ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥାମାନ | ସେମନ୍ତ ପଦକ ଚୈତନ୍ୟ ||
କରି ଗାୟନ କରୁଥାଇ | ମନେ ଜଳ୍ପନା ତାର ନାହିଁ ||
ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେ ଦିନ | ଏହୁଁ ଉତ୍ତରେ ଶୁଣ ମନ ||
ଦିନକ ଏକାଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ | ସକଳ ବୁଝେ ବଚକ୍ଷଣ ||
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପଣ୍ଡିତ | ଶୁଚି ପବିତ୍ର ଦୃଢ଼ବ୍ରତ ||
ଜାଣେଇ ପାପପୁଣ୍ୟ ଦେବା | ନିରତେ କରେ ବସ୍ତୁ ଦେବା ||
ଏମନ୍ତ ବିପ୍ର ଦେହ୍ନ ଜେଥେ | ଗମଇ ସ୍ନାନର ନିମନ୍ତେ ||
ଦେଖିଲା ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା | ଜାନକୀ ଜଳ ଘଟ ଜଳା ||
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପଣ୍ଡିତ | ସେ ଦେଖି ହେଲା ଆଚମ୍ଭିତ ||
ସେ ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ଦେଖି | ପିଚ୍ଛଡ଼ା ନ ପଡ଼ଇ ଆଖି ||
ତରୁଣେ ମୋର ଧାଡ଼ି ଥିଲି | ଜାଣି ସଦଳ ଜଳ ଭରି ||
ଦେଖି ହୃଦୟ ଗଲା ଫାଟି | ଦେହୁ ଲୋତକ ହେଲା ବୃଷ୍ଟି ||
ବୋଲଇ ଶୁଣ ହେ ବୈଷ୍ଣବ | କଥାଏ କହିବ ମୁଁ ସବୁ ||
ସେନ ଭୁ ମୋହର ବଚନ | ଅନେକ ହେବ ତୋର ପୁଣ୍ୟ ||
ଏ ଶିଳା ଦେଇ ଦେବୁ ମୋତେ | ତୋ ଯଶ ରହିବ ଜଗତେ ||
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲି ସେ ମୋତେ | ଧନ ଦେଇଣ ମୁଁ କିଣିଛି ||
ଦେଖ ମୋ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଆସଇ | ନିତ୍ୟ ମୁଁ ଏହୁ ସେ ଘସଇ ||
ତୋତେ ସମ୍ପ୍ରତି ଏହା ଦେବି | ମୁଁ ପୁଣି କେମନ୍ତେ ଜୀଇବି ||

ତା ଶୁଣି ବିପ୍ର ବୋଇଲେ ପୁଣି । ନଅ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଦାମଗୋଟି ॥
ଏ ଶିଳା ଗୋଟି ମୋତେ ଦେଇ । ଆନ ଯେତେର ଧନ ଭୁଞ୍ଜ ॥
ତା ଶୁଣି ମୋର ତୋଷ ହେଲା । ଧନ ଦେଇଣ ଶିଳା ନେଲି ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯାଇଣ ଗୃହେତ । ସେ ଶିଳା ଧରି ଶିର ପ୍ରୀତ ॥
ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଚଳିଗଲି । ଆପଣା ଘରେ ମିଳିଲି ॥
ସ୍ନାନ ଶୌଚବସ୍ତ୍ର ହୋଇ । ପ୍ରମୋଦ ହେଜ ଚାଳିବ ବସି ॥
କରାଇ ପଞ୍ଚାମୃତେ ସ୍ନାନ । ବସେଇ କରାଇ ସିଂହାସନ ॥
ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ ମାଲ୍ୟ ଯେତେ । ତୁଳସୀ ଜଳଶ୍ରୀ ପତ୍ରେତ ॥
ପୂଜି ଷୋଡ଼ଶ ଉପଚାରେ । ପ୍ରଣାମ କଲିକ ପ୍ରମୂରେ ॥
ଅନେକ ପୂଜା ଦ୍ରବ୍ୟମାନ । ଦେଇଣ କରି ନୈବେଦନ ॥
ଧୂପ ଦୀପାଦି ଦ୍ରବ୍ୟ ଯେତେ । ଦେଇ ପୂଜିଲି ଶ୍ରଦ୍ଧାଚିତ୍ତେ ॥
ଏହି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରତିଦିନ । କରି ସନ୍ତୋଷ ତାଙ୍କ ମନ ॥
ବିତ୍ତର କାଳ ତା ଦୁଆର । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଛାଡ଼ିଲା ମୋହର ॥
ଏ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ପ୍ରସାଦେ । ଧନ ଭୁଞ୍ଜିବି ଅପ୍ରମାଦେ ॥
ଏମନ୍ତେ ବିତ୍ତରେ ମନ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଶାଳଗ୍ରାମ ॥
ଶୁଣ ସୁଜନ ହୋଇ ଚିତ୍ତ । ସେ ହରି ମହିମା ଏମନ୍ତ ॥
ଭବର ବନ୍ଧୁ ସେ ଗୋସାଇଁ । ଅଭାବ ଜନେ ଭେଟ ନାହିଁ ॥
କାମ କଲୁଷୀ ଯେତେ ଥିବ । ସେ କାହିଁ ତାହାଙ୍କୁ ପାଇବ ॥
ସେହି ଦିନରେ ରାତ୍ରିକାଳେ । ସେ ବିପ୍ର ଶୟନର ବେଳେ ॥
ସ୍ୱପନେ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ଶୁଣ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ତୁ ଭଲେ ॥
ତୁମ୍ଭକୁ ଭେଟି ମୋତେ ନେବୁ । ମୋତେକ ଲେଉଟାଇ ଦେବୁ ॥
ସେ ମୋର ରାମଦାସ ଦାସ । ମୋତେ ସେ ଭୁଲିଛି ଭୁଲିଛି ॥
ଗୀତ ଗୋବିନ୍ଦ ରସ ଯେତେ । ଶୁଣାଉଥିଲା ନିତ୍ୟ ମୋତେ ॥
ତହିଁ ମୋ ଯେତେ ଦୁଃଖଭାର । ତାହା ଜାଣଇ ମନ ମୋର ॥
ଏ ପୂଜା ମୋର କିସ ହେବ । ମୂଳ ମୋ ଭକତର ଭାବ ॥
ଏବେ ବହନ ନେଇ ଦେବୁ । ନ ଦେଲେ ନଷ୍ଟ ନାଶ ଯିବୁ ॥

ପାଞ୍ଚ ପ୍ରବେଶ ଖଣ୍ଡଗିରି । ଉଦ୍ଧରିଲେ ଶିଷ୍ୟ ତନୁ ଧରି ॥
ତା ଭକ୍ତି ମୁକ୍ତି କଥାମାନ । ଜାଣନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାରଥୀ । ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସ କଥା ॥
କହିଲ ବସ ରସ ଗୀତ । ଅଟଇ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ହିତ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତି ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ଏକ ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ମୋହନରସ ସମ୍ବାଦ

ଶ୍ରୀନାମ ପଦ୍ମପାଦ ରେଣୁ । କହେ ଚୈତନ୍ୟ ମହାମତ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଏବେ ॥
ହରି ଭକତ କଥା ରସ । କେବଳ କର୍ଣ୍ଣକୁ ପୀୟୁଷ ॥
ଯେ ପୁଣ୍ୟ ଗୋଦାବରୀ ଦେଶେ । ଅଳକା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାମ ଦେଶେ ॥
ସେ ଦେଶେ ଏକଇ ନଗରେ । ନାମ କନକାବତୀ ପୁର ॥
ତହିଁ ନଗରେ ଭାବ ସ୍ଥିତ । ଜାତିରେ ଅଟେ ସୋମ ଜାତ ॥
ସୋମ ବେଦେହା ନାମ ତାର । ଧର୍ମ ପାଦୁକା ଯା ବେପାର ॥
ସୁଚିଯା ନାମ ତାର ନାରୀ । ହୃଦେ ଆଜ୍ଞା ଥାଇ ପାଳି ॥
ତାହାର ଏକଇ କୁମର । ପିତା ବଚନ ମୂଳ ତାର ॥
ଏମନ୍ତ ତିନ ପ୍ରାଣୀ ଥାନ୍ତି । ଧର୍ମ ଶସ୍ତୁଲ ସିଇଁ ନିତ ॥
ତିନହେଁ ତାହା ଏକ ଆଶି । ସୁଖେ ବଞ୍ଚନ୍ତି ତିନ ପ୍ରାଣୀ ॥
ମତ ହୋଇଲେ କଷ ହେବ । କେବଳ ଥାଏ ସୁହୃଦ ଭାବ ॥
ଶବଦେ ତାର ଦୟାମନ । ଲକ୍ଷ୍ୟାନୁରୂପେ ଦିଏ ଦାନ ॥
ଶ୍ରୀ ଗୀତ ବୋଲନ୍ତି ପଢ଼େ । ସମସ୍ତେ ବୋଲେ ତନ୍ତ୍ର ଅଧେ ॥
ଶୀଘ୍ର ଗୋଡ଼ଆଇ ନିତ । କରୁଣୀ ଥାଇ ନିଜ ବୃତ୍ତି ॥
ଦଧିରେ ସଧିରେ ସମୀର । ବହଇ ଯମୁନାର ତୀର ॥

ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନ ବାଳକୃଷ୍ଣ । ସର୍ବ୍ବ ଜଳ୍ପିତ ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ॥
ବସନ୍ତି ବନେ ବନମାଳୀ । ଶକ୍ତି ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣ କେଳି ॥
ଏତେକ ଗୋପୁଅଙ୍କ ମାଝ । ପ୍ରମାଣି କରି ଅଧୋବାସ ॥
ଶ୍ୱେତନ ଶସୁନର ବେତନ । ତା ନିଜ ବସ୍ତୁର ଜାତେ ॥
ଆଣେଷ ତା ଶିରୁ କରି ରୂପ । ପୋଷୁଣ ଥାଇ ଏଥୁ ପଦ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ପାରେ । ସେ ରାଜ୍ୟ ଭାଗବତ ଘରେ ॥
ଶ୍ୱେତର ପେ ଟଣି ଶ୍ୱେତିକରି । ଅନେକ ଧନରତ୍ନ ଭରି ॥
ଦେଖିଲେ ଦେବତା ଅଟଳ । ଚୋକ୍ଷ ଆଣିଲେ କସ ବୋଲି ॥
ସବୁଁ ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା । ନବନ ଘନ ଜିଣି କଳା ॥
ବ୍ରହ୍ମ ମୁନିଙ୍କି ଦେ ଦୁର୍ଲଭ । ଦର୍ଶନେ ଭକ୍ତି ମୁକ୍ତି ଲଭ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ବୋଲେ ସେ ପଥର । ତେଣୁ ସେ ନ କରେ ଆଦର ॥
କସ ଏ କରିବା ବୋଇଲେ । ବାହାରେ ପକାଇଣ ଦେଲେ ॥
ତହିଁରେ ଏକ ଜଣ ଥିଲା । ମୂର୍ତ୍ତି ଏ ବାଛିଣ ପେଲିଲା ॥
ଅତି ସୁଠାମ ମନୋହର । ଲାବଣ୍ୟ ଶିଳା ଦାମୋଦର ॥
ଅଞ୍ଜନ ଜଳାରୁ ଚିକ୍କଣ । ଝଳକେ ଅମୂଲ୍ୟ ଦର୍ପଣ ॥
ତମାଳ ଦଳ ନବଘନ । କାଳିନ୍ଦୀ ଜଳର ସମାନ ॥
ଧୂଳ କରଇ ଭୃଙ୍ଗ ଶ୍ରେଣୀ । ଜ୍ୟୋତି ଶନର ମାଳମଣି ॥
କମ୍ବୁଷ କଳା ଖଞ୍ଜିକାରେଇ । ଏମାନ ଏ ସଂସାରେ ଦାର୍ଢ୍ୟ ॥
ଶରଧା କରି ତାହା ଧରି । ବୋଲେ କରିବା ପୋଷ୍ୟପୋଷି ॥
ନୋହିଲେ କା ମାଗିଲେ ଦେବ । ଭଲ ମୁଁ ଏହା ଧନ୍ୟ ହେବ ॥
ଏମନ୍ତେ ବୋଲି ପେଲିଲା । ତା ନିଜ ମନ୍ଦିରେ ରଖିଲା ॥
କେତେକର୍ମେ ଧନ ଘରେ ଥୋଇ । ମୋତିର ଝରେ ଦେଲା ଦେଇ ॥
ବୋଇଲା ଏ ପଥର ରଖି । ତୋର ସକଳ ଶକ୍ତି ଦେଖି ॥
କେମନ୍ତେ ଦାଢ଼ ଏଥୁ ହେବ । ବୁଦ୍ଧି ଶଯୁଲି ଯୋଡ଼େ ଦେବ ॥
ତା ଶୁଣି ସେ ରାମ ବେବସ୍ଥ । ଆନନ୍ଦମନେ ବହାଇ ତୋଷ ॥
ବୋଇଲେ ଦେଖି ସେ ପଥର । ଶକ୍ତି ଜାଣିବି ଭାଷ ମୋର ॥

ସ୍ୱପ୍ନେ ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ । ଅନ୍ତର ହୋଇଲେ ଯାଦବସ୍ୱାମୀ ॥
ତାହା ଜାଣି ସେ ଦ୍ୱିଜବର । ଘର୍ମ ଉଠିଲା କଳେବର ॥
ପ୍ରଭାତୁଁ ଉଠି ବେଗେ ଗଲା । ସ୍ନାନ ଶୌଚ ଆଦି କଲା ॥
ଉତ୍ତମ ପାଟବସ୍ତ୍ର ଧରି । ଚାଲି ସେ ଗଲା ବେଗ କରି ॥
ନୋଟ ପାତ୍ରରେ ହେଲା ପାଇଁ । ଶ୍ରୀ ଶାଳଗ୍ରାମ ଆଗେ ଥୋଇ ॥
ବୋଇଲା ଶୀଏ ତୋର ଧନ । ଜାଣିଲି ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ ॥
ଏ ସେ ଅନାଦି ନରହରି । ସକଳ ଘଟେ ଛନ୍ତି ପୂରି ॥
ଏଣ୍ଡି ଯେ ଜୀବନ କରତା । ଏଣ୍ଡି ସେ ଜଗ ମୁକ୍ତିଦାତା ॥
ଏହାଙ୍କ ପାଦ ଆଶ୍ରା କଲେ । ଭବ ନସ୍ତାର ହେବ ଭଲେ ॥
ଏହାଙ୍କୁ ନ ମଣ ପଥର । କେବଳ ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତି କର ॥
ତୋ ଜୀବ ହୋଇଲା ପବିତ୍ର । ସ୍ୱପନ ହେଲା ମୋତେ ସତ୍ୟ ॥
ବନ୍ଧନ ମୋତେ ଫେଡ଼ିଦେବୁ । ମୋ ଭକ୍ତି ପାଶେ ନେଇ ଦେବୁ ॥
ସେ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦରୁ ପଦେ । ଶୁଣାଇଥିଲି ମହାନନ୍ଦେ ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଦେଲା ଶେଷୁ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଅର୍ପିଦେଲା ତେଣୁ ॥
ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇବ ବୁଦ୍ଧି ତୋର । ଏବେ ତୁ ମୁକତି ପ୍ରକାଶକର ॥
ଏ ଭବ ସାଗରୁ ତରିଲୁ । ଭକତ ସଙ୍ଗେ ଗଣା ହେଲୁ ॥
ଏହା ଶୁଣିଲା ସନ୍ତୁଁ କର୍ଣ୍ଣେ । ତତକ୍ଷଣେ ହେଲା ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ॥
ଉଠି କପାଳେ କର ଦେଲା । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଚରଣେ ନମିଲା ॥
ସେ ଶାଳଗ୍ରାମ ପୂଜି କରି । ତତକ୍ଷଣେ ଗଲା ନିଜ ପୁରୀ ॥
ଦିବ୍ୟ ଆସନେ ବସାଇଲା । ଅନେକ ଦଣ୍ଡବତ କଲା ॥
ତୁଳସୀ ଦଳ ଚନ୍ଦନରେ । ପୂଜିଲା ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ॥
ଶ୍ରୀ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ହେ ଗାନ, । କଲା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସନ୍ନିଧାନ ॥
ବୋଇଲା ଆହେ ଭଗବାନ । ମୁଁ ଅଟେ ପତିତ ଦୁର୍ଜ୍ଜନ ॥
ଅଜ୍ଞାନ ହୀନ ଜାତି ଅଟେ । ଏତେ ଦିବସ ଧର୍ମ କାଟେ ॥
ଅନେକ ପୂଜ କର୍ମ କରି । ଅଛବ ଜାତି ସମ ସରି ॥
ଧିକ ହେଉ ଏ ମୋ ଜୀବନ । ନାହିଁ ମୋହର ବୁଦ୍ଧିଜ୍ଞାନ ॥

ନରତନ ଦୁର୍ଲଭ ଅବତାର । ବଞ୍ଚିଲି ଦୁରାଚାର କରି ।।
ଜୋତେ ମୁଁ କେତେ ଶ୍ରୁତିବନ୍ତ । ନ ଜାଣେ ଆସୁର କେମନ୍ତ ।।
ଏମନ୍ତ ପ୍ରାଣୀକି କେମନ୍ତେ । କୃପା ଯେ କଲ ଜଗ ମୋତେ ।।
ଏଣୁ ଜାଣିଲି ନିଷ୍ଠା କରି । ଶରଣ ପଶିଲୁ ଶ୍ରୀହରି ।।
ଅଟନ ଲକ୍ଷାରଣ ବାନା । ଅରୁଣଜଳ ବନ୍ଧୁସେନା ।।
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ ତୁରିତେ । ଛାଡ଼ିଲି ଜନକର୍ମ ଯେତେ ।।
ତୋର କୌପୁନ ଆଣ୍ଡେ କଲି । ବୈଷ୍ଣବ ବେଶ ଆଚରିଲି ।।
କରେ କଙ୍କଣ ଭୁଜମୂଳ । ତୁଳସୀ କାଷ୍ଠ ମାଳ ଗଳ ।।
ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଗଳେ ଭରି । ହୃଦୟ ଛନ୍ଦଯାକ ପୂରି ।।
ଚରଣେ ବାନ୍ଧିଲି ଘାଗୁଡ଼ି । ପୁଲକେ ଜଣେ ଘୋଷ ଗଡ଼ି ।।
କରେ ଧରିଣି କରତାଳ । ବଜାଏ ନୃତ୍ୟ ହୋଇ ବେଳ ।।
ଶ୍ରୀ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦରୁ ପଦେ । ଗାନ କରଇ ଘୋଷ ନାଦେ ।।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମନେ ମନେ ଧ୍ୟାୟୀ । ଭାବରେ ଗଳ ଗଦ ହୋଇ ।।
ଅଙ୍ଗ ପୁଲକ ରୋମାବଳୀ । ନେତ୍ରୁ ନେତ୍ରକ ଧାର ଜଳ ।।
ଛାଡ଼ିଣ ଦେହ ବୁଦ୍ଧି ତାର । ବୋଲନ୍ତେ ନମୋ ବେଣୁଧର ।।
ଯା ମାୟା ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ । ଯହିଁ ମୋହନ୍ତି ସଦାଶିବ ।।
ମୁନିମାନଙ୍କୁ ଅଗୋଚର । କାହୁଁ ଜାଣିବ ମୂର୍ଖ ନର ।।
ସେତେବେ ତୁ ଦେବ ଚିନ୍ତାମଣି । ସ୍ୱଜନ ଶରଣ ପାଳେଣୀ ।।
ଦେଖିବ କର ରୂପ ତୋର । ତେବେ ମୋ ମନ ହେବ ସ୍ଥିର ।।
ନୋହିଲେ ମରିବି ଅବଶ୍ୟ । ସତ୍ୟ କହିଲି ପୀତବାସ ।।
ରକ୍ଷା ନ ଦେଲେ ଭୁଷ ଲଜ୍ଜା । ମୁଁ ଏବେ ହେଲି ଏ ଦଶା ।।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି କାନ୍ଦୁ କରି । କେବଳ ଭକ୍ତଥାଇ ହରି ।।
ଅନ୍ୟଲୋକଙ୍କ ନାହିଁ ଆଶ । କେବେ ଦେଖିବ ପୀତବାସ ।।
ଏମନ୍ତେ ଦିବସ ଶେଷ । ଛନ୍ଦ ସ୍ୱରୂପେ ନୃତ୍ୟ କରି ।।
ବର୍ଷିଲ କରି ଧରି ଧ୍ୟାନ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଭଗବାନ ।।
ସେ ପ୍ରଭୁ ଭକତ ବତ୍ସଳ । ଭକତ ସେବ ତାର ମୂଳ ।।

ନ ଘେନେ ହିଂସା ଅଭିମାନ । ନ କରେ ଯଜ୍ଞ ତପ ଦାନ ॥
ସର୍ବ ଭୂତରେ ନୋହେ ବଂଶ । କେବଳ ମୁକତି ବିଶ୍ୱାସ ॥
ନିଷ୍କାମ ଶୁଦ୍ଧ ବୁଦ୍ଧି ଯାର । ସେ ଅଟେ ବାନ୍ଧବ ତାହାର ॥
ନିନ୍ଦା ଅନିନ୍ଦା ତାର ନାହିଁ । ଜାତି ଅଜାତି ଭିନ୍ନ କାହିଁ ॥
କେବଳ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରେମଭାବ । ଜାଣି ତାହାର ପଦ୍ମନାଭ ॥
ଧରିବ ବ୍ରାହ୍ମଣ ରୂପ ହୋଇ । ବିଜୟ କଲେ ସର୍ବାତ୍ମା ॥
ସେ ମୋତି ରାମ ଦାସ ପାଶ । ଯାଇଣ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ॥
ଦେଖିଲେ କରୁଅଛି ନୃତ୍ୟ । ମୁଣ୍ଡ ଟଳାଇ ଯୋଡ଼ି ହସ୍ତ ॥
ତ୍ରିଭଙ୍ଗୀ କରି ଦେଇ ପାଦ । ଶ୍ରୀ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦର ପଦ ॥
ସ୍ୱରରେ ଗାନ କରୁଥିଲ । ନାଚଇ ଡେଙ୍ଗାଇ ଡେଙ୍ଗାଇ ॥
ଦଣ୍ଡ ଦଣ୍ଡକେ ସ୍ୱରଭେଦକେ । ଶ୍ରୀ ଶାଳଗ୍ରାମ ପାଶେ ମିଳେ ॥
ଯେସନେ ମହାମନ୍ତ୍ର ବୋଲି । ଜୟ ବୋଇଲେ ଜୟ ହୋଇ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ବ୍ରହ୍ମଋଷି । ଅଳପ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଆରେ ଦାସ । ସ୍ୱରୂପ କହ ଆମ୍ଭ ପାଶ ॥
କିମ୍ପାଇଁ ଏତେ ନୃତ୍ୟ କରୁ । କିସ ବିଷୟ ଗାଇ ମରୁ ॥
ଜୟ ହୋଇବ ଏହା କଲେ । ତା ମୋତେ କହ କନା ଭଲେ ॥
ତା ଶୁଣି ମୋତି ରାମ ଦାସ । ପ୍ରଣାମ କରି ବସ୍ତ ପାଶ ॥
ବୋଇଲ ଶୁଣ ହେ ଗୋସାଇଁ । ସ୍ୱରୂପ କହୁଅଛି ମୁହିଁ ॥
ଏତେକ ଏକାଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଏ ସକଳଙ୍କି ଦେଖିଣ ॥
ମୋ ତତ୍ତ୍ୱଁ ମାଗି ନେଇଲେ । କେ ଜାଣେ କିସ ସେବା କଲେ ॥
ସେ ପୁଣି ସ୍ୱଭବନ ଅନ୍ତେ । ସେଥାରେ ଆଣିଦେଲେ ମୋତେ ॥
ବୋଇଲେ ଏହି ନାରାୟଣ । ସେବ ତୁ ଏହାଙ୍କ ଚରଣ ॥
ସାକ୍ଷାତେ ନୟନେ ଦେଖିବୁ । ସୁଖେ ମୁକତି ଗତି ହେବୁ ॥
ତେଣୁ ସେବୁଛି ମୁହିଁ ନିତ୍ୟ । ସ୍ୱରୂପ ଦେଖିବ କେମନ୍ତେ ॥
ତୁମ୍ଭେ କି ଆଜ୍ଞା ଦେଉଅଛ । ତା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀବତ୍ସ ॥
ଶୁଣରେ ମୋତି ରାମ ଦାସ । ସେ ହରି ମହିମା ଅଶେଷ ॥

ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ଯୋଗମାର୍ଗେ ଧ୍ୟାନେ । ସେ ଦେଖି ନ ପାଉନ୍ତି ମନେ ॥
ତୁ ପୁଣି ଦେଖିବୁ କେମନ୍ତେ । ଏହା ବିଚାରୁ ଅଛୁ ଚିତ୍ତେ ॥
ଏ କଥା ନୁହଇ ଉଚିତ । ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ହରିଭକ୍ତ ॥
ଶୁଣ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗୋସାଇଁ । କଥାଏ କହିବଇଁ ମୁହିଁ ॥
ସ୍ୱାମୀର ସ୍ନେହ ଯେବେ ହେବ । ତା ସ୍ତ୍ରୀ ଅସୁନ୍ଦର ହେବ ॥
କାଣୀ କୁବୁଜା ଖୁଣ୍ଟୀ କେମୀ । ହୋଇଣ ଥିବ ସେ ଯଦ୍ୟପି ॥
କାହିଁକି ଗୁଣ ତା ନ ଥିବ । ସ୍ୱାମୀର ଦୟା ଏହା ହେବ ॥
ତେବେକ ସେ ତାକେ ନେଇଥିର । ସୌଭାଗୀ ବୋଲାଏ ସେ ନାରୀ ॥
ଯେତେକେ ସେ ହେଉ କୁବେଶୀ । ହିଂସା ନ କରେ ଯେବେ ଚିତ୍ତ ॥
ନ ହେବ ଯେତେ ଗୁଣ ଥିଲେ । ହେଲା ବସୁର କର ଭଲ ॥
ସେ ଗୁଣ ଗ୍ରାହ୍ୟ ଗୁଣବାନ । ଅବଶ୍ୟ ଦେବେ ଦରଶନ ॥
ବୋଲନ୍ତିଲେ ମୋର ପ୍ରାଣ ଯିବ । ହରଷ ତାହାର ପରେ ହେବ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଚକ୍ରପାଣି । ଭକତ ପ୍ରେମ ମନେ ଗୁଣି ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ବେଗେ ତୁ ବୁଜରେ ନୟନ ॥
ଅନୁମତି ବରଦାତା ତୋର । ଦେଖିବୁ ସ୍ୱରୂପ ଆମ୍ଭର ॥
ତା ଶୁଣି ମୋଡି ଦ୍ୱିଜ ଦାସ । ଆନନ୍ଦେ ଯାତରେ ପ୍ରବେଶ ॥
ହେବଣି ବୁଜିଲା ନୟନ । ଦେଖିଲା ନନ୍ଦନ ମୋହନ ॥
ଅନ୍ତରେ ଦରଶନ କଲା । ନୟନ ଫେଡ଼ି ଖୁଣ୍ଟିଦେଲା ॥
ସାକ୍ଷାତେ କଲା ଦରଶନ । ପ୍ରଭୁ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
କହୁ କେ ତାହାର ଆନନ୍ଦ । ଭଜଇ ଗୋପାଳ ଗୋବିନ୍ଦ ॥
ଜୀବନ୍ତେ ସୁଖେ ଦିନ ନେଲା । ଅନ୍ତେ ସେ ବିଷ୍ଣୁଲୋକେ ଗଲା ॥
ଶୁଣ ହେ ନର ନୃପନାଥ । ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ଉଦାହୃତ ॥
ଏଥିଁ ନିର୍ମଳ ଚିତ୍ତ ଯାର । ସେ ଅନ୍ତେ ହେବ ଭବୁଁ ପାର ॥
କହିଲି ବିପ୍ର ହୀନ ଦାସ । ସେ ହରି ମହିମା ଅଶେଷ ॥
ସକଳ ଜଗର ଠାକୁର । ଭକତ ଯାବ ମୂଳ ତାର ॥
ଏଣୁ ଭକତ ହୀନ ଦାସ । କଲା ସାଧୁଙ୍କ ପାଦେ ଆଶ ॥

କୃପା କରିବେ ସେହୁ ମୋରେ । ଯେହ୍ନାଇ ଦେବେ ଶ୍ରୀ ପଦରେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ପାର୍ଶ୍ୱଦଭକ୍ତି ରସାମୃତ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ,
ଗୋଣ ରାମ ଦାସ ପାର୍ଶ୍ୱଦ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ଦ୍ୱିତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ତ୍ରିତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ରଘୁନାଥ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ଚଉଦ ଭୁବନ । ନମସ୍ତେ ଶ୍ରୀପଦ୍ମଲୋଚନ ॥
ଗୌର କନକ ଦଣ୍ଡଧ । ବାଞ୍ଛା କରଇ ମୋର ଚିତ୍ତ ॥
ଏ ଯେ ଗ୍ରନ୍ଥ ସମାପ୍ତିରେ । କଥାଏ ଆଜ୍ଞା ହେଉ ମୋରେ ॥
ତୋ ବିନା ଆଜ୍ଞାରେ କେ କରି । କହିବା ଶକ୍ତି ହେବ କାର ॥
ଏଣୁ ଶରଣ ରାମ ଦାସ । ପୂରଅ ମୋର ମନ ଆଶ ॥
ମନ ବୋଲଇ ଚଇତନ୍ୟ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଏ ତୋର ବଚନ ॥
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ସାଧୁଙ୍କ ଚରିତ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ହରି କଥାମୃତ ॥
ଶୁଣି ଶରଧା ହେବ ଯାର । ସମ କି କହିବ ତାହାର ॥
ଏଣୁ ସାଧୁଙ୍କ କଥା ଯେତେ । କେବଳ କହୁଥାଅ ମୋତେ ॥
ଶୁଣି କହଇ ଚଇତନ୍ୟ । ଶୁଣ ଅରୁଣାନନ୍ଦ ମନ ॥
ସାଧୁଙ୍କ ମହିମା ଅନନ୍ତ । ତାହା ମୁଁ କହିବଇଁ କେତେ ॥
କେବଳ କୃଷ୍ଣ ପ୍ରିୟାସବେ । ଯାହା କହୁଛି ଶୁଣ ଏବେ ॥
ଯେ ଗୋପପୁର ବୃନ୍ଦାବନ । ଜଗତ ମଧ୍ୟେ ମୋକ୍ଷସ୍ଥାନ ॥
ସକଳ ଦେବଙ୍କର ସାର । କେବଳ ଏହି ମୁକ୍ତି ଦ୍ୱାର ॥
ତହିଁ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଜୀବ । ଆଉ ନ ଦେଖେ ପୁଣି ଭବ ॥
ସେ ଗ୍ରାମେ ଏକଇ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ । ବିଧବା ଅଟେ ସେ ତରୁଣୀ ॥
କେତକୀ ନାମ ଅଟେ ତାର । ନାହିଁ ତା ଦୁହିତା କୁମର ॥
କେବଳ ଏକାକିନୀ ଥାଇ । କଷ୍ଟ ପାଉଣି ସେ ଗାଅଇଁ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ମଠମାନଙ୍କରେ । କୁଟେ ଢେଙ୍କି ଦିନାନ୍ତରେ ॥

ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅନୁଜ୍ଞା ପାଇ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ବେଗବନ୍ତ ହୋଇ ॥
ଆସିଣ ଦେଖେ କଲ୍କ ବେଦନ । ତା କଣ୍ଠ କୋକିଳ ସମାନ ॥
ଭଙ୍ଗୀ ମିଶିଛୁ ନାନାବନ୍ତ । ଶ୍ୟାମ ଗୋବିନ୍ଦ ବନମାଳୀ ॥
ସେ ଧ୍ୱନି ଶୁଣି ନଟବର । ସର୍ବେ ବାଗୁର କଲେ ମନ ॥
ଏତ ବଢ଼ାଇ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟତ । ଛଡ଼ି କାନ୍ଦଇ କା ବାଳୁତ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଧାଇଁଲେ । ମହାନ୍ତ ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ଛୁଟିଲେ ॥
ବାଳକଟନସ୍ତୁ ଚାହିଁଣ ମିଳ । ଦେଖିଲେ ସୁନ୍ଦରୁ ବୋବାଳି ॥
ଏତେକ ସୁନ୍ଦର ବାଳଶିଶି । ପୂର୍ଣ୍ଣେକ ବଦନ୍ୟ ହାସ୍ୟ ଦଶି ॥
ଚନ୍ଦ୍ରମା ପର୍ବତେ ବଦନ । ରୂପ କି ମଦନମୋହନ ॥
ନାସା ଶ୍ରବଣ ଦେଖଥାଇ । କଣ୍ଠ ଲୁଚଇ ତା ସୁନ୍ଦର ॥
କଣ୍ଠ କପୋଳ ନାଭି ପାଦ । ଦେଖି କେ କୋଷିବ ପ୍ରମାଦ ॥
କର ଚରଣକୁ ଧଳଇ । କାନ୍ଦୁଛି ଟେକ୍କାଇ ଟେକ୍କାଇ ॥
ରୋଦନ ଦେଖି ନାମ ତାର । ଶୁଣି ହୋଇଲେ ଚମତ୍କାର ; ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଜୀବନ । କାନ୍ଦୁଛି କେତେ ଭଗବାନ ॥
ଅନ୍ୟାସ୍ତୁ ସୁତ ଘଟେ ଦେଖି । କିବା ଅଜାତ ହୋଇଥାଉ ॥
ଏଥେଁ ଈଶ୍ୱର ନାହିଁ ବାବା । ଧର ମଠକୁ ବେଗନିବା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦେଇ ନନ୍ଦନ । ଘୋଡ଼ାଇ ନେଲେ ବସନ ॥
ମଠରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ଏକ ସ୍ତ୍ରିଶାଳ ଡାକାଇଲେ ॥
ଖଞ୍ଜିଲେ ଖଟ୍ଟା ବସୁରନ । ବୋଇଲେ ପାଳ ଏ ନନ୍ଦନ ॥
ଶୁଣି ସେ ନାରୀ ଶୁକ୍ଳଚିତ୍ତେ । ପୁଅ ପାଳିଲା ଉତ୍ତମତେ ॥
ଉବଟଣ କୁଙ୍କୁମ ଲଗାଇ । ଅଞ୍ଜନ ଚନ୍ଦନ ଦେଖାଇ ॥
ଅନେକ ଭାବ ଖୀରପାନେ । ପୁଷ୍ଟ ବଢ଼ଇ ଦିନେ ଦିନେ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରର କଳା ବୃଦ୍ଧି ପ୍ରାଏ । ବଢ଼ିଲା ସେ ବାଳ ତନଯେ ॥
ଦେଖିଣ ସୁନ୍ଦର ଆନନ୍ଦ । ନାମ ତା ଦେଲେ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେହେଁ ଦିନ ଗଲା । ପଞ୍ଚ ବରଷ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା ॥
କହିଲା ଅମୃତ ବଚନ । କେବଳ ଭକ୍ତି ଚିତ୍ତ ଜ୍ଞାନ ॥

ଦଶ ବରଷେ ବୟସ ଯେତେ | ସବୁ ରଖିଲ କଣ୍ଠାଗ୍ରତେ ||
କେବଳ ମୃତ୍ୟୁକଥା ଶୁଣେ | ଅନ୍ୟ ନ ପଶେ ତାର ମନେ ||
ଜଗତ ଦେଖେ ଶତ୍ରୁ ମିତ୍ର | କେଣ୍ଟୁ ନଥାଇ କାନ୍ତି ସବୁ ||
ଏମନ୍ତ ଗଲା କେତେଦିନ | ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ରାଜନ ||
ଶ୍ରୀଦେବକ ସେ ମଠ ମହନ୍ତ | ପ୍ରେମୀଦାସଙ୍କ ଚଟପାବନ୍ତ ||
ଅଣ୍ଟୁରେ ଦୂଷେରୋଗ ମାରି | ଛାଡିଲେ ନିଜ ପ୍ରାଣ ହାରି ||
ତାହା ଦେଖି ସେ ମଠ ଲୋକେ | ଧାଇଁ ଆସିଲେ ସେ ଉତ୍ସୁକେ ||
ସମସ୍ତେ ବୋବାଳି ଛାଡିଲେ | ଶୁଣି ବାଳକେ ଭୀତ ହେଲେ ||
ମହନ୍ତ ପଡିବା ଦେଖିଲେ | ହା ହା ଶବଦେ ଉଚ୍ଚାରିଲେ ||
ବେଢିଲେ ଶତେପୁରୁ ଜଣ | ଜାଣିଲେ ଅନ୍ତେ ଚଳ ମନ ||
ଏମନ୍ତବେଳେ ବାଞ୍ଛାନିଧି | ବୋଇଲେ ସର୍ବେ କର୍ମ ସାଧି ||
ଅଟଇ ବୋଇଲେ ରେ ଶୁଣି | ମହନ୍ତ ହାରିଲେ ପରାଣି ||
ନିଜ ଧାମକୁ ଗଲେ ଦେଖି | ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଏଥାରେ ବସାଇ ||
ତା ଶୁଣି ବାଞ୍ଛାନିଧି ଗଲେ | ମୃତ ଶବର ପାଶେ ହେଲେ ||
ଚିତ୍ତେ ଚିନ୍ତିଲେ ଆଦିକନ୍ଦ | ଗୋପାଳ ଗୋବିନ୍ଦ ମୁକୁନ୍ଦ ||
ବୋଇଲେ ସମସ୍ତେ ଅଜ୍ଞାନ | ଏ କର୍ମ ହାରିବେ ଜୀବନ ||
ନିଦ୍ରାରେ ଅଚେତନ ହୋଇ | ସ୍ୱାମୀ ଆମ୍ଭର ଛନ୍ତି ଶୋଇ ||
ଏମନ୍ତ କହି ଭୁଜ ଧରି | ଡାକିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ସୁମରି ||
ବୋଇଲ ସ୍ୱାମୀ ଉଠ ଏବେ | କେତେ ଶୋଇଛ ନିଦ୍ରାଭାବେ ||
ବିଳମ୍ବ ହେଲା ଆଜି ବେଳ | ମଠୋଷ୍ଠି ହେବ କେତେବେଳ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତେ ବଚନ | ତତକ୍ଷଣେ ପାଇଲେ ଜୀବନ ||
ନିଦ୍ରୁ ଉଠିଲା ପ୍ରାୟେ ହୋଇ | ଚକ୍ଷୁ ମେଲିଣ ଦେଲେ ଦୃଷ୍ଟି ||
ଉଠିଣ ବସିଲେ ତୁରିତ | ତା ଦେଖିଥିଲେ ସେ ସମସ୍ତେ ||
ବୋଇଲେ ଏ କି ଅଦ୍ଭୁତ | ଶୁଣିଲୁ ନାହିଁ କର୍ଣ୍ଣପଥ ||
ମରିବା ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରାଣ ପାଇ | ଚକ୍ଷୁ ମେଲିଣ ଦେଲା ଦୃଷ୍ଟି ||
ଏବେ ତ ଦେଖିଲୁ ସାକ୍ଷାତ | ଧନ୍ୟ ଏ ବାଳକ ଚରିତ ||

ଏଥା ବଚନେ ଏଥା ହେଲା । ନଳରୁ ଲେଉଟି ଅଇଲା ॥
ଏମନ୍ତ କଷ୍ଟ ଚେଷ୍ଟାମତେ । ଲେଉଟି ଗଲେ ସେ ସମସ୍ତେ ॥
ଶୁଣି ସେ ମନ ନୃପରତ୍ନ । ନିବନ୍ତ ପାଇ ନିଜ ପ୍ରାଣ ॥
ଉଠି ବସିଲେ ସେତେବେଳେ । ଜନ ସମୂହ ଦେଖି ତୋଳେ ॥
ବୋଇଲେ ଏ କି ଚରିତ । ତା ଜାଣି ବୋଇଲେ ସମସ୍ତ ॥
ଏ ଅଲୌକିକ ଗୋଟେ କଥି । ବୋଲିଲେ ସ୍ତ୍ରିୟା ଗୋସାଇଁ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ନିଜ ପ୍ରାଣ ଦାରି । ବିନସ୍ତୁ କଲ ନିଜପୁତ୍ର ॥
ପିଣ୍ଡ ସେ ଚଢ଼ିଥିଲ୍ଲ ଜଳ । ତା ଦେଖି ଗୁରୁଙ୍କୁ ବୋବାଳ ॥
ଆସ୍ଥିର ଦେଖିଣ ବେଦନ । ଧାଇଁ ଅଇଲେ ଏ ନନ୍ଦନ ॥
ବୋଇଲେ ନାନ କାହିଁପାଇଁ । ଶୋଇ ଅଛନ୍ତି ସେ ଗୋସାଇଁ ॥
ଏମନ୍ତ କଷ୍ଟ ଭୁଜ ଧରି । ଉଠାଇ ଦେଲେ ବେଗ କରି ॥
ତକ୍ଷଣେ ପାଇ ନିଜ ପ୍ରାଣ । ଉଠି ବସିଲେ ସେ ଆପଣ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ପ୍ରେମାନନ୍ଦ । କେ କହିବ ମନର ଆନନ୍ଦ ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟରେ ନନ୍ଦନ । ତୁ ମୋତେ ଦେଲୁ ଜୀବଦାନ ॥
ତୋ ଗୁଣ ସୁଝି ମୁଁ ନ ପାରି । ଆଜିଠୁଁ ତୁ ମଠ ଅଧିକାରୀ ॥
ମୁହିଁ ହୋଇଲି ତୋ ଅଧୀନ । ଏ କଥା ସତ୍ୟ କରି ଜାଣ ॥
ତୋ ଇଚ୍ଛା ଏବେ ଯାହା କର । ଏ ଦେହ ତୋହର ପରିଶ୍ରମ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି କୋଳେ ଧରି । ମୁଖେ ଲଗାଇ ସୋଦରରି ॥
ପାତେଣ ବସାଇ ଶ୍ରୀମନ୍ତେ । ତିଳକ ଦେଲେ ବିଧିମତେ ॥
ପିଣ୍ଡ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ ଦେଇ କଲେ । ଶ୍ରବଣେ ମହାମନ୍ତ୍ର ଦେଲେ ॥
ସେବକ ହୋଇ ଭକ୍ତାନନ୍ଦ । ମନରେ ହୋଇଲେ ଆନନ୍ଦ ॥
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ କରି ଦଣ୍ଡବତ । ଉଠି ଯୋଡ଼ିଣ ଦୁଇହସ୍ତ ॥
ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ନମୋନମଃ । ନମସ୍ତେ ଗୁରୁ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ॥
ରକ୍ଷା କର ମୋ ଈଶ୍ୱର । ତୁମ୍ଭେ ମୋ ଜୀବନ ଠାକୁର ॥
ପଢ଼ିବେ ଅଛି ମୁଁ ଅନାଥ । ନ ଜାଣେ କେବା ତାତ ମାତ ॥
ଅନାଥ ବାଳକଙ୍କୁ ଆଣି । ପୋଷିଲ ଦେଇ ଅନ୍ନ ପାଣି ॥

ଏଣୁ ମୋ ଧର୍ମର ପିତର । ସାକ୍ଷାତେ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଈଶ୍ୱର ॥
ଏଣୁ ମାଗୁଣି ଏତେ ମୋର । ଏ ମାୟା ଜଞ୍ଜାଳେ ନ ଘର ॥
ଧନ ରତନ ଆଦି ଯେତେ । ମୃତ୍ତିକା ପ୍ରାୟେ ଦିଶେ ମୋତେ ॥
ମୋ ମୁଣ୍ଡେ ନ ଲଦ ଏତେ । ସର୍ବଦେ ନ ରଖ ମୋ ଚିତ୍ତେ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଗୁରୁଦେବ । ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋର ଭାବ ॥
ତୁ ଯେ ଏ ମଠରେ କାରେଣୀ । ତୁମ୍ଭ ଭେଟାଳକ୍ଷ୍ମ ପୁଣି ॥
ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ତାହା କର । ଏ ସବୁ ସମ୍ପଦ ତୋହର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଶ୍ରଦ୍ଧାଚିତ୍ତେ । ପାଗ ବାନ୍ଧିଲେ ତାର ମାଥେ ॥
ମଠ ମହନ୍ତ ତାକୁ କଲେ । ସମସ୍ତେ ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହେଲେ ॥
ଏଥି ଉତ୍ତାରେ ଯେତେ କଥା । ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାରଥୀ ॥
ସେ ମଠ ଯାଇ ଅଧିକାରି । ତିଳେ ସନ୍ତୋଷ ନୋହେ ତାରି ॥
କେବଳ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଆଜ୍ଞାରେ । ମହନ୍ତ ହେଲେ ସେ ମଠରେ ॥
କାହିଁ ନ ମିଶେ ତାର କାୟେ । ଜାତେକ ଅନଳ ଥିଲେ ପ୍ରାୟେ ॥
ବୃଥା ମାନଇ ସବୁକଥା । କେବଳ ସତ୍ୟ ହରିକଥା ॥
ଜପଇ ହରି ରୂପ ଧ୍ୟାନ । ହରି ଭଜନେ ଦେଇ ମନ ॥
ହରି ହୃଦକେ ଜର୍ଣ୍ଣ ଭେଟି । ଜଗତେ ଚନ୍ଦ୍ର ଆଉ ହରି ॥
ଭକ୍ତ ସେ ପ୍ରକୃତି କରତା । ଏଣୁ ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥା ॥
କରନ୍ତି ଯାକୁ ହରି ଦୟା । ତାକୁ ଲାଗଇ ଜଗ ମାୟା ॥
ବଚନ ବୋଲିଲ ସେ ଯାହା । କେବେ ଅନ୍ୟଥା ନୋହେ ତାହା ॥
ଏମନ୍ତ ଯେତେ ଦିନ ଗଲା । ଶୁଣ ସୁମନ ଯାହା ହେଲା ॥
ମଠରେ ଥିଲା ଯେତେ ଧନ । ସୁଗ ନାନାଦ ମୋତିମାନ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରଜତ ସହିତେ । ସମସ୍ତ ଠୁଳ କଲା ଯେତେକ ॥
ସିନ୍ଦୁକ ଗୋଟିକରେ ଭରି । ମୁଦ ଦେଇ ଯତ୍ନ କରି ॥
ବହି କରି ନେଇଗଲା । ଯମୁନା ଜଳେ ପିଙ୍ଗିଦେଲା ॥
ବୋଇଲେ ଏଥି ବିନା ମାୟା । ମଠେ କାହିଁଇ ଥିବ ଏହା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପୁଣି ଆସି । ମଠେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ବସି ॥

ତାହା ଦେଖିଣ ସଙ୍ଗେ ଯେତେ । କହିଲେ ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ପାଶେ ॥
ବୋଇଲେ ଏ କି କଉତକ । ମଠରେ ଥିଲା ଯେତେ ବିତ୍ତ ॥
ଏ ନୂଆ ମହନ୍ତ କୁମର । ସମସ୍ତ କଲା ଛାରଖାର ॥
ସିନ୍ଦୂକେ ଭରି ଯେତେଧନ । ଯମୁନା ଜଳେ ପକାଇଲା ॥
ଆଜ୍ଞା ଥିଲା ଧନ ଯେତେ । ଏ ମଠ ଚଳିବ କେମନ୍ତେ ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ଦାସ । ମନରେ ହୋଇଣ ହରଷ ॥
ବିଜ୍ଞାନନ୍ଦକୁ ଡକାଇଲେ । କି କର୍ମ କଲୁରେ ବୋଇଲେ ॥
ସଂସାରେ ଧନ ଯେଉଁ ପ୍ରାଣୀ । ସେ ସେ ସବୁଙ୍କ ଶିରୋମଣି ॥
ଯେତ ଲୋକରେ ଥିଲେ ଧନ । ଭକ୍ତେ ହୁଅନ୍ତି ତା ଅଧୀନ ॥
ଏଣୁ ସଂସାରେ ଧନ ସାର । ତାହାଙ୍କୁ କର ଛାରଖାର ॥
ଏହା ତୁ କଲୁ ଆରେ ମନ୍ଦ । ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ବିଜ୍ଞାନନ୍ଦ ॥
ଶୁଣିବା ହେଉ ଗୁରୁଦେବ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି ପ୍ରସ୍ତାବ ॥
ଧନଟି ସବୁରି ବଇରୀ । ପ୍ରାଣୀ ଆସୁଛ ନିତ୍ୟ ହରି ॥
ଯେ ଲୋଭ ମୋହ କାମ କ୍ରୋଧ । ଏଥେଷ୍ଟ କନକ ବିଷାଦ ॥
ସବୁ କରିବା କର୍ତ୍ତା ଯେହ୍ନି । ଭଜନ ପଥକୁ ଛଡ଼ାଇ ॥
ଧନ ଏ ନର୍କ ଯିବା ବାଟ । ଏଣୁ ଏ ଧନ ବଡ଼ କଷ୍ଟ ॥
ତାକୁ ନ କର ସ୍ୱାମୀ ଚିନ୍ତା । କେବଳ ଚିନ୍ତ ହରିକଥା ॥
ତା ଶୁଣି ଗୁରୁ କୋପଭର । ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ପାମର ॥
ତୁହି ସେ ଜାଣୁ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ । ଆମ୍ଭେ ତ ସମସ୍ତେ ଅଜ୍ଞାନ ॥
ଏବେ ମୋ ଧନ ଆଣିଦେବୁ । ନୋହିଲେ ଏ ମଠେ ନ ଥିବୁ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ବିଜ୍ଞାନନ୍ଦ । କେ କହୁ ମନରୁ ଆନନ୍ଦ ॥
ଧନରେ ହୋଇଅଛ ମୋହି । ନ ଜାଣ ଭକ୍ତିକଥା କେହି ॥
ମହୁଁ ବାହାରି ହୋଇଗଲେ । ବୋଇଲେ ଆସ ନୋହିବୁଲେ ॥
ଧନ ମୁଁ ଦାନ କଲି ଯାହା । ନିଶ୍ଚେ ଗୋବିନ୍ଦ ଦେବ ତାହା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗଲେ ଚଳି । ଯମୁନା କୂଳେ ସାଇମିଳି ॥
ସଙ୍ଗେ ବୈଷ୍ଣବ କୃତ୍ତି ଲାଗି । ବୋଲନ୍ତି ଧନ ଦିଅ ବେଗି ॥

ଦେଖଣାହାରି ଲୋକ ଯେତେ । ହୋଇଲେ ଭକ୍ତ ଅପ୍ରମିତେ ॥
ଏମନ୍ତ ଦେଖି ବଞ୍ଜନନ୍ଦ । ବୋଇଲେ ନମୋ ଆଦିକନ୍ଦ ॥
ନମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରପାଣି । ଶରଣାର୍ଥୀଜନ ଶରଣୀ ॥
ନମୋ ମୁରଲୀ ଧରା ଗୁରୁ । ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ଯଥା ନାରଦ ଯୋଗେଶ୍ୱର । ଦେଖାଅ ମହିମା ତୁମ୍ଭର ॥
ମୁଁ ବଡ଼ ପତିତ ଅଚରିଣ । ତୁମ୍ଭ ମହିମା ତୁମ୍ଭେ ଜାଣ ॥
ତାହାଙ୍କ ଧନ ଆଜ୍ଞା ହେଉ । ମହିମା ଜଗତରେ ଥାଉ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପ୍ରଣମିତ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଉଦ୍ଧବେଶ ॥
ଯା ମାୟା ଦେବଙ୍କୁ ମୁଗ୍ଧେ । ସୁକୃତଜନଙ୍କୁ ସୁଲଭେ ॥
କି ମାୟା କଲେ ବ୍ରଜବଶୀ । ରତ୍ନ ସିନ୍ଦୁକମାନ ଆସି ॥
ଧନ୍ୟସ୍ତୁ ଧନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ହୋଇ । ଲାଗିଲା ନଗରକୁଳ ପାଇଁ ॥
ବୋଇଲେ ବଞ୍ଜନନ୍ଦ ଜାଣ । ଏହି ତୁମ୍ଭର ଧନ ନିଅ ॥
ତା ଦେଖି ବୈଷ୍ଣବ ସେ ଗଲେ । ସେ ଅଳ୍ପ ସିନ୍ଦୁକ ଧରିଲେ ॥
ଆଉ ଅଧିକ ଲୋଭ କରି । ସିନ୍ଦୁକମାନ ପାଖେ ଧରି ॥
ସମସ୍ତେ ହୋଇଲେ ଅଦୃଶ୍ୟ । ଶୁଣ ହୋ ମନ ବିଶ୍ୱାସ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ନେଲେ ନିଜ ବାଟ । ତା ଦେଖି ଲୋକେ ଆଚମ୍ବିତ ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ବଞ୍ଜନନ୍ଦ । ଏହାଙ୍କ ଆଶ୍ରିତ ଗୋବିନ୍ଦ ॥
ତୁମ୍ଭେ ସେ ଭକତ ଶେଖର । ବୋଲି ନମିଲେ ତା ପୟର ॥
ଅନେକ ପ୍ରଣମିତ କରି । ଚଳିଣ ଗଲେ ସେଥୁ ପୁରି ॥
ସେ ବଞ୍ଜାନନ୍ଦ ତହିଁ ଗଲେ । ଅଗମ୍ୟ ବନସ୍ତେ ପଶିଲେ ॥
ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର ଧ୍ୟାୟୀ । ରହିଲେ ଅଭ୍ରମର ହୋଇ ॥
ସାଟିହ୍ରୁ ବୃକ୍ଷଲେକ ଯାଏ । ଦେବ ଦେଖିଲେ ସତ୍ତ୍ୱେ ॥
କରିଣ ଶ୍ରୀହରି ଭଜନ । ସେହି ଧ୍ୟାନରେ ଥାଉ ଦିନ ॥
କେତେ ଦିନରେ ସେ ଦେହାନ୍ତେ । ଚଳିଲେ ହରି ଧାମଗତେ ॥
ଶୁଣ ଅଜସ୍ର ମନହେଣି । ସେ ହରିଭକତ ଲକ୍ଷଣ ॥
ଏଥେ ନିର୍ମଳ ଚିତ୍ତ ଯାର । ସେ ନିଶ୍ଚେ ଭବୁ ହେବ ପାର ॥

କହଇ ବଳରାମ ଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ କମଳାବିଳାସ ॥
ସାଧୁଜନଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣେ । ମୋ ଭକ୍ତି ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ବଳରାମ ଦାସ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ରଘୁଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମୋ ଗୋବିନ୍ଦ କୃଷ୍ଣ ହରି । ନମୋ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଧରଧାରି ॥
ନମୋ କୋଦଣ୍ଡ ବାଣପାଣି । ଅଶେଷ ଜନ ଚିନ୍ତାମଣି ॥
ସେ ତୁମ୍ଭ ଭକତଙ୍କ ଯଶ । ତୁମ୍ଭେ ତା କରିବ ପ୍ରକାଶ ॥
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଅନୁରାଗେ । କହଇ ମନ ରଜା ଆଗେ ॥
ଶ୍ରବଣ କର ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଏବେ ॥
ଏ ବଡ଼ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଚରିତ । ଭକତ ମଧ୍ୟେ ସାରଭୂତ ॥
ପଶ୍ଚିମ ଦେଶେ ତାର ଘର । ଜାତିରେ ଅଟେ ଦ୍ୱିଜବର ॥
ନାମ ତାହାର ରଘୁଦାସ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୟସ ପଚାଶ ॥
ପ୍ରଭୁ କୃପାରୁ ଧନ୍ୟଜନ । ହୃଦୟୁ ଦେଖ ତାର ମନ ॥
ଈଶ୍ୱର କଲା ତାର ଚିତ୍ତେ । ବନ୍ଧୁ କୁଟୁମ୍ବ ଆଦି ଯେତେ ॥
କେହି ତ ନୁହଇଁ କାହାର । ଏ ସବୁ ମାୟାର ସଂସାର ॥
ଧନ ସମ୍ପଦ ଆଦି ଯେତେ । ମିଥ୍ୟା କେବଳ ଏ ସମସ୍ତେ ॥
ନ ଜାଣି ପ୍ରାଣୀ ଏଥେ ପଡ଼ି । ନିଜ ନିସ୍ତାର ପଥ ଛାଡ଼ି ॥
ନ ଭଜି ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ । କେବଳ ହୋଇଲୁ ମୋହେ ରତ ॥
ଏବେ ମୁଁ ଏମନ୍ତ କରିବି । ଅବଶ୍ୟ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରେ ଯିବି ॥
ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ସେ ଯେତେବେ ଧାରଣ ଜୀବନ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ପଦେ ଯାହା କହୁ । ସେ ମୋର ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବି ସବୁ କର୍ମ । ଛାଡ଼ିଲା ତାର ମନ ଭ୍ରମ ॥

ସେ ତାର ଜନମ ଚିଅର | ଶୀଳବାସିବ ସହୋଦର ||
ଏ ସବୁ ଦେଖି ତପୋଗଣି | ଲଭିଷ୍ଟ ଧାନପ୍ରାପ୍ତେ କରି ||
ଶାନ୍ତି ଦେବାଧି ଦେବରାଜ | ଦେବଙ୍ଗ ଶେଷଙ୍କୁ ଦେଖ ସଜ ||
ଶ୍ରୀଗୋପାଳ ସମ୍ଭାବରେ | ମୁଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡାଇଲ ସ୍ୱଭାବେ ||
ଡୋର କୌପୀନ ଅଙ୍ଗେକରି | ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମକୁ ଆଚରି ||
ସମସ୍ତ କର୍ମ କରି ଦୂର | ଭକତେ ହୋଇଲେ ବାହାର ||
କେବଳ ନିଷ୍କାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରେ | ଶରୀର ମାନସେ ଅଚଳ ||
ଚଳିଲେ ଅତି ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦେ | ଭକ୍ତି କରେବି ସତ୍ପଥେ ||
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଧାମ ବିଜେ | ଅନ୍ୟ ନ ଭଜେ ତାରୁ ମନେ ||
ଏମନ୍ତେ ଗଲେ ପଥ ବାଟି | ଯହିଁ ବା ଯେମନ୍ତ ମିଳଇ ||
କାହିଁ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ବୃକ୍ଷ ଖାଇ | କାହିଁ ଫଳମୂଳ ଭକ୍ଷଇ ||
କାହିଁ ବଞ୍ଚନ୍ତି ଜଳପାନେ | କାହିଁ ବା ଭକ୍ଷ ଉପବାସେ ||
ଶରୀର ଶୋଚନା ନ କରି | କେବେ ଦେଖିବ ନାରାୟଣ ||
କରିବ ତାହାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ | ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତି ତା ମନ ||
ଚଳନ୍ତି ଅତି ସ୍ନେହରେ | ଯାଇ ମିଳିଲେ କ୍ଷେତ୍ରବରେ ||
ଧାଇଁଆ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରେ ଦର୍ଶନ | କଲେ ସେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ||
ଦେଖିଣ ସେ ଜଳ ଶ୍ରୀମୁଖ | ଭୁଲିଲେ ମନୁ ସବୁ ଦୁଃଖ ||
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ କରି ଦଣ୍ଡବତ | ସ୍ତୁତି କରନ୍ତେ ଯୋଡ଼ି ହାତ ||
ବୋଇଲେ ନମୋ ନାରାୟଣ | ଅଶେଷ ଜୀବର କାରଣ ||
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ନାଥ | ନମୋ କମଳ ଶିଶୁ ||
ନମସ୍ତେ କମଳାରମଣ | ଆଜ ମୁଁ ପଶିଲି ଶରଣ ||
ତୁ ନାଥ ଯାହା ତାହା କର | ଅନ୍ୟ ଶରଣ ନାହିଁ ମୋର ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସ୍ତୁତି କଲେ | ତହୁଁ ପ୍ରେମକୀ ହୋଇ ଗଲେ ||
ସେ ଦେଶ ମଧ୍ୟେ ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ | ସେ ବଡ଼ ସନ୍ନ୍ୟାସୀର ମଠ ||
ତହିଁ ପ୍ରବେଶ ପାଇଁ ହେଲେ | ମହନ୍ତ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦେଖିଲେ ||
ତାହାଙ୍କୁ ଦୁଃଖ ସୁଖ କହି | ତହିଁ ରହିଲେ ମାସ ଦୁଇ ||

ଊଷାରୁ ଉଠି ସ୍ନାନ ସାରି । ତିଳକ ନାମକୁ ସୁମରି ॥
ନିତ୍ୟ ଚଳଇ ଦରଶନେ । ଯାଇ ଶ୍ରୀ ଜଗମୋହନେ ॥
ଅନେକ ଦଣ୍ଡବତ କରି । ଗୁମୁରେ ରହଇ ଜୁହାରି ॥
ବୋଇଲେ ଅହେ ମହାବାହୁ । ଶରଣପଞ୍ଜର ବୋଲାଉ ॥
ଏ ଜୀବ ମାନଙ୍କର ହେତେ । ସବୁ ଲାଗଇ ପ୍ରଭୁ ତୋତେ ॥
ତୋ ଅବଶେଷ କବଳରେ । କାଳ ବଞ୍ଚିବ ଦେହବଳେ ॥
ତୋ ରୂପ କରିବ ଦର୍ଶନ । ତୋ ନାମ କରିବ ଗାୟନ ॥
ତୋ ଭକ୍ତ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ ହୋଇ । ସଦା ତୋହର ରୂପଧ୍ୟାୟୀ ॥
ତୋ ନାମ ଭଜ ଏକ ଜୀବ । ଯେଣୁ ଏହି ଆଜ୍ଞା ଦେବ ॥
ଆନ ମୋ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ତୁ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ସବଗାହ୍ୟ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନିତି ନିତି । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କରୁଥାଇ ସ୍ତୁତି ॥
ତହୁଁ ଚଳଇ ପ୍ରସାଦବେଳେ । ଏକ ବଞ୍ଚଇ ଧାଡ଼ି ମେଳେ ॥
କେବଳ ମହାକଣା ଚଖେ । ଭୁଞ୍ଜିବାବେଳେ ମଠେ ଆସେ ॥
ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ମଠଜନେ । ବୋଲନ୍ତି ଇଙ୍ଗିତ ବଚନେ ॥
ଏ ଭ୍ରଷ୍ଟ କେମନ୍ତ ଧର୍ମର । ଜଗତ ଦେଖେ ଆଗୁଁ ସାର ॥
ବୈଷ୍ଣବଙ୍କୁ ନ ଥିବ । ଏମନ୍ତି ଛାତ୍ରଙ୍କ ଭାବ ॥
ସମସ୍ତେ ଜାଣିଲୁ ତୁମ୍ଭର । ବେଗେ ମଠରୁ ବିଜେକର ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦେବଦାସ । ମନେ ଗଣଇ ଦୀନବାସ ॥
ଭୂବନେ ତହୁଁ ଗଲା ଚଳି । ସେ ଶ୍ୱେତଗଙ୍ଗା ପାଶେ ମିଳି ॥
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ସୁମରି । ବସିଲା ଦୃଢ଼ାସନ କରି ॥
କଣ୍ଠ ସ୍ମରଣ ହୃଦେ ଧରି । ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସ୍ଥିରକରି ॥
ଏକାଗ୍ର କରିଣ ସ୍ମରଣ । ଚିନ୍ତିଲା ବୈକୁଣ୍ଠ ଭୁବନ ॥
ଏମନ୍ତ କାମନା ପକାଇ । ରହିଲା ନିଷ୍କାମନା ହୋଇ ॥
କେବଳ ପ୍ରଭୁ ଧ୍ୟାନବନ୍ତ । ମହା ମହିମା ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତ ॥
ଗୋପନ ରୂପ-ହୃଦଗତେ । ଶୟନ କରଇ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ॥
ଭୁଲିଣ ଦେହ ବୁଦ୍ଧି ଜ୍ଞାନ । ନୟନ ବୁଜି କରେ ଧ୍ୟାନ ॥

କେବଳ ରାମ ନାମ ଘୋଷି । ଭଜନ କରନ୍ତି ନିତି ବସି ॥
ଛାଡ଼ିଲେ କ୍ଷୁଧା ତୃଷା ଆଶା । ପିଇଣ ନାମାମୃତ ରସ ॥
ଯାଉ ବା ଥାଉ ଏ ଶରୀର । ପ୍ରାଣ ଯିବାକୁ ନାହିଁ ଡର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦୃଢ଼ କରି । ବସିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ସୁମରି ॥
ଏକେତ ନନ୍ଦାସର ଦାଳି । ରହି କରନ୍ତି ବଡ଼ ଖୋଳ ॥
ଅଚଳ ପ୍ରାଣେ ଶେଷ ରୁଚି । ତପତେ ହେଉଥାଏ ଭୁଞ୍ଜି ॥
ତହିଁ ବସିଣ ଦୃଢ଼ାସନ । କାହିଁକି ଉଠୁ ନାହିଁ ମନ ॥
ଏମନ୍ତେ ଗଲୁ କେତେଦିନ । ପଥେ ଯେ ଅତୋଷିତ ଜନ ॥
ଦେଖି ସେ ଛାଡ଼ିଲେ ଚଳନ । ବୋଲନ୍ତି ଧନ୍ୟ ତପଶୀଳ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ତାଙ୍କ ପାଶେ । କ୍ଷୀର ଯୋଗାଡ଼ିଲେ ଗ୍ରାମ ଅଶେ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ବନ୍ଧୁଦାସ । ବିଜୟ କଲେ ତାଙ୍କ ପାଶ ॥
ଦେଖିଲେ ଦେହରୁ ନାହିଁ ଜ୍ଞାନ । ଲଗିଛି ହରିଧ୍ୟାନେ ମନ ॥
କେତେବେଳେ ରୂପେ ଡାକିଲେ । ସେ ରଘୁ ଦାସ ନ ଶୁଣିଲେ ॥
ଜାଣିଲେ ମନସ୍ତ ଏ ଅକଥ । ତପେ ସ୍ଥିରିବ ହରିଭକ୍ତି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚଳିଗଲେ । ନିଜ ମଠରେ ଯାଇ ହେଲେ ॥
ମହାପ୍ରସାଦ ସର୍ବ ଅନ୍ନ । ନାନାଦି ପ୍ରକାରେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ॥
ନେଇଣ ଦୁଆରୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ । ସେ ସେବକ ଚଳିଲେ ଭକ୍ତିରେ ॥
ରଘୁ ଦାସଙ୍କ ପାଶେ ଦେଲେ । ସେ ଥାଳ ମଠେ ଚଳିଗଲେ ॥
ସେତେବେଳେ ବେଳ ଗଲା ତହିଁ । ଚେତନା ପାଇ ଦେଖିଲେ ସେହି ॥
ଦେଖିଲେ ଶ୍ରୀ ମହାପ୍ରସାଦ । ଅନେକ ହୋଇଲେ ପ୍ରମୋଦ ॥
କେବଳ ନାମ ସେବା କଲେ । ପୁଣି ସେ ଧ୍ୟାନରେ ଲାଗିଲେ ॥
ମାନସ ଭକ୍ତ ଜଗନ୍ନାଥ । ସମ୍ମୁଖେ ରହି ଦୃଷ୍ଟିପଥ ॥
ଦେଖି ହୃଦରେ କରି ଧ୍ୟାନ । ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥାମାନ ॥
ନିଦ୍ରା ଆଳସ୍ୟ କ୍ଷୁଧା ତୃଷା । ଛାଡ଼ିଲେ ସର୍ବଜନ ଆଶା ॥
ଏମନ୍ତେ ତପସ୍ୟା ଅବଶ । ତପେ ଶିଥିଳ ଦେହ ମାଂସ ॥
କେବଳ ଭକ୍ତି ଆଶ୍ରେ କରି । ରହିଲେ ରାମ ନାମ ଧରି ॥

ତାହା ଜାଣିଲେ ଅଦମୂନ । ସେ ପ୍ରଭୁ ପରମ ସଜାନ ॥
ନ ସହେ ସେବକ ବେଦନା । ଏଥି ନିମନ୍ତେ ତଟେ ବାନା ॥
ଯୁଦ୍ଧ ଅଛଇ ଘୋରତର । ନାହିଁ ସେ ସୁବଳଙ୍କୁ ଡର ॥
ଏମନ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଦେବରାଜ । ତୋଳଣ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଭୁଜ ॥
ଶରଣ ପାତୁଛନ୍ତି ବଳେ । ସେବା ପଶିବ ଏତେବେଳେ ॥
ମହା ପଣ୍ଡିତ ପଟଣ୍ଣ ଦେହ । ତାହାର ଭୟ ନାହିଁ ଆଜ୍ଞ ॥
ଏ କଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ଶୁଣ ହେ ମନ ନପବଣ ॥
ଲଘୁ ତାହାଙ୍କ ସ୍ୱବ ଜାଣି । ସନ୍ଥ ନ ପାର ତନ୍ଦ୍ରପାଣି ॥
ବିଜୟ କଲେ ଭଗବାନ । ସେ ବ୍ରଜ୍ୟ ରାଜା ସନ୍ନିଧାନ ॥
ଘୋର ନିଦ୍ରାରେ ଅଛି ଶୋଇ । ସ୍ୱପନ ମାର୍ଗେ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ନୃପତ । ପଶ୍ଚିମ ଦେଶ ମୋ ଭକତ ॥
ଅଛିଣ ଶ୍ୱେତ କୋଠାରେ । ମୋର ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ॥
ଘୋର ତପସ୍ୟା କରେ ବସି । ମୋ ନାମ ଜପି ଅହର୍ନିଶି ॥
ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ନାହିଁ ତାର । ମୋ ପାଦେ ଦେଇ ଅନ୍ତର ॥
ହେଲାଣି ତହିଁ ଦିବସ । ତେଣୁ ଅଇଲା ତୋର ପାଶ ॥
ସେ ମୋର କୁହୁଞ୍ଚନ୍ତି ଜଣେ । ଏହାଙ୍କୁ ବୁଝ ହେ ଆପଣେ ॥
ଦେଖି ତା ତପସ୍ୟା କଠୋର । ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ନାହିଁ ମୋର ॥
ସ୍ୱସ: ମୋ ବାକ୍ୟତ ଦୃଢ ପ୍ରାଣେ । ତାର ବ୍ୟାକୁଳ ସହି ନୋହେ ॥
ଏଣୁ ମୁଁ କହିଗଲି ତୋତେ । ହେ ରାଜା ଭଲେ ରଖ ଚିତ୍ତେ ॥
ଭୂଜଙ୍ଗ-ପ୍ରଗତରୁ ଦିବୁ । ମୋ ଭକ୍ତ ପାଶରେ ମିଳିବୁ ॥
ଅନେକ ଉଷ୍ଣଧ କହୁ । ସେବାଇ ଦିବୁ ବସ୍ତ୍ରଧାରା ॥
ଏ ମୋର ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ୱ । ସ୍ନାନାର କାରଣ ନିବାସ ॥
ଦେଖାଇ ଦେବୁ ହେ ରାଜନ । ଖଞ୍ଜିବୁ ଖଞ୍ଜା ବରତନ ॥
ଯାବତ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଥିବ । ସେ ମୋର କୋଠାରେ ରହିବ ॥
ଅନେକ ବୈଷ୍ଣବ ବୈଷ୍ଣବେ । ମୋ ଭକ୍ତ ସେବା କରୁଥିବେ ॥
ଦକ୍ଷିଣେ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ପାଇ । ମୋର ସେବାରେ ଥିବେ ରହି ॥

ଏ କଥା ନ କଲେ ଅବଶ୍ୟ । ଗୁଡ଼ି ତୋ ଜୀବନର ଆଶ ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାକୁ ଦେଇ । ଅନ୍ତର ହୋଇଲେ ଗୋସାଇଁ ॥
ରାଜା ଚେତନା ପାଇ ଉଠି । ଚଉଦିଗକୁ ପେଲେ ଦୃଷ୍ଟି ॥
ଦେଖିଲେ ପାଖେ କେହି ନାହିଁ । ଜାଣିଲେ ନିଶ୍ଚେ ସ୍ୱପ୍ନମାୟା ॥
ଆଜ୍ଞା ଯେ ଦେଇଗଲେ ମୋତେ । ଯେ ମୋର ଭକତଙ୍କ ହିତେ ॥
ଏ କଥା ନ କଲେ ଅବଶ୍ୟ । ମୋ ରାଜପଦେ ନାହିଁ ଆଶ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନରପତୟେ । ତତ୍କ୍ଷଣେ ଚଳିଲେ ବିଜୟେ ॥
ଗ୍ରାମରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ମିଳିଲେ ରଘୁ ଦାସ ପାଶ ॥
ବୋଳନବାରେ୍ୟ ହୃଷ୍ଟ କରି । ବୋଇଲେ ଉଠ ହେ ଗୋସାଇଁ ॥
ତୁମ୍ଭ ଚରଯ୍ୟା ଦେଖି ସିଦ୍ଧ । କରୁଣା କଲେ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ଧନ୍ୟ ଅଟଇ ତୋ ଜୀବନ । ବଶ ଭୁ କଲୁ ଭଗବାନ ॥
ଆମ୍ଭର ଭାଗ୍ୟ ଥିଲା କେତେ । ନୟନେ ଦେଖିଲୁ ଯା ତୋତେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭୁଜ ଧରି । ଉଠାଇ ଦେଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ । ମସ୍ତକେ ପ୍ରଣମ ବାନ୍ଧିଲେ ॥
ସଦ୍ୟସ୍ତେ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କୁ ନିତ୍ୟ । ଲଗିବ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଯେତେ ॥
ଆପଣେ ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ରାଜନ । ଲେଖିଣ ଦେଲେ ଗ୍ରାମଦାନ ॥
ଯାବତ ଥିବେ ରବି ଶଶୀ । ଭାବତ କର ସେବା ବସି ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ଦକ୍ଷିଣ ପାଟ୍ଟଣକୁ ଗଲେ ॥
ବନ୍ଦଣ ବଣିଜ ତହିଁର । ମଠ ତୋଳାଇ ସଜ୍ଜକରି ॥
କର ଭୂତନ ତାକୁ ଦେବା । ଚିରାସୁ ସ୍ୱର୍ଗ ପ୍ରାପ୍ତେ ଶୋଭା ॥
ଗର୍ଜ୍ଜି ରଖାଇ ରଘୁଦାସେ । ବୋଇଲେ ଭଜ ପୀତବାସ ॥
ଅର୍ଦ୍ଧ ବୋଲନ୍ତି ଅସୁଭନ । ଅଛି ଯେ ତୁମ୍ଭ ଭୂମିଦାନ ॥
ତୋ ମନ ଯାହା ତାହାକର । ଏଥେ ମୋ ନାହିଁ ଅଧିକାର ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାକୁ ଦେଲେ । ରାଜା ବିଜୟ କରି ଗଲେ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ । ଏଥୁ ଉତ୍ତରେ କଥା ଯେତେ ॥
ଯେ ଦାନ୍ତୁବନ୍ଧୁ ଅଙ୍ଗୀକାରେ । ଯଶ ତା ପୂରିଲା ସଂସାରେ ॥

କାହୁଁ ଆଇଲୁ କେତେ ଧନ । କେ ତାହା କରିବ ଲେଖନ ॥
ଅନେକ ବୈଷ୍ଣବ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । କାହୁଁ ମିଳନ୍ତି ମଠେ ଆସି ॥
ସେ ରଘୁଦାସଙ୍କ ସହିତ । ହୋଇ ରହିଲେ ଆଜ୍ଞାବର୍ତ୍ତୀ ॥
ରଘୁଦାସଙ୍କୁ କାଷ୍ଠାବୃତ । କହୁଅଛନ୍ତି ପ୍ରତିନିତି ॥
ଶ୍ରୀ ମହାପ୍ରସାଦ କେବଳ । ଖାଇ ବଞ୍ଚିବା ଆମ୍ଭେ କାଳ ॥
ପ୍ରଭୁ ନଶୋଣ୍ଡି ବିନା ଯେତେ । ଛୁଇଁବା ନାହିଁ କଦାଚିତେ ॥
ଏ କଥା ଯେଉଁ ସେ ପାଳିବ । ସେହି ଏ ମଠରେ ରହିବ ॥
ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ସତ୍ୟ କଲେ । ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଣ ରହିଲେ ॥
ସେହି ଦିନରୁ ମଠେ ଶେଷ । କେବେହେଁ ନୋହିଲା ଅବଶ୍ୟ ॥
ଚନ୍ଦନ ଫୁଲମାନ ଯେତେ । ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣାଦି ଦେଖିତେ ॥
ମୁଖ ପ୍ରକ୍ଷାଳନ ଜଳ ଘଟି । ଦନ୍ତଧାବନ କାଷ୍ଠକାଠି ॥
ନଶୋଣ୍ଡି ନ କଲେ କେବଳ । ଛୁଇଁବା ନାହିଁ ସେହି ଜଳ ॥
ଆମ୍ବ, ଚମ୍ପ ନାରିକେଳ । ଝିଙ୍ଗା କମଳା କନ୍ଦମୂଳ ॥
ଦଧି ଘୃତାଦି କ୍ଷୀର ଯେତେ । ଖଣ୍ଡ ଶାକସୁପ ସହିତେ ॥
ନଶୋଣ୍ଡି ବିନା କରୁ ଦ୍ରବ୍ୟ । ଛୁଇଁଲେ ନାହିଁ ସାଧୁ ସର୍ବ ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନଶୋଣ୍ଡି ଜଗତେ । ସେ ଖାନ୍ତି ଭୋଗ କରୁ ଯେତେ ॥
ଏତେତ ଦେବାର ପ୍ରମାଣି । ଏ କଥା ସତ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣି ॥
ଯେବେ ଅତିଥି ଅଭ୍ୟାଗତ । ଆସିଣ ହୋନ୍ତି ଉପଗତ ॥
ଦିଅନ୍ତି ସେହାଙ୍କୁ ମାନ । ଶ୍ରୀମହାପ୍ରସାଦ ଭୋଜନ ॥
ନଶୋଣ୍ଡି ନୋହୁଥିବ ଦ୍ରବ୍ୟ । ମୁଠିଏ ତଣ୍ଡୁଳ କେ ଦେବ ॥
ଦୁଃଖୀ ରଙ୍କଙ୍କୁ ସେ ଭିକାରି । ନ ପାଇ ଯତ୍ନେ ଯାନ୍ତି ଫେରି ॥
ନଶୋଣ୍ଡି ବିନା ଦ୍ରବ୍ୟ ଯେତେ । ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ କଦାଚିତେ ॥
ଆତୁର ହେଲେ ଏ ବିଧାନ । ମଠେ ଅଛନ୍ତି ଯେତେ ଜନ ॥
ସେ କାଳେ ତାଙ୍କୁ ବୈଦ୍ୟଗଣ । କହନ୍ତି ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ॥
ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଣାଇ ପ୍ରଭୁତେ । ଦିଅନ୍ତି ସୁଆରଙ୍କ ହସ୍ତେ ॥
ସେ ସେହିଶାଳାରେ ସିଝାଇ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଛାମୁରେ ଦେଖାଇ ॥

ତାହା ଦେଖାଇ ଅଛି ହସ୍ତେ । ତେବେ ଖଅନ୍ତି ମଣ୍ଡ ଭୁଞ୍ଜେ ॥
କୋଣ୍ଣିଲେ ଯିବ ଘଣ୍ଟେ ଧରି । ଜଗ ଦେବ ଲାଗି ହନା ବାରି ॥
ଏମନ୍ତ କାଷ୍ଠରେ ଅବଶ୍ୟ । ମଠ ଚଳାନ୍ତି ରଘୁଦାସ ॥
ଏଣୁ ବିସ୍ମୟ ତାଙ୍କ ଚରିତ୍ର । ମଠରେ ଅଛି ଧନ ଯେତେ ॥
ଏ ଧନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର । ମୁହିଁ ଜଗୁଆଳ ମାତର ॥
ଏଥେ ମୋ ନାହିଁ ଅଧିକାର । ସବୁ ଅମୃତ ଗୋବରର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନିତି ନିତି । ପ୍ରଭୁ ଚରଣେ ଦେଇ ମତି ॥
କେବଳ କରିଥାନ୍ତି ଧ୍ୟାନ । ନ ଜାଣି ଅନ୍ୟ କଥାମାନ ॥
ଶୁଣି ଦେଖା ମନ ମହାରଥୀ । ସେ ରଘୁ ଦାସଙ୍କର କଥା ॥
ନିଷ୍କାମ ଭକ୍ତ ତାହାଙ୍କର । ଧନକୁ ଧନ ବଳୀଦ୍ୱାର ॥
ବଢ଼ିଲ ତପ କଳା ପ୍ରାୟେ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଦେବରାୟେ ॥
ଏମନ୍ତ ଜାଣି ଦେବ ସ୍ୱାମୀ । ଯେ ପ୍ରଭୁ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ॥
ଭକତବତ୍ସଳ ସ୍ନେହ ଦୋଷେ । ସ୍ୱପନ ମାର୍ଗେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ରଘୁଦାସ । ତୋ ଦେବା ଅନ୍ନ ମୋର ଆଶ
ମୋର ଯଶୋଦା ମାତା ମୋତେ । ଯେସନ୍ତେ ଭୁଞ୍ଜାଉଥାଇ ନିତ୍ୟେ ॥
ସେ ଅନ୍ନେ ଯେତେ ସୁଖ ମୋର । ତାହା ଜାଣିଲ ମନ ମୋର ॥
ତହୁଁ ଅଧିକ ତୋର ଅନ୍ନ । ଆନନ୍ଦେ କରେ ମୁଁ ଭୋଜନ ॥
ଏଣୁଟି କହୁଅଛି ତୋତେ । ଗୁପ୍ତ ତୁ ନ ଭୁଞ୍ଜିବୁ ମୋତେ ॥
ଏ ଆଜ୍ଞା ନେଇ ଯିବାବେଳେ । ସେ ରଘୁଦାସ ବୁଝିଦେଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ତତକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଧାନ ॥
ହେ ମନ ଦେହୁମନ୍ତ କର । କି ଆର୍ଜ୍ଜି ବୋଲିବା ତାହାର ॥
ଯାହାକୁ ସବୁଛନ୍ତି ଶିବ । ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ ॥
ତେଣେ ନୟନେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି । ଏ ଭାଗ୍ୟ କେ ପାରିବ ଲେଖି ॥
ଧନକୁ ଧନ ଜାଣି ତର । ବଢ଼ିଲା ଅପାରୁଁ ଅପାର ॥
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମଣ୍ଡିଲ ତୋଳାଇଲେ । ଗୁରୁ ଶାରଙ୍କ ନାମ ଦେଲେ ॥
ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସେ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ । ଭରତ ମଣ୍ଡିଲ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ॥

ସହସ୍ରେ ବୈଷ୍ଣବ ରଖିଲେ । ନିଷ୍ଠା ନୃପତ ସ୍ରୋତ ଭଲେ ||
ଦେବକ ଦ୍ରବ୍ୟ ନସ୍ତା ଶରତ୍ର । ତତ୍ତ୍ୱ ଭଗତେ ଅପ୍ରମିତେ ||
କରିଣ ବଖାଣିଲେ ସେନ । ଭଜନ ଶ୍ରୀରଘୁନନ୍ଦନ ||
ଦେହାନ୍ତେ ଶ୍ରୀହରି ନିବାସେ । ବସିଲେ ଯାଇ ରଘୁଦାସେ ||
ଶୁଣି ହେ ମନ ମନୋରଥୀ । ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ଉପକଥା ||
ସେ ହରି ଭକତେ ସନ୍ଧାନ । ଭକତ ଯାବ ତାଙ୍କ ମୂଳ ||
ସେ ଭଜନ ଦୃଢ଼କରି ମନ । ସେ ନର ଲଭେ ଭଗବାନ ||
କହଇ ବସ୍ତ୍ର ରାମଦାସ । ଜେ ତୃଷ୍ଣ କନକା ଜକାସ ||
ସେ ଭକ୍ତ ଭଗବାନ ପାଦେ । ମନ ମୋ ରହୁ ଅପ୍ରମାଦେ ||
ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣକୁ ମୋର । କୋଟିଏ ବାର ନମସ୍କାର ||
ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ଲକ୍ଷଣୀ । ଅଛ କୋମଳ ଦୋଳି ଜାଣି ||
ଦେହେଲେ ଅନଳ ତାପ ପାଇ । ତେତେବେ ସେ ସିନା ତରଳଇ ||
ସାଧୁଙ୍କ ଦରଶାଇ ଦେଖି । ଧଇର୍ଯ୍ୟ ନ ପାରିଲେ ରଖି ||
ତତକ୍ଷଣେ ହୋଇ ଦ୍ରବୀଭୂତ । ଏଣୁକି ଧନ୍ୟ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ||
ଏ ଜେନ ତାଙ୍କ ପାଦେ ଆଶ । କଲ୍ ଏ ତନ୍ତ୍ର ରାମଦାସ ||
ଏ ଘୋର ଦୁର୍ଗତିରୁ ମୋତେ । ଉଦ୍ଧାରି ନେବେ ସେ ସାଧୁତେ ||
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ପାଦତଳେ । ଭେଟାଇ ଦେବେ ଏକାବେଳେ ||
ଏମନ୍ତେ ବୋଲୁଅଛୁ ମତ । ତାହା ଜାଣନ୍ତୁ ସଭା ଜେଯାତ ||

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନବ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ରଘୁଦାସ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ଚତୁଶ୍ଚତ୍ୱାରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ପଞ୍ଚତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ପିପା ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ଅଚିନ୍ତ ଗୌରବ କାରଣ ॥
ସକଳ ଜୀବଗଣ ଗୁରୁ । ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ତେଣୁ ଶରଣ ଦୀନଦାସ । ପୂରଅ ମୋର ମନ ଆଶ ॥
କହନ୍ତି ଚୈତନ୍ୟ ଧୀରବାଣୀ । ଶୁଣ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ନୃପମଣି ॥
ଏ ବଡ଼ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଚରିତ । ଭକତ ମଧ୍ୟେ ସାରଭୂତ ॥
ଦ୍ରାବିଡ଼ ଦେଶେ ତାର ଘର । ଜାତିରେ ଅଟେ ସେ ଧୀବର ॥
ଶ୍ରୀ ରଙ୍ଗପୁରେ ତାର ବାସ । ନାମ ତାହାର ପିପା ଦାସ ॥
ପତ୍ନୀର ନାମ ତାର ସୀତା । ଅତି ସୁନ୍ଦରୀ ପତିବ୍ରତା ॥
ଜାଣଇ ପାତିବ୍ରତ୍ୟ ଯେତେ । ପତିର ପାଦ ହୃଦଗତେ ॥
ସ୍ୱାମୀ ସେବାରେ ଥାଇ ନିତ୍ୟ । ସଦା ଆନନ୍ଦ ତାର ଚିତ୍ତ ॥
ସୁଖ ଦୁଃଖିତା ତାର ନାହିଁ । କେବଳ ପତି ପତ୍ନୀ ଦୁଇ ॥
ଏକଇ ପ୍ରାଣ ଦେହ ଭିନ୍ନ । ପିଣ୍ଡ ମାତ୍ରକ ଭିନ୍ନାଭିନ୍ନ ॥
ଏମନ୍ତେ ଦେନି ପ୍ରାଣୀ ଥାନ୍ତି । ହରି ଭଜନ କରି ନିତି ॥
ସାଧୁଙ୍କ ସେବା ତାଙ୍କ ମୂଳ । ସେବା ପ୍ରସାଦରେ ସେ କୁଶଳ ॥
ବିପ୍ର ବୈଷ୍ଣବ ସାଧୁଜନ । ସେବାରେ ଥାନ୍ତି ପ୍ରତିଦିନ ॥
ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ତାଙ୍କୁ ଦେଇ । ବସନ କମ୍ବଳ ଦେନ୍ତି ॥
ସେବେ ଦେଖନ୍ତି ଦୁଃଖୀଜନ । ଅତି ବ୍ୟାକୁଳ ତାଙ୍କ ମନ ॥
କାଙ୍ଗାଳ ପ୍ରାଣେ ତାଙ୍କୁ ଆଣି । ତୋଷନ୍ତି ଦେଇ ଅନ୍ନ ପାଣି ॥
ସକଳ ଜୀବେ ଦୟା କରି । ନ ହରେ ପର ଦ୍ରବ୍ୟ ନାରୀ ॥
ସାଧୁ ବଚନେ ଅତି ରତ । ସେଣୁ ସେ ପୂଜନ୍ତି ଭଗବନ୍ତ ॥
ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥାମାନ । ମଣଇ ନାମ ଗୁଣିଧନ ॥
ଏମନ୍ତେ ବଞ୍ଚଇ ଆନନ୍ଦେ । ଭଜି ଗୋବିନ୍ଦ ପଦ୍ମପାଦେ ॥
ଘରରେ ପୂରୁଥାଇ ଦେହ । ଧରଣୀ ପ୍ରାଣେ ସର୍ବଦେହ ॥
କୁସଙ୍ଗ ନ କରେ ସର୍ବଥା । ନ ଶୁଣନ୍ତି ପର ନାଶ କଥା ॥

କେବଳ ସେବା କଥା ମୂଳ । ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେକାଳ ॥
ଘରେ ଥା ଯେତେ ଧନ ଥିଲା । ସାଧେ ସକଳ ନଷ୍ଟଗଲା ॥
ତେବେ ଶୋଚନା ନାହିଁ ମନ । ସଦା ଆନନ୍ଦେ ଦରିଦ୍ରୀ ॥
ସଦା ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗମରେ । ନାମ ଗାନ୍ଧନନାମ କରନ୍ତି ॥
ବଣିଲ ଦାବଣ ଶବଣ୍ଡ । ଚନ୍ଦ୍ର ନମିଷ ସ୍ଥାୟୁ କରି ॥
ଏମନ୍ତେ ଦେଖି କେତେଦିନ । ଧନେ ଦରିଦ୍ର ଗଲା ମନ ॥
ଧନ ତ ହେଲା ଦଶ ଶେଷ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଘୁଞ୍ଚିଲା ବାସ ଆଶ ॥
ଆଜ କର୍ମାର୍ଦ୍ଧି ଏଥେ ଥିବା । ଯେବାସ୍ତିକ ସାଧୁଙ୍କର ସେବା ॥
କେମନ୍ତେ ହୋଇବ ଗମନ । କେହି ଇଲା ପିଣ୍ଡା ଛୁଇଦାନ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମାଗିଲେ ସ୍ୱଦେଶରେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ମନରେ ॥
ସ୍ୱେ ବିଦେଶ କରିବାର । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଅଟଇ ଆମ୍ଭର ॥
ବୁଲି ଅନେକ ତୀର୍ଥମାନ । କରିବା ପୁଣ୍ୟଜନେ ସ୍ନାନ ॥
ଅନେକ ତୀର୍ଥମାନ ଦେଖି । ଦୁର୍ଲଭ ଦେବ ଦର୍ଶୀ ଆସି ॥
ଦର୍ଶନ କୃଷ୍ଣ ଭୂପମାନ । ସଫଳ କରିବା ଜୀବନ ॥
ନାରଣ ସାଧୁଙ୍କର ସେବା । ନାହିଁ ବା କେଉଁପେ କରିବା ॥
ଏ କଥା ଶୁଣି ଅମ୍ବର । ଶୁଣି ହସିଲେ ମାଧବର ॥
ତୁମ୍ଭେ ବୋଲିଲ ଶୁଭ ମନେ । ଉଚିତ କରିଲେ ଦେବ ଜନେ ॥
ବଡ଼ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଚାଲିଲେ । ନିଜ ମନରେ ଧ୍ୟାନ କଲେ ॥
ମନ୍ତ୍ର ହୋଇଲେ ବାହାର । ଚଳଣି ଗଲେ ଦେଶାନ୍ତର ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେବଙ୍କର ପୁଅ ପ୍ରୀତି । ଦିନକ ପଥେ ଚଳେ ମାର୍ଗ ॥
ନାହିଁବା ସୁଖର ଆହାର । ନାହିଁବା କଲେ ନିରାକାର ॥
ନାହିଁବା ଫଳ ମୂଳ ଖାଇ । ନାହିଁ ବା ଜଳପାନେ ରହି ॥
ଏଥକୁ ଶୋଚନା ନ କରି । ଚଳଣି ଗଲେ ତୀର୍ଥ ପେଖି ॥
ଅନେକ ସାଧୁଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ । ଅନେକ ତୀର୍ଥ ବୁଲି କଲେ ॥
ଏହି ଜଗନ୍ନାଥ କଥା ପ୍ରେମେ । ଶୁଣ ସୁଜନ ଚିତ୍ତଦେଇ ॥
ସବୁଦେ ଏକ ଗ୍ରାମଗତ । ବୁଲିଣ ଗଲେ ଶ୍ରୀଅର୍ଥେ ॥

ସେ ଗ୍ରାମେ ଏକଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦରିଦ୍ର ହୋଇଣ ॥
ଅଛନ୍ତି ପତି ପତ୍ନୀ ଦୁଇ । ପୁତ୍ର ଦୁହିତା ତାଙ୍କ ନାହିଁ ॥
ସେ ଦୁଃଖ ନାଶିଣ ଶ୍ରୀଅନ୍ତ । ଅନ୍ତେ ଦେଖିଲେ ଭଗବନ୍ତ ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଯେତେ ଦେଖି । ଭୋଜନେ ତାଙ୍କୁ କରି ସୁଖୀ ॥
ଆଏ ଯା ହେଉ ତାଙ୍କ ପାଶେ । ଆପେ ରହନ୍ତି ଉପବାସେ ॥
ଏମନ୍ତ ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି । ତହିଁ ମିଳିଲେ ଦେନ ପ୍ରାଣୀ ॥
ଦଇବ ଯୋଗେ ପଞ୍ଚଦିନ । ଘର ହୋଇଲା ତାଙ୍କ ଶୂନ୍ୟ ॥
ଥାଟେ ଅଛନ୍ତି ଉପବାସେ । ଏମନ୍ତ ବେଳେ ପିପା ଦାସେ ॥
ହର୍ଷିକ ଭେଟେ ତଥାଇ । ଭୋଜନ ପ୍ରକାଶିଲେ ଯାଇ ॥
ତା ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ । ବୋଇଲେ ବଧୂ ଦେନ ପ୍ରାଣୀ ॥
କି ଭାଗ୍ୟ ଥିଲା ଆଜ ଦିନ । ପାଇଲୁଁ ତୁମ୍ଭ ଦରଶନ ॥
ଯାହା ଗୋବିନ୍ଦ ଦେବେ ଅବା । ସେବା କରିବୁ ତୁମ୍ଭ ସେବା ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଗଲେ ତଳ । ପତ୍ନୀକି ବସାଇଣ ଭଲ ॥
ବୋଇଲେ କି ବୁଦ୍ଧି କରିବା । କି ରୂପେ ଅତିଥିଙ୍କ ସେବା ॥
ଘରେ ତ ନାହିଁ କିଛି ଅନ୍ନ । ଶୁଣ ଗୋ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବରନ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ନାରୀବର । ବୋଇଲା ଶୁଣ କଥା କର ॥
ଏ ମୋ ପିନ୍ଧିବା ବସ୍ତ୍ର ଧରି । ତର ମୋ ବେଳନ୍ତ୍ର କରି ॥
ବନ୍ଧନ ଦିଅ ଧନ ଆଣି । ଯାହା ସେ ଦେବେ ନାରାୟଣ ॥
ତହିଁ କରିବା ସାଧୁ ସେବା । ଆମ୍ଭେ ପରଦେ ଲୋଡଜ ଥିବା ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ନିଜ ପତି । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଗୋ ସୁବତି ॥
ନଳିନ ବସ୍ତ୍ର ଦେଖି ତଥି । ଦେଖି କିଣିବେ ନାହିଁ ଏଥି ॥
ଏମନ୍ତ କହୁଁ ସେ ତରୁଣୀ । ଟେଳିକା ଖିନା ଖଣ୍ଡେ ଆଣି ॥
ଶାଳୁକି ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡେ ଦେଲା । ଝୋର ଦୋପାଳି ଆଖେ କଲା ॥
ବୋଇଲେ ନିଜ ପ୍ରାଣନାଥ । ଯାହା ସେ ଦେବେ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ଅନାଥ ବନ୍ଧୁତ ହୋଇଲେ । ଭୟର ନ କରିବ ଭଲେ ॥
ବନ୍ଧନ ନିକ କରି ଆଣ । ସେବିବା ଅତିଥି ଚରଣ ॥

ହଳଦେଶ୍ଚ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ଆଉ । ବନ୍ଧନ ହୋଇ ଆଜ୍ଞା ହେଉ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ନଜ ପତି । ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟରେ ସୁବ୍ରତ ॥
ତୋ ଗୁଣ ସୁଝିବ କେମନ୍ତେ । ଜୀବନ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବସ୍ତ୍ର ଧରି । ଚଳି ସେ ଗଲେ ବେଗକରି ॥
ସେ ଗ୍ରାମଯାଏ ବୁଲିଲେ । କେହି ତା ମୂଲ୍ୟ ନ ଦେଲେ ॥
ଦେଖିଣ ସୁବ୍ରତନ ହାସ । ସମସ୍ତ ଜନ କଲେ ହାସ୍ୟ ॥
କାହାଣ ହୋଇ ଭକ୍ତ ଫେରି । ଆସନ୍ତେ ବସ୍ତ୍ର ଗୋଟି ଧରି ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ଏକଜଣ । ମୂଲ୍ୟ ସେ କଲା ଅଠପଣ ॥
ସମ୍ମତ କରି ଭାଗ୍ୟ ଦେଲେ । କଉଡ଼ି ନେଇ ଚଳିଗଲେ ॥
ଘୃତ ଗୁଡ଼ଳ ମୁଗଡାଲି । ଘୃତ ନବାତ ଦୁଧ ଦହି ॥
ସେନିଣ ନିଜପୁରେ ଗଲେ । ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀର ହସ୍ତେ ଦେଲେ ॥
ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ନିଜ ନାରୀ । ରନ୍ଧନ କଲେ ବେଗ କରି ॥
ଅତିଥି ଶୁଣନ୍ତେ ଆସି । ଦ୍ୱାର ନିକଟରେ ରହି ବସି ॥
ତାହାଙ୍କୁ ସମାଦର କଲେ । ନେଇ ଆସନେ ବସାଇଲେ ॥
ରମ୍ଭା ପତ୍ରରେ ଦିବ୍ୟ ଅନ୍ନ । ଦଧି ଘୃତାଦି ସେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ॥
ବିପ୍ର ଆନନ୍ଦ ମନ ହୋଇ । ଦୁହିଙ୍କୁ ପଚାରେ ଦେଲେ ନେଇ ॥
ବୋଇଲେ ଭୁଞ୍ଜ ବେଗକରି । ଯାହା ସେ ଦେଇଛନ୍ତି ହରି ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଅତିଥି । ଏକଥା ନୁହଇ ଉଚିତ ॥
ଗୃହରେ ଅଛି ଯେତେ ଜନ । ସମସ୍ତେ କରିବା ଭୋଜନ ॥
ଏ ରୀତି ଧର୍ମର ବିଧାନ । ନୋହିଲେ ଭକ୍ଷ ତୁମ୍ଭ ଅନ୍ନ ॥
ତା ଶୁଣି ଭକ୍ତ ଗଲେ ବେଗେ । କହିଲେ ନିଜ ପତ୍ନୀ ଆଗେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ଦଇତ । ସେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ସେ ଅତିଥି ॥
ଗୃହରେ ଅଛି ଯେତେ ଜନ । ସମସ୍ତେ କରିବା ଭୋଜନ ॥
ନୋହିଲେ ତୁମ୍ଭ ଅନ୍ନ ଭକ୍ଷ । ସେମନ୍ତ ଶୀ ଦଣ୍ଡ ଆସନ୍ନ ଯାଉ ॥
ଏଥିକୁ କର ତୁ ବିଚାର । ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ନାରୀବର ।
ସେ ଯାହା ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ସତ୍ୟ । ମୋର ଅବସ୍ଥା ଦେଖୁଛନ୍ତି ।

ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ବସ | କର ଅତିଥି ସତ୍କାର ଗ୍ରାସ ||
ମୁଁ ପାପୀ ଏକାକୀ ଥିବ | ସଙ୍ଗ ଛୋଡ଼ିଲେ ନ ଭୁଞ୍ଜିବ ||
ଏ କୁହେଁ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ମତ | ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗ ଭୁଞ୍ଜି ଭାତ ||
ତୁମ୍ଭେ ଯାଇଣ ଭୁଞ୍ଜି ବସ | ଅଛନ୍ତି କ୍ଷୁଧାର ବଶ ||
ତା ଶୁଣି ବନସ୍ତ ଗଲେ | ଆଣି ପତ୍ରକ ପକାଇଲେ ||
ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ତହିଁ ବାଢ଼ି | ବିପ୍ର କହଇ କରଯୋଡ଼ି ||
ଏବେ ହେଲା କରିବା ଭୋଜନ | ଏ ମୋର ଅପ୍ରାଧ ନ ଘେନ ||
ତା ଶୁଣି କହନ୍ତି ଅତିଥି | ଏ କୁହେଁ ବିଧାନ ଜଗତି ||
ଜାଣ ତୋ ପତ୍ନୀ ଅଛି କାହିଁ | ଭୋଜନ କରୁ ସଙ୍ଗ ହୋଇ ||
ଛୋଡ଼ିଲେ ଉଠିଲେ ଆସନ୍ତୁ | ଅନ୍ନ ଭୋଜନ କର ତୁମ୍ଭେ ||
ତା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ | ହେ ପ୍ରଭୁ ମୋ କହିବା ଶୁଣ ||
ଦେଖ ସେ ନିର୍ଘ୍ୟ କରିଦେଲେ | କି ଅବା ବିଦ୍ୟାରେ ଗଲେ ||
ଆଇଲେ କରିବେ ଭୋଜନ | ଏଥିକୁ କର କମ୍ପା ମାନ ||
ବିପ୍ର ବଚନେ ଏହା ଶୁଣି | ବୋଲେ ସେ ଥିଲେ ଏଣୁଷଣି ||
କେଉଁଣେ ନ ଯାଉନ୍ତି ଘର | କମ୍ପା କପଟ ଏତେ କର ||
ବିପ୍ର କହିଲେ ଶେଷତ ମତେ | କେବେହେଁ ନ ଗଲେ ଘରୁତେ ||
ବେଗେ ଆପଣେ ଉଠିଲେ | ହେଉଣାକୁ ଝୁଣ୍ଟି ଦେଲେ ||
ତା ଦେଖି ବ୍ରାହ୍ମଣର ନାସ | ଲଜ୍ଜାରେ ମୁଣ୍ଡ ନତ ଧରି ||
ରମ୍ଭାଳି କୁଳକୁଟ କୁଣ୍ଡଳୀ | ମସ୍ତକେ ଦେଇ କରଞ୍ଜଳି ||
ଅନନ୍ତ ମନ ମନ୍ଦ ହସି | ଚଳନ୍ତୁ କରି ମୁଖ ଶଶୀ ||
ତା ଦେଖି ପିଙ୍ଗା ବାସ ସ୍ତ୍ରିୟା | ସଙ୍ଗ ସାଧବୀ ବିଶ୍ୱ ଶ୍ରିୟା ||
ଯାଇଁ ଧରିଲେ ଭୁଜ ଦୁଇ | କୋଳେ ବସାଇ ଚୁମ୍ବ ଦେଇ ||
ବୋଇଲେ କହ ମୋତେ ସତ୍ୟ | କପଟ ନ ରଖି ମୋ ଚିତ୍ତ ||
ଆସୁ ଅଇଲୁ କେବଳେ ଅନ | କହ ତୋ ବନ୍ଧୁ କେଉଁଠି ଗଲ ||
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ | କହେ ମଧୁର ଧୀର ବାଣୀ ||
ଶ୍ରୀହରି କୃପାରୁ ତୋ ମାତ | ଶୁଣେ ମୋ ଅଭିଷ୍ଟ ଆଗତ ||

ଘରେ ନଥିଲା କିଛି ଧନ । ସ୍ୱାମୀ ମୋ ହୋଇଲେ ଅଜ୍ଞାନ ॥
ତେଣୁ ମୋ ବସ୍ତ୍ର ତେଣେ ଗଲା । ଅଶେଷ ଭାଗ୍ୟରେ ଲଭିଲି ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ପୀତା ବାସ । ଚେନି ନୟନୁଂ ବହେ ବାରି ॥
କଣ୍ଠୁଁ ଗଦଗଦ ହୋଇ । ବଦନୁ ବାକ୍ୟ ନ ଫୁଟଇ ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ତୋହର ଦେଖିଲି ମୂର୍ତ୍ତି ଧନ୍ୟ ॥
ଧନ୍ୟ ତୁ ପତି ଅଛୁ ଯାର । ତୋ ଭାଗ୍ୟ କହି ନ ହୁଅଇ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ବେଗକରି । ପିନ୍ଧିବା ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡେ ଚିରି ॥
ହସ୍ତ ନାଳକ ପିନ୍ଧାଇଲେ । ହସ୍ତ ଧରଣି ଯୋଗାଇଲେ ॥
ଆବର ପତେକ ଡକାଇ । ଅନ୍ନ ବାଢ଼ିଲେ ବେଗେ ନେଇ ॥
ବେଢ଼ି ବସିଲେ ଗୁଣଜଣ । ବସିଲେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ॥
ଆନନ୍ଦେ କରିଲେ ଭୋଜନ । ସ୍ୱର୍ଗେ ଯେସନେ ସୁଧାପାନ ॥
କରନ୍ତି ଦେବ ଅପସରି । ଏଥକୁ ସେ ନୂଆନ୍ତି ବଳି ॥
ଭୋଜନ ସାରି ମୁଖ ଧୋଇ । ବସିଲେ କଦାପିନ ଖାଇ ॥
ଏଥିଅନ୍ତେ ବନ୍ଧୁବାଳୀ । ସୁଖ ଜନ୍ମଙ୍କୁ ଗଲା ଚଳି ॥
ବସ୍ତ୍ରଁ ଉତ୍ତରି ରଖାଇ । ଭଜିଲେ ଚମ୍ପୀ ଆଣି ଯାଇ ॥
ମୁଁ ଯାଉଅଛି ଭିକ୍ଷାଅର୍ଥେ । ଯାହା ସେ ଦେବେ ଜଗନ୍ନାଥେ ॥
ଅଣିଲି ଉତ୍ତରି ଦେବା । ଆସନ୍ତା ଦିନରେ ଭୋଜନ ଥିବା ॥
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହେଲା ବାଳୀ । ଦେଖଣି ବସ୍ତ୍ର ଗଲା ଚଳି ॥
ଏଣେ ଦେବ ପୀତା ବାସ ବାସ । ନିଜ ଭକ୍ତଙ୍କ ପାଦ ଧରି ॥
ବୋଇଲେ ଶ୍ରୀମା ଗୋସାଇଁ । ଏହାଙ୍କ ଭାବ ଦେଖ କହି ॥
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିବାରୁ ତୋତେ । ବୁଡ଼ିଲେ ଘୋର ଚିନ୍ତାର୍ଣ୍ଣବେ ॥
ଘରେ ନ ଥିଲା କିଛି ଧନ । ଭଜିଲେ ପିନ୍ଧିବା ବସନ ॥
ତହୁଁ ଯା ମିଳିଲା ଅବଶ୍ୟ । ଆଣି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଲେ ଗ୍ରାସ ॥
ପତ୍ନୀ ଲଜ୍ଜାନଗ୍ନେ ଥିଲେ । ଉଲଙ୍ଗ ହୋଇ ବସିଥିଲେ ॥
ମୁଁ ତାହା ଦେଖିଲି ନୟନେ । ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନ ରହିଲା ମନେ ॥
ମୋ ପିତା ବାସୁଁ ଅଧେ ଚିରି । ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲି ବଳେ ଧରି ॥

ଆସିଣ କହେଲକ ଖେଜନ । ଭଜ ଦେବ ଏହାଙ୍କ ସନାଦ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ପିଙ୍ଗା ଦାସ । ହୃଦରୁ ଉଡ଼ିଲ ସାହସ ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଏହୁ ବେଳ । ଧନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଜନକ ଜନମ ॥
ଏଥିକୁ ସେବବ ଜଗନ୍ନାଥେ । କୃପା କରନ୍ତୁ କହୁ ମୋତେ ॥
କହୁ ମିଳନ୍ତା ସେବେ ଧନ । ଦେଇ ତୋଷନ୍ତି ତାଙ୍କ ମନ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଯିବ ବେଳେ । ଦେଖନ୍ତି ଲୋଚନ ଥାଇ ଜଳେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣସି ଗୋ ଦାସ । କଥାଏ ପାଶରୁ କ କହି ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ସ୍ୱରୂପ କୁ ଧର । ମୁଁ ଶୋକ ଅଛିଣ୍ଡ ଦାସର ॥
ତା ସଙ୍ଗେ କର ଶ୍ରୀଭାସ । ସେ ଅବା ମିଳବ ଅବଶ୍ୟ ॥
ସେ ଧନ କହିବା ସୁଦାନ । ତା ଶୁଣି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବଇକ ॥
ବୋଇଲେ ମୋତେ କସ କଥ । ଭୁଷର ସିନା ଏହୁ ଦେଖ ॥
ସମ୍ପୀର ଦାନ ଲଭ ସାହା । ସ୍ୱାମୀର ସିନା ସବୁ ତାହା ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହନ୍ତେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଛୁ । ମୋର ଅସ୍ତ୍ର ଦୋଷେ କଞ୍ଚି ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ପିଙ୍ଗା ଦାସ । ମନେ କହନ୍ତେ ପୀତବାସ ॥
ବୋଇଲେ ନମୋ ଠାକୁରାଣୀ । କମଳା ଦାଉ ପାଟରାଣୀ ॥
ଯାହାର ପାଦପଦ୍ମ ଧାରି । ଶିବ ମସ୍ତକେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଧରି ॥
ବ୍ରହ୍ମା ଯାହାର ଆଜ୍ଞା ଶିରେ । ଧରି ଜଗତ ଜାତକରେ ॥
ଇନ୍ଦ୍ର ଗୋବିନ୍ଦ ମୁନିଗଣ । ନିତ୍ୟ ଚିନ୍ତନ୍ତି ଯା ଚରଣ ॥
ଶାରଦା ଯାର ଆଜ୍ଞାକାରୀ । ଧ୍ୟାନ କରନ୍ତି ସ୍ତୁତି କରି ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପାଳୁର । ସମସ୍ତ ଯାର ସେବକର ॥
ସ୍ୱାମୀ ଯାରଣୀ ହତା ହରି । ଖେଳାଇ କର୍ମବୃକ୍ଷ ଧରି ॥
ତେଣୁ ତୋହର ପଦ୍ମପାଦେ । ଶରଣ ଗଲି ଅତ୍ତିନାଦେ ॥
ଏ ମୋର ବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣକର । ଦେହଟାଏ ଜନ୍ମ ନାଶର ॥
ସୁନ୍ଦର ରୂପ ସେ ବୋଲିବ । ବାଞ୍ଛା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଧନ ଦେବ ॥
କାମିନୀ ବର ଦେବ ତୁଣ । ଦେହ ପ୍ରଭୁ ଏ ବର ମାଗୁଛି ॥
ଏ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମନ୍ଦର ତୋହର । ଦେହ ପ୍ରଭୁ ଯାହା ତାହା କର ॥

ଅଯୁକ୍ତ ନାହିଁ ଅଣୁ କଷ୍ଟ । ପତ୍ନୀ ବୈଷ୍ଣବ ମନେ ଅଷ୍ଟ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି-ତନ୍ୟାଇ । ଲଜ୍ଜା ମହତ ଦୂରେ ଥୋଇ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ରୂପ ଦୂର କରି । ନୋହେ ନପୁଂସ ନୋହେ ସ୍ତ୍ରୀ ॥
ଏମନ୍ତ ରୂପେ ଗ୍ରାମ ଫେରି । ଘର ବନ୍ଧ ଆଦିକରି ॥
ଏତେକ ହୋଇଛି ଦୃଶ୍ୟମାନ । ମନରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରଞ୍ଜନ ॥
ସୁନ୍ଦର ପୁରୁଷ ଦେଖେ ଯହିଁ । ତହିଁ ପ୍ରବେଶ ହୋଏ ଯାଇଁ ॥
ଦେଖି ତା ନ ରହଇ ମନ । ତହୁଁ ଚଳଇ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନ ॥
ଅଳ୍ପ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ମତି । ମନେ ଚିନ୍ତଇ ଜଗଜ୍ୟୋତି ॥
ନ ଦେଖି ଉତ୍ତମ ପୁରୁଷ । ବୋଲଇ ମରିବି ଅବଶ୍ୟ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ଆଦିମୂଳ । ଯେ ପ୍ରଭୁ ଭକତ ବତ୍ସଳ ॥
ତତକ୍ଷଣେ ଦିବ୍ୟରୂପ ହୋଇ । ବିଜୟ କଲେ ସେହି ଗ୍ରାମେ ॥
ମଦନମୋହନ ଯୁବା ବେଶ । କୋଟିଏ କନ୍ଦର୍ପ ସଦୃଶ ॥
ସୁନୀଳ ପାଗ ଶୋଭେ ଶିରେ । ସୁନ୍ଦର ଫେର ତହିଁପରେ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଚୂଡ ତହିଁ ଖୋଷି । ଶୁଞ୍ଜିଲେ ଝଲମଲ ଦିଶି ॥
ସୁରଙ୍ଗ ଫଣି କର୍ଣ୍ଣିଫୁଲ । ଜ୍ୟୋତି ଝଳକେ ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ ॥
କଣ୍ଠେ ଶୋଭିତ ରତ୍ନମାଳ । ରତ୍ନ ପଦକ ହୃଦସ୍ଥଳ ॥
ମଣି କଙ୍କଣ ବେନିଭୁଜେ । ହେମ ମେଖଳା କଟି ମାଝେ ॥
ସୁରୁ ଚରଣ ଦ୍ୱୟ ନୂପୁର । କଣ୍ଠେ ଶୋଭିତ ରତ୍ନହାର ॥
ସେ ରୂପ ମହିମା ଅପାର । ଦରିଦ୍ର ଜନ ଦୁଃଖ ହର ॥
ତହିଁ ବର୍ଣ୍ଣିବ ଥିବ ଯାର । ସଂସାରେ ଭଲ ନାହିଁ ତାର ॥
ଜଗନ୍ମୋହନ ରୂପ ହୋଇ । ବିଜୟ କଲେ ସେହି ଗ୍ରାମେ ॥
ଦେଖି ପଡ଼ିଲେ ପିଣ୍ଡା ପାଶ । ଛୁଟିଲେ ଜନ୍ମ ବନ୍ଧ ପାଶ ॥
ତାହେ ପୁଚ୍ଛିଲେ ଧୀରବାଣୀ । କାହୁଁ ଆଇଲେ ଯାଦୁମଣି ॥
ଏକାକୀ ସଙ୍ଗେ କେହି ନାହିଁ । କିଶୋରେ ବୁଲୁଛ କିପାଇଁ ॥
ଦଣ୍ଡକ ବିଶ୍ରାମ ସ୍ଥାନେ । ବସନ କରିବ କେଉଁଠାଏ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଅଚ୍ୟୁତ । ଭଲ ପଚ୍ଛିଲୁ ମୋତେ ତୁ ତ ॥

ମୁଁ ଗୁଜ ରାଜାଙ୍କ କୁମର । ଅନେକ ଧନ ଅଛି ମୋର ॥
ନିରତେ ବନ ମଧ୍ୟେ ଥାଇ । ତୋଷରେ ଗୋପାଳ ବୋଲାଇ ॥
ଚଞ୍ଚଳ ରୂପ ଦେଖେ ଯାଇ । ମୋ ମନ ନ ରହେ ସେଠାଇ ॥
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ହରି ଭଜନାରେ । ଅବଧ୍ୟ ସୁବଧ୍ୟ ବା କରେ ॥
ନିରତେ ହରି ନାମ ଘୋଷେ । ମୋ ମନ ତାହାଠାରେ ରସେ ॥
ନିଷ୍କାମୀ ମୋହଠାରୁ ଧାର । ମୁଁ ବଡ଼ କାମୀ ଏ ସଂସାର ॥
ଏଣୁ କନ୍ଦର୍ପ ପୀଡ଼ା ମୋତେ । ରହି ନ ହେଲା ବନସ୍ତେ ॥
ତେଣୁ ସମସ୍ତ କାମ ଲେଖି । କାମିନୀ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ଇଚ୍ଛି ॥
ଅଇଲି ଅଶ୍ୱ ଚୋର ହୋଇ । ସତ୍ୟ କହିଲି ତୋତେ ମୁହିଁ ॥
ଯେବେ ମିଳିବ ଏକ ନାରୀ । କେବଳ ହରି ଭକତାରୀ ॥
ସ୍ୱାମୀରେ ଭକ୍ତା ହୋଇଥିବ । ତାହାର ସଙ୍ଗ ସେ ଦୁର୍ଲଭ ॥
ଯାହା ମାଗିବ ତାହା ଦେବ । ରସିକ ରତ୍ନ ଚଳଟିବ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଟିପା ଦାସ । କେବଳ ମନରେ ହରଷ ॥
ବୋଇଲେ ଆସ ମୋର ସଙ୍ଗ । ତା ସଙ୍ଗେ ବିଜୟେ ଶ୍ରୀରଙ୍ଗ ॥
ଭକ୍ତିରେ ଘେନି ସଙ୍ଗେ ଚଳି । ଘରଣୀ ପାଖରେ ଯାଇ ମିଳି ॥
ବୋଇଲେ ଅଇଲି ନାଗର । ଧନ ସନ୍ତୋଷେ ସେବାକର ॥
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ଧନ ଭଷା । ସେମନ୍ତେ ଛୁଟେ ଭବ ଦୁଃଖ ॥
ଏହା ଶୁଣିଣ ନାରୀବର । ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରାୟେ ସତେ ତାର ॥
ଅତି ଆଦର କରି ନେଲା । ମନ୍ଦିରେ ବସ ବସାଇଲା ॥
ଅନ୍ତର ହେଲେ ଟିପା ଦାସ । ଶୁଣ ସୁମନ ଏବେ ରସ ॥
ବସ୍ତ୍ର ସେ କଣ୍ଠା ମାଗିଲା । କେତେକ ବା ଗ୍ରାମ ସେ ବୁଲିଲା ॥
କଣ୍ଠ ନ ପାଇ ଘେନି ଅଛି । ସତୀ ସଙ୍କେତ ଅଛି ବସି ॥
ତୁହେଁ ଏମନ୍ତ ଭାଗ୍ୟାଇରେ । ଶୁଣ ସୁଜନ ଏ ଉତ୍ସବେ ॥
ଯେ ଟିପା ଦାସ ପ୍ରିୟା ବୋଲି । ଆନନ୍ଦ ହେଲ କଣ୍ଠ ନା ପେଟେ ॥
କଲା ଜନ୍ତୁଙ୍କ ସେତେ ଥିଲ । ଯତନେ ବେଗେ ଘୋଷାଇଲା ॥
ଶୀତଳ ଜଳେ ପାଦ ଧୋଇ । ମସ୍ତକେ ପିନ୍ଧି ମୁଖେ ପିଇ ॥

ବୋଇଲା ଏଥେଁ ସତେ କର । ମୁଁ ଧନ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୁନ୍ଦର ॥
ମୁଁ ଗୁରୁ କୃଷ୍ଣ ସେବା ଭଳ । ସୁନ୍ଦର ଧନ ଦୁଃଖୀ ବାଳୀ ॥
ମାନବ ଭୋଗ କର ବେଳେ । ଗୋବିନ୍ଦ ମୋତେ ଭେଟାଇଲେ ॥
ମନ ସନ୍ତୋଷେ ଧନ ଦେବ । ଏ ବସ୍ତ୍ର ଦୁଃଖ ଛଡ଼ାଇବ ॥
ଅଧିକ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ ମୋର । ମୋ ସେବା କୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀପୟର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପିଠା ନାଶି । ହରିଙ୍କି ନେଲ କୋଳକରି ॥
ଲୋକଙ୍କ ଡ଼ିଶେ ପଦୁଡ଼ାଇ । ଲଜ୍ଜାକୁ ଦେଲା ପଶୁଡ଼ାଇ ॥
ଚରଣ ଗୁଣ୍ଡିଅଛି ବସି । ନଟନ ବାଟ୍ଟରେ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ॥
ଏ ସେଉଁ ପୁରୁଷ ରତନ । ମୁଁ ଦୁଦେଖ ଏଙ୍କ ବଚନ ॥
ଗୁଞ୍ଜ ମାଣିକ୍ୟ ଏକ କଲେ । ସେଷବେ ଶୋଭ ଦୋଳ୍ବେ ଭଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାରନ୍ତେ ମନ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଭଗବାନ ॥
ସେ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ଆଦିମୂଳ । ଭକତ ଶୁଦ୍ଧ ହେଲେ ପ୍ରେମ ॥
ଅକାଶ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସି । ନାସିକ ଦୋଳେ ଦେଖ ବସି ॥
ଶୋଭନ ଧଇଲେ ଶ୍ରୀହରି । ତା ଶୁଦ୍ଧ କଣ୍ଠରେ ଦଂ ଧରି ॥
ପିଠା ଦାସ ଏ ଶଲ୍ଟରେ । ଲୁଚ ଅଣାଇ ଦେଲା ଥରେ ॥
ଦେଖିଲା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ୍ । ବାସୁଦେବ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ॥
କୋଟି କନ୍ଦର୍ପ ମୁଖକାନ୍ତି । ପରମ ଶୁଭ ଦିବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତି ॥
ଦେଖିକି ବୋଇଲା ତୋ କୃପା । ଶ୍ରୀପଦ୍ମ ପାଦ ତଳେ ଲୋଟ ॥
ସେ ଯେ ଅନାଦି ନାରାୟଣ । ମନୁଷ୍ୟ ରୂପେ ଭୁଲ ମନ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦାଶ ଧୀରେ । ସ୍ୱର୍ଗଙ୍କ ପଦ୍ମ ନୟନରେ ॥
ଦେଖିଲା ପ୍ରଭୁ ଜଗତଜ୍ୟୋତି । ଚରଣେ ପଡ଼ିଲା ସୁବର୍ଣ୍ଣ ॥
ପିଠାଙ୍କି ହା ହା କୃଷ୍ଣ ବୋଲି । ପାଦେ ପଡ଼ିଲା ଗଡ଼ିଗାଳି ॥
ସୁଦେହଁ ଉଠିଣ ଶୁଣିଁ ଦେଲେ । ସେ ହରି ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ॥
ଘୂରେ ଦେଖିଲି ନାନା ଧନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ସଜନ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବିଲା ହୃଦୟ । ଡାକିଲ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ॥
ବୋଇଲେ ଲଭ ଧନ ତୋର । ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ବସି ଭୋଗକର ॥

ତାଙ୍କ ଦିବ୍ୟ ବସ୍ତ୍ର ନାସ୍ତିବର । ବୋଇଲେ ଏ କି ଚମତ୍କାର ॥
କାହୁଁ ଆଣିଲ ଏତେ ଧନ । କୁହନ୍ତୁ କି ହିଶ ଭଗବାନ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ପାଦତଳେ । ମୁଣ୍ଡ ଛୋଇଲେ ସବଜନେ ॥
ଦାସେ ଉଠାଇ କୋଳକଲେ । ଧନ୍ୟ ମିଠାଇ କହିଲେ ॥
ଡଣ୍ଡୁଁ ଚଳିଲେ ଦେବ ସ୍ୱାମୀ । ଶ୍ରୀହରି ଯିବ ମନେ ଗୁଣି ॥
କାହିଁ ବା କେତେ କର୍ମ କଲେ । ଅନ୍ତେ ସେ ବସ୍ତ୍ର ଦେଲେ ଗଲେ ॥
ସେ ଦ୍ୱିଜ ଦଣ୍ଡ ମାତ୍ରୀ ହୁଇ । ସ୍ୱର୍ଗ କହିଲେ ନ ସରଇ ॥
ଜୀବନ୍ତେ ସୁଖେ କାଳ ନେଲେ । ଅନ୍ତେ ବୈକୁଣ୍ଠପୁରେ ଗଲେ ॥
ଶୁଣ ସୁଜନ ଏକ ଚିତ୍ତେ । ଏ ଦୃଢ଼ ଭକତ ଜେମନ୍ତେ ॥
ଯେ ହରି ସ୍ମରିଭକ୍ତି ହୁଇ । ଏକାଇ ପ୍ରାଣ ପିଣ୍ଡ ହୁଇ ॥
କେତବେଳେ କୋଟିଏ ଅନ୍ୟାଧିକ । ଏ କଥା ସତ୍ୟ କରି ଜେନ ॥
କହିଲି ବସ୍ତ୍ର ସମ୍ବାଦ । ମୁଳକି ଅଟଇ ବସ୍ତ୍ର ଯେ ॥
ଯେ ହରିଭକ୍ତଙ୍କର ପାଦେ । ମୋ ଶିର ରହୁ ଅପ୍ରମାଦେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ପାର୍ଥ୍ୟଭାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମହାଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଦୀନ ଦାସ ପାର୍ଥ୍ୟଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣିତେ ନାମ
ପଞ୍ଚ ଚତ୍ୱାରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଷଟ୍‌ଚତ୍ୱାରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ବସ୍ତ୍ର ମୁଦ୍ରା ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ହଳଧର । ନମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ସୁଦର୍ଶନ ଆଦିକରି । ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମୂର୍ତ୍ତି ଅଛି ଧରି ॥
ବନ୍ଦୁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ । ବିସ୍ୱାର ଚରଣ ଶ୍ରୀପୁରରେ ॥
ଜଗତ ତାରିବାର ଅର୍ଥେ । କିମ୍ବୁ ରଥାଙ୍କ ଯୋଗେ ସ୍ୱସ୍ତେ ॥
ପତିତ ଉଦ୍ଧାର ନିମିତ୍ତ । ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରେ ଉତ୍ତେ ଦେବ ॥
ଚରଣ ଶରଣ ରାମ ଦାସ । ନ ନାଶ ମୋର ପ୍ରତିଆଶ ॥
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ କହେ ଧୀରେ । ସୁଜନ ନୃପତି ଆଗରେ ॥

ଏ ବଡ଼ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ । ଶୁଣ ନିର୍ମଳ କରି ଚିତ୍ତ ॥
ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନ ଦକ୍ଷିଣରେ । ପଲ୍ଲୀ ଅଛଇ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ॥
ଜୟନଗର ତାଙ୍କ ଘର । ସେ ରାଜବଂଶେ ଅବତାର ॥
ଶୁଭଇ ଜୟସିଂହ ନାମ । କେ କହୁ ତାଙ୍କ ଗୁଣ ଗ୍ରାମ ॥
ଧନେ ସେ କୁବେର ସମାନ । ଦାନେ ଘଟଇ ଦିଗକୀର୍ତ୍ତି ॥
ଶୂରଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ସେ ଅଗ୍ରଣୀ । ଧୀରପଣରେ ସେ ଧରଣୀ ॥
ଅଶେଷ ବିଦ୍ୟାରେ ସେ ରଥୀ । ପଣ୍ଡିତପଣେ ବୃହସ୍ପତି ॥
ଲକ୍ଷେକ ଅଶ୍ୱ ଶାଳାରେ । ହସ୍ତୀ ଅଛଇ ତାର ଦ୍ୱାରେ ॥
ଦୟାଦେବଳ ଅପ୍ରମିତେ । ଭକ୍ତି ଦୃଢ଼ଇ ଏତେ ଚିତେ ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଜନଙ୍କର । ସେବକ ଅଟଇ ପିତର ॥
ତୋଷଇ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଦାନେ । କୋମଳ ମଧୁର ବଚନେ ॥
ହରି ଭଜନେ ଅତି ତୋଷ । ହରଇ ରଜନୀ ଦିବସ ॥
ସତ୍ୟ ବଚନେ ଦୃଢ଼ ଅଛି । ପତ୍ନୀର ନାମ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ॥
ଚତୁର ସୁବେଶା ସୁବେଶ । ସେରୂପେ ସ୍ୱର୍ଗ ଅପସରା ॥
ସ୍ୱାମୀ ସେବାରେ ଅତି ଦକ୍ଷ । ଅନ୍ୟ ନୋହିବେ କେହୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ॥
ତାହାର ଏକଇ ତନୟ । ରୂପେ କନ୍ଦର୍ପ ଶୋଭା ପ୍ରାୟେ ॥
ଏକ ଦୁହିତା ଶୋଭାବତୀ । ହେମାଙ୍ଗୀ ଚନ୍ଦ୍ରମାବଦନୀ ॥
ମାତା ପିତାର ଅତି ସ୍ନେହା । ନାମ ତାହାର ବସନ୍ତ ପ୍ରିୟା ॥
କୋମଳଅଙ୍ଗୀ ସୁକୁମାରୀ । କହିଲେ ଶୋଭା ତା ନ ସରି ॥
କଳା କୁଞ୍ଚିତ ଘନକେଶୀ । ଖଞ୍ଜନା ଅକ୍ଷି ମୃଦୁହାସୀ ॥
ଶ୍ରବଣ ଶୁଭ ସୁରଘାଣ । ନାସା ତା ତିଳ ସୁମନସ ॥
ଅଧର ସୁରଙ୍ଗ ସୁଷମ । ନବ ପଲ୍ଲବ କୋମଳ ସମ ॥
ମୁକୁତା ଦାନ୍ତ ସୁରେଖି । ଡାଳିମ୍ବ ବୀଜ ପ୍ରାୟ ଜ୍ୟୋତି ॥
ଭ୍ରୂଲତା କନ୍ଦର୍ପ କୋଦଣ୍ଡ । ଗଣ୍ଡ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଦେଖ ଖଣ୍ଡ ॥
ମୁଖ ସୁନ୍ଦର ନୋହେ କହି । ମୁନି ଦେଖିଲେ ହେବେ ମୋହି ॥
ସୁକଣ୍ଠ, ସୁବାହୁ ସୁଗଳ । ଅତି ବିସ୍ତାର ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ॥

ସୁନ୍ଦର ଯତନେ କରନ୍ତି ତା । ଶ୍ରୀବଦନେ ଶୁଣନ୍ତି ହରିକଥା ॥
ଶ୍ରୀହରି ଜନ୍ମ ରୂପଗୁଣ । କରନ୍ତି ପଠନ ଶ୍ରବଣ ॥
ସାଧୁ ବୈଷ୍ଣବ ସେବା ଅର୍ଥେ । ଧନ ଦେଇ ସେଥିର ଗୁପତେ ॥
କରନ୍ତି ସଦାବର୍ତ୍ତମାନ । ଦିଅନ୍ତି ଥାଏ ସ୍ଥାନ ସ୍ଥାନ ॥
କରନ୍ତି ହୋଇ ଶୁଦ୍ଧମନ । ଛୁତ କରନ୍ତି ଦୃଢ଼ ଚିତ୍ତ ॥
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଚରିତ । ବାର ମାସରେ ତେରଯାତ ॥
ଯେତେବେଳରେ ଯେଉଁ ଶୋଭା । ବେଶ ବନ୍ଦନ ଆଦି ସେବା ॥
ଶ୍ରୀ ମହାପ୍ରସାଦ ମହିମା । ଯେ ଛାପନଭୋଗ ଉପମା ॥
ଶ୍ରୀ ଜଗମୋହନ ଚରିତ । ଯେତେକ ଶୁଣିଲ ଶ୍ରୁତିପଥ ॥
ମନେ ଆନନ୍ଦ ହୁଏ ଯେତେ । ତାହା କେ କହିବ ମୁକତେ ॥
ଶୁଣିଣ ହୁଏ ପୁଲକିତ । ଧ୍ୟାନେ ଶରଣ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ବହୁତ କହୁଥାଏ ମନ । କେବେ ଦେଖିବି ଭଗବାନ ॥
ଦର୍ଶନେ ମୁକ୍ତ ପାପ ଛୁଟି । ଜାଣ ବନ୍ଧନ ଯିବ ତୁଟି ॥
ଶୁଣି ବୋଲଇ ପ୍ରିୟ ଗୁରୁ । ସୁଭାଗ୍ୟ ହେବ କାହିଁ ମୋର ॥
ସ୍ୱପନେ ହେଲା ଏକଦିନେ । ଦେଖିବି ମୋ ଚର୍ମ ନୟନେ ॥
ଏ କୃପା କରିବେକି ହରି । ବୋଲି ନୟନୁ ବହେ ବାରି ॥
ଏମନ୍ତ ହେତେ ଶୁଣ ମନ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଘଟଣା ମାନ ॥
ସେବକମାନେ ଭକ୍ତ ଯେତେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାରିଷଦ ମତେ ॥
ସବୁ ସେବକ ମଧ୍ୟେ ସାର । ଭଣ୍ଡାର ମହାପାତ୍ର ଘର ॥
ତାଙ୍କ ଉଦରୁ ବଂଶେ ଜାତ । ତା ନାମ ବନ୍ଧୁ ମହାପାତ୍ର ॥
ମନରେ ଧନ ଇଚ୍ଛା କଲା । ଛନ୍ନ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଜଣାଇଲା ॥
ହେମଲକ୍ଷ୍ମୀ ମାଗି ଚଣ୍ଡୀ ରଣ । ଧନକି ଅଟେ ଏତେ ଭଲ ॥
ଶ୍ରୀହରି ସେବାରୁ ଅନ୍ତର । ହୋଇ ଚଳନ୍ତି ଦେଶାନ୍ତର ॥
ପଥରେ ରକ୍ଷି ବକଟେମାସ । ଜନ୍ମ ନଗରେ ପରବେଶ ॥
ଦର୍ଶ ରକ୍ଷିଲେ ବାସକରି । ବିଶ୍ରାମ ଲୋକେ ଅନୁସରି ॥
ମହାପ୍ରସାଦ ମାନ ହେଲା । ଅନେକ ଧନ ସମ୍ପାଦିଲେ ॥

ତହିଁ ଶୁଣିଲେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ହୋଇଲେ ସର୍ବଲୋକେ ମାନ୍ୟ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସିଂହର ଯେ ଦୁହିତା । ପୂର୍ବେ କହିଲୁଁ ତାର କଥା ॥
ଯେ ବସ୍ତ୍ର ଦ୍ରିସ୍ଥାର ଚରିତ । ସଭାରେ ଅତି ଆଲୋକିତ ॥
ନଗରେ କୃଷ୍ଣକଥା ନାମ । କରଇ ଶ୍ରବଣ ପଠନ ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଜନଠାରେ । ଦୟା ତାହାଙ୍କଠାରୁ ସରେ ॥
ଯେ ଯାହା ମାଗେ ତାହା ଦେଇ । କରଇ ବଚନ ବଦାନ୍ୟୀ ॥
ଅତି ଧର୍ମାଧ ମନ ବୁଦ୍ଧି । ସାଧୁଙ୍କ ସେବା ନିରବଧି ॥
କହିଣ ବର୍ଣ୍ଣି ଥାଇ ଧନ । ଧନ୍ୟ ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରତନ ॥
ଏମନ୍ତ ହିଂସା ବର୍ଜିତ । ଶୁଣି ସେ ମହାପ୍ରାଣ ଭକ୍ତ ॥
ବସୁର କରନ୍ତି ଅତି ତୋଷେ । କହୁଁଣି ପ୍ରକାଶିବା ଆଶେ ॥
ପତ୍ର ଖଣ୍ଡିଏ ହସ୍ତ କରି । ଲେଖିଲେ ପ୍ରଭୁ ନାମ ଧରି ॥
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନିମନ୍ତେ । ସେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦେଇ ଲୁଣ୍ଟ ଶତ୍ରେ ॥
ଦେଲେ ତା ଆସନ୍ତ ଯେଣଠିବୁ । ପ୍ରଭୁ ଛାମୁରେ ନେଇ ଦେବୁ ॥
ଆସନ୍ତ ସେ ପାଣ୍ଡଅ ଲୋକ । ଏମନ୍ତ ଲେଖିଦେଲେ ଲେଖ ॥
ସେ ଲେଖା ତାଲ ସେ ସୁନ୍ଦରୀ । ଝୁଡେ ଲଗାଇ ହାତେ ଧରି ॥
ଶଠାଭି ମୁଣ୍ଡଶ ଠମ୍ଭ ଦେଲା । ମୁଦ ପିଠାଇ ପାଠକଲା ॥
ଆଚଣେ ଟେଡ଼ା ପଟ୍ଟ ବାଳୀ । ନେଇ କେତକ ଥାଳ ଜଳି ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତ ଦେଲା ଥର ଥର । କମ୍ପିଲା ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର ॥
କଣ୍ଠ ହୋଇଲା ଗଦ ଗଦ । ଅଙ୍ଗେ ଜନମ ହୋଇଲା ସ୍ୱେଦ ॥
ପୁଲକ ହୋଇଲା ହେମାବଳୀ । ବଚନ କହଇ ଗଦ ବାଳୀ ॥
ଦେହରୁ ବୁଦ୍ଧିଜ୍ଞାନ ଛାଡ଼ି । ଭାବ ସମୁଦ୍ରେ ଗଲା ବୁଡ଼ି ॥
ନୟନ ବୁଜି କଲା ଧ୍ୟାନ । ଦେଖିଲା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ॥
ଯେତେଣି ବୁଦ୍ଧି ଥିଲା ତେତେଣି ହରି । ହସିଲେ ଶ୍ରୀ ଜଗଧୀଶ ॥
ପିଟିଲା କାନ୍ଧ ବସ୍ତ୍ର ତାର । ମନରେ କଲାକ ବିଚାର ॥
କି ବୁଦ୍ଧି ଏବେ କରିବଇଁ । ଏମନ ଦୁଃଖେ ପଡ଼ିଲଇଁ ॥
କି ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେବି ତାଙ୍କ ପାଶ । ତାଙ୍କୁ ଅଭାବ ଅଛି କିସ ॥

ପରମ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯା ଘରଣୀ । ଯାଚେଶ ବଦନ୍ତି ଅନୁଷଣୀ ॥
ଯା ପରିବାର ଅଷ୍ଟନିଧି । ଯାହାର ଆଜ୍ଞାକାରୀ ବିଧି ॥
ସମସ୍ତ ରତ୍ନର ଆକର । ଯାହାର ନାମ ରତ୍ନାକର ॥
ତାଙ୍କୁ କି ରତ୍ନ ଦେବ ଅବା । ଏ କଥା ନ ଦିଶିବ ଶୋଭା ॥
ଯା ଚକ୍ଷୁଁ ସ୍ୱର୍ଗାରେ ସଞ୍ଚାର । ଦେବଙ୍କୁ ବୋଲଏ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦେବ ଅବା କିସ । ଏଣୁ ହୋଇବ ବଡ଼ ହାସ୍ୟ ॥
କୌସ୍ତୁଭମଣି ଯାର ହାର । ଇତର ମଣି କେଉଁ ଛାର ॥
ଅମୂଲ୍ୟ ଅଗୁରୁ ଚନ୍ଦନ । ଯାହାର ପୂଜାକୁ ଲଞ୍ଛନ ॥
ଯାର କାଞ୍ଚନ ସ୍ୟନ୍ଦନ । ଆନ ଯାନରେ କିସ କାର୍ଯ୍ୟ ॥
ଯାର ଶୟନ ନାଗବରେ । ସହସ୍ର ଫଣୀ ମଣି ଦ୍ୟୋତେ ॥
ଫଣୀଙ୍କ ଜ୍ୟୋତି ଦିଏ ଦୀପରେ । କି କାର୍ଯ୍ୟ ତାର ଆନ ଦୀପେ ॥
ପାରିଜାତକ ଫୁଲମାଳା । ନିରତେ ଶୋଭେ ଯାର ଗଳା ॥
ଗନ୍ଧେ ମୋହିଲେ ସୁର ଚିତ୍ତ । ନନ୍ଦନ ମୋହେ କାହା ଚିତ୍ତ ॥
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମୋହେ ଯାର ବାସ । ଅନ୍ୟ ଫୁଲେ ତା କାର୍ଯ୍ୟ କିସ ॥
ଯାର ନିବାସ ନୀଳାଚଳ । ଅମୂଲ୍ୟ ପରମ ମଙ୍ଗଳ ॥
ଜଗତ ଚେତାର କଷ୍ଟ । ଦେଖିଲେ ନ ଚଳେ ଯାର ପୀଠ ॥
ଦର୍ଶନେ ପ୍ରାଣୀ ପାପ ହରେ । ଅନ୍ୟ କି ପୀଠ ଦେବ ତାରେ ॥
ଯାହାର ଶଙ୍ଖ ସୁଦର୍ଶନ । କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟର ତେଜ ସମ ॥
ଅଶେଷ ସୁଖ ଦେଲ ବନ୍ଧୁ । ଅଲବ୍ଧ ପୁରୁଷେ ନୋହି ॥
ଆର୍ତ୍ତିର ଆର୍ତ୍ତି ହରିବାରେ । ସଦାରେ ତାହାଙ୍କୁ ସ୍ମରେ ॥
ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରେ କୋଟି ସୁଖ । ଅନ୍ୟ ଶସ୍ତ୍ର କି ତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ॥
ଗଙ୍ଗା ଯା ଚରଣ ଜଳଜ । ଯାଙ୍କ ଶରଣ ତିନିଲୋକ ॥
ତାଙ୍କୁ ଅପୂର୍ବ ଅବା କିସ । ଯାଙ୍କ ନୋହିବେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ॥
ହେ ପ୍ରଭୁ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ବାହୁ । ହୃଦେ ଦର୍ଶନ ଆଜ୍ଞା ଦେଉ ॥
ଆଜ କି ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେବ ତୋତେ । କହୁଛି ବସ୍ତୁ ନାହିଁ ମୋତେ ॥
କେବଳ କଥାଏ ଛାମୁର । ଦେଖି ପାରୁଛୁ ଦାମୋଦର ॥

ଅଂଶର କୁଳ କନ୍ୟାଗଣ । ନାଗରୀ ଚତୁରୀ ସିଆଣ ॥
ତୁମ୍ଭର ମନ ନେଲେ ହରି । ରଖିଲେ ଅତି ଗୋପ୍ୟକରି ॥
ସେତେ ମାଗିଲେ ମହାବାହୁ । ଦେଇଣ୍ଟି ନ ଦେଲେ ସେ ଆଉ ॥
କ୍ଷୀର ନୀରର ପ୍ରାୟେ ହେଲ । ମନରେ ମନ ମିଶିଗଲ ॥
ଫେରାଇ ନ ପାର ବନ୍ଧୁ ଚନ୍ଦ୍ର । କେବଳ ହେଲୁ ମହାଶୂନ୍ୟ ॥
ଆଜି ସକଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଛି । ତୋତେ ଅପୂର୍ବ ଦାଣ୍ଡି କଛି ॥
ମନ ମାଣିକ ଲବ ଲେଶେ । ନାହିଁ ତୁମ୍ଭର ହୃଦ ଦେଶେ ॥
ଏହା ମୁଁ ଭଲେ ଅଛି ଜାଣି । ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ଶୁଣି ॥
ଏଣୁ ମୁଁ କଲି ମନ ପଣ୍ଡ । ଆଜୁଁ ମୁଁ ହେଲି ତୁମ୍ଭ ଭୃତ୍ୟ ॥
ପିଣ୍ଡ ମାଣିକ ଏଥି ଥାଉ । ମନ ମୋ ରଖି ଆଜ୍ଞା ହେଉ ॥
କଥ କହିବ ଏ ଈଶ୍ୱରୁ । ତୁମ୍ଭେ ମୋ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ସକଳ ଜାଣ ଦେବସ୍ୱାମୀ । ଏଣୁ ବୋଲାଅ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେ ଲଳିତ । ଘନେ ଦେଖିଲେ ମନମତ୍ର ॥
ଶୋଭେଣି ଘଣ ଲେଖି ବାଳୀ । ମନେ ଶଙ୍କିଲେ ବନମାଳୀ ॥
ଏତେକ ମୁକୁନ୍ଦ ଜାଣି । ଖଳକୁ ଅଛି କର୍ଣ୍ଣାବଳୀ ॥
ପ୍ରେମ ଆନନ୍ଦ ତଥୁ ଧରି । ମୃଦୁ ମୃଦିଲେ ହସ୍ତକରି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଆରେ ମନ । ତୁ ତ ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ମହାଶୂନ୍ୟ ॥
ନିଷ୍ଠୁର କୋଷ୍ଠ କପାଟରେ । ତେଣୁ ମାଗୁଛି ମୁହିଁ ଏତେ ॥
ଗୋବିନ୍ଦ ଚରଣେ ରଖିବୁ । ନିଷ୍ଠୁର ହୋଇ ଏକା ଥିବୁ ॥
ତୋତେ ଗୋଟିଏ ନମସ୍କାର । ପୁଣି ମୋ ନିକଟ ନ ଧାର ॥
ଏଣି ହୃଦୟା ମୋରେ ଦେଖ । ଦେଇଣ୍ଟି ନ ଆସିବୁ ଆଉ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଘନ ଧରି । ଆନନ୍ଦେ ଦେଖିଲ ମୁରାରି ॥
ଘନ ତାହାର ହସ୍ତେ ଦେଲେ । ତୁରିତେ ଯାଅ ତୁ ବୋଇଲେ ॥
ଶ୍ରୀହରି ଦେବକର ହସ୍ତେ । ଏ ମୁଦ ଦେବୁ ତୁ ତୁରିତେ ॥
ବୋଲିବୁ ଏ ମୁଦି କେଉଣ । ଯେ ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କାରଣ ॥
ଅନାଥ ନାଥ ପୀତବାସ । ତୁମ୍ଭରେ ଦେବେଟି ଅବଶ୍ୟ ॥

ଏମନ୍ତ କହି ତାଙ୍କ ପାଶ । ମୁନିଆ ହେଲେ ହୋଇ ବଶ ॥
ଲେଉଟି ଆସିଲେ ତୁରିତେ । ସେ ବସ୍ତ୍ରପ୍ରିୟାର ଅଗ୍ରତେ ॥
କହିଲେ ସକଳ ଚରିତ । ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପନାଥ ॥
ଏଥି ଲଗ୍ନରେ କଥା ଯେତେ । ଶୁଣ କହିବ ବିଧିମତେ ॥
ଅନାଇ ଦେଖିବାକୁ ଧନ । ସେ ମହାପାପିଙ୍କର ମନ ॥
ସନ୍ତୋଷ ନ ପାଇଲା ଚିତ୍ତେ । ଆଜି ସମ୍ବାଦ ଥିଲେ ଯେତେ ॥
ଧନଜ ଧନ ଠୁଳ କରି । ସେ ପଶ ମୁଦ ହସ୍ତେ ଧରି ॥
ଚଳି ସେ ଗଲେକ ତୁରିତେ । ବଇର କହୁଥାନ୍ତି ଚିତ୍ତେ ॥
ସେ କସ୍ତୁ ସିଂହର ନନ୍ଦନ । ଯେବେ କହନ୍ତି ବଡ ବାଣ ॥
ଏମାନେ ସେ ନ କଲେ ସନ୍ତୋଷ । ମୁନିଆଁ ହେଲେ ହୋଇ ବଶ ॥
ବାମନା ପଶ ମୁଦ ପାଇ । ଘୁଚିଲେ କ ଦେଖିଲୁ ସେହି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମୁଦ ପାଇ । ଦେଖିଲେ କଲୁ ଧନ ନାହିଁ ॥
ଶ୍ଳୋକ ହୋଇକ ଘାଟ କଲେ । ଧରି ଭୂପଙ୍କୁ ପିଟିଦେଲେ ॥
ତା ଭାବ ନ ଦେଖିଲେ ମନେ । କେବଳ ଲୋଭ କରି ମନେ ॥
ତହୁଁ ଚଳିଲେ ନିଜଦେଶ । କେତେକ ଦିନ କେତେମାସେ ॥
ଶେଷରେ ହୋଇଲେ ସ୍ୱଦେଶ । ଦର୍ଶନ କଲେ ଜଗଦୀଶ ॥
ଲୁମ୍ଭରେ ଦୁଃଖ ସୁଖ ଭାନ । ନିଜ ଭୁବନେ ଗଲେ ତନି ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ସେହୁ ଭାବ । ସେ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ପଦ୍ମନାଭ ॥
ବସ୍ତ୍ରପ୍ରିୟାର ମନବଳି । ଭାବ ବୁଝାଇ ଥିଲେ ହରି ॥
ଯେତେବେଳେ ସେ ପଣ୍ଡ ପୁରେ । ପିଟିଣ ଦେଲେ ବାହୁବଳେ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ଜଗନ୍ନାଥେ । ଶ୍ରୀହସ୍ତ ବଢ଼ାଇ ତୁରିତେ ॥
ଭକତ ବନ୍ଧୁ ଭବତ୍ରାଣ । ମହିମା କେ ପାରିବ କହି ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯାହାର । ଆନନ୍ଦ ଲୀଳା ଖେଳଘର ॥
ଏ ସବୁ ଭକ୍ତ ହାସ୍ୟ ମଣି । ତା ଭାବ ଭାବି ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଯେସନେ ଅତି ଧନଜନ । ପାଇଲେ ଅମୂଲ୍ୟ ରତନ ॥
ସେମତେ ଆନନ୍ଦ ମନ ତାର । ତହୁଁ ଅଧିକ ଦାମୋଦର ॥

ଜନ୍ମରୁ ଅନ୍ଧ ହୋଇଥାଇ | ସେ ସେହ୍ନେ ଦିବ୍ୟଚକ୍ଷୁ ପାଇ ||
କି ଅବା ଶତଜନ୍ମ ଯାଏ | ସେବା ଅପୂର୍ବ ହୋଇଥାଏ ||
ପାଇଲେ ଇନ୍ଦ୍ର ନନ୍ଦନ | ଯେମନ୍ତ ହୋଏ ତାର ମନ ||
ଚକ୍ଷୁଁ ଆନନ୍ଦ ଗଳ୍ପ ବନ | ତେତେବେ ଦେଖିଲେ ବନମାଳୀ ||
ଭକତଜନେ ଏତେ ଦୟା | ଏକାଇ ଆସ୍ଥା ଶୁଦ୍ଧ କାୟା ||
ସେ ବସ୍ତୁ ପ୍ରିୟା ମନନ୍ତ୍ରେ | ପଦ୍ମ ସେବଣି ଜଗନ୍ନାଥ ||
ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ପାଟସୂତ୍ର ଧରି | ପୁଞ୍ଛିଲେ ଅଶ୍ରୁ ଧାର ଝରି ||
ପ୍ରେମରେ ଗଦ ଗଦ ହୋଇ | କଣ୍ଠେ ଭିଡ଼ିଲେ ସ୍ୱବାହୁ ||
କୌସ୍ତୁଭମଣିର ସଙ୍ଗରେ | ରଖିଲେ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ||
ଦେଖ ସୌଭାଗୀ ସେ ସୁବେଶ | ହୋଇଲା ଗୋବିନ୍ଦର ମତି ||
ଭୃତ୍ୟ ସାମନ୍ତ ଏହିପରି | ନାହିଁ ନା ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ପୁରୀ ||
ସେହି ସ୍ଥାନରେ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର | ଭକ୍ତଙ୍କ ମହାପାଣି ଧରି ||
ସୁଦନ ମାର୍ଗେ ଆଣିଦେଲେ | ରେ ବିପ୍ର ଶୁଣ ତୁ ବୋଇଲେ ||
ତୁ ଗଲୁ ସେ ଜନ୍ମ ନରେ | ଧନ ଅର୍ଜନେ ଆଶା ତୋର ||
ତୋତେ ଯା ମିଳିଲା ତୁ ନେଲୁ | ମୋ ଧନ ମୋତେ ତ ନ ଦେଲୁ ||
ସେ ବସ୍ତୁ ପ୍ରିୟା ଦେବା ଧନ | ସେ ମୋର ଅମୂଲ୍ୟ ରତନ ||
ଇତର ପ୍ରାପ୍ତ ତାହା ଧରି | ଫିଟି ସେ ଦେଲୁ ଦୂର କରି ||
ସେ ଦୋହେ କାଗଜ ପତରେ | କେବଳ ଚିତ୍ତଧନ ତାର ||
ତୁ ସିନା ଦେଲୁଟି ଜୋଗାଇ | ମୁଁ ତାହା ଗ୍ରହିବ କମାଇ ||
ଦେବାକିଁ ଅଇଲୁଁ ସେ ଲେଖ | ଗଳାରେ ବାନ୍ଧିଅଛୁ ଦେଖ ||
ଏବେ ତୁ ଏମନ୍ତ କରିବୁ | ସୁଦାମଦକ ଶୁଆଇବୁ ||
ସେ ଲେଖା ତହିଁ ମଧ୍ୟେ ଦେଇ | ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶିକୁଳି ଲଗାଇ ||
ମୋ କଣ୍ଠେ ଲମ୍ବାଇବୁ ଯେବେ | ତେବେ ତୁ ଥିବୁ ସବସୁଖେ ||
ନୋହିଲେ ଭଲ ନାହିଁ ତୋର | କହି ଚଳିଲେ ଦାମୋଦର ||
ବିପ୍ର ଏମନ୍ତ ସ୍ୱପ୍ନ ପାଇ | ଉଠି ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ବେଗ ହୋଇ ||
ସ୍ନାନ ଶଉଚ ଆଦି ହେଲେ | ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନକୁ ଗଲେ ||

ଶୁଣିଲେ ଧୀବରକର ସ୍ତୁତି । ଦୁରିତ ଘୁଞ୍ଚିଲ ଲେଖା ଗୋଟି ॥
ଦେଖି ହୋଇଲେ ଚମତ୍କାର । ବୋଇଲେ ଗତେନା ତସ୍କର ॥
ଭୃତ୍ୟଙ୍କୁ ଏତେ ପୀଡ଼ା ବୋଲି । ମୁଁ ମୂଢ଼ ଜାଣି ତ ନ ଥିଲି ॥
ଏ ଅପରାଧ କ୍ଷମା କର । ତୁମ୍ଭେ ଦୟ କରୁଣା ସାଗର ॥
ସ୍ୱପ୍ନରେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲ ଯାହା । ଅବଶ୍ୟ କରିବି ମୁଁ ତାହା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଲେଖା ନେଲେ । ସୁନା ପଦକ ଗଢ଼ାଇଲେ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶିକୁଳି ଲଗାଇ । ଶ୍ରୀକଣ୍ଠେ ଲଗାଇଲେ ନେଇ ॥
ହୃଦପଦ୍ମରେ ପ୍ରଭୁ ରଖି । ଭକତଭାବେ ହେଲେ ସୁଖୀ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ହେତୁକରି । ପ୍ରଭୁ ମହିମା ଏତେ ହରି ॥
ଭକତ ମହିମା ଏମନ୍ତ । କେ କହି ପାରିବ ତା ଅନ୍ତ ॥
ଏଣୁ ଭକତ ଭଗବତ । ଅଭିନ୍ନ ଏକ ଆତ୍ମାଗତ ॥
ଯେ ତାଙ୍କୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କରେ । ସେ ବଡ଼ ପାପୀ ଏ ସଂସାରେ ॥
କହିଲେ ଭଲେ ଥାଅ ଜାଣି । ହେ ମନ ସତ୍ୟ ଏହୁ ବାଣୀ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ସେବା ତେଜି । ଲୋଡ଼ିବ ଯେ ଆନ ଦେବ ଭଜି ॥
ସ୍ୱକାମେ ନାନା ଇଚ୍ଛା କରେ । ସେ କାହିଁ ତରିବ ସଂସାରେ ॥
ଭଣଇ ଦତ୍ତ ରାମଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ କମଳା ବିଳାସ ॥
ସାଧୁଜନଙ୍କ ଶ୍ରୀପଦରେ । ମୋ ମନ ରହୁ ନିରନ୍ତରେ ॥
ଦେଖନ୍ତି ବୋଲନ୍ତି ଜଗତ । ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କ ନବଗତ ॥
ତା ଉଣେ ଅଛି ଭାବପାଇ । ତେବେ ସେ ତରିଲ ବହିଇ ॥
ସାଧୁ ଯେ ପରଦୁଃଖେ ଦୁଃଖୀ । ହୃଦୟୁ ନ ପାରନ୍ତି ରଖି ॥
ଆପଣେ ସୁଅନ୍ତି ଅନ୍ତର । ଦୁଃଖଙ୍କୁ ଏମନ୍ତ ବୋଧନ୍ତି ॥
ଏଣୁ ସେ ସାଧୁଜନଙ୍କର । ହୃଦୟକୁ ମୋ ନମସ୍କାର ॥
ସୁଜନେ ଏହି ରସେ ଭାସ । ଏ ଭବ ସମୁଦ୍ରେ ନ ଭାସ ॥
ଏ ଚାରିଭକ୍ତି ରସାମୃତ । ଭକତ ଜନଙ୍କୁ ଏ ହିତ ॥
ଶୁଣନ୍ତେ ହବ ପାପ ଦୂରେ । ବର୍ଣ୍ଣନ କରିଲେ ନ ସରେ ॥
କହଇ ରାମ ଦାସ ଦ୍ୱିଜ । ଶ୍ରୀ ସୀତାରାମ ପଦାମ୍ବୁଜ ॥

ବିଶ୍ୱାସ ଅଟେ ମୂଳ ସାର । ସାର ଭାବକୁ ସେବ ଭଜ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ସାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭାଗବତ ରସାମୃତେ ମନ୍ତ୍ରଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ଭକ୍ତ ଶିଷ୍ୟ ଭକ୍ତବତ୍ସଳଦାସ ନାମ ଷଟତ୍ରିଂଶୋଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ସପ୍ତ ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ମିରାବାଈ ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ । ରାଧା ବଲ୍ଲଭ ତ୍ରାଣଧନ ॥
ପୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । କହଇ ସୁଧାସମ ବାଣୀ ॥
ଶୁଣ ହେ। ମନ ମହାରଥୀ । ଏ ବଡ଼ ଅଲୌକିକ କଥା ॥
ଏ କଳିଯୁଗର ଚରିତ । କହିବା ଶୁଣ ଅଦଭୁତ ॥
ସେ କାଳୁ ନଗର ନୃପତି । କହି ନୁହଇ ତାର କୀର୍ତ୍ତି ॥
ସୁବାହୁ ଜୟସିଂହ ଶ୍ରେଷ୍ଠି । ମଣ୍ଡଳେ ଦିଶଇନ୍ତୁ ଦେଖି ॥
ତାର ଭଗିନୀ ପୁଣ୍ୟକଥା । କହି ବସିଲେ ହେବ ପୋଥି ॥
ହେ ମନ ମୋର ଶୁଭମନା । ତା ଭଗ୍ନୀକଥା ଶୁଣ କନା ॥
ତାହାର ନାମ ମିରାବାଈ । ତା କଥା କହିବାକୁ ମୋହି ॥
ଅବଳାକୁଳ ଶିରୋମଣି । ସୁନ୍ଦରୀପଣେ ତାକୁ ଗଣି ॥
ଧନ୍ୟ ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରତନ । କାମିନୀକୁଳ ମୋହବାନ ॥
ସାହିତ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ସହିତ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣରସେ ରସପଣ ॥
ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ରେ ସେ ପଣ୍ଡିତା । ଜାଣଇ ଯାହା ପୁଣ୍ୟ କଥା ॥
ଧର୍ମ ପଥରେ ସେହୁ ଜଣେ । ସେବଇ ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣେ ॥
ବୟସ ଦ୍ୱାଦଶ ବରଷେ । ସକଳ ଜନ ମନୋହାସେ ॥
ଏମନ୍ତେ ସେ ବାଳିକା କଥା । ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାରଥୀ ॥
ଦିନେକ ଏକ ଚମତ୍କାର । ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରେକ ଧରି କର ॥
ଗୋବିନ୍ଦ ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣି ଚିତ୍ର । କରିଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲାବଣ୍ୟ ॥
ସେ ଚିତ୍ର ନ ଥିବ ସଂସାରେ । ଦେଖିଲେ ମନ ମୋହେ ସତରେ ॥

କୋଟି କନ୍ଦର୍ପ ଶୋଭା ତାରେ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରମା ପାଦତଳେ ॥
ଘନଶ୍ୟାମ ଶୁଭ କଳେବର । ରାଜୀବ ଲୋଚନ ସୁନ୍ଦର ॥
ବଙ୍କିମା ଚାହାଁଣି ସୁନ୍ଦର । ଭଙ୍ଗିମା ରଙ୍ଗିମା ଅଧର ॥
ଶରଚ୍ଚ ଚନ୍ଦ୍ର ଜିଣା ହୋଇ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶୋଭାରେ ଲୁଚଇ ॥
ମୁରଲୀ ଧରିବା ସୁଭଙ୍ଗୀ । ଯୁବା ପୁରୁଷ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ହରି ॥
କାହା ଉପମା ଦେବା ଶକ୍ତି । ଦର୍ଶନେ ଶିବ ହେବେ ମୋହି ॥
ଏମନ୍ତ ଚିତ୍ରପଟ ଗୋଟି । ମିତ୍ରବାଣୀକ କରି ଦେଇଛି ॥
ଦେଖି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ମୋହି । ରହିଲା ଜଡ଼ମନ୍ତ ହୋଇ ॥
ମନ ନୟନ ହେଲା ବନ୍ଧ । ହୃଦୟେ ଚଞ୍ଚଳ ବନ୍ଧ ॥
ବଦନୁ ନଇଲା ଉତ୍ତର । କମ୍ପିଲା ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର ॥
କାମ ନବମ ଦଶା ଆସି । କାମିନୀ ହୃଦରେ ପ୍ରକାଶି ॥
ଶୀକରେ ଚିତ୍ରପଟ ଧରି । ଦାସୀଙ୍କୁ ପାଖକୁ ଡକାରି ॥
ଦକ୍ଷିଣୀ ଦଅ ବୋଲ ଛାର । କଷ୍ଟ ଚଳିଲା ଅନ୍ତଃପୁର ॥
ଏକାନ୍ତ ସ୍ଥାନେ ଯାଇଁ ବସି । ଆଗେ ରଖିଣ ରୂପରାଶି ॥
ମନରେ କଲେକ ବିଚାର । ଏ ଯେ ସୁରୂପ ମନୋହର ॥
ମୋତେ ମିଳିବ ଏହିପରି । ଏହାକୁ ଭଜିବେ ଶ୍ରୀହରି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚିତ୍ରପଟେ । ଚୁମ୍ବନ ଦେଲା ଲକ୍ଷେ ଲକ୍ଷେ ॥
ହୃଦେ ଲଗାଇ ପ୍ରେମଭରେ । ବୁଡ଼ିଲା ଆନନ୍ଦ ସାଗରେ ॥
ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ହେଲା ବନ୍ଦ । ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଲା ଦଶଦିଗ ॥
ଯେତେଣେ ଦୃଷ୍ଟିଦେଲେ ତେତେଣେ ହରି । ଦିଶନ୍ତି ଚଉଦିଗେ ପୂରି ॥
କାମିନୀ ଦେହ ଭାବ ଚିନ୍ତ । ନ ଜାଣେ ପ୍ରେମ ଦାବାଗ୍ନି ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ଦେବ ସ୍ୱାମୀ । ସେ ପ୍ରଭୁ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ॥
ମନମୋହନ ବେଣୁଧର । ସେ ପ୍ରଭୁ ହଟିଆ ନାଗର ॥
ମାୟା ଗୋପାଳ ରୂପ ହୋଇ । ଭକତ ବତ୍ସଳ ସ୍ୱବାଞ୍ଛା ॥
ବିଜୟ କଲେ ତା ଭୁବନ । ସେ ନାଥ ଦେଖିଲା ନୟନ ॥
ଅତି ବାଳକ ରୂପ ଗୋଟି । ଶୋଭାରେ ମୋହେ ନବସୃଷ୍ଟି ॥

ନବଘନ ଘନଘନ କାନ୍ତି । କୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଜିଣି ଜ୍ୟୋତି ॥
ରଙ୍ଗ ଅଧରେ ମନ୍ଦ ହସି । ଅଶେଷ ପୀୟୂଷ ପ୍ରକାଶି ॥
ଚରଣେ ବାଜେଣୀ ନୂପୁର । କଟି ମେଖଳା ମନୋହର ॥
କରେ ମୁରଲୀଗୋଟି ଶୋଭା । ତ୍ରିଭଙ୍ଗୀ ଛନ୍ଦେ ହୋଇଲେ ଉଭା ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ସେ ସୁନ୍ଦରୀ । ହସ୍ତ ବଢ଼ାଇ ଗଲା ଧରି ॥
ସେ ହରି ସର୍ବ ଶୂନ୍ୟଦେଶୁ । ତାଙ୍କୁ କେ ଧରିବ ଉପାୟେ ॥
ନିଷ୍କାମ ପ୍ରେମ ଯାର ଥିବ । ସେ ସିନା ତାହାଙ୍କୁ ପାଇବ ॥
ଧାଇଁ ଧରନ୍ତେ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ । ଶୂନ୍ୟରେ ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରାୟେ ମିଶି ॥
ତାହା, ଦେଖିଣ ସେ ତରୁଣୀ । ନିଜ ସ୍ୱାମୀର ପ୍ରାୟେ ମଣି ॥
ନିଷ୍କାମ ଧର୍ମେ ମନ ଦଶି । ଆପଣ ବସିଲେକ ତୁଷି ॥
ଦେହ ସମ୍ଭାର ପାଶୋରିଲା । ମରଣ ପଥ ଆବୋରିଲା ॥
ଏ ଦେହ ଥାଉ ଅବା ଯାଉ । କି ପ୍ରୟୋଜନ ଅଛୁ ଆଉ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେ ତରୁଣୀ । ଜଳରେ ଡେରିଲ ଧରଣୀ ॥
ନବୁନ ଜଳେ କଲା ସ୍ନାନ । ବୋଇଲା ଯାଉ ତା ଜୀବନ ॥
ଏ ଦେହ ସର୍ବସ୍ୱ ତାହାର । ମୋର ତ ନାହିଁ ଅଧିକାର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦେହ ଗୋଟି । ଜମି ଉଠେଇ ଦନ୍ତପାଟି ॥
ତା ହୃଦ ଜାଣିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ । କାମିନୀ ଭାବେ ହେଲେ ଅନ୍ଧ ॥
ତକ୍ଷଣି କୋଳେ ଧରି ବସି । ତା ଅଙ୍ଗେ ଦେଲେକ ଆଉଁସି ॥
ବୋଇଲେ ତୁ ମୋର ଜୀବନ । କିମ୍ପାଇଁ କରୁଅଛୁ ମାନ ॥
ଏବେ ମୁଁ ଅଧୀନ ତୋହର । ତୋ ମନ ଯାହା ତାହା କର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭଗବାନ । ତା କଣ୍ଠେ ଦେଲେ ଚୁମ୍ବନ ॥
ତନୁକ ଧନୁଃ ଶ୍ରୀଧର । ବୋଇଲେ ମାଗି ନେଇବର ॥
ଆମ୍ଭେଟି ବୃନ୍ଦାବନେଶ୍ୱର । ଭକତ ଜନଙ୍କ ସୋଦର ॥
ତୋ ପ୍ରେମଭାବେ ହେଲୁ ବଶ । ଯେ ଇଚ୍ଛା ମାଗ ତୁ ଅବଶ୍ୟ ॥
ତା ଶୁଣି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରତନ । ତକ୍ଷଣେ ଯୁଡ଼ି ନତୁ ମାନ ॥
ମସ୍ତକେ କରଞ୍ଜଳି ଦେଇ । ଅନେକ ସ୍ତୋଇଲା ବନସ୍ତ୍ରୀ ॥

ତୁ ଯେବେ ବରଦାତା ଅଛୁ । ଭକତି ଭାବେ ଯେବେ ତୁଷ୍ଟ ॥
ଏ ବାକ୍ୟ ଯେବେ ସତ୍ୟ ତୋର । ତୁଷ୍ଟ ହୋଇବୁ ମୋର ବର ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଗୋବିନ୍ଦ । ମୁଁ ଯେ ଅନାଦି ଆଦିକନ୍ଦ ॥
ସଂସାର ମୋର ଖେଳଘର । ମୁଁ ହୋଇ ଭକତଁଠାରେ ସ୍ଥିର ॥
ମୋତେ ତୁ ଚିତ୍ତ କରି ଥାଇ । କି ସୁଖ ପାଇବୁରେ ସଖି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ମନେ ହସି । ତାହା ଜାଣିଲ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ॥
ଶ୍ରୀ ପାଦପଦ୍ମେ ଦେଇ ମସ୍ତ । ବୋଇଲ ଶୁଣ ପ୍ରାଣନାଥ ॥
ଆଜୁଁ ମୁଁ କିଣାଦାସୀ ତୋର । ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ତାହା କର ॥
ନିତ୍ୟେ ନନ୍ଦ ସୁ ଦେଖିଲେ ମୋତେ । ଜୀବନ ହାରିବ ସାକ୍ଷାତେ ॥
ଦଣ୍ଡା ତୋହର ଦେଖିଲେ ହେଜି । ଏଥେ ସଂଶୟ ନାହିଁ ଆଜି ॥
ସିଂହ ଧରଣୀ ଅନ ଛୁର । ଭୋଗ କରିବ ଏ ବିଶ୍ୱର ॥
ଏମନ୍ତେ କରି ଆଲିଙ୍ଗନ । ମୁଖରେ ଦେଲାକ ଚୁମ୍ବନ ॥
ଦେଖି କାମିନୀ ଭାଗ୍ୟବଳ । ହସି ତା ଭାବେ ହେଲେ ଭୋଳା ॥
ଅନେକ କରି କ୍ରୀଡ଼ାରସ । ଅନ୍ତର ହେଲେ ପୀତବାସ ॥
ମନ ତାହାର ପାଶେ ଥୋଇ । ମିଳିଲେ ବୃନ୍ଦାବନେ ଯାଇ ॥
ଦେଖ ସୁମନ ଭାଗ୍ୟ ତାର । ନାହିଁ ନ ଥିବ ଏ ସଂସାର ॥
ଗୋବିନ୍ଦ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ଭାବ । କୋଟିଏ ଜନ୍ମେ କେ ପାଇବ ॥
ସେ ସଙ୍ଗ ପାଇ ମିଶ୍ରବାଈ । ଆନନ୍ଦ କେ ପାରିବ କହି ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଏବେ ରସ । ଏମନ୍ତେ ନିଶି ହେଲ ଶେଷ ॥
ଗୋବିନ୍ଦ ଭାବ ମନେ ଗୁଣି । ଶୟନୁଁ ଉଠିଲ ତରୁଣୀ ॥
କାମ ସୁରତ ଚିହ୍ନଭରେ । ବିଜୟ କଲ ହାଣ୍ଡିଶାଳର ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ମହାଦେଈ । ଆସି ପ୍ରବେଶ ହେଲ ତହିଁ ॥
ସୁନ୍ଦରୀ କଲ ଅନୁମାନ । ଦେଖିଲ ରତି ଚିହ୍ନମାନ ॥
ମନରେ କଲାକ ବିଚାର । ନହେଁତ ସହିଲ ଅନ୍ତର ॥
କେଉଁ ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗ ପାଇ । ବସିଛି ଅଚେତନ ହୋଇ ॥
କେଶ ବସନ ଅସମ୍ଭାଳ । ଛାଟେଣି ଦିଶେ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଳ ॥

ସିନ୍ଦୂର ଶୋଭା କପାଳର | ଏ କି ଅଶୁଦ୍ଧ ନାରୀଙ୍କର ||
ଅଞ୍ଜନ ରେଖା ନୟନର | କିମ୍ପାଇଁ ଲିଭିଛି ଅଧର ||
କେଶୁଟକ ଖୁଣ୍ଟି ବନ୍ଧାଣ | ପଦ୍ମାଙ୍କ ଜଳ ଜଳ ଶତ ||
ସୁନସୁତେନ ଉଷାବଳ | ନାସ୍ତି ଯେ ମୃଗମଦ ପାନ ||
କେଉଁ ପୁରୁଷ ଏହା କଲି | ଜନନୀ ଅନେକ ଧ୍ୟାଇଲି ||
କି କର୍ମ କଲୁ ଏହୁ ବାଳୀ | କଣ୍ଠରେ ଲଗାଇଲୁ କାଳି ||
ଏମନ୍ତ କହି ଡାକିଲି | ସ୍ୱାମୀ ସମ୍ମୁଖେ ଜଣାଇଲି ||
ଭଗ୍ନୀ ତୋ ହୋଇଲୁ ଦୂଷିତ | ଏ କଥା ବୁଝ ନରନାଥ ||
ଦେଖି ଆଇଲି କର୍ମ ଯେତେ | ଭଲ କି ଦଣ୍ଡ ନାହିଁ ମୋତେ ||
ଏହା ଶୁଣି ସେ ନରନାଥ | ଶିରେ କି ପଡ଼ିଲା ପର୍ବତ ||
ତନୁ କମ୍ପିଲା ଥରହର | କମ୍ପିଲା ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର ||
ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ନିଶ୍ୱାସ କରି ଜାତ | ଚକ୍ରୀକି ବୋଲେ ଶୁଣି ସତ୍ୟ ||
ତା ଶୁଣି କହଇ ସୁନ୍ଦରୀ | ମୁଁ କି କହିଲି ଅନ୍ୟାସ୍ତ୍ରୀ ||
କଣ୍ଠକ ମିଛ ଘର କରି | ଏହା କି ବୁଝ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ||
ସାକ୍ଷାତେ ଉତ୍ତରିଯ ଶଯ୍ୟା | ଦେଖି ମୁଁ ଆଇଲି ନୃପନ ||
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ନୃପବର | ଗରଳ ଦେଇ ତାକୁ ମାର ||
ନ ହେଉ କୁଳକୁ କଳଙ୍କ | ଲଜ୍ଜା ସମ୍ଭ୍ରମ ମୋତେ ରଖ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବେଗକର | ବୟସୀ ଦାସୀଙ୍କୁ ହକାର ||
କାଳ ଗରଳ ଅଣାଇଲେ | ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ହସ୍ତେ ନେଇ ଦେଲେ ||
ବୋଇଲେ ନୃପତି ଆଦେଶ | ମିତ୍ରବାଳକ ଏହି ଦଣ୍ଡ ||
ଭୋଜନ ପାତ୍ରରେ ଦେବ | ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁପତ ରଖିବ ||
ଏକଥା ହୋଇଲେ ପ୍ରକାଶ | ସମସ୍ତେ ପ୍ରାଣେ ହେବେ ନାଶ ||
ଏମନ୍ତ କହି ଗଲେ ଚଳି | ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ମନେ ମନେ ଖୁସି ||
ସ୍ତ୍ରୀ ହତ୍ୟା ଯେ ବଡ଼ ଦୋଷ | କେମନ୍ତେ ଦେବି ତାକୁ ବିଷ ||
ନ ଦେଲି ନୃପତି ମାରିବ | ଏହା ଯେ କହିଲେ ଦଣ୍ଡିବ ||
ଏଣୁ ନ ଦେଲି ତାକୁ ବିଷ | ତେବେଣି ହୋଇବ ପ୍ରାଣେ ନାଶ ||

ଏମନ୍ତ ପାଞ୍ଚ ଏହି ଶୁଣି । ରଜା ରାଣୀଙ୍କି ଡାକି କହି ॥
ଭୋଜନ ଦ୍ରବ୍ୟ ମାନଙ୍କରେ । ଭରିଲ ନାନାଦି ପ୍ରକାରେ ॥
ଚୌଦଣ୍ଡା ପାଲୁମଣି ଦେଇ । ନଦ୍ଧର ବସ୍ତୁନାଲ ଘରି ॥
କଣ୍ଟା ଦେଖନ୍ତ ଦ୍ରୁତ ଟାଣି । ସେ ସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟରେ ପ୍ରବଳ ॥
ସମସ୍ତ ବାଟି ଏକକରି । ରଖିଛି ମିଠାଇ ପଟଣି ଭରି ॥
ସଜନ କରି ତା ଦେଖିଲେ । ମିତ୍ରବାଣୀକି ଡକାଇଲେ ॥
ତେବେଗ ମଣାନ୍ତ ବସି କର । ଦେବକ ଯେ ଦେଖନ୍ତୁ ଉତ୍ତର ॥
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ମିତ୍ରବାଣୀ । ସ୍ନାହାନ ଶୁଦ୍ଧମନ୍ତ ହୋଇ ॥
ଭୋଜନ ମନ୍ଦିରକୁ ଗଲା । ଏକାନ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ବସିଲା ॥
ଭୋଜନ ପାତ୍ରଦେନ୍ତ ଆଣି । ଦେଖି ଚଳିଲେ ରାଜାରାଣୀ ॥
ସୁନ୍ଦର ବସି ପ୍ରେମାସନ । ସ୍ଵାମୀ ସ୍ମରଣ ଶକ୍ତ ମନେ ॥
ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟ କଲା ନିବେଦନ । ଆନନ୍ଦେ କଲୁକ ଭୋଜନ ॥
ତୋଷଣ କୃପାରୁ ସମସ୍ତ । ଦ୍ରବ୍ୟ ସେ ହୋଇଲା ଅମୃତ ॥
କାଳ୍ପି ନୋହିଲା ତାହାର । ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପବର ॥
ଏହାଶୁଣୁ ଦିନ ଶେଷ । ରଜନୀ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଚଳିଲେ ଘରେ । କହିଲା ନୃପଙ୍କ ଛାମୁରେ ॥
କେତେକ ଦିନ ଦେଇ ଖାଇ । କହୁ ନୋହିଲା ମିତ୍ରବାଣୀ ॥
ତା ଶୁଣି ରଜା ଆଚମ୍ବିତ । କୋପେ ବଢ଼ିଲା ବହୁତ ॥
ଦାସୀଙ୍କି ଡକାଇଲେ ପାଶ । କହିଲେ ଗୁପତ ବିଶ୍ୱାସ ॥
ଶୁଣ୍ଠ ହୋଇଣ ଦାସଜଣ । ଯନ୍ତ୍ରେତ ପଥର ଦେଇଣ ॥
ଗୁପତ ହୋଇ ଦେଖ ଶିବ । ସେ ମିତ୍ରବାଣୀ ଶୋଇଥିବ ॥
ତା ଉପର ଦେଇବ ପଥର । ଯେମନ୍ତେ ଯିବ ପ୍ରାଣ ତାର ॥
ଏମନ୍ତ ନ କଲେ ଅବଶ୍ୟ । ପ୍ରାଣେ ସକଳେ ଯିବ ନାଶ ॥
ରଜା ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ । ବୋଇଲେ ଯାଅ ବେଗେ ହୋଇ ॥
ତା ଶୁଣି ଦାସୀଗଣ ଗଲେ । ଅଚଳ ଶିଳା ବହିନେଲେ ॥
ଯହିଁ ନିଦ୍ରାଗତା ମିତ୍ରବାଣୀ । ତହିଁ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଯାଇଁ ॥

ଗୋବିନ୍ଦ ପଦ୍ମପାଦେ ଚିତ୍ତ । ଦେଇ ସେ ନିଦ୍ରାରେ ମୋହିତ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ସେ ପଥରେ । ନର୍ତ୍ତକ ଯାଉଥିଲେ ପଥରେ ॥
ସେ ନାରୀଅଙ୍ଗେ ଦେଖେ ଶୀଳ । ଉଡ଼ିଲ ଯହିଁ ଫୁଲମାଳ ॥
ଭୁଜାକୁ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ହୋଇଲ । ଉପରେ ପାଷାଣ ପଡ଼ିଲ ॥
ପଳାଇଗଲେ ଦାସୀମାନେ । କମ୍ପିଲେ ରାଜା ହୃଦିଧ୍ୟାନେ ॥
ଅତନ ଶିଳା ଦେଖିଲେ । ମସ୍ତକ ଉପରେ ପଡ଼ିଲେ ॥
ପ୍ରାଣ ଧରିଲ ସେ ସୁନ୍ଦରୀ । ଅଇଲୁଁ ସ୍ତ୍ରୀହତ୍ୟା କରି ॥
ତା ଶୁଣି ନୃପତି ଆନନ୍ଦ । ଏମନ୍ତ ବେଳେ ସେ ଗୋବିନ୍ଦ ॥
ଚଳନ୍ତୁ ନିଦ୍ରାରୁ ଯାଗ । ସେ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ପୀତବାସ ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତ ବଢ଼ାଇଣ ଦେଲ । ପଥର କାଢ଼ି ପକାଇଲେ ॥
ଶ୍ରୀଭୁଜ ଆଣ୍ଡାଳନ୍ତେ ପାଇ । ଉଠି ବସିଲ ନିଦ୍ରାବାଣ ॥
ପାଶେ ଦେଖିଲ ପ୍ରାଣନାଥ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କି କଲ ଦଣ୍ଡବତ ॥
ଉଠି ଯୋଡ଼ିଲେ ଦୁଇକର । ପାଶରେ ଦେଖିଲ ପଥର ॥
ବୋଇଲ ଏ କି ଚମତ୍କାର । ସ୍ୱରୂପ କହ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ॥
ମୁଁ ସେବକ ଅପରାଧୀ ତୋର । ମୋ ମୃତ୍ୟୁ ହେତୁ ଏ ପଥର ॥
ଶୁଣି ଗୋବିନ୍ଦ ମନେ ହସି । ପ୍ରିୟାଙ୍କୁ କୋଳେ ଧରି ବସି ॥
ସକଳ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହିଲେ । ହୃଦୟରେ ନଶୀ ସେଥିକଲେ ॥
ଉଠିଣ ଶିବାଦେବେ ଜଗ୍ରି । ସେ ନାରୀ ପଦ୍ମପାଦେ ଧରି ॥
କହିଲ ବିନୟ ବଚନ । ବୋଇଲ ପ୍ରାଣଧନ ଶୁଣ ॥
ମୋ ହସ୍ତେ କଲ ସେବା ରତ । ସ୍ଥାନକ ହୋଇଲ ଅପକୀର୍ତ୍ତି ॥
ତୁମ୍ଭେ ସେ କଲ ଏତେ ସରି । କେମନ୍ତେ ଥିବ ଦେହ ଧରି ॥
ତୋ ସମ ପ୍ରଭୁ ଦୟା ଯାକ । କାହିଁରେ ନୋହିଲତ ମୂର୍ତ୍ତି ॥
ଅବଶ୍ୟ ଘାରିବ ଜୀବନ । ମୋତେ ଯାଶୋର ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦେବବର । ପ୍ରିୟାଙ୍କୁ କୋଳାଗ୍ରତ କରି ॥
ଶ୍ରୀମୁଖେ ଦେଲେକ ଚୁମ୍ବନ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ପ୍ରାଣଧନ ॥
ମୋ ଚିତ୍ତ ଯାହା ଥାଉଁ ଥାଉଁ । ତୋର କାହାକୁ ଭୟ ଆଉ ॥

କହ୍ନ ତୁ ନ ବିସ୍ମର ଶତେ । କାହିଁ ତୁ ବୁଝିବୁ ଧାଷାତେ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଭଗବାନ । ତେତିକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ସୁବାହିଁ ଜୟସିଂହ ପାଶେ । ସ୍ୱପ୍ନେ ମିଳିଲେ ନିଦ୍ରାବଶେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ନରେନ୍ଦ୍ର । ଆମ୍ଭେଟି ବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର ॥
ଯେ ମୋର ମିର୍ବାଈ ପ୍ରିୟା । ତାର ମୋହର ଏକକାୟା ॥
ତୁ ଶୁଣି ଦଣ୍ଡ କର ମନେ । ତାହାକୁ ଦଣ୍ଡିବୁ ସ୍ୱପନେ ॥
ଆମ୍ଭେ ଯାହାକୁ ସାହା ଥିବୁ । ତୁ ତାକୁ କି କରି ପାରିବୁ ॥
ଆପଣେ ପିଲା ପିବୁ ନାଶ । ସ୍ୱରୂପ କହିଲୁ ତୋ ପାଶ ॥
ସେବେ ଜୀବନ ଆଶା ତୋର । ତା ପାଦପଦ୍ମେ ସେବାକର ॥
ତାକୁ ଘେନିଆ ଅମ୍ଭ ପାଶ । କହି ଚଳିଲେ ପୀତବାସ ॥
ରଜା ଏ କଥା ଆଜ୍ଞା ପାଇ । ତେଣିକ ଚଳନ୍ତେ ଧାଇଲ ॥
ସ୍ୱପ୍ନୁ ଭଙ୍ଗେଣ ଉଠିଲେ । ଚଳିଲ ସେନାଶ ସଙ୍ଗତେ ॥
ସେ ମିର୍ବାଈ ପାଶେ ଗଲେ । ଭକ୍ତିକି ଆନାଇଶ ଦେଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ନବଘନ ମୂର୍ତ୍ତି । ପୁର ତା ମଣ୍ଡୁଅଛି ଜ୍ୟୋତି ॥
ମନମୋହନ ବେଣୁଧର । କୋଟି କନ୍ଦର୍ପ ଗୁଣ ସାର ॥
ବିଜୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ସିଂହାସନେ । କୋଳେ ବସିଛି ମିର୍ବାଈ ॥
ନୃପତି ଦେଖିଲେ ନୟନ । ହରି ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ତା ଦେଖି ରାଜଶ୍ରୀ ହେଲେ । ପଡ଼ିଲେ ଭକ୍ତି ପାଦତଳେ ॥
ଉଠି ହାତ ଯୋଡ଼ି ହୋଇ । ଅନେକ ହୋଇଲେ ବିନତୀ ॥
ବୋଇଲେ ଦୋଷ କ୍ଷମାକର । ଆମ୍ଭେ ତୋ ଶରଣ କିଙ୍କର ॥
ତୁ ଏଡ଼େ ପୁଣ୍ୟଶ୍ରୀ ବୋଲି । ମୁଁ ମୂଢ଼ ଜାଣିତ ନ ଥିଲି ॥
ଯେ ଅପରାଧ କଲି ତୋତେ । ସେ ସବୁ କ୍ଷମାକର ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ମିର୍ବାଈ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଆଣି ମୋର ପାଇ ॥
ତା ପାଦପଦ୍ମେ ସେବାକର । ଯଶ ଲଭିବ ଏ ସଂସାର ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ନୃପମଣି । ବିଜୟ କଲେ ତତକ୍ଷଣି ॥
ଅନେକ ସଜକରି ସୈନ୍ୟ । ସଙ୍ଗେ ବିଜୟ ଭଗବାନ ॥

ବନ୍ତେ ଚରଣମାନ ଧରି । ଗଢ଼ିଲ ପ୍ରତିମା ଆଦି ଭରି ॥
ମସ୍ତକେ କରି ଅଛି ଯୋଡ଼ି । ଗୋବିନ୍ଦ ପାଦପଦ୍ମେ ପଡ଼ି ॥
ଅନେକ ସ୍ତୁତି ବାକ୍ୟ କହି । ଭଟି ସ୍ତ୍ରମୂତେରେ ଲୀନ ହୋଇ ॥
ମନ୍ତ୍ରିଣ ଦିବ୍ୟ ସୁଖାସନ । ବିଜେ କରାଇ ଭଗବାନ ॥
ଅନେକ ସୁସ୍ତୁବାଧି କରି । ଚଳଣି ଗଢ଼ିଲ ଦଣ୍ଡଧାସ୍ତି ॥
ଆପଣା ଅନ୍ତଃପୁର ଠାରୁ । ଦୋଳାଇ ଭୁବନ ମଧ୍ୟରୁ ॥
ଅମୂଲ୍ୟ ଦେଉଳ ଶୋଭନ । ଅଷ୍ଟ ରତନେ ସିଂହାସନ ॥
ତେ କଷ୍ଟ ଯେ ପୂର ସୁକ୍ତୁସି । ଦିଶି ସ୍ୱର୍ଗର ପ୍ରାପ୍ତ କରି ॥
ଅନେକ ସାଧୁବୃନ୍ଦ ଘେନି । ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବିଧାନ କରାଇ ॥
ହୋଇଲେ ପରମ ଆନନ୍ଦ । ବିଜେ କରାଇଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ॥
ଅନେକ ଆକାଠ କରାଇ । ତହିଁ ଖଟାଇ ମିସ୍ତ୍ରିବାସ ॥
ଦେବ ଅନ୍ତରେ ସେତୁ ବାମା । ଏବେ ସେ ହୋଇଛନ୍ତି ପ୍ରତିମା ॥
ପ୍ରଭୁ ସଙ୍କେତ ପୂଜା ପାଇ । ତା ଭାଗ୍ୟ କେ ପାରିବ କହି ॥
ଧନ୍ୟ ତା ବଂଶଲୋକ ଯେତେ । ହେବ କା ଭାଗ୍ୟ ଏ ଜଗତେ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପନାଥ । ଏ କଳି ଯୁଗର ଚରିତ ॥
ଦେଖ ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା । ଦେଖ ସେ ଭକତ ଗରିମା ॥
ଏଣୁ ଭକତ ଭଗବାନ । ଦେବେ ନୁହନ୍ତି ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ॥
ଭଣିଲ ବିପ୍ର ରାମଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ କମଳା ବିଳାସ ॥
ସାଧୁଜନଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣେ । ମୋ ଚିତ୍ତ ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ॥
ଏତେକ ଆଜ୍ଞା ହେଉ ମୋରେ । ମୁଁ ମହାପାପୀ ଏ ସଂସାରେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ମିସ୍ତ୍ରୀବାସ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ କୀର୍ତ୍ତନେ ନାମ
ସପ୍ତଚତ୍ୱାରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଅଷ୍ଟଚତ୍ୱାରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମଇଁ ପ୍ରଭୁ ଆନନ୍ଦକନ୍ଦ । ନମୋ ନମସ୍ତେ ସାଧୁବୃନ୍ଦ ॥
ଏ ଭୂମି ମହିମା ଅଶେଷେ । ଏଣୁ ଶରଣ ରମାଦାସ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବକନ୍ତ ଯେତେ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଆଜ୍ଞା ଦେଇ ॥
କୋଟିଏ ଜନ୍ମରୁ ଅନ୍ତର । ମୋ ଗୁରୁ କେତେକ ଦାତାର ॥
ସା ଭୂତଳେ କହିବ ପ୍ରମାଣେ । ଲେଖିବା କଥା ମୁହିଁ ଜାଣେ ॥
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ମହାବୀର । କହଇ ବଚନ ଉତ୍ତର ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ମହାଜ୍ଞତା । ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସକଥା ॥
ଦକ୍ଷିଣ ଦେଶ ମଧ୍ୟ ସାର । ଯେ ଗୋଦାବରୀ ନଦୀତୀର ॥
ଗ୍ରାମମାନଙ୍କ ମୋକ୍ଷସ୍ଥାନ । ନାମ ଯେ ସୁବାହୁ ଶାସନ ॥
ଘର ତାହାର ସେ ଗ୍ରାମରେ । ଯାର ଶ୍ରୀ ବୈଷ୍ଣବ ଜାତିରେ ॥
ନାମ ତା ସୁଜ୍ଞାନ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ । ଅତି ସୁନ୍ଦର ମହାତେଜ ॥
ଜାଣଇ ସର୍ବ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ । କହଇ ମଧୁର ବଚନ ॥
ସକଳ ଜୀବ ଦୟା ତାର । ଜାଣଇ ଅନିତ୍ୟ ସଂସାର ॥
ଯେତେକ ପୁତ୍ର ଦାସ ଧନ । ଏ ସର୍ବ ମାୟାର ବନ୍ଧନ ॥
ଦେଖି ତାହାର ଦୋଷେ ସଙ୍ଗ । ଯେସନ ଜଳଧି ତରଙ୍ଗ ॥
କେବଳ ଯେତେଦିନ ଥାଏ । ଦେହେ ସମର୍ପଣ ଥାଏ ॥
ଅରଜି ପାରୁଥାଏ ବଣ୍ଟି । ସବୁରି ଉପରେ ସାମନ୍ତ ॥
ଯେବେ ମୁଅଇ ବଳ ଧାନ । ତେବେ ସେ ନ ପାରଇ ଭଞ୍ଜି ॥
ଧନଙ୍କୁ ଅର୍ଜନ ନ ପାରି । ସମସ୍ତେ ମୁଅନ୍ତି ବଇସି ॥
କେବଳ ମିଥ୍ୟା ଲୁଣସାରେ । ଜୀବନ ବନ୍ଦୀ ଏ ସଂସାରେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ତାର ଚିତ୍ତ । ଶ୍ରୀରାମ ଭଜୁଥାଇ ନିତ୍ୟ ॥
ଜୀବଆତ୍ମାର ମୋକ୍ଷଦ୍ୱାର । ଜାଣଇ ନାମ ଏକାକ୍ଷର ॥
ଆଉ ଯେତେକ ଧର୍ମ କର୍ମ । ଜୀବ ଆତ୍ମାର ସିନା ଭ୍ରମ ॥
ସଗୁଣା ପଥ ଦୋଷେ ପୂର । କର୍ମ ଭୁଞ୍ଜିବା ମୂଳ ତାର ॥

କେବଳ ଶ୍ରୀନାମ ଗୋଟି । କର୍ମ ବନ୍ଧନ ପାଶରେ କାଟି ॥
ସାଧୁ ସଙ୍ଗେ ଯେ କରେ ସେବ । ସେ ସେ ନ ଦେଖେ ପୁଣି ଭବ ॥
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯେତେକ ଧର୍ମମାନ । କେବଳ କର୍ମର ବନ୍ଧନ ॥
ଏମନ୍ତ ଜାଣି ତାର ମନ । ନାମ ଭଜଇ ପ୍ରତିଦିନ ॥
କୃଷ୍ଣେ ସ୍ମରଣ ହୋଇଥାଇ । କୃଷ୍ଣେ ତା ମନ ନ ଛଡ଼ଇ ॥
ସ୍ତ୍ରୀ ତା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁବେଶ । ରମ୍ଭା ମେନକା ନୋହେ ସରି ॥
ନାମ ତାହାର ରମାବତୀ । ସ୍ୱାମୀ ସେବାରେ ଥାଇ ମତି ॥
ତେଣି କୁମର ଏକ ସୁତା । ଆବର ନାସ୍ତି ପିତାମାତା ॥
ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ ସହୋଦର । ଧନହିଁ ଅଛଇ ଅପାର ॥
ଏଥିକୁ ନ କରିଣ ଆଶ । ଛାଡ଼ିଲ ଯେସନ୍ତେ ବିଷ୍ଠା ସୁଷ୍ଠ ॥
ଭକ୍ତିପୁଷ୍ଟ ପଦ ପ୍ରାପ୍ତ କରି । ସର୍ବ ବସ୍ତୁ ପରିହରି ॥
ନିର୍ମଳ ନିଷ୍କାମ ଯେ ଧର୍ମ । ବାଞ୍ଛିତ କଲା ଯଥା କର୍ମ ॥
ଶୋଧକ ଧର୍ମ ଅନେକ କରି । ଛିନ ଶୋଧକ ଶୁଦ୍ଧ ଧରି ॥
ଅଶେଷ ତୀର୍ଥମାନ ଫେରି । ଅନେକ ସାଧୁ ସଙ୍ଗ କରି ॥
ଅନେକ ପ୍ରଭୁ ସ୍ଥଳମାନ । ବୁଲି ଯେ କଲା ଦରଶନ ॥
କେବଳ ଆନନ୍ଦରେ ଥାଇ । ଯହୁଁ ଯା ମିଳେ ତାହା ଖାଇ ॥
କାହିଁ କରଇ ଉପବାସ । କାହିଁ ବା ଫଳ ମୂଳ ଗ୍ରାସ ॥
ଏଥିକୁ ଶୋଚନା ନ କରି । କେବଳ ଭଜୁଥାଇ ହରି ॥
ଏମନ୍ତ ଗଲା କେତେଦିନ । ବୁଲି ସକଳ ତୀର୍ଥମାନ ॥
ଅନ୍ତେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ମନେ । ପ୍ରବେଶ ହେଲା ବୃନ୍ଦାବନେ ॥
ଯହିଁ ବା ପୁଣ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଯେତେ । ବୁଲି ଦେଖିଲା ସମସ୍ତେ ॥
ଯମୁନା ନଦୀ ବଂଶୀବଟ । କଦମ୍ବ କାଳନ୍ଦୀର ତଟ ॥
ଶ୍ରୀ ରାଧାକୁଣ୍ଡ ଶ୍ୟାମକୁଣ୍ଡ । ବୁଝିଲା ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ମୁଣ୍ଡ ॥
କେଳି କଦମ୍ବ କୁଞ୍ଜଲତା । ଯହିଁ ସେବନ୍ତି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେତା ॥
ବ୍ରଜସ୍ଥଳୀ ଯେ ଆଦି କରି । ଲେଲେ ସାତନ୍ତ୍ରୀ ମଧୁବନ ॥
ଦ୍ୱାଦଶ ବୃନ୍ଦାବନ ସୀମା । ସମସ୍ତ କରି ପରିକ୍ରମା ॥

ବୈଷ୍ଣବ ମଠ ଆଦି ଯେତେ । ବୁଲି ଦେଖିଲେ ବିଧିମତେ ॥
କେଉଁଠି ଯାଇ ବଂଶୀଧର । ସେ ପ୍ରଭୁ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ଈଶ୍ୱର ॥
ମଦନ ମୋହନ ମୁରାରି । ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଦଇତ୍ୟାରି ॥
ଜଗଜ୍ଜୀବନ ଦାଶରଥି ! । ଯଥା ନାଗେଶ୍ୱ ପ୍ରାଣପତି ॥
ମହାମହିମା ମହାମେରୁ । ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦରଶନ କଲି । ଭିକ୍ଷାର ଅର୍ଥ ଚଳାଇଲି ॥
ମାଗିଲେ ଭିକ୍ଷାପାତ୍ର ଧରି । ଲୋକେ ଯାଚନ୍ତି ମଧୁକରୀ ॥
ଭକ୍ଷଣ କରନ୍ତୁ କରନ୍ତୁ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି; । କୃଷ୍ଣ କୀର୍ତ୍ତନ ଗାନ୍ତି ଭକ୍ତେ ॥
ତା ଦେଖି ସେ ଜ୍ଞାନଗୋଧଡ଼ । ମନେ ପାଇଲେ ଲଜ୍ଜା ବଡ଼ ॥
ବୋଇଲେ ଆହେ ବୈଷ୍ଣବମାନେ । ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଖାଉଛ କେମନେ ॥
ଆମ୍ଭେ ଆଗୁରି ଶୁଦ୍ଧଜନ । ନ ଛୁଇଁ ପରଅନ୍ନ ଜଳ ॥
ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଖାଇବୁଁ କେମନ୍ତେ । ଏହା ତ ଥାଉ ଅଛି ମୋତେ ॥
କୃଷ୍ଣ ଖୋଜିଲି ଏ ଭୁବନ । ମଥୁରେ ଅଛ ଯେତେ ଜନ ॥
ସର୍ବେ ଅଟନ୍ତି ଦୁରାଚାର । ଶୁଦ୍ଧତା ନାହିଁ ନା ତୁମ୍ଭର ॥
ତା ଶୁଣି ବ୍ରଜବାସୀମାନେ । କହିଲେ କର୍କଶ ବଚନେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ଗୋଧଡ଼ । ଆମ୍ଭକୁଁ ଆଗୁରି ତୁ ବଡ଼ ॥
ଏ ବ୍ରଜ ଭୂମିର ମାହାତ୍ମ୍ୟ । ତୁ କି ଜାଣିମା ହେବୁ କ୍ଷମ ॥
ଯେ ହୋଇ ଜନ୍ମଦାତା ଗୁରୁ । ଅନ୍ନର ଜଳ ଯାହାଠାରୁ ॥
ସେ ପୁଣି ଦେବଧାମେ ହେବ । ଏ ବ୍ରଜ ଭୂମିକୁ ଆସିବ ॥
କହାନେ ବରଧର ମୋଡ଼ି । କୃଷ୍ଣ ଚରଣ ତଳେ ଛଡ଼ି ॥
ମାଗିଲେ ଭିକ୍ଷାପାତ୍ର ଧରି । କାହିଁ ଖାଇଲେ ମଧୁକରୀ ॥
ତୁ ପୁଣ ଆସି ଏ ଭୁବନ । କହୁଛୁ ଆଗୁର ବଚନ ॥
ଜାଣିଲୁ ତୁ ଆଗୁରି ପୁଅ । ଏ ବ୍ରଜ ଭୂମି ଛାଡ଼ିଯାଅ ॥
ଏଥି ତୁ ଥିଲେ ହେବୁ ନାଶ । ଯଥାରେ ମରିବୁ ଅବଶ୍ୟ ॥
ତା ଶୁଣି ସେ ଜ୍ଞାନଗୋଧଡ଼ । ଶିରେ କି ଆସି ବଜ୍ରପଡ଼ ॥
ମନେ ପାଇଲେ ବଡ଼ ତାପ । ହୃଦରେ ଉଠଇ ସନ୍ତାପ ॥

ହୋଇବେଲ ନଷ୍ଟେବ ଅବଶ୍ୟ | ଏ ଭୁଷାପାତଶ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟ କଥ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗଲେ ଉଠି | ତୁମ୍ଭ ସ୍ତମ୍ଭରେ ଯାଇ ଭେଟି ||
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇ | ଉଠି କହାଲେ କର ଯୋଡ଼ି ||
ବୋଇଲେ ନମୋ ବଂଶୀପାଣି | ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କାରଣୀ ||
ଅଶେଷ ଗୋବନ କରତା | ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଗତି ମୁକ୍ତି ଦାତା ||
ସକଳ ଭୂତେ ବାସ ତୋର | ଜଗତ ତୋହର ଉଦର ||
ସର୍ବ ବ୍ୟାପକ ଭଗବାନ | କେ ଜାଣେ ତୋର ବର୍ତ୍ତିକେ ||
କେବଳ ଏ ତୋର ସଂସାର | ପାଳିବା ଅର୍ଥେ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ||
ଅନେକ ଅବତାର ହୋଇ | ଜଗତ ରଖୁ ଯଦୁସାଇଁ ||
ମତ୍ସ୍ୟ କଚ୍ଛପ ଆଦି କରି | ବଦ୍ଧି ଯେ ନରକେଶରୀ ||
ବାମନ ପର୍ଶୁରାମ ରୂପ | ଶ୍ରୀଧର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସ୍ୱରୂପ ||
ବୌଦ୍ଧ କଳକ ରୂପ ଧରି | ଜଗତେ ନାନା କ୍ରୀଡ଼ା କରି ||
କୃଷ୍ଣ ନିବାରି ଶିଷ୍ଟପାଳ | ତୁ ନାଥ ପରମ ଦୟାଳୁ ||
ତୋର ମହିମା ଗୁଣ ଯେତେ | କେ ଜାଣି ପାରିବ ଜଗତେ ||
ବ୍ରହ୍ମା ଶଙ୍କର ପୁରନ୍ଦର | ନାରଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଦିବାକର ||
ଶେଷ ସାରଦା ଆଦିକରି | ଅନେକ ସୁର ସଥ ହେରି ||
ତୋ ମାୟା ନ ଜାଣି କହୁଛେ | ଭ୍ରମୁ ଅଛନ୍ତି ଏ ଜଗତେ ||
ମୁଁ ପୁଣ ଜେନେହେଁ ମାତର | ଜାଣିବ ମହିମା ତୁମ୍ଭର ||
ନ ଜାଣି କଲେ ଭ୍ରମୁଛି | ଏଣୁ ଅଜ୍ଞାନ ମୁହିଁ ଯୁଚ୍ଛି ||
ତୁମ୍ଭେ ସଦାର ଅନ୍ତକରି | ବୃନ୍ଦ ଛିଡ଼ିବୁ ଅଧ୍ୱ ହରି ||
ଅପରେ ଯେତେ ଜାତି ଛନ୍ତି | ସେ ଯାନ୍ତି କୁଳାଗୃହେ ଥାନ୍ତି ||
ମୁହିଁ କି ଏଥିରୁ ବାହାର | କେଉଁଥା ବୁଝି ବେଣୁଧର ||
ଆରୁର ଭୂତେ ଜନ୍ମ ଦେଲୁ | ଏବେ ଜନ୍ମିଷ୍ଟୁ ଭଷ ବୋଲୁ ||
ଏ କଥା ଅଟଇ କେମନ୍ତ | ସାଧ୍ୟୁ କେହ ଗୋପୀନାଥ ||
ଦୋଷିଲେ ନଷ୍ଟେବ ଅବଶ୍ୟ | ଲାଗୁ ଏ ଜନ୍ମକର୍ମ୍ୟ ଦୋଷ ||
ଏମନ୍ତ କାନ୍ଦା କରି ମନେ | ଶୋଇଲେ ବଳିତ ଆସନେ ||

ଚିନ୍ତୁଣି ଗୋବିନ୍ଦ ପଦୂର । ଅନ୍ନ ଭୋଜନ କଲ ପୂର ॥
କେଶିକ ଯାଦ ନ ଚଳିଲା । ମରଣ ପଥ ଆଚୋରିଲା ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ଦେବ ସ୍ୱାମୀ । ସେ ପ୍ରଭୁ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ॥
ଭକତ ଆତଙ୍କ ଜାଣିତେ । ସହି ନ ପାରି କଦାଚିତେ ॥
ରଜନୀ ଅଷ୍ଟ ଅର୍ଦ୍ଧ ହୋଇ । ଦେଖନ୍ତି ସମସ୍ତେ ଭବତ୍ରାସ୍ତ ॥
ଶ୍ରୀ ବଇଷ୍ଣବ ରୂପ ଧରି । ତକ କଟୁ ଗୋଉଳ ମାଧୁରୀ ॥
ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପୁଣ୍ଡ୍ରକ ତିଳପଟ । ଶୁଭ୍ର ଦିଶଇ ଘଣ୍ଟ ଘଣ୍ଟ ॥
ମଧ୍ୟେ ଦିବ୍ୟା ଶିଖା ଶୋଭା । ଦିଶଇ ଯେସନେ ସୋମପ୍ରଭା ॥
ଶ୍ରୀ ଭୂଜେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଚିହ୍ନ । ପୁଣି ଦିଶଇ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ॥
ଗଳେ ସୁନ୍ଦର ଜ୍ୟୋତି ମାଳି । ହୃଦଦେହୁର ମଧ୍ୟ ଲୀନ ॥
କଟୀରେ ଶୋଭେ ପୀତାମ୍ବର । ଦେଖାଇ ଦେଇ ଦାମୋଦର ॥
ପାଦରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଟାଉ । ଚଳନ୍ତେ ଦିଶେ ଦାଉ ଦାଉ ॥
ମଞ୍ଜିଳ ପଣ୍ଡକ ଭଣ୍ଡି ଚେର । ଚଦନେ ଭାଙ୍ଗି ଚେବୁ ଚେବୁ ॥
ମହା ତେଜସ୍ୱୀ ଜନ ଶ୍ରାସୁ । ଅଙ୍ଗ ଦିଶଇ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଶେ ବନମାଳୀ । ହସ୍ତେ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଥାଳି ॥
ତହିଁ ପରମ ରୋଟି ଧରି । ଶତ ନବାତ ଅନ୍ନ ପୂରି ॥
ମୁଗ ଭଜଣି ଦହି ସଧି । ଧରି ସ୍ୱବଣ ପଦ୍ମାନିଧି ॥
ସେ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ଦାସେ ଶୋଇ । ଅଛନ୍ତି କାଣ୍ଟି ନିଦ୍ରା ନାହିଁ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ଦେବ ହରି । ଡାକିଲେ ଭାବ ଚୋଟାବୁରି ॥
ଉଠ ହେ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ଦାସେ । କିମ୍ପା ଶୋଇଛ ଉପବାସେ ॥
ଆଣିଛି ତୋହର କୂଳ ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ଭାଲୁକୁ ବେଗ ହୋଇ ଉଠ ॥
ତା ଶୁଣି ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ଦାସେ । ଉଠି ଚାହିଁଲେ ଚଉପାଶେ ॥
ଦେଖିଲେ ବଇଷ୍ଣବ ମୂର୍ତ୍ତି । ଉଠି ପ୍ରଣାମ କଲ ଧାଇଁ ॥
ଭାକୁଲ୍ଲ ହୋଇ ପଚାରନ୍ତି । କିମ୍ପା ଦିଜସୁ ଅର୍ଦ୍ଧରାତି ॥
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ପୀତବାସ । ଏ ବୃନ୍ଦାବନେ ଆମ୍ଭ ବାସ ॥
ଶୁଣିଲୁ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ଦାସେ । ଦୁରି ଦିନର ଉପବାସେ ॥

ଶୟନ କରିଣ ଅଚ୍ଛନ୍ତି । ଏଣୁ ବ୍ୟାକୁଳ ଅସ୍ମ ମତି ॥
ଅଇଲୁଁ ଭକ୍ଷ ଜଳ ଧରି । ତ୍ୱରିଣ ଭୁଞ୍ଜି ବେଗ କରି ॥
ତୋ ମନେ ସଂଶୟ ନ କର । ଆମ୍ଭେ ସେ କୁଳଗୁରୁ ତୋର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବେଢ଼ିଥାଳୀ । ଥୋଇ ଜାଳିଲେ ଦୀପାବଳୀ ॥
ତା ଦେଖି ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ଦାସ । ମନରେ ହୋଇଣ ହରଷ ॥
ଶନ୍ତିଲେ ଠାକୁରଙ୍କ ଠେଲି । ଆନନ୍ଦେ କଲେକ ଭୋଜନ ॥
ଉଠିଣ ମୁଖ ହସ୍ତ ଧୋଇ । ବୋଇଲେ ଶୁଣିମା ଗୋସାଇଁ ॥
ଏ ପୁରେ ଭକ୍ତିଷ୍ଟ ଲୋକନ । ଧରନ୍ତି ଦଣ୍ଡ ଲୋକମାନ ॥
ଏ କଥା ଅଟଇ କେମନ୍ତ । ଏଣେ ସନ୍ଦେହ ମୋର ଚିତ୍ତ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଅଦ୍ୱୟନନ୍ଦ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ॥
ଏ କ୍ଷେତ୍ର ମହାତମ ଯାହା । ଜାଣନ୍ତି ପାର୍ବତୀଙ୍କ ନାହା ॥
ଯାହାକୁ ନୁହଇ ଗୋଚର । ଅନ୍ୟ କହିବା ଶକ୍ତି କାର ॥
କାଲି ନୈବେଦ୍ୟ ବେଳେ ଆସ । ଦେଖିବ ଏଥିର ସନ୍ଦେଶ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବନମାଳୀ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥାଳୀ ଧରି ଚଳି ॥
ତହୁଁ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ସୁଜନ ॥
ସେ ସେ ଗୋପନ ମହାତ୍ମ୍ୟ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ନ ଚାହିଁଲେ ଦୃଷ୍ଟି ॥
ଯା ମାତ୍ର ଦେବେ ଅଗୋଚର । କାହୁଁ ଜାଣିବ ନର ଛାର ॥
ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରାୟ ତାଙ୍କୁ ମଣି । ଶୟନ କରିଲେକ ରଜନୀ ॥
ଭଜଣ ରାମ କୃଷ୍ଣ ହରି । ପ୍ରଭାତୁଁ ସ୍ନାନ ବେଗେ ସାରି ॥
ମାଳା ତିଳକ ଆଦି ଯେତେ । ନିତ୍ୟ ହେଲେ ଯେ ବନ୍ଦନତେ ॥
ଶିରେ ଟୋପିଆ ଟୋପି ଜାଣ । ଅଙ୍ଗେ ଗୋଟିଏ ଆଚ୍ଛାଦଣ ॥
ହସ୍ତରେ ଦଣ୍ଡ କମଣ୍ଡଳ । ପ୍ରବେଶ ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କ ଥାନ ॥
ତହିଁ ଦେଖନ୍ତି ମହୋତ୍ସବ । କେ ତାହା ବଚନେ କହିବ ॥
ଅନେକ ସାଧୁ ବୃନ୍ଦ ଦାସ । ଭକ୍ତ ବୈଷ୍ଣବ ସେ ଉଦାସ ॥
ଯୋଗୀ ଜଙ୍ଗମ ବ୍ରହ୍ମବାସୀ । ସେ ଯେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଦଣ୍ଡୀ ଉଦାସୀ ॥
ଅଗ୍ରରେ ଯେତେ ଗାୟନ । ହସ୍ତେ କରନ୍ତି ବନ୍ଦନ ॥

ପ୍ରସାଦ ଚରଣୁ ଅଣି । ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ସୁରୂପ ତରୁଣୀ ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ବେଣୁ ଗୋଟି ଧରି । ମଧ୍ୟେ ବିଜୟ ନରହରି ॥
ହୋଇ ଗୋପାଳ ବାଳମୂର୍ତ୍ତି । ସବୁ ତରସ୍ତ କରୁଛନ୍ତି ॥
କେ କହୁ ପେଟାର ଆନନ୍ଦ । ଭିଣ୍ଡି ପ୍ରବେଶି ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ॥
ସଖିଙ୍କୁ ଅନାଇଣ ଦେଲେ । ଗୋବିନ୍ଦ ମାୟା ଭୁଆଇଲେ ॥
ସର୍ବେ ଦିଶନ୍ତି ଚତୁର୍ଭୁଜ । ଶ୍ରୀକରେ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ତେଜ ॥
ନର ସ୍ୱରୂପ କେହି ନୋହେ । ସର୍ବେ ଦିଶନ୍ତି ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରାୟେ ॥
ଭୋଜନ କରୁଛନ୍ତି ବସି । ଏକୁ ଆରେକ ମିଶାମିଶି ॥
କେ କାହା କରୁ ଯେହ୍ନି ଧରି । ଦେଇ ଅଛନ୍ତି ମୁଖେ ଭରି ॥
କାହାକୁ କେହୁ ଗ୍ରାସ ଦେଇ । କେ କାହା ମୁଖରୁ ଛଡ଼ାନ୍ତି ॥
କେ କାହା ମୁଖେ ଗ୍ରାସ ଧରି । କହନ୍ତି ଦିଅ ନ୍ୟାୟକରି ॥
କେ ବୋଲେ ମୋତେ ଦଧିବନ୍ଧ । ଅଧମୃତ କରି ଦିଅ ॥
କେ ବୋଲେ ନୁହଇ ଦାରୁଣ । ମୋହର ଭାଗ୍ୟ କାହ୍ନି ଗୁଣ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବ ଲଗିଅଛି । ତାହା ଦେଖନ୍ତି ଗିରିବର୍ତ୍ତ ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତ ପ୍ରସାରି ବଦନ । ବୁଲି ମାଗନ୍ତି ସ୍ଥାନ ସ୍ଥାନ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ସ୍ୱଗଜନ । କହନ୍ତି ନନ୍ଦଣ ବଚନ ॥
କୁଣ୍ଡରୁ କାଢ଼ିଣ କଷ୍ଟତେ । ଦିଅନ୍ତି ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କ ହସ୍ତେ ॥
ତାହା ପାଇଣ ଭବତ୍ରାସ । ଆନନ୍ଦ କେ ପାରିବ କହି ॥
ଦେଖିଣ ସେ ଜ୍ଞାନ ଗୋଧଡ଼ି । କର ଯୁଗଳ ଟିକେ ଯୋଡ଼ି ॥
ବିଚାର କଲା ମନେ ତାର । ବୋଇଲା ଏକି ଚମତ୍କାର ॥
ସର୍ବେ ଦିଶନ୍ତି ଚତୁର୍ଭୁଜ । କେବଳ ବିଷ୍ଣୁ ମୂର୍ତ୍ତି ତେଜ ॥
ମଧ୍ୟେ ବିଜୟ ବେଣୁଧର । ଦିଶନ୍ତି ମନୁଷ୍ୟ ଆକାର ॥
ଏ କଲେ ପ୍ରଭୁ ଗୋପୀନାଥ । ଆମର ନୋହେ ଏ ଚରିତ ॥
ମୋ ଦେବ ଭଞ୍ଜନ ନନ୍ଦନେ । ଏ ଲୀଳା ଦେଖାଇଲେ ମୋତେ ॥
ମୁଁ ମୂଢ଼ ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି କଲି । ପ୍ରଭୁ ମହିମା ନ ଜାଣିଲି ॥
ତବ ସେ କଲି ମୋର ମନେ । କେ ମୋତେ ରଖୁ ତ୍ରିଭୁବନେ ॥

ଏମନ୍ତ କହି ମୂର୍ଚ୍ଛି ଭଣି । ବୋଇଲେ ଜନମା ତପସ୍ୱିଣୀ ॥
ସକଳ ଜୀବ ଦୟାଦାତା । ଏଣୁ ତୁ ହେଲୁ ଜଗତ ପିତା ॥
ଏଥୁ ମୁଁ କୁହଇ ଅନ୍ତର । ମୋ ଅପରାଧ କ୍ଷମା କର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପାଦେ ପଡ଼ି । ସ୍ତୁତି କଲାକେ କରଯୋଡ଼ି ॥
ବୋଇଲେ ଶିବ ମହେଶ୍ୱରୀ । ଏବେ ଜାଣିଲେ ଦେବ ହରି ॥
ଏ ବୃନ୍ଦାବନ ମଧ୍ୟରେତ । ଉତ୍ତମ ଦେବଧାମ ସେତ ॥
ମନୁଷ୍ୟ ଆଦି ପଶୁଗଣ । କୀଟ ପତଙ୍ଗ ତରୁଗଣ ॥
ଏ ସବୁ ତୋହର ଶରୀର । ତୁ ଅଟୁ ଅନ୍ତର ବାହାର ॥
ଏଥେ ସନ୍ଦେହ କିଛି ନାହିଁ । ଏବେ ଜାଣିଲି ସ୍ୱପ୍ରାପ୍ତି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସ୍ୱଭାବରେ । ବେନି ନୟନୁ ନୀର ଝରେ ॥
ପ୍ରେମ ପୁଲକ ହେଲା କାୟେ । କଦମ୍ବ କୋରକ ପରାୟେ ॥
କମ୍ପ ହୋଇଲା ଘନ ଘନ । କାନ୍ଦୁ ଛନ୍ଦେ ଭେଟେ ପଦ ॥
ଆନନ୍ଦେ ନୃତ୍ୟ କୃତ୍ୟ କରି । ମାଗିଲେ ଶିବ ମହେଶ୍ୱରୀ ॥
ଅନାଇ ଦେଲେ ଆଶ୍ୱାସନ । ଶୁଣି ବୁଝିଲେ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ॥
ବୋଇଲେ ଗୋପାଳ ମୁହିଁ । ଶୁଣ ହେ ମନ କହେ ଠାଇଁ ॥
ସେ ଦିନୁ ସେ ଜ୍ଞାନ ଗୋପ୍ତି । ନ ଗଲେ ବୃନ୍ଦାବନ ଛାଡ଼ି ॥
ମନ ବଚନ କର୍ମକାର୍ଯ୍ୟରେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୋବିନ୍ଦ ପଦରେ ॥
ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଲେ ଭକ୍ତି କରି । ଭଜନ ଗୋଟି ମୂଳ ଧରି ॥
ତେଣୁ କେହି ପାଇଲେକ ଗତି । ତାହା ଜାଣିଲେ ପ୍ରଧାନତ ॥
ମୁଁ ତାହା ନ ପାରଇ ଜାଣି । ଶୁଣ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ନୃପମଣି ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । କେବଳ ଶ୍ରବଣେ ଅମୃତ ॥
ଶରଣ ପଦ୍ମ ବ୍ରଜଦାସ । ହେ ପ୍ରଭୁ କମଳା ବିଳାସ ॥
ସେ ବୃନ୍ଦାବନ ଭକ୍ତବୃନ୍ଦ । ତାଙ୍କ ଚରଣ ଅରବିନ୍ଦ ॥
ମଧୁ ଲୋଭିଲୁ କରି ଆଶ । ମୋ ମନଭୃଙ୍ଗ କରୁ ବାସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ଦାସ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଅଷ୍ଟଚତ୍ୱାରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଊନପଞ୍ଚାଶତ ଅଧ୍ୟାୟ
ଆନନ୍ଦ-ଶବର ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ରଘୁନାଥ । କାଣ୍ଡ କୋଦଣ୍ଡ ବେଣୁହସ୍ତ ॥
କୌଶଲ୍ୟା ଦେବୀଙ୍କ ନନ୍ଦନ । ଅଗସ୍ତି ମୁନିଙ୍କ ବନ୍ଦନ ॥
ତେଣୁ ଶରଣ ପଶୁ ରାମ । ପୂରାଅ ମୋର ମନସ୍କାମ ॥
ପୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ମହାଙ୍କତା । କହଇ ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତ କଥା ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ହୃଷ୍ଟଚିତ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଏବେ ॥
ଶ୍ରୀହରି ଭକ୍ତମାନଙ୍କର । ମହିମା ଅପାରୁ ଅପାର ॥
ଯେ ନର ଶ୍ରଦ୍ଧାୟୁକ୍ତ ଶୁଣି । ସେ ତରେ ଭବ ତରଙ୍ଗିଣୀ ॥
ଦେଖ ନୀଚ ଜାତିରେ ଶବର । ବନ ମାଜରେ ତାର ଘର ॥
ନାମ ଆନନ୍ଦ କଣ୍ଟୁକ । ନିରନ୍ତେ ପତଙ୍ଗ ଘାତକ ॥
ସୁତ ଦୁହିତା ତାର ନାହିଁ । ଏକା ସେ ଚଣ୍ଡ ପକ୍ଷୀ ଧୁଇ ॥
କେବଳ ପକ୍ଷୀ ବେଣ୍ଟ କରେ । ସେ ଅଠାକାଣ୍ଡିଆ ବନରେ ॥
ଜାଲ ଫଶାଇ ଫାଶ ପାତି । ପକ୍ଷୀଙ୍କି ମାରୁଥାଇ ନିତି ॥
ସେ ପକ୍ଷୀ ମାଂସ ବନ ଅଣି । ପ୍ରାଣ ପୋଷନ୍ତି ବେନିପ୍ରାଣୀ ॥
ଏମନ୍ତେ ବେନିଜଣ ଥାନ୍ତି । ପାତକ ବୋଲି ନାହିଁ ଭ୍ରାନ୍ତି ॥
ସେ ନିତ୍ୟ ଜୀବହତ୍ୟା କରେ । ଅନ୍ୟ ପାପକୁ ସେ କି ଡରେ ॥
ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥାମାନ । ଯେ ତୀର୍ଥବ୍ରତ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ ॥
ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣ କଥାମାନ । ସ୍ୱପନେ ଶୁଣିଲା ନାହିଁ କର୍ଣ୍ଣ ॥
ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗ କରିବାର । ତିଳେହେଁ ମନ ନାହିଁ ତାର ॥
କେବଳ ଜୀବହତ୍ୟା କରେ । ବଞ୍ଚଇ କାଳ ସେପଣରେ ॥
ଉତ୍ତର ଦେଶରେ ଭକତ । ବସୁର କହିଲି ତାଙ୍କ ରୀତ ॥
ବାରେ ମୁଁ ସେଥିବରେ ଶିବ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବ ॥
ଏମନ୍ତେ ବସୁଭାଣ ଚିନ୍ତି । ଭ୍ରମିଲେ ଦେଶର ଜନନ୍ତି ॥
ଗ୍ରାମ ଗ୍ରାମେକ ରହି ରହି । ମିଳିଲେ ସେ ଗ୍ରାମରେ ଯାଇ ॥
ଆସି ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ତହିଁ । ଶବର ଦ୍ୱାରେ ଉଭା ହୋଇ ॥

ବସ୍ତିର କଲେ ହୃଦପୁରେ । ରଖିକ ବାନ୍ଧିବା ଏଠାରେ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବ ଚର୍ଚ୍ଚି ବସି । ଆନନ୍ଦେ ରାମନାମ ଘୋଷି ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ସେ ଶବର । ମନ୍ଦିରୁ ହୋଇଲା ବାହାର ॥
ଘାଣେ ପ୍ରବେଶ ହେଲା ଆସି । ପୁଛଇ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସି ॥
କହେ ବୈଷ୍ଣବ କେଉଁଠାରେ । କମ୍ପା ଅଇଲ ଏଥୁ ପୂରେ ॥
କାହୁଁ ଅଇଲେ ଯିବ କାହିଁ । ସ୍ୱରୂପ କହ ହେ ଗୋସାଇଁ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଅତିଥ । ଶୁଣ ଶବର କହୁଁ ସତ ॥
ଆମ୍ଭେ ଯେ ସଦା ତୀର୍ଥବାସୀ । ଯୋଗେ ମିଳିଲୁ ଏଥି ଆସି ॥
ଦର୍ଶନ ଦେଶକୁ ଗମନ । କରିବୁ ବସ୍ତୁରୁ ମନ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ଧାମ ଯାଏ ଯିବୁ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବୁଁ ॥
ଛନ୍ତି ଜଙ୍ଗରେ ରଘୁବର । ଯେବେଣେ ଦେବେ ଇଛା ତାଙ୍କର ॥
ମୋହର ହୃଦଇ ଆସୁତ୍ର । ଶବର କହିଲୁଁ ଟି ସତ୍ୟ ॥
ତୋହର ନାମ ଗୋଟି କଷ । କେବଣ ଗୁରୁର ତୁ ଶିଷ୍ୟ ॥
ଜାବକା ଅଟେ କଷ ତୋର । କହ ତୋ ସ୍ୱରୂପ ଆସୁର ॥
ତା ଶୁଣି ଶବର କହଇ । ଶୁଣ ହେ ବୈଷ୍ଣବ ଗୋସାଇଁ ॥
ନାମ ମୋ ଥପିଲ ଯାହା । କହୁଅଛୁ ମୁଁ ଶୁଣ ତାହା ॥
ଆନନ୍ଦ ନାମ ଗୋଟି ମୋର । ଦେଇ ଯେ ଅଛନ୍ତି ପିଟର ॥
ଜାତି ମୋ ଅଟଇ ଶବର । ଦେଖାତେଣେ ଗୁରୁ ବୋଲି ମୋର ॥
କିସ ହୁଅଇ ଗୁରୁ କଲେ । ଏହା ମୁଁ ନ ଜାଣଇ ଭଲେ ॥
ଏବେ ଗୋସାଇଁ ତା କହିବ । ଶୁଣିବ ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ଭାବ ॥
ଶୁଣି ଅତିଥ କହେ ଧୀର । ଶୁଣରେ ଆନନ୍ଦ ଶବର ॥
ଯେବେ ତୁ କରନାହୁଁ ଗୁରୁ । ନରୂପେ ତରିବୁ ସଂସାରୁ ॥
ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣ ମନ୍ତ୍ର ବାଣୀ । ଯେବେ ଶ୍ରବଣେ ନାହୁଁ ଶୁଣି ॥
ନିଶ୍ଚେ ନରକେ ଗତି ତୋର । ମୂଳ ହୋଇଲ ମନେକର ॥
ତୋ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରସଙ୍ଗ ହେବାର । ଉଚିତ ନୁହଇ ଆମ୍ଭର ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଯୋଗି ମଥା । ରହିଲେ ନ କହିଣ କଥା ॥

ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଶବର । ଶୁଣ ଗୋସାଇଁ ମୋ- ଉତ୍ତର ॥
ମୁଁ ଯେତେ ଏତେକ ପାତକୀଜନ । ପବିତ୍ର କର ମୋ ଜୀବନ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ମନ୍ତ୍ର ସାର । ଶ୍ରବଣେ ଦଅ କଣା ମୋର ॥
ପାଇ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଉପଦେଶ । ପାତକ ମୋର ହେଉ ନାଶ ॥
ତୁମ୍ଭେତ ଦେଇ ଉପକାରେ । ନରତେ ଭ୍ରମ ଏ ସଂସାରେ ॥
ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ଶରଣ । କର ମୋ ଭବ ପରିତ୍ରାଣ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପାଦେ ପଡ଼ି । ଉଠି ମସ୍ତକେ କର ଯୋଡ଼ି ॥
ବିନୟେ କହିଲା ବହୁତ । ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ହେ ଅତିଥ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାପାଳ । ସାଧୁଙ୍କ ସେବା ଏତେ ଫଳ ॥
ଉଦେ ହୋଇଲେ ହୃଦନ୍ତରେ । ଯେସନେ ନାଶେ ତମଘୋର ॥
ଶରୀର ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । କଳୁଁ କଳୁଷ ଯେସନ୍ତେ ନାଶ ॥
ଲାଗିଲେ ପରଶ ପଥର । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ଲୁହା ଛାର ॥
ବସନ୍ତ କାଳ ଆଗମନେ । କାଷ୍ଠ ଚନ୍ଦନ ହୁଏ ଯେସନ୍ତେ ॥
ଯେସନେ ଦେଖ ନଦୀଜଳ । ଗଙ୍ଗା ସଙ୍ଗତେ ହେଲେ ମେଳ ॥
ତେସନେ ଗଙ୍ଗା ହୁଏ ସେହି । ଭେଦ କରନ୍ତା କେହି ନାହିଁ ॥
ଏଣୁ ସୁସଙ୍ଗ ଫଳ ଯେତେ । କେ କହି ପାରିବ ସାକ୍ଷାତେ ॥
ତହୁଁ ଶବର ଚଳୁ ତଳ । ଜାଳ ମନରେ ପାଇ ମିଳ ॥
କହିଲା ନିଜ ପତ୍ନୀ ପାଶ । ସେବନ୍ତି ମନ୍ତ୍ର ଉପଦେଶ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ଜଣେ ଛନ୍ତି ବସି । ଉତ୍ତମ ସାଧୁ ସର୍ବବାସୀ ॥
ତାହାଙ୍କଠାରୁ ମନ୍ତ୍ର ସାର । ହେବନ୍ତ ମନ ହେଲା ମୋର ॥
ଏମନ୍ତ କହି ନିଜପୁର । ତୋମଟୁ ଧରଣୀ ସଂସାର ॥
ନାନା ବର୍ଣ୍ଣରେ ଦେଇ ଖୋଟି । ପକାଇ ମୁକ୍ତାଙ୍କ କୋଟି ॥
ସୁସ୍ୱାଦୁ ଫଳମୂଳ ମାନ । ପତନେ ଥୋଇଲା ସେ ସ୍ଥାନ ॥
ଅତିଥି ବିଚାର କରିଲା । ନେଇ ଆସନେ ବସାଇଲା ॥
କହିଲା ବିନୟ ବଚନ । ପବିତ୍ର କର ମୋ ଜୀବନ ॥
ତା ଶୁଣି କହନ୍ତି ଅତିଥ । ଶୁଣ ଶବର କହୁଁ ସତ୍ୟ ॥

ଆମ୍ଭେ ଯଦ୍ୟପି ନାମ ତୋତେ । ଦେବୁଁ ସ୍ୱରୂପ କହ ମୋତେ ॥
ଆମ୍ଭର ଆଜ୍ଞା ପାଳୁଥିବୁ । କେବେ ଅନ୍ୟଥା ନ କରିବୁ ॥
ଏକଥା ସତ୍ୟ କରୁ ଯେବେ । ତୋ କର୍ଣ୍ଣେ ମନ୍ତ୍ର ଦେବୁ ତେବେ
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଶବର । ଶୁଣ ଗୋସାଇଁ ସତ୍ୟ ମୋର ॥
ଯେ ଆଜ୍ଞା କୃପାଳୁର କଥା । ଆମ୍ଭେ ତା ନ ଛାଡ଼ୁ ସର୍ବଥା ॥
ଏଥୁ ଉତ୍ତର କଥା ଯେଣୁ । ବନ୍ଦନ କରି ଆଜ୍ଞା ଘେନୁ ॥
ପାଳିବ ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ମୋର । କହୁଛି ତୁମ୍ଭର ଛାମୁର ॥
ତା ଶୁଣି ଅତିଥି ବୋଇଲେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଭଲେ ॥
ଯେବେ ତୁ ଦେଖିବୁ ଅତିଥ । ଆଦେଶ କରିବୁ ଦଣ୍ଡବତ ॥
କ୍ଷମତା ଥିଲେ କିଛି ଦେବୁ । ନ ଥିଲେ ବିନୟେ କହିବୁ ॥
ଯେ ନାମ କହିବ ବାଖ୍ୟାନ । ଶୁଣିବୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାକରି ମନ ॥
ଯେବା ଭୋଜନ ତର୍ପି କରି । ଭୁଞ୍ଜିବୁ କୃଷ୍ଣ ନାମ ଧରି ॥
ଏ କଥାଟିକି ସତ୍ୟକର । ସତ୍ୟ ବୋଇଲା ସେ ଶବର ॥
ତା ଶୁଣି ସେ ଶବର ଆଣି । ସିଞ୍ଚିଲେ ମୁଣ୍ଡେ କୁଶପାଣି ॥
ବସାଇ ଆପଣା ନିକଟେ । ତିଳକ ଦେଲେ ଭାଲପଟେ ॥
ରାମ ତାରକ ମନ୍ତ୍ର ଧାର । କହିଲେ କର୍ଣ୍ଣରେ ତାହାର ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ଶବର । ଯାହା କହିଲୁ କର୍ଣ୍ଣେ ତୋର ॥
କେବଳ ଇଷ୍ଟକର ତୋର । କେବେହେଁ ମନୁ ନ ପାସୋର ॥
ଏ ଯେଉଁ ମହାମନ୍ତ୍ର ଗୋଟି । ଭବବନ୍ଧନ ପାରେ କାଟି ॥
ଏଥିରେ ହେବ ଯା ବିଶ୍ୱାସ । ତାଙ୍କୁ ପାତକ ଛାଡ଼ ନାଶ ॥
ଏ ଯେଉଁ ଭବସିନ୍ଧୁ ବାରି । ନାମ ନାବରେ ହେବ ପାରି ॥
ନାମ ଅନଳ କାଷ୍ଠତରେ । ପାତକ ତୁଳା ପର୍ବତରେ ॥
ଛୁଇଁବା ମାତ୍ରେ ଭସ୍ମ ହେବ । କେବଳ ବିଶ୍ୱାସ ଯା ଥିବ ॥
ଏମନ୍ତ ଗୁରୁଆଜ୍ଞା କହି । ଉଠିଲେ ବୈଷ୍ଣବ ଗୋସାଇଁ ॥
ସେ ଫଳମୂଳ ଦେବାକଲେ । ଉଠି ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଚଳାଇଲେ ॥
ଶବର ଗଣ୍ଡେଦୂର ଗଲା । ପ୍ରଣାମ କରିଣ ଚଳିଲା ॥

କଥାଏ ମାଶ ଶୁଣିବଇଁ । କହ ମୋ ସନ୍ଦେହ ଫିଟାଇ ॥
ଏ ରାମ ନାମଂକୋଟି ଯାଉ । କେମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ତାଙ୍କର ॥
ଏତେକ ମାନ କହିଥିବ । ଶୁଣି କହନ୍ତି ଗୁରୁଦେବ ॥
ଯାହା ତୁ ପଚାରିଲୁ ମୋତେ । କହିବା ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ॥
ନବୀନ ଜଳଧର କାନ୍ତି । ପ୍ରାଂଶୁଦେହ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଶୋଭନ୍ତି ॥
ଦେଖ କହୁ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ତୋଖ । କୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କି ପ୍ରଭା ॥
ରତ୍ନ କିରୀଟି ଶିରେ ଶୋହେ । ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ଜନ ମନ ମୋହେ ॥
ଭ୍ରମର ଶ୍ରବଣେ ଝୁଲେ । ରତ୍ନ କୁଣ୍ଡଳ ଦେଖ ଝୁଲେ ॥
ଅମଳ କମଳ ନୟନ । ଶୁଣିଲେ ହରେ ପ୍ରାଣୀ ମନ ॥
ନାସିକା ଅଗ୍ରେ ଭୂଷଣ । ଧନ୍ୟ ସେ ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର ॥
କଣ୍ଠେ କୌସ୍ତୁଭମଣି ଯାଜେ । କାଣ୍ଡ କୋଦଣ୍ଡ ବେଣଭୁଜେ ॥
ହେମ କିଙ୍କିଣୀ କଟୀମାଝେ । ଚରଣେ ନୂପୁର ବାଜେ ॥
ରତ୍ନ ଜଡାଉ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ । ଯହିଁ ଶୋଭା ପୁର ପରର ॥
ଏମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ସେ ରାମ । ଲଜ୍ୟ ନୁହଇ କୋଟି କାମ ॥
ତୁ ଏହି ରୂପ ଧ୍ୟାନ କରି । ଭଜିବୁ ରାମନାମ ଧରି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଗୁରୁ ଦେଲେ । ଶବର ଲେଉଟି ଆଇଲେ ॥
ଏ କଥା କରି ଚିତ୍ତଧନ । ପ୍ରବେଶ ତା ନିଜ ଭବନ ॥
ସ୍ନାନ ଶଉଚ ଆଦି ହୋଇ । ଭୋଜନ କରିବାକୁ ଯାଇ ॥
ବସି ସେ ରୂପ ଧ୍ୟାନ କରି । ଭୁଞ୍ଜିଲା ରାମନାମ ଧରି ॥
ଏହି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରତିଦିନ । କରି ସେ ବଞ୍ଚୁଥାଇ ଦିନ ॥
ନ କରି ରାମରୂପ ଧ୍ୟାନ । ରାମ ନ ବୋଲି ଏକଦିନ ॥
ଭୁଞ୍ଜେ ତା ନ ହୁଅଇ ବାରି । ଏହା ସେ ଅଛି ମୂଳକରି ॥
ଆମିଷ ଆଦି ଦ୍ରବ୍ୟମାନ । ଯାହା ସେ କରଇ ଭୋଜନ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ନ ବୋଲି କେବଳ । ନ ଭୁଞ୍ଜେ କେବେହେଁ ସେ ଶବର ॥
ଏମନ୍ତ ଗଲା କେତେଦିନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ବଦନ ॥
ଏତେକ ମୃଗ କୋଟି ମାରି । ତାହାର ମାଂସ ଆଣିକରି ॥

ପତରେ କଲିକ ଚକ୍ରିନ | ନାନାଦି ପ୍ରକାର ବ୍ୟଞ୍ଜନ ||
ଭଜା ଶାକରନ୍ଧା ନଟୁର | ଅମ୍ବିଳ ପାଚନ୍ତି ବେଶର ||
ଏମନ୍ତ ନାନାବେଧ କରି | ସ୍ନାନାଦି କର୍ମମାନ ସାରି ||
ଭୁଞ୍ଜିବା ନିମନ୍ତେ ଶବର | ବସିଲେ ଆସନେ ତାହାର ||
ଦେହୀ ତା ପରଶିଲ୍ ଅଣି | ବୋଇଲ୍ ଶୁଣ ପ୍ରାଣମଣି ||
ଯେବେ ଏବେକ ଖାଇବେକ | ବଳିଷ୍ଠ ବୋଲି ଜଣାଯିବ ||
ଶୁଣି ଶବର ତୋଷ ହୋଇ | ପ୍ରିୟାଙ୍କୁ ଆଦରେ ବସାଇ ||
ଅନେକ ପରିହାସ କଲ | ଗୁରୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପାଳୋଇଲେ ||
ମାଂସ ଖଣ୍ଡିକ ହସ୍ତେ ଧରି | ନାମ ନ ବୋଲି ଭୁଞ୍ଜେ ଭରି ||
ଗିଳିଲ୍ ବେଳେକ ମନେ ହୋଇ | ଚିହ୍ନିଲ୍ ଗୁରୁ କହିବାର ||
ବୋଇଲ୍ ଧିକ ମୋ ଜୀବନ | ଲୁଚିଲ ଗୁରୁ ଦେବା ଜ୍ଞାନ ||
ଏ ଦେହେଁ ପ୍ରୟୋଜନ କିସ | ଛୁଡ଼ିଲା ଜୀବନର ଆଶା ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦୁଃଖାନ୍ତରେ | ତଣ୍ଟି ଧଇଲ୍ ବାମକରେ ||
ଦର୍ଭକୁ ଯିବ ବୋଲି କରି | ଭିଡ଼ି ଧଇଲ୍ ଅଙ୍ଗ କରି ||
ଭାର୍ଯ୍ୟାକୁ ବୋଇଲ୍ ଲୋ ଶୁଣ | ଖଣ୍ଡୁଆ କାଢ଼ି ଦେତେ ଆଣି ||
ଖଣ୍ଡା ବା କଟୁରି କୁରାଢ଼ୀ | ଯେ ତୋର ହସ୍ତେ ଯିବ ପଡ଼ି ||
ବଦନ ଦେଖନ୍ତା ଆସ | ବଳରେ ନାହିଁ ଆଉ ଯଶ ||
ମୁଁ ମୂଢ଼ ନିନ୍ଦକୁତ୍ୟ କଲି | ଶ୍ରୀରାମ ନ ବୋଲି ଭୁଞ୍ଜିଲି ||
ଆଦେଶ ମୁଁ ଧରିଅଛି ଦେଖି | କଣ୍ଠ ତଳକୁ ଦେବ କାଟି ||
ଯେ ମାଂସ କାଢ଼ିପକାଇବ | ମୁଖ ଧୋଇଣ ଶୁଦ୍ଧ ହେବ ||
ଶାନ୍ତ ସ୍ମରି ଗୁରୁ ଦେବା ଜ୍ଞାନ | ପୁଣି ମୁଁ କରିବ ଭୋଜନ ||
ଶୁଣି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବୋଇଲେ ଥାଇ | ତୋତେ କନ୍ଦର୍ପ କଲା ବାଇ ||
ତଣ୍ଟି କାଟିଲେ ତୁ ମରିବୁ | ଏଣିକି ଜୀବନ ହାରିବୁ ||
ଏ ବୁଦ୍ଧି କେଉଁ ଦେଲ୍ ତୋତେ | ଅନାଥ କରିବୁ କି ମୋତେ ||
ଛାଡ଼ ତୁ ଏମନ୍ତ ସାହସ | ଭୁଞ୍ଜୁ ପକାଇ ହିଅ ମାଂସ ||
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଶବର | ସେ ପୁଣି ଗୁହ୍ୟର ବାହାର ||

ମୀନର ଭଣା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ । ହେ ରାଜନ ଲଭିଣ ଅଛଇ ॥
ତାହିଁକୁ କାଟିଦେଲେ ସ୍ପଷ୍ଟ । ଗର୍ଭକୁ ଚିରବଟି ଭୁଞ୍ଜିତ ॥
ଶୁଣି ମୂର୍ଖ ଭଣ୍ଡା ଯାଇଁ । ବୋଲଇ ସ୍ୱପ୍ନେ କଥା କାହିଁ ॥
ଗର୍ଭକୁ ଯତ୍ନେ ଯାଇ ମାଂସ । ଦେଖାଇଲେ ମଣ୍ଡିବୁ ଅବଶ୍ୟ ॥
ତୋ ପିଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ାଇଲେ ପ୍ରାଣ । ମୁଁ ଭସ୍ମ ଖାଇବ ପ୍ରମାଣ ॥
ଲଭିବ ସ୍ତ୍ରୀହତ୍ୟା ତୋତେ । ବୋଲି ଧଇଲା ଭଗ ସ୍ୱପ୍ନେ ॥
ତା ଦେଖି ବୋଲଇ ଶବର । ତୁ ଯତ୍ନ ଜାଣିଶୁ ମଲେ ମର ॥
ଯାବତ ସୃଷ୍ଟି ସୃଜନ ହେଲି । ସତ୍ୟ ମୁଁ ନ ଲଙ୍ଘିବି ତେବେ ॥
ନିଶାରେ ଉଦେ ଦିନକର । ଶୀତଳ ହେବ ବୈଶ୍ୱାନର ॥
ବୃକ୍ଷ ହେବ ଗଙ୍ଗାଜଳ । ସାଗର ଲଙ୍ଘିବ ଜଗତ ॥
ଜଳଙ୍କ ତେଜ ନିଶାକର । ମୂକେ ହେବେ ଅନ୍ୟାସ୍ୱର ॥
ସତୀଏ ନିଜ ପତି ଛାଡ଼ି । ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗେ ଭିଡ଼ି ॥
ଏ ଉତପାତମାନ ହେଲେ । ସତ୍ୟ ମୁଁ ନ ଲଙ୍ଘିବି ଭଲେ ॥
କହିବି ଶୁ ହିଙ୍କ ବଚନ । ଯାଉ ବା ଥାଉ ଏ ଜୀବନ ॥
ଏଥି ଉପୁର ନାହିଁ ମୋର । ତାହା ଜାଣନ୍ତି ରଘୁବୀର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଉଠିଗଲା । ପ୍ରଚଣ୍ଡ କାତ୍ୟେକ ଆଣିଲା ॥
କ୍ଷୁରଧାରଠୁଁ ଅଛି ଗାଢ଼ । କାଟନ୍ତେ ଛିଣ୍ଡିବ ହାଡ଼ ॥
କଣ୍ଠରେ ବସାଇଲା ନେଇ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଭବସ୍ୱାମୀ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ଭକତ ବତ୍ସଳ । ଭକତଭାବ ଯାର ମୂଳ ॥
ନାହିଁ ତା ଉଚ ନୀଚ ଜାତି । ନ ଥାଇ ଧର୍ମାଧର୍ମ କାନ୍ତି ॥
ନିଷ୍କାମ ଭକ୍ତି ଏକା ଥିବ ଦେହତରୁ ଯାର ମୁକ୍ତି ହେବ ॥
ସେ ତାର ମିତ୍ର ସମ ଗଣ । ତାହାକୁ କରିଥାନ୍ତି ହରି ॥
ଏ କଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଏ ବଖାଣ ॥
ମାୟାରେ ବିଦ୍ରୂପ ହୋଇ । ଶଙ୍କସ୍ତ କଲେ ଭବତ୍ରାପ୍ତେ ॥
ଶିଙ୍କ ବଦ୍ଧ୍ୟଗ୍ରାହ୍ୟ ଦେଖି । ଆକାଶୁ ଦହିଲେ କି ଖସି ॥
ଶବର ଅଗ୍ରେ ହେଲେ ଭାସି । କେ କହୁ ତାହାଙ୍କର ଶୋଭା ॥

ଅଳପ ମୃଦୁ ମୃଦୁ ହସି । କହନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଶୁଣରେ ଅନାଥା ଶବରୀ । କିମ୍ପା କାନ୍ଦୁଛୁ ପକ୍ଷୀ ତୋର ॥
ତୁ ହସ୍ତେ କାଣ୍ଡପଟେ ଧରି । କିମ୍ପା ତଣ୍ଟିରେ ଅଛୁ ଭରି ॥
ରୁଧିର ଗଳେ କ ନିମନ୍ତେ । ସେପଡ଼ିଣ କହ ତୁମ୍ଭ ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ଶବରର ନାରୀ । କାନ୍ଦଇ ବସ୍ତ୍ର ପାଦ ଧରି ॥
କାହୁଁ ବଣସ୍ତୁ ଫଳ କଣା । ଜୀବନ ରଖ ବାରେ ସିନା ॥
ପଣ୍ଡ ମୋ କାଟୁଅଛି ତଣ୍ଟି । ଛଡ଼ାଇ ନିଅ କାଣ୍ଡଗୋଟି ॥
ତା ଶୁଣି କହନ୍ତି ଶବର । କାଣ୍ଡ କେ ଛଡ଼ାଇବ ମୋର ॥
ମୋ ସତ୍ୟବ୍ରତ କଲେ ନାଶ । ଅଧର୍ମ ପାଇବ ଅବଶ୍ୟ ॥
ଗୁରୁ ମୋ ଦେବା ଉପଦେଶ । ସ୍ଥିରମ ସୁମନ୍ତ୍ର ସେଜନ ॥
ଜଟିଲ୍ଲ ବୋଲି ଆଜ୍ଞାଦେଲେ । ତାହା ମୁଁ ପାଶୋରିଲି ଯେବେ ॥
ତେବେ ମୋହର ନଷ୍ଟକର୍ମ । ବିଧାତା ମୋତେ କଲା ଭ୍ରମ ॥
ଏଣୁ ମୁଁ ମରିବି ଅବଶ୍ୟ । ଏ ଦେଖ ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି । ମଲେ ଅଜବୁ କେଉଁ ଶିଖି ॥
ଛୁଣ୍ଡ ଆଜନ ପାତ୍ର କଣା । ଫାଳ ଭଜନ କରୁ ସିନା ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଶବର । ଭଲ କହିଲୁ ବିପ୍ରବର ॥
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଆଜ୍ଞା ଲଙ୍ଘି ମୁହିଁ । କେତେ କାଳକୁଁ ବଞ୍ଚିବଇଁ ॥
ଅବଶ୍ୟ ଥରେ ତ ମରିବ । କିମ୍ପା ନରକେ ପଶିବ ॥
ଏଣୁ ନ ବୋଲ ମୋତେ କିଛି । ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରାଣ ଦେଉଅଛି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି କାଣ୍ଡଧରି । ତଣ୍ଡି କାଟନ୍ତେ ଆସି ହରି ॥
ତା ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ରଘୁନାଥ । ବେଗେ ଧଇଲେ ତାର ହସ୍ତ ॥
ବୋଇଲେ ତୁ ରେ ଭକ୍ତମଣି । ଆମ୍ଭେ କୋଦଣ୍ଡ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଆମ୍ଭେଟି ଜଗତ ଈଶ୍ୱର । ତୁ ମନେ ସନ୍ଦେହ ନ କର ॥
ତା ଦେଖି ବୋଲଇ ଶବର । ଦେଖାଅ ନିଜ ରୂପ ତୋର ॥
ଗୁରୁ କହିଲେ ଯେଉଁ ରୂପ । ଦେଖିଲେ ଯେ ଶ୍ୟାମ ସ୍ୱରୂପ ॥
ତେବେ ମୁଁ ପରତେ କରିବ । ନୋହିଲେ ଜୀବନ ଯାଇବ ॥

ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଦେବରାଜ, । ତୋହର ବେନି ଦନ୍ତ ଭୁଜ ॥
ଶୁଣି ଶବର ତୋଷମନ । ତତକ୍ଷଣେ ଭୁଜଙ୍କୁ ନମନ ॥
ଭକତବତ୍ସଳ ଦେବ ହରି । ତତକ୍ଷଣେ ନିଜରୂପ ଧରି ॥
ଭକତ ଆଗରେ ହେଲେ ଠିଆ, । କୋଟି କନ୍ଦର୍ପ ରୂପ ଶୋଭା ॥
କୋଟିଏ ଇନ୍ଦ୍ର ମଣିଶ୍ରେଣୀ । କାନ୍ତିକ ଯିବେ ଲଜ୍ଜିଣୀ ॥
ଯେ ଦୂର୍ବାଦଳ ନବଘନ । ଶଶୀ ସୁନ୍ଦର ସୁବଦନ ॥
ଚନ୍ଦ୍ର ବଦନ ବିମ୍ବାଧର । ପଙ୍କଜ ଲୋଚନ ସୁନ୍ଦର ॥
ଅଙ୍ଗ ବସ୍ତ୍ରାଦି ବକ୍ଷସ୍ଥଳ । ବନଶ୍ରୀ ସୁବାହୁ ସୁଗଳ ॥
କାନ୍ତି କୋଦଣ୍ଡ ବେନି ଭୁଜେ । ଅଶେଷ ଦୁଷ୍ଟ ଦର୍ପ ଭାଞ୍ଜି ॥
କଣ୍ଠେ କୌସ୍ତୁଭମଣି ଲୁଚେ । ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଚିହ୍ନ ହୃଦସ୍ଥଳେ ॥
ହେମକଙ୍କଣ ବେନିକର । କଟୀରେ ଶୋଭେ ପୀତାମ୍ବର ॥
ହେମ ମେଖଳା ତହିଁ ସାଜେ । କୋଟିଏ ରବିତେଜ ଜିଣି ॥
ଚରଣେ ନୂପୁର ଜଡ଼ାଉ । ଚଳେ ଦରେଜ ପାଦେ ବାଜେ ॥
ଯେ ପାଦପଦ୍ମେ ଶୋଭବନ । ଧରଇ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଚିହ୍ନ ॥
ଅରୁଣ କୋକନଦ ଛବି । ଭକତ ସୁଖ ପାଦ୍ୟ ସେବି ॥
ଏମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ଦର୍ଶନ । କରି ଶବର ତୋଷମନ ॥
ସର୍ବ ସନ୍ଦେହ ଗଲା ଫିଟି । ଶବର ତାଙ୍କ ପାଦେ ଲୋଟି ॥
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଲନ୍ତି ଶବର । ଉଠି ତୁ ମାଗି ନେଇ ବର ॥
ତା ଶୁଣି ଶବର ଆନନ୍ଦ- । ବୋଲଇ ନମୋ ଆଦିକନ୍ଦ ॥
କି ବର ମାଗିବ ଗୋସାଇଁ । ପ୍ରଭୁ ପଣଙ୍କୁ ଲୁଚିପାଇଁ ॥
ସବୁ ମିଳିଲା ପ୍ରଭୁ ମୋତେ । କେବଳ କୃପା ରଖ ଏତେ ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ରଘୁନାଥ । ବୋଲିଲେ ଶୁଣ ଯିବେ ଭକ୍ତ ॥
ଜୀବନେ ସର୍ବ ସୁଖେ ଥାଅ । ମଲେ ବୈକୁଣ୍ଠେ ଠାବ ପାଅ ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାକୁ ଦେଇ । ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧେ ହେଲେ ସର୍ବସାକ୍ଷୀ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଏ ଚରିତ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା ଏମନ୍ତ ॥
ନିଷ୍କାମ ଭକ୍ତି ହୃଦେ ଧାରି । ତା ସ୍ତବେ ବଶ ଦାମୋଦର ॥

କହଇ ଏହୁ ହୀନ ଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ କମଳା ବିଳାସ ॥
ଯେ ଯାଦବେନ୍ଦ୍ର ହୃଦେ ଭଜି । କୋଟିଏ ବାର ଲୁଣ୍ଠିଯିବ ॥
ସୁଜନେ ଏହି ରସେ ଭାସ । ଏ ଭବ ସମୁଦ୍ରେ ନ ଭାସ ॥
କସ କହିବ ମୁହିଁ ଛାର । ସେ ସାଧୁଜନଙ୍କ ଗୋଚର ॥
ହରି ଭକତଜନ କଥା । ତାହାଙ୍କୁ ଦେୟ ଏଥୁ କଥା ॥
ଏଣୁ ଅଧମ ହୀନ ଦାସ । ସାଧୁ ଚରଣେ କଲା ଆଶ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିରସାମୃତେ ନିତ୍ୟଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଅନନ୍ଧା ଦେବର ଦାର୍ଢ୍ୟତାଗର୍ବ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ଊନପଞ୍ଚାଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ପଞ୍ଚାଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ଅଜାମିଳ ପଣ୍ଡା ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ତ୍ରିଭୁବନେନ୍ଦ୍ର । ଶ୍ରୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବଂଶର ଚନ୍ଦ୍ର
ରଘୁବଂଶର ଚୂଡ଼ାମଣି । ଧରଣୀସୁତା ପ୍ରାଣମଣି ॥
ତ୍ରିଲୋକ୍ୟ ବନ୍ଧୁ ଅବତାର । ମହିମା ବେଦେ ଅଗୋଚର ॥
ଏଣୁ ଶରଣ ହୀନ ଦାସ । ତୋର ମହିମା କରୁ ପ୍ରକାଶ ॥
ଏଥୁ ଉତ୍ତରେ ମହାରାଜା । ଚୈତନ୍ୟ ପ୍ରୀତେ କରି ପୂଜା ॥
ବୋଇଲା ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧଚେତା । କହିଲ ଭକ୍ତବୃନ୍ଦ କଥା ॥
ପ୍ରକାଟିଏ ନିଖିଳ କଲୁଷ । ଶ୍ରବଣମାତ୍ରେ ହେଲା ନାଶ ॥
ଭକତଠାରେ ଯେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ । ମୁଁ ଅଛି ଏଡ଼େ ସାଧୁ ଦାସ ॥
ତା ଶୁଣି ମୋ ମନ ଆନନ୍ଦ । ହୋଇ ଛୁଟିଲେ ଭବବନ୍ଧ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରୀତିଭକ୍ତି କରି । ଭକତ ବୃନ୍ଦ ହେଲେ ତରି ॥
ଯେ ହୃଦ ନ କରିପାରିବ । କହ ସେ କହିପେ ତରିବ ॥
ଯେଉଁ ଜନେ ଭକ୍ତି ହେବ ପାର । ନ ଯିବ ଜନମ ଜଠର ॥
ତାହା ଜାଣିଣ ଥିଲେ ଜନ । ଫିଟୁ ମୋ ମନର ସନ୍ଦେହ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ରଘୁନନ୍ଦନ । କହଇ ମଧୁର ବଚନ ॥

ଶୁଣ ସୁମତି ଚିତ୍ତରାଥା । ତୁ ଯେ ପୁଛିଲୁ ଯେଉଁ କଥା ॥
ଏ ବିଷ୍ଣୁ ମାୟାରେ ଜଗତେ । ପ୍ରାଣୀ ଅଛନ୍ତି ପଡ଼ି ଯେତେ ॥
ବନ୍ଧୁ ଅର୍ଥ ଗୃହ ଜାଣି । ଲଗାଇ କନ୍ୟା ପୁତ୍ରେ ॥
କରନ୍ତି ଯେତେ ଯେତେ କର୍ମ । ଏ ସବୁ ମନର ଭ୍ରମ ॥
ଧନ କାମିନୀ ପୁତ୍ର ଆଶେ । ବନ୍ଧନ୍ତି ଭଜନ ବିବଶେ ॥
ଅନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ମଦନ ଭୁଳି । ଏଣ୍ଡି ନିବରୁ ଶାଳ୍ପଳି ॥
ଆପଣା ସୁଖେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟି । କରି ତରଣ ବାନ୍ଧବେ ॥
ନିଜ ସଂସାର ଦେଖି ମୁଣ୍ଡ । ଟେକନ୍ତି ଭବଜଳେ ବୁଡ଼ ॥
ସୁଖଅଭିଯାକ ଏସ୍ତନରେ । ଭ୍ରମୁଅଛନ୍ତି ଏ ଜଗତେ ॥
କେମନ୍ତେ ହେବ ଉଦ୍ଧାରଣ । ନାହିଁ ଏ ଜୀବନ କାରଣ ॥
କେବଳ କଥା ଏକ ଅଛି । ଯେ ଯାଇ ସଙ୍ଗେ ଦିନ ବାଞ୍ଛି ॥
ତାହାଙ୍କ ମୁଖେଁ ଶୁଣି ଜ୍ଞାନ । ସେ ନାମ କରିବ ଭଜନ ॥
ଛୁଟିବ ଭବବନ୍ଧ ତାର । ନ ଦେଖେ ଜନମ ଜଠର ॥
ଆଉ ନ ତୀର୍ଥ ମାତ୍ର ସ୍ନାନ । ହେ ମନ ହେଳୁକରି ଯେକ ॥
ଏ ସବୁ ହେବାକୁ ଉଦ୍ଧାର । କେବଳ ନାମମାତ୍ର ସାର ॥
ତା ଶୁଣି ମନ ନୃପବର । ବୋଇଲେ କହିଲେ ଚମତ୍କାର ॥
ନରକେ ହୋଇଣ ଅଜାମି । ତର୍ପଣ ଜଣେ ହୋଇ ଗଲା ॥
କରି ବିବରେ ଧନ ବାନ୍ଧି । ନ କରି ପୁଣ୍ୟକର୍ମ କିଛି ॥
କାମିନୀ ସଙ୍ଗେ ହୋଇ ରତ । ନ ଥିବ ଦୟା ଧର୍ମ ଚିତ୍ତ ॥
କେବଳ ନାମମାତ୍ର ଧରି । ପାପରୁ ନିବୃତ୍ତିକ ତରି ॥
ତା ଶୁଣି କହନ୍ତି ତପୋଧନ । ହେ ମିତ୍ର ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ॥
ନାମର ମହିମା ଅପାର । ନାମେଁ ସଂସାରେ ପାର ॥
ନାମ ମହିମା ଏତେ ତେତେ । ବୋଲି କେ କହିବ ଜଗତେ ॥
ମୋ ଶକ୍ତି କେତେକ ଗରିମା । କହିବ ନାମର ମହିମା ॥
ଅଜ ପୁଣି ମଧ୍ୟରେ । ତାହା ଶୁଣିଣ ଶ୍ରବଣରେ ॥
ତାହା କହୁଛି ଏଥି ଶୁଣ । ଥିଲା ସେ ଏକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥

ହେ ମନ ଦେଖୁକରି ବୁଝ | ନାମ ତା ଅଜାମିଳ ଦ୍ୱିଜ ||
ସତ୍ୟ ହୋଇଲା ଯୁବାକାଳ | ଛାଡ଼ିଲା ସ୍ୱଭ ସଙ୍ଗ ମେଳ ||
ବ୍ରାହ୍ମଣ କର୍ମ ଧର୍ମ ଛାଡ଼ି | ଅଧର୍ମମାର୍ଗେ ଯାଇ ପଡ଼ି ||
ଗଣିକା ନାରୀ ଗୋଟି ଧରି | ବନେ ରଖିଲା ଗୃହ କରି ||
ଅତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଚିତ୍ତେ | ରହିଲା ସେ ନାରୀ ସଙ୍ଗତେ ||
ଯାହା ହୋଇଲା ଦେହ ନାଶ | ସେ ଅଜ୍ଞ ଶିରୋମଣି କରି ||
ଦ୍ୱିଜ ଯାହା ମାରେ ଯେତେବେଳେ | ଅଣି ଖଣ୍ଡାଏ ଖାଦନ୍ତବେଳେ ||
ଗୋମାଂସ କୁକ୍କୁଟ ପକ୍ଷୀ | ଭକ୍ଷଇ ଦୁଗ୍ଧ ସଙ୍ଗେ ଭରି ||
ବାଟ ଜଗିଣ ଖଣ୍ଡ ଛିଣ୍ଡି | ଆଣଇ ପରଧନ ଲୁଟି ||
ଯୋଗୀ ଜଙ୍ଗମ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ | ଏହାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ପ୍ରହାରି ||
ସନ୍ଧେ ପଶଇ ପରଘରେ | ଚୋରି କରଇ ନିରନ୍ତରେ ||
ଏଥେ ଗଳାଏ ବୃକ୍ଷକାଟି | କୂପ ଦେଖିଲେ ଭରେ ମାଟି ||
ଦେଖିଲେ ଧର୍ମଶାଳାମାନ | ଅନେକ କରଇ ପତନ ||
ଶିବ ଲିଙ୍ଗକୁ ପଦେ ଭାଙ୍ଗି | ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରତିମା ଦେଖି ଭଙ୍ଗି ||
ଏକାନ୍ତେ ଦେଖି ପରନାରୀ | ବଳେ ରମଇ ତାକୁ ଧରି ||
ନା ଜାଣେ ଏ ନାତି ସେ ଜାତି | ପାତକ ବୋଲି ନାହିଁ ଭୀତି ||
ଇତ୍ୟାଦି ଆଉ ପାପ ଯେତେ | କର୍ମ ଭବିବ ତାକୁ ଚେତେ ||
ଏମନ୍ତେ ସେ ବ୍ରହ୍ମଚଣ୍ଡାଳ | ପାପ ଅଭ୍ୟାସେ ଗଲା କାଳ ||
ଜାଣଇ ଏକା ପରନାଶ | ସାଧୁଙ୍କ ଦ୍ରୋହୀ ତାକୁ ବଶ ||
ଦିନେ ସେ ଯମକୃଷ୍ଣ ଦୂତ | ବୋଲି ବଦନେ ତା ନ ଧରି ||
ଏମନ୍ତେ ଗଲି କେତେ କାଳ | ଶୁଣ ହେ ମନ ମୋହଜାଳ ||
ଚଣ୍ଡାଳୀ ସଙ୍ଗେ ହୋଇ ରତ | ତା ଗର୍ଭେ ପାଞ୍ଚ ପୁତ୍ର ଜାତ ||
ତାହାଙ୍କ ନାମ ଦେଲା ଶୁଣ | ଗୁଣ ଗୋବିନ୍ଦ ନାରାୟଣ ||
କୃଷ୍ଣ କେଶବ ପାଞ୍ଚ ଭାଇ | ଡାକିଲେ ସେ ନାମମାନ ହେଇ ||
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ଆନନ୍ଦରେ | ବଞ୍ଚଇ ଭଜନ ବାସରେ ||
ଏମନ୍ତେ କେତେ ଦିନ ଗଲା | ଆସିଣ ମୃତ୍ୟୁକାଳ ହେଲା ||

ତା ମୃତ୍ୟୁ ଦେଖିଣ ପାଖରେ । ଆସି ଭେଟିଲେ ଯମଦୂତେ ॥
ଯମଦଣ୍ଡ ଶସ୍ତ୍ର ହସ୍ତେ ଧରି । ସେ କାଳପାଶ ଆଦି କରି ॥
ବେଢ଼ିଣ କରନ୍ତି ଗର୍ଜନ । ଦେଖାଇଁ ମହାଭୟ ମାନ ॥
ପାଶ ଲଗାନ୍ତେ ତାର ଗଳେ । ଡାକିଲା ପ୍ରାଣର ବିକଳେ ॥
ହେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର ନାରାୟଣ । ବେଗେ ତୁ ଆସରେ ଧାଇଁଣ ॥
ଏ ଦୁଷ୍ଟମାନେ କାହୁଁ ଆସି । ମୋ ଗଳେ ଲଗାଇଣ ଫାଶି ॥
ବାନ୍ଧିଣି ନେଉଛନ୍ତି ଧରି । ବେଗେ ଆସରେ ଶ୍ରମ ହରି ॥
ତା ଶୁଣି ଯମଦୂତ ଶାସି । ମିଳିଲେ ବିଷ୍ଣୁ ଦୂତେ ଆସି ॥
ହାତେ ଦେବରଥ ଘେନି । ବଜାଇ ଜୟ ଶଙ୍ଖ ଧ୍ୱନି ॥
ଜୟ ଶବଦ ତୁଣ୍ଡେ କରି । ସେ ଅଜାମିଳ ଭୁଜ ଧରି ॥
ଆନନ୍ଦେ ହରିବୋଲ ଦେଇ । ରଥରେ ବସାଇଲେ ନେଇ ॥
ଯମଦୂତଙ୍କୁ ବିଷ୍ଣୁ ଦୂତେ । ଭର୍ତ୍ସନା କଲେ ନାନାମତେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଅରେ ଦୂତେ । ଏମୁନେ ମରିବ ସମସ୍ତେ ॥
ବିଷ୍ଣୁ ଭକତ ଗଳେ ଫାଶ । ଲଗାଅ ଏଡ଼େକ ସାହସ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଧରି । ବିବିଧ ମତେ ମାଡ଼ ମାରି ॥
ବୋଇଲେ ପଳାଅରେ ବେଗେ । କହ ତୁମ୍ଭର ରଜା ଆଗେ ॥
ସେଠାରୁ ଯମଦୂତେ ଡରି । ପଳାଇ ଗଲେ ବେଗ କରି ॥
ଏଣେ ସେ ବିଷ୍ଣୁ ଦୂତମାନେ । ବସାଇ ତାହାଙ୍କୁ ବିମାନେ ॥
ମୁଖରେ ଜୟ ଜୟ କରି । ଘେନିଣ ଗଲେ ବିଷ୍ଣୁ ପୁର ॥
ବିଷ୍ଣୁ ଲୋକରେ ଗଣାହୋଇ । ବସିଲ ବିଷ୍ଣୁ ପୁରେ ଯାଇ ॥
ଏମନ୍ତ ପାପୀକି ଏ ଗତି । ଦେଲେ ସେ ପ୍ରଭୁ ଦାଶରଥି ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଏକଚିତ୍ତେ । ନାମର ମହିମା ଏମନ୍ତେ ॥
ନାମଟି ସର୍ବ ସୁଖମୟ । ନାମରୁ ଜଗତ ଉଦୟ ॥
ନାମ ସକଳ ଘଟେ ବସେ । ଥାଇ ସେ କାହିଁରେ ନ ମିଶେ ॥
ନାମର ରୂପରେଖ ମାନ । ବେଦ ନ କରେ ଅନୁମାନ ॥
ଶିବ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମୁନି ସେତେ । ନାମକୁ ଭଜନ୍ତି ଜଗତେ ॥

ନାମର ମହିମା ଅଶେଷ । ଶେଷ ନ ଜାଣନ୍ତି ତା ଶେଷ ॥
ବହୁପ୍ରକାର ଆଖ୍ୟାନେ । ଆବର ଯେତେ ପୁରାଣେ ॥
ଭବ ଶମ୍ଭୁଙ୍କ ଆଦି ଯେତେ । ନାମର ମହିମା କହିତେ ॥
କାହୁଁ ଜାଣିବେ ସେହୁମାନେ । ଅଦ୍ୟାପି ଘୋଷୁଛନ୍ତି ମନେ ॥
ଦେଖ ଏ ଜଗତର ପିତା । ପୁଣି ସେ ସୃଷ୍ଟିର କରତା ॥
ନାମ ତାଙ୍କର ଅଟଇ ବ୍ରହ୍ମା । ନ ଜାଣେ ସେ ନାମ ମହିମା ॥
ଅଦ୍ୟାପି ଭ୍ରମନ୍ତି ସଂସାରେ । ଜନ୍ମ ମରଣ ଲକ୍ଷବାରେ ॥
ନାମରୁ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି । ଘଜ ଅମର ଭଲ ପିଣ୍ଡି ॥
କେବଳ ନାମରେ ବିଶ୍ୱାସ । କରନ୍ତି ଏକା ଦିଗବାସ ॥
ସେ ନାମାମୃତ ରସ ପିଇ । ରହିଲେ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ହୋଇ ॥
ଜଗତେ ବୋଲନ୍ତି ଈଶ୍ୱର । ଏଣୁ ଜାଣନ୍ତି କହି ହର ॥
ଆଉ ଇତର ଜନ ଯେତେ । ସେ କାହିଁ ଜାଣିବେ କହିତେ ॥
ସେ ହିମ ନାମାକ୍ଷର ବୁଝି । ମହିମା ଅନ୍ତ ପାର ନାହିଁ ॥
ଆକାଶେ ବୋଲାଏ ଅନନ୍ତ । ତାକୁ ବା କେ କରିଛି ଅନ୍ତ ॥
ଗଣା ହୋଇବ ଦୁର୍ବାଭାର । ଆବର ବରଷାର ଧାର ॥
ପୃଥ୍ୱୀରେ ରେଣୁ ଅଛି ଯେତେ । ସମୁଦ୍ର ଲହରୀ ସହିତେ ॥
ଏ ସବୁ ଅବା ଗଣା ହେବ । ନାମ ମହିମା କେ କହିବ ॥
ଏଣୁ ଏ ନାମ ଭଜନରେ । ସେ ଜନ ଥିବ ଏ ସଂସାରେ ॥
ସେ ପ୍ରାଣୀ ତରିବେ ଅବଶ୍ୟ । ତାଙ୍କୁ ପାତକ ଛାର କିସ ॥
ନ ଯାଉ ତୀର୍ଥ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ । ନ କରୁ ସର୍ବଜନ ସ୍ନାନ ॥
କରୁ ନ ଯାଉ ଯଜ୍ଞକ୍ରିୟା । ସନ୍ଧ୍ୟା ସେବ ଥାଉ ମନ୍ତ୍ର ॥
ନ କରୁ ହୋମ ଯଜ୍ଞମାନ । ନଗରେ ଦେବ ଦର୍ଶନ ॥
ଯହିଁ ବୋଲିଲ ତହିଁ ଥାଉ । ସେଣିକ ଇଚ୍ଛା ଯେତେ ଯାଉ ॥
କେବଳ ନାମରେ ବିଶ୍ୱାସ । ଥିଲେ ସେ ତରିବ ଅବଶ୍ୟ ॥
ଏଥୁ ସଂଶୟ ନାହିଁ ଜାଣ । ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ମୁଖେ ଶୁଣ ॥
ଜାଣନ୍ତି ଏଡ଼େ ତେଜୋମୟ । ଭୂଜା ପ୍ରସଙ୍ଗ ଅଛି ଯାହୁ ॥

ଷଣ୍ଡିକେ କଟେ ଭସ୍ମରାଶି | ଯେସନେ ପାତକୁଳ ଧ୍ୱଂସି ||
ଉଦୟୁ ହେଲେ ଦିବାକର | ଯେସନେ ନାଶଇ ତମ ଘୋର ||
ଯେସନେ ଗରୁଡର ଡାକ | ଭୁଜଙ୍ଗ ପଳାଏଣ ଶବ୍ଦ ନିକ ||
ତେସନେ ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣେ | ପାପ ପଳାନ୍ତି ଏଣେ ତେଣେ ||
ନିର୍ମଳ ହୁଏ ତାର ଅଙ୍ଗ | ହେତୁ ଏ ବସ୍ତୁ ତେଜ ସଙ୍ଗ ||
ଏଣୁ ଏ ହରିନାମ ବାଣୀ | ସେ ସବୁ ପରେ ଶିଖାମଣି ||
କୋଟିଏ ଯଜ୍ଞ ସେବେ କରି | ନାମ କୋଟିକୁ ନୁହେଁ ସରି ||
ମେରୁ ସମାନ ରତ୍ନମାନ | ବ୍ରାହ୍ମଣ ହସ୍ତେ ଦେବ ଦାନ ||
ବସାଇ ଅନେକ ଶାସନ | ଭୂମି ମଣ୍ଡଳ ଦେବ ଦାନ ||
ଗୋଗୋଷ୍ଠ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କରି | ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଅଳଙ୍କାର ଭରି ||
ଅବର ସବସ୍ତା ସହିତେ | ଦାନଙ୍କ ଦେବ ଅପ୍ରମିତେ ||
ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ଆଦି ଯେତେ | ବିପ୍ରଙ୍କ ମନ୍ଦିର ସହିତେ ||
ଦଧିଦୁଗ୍ଧ ଦେବ ମିଷ୍ଟ ଅନ୍ନ | କୋଟି ସଂଖ୍ୟାରେ ଦେବ ଦାନ ||
ଗ୍ରୀଷ୍ମ କାଳେ ଜଳଛତ୍ର | ଚର୍ମ ପାଦୁକା ଅପ୍ରମିତ ||
ଅନେକ ବ୍ୟାଧିବନ୍ତ ନର | ତାହାଙ୍କ କରି ଉପକାର ||
ଅଣାଇ ବୈଦ୍ୟ ଦିବ୍ୟୌଷଧି | ଭଲ କରାଇଥିବ ବ୍ୟାଧି ||
ଏ ସବୁ ପୁଣ୍ୟ ତୁଳ କରି | ନାମ ଭଜନେ ନୋହେ ସରି ||
ତପସ୍ୟା ଧରି ତୁଳ କରି | ପଡ଼ିବ ସମ ନାମାବଳୀ ||
ଏମନ୍ତ ଶ୍ରୀହରି ମହିମା | କେ ମୁଖେ କହିବ ଗରିମା ||
ଧନ୍ୟ ଯେ ହରିନାମ ଗୋଟି | ଭବ ବନ୍ଧନ ପାଶେ କାଟି ||
ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଲଲାଟ ଲିଖନ | ଘଣ୍ଟିକେ କରିପାରେ ଆନ ||
ଯାହା ନୋହିବ ଏ ଜଗତେ | ସେ କରି ପାରିବ ସାକ୍ଷାତେ ||
ଦେଖ ଏ ଜଡ଼ ପାଷାଣ | ଲାଗିବା ମାତ୍ରେ ଶ୍ରୀଚରଣ ||
ତତକ୍ଷଣେ ହୋଇଲା ସୁନ୍ଦରୀ | ଆଉ କେ ପାରେ ଏହା କରି ||
ଦେଖ ଯେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଅଲୌକିକ | ଯାହା ନୋହିବ ଏ ଜଗତ ||
ପର୍ବତ କୋଟିଏ ସଂଖ୍ୟାରେ | ନେଇ ଅମ୍ଭୋଧେ ଭସାଇବେ ||

ଘସିଲ୍ ଯୋଳଷେଳା ଯଥା । ଆଜକୁ ରହିଛି ସେ କଥା ॥
ଦେଖ ଷଧାତାପାନ୍ତୁ ବର । ଯାଇ ଅମର ପଶଶିର ॥
ବଧିଲେ ତାହାର ଗାବକ । ଧାତା ଲେଖାନ କଷ୍ଟି ଆନ ॥
ଜାଣେ ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମରଣ । ଅମର କଲେ କଷ୍ମଷଣ ॥
ମାର୍କଣ୍ଡେ ବୃଦ୍ଧ ପଦ ଦେଲେ । ବେଶ୍ୟା ନାସିକ ସ୍ୱର୍ଗେ ନେଲେ ॥
ମନ୍ଦୁତ୍ୟ ଦେଲେ ଧାତା ଯେବ । ସ୍ୱର୍ଗରେ ଇନ୍ଦ୍ର ସୁସଂପଦ ॥
ସାଧବା ନାସିକ ଦୋସ୍ୱଷ । କଲେ ସେ ଜନକର ନାଶ ॥
ଧଟତ ସମ୍ମୁଖ ଜନ । ନାସିତ ଅଗ୍ରେ କଲେ ଦୂଜ ॥
ଏମନ୍ତ ଦେଖୁ କହିଥାରେ । କସ ଉପମା ଦେବ ତାରେ ॥
ସବୁରି ଆତ୍ମା ଅତ୍ମାରାମ । ଆଜ୍ଞ ଜେ ଅଛୁ ତାକୁ ସମ ॥
ଏଣୁ ସେ ନାମେ ଆଶ୍ରା ଯାଉ । ସଂସାରେ ଉଦ୍ଧଗାହିଁ ତାଉ ॥
କିଷ୍ଟେ ସେ ଦେଲ ଦେଖିଶିଶି । ହେ ମନ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣି ॥
ଏଣୁ ସେ ନାମ ରତ୍ନ ଗୋଟି । ମନ ବଟେନ ଷାଷ ଷଣ୍ଡି ॥
ସ୍ୱପଦାମଦ ମଧ୍ୟେ ଭଷ । ଭୃତ୍ୟ ତାକୁଣୀ ଭର୍ତ୍ତି ଜର ॥
ଜାଗ୍ରତେ ଜାଗ ସୁଷୁପ୍ତେକ । ଘାଟେଶାରି ନ ଏଣ ଭୂ ତାକେ ॥
ଦେଖି ଜନକୁ ଜର ଷଷା । କାନ୍ତର୍ଣ୍ଣି ଦେଖିହିବ ଏକା ॥
ସ୍ତୁତେତା ରଣ ଜଗୁଆଳ । କସ କରିବ ମୃତ୍ୟୁକାଳ ॥
ଏଷ୍ଣ ସେ ହବ ଧର୍ମଯାଉ । ହେ ମନ ସନ୍ଦେହ ନ କରି ॥
ସକଳ ବେଦଶାସ୍ତ୍ରେ ଶୁଣି । ଈଶ୍ୱର ବାକ୍ୟ ଏ ପ୍ରମାଣ ॥
ନାରଦ ଆଦି ମୁନି ଯେତେ । ଯେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ॥
ତାଙ୍କ ବଚନ ଏହୁ ସତ୍ୟ । ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାଭକ୍ତି ॥
କେବଳ ତୋର କୃପା ଥାଉ । କଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣି ଉଦ୍ଧଗାହିଁ ଆଉ ॥
ହେ ମନ ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ । ନାମର ମହିମା ଏମନ୍ତେ ॥
ସେ ରାମ ନାମଗୋଟି ମୋର । ନିରତେ ଷଷ୍ଟ କଣ୍ଠ ହାର ॥
ସ୍ମରିବେ ଏହି ରସେ ରସ । ନିରତେ ରାମ ନାମ ଘୋଷ ॥
ଏ ଭବ ବ୍ୟାଧିର ଔଷଧ । ଜାଣ କେବଳ ଭଷ୍ଟାଗଧ ॥

ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ମୁରାରି । କୃଷ୍ଣ କେଶବ କଇଟଭାରି ॥
ପରମାନନ୍ଦ ବାସୁଦେବ । ହରି ଗୋବିନ୍ଦ ପଦ୍ମନାଭ ॥
ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ଚକ୍ରପାଣି । ଯାଦବକୁଳ ଯାଦମଣି ॥
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ କୃପାସିନ୍ଧୁ । ଯାଦବକୁଳ ଯାଦବନ୍ଧୁ ॥
ବ୍ରଜମୋହନ ହୃଷୀକେଶ । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ପୀତବାସ ॥
ଅନନ୍ତ ଅଚ୍ୟୁତ ଶ୍ରୀଧର । ପଦ୍ମ ନୟନ ଗଦାଧର ॥
ନବୀନ ଦୂର୍ବାଦଳ ମୂର୍ତ୍ତି । ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଜଗତପତି ॥
ନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ ବଂଶୀଧର । ରାଧା ବଲ୍ଲଭ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ॥
ଏ ଆଦି ନାମାବଳୀ ଯେତେ । ସୁଜନେ ଚିନ୍ତ ହୃଦଗତେ ॥
ସ୍ୱରୂପି ପ୍ରଭୁ ଯେ ଶ୍ରୀହରି । ସକଳ ଘଟେ ଛନ୍ତି ପୂରି ॥
ସକଳ ଜୀବର କରତା । ସଦ୍‌ଗୁରୁ ଚିତ୍ତ ମୁକ୍ତିଦାତା ॥
ଯେ ଶୁଦ୍ଧବୁଦ୍ଧ ଧର୍ମମାନ । କରତା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ॥
ତା ବିନୁ ଆନ ନାହିଁ ଜଣେ । ଶରଣ ପଶ ସେ ଚରଣେ ॥
ଭବର ବନ୍ଧୁ ସେ ଗୋସାଇଁ । ଅଭାବ ଜନେ ଭେଟ ନାହିଁ ॥
କହଇ ବିପ୍ର ରାମ ଦାସ । କେବଳ ମୁକତି ବିଶ୍ୱାସ ॥
ବିଶ୍ୱାସ ବିନା ଯେତେ କର୍ମ । ଜାଣ କେବଳ ବୃଥା ଶ୍ରମ ॥
କପ କଣ୍ଟକ ମୂର୍ଖ ସ୍ମର । ସାଧୁଙ୍କୁ ସନ୍ତ୍ରେ ଗୋଚର ॥
ମୂର୍ଖ ଜନଙ୍କୁ ଏକା ଶାନ୍ତି । ନ ଛାଡ଼େ ଜନ୍ତୁଙ୍କ ପ୍ରକୃତି ॥
ଶୁଚି ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ସ୍ଥାନମାନ । ସର୍ବେ ଦେଖନ୍ତି ବସ୍ତୁ ଚିହ୍ନ ॥
ତହିଁ ଜୀବନ୍ତ ମୁନିବର । ଯେଣୁ ମୂର୍ଖଙ୍କୁ ଏକା ଡର ॥
ଦେଖ ମକ୍ଷିକା ମଧୁପାନ । ତେଜିଲା କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ॥
ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଦେଖିଲେ ତା ପାଶେ । ଅତି ଆନନ୍ଦେ ତହିଁ ବସେ ॥
ଏମନ୍ତ ମୂର୍ଖଙ୍କର ଭାବ । କେ ତାହା ଅନ୍ୟଥା କରିବ ॥
ସାଧୁଙ୍କ ହୃଦକୁ ମୋହର । କୋଟିଏ ବାର ନମସ୍କାର ॥
ଭକତେ ଥିବ ଶୁଭକାର । ଏଣୁ ମୋ ଦୋଷ କ୍ଷମାକର ॥
କହଇ ବିପ୍ର ରାମ ଦାସ । ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି କଥା ରସ ॥

ଅଦାର୍ଢ୍ୟ ଚକୋର ଜାଳେ | ମୋତେ ଉଦ୍ଧରି ନିଅ କୂଳେ ||
ମୁଁ ମୂଢ଼ ପତିତ ପାମର | ଦୁଷ୍ଟ ଦୁର୍ମତି ଦୁରାଚାର ||
ଦାମ୍ଭିକ ନାସ୍ତିକ ଦ୍ୱେଷୀ | ନିରତେ ଅସୂୟା ଲମ୍ପଟୀ ||
ନ ଜାଣେ ପାଠ ଶାସ୍ତ୍ର ସ୍ତୁତି | ଦୃଢ଼ ଭଜନେ ନାହିଁ ମତି ||
ଅତି ଧର୍ମ ଶାସନରେ | ନିରତେ ଧନ ଇଚ୍ଛାକରେ ||
କାମିନୀ ସଙ୍ଗ ରତି ଜନ୍ମେ | ଭଜନେଁ ନ ପାରେ ସ୍ଥିର ||
ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗ ନାହିଁ ମନ | ଏମନ୍ତେ ବଞ୍ଚାଇବା କାଳ ||
ଆସି ଘୋଟିଲା ଏବେ କାଳ | ଏଥୁ ଉଦ୍ଧର ଦୟାଳ ||
ତୁମ୍ଭେ ହେ ପତିତପାବନ | ମୁ ଯେ ଅଟଇ ପାପୀଜନ ||
ଏଣୁ ଭରସା ମୋର ଅଛି | ପାପରେ ଭୟ ନାହିଁ କିଛି ||
ଶ୍ରୀଧର ମୁକୁ ଯଦୁପାଦ | ତହୁଁ ମୋ ମନ ରହିଥାଉ ||
ନିରତେ କରୁ ମଧୁପାନ | ଏ ଆଜ୍ଞା କର ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ||
ମୋ ଅପରାଧ କ୍ଷମାକରି | ଚରଣେ ଶରଣ ତୁମ୍ଭର ||
ଭଣଇ ବନ୍ଧୁ ଦୀନ ଦାସ | ମୋହର ପ୍ରଭୁ ପୀତବାସ ||
ସେ ପୀତବାସଙ୍କରି ଗୁଣ | ଜାଣନ୍ତି ଏକା ସାଧୁଗଣ ||
ସେ ସାଧୁଗଣ ପାଦଧୂଳି | ମସ୍ତକେ ହେଉ ମୋ ମଣ୍ଡଳି ||
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ | କେବଳ ଶ୍ରବଣେ ଅମୂଲ ||
ଶ୍ରୀଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବଙ୍କର | ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ଅଙ୍କର ||
ଆଷାଢ଼ଶୁକ୍ଳ ଗୁରୁବାରେ | ଶ୍ରୀ ମୁକ୍ତେଶ୍ୱରଙ୍କର ପାଶେ ||
ହେଲା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜଳୁ ବର୍ଷ | ଦିନ ଚଉଦ ପ୍ରହର ||
ମନ୍ଦିର ଦକ୍ଷିଣ ମୋର ସ୍ଥାନ | ସେ ଗ୍ରାମେ ମୋହର ଆଶ୍ରମ ||
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଗଦାଧର ଦାସ | ସେ ପାଦପଦ୍ମେ ମୋର ଆଶ ||
ପିତା ମୋ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦାସ | ମୁହିଁ ଅଟଇ ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ||
ନାହିଁ ମୋହର ବାହ୍ୟବୁଦ୍ଧି | ଭରସା ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀ ଶୁଦ୍ଧି ||
ଆବର ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣ | ସେ ମୋର ପରମ କାରଣ ||
ଏ ଦୁଇ କୃପାଦୃଷ୍ଟି ଯୋଗ | ହେଲା ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟ ରସାମୃତ ||

ପ୍ରଥମ ପ୍ରବନ୍ଧ ପଞ୍ଚାଶ । ଅଧ୍ୟାରେ ବଳାଇଥିଲୁ ଶେଷ ॥
ତହୁଁ ବର୍ଣ୍ଣିଲି ସମସ୍ତର । ଭକ୍ତ ସାଧୁମାନଙ୍କର ॥
କୃପାରୁ ଶୁଣି ପଞ୍ଚାଂଶ । ଅଧ୍ୟାୟ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସ ॥
ଦୁଇ ପ୍ରବନ୍ଧ ମିଶିଲାରେ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଞ୍ଚାଶ ଅଧ୍ୟାରେ ॥
ପଦ ପଦକ ସୁଧାରସ । ଶୁଣନ୍ତେ ନିରନ୍ତର ତୋଷ ॥
ଏଥିଁ ନିର୍ମଳ ଚିତ୍ତ ଯାର । ନିଷ୍ଠେ ସେ ଭକ୍ତ ଉଦ୍ଧବ ପାର ॥
କହଇ ଦୀନ ରାମ ଦାସ । ମୋତେ ଈଶ୍ୱର ପୀତବାସ ॥
ଈଶ୍ୱର କିବା ନ ଈଶ୍ୱର । ଭରସା ଅଛଇ ମୋହର ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଶ୍ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଉଜାମିନ ଦଣ୍ଡୀ ଦୁର୍ଗଦେବ ନାମ ପଞ୍ଚାଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଏକପଞ୍ଚାଶତ ଅଧ୍ୟାୟ

ଗରୁଡ଼ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମଇ ପ୍ରଭୁ ଗଣପତି । ଯେଣୁ ସେ ମୋହର ସ୍ଫୂର୍ତ୍ତି ॥
ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ଶରଣି । ମୋ ବିଘ୍ନ ହର ବିଘ୍ନୋଭଞ୍ଜନ ॥
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପାଦେ ନମସ୍କାର । ଦୟା କରିବ ଚକ୍ରଧର ॥
ଶ୍ରୀନୀଳଗିରି ଜଗନ୍ନାଥ । ତୋ ପାଦେ ଲାଗୁ ମୋର ମାଥ ॥
ହେ ସାଧୁଜନେ କୃପାକର । ତୁମ ଦୟାରୁ ହେବି ପାର ॥
କୃପାକର ହେ ନରହରି । ଏହି ଘଟରେ ଅଛି ପୂରି ॥
କହ ହେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ । କହ ହେ ଭକ୍ତ କଥାମାନ ॥
ଭକ୍ତମାନଙ୍କ କଥା ଯାର । କହି ଦେବନ ମୋତେ ଏର ॥
କର୍ଣ୍ଣେ ମୋ ପୂରିଲ ଅମୃତ । କହିବ ଭକ୍ତଙ୍କ ଚରିତ ॥
ଚୈତନ କହନ୍ତି ଶୁଣ ମନ । ଓଡ଼ିଶାଦେଶେ ପୁଣ୍ୟସ୍ଥାନ ॥
ଜମ୍ବୁ ନଗର ବୋଲି ନାମ । ସେ ଦେଶେ ଅଟଇ ତାର ଧାମ ॥
ଜମ୍ବୁବର ପାଞ୍ଚେ ତା ନାମ । ପଞ୍ଚଭୂଷଣରେ ଅଚ୍ଛିନ ॥

ସେ ବଡ଼ ଧନାଢ଼୍ୟ ଅଟଇ । ବନ୍ଧୁ କୁଟୁମ୍ବ ତାର ଥାଇ ॥
ପୁତ୍ରେକ ନାମ ତା ଗଙ୍ଗେବ । ଶାନ୍ତ ସୁଶୀଳ ତାର ଭାବ ॥
ବିଦ୍ୟା ତା ଥିଲା ଅପାର । କ୍ରୋଧିଷ୍ଟ ନ ଥାଇ ତୁଳର ॥
ଧର୍ମ ବିଷୟ ସର୍ବ ଦେଖେ । ସଦା ସେ ଏକ ଜାତି ଲେଖେ ॥
ନାମରେ ଅନୁସରଣ ରତ । ମନେ ଚିନ୍ତଇ ରଘୁନାଥ ॥
ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତେ ପ୍ରୀତି ଥାଇ । ହୃଦରେ ନାମକୁ ଚିନ୍ତଇ ॥
ଧନେ ବୈରାଗ୍ୟ ହେଲା ଜାତ । ସବୁ ବାହାର ସେ ଭୂଷିତ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ବେଶ ଆଚରିଲେ । କଣ୍ଠେ ତୁଳସୀ ମାଳା ଭରିଲେ ॥
ତିଳକ ପତ୍ର ଲଲାଟରେ । ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରାଦି ବାହୁମୂଳରେ ॥
ରାମ ଭଜନ ଅନୁସରେ । ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ କାନନେ ॥
ଏକ କୁଟୀର ତଳେ ରହି । ଶ୍ରୀରାମ ଭଜଣ ଗାଉଇ ॥
ବୋଲନ୍ତି ନମୋ ରଘୁବୀର । କ୍ଷମା ଅପାରୁ ଅପାର ॥
ମୁଁ ତ ଅଟଇ ଜନ୍ମହୀନ । କି ରୂପେ କରିବ ପୂଜନ ॥
ମାନସ ପୂଜାର ବିଧାନେ । ଧ୍ୟାନ କରଇ ମନେ ମନେ ॥
ନୀଳଘନ ଶ୍ୟାମ ଶରୀର । କନ୍ଦର୍ପ ଜିଣି ସେ ସୁନ୍ଦର ॥
କରେ କୋଦଣ୍ଡକାଣ୍ଡ ଶୋଭେ । ଶିରେ ମୁକୁଟ ଶୋଭାପାଏ ॥
ହୃଦୂରେ ରତନ କଉସ୍ତ । ଗ୍ରୀବା ଟଟକ ବାଜୁ ବାଜୁ ॥
ବସାଇ ତାଙ୍କୁ ବାମଦେଶେ । ଜାନକୀ ରଖାଇ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସାଥେ ଛତ୍ର ଧରି । ବାମରେ ଚାମର ଭଣ୍ଡାର ॥
ସୁମର ଭାଗନ୍ତି ଭରତ । ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଆଳଟରେ ରତ ॥
ଆଗେ ସେବକ ହନୁମନ୍ତ । ଚତୁର୍ଭୁଜ ମୂର୍ତ୍ତି ସୀତାକାନ୍ତ ॥
ପୀତବସନ ଆଭରଣ । ଶ୍ରୀକରେ ରତନ କଙ୍କଣ ॥
ଅଙ୍ଗୁଳିମାନଙ୍କେ ମୁଦ୍ରିକା । ନବରତ୍ନରେ ସେ ଖଚିତା ॥
ହୃଦରେ ରତନ ଭୂଷଣ । ଏମନ୍ତ ରୂପ କରି ଧ୍ୟାନ ॥
ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ସମ୍ମୁଖରେ । ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ମନରେ ॥
ହେ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ କୃପାକର । ଏ ଭବସାଗରୁ ଉଦ୍ଧର ॥

ଦୟାସାଗର ରଘୁବର । ଶୁଭେ ଦର୍ଶନ ଦେଲେ ତାରେ ॥
କୋଟି କନ୍ଦର୍ପରୂପ ଦେଖି । ପିଲୁଡ଼ି ନ ପାରଇ ଆଖି ॥
କୋଟିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟ କି ଉଦୟେ । ଦେଖି ନୟନୁ ଲୁହ ବହେ ॥
ନୟନ ଲୁହ ଝୁରଇ ନ । ଭୂମିରେ ପଡ଼ଇ ଅଚେତ ॥
ଆନନ୍ଦ ସାଗରେ ବୁଡ଼ିଲା । ଦେହରୁ ପ୍ରାଣ କି ଛାଡ଼ିଲା ॥
ଥିବୁ ନୁହଁଇ ତାର ଗାତ୍ର । ଚିତ୍ର ହୋଇଲା ମୂରତକୁ ॥
ଏମନ୍ତ ଦେଖି ରଘୁନାଥ । କୋଳରେ ଧଇଲେ ତୁରିତ ॥
ପଦ୍ମକରରେ ଝାଡ଼ିଦେଲେ । ହେ ଭକ୍ତ ବର ମାଗ ବୋଲେ ॥
ଶୁ ଅନ୍ତେ ଭକତଶେଖର । ମନ ଇଚ୍ଛାରେ ମାଗ ବର ॥
ଭଦ୍ର କହେ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷରେ । ହେ ପ୍ରଭୁ କୃପାକର ମୋରେ ॥
ଶିକ୍ସା ମୁଁ ଗଲେ ଗୋ ହୃଦରେ । ଦର୍ଶନ ଦେଉଥିବ ବାରେ ॥
ଭୂତ ଭବିଷ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ । ଜାଣୁଛିଲେ-ଜାଣିବି ମୁଁ ଶୁଣ ॥
ଇଚ୍ଛାରେ ମୃତ୍ୟୁ ହେବ ମୋର । ନାମ ଖ୍ୟାତ ହେଉ ଅପାର ॥
ଯହିଁକି ମୁଁ ମନ କରିବି । ତତକ୍ଷଣେ ସେଠାରେ ମିଳିବି ॥
ଏ ବର ଦିଅ ରଘୁବର । ତୋ ପାଦପଦ୍ମେ ଭକ୍ତି ସ୍ଥିର ॥
ଶ୍ରୀମୁଖେ ଅସ୍ତୁ ଅସ୍ତୁ ବାଣୀ । ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ଭଣି ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ଭକତ । ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ କଲା ଦଣ୍ଡବତ ॥
ପ୍ରଣାମ କଲା ବାରମ୍ବାର । ଅଦୃଶ୍ୟ ହେଲେ ରଘୁବୀର ॥
ତହୁଁ ଭକତ ତତକାଳେ । ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନ ଚଳିଗଲେ ! ॥
କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖି ରଙ୍ଗେ । ଦ୍ୱାରକା ଗଲେ ସାଧୁ ସଙ୍ଗେ ॥
ଛାପାଧାରୀ ହୋଇ ଆବର । ମହିମା ଦେଖାଇ ସେଠାରେ ॥
ଅନେକ ସାଧୁବୃନ୍ଦ ସଙ୍ଗେ । ପ୍ରୟାଗ କାଶୀ ଗଲେ ରଙ୍ଗେ ॥
ସାଗର ସଙ୍ଗମରେ ହୋଇ । ଦର୍ଶି ରହାଇ ତହୁଁ ଯାଇ ॥
ଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନ କଲେ । ନୀଳାଦ୍ରି ପ୍ରେମବଶ ହୋଇଲେ ॥
ଶେଷରେ ପରିକ୍ରମା କଲେ । ନୀଳାଦ୍ରି ନାଥଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ।
ନିତ ଦେଖିଣ ଜଗଦୀଶ । ବେଶ ଦେଖିଣ ହେଲେ ତୋଷ ॥

ଆନନ୍ଦର ସୀମା ହୋଇଗଲେ । କାଠଯୋଡ଼ ଗୁଡ଼ିକ ମିଳିଲେ ॥
ସୁଭକ୍ତେ ଶ୍ରୀପୁରର ମାସ । ନଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କେବେ ଖାଶ ॥
ଚଢ଼ାଇ ମୁଦଗ୍ରାଲ ଜଳ । ବସିଣ ନଗ ଦ୍ୱାର ହେଲେ ॥
ଗଣ୍ଠେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ସାଧୁ ବୃନ୍ଦଙ୍କୁ ସଙ୍ଗ କଲେ ॥
ମହାନଦୀର କୂଳେ ରହି । ବାରବାଟୀ ନିକଟ ପହଞ୍ଚି ॥
ସେ ବାରବାଟୀ ଦୁର୍ଗମରେ । ଦେଖିଲ ଶୁଆରି ସେ ଜଳେ ॥
ଚତୁର୍ଦ୍ଧା ମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ଥାପି ତହିଁ । ଦେଖିଲ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଇ ॥
ଶ୍ରୀ ନଳଗିରି କୀର୍ତ୍ତି ନାମ । ତହିଁ ଖଞ୍ଜିଲେ ପ୍ରତଦନ ॥
ଅବକାଶ ଯେ ଧୂପ ଆଦି । ଛପନ ଭୋଗ ଯେ ପ୍ରଭୃତି ॥
ଷଣ ଷଣ୍ଡେକ ଦେବ କଲେ । ପ୍ରସାଦେ ସଦାବର୍ତ୍ତ ହେଲେ ॥
ସୁସିଣ ନିଯୋଗ ମାନଙ୍କୁ । ଆଜ୍ଞା କରିଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ॥
ଚାରି ମାସରେ ଫେରିଯାତ । ନିତ୍ୟମେ କରନ୍ତି ସମସ୍ତ ॥
ସେନୀବତ ବଜାଇ ଗାଇଲେ । ବାଦ୍ୟ ବଜାଇ କୁତୁହଳେ ॥
ଦେଖିଲ ଶିବେ ଉଡ଼ିଥି ଚେତ । ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖିବା ନିମିତ୍ତ ॥
କଂସାର କବାଟ ବଜାଇ । ଫାଟିଲେ ସୁବଦିତ ଦେଇ ॥
ଘଣ୍ଟି ଯେ କରତାଳିମାନ । ଶିଙ୍ଗା ବଜାଇ ଘନ ଘନ ॥
ହାଟ୍ଟଂ କାଳରେ ଶଙ୍ଖବାଦ୍ୟ । ଦେଖି କଲି ସାଧୁଙ୍କ ଆନନ୍ଦ ॥
ଧର୍ମଶାଳାରେ ରହିଥାନ୍ତି । ହରି ନାମରେ ଦିନ ନିଅନ୍ତି ॥
ଅନେକ ସାଧୁ ବୃନ୍ଦ ମିଳି । ବସିଲେ ଭକ୍ତି ସଭାକଳି ॥
ଗଣ୍ଡିକ ସାଧୁ ଶତ ଶତ । ସାଧୁଙ୍କ ଦଶସ୍ତି କରନ୍ତି ॥
ପ୍ରେମ ଆନନ୍ଦେ ହୋଇ ଭୋଳା । ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା ॥
ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ସଜ୍ଜନ । ଅପୂର୍ବ ଅଟେ ଏ ଆଖ୍ୟାନ ॥
ବାରବାଟୀ ବୋଲିଛି ଯେତୁ । ବସ୍ତୁ କଟକ ଅଟେ ସେତୁ ॥
ତହିଁରେ ଅଧିକ ସେନା । ବଡ଼ ପ୍ରତାପୀ ଭୂପତିଗଣ ॥
ତାହାର ସୈନ୍ୟର ପ୍ରତାପେ । ଉଡ଼ର ଶତ୍ରୁ ପ୍ରଜା କେବେ ॥
ଭୟେ ଅନେକ ଲୋକ ଆସି । ଖଟିଣ ଥାନ୍ତି ସବାଇଁ ॥

ବଡ଼ ପ୍ରତାପୀ ସେ ଯବନ । ସାଧୁଙ୍କୁ ଯେସନ୍ତ ବିଘ୍ନଜନ ॥
ଅନ୍ୟାୟୁ ଦେଖିଲେ ଯନ୍ତ୍ରଣ । ପୁଣ ପ୍ରାୟେ ଜନ ପାଳକ ॥
ଏକ ଭକତ ଚକ୍ଷୁ ପୁଣ । ନବାବେ ଦେଲେକ ଦଣ୍ଡନ ॥
ଏଠାରେ ବଇଷ୍ଣବ ଜଣେ । ନାଗରୁ ଦିଏ ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନେ ॥
ବନ୍ଧୁତ ନାଗାଙ୍କୁ ରଖିଣ । ସ୍ତ୍ରୀବ ଭୁଞ୍ଜଣ ସନ୍ତୋଷଣ ॥
ବଣି ଦେଉଳ କରି ଆଗ । ଘାଟେଶ୍ୱ କରି ରଚି ସାର ॥
କଂସା ଝବାଟ ଦ୍ୱାରେ କରି । ଧ୍ୱଜା ଉଡ଼ାଏ ସେ ନ ଡରି ॥
ଭକତ ବଚନ ଶୁଣିଣ । ଯବନ କ୍ରୋଧ ହେଲା ମନ ॥
ଆପଣା ଭକ୍ଷଦ୍ରବ୍ୟ ଅଣି । ପେଟରୁ ମଧ୍ୟେ ଭରି ପୁଣି ॥
ସଜନ କରି ସ୍ଥାନମାନ । ଚକ୍ଷୁରେ ମୁଦ ଦେଇ ପୁଣ ॥
ଉତ୍ସବରେ ଦେଖି ଦେଲା । ବୈଷ୍ଣବ ଭୁଞ୍ଜିବ ବୋଇଲା ॥
ଅନ୍ନର ସ୍ଥାନ ସେ ଯେବେ । ଖାଉ ଅନ୍ନର ଦ୍ରବ୍ୟ ତେବେ ॥
ଭକତ ଶୁଣି ହେଲା ଚଳି । ମହନ୍ତ ଦ୍ୱାରେ ଯାଇ ମିଳି ॥
ଆଗମ ଜାଣି ସେ ମହନ୍ତ । ଦ୍ୱାରେ ହୋଇଲେ ଉପଗତ ॥
ହାତେ କଟୋରି ବେତଧରି । ସେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦରଶନା କରି ॥
ବେତ ଲଗାଇ ଏକବାର । ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ଭକତ ॥
ନବାବ ଯାହା ସେ ଦେଇଛନ୍ତି । ଭକ୍ଷଣ କରିବା କହୁଛି ॥
ଏବେ ତୁ ବାହୁଡ଼ାଇ ନଅ । ଆମ୍ଭେ ଭକ୍ଷିଲୁ ବୋଲି କହ ॥
ଅନ୍ନର ଅବଶେଷ ପାଇ । ଆନଠାରେ ଅପରାଧୀ ହୋଇ ॥
ଭକତ ଚକ୍ଷୁ ବେଗେ ଚଳି । ନବାବେ ସମସ୍ତ କହିଲା ॥
ଶୁଣି ଯବନ କ୍ରୋଧଭରେ । ପିଠାଇ ଦେଖିଲେ ନଖିରେ ॥
ସେ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ନାହିଁ ତହିଁ । ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ପୂରି ରହିଅଛି ॥
ମନ ମଧ୍ୟରେ ଭୟ କଲେ । ଆମ୍ଭେ ଦେଖିବୁଁ ବୋଇଲେ ॥
ସେ ଯେ ଗରିବ ଦାସେ ଚକ୍ଷୁ । ମରଣ ଶକ୍ତିର ଗୋବିନ୍ଦ ॥
ବୋଇଲେ ଏ ଦେହ ନ ରଖିବା । ସନ୍ତ୍ରରେ ସମାଧି ହୋଇବା ॥
ଦ୍ୱାରେ ସମ୍ମୁଖେ ଗାତ ଖୋଳେ । ସମାଧି ହୋଇବା ନିମନ୍ତେ ॥

ବହୁତ ସାଧୁଜନ ମିଳି | ହରି ଶବଦେ କରତାଳି ||
ବେଢିଣ ସଦା ହୋଇଥିଲେ | ସମସ୍ତେ ହାହାକାର କଲେ ||
ନବାବ ମନେ ମନେ ଡରି | ଦେଖିବା ଅର୍ଥେ ବେନି କରି ||
ଦେଖିଲେ ସାଧୁ ନୟନେ | କ୍ରୋଧେ ହୋଇ ଜଳିଲେ ମନେ ||
ବୋଇଲେ କିମ୍ପା ଏହା କଲି | ତା ଦ୍ରବ୍ୟ ଲୁଟି କରାଇଲି ||
ଦେଉଳ ମଧ୍ୟେ ଯାଇ ଭଣି | ପୋଡ଼ାଇ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ||
ମନ୍ଦିର ତହୁଁ ଭାଙ୍ଗି ଦେଲେ | ମସଜିଦ ସେହି ସ୍ଥାନେ କଲେ ||
ପୁଣି ଦୂତଙ୍କୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲା | ତାହାର ଗଡ଼ ଲୁଟି କଲା ||
ଆଉ ଅସାଧ୍ୟ ନାହିଁ ତହିଁ | ସାଧ ହୋଇଲେ ସାନ ବଡ଼ି ||
ଦେଖି ଚଳିବ ଯାସ ଦେଶେ | ସମାଧି ତେଜି ଅବଶେଷେ ||
ନିଶାରେ ବାଦଶା ମନ୍ଦିରେ | ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଧୀରେ ଧୀରେ ||
ବାଦଶା ନିଦେ ଥିଲେ ଶୋଇ | ବସିଲେ ଛାତି ଉପରେ ଯାଇଁ ||
ବୋଇଲେ ଆରେ ଦୁରାଚାର | ଜୀବନ ନେବଇ ତୋହର ||
ମୋର ପୂଜନ କଲୁ ନାଶ | ଦେଉଳ କରାଇଲୁ ଧ୍ୱଂସ ||
ଏବେ ତୋହର ପ୍ରତିଫଳ | ସନ୍ତାନ ପାଖାଣ୍ଡି ହୋଇବ ||
ଶତେକ ବେତାଘାତେ ତୋତେ | ଦଣ୍ଡ ଉପରେ ମୋର ଭକ୍ତେ ||
ଯେବେ ଜୀବନ ଅଛି ଆଶା | ତେବେ ତୁ ମୋର ଏହା ଭାଷା ||
ଏଠାରେ ଦେଉଳ ମୋହର | କରିବୁ ଏ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ଥିର ||
ଏଥି କୁ ମୋତେ କଲୁ ସ୍ଥାନ | ବୋଲି ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ||
ବାଦଶା ହୋଇ ଅତି ତ୍ରସ୍ତ | ଶେଯରୁ ଉଠିଲେ ତୁରିତ ||
ତତ୍ପରେ ସନଦ ଲେଖାଇ | ସାଧୁ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଲେ ନେଇ ||
ସେ ଲେଖା ଯାଇ ଶିଷ୍ୟଗଣ | ମଠ କରାଇଲେ ଆପଣ ||
ଧ୍ୱଜା ବାନ୍ଧିଲେ ଉଚ୍ଚସାର | ଦଧିବାର୍ଣ୍ଣ ଜିଉ ଆଦର ||
ରଘୁନାଥଙ୍କ ସେବା ପୂଜା | ସ୍ଥାପିରେ କରିଲେ ବିଶେଷ ||
କାଳି ଦିନରେ ତହିଁ ପୁଣି | ଏକ ଚିତ୍ରିଏ ତଣ୍ଡୁ ସ୍ୱନ ||
କ୍ଷୁଧାରେ ଅଧିଆ ପଡ଼ିଲେ | ସେଠାରେ ତଣ୍ଡୁ ସେ ଖାଇଲେ ||

କହୁଁ ସେ ହୋଇଲେ ଚଣ୍ଡାଳ । ତଥି ନରାନ୍ତଲୋକେ ଦେଖି ଭକ୍ତି ॥
ଅପୁଣି କୁଷ୍ଠି ଲୋକମାନେ । ସେବା କରନ୍ତି ପ୍ରତିଦିନେ ॥
ତାଙ୍କର ଗନ୍ଧ ମୁକ୍ତି ଆଉ । ଦେହଧାରୀ ଜାଣିବ କାହୁଁ ॥
ସ୍ତ୍ରୀହୁଣି ଦୁର୍ଜନ ଆଉ । ବିଶ୍ୱାସ ମୂଳ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ॥
ଶୁଣିମା ହେଉ ସାଧୁଜନ । ଚିତ୍ତରେ କର ଏହା ଭଜନ ॥
ଗଜ ସେ ଚିତ୍ତରେ ଭଜିଲା । ଗ୍ରାହ ମୁଖରୁ ଉଦ୍ଧରିଲା ॥
ହରିଙ୍କି ଦେଖିଲା ନୟନ । ଖଣ୍ଡିଲା ଦୁଃଖ ପାପମାନ ॥
ଭଜିଲେ ବନ୍ଧୁ ଯମ ଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ କମଳାବିଳାସ ॥
ସାଧୁଜନଙ୍କ ପାଦ ଧୂଳି । ମସ୍ତକେ ଦେଉ ମୋ ମଉଳି ॥
ଭବମାର୍ଗେ ମୋ ଜନ୍ମ ହୋଉ । ଏ କୃପା କର ମହାବାହୁ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଭକ୍ତିରସ । ପଢ଼ ଶୁଣନ୍ତେ ସୁଧାରସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନନ୍ଦଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଗରିବ ଦାସ ସ୍ୱାମୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ଚରିତ ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ଏକପଞ୍ଚାଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଦ୍ୱିପଞ୍ଚାଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜ ସମ୍ବାଦ

ନଟ ଭୁବାଣ

କହଇ ହେ ନନ୍ଦ ସୁଜନ । ଚୈତନ୍ୟ କହ ଭକ୍ତ ଗୁଣ ॥
ମୋ କର୍ଣ୍ଣ ହୋଇବ ପବିତ୍ର । ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ଛୁଟିବ ଲକ୍ଷାନ୍ତ ॥
ଭକତ କଥାମୃତ ପାନ । କଲି ପବିତ୍ର ହେଉ କର୍ଣ୍ଣ ॥
ଚୈତନ୍ୟ କହନ୍ତି ନନ୍ଦ ଶୁଣ । ଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜ ନାମେ ରାଜନ ॥
ଓଡ଼ିଶା ଖାଣ୍ଡପଡ଼ାର । ଦେଶ ଯୋଜନ ରାଜ୍ୟ ତାର ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାମ କୁମର ଦେଲେ । ବିଦ୍ୟାଧର ପୁଅ ଥିଲେ ॥
ରାଜା ସେ ପରମ ଦୁର୍ଜନ । ପଦ୍ମାସନରେ ଛତ୍ର ଦେଖି ॥
ଦେବା ପଦରେ ଦେହୁ ଗଣେ । ହରି ଭଜଇ ଅନୁଦିନେ ॥

ହରି ଯେ ବିଶ୍ୱର କରତା । ହରି ଅଟନ୍ତି ମୋକ୍ଷଦାତା ॥
ଏହା ନ ଜାଣି ଦୁଷ୍ଟ ଜନ । ମନ୍ଦ ଭାବରେ ହୋନ୍ତି ଲୀନ ॥
ରଜା ଯେ ହରିଜାଙ୍କ ଶତ୍ରୁ । ଭକ୍ତି ଭାବରେ ଅଛି ପୂତ ॥
ଜାଣିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋସାଇଁ । କରୁଣା କଲେ ତାଙ୍କଠାଇଁ ॥
ଯେ ବ୍ରଜପୁର ମଧ୍ୟ ଘର । ପାରିଧି କରେ ବନସ୍ତର ॥
ଧନେ ଅନେକ ମୃଗ ମାରି । ପୁତ୍ରକୁ ଅଇଲା ସେ ଫେରି ॥
ତା ପିତା ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଦେଖି । ପୁତ୍ରକୁ କହେ ହୋଇ ଦୁଃଖୀ ॥
ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି କଲୁରେ କୁମର । ଦ୍ରୋହୀ ହୋଇଲୁ ହତ୍ୟାର ॥
ମନରେ ତୋର ଦୟା । ବୃଥା ହୋଇଛି ଯାଏ ଶାନ୍ତି ॥
ଶୁଣି ନନ୍ଦନ ଯେମା ବଚନ । ନ ଶୁଣ୍ଡି ମନ ବାହ୍ୟଗୁଣ ॥
ମୃଗକୁ ଛାଡ଼ିଲୁରେ ପୁଣ । କରେଇଁ କଲୁ ଭୂଷଣ ॥
ତୁଳସୀଗଛକୁ ଛାଡ଼ିଲୁ । ଗଞ୍ଜାଇ ଗଛକୁ ପାଳିଲୁ ॥
ଚମ୍ପା ଫୁଲମାନ ଛାଡ଼ିଲୁ । ଶିମୁଳି ଫୁଲ ମସ୍ତକେ ଦେଲୁ ॥
ଗଙ୍ଗାଜଳକୁ ତୁହି ଛାଡ଼ି । କୂପଜଳରେ କମା ବୁଡ଼ି ॥
ହରିଙ୍କଠାରେ ଦ୍ରୋହ କରିଣ । ତା ପାଦେ ନ ପଶୁ ଶରଣ ॥
ଗ୍ରାମ ଦେବତା ପୂଜା କରି । ବ୍ୟର୍ଥରେ ଧନମାନ ହାରି ॥
ଯେମା କୃପେନ ଜନଙ୍କ ଯେ ଦେଇ । ଏହା ତୁ ନ କହିବୁ ଆଉ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଠାରେ ଭକ୍ତି କଲେ । ଯଶ ଉତ୍ସବ ମଙ୍ଗଳେ ॥
ଯେତା ଜନ୍ମ ହୋଇବ ସଫଳ । ବଞ୍ଚିବୁ ତୁ ଯେ ଚିରକାଳ ॥
ମାଧବଠାରେ ତୁ ଦୟା କର । କୃପା କରିବେ ଚକ୍ରଧର ॥
ମନ ଭଜନ କର ତୁହି । ଦୁରିତ ନାଶ ପାସୁ ହୋଇ ॥
ହରି ଚରଣେ ମନ ଥୋଇ । ବିବସ ଭଜନ ବଞ୍ଚଇ ॥
ହରି ଭଜନ କରି ବା । ସଂସାର ଚେଷ୍ଟା ଛାଡ଼ି ସବୁ ॥
ମିଥ୍ୟା ଅଟଇ ଏ ସଂସାର । ହରି ନାମଟି ଏକା ସାର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଧନ୍ତେ ରାଜନ । ଭଇଲା ବାଣୀ ସଙ୍ଗେ ଶୋଭଣ ॥
ପାଇଲା ପ୍ରତିବୋଧ ଦବର । ହରି ଜାଣିଲେ ମନ ଭାବ ॥

ମାୟାରେ ବଟୁରୂପ ଧରି | ଏକଇ ଶିଷ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଧରି ||
ଯେବେ ଭ୍ରମନ୍ତି ନରହରି | ଶୁଣିଲେ ଏକ ଶୁଦ୍ରକାୟ ||
ସମ୍ଭୋଗକାଳେ ନାସ୍ତ୍ରିତ | କୌତୁକେ କହଇ ଯୁବତୀ ||
ଭ୍ରମାଣରେ ତୋ ମୁଖ ଦେଖିଲି | କୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ କାହା କଲି ||
ରମଣେ ସନ୍ତୋଷ ମୋ ମନ | ଦେଖିଲେ ଦେଖୁ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ||
ଯାରେ ସୁନରି ଯୋଷାରିଣି | ମୁକତି ହେଲେ ଦେହାନ୍ତେଣି ||
ତୁମ୍ଭର ଗତି ସେଷ୍ଟୁଟେଢ | ସ୍ୱାମୀ କର୍ତ୍ତେ ନାସ୍ତି ସମେତ ||
ଯେବେ ବୁଲିଣ ମହାବାହୁ | ଏ ହବ କଥା ଶୁଣି ତେହୁଁ ||
ବୋଇଲେ ନଣ୍ଡ ଲୋକେ ଧନ୍ୟ | ଜାଣିବ ଜୀବର କି ପୁଣ୍ୟ ||
ଦ୍ୱିଜ ବ୍ରାହ୍ମଣ ରୂପ ହୋଇ | ଗମନ କଲେ ସବଗ୍ରାମ୍ଭ ||
ଦେଖିବେ ଅଛି ରାଜା ବସି | ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି ||
ରାଜାଙ୍କୁ କଲେ ଜୟ କଲ୍ୟାଣ | କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତିରେ ଯାଜ୍ଞ ଦାନ ||
ଚମକି ରାଜନ ଉଠିଲା | ବିନତ୍ରେ ଦଣ୍ଡବତ କଲା ||
ଧୀରେ ବୋଇଲା ବଚନ | ନମସ୍କାର ମୋସ୍ତୁ କଲ୍ୟାଣି ||
ଆଜ ସୁଭାଗ୍ୟ ବଡ଼ ମୋର | ପଦ୍ମରେ ପଡ଼ିଲା ମୋ ପୁର ||
ଏତେକ କହି ନୃପବରେ | ପାଦ ଧୋଇଲା ଭକ୍ତି ଭରେ ||
ସେ ପାଦ ଜଳକୁ ନେଇ | ଅଙ୍ଗେ ବୋଳିଲା ତୋଷହୋଇ ||
ପୁଣି ଜେଟେକ ପାଦ କଲା | ଦିବ୍ୟ ଆସନେ ବସାଇଲା ||
ବହୁତ କଲା ପ୍ରଣାମାନ୍ୟ | ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ ନାରାୟଣ ||
କ୍ଷଣେ ବିଶ୍ରାମ କଲେ ତହିଁ | ବିଦାୟ ହୋଇଲେ ଗୋସାଇଁ ||
ସେ ରାଜା ରାଜ୍ୟରେ ମିଳିଲେ | ଦେବ ଗାଣ୍ଡୀବୀ ଆସିମିଳିଲେ ||
ରାଜା ତା ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣିଣ | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ||
କାହିଁ ଅଇଲ ଶିଷ୍ୟ ସଙ୍ଗେ | ମୋ ଭଲ ଫଳ ହେଲା ଏବେ ||
ତୁମ୍ଭର ଶୁଣିଲି ମୁଁ ବେଦ | ମୋ ମନ ହୋଇଲା ପ୍ରମୋଦ ||
ମାଗ ନ କର କାହା ଦୈନ୍ୟ | କେଉଁଣି କାରଣେ ଆଇଲ ||
ଯାହା ମାଗିବ ତା ଦେବଇଁ | ଏବେ ତେଣୁ କହିବା ଗୋସାଇଁ ||

ଶୁଣ ଶୁଣ ମୋର ବଚନ । ଏଥୁ ସନ୍ଦେହ କି କାରଣ ॥
ସମ୍ପଭଣ୍ଡାର ପୁର ନାଶ । ଶିର କମଳ ଅଧିକରି ॥
ତା ଶୁଣି କହିଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଶୁଣ ହେ! ନୃପତି ତୁ ପୁଣି ॥
ଏମନ୍ତ ନଗରେ ମୋର ଘର । ଏକଇ ପୁଅ ଥିଲା ମୋର ॥
ତେବେ ବୟସ ଅଛି ବସ୍ତୁ କଥା । ଏକ ଦୁହିତା ଅଛି ତାର ॥
ତାହାର ବନ୍ଧୁ ଅର୍ଥେ ଜାଣ । ମୋର ପୁତ୍ରକୁ ଅଣାଇଲେଣି ॥
ଅରଣ୍ୟେ ଅନେକ ଜନରେ । ବ୍ୟାଘ୍ରେକ ମିଳିଲା ତୁରିତେ ॥
ସେ ପୁତ୍ରୁ ବଳେ ଖାଇଥିଲା । ମୋ ପୁତ୍ରକୁ ନେଲା ସେ ଆଜର ॥
ତହୁଁ ମୋ ପୁତ୍ର କଲା ଭକ୍ତି । ବୋଇଲା ମୋତେ ନେଲା ଗ୍ରାସି ॥
ଏଥୁ କଷ୍ଟରୁ ରକ୍ଷା କର । ଦେଖି ଦେଖିଲି ମୁଁ ଏଠାର ॥
ତା ଦେଖି ବୁଡ଼ିଲା ମୋ ଜୀବ । ତତ୍କ୍ଷଣେ ମୁଁ ଡାକିଲି ନିଜନ ॥
ତାଙ୍କ ବୋବାଳି ଶୁଣି କଲି । ନୃସିଂହ ରକ୍ଷା କର ବୋଲି ॥
ବ୍ୟାଘ୍ରର ମୂର୍ତ୍ତି ଭୟଙ୍କର । ଦେଖି ବୋଇଲି ଭଲ ମୋର ॥
ଭୁଲେଣ ମୁଁ ନାରାୟଣ ବୋଲି । ଜୀବନ ଆଶାକୁ ଛାଡ଼ିଲି ॥
ମିଳିଲି ଯେ ବ୍ୟାଘ୍ର ପାଦରେ । ମୁଣ୍ଡ କାଢ଼ିଲା ଭୂମିରେ ॥
ତା ପାଦତଳେ ମୁଁ ପଡ଼ିଲି । ମୋତେ ପୁତ୍ର ଦିଅ ତୁ ବୋଲି ॥
ମନୁଷ୍ୟ ବଚନ ପ୍ରକାର । ମୋତେ ସେ କହିଲା ଉତ୍ତର ॥
ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୋ ବଚନ । ତୋ ପୁତ୍ର ଅଟେ ମୋ ଭୋଜନ ॥
ଦେଖ ଯେ ବ୍ୟାଘ୍ର ସର୍ବଘାତ । ପନର ଅଟନ୍ତି ଏ ଦୂତ ॥
ଯାହାର ମୃତ୍ୟୁ ଯେଉଁଠାରେ । ବିଧାତା ଲେଖାଏ ଯାହାରେ ॥
ଘୋଟିଲା ତେତେବେଳେ କାଳ । ଦାନ ପୁଣ୍ୟ କଲେ ନିଷ୍ଫଳ ॥
ଅବଶ୍ୟ ସେ ପ୍ରାଣୀ ମରଇ । ଏମନ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି କହି ॥
ଶୁଣି ମୁଁ ଅନେକ କାନ୍ଦିଲି । ବହୁତ ବଚନେ କହିଲି ॥
ଶୁଣ ତୁ ବ୍ୟାଘ୍ର ମୋ ଉତ୍ତର । କହନ୍ତି ନ ଭଙ୍ଗି ମୋହର ॥
କେମନ୍ତେ ପୁତ୍ର ମୋ ବଞ୍ଚଇ । ତାହା ତୁ କହ ମୋ ବୁଝାଇ ॥
ଯାହା ମୋତେ ଦେଖି ବୋଇ । କହିବା ଲୁଚିଲ ସେ ଭଲ

ଅତି କଠିନ କଥା ଦେଖି । ରାଜନ କେତେକ କହିବଇଁ ॥
ବୋଲେ ନୃପତି ତପଧର । ହେ ବିପ୍ର ସଂଶୟ ନ କର ॥
ଅବଶ୍ୟ ସେ କଥା କରିବି । ତୋ ଲାଗି ଅଗ୍ନିରେ ପଶିବି ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଲଇ ରାଜନ । ସେ ଦୁଷ୍ଟ ଯା ବୋଇଲା ଶୁଣ ॥
ପୁତ୍ର ପାଳନ୍ତେ ଦେଖୁ ପୁଣ । ଦକ୍ଷିଣା ମାଗୁଅଛି ଜାଣ ॥
ପୁତ୍ର ନାଶ କରନ୍ତେ ସିଧି । ସବାଙ୍କ ଦେଖ ଯାଗ କରି ॥
ମନରେ ବିକଳ ନ ହେବ । ଏମନ୍ତେ ଦକ୍ଷିଣା ଦେବ ॥
ଏମନ୍ତ ମାଂସ ଆଣିଦେବୁ । ତେବେ ତୋ ପୁତ୍ରକୁ ତୁ ନେବୁ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲା ବଚନ । ପ୍ରବୀର କଥା ଶୁଣ ପୁଣ ॥
କର୍ଣ୍ଣ ବୋଲିଣ ଦାନୀ ଥିଲା । ପୁତ୍ରମାରି ଭୋଜନ ଦେଲା ॥
ବଳି ରାଜାର ଦାନପଣ । ତ୍ରିପାଦ ଭୂମି ଦେଲା ଦାନ ॥
ପୃଥୁ ବୋଲିଣ ମହାରାଜୁ । ମାଂସ କାଟି ଦାନ ଦିଏ ॥
କପୋତ ପକ୍ଷୀକି ରଖିଲା । ପୁରାଣେ ଏ କଥା ରହିଲା ॥
ଦାନୀ ମାନଙ୍କର ପ୍ରଭାବ । ଜଡ଼ ଶରୀରେ ନାହିଁ ଲାଭ ॥
ଏଥି ପାଇଁ ଯେ ଧନ୍ୟ ଜାଣ । ଶୁଣିମା ହେଉ ହେ ରାଜନ ॥
ତ୍ରେତାରେ ଥିଲେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର । ଅଯୋଧ୍ୟା ଦେଶର ନରେନ୍ଦ୍ର ।
ବିପ୍ର ମୃତପୁତ୍ର ଆଣିଲେ । ସତ୍ୟବ୍ରତ ଧର୍ମ ରଖିଲେ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ତେଜିଲେ ଜାଣି । ତୁ ମୋ ପୁତ୍ରକୁ ଦିଅ ଆଣି ॥
ରାଜନ ଶୁଣି ଏ ବଚନ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥
ଚିନ୍ତା ତୋ ମନରୁ ତୁଟାଇ । ତୋ ପୁତ୍ର ଆଣିଦେବି ଦେଖ ॥
ମୋ ଦେହର ଅର୍ଦ୍ଧଅଙ୍ଗ ଦେଲେ । ତୋ ପୁତ୍ର ବଞ୍ଚୁ ଦେବି ଭଲେ ॥
ଏଥା କହିଣ ସେ ରାଜନ । ପୁତ୍ର ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ଡକାଇଣ ॥
ପୁତ୍ରକୁ ଅଙ୍କରେ କଲେ । ଛୁରୀ ଧରିଲେ ଖଣ୍ଡା ଦେଲେ ॥
ଦୁଃଖରେ କହିଲେ ରାଜନ । ମହାକୌତୁକ ଆଚରଣ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ଡାକିଲେ । ମୋ ସତ୍ୟ ରଖନ୍ତେ ବୋଇଲେ ॥
ଚଣ୍ଡାଳ ଡାକିଲେ ବହୁତ । କହିଲେ ଯାବତ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ॥

ବଢ଼ାଇ କରତ ଘେନଣ । ଖଣ୍ଡ ହୋଇଲେ ପାଶେ ପୁଣ ॥
ନାରୀ ପୁତ୍ରକୁ ଡକାଇଲେ । କଲ୍ୟାଣ କରିବ ବୋଇଲେ ॥
ମୋହର ଅଙ୍ଗ କରତିବ । ବସିଅଛି ବିପ୍ର ଦେବ ॥
ମୋ ମନରୁ ଦୁଃଖ ନାହିଁ । ଯେମନ୍ତେ ବିପ୍ର ସୁଖ ପାଇ ॥
ମୋ ସତ୍ୟ ଯେମନ୍ତେ ରହିବ । ତେମନ୍ତେ ତୁମ୍ଭେ ବିଚାରିବ ॥
ସେହୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଦଧୋଇ । ଆସନେ ବସାଇଲେ ନେଇ ॥
ଦୁଇ ଖମ୍ଭ ଅଗ୍ରେ ବନ୍ଧାଇ । ମାଲଙ୍କୁ ଡାକ ଦିଅ କହି ॥
ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ବଳବନ୍ତ । ଅଗ୍ରେ ଧରିବ ମୋର ଶୀଷ ॥
ପୁତ୍ର ନାରୀ ଯେ ମୋତେ ଚିରି । ଦକ୍ଷିଣ ଅଙ୍ଗ ତୋଳି ଧରି ॥
ଦେଖିବ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଦେବେ ଦାନ । ତେବେ ମୋ ସୁଫଳ ଜୀବନ ॥
ରାଣୀ ବୋଇଲେ ହେ ରାଜନ । ତୁମ୍ଭର ଦେହ ମୋହ ଝୁଣ ॥
ମୋତେ ଯେ ଦିଅ ତୁମ୍ଭ ଦାନ । ତୁମ୍ଭର ଥାଉ ଏ ଜୀବନ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୋ ଶରୀର ନେଉ । ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ଶୀଘ୍ର ଯାଇଁ ଦେଉ ॥
ଯେ ନାରୀ ମରେ ସ୍ୱାମୀ ଆଗେ । ପାପ ବିନାଶି ବସେ ସ୍ୱର୍ଗେ ॥
ଏହା ଶୁଣିଣ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ବୋଇଲା ଅଟୋ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ॥
ଏ ମାଂସ ବ୍ୟାଘ୍ର ନ ଭକ୍ଷିବ । ମୋ ପୁତ୍ର କେବେହେଁ ନ ଦେବ ॥
ଏ ରାଜା ଦକ୍ଷିଣାଙ୍ଗ ଦେବ । ଭକ୍ଷିବେ ଦ୍ୱିଜାଲୋକ ଦେବ ॥
ତା ଶୁଣି ପୁତ୍ର କହେ ତର୍ଜ୍ଜି । ଦିଅବେ ମୋତେ ବ୍ୟାଘ୍ର ଖାଉ ॥
ପିତା ପୁତ୍ରରେ ନାହିଁ ଭେଦ । ଜାତ ହୋଇଲୁଁ ତାଙ୍କ ସ୍ୱେଦ ॥
ଶାସ୍ତ୍ରେ ଥିଲି ସେ ପୁତ୍ରେଣ । ପିତା ଦେହରେ ଗଲେ ବନ ॥
ପଶ୍ଚୁଁ ଜନ୍ମିଲ ପୃଥିବୀର । ପିତାର ଦେହ ଘେଲ ଧୀର ॥
ଶୁଣିମା ଦେଇ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ପିତା ନିମନ୍ତେ ଯାଉ ପ୍ରାଣ ॥
ସ୍ୱହାରେ ଭକ୍ତ କାଟି ମୋର । ଯାଦେ ପଣ୍ଡୁଲିଁ ମୁଁ ତୁମ୍ଭର ॥
ଏହା ଶୁଣିନା ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ବୋଇଲା ରାଜପୁତ୍ର ଶୁଣ ॥
ମାତା ପୁତ୍ର ଯେ କରତେଣି । କରତ ରାଜା ଅଙ୍ଗ ପୁଣି ॥
ଦକ୍ଷିଣ ଅଙ୍ଗ ଯେବେ ଦେବ । ତେବେ ସେ ବ୍ୟାଘ୍ର ତା ଭକ୍ଷିବ ॥

ତେବେ ପୁତ୍ରକୁ ଦେବ ସେହି । ତୋ ହସ୍ତେ ଭରତକୁ ଦେଖି ॥
ଏମନ୍ତ ରଜପୁତ୍ର ଶୁଣି । ଆପଣା ମନ ମଧ୍ୟେ ଗୁଣି ॥
ବୋଲେ ଏ ନିଶ୍ଚେ ନାରାୟଣ । ନୋହିଲେ ଏମନ୍ତେ କି କରଣି ॥
ଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ । ଭରତ ପୁତ୍ର ହସ୍ତେ ଦେଇ ॥
ପରମ ଆନନ୍ଦରେ ବୁଡ଼ି । ନାଥଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ଦଣ୍ଡବତ ॥
ବିଳମ୍ବ ନକର ତୋ ଶୁଣି । ହୋଇବ ଯଜ୍ଞାରମ୍ଭ ଜାଣ ॥
ଏତେକ ସେ ରାଜା କହିଲା । ଗୁରୁ ନାମ ଉଚ୍ଚେ ରଡ଼ିଲା ॥
ଜୟ ଗୋବିନ୍ଦ କୃଷ୍ଣ ହରି । ଅଚ୍ୟୁତ ଅନନ୍ତ ମୁରାରି ॥
ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ମୁକୁନ୍ଦ । ଆରତ ବନ୍ଧୁ ହେ ଗୋବିନ୍ଦ ॥
ଏହା ଶୁଣିଣ ଦେବତାଲୋକେ । ଆକାଶେ ଦେଖନ୍ତି ଉତ୍ସୁକେ ॥
ସ୍ୱର୍ଗଲୋକେ ଯେ ଯାହା କଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣେ ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରିଲେ ॥
ମାତା ପୁତ୍ରଙ୍କର ଆନନ୍ଦ । ଭଜନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମ ଗୋବିନ୍ଦ ॥
ରାଣୀ ବୋଲିଲେ ଧୀରସ୍ୱରେ । ଶୁଣ ହେ ସ୍ୱାମୀ ବିନୟରେ ॥
ଭେଦ କହୁଅଛି କାହିଁକି । ନୃସିଂହ ଚରି ସମାନଙ୍କି ॥
ନୃସିଂହ ଚରି ମୁଁ ଜାଣୁଣି । ମୁଁ ଜାଣେ ତୁମ୍ଭେ ନାରାୟଣ ॥
ତା ଶୁଣି ନୃପତି ବୋଲଇ । ରାଣୀ ତୋ ଗୁଣ ଶୁଝି ନୋହି ॥
ଯେସନେ ଜନମିଲା ଜାତକ । ନାଥ ପ୍ରସାଦେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ॥
ସେ କାଳେ ଦୁଃଖ ନ ଲଭିଲେ । ତେତେକେ ଅର୍ଜୁନ ଦେଲେ ତୁଷ୍ଟି ॥
ଶୁଣିନ୍ତ ହେଲା ମହାଦେବୀ । ବେଗେ କରନ୍ତ ମୋର ଦେଖି ॥
ଚକ୍ରଧର ଜଗତେ ସାରି । ରୁକ୍ମିଣୀ ସ୍ତୁତି ଉଚ୍ଚାରି ॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ଲଜ୍ଜା ନିବାରିଲେ । ଗଜଙ୍କୁ ଆଦରେ ରଖିଲେ ॥
କୁମ୍ଭୀର ନାଶନ ଯେ ହରି । ସେ ହରି ମୋତେ ସେ ଉଦ୍ଧାର ॥
ଏହା କହନ୍ତେ ଦେଇ ମନର । ତାହା ଜାଣିଲେ ଚକ୍ରଧର ॥
ଏମନ ସମୟରେ ଭକ୍ତି । ବେଗେ କରନ୍ତି ହେଲ ଦେଖି ॥
ବାମ ଚକ୍ଷୁରୁ ଲୁହ ଝରି । ତା ଦେଖି ଚମତ୍କୃତ ହରି ॥
ଘଡ଼ି ସେ କଥା ନ ରହିଲା । ଦଂସାର ପ୍ରାୟ ଭ୍ରମ ହେଲା ॥

ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଲ ସୁଜନ । ଦାନକୁ ଯୋଗ୍ୟ ନୋହେ ପୁଣି ॥
ଆଗମ କହେନ ଅଧିକ । କନ୍ୟା ଦାନଯୋଗ୍ୟ ନୋହୁ ॥
ଏ ଦାନ ମୁହିଁ ନ ଘେନିବି । ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୋଷକୁ ଲଙ୍ଘିବି ॥
ଏତେ ଶୁଣିଣ ଭୃଗୁ ହେଲେ । ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ଗମନ କଲେ ॥
ଚାହିଁ ସେ ରଙ୍ଗୀର ଭୃତ୍ୟବର । କହେ ଦେଖନ୍ତି ଦଶ ଅଙ୍ଗ ॥
ଆଗରେ ଓଗାଳିଲେ ଯାଇ । ଭୃଗୁ ତୁ ନ ଯାଅ ଗୋସାଇଁ ॥
ଦେଖ ସତ୍ୟ ଧର୍ମ ଜାଣିଣ । କନ୍ୟା କଲୁଛ ବିଭୂଷଣ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଲଇ ସେ ଶୁଣ । କନ୍ୟା ଦାନ ନ ଘେନିବି ॥
ଆଉରା ସୁରୀ ଶୁଣ ବଚନ । ଦେଖା ସେ କଲେକ ବେଦନ ॥
ଦେଖି ବୋଲେ ଶୁଣିମା ହେଉ । ତାହା ତରିବ ଏବେ ଏହୁ ॥
ବାମ ଅଙ୍ଗ ନେତ୍ର ମୁଦିଲି । ଦକ୍ଷିଣ ଅଙ୍ଗ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଧଲି ॥
ବିଦୁର ଉପକାଶ ଦେଖୁ । ପୁଣ ପାଇବ ହେତୁ ତେଣୁ ॥
ବାମ ଅଙ୍ଗ ଛୁରି ମୁଁ ଦେଲି । ଜାଣିରେ ଯୋଗ୍ୟ ତ ନୋହିଲି ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ବାମଅଙ୍ଗ । କାଟିଲି ତା ଦେଖି ବାଭୁଙ୍ଗ ॥
ଏହା ଦେଖି କୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀହରି । ଧନ୍ୟ ଗୋ ଦେଖି ତୁ ଭକ୍ତୁଣୀ ॥
ଏକଇ ହେଳଅଙ୍ଗ ଧରି । ଫୁଙ୍କିଲେ ହସନ୍ତ ଉଛାରି ॥
ଶିବ ତାରଣି ସେ ସୁଜନ । ପ୍ରମାଣ କରେ ପୁଣ ପୁଣ ॥
ନିଜରୂପ ଧରି ଶ୍ରୀହରି । ଦୃଢ଼ ଭୂଜରେ ଭୋଳାଙ୍କରି ॥
ପୁତ୍ରକୁ ଦେଖନ୍ତେ ପିତା କୋଳ । ଆନନ୍ଦେ ହୋଇଲେ ବିହ୍ୱଳ ॥
ଦେଖିଣ ଲୋଟଇ ଚରଣ । ବୋଲେ ମୋତେ କର ତାରଣ ॥
ମୁହିଁ ସେ ସଂସାରେ ପତିତ । ମୋତେ ଉଦ୍ଧର ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ॥
ତୁମ୍ଭେ ନିର୍ଦ୍ଧନଙ୍କର ଧନ । ପତିତ ଜନ ଉଦ୍ଧାରଣ ॥
କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡକୁ ଉଦର । ଘଟେ ଘଟେ କର ବିହାର ॥
ସଂସାର ଚେତନରେ ହରି । ଏ ଘୋର ସଂସାରୁ ଉଦ୍ଧରି ॥
ତୁମ୍ଭେ ସେ ଅଟ ଜ୍ଞାନଦାତା । ତୁମ୍ଭେ ସେ ଦୁଃଖ ସୁଖଦାତା ॥
ମାତା ପିତା ସେ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ । ତେଣୁ ମୋ ମନମଧ୍ୟେ ଛାଟ ॥

ଆଦି ଯେ ଅନନ୍ତ ଭୁବନେ ଜାଣ । ତେଣୁ ସେ ଗରୁଡ଼ ବାହନ ।।
ତେଣୁ ସେ ଅନନ୍ତ ମୂରତି । ନରକନାଶନ ଶ୍ରୀପତି ।।
ମୋର କୋଟିଏ ନମସ୍କାର । ଏ ଘୋର ସଂସାରୁ ଉଦ୍ଧାର ।।
ଏଣୁ କରଣି ଶ୍ରୀପଦରେ । ଜନମ ନୋହିବ ସଂସାରେ ।।
ହରି ନାରାୟଣ ମୁକୁନ୍ଦ । ହୃଦୀରେ ଜପନ୍ତୁ ସତତ ।।
ଅନ୍ୟ ଭଜନ ଦେହବାଦ । ମୁକତି ହୋଇବ ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ।।
ଦଣ୍ଡା ଜାଳି ସମ୍ଭୁଟରେ । ଯନ୍ତ୍ରାଭକ୍ତି ହୋଇଲି ତୋରେ ।।
ସୁଦେବନ୍ଦ୍ର ଦୁଃଖ ତୋ'ର ନୋହୁ । ଅନ୍ତେ ବୈକୁଣ୍ଠ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉ ।।
ଏତେ କହିଣ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ହୋଇଲେ ସେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।।
ଅନ୍ତେଣ ବୈକୁଣ୍ଠ ପ୍ରାପତି । ଶୁଣ ହେ ଜନେ ବୁଦ୍ଧିମନ୍ତ ।।
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟ ଗୀତ ଯେ ଶୁଣନ୍ତି । ଅନ୍ତେ ଲଭନ୍ତି ମୋକ୍ଷପଦ ।।
ଭବ ପୀଡ଼ା ନ ବାଧଇ । ନିର୍ଦ୍ଧନ ଲେଖ ଧନ ପାଇ ।।
ଅପୁତ୍ରି ଜନ ପାଏ ପୁତ୍ର । କାନ୍ତେ କାମଦେବ ପ୍ରାପତ ।।
ଚକ୍ଷୁରେ ଯେ ଜନ ଶ୍ରବଣ । ଯେ ଅବା କରନ୍ତି ଗାୟନ ।।
ବିଶ୍ୱାସ ମୂଳ ସାଧୁହେବା । ଧର୍ମର ମୂଳ ଦୟାହେବା ।।
ଯେ ପ୍ରଭୁ କଦମ୍ବ ମୂଳଆ । ଯେ ପ୍ରଭୁ ମୟୂର ଚୂଳଆ ।।
ଗୁଞ୍ଜାମାଳିରେ ଯେ ମଣ୍ଡିତ । ଅଧରେ ମୁରଲୀ ଶୋଭିତ ।।
ଭଣେ ବିପ୍ର ଯେ ଭୃଙ୍ଗ ପାଦେ । ମନ ମୋ ରହୁ ଅପ୍ରମାଦେ ।।
କୃପା କର ହେ ସାଧୁ ସନ୍ଥ । ଅନୁଭୂତେ ଭକ୍ତ ମୋ ଗତି ।।
ଅପାର ଅଟେ ଏ ସଂସାର । ଏଥେ ତରି ଭଜନ ଯାଉ ।।
ଜଳତଳରେ ସେତୁ ମୁକ୍ତ । ତାପରେ ଦମ ମନ ଅର୍ପିତ ।।
ଦେବ ଦାସଙ୍କ ମୁଖରଥ । ସୁଜନେ କ୍ଷମନ୍ତୁର ଦୋଷ ।।
ଏଥେ ନିର୍ମଳ ଚିତ୍ତ ଯାଉ । ନହେଁ ସେ ଭକ୍ତି ଦୁଏ ଥାଉ ।।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜ ଦାର୍ଢ୍ୟସ୍ଥିବ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ଦ୍ୱିପଞ୍ଚାଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଦ୍ୱିପଞ୍ଚାଶତ୍ ଅଧ୍ୟାୟ

ଷଣ୍ଢଭଦ୍ର ଓ ଝୋଟଭଦ୍ର ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ପୁଣି କହଇ ତକ୍ଷଜନ । ଶୁଣ ହୋ ସୁମନ ସଜନ ॥
ମିଥ୍ୟା ଅଟଇ ଧନ ଜନ । ସତ୍ୟ କେବଳ ଅଟେ ନାମ ॥
ଦୁର୍ଲଭ ଅଟେ ନରଦେହ । ଭକ୍ତିରେ ତୁଟେ ମାୟା ମୋହ ॥
ସଂସାରେ ହରିନାମ ସାର । ଭଜିଲେ ଦୁସ୍ତରୁ ନିସ୍ତାର ॥
ତେଣୁ ବିଶ୍ୱାସ ଅଟେ ମୂଳ । ପଛେଁ ପ୍ରୀତତ ଅନୁକୂଳ ॥
ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ପ୍ରୀତିବାସ । ଭକ୍ତି ହୃଦୟେ କରେ ବାସ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ସୁରଙ୍କ ଉପରେ । ଭକତ ବାନ୍ଧେ ଭକ୍ତିଡୋରେ ॥
ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ନରହରି । ଭକତହିତେ ଦେହ ଧରି ॥
ଅଶେଷ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମହିମା । କେ କହିପାରେ ଗୁଣସୀମା ॥
ବିଦ୍ୟାନଗରେ ନାମ ଗ୍ରାମେ । ଥିଲେ ଯେ ଦୁଇ ସହୋଦରେ ॥
ଝୋଟ ଯେ ଷଣ୍ଢ ଭଦ୍ର ବୋଲି । କହନ୍ତି ଜନେ ସବେ ଭଲି ॥
ବେନିଏ ଦକ୍ଷ ଶାନ୍ତ ଧୀର । କୃଷ୍ଣଭକତ ଦୟାଳୁର ॥
ଏକଇ ଆତ୍ମା ବେନିଜନ । ଷଡଶ ନୁହନ୍ତି ଭିନ୍ନା ଭିନ୍ନ ॥
ଝୋଟ ବଡ଼ର ପାଣ୍ଡି କେହି । ଆବର ଦରିଦ୍ର ଅଟଇ ॥
ନିଗାଳି ଶରୀର ମଣ୍ଡିତ । ସାଧନ୍ତି ପରସେବା ବ୍ରତ ॥
ଷଣ୍ଢ ଭଦ୍ର ଯେ କୁଳୀନ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୃପନ୍ତେ ଧନବାନ ॥
ଅନେକ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ କରେ । ଦୁଃଖୀର ଦୁଃଖ ସଦା ହରେ ॥
ଦୁହେଁ ବନ୍ଧୁର ସନେ କଲେ । ତୀର୍ଥ ଭ୍ରମଣେ ବାହାରିଲେ ॥
ହୋଇଣ ଆନନ୍ଦିତ ମନ । ଭ୍ରମିଲେ ନାନା ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ॥
ସ୍ଥବିର ସ୍ୱାମୀ ଅନୁସରି । ଝୋଟ ଭଦ୍ର ଯେ ସେବା କରି ॥
ତାହାର ଭକ୍ତି ସେବା ଲାଗି । ଷଣ୍ଢ ଭଦ୍ର ଯେ ହେଲ ମୋହି ॥
ଏମନ୍ତେ ଭ୍ରମି ବେନି ଜନେ । ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ବୃନ୍ଦାବନେ ॥

ଯହିଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବନମାଳୀ । କରିଣ ଥିଲେ ନାନା ଛଳ ॥
ସେ ସେଦେଶ ବ୍ରଜ ଦେଖିବେ ଭୋଳ । ଆନନ୍ଦେ ହେଲେ ଗୋଳାଗୋଳା ॥
କରି ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ ଦର୍ଶନ । ପ୍ରବେଶ କଲେ ନେଶ ମନ ॥
ଭକ୍ତିରେ ହୋଇ ଗଦ ଗଦ । ସେବିଲେ ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରପାଦ ॥
ଲଭିଣ ପ୍ରସାଦ ଆଦର । ପ୍ରବେଶ କଲେ କୁଟୀରର ॥
ଏମନ୍ତେ ତହିଁ କଟିଦିନ । ରହିଲେ ବିପ୍ର ଦେଖି ଜନ ॥
ବଡ଼ବିପ୍ର ସେ ତୋଷମନ । ଛୋଟ ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଏକଦିନ ॥
କହଇ ଆହେ ଦ୍ୱିଜବର । ତୁମେ ଅଶେଷ ଗୁଣାଧାର ॥
ଜାଣିଲ ଭକ୍ତି ସାଧୁପନ । ସେବିଲ ଦେଇ ପ୍ରାଣମନ ॥
ରଖିଛ ଗୁଣୀ କରି ମୋତେ । ଏ ଋଣୁ ତରିବ କେମନ୍ତେ ॥
ଏ ଋଣ ସେତେ ନ ଶୁଝିବ । କୃତଘ୍ନ ସିନା ହୋଇଥିବ ॥
ଏଥିକି ମୋର ଏହି ମନ । କରିବି କନ୍ୟାରତ୍ନ ଦାନ ॥
ରୂପବନ୍ତ ସେ ଗୁଣବନ୍ତ । ସାକ୍ଷାତେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସରୂପ ॥
ସେ ସେବୁ ତୁମ୍ଭର ଚରଣ । ତେବେ ଶୁଝିବ ମୋର ଋଣ ॥
ଏ କଥା ଛୋଟବିପ୍ର ଶୁଣି । ଲଜ୍ଜିଲେ ହୋଇ ଦନ୍ତେ ଜିଭ ॥
ଧୀରେ କହିଲେ ଏ ବଚନ । ତୁମେ କୁଳୀନ ଧନବାନ ॥
ଦରିଦ୍ର ବିପ୍ର ମୁଁ ଅଟଇ । ମୋର ତ ପୁଣି କେହି ନାହିଁ ॥
ମୋତେ କି କନ୍ୟା ଦିଆ ହେବ । କାହିଁକି କହ ଅସମ୍ଭବ ॥
କହଇ ବଡ଼ବିପ୍ର ପୁଣି । କୁଳେ ମୋ ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି କନ୍ୟା ଦେବ । ଧର୍ମଙ୍କି ରକ୍ଷା ମୁଁ କରିବ ॥
ତହୁଁ ସେ ଛୋଟବିପ୍ର ବୋଲେ । ସପଥ ସିନା ପ୍ରତ୍ୟୟକଲେ ॥
ଏହି ଗୋପାଳ ସାକ୍ଷାତରେ । ଶୁଣିଣ ବଡ଼ବିପ୍ର ଧୀରେ ॥
ବୋଲିଲେ ମୋ ସତ୍ୟ ଜାଣିବାର । ସାକ୍ଷୀ ଏ ଗୋପାଳ ଠାକୁର ॥
ଏମନ୍ତେ ସତ୍ୟ ଦୃଢ଼ କଲେ । ଶୁଭେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ ॥
ଗତ ହୋଇଲା ଦିନସ୍ତର । ଜନନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ସେ ପତ୍ନୀର ॥
କନ୍ୟା ଦେବାକୁ କଲ ପଣ । କଥା ତା ମନକୁ ନ ଆଣ ॥

ଏହିବେଳୁ ଯେ ବସି ମନ । ବୋଲଇ କାହିଁ ମୋର ଛନ ॥
ପୁଣ ଘରୁଁ ଗଲା ବନ୍ଧୁଜନ । ତାଙ୍କ କଣ୍ଠବ ମୋର ଧନ ॥
କାହା କରିବେ ସେ ଜାଣଇ । ତହିଁକ ଉର ମୋର ନାହିଁ ॥
ଯାଅ ନକ୍ଷତ୍ରରେ ଯାଉ ଥାଅ । ବିବାହ ଦେବ ନକ୍ଷେ ବିଅ ॥
ଏବଂ ଦେଶରେ ରହ ଅସ୍ତ । ଦୟା ହୋଇଲ ଉପଗତ ॥
ଶୁଣିଲ ଦେବଙ୍କ ବାହାନୀ । ଶଷ୍ଠ ମର୍ଦ୍ଦନ କରତାନ ॥
ଶଙ୍କ ଭକତ ଶୀତନାଦ । ଘବଣ ହେଲା କର୍ତ୍ତି ଦୃଢ ॥
ଏ ଅକ୍ତେ ଏତକ ଏତକ ଆସି । ବନ୍ଧୁବନ୍ଧୁର ପାଶେ ବସି ॥
ପୁଣ ଘରଯା ଦକ୍ଷେତ୍ରମ୍ । ଶୁଣନ୍ତି ଭୁମଣ ପ୍ରସାଦ ॥
କହଇ ବନ୍ଧୁ ମନ ତୋଷେ । ଏଣୁ ପ୍ରସଙ୍ଗ ପ୍ରବେଶରେ ॥
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁରେ ଯାଧୁଗଣ । ସେବ ତୋଷିବା ଆଦରଣ ॥
କହିଲ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ବାଣୀ । ସକଳେ ଶୁଣି ମୁଖେ ଭଣି ॥
ଏକାଳେ ବନ୍ଧୁ ଭଲ ବୁଝି । କହିଲ ଜଣାଇ ମରଣ ॥
ଯତ୍ନେ ମୁଁ ହୋଇଛି ବନ୍ଧନ । କରିବ ତାଙ୍କୁ କନ୍ୟାଦାନ ॥
ଶୁଣିବାମାତ୍ରେ ଏହିକଥା । ସତେ କ କାନ୍ଦର୍ପ ମଥା ॥
ଯାଦେ ସେ ଅବା ଦେଲ ଦଳ । ତେଜନ୍ତ ଆନନ୍ଦେଲ ବଳ ॥
ସେଇଁଷ୍ଟ ଭୁକତୋଷ ଯୁଦ୍ଧ । ଆବର ଅତି ଅକାଶନ ॥
ଅନେକ କୁଳନ ବଂଶଧର । ଅଧାରେ ବନ୍ଧୁଭ ଦେଖାଇ ॥
ସେ ବୋଲେ ଯତଜାତ ଅଂଶେ । ଦେଖୁ ନାହାନ୍ତି ତାର ବଂଶେ ॥
ଲୋକରେ କଥା ପ୍ରକାଶିବ । ଆଦେଶ କୁଳ ଧ୍ୱଂସ ହିବ ॥
ବନ୍ଧୁ ବୋଲନ୍ତେ ତେବେ ମୁହିଁ । ସତ୍ୟ କେମନ୍ତେ ଲଙ୍ଘି ବଇଁ ॥
କରିବେ ହେବ ମୋର ବାପ । ନିସ୍ତାର ହେଥ ଆଉ କପ ॥
ଭରସା କରେ କାହି ତାଙ୍କୁ । ଲୁଚାଇ ଦେବ ମୋ ବୈଅଙ୍କୁ ॥
ଶୁଣ ଝକାଶି ଗୁରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲନ୍ତି ହାଲେ ମୁଁ ନତ ॥
ମଣିବ ତେକ ଲୁଣମାଣି । ତାହାଙ୍କୁ ଦିଅ ନାହିଁ ବନ୍ଧୁ ॥
ବନ୍ଧୁ ଦେଖି ଏ ଜଗତାର୍ଥ । ହୋଇଲା ତାର ବୁଦ୍ଧିହତ ॥

ଏକାଳେ ଶ୍ୱେତବତ୍ସ ଆସି । ଘର ନିଅଁକୁ ଗଲା ପଶି ॥
ବଢ଼ବତ୍ସକୁ ଚହ୍ନିଲା । ବିବାହି ଦିନ ଦେବେ 'ବୋଲି ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ବୃଦ୍ଧସୁତ । ହିଁସା ପି କହିଲା ବହୁତ ॥
ବୋଇଲା ଦେଖ ଦୁଷ୍ଟପଣ । ପିତାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗ ଶୁଆଇଣ ॥
ଧନ ବସନ ହରିନେଲା । ଚରଣେ ମାଣ୍ଡି ବସିଥିଲା ॥
ଧର୍ମରେ ସତ୍ୟ କଲେ ପିତା । ଦେବାକୁ ଆପଣା ଦୁହିତା ॥
ଏ ସତ୍ୟ ଶିକ ଚଇନାଣ । ଆଜିଙ୍କ କାଳ ବାକ୍ୟ ଜାଣ ॥
ସାହସ ବଢ଼ ଏଇଠାର । ହେବ ଏ ମୋର ଭଗ୍ନୀବର ॥
ଥାଇଁ ଆସିଛି କଥା ଶୁଣି । ଏହାର ମୁଣ୍ଡ ଦେବ ହାଣି ॥
ଏ ବୋଲ ଶୁଣି ଆଣ ସାତ । ହୋଇଲେ ଆସି ଉପଗତ ॥
ସତେ ବୋଇଲେ ବୃଦ୍ଧ ଋଷି । ବୁଝିବା ସେହିଣ ସନ୍ଦେହ ॥
ପୁଚ୍ଛିଲେ ଶ୍ୱେତବତ୍ସ ସତ୍ୟ । କହ ତୋ ସାକ୍ଷୀ ଏଥି କେତ ॥
କହଇ ଶ୍ୱେତବତ୍ସ ଧୀରେ । ସାକ୍ଷୀ ମୋ ଅଛି ବୃକ୍ଷମୂଳରେ ॥
ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନ ଗୋପୀନାଥ । ଗୋପାଳ ଜାଣଇ ସମସ୍ତ ॥
ନିତ୍ୟମ କଥା ଧର୍ମ ସତ୍ୟ । ଅନ୍ୟାୟ ନ କହିବେ କେବେ ॥
ଏତେବେ ଶଙ୍କର ମତ ଘେନି । ସିଦ୍ଧ ସେ ଦେବତାଙ୍କୁ ଆଣି ॥
ସକଳେ ଶୁଣି ସାକ୍ଷୀ ମନେ । ପ୍ରତିମା ଆସିବ କେମନ୍ତେ ॥
ସେବେ ତା କହିବ ମୂର୍ତ୍ତି ବାଣୀ । ଅଣିବ ଗୋପାଳଙ୍କୁ ଏଣି ॥
ଏଥି କି ମନୁଷ୍ୟ ପରି ଭାବ । କଥା କହିବ ଅଦ୍ଭୁତ ॥
ଏମନ୍ତେ ମନେ ବିସ୍ମିଥିଲେ । ଆଣ ବୋଲିଣ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ॥
ଭଲଲୋକଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପାଇ । ଶ୍ୱେତ ବତ୍ସ ସେ ଚଳି ଗଲା ॥
ପ୍ରବେଶ ହେଲା ବୃନ୍ଦାବନେ । ଗୋପାଳ ଦେବ ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ପ୍ରତିମା ଶୁଣ ତାର ବାଣୀ । ଜାଣିଣ ସାହାଡେ ଭକ୍ତଗ୍ରାହୀ ॥
ସାକ୍ଷୀ ହୋଇଛି ଦେବଙ୍କର । ଅବଶ୍ୟ ନିବ'ଅନୁ ଭର ॥
ଏତେ ଆତୁର ବସ ଲାଗି । କହିଲ ଅପରାଧ ଭାଗୀ ॥
ହୋଇବ ବୃଦ୍ଧବତ୍ସ ମୋର । ଏଥିକି ବାଢ଼ ଅସୁ ଖାର ॥

ସାଧୁର ହୃଦୟ ଏ ଭଳି । ଅନ୍ୟ ଦୁଃଖେ ସେ ଯାଏ ଜଳି ॥
ଏତେ ଅନୁକମ୍ପା ସେ କାରଣେ । ସାଧୁର ମନ ସାଧୁ ଜାଣେ ॥
ସଙ୍ଗେ ବିପ୍ର ଯେ ଯତେ ଥିଲେ । ଗୋପାଳେ ସ୍ତୁତି ଆରମ୍ଭିଲେ ॥
ହେ ପ୍ରଭୁ ମୁଁ କ୍ଷୁଦ୍ର କିଙ୍କର । ଯୁବକଟୁ ମୋତେ ରକ୍ଷାକର ॥
ବାଳକୁ ମୋର ଉଦ୍ଧାର । ସତ୍ୟ ଲଙ୍ଘଇ ମୁଁ ଅସାର ॥
ଦୟା ସାଗର ନରହରି । ସକଳ ଭୁବନେ ଯାଚ କରି ॥
ତେଣେ ଗୋପାଳ ଯାଦବ ପତି । ବୃଦ୍ଧବିପ୍ର ଯେ କରଯୋଡ଼ି ॥
ବୋଇଲ ସୁନନ୍ଦ ବଚନ । ହେ ପ୍ରଭୁ ବିପଦ ଭଞ୍ଜନ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ତୁହି । କଣ କହିବି ଅବା ମୁହିଁ ॥
ତୁ ସାକ୍ଷୀ ଥାଇ ଦେବଦେବ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଧର୍ମ୍ୟ ଭ୍ରଷ୍ଟ ହେବ ॥
କାହାକୁ ହେବ ଅପଯଶ । ପୂରତି ଯିବା ପ୍ରଭୁ ଆସ ॥
ଶୁଣିଣ ବ୍ରାହ୍ମଣ କଥାଳ । ହସିଲେ ମଦନ ଗୋପାଳ ॥
ଦୁରଙ୍ଗ ଅଧରେ ପ୍ରକାଶ । କରୁଣ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହାସ ॥
ବୋଇଲେ ବଚନ ତୋଷରେ । କି କଥା କହ ବିପ୍ର ମୋରେ ॥
ଶିଳା ପ୍ରତିମା ହୋଇ ମୁହିଁ । କେମନ୍ତେ ପଥ ଚଳିବଇଁ ॥
ବିପ୍ର ବୋଇଲେ ମାୟାଧର । ମୋଠାରେ କପଟ ନ କର ॥
ପ୍ରତିମା ହୋଇ କି ପ୍ରକାରେ । ବଚନ କହ ସୁସ୍ୱରରେ ॥
ହସି ଭଣିଲେ ଶ୍ରୀଗୋପାଳ । ସାକ୍ଷୀ ଦେବାକୁ ଯିବା ଭଲ ॥
ଅଗ୍ରତରେ ହାଣ୍ଡିଏକ ଅନ୍ନ । ଭୋଗ କରିବୁ ପ୍ରତିଦିନ ॥
ଆମ୍ଭେ ତୋ ପଛେ ପଛେ ଯିବୁ । ତୁ ଫେରି ପଛେ ନ ଚାହିଁବୁ ॥
ପଛେ ଚାହିଁବୁ ଯଦି ତୁହି । ଆମ୍ଭେ ରହିବୁ ନିଶ୍ଚେ ଠାଇଁ ।
ନୂପୁର ଶବଦ ଆମ୍ଭର । ଶ୍ରବଣେ ଜାଣିବୁ ଯିବାର ॥
ବିପ୍ର ଏମନ୍ତ ବାଣୀ ଶୁଣି । ଉଠିଲେ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ଭଣି ॥
ଚଳିଲେ ବେଗ ବେଗ ଆଗେ । ଗୋପାଳ ଚଳେ ପଛଭାଗେ ॥
ଏମନ୍ତେ ପଥ ଚଳିଲେ ବାହି । ଗ୍ରାମ ନିକଟେ ହେଲେ ଯାଇ ॥
ନୂପୁର ଛନ୍ଦେ ଚଳି ଗଲି । ଭରନ୍ତି ହୋଇ ଏଥ ଧୂଳି ॥

ଶବଦ ନ ଭଲ ନୂପୁର । ବସ୍ତ୍ର ସନ୍ଦେହ ଗୁରୁତର ॥
ଦ୍ରବ୍ୟ ନ ଠକ ଗଲେ ମୋତେ । ନେଇଛି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ପଣ୍ଡାତେ ॥
ହସିଣ ଗୋପାଳ ସେ ଭଣ୍ଡ । ନିଷ୍ଟ ହୋଇଗଲେ ରଣ୍ଡ ॥
ଗ୍ରାମକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବସ୍ତ୍ର ନେଲ । ସକଳ ସନ୍ଦେହ ଭଞ୍ଜିଲ ॥
ହୋଇଲେ ଲୋକ ଆଚମ୍ବିତ । ଧାଇଁଲେ ଦର୍ଶନେ ତୁରିତ ॥
ତାହାଙ୍କ ଭିତରେ ମହନ୍ତ । ସେ ସେତେ ଥିଲେ ଉପସ୍ଥିତ ॥
ତାଙ୍କ ଆଗରେ ସାକ୍ଷୀ ମତେ । କହିଲେ ଗୋପାଳ ସାକ୍ଷାତେ ॥
ଶୁଣ ହେ ଜନ ସାଧୁ ମନର । ସତ୍ୟ କହୁଛି ପ୍ରକୃତରେ ॥
ବଡ଼ବସ୍ତ୍ର ଦେଇ ଶ୍ରୀମନ୍ତେ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବସ୍ତ୍ରକୁ କନ୍ୟାଦାନେ ॥
ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନ କର । ବସ୍ତ୍ର ବଦଳେ କନ୍ୟାବର ॥
ଯେମନ୍ତେ ଅନୁଗ୍ରହ ବାଣୀ । ତେମନ୍ତେ ଶୁଭିଲା କାହାଣୀ ॥
ସକଳେ ଶୁଣିଲେ ତୁନତେ । ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଏ ଭକତେ ॥
ବଡ଼ବସ୍ତ୍ରର କି ଆନନ୍ଦ । ମୁଖ ନ ଦୃଷ୍ଟିମାତ୍ର ଶୁଦ୍ଧ ॥
ବିବାହ ସମ୍ଭାର ଯୁଆଇଁ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବସ୍ତ୍ରକୁ କନ୍ୟା ଦେଇ ॥
ମହାଭିକ୍ଷୁକେ ହେଲ ସ୍ୱାମୀ । ପୂଜିଲ ଠାକୁର ଗୋପାଳ ॥
ବିଦ୍ୟାନଗର କାଞ୍ଚିପୁର । ହେଲା ଯାଇ ଏ ସମାଚାର ॥
ତୋଳାଇ ଦେଲ ସେ ଦେଉଳ । ଭକ୍ତିରେ ରଖିଲେ ଗୋପାଳ ॥
ସାକ୍ଷିଗୋପାଳ ନାମ ବହି । ଉଦୟ ହେଲେ କାଞ୍ଚି ଭୂଇଁ ॥
ଏମନ୍ତେ ଉତ୍କଳ ରାଜନ । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ଜାଣ ॥
ତା ସଙ୍ଗେ କାଞ୍ଚି ରାଜାଙ୍କର । ବିବାଦ ହେଲା ଘୋରତର ॥
ଅତି ସୁନ୍ଦରୀ ଗୁଣବତୀ । ରାଜାର କନ୍ୟା ପଦ୍ମାବତୀ ॥
ପୁରୀ ରାଜାଙ୍କୁ ବିଭା ଦେଇ । ପୂର୍ବୁଁ ସେ କଥା ଥିଲା ହୋଇ ॥
ରଥ ସମୟେ କାଞ୍ଚିଦୂତେ । [illegible] ॥
ଦେଖିଲେ ପୁରୀ ନରପତି । କରେ ସୁନାର ଆବରଣ ॥
ସୁନା ମାର୍ଜନୀ ଧରି କରେ । ଝାଡ଼ିଲ ରଥ ଭକ୍ତିଭରେ ॥
ଏମନ୍ତ ଦେଖି କାଞ୍ଚିରାଜା । ତାହାଙ୍କୁ ଆପଣା ତନୁଜା ॥

ଦଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ନାହିଁ ବଳ । ସୈନ୍ୟାଳ ବୋଲି ଡାକଦେଲ ॥
ଏଥିରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜନ । କୋପରେ ଅନଳ ସମାନ ॥
ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲେ ଗୁରୁତର । ବଳେ ଆଣିବେ କନ୍ୟା ତାର ॥
ତନ୍ତ୍ରାନେ କରିବେ ପ୍ରଦାନ । ତେବେ ଯିବ ଏ ଅପମାନ ॥
ରାଜାର ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ଘେନ । ଧାଇଁଲେ ଓଡ଼ିଶା ସଇନ ॥
ଲାଗିଲା ମହାରଣ ଘୋର । କାଞ୍ଚି ହୋଇଲା ଛାରଖାର ॥
ଜିଣିଲେ ଓଡ଼ିଶାର ପତି । ବଳେ ଘେନିଲେ ପଦ୍ମାବତୀ ॥
ଆଉର ଇଷ୍ଟ ଗଣନାଥେ । ଗୋପାଳେ ଆଣିଲେକ ସାଥେ ॥
ଭଣ୍ଡ ଗଣେଶ ନାମ ଦେଇ । ଶ୍ରୀମୂର୍ତ୍ତି ପଟ୍ଟେ ତାଙ୍କୁ ଥୋଇ ॥
ଗୋପାଳ ପାଇଁ ଏକ ଘର । ନିର୍ମାଣ କଲେ ମନୋହର ॥
ସେ ସତ୍ୟବାଦୀ ନାମ ଗ୍ରାମେ । ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ନଗର ସୁଗମେ ॥
ହେଲେ ସେ ମଦନ ଗୋପାଳ । ଦେବଙ୍କ ଅଧିଷ୍ଠାନ ସ୍ଥଳ ॥
ସାକ୍ଷୀଗୋପାଳ ଗୋପୀନାଥ । ନାମଟି ଜଗତେ ବିଖ୍ୟାତ ॥
ପରମ ସୁନ୍ଦର ସ୍ୱରୂପ । ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟନାଥ ବେଶ ରୂପ ।
ଭକତ ନୟନ ଚକୋର । ନିର୍ମଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଧାକର ॥
ଆଶ୍ରିତ ଭକତ ବରଦ । ଆରତ ଭଞ୍ଜନ ଗୋବିନ୍ଦ ॥
ସ୍ୱୟଂ ମହିମା ମହାମେରୁ । ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ଦର୍ଶନମାତ୍ରେକ ମୁକତି । ଯାତ୍ରା ଦିଅନ୍ତି ବିଶ୍ୱପତି ॥
ଧନ୍ୟ ହେ ଦେବ ବିପ୍ରବର । ତାରିଲ ଭାରିଲ ସଂସାର ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦୃଢ଼ଭକ୍ତି ଜୋରେ । ଟାଣି ଆଣିଲ ବିଶ୍ୱମ୍ଭରେ ।
ଭକ୍ତ ବତ୍ସଳ ଚିହ୍ନବାନା । ଉଡ଼ାଇ ଦେଲେ ଭବେ ସିନା ॥
କହଇ ସଦାନନ୍ଦ ସୁର । ତୁମ୍ଭ ପାଦେ ମୋ ନମସ୍କାର ॥
ତୁମ୍ଭେ ହୋଇ ମୋ ଶିକ୍ଷାଗୁରୁ । ତାର ଏ ଭବ ଜଳଧିରୁ ।

ଶ୍ରୀ ସତ୍ୟବାଦୀ ରାଣୀ

ଆଉର ଚଇତନ କହେ । ଶୁଣିମା ହେଉ ମୁନିବରେ ।
ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରେ ରାଜା ରାଣୀ ସଙ୍ଗେ । ଗଲେ ଗୋପାଳ ଦରଶନେ ।

ଦେଖି ଶ୍ରୀଗୋପାଳ ମୂରତି । ଲବଣ୍ୟସିନ୍ଧୁ ତନୁ ଜ୍ୟୋତି ॥
ହୃଦରେ ଆନନ୍ଦ ତରଙ୍ଗ । ପୁଲକେ ପୂରିଲା ସର୍ବାଙ୍ଗ ॥
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ମହାଭୂଷଣର । ଅଛଇ ନାନା ଅଳଙ୍କାର ॥
ନାସାରେ ନାଣ୍ଡିଁ ଏକ୍ଷି ମୋତି । ଥିଲେ ସେ ଚୁମ୍ବି ଓଷ୍ଠ ଜ୍ୟୋତି ॥
ତିଳକ ପାବନ ସୁନ୍ଦର । ଚନ୍ଦ୍ରେ ଦଣ୍ଡା ସୁନ୍ଦର ॥
ଥିଲା ସେ ନାକେ ଆପଣାର । ଭୂଷଣ୍ଡ ଜଣ ମୋତିବର ॥
ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ କଲି ଚେଷ୍ଟା । ନାସାରେ ଛିଦ୍ର ସେତେ ଆସ୍ଥା ॥
ପିଆଇ ଦାଶ୍ରୁ ଏଣେଶି । ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତିଳକ ରାଣୀ ॥
ନିଶିରେ ଦେଖିଲି ସ୍ୱପନ । ପାଷାଣ ଦରଶେ ବଧାନ ॥
କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର । ଶିଶୁକାଳରେ ମାତା ମୋର ॥
ମୁଁ ଅଭାଗିଣୀ ବୋଲି ଜାଣି । ଭଡାଇ ମୋର ନାକ କାନ ॥
ପିନ୍ଧାଇଥିଲେ ମୋତି ନାକେ । ହଜିଲା ଯମୁନାର ପଙ୍କେ ॥
ଏବେବି ବଡ଼ ବାଞ୍ଛା ମୋର । ପିନ୍ଧିବ ତୁମ୍ଭ ମୋତି ବର ॥
ଦେବାକୁ ଏମନ୍ତ ମୁକୁତା । ମନେ ନ ଥାଅ ସେବକ କଥା ॥
ସକାଳୁ ଉଠି କି ସ୍ୱପନ । ଦେଖିଲି ବଶୀ ଶୁଦ୍ଧ ମନେ ॥
କେମନ୍ତେ ମନ କଥା ମୋର । ଜାଣିଲେ ଗୋପାଳ ଠାକୁର ॥
ମୁକ୍ତା ପିନ୍ଧାଇବାକୁ ଅଳି । କରି ମନରେ ଗଲି ଚଳି ॥
ଶ୍ରବଣ ଗୋପାଳ ଶ୍ରୀମୁଖରେ । କହିଲି କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ସ୍ୱରେ ॥
ବସାଇତାର ନାକ ମାତା । ପିନ୍ଧାଇଥିଲେ ସେ ମୁକୁତା ॥
ସେ ସବୁ ଆଜଯାଏ ଅଛି । ମୋତିଟି ହଜିଣ ଯାଇଛି ॥
ଏବେ ରୁକ୍ମିଣୀ ତୋର ମାସ୍ତେ । ନ ଦେଲେ ଆଜି ମୋତିଟିଏ ॥
ଆଜ୍ଞା ମୋହର ଦୁଃଖୀଜନ । ମୋ ନୋତି ପିନ୍ଧିବାକୁ ମନ ॥
ଘଣ୍ଟିକ ଅମୂଲ୍ୟ ମୁକୁତା । ଦେଲେ ହେବ ମୋ ମନକଥା ॥
ମୁକୁତା ଅବା କିବା ଧନ । ଦେଇ ପାରିଲି ମୋ ଜବାନ ॥
ସବୁ ସମ୍ପଦ କରି ଠୁଳ । ସମ୍ପତି ଦେବରେ ଗୋପାଳ ॥
ପତିତ ପାବନ ତୋ ନାମ । ମୋଠାରେ ଦୟାକଲୁ ବିନା ॥

ପିଆଇଲେ ତେବେ ତୋହର ମୁଖ । ଯାଉ ମୋ ନାରୀ ଜନ୍ମ ଦୁଃଖ ॥
ବୋଲିଣ ଧଇଲେ ମସ୍ତକ । ବଙ୍କାଇ ଦେଇ ପ୍ରଭୁ ବେଗ ॥
ଊର୍ଦ୍ଧ୍ବରୁ ଚନ୍ଦ୍ର ମୁଖ ଟେକି । ଲୁଚାଇ ଦେଲେ ଗୋଷ୍ପଦ୍ଧି ॥
ଶୃଙ୍ଗୀ ଯେ ବଦନରୁ ଗଣ୍ଡ । ପିଆଇ ଦେଲେ ହୃଣୀ ମୋତ ॥
ଦେଖି ପ୍ରଭୁଙ୍କର ପଦ୍ମମୁଖ । ଦୂରିଲେ ସର୍ବପାପ ଦୁଃଖ ॥
ନା ପାଇଣ ସ୍ନେହେ ବାଳକ । ତଥା ସକଳ ପ୍ରଭୁ ଦେଖ ॥
ହସି ଆନନ୍ଦେ ହୋଇଲେ ଭୃଙ୍ଗ । ଆଜ୍ଞା ହୋଇଲା ନେତ୍ରେ ଶୋଷ ॥
କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲେ ହୃଣୀ । ତଖଣ୍ଡୁ ବସ୍ତ୍ରବଳେ ପାଣି ॥
ଉତ୍ତର କଲ ଦେଖ ସ୍ୱର୍ଗବନେ । ପ୍ରସାଦେ ଟୋପି ଯଶଗନେ ॥
ଅଦ୍ୟାପି ରହିଛି ଦେଖ ମୋତ । ଠାକୁରଙ୍କ ଉତ୍ସବ ପ୍ରିୟନ୍ତ ॥
ଲୀଳାମନ୍ତ୍ରେ ଯେ ଗୋପୀନାଥ । କରନ୍ତି ଲୀଳା ଅପ୍ରମିତ ॥
କାଶି ହୃଣୀର ଶୁଣିମନ । କଲେ ତା ବାଞ୍ଛା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ॥
ବାତ୍ସଲ୍ୟ ପ୍ରେମେ ହୋଇ ଚେତନ । ମାଗି ପିଇଲେ ମୁକ୍ତାଫଳ ॥
ଯା ପାଦେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଠାକୁରାଣୀ । ସେବେ ତାଙ୍କୁ କି ଭଣ୍ଡା ଦୃଶି ॥
ପ୍ରେମ ଅଧୀନ ଦେବତାଙ୍କ । ପ୍ରେମରୁ ନପାରେ ଛୁଟିବ ॥
ଧନ୍ୟ ତୁ ହୃଣୀ କଳେବରେ । ତୋ ପାଦ ଧୂଳି ମୋର ମାଥ ॥
ପତିତ ନେଇ ବନ୍ଦୀକୁ । କରୁଣା କର ଦୀନବନ୍ଧୁ ॥
ସଂସାର ମାୟାରେ ମୁଁ ଜଡ଼ି । ପତିତ ମୁକ୍ତିପଥ ମୁଢ଼ି ॥
ଅନ୍ତରେ ଦେଖନ୍ତୁ ଅଙ୍ଗ । ପଥ ଦେଖାଅ ବନମାଳୀ ॥
ରଖାଅ ଭୂମ ପାଦେ ମନ । ନିସ୍ତାର ଅନାଥବନ୍ଧୁ ଜନ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନନ୍ଦନିଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ସ୍ନେହବନ୍ଧ ବଣ୍ଡଦତ୍ତ ଦେବବାସୀହୃଣୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି
ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଚିତ୍ରିଶାଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଚତୁଃପଞ୍ଚାଶତ୍ ଅଧ୍ୟାୟ

ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଶୁଣଇ ଉତ୍କଳ ବାସୀ । ଶୁଦ୍ଧ ଭକ୍ତ ଗୁଣରାଶି ॥
ହରିର ଅଦ୍ଭୁତ ଲୀଳେ । ନୟନର ଗୋଚରେ ଘଟିଲେ ॥
ଏଣୁ ଯେତେ ପାପୀ ଥାଏ ଜାଣ । ସେ ହୁଏ ଉତ୍ତମ ପୁଣ୍ୟବାନ ॥
ରୋଗୀର ବ୍ୟାଧି ହୋଇଲେ ହତ । ଯେମନ୍ତ ହୁଏ ବଳବନ୍ତ ॥
ଔଷଧ ତାଙ୍କୁ ନ ଯାଏ । ତାର ଗଦନ ଦୂରେ ରହେ ॥
କହିବା ଏକ ସାଧୁକଥା । ଅତି ପବିତ୍ର ଶୁଣି ଗାଥା ॥
ଦକ୍ଷିଣେ ଏକ ବିପ୍ର ଉତ୍ତମ । ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ନାମ ବହେ ॥
ଉତ୍ତମ ଧର୍ମ ବିବର୍ଜିତ । ଅତି ଲମ୍ପଟ ବେଶ୍ୟା ରତ ॥
ନଦୀ ଏ ପରେ ଥାଇଣ ତାହୁ । ତା ଆରପାରେ ବେଶ୍ୟାଘର ॥
ନାମ ତାହାର ଚିନ୍ତାମଣି । ରୂପରେ ସୃଷ୍ଟି ମୋହାମଣି ॥
ଲମ୍ପଟ ମନ ବନ୍ଧୀଭୂତ । ତୋଳନ୍ତି କି ଲଭର ବନ୍ଧୁ ॥
ଦେଖନ୍ତି ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳର । ଅମୂଲ୍ୟ କଣ୍ଠ ହୀରାହାର ॥
ତାଙ୍କଠାରେ ରହିଲେ ନିବାସ । ଛାଡ଼ି ଘରଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧି ॥
ଦିନେ ତା ପିତୃଶ୍ରାଦ୍ଧଦିନ । ପଡ଼ିଲା ସକାଳୁ ଘେନିଣ ॥
ବେଶ୍ୟା ବୋଇଲେ ଯାଅ ଘର । ପିତାଙ୍କ ଶ୍ରାଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ କର ॥
ଯାଇଁ ଘେନ ବନ୍ଧୁ ଜନ । ଘରେ ଦକ୍ଷିଣ ଆଉ ଦାନ ॥
ଏମନ୍ତ କହି କଥା ଦଳ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘରକୁ ଆଇଲା ॥
ଯାଇଲା ଶ୍ରାଦ୍ଧକର୍ମ କଥା । ବନ୍ଧୁ କୁଟୁମ୍ବ ଉପସ୍ଥିତ ॥
ଯାଗ ହୋଇଲା ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳ । ହେଲା ଅନ୍ଧାର ବେଳୁବେଳ ॥
ଯେମନ୍ତ ବଢ଼ିଲା ଅନ୍ଧାର । ତେମନ୍ତ ମଦନ ବିକାର ॥
ଏହି ଭାବରେ ଜଳ ଟୋକି । କେ କହୁ ତାର କଟକଟି ॥
ଯତନ କରିଲା ବିକାଶର । ମନରେ ବେଶ୍ୟା ଶୋଭାକର ॥
ଏମନ୍ତ ନାଟେ ବାଏ ଗାଏ । ଦୃଷ୍ଟି ଚନ୍ଦନ କୋଣେ ଶୁଣେ ॥

ପିଆଇ ଦେବ ଚଟକ ମୁଖ । ଯାଉ ମୋ ନାରୀ ଜନ୍ମ ଦୁଃଖ ॥
ବୋଲନ୍ତି ଧଇଲେ ମସ୍ତକ । ଝଙ୍କାଇ ଦେଲେ ପ୍ରଭୁ ଦେକ ॥
ଭର୍ତ୍ତୃକୁ ଉଦ୍ଧ ମୁଖ ଟେକି । ଲୁଚାଇ ଦେଲେ ଚଶା ଦୃଷ୍ଟି ॥
ବୃଷ୍ଟି ଯେ ବଦନରୁ ତେତ । ପିଆଇ ଦେଲେ ସ୍ୱାତୀ ମୋତ ॥
ଦେଖି ପ୍ରଭୁଙ୍କର ପଦ୍ମମୁଖ । ହରିଲେ ସର୍ବପାପ ଦୁଃଖ ॥
ମା ପାଶେ ଚୈତନ୍ୟ ବାଳକ । ତଥା ଦେଖଣ ପ୍ରଭୁ ଦେକ ॥
ଧରି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଭକ୍ତ । ଆହା କହିଲେ କେତେ ଶୋଭା ॥
କୃତାର୍ଥ ହୋଇଗଲେ ସତୀ । ଚରଣୁ ବହିଗଲେ ପାଣି ॥
ଜମ୍ବୁବ ଜଳ ଯେ ସ୍ମରଣେ । ପ୍ରସାଦ ଦୋଷି ସବଜନେ ॥
ଅଦ୍ୟାପି ରହିଛି ଯେ ମୋତି । ଠାକୁରେ ଅସୁବେ ପିଇବନ୍ତି ॥
ଲୀଳାମୟେ ଯେ ଗୋପୀନାଥ । କରନ୍ତି ଲୀଳା ଅଦ୍ଭୁତ ॥
ଜାଣି ସତୀର ଦୃଢ଼ମନ । କଲେ ତା ବାଞ୍ଛା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ॥
ବାହୁଙ୍କ ଦେହେ ହୋଇ ଉଜଳ । ନାକି ପିନ୍ଧିଲେ ମୁକ୍ତାଫଳ ॥
ଯା ପାଦେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଠାକୁରାଣୀ । ସେବେ ତାଙ୍କୁ କି ଉଣା ପୁଣି ॥
ପ୍ରେମ ଅଧୀନ ଦଇତାରି । ପ୍ରେମକୁ ନପାରେ ଭୁଲିରି ॥
ଧନ୍ୟ ତୁ ସତୀ କର୍ମାବତି । ତୋ ପାଦ ଧୂଳି ମୋର ମାଥ ॥
ଜଗିଣ ଦେଉ ଉପଦେଶ । କରୁଣା କର ଦୀନଦାସ ॥
ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ଜଡ଼ି । ପତିତ ମୁକ୍ତିପଥ ଛୁଟି ॥
ଅନାଦର ହେଉଛି ଅଗ୍ରାଳ । ପଥ ଦେଖାଅ ବନମାଳୀ ॥
ରଖାଅ ତୁମ୍ଭ ପାଦେ ମନ । କଙ୍ଗାଳ ଅକିଞ୍ଚନ ଜନ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନବତିତମ ସମ୍ବାଦ
କ୍ଷେତ୍ରବସ୍ତ୍ର ବଣ୍ଡବସ୍ତ୍ର ଦେଶବାସିନୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି
ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଷଷ୍ଟିତମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଚତୁଃପଞ୍ଚାଶତ୍ ଅଧ୍ୟାୟ
ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ସମ୍ବାଦ
ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

କହିଲେ ଚୈତନ୍ୟ ବାଣୀ | ଶୁଣ ସୁମନ ଚକ୍ରପାଣି ||
ହରିର ଅନୁଗ୍ରହ ହେଲେ | ସଂସାରୁ ନିସ୍ତାରୀ ଯିଲେ ||
ସେହି କେଉଁ ପାପୀ ଥାଏ ଜାଣ | ସେ ହୁଏ ତେତେ ପୁଣ୍ୟବାନ ||
ବେଶୀର ବାନ୍ଧି ହେଲେ ହାତ | ଯେମନ୍ତ ହୁଏ ବଳବନ୍ତ ||
ଅଚଥ ପାଣ୍ଡୁ ନ ପାଏ | ହରି ଭଜନ ଶୁଦ୍ଧେ ଚିତ୍ତେ ||
କହିବା ଏକ ସାଧୁକଥା | ଅତି ପବିତ୍ର ଶୁଣ ତଥା ||
ଦକ୍ଷିଣେ ଏକ ଭଦ୍ର ଦେଶ | ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ନାମ ବହେ ||
ଅଟନ୍ତି ଧର୍ମ ବିବର୍ଜିତ | ଅତି ଲମ୍ପଟ ବେଶ୍ୟା ରତ ||
ନଦୀ ଏ ପାରୁ ପାଟଣି ତାକୁ | ତା ଆରପାରେ ବେଶ୍ୟାଘର ||
ନାମ ତାହାର ଚିନ୍ତାମଣି | ସୁନ୍ଦରୀ ସୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟମଣି ||
ଲମ୍ପଟ ମନ ବର୍ଦ୍ଧିବାସ | ଯୌବନ କି ହରେ ବସୁଧ ||
ଦେଖନ୍ତି ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳର | ଅମୂଲ୍ୟ ଧନ ସୁନାହାର ||
ତାଙ୍କଘରେ ରଜନୀ ଦିବସ | ପଡ଼ି ରହନ୍ତି ରତିରସ ||
ଏବେ ତା ପିତୃଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦିନ | ପଡ଼ିଲା ସକାଳୁ ବନ୍ଧନ ||
ବେଶ୍ୟା ବୋଇଲା ଯାଅ ଘର | ପିତାଙ୍କ ଶ୍ରାଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ କର ||
ବଢ଼ି ଯେ ବରଷା ପବନ | ଘରେ ରହିବ ଆଜଦିନ ||
ଏମନ୍ତ କହି ବିଦା କଲା | ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘରକୁ ଫେରିଲା ||
ଯାଇଲା ଶ୍ରାଦ୍ଧକର୍ମ ବିଧି | ବନ୍ଧୁ କୁଟୁମ୍ବ ଭରସିଦି ||
ଆସି ହୋଇଲା ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳ | ହେଲା ଅନ୍ଧାର ବେଢ଼ିବଳ ||
ଏମନ୍ତ ବଢ଼ିଲା ଅନ୍ଧାର | ତେମନ୍ତ ପବନ ବିକାର ||
ମେଘ ହୁଙ୍କାରେ ବଜ୍ର ଫୋଟି | ସେ ଘନ ତାର ଛଟଛଟି ||
ଏବେ ବିଜୁଳି ଝଲକିରେ | ମନରେ ବେଶ୍ୟା ଖେଳାକର ||
ଏମନ୍ତେ ଶୀତେ ବାଏ ବାଏ | ସ୍ମରି ନଦୀନ କୋଣେ ବସେଁ ||

ଦେଇ ରସଇ ମିଶଇ । ନବ ଚକ୍ଷୁ ସନ୍ତାପଇ ॥
ବଶୀଲୁ ତାହାଙ୍କୁ କେବଳ । ତନ୍ତ୍ରମନ୍ତ୍ରବ ବସ୍ତ୍ର ଘେନ ॥
ରଜନୀ ଅର୍ପିଅଛି ହୋଇ । ଅନ୍ଧାରେ ପଥ ନ ଦିଶଇ ॥
ଘୁଞ୍ଚା ଘବନ ଗରଜନ । ଝଟକି ବରଷଇ ଜଳ ॥
ବାଳୁଙ୍କ ପ୍ରାସ୍ତେ ବସ୍ତ୍ର ହୋଇ । ବାହାର ହେଲ ବେଶ୍ୟା ତହିଁ ॥
ନଦୀର ସ୍ରୋତ ପ୍ରଖର । ହୋଇଛି ବଡ଼ି ଭୟଙ୍କର ॥
ବସ୍ତ୍ରର ବାନ୍ଧିଆଳ ନାହିଁ । ନଈକି ପଡ଼ିଲ ସେ ସେଠାଇଁ ॥
ଗୁଡ଼ିଣ ସ୍ତନିବ ଦେକର । ଧାଇତ ବାନ୍ଧିଲ ମୁଣ୍ଡଧାର ॥
ସେ ବଡ଼ି ଫୁଲ ଦୋଷ୍ଟ ଘର । ଘୁଷି ଯାଉଛି ତନ ଘରି ॥
ଧରିଲ ତାହାକୁ କୁସ୍ମାଇ । ନଦୀକ ତଳ୍ ଝାଉ ଉତ୍ତାଳ ॥
ନଦୀର ଆରପାରେ ଉଠି । ଧାଇଁଲ ବାହୁଅ ତଳ୍କି ॥
ଖୁଲିଲ ଦୁଆର ଶୂଦ୍ରବେଶ୍ୟ । ବେଶ୍ୟାର ଘର ଗୃହପାଦଣୀ ॥
ସାଦେଶୀ କାନ୍ଦୁତାକୁ ଦେଖେ । ମୁଣ୍ଡାର କାଶୀ ଏକ ରହେ ॥
ତହିଁରେ ମୁଖକୁ ଦୁଇ । ଘର୍ଷଣ ଓଦ୍ଧାଳ ଥିଲ ରାତି ॥
ତାହାର ଘୃଣ ଆଶ୍ରମେରେ । ଜନ୍ମକ ଦାଦେସୀ ଶିଖରେ ॥
ସେମନ୍ତ ବସିଲୁ ତହିଁ । ଚିନ୍ତନ୍ତ ପଡ଼ିଲ ସେ ଗାଢ଼ି ॥
ଘୁଷୁକ ବସ୍ତ୍ର କଲେବର । ଶବଦ ହେଲ ଭୟଙ୍କର ॥
ଉଠିଲ ବେଶ୍ୟା ଭୟ ପାଇ । ଦେଖିଆ ଆଲୁଅ ଲଗାଇ ॥
ବସ୍ତ୍ର ପଡ଼ିଛି ଅସ୍ତ୍ର ବ୍ୟସ୍ତ । ନାହିଁ ତ ଜ୍ଞାନ ସେ କାଶୁଛେ ॥
ତାହାକୁ ଧରିଧରି କରି । ଘରକୁ ନେଲେ ଜଣ ବୃଦ୍ଧି ॥
ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ସାଟିସାଂ ନାକ । କାନ୍ଦୁଅ ହୁଇ ଦେଇସାଙ୍ଗ ॥
ଧୋଇ ଘୋଷ୍ଟଲେ ମନ୍ଦ କରି । ଆଣ୍ଟିଷୀ ଚେତନା ହାରାଇ ॥
ଭର୍ତ୍ସନା କରି ଚଣ୍ଡାଳୀ । କହଇ ମର୍ମଭେଦ ବାଣୀ ॥
ଧିକ ତୁମର ବ୍ୟବହାର । ଧିକ ସେ ବୁଦ୍ଧିକୁ ତୁମ୍ଭର ॥
ଯାହାର କଥନ ଯେମନ୍ତ । ସେ ଫଳ ଲଭଇ ତେମନ୍ତ ॥
ଏଡ଼ିକ ମଦନ ବିକାର । ଦୁର୍ଗମ ନଦୀ ହେଲ ପାର ॥

ମନ କି ମୁଖ ଦେଖ ଜାଡ଼ି । ଧାଇଁ ଅଇଲ ଭେଟେଟି ॥
ଦୁର୍ଗତେ ଭୂତ ଦେହ ବଣା । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଚଳ୍ ତା ଜଣା ॥
ନ ଦେଖ କାନଦର୍ପ ଧରି । ତେଜିଲି ଅଲଘ୍ୟ ପାତେଶ୍ୱ ॥
ବୃନ୍ଦ ସଡ଼ିଲ ତଟକ ତଡ଼ି । ଗଦନ ପାଇଥାନ୍ତା ଛୁଡ଼ି ॥
ମୁଁ ବେଶ୍ୟା ସ୍ୱନ ଗାଟକାଡ । ମନ୍ତ୍ରୁ ବନ ନ୍ଦେପାଦେଥ ପେଟ ॥
ମୋତେ ଛୁଇଁଲେ ପାପ ହୁଏ । ସ୍ତ୍ରୀ ନ ମାଡ଼ନ୍ତି ସାଧୁଏ ॥
ମୋଠାରେ ଏତେ ଅନୁରାଗୀ । ହୋଇ ଦେଖୁଛ ପାଦେ ସ୍ୱାମୀ ॥
ଏ ଦେହ୍ଭି ନଡ ଅଂଶୁ ଅଂଶେ । ତେବେ କରନ୍ତୁ ପୀଡବାପେ ॥
ତଳୁବର୍ଣ୍ଣ ଯା ତଉଠରେ । ଲୁହରେ ଧୂଳ ପରଜାରେ ॥
ପରିଶ ହୁଅନ୍ତା ସଦନ । ଲେହିଣ ସ୍ୱଧାର ବଦନ ॥
ଲଗନ୍ତି ହଷ ଦେକାଟକ । ପଦ୍ମେ ତନେକ ହାସ୍ତଲେ ॥
କନ୍ୟାମଣିର ଶନ୍ୟାଣି । ବାକ୍ୟଙ୍କୁ ବସ୍ତ୍ର ବୁଣ ବୁଣି ॥
ନିଜ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅତିଶୟ । ଘଣାର ହୋଇଲା ଉଦୟ ॥
ଦରାଧ ହେଲା ଅନୁତାପେ । ନଟେନ ସକାଇ ବୃତ ପାପେ ॥
ନାରୀକଟସ୍ୱ ଯେ ସନ୍ତା । କନକ ନାହିଁ ଯେ ତୁଳନା ॥
ଯେମନ୍ତେ ଘୋର ଦାବାନଳ । କି ଅବା ମହାନ୍ତି ଜଳେନ ॥
ପୋଡ଼ି କି ବୁଡ଼ି ନଲିତଳେ । ଅଗ୍ନିରୁ ନେଇନ୍ତି ଜଳେ ॥
ତେମନ୍ତେ ହୋଇ ସ୍ଥଟେଟ । ହୋଇଲା ଲଣ ବଇକୁଣ୍ଠ ॥
ପତିତପାବନ ଶ୍ରୀହରି । ପତିତେ ଲଖ ଦୟାକରି ॥
ତାହାଙ୍କ ଯେବେ ପାପୀଜନେ । ସବୁଙ୍କୁ ଗଳ ମୁକ୍ତି ଜଣେ ॥
ଏମନ୍ତ ଶ୍ରୀହରି ବିଚାରେ । ବୈରାଗ୍ୟ ଉପୁଜିଲା ମନେ ॥
ଦର୍ଶନ ହୋଇଲା ଦୃଷ୍ଟିତ । ଛିଡିଲା ଜଗାନ ଅଜତ ॥
ସୁଦ୍ଧ ଭକ୍ତିକା ପୁତ୍ର ମାତା । ପାଦଣୀରେ ଧନ୍ୟଙ୍କ କଥା ॥
ଦୃଢ଼ବୈରାଗ୍ୟ ହୃଦ ଧରି । ଡାକଇ ଶ୍ରୀହରି ମୁରାରି ॥
ତୁଳସୀ ଅଛି ଦେହେ ବେଶେ । ଦେଖିଲା ସାଧୁ ଏକ ଆସେ ॥
ସନ୍ଧରେ ତାଙ୍କୁ ଗୁରୁ କଲା । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମନ୍ତ୍ର ଦୀକ୍ଷା ନେଲା ॥

ଲଗାଇ ମନ ଦେହ ପ୍ରାଣ । ସେବିଲା ଗୁରୁଙ୍କ ଚରଣ ॥
ଲଭିଲା ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରେମାମୃତ । ପାଦେ ହୋଇଲା ଶରଣାଗତ ॥
ଯେସନ୍ତେ ମଦ୍ୟପି ମଦ୍ୟ ପିଇ । ହସଇ କାନ୍ଦଇ ନାଚଇ ॥
କୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନେ ଉତ୍କଣ୍ଠିତେ । ଚଳିଲା ବୃନ୍ଦାବନ ପଥେ ॥
ଧନ ବନିତା ନାହିଁ ଜ୍ଞାନ । କେବଳ କୃଷ୍ଣପାଦେ ଧ୍ୟାନ ॥
ପ୍ରବେଶ ଏକ ଗ୍ରାମାନ୍ତରେ । ବସିଲା ସରୋବର ତୀରେ ॥
ଏମନ୍ତେ ହେଉନ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇ । ରହିଲା ଦିନ ଶୁଣ ତହିଁ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ସାଧୁଭକ୍ତ । ଚେତନରେ ହେଲେ ବିଚଳିତ ॥
ସ୍ନାନ ଯେ କରିବାକୁ ମନରେ । ଅନେକ ନରନାରୀ ଘାଟରେ ॥
ଏକ ଯେ ବଣିକର ନାରୀ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିମା ସୁନ୍ଦରୀ ॥
ସ୍ନାନ ଯେ କରି ଯାଏ ଘରେ । ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ତା ଉପରେ ॥
ଏତେକ ସୁନ୍ଦରୀ ବେଶେଷ । ଦୂରେ ଚିନ୍ତନ୍ତି ଉପାୟ ॥
କଣ୍ଠ ସାଲଙ୍କି ସାଢ଼ୀ ଗୋଟି । ଦିଶଇ ଦେହ ଶୋଭା ଫୁଟି ॥
କଳ୍ପମନାନ ଶୁଦ୍ଧଶାନ୍ତି । କମ୍ପିତ ହେଲା ବଣିକତି ॥
ଜାଣି ମନରେ ଏ ପ୍ରକାର । ଜଣିଲା ବୋଲି ସେ ଉଦାର ॥
ବିକାର ପ୍ରତିକାର ପାଇ । ସେ ବଧୂ ପଛନ୍ତି ଚଲେ ଯାଇ ॥
ବଧୂ ପ୍ରବେଶ ଅନ୍ତଃପୁରେ । ସାଧୁ ବସିଲା ଅଗଣାରେ ॥
ଏକାଳେ ଦେଖି ନାରୀ ହିତ । କୁଣ୍ଠଚରିତ ଶାନ୍ତମତ ॥
ସାଧୁର ପାଦେଶ ଉତ୍ଥିତ । ହୋଇ ହୋଇଲା ଆଚମ୍ବିତ ॥
ବହୁତ ସ୍ତୁତି ନତି କଲା । କା ଅଜ୍ଞା ଦେଉଛୁ ବୋଲିଲା ॥
ସାଧୁ ବୋଇଲା ମୋର କଥା । ରଖିଲେ କର ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ॥
ତୋହର ସୁନ୍ଦରୀ ସୁବସ୍ତ୍ରକ । ସୁଚିକ ଆଣ ମୋ କତିକ ॥
ବଣିକ ତନୟ ବନିତା । ଅନ୍ତର ବଳସ୍ତୁବ ଲକ୍ଷ୍ୟ ॥
ବଳସ୍ତୁବର ପ୍ରୀତି ଦାଇଁ । ସଜଳ କରି ସେ ଦାବଲି ॥
ଅନ୍ତଃପୁରକୁ ଚଳିଲା । ଶ୍ରିଗୁଣ ବିଭୂଷଣ କଲା ॥
ନିଜ ନାୟକ ଆଣି ଡୋଡେ । ସମର୍ପି ଦେଲା ସାଧୁ ପାଦେଶ ॥

ପାଦକୁ ଶିରେ ଘଷାଏ ତାର | ଦେଖିଲେ ସାଧୁ ବାର ବାର ||
ତସ୍କୁ ସମ୍ବୋଧିଣ କହି | ଆପଣା ମନକୁ ବୁଝାଇ ||
ରେ ମୂଢ଼ଚକ୍ଷୁ କିସ ଶୁଣି | ତୁ ଶୁଣି ହେଲୁ କାମେମାଣି ||
ରକତ ମାଂସ ଦେହ ମଳ | ମୂଳ ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ ସ୍ଥଳ ||
ଅସ୍ଥି ଶିରା ଦେହ ଗୋଟି | ଭାଜି ରଖିଛି ଚର୍ମଦେଇ ||
ସେମନ୍ତ ପାଳ ମହାଜାଳ | ଭୁଲେ କେବଳ ମୂଢ଼ଜନ ||
ଆରେ ମଳିନ ତୋର ଏଡ଼େ | ଏଥି ପାଇଁକି କେଲି ବଢ଼େ ||
କରୁଣେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଚରଣ | କୃଷ୍ଣ ତ ଅଭୟ ଶରଣ ||
ଧିକ ଧିକରେ ତୋତେ ମୁଷ୍ଟ | ଅଦ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଚାପିସ୍ଥ ||
ଯା ପାଦ ଦୁଃଖେ ତରିବାରେ | ପଦାର୍ଥ ଉଞ୍ଜି ଦେଖି କାମେ ||
ଏତେ ଶୁଣାଇ ଅଜ୍ଞ ସୁଣି | ବୋଇଲ ଶୁନରେ ରମଣୀ ||
ଏଥିନ୍ତି ଅତି ବିସ୍ମିତ ମୁଖ | କୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମ ନକଟନ୍ତୁ ଆଡ଼ ||
ଆଣିଲେ ବେଗେ ବାଜୁଶିଖି | ଦେଖିଣ ସାଧୁ ହେଲ ତୋଷ ||
ବୋଇଲ ଏ ଛାପ ନୟନେ | ଫୋଡ଼ି ଦିଏ ଏ କୃଷ୍ଣମୁଖେ ||
ଶୁଣି ଦୁଜନ ସ୍ତମ୍ଭିଭୂତ | କନ୍ଧାନି ବୋଇଲ ସାଧୁତ ||
ଆଜ୍ଞା ଲଙ୍ଘନ ଭୟ କରି | ନୟନେ ଦେଲ ଶୁଶ୍ରୂଷାରି ||
ଜଡ଼ତ ସ୍ୱର ସ୍ୱୀଡ଼ ବଚନ | ଆନନ୍ଦେ ସାଧୁ ନାଚି କହେ ||
ଚକ୍ଷୁ ବନ୍ଧନେ ଏଡ଼ି ମଳ | ମିଚନ କରଣ ମେଳି ପାଳ ||
ବଣିକ ଆସି ଏହା ଦେଖି | ହୋଇଲେ ଅତିବ ଦୁଃଖୀ ||
ସାଧୁର ଆଜ୍ଞା ଅନୁସାରେ | ନେଲେ ତାଙ୍କ ସଦ୍ଭବର ଘରେ ||
ଧୀରେ ଧୀରେ ହାତ ଧରି | ଦେଖିଣ କାହିଁ ସେଦାକରି ||
କୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ ବାଧା ଏଡ଼ି | ସେ ଦୁଷ୍ଟବୃତ୍ତି ଚକ୍ଷୁ ଫୋଡ଼ି ||
ସେ ଅନ୍ଧ ସାଧୁ ବୃନ୍ଦାବନେ | ଭ୍ରମିଲ କୃଷ୍ଣ ଦରଶନେ ||
ଯାର ପ୍ରବଳ ପ୍ରେମଦୃଷ୍ଟି | ତାର କି ଚର୍ମ ଚକ୍ଷୁ ଦୃଷ୍ଟି ||
ଶ୍ରୀରାଧା କୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ରୂପ | ଦେଖନ୍ତି ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ସାଧୁ ଭୂପ ||
କ୍ଷଣେ ହସଇ କ୍ଷଣେ କାନ୍ଦେ | ଗାଇ ନାଚଇ ନାନା ଛନ୍ଦେ ||

ଅନେକ ପୁଣି ତଣ୍ଡୁଳ ଖଣ୍ଡ । ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବୋଲି ତଣ୍ଡେ ।
ମାଧବା ଗ୍ରାମ୍ୟ ଘରେ ଘରେ । ମଠରେ ଗାଏ ଅଶ୍ରୁଗଦେ ।
ଶୁଣି ସେ ନାମାମୃତ ଗାନ । ଉଚ୍ଛୁସି ଉଠଇ ଭୁବନ ॥
ଏମନ୍ତେ ଯାଇଁ ବୃନ୍ଦାବନେ । ଶ୍ୟାମକୁଣ୍ଡର ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ବସି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତ ଆଶେ । ଅଚଳ ଭଜନ୍ତି ବିଶ୍ୱାସେ ॥
କରଇ ଧ୍ୟାନ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ । ଅବିରୁ ବରଷେ ଲୋଚନ ॥
ଭକ୍ତ ବତ୍ସଳ ଭବତ୍ରାଣ । ଭକତ ଆକୁଳ ନ ସହି ॥
ଦ୍ୱିଜବେଶ ହୋଇ ଉପସ୍ଥିତ । ବୋଇଲେ ମଠରେ ଏମନ୍ତ ॥
ଉପରେ ବସି କାହିଁପାଇଁ । କ୍ଷୁଧାରେ ବାପ ହୁଅ ଦହି ॥
ଆସ ଏ ସୁଇତନ ବସ । ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ କର ଗ୍ରାସ ॥
ବାଲ୍ମୀକାନ କହେ ମୁହିଁ । ଅନ୍ନ କାହୁଁଛି ନ ଦେଖଇ ॥
ହେ ତୁମ୍ଭେ ଯଦି କର ଶାନ୍ତ । ତେବେ ମୁଁ ଯିବ ତୁମ୍ଭ ପାଶ ॥
ଗୋପବୀରୁ ମୁଁ କୃଷ୍ଣ କହେ । ସେ ବୋଲେ ଅନ୍ନ ଦେଲ କାହିଁ ।
ଭ୍ରତ ଉତ୍ତରେ ଗୋପୀନାଥ । ଦେଖନ୍ତି ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ତ ॥
ଅତି ସୁବାସ ମନୋହର । ବଡ଼ନ ଦୋମଳ ସୁନ୍ଦର ॥
ଖାଇ ଜାଣିଲେ ଅନୁଭବେ । ନଟଶ୍ରେଷ୍ଠ ଏ କୃଷ୍ଣ ବାସୁଦେବେ ॥
ଆନନ୍ଦେ ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ହୋଇ । ଗାଇଲେ ଧରନ୍ତି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ॥
ବୋଲେ ଖାଇବ ଅନ୍ନପାଣି । ଶୁଷ୍କ ହାତ ଧରିଣଥ ॥
ଧର ବୋଲଣି ବାମହସ୍ତ । ତର୍କି ବଢ଼ାଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ॥
ଖସିବା ଆଶା କି ହୃଦର । ଭୁଜାକୁ ଭୁଜ ଦୃଢ଼ା କର ॥
ପୁଣି ବଢ଼ାଇ କୃଷ୍ଣ ହସ୍ତ । ଜାଣିକି ଧରିଲ ସାଧୁତ ॥
ଯେମନ୍ତେ ବୁଡ଼ିଲା ଲୋକେ । କୃଷ୍ଣରେ ଧରନ୍ତି ଆନନ୍ଦେ ॥
ମହା କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତି ସୁଧାଘଟେ । ଲଭି କି ଛାଡ଼ନ୍ତି କଦାଚିତେ ॥
କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଏକି ଖେଳ । ଛାଡ଼ ହସ୍ତକୁ ଯିବ ମୁହିଁ ॥
ସେ ବୋଲେ କେବେ ନ ଛାଡ଼ିବି । ହୃଦୟେ ମଧ୍ୟରେ ରଖିବି ॥
ବନ୍ଧ କଣ୍ଠରେ ଲଗି ଧନ । ଛାଡ଼ିଲେ ହେ ଦେହ ପ୍ରୟାଣ ॥

ଘର କି ଦୁଃଖର ଯାତନା । ଶୁଣହେ ତେମନ୍ତ ଭୂଦେବ ପ୍ରିନା ॥
ଯହିଁରେ ସବୁ ଦୁଃଖ ଯିବ । ନିଜର ସ୍ୱାମି ତୋ ଦେଖିବ ॥
ଏମନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନ ମାତର । ଦେଖିବାକୁ ଏତେ ଛନ୍ଦ ଧର ॥
ନ ଶୁଣ ସାଧୁ ଗଣ୍ଡବାଣୀ । କୃଷ୍ଣ କରନ୍ତି ଟଣାଟଣି ॥
ଦେହେର ସେମନ୍ତେ ଧର୍ମ ବୀର । ନ ଶୁଣେ କଷ୍ଟିତ ମାତର ॥
ସାଧୁ ଭକତ କୋପେ ଅତି । ଅଣ୍ଟରେ ଧଇଲା ଅସ୍ତୁରି ॥
କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଗୁଣ୍ଡି ଗୁଣ୍ଡି । ଭଙ୍ଗିଲି ଦେଖ ହାତ ଗୋଡ଼ି ॥
ଶୁଣିଣ ସାଧୁ ଚମକିଲା । ମୁଠା ମୂର୍ଚ୍ଛା କରିଦେଲା ॥
ହାତରୁ ଖଣ୍ଡିଟି ଦେଖାଇ । ପୁଚ୍ଛିଲେ କପଟୀ କହ୍ନାଇ ॥
ଭକୁଆ ହୋଇ ସାଧୁ ସ୍ମରି । ହସ୍ତରୁ ପ୍ରିନା ଗଲା ଝରି ॥
ସେ ସୁଣି ବଳେ ନୁହେଁ ଛଳେ । ଦେଖିଲୁ ନାହିଁ ଏତେ ଛଳେ ॥
ଦେଖିବା ଦେଖି ଭୁଲ ମୋର । ଦେଖାଅ ଭଲ ମାୟାଧର ॥
ଯା' ପାଶେ ଯେତେ କରେ ଦୟା । ତା ପାଶେ ତେତେ କୃଷ୍ଣମାୟା ॥
ସେ ଯେତେ ଧରିବାକୁ ଯାଏ । ସେ ତେତେ ଦୂରକୁ ପଳାଏ ॥
ଧୂଳି ନ ଜାଣିଲ ଚୈଳକୁ । ମାଗୁ ଦେଖାଇ ଅଙ୍ଗୁଳିକୁ ॥
ସୁଦ୍ଧ ବୋଲନ୍ତି ଧର ଧର । ଧୂଳେ ବାଳକ ଥରଥର ॥
ତହିଁରେ ବଡ଼େ ଭା ଶକତି । ଏ ମାୟା ଜାଣି ସେତୁମନ୍ତି ॥
କୃଷ୍ଣ ହୋଇଣ ହେସ୍ତବଣି । ବୋଇଲେ ସଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ଆସ ॥
ଚଳନ୍ତି କୃଷ୍ଣ ଦୂରେ ଦୂରେ । ଅଜି ଧାଇଁ ଧରିବାରେ ॥
ଚୁମ୍ବକ ଆକର୍ଷଣ ବଳେ । ଯେମନ୍ତ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଚଳେ ॥
କରାଇ ଡଣ୍ଡରେ ଶ୍ରୀତ । କେଳେ ବନ୍ଧନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରତ ॥
କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଲୋଭମୂର୍ତ୍ତି । ଦେଖିବାନ୍ତିକ ହେବ କେତେ ॥
ଦେଖି ହୋଇବ କିବା ଫଳ । ତହିଁକ କରୁଛ କଟାଳ ॥
ଅଳି ବୋଇଲ ଗୁରୁତର । ସନ୍ଦେହ ଛାଡ଼ ନାହିଁ ମୋର ॥
ଦୁଖି ନିକଟେ ଯାଇଁ ଧାଇଁ । ଚରଣେ କୃଷ୍ଣ ପୁଣ୍ୟ ଯାଇଁ ॥
ଭକତ ହେଳେ କଣ୍ଟକରି । କରନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ହେତୁ ମୁଖ ॥

ଅନ୍ତ ହୃଦୟ ଯାଏ ଫାଟି । ଯାତନ୍ତୁ ନପ ସୁଇଛି ॥
ବହୁଲ ଭାବ ଭାବ ଭୋଳ । ପୁଷ୍ଟ ନସ୍ତ ର ଅଚ୍ଛ ଭୂଷି ॥
ଧର୍ଣ୍ଣିବ ଦେଖିଲ କିବା ହରି । ଗିବତି ଖଡ ନ ତୋଷଣି ॥
ଯାହିଁକି ମୋହର ଏତେ କଷ୍ଟ । ଦେଖ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚଟ ॥
ବଶ ମହାବାହୁ କୃଷ୍ଣ ହରି । ତୋ ପାଦଚକ୍ର ଆଶ୍ରାକରି ॥
ଆଲିଲି ଅନେକ ଜଣଣ । ଦୟା ନ କଲୁ ଭଗବାନ ॥
ଉତ୍ତବତାବନ ତୋ ନାମ । ପଡ଼ିତ ତାରଣି ତୋ ନାମ ॥
ଜିଜ ଡାକିଲା ଅନ୍ତ ପୁରେ । ତାକୁ ତାରିଲୁ ଥାଳିକାରେ ॥
ଶଣରେ ଥାଇ ଏତେ ଦୁରି । ଦେଖୁଛି ନ ଶୁଣି ଗୁହାରି ॥
ସଂଘାଳରେ ଗର୍ଭାଏଣୀ । ଡାକିଲା ତାରିଲୁ ଦେଖଣି ॥
ମାୟା ମୋହ ଜାଳିଲ ଦଢ଼ । ନ ଶୁଣ ଡା.ଜ ମରଲ ତଢ଼ ॥
ଧଣନ୍ତ ଅଜ୍ଞ ନସ୍ତନ । ମୁଁ ଅଛ ହେଲା ସ୍ଥାନମାନ ॥
ଥିବୁ ନାହଦୁଣ ଡାକୁ । ତାରିଲୁ ଅଜାମିଳଟାକୁ ॥
ମନ-ଉଲତନ ଦେଲ । ଡାକ ମରେ ନ ଶୁଣୁ ଭୁଝି ॥
ଗ୍ଧ ଧ୍ରୁବ ଅନ୍ଧ କରି । ତରିଲେ ତୋର ନାମ ଧରି ॥
ଦେଖନ ଜନ୍ମ ମୋହଗ୍ରନ୍ଥ । ଏତେ ତୋ ଚରଣର ଗତି ॥
ହିବ ଏ ଅଚମାନ । ନହିଁବ କରି ଅନଶନ ॥
ଲେ ଏ ପାପ ଦେହ ଜାଣ । ଯୋଗିତ ଦୋଷ ଅପଗଣ ॥
ନ୍ତ ଶୁଣି ମୁଦୁହସି । କୃଷ୍ଣ କୌତୁକ ପୁଣି ଭାଷି ॥
କଳା ମୋ ଦେଖ ମୁଖ । ଦେଖି ତୋ ହେବ କାବା ଦୁଃଖ ॥
ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଆଦି ବରି । ଅଥବା ସ୍ୱର୍ଗ ଅଧିକାରି ॥
ମଗିନ ଜନ୍ମ ଏତେ । ଭୁଲଇ ଚଳନ୍ତି ସ୍ତମ୍ଭ ଦେଖିତ ॥
ପାପ ଧୁଳନ୍ତି ସମ୍ପଦ । କ ଅବା ଭଲ ବ୍ରହ୍ମାଦବ ॥
ମୁକ୍ତି ତୋ ଦେବା ଧାଇଁ । ଭୁ ପ୍ରଭୁ ବଇକୁଣ୍ଠ ବାସୀ ॥
ଏତେ ମାଗ ବର । ପବଶ ଦେହଦାନ କର ॥
ଅତେ ବଚନ ଶ୍ରୀହରି । ବୋଲନ୍ତି ଭୁଷେ ବଂଶୀ ଧରି ॥

ଦେବଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ନୟନ । ଆବର ହୃଦରେ ଚେତନ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସର୍ବସ୍ୱାମୀ । ଅମୃତ ସାଗରକୁ ନେଇ ॥
ଭକ୍ତ ନୟନେ ବୁଲାଇଲେ । ଲକ୍ଷ ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖାଇଲେ ॥
ସେମନ୍ତ ଆଗ ଦେଲ ଶୁଣି । ଦେଖିଲ ଗୋପାଳ ଜଣାଇ ॥
ଆଖି ନ ଦେଖନ୍ତି ରୂପରଶି । ନବେ ଅଶେଷ ଦୁର୍ଖ୍ର ଖଣି ॥
ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ସାର ମହାତେଜ । କୃପା ଜଳଧି କଲ୍ପତରୁ ॥
ଶୀଳ ଧାରିଲ ଦେଖି ଜୋଡକ । ଅଷ୍ଟସାତ୍ତ୍ୱିକ ଦେଖି ଦେହେ ॥
ସ୍ତମ୍ଭ ସ୍ୱେଦ ଭଙ୍ଗ ଦେହେ । ଦେହରୁ ଧାର ବୋହିଲେ ॥
ରୋମାଞ୍ଚ ହେଲ ଥରଥରି । ସର୍ବାଙ୍ଗ ଦିଶିଲ ବିବର୍ଣ୍ଣ ॥
କମ୍ପିଲ ଦେହ ଥରଥର । ନେତ୍ର ଝରିଲ ଅଶ୍ରୁଧାର ॥
ମୁଖ ଆଉଟି ଗୁଣବନ୍ତ । ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ପଡ଼ିଲ ଚରଣ ॥
ଦେଖି ଏ ଦଶା ଭଗବାନ । ସାଉଁଟି ଧଇଲେ ଶ୍ରୀଧର ॥
ଭକ୍ତଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ପାଇ । ଚେତନା ଲଭି ଦେଲ ଦୃଷ୍ଟି ॥
କୁଣ୍ଢାଇ ଧରି ଭକ୍ତବରେ । ଲେପନ କଲ ଉରସ୍ଥଳେ ॥
ସାନ୍ତ୍ୱନା କରି ଶିରଜାତ । ଭୁଞ୍ଜାଇ ଦେଲେ ଦୁଧଭାତ ॥
ଭକ୍ତରେ ବାନ୍ଧିଶି ଗୋବିନ୍ଦେ । ଦିନ ବଞ୍ଚିଲ ମହାନନ୍ଦ ॥
ଲଭି ଶ୍ରୀହରି କୃପା ଦୃଷ୍ଟି । ଏକାନ୍ତେ ବେଶ୍ୟା ଚିନ୍ତାମଣି ॥
ପରମ ବୈରାଗ୍ୟ ଉଦୟୁ । ଭେଟିଲ ସକଳ ବିଷୟୁ ॥
ସେଠାରେ ହେଲ ଉପସ୍ଥିତ । ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ଅବଧୂତ ॥
ବୈଧବଣୀ ଶୁଦ୍ଧମତି । ପ୍ରଣାମ କଲ ଯୋଡ଼ି ପାଣି ॥
ଶ୍ରୀହରି ପଦ୍ମ ଅନୁରାଗ । ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ପକ୍ୱାନ୍ନ ସେ ନାନା ॥
ବଢ଼ାଇ ଦେଲ ଖାଇବାକୁ । ଚିନ୍ତାମଣି ସେ କହେ ତାଙ୍କୁ ॥
ଭୋଜନ ଅର୍ଥେ ଆସି ନାହିଁ । କି ଅବା ଅଛି ଧନ ପାଇ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମଣ କୃପା ଶ୍ରୀହରିର । ଭବ ସାଗରୁ ହେବି ପାର ॥
ଏବେ ଏଥିକି ବୁଝିବ । ଲଭିଲି ଦେଖାଅ ଈଶ୍ୱର ॥
ଏତେକ ପ୍ରେମଭରେ ଭଣି । ତଳେ ପଡ଼ିଲ ଚିନ୍ତାମଣି ॥

ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ପ୍ରେମ ଭାର । ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ଅପାର ॥
ଆଶ୍ୱାସି ତାଙ୍କୁ କହନ୍ତି ବାଣୀ । ଦୟା କରିବେ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଅବଶ୍ୟ ଦେବେ ଦରଶନ । ଚିନ୍ତନ ନ କର ତୁ ମନ ॥
ଏତେକ କହି ଚଳି ଯାଉଣ । ଲୁଚିଲେ ବିଲ୍ୱ ଦେଖନ୍ତେଣ ॥
ଧରିଣ ଶ୍ୟାମଙ୍କ ଚରଣ । କହନ୍ତି କରି ନିବେଦନ ॥
ସ୍ୱପନେ ସୁଦୃଢ ଜ୍ଞାନ । ପୂର୍ଣ୍ଣ କଲେ ତା ମନସ୍କାମ ॥
ଧନ୍ୟ ଲୁବ୍ଧର ଅନୁରାଗ । ଧନ୍ୟ ନିର୍ମଳ ଭକ୍ତି ଯୋଗ ॥
ଧନ୍ୟ ଜଗତେ ପୁଣ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ । ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ॥
ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ମହାପାପୀ ଥିଲେ । ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ୍ତି ମହାପାପୁ ତରିଲେ ॥
ହରି ଭଜିଲେ ଏକ ଚିତ୍ତରେ । ସଙ୍ଗ ରଖିଲେ ନିଜ ପାଶରେ ॥
ସୁଜନ ଭାବେ ନମସ୍କାର । ରାମଦାସଙ୍କୁ କୃପାକର ॥
ଯେ ଚିତ୍ତ ତୁ ତାଙ୍କୁ ଭଜୁ । ଜିନ ଦାର୍ଢ୍ୟ ଭକ୍ତି ଉଦ୍ଧରୁ ॥
କ୍ଷୁଦ୍ରାଇ ମୋହମାୟା ପାଶ । କର ଶ୍ରୀପଦ ସେବା ଦାସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନ ନାମ
ଚତୁଃପଞ୍ଚାଶତ୍ତମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ପଞ୍ଚପଞ୍ଚାଶତ ଅଧ୍ୟାୟ
ଜୟଦେବ ସମ୍ବାଦ
ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

କହଇ ଚୈତନ୍ୟ ଆବର । ଶୁଣ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଗଣେଶ୍ୱର ॥
ଅଟଇ ପରମ ପବିତ୍ର । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭକତ ଚରିତ ॥
ଶ୍ରବଣେ ନାନା ପାପ ଧ୍ୱଂସେ । ବିଷ୍ଣୁ ଭକତ ପରକାଶେ ॥
ଜନମ କେନ୍ଦୁବିଲ୍ୱ ଗ୍ରାମେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜୟଦେବ ନାମେ ॥
ମହା ପଣ୍ଡିତ ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତ । ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ ସୁବିନୀତ ॥
ବିରକ୍ତ ନୈଷ୍ଠିକ ଉଦାସୀ । ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରେ ପରବେଶ ଆସି ॥

ଏକ ବୃଦ୍ଧର ଭଲେ ଥାଇ । ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ସେବଇ ॥
ପୂର୍ବେ ସେ ଏକଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଥିଲା ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଧନ ॥
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ସେବା କଲା । ମନେ ଏମନ୍ତ ମନାସିଲା ॥
ପୁତ୍ର ବା କନ୍ୟା ହେଲେ ମୋର । ଦାସ ବା ଦାସୀ ଦ୍ୱାର ॥
ସେବିବ ପ୍ରଭୁର ଚରଣ । ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେ ଦିନ ॥
ଭାର୍ଯ୍ୟାରେ କନ୍ୟାଏ ଜନ୍ମିଲା । ତା ସୁଲକ୍ଷଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କଲା ସମର୍ପଣ । ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ସେ ନାରାୟଣ ॥
ଦାସୀ ଏ ମୋର ଅଙ୍ଗୀକାର । ମାତ୍ର ଏମନ୍ତ ବନ୍ଧ କର ॥
ମୋ ଦାସ ଏକ ସେ ଉଦାସୀ । ବୃକ୍ଷର ତଳେ ଅଛି ବସି ॥
ଜୟଦେବଟି ନାମ ତାର । ତାଙ୍କୁ ଏ କନ୍ୟା ଦାନ କର ॥
ଏ ଆଜ୍ଞାମତେ ବିପ୍ର ସନ୍ତୋଷେ । ଗଲା ସେ ଜୟଦେବ ସ୍ଥାନେ ॥
ପ୍ରଭୁର ଆଜ୍ଞା ଜଣାଇଲା । ଶୁଣି ସେ ସାଧୁ ଚମକିଲା ॥
ବୋଇଲା ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞାକୁ । ବଳ ମୋ ନାହିଁ ଟାଳିବାକୁ ॥
ବିପ୍ର କହଇ ପ୍ରଭୁ ଆଜ୍ଞା । କାହିଁକି କରୁଛ ଅବଜ୍ଞା ॥
ସାଧୁ ବୋଇଲେ ଅକାରଣ । କଥନ କରୁଛ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥
ତା ଦେଶ ଛାଡ଼ି ଯାଅ ଶୀଘ୍ର । ତା ଆଜ୍ଞା ପାଳି ନ ପାରିବ ।
ତହୁଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ହଠ କରି । କନ୍ୟାକୁ କହଇ ଉଚ୍ଚାରି ॥
ଏହି ତୋ ସ୍ୱାମୀଟି ନିଶ୍ଚୟେ । ଏହାଙ୍କୁ ଆଦରିଣ ରହ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ବିପ୍ର ଗଲା । କନ୍ୟା ସେ ବସିଣ ରହିଲା ॥
ସାଧୁ ବୋଇଲେ ଯାଅ ତୁମ୍ଭେ । ମୋ ଠାରେ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ॥
ସେ କନ୍ୟା ନାମ ପଦ୍ମାବତୀ । ପଦ୍ମିନୀ ଗୁଣବତୀ ସତୀ ॥
କାହିଁ କହିଲା ଜଗନ୍ନାଥ । ଆଜ୍ଞାରେ ସମର୍ପିଲେ ତାତ ॥
ତୁମ୍ଭେତ ବଳିବ ମୋହର । ଏ ଦେହ ପ୍ରାଣ ଅଧିକାର ॥
ଛଡ଼ାଇ ଦେଲେ ପଦେ ଠେଲି । ଛଡ଼ିବ କିସ ପଦ ଠେଲି ॥
ନ ଛାଡ଼ି ଦେବି ମନ ପ୍ରାଣ । ସେବିବି ତୁମ୍ଭର ଚରଣ ॥
ଶୁଣିଣ ସାଧୁ ବିଚାରିଲେ । ପ୍ରଭୁର ଆଜ୍ଞା ନ ଟଳଇ ॥

ସକିମ ଲୁହେ ଏ ଲୁହେଶୀ । ଦେଲୁ ଗଜାଙ୍କୁ ମୋହପାଶୀ ॥
ନଥ ଇଚ୍ଛା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର । ତର୍କିବ ଅଛି କି ଏଥର ॥
ଗୋଟିଏ କୁଟୀର ନିର୍ମିଣି । ତହିଁ ରଖିଲ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଯେନ ॥
ଶ୍ରୀରାଧା ମାଧବ ଠାକୁରେ । ଆଣି ସ୍ଥାପିଲ ସେହିଠାରେ ॥
ଶ୍ରୀପଦ ସେବିବା କାରଣ । ଦାସ୍ୟକୁ କଲ ସମର୍ପଣ ॥
ଦାସୀ ନଟ ଚେଷ୍ଟା ଆଦିକି । ଯେମନ୍ତ ସେବ ଦେବଦେବୀ ॥
ଶ୍ରୀରାଧା ମାଧବ ଦର୍ଶନେ । ଉତ୍କଣ୍ଠା ଜନ୍ମିଲ ଚେତନେ ॥
ରଚିଲ ଅପୂର୍ବ ଗ୍ରନ୍ଥ । ନାମ ଯା ଶ୍ରୀଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ॥
ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଭିପ୍ରାୟ ମଧ୍ୟ । ଶିଖାଇଲେ ଯାହା ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ସାଧନ ଯେ ଗ୍ରନ୍ଥର ରଚନା । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏମନ୍ତ ଘଟଣା ॥
ଖଣ୍ଡିତା ଯେ ବର୍ଣ୍ଣନରେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲେଖା ଶିରରେ ॥
ଘଟିଣ ଅଛନ୍ତି ଜାଣିଥିଲେ । ଏ କଥା ଜାଣନ୍ତି ସକଳେ ॥
ମାତ୍ର ଭକତ ଜୟଦେବ । ମନେ ଜନ୍ମିଲ ଶଙ୍କାଭାବ ॥
ଲେଖିଲେହେଁ କଥା ଜଗନ୍ନାଥ । ଜଗତ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ଅଧୀର ଲମ୍ପଟ ପ୍ରାୟେ । ଧରିଲେ ରାଧିକାର ପାଦେ ॥
କେମନ୍ତେ ଲେଖିବି ଏ କଥା । ଦୂରକୁ ନିଲେ ମନ ବ୍ୟଥା ॥
ପୋଥି ଲେଖନ ଥୋଇ ସେଠି । ସ୍ନାନକୁ ଗଲେ ଜଳ ତଳି ॥
ଏକାଳେ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱରୂପ । ଧରିଣ ଜୟଦେବ ରୂପ ॥
ମଠରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ଦେଖିଣ ତାଙ୍କୁ ପଦ୍ମା ବୋଲେ ॥
ସ୍ନାନକୁ ଯାଇ କିମ୍ପା ପୁଣି । ଫେରିଲ ପ୍ରଭୁ ଏବେ ପୁଣି ॥
ପଡ଼ିଲ ଶୀତ ପଦ ମନେ । ଫେରିଲି ଲେଖିବା କାରଣେ ॥
ଧରିଣ ଲେଖନ ଯେ ପୋଥି । ଲେଖିଲେ ତତ୍ପରେ ଅତି ॥
ସ୍ମର ଗରଳ ଖଣ୍ଡନ । ଯେ ମମ ଶିରସି ମଣ୍ଡନ ॥
ଦେହି ପଦ ପଲ୍ଲବ ଉଦାର । ଲେଖି ଏମନ୍ତ ପଦ୍ୟାଧାର ॥
ଲେଖି ଗମିଲ ଦେବଦେବ । ପ୍ରବେଶ ଆସି ଜୟଦେବ ॥
ଏକତ ପଦ୍ମାବତୀ ଶୁଣି । ସ୍ନାନକୁ ଯାଇ ଫେରିଆସି ॥
ଲେଖି ଏଣି ପୁଣି ତଳେ । ଏତ ଭଜନ କେଉଁଠିଲ ॥

ଏଣୁ ଧରେନ ସ୍ୱ ଭୂତର । ନ ଜାଣନ୍ତି ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରେମଣତ ॥
କ୍ଷୁଦ୍ର ମିତ୍ରପଣ ଯୁଝି । ତିନ୍ଦୁ ମାତ୍ର ଲୋକେ ଜାଣି ॥
ଯିଏ କହି ଦେଖିଲେ ... ଘେନି । ଘୃଣା ଭିନ୍ନ ଲେଖା ଦୋଷ ॥
ଦୁର୍ଜନ୍ମ ସଙ୍ଗ ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତ । କାହାକୁ ଏମନ୍ତ ବିନ୍ୟନ୍ତ ॥
ବୋଲି ନ ଜାଣି ଦେଦେଦି । ଦେଖନ୍ତି ଯତ ସେ ପଣ୍ଡିତଗ୍ରାମ ॥
ପୁଲକେ ଜାଣି ପେଲ ପେଲ । ତନ୍ଦ୍ରାରେ ଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ ॥
ଚିନ୍ତାମଣିକ ଏମନ୍ତ ଦେଖ । ଉଦ୍ଧାର ଦେବା ବଳ ॥
ଧନ ଉପାର୍ଜନ ବୁଦ୍ଧି ଧର୍ମ । ଦୁଷ୍ଟ ଅନ୍ୟାୟ ହେବ ॥
ଦର୍ଶନ ନ ମିଳନ୍ତି ସ୍ୱାମୀ । ଉତ୍କଟ ପେଟଗଦେଲେ ତୋଷଣ ॥
ଏକାନ୍ତ ଚିତ୍ତ ଧାରଣା । ବାଳକ ବାରିଲେ ସେହି ଭୁବନ ॥
ଗ୍ରିବାଣି ପେମସଙ୍ଗ୍ରାମ୍ । ଦୁର୍ଘଟ ସ୍ୱଳ ଦେକାଣି ॥
ଚିତ୍ତ ଏକାଗ୍ର ନାହିଁ ସୁଦ୍ଧି । ନିଶ୍ଚୟ ପଢ଼ା ନାହିଁ ॥
ଦଶ ଚନ୍ଦ୍ରକେଶି ଦେଲି । ସତ୍ତ୍ୱର କର ଦେ ବୋଲିଲି ॥
ଚନ୍ଦ୍ରିକା ଦେଖି କହି ଧରି । ସ୍ୱଭାବ ଉତ୍ତମକୁ ଗ୍ରାମରୀ ॥
କଳ୍ପଲତାର ବର୍ଣ୍ଣନ । ମିତ୍ରତା ନାହିଁ ବନ୍ଧୁ ସ୍ଥାନେ ॥
ତଥାପି ଦୋଷ ସୃଷ୍ଟିର । ଅଚଳ ବସ୍ତୁ ଗ୍ରିସ୍ମତର ॥
ଗଣନ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ତୁଳ । ସୁକୃତ ସୁନ୍ଦରେ ଦେଲା ଘେନି ॥
ଖାଦ୍ୟର ଚନ୍ଦ୍ର ଚିତ୍ତପାଦେ । ଅଚଳେ ସୁମ୍ଭ ଦୁଗ୍ଧପାନ ॥
ଦ୍ୱାରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦ ଯେତି । ଯେଣି ନୃତ୍ୟେ ସେନ୍ଦ୍ର ତାଳି ॥
ତଳକୁ ଉତ୍ତାନ ଶୋଭନ । ଆନନ୍ଦ ଦାତା ସିନ୍ଧୁଜନ ॥
ନାଶିଲେ ସୁଖ ଦୁଃଖ ଦେବା । ଅକଟ ହୃଦୟ ବଦନା ॥
ଶୁଣିଲେ ଅକାଶ ବଚନ । ତୋ ଚନ୍ଦ୍ର ଜନ ମୁଁ ଚନ୍ଦନ ॥
ସ୍ୱାମିତ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ଧାରି । କନ୍ଦର୍ପ ଦେବାର ଚନ୍ଦ୍ର ଜାଣି ॥
ବାତ୍ସର୍ତ୍ତର ଅନ୍ତର ତାର । ରକ୍ଷିବ ଦାର ବ୍ଲୋକ ଦୋର ॥
ଗୁଣା ଦୋଲେଣି ଏଥେ ତେବେ । ତମେଲ୍ ଆପଣା ଉପାୟ ॥
ସ୍ୱକେ କଟଣ କଳ୍ପପେଷ । ସୁଖ ପାରଣା ବାସୁଦେବ ॥
ତହ୍ନର ସ୍ୱସ୍ତ ଥାନ ଅନ୍ୟ । ଶାରି ଦେବାଙ୍କ କହେଲ ମନ ॥

*

ସେ ସାଧୁ ସାଧ୍ୱୀ ସଙ୍ଗତରେ । ନାନା କୌତୁକ ଦ୍ରବ୍ୟକରେ ॥
ଦ୍ରବ୍ୟର ସେବା ପାଇଁ ଧନ । ସାଧୁର ଏକା ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ସାଧୁ ସେ ଧନ ନେଇ ଚଳନ । ବନେଣୁଁ ଆସେ ଚୋରମାନେ ॥
ପଥରେ ଭେଟି ଦସ୍ୟୁଗଣ । ଛଡ଼ାଇ ନେଇଗଲେ ଧନ ॥
ବନ୍ଧୁଁ ଉଦ୍ୟମେ ମାରିବାକୁ । ବିନୟେ ସାଧୁ କହେ ତାଙ୍କୁ ॥
ସବୁତ ଧନ ନେଇ ଗଲ । ଉଦ୍ୟମେ ମାର କିବା ଫଳ ॥
ଦସ୍ୟୁ ବୋଲନ୍ତି ତୁମେ ଯାଇ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେବୁ ତୁ ଧରାଇ ॥
ତେଣୁ ବୋଲେ ଉଦ୍ୟମେ ନ ମାର । ଦ୍ୱି ହସ୍ତ ପାଦ କାଟିକରି ॥
କୂପରେ ଦେବା ସେ ପେଲାଇ । ତେଣେ ଦୁଷ୍ଟେ କଲେ ତାହିଁ ॥
ପେଲାଇ ଗଲେ ସାଧୁ ବଚନ । ସୋଭା ନୋହିଲା ଏ କଷଣ ॥
ପଡ଼ି ସେ ବନମଧ୍ୟ କୂପେ । ମୁଖରେ କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ଜପେ ॥
ମୃଗୟା ଅର୍ଥେ ଏକନୃପ । ଯାଇ ଦେଖିଲେ ସେହି କୂପ ॥
କୂପେ ପଡ଼ିଛି ସାଧୁବର । ସୂର୍ଯ୍ୟ ସମାନ ତେଜସ୍ୱର ॥
ମୁଖେ ଉଠଇ ଅବିରାମ । କେବଳ କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ନାମ ॥
ସାଧୁଙ୍କୁ କୂପରୁ କଢ଼ାଇ । ଦେଖିଲେ ହସ୍ତ ପାଦ ନାହିଁ ॥
ପୁଣି ବୋଇଲେ ସାଧୁ ଧୀରେ । ଏ ଦଶା କୃଷ୍ଣର ଇଚ୍ଛାରେ ॥
ତୁମେ ମିତ୍ର ଚୋରମାନେ । ବସାଇ ନେଲେ ସୁଖାସନେ ॥
ଉତ୍ତମ ସ୍ଥାନେ ନିଜ ପୁରେ । ସାଧୁଙ୍କୁ ରଖିଲେ ଆଦରେ ॥
ବୋଇଲେ କିବା ବାଞ୍ଛିତବ । କହ ସେ ଧରମ ବୈଷ୍ଣବ ॥
କାହାକୁ ବୈଷ୍ଣବ ପ୍ରଧାନ । ବୈଷ୍ଣବ ସେବାରେ ମୋ ମନ ॥
ଏମନ୍ତ ସାଧୁର ବଚନେ । ରଜା ଲାଗିଲେ ଆୟୋଜନେ ॥
ତଦନ୍ତରେ ସେ ରାଜ୍ୟ ଦେଶେ । ଘୋଷଣା ହେଲା ଉଦ୍ଭବ ॥
ଆସିଲେ ବୈଷ୍ଣବ ଅଶେଷ । ସେବକେ ହେଲେ ଅତିତୋଷ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ଦର୍ଶନ ଲାଳସେ । ଦେଖି ଦସ୍ୟୁଏ ଛଦ୍ମ ବେଶେ ॥
ଆସିଲେ ବୈଷ୍ଣବ ହୋଇ । ରାଜାଙ୍କୁ ପ୍ରବଞ୍ଚନା କରି ॥
ଚିହ୍ନିଣ ସାଧୁ ତାଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟି । ଏମନ୍ତ ନୃପେ ଦେଲା କହି ॥
ଏହି ସେ ବୈଷ୍ଣବ ଦଳେ । ଭକ୍ତିବ ସ୍ୱାଙ୍କୁ ଅନୁକୂଳେ ॥

ଏମନ୍ତ ସାଧୁ ଉପଦ୍ରବେ । ରାଜା ହୋଇଲା ଭକ୍ତିଭାବେ ॥
ଦେଖି ସାଧୁର ଆଚରଣ । ଭକ୍ତ କରିଲେ ଦସ୍ୟୁଗଣ ॥
ଯା ହସ୍ତ ପଦ କାଟି ଦେଇ । କପଟରେ ଦ୍ୱିଜେକ ହୋଇ ॥
ସେ ରାଜା ଗୃହେ ଅଧିକାରୀ । ଏବଂ ଆଦର କର୍ମ୍ମ କରି ॥
ରହିଛନ୍ତି ପରି ନ ଜଣେ । କରିବେ ଧନେ ମୁଣ୍ଡକାଟି ॥
ଭକ୍ତଙ୍କୁ ସ୍ନେହ ହୃଦେ ସେବା । ଖାଇବା ପିଇବା ଶୋଇବା ॥
ପିବୁ କହିଲେ ରାଜା ବୋଲେ । ପିବ ବାବାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ହେଲେ ॥
କର୍ମକ୍ଷ ଶୁଣି ଜନେଶ୍ୱର । ବାବାଙ୍କ ନାମ ଶୁଭଙ୍କର ॥
ନ ଥାଏ ସାଧୁ ଦାସ ଭିତରେ । ଜଣାଇ ଦିବା ବାର୍ତ୍ତା କରେ ॥
ରାଜା କହିଲେ ସାଧୁ ଦାସେ । ବୈଷ୍ଣବ ଜୀବ ଜଗବନ୍ଧେ ॥
ବାବାଙ୍କ ବୋଇଲେ ରାଜାଙ୍କୁ । ବହୁତ ଧନ ଦିଅ ତାଙ୍କୁ ॥
ଯଜ୍ଞରେ ଦିଅ ଦଳେ ଗାଡ଼ି । ତାଙ୍କୁ ଅଛନ୍ତି ଗୁରୁ ଭ୍ରାନ୍ତି ॥
ବାବାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ଧରି । ବିଦାୟ ତାଙ୍କୁ ରାଜା କରି ॥
ଏମନ୍ତେ ଗଲେ ଦସ୍ୟୁମାନେ । ପଥେ କହିଲେ ଭୃତ୍ୟମାନେ ॥
ଏଠାରୁ ଯେତେ ଦୂରେ ଯାଅ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଅଳ୍ପ ଧନ ଦିଅ ॥
ରାଜାଙ୍କ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦିବୁଁ ସରେ । ଏଥୁଁ ସେବକୁଁ କି ପ୍ରକାରେ ॥
ଦସ୍ୟୁ ବୋଇଲେ ଏଥୁଁ ଯାଅ । ଘରେ ଶୁଣିଲୁଁ ଶୋଭା କଥା ॥
ଭୃତ୍ୟ ବୋଇଲେ କହି ଶୀଘ୍ର । କହ କଥାଏ ତତ୍ପର ॥
ଆଗ୍ରହ ବୈଷ୍ଣବ ଆଚାର । ନ ଜାଣୁ ଏତେକ ଆଦର ॥
କି ହେବ ଏ ମାନ୍ୟ ତୁମ୍ଭର । ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଚୋରେ ଘେନ ॥
ତୁମ୍ଭ ରାଜାର ଦାସ ଦେଖ । ଶୁଣ ବାବାଙ୍କ ଅଛୁ ଭକ୍ତି ॥
ସେ କାଳେ ରାଜାର ନୃକର । ଥିଲୁ ମୁଁ ଥିଲା ଜମାଦାର ॥
ଏକ ଦୋଷରେ ନୃପ ତାଙ୍କୁ । କହିଲେ ହାତ ମାରିବାକୁ ॥
ମୁଁ ଦେଇ ପଦ ହସ୍ତ ତାର । କପଟେ କହିଲି ଦୂର ॥
ସେଠାରୁ ଆଇଲୁ ଚଳାଇ । ତୁମ୍ଭ ରାଜାଙ୍କୁ ମିଳ କରି ॥
ହୋଇଲା ରାଜାର ମନ୍ତ୍ରୀ । ମୃତ ଦେଖି ହେ ହେଲ ସାଥେ ।
ନ ଜାଣୁ ସେ ଦୁଃଖ ଭାବ । ଭଗ୍ନିକା ଏତେ ଭକ୍ତିଭାବ ॥

ଆବର ପ୍ରାଣ ଘାଇଥିଲ । ସେ ଉପକାର ଧନ ଦେଲ ॥
ଏମନ୍ତ ବଚନ ଶ୍ରବଣେ । ପ୍ରତେ କଲେ ଲୁବ୍ଧଗଣେ ॥
ଘାଟିଲ ଧରଣୀ ଏକାଳେ । ସତ୍ୟ ସେ ଘଡ଼ ଭାଣ୍ଡି ନେଲ ॥
ଚକିତ ହୋଇଲେ ଭୃତ୍ୟସ୍ତ୍ରୀ । ଜାଣିଲେ ସାଧୁ ବୈଷ୍ଣ ଏହି ॥
ଏ ସ୍ତ୍ରୀଦୋଷେ ଥିଲେ ଜଡ଼ି । ଧଇବ ଦଣ୍ଡ ଦେଲ ଛାଡ଼ି ॥
ଦେଖିଣ ଧନ ସେ ବସ୍ତ୍ରାର । ଚଞ୍ଚଳେ ଚଳେ ମନ୍ଦିର ॥
ରାଜାର ଛାମୁରେ ଜଣାଣ । କଲେ ସକଳ ବିବରଣ ॥
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ରାଜା ଶୁଣି ହୋଇ । ପୁଚ୍ଛିଲେ ବାବାଜିଙ୍କ ଠାଇଁ ॥
ଯା କହୁଥିଲେ ସେବକଜନ । ବାବାଜୀ କହିଲେ ସକଳ ॥
ଆଉର ପୁଚ୍ଛିଲେ ରାଜନ । ଶାସ୍ତ୍ର ଠାରେ ଏ ଦୌଜନ୍ୟ ॥
କହ ଖାଣ୍ଡିକ ପ୍ରକାଶିଲ । ଶୁଣି ବହୁତ ଧନ ଦେଲ ॥
ବାବାଜୀ ବୋଇଲେ ରାଜନ । ନ କର ପରରେ ଜ୍ଞାନ ॥
ସନ୍ତୋଷ କଲେ ଲୋକ ମନ । ତହିଁ ସନ୍ତୋଷ ଭଗବାନ ॥
ଅନ୍ୟ ଯେ ଦୁଷ୍ଟ ଅପକାର । ତାଙ୍କୁ ସହସ୍ର ଭକ୍ତି କରି ॥
ସେବା କଲେ ତା ଉପକାର । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଏ ସେ ଶୁଦ୍ଧତର ॥
ବଦଳ ପାଏ ତା ସ୍ୱଭାବ । ଶୁଦ୍ଧେ ସେ ତାର ସ୍ନେହଭାବ ॥
ଏଣୁଁ ଯା ଶତ୍ରୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟେ । ତାଙ୍କୁ ସଥାତା ଦଣ୍ଡ ଦିଏ ॥
ଏମନ୍ତେ କହୁ ହେଉତେ । ଜାଣି କି ଚଳିଲ ସ୍ୱସ୍ଥ ଘାଟେ ॥
ସକଳେ ଆନନ୍ଦିତ ଅତି । ଅହୋ ସାଧୁର ଏ ରୀତି ॥
ସାଧୁ ଧରଣୀ ଦଣ୍ଡବତ । ଶୁଣିଣ ରାଜନ ପଣ୍ଡିତ ॥
ଆଣିଲ ତାଙ୍କୁ ନଗରରେ । ଦେଖିଲ ରାଣୀ ହରଷରେ ॥
ଏକାଳେ ଆସିଲ ଖବର । ମରିଛନ୍ତି ଭାଇ ସେ ରାଣୀର ॥
ଭଗତ ଖାଇ ଚେତାନେ । ଜୀବନ ତ୍ୟାଗିଲେ ସକଳେ ॥
ଶୁଣିଣ ରାଣୀ ମୁଣ୍ଡ ପୋଡ଼ି । କାନ୍ଦଇ ଧରଣୀରେ ଲୋଟି ॥
ବୁଝାଇ କହଇ ଦଣ୍ଡାବତ । ଏହି ଜବନର ରୀତି ॥
ମରିଛନ୍ତି ଜନମ ମରଣ । ଲୀଳା କରଇ ଭଗବାନ ॥
କି ହେବ କେତେ ଶୋକ କଲେ । ଶୋକେ ଦେଖି କି ଆଉ ହେବ ॥

ଶୁଣିଲେ ରାଣୀ ଶୋକ ହେଲେ | ସାଉନ୍ତ ଗୁରୁ ଦେଖା ଭଣି ||
ପତିଭକତା ସାଧ୍ୱୀ ବୋଲି | ଲୁ ସ୍ୱାମୀ ସଙ୍ଗେ ଚଳୁ ଗଲି ||
କହଇ ଦେବ୍ନାଦନ୍ତ ଶୁଣି | ସ୍ୱାମୀ ଆତ୍ମା ଏକ ପ୍ରାଣୀ ||
ଦେହ ଦୁଇଟା ଥିବା ଜନ୍ମ | ଏକ ପରାଣ ଦେଖ ଦେହେଁ ||
ପୁରୁଷ ଶକ୍ତି ମୃତ୍ୟୁ ଯଦି | ନାରୀ ତା ପାଦ ଆଦ୍ୟ ଧରି ||
ନାରୀ ବିୟୋଗେ ଯଥା ପ୍ରାଣେ | ପୁ ଲୁଡ଼-ରହଇ ଜୀବନେ ||
ପୁରୁଷ ବିୟୋଗରେ ନାରୀ | କ୍ଷଣେ କ ରହେ ପ୍ରାଣ ଧରି ||
ପତିପ୍ରାଣ ଥିବା ସତୀ | ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରାଣ କ ରହେ ଅଙ୍ଗେ ||
ପତିଅନ୍ତେ ସେ ଜୀବ ରକ୍ଷ | ଶିଖାନଳରେ ପ୍ରାଣ ଦେଇ ||
ତହିଁ ନାହିଁ ତା ସଂଶୟ | ସେ ଲେଖ ଦେଖା ଆଚରଣ ||
ଏକଥା ଶୁଣି ରାଣୀମାନେ | ବଞ୍ଚିବା ଇଚ୍ଛାକଲେ ମନେ ||
ରାଜା ବାବାଜୀ ବେଶ ଧରି | କୁପବନରେ ଥିଲେ ରହି ||
ସଭାକୁ ଆସନ୍ତେ ସୁଜନ | ରାଣୀ କଲେକ ନିବେଦନ ||
ଦସ୍ୟୁର ପତିଭକ୍ତି କଥା | ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ||
ମିଛରେ ଆଜ ଗୋସାଇଁର | ପଠାଇ ମୃତ୍ୟୁ ସମାଚାର ||
ଦେଖିବା ଦସ୍ୟୁର କି ହୁଏ | ଅନୁମତ ଏ ରାଜା କହେ ||
କ ମାନ ରାଣୀ ମରଣର | ପଠାଏ ମିଥ୍ୟା ସମାଚାର ||
ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ଦେବ୍ନାଦନ୍ତ | କର୍ଣ୍ଣ ବ-ହୋଇ ପଡ଼େ ଛିତି ||
ହୋଇଗଲେ ରାଜାରାଣୀ ସ୍ତବ୍ଧ | ଶିଷ୍ୟାଦେ ବନ୍ଧୁ ସୁଜନ ||
ଆସି ଗୋସାଇଁ ପାଦେ ପଡ଼ି | ଭୁଟି କହିଲେ କରଯୋଡ଼ି ||
ଜଣାଇ ସବୁ ସମାଚାର | ବୋଇଲେ ଏ ପାପୁଁ ଉଦ୍ଧର ||
ଶୁଣି ଗୋସାଇଁ ହସିକହେ | ଚିନ୍ତା ନକର ନରପତେ ||
ଅଛି ଯେ ମୃତ୍ୟୁ ସଞ୍ଜୀବନ | ସେହି କୃଷ୍ଣନାମ ମନ୍ତ୍ର ଶୁଣି ||
ହୋଇବ ଦସ୍ୟୁ ସଜାଗ | ଏଥି ସନ୍ଦେହ ତୁ ନକର ||
ଏମନ୍ତ କହିଣ ଗୋସାଇଁ | ପ୍ରବେଶ ଦେବ୍ନାପାଶେ ଯାଇଁ ||
ଶୁଣାଇଁ ନାମ ଦଶକୋଟି | ଉଠିଲା ସେ ଚମକିଣ ଉଠି ||
ଏଡ଼ିକ ଗତିହିଁ ବୋଲେ ଦେବ | ଧାଇଁଣ ଆସି କି ପିଣ୍ଡ ଶିବ ||

ଯାବତ ରହିଥାଏ ଦେହ । ତାବତ ନ ଛାଡ଼ଇ ଛାଇ ॥
ଦେଖି ସମସ୍ତ ଚମତ୍କାର । ଭାବେ ଧନ୍ୟ ଏ ମାୟାବର ॥
ସାମାନ୍ୟ ରମଣୀ ଯେମନ୍ତ । ସାମାନ୍ୟ ପୁରୁଷେ ଆସକ୍ତ ॥
ତେମନ୍ତେ ମୂଢ଼ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ । କୃଷ୍ଣରୂପେ ସେ ଭୁଲେ ଛଳି ॥
ଏମନ୍ତ ଜଳ୍ପିଧନପାରେ । ଜଣାଇ ରାଜାର ଗୋଚରେ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ସେ ଜୟଦେବ । ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ପାଇଁ କଲେ ଠାବ ॥
ତାହାଙ୍କ ଗୀତ ଗୋବିନ୍ଦର । ମହିମା ଜଗତେ ପ୍ରଚୁର ॥
ଶ୍ରୀଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ଶ୍ରବଣ । କରିଣ ଦେବ ନାରାୟଣ ॥
ହେଲେ ଅଶେଷ ପୁଲକିତ । ଶୁଣିକି ନରନାରୀ ଚିତ୍ତ ॥
ପାଷାଣ୍ଡ କପଟୀ ପାମର । ଶୁଣି ଦ୍ରବିଲେ ଚିତ୍ତର ॥
ଏକ ସେ ମାଳୀର ଦୁହିତା । ଗାଇ ଯଥା ହୋଇ ପୁଲକିତ ॥
ତୋଳଇ ବେଙ୍ଗୁ ବାଇଗଣ । ସେ ଗୀତ ଶୁଣି ନାରାୟଣ ॥
ସେ କନ୍ୟା ପଛେ ପଛେ ଚଳେ । ଗୀତ; ଶୁଣନ୍ତ ଚଉପଟକେ ॥
ଅମ୍ବର ଜଣା ଲଟିଗଲା । ବସ୍ତ୍ର ଓଢ଼ଣୀ ଯାଏ ଛିରି ॥
କଣ୍ଟା ଯନ୍ତ୍ରତ ବାଇଗଣ । ଝଣ୍ଟ ବଗିଚା ଫଣା ଫଣ ॥
ହୋଇଛି ଛିନ୍ନ ଛିନ୍ନ ବେଶ । ରୁଦ୍ଧ ମନରେ ପରବେଶ ॥
ଦେଖି ଚକିତ ପଣ୍ଡାଗଣ । ରାଜାଙ୍କର କଲେକ ଜଣାଣ ॥
ଅଧିଣ ଦିନା ପ୍ରଭୁଙ୍କର । ପାଇଁଣ ଥିଲେ କାହିଁ ଦୂର ॥
ତେଣୁ ଏ କଲୁଷ୍ଣ ପୁର । କା ଲଗି ବନରେ ବାହାର ॥
ଆଜ୍ଞା ଲଭିଲ କି ଦେବଙ୍କ । ଦେଲ କେ ଏଡ଼େ କଦର୍ଥନା ॥
ଏ ସ୍ତୁତି ଆଣି ଥାଇଁ ରଖି । ଉଷାନ ହେଲେ କାହିଁ ପାଇଁ ॥
ଆଜ୍ଞା ପାଇଲେ ଚତୁରେ । ଆସି ଚରଣତଳେ ନ୍ୟବ ॥
ବୃନ୍ଦାବନ ଦେବେ ଦର୍ଶନଦେବ । ଧନ୍ୟ ଅଟିବ ଦେବଦେବ ॥
କି ହୋଇ ଚତ୍ତ ନଭସିବେ । କାହାକୁ ନ ଡରେ ମୁଁ କହେ ॥
ଦେବ ଆଜ୍ଞାରେ ଧନ୍ୟଜନୀ । ଦେଉଛୁ ଦଣ୍ଡକେ ଜଣ ଧନ ॥
ଗଡ଼ାଇ ଦେବ ପୂଜା କରି । ପିଠିକୁ ସୁନା କୁହୁମ ଭରି ॥
ପୁରଙ୍କ କୋମଳ ଚରଣ । ଧୋଇବ ଦେଇ ମନ ପ୍ରାଣ ॥

ଆଜ୍ଞା ଦେଇ କାହିଁପାଇଁ | ଗୁରୁ ପାଦରେ ଥିଲ ଯାଇ ||
ନଦୀରେ ବସି ଅଶ୍ରୁଜଳେ | କହୁଥିଲ ଏମନ୍ତ ବଚନେ ||
ଆଦେଶ ଦେଲେ ଜଗନ୍ନାଥେ | ମାଳଣ ବାଳିକା ହେତେ ||
ଶ୍ରୀ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ପଢ଼ନ୍ତି | ଚଳି ମୁଁ ଶୁଣିବାକୁ ତହିଁ ||
ଯାଇଁ ଲାଗିଲ ଏ ପଦୀକୁ | ଯାଉଁଶ ଦେହ ଆସେ ତାଙ୍କୁ ||
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ହେଲା ଯାଇ | ହିଚକା ଦେଲେ ପଠାଇ ||
ଆଣିଲେ ମାଳଣୀ କନ୍ୟାକୁ | କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ପଢ଼ିବାକୁ ||
ପଢ଼େ ସେ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ | ଶୁଣିଣ ପ୍ରଭୁ ମହାନନ୍ଦ ||
ରହିଲ ଛଡ଼ା ଭୂମି ଖାଇ | ପଡ଼ିଲ ଶତ ଶତ ଯାଇ ||
ଅଦ୍ୟାପି ତାର କଣ୍ଠରେ | ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ପାଠକରେ ||
ଯେତେକ ନଗରେ ଘୋଷଣା | ଦେଇ ରାଜନ କଲ ଜଣା ||
କୁତ୍ସିତ ସ୍ଥାନେ ବା ଗମନ | ପଢ଼ିବେ ନାହିଁ କେହି ଜନ ||
ଏମନ୍ତେ ଏକ ସେ ଯବନ | ଏ କଥା କରିଣ ଶ୍ରବଣ ||
ଗଲା ସେ ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ଚଢ଼ି | ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ପଦ ପଢ଼ି ||
ଶୁଣିବା ଆଶେ ପ୍ରଭୁ ସ୍ୱୟେ | ତା ଘୋଡ଼ା ପଛେ ପଛେ ଯାଏ ||
ଯବନ କଲା ଦୃଷ୍ଟିପାତ | ନାହିଁ ଶ୍ରୀକର ଜଗନ୍ନାଥେ ||
ନ ଦେଖି ଚୂଡ଼ନ୍ତ ବସ୍ତ୍ରଖିଲ | ଯବନ ବୋଲି ନ ଆସିଲ ||
ଏମନ୍ତ କାଳେ ସବୁଭ୍ରାନ୍ତି | ଚିହ୍ନଣ ଦୋଆ ନହେଲ ଯାଇ ||
ଶ୍ୟାମଳ ସୁନ୍ଦର ମୂରତି | ଆସି କି ଅପରୂପ ରେଖାତ ||
ସ୍ପର୍ଶିବା ମାତ୍ରେ ଦେହଶୋଭେ | ଅଶ୍ରୁ ପଡ଼ିଲ ଚକ୍ଷୁ ତଳେ ||
ଧରିଲ ନାହିଁ ପଦରେ | ଯବନ ସ୍ତୁତି କରଇ ||
ସେ ତାଙ୍କୁ ଭଜେ ଦେଖି ତାଏ | ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ଦେବ ସ୍ୱୟେ ||
ଜୟଦେବଙ୍କୁ ଏକଦିନେ | ଆଦେଶ ଦେଲେ ନାରାୟଣେ ||
ଯେବେଣ ତୋର ପାଦୁକାକୁ | ଯାଅ ତୁ ବୃନ୍ଦାବନତାକୁ ||
ଶୁଣି ସେ ମନେ ଚିନ୍ତା କରି | ପାଦୁକାରେ ଅତି ସୁଖ ଧରି ||
ଯେମନ୍ତେ ଅବା ଦେବ ମୁହିଁ | ରାଧାମାଧବ ଜାଣି କହି ||
ମୁହିଁ ବଳିବ ସୁଖ ଦେଖି | ଗୁଣିକରେ ସୁଦ୍ଧ ତୋ ଶଆ ||

ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଜନବର । ଓଁକାରେ ପଡ଼ିଲା ଠାକୁର ॥
ଯାଇଁ ଦେଖିଲା ବୃନ୍ଦାବନ । ପୁଲକ ଜଡ଼ିତ ଶବ ଦେହ ॥
କେଶୀଘାଟରେ ପଶିଥିଲେ । ଉଠିଲା ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ମନ ॥
ରାଧାମାଧବ ରୂପ ଦେଖି । ସେ ଧନ ହୃଦଦେ ନେଲି ॥
ତୋଳାଇଲା ନଦୀକୂଳ ମଧେ । ତାଙ୍କର ରଖିଲେ ଠାକୁର ॥
ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଲକ୍ଷ ଅନ୍ନକୋଟି । ଠାକୁରଙ୍କ ଭାଣ୍ଡାର ଶାଠି ॥
ଦେବାଙ୍କ ଦଳ ନିଜାଦ୍ରବ୍ୟ । ଅଦ୍ୟାପି ସେହିପରି ରାଜେ ॥
ରାଧାମାଧବ ମନୋହର । ସ୍ଵରୂପ ଦେଖିଲ୍ୟ ଠାକୁର ॥
ଶ୍ରୀମୁଖ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଉଦୟ । ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଚନ୍ଦନ ଶୋଭିତ ॥
ଶ୍ରୀଜୟଦେବ ଦର୍ଶନରେ । ଭକତ କର୍ତ୍ତି ସୁଦୃଶ୍ୟରେ ॥
ଶ୍ରୀ ଅନୁଭବ ବୋଲା ଆସି । ସ୍ଵଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ମିଳିଲି ॥
କେନ୍ଦୁବିଲ୍ୱର ତଟ ଅଟଇ । କୋଶ ଦୂରରେ ଥିଲା ଧାର ।
ଗଙ୍ଗାରେ ଜଳ ସ୍ନାନ କରି । ଆସନ୍ତି ଜୟଦେବ ଦେଖି ॥
ଭକତଙ୍କ ଆର୍ଶୀବାଦ ବଳରେ । ଯାଇ ନ ପାରି ଦେହ ଦରଳ ॥
ସାଧୁର ମନ ଦୈନ୍ୟ ଜାଣି । ଆଣିଲା ଗଙ୍ଗାଙ୍କୁ ଟାଣି ॥
ସାଧୁର ପାଦେଣ ଦରବେଶି । ବୋଲିଲେ ସ୍ନାନ କର ଆସି ॥
ତୁମ୍ଭ ପରଶ ଲଭିବାକୁ । ଆଇଲି ଥାଇଁ ମୁଁ ଏଠାକୁ ॥
ସେ ଗଙ୍ଗା ଶିବଙ୍କ ପାବନ । ଶିରରେ ବହେ ଶିବଙ୍କ ମନ ॥
ଦେଖନ୍ତି ଗଙ୍ଗାର ସ୍ରୋତ ଧାର । ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଛୁଇଁବାକୁ ଆସି ॥
ଧନ୍ୟରେ ଜୟ କୁଳେଶ୍ଵର । ଧନ୍ୟ ସେହି ଭକତ ସେଠାରେ ॥
ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ କରେ ଆଶ । ଏ ଗୁଣ ଗାଏ ରାମ ଦାସ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମହଚୈତନ୍ୟ ପ୍ରସାଦେ
ଶ୍ରୀ ଜୟଦେବ-ଗୋସ୍ୱାମୀ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ଷଷ୍ଠଶତ୍ ଅଧ୍ୟାୟଃ ।

ମୁଦ୍ରାକର—ଶ୍ରୀ ବଂଶୀଧର ସାହୁ, ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟା ପ୍ରେସ,
ଆଲିଶା ବଜାର, କଟକ ୨